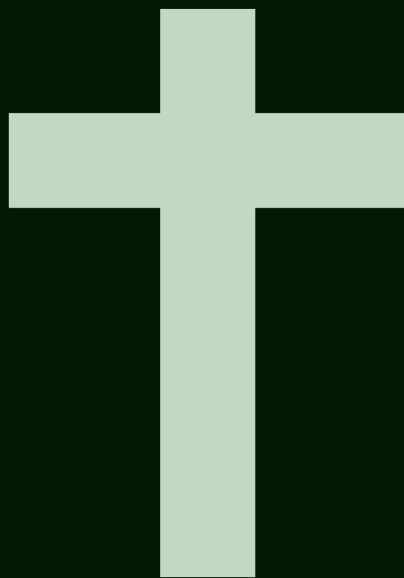

Buka Zaḡoḡa Ġoitore
Iziga

The New Testament in the Uare language of Papua New Guinea

Buka Zaḡoḡa Ġoitore Iziga
The New Testament in the Uare language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Uare long Niugini

copyright © 2017-2024 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Uare

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Global Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2025-12-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 19 Dec 2025 from source files dated 17 Dec 2025
c398f744-e34b-525a-a9fe-d04e84ab7b13

Contents

Mataio	1
Mareko	60
Luka	97
Ioane	159
Apostolo	203
Roma	260
1Korinto	288
2Korinto	314
Galatia	332
Efeso	341
Filipo	350
Kolose	357
1Tesalonika	363
2Tesalonika	368
1Timoteo	371
2Timoteo	379
Tito	385
Filemona	389
Heberu	391
Iakobo	411
1Petero	418
2Petero	426
1Ioane	431
2Ioane	438
3Ioane	439
Iuda	441
Irina rae Fureniro	444

Mataio Iesu Keriso Hari Manōa Mataio'a Mirihiro Ihore Goe'a

Buka 'ahi'e Mataio'a mirihiro. Ani'e Iesu tahi'a gaubanana aheu fare bo'aḡano tahi'a 'ahoga. Ani ni 'ahoga'e Levi. Ani'e 'izema Iesu tahi'a rougano takesi ufirote'e vazega. Ani'e ane nabuga Iuda azaḡa veize Iesu hari manōa mirihiro. Buka 'ahi zamaḡano peroveta azaḡani'a ibite Keriso moneo irina ḡoerirote'e ḡoe'a ḡehaḡa mae fare mirihadu ze ḡoere nidu'a hugano furerarota'a'e ihoziro, ebu Iesu'e Iuda azaḡani'a guhine arinute'e vazega, Keriso(Mesia) rae ihoziro. A'e mene Iuda azaḡa veize da'o, rehano raha azaḡa nidu'a veize ḡoeriro. Mataio'e buka 'ada Iesu ḡabone nidu'a, ani'a furerarote'e madaḡanono'o onamo rudanadu bare ḡabodirote'e hariḡa nidu'a mirihiro.

*Iesu Keriso Vouḡa Nize
(Luka 3:23-38)*

¹ Iesu Keriso vouḡa nize'e 'ahi e'e. Ani'e Aberahamo mariga ebu Davida mariga.

² Aberahamo'e Isako moga, Isako'e Iakobo moga, Iakobo'e Iuda zu ani negoḡa duḡuru moze.

³ Iuda'e Pereze zu Zera moze ebu Tamara'e zeḡe vize. Pereze'e Hezarona moga, Hezarona'e Ramo moga.

⁴ Ramo'e Aminadaba moga, Aminadaba'e Nasona moga, Nasona'e Salamona moga.

⁵ Salamona'e Boazi moga ebu Rahaba'e Boazi vi'a. Boazi'e Obeda moga ebu Ruta'e Obeda vi'a. Obeda'e Iese moga.

⁶ Iese'e kini Davida moga.

Davida'e Solomona moga ebu Baseba'e Solomona vi'a. Baseba'e ibite Uria inuga.

⁷ Solomona'e Rehoboama moga, Rehoboama'e Abia moga, Abia'e Asa moga.

⁸ Asa'e Iehosafata moga, Iehosafata'e Iehorama moga, Iehorama'e Uzia moga.

⁹ Uzia'e Iotama moga, Iotama'e Ahasi moga, Ahasi'e Hezekia moga.

¹⁰ Hezekia'e Manase moga, Manase'e Amona moga, Amona'e Iosia moga.

¹¹ Iosia'e Iekonia zu ani negoḡa duḡuru moze.

E'e madaḡano Babulonia azaḡani'a Isaraela azaḡa teite utitadu Isaraela azaḡa Babulonia haba'ano obozi onamiro.

¹² Babulonia haba'ano obozi onamirote'e ḡarugano, Iekonia'e Sealetiele moga, Sealetiele'e Zerubabele moga.

¹³ Zerubabele'e Abiuda moga, Abiuda'e Eliakimi moga, Eliakimi'e Azora moga.

¹⁴ Azora'e Zadoka moga, Zadoka'e Akimi moga, Akimi'e Eliuda moga.

¹⁵ Eliuda'e Eleazara moga, Eleazara'e Matana moga, Matana'e Iakobo moga.

¹⁶ Iakobo'e Iosefa moga ebu Iosefa inuga'e Maria.

Mariaono'o Keriso rae hune'ete'e vazega, Iesu'a fureraro.

¹⁷ E'ano'o Aberahamono'o onao Davida madaḡano zeḡe ega nidu'a'e 14, zu Davidaono'o onao Isaraela azaḡa Babulonia haba'ano obozi onamirote'e

madaġano zeġe ega nidu'a'e 14, ebu Babulonia haba'ano obozi onamirote'e madaġanono'o onao Keriso* madaġano zeġe ega nidu'a'e 14.

*Iesu Keriso'a Fureraro
(Luka 2:1-7)*

¹⁸ Iesu Keriso'e 'ahige fureraro. Ani vi'a Maria'e Iosefa ira'auġa. Anianine 'izema hahurogano Maria'e Vine Zaġoġanono'o ahi'eta reirote'e ederiro.

¹⁹ Maria i'a Iosefa'e Badi'a ubumao duduga vazega, e'ano'o hunihunio Maria mene mae mazagaronifine ani sifu tugune modi'uma rae zamariro.

²⁰ Ani 'ouge rae zamarirotene, Zuhi'a Boro tugure viga 'ahogani'a igunao fureranadu 'ahige rae niro, "Davida mariga Iosefa, Maria teite hahuroga ago rihano'i. Mazaġa Maria'e Vine Zaġoġanono'o ahi'eta.

²¹ Ani'e ubuga 'ahoga fureno'idene, niġa'e Iesu rae turaho'i, mazaġa ani'e ane mone azaġa haġaize sau'anono'o ġabozi'uma."

²² 'Ougadu Zuhi'a Boro'a peroveta vazeganono'o rae furenirote'e goe'ani'a hudaro,

²³ "Ġiano'i, ohoze 'ize mene edere'ete'e nogobaġani'a ahi'eta re'uma, ebu ubuga 'ahoga fureni'uma.

Ubuga niġa'e Imanuela rae huni'uma."☆

Imanuela huga'e, "Badi'a'e emeġe teite radiu'ohe."

²⁴ Iosefa'a bazunano'o evatirotene, Zuhi'a Boro tugure vigani'a nirote'e idunaġano haġairo, ebu Maria'e ani inuga radu zamaharo.

²⁵ Rehano Iosefa'e Maria teite tibano mene baziro, onamo ubuga fureniro, ebu ubuga niġa'e Iesu rae turahiro.

2

Edeġa Azaġani'a Iesu Vaġe Ariro

¹ Heroda'e Iudea haba'a kiniga reirote'e madaġano Iesu'e Iudea haba'ano ne 'ahoga, Betelehema fureraro. E'e enogano edeġa azaġa nu'e mada'a ite'ete'e moneono'o Ierusalem feuri ariro.

² Ebu ze vaze ġadiziro, "Iuda azaġa kini ra'ete'e vazega'e nouma fureraneha? Mazaġa eme mada'a ite'ete'e moneo ani buzuva horoniro ebu ani mazao kuranoga veize areha."

³ Kini Heroda'a ġoereze igirotene, zamaġani'a adudaro ebu Ierusalem azaġa nidu'a zuni zamaze'a adudaro.

⁴ E'ano'o Heroda'a dibu'o vazega ġihi'aġa zu Mose goro goe'a ihoze'ete'e azaġa nidu'a nu'ozadu ġadiziro, "Keriso'e nouma furera'uma?"

⁵ Ze'a naenaeniro, "Ani'e Iudea haba'ano Betelehema neġano furera'uma. Mazaġa peroveta vazega'e 'ahige rae mirihiro,

⁶ 'O Iudea haba'ano ne 'ahoga Betelehema, ġa'e Iudea haba'ano ne boroboro bo'aġano mene zuhu'a.

Mazaġa ġae mazaono'o vaze nidu'a zuhi'azite'e vazega 'ahogani'a ari'uma.

Ani'e mamoe taufe'ete'e vazega teige, eġe none azaġa, Isaraela azaġa taufi'uma.'☆"

⁷ E'ano'o Heroda'a edeġa azaġa sifu huzadu zeġe mazaono'o no'e madaġano buzuva e'e'a agararota'a'e ederiro.

⁸ Ebu edeġa azaġa Betelehema neġano tuguze'ena'a, 'ahige rae ziro, "Onamadu ene guraġa e'e faine vaġo'i ebu horono'idene ihoho'i. Eġe zuni ani vaġe onamadu ani mazao kura'uma."

* 1:17 1:17 Mesia ☆ 1:23 1:23 Isaia 7:14 ☆ 2:6 2:6 Mika 5:2

9-10 Ze Heroda goere igi hauḡirotene, ibiono'o onamiro. Ze ibio oname'enogano, ibite mada'a ite'ete'e haba'ano horonirote'e buzuvaḡani'a bare fureraro. Ze e'e horonadu matu'e rudaro. Ebu buzuva e'e'a ze ibitozeadu ene guraḡani'a radiu'ete'e haba'a ragano tue radiro.

11 Ze ne zamaḡa diuḡadu ene guraḡa'e vi'a Maria teite radiu'enoga horoniro. 'Ougirotene, ze ani mazao ḡuḡuradu kuraro. Ebu 'umirote'e ḡauḡa naeḡa boroboro fuhi'adu ḡahunu haro. A'e golo zu 'uvahu hohoḡa manoḡa ebu murava hohoḡa manoḡa.

12 Ebu Badi'a'a iḡunao edeḡa azaḡa ihoziro, "Heroda vaḡe ago bare onamo'i." 'Ougadu ze'e ibi 'ahoganono'o zeḡe haba bare onamiro.

Ferau Izipi Haba'a Onamiro

13 Edeḡa azaḡani'a iḡunirote'e enogano, Zuhi'a Boro tuḡure vigani'a iḡunao Iosefa mazao fureranadu niro, "Heroda'a ene guraḡa vaḡadu matihi ra'ohe. E'ano'o iḡuno'i ebu ene guraḡa vi'eta zamazadu Izipi haba'a ferau onamo'i. Ebu e'ea rado'i onamo eḡe'a ḡe'uma."

14 'Ougadu Iosefa'e ene guraḡa vi'eta zamazadu ohere ferau Izipi haba'a onamiro.

15 Ebu ze e'ea radiro onamo Heroda'a rudaro. 'Ougadu Zuhi'a Boro'a peroveta vazegaḡanono'o reirote'e ḡoe'ani'a hudaro, "Eḡe'a Izipi haba'anono'o ubudehe hune ariro."✠

Heroda'a Tahi'a Kome'a Zimi Hauḡi

16 Heroda'e edeḡa azaḡani'a so'onirote'e ederirotene, maḡune rudaro. Ani'e edeḡa azaḡani'a ihonirote'e madaḡa idunaḡano mada me'odadu ene a'e muri aheu heuḡa rae zamariro. E'ano'o ane uti azaḡa tuḡuzadu Betelehema neḡa zu uhiḡa neḡa nidu'a zamaḡano ohoze kome'a muri aheuno'o onamo ene guraḡa ḡonaga nidu'a zimi hauḡi.

17 'Ougadu Badi'a'a peroveta vazega Ieremiaono'o reirote'e ḡoe'ani'a hudaro,

18 "Rama neḡano roḡae 'ahogani'a
kuau niau'ete'e agoḡa igiro.

Rahela'a ubugaubuga u'ano niaro,
ebu ani vase'a naminoga hezahoziniro,
mazaḡa ubugaubugani'a rudaro."✠

Izipiono'o Nazareta Bare Ariro

19 Heroda'a rudarote'e enogano, Zuhi'a Boro tuḡure viga 'ahogani'a Izipi haba'ano Iosefa mazao iḡunao fureraro ebu niro,

20 "Iḡuno'i ebu ene guraḡa vi'eta Isaraela haba'a tutuze onamo'i. Mazaḡa ene guraḡa matihi reirote'e azaḡa 'ai rudau hauḡeḡa."

21 E'ano'o Iosefa'a iḡunadu ene guraḡa vi'eta Isaraela haba'a tutuze onamiro.

22 Rehano ani Akelao'e moga Heroda iḡuri madu Iudea haba'a kiniḡa reirote'e igirotene, Iudea haba'a onamoga'e riharo. E'ano'o tuḡure vigani'a iḡunao ihonirote'e idunaḡano, ze Galilea haba'a onamiro.

23 Ebu ne 'ahoga, niḡa Nazaretao radiro. 'Ougadu Badi'a'a peroveta azaḡanono'o reirote'e ḡoe'ani'a hudaro, "Ani'e Nazareta vazega rae huni'uma."

3

*Ioane Babatiso'a Iesu Ibi Ruhiniro
(Mareko 1:1-8; Luka 3:1-18; Ioane 1:19-28)*

¹ E'e madaġano Ioane Babatiso'a Iudea haba'ano haba boha'a aradu 'ahige haramiro,

² "Haġaize sau'anono'o ġihuro'i, mazaġa Badi'a'a zuhi'azi'ete'e madaġa 'ai haniteha."

³ Peroveta vazegħa Isaia'a Ioane Babatiso moneo 'ahige rae reiro,
"Vaze 'ahogani'a haba boha'ano huau ġoere'ohe, raena'a,
'Zuhi'a Boro veize ibi ruhibo'i,

ebu ani veize ibi mae duduno'i.'"☆

⁴ Ioane'a kamelo iguġa hina haġairote'e dabuaġa vidaro, zu mani ogaġa miniġa hina gaba'igano autiro, ebu fihore zu butu 'avoreġa godaga aro.

⁵ E'e madaġano Ierusalemmono'o, zu Iudea haba'a nidu'aono'o, zu Ioridana vuġa haba'a nidu'aono'o vase ġehaġani'a Ioane vaġe onamiro.

⁶ Ebu ze haġaize sau'a rae furenadu Ioane'a Ioridana vuġano babatisoziro.

⁷ Farisea azaġa zu Sadukea azaġa ġehaġani'a babatiso mouga radu Ioane vaġe ariro. Ebu ane'a ze horozadu ziro, "Za'e Zarama ubugaubuga! Iniu'a zae mazao, 'Badi'a zama ġugi'anono'o feraw muhino'i,' rae reiro? A'e mene idaġa!

⁸ Rehano ibite haġaize sau'anono'o ġihunirote'e haġaiġa izidi fureno'i.

⁹ Ebu 'ahige rae ago zamaro'i, 'Eme'e Aberahamo mariga, e'ano'o Badi'a'a mene maġunofi'uma.' Eġe'a zi'ohe, Badi'a'a hadi 'adi hina Aberahamo mariga haġaoga zuni idaġa.

¹⁰ Ġiro 'ai ire taigano amahi tiro. E'ano'o huga manoga mene ini'ete'e ireġa nidu'a'e udi higonadu ire rogao feuni'uma.

¹¹ Zae'a haġaize sau'anono'o ġihuroga veize eġe'a vu hina babatisozi'ohe. Rehano eġe ġaruna arite'e vazegħa gigi'aġa'e ufeta ġihi'aġa zu eġe vitihoga. Eġe'a ani tamaka odohe'ete'e tuġureġa vazegħa rae rouga zuni mene idaġa. Ani'e Vine Zaġoġa zu ire roga hina babatisozi'uma.

¹² Maho hirive'ete'e madaġano,* vase'a kari hina rouga tenadu maho hu'i'ohe, ebu iguġa manone'ohe zu meba hare dehene'ohe. Ebu huga'e nu'onadu suaba zamaġano ti'ohe, rehano iguġa'e mene vidau'ete'e ire rogao hufi haone'ohe."

*Iesu'a Babatiso Meiro
(Mareko 1:9-11; Luka 3:21-22)*

¹³ E'e madaġano Iesu'a Ioaneono'o babatiso mouga radu Galilea haba'anono'o Ioane vaġe Ioridana vuġa ariro.

¹⁴ Rehano Ioane'a Iesu garariro zu niro, "Ġae'a eġe babatishifo. Nouga'ahi ġa'e eġe vaġe areha?"

¹⁵ Iesu'a naenaeniro, "Izidi'e 'ahige haġao'i. Eme Badi'a'a urate'ete'e haġaiġa duduġa nidu'a haġae huni'uma." 'Ougadu Ioane'a Iesu babatisoniro.

¹⁶ Iesu'a babatiso meirote'e enogano vuono'o gaba tiri onamiro. 'Ougirotene, adure'a bohatanadu Iesu'e Vine Zaġoġani'a Tubugo niniġa teige ane mazao ovairote'e horoniro.

¹⁷ Ebu ago 'ahogani'a adureono'o 'ahige rae reiro, "'Adi'e eġe zamarone ubude. E'a ani mazao matu'e rudau'ohe."

☆ 3:3 3:3 Isaia 40:3 * 3:12 3:12 Vuidi hirive'ete'e madaġano

4

*Diabolo'a Iesu Tuhune Nuriro
(Mareko 1:12-13; Luka 4:1-13)*

¹ E'e ġarugano Diabolo'a Iesu tuhune nuroga veize Vine Zaġoġani'a Iesu tutune haba boha'a onamiro.

² E'ea mada 40 zamaġano ohere zu madai ogomu mene aro. E'ano'o ani'e vinine runiro.

³ Ebu Diabolo'a tuhunoga radu ani vaġe ariro ebu niro, "Ġa'e Badi'a Ubuga ro'idene, hadi 'adi nina'a, 'Ġihuradu 'uvahu odogano ro'i,' rae no'i."

⁴ Iesu'a naenaeniro, "Mene, Buka Zaġoġano 'ahige rae mirihiro, 'Vaze'e 'uvahu odogano da'o mene ġabode radi'uma, rehano Badi'a hebeono'o buau'ete'e ġoe'a nidu'a hina ġabode radi'uma.'✠"

⁵ Ebu Diabolo'a Iesu ne zaġoġa, Ierusalemata tutune onamiro zu kuru neġa hitaga huneo ohonadu niro,

⁶ "Ġa'e Badi'a Ubuga ro'idene, rafato'i. Mazaġa Buka Zaġoġano 'ahige rae mirihiro,

'Badi'a'a ġa'e duguoga veize ane tuġure vigaviga ġae vaġe tuġuzi'uma.

Ze'a 'evoreze hina mae ġihi'i'uma 'ahine, odaġo'e hadio mene tu-tuha'uma.'✠"

⁷ Iesu'a naenaeniro, "Mene, Buka Zaġoġano 'ahige rae mirihiro, 'Zuhi'a Boro ġae Badi'a ago tuhuno'i.'✠"

⁸ Ebu Diabolo'a Iesu maġa hitaga hune tutune itadu kini'a zuhi'azi'ete'e haba'a nidu'a zu zeġe ġau naeġa boro nidu'a ihoniro.

⁹ Ebu ane'a Iesu niro, "Ġae'a eġe zamao ġuġuradu kuraune, e'e nidu'a ġae ġani'uma."

¹⁰ Iesu'a niro, "Mene, eġe mazaono'o vaġino'i. Buka Zaġoġano 'ahige rae mirihiro, 'Zuhi'a Boro ġae Badi'a mazao da'o kurano'i zu ane veize da'o gauo'i.'✠"

¹¹ 'Ougadu Diabolo'a Iesu mazaono'o vaġine onamiro. Ebu tuġure vigavigani'a aradu Iesu taufigo.

*Galilea Haba'ano Ġadahe Haramiro
(Mareko 1:14-15; Luka 4:14-15)*

¹² Iesu'a Ioane'e ġu'a neġano ohonirote'e egadu Galilea haba'a bare onamiro.

¹³ Galilea haba'ano ani Nazareta neġano radiro. Ebu neġa e'e modadu Kaperanauma onamiro, ebu e'ea radiunu. Kaperanauma'e Zebulono zu Nafatali haba'ano ebu Galilea du'uraġa genaġano ne boro 'ahoga.

¹⁴ Ibite Badi'a'a peroveta vazegħa Isaiaono'o reirote'e ġoe'ani'a hudaro,

¹⁵ "Zebulono zu Nafatali haba'a'e
Galilea du'uraġa ibiġano zu Ioridana vuġa moneafao.
Galilea'e Iuda mene azaġa haba.

¹⁶ Uzabo zamaġano radiu'ete'e azaġani'a agaġa boro horoneha.

Rune zauhaġa haba'ano radiu'ete'e azaġa rana agaġani'a agazeha."✠

¹⁷ E'e madaġanono'o Iesu'a ġadahe haramiro, "Ġihuro'i, mazaġa Badi'a'a zuhi'azi'ete'e madaġa 'ai haniteha."

*Iesu'a Ane Tahi'atahi'a Ohotiro
(Mareko 1:16-20; Luka 5:1-11)*

¹⁸ Iesu'a Galilea du'urağa genağano oname'ete'ea, vase aheu'a re'eva feune radiunute'e horoziro. Ze'e Simona, niğa 'ahoga'e Petero ebu negoğa Anderea. Ze'e ġozone mau'ete'e azağa.

¹⁹ Ebu Iesu'a ziro, "Eġe ġaruna hegoto'i. Za'e vase re'evazi'ete'e azağa rouga veize ohozi'uma."

²⁰ 'Ougirotene, ze zogone re'evaze modadu ani hegote onamiro.

²¹ Iesu'a e'eano'o tahi'a fağa onamirotene, vase 'ahoga negoġeta horoziro. Ze'e Zebedeo ubuga aheu, Iakobo zu negoğa Ioane. Ze'e moze teite ġasi zamağano re'eva zigoga faine radiunu. Ebu Iesu'a ze huziro, "Eġe hegoto'i."

²² 'Ougirotene, ze'e zogone ġasize zu moze modadu ani hegote onamiro.

Ugi Azağa Faiziro

(Luka 6:17-19)

²³ Iesu'e Galilea haba'a nidu'a zamağano ragave'ena'a, Iuda azağa nu'onu'o neğano ihoziro zu Badi'a'a zuhi'azi'ete'e moneo hari manōa haramiro. Ebu vase ġehağa bo'ağano ugi zu gigi'a nidu'a fainiro.

²⁴ Ebu Iesu hariğani'a bororanadu Siria haba'a azağa nidu'a igiro. Ze'a ugi azağa nidu'a tutuze ani vaġe ariro. Ugi nunu u'ano ahirize'a gigize ruze'ete'e azağa, vine sau'ani'a ragano reirote'e azağa, ketokete'ete'e azağa zu ahirize haganoga mene idağa azağa tutuze arirotene, Iesu'a ze faiziro.

²⁵ Galilea haba'a, Dekapoli,* Ierusalem, Iudea haba'a zu Ioridana vuğa moneafa haba'anono'o vase ġuġuvağani'a aradu Iesu hegotiro.

5

Mağano Haramiro

(Luka 6:20-23)

¹ Iesu'a vase ġuġuvağa horozirotene, mağa kome'a itadu e'ea ehoriro. Ebu ane tahi'atahi'a'a ane vaġe ariro.

² Ebu Iesu'a ġadahe ihoziro,

³ "Zamaze zaharağa azağa'e matu'e'ohe,
mazağa Badi'a'a zuhi'azi'ohe.

⁴ Zamaze are'ena'a, niau'ete'e azağa'e matu'e'ohe,
mazağa ze'e Badi'a'a namizi'uma.

⁵ Zamaze roġeğa azağa'e matu'e'ohe,
mazağa ze Badi'a'a mazaono'o haba me'uma.

⁶ Badi'a ura haġai duduğa haġaihi rae inare'ete'e azağa'e matu'e'ohe,
mazağa Badi'a'a zeġe ura nidu'a zini'uma.

⁷ Vaze vetuġazi'ete'e azağa'e matu'e'ohe,
mazağa Badi'a'a ze vetuġazi'uma.

⁸ Zamaze deheğa azağa'e matu'e'ohe,
mazağa ze'e Badi'a'a horoni'uma.

⁹ Uniho manōa veize gaue'ete'e azağa'e matu'e'ohe,
mazağa Badi'a'a ze'e ane ubugaubuga rae huzi'uma.

¹⁰ Badi'a ura haġae'ete'e u'ano, vase'a sausauze'ete'e azağa'e matu'e'ohe,
mazağa ze'e Badi'a'a zuhi'azi'ohe.

¹¹ Eġe u'ano, vase'a za rae sausauzi'etene, aduga boro zini'etene, ebu ġurire'ena'a ġoere sau'a nunu hina zi'etene, za'e matu'e'ohe.

¹² Za'e matu'e rudano'i, mazağa Badi'a'a adureo naeğa boro багаğa zini'uma. Zeġe vouğani'a peroveta ibi'a azağa zuni de'uge sausauzido."

* 4:25 4:25 *Ne Gaubanana*

*Dama zu Ihure Agaḡa**(Mareko 9:50; Luka 14:34-35)*

¹³ “Za'e raha 'adao'e dama heuḡa. Rehano dama inigani'a dauḡine, nougenouge bare inida'uma? Dama mene iniga'e ḡauni 'ahoga veize zuni mene manoḡa 'ahine, mae modadu vase'a edene oname onae'ohe.

¹⁴ Za'e raha 'ada agane'ete'e agaḡa. Maḡa hitagano ogorarote'e neḡa boro'e u'uranoga mene idaḡa.

¹⁵ Vaze 'ahogani'a ihure hofadu siuva 'u'uḡano mene ti'ohe, rehano ihure odaḡa rana teadu ne zamaḡano radiu'ete'e azaḡa nidu'a agaze'ohe.

¹⁶ E'e teige, zae agaḡa hina vase agazo'i. 'Ougine, ze'a zae haḡai manoḡa horonadu Moze adureo niguni'uma.”

Mose Goro ḡoe'a moneo Ihoziro

¹⁷ “Za'e eḡe'a Mose goro ḡoe'a zu peroveta azaḡa ḡoere fahoga radu ariro rae ago zamaro'i. E zeḡe ḡoere fahihi radu mene ariro, rehano zeḡe ḡoere'a hudanoga veize ariro.

¹⁸ Eḡe'a hube hune zi'ohe, adure zu raha 'izema dauḡogano Mose goro ḡoe'a nidu'a bo'aḡano kome'a 'ahoga zuni mene hune dauḡi'uma, rehano Mose goro ḡoe'a nidu'a'e huda'uma.

¹⁹ E'ano'o iniu'a Mose goro ḡoe'a kome'a 'ahoga vari'ine ebu vase 'ouge ihozine, ani'e Badi'a'a zuhi'azi'ete'e azaḡa bo'aḡano vase ḡonaga rae huni'uma. U iniu'a Mose goro ḡoe'a tihitihinine ebu vase 'ouge ihozine, ani'e Badi'a'a zuhi'azi'ete'e azaḡa bo'aḡano vase ḡihi'aḡa rae huni'uma.

²⁰ Eḡe'a zi'ohe, zae'a Badi'a ubumao haḡai duduḡa haḡae'ete'e'a Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa zu Farisea azaḡa mene vitizine, za'e Badi'a'a zihi'azi'ete'e azaḡa mene re'uma.”

Maḡunu moneo Ihoziro

²¹ “Ibite azaḡa mazao reirote'e goro ḡoe'a 'adi zae'a igiro, 'Vaze ago goruno'i.✧ Iniu'a vase 'ahoga gorunine, kotani'uma.’

²² Rehano eḡe'a zi'ohe, iniu'a ane nego nabudi mazao maḡunine, kotani'uma. Iniu'a ane nego nabudi mazao, 'Kauriḡa,' rae nine, Iuda azaḡa nu'onu'o boro zamaḡano kotani'uma. Ebu iniu'a ane nego nabudi mazao, 'Baboḡa,' rae reine, ire roga radiu tuḡutuḡu zamaḡano mae feuni'uma.

²³ E'ano'o ḡae'a dibu'o fataḡano ḡahunoneḡo hau'ete'e madaḡano negoḡo 'ahogani'a ḡae mazao maḡune'ete'e zamaro'idene,

²⁴ ḡahunoneḡo'e fata genaḡano modo'i, ebu negoḡo vaḡe onamadu ane teite uniho manof'o'i. E'e enogano bare aradu ḡahunoneḡo hano'i.

²⁵ ḡa'e vase 'ahogani'a kotao oho'ihhi radu ani teite onamo'idene, ibio ḡanine ḡarihe uniho manof'o'i. Mene 'ouguine, ani'a obo'e teadu kota vazēḡa 'evoreo oho'i'uma, ebu hena kota vazēḡani'a ḡu'a neḡa taufe'ete'e vazēḡa 'evoreo oho'adu ḡu'a neḡano oho'i'uma.

²⁶ Eḡe'a hube hune zi'ohe, za ḡu'a neḡanono'o mene bua'uma, onamo zae'a ani hadi nidu'a'e baroni'uma.”

Ubuma Ago ḡezano'i

²⁷ “Za'e edeḡa, Mose goro ḡoe'ano 'ahige rae reiro, 'Ubuma ago ḡezano'i.✧

²⁸ Rehano eḡe'a zi'ohe, iniu'a roḡae 'ahoga ḡianadu roḡae 'omo teite bazihi reine, ani'e zamaḡano ubuma ḡezaneha.

²⁹ Ĝae eda'e ubumaĝani'a haĝai sau'a haĝao'idene, e'e ubumaĝa ĝude modo'i. Mazaĝa ahiriĝo tahiĝa mode'eta'a'e manoga, a'e ahiriĝo nidu'a ire roga radiu tuĝutuĝu zamaĝano mae feune'ete'e ufeta vitinoga.

³⁰ Ebu ĝae eda'e 'evore'a haĝai sau'a haĝao'idene, e'e 'evo'a vari'e modo'i. Mazaĝa ahiriĝo tahiĝa mode'eta'a'e manoga, a'e ahiriĝo nidu'a ire roga radiu tuĝutuĝu zamaĝano mae feune'ete'e ufeta vitinoga."

Inuga Mode'ete'e Moneo

(Mataio 19:9; Mareko 10:11-12; Luka 16:18)

³¹ "Mose goro ĝoe'ano 'ahige rae reiro, 'Iniu'a inuga modo'idene, ane'a ihore so'aĝa mirihadu inuga hano'i.'☆

³² Rehano eĝe'a zi'ohe, iniu inuga'e ubuma mene ĝezaro rehano, inuga modine, i'ani'a ubuma ĝezo ibiĝano inuga tuĝune'ete'e heuĝa. Ebu i'ani'a modirote'e roĝaĝa teite hahurirote'e vazega zuni ubuma ĝezau'ohe."

Ĝoere Ago Rinede To'i

³³ "Ibite azaĝa mazao reirote'e ĝoe'a 'adi zae'a igiro, 'Nagi ĝoe'a rinede to'idene, ago vari'o'i. Badi'a mazao ĝoere rinede to'idene, huga haĝao'i.'☆

³⁴ Rehano eĝe'a zi'ohe, ĝoereni 'ahoga ago rinede to'i. Adure niĝano ĝoere ago rinede to'i, mazaĝa adure'e Badi'a'a ehore'ete'e haba'a.

³⁵ Raha niĝano ĝoere 'ahoga ago rinede to'i, mazaĝa raha'e Badi'a'a odaĝa ti'ete'e haba'a. Ierusalema niĝano ĝoere 'ahoga ago rinede to'i, mazaĝa Ierusalema'e Kini Ĝihi'aĝa ane ne boro.

³⁶ Ĝoere rinede tirote'e mene haĝaine ruda'uma rae ago ĝoitoro'i,* mazaĝa ĝaboneze'e zae'a mene haĝairo. Za'e vadinize iguze tiba zuni mae 'urunoga zu mae ĝuĝunoga mene idaĝa.

³⁷ Zae'a nagini haĝai'uma rae ro'idene, 'O'e,' rae tauĝo'i. Ga mene haĝai'uma rae ro'idene, 'Mene,' rae tauĝo'i. Ĝoere 'ahoga'ahoga ragate ti'eta'a'e sau'a ĝauĝa, Sataniono'o fureru'ohe."

Haĝai Sau'ano Ago Naenaetito'i

(Luka 6:29-30)

³⁸ "Za'e Mose goro ĝoe'a 'ahi igiro, 'Vaze 'ahogani'a ĝae ubuma sausauno'idene, ĝae zuni ane ubuma sausauno'i. Ebu ane'a ĝae ĝonone vahego'idene, ĝae zuni ane ĝonone vahego'i.'☆

³⁹ Rehano eĝe'a zi'ohe, vaze sau'a mazao ago naenaetito'i. Iniu'a zae eda'e ĝanineĝa fa'ono'idene, zae kauri ĝanineĝa zuni notonohano'i.

⁴⁰ Iniu'a zae zizuni dabuaĝa mouga rae kotazihi ro'idene, raga dabuaĝa zuni hano'i.

⁴¹ Iniu zae'a ane ĝau odohadu tiba kilomita onamoga tuĝutuĝuzo'idene, aheu kilomita onamo'i.

⁴² Iniu'a nagini umizo'idene hau tauĝo'i, zu ĝauze 'ahoga umizadu vesu'u baroni'uma rae ro'idene, ago hezahohano'i."

Agire Azaĝa Zamare Borofo'i

(Luka 6:27-28, 32-36)

⁴³ "Za'e edeĝa, Mose goro ĝoe'ano 'ahige rae reiro, 'Ĝae nabudi zamare borofo'i, ebu ĝae agire vazega he'ehe'eno'i.'☆

⁴⁴ Rehano eĝe'a zi'ohe, zae agire azaĝa zamare borofo'i ebu zae sausauze'ete'e azaĝa veize kurano'i.

☆ 5:31 5:31 Goro 24:1 ☆ 5:33 5:33 Naba 30:2 * 5:36 5:36 Vadinize rana ĝoere 'ahoga ago rinede to'i ☆ 5:38 5:38 Vaĝiniro 21:24; Dibu'o 24:20; Goro 19:21 ☆ 5:43 5:43 Dibu'o 19:18

⁴⁵ 'Ougine, za'e Moze adureo ubuga rae re'uma. Mazağa Moze'e vase manoğa zu vase sau'a veize idane mada aganozini'ohe, ebu vase duduğa zu vase ve'oğa veize idane irugu tuğune'ohe.

⁴⁶ Zae'a zae zamare borofe'ete'e azağa da'o zamare borofine, Badi'a'a e'e naeğa mene zini'uma. Takesi azağa'e hağai sau'a azağa rehano, zeğē zuni zeğē zamare borofe'ete'e azağa zamare borofe'ohe.

⁴⁷ Zae'a zae nego nabudi teite da'o obotitine, vase nunu mene vitizi'uma. Badi'a ağu'a azağa zuni 'ouge hağae'ohe.

⁴⁸ E'ano'o zae Badi'a adureo mazao'e ve'oğa o'o'a teige, zae zuni ve'oğani 'ahoga ago hağao'i."

6

Zahara Azağa Zeno'i

¹ "Za'e vase'a ġiazoga veize vase zamao hağai duduğa mene hağaifine tohutoho'i. Mene tohutohine, adureo radiu'ete'e Moze'a naeğa manoğa mene zini'uma.

² E'ano'o ġau 'ahoga zahara vaseğa haune, zama guhi azağa teige ago hirihiro'i. Zama guhi azağa'e vase'a niguzoga veize nu'onu'o neğano zu ibio hağae furene'ohe. Ege'a hube hune zi'ohe, ze'e naeze nidu'a mae hauğiro.

³ Ġau 'ahoga zahara vaseğa haune, zae nabudi uhiğa vaseğa zu ago ihono'i.*

⁴ Vaze 'ahogani'a mene ederoga veize sifu hano'i. 'Ougine, Moze'a hağaize sifu horonadu naeğa manoğa zini'uma."

Zuhi'a Boro'a Kuru Ihoziro (Luka 11:2-4)

⁵ "Za'e kurano'idene, zama guhi azağa teige ago kurano'i. Mazağa ze'e vase'a horozoga veize nu'onu'o neğano zu ibi boro genağano edau'ena'a, kuranoga urate'ohe. Ege'a hube hune zi'ohe, ze naeze nidu'a mae hauğiro.

⁶ Za'e kurano'idene, bazuni haba'a diuğadu ibiheta harano'i, ebu mene horone'ete'e Badi'ağa, Moze mazao kurano'i. 'Ougine, Moze'a zae hağai sifu horonadu naeğa manoğa zini'uma.

⁷ Ebu za kurano'idene, Badi'a ağu'a azağa teige, huga o'o'a ġoe'a hina ago barebare ro'i. Mazağa ze'e ġoere ġehağa hina kuraune, Badi'a'a igi'uma rae zamare'ohe.

⁸ Ze ago hegoto'i, mazağa Moze'e zae'a 'izema umidogano nagini urate'eta'a'e edeğa.

⁹ E'ano'o za'e 'ahige kurano'i:

'Emeğē Mama adureo,
eme umi'e'ohe, ġa niğō'e zağōğa re'uma,

¹⁰ ġae'a ġau nidu'a zuhi'azi'uma,
zu adureo ġae ura'e hudau'ete'e teige, raha 'adao zuni huda'uma.

¹¹ Izidi emeğē'a atite'e ogomuğa rifi'eno'i,

¹² ebu eme'a emeğē mazao sau'a hağairote'e azağa hağaize sau'a rae modirote'e teige, emeğē hağai sau'a rae modo'i.

¹³ Ebu eme hağai sau'a hağaihi ra'ete'e zamaroneğanono'o tutufe vağifo'i,
ebu Satani mazaono'o mae ġabofo'i.†

¹⁴ Zae'a vase hağai sau'a rae modine, Moze adureo radiu'ete'e'a zae hağai sau'a zuni rae modi'uma.

* **6:3 6:3** eda'e 'evo'ani'a hağae'eta'a'e kauri 'evo'ani'a mene ederifine sifu hano'i † **6:13 6:13** Ġae'a ibitozi'eta'a'e ebu ġigi'ağō zu niğō ġihi'ağa'e radiu tuğutuğu. Amen.

¹⁵ Rehano zae'a vase haḡai sau'a mene rae modine, Moze'a zuni zae haḡai sau'a mene rae modi'uma."

Ogomu moneo Zaḡozaḡe'ete'e Ihoziro

¹⁶ "Zae'a ogomu moneo zaḡozaḡo'idene, zama guhi azaḡa teige, ago vetuḡarau rado'i. Ze'e vase'a horozadu zeḡe'a ogomu moneo zaḡozaḡe'ete'e ederoga veize, mene vire'ohe zu iguze mene si'e'ohe. Eḡe'a hube hune zi'ohe, ze'e naeze nidu'a mae hauḡiro.

¹⁷ Rehano zae'a ogomu moneo zaḡozaḡo'idene, viradu iguze si'o'i.

¹⁸ 'Ougine, vase'a za'e zaḡozaḡe'ete'e mene ederi'uma, rehano mene horone'ete'e Badi'aḡa, Moze da'o ederi'uma. Ebu Moze'a za'a sifu haḡairote'e haḡaiḡa horonadu naeze zini'uma."

Ḡau Naeḡa Boroboro Adureo Nu'one To'i

(Luka 12:33-34)

¹⁹ "Zae veize raha 'adao ḡauze naeḡa boroboro ago nu'one to'i. Raha 'adao'e zuhi'a sausaune'ohe, zu atenarau'ohe, ebu ḡonore'a varade diuḡadu ḡonotu'ohe.

²⁰ E'ano'o zae veize ḡauze naeḡa boro'e adureo nu'one to'i. E'ea zuhi'a mene sausaune'ohe, zu mene atenarau'ohe, ebu ḡonore'a varade diuḡadu mene ḡonotu'ohe.

²¹ Mazaḡa za ḡauze naeḡa boro nouma tine, zamaze zuni e'ea ti'ohe."

Ahiri Ihureḡa

(Luka 11:34-36)

²² "Za ubuma'e ahiri ihureḡa. Ubumaze'e manoḡa reine, ahirize'e agaḡani'a iri'avoni'uma.

²³ Rehano ubumaze'e sau'a reine, ahirize'e uzabo'a iri'avoni'uma. E'ano'o zae zamao agaḡa'e uzaboraane, za'e uzabo ḡiḡi'aḡa hune zamaḡano radi'uma!"

Badi'a Aheu mazao Ago Kurano'i

(Luka 16:13)

²⁴ "Vaze 'ahogani'a zuhi'a aheu veize gauoga mene idaḡa. Ani 'ahoga'e he'ehe'eni'uma, u 'ahoga'e zamare borofi'uma. Ebu 'ahoga veize faine gaui'uma, u 'ahoga'e turuni'uma. E'e teige, za'e Badi'a ebu hadi, aheu veize gauoga'e mene idaḡa."

Ago Zamare Adudano'i

(Luka 12:22-34)

²⁵ "E'ano'o eḡe'a zi'ohe. Zae ḡabone veize nagi ogomu a'uma ga nagini gagi'uma ebu ahirize veize nagi dabua vida'uma rae ago zamare adudano'i. Mazaḡa ḡabone'e ogomu vitinoga, zu ahiri'e dabua vitinoga.

²⁶ Hitanao rafi'ete'e niniḡa ḡiazo'i. Ze ezone mene ḡorau'ohe, mene hirive'ohe, zu ogomuze godoḡo neḡano mene nu'one ti'ohe. Rehano Moze adureo radiu'ete'e'a ḡubuze'ohe. Za'e nini vitize hunoga.

²⁷ Zae bo'aḡano iniu'a zamare adudu radiune, ḡaboneḡa'e tahiḡa nu fara'umahe?

²⁸ Za nouga'ahi dabua u'ano zamare adudu'ohe? Butu kakaḡa'e nougenouge ḡuhure'ete'e ḡiano'i. Ze mene gaue'ohe ga dabuaze mene turbine'ohe.

²⁹ Rehano eḡe'a zi'ohe, butu kakaḡani 'ahoga zuni ma'ora vaseḡa kini Solomona'a haḡairote'e dabuaḡa manomano vitine hunoga.

³⁰ Butu veḡa'e izidi ḡaboga, u ohoḡore'e masinadu ireo hufi haoni'uma, rehano Badi'a'a dabua vidohau'ohe. Za'e ve vitinoga, e'ano'o Badi'a'a

dabua manoġa ufeta vidozini'uma. Rehano za'a Badi'a mazao fie'eta'a'e tahiġa fase!

³¹ E'ano'o za'e nagini a'uma ga nagini gagi'uma ga nagi dabua vida'uma rae ago zamare adudano'i.

³² Badi'a aġu'a azaġani'a e'eguġa nidu'a vaġe inare'ohe, rehano Moze adureo radiu'eta'a'e zae'a e'eguġa nidu'a urate'ete'e edere'ohe.

³³ Ibite geno Badi'a'a zuhi'azoga zu ane ura haġaoga vaġo'i, 'ouġine e'eguġa nidu'a zuni zini'uma.

³⁴ E'ano'o za ohoġore moneo ago zamare adudano'i. Mazaġa ohoġore aduga'e ohoġoru'u zamari'uma. Izidi'e izidi aduga da'o zamari'uma."

7

Vaze mazao Sau'a rae Ago Ro'i

(Luka 6:37-38, 41-42)

¹ "Vaze mazao sau'a rae ago ro'i. 'Ougine, Badi'a'a zuni zae mazao sau'a rae mene zi'uma.

² Mazaġa zae'a vaze mazao sau'a rae reine, e'e moneo Badi'a'a zuni zae mazao sau'a rae re'uma. Zae'a vaze nagini hau'ete'e idunaġano Badi'a'a 'ouge zae zini'uma.

³ Za'e nabudize ubuma be'a dinunuġa ġiane'ohe. Rehano nouġadu zae ubuma be'a gado ireġa mene horone'ohe?

⁴ Za'e zae ubuma be'a gado ireġa mene horone'e rehano, nabudize mazao 'ahige ra'ohe, 'Eġe nabudi, eġe'a ubumaġo be'a dinunu e'e mae vaġinihi.'

⁵ Zama guhi azaġa, ibite geno zae ubuma be'a gado ireġa e'e mae vaġino'i. 'Ougine, zae'a faine ehamanadu nabudize ubuma be'a dinunuġa mae vaġini'uma.

⁶ Ġau zaġoġa ġuni ago hano'i, ebu zae hadi naeġa boro aba zamao ago feuno'i. Ze'e oda hina edene ġuzuhi'uma zu vaetadu zae vihozi'uma."

Badi'a Umino'i

(Luka 11:9-13)

⁷ "Umino'i, 'ouġine zini'uma. Vaġo'i, 'ouġine horoni'uma. Ibiheta toketokero'i, 'ouġine ibiheta vavaozini'uma.

⁸ Umine'ete'e azaġa nidu'a zini'uma, zu vaġe'ete'e azaġa nidu'a horoni'uma, ebu ibiheta toketokere'ete'e azaġa nidu'a ibiheta vavaozini'uma.

⁹ Zae bo'aġano iniu ubugani'a 'uvahu odoga umidine, mogani'a hadi ha'umahe?

¹⁰ Ga ubugani'a ġozone umidine, mogani'a mohe ha'umahe?

¹¹ Za'e sau'a azaġa rehano, ġahunone manoġa ubudeze zenoga urate'ohe. E'e teige, Moze adureo radiu'eta'a'e ane mazao umide'ete'e azaġa hube hune ġahunone manoġa zini'uma!

¹² E'ano'o ġau nidu'a moneo vaze'a zae mazao manoġa haġae'ete'e urato'idene, zae zuni zeġe mazao manoġa haġao'i. 'Adi'e Mose goro ġoe'a zu peroveta azaġani'a ihozirote'e ġoe'a."

Ibiheta Kokosiġa

(Luka 13:24)

¹³ "Ibiheta kokosiġa diuġo'i. Mazaġa runeo diuġe'ete'e ibiġa ibihetaġa'e rafaġa zu boro 'ahine, e'e ibiġano diuġe'ete'e azaġa'e ġehaġa.

¹⁴ U ġabone tuġutuġu diuġe'ete'e ibiġa ibihetaġa'e kokosiġa zu e'e ibiġano onamoga'e riġa. E'ano'o e'e ibihetaġa vaġe'ete'e azaġa'e tahiġa da'o."

Ire ebu Ire Maġa

(Luka 6:43-44)

¹⁵ "Ġuriro peroveta azaġa ġiazo'i. Ze mamoe roġeġa teiġe ari'uma, rehano zeġe zama'e butu ġuniġa vihovihoġa heuġa.

¹⁶ Ire'e maġa horonadu nagi ireġa ederi'uma. Vaini maġa'e ire renoganono'o mene ini'ohe, zu fiġi maġa'e ġunu renoganono'o mene ini'ohe.

¹⁷ E'e teiġe, ire manoġa nidu'a'e maġa manoġa ini'ohe, u ire sau'a'e maġa sau'a ini'ohe.

¹⁸ Ire manoġa'e maġa sau'a mene ini'ohe, u ire sau'a'e maġa manoġa mene ini'ohe.

¹⁹ Maġa manoġa mene ini'ete'e ireġa nidu'a'e udi mode'ohe ebu ire rogao hufi haone'ohe.

²⁰ E'ano'o zeġe haġai horonadu ze'e vaze nagiga ederi'uma."

Badi'a Ura Haġai'uma

(Luka 13:25-27)

²¹ "Eġe mazao, 'Zuhi'a Boro, Zuhi'a Boro,' rae huhe'ete'e azaġa bo'aġano mene nidu'a'e Badi'a'a zuhi'azi'ete'e zamaġano diuġi'uma. Rehano eġe Mama adureo radiu'ete'e, ane ura haġae'ete'e vazegani'a da'o diuġi'uma.

²² Badi'a kota madaġano vaze ġehaġani'a 'ahige ihi'uma, 'Zuhi'a Boro, Zuhi'a Boro, eme'e ġae niġano Badi'a ġoere rae furenido, zu ġae niġano vine sau'a hegoze buzido, zu ġae niġano gigi'a haġaiġa ġehaġa haġaido.'

²³ 'Ougine, eġe'a dehene zi'uma, 'E za'e mene hune ederiro. Haġai sau'a azaġa, eġe mazaono'o vaġino'i."

Egadu Haġae'ete'e Azaġa

(Luka 6:47-49)

²⁴ "E'ano'o eġe ġoere egadu 'ouge haġae'ete'e vazegā'e huhuzaġa. Ani'e vatava rana neġa ogorarote'e vazegā heuġa.

²⁵ Irugu'a ru'anadu zobozobo'a bororarotene, ebu zavara boro'a feuradu neġa beirutene, ne a'e mene higarō, mazaġa vatava rana ogoraro.

²⁶ Rehano eġe ġoere egadu 'ouge mene haġae'ete'e vazegā'e kauriġa. Ani'e ni'uri rana neġa ogorarote'e vazegā heuġa.

²⁷ Irugu'a ru'anadu zobozobo'a bororarotene, zu zavara boro'a feuradu neġa beirutene, e'e neġa'e higau bauradu fahau ġuzuhiro."

²⁸ Iesu'a e'e ġoe'a nidu'a hauġirotene, vaze ġuġuvaġani'a ane ihore u'ano zaguzagaro.

²⁹ Mazaġa Iesu'e Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġa teiġe mene ihoziro, rehano Badi'a gigi'aġa hina ihoziro.

8

Refera Vazegā Fainiro

(Mareko 1:40-45; Luka 5:12-16)

¹ Iesu'a maġanono'o ovairotene, vaze ġuġuvaġani'a ane hegote onamiro.

² Ebu refera vazegā 'ahogani'a ani vaġe aradu ane zamao obenaġa hina tuġadu niro, "Zuhi'a Boro, ġa uratine, eġe faihoga'e idara'uma."

³ Iesu'a 'evo'a einadu vaze e'e oboniro ebu niro, "E urate'ohe. Ġa'e deheru manoro'i!" 'Ougadu refera e'e'a zogone manoriro.

⁴ Ebu Iesu'a niro, "Vazeni 'ahoga ago no'i. Rehano dibu'o vazega vage onamadu ahirigo ihono'i. Ebu gae'a manorate'e vase'a ederifine, Mose'a reirote'e gahunonega mae onamadu Badi'a dibu'ohano'i."

Uti Vazega Boro'a Iesu mazao Firo

(Luka 7:1-10; Ioane 4:43-54)

⁵ Iesu'a Kaperanauma diugirotene, uti vazega boro 'ahogani'a Iesu vage aradu dananoga uminiro,

⁶ ebu 'ahige rae niro, "Zuhi'a Boro, ege tugure vazega 'ahoga'e ahi'a haganoga mene idaga radu neo baze'ohe zu ufeta giginadu ganiganau'ohe."

⁷ Iesu'a niro, "Ege'a onamadu faini'uma."

⁸ Rehano uti vazega boro'a naenaeniro, "Zuhi'a Boro, e'e mene vase manoga, e'ano'o gae'a ege ne diugoga'e mene idaga. Rehano gae goere da'o ro'i, 'ouge ege tugure vazegani'a manori'uma."

⁹ Mazaaga ege zuni vase 'ahoga 'u'ugano gaue'ohe, ebu uti azaaga zuni ege 'u'ugano gaue'ohe. Ege'a uti vazega 'ahi nina'a, 'Onamo'i,' ra'etene ani'e oname'ohe, ebu 'ahoga 'omo nina'a, 'Aro'i,' ra'etene ani'e are'ohe. Ege'a ege tugure vazega 'ahoga nina'a, "Adi hagio'i,' ra'etene ani'e hage'ohe."

¹⁰ Iesu'a e'e goe'a igirotene zaguzagaro ebu ane hegote'ete'e azaaga ziro, "Ege'a hube hune zi'ohe, Isaraela azaaga bo'agano 'ahige fie gigaru'ete'e vazega'e e 'ize mene horoneha."

¹¹ Ege'a zi'ohe, vase gehagani'a mada'a ite'ete'e moneono'o zu mada'a zubure'ete'e moneono'o aradu adureo Badi'a'a zuhi'azi'ete'e haba'ano Aberahamo, Isako zu Iakobo teite ogau tibura'uma."

¹² Rehano Iuda azaaga'e Badi'a'a ze zuhi'azi'ohe rae zamare'e rehano, enona mae feuzadu uzabo zamaano radi'uma, ebu e'ea nia'uma zu gononeze atiti'uma."

¹³ Ebu Iesu'a uti vazega boro niro, "Onamo'i. Ga'e ege mazao fie'ete'e u'ano, gae tugure vazega'e manori'uma." Ani'a 'ouge reirote'e madaano tugure vazega a'e manoriro."

Vaze Gehaga Faiziro

(Mareko 1:29-34; Luka 4:38-41)

¹⁴ Ebu Iesu'a Petero ne diugirotene, Petero emoga rogaea ahi'ani'a gigne runadu evane rana baze radoga horoniro."

¹⁵ Iesu'a rogae e'e 'evo'a obonirotene, ahi'a gigi'a 'ai daugiro. Ebu ani igunadu Iesu veize ogomu ruhibiro."

¹⁶ Goravararotene, vase gehagani'a vine sau'ani'a ragano reirote'e azaaga gehaga Iesu vage tutuze ariro. Ani'e goere hina vine sau'a hegoze buziro ebu ugi azaaga nidu'a faiziro."

¹⁷ 'Ougadu Badi'a'a peroveta vazega Isaiaono'o reirote'e goe'ani'a hudaro, "Ani'e emege gigi'a meiro ebu emege ugi odohiro."✠

Iesu Hegote'ete'e Vazega

(Luka 9:57-62)

¹⁸ Iesu'a ane uhihano vase guguvaaga horozirotene, ane tahi'atahi'a ziro, "Du'ura moneafa fare onamihi."

¹⁹ E'e madaano Mose goro goe'a ihoze'ete'e vazega 'ahogani'a Iesu vage aradu niro, "Ihore vazega, ga'a no'e onamine ege'a gae hegoti'uma."

²⁰ Iesu'a naenaeniro, "Butu guniga'e bazuni haba'azeta ebu hitana niniaga'e nezeta. Rehano Vaze Ubuga'e bazuni haba'a o'o'a."

²¹ Ebu Iesu tahi'a 'ahogani'a niro, "Zuhi'a Boro, e ibite geno mamahe guri onamihi."

²² Rehano Iesu'a niro, "Ġa'e eġe hegoto'i. Rune azaġani'a rune azaġa guri'uma."

Zavara 'Uiro

(Mareko 4:35-41; Luka 8:22-25)

²³ Ebu Iesu'a ġasio tirirotene, ane tahi'atahi'a'a ani hegote tirirotene.

²⁴ Ebu zavara boro'a du'urao feuriro ebu sa'u'a ġasio kafere diuġiro. Rehano Iesu'e baze radiro.

²⁵ E'ano'o ze ane vaġe onamadu evaniro, "Zuhi'a Boro, eme ġabofo'i! Eme hunuhune'ohe!"

²⁶ Iesu'a naenaenziro, "Za nougadu rihau'ohe? Za'a eġe mazao fie'eta'a'e kome'a!" Ebu ani iġunadu zavara zu sa'u roziro. 'Ougirotene, zavara zu sa'u'e roġeru hauġiro.

²⁷ Ebu ze'a zaguzagau'ena'a, ġadimutitiro, "Vaze 'ahi'e nagi vaze? Zavara zu sa'u'a zuni ani ġoere egohu'ohe!"

Vine Sau'azeta Azaġa Faiziro

(Mareko 5:1-20; Luka 8:26-39)

²⁸ Iesu'a du'ura moneafa, Gadara* azaġa habao feurirotene, vine sau'azeta azaġa aheu'a idu haba'anono'o are'enogano Iesu hidiro. Zamaze'e ufeta ġugiziro 'ahine, e'e ibiġano vaze'a onamoga mene idararo.

²⁹ Ebu ze Iesu ġihau ġoreniro, "Badi'a Ubuga, ġa'e emeġe mazao nagini urate'ohe? Ġa'e, kota madaġa ġonaga 'izema mougano, aduga rifoga veize emeġe vaġe arahe?"

³⁰ Zeġe mazaono'o faġano aba ġehaġani'a ogau radiunu.

³¹ Ebu vine sau'asau'ani'a Iesu uminiro, "Ġae'a eme hegofe bufo'idene, aba ġuġuvaġa 'omo mazao tuġufo'i."

³² Ebu ani'a vine sau'asau'a ziro, "Onamo'il" 'Ouge reirotene, ze vaze aheu mazaono'o buanadu aba ġuġuvaġa zamaġano diuġiro. Ebu aba ġuġuvaġa nidu'a'e maġa kome'a gagaġanono'o dure ovoradu du'urao hunuhune rudaro.

³³ 'Ougirotene, aba taufe'ete'e azaġani'a neze ferau manahadu vine sau'asau'ani'a ragano reirote'e azaġa mazao nagini'a furerarote'e hariġa nidu'a me'odoziniro.

³⁴ Ebu ne azaġa nidu'a buanadu Iesu hidoga veize ariro. Ze Iesu horonirotene, ani'e zeġe haba'anono'o vaġinoga uminiro.

9

Ahi'a Mene Hagane'ete'e Vazeġa Fainiro

(Mareko 2:1-12; Luka 5:17-26)

¹ Iesu'a ġasio tiradu du'ura moneafa fariro ebu ane'a radiunute'e neġa boro, Kaperanauma bare onamiro.

² Ebu vaze nu'a ahi'a mene hagane'ete'e vazeġa 'ahoga faratao bazune teadu ani vaġe herate ariro. Zeġe'a Iesu mazao fie'ete'e Iesu'a horonirotene, ahi'a mene hagane'ete'e vazeġa niro, "Ubude, zamaġo rinedo'i. Ġae haġai sau'a 'ai aġutu modeha."

³ 'Ougirotene, Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġa nu'e 'ahige zamariro, "Vaze 'adi'e Badi'a rae sausaune'ohe!"

⁴ Iesu'e zeġe'a nagini zamare'eta'a'e ederadu ziro, "Nougadu za zamarone sau'a zamare'ohe?"

* 8:28 8:28 *Gerasa*

⁵ Ugi vazega mazao nagi goe'a nine, ufiga? 'Gae ha'ai sau'a 'ai rae modeha,' rae ni'ete'e goe'a ga, 'Igunadu onamo'i,' rae ni'ete'e goe'a?

⁶ Rehano Vaze Ubuga'e raha 'adao ha'ai sau'a rae mode'ete'e gigi'aga meirota'a'e zae'a ederi'uma." Ebu Iesu'a ahi'a mene hagane'ete'e vazega niro, "Iguno'i ebu faratago madu nego onamo'i."

⁷ Ebu ugi vazega 'ai igunadu nega onamiro.

⁸ Vaze guguvaga'e e'e horonirotene rihau rudaro ebu Badi'a'a 'ugu'a gigi'aga vaze zinirote'e u'ano, Badi'a niguniro.

Mataio Huniro

(Mareko 2:13-17; Luka 5:27-32)

⁹ Iesu'a e'eano'o igunadu onamirotene, vaze 'ahoga, niga Mataio'a takesi fataga uhi'ano ehore radirote'e horoniro. Ebu Iesu'a niro, "Ege hegoto'i." Ebu Mataio'a igunadu Iesu hegotiro.

¹⁰ Iesu'a Mataio neo gorava ogomu arote'e zama'ano, takesi aza'ga zu ha'ai sau'a aza'ga geha'ani'a Iesu zu ane tahi'atahi'a teite ogau tiburaro.

¹¹ Farisea aza'ani'a e'e horonirotene, Iesu tahi'atahi'a gadiziro, "Nougadu zae ihore vazega'e takesi aza'ga zu ha'ai sau'a aza'ga teite ogau tiburu'ohe?"

¹² Iesu'a e'e egadu ziro, "Ugi o'o'a aza'ga'e gohe vazega mene vage'ohe, rehano ugi aza'ga'e gohe vazega vage'ohe.

¹³ Za'e onamadu Badi'a goere 'ahi huga edero'i, 'E'e dibu'o mene urate'ohe, rehano zae'a vaze vetugazoga urate'ohe.'✧ E iniu ze'ge'a bare dudu'ga aza'ga rae zamare'ete'e aza'ga huzoga radu mene ariro, rehano iniu ze'ge'a bare ha'ai sau'a aza'ga rae zamare'ete'e aza'ga huzoga radu ariro."

Ogomu moneo Zagoza'ete'e

(Mareko 2:18-22; Luka 5:33-39)

¹⁴ Ebu Ioane tahi'atahi'a'a Iesu vage aradu gadiniro, "Eme zu Farisea aza'ga'e gae gehaga ogomu moneo zagoza'ete'e. Rehano gae tahi'atahi'a'e nougadu ogomu moneo mene zagoza'ete'e?"

¹⁵ Ebu Iesu'a ziro, "Hahu mui'ga mada'ano hahu ohoze'ga izigani'a huzirote'e aza'ga'e, hahu ohoze'ga iziga teite radi'ete'e zama'ano zamaze'a aradu nia'umahe? Rehano ze'ge mazaono'o hahu ohoze'ga iziga'e mae vaginite'e mada'ani'a ari'uma. E'e mada'ano ze ogomu moneo zagoza'ete'e."*

¹⁶ Vaze 'ahogani'a dabua iziga vari'e madu dabua amahi'ga mene banine'ohe, maza'ga dabu'aga vuzu'ine, dabua si'iga iziga'e guanadu amahi'ga hutubi'uma zu borofe zigi'uma.

¹⁷ Ebu vazeni 'ahogani'a vaini vu'ga fuse* amahi'ga zama'ano vaini vu'ga iziga mene be'une ufi'ohe. Be'une ufine, vaini vu'ga izigani'a bare busure bororanadu vaini vu'ga fuse amahi'ga ziga'uma, ebu vaini vu'ga'e sore rurura'uma zu vaini vu'ga fuse amahi'ga sausauni'uma. E'ano'o vaini vu'ga iziga'e vaini vu'ga fuse izigano beune ufine, aheuni mano'ga radi'uma."

Rune Rogae Tahi'aga ebu Ugi Rogae'ga

(Mareko 5:21-43; Luka 8:40-56)

¹⁸ Iesu'a e'e goe'a zi'ete'ea, nu'onu'o nega vazega gihi'aga 'ahogani'a Iesu vage ariro. Ebu Iesu zamao obena'ga hina tugadu niro, "Ege aboe'e izidu'u rudaneha. Rehano gae'a aradu ani rana 'evo'o to'i, 'ougene ani gabodi'uma."

✧ 9:13 9:13 Hosea 6:6 * 9:17 9:17 Vaini vu'ga fuse'ga'e mani oga'ga hina ha'airo.

¹⁹ Ebu Iesu'a iḡunadu ani teite onamiro ebu Iesu tahi'atahi'a zuni ani teite onamiro.

²⁰ E'e ibiḡano roḡae ugi madu muri gaubanana aheu fare adugano radiunute'e roḡaeḡa 'ahogani'a Iesu ḡaruna aradu ani dabua 'ariḡa tahiḡa oboniro.

²¹ Mazaḡa ani'e 'ahige zamariro, “E ani dabua tahiḡa obonine, manori'uma.”

²² Ebu Iesu'a tehadu ani ḡianadu niro, “Aboe, zamaḡo rinedo'i. Ḡae'a eḡe mazao fie'ete'e u'ano, ugiḡo'a manoreha.” 'Ouge reirotene, ani manoriro.

²³ Iesu'a nu'onu'o neḡa vazēḡa ḡihi'aḡa neo feurirotene, rune vazēḡa veize sura'i hodi'ete'e azaḡa zu borofe harae'ete'e vazēḡa ḡuḡuvaḡa horoziro.

²⁴ Ebu ane'a ziro, “Zae nidu'a buano'i. Roḡae kome'a a'e mene rudaneha, rehano baze'ohe.” Rehano ze'e Iesu eḡofoharo.

²⁵ Iesu'a vaze ḡuḡuvaḡa enoneo tuḡuze buzirote'e ḡarugano, ne zamaḡa diuḡadu roḡae kome'a 'evo'a oboniro. 'Ougadu ani iḡuniro.

²⁶ Ebu e'e hariḡa'e e'e haba'a nidu'a zamaḡano bororaro.

Ubumaze Kuruḡa Azaḡa Aheu Faiziro

²⁷ Iesu'a e'ea mode onamirotene, ubumaze kuruḡa azaḡa aheu'a ani hegotiro. Ze'a ḡihau huario, “Davida mariga, eme vetuḡafo'i!”

²⁸ Iesu'a ne diuḡirotene, ubuma kuruḡa azaḡani'a ane vaḡe ariro. Iesu'a ḡadiziro, “Za'e eḡe'a faizoga idaḡa rae mae ḡihihe'ehe?” Zeḡe'a naenaeniro, “O'e, Zuhi'a Boro.”

²⁹ Ebu ani'a ubumaze obonadu ziro, “Zae'a eḡe mazao fie'ete'e idunaḡano ubumaze'a manori'uma.”

³⁰ 'Ougirotene, ubumaze'a ra'aro. Ebu Iesu'a riḡa ziro, “Zae mazao nagini'a fureranate'e vazeni 'ahoga ago no'i.”

³¹ Rehano ze onamadu e'e haba'a nidu'a zamaḡano ani hari rae ḡehaniro.

Mumutafa Vazēḡa Fainiro

³² Ebu ze neonu'o buau onamirotene, vaze nu'a vaze 'ahoga Iesu vaḡe tutune ariro. Vine sau'ani'a vaze e'e ragano radu ani'e ḡoeroga mene idararo.

³³ Ebu Iesu'a vine sau'a vaze e'e mazaono'o hegone bunirotene, mumutafa vazēḡani'a ḡoeriro. Ebu vaze ḡuḡuvaḡani'a zaguzaganadu reiro, “Ibite Isaraela haba'ano 'ahiguḡani'a mene fureraro.”

³⁴ Rehano Farisea azaḡani'a reiro, “Iesu'e vine sau'a zuhi'aḡa gigi'aḡa hina vine sau'asau'a hegoze buze'ohe.”

Gau Azaḡa'e Tahiḡa

³⁵ Iesu'e ne boro nunu zu ne kome'a nunu ragave onamadu Iuda azaḡa nu'onu'o neḡano ihoziro, zu Badi'a'a zuhi'azi'ete'e moneo hari manōḡa haramiro. Ebu ugi zu gigi'a nidu'a fainiro.

³⁶ Iesu'a vaze ḡuḡuvaḡa horozadu vetuḡaziro, mazaḡa ze'e vaze'a mene taufe'ete'e mamoeḡa teige ufeta taoraro zu dana 'ahoga mene hidiro.

³⁷ 'Ougadu ani ane tahi'atahi'a ziro, “Hirivite'e ḡauḡa'e ḡehaḡa bagaḡa, rehano gau azaḡa'e tahiḡa.

³⁸ E'ano'o hirive'ete'e Zuhi'aḡa Boro mazao gau azaḡa ane mebao tuḡuzoga veize umino'i.”

10

Iesu Apostolo Azağa Gaubanana Aheu Fare (Mareko 3:13-19; Luka 6:12-16)

¹ Iesu'a ane tahi'a gaubanana aheu fare huze nu'oziro, ebu vine sau'a hegoze buze'ete'e zu ugi nunu faine'ete'e gigi'ağa ziniro.

² Iesu apostolo gaubanana aheu fare nize'e 'ahi e'e: Ibi'a'e Simona (niğa 'ahoga'e Petero), ani negoğa Anderea, Zebedeo ubuga Iakobo zu ane negoğa Ioane,

³ Filipi, Batolomeo, Tomasi, takesi vazega Mataio, Alefeo ubuga Iakobo, Tadeo,

⁴ Zelota* vazega Simona ebu Iesu revoharote'e vazega, Isakariota vazega Iuda.

Iesu Tahi'a Gaubanana Aheu Fare'a Ragave Onamadu Haramiro (Mareko 6:7-13; Luka 9:1-6)

⁵ Iesu'a ane tahi'a gaubanana aheu fare tuğuze'ena'a, 'ahige ihoziro, "Iuda mene azağa haba ago onamo'i, ebu Samaria azağa ne zuni ago diuğoi.

⁶ Rehano Isaraela haba'ano dauğirote'e mamoeğa vağe onamo'i.

⁷ Ebu neğanega ragave onamo'idene, 'Badi'a'a zuhi'azi'ete'e madağa 'ai haniteha,' rae haramozeno'i.

⁸ Ugi azağa faizo'i, rune azağa gabozi'i, refera azağa faizo'i ebu vine sau'a hegoze buzo'i. Zae'a naega o'o'a gauga hidiro 'ahine, naega ago ma'ena'a, gahugo'i.

⁹ Niharazeo hadi boro ga kome'a zuni ago odoho'i.

¹⁰ Zae ragavo veize nihara ga dabua 'ahoga ga tamaka ga tuğu ago odoho'i, mazağa gau azağa'e nagini urate'ete'e gauga'e hide'ohe.

¹¹ No'e ne boro ga ne kome'a diuğoi'dene, zae mae gihizite'e vazega vağadu ane neo rado'i onamo ne e'e mode iğuno'i.

¹² Ane ne diuğoi'dene, ibite geno 'ahige uniho'i, 'Badi'a'a zama rogeğa zeno'i.'

¹³ Ebu e'e neo radiu'ete'e azağa'e zama rogeğa urate'ete'e azağa reine, zae'a rate'e zama rogeğa'e zege rana radi'uma. U mene reine, zae'a rate'e zama rogeğa e'e'a zae bare vaği'uma.

¹⁴ Ne azağani'a zae mene mae zouzo'idene, ga goereze mene egozeno'idene, odaze hu'uruğa zauhe mode manahadu e'e haba'a ga neğa mode iğuno'i.†

¹⁵ Ege'a hube hune zi'ohe, Badi'a kota madağano za mene mae gihizirote'e azağa'e Sodoma zu Gomora azağa ufeta vitize aduga boro hidi'uma."

Aduga Boro Hidi'uma (Mareko 13:9-13; Luka 21:12-17)

¹⁶ "Giano'i. Butu gniğa bo'agano mamoe tuğuze'ete'e teige, e za agire azağa bo'agano tuğuze'ohe. E'ano'o mohe teige zamarone huhuzağa mo'i,‡ zu Tubugo niniğa teige sau'a ago hağao'i.

¹⁷ Rehano vaze giazoi. Ze zae oboze teadu kotao ohozi'uma ebu zege nu'onu'o neğano masizi'uma.

¹⁸ Ege u'ano, gavana azağa zu kini mazao zae tutuze onami'uma, ebu zae'a ege hari manoga zege zu Iuda mene azağa zamao rae fureni'uma.

* **10:4 10:4** Roma gavamani utitozinirote'e azağa'e Zelota duğuru rae huziro. † **10:14 10:14** A'e ne azağani'a zege mazao sau'a hağairota'a'e ihoze'ete'e hağaiga. ‡ **10:16 10:16** Zarama'a maniga veize eda'erau avotite'ohe.

¹⁹ Rehano ze'a kotao za oboze to'idene, nougenouge zae bare birit'e ga nagini rae goerite'e moneo zamaze ago adudano'i, mazağa e'e madağano zae'a nagini rae goerite'e moneo ihozi'uma.

²⁰ Goere a'e mene zae mazaono'o, rehano Moze Vigani'a zae mazaono'o goeri'uma.

²¹ Negoğani'a negoğa revohanadu runeo tuğuni'uma. Ebu mogani'a ubuga revohanadu runeo tuğuni'uma. Ebu ubudeze'a vize moze agirozeadu runeo tuğuzi'uma.

²² Ege u'ano, vase nidu'a za he'ehe'ezi'uma. Rehano iniu edau gigaru onamo gonaga meite'e vaseğa'e gabone hidi'uma.

²³ Ne 'ahogano za sausauzo'idene, feranadu ne 'ahoga onamo'i. Ege'a hube hune zi'ohe, zae'a Isaraela haba'a nidu'a 'izema harama oname haugogano Vaze Ubugani'a ari'uma.

²⁴ Tahi'a'e ane ihore vaseğa mene vitinoga, ebu tuğure vaseğa'e ane zuhi'a mene vitinoga.

²⁵ Tahi'a'e ane ihore vaseğa teige'ohe rae reine, a'e idağa, ebu tuğure vaseğa'e ane zuhi'a teige'ohe rae reine, a'e idağa. Za'e ege teite ne tibano tiburu radiu'ete'e azağa heuğa. Vaze'a e'eŞ Belezebulo* rae huhiro. E'ano'o ege teite tiburu radiu'ete'e azağa, za'e ufeta sau'ano huzi'uma."

*Iniu Rihoni'uma?
(Luka 12:2-7)*

²⁶ "E'ano'o vase'a sausauzo'idene, ago rihozo'i. U'uru radiu'ete'e gauga nidu'a furera'uma, ebu ogone gahine'ete'e gauga zuni ederi'uma.

²⁷ Ege'a uzabo zamağano zae da'o zi'ete'e goe'a'e za mada agağano vase nidu'a zo'i. Ebu ege'a nagini sifu gumude zi'ete'e goe'a'e ne binuğa hitaganono'o rae fureno'i.

²⁸ Vaze'e ahiri manoga'e idağa rehano, vine manoga'e mene idağa. E'ano'o ze ago rihozo'i. Rehano Badi'a da'o rihono'i, mazağa ani'e vine zu ahiri'e ire roga radiu tuğutuğu zamağano ruizoga idağa.

²⁹ Tiburi niniğa aheu'e hadi kome'a hina serone'ohe. Rehano Badi'a, zae Mama'a mene uratine, zege bo'ağano tiba zuni rahao mene uiti'uma.

³⁰ Badi'a'a zae zamare borofadu vadinize iguğa nidu'a'e nugu zuni edere'ohe.

³¹ E'ano'o ago rihano'i, mazağa za'e Badi'a ubumao Tiburi niniğa gehağa ufeta vitizoga.

³² Iniu'a vase ubumao ege moneo edaune, ege zuni adureo Mamahe ubumao ane moneo eda'uma.

³³ Rehano iniu'a vase ubumao ege o'ohine, ege zuni adureo Mamahe ubumao ani o'oni'uma."

*Mene Uniho Manoga, Rehano Benisi
(Luka 12:51-53, 14:26-27)*

³⁴ "Ege'a uniho manoga rahao 'ada mae ariro rae ago zamaro'i. E'e uniho manoga mene mae ariro, rehano benisi mae ariro.

³⁵ E'a ubuga'e moga teite agirotitoga,
avoğa'e vi'a teite agirotitoga,

roğae'e ani hadoga roğaeğa teite agirotitoga veize ariro.

³⁶ Za agire azağa'e zae teite ne tibano radiu'ete'e azağa re'uma.☆

³⁷ Iniu'a moga ga vi'a ege ufeta vitihe zamare borofine, ani'e ege mene tahi'a re'uma, ebu iniu'a ubuga ga aboga ege ufeta vitihe zamare borofine, ani'e ege mene tahi'a re'uma.

³⁸ Iniu'a ane satauro odohe'ena'a ege garuna mene hegotine, ani'e ege mene tahi'a re'uma.

³⁹ Iniu ani gabone obone giganine, ani gabone tugutu'u mene hidi'uma. Rehano iniu'a ane gabone ege veize ahetine, gabone tugutu'u hidi'uma."

Naege Hidi'uma

(Mareko 9:41)

⁴⁰ "Zae mae gihize'ete'e vazega'e ege mae gihihe'ohe. Ebu ege mae gihihe'ete'e vazega'e ege tuguhirrote'e Badi'aga mae gihine'ohe.

⁴¹ Iniu'a peroveta vazega'e Badi'a goere rae furene'ete'e vazega rae mae gihinine, ani'e peroveta vazegani'a hidite'e naega hidi'uma. Iniu'a duduga vazega'e vase duduga rae mae gihinine, ani'e vase dudugani'a hidite'e naega hidi'uma.

⁴² Ege'a hube hune zi'ohe, iniu'a nize kome'a azaa 'adi bo'agano 'ahoga'e ege tahi'a radu vu nahuga bioga tiba haune, ani'e ane'a meite'e naega mene hune dauni'uma."

11

¹ Iesu'a ane tahi'a gaubanana aheu fare ihoze haugirotene, e'eano'o igunadu ne uhihauhigano ihozifine zu haramifine onamiro.

Iesu zu Ioane Babatiso

(Luka 7:18-35)

² Ioane Babatiso'a gu'a negano radiunute'e zamaano Keriso'a nagini hagairote'e hariaga igiro. 'Ougadu ani'e Iesu gadinoga veize ane tahi'atahi'a Iesu vage tuguziro.

³ Ebu zege'a Iesu gadiniro, "Ari'uma rae reirote'e vazega'e gahe? Mene reine, eme vase 'ahoga guhini'umahe?"

⁴ Iesu'a naenaenziro, "Bare onamadu zae'a igi'ete'e zu horone'ete'e Ioane ihono'i.

⁵ Ubuma kuru azaa'e ehamu'ohe, oda sau'a azaa'e edau ragave'ohe, refera azaa'e manore'ohe, tegaze uhuga azaa'e igi'ohe, rune azaa'e bare gabode'ohe ebu zahara azagani'a hari manoga igi'ohe.

⁶ Ege mazao fie'eta'a'e mene mode'ete'e vazega'e matu'e rudau'ohe."

⁷ Ioane tahi'atahi'a'a igunirotene, Iesu'a Ioane moneo vase guguvaga gadahe ziro, "Za nagini horonoga veize haba boha'a onamiro? Zavara'a imi hudi naeninaeni'ete'e horonoga radu onamirohe?"

⁸ Mene reine, za nagini horonoga veize onamiro? Dabua manomano vidarrote'e vazega horonoga veize onamirohe? Mene, dabua manomano vidarrote'e vazega'e kini neo radiu'ohe.

⁹ Tena nagini horonoga veize onamiro? Peroveta vazegahe? O'e, ege'a zi'ohe, peroveta azaa vitize'ete'e vazega'e Ioane.

¹⁰ Ioane moneo Buka Zagoano 'ahige rae mirihiro, 'Giano'i, ege'a gae zamao vase 'ahoga ibite tuguni'uma.

Ani'e gae zamao gae ibi ruhibi'uma.*

¹¹ E'ano'o ege'a hube hune zi'ohe, Ioane'e rahao 'ada furerarrote'e azaa nidu'a vitizoga. Rehano Badi'a'a zuhi'azi'ete'e zamaano'e gonaga vazega zuni Ioane vitinoga.

* 11:10 11:10 Malaki 3:1

¹² Ioane Babatiso'a haramirote'e madaġanono'o onao izidi, Badi'a'a zuhi'azi'ete'e hariġa'e riġa haramo oname'ohe. Ebu vaze inaraġa'e Badi'a'a zuhi'azi'ete'e zamaġano diuġe'ohe.

¹³ Ioane'a 'izema arirote'e madaġano'e peroveta azaġa zu Mose goro ġoe'ani'a Badi'a'a zuhi'azi'ete'e moneo rae fureniro.

¹⁴ Zeġe'a rae furenirote'e ġoe'a zae'a mae ġihinihi rae reine, za'e ederi'uma, Ioane'e ari'uma rae reirote'e vazegħa, Elia.✧

¹⁵ Teġaġeta vazegħa'e faifaine egadu huga edero'i.

¹⁶ Izidi azaġa'e nagingio idazi'uma? Ze'e tahi'a kome'akome'ani'a ne hunio ehoradu arahe'ete'e heuġa. Ze rovozadu none tahi'aġani'a mone tahi'aġa mazao 'ahige huau'ohe,

¹⁷ 'Eme muio sura'i hodeha, rehano za mene zavoneha.

Ebu eme rune haba'ano niau ġoinaheha, rehano za mene nianeħa.'

¹⁸ Ioane Babatiso'a aradu ogomu mene audio zu vaini vuġa mene gagido. 'Ougadu ze 'ahige rae reiro, 'Ioane'e vine sau'aġeta.'

¹⁹ U Vaze Ubuga'e aradu ogomu au'ohe ebu vaini vuġa gage'ohe. 'Ouge'etene, ze 'ahige ra'ohe, 'Ġiano'i, ani'e ogomu fu'a zu vaini vuġa fu'a. Ebu ani takesi azaġa zu haġai sau'a azaġa teite tiburu'ohe.' Rehano iniu Badi'a zamarone huhuzaġa hegotirote'e azaġa'e Badi'azamarone huhuzaġa'e duduġa rae furene'ohe."

Haġai Sau'anono'o Mene Ġihure'ete'e Haba'a

(Luka 10:13-15)

²⁰ E'e madaġano Iesu'e ane'a haġai gigi'a ġehaġa haġairote'e haba'ahaba'a azaġa roziro, mazaġa ze'e haġaize sau'anono'o mene ġihuriro.

²¹ Ane'a ziro, "Korasini azaġa, za aduga boro hidi'uma! Betesaida azaġa, za aduga boro hidi'uma! Eġe'a zae mazao haġairote'e haġaiġa gigi'a'e Turo zu Sidono* azaġa mazao haġaifone, ze dabuaze ġu'a vidanadu vega vadinizeo ase ġuzuhe'ena'a, haġaize sau'anono'o ġihurifo.

²² Eġe'a zi'ohe, Badi'a kota madaġano za'e Turo zu Sidono azaġa ufeta vitize aduga boro hidi'uma.

²³ Kaperanauma azaġa, za'e adureo Badi'a haba tutuze iti'uma rae zamare'ehe? Mene! Za'e rune haba'ano mae feuzi'uma. Eġe'a zae mazao haġairote'e haġai gigi'aġa Sodoma azaġa mazao haġaifone, ze'e haġaize sau'anono'o ġihuradu izidi 'ize radiu'efo.

²⁴ Eġe'a zi'ohe, Badi'a kota madaġano za'e Sodoma azaġa ufeta vitize aduga boro hidi'uma."

Eġe Vaġe Aradu Ahirize Ohono'i

(Luka 10:21-22)

²⁵ E'e madaġano Iesu'a 'ahige rae reiro, "Mama, ġa'e adure zu raha Zuhi'aġa. E nigu'e'ohe, mazaġa ġae'a vaze huhuzaġa zu edeġa boro azaġa mazao'e ġoere huga 'ahiguġa 'u'uru tiro, rehano tahi'a kome'a teige'ete'e azaġa mazao'e rae fureniro.

²⁶ Mama, a hube, 'ouge haġairota'a'e ġae ura.

²⁷ Eġe Mama'a ġau nidu'a eġe iniro. Vazeni 'ahoga Ubuga aġu'a, rehano Moga ane da'o edeġa. Ebu vazeni 'ahoga Moga aġu'a, rehano ane Ubuga da'o zu Ubugani'a Moga moneo ihozoga veize ohotirote'e azaġa da'o Moga edeġa.

✧ 11:14 11:14 Malaki 4:5 * 11:21 11:21 Turo zu Sidono'e Iuda mene haba'a.

²⁸ Taoğa zu aduga odohe'ete'e azağa, ege vağe aro'i, 'ougene ege'a ahirize ohoni'uma.

²⁹ E'e namiga zu rogeğa 'ahine, ege ihore mae ġihinadu† ege mazaono'o edeğa mo'i. 'Ougene, zamaze roğera'uma.

³⁰ Mazağa ege ihore'e mene riğa‡ zu e'e hegotoga'e mene aduga.”

12

Bana Madağa Zuhi'ağa

(Mareko 2:23-28; Luka 6:1-5)

¹ E'e madağano, Iesu'a Bana Madağano vuidi mebağa zamağano onamiro. Ebu ani tahi'atahi'a'e vinizirote'e u'ano, vuidi mağa riri'e madu ġadahe aro.

² Farisea azağani'a e'e horonadu Iesu niro, “Ġiano'i! Ġae tahi'atahi'a'a Bana Madağa goroga varade'ohe.”

³ Iesu'a naenaeziro, “Za'e Buka Zağoga mene me'odirohe? Davida zu ani ġatinirote'e azağa'e vinize ruzirotene, Davida'a nougiro?

⁴ Ani'e Badi'a ne diuğadu dibu'o azağani'a da'o au'ete'e dibu'o 'uvahuğa odoga aro, ebu ani ġatinirote'e azağa zuni aro. A'e ze anoga'e mene idağa rae reirote'e ġauğa.

⁵ Ebu Mose goro ġoe'ano 'ahige rae reiro, 'Bana Madağano dibu'o azağani'a kuru neğano gaue'eta'a'e mene ve'oğa.' Za 'ahi mene me'odirohe?

⁶ Ege'a zi'ohe, kuru neğa ufeta vitine'ete'e vazega ġihi'ağa'e 'ahi e'e.

⁷ Badi'a'a 'ahige rae reiro, 'E dibu'o mene urate'ohe, rehano za'e vase vetuğazoga urate'ohe.'☆ Zae'a ġoere e'e huga ederifone, ve'oğa o'o'a azağa mazao ve'oğa rae mene zifo.

⁸ Vaze Ubuga'e Bana Madağa Zuhi'ağa.”

'Evo'a Hoega Vazeğa Fainiro

(Mareko 3:1-6; Luka 6:6-11)

⁹ Ebu Iesu'a e'e haba'a modadu Iuda azağa nu'onu'o neğa diuğiro.

¹⁰ E'ea naeğa 'evo'a hoega vazega 'ahogani'a radiunu. Farisea azağa'e Iesu'a vase e'e fainine, kotao ohonihi radu ġadiniro, “Bana Madağano ugi azağa faizoga'e idağahe?”

¹¹ Ani'a ziro, “Zae bo'ağano iniu mamoe tibuhugağeta radu Bana Madağano mamoeğani'a iduo uite ovoine, iduono'o mene mae vağini'umahe?

¹² Vaze'e mamoe ufeta vitizoga zu ġihi'ağa. E'ano'o Bana Madağano manoga hağae'eta'a'e idağa.”

¹³ Ebu ani'a 'evo'a hoega vazega niro, “'Evo'o 'eino'i.” Ani'a 'evo'a 'einirotene, naeğa 'evo'a teige 'evo'ani'a manoriro.

¹⁴ Rehano Farisea azağani'a nu'onu'o neğanono'o buanadu nougenouge Iesu matite'e moneo ġo'aniro.

Badi'a'a Ohotirote'e Tuğure Vazeğa

¹⁵ Iesu'e Farisea azağani'a ani matihi ra'ete'e ederirotene, e'e haba'a mode vağiniro. Rehano vase ġuğuvağani'a ani hegotiro ebu ane'a ugi azağa nidu'a faiziro.

¹⁶ Ebu ani riğa ġoreziro, “E'e iniu rae vase ago ihozo'i.”

¹⁷ 'Ougadu Badi'a'a peroveta vazega Isaiaono'o reirote'e ġoe'ani'a hudaro,

† 11:29 11:29 ege ġau aduga odohadu ‡ 11:30 11:30 ege ġau'e ufiğa ☆ 12:7 12:7 Hosea 6:6

- 18 “‘Ahi'e ege'a ohotirote'e vazega zu ege tugure vazega.
 Ani'e ege zamarone vazega zu ege matu'oni'ete'e vazega.
 Ege'a Vinehe ane rana ohoni'uma,
 ani'a haba'ahaba'ano Badi'a kota moneo harami'uma.
- 19 Ani'e mene roteti'uma ga mene houna'i'uma,
 ani'a ne hunio mene houna'e goeri'uma.
- 20 Roratite'e vega mene mae vagine'ete'e
 ga vidatite'e ihurega mene hudi vine'ete'e teige,
 ani'a zorega azaqa mene mae vagizi'uma, onamo gau ve'oga nidu'a mae
 vaginadu zuhi'azi'uma.
- 21 Ebu Badi'a agu'a azaqani'a ani nigano gabone hidite'e madaqa
 guhini'uma.”✠

Iesu ebu Bezezebulo

(Mareko 3:20-30; Luka 11:14-23, 12:10)

22 Ebu vase nu'e vine sau'ani'a agatoharote'e vazega 'ahoga Iesu vage
 tutune ariro. Ani'e ubumaqa kuruqa zu mumutafa. Ebu Iesu'a ani fainadu
 ani'e goeriro zu ehamaro.

23 Ebu vase nidu'a zaguzaganadu 'ahige rae reiro, “‘Ahi'e Davida mariga,
 Keriso gaogi!”

24 Rehano Farisea azaqani'a goereze igirotene, 'ahige rae reiro, “Ani'e
 vine sau'a zuhi'aqa, Bezezebulo* inaraqa hina vine sau'asau'a hegoze
 buze'ohe.”

25 Rehano Iesu'a ze nounge rae zamare'ete'e ederadu ziro, “Haba tiba
 zamaqano zege'a rovtadu utitine, e'e haba'a'e ane'a bare ruini'uma. Ebu
 ne boro 'ahoga ga ne tiba zamaqano zege'a rovtadu utitine, ze mene edau
 gigara'uma.

26 Satani'a Satani hegone bunine, ani ane'a bare rovtadu utiti'uma.
 'Ougine, ane'a zuhi'azi'ete'e haba'a'e noughte edau gigara'uma?

27 Ege'a Bezezebulo inaraqa hina vine sau'a hegoze buzone, zae
 tahi'atahi'a'e iniu inaraqa hina vine sau'a hegozi'uma? Zae tahi'atahi'a'e
 zege'a bare za'e ve'oga rae re'uma.

28 Rehano ege'a vine sau'a'e Badi'a Viga hina hegoze buze'ohe. A'e
 Badi'a'a amahi zae zuhi'aziota'a'e ihoze'ohe.

29 Vaze 'ahogani'a inara vazega 'ahoga mene batune tine, noughte
 ani ne diugadu ane tohe gonotu buau tauqi'uma? Ani ibite inara vazega
 batune teadu ane ne tohega gonota'uma.†

30 Iniu ege teite mene reine, ani'e ege agirohi'ete'e vazega. Ebu iniu
 Badi'a veize ege teite vase mene nu'ozine, ani Badi'a mazaono'o vase
 rovoze'ete'e vazega.

31 E'ano'o ege'a zi'ohe, vase haqai sau'a nidu'a ebu Badi'a rae
 sausaune'ete'e goe'a nidu'a'e Badi'a'a rae modi'uma. Rehano iniu'a Vine
 Zagoqa rae sausaunine, ani haqai sau'a'e mene rae modi'uma.

32 Iniu'a Vaze Ubuga agirohau'ena'a rae sausaunine, Badi'a'a ani haqai
 sau'a rae modi'uma, rehano iniu'a Vine Zagoqa agirohau'ena'a rae
 sausaunine, ane haqai sau'a'e izidi ebu zazore madaqano zuni mene rae
 modi'uma.”

Ire ebu Ire Maqa

(Luka 6:43-45)

✠ 12:21 12:18-21 Isaia 42:1-4 * 12:24 12:24 Ni 'ahoga'e Satani. † 12:29 12:29 Huga'e, 'Iesu'e
 Satani ogoru teadu vine sau'a hegoze'ohe.'

³³ “Ire manoga'e mağa manoga ini'uma zu ire sau'a'e mağa sau'a ini'uma. Ire'e mağa horonadu nagi ireğa rae edere'ohe.

³⁴ Za'e Zarama mariga! Za'e sau'a azağa u'ano, goere manoga 'ahoga mene ra'ohe. Nagini'a ane zamao iri'ave radiu'eta'a'e hebe'anono'o buau'ohe.

³⁵ Vaze manoga'e ani zamao manoga nu'onadu manoga furene'ohe, ebu sau'a vazeğa'e ane zamao sau'a nu'onadu sau'a furene'ohe.

³⁶ Ege'a zi'ohe, Badi'a kota madağano vaze nidu'a zege'a bare ibite reirote'e huga o'o'a goe'a nidu'a moneo Badi'a'a kotazi'uma.

³⁷ Zae'a reirote'e goe'a idunağano Badi'a'a za'e duduğa ga ve'oğa rae kotazi'uma.”

Iona Hağai Nu Badeğa

(Mareko 8:11-12; Luka 11:29-32)

³⁸ E'e madağano Mose goro goe'a ihoze'ete'e azağa zu Farisea azağa bo'ağano nu'a Iesu niro, “Ihore vazeğa, eme gae'a hağai nu badeğa hağae'ete'e ġianihi ra'ohe.”

³⁹ Iesu'a naenaenziro, “Sau'a zu ubuma ġezo azağani'a hağai nu badeğa umide'ohe. Rehano peroveta vazeğa Iona mazao furerarote'e hağai nu badeğa da'o ihozi'uma.

⁴⁰ Iona'e mada uğidu zu ohere uğidu gozone boro isio radiro. E'e teige, Vaze Ubugani'a zuni mada uğidu zu ohere uğidu raha zamağano radi'uma.

⁴¹ Badi'a kota madağano Nineva azağani'a izidi ega azağa teite iğune edanadu izidi ega azağa'e ve'oğa rae rozi'uma. Mazağa ibite madağano Nineva azağa'e Iona haramo abitadu hağaize sau'anono'o ġihure ġouriro. Izidi Iona vitinoga vazeğa'e 'ahi e'e, rehano ze ani goere mene abitadu mene ġihure'ohe.

⁴² Badi'a kota madağano Siba haba'a kini roğaeğani'a izidi ega azağa teite iğune edanadu izidi ega azağa'e ve'oğa rae rozi'uma. Mazağa ibite madağano Siba haba'a kini roğaeğani'a haba ġonaga fağa huneono'o kini Solomona zamarone huhuzağa abitoga veize onamiro. U izidi Solomona vitinoga vazeğa'e 'ahi e'e, rehano ze ani goere abitoga mene urate'ohe.”

Vine Sau'ani'a Bariro

(Luka 11:24-26)

⁴³ “Vine sau'a 'ahogani'a vaze 'ahoga mazaono'o buau'etene, ahi'a ohonoga radu vu o'o'a haba'a vağe ragave'ohe. Rehano mene horonadu,

⁴⁴ 'ahige ra'ohe, 'E ege'a vağinate'e vazeğa vağe bare onamihi.' Ebu ani baradu vaze e'e horone'etene, ani'e neğa boha'a, deheğa hune zu idaidane touga heuğa.

⁴⁵ Ebu vine sau'a e'e'a onamadu vine sau'a nidu'a fu'o aheu fare, ufeta hune sau'a zamaze are'ohe ebu ze vaze e'e zamao diuğe radiu'ohe. 'Ougadu vaze e'e'a ibi'a vitine ufeta sautu'ohe. E'eguğa'e izidi ega sau'a mazao furera'uma.”

Iesu Vi'a zu Negoğa

(Mareko 3:31-35; Luka 8:19-21)

⁴⁶ Iesu'a 'ize vaze ġuğuvağa ġorezirote'e zamağano vi'a zu negoğa duğuru'a feuradu ani teite goeroga veize enona edaro.

⁴⁷ Ebu vaze 'ahogani'a Iesu niro, “Vi'u zu negoğa duğuru'a ġae teite goerihi radu enona edau radiu'ohe.”‡

⁴⁸ Ani'a naenaenziro, “Iniu'e ege nanu? Iniu'e ege nego duğuru?”

‡ 12:47 12:47 Fare mirihirote'e nu'e vesi 47 o'o'a.

⁴⁹ Ebu ani'a ane tahi'atahi'a surize'ena'a, 'ahige rae reiro, "Ege nanu zu ege nego duguru'e 'ahi e'e.

⁵⁰ Iniu'a ege Mama adureo ura hagae'ete'e vazega'e ege nego, eze ebu nanu."

13

Ezone Feune Gorau'ete'e Vazega Hari Idaidağa

(Mareko 4:1-9; Luka 8:4-8)

¹ E'e madağano Iesu'a neonono'igunadu du'ura genağano ehoriro.

² Vaze guğuvagani'a ani babağano nu'oraratene, ani'e gasio tiradu ehoriro ebu vase nidu'a'e du'ura genağano edaro.

³ Ebu Iesu'a hari idaidağa hina gau gehağa ihoziro,
"Ego'i. Hihi vazega 'ahogani'a mebağano ezone gora onamiro.

⁴ Ani ezone feune goraratene, nu'e ibio rururaro ebu nini'a aradu au haugiro.

⁵ Ezone nu'e hadi haba'ano rururaro ebu rahağa'e mene baruğa. Rahağa'e mene baruğa radu ezone'e garihe guhuriro.

⁶ Rehano mada'a hiarotene, ane gigi'ağani'a guhuğa manadu roraro, mazağa taiga o'o'a.

⁷ Ezone nu'e ve renogano rururaro. Ebu ve renogani'a guhure bororanadu ezone guhuğa simariniro.

⁸ U ezone nu'e raha manogano rururanadu faine guhure bororaro. 'Ougadu nu'e huga gae 100, nu'e huga gae 60 ebu nu'e huga gae 30 hudaro.

⁹ Teğageta vazega'e faifaine egadu huga edero'i."

Nagini veize Hari Idaidağa hina Goerirote'e moneo Ihoziro

(Mareko 4:10-12; Luka 8:9-10)

¹⁰ Ebu Iesu tahi'atahi'a'a ane vage aradu gadiniro, "Ga nougadu vase mazao'e hari idaidağa hina goere'ohe?"

¹¹ Ebu Iesu'a naenaenziro, "Badi'a'a zuhi'azi'ete'e moneo 'u'uru tirota'a'e zae mazao fureniro, rehano vase nunu mazao'e mene fureniro.

¹² Faifaine zamare igi'ete'e azağa'e Badi'a'a edega boro zenadu ze edega'e ufeta borora'uma. U mene faine zamare igi'ete'e azağa'e ze edega zuni mae vagini'uma.

¹³ E'ano'o ege'a hari idaidağa hina ze goreze'ohe. Buka zağogano 'ahige rae reiro,

'Ze'e horone'e rehano, huga'e mene horone'ohe.

Ze'e igi'e rehano, huga'e mene igi'ohe ga mene edere'ohe.'

¹⁴ 'Ougadu Badi'a'a peroveta vazega Isaiaono'o rae furenirote'e goe'ani'a zege mazao hugano fureraro,

'Ze'e igi'e rehano, huga'e mene ederi'uma.

Ze'e horone'e rehano, huga'e mene horoni'uma.

¹⁵ 'Ahi duguru zama'e tuğa, teğaze'e uhuğa zu ubumaze'e kuruğa.

Ze mene 'ougifone, ubumaze hina horonifo, teğaze hina igifo zu zamazeo ederifo.

Ebu gihuradu ege'a ze faizifo.'✧

¹⁶ Rehano za'e matu'e'ohe, mazağa nagini'a fureru'ete'e ubumaze hina horone'ohe zu teğaze hina igi'ohe.

¹⁷ Ege'a hube hune zi'ohe, peroveta azağa zu duduğa azağa gehağani'a zae'a izidi nagini horone'ete'e horonihhi rae reiro, rehano mene horoniro, ebu zae'a izidi nagini igi'ete'e igihhi rae reiro, rehano mene igiro."

Hari Idaidağa Huga Ihoziro

(Mareko 4:13-20; Luka 8:11-15)

18 “Ezone feune ġorau'ete'e hariğa idaidağa huga ego'i.

19 Vaze nu'e ibio rururarote'e ezoga heuğa. Ze'e Badi'a'a zuhi'azi'ete'e ġoe'a igi'e rehano, huga mene edere'ete'e u'ano Satani'a aradu zamazeo ġorarote'e ġoe'a mae vaġine'ohe.

20 Vaze nu'e hadi haba'ano rururarote'e ezoga heuğa. Ze'e Badi'a ġoere igi'etene matu'e'ena'a, zogone mae ġihine'ohe.

21 Rehano ze'a fie'eta'a'e taiga o'o'a radu mada tahiğa da'o fie'ohe. Ebu Badi'a ġoere mae ġihine'ete'e u'ano, aduga zu sau'a hide'etene, zogone uite'ohe.

22 Vaze nu'e ve renogano rururarote'e ezoga heuğa. Ze'e Badi'a ġoere igi'e rehano, ġaboneze zamaġano zamaze aduga borofe'ohe zu haba toheğa barebare mouga veize ufeta zamare'ohe. 'Uguġani'a Badi'a ġoere 'uadu ze'e mene ini'ohe.

23 U vaze nu'e raha manogaño rururarote'e ezoga heuğa. Ze'a Badi'a ġoere igi'ohe zu e'e huga edere'ohe. Ebu ġae 100, ġae 60 ga ġae 30 hudau'ohe.”

Ve Hariğa Idaidağa

24 Iesu'a hari idaidağa 'ahoga ziro, “Badi'a'a zuhi'azi'eta'a'e vaze 'ahogani'a ani mebao ezone manogaño ġorarote'e heuğa.

25 Rehano vaze nidu'a baze'ete'e zamaġano ane agire vazeġani'a aradu vuidi bo'aġano ve ġoraro ebu vaġiniro.

26 Vuidi'a ġuhuradu mağa haġairotene ve zuni ġuhuriro.

27 E'ano'o meba vazeġa tuġure azaġani'a aradu niro, 'Zuhi'a, ġa'a ġae mebao vuidi ezone manogaño ġoraro. Rehano ve a'e noumano'o?"

28 Ane'a naenaenziro, 'Agire vazeġa 'ahogani'a 'ougiro.' Tuġure azaġani'a ġadiniro, 'Ga'e eme'a onamadu ve e'e ġoroga urate'ehe?"

29 Ane'a naenaenziro, 'Mene, za'a ve ġurine vuidi zuni ġuri'uma gaogi.

30 Aheu'a tibano ġuhuroga modo'i, onamo hirivite'e madağa me'uma. Hirive'ete'e madaġano eġe'a hirive'ete'e azağa zeadu ze'a ibite geno ve ġora'uma ebu tibano utadu hufi'uma. Hena vuidi'e tibano nu'onadu eġe suabao zouno'i.”

Kuava Mağa zu Isiti Hariğa Idaidağa

(Mareko 4:30-32; Luka 13:18-21)

31 Ani'a hari idaidağa 'ahoga ziro, “Badi'a'a zuhi'azi'eta'a'e Kuava* mağa tiba vaze 'ahogani'a madu mebaġano ġorarote'e heuğa.

32 kuava mağa'e mağa nidu'a bo'aġano kome'a fase, rehano ġuhurine meba ġauğa nidu'a bo'aġano ufeta bororanadu ire boro ra'ohe. Ebu hitagano nini'a rafi u aradu ezagano neze ogoru'ohe.”

33 Ani'a hari idaidağa 'ahoga bare ziro, “Badi'a'a zuhi'azita'a'e isiti heuğa. Roġae 'ahogani'a isiti tahiğa madu 'uvahu ġehağa teite mirune tibunirotene, 'uvahu nidu'a'e ubaru'ohe.”

Hari Idaidağa hina Ġoeriro

(Mareko 4:33-34)

34 Iesu'a hari idaidağa hina ġoere nidu'a vaze ġuġuvağa ziro. Ani'e hari idaidağa hina da'o vaze ġoreziro.

35 'Ougadu Badi'a'a peroveta vazeġanonono'o reirote'e ġoe'ani'a hudaro, “Eġe'a ġorezine, hari idaidağa hina zi'uma.

* **13:31 13:31** *fufu*. Fufu'e Papua New Guinea haba'ano'e mini, rehano Isaraela haba'ano'e ire.

Raha 'adi haḡairote'e madaḡanono'o onao izidi 'u'uru tirota'a'e eḡe'a rae fureni'uma."☆

Ve Hariḡa Idaidaḡa Huga Ihoziro

³⁶ Ebu ani'a vase ḡuḡuvaḡa muhizadu ne zamaḡa diuḡiro. Ane tahi'atahi'a'a hegote diuḡadu niro, "Mebao ḡorarote'e ve hari idaidaḡa huga ihofo'i."

³⁷ Ane'a naenaenziro, "Ezone manoḡa ḡorarote'e vazega'e Vaze Ubuga.

³⁸ Meba'e raha 'adi. Ezone manoḡa'e Badi'a'a zuhi'azi'ete'e azaḡa, u ve'e Diabolo mone azaḡa.

³⁹ Ve ḡorarote'e agire vazega'e Diabolo. Hirive'ete'e madaḡa'e mada ḡonaga, ebu hirive'ete'e azaḡa'e tuḡure vigaviga.

⁴⁰ Mada ḡonaga'e ve nidu'a nu'onadu ire rogao hufi haone'ete'e teigi'uma.

⁴¹ Vaze Ubugani'a ane tuḡure vigaviga tuḡuzi'uma, ebu ze'e Badi'a'a zuhi'azi'ete'e azaḡa mazaono'o vase ibi sau'ano tutuze'ete'e azaḡa nidu'a zu haḡai sau'a azaḡa nidu'a rovoze nu'ozi'uma.

⁴² Ebu zeḡe nidu'a'e ire roga gigi'aḡano mae feuzadu ze e'ea nia'uma zu ḡononeze atiti'uma.

⁴³ Ebu duduḡa azaḡa'e Moze'a ibitozi'ete'e zamaḡano mada teige hia'uma. Teḡaḡeta vazega'e faifaine egadu huga edero'i."

U'uru Tirote'e Ḡauḡa Naeḡa Boroboro Hariḡa Idaidaḡa

⁴⁴ "Badi'a'a zuhi'azi'eta'a'e mebao 'u'uru tirote'e ḡauḡa naeḡa boroboro heuḡa. Vaze 'ahogani'a horonirotene bare u'uranadu matu'uḡeta ne onamiro. Ebu ane ḡau nidu'a seronadu meba e'e hoitiro.

⁴⁵ Ebu Badi'a'a zuhi'azi'eta'a'e hadi naeḡa boroboro vaḡe'ete'e sero vazega heuḡa.

⁴⁶ Ani'a hadi naeḡa boro tiba horonirotene, ne onamadu ane ḡau nidu'a seronadu e'e hoitiro."

Re'eva Hariḡa Idaidaḡa

⁴⁷ "Ebu Badi'a'a zuhi'azi'eta'a'e re'eva heuḡa. Davarao re'eva feunadu ḡozone nunu nidu'a oḡaro.

⁴⁸ Re'eva'a iri'avirotene, vase'a mae hesao rehaniro, ebu ze'a ehoradu ḡozone manoḡa'e inahe tunahuo mae ufiro, ebu ḡozone sau'a'e mae modiro.

⁴⁹ Mada ḡonaga zuni 'ahiguḡa re'uma. Tuḡure vigavigani'a aradu duduḡa azaḡa mazaono'o sau'a azaḡa mae rovozi'uma.

⁵⁰ Ebu ze ire roga gigi'aḡano mae feuzadu e'ea nia'uma zu ḡononeze atiti'uma."

Iziga zu Amahiḡa

⁵¹ Ebu Iesu'a ḡadiziro, "Za'e eḡe ḡoere huga nidu'a ederahe?" Ze'a naenaeniro, "O'e."

⁵² Ani'a ziro, "Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa nidu'a'e Badi'a'a zuhi'azi'ete'e moneo ederifone, ze'e ne vazega heuḡa reifo. Ne vazega'e ane godogo neḡanono'o ḡau iziga zu ḡau amahiḡa mae bune'ohe."†

⁵³ Iesu'a hari idaidaḡa e'eguḡa haugirotene, e'eano'o vaḡiniro.

Nazareta Azaḡani'a Iesu Hezahoharo

(Mareko 6:1-6; Luka 4:16-30)

☆ 13:35 13:35 Salamo 78:2 † 13:52 13:52 Ḡau amahiḡa'e ihore amahiḡano zu ḡau iziga'e ihore izigano idaniro.

⁵⁴ Iesu'a ane haba, Nazareta neġa onamadu Iuda azaġa nu'onu'o neġano ihoze ġadahiro. Ze ani ġoere egadu zaguzagaro ebu ġadimutitiro, "Vaze 'adi'e noumano'o zamarone huhuzaġa zu haġai gigi'a inaraġa 'ahi meiro?

⁵⁵ Vaze 'ahi'e ne ogoru'ete'e vazegħa ubuga, o'ehe? Ani vi'a'e Maria, ani negoġa duġuru'e Iakobo, Iosefa, Simona zu Iuda.

⁵⁶ Ani ezeġa nidu'a'e 'aha emeġe teite radiu'ohe. Ani'a 'ahiguġa nidu'a nouma meiro?"

⁵⁷ Ebu ze'a ani hezahoharo.

'Ougadu Iesu'a ziro, "Peroveta vazegħa'e haba nunu zamaġano vazze'a gubane'ohe, rehano ane haba azaġa zu ane ne azaġani'a da'o mene gubane'ohe."

⁵⁸ Ebu ani'e e'e neġano haġai gigi'a ġehaġa mene haġairo, mazaġa ze'a ani mazao mene firo.

14

Ioane Babatiso Maro

(Mareko 6:14-29; Luka 9:7-9)

¹ E'e madaġano Galilea haba'a kiniġa, Heroda'a Iesu hariġa igiro.

² Ebu ani'a ane gau azaġa ziro, "Iesu'e Ioane Babatiso. Ane'a rune azaġa bo'aġano bare ġabodeha. 'Ougadu ane'a haġai gigi'a inaraġa hina gaue'ohe."

³ Ibite Heroda'a negoġa Filipi inuga, niġa Herodia u'ano, Ioane obone teadu ġu'a neġano ohoniro.

⁴ Mazaġa Ioane'a Heroda mazao 'ahige barebare niro, "Ġa'a negoġo inuga meirota'a'e mene idaġa."

⁵ Heroda'a Ioane matihi reiro, rehano ani'e vazze ġuġuvaġa rihoziro, mazaġa ze'e Ioane'e peroveta vazegħa rae mae ġihiniro.

⁶ Heroda'a furerarote'e madaġa meiotene, Heroda aboġani'a vazze ġehaġa zamao zavonadu Heroda zama ufeta matu'oharo.

⁷ E'ano'o Heroda'a ani teite 'ahige ġoitoradu ane ġoere rinede tiro, "Ġae'a nagini umidine zuni, eġe'a ġani'uma."

⁸ Ebu ani'a vi'a ġoere egadu Heroda niro, "Ioane Babatiso vadini'e siuva rana teadu izidi 'ada eno'i."

⁹ 'Ougadu Heroda zamaġani'a adudaro. Rehano ani ane'a huzirote'e azaġa zamao ane ġoere rinede tiro 'ahine, ani uti azaġa mazao aboġani'a urate'ete'e ġauġa hano'i rae ziro.

¹⁰ E'ano'o ani'a uti azaġa tuġuzadu ġu'a neġano Ioane Babatiso 'unu vari'e ri'iro.

¹¹ Ebu vadiga'e siuva rana teadu odohe ariro ebu roġae tahi'aġa hanadu ane'a vi'a haro.

¹² Ebu Ioane tahi'atahi'a'a aradu ane ahiri meiro ebu guriro. E'e enogano ze'e Iesu vaġe onamadu Ioane rune hariġa me'odoharo.

Vaze 5,000 Ġubuziro

(Mareko 6:30-44; Luka 9:10-17; Ioane 6:1-14)

¹³ Iesu'a Ioane hariġa igirotene, e'e haba'a modadu ġasi hina vazze o'o'a haba'a sifu ruhau onamiro. Rehano vazze ġuġuvaġani'a e'e egadu nezeono'o odao Iesu hegote onamiro.

¹⁴ Iesu'a ġasiono'o buanadu vazze ġuġuvaġa horoziotene, vetuġazeadu ugi azaġa faizi.

¹⁵ Ġoravararotene, ane tahi'atahi'a'a Iesu vaġe aradu niro, "'Ahi'e haba boha'a ebu mada 'ai zubureha. E'ano'o vazze ġuġuvaġa 'adi tuġuze vaġizo'i. 'Ougine, ze neġaneġa onamadu ogomuze hoiti'uma."

¹⁶ Rehano ani'a naenaезиро, “Ze mene onami'uma, rehano zae'a ogomu nu zeno'i.”

¹⁷ Ze'a niro, “Eme mazao'e 'uvahu odoga fu'o zu ġozone aheu da'o.”

¹⁸ Ani'a ziro, “Eġe vaġe mae aro'i.”

¹⁹ Ebu ani'a vaze ġuġuvaġa ve rana ehoroga radu ane tahi'atahi'a ziro. Ebu ani'a 'uvahu odoga fu'o zu ġozone aheu madu adure ite ġiane'ena'a, Badi'a mazao manōġa tauġi reiro. Ebu vahege tahitahadu ane tahi'atahi'a ziniro, ebu zeġe'a vaze nidu'a ġahugo ziniro.

²⁰ 'Ougadu zeġe nidu'a au ubararo, ebu Iesu tahi'atahi'a'a ogomu ġaha'aġaha'a'e nu'onadu tunahu nidu'a gaubanana aheu fare iri'avoniro.

²¹ E'ea ogarote'e azaġa bo'aġano ohoze nidu'a da'o'e 5,000, ebu roġaeroġae zu tahi'a kome'akome'a ġehaġa zuni aro.

Vu rana Onamiro

(Mareko 6:45-52; Ioane 6:15-21)

²² Iesu'a zogone ane tahi'atahi'a tuġuze ġasio tiriro ebu ziro, “Eġe vitihe du'ura moneafa fare onamo'i.” U Iesu'e vaze ġuġuvaġa tuġuzi.

²³ Iesu'e vaze ġuġuvaġa tuġuze hauġirote'e enogano, ane da'o maġa kome'a itadu kuraro. Goravararotene, e'ea ane da'o radiunu.

²⁴ E'e madaġano ġasize'e hesaono'o fararo ebu zavaa boroboro'a ariro 'ahine, sa'u boro'a ragatadu ġasize ġihuġihuniro.

²⁵ Iraranae reirotene, Iesu'a vu rana ragave'ena'a, ane tahi'atahi'a vaġe onamiro.

²⁶ Ane tahi'atahi'a'e Iesu'a vu rana edau arirote'e horonirotene, rihau rudanadu huau ġaniġanaro, “A'e vine!”

²⁷ Rehano Iesu'a zogone ziro, “Zamaze rinedo'i! 'Adi'e eġe. Ago rihano'i.”

²⁸ Petero'a niro, “Zuhi'a Boro, a hube hune ġa ro'idene, eġe zuni vu rana ġae vaġe amoga veize huho'i.”

²⁹ Iesu'a niro, “Aro'i.” Ebu Petero'a ġasiono'o buanadu vu rana Iesu vaġe edau onamiro.

³⁰ Rehano ani'a zavaa boro horonirotene, rihanadu vu zamaġa zubure ovoiro ebu ġaniġanaro, “Zuhi'a Boro, e ġaboho'i!”

³¹ Iesu'a zogone 'evo'a 'einadu ani abine ġihiniro ebu niro, “Ġa'e mene ġigaru fie'ete'e vazeġa! Nougadu 'ada'adeha?”

³² Anianine ġasio tirirotene, zavaa 'ai dauġi.

³³ Ebu ġasi zamaġa azaġa'e Iesu mazao kuraro ebu niro, “Hube hune ġa'e Badi'a Ubuga.”

Ugi Azaġa Faizi

(Mareko 6:53-56)

³⁴ Ze'a du'ura faradu Genesareta haba'ano hebetiro.

³⁵ Haba e'e azaġani'a Iesu'a arirote'e ederadu ne uhiġauhiġa azaġa nidu'a veize ġoere tuġuriro. Ebu ze ugi azaġa nidu'a Iesu vaġe tutuze ariro.

³⁶ Ebu ugi azaġa'e Iesu dabuaġa 'ariġa tahiġano da'o obonoga veize Iesu uminiro. 'Ougadu obonirote'e azaġa nidu'a'e ugize'a manoriro.

15

Vouġaze Azaġa Haġai

(Mareko 7:1-23)

¹ E'e madaġano Farisea azaġa zu Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġa nu'a Ierusalemmono'o Iesu vaġe aradu ġadiniro,

2 “Ġae tahi'atahi'a'e 'izema oganogano 'evoreze mene vuzu'e'ohe. Nougadu ze'a emeġe vouġa haġai vari'e'ohe?”

3 Iesu'a naenaenziro, “Za'e nougadu vouġaze haġai hegotoga veize Badi'a goro ġoe'a'e vari'e'ohe?”

4 Badi'a'a 'ahige rae reiro, 'Vi'u mogo gubazo'i,'[☆]ebu 'Iniu'a ane vi'a moga rae sausaune, ani mau runi'uma.[☆]

5 Rehano za'e vize moze mazao 'ahige ra'ohe, 'Fase, e zae danazoga mene idaġa, mazaġa eġe'a danazite'e ġauġa 'ahi'e Badi'a hatite'e ġahunoneġa raha.' Zae'a 'ouge radu,

6 vize moze mene gubazoga zuni idaġa ra'ohe. Zae'a vouġaze haġai hegotoga veize, Badi'a goro ġoe'a mae vaġine'ohe.

7 Za'e zama guhi azaġa! Peroveta vazegħa Isaia'a zae moneo Badi'a ġoere rae furenirota'a'e duduġa,

8 'Vaze 'ahiguġa'e hebeze hina eġe gubahe'ohe, rehano zamaze'e eġe mazaono'o faġa hune.

9 Zeġe'a Badi'a mazao kurau'eta'a'e huga o'o'a. Ze'e vaze'a tirote'e goro ġoe'a ihoze'ohe.'"[☆]

10 Iesu'a vaze ġuġuvaġa ane vaġe huze onamadu ziro, “Eġe ġoere egadu huga edero'i.

11 Hebeo diuġe'ete'e ġauġa'e vaze mene toratorane'ohe. Rehano hebeono'o buau'ete'e ġauġani'a vaze toratorane'ohe.”

12 Ebu Iesu tahi'atahi'a'a ane vaġe aradu niro, “Ġa Farisea azaġani'a ġae ġoere egadu maġune'eta'a'e edeġahe?”

13 Iesu'a naenaenziro, “Eġe Mama adureo radiu'ete'e'a mene ġorarote'e ġauġa nidu'a'e taiganono'o ġuri modi'uma.

14 Ze mode tauġo'i. Ze'e ubuma kuruġa azaġa rehano, ubuma kuruġa azaġa ibitozi'ohe. Ubuma kuruġa vazegħani'a ubuma kuruġa vazegħa ibitoħaune, anianine ho'ona uite ovoi'uma.”

15 Petero'a niro, “Hari idaidaġa e'e huga iħofo'i.”

16 Iesu'a ziro, “Za'e 'ize mene edeġahe?”

17 Ogomu'e vaze hebeono'o diuġadu isi zamaġa ovoe'ohe ebu vesu'u ahiriono'o buau'ohe. Za e'e aġu'ahe?”

18 Rehano hebeono'o buau'eta'a'e zamaono'o buanadu vaze toratorane'ohe.

19 Vaze zamaono'o buau'eta'a'e zamarone sau'a. A'e gorugoru, ubuma ġezo, daro fu'a, ġonore, vaze moneo ġurire'ete'e zu vaze rae sausaune'ete'e ra'ohe.

20 E'eguġani'a vaze toratorane'ohe. Rehano 'evore mene vuzu'adu ogomu au'ete'e'a vaze mene torane'ohe.”

Kanana Roġaeġani'a Iesu mazao Firo

(Mareko 7:24-30)

21 Iesu'a Galilea haba'a modadu Turo zu Sidono haba'a onamiro.

22 Ebu e'e haba'ano Kanana roġaeġa 'ahogani'a ani vaġe aradu ġihau huniro, “Zuhi'a Boro, Davida mariga, eġe vetuġaho'i! Vine sau'ani'a eġe aboe ragano radu ani ufeta aduga hide'ohe.”

23 Rehano Iesu'a ġoere 'ahoga mene naenaenziro. Ebu ane tahi'atahi'a'a aradu uminiro, “Ani'a eme hegote'ena'a, barebare huau ġunuġunufe'ohe. Ani tuġune vaġino'i.”

24 'Ougadu Iesu'a naenaenziro, “Isaraela azaġa bo'aġano dauġirote'e mamoeġa veize da'o eġe tuġuhiro.”

[☆] 15:4 15:4 Vaġiniro 20:12; Goro 5:16 [☆] 15:4 15:4 Vaġiniro 21:17; Dibu'o 20:9 [☆] 15:9 15:8-9 Isaia 29:13

²⁵ Rehano roḡaeḡani'a aradu ani zamao ḡuḡuriro, “Zuhi'a Boro, danaho'i.”

²⁶ Iesu'a naenaeniro, “Tahi'atahi'a ogomu madu ḡuni hanoga'e mene duduḡa.”

²⁷ Roḡaeḡani'a niro, “A hube, Zuhi'a Boro. Rehano ḡuni zuni ane zuhi'a fataḡanono'o buau'ete'e ogomuḡa mumuḡa au'ohe.”

²⁸ 'Ougadu Iesu'a naenaeniro, “Roḡae, ḡae'a eḡe mazao fie'eta'a'e boro hune! Ḡae'a urate'ete'e hidi'uma.” E'e madaḡano ani aboḡani'a manoriro.

Vaze Ḡehaḡa Faiziro

²⁹ Iesu'a haba e'e modadu Galilea du'uraḡa onamiro. Ebu maḡa kome'a itadu e'ea ehoriro.

³⁰ 'Ougadu vaze ḡuḡuvaḡani'a mene edau'ete'e azaḡa, ubuma kuruḡa azaḡa, oda sau'a azaḡa, mumutafa azaḡa zu uḡi azaḡa nunu ḡehaḡa tutuze ane vaḡe ariro. Ebu ze'e ane oda babaḡano uḡi azaḡa bazuze teadu ane'a faiziro.

³¹ Vaze ḡuḡuvaḡa'e mumutafa azaḡani'a ḡoere'ete'e, oda sau'a azaḡani'a manorate'e, mene edau'ete'e azaḡani'a ragave'ete'e zu ubuma kuruḡa azaḡani'a ehamu'ete'e horozitene, zaguzagaro ebu Isaraela azaḡa Badi'aḡa niguniro.

Vaze 4,000 Ḡubuziro (Mareko 8:1-10)

³² Ebu Iesu'a ane tahi'atahi'a ane uhiḡano huze onamadu ziro, “E'e 'ahi duḡuru vetuḡazi'ohe, mazaḡa ze 'aha mada uḡidu eḡe teite radiu'ohe zu ogomuze o'o'a. E'e ze vinini tare nezeo tuḡuzoga mene urate'ohe, mazaḡa ze ibio higau bauri'uma gaogi.”

³³ Ane tahi'atahi'a'a niro, “Haba boha'ano 'ahi eme nouma ogomu ḡehaḡa horonadu vaze ḡuḡuvaḡa 'ahi ḡubuzi'uma?”

³⁴ Iesu'a ḡadiziro, “Za mazao 'uvahu odoga'e nugu?” Ze'a naenaeniro, “‘Uvahu odoga'e fu'o aheu fare zu ḡozone kome'a'e tahiḡa.”

³⁵ Ebu ani'a vaze ḡuḡuvaḡa rahao ehoroga radu ziro.

³⁶ Ebu hena 'uvahu odoga fu'o aheu fare zu ḡozone nu madu Badi'a mazao kuraro. Ebu vaheḡadu tahi'aḡa ziniro ebu ze'a vaze ḡuḡuvaḡa ḡahugiro.

³⁷ 'Ougadu zeḡe nidu'a au idararo. Ebu ane tahi'atahi'a'a ogomu ḡaha'aḡaha'a mae ofadu tunahu fu'o aheu fare iri'avoniro.

³⁸ Ogarote'e azaḡa bo'aḡano ohoze da'o nidu'a'e 4,000. Roḡaeroḡae zu tahi'a kome'akome'a'e mene me'odiro.

³⁹ Iesu'a vaze ḡuḡuvaḡa tuḡuze vaḡizirote'e ḡarugano ḡasio tiradu Magadana haba'a onamiro.

16

Haḡai Nu Badeḡa Uratiro (Mareko 8:11-13; Luka 12:54-56)

¹ Farisea zu Sadukea azaḡani'a Iesu tuhune nuroga veize ani vaḡe aradu niro, “Ḡae'a Badi'a gigi'aḡa hina haḡai nu badeḡa haḡae'ete'e ihofo'i.”

² Ani'a naenaenziro, “Za 'ahige ra'ohe, 'Ḡorava mada'a kanaru zuburine, ohoḡore mada manoga re'uma,”

³ ebu 'Oherebau adure'a ḡutanoga horonine, irugu'a ru'a'uma.' Za'e adure iraḡa horonadu nagini'a fureratita'a'e edere'ohe. Rehano izidi madaḡano nagini'a fureru radiu'ete'e moneo huga'e aḡu'a.

⁴ Sau'a zu ubuma ġezo azaġa'e haġai nu badeġa vaġe'ohe. Rehano Iona mazao furerarote'e haġai nu badeġa da'o ihozi'uma." Ebu ane'a ze muhize onamiro.

*Farisea zu Sadukea Azaġa Isiti
(Mareko 8:14-21)*

⁵ Iesu tahi'atahi'a'e du'ura moneafa farirotene 'uvahu odoga mae odohoga aġutaro.

⁶ Iesu'a ziro, "Farisea zu Sadukea azaġa ġiazo'i, mazaġa ze'e isiti heuġa."

⁷ 'Ougadu ze zeġe'a bare ġadimutitiro, "Eme'a 'uvahu odoga mene mae aradu ani 'ouge ra'ohe."

⁸ Iesu'a ze nagini reirotta'a'e ederadu ziro, "Za'a Badi'a mazao fie'eta'a'e kome'a! Nougadu zae mazao 'uvahu odoga o'o'a radu ġadimutite'ohe?"

⁹ Za'e 'ize mene edeġahe? Eġe'a 'uvahu odoga fu'o hina vase 5,000 ġubuzirotta'a'e mene zamare'ehe? Ogomu ġaha'aġaha'a'e tunahu nugu iri'avoniro?

¹⁰ Ebu 'uvahu odoga fu'o aheu fare hina vase 4,000 ġubuzirotta'a'e mene zamare'ehe? Ogomu ġaha'aġaha'a'e tunahu nugu iri'avoniro?

¹¹ Eġe'a 'uvahu odoga moneo mene zeata'a'e nougadu za'e mene edere'ohe? Farisea zu Sadukea azaġa isiti ġiano'il."

¹² 'Ouge reirotene, ze'e ederiro, ani'e 'uvahu odoga isitiġa moneo mene ziro, rehano Farisea zu Sadukea azaġa ihoreġa ġianoga veize ziro.

*Petero'a Iesu'e Keriso rae Reiro
(Mareko 8:27-30; Luka 9:18-21)*

¹³ Iesu'a Kaisarea Filipino haba'a onamirotene, ani ane tahi'atahi'a ġadiziro, "Vaze'a Vaze Ubuga'e iniu rae ra'ohe?"

¹⁴ Zeġe'a naenaeniro, "Nu'e Ioane babatiso, nu'e Elia ebu nu'e Ieremia ga amahi peroveta vazegħa 'ahoga rae ra'ohe."

¹⁵ Ebu Iesu'a ġadiziro, "U za'e e'e iniu rae ra'ohe?"

¹⁶ Simona Petero'a naenaeniro, "Ġa'e Keriso, ġabode radiu'ete'e Badi'a Ubuga."

¹⁷ Iesu'a naenaeniro, "Iona ubuga Simona, matu'o'i, mazaġa vase'a ġae mazao 'adi mene iho'eha, rehano adureo eġe Mama'a iho'eha.

¹⁸ Eġe'a ġa'ohe, ġa'e Petero, huga'e vatava. Eġe'a vatava e'e rana ekalesia ohozi'uma ebu rune ġiġi'ani'a ze mene raharahazi'uma.

¹⁹ E Badi'a'a zuhi'azi'ete'e zamaġano diuġe'ete'e ibihetaġa kiġa ġani'uma. E'ano'o ġa'e nagini rahao gararine, Badi'a'a adureo zuni garari'uma, ebu ġa'a nagini rahao ahetine, Badi'a'a adureo zuni aheti'uma."

²⁰ Ebu Iesu'a ġoere riġa ziro, "E'e Keriso rae vazeni 'ahoga ago no'i."

*Iesu Rune moneo Ihoziro
(Mareko 8:31-9:1; Luka 9:22-27)*

²¹ E'e madaġano onamo, Iesu'a ane rune moneo ane tahi'atahi'a ġadahe ihoziro, "Eġe'a Ierusalem oname huni'uma, ebu vase boroboro, dibu'o vazegħa ġihi'aġaġihi'aġa zu Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġa mazaono'o aduga ġehaġa hidi'uma. Ze'a uġuhi'uma, rehano eġe'a mada uġiduġano bare ġabodi'uma."

²² Ebu Petero'a Iesu ane genaġano zamahu onamadu ġadahe roniro, "Mene, Zuhi'a Boro! 'Uguġani'a ġae mazao mene hune furera'uma!"

²³ Rehano Iesu'a tehadu Petero niro, "Satani, eġe mazaono'o vaġino'i! Ġa'e hadi fe'oġa teige eġe'a uitoga veize ġoere'ohe, mazaġa zamaroneġo'e mene Badi'a mazaono'o, rehano vase mazaono'o areha."

²⁴ Ebu hena Iesu'a ane tahi'atahi'a ziro, "Iniu'a ege ġaruna hegotihi rae ro'idene, ani ura nidu'a modadu ane satauro odohe'ena'a, ege hegoto'i.

²⁵ Mazaġa iniu ane ġabone obone giganine, ġabone tuġutuġu mene hidi'uma. Rehano iniu ane ġabone ege veize ahetine, ġabone tuġutuġu hidi'uma.

²⁶ Vaze 'ahogani'a haba nidu'a meirote'e ġarugano ġaboneġa daunine, nagi manoġa hidi'uma? Ġau 'ahoga hanadu ġaboneġa bare mouga idaġahe?

²⁷ Vaze Ubugani'a Moga agaġa zamaġano tuġure viga nidu'a teite ari'uma, ebu hena vaze'a nagini haġairote'e idunaġano aneane naeġa zini'uma.

²⁸ Ege'a hube hune zi'ohe, izidi 'ada edau radiu'ete'e azaġa bo'aġano vaze nu'e mene ruda'uma, onamo Vaze Ubugani'a aradu zuhi'azi'ete'e horoni'uma."

17

Iesu Iraġani'a Nufiro

(Mareko 9:2-13; Luka 9:28-36)

¹ Mada fu'o tiba fare ġarugano Iesu'a Petero, Iakobo zu Iakobo negoġa Ioane zamazadu zeġe da'o maġa boro itiro.

² E'ea ani iraġani'a zeġe ubumao nufiro. Iraġani'a mada teige agararo ebu dabuaġani'a agaġa teige 'uraro.

³ E'e madaġano zeġe zamao Mose zu Elia'a fureranadu Iesu teite ġoeriro.

⁴ Ebu Petero'a Iesu niro, "Zuhi'a Boro, eme 'aha radiu'eta'a'e manoġa. Ġa uratine e taruha uġidu ogora'uma. Tiba'e ġae veize, tiba'e Mose veize ebu tiba'e Elia veize ogora'uma."

⁵ Ani'a 'ize ġoere'ete'ea, ġoze vazavazahogani'a ovadu ze ogoziro. Ebu ġozeono'o ago 'ahogani'a ziro, "'Ahi'e ege zamarone Ubude. Ani u'ano, e matu'e rudau'ohe. Za'e ani ġoere egohano'i."

⁶ Iesu tahi'atahi'a'a ago e'e igirotene, rihau rudanadu rahao ġuġuriro.

⁷ Rehano Iesu'a aradu oboziro ebu ziro, "Iġuno'i. Ago rihano'i."

⁸ Zeġe'a dude ehamarotene, vaze 'ahoga mene horoniro, rehano Iesu da'o horoniro.

⁹ Ze maġanono'o ovairote'ea, Iesu'a riġa ziro, "Zae'a horonata'a'e vaze 'ahoga ago no'i, onamo Vaze Ubugani'a runeono'o bare ġabode iġuni'uma."

¹⁰ Ane tahi'atahi'a'a ġadiniro, "Nougadu Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġani'a, 'Keriso'a 'izema arogano Elia'a ibite ari'uma,' rae ra'ohe?"

¹¹ Iesu'a naenaenziro, "Hube hune Elia'a aradu ġau nidu'a ruhibi'uma.

¹² Ege'a zi'ohe, Elia 'ai amahi ariro. Rehano vaze'a ani mene ederadu ani mazao zeġe'a uratirote'e haġaġa haġairo. E'e teige, Vaze Ubuga zuni zeġe mazaono'o aduga hidi'uma."

¹³ 'Ouge reirotene, ane tahi'atahi'a'e Iesu'a Ioane Babatise'e Elia rae reirot'a'e ederiro.

Tahi'a Kome'a Vine Sau'aġeta Manoniro

(Mareko 9:14-29; Luka 9:37-43)

¹⁴ Iesu zu ane tahi'a uġidu'a maġanono'o vaze ġuġuvaġa vaġe ovairotene, vaze 'ahogani'a Iesu vaġe aradu ane zamao obenaġa hina tuġiro ebu niro,

¹⁵ "Zuhi'a Boro, ege ubude vetuġano'i. Ani'e ketokete'ohe ebu ahi'a'e gigi'a boro ma'ohe. Ani'e ġae ġehaġa ire rogao ga vuo higau'ohe.

¹⁶ E'a ani tutune gae tahi'atahi'a vaḡe areha, rehano ze'e ani manonoga mene idaraneha."

¹⁷ Iesu'a e'ea radiu'ete'e azaḡa ziro, "Za'e Badi'a mazao mene fi'e'ete'e zu ve'oḡa haḡae'ete'e azaḡa! E zae teite no'e faḡa radi'uma? E no'e faḡa zae mazao zamahe obone ti'uma? Tahi'a kome'a e'e eḡe vaḡe tutune aro'i."

¹⁸ Ebu Iesu'a vine sau'a ronadu vine sau'ani'a tahi'a kome'a e'e mazaono'o buaro. 'Ougadu tahi'a kome'a e'e'a zogone manoriro.

¹⁹ Ebu ani tahi'atahi'a'a zeḡe da'o Iesu vaḡe aradu ḡadiniro, "Eme'a nougadu vine sau'a hegone bunoga mene idaraneha?"

²⁰ Ane'a naenaenziro, "Mazaḡa zae'a fie'eta'a'e tahiḡa fase. Eḡe'a hube hune zi'ohe, za'a eḡe mazao fie'eta'a'e fufu maḡa kome'a tiba heuḡa radu maḡa 'ahi mazao nina'a, "Adano'o vaḡinadu 'omo onamo'i,' rae reine, maḡa e'e'a 'ouge haḡai'uma. Zae'a eḡe mazao fine, ḡau nidu'a haḡaoga'e idaḡa."*

*Iesu Rune zu Bare Ḡabodite'e moneo Ziro
(Mareko 9:30-32; Luka 9:43b-45)*

²² Ze'a Galilea haba'ano nu'oraratene, Iesu'a ziro, "Vaze Ubuga'e agireḡa 'evoreo ri'ini'uma.

²³ Ze'a ani ma'uma ebu ani'a mada uḡiduḡano bare ḡabodi'uma." 'Ougadu Iesu tahi'atahi'a'e zamaze are rudaro.

Kuru Neḡa Takesiḡa

²⁴ Ze'a Kaperanaumao feurirotene, kuru neḡa takesi azaḡani'a Petero vaḡe aradu ḡadiniro, "Zae ihore vazega'e kuru neḡa takesi† mene hau'ehe?"

²⁵ Ani'a naenaenziro, "Mene, ani'e takesiḡa hau'ohe."

Petero'a ne diuḡirotene, Iesu'a ibite ḡadiniro, "Petero,‡ ḡa nouge rae zamare'ohe? Haba kiniḡa'e iniu mazao takesi ufe'ohe, ani haba azaḡa mazao ga avo'a azaḡa mazao?"

²⁶ Ani'a naenaenziro, "Avo'a azaḡa mazao ufe'ohe." Ebu Iesu'a niro, "O'e, ani haba azaḡa'e takesi mene hau'ohe.

²⁷ Rehano eme'a takesi azaḡa mene maḡunozinifine takesi zini'uma. Ḡa'e du'ura ovoadu kimai feuno'i. Ebu ibite manate'e ḡozoneḡa hebe'a mae nahanine, siliva hadiḡa tiba§ horoni'uma. E'e madu emenane veize zeno'i."

18

*Iniu'e Ḡihi'a Hune
(Mareko 9:33-37; Luka 9:46-48)*

¹ E'e madaḡano Iesu tahi'atahi'a'a Iesu vaḡe aradu ḡadiniro, "Badi'a'a zuhi'azi'ete'e zamaḡano iniu'e ḡihi'a hune?"

² Iesu'a tahi'a kome'a 'ahoga hunadu zeḡe bo'aḡano mae ohoniro,

³ ebu ziro, "Eḡe'a hube hune zi'ohe, zae'a ḡihuradu tahi'a kome'a 'ahi mene teigine, Badi'a'a zuhi'azi'ete'e zamaḡano mene hune diuḡi'uma.

⁴ Iniu tahi'a kome'a 'adi teige ane'a bare ovoe'ete'e vazega'e Badi'a'a zuhi'azi'ete'e zamaḡano ḡihi'a hune rae ra'ohe.

⁵ Ebu iniu eḡe niḡano tahi'a kome'a 'ahiguḡa mae ḡihine'ete'e vazega'e eḡe mae ḡihihe'ohe."

* **17:20 17:20** ²¹ Kuraune zu ogomu moneo zaḡozaḡine, vine sau'a 'ahiguḡa hegone buni'uma.

† **17:24 17:24** derakema aheu. Derakema tiba'e mada tiba gau naeḡa heuḡa. ‡ **17:25 17:25**

Simona § **17:27 17:27** sitatera tiba. A'e derakema ḡazaḡa heuḡa.

Haḡai Sau'a Haḡaihi ra'ete'e Zamaroneḡa
(Mareko 9:42-48; Luka 17:1-2)

⁶ “Eḡe mazao fie'ete'e tahi'aḡa kome'akome'a 'ahiguḡa bo'aḡano 'ahoga zuni haḡai sau'ano tutune ve'one'ete'e vazegā'e hadi horeḡa 'unuḡano autadu davara guniḡano mae feunine'e ufeta manoḡa.

⁷ Vaze ibi sau'ano tutuze'ete'e ḡauḡa'e ḡehaḡa u'ano, raha 'adi azaḡani'a aduga boro hidi'uma. E'eguḡa'e mada nidu'a fureru'ohe rehano, vaze haḡai sau'ano tutuze'ete'e vazegā'e aduga boro hidi'uma.

⁸ 'Evo'o naeḡa ga odaḡo naeḡani'a haḡai sau'ano tutu'e ve'o'o'idene, vari'e modo'i. 'Evo'o tiba ga odaḡo tiba hina ḡabone tuḡutuḡu hidoga'e ufeta manoḡa. A'e 'evo'o aheu ga odaḡo aheu hina ire roga mene hauḡe'ete'e zamaḡano mae feu'oga vitine'ohe.

⁹ Ubumaḡo naeḡani'a haḡai sau'ano tutu'e ve'o'o'idene, ḡude modo'i. Ubumaḡo tiba hina ḡabone tuḡutuḡu hidoga'e ufeta manoḡa. A'e ubumaḡo aheu hina ire roga radiu tuḡutuḡu zamaḡano mae feu'oga vitine'ohe.”

Mamoe'a Dauḡirote'e Hari Idaidaḡa
(Luka 15:3-7)

¹⁰ “Nize kome'a 'ahiguḡa bo'aḡano tiba zuni mene ovoe ḡianoga veize tohutoho'i. Eḡe'a zi'ohe, zeḡe taufe'ete'e tuḡure vigaviga'e eḡe Mama adureo radiu'ete'e teite iḡaiḡa radiu'ohe.*

¹² Za'e nouge rae zamare'ohe? Vaze 'ahoga mazao mamoeḡa'e 100. Rehano tibani'a dauḡine, ani nougi'uma? Ani'e mamoeḡa 99 maḡa haba'ano modadu mamoeḡa dauḡoga vaḡe ragavi'uma.

¹³ Eḡe'a hube hune zi'ohe, ane'a mamoe dauḡoga horone meine, mamoe tiba e'e u'ano matu'e ruda'uma. Ani'e mamoe 99 mene dauḡoga ufeta vitize matu'i'uma.

¹⁴ E'e teige, nize kome'a 'ahiguḡa bo'aḡano tiba zuni dauḡoga'e zae Moze adureo radiu'ete'e'a mene urate'ohe.”

Haḡai Sau'a Haḡae'ete'e Nabuga Dudune'ete'e Ibiḡa
(Luka 17:3)

¹⁵ “Ekalesia bo'aḡano negoḡo 'ahogani'a ḡae mazao haḡai sau'a haḡao'idene, ane vaḡe onamadu ḡanine da'o radiu'ena'a haḡaiḡa sau'a ihono'i. Ani'a egoḡanadu ḡihurine, ḡa'e nabugota bare tiburaneha.

¹⁶ U ani'a mene egoḡano'idene, vaze tiba ga aheu zamazadu ane vaḡe bare onamo'i, mazaḡa ḡanine nagini ra'eta'a'e vaze aheu ga uḡidu'a zuni ederi'uma.

¹⁷ Ani'a zeḡe ḡoere mene egozeno'idene, ekalesia zamaḡano rae fureno'i. Ani'a ekalesia zuni mene egozeno'idene, ani'e Badi'a aḡu'a vazegā ga takesi vazegā sau'a heuḡa rae zamaro'i.

¹⁸ Eḡe'a hube hune zi'ohe, zae'a nagini rahao gararine, Badi'a'a adureo zuni garari'uma, ebu zae'a nagini rahao ahetine, Badi'a'a adureo zuni aheti'uma.

¹⁹ Eḡe'a bare hube hune zi'ohe, rahao 'ada zae bo'aḡano vaze aheu'a zamaze tibano nagini umidine, eḡe Mama adureo radiu'ete'e'a zae umido haḡaozini'uma.

²⁰ Mazaḡa eḡe niḡano aheu ga uḡidu'a nu'oraune, eḡe'a zeḡe bo'aḡano radiu'ohe.”

Vaze Haḡai Sau'a mene Aḡutu Modirote'e Tuḡure Vazegā Hari Idaidaḡa

* **18:10 18:10** ¹¹ Vaze Ubuga'e dauḡirote'e azaḡa ḡabozoga veize ariro.

²¹ Ebu Petero'a Iesu vaḡe aradu ḡadiniro, “Zuhi'a Boro, eḡe ekalesia negoḡani'a eḡe mazao haḡai sau'a haḡaine, ḡae nugu eḡe'a haḡaiḡa sau'a rae modi'uma? Ḡae fu'o aheu fare ga?”

²² Iesu'a naenaeniro, “Eḡe'a ḡa'ohe, mene ḡae fu'o aheu fare da'o, rehano barebare† rae modo'i.

²³ E'ano'o Badi'a'a zuhi'azi'eta'a'e hari idaidaḡa 'ahi heuḡa. Kini 'ahogani'a ane mazaono'o hadi meirote'e tuḡure azaḡa huzadu ani hadi bare meihi rae reiro.

²⁴ 'Ougirotene, hadi borofe‡ meirote'e vazeḡa 'ahogani'a ani vaḡe tutune ariro.

²⁵ Ani'e hadi baronoga mene idararo 'ahine, kini'a riḡa ḡoreniro, 'Ḡa ḡae bare, inugo, ubugo zu ḡae mazao ḡau nidu'a seronadu eḡe hadi barono'il'

²⁶ 'Ougadu tuḡure vazeḡani'a ani zamao obenaḡa hina tuḡadu uminiro, 'Geno mada nu eno'i, 'ouḡine e hadiḡo nidu'a baroni'uma.'

²⁷ 'Ouge reirotene, zuhi'aḡani'a vetuḡaniro ebu hadiḡa baronoga'e ahiḡa radu ani tuḡuniro.

²⁸ E'e ḡarugano tuḡure vazeḡani'a ani teite tiburu gaue'ete'e tuḡureḡa vazeḡa 'ahoga hidiro. Tuḡure vazeḡa 'ahogani'a ani mazaono'o hadi nuṢ meirote'e u'ano, ane'a ani matanadu oḡorabiḡa harinoharo ebu riḡa niro, 'Eḡe hadi barono'il'

²⁹ 'Ougirotene, ane vaze, tuḡure vazeḡani'a obenaḡa hina tuḡadu uminiro, 'Geno mada nu eno'i, 'ouḡine hadiḡo baroni'uma.'

³⁰ Rehano ani'e ane vaze hezahoharo ebu onamadu ḡu'a neḡano mae ohoniro, onamo ani'a hadi e'e baroni'uma.

³¹ Tuḡure azaḡa nu'a nagini'a furerarote'e horonirotene, ze maḡune rudanadu zeḡe zuhi'a vaḡe onamiro ebu hariḡa nidu'a ihoniro.

³² 'Ougadu zuhi'aḡani'a tuḡure vazeḡa ibi'a hunadu niro, 'Ḡa'e tuḡure vazeḡa sau'a! Ḡa'a umihadu ḡa eḡe mazaono'o meirote'e hadiḡa nidu'a baronoga'e eḡe'a ahiḡa rae reiro.

³³ Eḡe'a ḡae vetuḡaḡadate'e teige, ḡae zuni ḡae vaze, tuḡure vazeḡa e'e vetuḡanifo!'

³⁴ Zuhi'aḡani'a zama ḡuḡi'ano ani aduga hanoga veize ḡu'a neḡano ohoniro, onamo ane hadi nidu'a barone hauḡi'uma.

³⁵ E'e teige, zae'a zamaze nidu'a hina zae nego nabudi haḡaize sau'a mene rae modine, eḡe Mama adureo zuni zae mazao 'ouge haḡai'uma.”

19

Roḡae Mode'ete'e moneo Ihoziro (Mareko 10:1-12)

¹ Iesu'a e'e ḡoe'a hauḡirotene Galilea haba'a modadu Ioridana vuḡa moneafa Iudea haba'a onamiro.

² Vaze ḡuḡuvaḡani'a ani hegotiro ebu ani'a e'ea uḡi azaḡa faizi.

³ Farisea azaḡa nu'a Iesu tuhune nurifine ani vaḡe aradu ḡadiniro, “Ohoze 'ahogani'a inuga mazao mene matu'ine, inuga modoga'e idaḡahe?”

⁴ Ani'a naenaenziro, “Za Buka Zaḡoḡa mene me'odirohe? Ḡadaheḡano Badi'a'a vaze haḡairotene, ohoze zu roḡae haḡairo.✧

⁵ Ebu Badi'a'a 'ahige rae reiro, 'E'ano'o ohoze'e vi'a moga modadu inuga teite tibura'uma ebu anianine ahiri tiba re'uma.✧

† 18:22 18:22 ḡae 470 zuni ‡ 18:24 18:24 talanti 10,000. A'e muri 16 gau naeḡa heuḡa. § 18:28 18:28 denari 100. A'e mada 100 gau naeḡa heuḡa. ✧ 19:4 19:4 Ḡadaheḡa 1:27 ✧ 19:5 19:5 Ḡadaheḡa 2:24

⁶ E'e u'ano, ze'e mene aheu, rehano ahiri tiba. E'ano'o Badi'a'a tibuzirota'a'e vase'a mene rovon'i'uma."

⁷ Ze'a gadiniro, "'Ougine, nougadu Mose'a goere riḡa 'adi ziro, 'Ohoze'a inuga modo'idene, ihore so'aḡa mirihadu inuga hano'i ebu ani modo'i.'☆"

⁸ Iesu'a naenaenziro, "Zamaze riḡa 'ahine, Mose'a inudeze modoga'e idaḡa rae reiro. Rehano ḡadaheḡano'e mene idararo.

⁹ Eḡe'a zi'ohe, iniu'a inuga'e mene ubuma ḡezaro rehano, inuga modadu roḡae 'ahoga teite hahurine, ani'e ubuma ḡezau'ohe."

¹⁰ Iesu tahi'atahi'a'a Iesu niro, "'Ahiguḡani'a i'a inuga mazao fureraune, guruvorau radiu'eta'a'e ufeta manoḡa."

¹¹ Iesu'a naenaenziro, "Vaze nidu'a goere 'ahi mae ḡihinoga'e mene idaḡa. Rehano Badi'a'a danaze'ete'e azaḡa da'o idaḡa.

¹² Vaze nu'e furerarote'e madaḡanono'o ahiri ugiḡeta radu mene hahure'ohe. Nu'e vase'a ahiri ariro. Nu'e Badi'a'a zuhi'azoga veize gauhi radu zeḡe'a bare mene hahuriro. Iniu'a 'ahi ḡoe'a mae ḡihinoga idaḡa ro'idene, mae ḡihino'i."

*Tahi'a Kome'akome'a ebu Iesu
(Mareko 10:13-16; Luka 18:15-17)*

¹³ E'e madaḡano vase nu'e tahi'a kome'akome'a tutuze Iesu vaḡe ariro, mazaḡa ani'a ze rana 'evo'a teadu kuranoga uratiro. Rehano ane tahi'atahi'a'a tahi'a kome'akome'a tutuze arirote'e azaḡa roziro.

¹⁴ 'Ougirotene, Iesu'a ziro, "Tahi'a kome'akome'a eḡe vaḡe tuḡuzo'i zu ze ago gararo'i. Mazaḡa Badi'a'a zuhi'azi'ete'e azaḡa'e tahi'a kome'akome'a teiḡe'ete'e azaḡa."

¹⁵ Ebu ani'a zeḡe rana 'evo'a teadu kurarote'e ḡarugano e'ea iḡune onamiro.

*Ma'ora Vazeḡa
(Mareko 10:17-31; Luka 18:18-30)*

¹⁶ Vaze 'ahogani'a Iesu vaḡe aradu ḡadiniro, "Ihore vaseḡa, e nagi manoḡa haḡaine, ḡabone tuḡutuḡu hidi'uma?"

¹⁷ Iesu'a naenaenziro, "Ḡa'e nougadu eḡe mazao nagini'e manoḡa rae ḡadimu'ohe? Manoḡa'e Badi'a'a tibuhuga da'o. Ḡa'a ḡabone tuḡutuḡu hidihi ro'idene, Badi'a'a goro ḡoe'a hegoto'i."

¹⁸ Vaze e'e'a ḡadiniro, "No'e goro ḡoe'a hegoto'i'uma?" Iesu'a naenaenziro, "'Vaze ago goruno'i, ubuma ago ḡezano'i, ago ḡonotano'i, vase moneo ago ḡuriro'i,

¹⁹ vi'u mogo gubazo'i'☆ ebu ḡae'a bare zamare borofe'ete'e teiḡe nabugo zuni zamare borofo'i.'☆"

²⁰ Tahi'a izigani'a niro, "E goro ḡoe'a e'e nidu'a hegote ariro. Hena nagini bare haḡai'uma?"

²¹ Iesu'a niro, "Ḡa'e Badi'a'a ubumao ve'oḡa o'o'a reihi ro'idene, onamadu ḡauḡo nidu'a serono'i ebu zahara azaḡa zeno'i. 'Ougine, ḡa adureo ḡau naeḡa boroboro hidi'uma. Ebu aradu eḡe hegoto'i."

²² Tahi'a izigani'a Iesu goere igirotene, zamaḡani'a adudu bororu'ena'a iḡuniro, mazaḡa ani'e ufeta ma'ora vaseḡa.

²³ Iesu'a ane tahi'atahi'a'a ziro, "Eḡe'a hube hune zi'ohe, ma'ora vaseḡa'e Badi'a'a zuhi'azi'ete'e vaseḡa rouḡa'e riḡa bagaḡa.

²⁴ Eḡe'a bare zi'ohe, kamero'a niduru ho'oga diuḡoga'e riḡa. Rehano ma'ora vaseḡani'a Badi'a'a zuhi'ani'ete'e vaseḡano rouḡa'e ufeta riḡa."

²⁵ Iesu tahi'atahi'a'a e'e igirotene, zaguzagau rudaro ebu ġadiniro, "Ougine, iniu'a ġabone hidi'uma?"

²⁶ Iesu'a ġiazadu ziro, "Vaze ane'a bare ġabone hidoga'e mene idaġa, rehano Badi'a'e ġau nidu'a haġaoga idaġa."

²⁷ Ebu Petero'a niro, "Eme emeġe ġau nidu'a modadu ġa hegotiro. 'Ougadu eme'e nagini hidi'uma?"

²⁸ Iesu'a ziro, "Eġe'a hube hune zi'ohe. Raha 'ahi nidu'a'e bare izidatite'e madaġano Vaze Ubugani'a kini ehoru haba'a ġihi'aġa hune rana ehorine, eġe hegotirote'e azaġa, zae zuni kini ehoru haba'a gaubanana aheu fare rana ehoradu Isaraela azaġa, urabo nidu'a gaubanana aheu fare kotazi'uma.

²⁹ Ebu iniu'a eġe u'ano neġa, negoġa, ezeġa, vi'a, moga, tahi'aġa ga ane haba modine, ani'e naeġa ġae 100 hidi'uma ebu Moga mazaono'o ġabone tuġutuġu hidi'uma.

³⁰ Rehano vaze ibi'a ġehaġa'e ġonaga re'uma, u vaze ġonaga ġehaġa'e ibi'a re'uma."

20

Vaini Mebaġa Gau Azaġa Hari Idaidaġa

¹ Iesu'a hari idaidaġa 'ahoga ziro, "Badi'a'a zuhi'azi'eta'a'e hari 'adi heuġa. Haba vazeġa 'ahogani'a ane vaini meba veize gaue'ete'e azaġa vaġihi radu oherebau uzeuze onamiro.

² Ebu ane'a vaze nu horozadu ziro, 'Eġe meba onamadu gauo'i. Mada tiba gauġa hadiġa* zini'uma.' 'Ougadu ani'a ze mebaġano tuġuze onamiro.

³ Ebu oherebau mada fu'o ġazaġa fare meirotene ani bare onamiro. Ebu maketi haba'ano mene gaue'ete'e azaġa nu'e edau radiu'ete'e horoziro.

⁴ Ebu ani'a ziro, 'Za zu eġe vaini mebaġa onamo'i ebu gauġa hadiġa idane zini'uma.'

⁵ 'Ougadu ze ane meba onamiro. Ani'a madai zu mada uġidu ġoravaġano bare onamadu 'ouge haġairo.

⁶ Mada fu'o ġoravaġano ani onamirotene, vaze nu'e edau ragave'ete'e horozadu ġadiziro, 'Za nougadu mada niduga mene gaue'ena'a edau tauġe'ohe?'

⁷ Ze'a naenaeniro, 'Mazaġa vazeni 'ahogani'a eme gau 'ahoga mene refeha.' 'Ougadu ane'a ziro, 'Zae zuni eġe vaini mebaġa onamadu gauo'i.'

⁸ Mada'a ovorirotene, vaini mebaġa vazeġani'a meba taufe'ete'e vazeġa niro, 'Gau azaġa huzadu ġonaga vazeġanono'o ibite vazeġa gau hadiġa zeno'i.'

⁹ Mada fu'o ġoravaġano huzirote'e azaġani'a aradu aneane mada tiba gau hadiġa meiro.

¹⁰ 'Ougadu ibite arirote'e azaġa'e ze hadi ufeta boro me'uma rae zamariro. Rehano zeġe zuni aneane mada tiba gau hadiġa idane meiro.

¹¹ Ze'a e'e hadiġa madu haba vazeġa mazao maġuniro ebu tururu'ena'a niro,

¹² 'Ġonagano arate'e azaġa'e mada tahiġa da'o gau'eha. U eme'a mada gigi'a zamaġano mada niduga gau boro haġaeha. Rehano ġa'e zeġe hadi'e emeġe teite idane zeneha.'

¹³ Haba vazeġani'a zeġe bo'aġano 'ahoga naenaeniro, 'Eġe vaze, e'e mene nae da'o badareha. Ġa'e eġe teite ġoere idane teadu mada tiba gau hadiġa me'uma rae raha.

* 20:2 20:2 denari tiba

¹⁴ E'ano'o hadiḡo madu onamo'i. E ḡonagano arate'e vazegā gau hadi'e ḡae hadi teite idane hatihi ra'ohe.

¹⁵ Eḡe'a eḡe hadi hina eḡe edegāno haḡaine, ve'oḡahe? Eḡe'a vase ufeta danazadu ḡae'a ahiahihe'ehe?"

¹⁶ Ebu Iesu'a ziro, "E'ano'o vase ḡonaga'e ibi'a re'uma ebu vase ibi'a'e ḡonaga re'uma."

*Iesu'a Ane Rune moneo Bare Ziro
(Mareko 10:32-34; Luka 18:31-34)*

¹⁷ Iesu'a Ierusalemā ite'ete'ea, ane tahi'a gaubanana aheu fare ane uhiḡano huzadu ibio ziro,

¹⁸ "Eme Ierusalemā ite'ohe. Ebu Vaze Ubuga'e dibu'o vazegā ḡihi'aḡaḡihi'aḡa zu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa 'evoreo ri'ini'uma zu runeo tuḡuni'uma.

¹⁹ Ebu Iuda mene azaḡa 'evoreo ri'inadu ze'a ḡirihoha'uma, masini'uma zu satauroni'uma. Rehano mada uḡiduḡano ane'a bare ḡabodi'uma."

*Iakobo zu Ioane Vize'a Iesu Uminiro
(Mareko 10:35-45)*

²⁰ E'e madaḡano Zebedeo ubugaubuga, Iakobo zu Ioane, ze vize'a zeḡe teite Iesu vaḡe aradu obena hina tuḡiro ebu ḡau 'ahoga uminiro.

²¹ Iesu'a ḡadiniro, "Ḡa'e nagini urate'ohe?" Ani'a naenaeniro, "Ḡae'a zuhi'azi'ete'e madaḡa mo'idene, eḡe ubude aheu ohozadu tiba'e ḡae eda'e mone zu 'ahoga'e ḡae kauri mone iḡu'a ḡihi'aḡano ehoroga urate'ohe."

²² Iesu'a ziro, "Za zae'a nagini umihe'eta'a'e aḡu'a. Eḡe'a gagite'e bioḡa aduga zae'a gagoga idaḡahe?" Ze'a naenaeniro, "O'e, eme idaḡa."

²³ Iesu'a ziro, "Hube hune eḡe bio zae zuni gagi'uma. Rehano eḡe eda'e mone zu kauri mone iḡu'a ḡihi'aḡa'e eḡe'a mene zini'uma, rehano eḡe Mama'a ohozirote'e azaḡani'a da'o iḡu'a e'e me'uma."

²⁴ Iesu tahi'a gaubanana'a e'e igirotene, Iakobo zu Ioane mazao maḡuniro.

²⁵ Rehano Iesu'a huze nu'ozadu ziro, "Za edegā, Badi'a aḡu'a azaḡa haba'ano zuhi'a nidu'a'e zeḡe haba azaḡa riḡa zuhi'azi'ohe, ebu gavana vazegā boroboro'e inaraze hina zeḡe haba azaḡa rana edau'ohe.

²⁶ Rehano za'e ze ago teiḡo'i. Zae bo'aḡano iniu'e ḡihi'a hune reihi reine, ani'e zae tuḡure vazegā re'uma.

²⁷ Ebu iniu'e zae bo'aḡano vase ibi'a reihi reine, ani'e zae tuḡure vazegā rae re'uma.

²⁸ Mazaḡa Vaze Ubuga'e vase'e ane tuḡure azaḡa rouga radu mene ariro, rehano ani'e vase tuḡure vazegā rouga radu ariro. Ebu vase ḡehaḡa veize ane ḡabone hina dibu'ohafine ariro."

*Ubuma Kuruḡa Azaḡa Faiziro
(Mareko 10:46-52; Luka 18:35-43)*

²⁹ Iesu'a ane tahi'atahi'a teite Ieriko mode iḡunirotene, vase ḡuḡuvaḡani'a ani heḡotiro.

³⁰ Ebu ubuma kuruḡa vazegā aheu'e ibi genaḡano ehore radiunu. Ze Iesu'a vitau oname'ete'e egadu ḡihau huario, "Zuhi'a Boro, Davida mariga, eme vetuḡafo'i!"

³¹ Vaze ḡuḡuvaḡani'a horozadu roziro, "Za sifu rado'i!" Rehano ze'e ufeta ḡihau huario, "Zuhi'a Boro, Davida mariga, eme vetuḡafo'i!"

³² Ebu Iesu'a tue edanadu huziro ebu ḡadiziro, "Eḡe'a zae veize nagini haḡaoga urate'ohe?"

³³ Ze'a naenaeniro, "Zuhi'a Boro, eme ehamatihi."

³⁴ Ebu Iesu'a vetuḡazeadu ubumaze oboniro. 'Ougirotene, ubumaze'a zogone manoradu ze ehamaro ebu Iesu hegotiro.

21

Ierusalem Diuḡiro

(Mareko 11:1-11; Luka 19:28-38; Ioane 12:12-19)

¹ Iesu'a ane tahi'atahi'a teite Ierusalem hanitadu Olivi Maḡano Betefage neḡano feuriro. Ebu ane tahi'a aheu tuḡuze'ena'a, ziro,

² “Zama ḡoha neḡa onamo'i. E'e neḡa diuḡine, doniki 'ahoga batune touga ubugeta horozi'uma. Ebu fuhi'adu eḡe vaḡe zamaze aro'i.

³ Vaze 'ahogani'a ḡoere nu zo'idene, 'Zuhi'a Boro'a urate'ohe,' rae no'i. 'Ougine ani zogone tuḡuzi'uma.”

⁴ 'Ougadu Badi'a'a peroveta vazegānono'o reirote'e ḡoe'ani'a hudaro,

⁵ “Ierusalem azaḡa* mazao 'ahige zo'i,
'Giano'i, zae Kini'e zae vaḡe are'ohe.

Ani'e vaḡu'a ebu doniki rana ehoreha.

Doniki ubuga rana ehoradu are'ohe.”✠

⁶ Ebu Iesu tahi'a aheu'a onamadu Iesu'a nagini zirote'e idunaḡano haḡairo.

⁷ Ze doniki ubugeta tutuze Iesu vaḡe aradu dabuaze doniki ubuga ḡarunio zahariro, ebu Iesu'a e'e rana tire ehoriro.

⁸ Vaze ḡuḡuvaḡani'a dabuaze ibio hirau tiro, u vaze nu'e ire ezaga vari'e madu ibi rana hiraro.

⁹ Ebu Iesu zamao oname'ete'e azaḡa zu ḡaruna hegote'ete'e azaḡani'a huaru,

“Hosana, Davida mariga nigunihi!

Zuhi'a Boro niḡano are'ete'e vazegā'e ḡihi'a hune!

Hosana, hitana huneo nigunihi!”✠

¹⁰ Iesu'a Ierusalem diuḡirotene, ne azaḡa nidu'a harae'ena'a, ḡadimutitiro, “Vaze 'adi'e iniu?”

¹¹ Vaze ḡuḡuvaḡani'a naenaenziro, “‘Adi'e peroveta vazegā Iesu, Galilea haba'ano Nazareta neḡa vazegā.”

Kuru Neḡa Deheniro

(Mareko 11:15-19; Luka 19:45-48; Ioane 2:13-22)

¹² Ebu Iesu'a kuru neḡa haba'a diuḡadu hoite'ete'e azaḡa zu serone'ete'e azaḡa hegoze buziro. Ebu hadi seniso zini'ete'e† azaḡa fata zu Tubugo niniḡa serone'ete'e azaḡa ehoru haba'a mae ḡihuniro.

¹³ Ebu ani'a ziro, “Buka Zaḡoḡano 'ahige rae mirihiro, 'Badi'a ne'e kuru neḡa re'uma.✠ Rehano zae'a kuru neḡa'e ḡonore azaḡa neḡano ḡihuniro.”

¹⁴ Ubuma kuruḡa azaḡa ebu oda sau'a azaḡani'a ani vaḡe kuru neḡa haba'a aradu ani'a faiziro.

¹⁵ Dibu'o vazegā ḡihi'aḡaḡihi'aḡa zu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa'e Iesu'a haḡai gigi'a nunu haḡairote'e horoniro. Ebu tahi'a kome'akome'a'a kuru neḡa haba'ano huau'ena'a, “Hosana, Davida mariga!” rae reirote'e igiro. 'Ougadu ze maḡune rudaro.

¹⁶ Ebu ze Iesu ḡadiniro, “Ḡa tahi'a kome'akome'a'a nagini ra'ete'e igi'ehe? Ze gararo'!” Ani'a naenaenziro, “E igi'ohe. Rehano za'e

* 21:5 21:5 *Sioni aboḡa* ✠ 21:5 21:5 Zekaria 9:9 ✠ 21:9 21:9 Salamo 118:26 † 21:12 21:12 Kuru neḡa takesiḡa veize. ✠ 21:13 21:13 Isaia 56:7; Jeremia 7:11

Buka Zaḡoḡa mene me'odirohe? 'Badi'a'a tahi'a kome'akome'a zu ene guraḡaguraḡani'a ani nigunoga ihoziro.'☆"

¹⁷ E'e enogano ani ze muhizadu Ierusalemā ḡutu'aḡa onamiro ebu Betania neḡa onamadu ohere e'ea baziro.

Figi Ireḡani'a Roraro

(Mareko 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Irarirotene, Iesu'a Ierusalemā bare onamiro. E'e ibiḡano ani vininiro.

¹⁹ Ebu figi ireḡa ibi genaḡano horonadu huga vaḡe onamiro. Rehano ire huga o'o'a zu rouḡa da'o horonadu ire e'e niro, "Ḡa mene bare huda'uma!" 'Ougadu ire e'e'a zogone roraro.

²⁰ Ane tahi'atahi'a'a e'e horonadu zaguzagaro ebu ḡadiniro, "Nouge-nouge figi ireḡani'a ḡarihe roraneha?"

²¹ Iesu'a naenaenziro, "Eḡe'a hube hune zi'ohe, za Badi'a mazao fine zu mene 'ada'adazine, eḡe'a figi ireḡa 'ahi mazao haḡata'a'e zae'a zuni haḡai'uma. Ebu maḡa 'ahi nina'a, 'Gihitadu davara zamaḡano buano'i,' rae reine, 'ouge furera'uma.

²² Zae'a kurau'ete'e zamaḡano nagini umine'ete'e'a hugano furera'uma. Zae'a e'e mae ḡihinine, zae umino nidu'a hidi'uma."

Iesu Gigi'aḡa moneo Ḡadiniro

(Mareko 11:27-33; Luka 20:1-8)

²³ Ebu Iesu'a kuru neḡa diuḡadu vaze ihozirotene, dibu'o vazeḡa ḡihi'aḡaḡihi'aḡa zu vaze boroboro'a ani vaḡe aradu ḡadiniro, "Ḡa no'e gigi'aḡa hina 'ahiguḡa haḡae'ohe? Iniu'a 'ahi gigi'aḡa ḡaniro?"

²⁴ Iesu'a naenaenziro, "Eḡe zuni ḡadimu 'ahoga zinihi. Zae'a naenaehine, eḡe zuni no'e gigi'aḡa hina 'ahiguḡa haḡae'ete'e ihozi'uma.

²⁵ Ioane'a babatiso zinirota'a'e noumano'o? Badi'a mazaono'o ga vaze mazaono'o?" Ze zeḡe'a bare ḡo'ane'ena'a, ḡadimutitiro, "Badi'a mazaono'o reine, 'Za nougadu Ioane ḡoere mene mae ḡihiniro?' rae ifi'uma.

²⁶ Rehano vaze mazaono'o reine, eme vaze rihoze'ohe, mazaḡa zeḡe nidu'a Ioane'e hube hune peroveta vazeḡa rae mae ḡihine'ohe."

²⁷ E'ano'o ze 'ahige naenaeni, "Eme'e aḡu'a." Ebu Iesu'a ziro, "Eḡe zuni no'e gigi'aḡa hina haḡai 'ahiguḡa haḡae'ete'e mene ihozi'uma."

Ubuga Aheu Hari Idaidaḡa

²⁸ Iesu'a dibu'o vazeḡa ḡihi'aḡaḡihi'aḡa zu vaze boroboro mazao hari idaidaḡa 'ahoga ziro, "Za hari idaidaḡa 'ahi zamaro'i. Vaze 'ahogani'a ubuga aheu teite radiunu. Ani'a ubuga ibi'a vaḡe onamadu niro, 'Eḡe tahi'a, ḡa izidi vaini mebaḡano gaui onamo'i.'

²⁹ Ebu ubugani'a naenaeni, 'E mene onami'uma.' Rehano ani vesu'u zamaḡa ḡihunadu onamiro.

³⁰ Ebu mogani'a ubuga veḡa vaḡe onamadu ubuga ibi'a nirote'e ḡoe'a idaḡa niro. Ani'a Moga niro, 'E onami'uma.' Rehano ani mene onamiro.

³¹ Za'a zamare'etene, ubuga aheu bo'aḡano iniu'a moga ura haḡairo?" Zeḡe'a naenaeni, "Ubuga ibi'a."

Ebu Iesu'a ziro, "Eḡe'a hube hune zi'ohe, takesi azaḡa zu daro fu'a roḡaeḡaroḡaeḡa'e Badi'a'a zuhi'azi'ete'e zamaḡano ibite diuḡi'uma. Zeḡe'a zae vitizi'uma.

³² Ioane Babatiso'e ibi duduḡa ihozoga radu zae vaḡe ariro, rehano za mene mae ḡihiniro. U takesi azaḡa zu daro fu'a roḡaeḡaroḡaeḡa'e ani

goere mae ġihiniro. Za zeġe'a 'ouge haġairote'e horoniro rehano, mene ġihuradu ani mene mae ġihiniro."

*Hihi Azaġa Sau'a Hari Idaidaġa
(Mareko 12:1-12; Luka 20:9-19)*

³³ Iesu'a bare ziro, "Hari idaidaġa 'ahoga ego'i. Haba vazegħa 'ahogani'a radiunu. Ani'a vaini mebaġa ġoranadu ġabi'a merau varahiro, ebu vaini maġa vuġa gige'ete'e veize iduġa 'ahoga hu'iro, zu ehamu'ete'e neġa hitaga haġairo. Hena vaini mebaġa e'e hihi azaġa nu 'evoreo tiro, ebu ani'e haba 'ahoga onamadu mada faġa ragavinu.

³⁴ Hirive'ete'e madaġani'a hanitirotene, vaini maġa nu mouga radu ani'a ane tuġure azaġa'e hihi azaġa vaġe tuġuze onamiro.

³⁵ Rehano zeġe'a tuġure azaġa oboze teadu tiba'e bouniro, 'ahoga'e maro ebu 'ahoga'e hadi hina mau bohiniro.

³⁶ Hena haba vazegħani'a tuġureġa azaġa ibi'a vitine ufeta ġehaġa zeġe vaġe bare tuġuzi, rehano ze tuġure azaġa e'e mazao haġai tiba e'e bare haġairo.

³⁷ Ġonagano ani'a ubuga zeġe vaġe tuġunadu 'ahige rae reiro, 'Ze eġe ubude gubani'uma gaogi.'

³⁸ Rehano hihi azaġani'a ubuga horonirotene, zeġe'a neneġaniro, 'Ani'e moga mazaono'o vaini mebaġa 'adi meite'e vazegħa. Eme ani matihi ebu vaini mebaġa 'adi emeġe'a meihi.'

³⁹ E'ano'o ze'a ani obone teadu vaini mebaġanono'o ani uhine bunadu mau runiro."

⁴⁰ Ebu Iesu'a dibu'o vazegħa ġihi'aġaġihi'aġa zu vase boroboro ġadiziro, "'Ougadu vaini mebaġa vazegħa'e hihi azaġa e'e vaġe arine, zeġe mazao nougi'uma?"

⁴¹ Zeġe'a naenaeni, "Ani'a hihi azaġa e'e mau ruzi'uma. Ebu vaini mebaġa'e hihi azaġa 'ahoga nu zini'uma. 'Ougine, hirive'ete'e madaġano zeġe'a ani huga nu ha'uma."

⁴² Iesu'a ziro, "Za'e Buka Zaġoġano goere 'ahi mene me'odirohe? 'Vaze'a hadi hina ne ogorarotene, ze'a mae modirote'e hadiġa'e ne du'e rinede'ete'e hadiġa reiro.

A'e Zuhi'a Boro'a haġairote'e haġaiġa. Emeġe'a ġianadu zaguzagau'ohe.✠

⁴³ E'ano'o eġe'a zi'ohe, Badi'a'a za, Isaraela azaġa mene bare zuhi'azi'uma, rehano haba 'ahoga azaġa ane ura haġae'eta'a'e zuhi'azi'uma.

⁴⁴ Iniu'a hadi e'e rana higaune, ani varadu tahitahi'uma zu hadi e'e'a iniu rana higaune, ani'e se'eti'uma."

⁴⁵ Dibu'o vazegħa ġihi'aġihi'aġa zu Farisea azaġani'a Iesu hari idaidaġa igirotene, Iesu'a zeġe moneo reirot'a'e ederiro.

⁴⁶ 'Ougadu ze'e Iesu obone tihi reiro. Rehano vase ġuġuvaġani'a zeġe mazao maġuni'uma radu rihoziro, mazaġa vase ġuġuvaġani'a Iesu'e peroveta vazegħa rae mae ġihiniro.

22

*Hahu Muiġa Hari Idaidaġa
(Luka 14:15-24)*

¹ Iesu'a hari idaidaġa nu hina bare ġoreziro,

² "Badi'a'a zuhi'azi'eta'a'e kini 'ahoga heuġa. Ani'a ubuga veize hahu muiġa haġairo.

³ Ebu huzirote'e azaḡani'a mui aroga veize tuḡure azaḡa zeḡe vaḡe tuḡuzi. Rehano ze'e aroga hezahiro.

⁴ Ebu ani'a tuḡure azaḡa 'ahoga nu bare tuḡuze'ena'a, ziro, 'Eḡe'a huzate'e azaḡa'e 'ahige rae zo'i: Eḡe'a zae veize mui ruhibeha. Boromakau zu mani iga manadu ogomu nidu'a 'ai ruhibeha. Hahu muiḡa u'a aro'i.'

⁵ Rehano ze teḡa riraro ebu zeḡe edeḡano onamiro. 'Ahoga'e mebaḡa onamiro ebu 'ahoga'e hadi vaḡi onamiro.

⁶ Ebu nu'e tuḡure azaḡa oboze teadu sausauziro ebu zimi ruzi.

⁷ Kini'a e'e igirotene, ani maḡune rudaro. Ebu ani uti azaḡa tuḡuzadu gorugoru azaḡa e'e zimi hauḡiro zu neze zuni hufi haoniro.

⁸ Ebu ane tuḡure azaḡa huzadu ziro, 'E hahu muiḡa 'ai ruhibe idaneha, rehano eḡe'a huzirote'e azaḡa'e aroga'e mene idaḡa.

⁹ E'ano'o ibi boroboro onamadu horozite'e azaḡa nidu'a mui aroga veize huzo'i.'

¹⁰ Ebu ane tuḡure azaḡani'a ibi boroboro onamadu hidirote'e azaḡa nidu'a, manoga zu sau'a azaḡa nidu'a nu'oziro ebu zamaze onamadu huzirote'e azaḡani'a mui neḡa iri'avoniro.

¹¹ Ebu kini'a i'udo azaḡa ḡiazihi radu diuḡirotene, vase 'ahogani'a hahu mui dabuaḡa mene vidarote'e horoniro.

¹² 'Ougadu ane'a ḡadiniro, 'Eḡe nabudi, ḡa'e hahu dabuaḡa mene vidaneha. Nougenuge 'adi diuḡi areha?' Rehano ani ḡoere 'ahoga mene reiro.

¹³ 'Ougadu kini'a ane gau azaḡa ziro, 'Ani 'evo'a zu odaḡa batunadu enone uzaboḡano feune buno'i. Ane e'ea nia'uma zu ḡononeḡa atiti'uma.'"

¹⁴ Ḡonagano Iesu'a ziro, "Badi'a'a huzirote'e azaḡa'e ḡehaḡa, rehano ohotirote'e azaḡa'e tahiḡa da'o."

Takesi Hadiḡa Iniu Ha'uma?

(Mareko 12:13-17; Luka 20:20-26)

¹⁵ E'e madaḡano Farisea azaḡani'a onamadu, "Iesu'a ḡoere ve'oḡa 'ahoga reine obone ti'uma," rae ḡo'aniro.

¹⁶ Ebu ze'a zeḡe tahi'atahi'a zu kini Heroda mone azaḡa'e Iesu mazao tuḡuzadu niro, "Ihore vazega, eme'e edeḡa, ḡa'e huga da'o ḡoere'ohe zu Badi'a mone ibiḡa hugano ihoze'ohe ebu vase nidu'a mazao mene inahe'ena'a, vase u'ano zamaḡo mene hagane'ohe.

¹⁷ E'ano'o ḡa'e nouge rae zamare'ohe? Eme'e Roma kiniḡa mazao takesi haune, duduḡa ga mene?"

¹⁸ Iesu'e zeḡe zamarone sau'a ederadu ziro, "Za'e zama guhi azaḡa, nougadu eḡe tuhuhe'ohe?"

¹⁹ Takesi hadiḡa ihoho'i." Ze Roma hadiḡa* tiba mae harotene,

²⁰ ane'a ḡadiziro, "Iniu viga zu iniu niḡa'e e'e rana mirihiro?"

²¹ Zeḡe'a naenaeniro, "A'e Roma kiniḡa viga zu niḡa." Ebu ane'a ziro, "Tena Roma kiniḡa ḡau'e Roma kiniḡa hano'i, u Badi'a ḡau'e Badi'a hano'i."

²² Ze ani ḡoere igirotene zaguzagaro ebu ani muhinadu oname ḡouri.

Runeono'o Bare ḡabode'ete'e ḡadimuḡa

(Mareko 12:18-27; Luka 20:27-40)

²³ E'e madaḡano Sadukea azaḡa nu'a Iesu vaḡe ariro. Sadukea azaḡa'e vase'a runeono'o mene bare ḡabodi'uma rae reiro. Zeḡe'a Iesu ḡadiniro,

²⁴ "Ihore vazega, Mose'a goro ḡoe'a 'ahoga 'ahige rae mirihiro, 'Ohoze 'ahogani'a rudanadu ani inuga'e ubuga 'o'o'a reine, ohoze negoḡani'a

* 22:19 22:19 denari

gōzobağa teite hahuri'uma, ebu ubuga furenadu ubugani'a rune negoğa eha'a me'uma.✠

²⁵ Tena hari 'ahi zamaro'i. Negoğa nidu'a fu'o aheu fare'a radiunu. Ibi'ani'a hahuriro ebu ubuga o'o'a rudaro. 'Ougadu negoğa aheugani'a gōzobağa teite hahuriro.

²⁶ Rehano ane zuni ubuga o'o'a rudaro, ebu negoğa ugiduğa onamo fu'o aheu fare mazao 'uguğani'a idane fureraro.

²⁷ Gonagano gōzoba e'e zuni rudaro.

²⁸ Tena runeono'o bare gabodite'e madağano roğae a'e iniu inuga re'uma? Mazağa ohoze nidu'a fu'o aheu fare'a ani teite hahuriro."

²⁹ Iesu'a naenaenziro, "Za'a zamare'eta'a'e ve'oğa, mazağa za'e Buka Zağoga ga Badi'a gigi'ağa moneo ağu'a.

³⁰ Runeono'o bare gabodite'e madağano'e ohoze zu roğae'e mene hahuri'uma. Ze'e tuğure viga adureo teigi'uma.

³¹ Rune azağani'a bare gabode'ete'e moneo, Badi'a'a reirote'e gōe'a zae'a mene me'odirohe? Ane'a 'ahige rae reiro,

³² 'E'e Aberahamo Badi'a, Isako Badi'a zu Iakobo Badi'a.' ✠Badi'a'e mene rune azağa Badi'a, rehano gabone azağa Badi'a."

³³ Vaze guğuvağani'a Iesu ihoreğa gōe'a igirotene, zaguzagaro.

Goro Gōe'a Ġihi'a Hune

(Mareko 12:28-34; Luka 10:25-28)

³⁴ Ebu Farisea azağani'a Iesu'a Sadukea azağa gadimu naenaenadu hebeze 'uirote'e hariğa igirotene, tibano nu'oraro.

³⁵ Ebu zeğe bo'ağano Mose goro gōe'a ihoze'ete'e vazega 'ahogani'a Iesu tuhune nurihi radu gadiniro,

³⁶ "Ihore vazega, Mose goro gōe'a nidu'a zamağano no'e goro gōe'a'e ġihi'a hune?"

³⁷ Iesu'a naenaenziro, "Goro gōe'a ġihi'a hune'e 'ahi e'e: 'Zuhi'a Boro gae Badi'a zamağano nidu'a hina, vineğō nidu'a hina zu zamaroneğō nidu'a hina zamare borofo'i.'✠

³⁸ A'e goro gōe'a ibi'a zu ġihi'a hune.

³⁹ Goro gōe'a ġihi'a hune aheuga zuni e'e heuga: 'Ġa gae bare zamare borofo'ete'e teige, nabugo zuni zamare borofo'i.'✠

⁴⁰ Mose goro gōe'a nidu'a ebu peroveta azağani'a ihozirote'e gōe'a nidu'a'e goro gōe'a aheu e'e rana ohoniro."

Keriso'e Iniu Mariga?

(Mareko 12:35-37; Luka 20:41-44)

⁴¹ Farisea azağani'a nu'orarote'e zamağano Iesu'a gadiziro,

⁴² "Za'e Keriso moneo nouge rae zamare'ohe? Ani'e iniu mariga?" Zeğe'a naenaenziro, "Ani'e Davida mariga."

⁴³ Iesu'a ziro, "Tena nougadu Davida'e Vine Zağogani'a ihonadu Keriso mazao Zuhi'a Boro rae huniro? Ani'e 'ahige rae reiro,

⁴⁴ 'Badi'a'a ege Zuhi'a Boro niro,

"Ege eda'e moneo ehoroi, onamo ege'a agireğō nidu'a madu odağō 'u'uğano raharahazi'uma.'"✠

⁴⁵ Davida'a Keriso mazao Zuhi'a Boro rae huniro. Tena Keriso'e nouge-nouge Davida mariga re'uma?"

⁴⁶ Ebu vazeni 'ahoga zuni Iesu mene naenaenziro. E'e enogano vazeni 'ahogani'a Iesu mene bare gadiniro.

23

*Mose Goro Goe'a Ihoze'ete'e Azağa zu Farisea Azağa Roziro
(Mareko 12:38-40; Luka 11:37-52, 20:45-47)*

- ¹ Ebu Iesu'a vase guḡuvağa zu ane tahi'atahi'a ziro,
- ² “Mose goro goe'a ihoze'ete'e azağa zu Farisea azağa'e Mose goro goe'a ihoze'ete'e iḡu'a meirote'e azağa.
- ³ E'ano'o ze'a nagini ra'ete'e egozenadu haḡao'i. Rehano zeḡe haḡai'e ago hegoto'i, mazağa ze'e zeḡe'a bare zae ihoze'ete'e idunaḡano mene haḡae'ohe.
- ⁴ Ze ihore'e riga hune radu vase'a e'e hegotoga mene idağa. Ze'e vase da'o aduga boro zini'ohe, rehano zeḡe 'evore hudu'a tiba hina zu mene hune danaze'ohe.
- ⁵ Ze vase'a horozoga veize haḡai nidu'a haḡae'ohe. Ze Badi'a ḡoere so'ağa ufe'ete'e umaḡa ufeta rafane haḡadu amusize rana tatuhe ute'ohe zu dabuaze faḡafe'ohe.
- ⁶ Muio'e nize boro azaḡani'a ehore'ete'e haba'ano ehoroga urate'ohe, zu nu'onu'o neḡano'e vase boroboro'a ehore'ete'e haba'ano ehoroga urate'ohe.
- ⁷ Ebu vase ḡehağa haba'ano'e vase'a gubaze'ena'a, zeḡe mazao unihoga zu 'Thore Vazeḡa,* rae huzoga urate'ohe.
- ⁸ Rehano vase 'ahogani'a zae mazao 'Thore Vazeḡa' rae huzoga gararo'i, mazağa za ihore vazeḡa'e tiba da'o. Zae nidu'a'e idağa da'o, negoze zu ezeze.
- ⁹ Ebu rahao 'ada vase 'ahoga 'Mama,' rae ago huno'i, mazağa adureo radiu'ete'e Badi'ağa da'o'e zae Mama.
- ¹⁰ Ebu vase 'ahogani'a zae mazao 'Ibitoz'i'ete'e Vazeḡa' rae huzoga gararo'i, mazağa zae ibitozi'ete'e vazeḡa'e Keriso da'o.
- ¹¹ Zae bo'aḡano iniu'e vase ḡihi'a hune reine, ani'e zae tuḡure azağa re'uma.
- ¹² Iniu vase ane'a bare niḡa mae itine, Badi'a'a niḡa mae ovoi'uma, u iniu vase ane'a bare niḡa mae ovoine, Badi'a'a niḡa mae iti'uma.
- ¹³ Mose goro goe'a ihoze'ete'e azağa zu Farisea azağa, za'e zama guhi azağa! Aduga boro hidi'uma! Mazağa za'e Badi'a'a zuhi'azoga urate'ete'e azağa ibize 'ue'ohe. Za'e zae'a bare e'e mene urate'ohe ebu urate'ete'e azağa zuni 'ue'ohe.†
- ¹⁵ Mose goro goe'a ihoze'ete'e azağa zu Farisea azağa, za'e zama guhi azağa! Aduga boro hidi'uma! Vaze tibani'a ḡihuradu zae ihore hegotoga veize zae'a davara zu haba ragave oname'ohe. Ebu vase 'ahoga matene, ani ihonadu ani'a haḡai sau'a zae vitize ufeta haḡae'ohe. Ebu ani'e ire roga radiu tuḡutuḡu diuḡadu aduga'e zae vitize ḡae aheu hide'ohe.
- ¹⁶ Za'e vase ibitozi'ete'e azağa, rehano ubuma kuruḡa azağa! Aduga boro hidi'uma! Zae'a 'ahige ra'ohe, 'Iniu'a kuru neḡa niḡano ḡoitorine, a'e huga o'o'a. Rehano iniu'a kuru neḡa zamaḡano golo hina ḡoitorine, a'e riḡa radu ani'a ane ḡoitore tihitihini'uma.'
- ¹⁷ Za'e ubuma kuruḡa kauriḡa azağa! No'e ufeta ḡihi'ağa? Golo ga kuru neḡa? Kuru neḡa'e ufeta ḡihi'ağa, mazağa golo'e kuru neḡa zamaḡano tirote'e u'ano a'e zaḡoḡa ra'ohe.

* 23:7 23:7 Rabi † 23:13 23:13 ¹⁴ Mose goro goe'a ihoze'ete'e azağa zu Farisea azağa, za'e zama guhi azağa! Aduga boro hidi'uma! Za'e ḡozoba so'ozadu toheze nidu'a meize'ohe, zu vase ihozifine faḡafe ḡurire kurau'ohe. E'ano'o za'e aduga boro bagağa hidi'uma!

¹⁸ Ebu za 'ahige ra'ohe, 'Iniu'a dibu'o fatağa niġano ġoitorine, a'e huga o'o'a. Rehano iniu'a dibu'o fataġano ġahunoneġa hina ġoitorine, a'e riġa radu ani'a ane ġoitore tihitihini'uma.'

¹⁹ Za'e ubuma kuruġa azaġa! No'e ufeta ġihi'aġa? Ġahunoneġa ga dibu'o fataġa? Dibu'o fataġa'e ufeta ġihi'aġa, mazaġa ġahunoneġa'e dibu'o fataġa rana tirote'e u'ano a'e zaġoġa ra'ohe.

²⁰ Iniu'a dibu'o fataġa niġano ġoitore'etene, dibu'o fataġa ebu e'e rana ġau nidu'a hina ġoitore'ohe.

²¹ Ebu iniu'a kuru neġano ġoitore'etene, kuru neġa niġano ebu e'ea ġabode radiu'ete'e Badi'aġa niġano ġoitore'ohe.

²² Zu iniu'a adure niġano ġoitore'etene, Badi'a ehorro haba'a hina zu e'e rana ehore'ete'e Badi'aġa niġano ġoitore'ohe.

²³ Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġa zu Farisea azaġa, za'e zama guhi azaġa! Aduga boro hidi'uma! Mazaġa za'e tirara mebaġano eġa zu murari teiġe kome'a fase ogomuġa nidu'aono'o sinu gaubananao rovonadu sinu tiba mone ġauġa Badi'a hau'ohe. Rehano Mose goro ġoe'ano ġau ufeta boroboro'e igi mode'ohe. A'e haġai duduġa haġae'ete'e, vaze vetuġazi'ete'e zu zama nidu'a hina haġae'ete'e ra'ohe. Za ġau boro 'adi'e haġaifo ebu kome'akome'a zuni mene igi modifo.

²⁴ Za'e vaze ibitozi'ete'e azaġa, rehano ubuma kuruġa azaġa! Za'e vu zamaġano ofene horone'etene beu'e modadu gage'ohe, rehano kamelo'e une tauġe'ohe.‡

²⁵ Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġa zu Farisea azaġa, za'e zama guhi azaġa! Aduga boro hidi'uma! Za'e bioze zu siuvaze enoga da'o vuzu'e dehene'ohe, mazaġa zamazeo matu'u veize da'o radiu tauġitaue'ohe zu ununu'a iri'ave'ohe.

²⁶ Ubuma kuruġa Farisea azaġa! Bio zu siuva zamaġa ibite geno vuzu'e deheno'i, 'ouġine enoga zuni dehera'uma.

²⁷ Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġa zu Farisea azaġa, za'e zama guhi azaġa! Aduga boro hidi'uma! Za'e 'uruġa hina asirote'e rune iduġa heuġa. Rune iduġa enoga ġianine manoġa tauġi, rehano zamaġa'e rune azaġa isine zu torare nidu'a iri'ave'ohe.

²⁸ E'e teiġe, vaze'a zae enone da'o ġiazadu za'e duduġa azaġa rae ra'ohe, rehano zamaze'e zama guhi zu haġai sau'ani'a iri'ave'ohe.

²⁹ Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġa zu Farisea azaġa, za'e zama guhi azaġa! Aduga boro hidi'uma! Za'e vouġaze'a ibite zimirote'e peroveta azaġa rune iduġa ogoru'ohe, ebu haġai duduġa azaġa rune iduġa rohorohone'ohe.

³⁰ Ebu za'e 'ahige ra'ohe, 'Eme'a vouġafe madaġano radifone, zeġe'a peroveta azaġa goruzihi rae reirotene zeġe teite mene tiburafo.'

³¹ 'Ougadu za zae'a bare peroveta azaġa goruzirote'e azaġa mariga rae furene'ohe.

³² E'ano'o zae zuni vouġaze teiġe haġao'i. Zeġe'a ġadahirote'e ġauġa zae'a haġae hauġo'i!

³³ Za'e mohe! Zarama ubugaubuga! Badi'a'a kotazadu za'e ire roga radiu tuġutuġu zamaġano mae feuzi'uma ebu e'eano'o feranoga'e mene idara'uma.

³⁴ E'ano'o eġe'a peroveta azaġa, huhuzaġa azaġa zu Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġa zae vaġe tuġuze'ohe. Rehano nu'e zae'a goruzi'uma, nu'e sataurozi'uma ebu nu'e zae nu'onu'o neġano masizi'uma zu haba 'ahoganono'o haba 'ahoga ze hegotadu sausauzi'uma.

‡ 23:24 23:24 Ofene zu Kamelo'e Badi'a'a ago ano'i rae reirote'e ġauġa.

³⁵ Zae'a raha 'ada duduḡa azaḡa nidu'a goruziro. Ze ibite duduḡa vazegā Abela mau runirote'eano'o onao ḡonagano Berekia ubuga Zekaria maro. Zekaria'e kuru neḡa zu dibu'o fataḡa bo'aḡano mau runiro. 'Ougadu e'e naegā nidu'a'e zae'a odohi'uma.

³⁶ Eḡe'a hube hune zi'ohe, e'e aduga nidu'a'e izidi egani'a odohi'uma."

Ierusalem Aduga Hidi'uma
(Luka 13:34-35)

³⁷ "O, Ierusalem, Ierusalem, za'a peroveta azaḡa zimiro zu Badi'a'a tuḡuzirote'e azaḡa hadi hina zimi ruziro. Kokoroku'a isaḡa zamaḡano ubuga gugube'ete'e teige, eḡe'a ḡae ḡehaḡa zae taufihi reiro, rehano za'e mene uratinu!

³⁸ Giano'i, neze fahadu haba boha'a teigi'uma.

³⁹ Eḡe'a zi'ohe, za e mene bare horohi'uma, onamo zae'a raena'a, 'Zuhi'a Boro niḡano are'ete'e vazegā'e ḡihi'a hune,'[☆] rae reite'e madaḡani'a me'uma."

24

Kuru Neḡa Fahe ḡuzuhite'e moneo ḡoeriro
(Mareko 13:1-2; Luka 21:5-6)

¹ Iesu'a kuru neḡanono'o buau onamirotene, ane tahi'atahi'a'a ani vaḡe aradu kuru neḡa haba'ano ne iraḡa nunu ihoniro.

² 'Ougadu ani'a ziro, "Za ḡau 'adi nidu'a horone'ehe? Eḡe'a hube hune zi'ohe, kuru neḡa 'adi fahe ḡuzuhadu hadini 'ahogani'a hadi 'ahoga ranao mene radi'uma."

Mada ḡonagano Haḡai Nu Badeḡa
(Mareko 13:3-13; Luka 21:7-19)

³ Iesu'a Olivi Maḡano ehorirotene, ane tahi'atahi'a'e zeḡe da'o ani vaḡe sifu onamadu ḡadiniro, "E'eguḡani'a nani'a furera'uma? Mada ḡonagano zu ḡae'a bare arite'e madaḡano'e nagi haḡai nu badeḡani'a ibite furera'uma? Eme efo'i."

⁴ Iesu'a naenaenziro, "Vaze 'ahogani'a za mene so'oso'ozifine tohutoho'i.

⁵ Vaze ḡehaḡani'a eḡe niḡano aradu 'E'e Keriso,' rae re'uma ebu vase ḡehaḡa so'oso'ozu'uma.

⁶ Za'e utiuti'a furerarote'e hariḡa zu furera'uma rae ra'ete'e ḡoe'a nunu igi'uma, rehano zamaze'a ago 'ada'adazo'i. E'eguḡani'a hube hune ibite furera'uma, rehano 'ize mene mada ḡonaga.

⁷ Haba 'ahogani'a haba 'ahoga teite utiti'uma, zu gavamani 'ahogani'a gavamani 'ahoga teite utiti'uma. Haba nunu zamaḡano zaga'a hia'uma, zu haba'a borofe hagai'uma.

⁸ E'eguḡa nidu'a'e ene 'izema fureranogano gigi'ani'a ḡadahe fureru'ete'e heuḡa.

⁹ Ebu vase'a za ri'izadu sausaui'uma zu zimi'uma. Eḡe u'ano, haba azaḡa nidu'a zae he'ehe'ezu'uma.

¹⁰ E'e madaḡano vase ḡehaḡani'a eḡe mazao fie'ete'e'a dauḡi'uma, revotiti'uma zu he'ehe'etiti'uma.

¹¹ Ebu ḡuriro peroveta azaḡa ḡehaḡani'a fureranadu vase ḡehaḡa so'ozu'uma.

¹² Vaze sau'ani'a ufeta bororu'ete'e u'ano, vase ḡehaḡani'a zeḡe negoze nabudize mene zamare borofi'uma.

[☆] 23:39 23:39 Salamo 118:26

13 Rehano iniu edau gigaru onamo ġonaga meite'e vazegħa'e ġabone hidi'uma.

14 Ebu Badi'a'a zuhi'azi'ete'e hariġa manoġa'e raha 'adi nidu'a zamaġano haramadu haba'ahaba'a azaġa nidu'a mazao rae fureni'uma. Ebu hena mada ġonagani'a ari'uma."

Aduġa Boro Hune

(Mareko 13:14-23; Luka 21:20-24)

15 "Ibite peroveta vazegħa, Daniela'a ġoerrote'e teige, haba sausaune'ete'e ġauġa sau'a bagaġani'a[☆] haba zaġoġano edau'ete'e za'a horonite'e madaġani'a ari'uma ('adi me'ode'ete'e vazegħa, ġoere huga 'adi faine edero'i).

16 E'e madaġano Iudea haba'ano radiu'ete'e azaġa'e maġa feraw ito'i.

17 Iniu'a ne enogano^{*} radiu'ete'e vazegħa'e ġauġa mouga veize ne zamaġa ago diuġo'i.

18 Mebao hihe'ete'e vazegħa zuni dabua mouga veize ago bare onamo'i.

19 E'e madaġano ahi'eta roġaegħa ebu nune hina ene guraġa ġubuze'ete'e roġaegħa'e feranoga mene idaġa radu aduġa boro hidi'uma!

20 'Uguġani'a irugu madaġano[†] ga Bana Madaġano mene fureranoga veize kurano'i.

21 Mazaġa e'e madaġano vaze nidu'a aduġa boro hune hidi'uma. Badi'a'a ġadaheġano ġau nidu'a haġairrote'eano'o onao izidi aduġa 'uguġani'a mene fureraro, ebu vesu'u zuni mene bare furera'uma.

22 Zuhi'a Boro'a e'e madaġa mene futufine, vazeni 'ahoga zuni mene ġabode radi'uma. Rehano ani ane'a ohotirote'e azaġa veize e'e madaġa futufi'uma.

23 E'e madaġano vaze 'ahogani'a zina'a, 'Ġiano'i, Keriso'e 'ahi e'e!' ga 'Ani'e 'omo e'e!' rae zo'idene, ze ġoere ago mae ġihino'i.

24 Mazaġa ġuriro kerisoġa zu ġuriro perovetaġa azaġani'a fureranadu haġai nu badeġa boro bagaġa zu haġai ġigi'a haġae'ena'a, vaze so'ozi'uma. Ze idaġa reine, Badi'a'a ohotirote'e azaġa zuni so'ozi'uma.

25 Tohutohe rado'i. E'e madaġani'a 'izema fureranogano eġe'a ibite zae ihoze'ohe.

26 E'ano'o vaze 'ahogani'a zina'a, 'Ġiano'i, Keriso'e haba boha'ano,' rae ro'idene, ġianihi radu ago onamo'i. Ga, 'Ġiano'i, ani'e ne zamaġano,' rae ro'idene, e'e ġoe'a'e ago mae ġihino'i.

27 Vaze Ubugani'a bare arine, vaze nidu'a hune'a horoni'uma. A'e viri'a vazahadu mada'a ite'ete'e moneono'o ovoe'ete'e moneo aganadu vaze nidu'a tabara horone'ete'e heuġa.

28 Nagini'a rudarote'e haba'ano gaoza'a nu'ora'uma."

Vaze Ubugani'a Ari'uma

(Mareko 13:24-27; Luka 21:25-28)

29 "Aduġa madaġani'a hauġine, 'Zogone mada'a uzabora'uma, bato'a mene agara'uma, buzuva'a adureono'o rururu bua'uma, ebu adure ġigi'aġani'a hahaha-gari'uma.[☆]

30 E'e madaġano Vaze Ubugani'a arite'e ihoze'ete'e haġaiġa nu badeġani'a adureo furera'uma, ebu raha 'adao haba'ahaba'a azaġa nidu'a

☆ 24:15 24:15 Daniela 9:27, 11:31, 12:11 * 24:17 24:17 ne binu hitagano † 24:20 24:20 nahune madaġano. Israela haba'ano nahune madaġa'e nahune boro zu irugu boro radu vaze'a ragavoga'e riġa. ☆ 24:29 24:29 Isaia 13:10, 34:4

niau gouri'uma. Ebu ze Vaze Ubugani'a gigi'ağa boro zu agağa boro hune madu adureo goze hina are'ete'e horoni'uma.

³¹ Ebu bigoro ago boro zamağano ani'a ane tuğure viga ġehağa tuğuzi'uma, ebu zeğ'e'a adure ġonaga 'ahaono'o onamo adure ġonaga 'omo, haba nidu'a zamağano Badi'a'a ohotirote'e azağa nu'ozi'uma."

Figi Ireğa Hari Idaidağa

(Mareko 13:28-31; Luka 21:29-33)

³² "Figi ireğa ġianadu 'ahi edero'i. Ezagani'a butiru itadu rouğani'a udufa'oga horone'etene, za'e edeğa, irugu madağani'a haniteha.

³³ E'e teige, 'ahiguğani'a fureranoga horono'idene, Vaze Ubugani'a zae ibihetao haniteha rae edero'i.

³⁴ Ege'a hube hune zi'ohe, izidi ega'e mene hauği'uma, onamo 'ahiguğa nidu'a furera'uma.

³⁵ Adure zu raha'e hauği'uma, rehano ege ġoere'e mene hune hauği'uma."

Vaze Ubugani'a Arite'e Madağa veize Ruhibe Rado'i

(Mareko 13:32-37; Luka 17:26-30, 34-36)

³⁶ "Rehano vazeni 'ahoga zuni 'uguğani'a fureratite'e madağa'e ağu'a. Adureo tuğure viga ebu Badi'a Ubuga zuni ağu'a, rehano Moga da'o edeğa.

³⁷ Vaze Ubugani'a bare arite'e madağa'e Noa madağa teigi'uma.

³⁸ Zobo boro'a 'izema zubuzogano, vase nidu'a iğaiğa hağainute'e teige ogaunu, gagu zu hahurinu, onamo Noa'a ġasi boro diuğiro.

³⁹ Rehano ze nagini'a furera'uma mene ederiro, onamo zobo boro'a zubuzadu hunuhune ġouri. Vaze Ubugani'a bare arite'e madağa'e e'e madağa teigi'uma.

⁴⁰ E'e madağano vase aheu'a mebao gaue radiu'ete'ea, 'ahoga'e zamahanadu onami'uma, u 'ahoga'e muhine iğuni'uma.

⁴¹ Roğae aheu'e 'uvahu mirune radiu'ete'ea, 'ahoga'e zamahanadu onami'uma, u 'ahoga'e muhine iğuni'uma.

⁴² E'ano'o tohutoho'i, mazağa za'e ağu'a, no'e madağano zae Zuhi'a Boro'a ari'uma.

⁴³ 'Adi zamaro'i. Ġonore vazegani'a ohere no'e madağano arita'a'e ne vazegani'a ederifone, ani'e evate radiu'ena'a neğa faine taufadu ġonore vazegani'a diuğoga'e mene idarafo.

⁴⁴ E'ano'o zae zuni ruhibe rado'i, mazağa Vaze Ubuga'e zae'a mene zamare'ete'e madağano ari'uma."

Tuğure Azağa Aheu Hari Idaidağa

(Luka 12:41-48)

⁴⁵ "Iniu'e vase huhuzağa zu mazağa nidu'a hina gaue'ete'e vazega? Tuğure vazega 'ahoga'e vase 'uguğa reine, zuhi'ağani'a ani'e tuğure vazega ġihi'ağano mae ohonadu 'ahige rae ni'uma, 'Tuğure azağa nidu'a taufo'i. Ogomuze zuni mada idunane zeno'i.'

⁴⁶ Ebu tuğure vazega e'e'a 'ouge gauine ebu zuhi'ağani'a bare feuradu horonine, tuğure vazega a'e matu'e ruda'uma.

⁴⁷ Ege'a hube hune zi'ohe, ani'e zuhi'ağani'a ane tohe nidu'a taufe'ete'e vazegano ohoni'uma.

⁴⁸ Rehano tuğure vazega a'e sau'a reine, ani ane'a bare 'ahige zamari'uma, 'Ege zuhi'a'e vesu'u fağanobu'u ari'uma.'

⁴⁹ Ebu tuğure azağa nidu'a bouzi'uma zu gagone azağa teite ufeta ogau gage sauta'uma.

⁵⁰ Ebu ani'a mene zamare'ete'e zu mene edere'ete'e madaḡano zuhi'aḡani'a bare aradu,

⁵¹ ani ahiri vari'e tahitahi'uma ebu zama nidu'a hina mene gaue'ete'e azaḡa haba'ano ohonadu aduga boro ha'uma. E'ea ani nia'uma zu ḡononeḡa atiti'uma."

25

Nogoba Gaubanana Hari Idaidaḡa

¹ Iesu'a bare reiro, "E'e madaḡano Badi'a'a zuhi'azi'eta'a'e nogoba gaubanana teigi'uma. Ze ihureze madu hahu ohoze iziga hidoga veize onamiro.

² Zeḡe bo'aḡano fu'o'e kauriḡa ebu fu'o'e huhuzaḡa.

³ Nogoba kauriḡa fu'o'e ihureze odohiro, rehano ihure vuḡa'e mene meiro.

⁴ U nogoba huhuzaḡa fu'o'e ihurezeta ihure vuḡa biozeo abe odohiro.

⁵ Ebu hahu ohoze izigani'a mene ḡarihe arirotene, ze ubumaze anozadu bazubazu uhiro.

⁶ Ohere nemanema ze ago 'ahoga igiro, 'Hahu ohoze izigani'a feureha! Buanadu ani hido'i!

⁷ 'Ougirotene nogoba nidu'a evatadu ihureze ruhibiro.

⁸ Ebu nogoba kauriḡa fu'o'a nogoba huhuzaḡa fu'o umiziro, 'Za ihure vuḡa nuḡo eme rifo'i, mazaḡa eme ihure'e vidau'ohe.'

⁹ Zeḡe'a naenaenziro, 'Mene, 'ahi'e za zu emeḡe nidu'a veize mene idaḡa. Ihure vuḡa serone'ete'e vazega vaḡe onamadu zae veize nu hoito'i.'

¹⁰ Rehano ze ihureze vuḡa hoitoga u'a onamirote'ea, hahu ohoze izigani'a feuriro. Ebu ihureze zu ihureze vuḡa ruhibirote'e nogobaḡa fu'o'a ani teite mui haba'a diuḡiro ebu ibihetaḡa'e hararo.

¹¹ Vesu'u nogoba kauriḡa fu'o'a feuradu reiro, 'Vaze boro! Vaze boro! Ibiheta vavaofo'i!

¹² Rehano ane'a naenaenziro, 'Eḡe'a hube hune zi'ohe, e za aḡu'a.'

¹³ E'ano'o tohutohe rado'i, mazaḡa eḡe'a bare arite'e madaḡa'e za'e aḡu'a."

Tuḡure Azaḡa Uḡidu Hari Idaidaḡa

(Luka 19:11-27)

¹⁴ "Badi'a'a zuhi'azi'eta'a'e haba faḡa ragave'ete'e vazega 'ahoga heuḡa. Ani'a iḡunirotene, tuḡureḡa azaḡa ane ḡau nidu'a zenadu faine taufo'i rae reiro.

¹⁵ Zeḡe tibatika inaraze idunaḡano, 'ahoga'e hadi silivaḡa fuse* fu'o, 'ahoga'e fuse aheu ebu 'ahoga'e fuse tiba ziniro. Ebu ani'a haba faḡa ragaviro.

¹⁶ Hadi silivaḡa fuseḡa fu'o meirote'e vazega'e zogone onamadu e'e hadiḡa hina gauiro, ebu hadi silivaḡa fuseḡa fu'o ragate hidiro.

¹⁷ Hadi silivaḡa fuseḡa aheu meirote'e vazega zuni 'ouge haḡadu hadi silivaḡa fuseḡa aheu ragate hidiro.

¹⁸ Rehano hadi silivaḡa fuseḡa tiba meirote'e vazega'e onamadu rahao idu hu'iro, ebu zuhi'aḡa hadi e'ea gure 'u'uru tiro.

¹⁹ Mada faḡa ḡarugano tuḡure azaḡa zuhi'aze'a bariro. Ebu zeḡe'a ane hadi hina nougenouge gauirote'e ederifine huziro.

* **25:15 25:15** *talanti*. Talanti tiba'e silivaḡa 34kg heuḡa. A'e muri 16 gauḡa naeḡa heuḡa.

²⁰ Hadi silivağa fuseğa fu'o meirote'e vazegani'a hadi fuseğa fu'o bare ragate hidirota'a'e odohe aradu niro, 'Zuhi'a, ġa'a hadi silivağa fuseğa fu'o iniro. Ġiano'i, eġe'a hadi e'e hina gauadu hadi fuseğa fu'o ragate hidiro.'

²¹ Zuhi'aġani'a niro, 'Manoġa tauġi, ġa'e tuġure vazegā manoġa zu zamaġo nidu'a hina gaue'ete'e vazegā! Ġae'a gau kome'a zamaġo nidu'a hina faine odohe gauiro 'ahine, eġe'a ġau ġehaġa taufe'ete'e vazegāno oho'i'uma. Aro'i, zuhi'aġo teite matu'ihī.'

²² Ebu hadi silivağa fuseğa aheu meirote'e vazegani'a aradu niro, 'Zuhi'a, ġa'a hadi silivağa fuseğa aheu iniro. Ġiano'i, eġe'a hadi e'e hina gauadu hadi fuseğa aheu ragate hidiro.'

²³ Zuhi'aġani'a niro, 'Manoġa tauġi, ġa'e tuġure vazegā manoġa zu zamaġo nidu'a hina gaue'ete'e vazegā! Ġae'a gau kome'a zamaġo nidu'a hina faine odohe gauiro 'ahine, eġe'a ġau ġehaġa taufe'ete'e vazegāno oho'i'uma. Aro'i, zuhi'aġo teite matu'ihī.'

²⁴ Rehano hadi siliva fuseğa tiba meirote'e vazegani'a aradu niro, 'Zuhi'a, ġa'e vaze riġa. E ederiro, vaze'a ġorarote'e ġauġa ġae'a hirive'ohe, ebu vaze'a feune ġorarote'e ezoneġa ġae'a hirive nu'one'ohe.

²⁵ E'ano'o e ġa riho'adu rahao gure tiro. Ġae hadi 'ahi bare mo'i.'

²⁶ Zuhi'aġani'a naenaeniro, 'Ġa'e tuġure vazegā sau'a ebu tubuġa! Ġa'e vaze'a ġorarote'e ġauġa eġe'a hirive'ohe ebu vaze'a feune ġorarote'e ezoneġa eġe'a hirive nu'one'ohe rae ederirohe?

²⁷ 'Ougirotene, ġa nougadu hadi ti'ete'e neġano eġe hadi mene tiro? 'Ougifone, e bare aradu eġe hadi ufeta ragate meifo.'

²⁸ Hena zuhi'aġani'a tuġure azaġa ziro, 'Hadi silivağa fuseğa tiba ani mazaono'o bare madu hadi silivağa fuseğa gaubanana meirote'e vazegā hano'i.

²⁹ Iniu'a nagini hidirote'e faine odohe gauine, ani bare ufeta borofe hidi'uma. Rehano iniu'a nagini hidirote'e mene faine odohe gauine, ani mazao nagini kome'a zuni meini'uma.

³⁰ Ebu tuġure vazegā 'adi'e eġe veize mene faine gaue'ete'e vazegā 'ahine, enona uzabo zamaġano mae feuno'i. E'ea ani nia'uma ebu ġonoga atiti'uma.'"

Badi'a Kota Ġonaga

³¹ Ebu Iesu'a reiro, "Vaze Ubugani'a niġa mae ġihine'ena'a, tuġure viga nidu'a teite arine, ani'e ane ehorō haba'a, kini ehorō haba'a ġihī'aġano ehorī'uma.

³² Ani'a haba'ahaba'a azaġa nidu'a ane zamao nu'ozadu mamoe taufe'ete'e vazegani'a mamoe'e gouti mazaono'o rovoze'ete'e teige, ze rovozi'uma.

³³ Ebu iniu vaze mamoe heuġa'e ane eda'e moneo zu iniu vaze gouti heuġa'e ane kauri moneo ohozi'uma.

³⁴ Ebu hena kinize'a eda'e mone azaġa zi'uma, 'Za'e eġe Mama mazaono'o manohuga meirote'e azaġa. Aro'i ebu eġe'a zuhi'azi'ete'e haba'ano rado'i. E'e haba'a'e Badi'a'a ġau nidu'a haġairote'e madaġanono'o ruhiniro.

³⁵ Mazaġa e vinihirotene zae'a ogomu inido, zu e irinehe mo'ohirotene zae'a vu inido, ebu e i'udo vazegā reirotene zae'a zae neo huhe zouhido.

³⁶ Dabuahe o'o'a reirotene zae'a dabua inido, zu e ugihirotene zae'a eġe taufido, ebu e ġu'a neġano radirotene zae'a ġiahi ariro.'

³⁷ Ebu duduğa azağani'a naenaeni'uma, 'Zuhi'a Boro, eme nani'a ġa'e vini'irote'e horo'adu ogomu ġanido? Nani'a eme ġa'e irigo mo'o'irote'e horo'adu vu ġanido?

³⁸ Nani'a eme ġa'e i'udo vazęa reirote'e horo'adu neo huęade zou'ido? Nani'a eme dabuaęo 'o'o'a reirote'e horo'adu dabua ġanido?

³⁹ Nani'a eme ġa uęi'irote'e ga ġu'a neęano radirote'e horo'adu ġa ġia'i amido?

⁴⁰ Ebu kinize'a naenaezi'uma, 'Eęe'a hube hune zi'ohe, zae'a eęe nego nabudi 'ahi bo'aęano ġonaga vazęa 'ahoga veize 'ouge haęairota'a'e eęe veize haęairote'e heuęa.'

⁴¹ Ebu kinize'a vaetadu kauri mone azaęa zi'uma, 'Za'e aduga tuęutuęu meirote'e azaęa, eęe mazaono'o vaęino'i, ebu Satani zu ane tuęure viga nidu'a veize ruhinirote'e ire rogaęa radiu tuęutuęu zamaęa diuęo'i.

⁴² Mazaęa e vinihirotene zae'a ogomu mene inido, zu e irinehe mo'ohirotene zae'a vu mene inido.

⁴³ E i'udo vazęa reirotene zae'a neo mene huhe zouhido, zu e dabuahe o'o'a reirotene zae'a dabua mene inido, ebu e uęihirotene zu ġu'a neęano radirotene, zae'a e mene taufido.'

⁴⁴ 'Ougadu ze'a naenaeni'uma, 'Zuhi'a Boro, nani'a eme ġa'e vini'irote'e ga irigo mo'o'irote'e ga i'udo vazęa reirote'e ga dabuaęo 'o'o'a reirote'e ga uęi'irote'e ga ġu'a neęano radirote'e horo'adu mene dana'ido?'

⁴⁵ Ebu kinize'a naenaezi'uma, 'Eęe'a hube hune zi'ohe, 'ahi azaęa bo'aęano ġonaga vazęa 'ahoga veize mene haęairota'a'e eęe veize mene haęairote'e heuęa.'

⁴⁶ E'ano'o kauri mone azaęa'e aduga tuęutuęu hidi'uma, u duduęa azaęa'e ġabone tuęutuęu hidi'uma."

26

Iesu Manoga veize Ġo'aniro

(Mareko 14:1-2; Luka 22:1-2; Ioane 11:45-53)

¹ Iesu'a ġoere e'e nidu'a rae hauęirotene, ane tahi'atahi'a ziro,

² "Za'e edeęa, mada aheu enogano Ięine Modirote'e Muęa me'uma ebu Vaze Ubuga'e satauronoga veize aęire 'evora ri'ini'uma."

³ E'e madaęano dibu'o vazęa ġihi'aęaęihi'aęa zu vase boroboro'a dibu'o vazęa ġihi'aęa, nięa Kaiafa neo nu'oraro.

⁴ Ebu ze Iesu so'onadu obone teadu manoga veize ibięa ġo'ane vaęiro.

⁵ Rehano ze zeęe'a bare reiro, "Ięine Modirote'e Muęa madaęano'e mene idaęa, mazaęa vase ġuęuvaęani'a utitofi'uma."

Roęae 'Ahogani'a Dehoro Hohoęa Iesu rana Beu'iro

(Mareko 14:3-9; Ioane 12:1-8)

⁶ Iesu'e Betania neęano ibite refera'a meirote'e vazęa, nięa Simona neo radiunu.

⁷ Ani'a ogomu fataęa zamao tave ehore'ena'a ogau'ete'e zamaęano, roęae 'ahogani'a dehoro hohoęa manoęa naeęa boro'e bioęa kome'a manohuga iri'avonadu mae ariro, ebu Iesu vadinio beu'iro.

⁸ Iesu tahi'atahi'a'a e'e horonirotene, ze maęune rudaro ebu niro, "Nougadu dehoro hohoęa 'ahi'e mode hauęeha?

⁹ A'e hadi boro hina seronadu zahara azaęa zinifo."

¹⁰ Iesu'a e'e horonadu ziro, "Za nougadu roęae 'adi aduga hau'ohe? Ani'e eęe veize manohuga haęaeha.

¹¹ Zahara azağa'e iğağa zae teite radi'uma, u e'e iğağa zae teite mene radi'uma.

¹² Ani'e ege'a rudanadu gurite'e madağa ruhiboga veize dehero hohoğa ege ahiri rana beu'eha.

¹³ Ege'a hube hune zi'ohe, raha nidu'a zamağano no'e haba'ano hari manoga haramine, ani'a hagata'e hagağa 'ahi me'odadu ani zamari'uma."

*Iuda'a Iesu Revoha'uma rae Goitoriro
(Mareko 14:10-11; Luka 22:3-6)*

¹⁴ E'e enogano Iesu tahi'ağa gaubanana aheu fare bo'ağano tahi'a 'ahoga, Isakariota vazega Iuda'a dibu'o vazega ghi'ağaghi'ağa vage onamiro,

¹⁵ ebu gadiziro, "E Iesu zae 'evoreo ri'inine, za nagini ini'uma?" 'Ougirotene ze hadi silivağa 30 me'odadu haro.

¹⁶ E'e madağanono'o ani'a Iesu zege 'evoreo ri'inoga veize mada manoga 'ahoga vağiro.

*Iğine Modirote'e Muiğa Ogomuğa Aro
(Mareko 14:12-21; Luka 22:7-14, 21-23; Ioane 13:21-30)*

¹⁷ Isiti O'o'a 'Uvahuğa Odoga Muiğa zamağano mada ibi'a'e Iğine Modirote'e Muiğa. E'e madağa meiotene, Iesu tahi'atahi'a'a ane vage aradu gadiniro, "Ğa urao eme Iğine Modirote'e Muiğa ogomuğa'e nouma ruhibe ti'uma?"

¹⁸ Ani'a naenaenziro, "Ne boro diugadu vase 'ahoga vağoi'ebu no'i, 'Ihore vazegani'a 'ahige ra'ohe: Ege mada 'ai haniteha. E ege tahi'atahi'a teite gae neo Iğine Modirote'e Muiğa ogomuğa au tibura'uma."

¹⁹ E'ano'o Iesu tahi'atahi'a'e Iesu'a zirote'e idunağano Iğine Modirote'e Muiğa ruhibe tiro.

²⁰ Ğoravararotene, Iesu'a ane tahi'a gaubanana aheu fare teite ogomu fatağa babağano ehoriro.

²¹ Ebu ze ogau'ete'ea Iesu'a ziro, "Ege'a hube hune zi'ohe, zae bo'ağano vase 'ahogani'a ege revoni'uma."

²² Ebu ze zamaze adudanadu zegezege'a Iesu gadiniro, "Zuhi'a Boro, e'e mene, ineo?"

²³ Ane'a naenaenziro, "Ege teite idağa siuvao 'evo'a tare au'ete'e vazegani'a revoni'uma.

²⁴ Vaze Ubuga moneo Buka Zağogano mirihirote'e idunağano Vaze Ubugani'a ruda'uma. Rehano ani revohatite'e vazega'e aduga boro hidi'uma. Ani'e mene furerafone ufeta manoga reifo."

²⁵ Ebu ani revohatite'e vazega, Iuda'a niro, "Ihore vazega, e'e mene, ineo?" Iesu'a naenaenziro, "A'e gae."

*Zuhi'a Boro'a Ane Tahi'atahi'a teite Ogomu Ğonaga Aro
(Mareko 14:22-26; Luka 22:15-20; 1Korinto 11:23-25)*

²⁶ Ze ogau'ete'e zamağano, Iesu'a 'uvahu odoga madu kuraro ebu vahagadu ane tahi'atahi'a ziniro. Ebu ani'a ziro, "'Adi madu ano'i. 'Adi'e ege ahiri."

²⁷ Ebu ani'a vaini vuğa bioğa madu kurarote'e ġarugano ziniro. Ebu ani'a ziro, "Zae nidu'a, 'ahi gago'i.

²⁸ Vaini vuğa bioğa 'adi'e ege ru. A'e ege'a vase ġehağa hağaize sau'a rae modoga veize ruhe be'unadu ohone'ete'e ġoitore ġoe'a.

²⁹ Ege'a zi'ohe, e'e vaini vuğa mene bare gagi'uma, onamo ege Mama'a zuhi'azi'ete'e madağano zae teite vaini vuğa iziga gagi'uma."

³⁰ Ebu ze bada 'ahoga mae hauğadu Olivi Mağa onamiro.

Petero'a Iesu O'oni'uma rae Reiro
(Mareko 14:27-31; Luka 22:31-34; Ioane 13:36-38)

³¹ Ebu Iesu'a ane tahi'atahi'a ziro, "Izidi ohere zae nidu'a ege muhihe fera'uma. Mazağa Buka Zağogano 'ahige rae mirihiro, 'Badi'a'a mamoe taufe'ete'e vazega mau runi'uma,

ebu mamoeğa'e ferau ġouri'uma.✧

³² Rehano ege'a runeono'o bare ġabodite'e enogano zae zamao Galilea haba'a onami'uma."

³³ Petero'a Iesu niro, "Vaze nidu'a ferau muhi'i'uma rehano, e'e mene hune ferau muhi'i'uma!"

³⁴ Iesu'a naenaeniro, "Ege'a hube hune ġa'ohe, izidi ohere 'izema kokoroku'a uganogano ġae'a ġae uġidu ege o'ohi'uma."

³⁵ Rehano Petero'a niro, "E mene o'o'i'uma. Ġae teite rudaune zuni idağa!" Ebu ane tahi'ağa nidu'a zuni 'ouge reiro.

Getesemane Haba'ano Kuraro
(Mareko 14:32-42; Luka 22:39-46)

³⁶ Ebu Iesu'a ane tahi'atahi'a teite haba 'ahoga, niğa Getesemane onamadu ziro, "'Ada ehore rado'i, u e'e kuranoga veize 'omo onami'uma."

³⁷ Ebu ani'e Petero ebu Zebedeo ubuga aheu, Iakobo zu Ioane tutuze onamiro. Ani zamağa ġadahe ariro zu adudaro.

³⁸ 'Ougadu ani'a ziro, "Zamahe are rudau'ohe. Za'e 'ada radadu ege teite evate rado'i."

³⁹ Ebu ani tahiğa fağa onamiro zu rahao ġuġuradu kuraro, "Ege Mama, ġa idağa ro'idene, ege mazaono'o bio aduga 'adi mae vaġino'i. Rehano ege mene urao, ġae urao da'o haġao'i."

⁴⁰ Ebu Iesu'a ane tahi'atahi'a vaġe bare arirotene, ze baze'ete'e horoziro. Ebu ani'a Petero niro, "Za mada tahiğa zuni ege teite evate radoga mene idağahe?"

⁴¹ Satani'a tuhuzadu zae'a mene uitifine tohutoho'i zu kurano'i. Za-maze'e urate'ohe, rehano ahirize'e taoğa."

⁴² Ebu Iesu'a bare onamadu ġae aheugano kuraro, "Ege Mama, e bio 'ahi hube hune gage huni'uma ro'idene, ġae ura haġao'i."

⁴³ Ani'a bare arirotene, ze bare baze'ete'e horoziro, mazağa ubumaze'a ufeta anoziro.

⁴⁴ Ani'a ze muhizadu bare onamiro ebu ibite kurarote'e teige ġae uġiduġano bare kuraro.

⁴⁵ Ebu Iesu'a ane tahi'atahi'a vaġe bare aradu ziro, "Za 'ize baze'ehe zu ahirize ohone'ehe? Ġi'ano'i, madağa 'ai maha, ebu Vaze Ubuga'e haġai sau'a azağa 'evoreo ri'ini'uma.

⁴⁶ Iġunadu onamihi. Ġiano'i, ege revonite'e vazega 'ai feureha."

Iesu Obone Tiro
(Mareko 14:43-50; Luka 22:47-53; Ioane 18:3-12)

⁴⁷ Iesu'a 'ize ġoere'ete'ea, Iesu tahi'a gaubanana aheu fare bo'aġano 'ahoga, Iuda'a feuriro. Dibu'o vazega ġihi'aġaġihi'ağa zu vaze boroboro'a tuġuzirote'e azağa ġuġuvaġani'a benisi zu somori boro madu Iuda teite ariro.

⁴⁸ Ebu Iesu revoharote'e vazega'e ane'a nougenouge haġaite'e moneo ibite ihoziro, "Ege'a fura'inite'e vazega'e Iesu. Ani obone to'i."

⁴⁹ Ebu ani'a zogone Iesu vaġe onamadu niro, "Ihore vazega! Manoğahe?" Ebu ani'a fura'iniro.

⁵⁰ Iesu'a niro, "Ege vaze, ġa 'ahao nagini haġaite'e haġaiğa haġao'i."

Ebu Iuda teite arirote'e azaḡani'a onamadu Iesu obone tiro.

⁵¹ E'e madaḡano Iesu ḡati vazega 'ahogani'a benisiḡa ahase bunadu dibu'o vazega ḡihi'aḡa tuḡure vazega udirotene teḡaḡa vari'e butiro.

⁵² 'Ougadu Iesu'a niro, "Benisiḡo bare iḡu'ano ofo'i! Benisi hina vaze matihi ra'ete'e azaḡa'e zeḡe zuni benisi u'ano ruda'uma.

⁵³ Eḡe'a Mamahe uminine, ane'a tuḡure viga ḡehaḡa bagaḡa zogone tuḡuzadu emeḡe biri'uma. Za eḡe'a 'ouge uminoga idaḡa rae mene zamare'ehe?

⁵⁴ Rehano e 'ouginge, Buka Zaḡoḡano eḡe mazao 'ahiguḡani'a furera'uma rae reirote'e ḡoe'ani'a mene huda'uma."

⁵⁵ Ebu Iesu'a vaze ḡuḡuvaḡa ziro, "Za'e ḡonore vazega obone ti'ete'e teige, benisi ebu somori boro madu eḡe obohe touga veize arahe? Mada nidu'a e'e kuru neḡa haba'ano ihore radiunu. E'e madaḡano za'e mene obohe tiro.

⁵⁶ Rehano peroveta azaḡani'a mirihirote'e ḡoe'ani'a hudafine 'ahiguḡani'a fureraneha." 'Ougirotene ane tahi'atahi'a nidu'a'e Iesu muhine feraro.

Iesu'e Kotao Ohoniro

(Mareko 14:53-65; Luka 22:54-55, 63-71; Ioane 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Ebu Iesu obone tirote'e azaḡani'a dibu'o vazega ḡihi'aḡa Kaiafa vaḡe tutune onamiro. E'ea Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa zu vaze boroboro'a nu'oranadu radiunu.

⁵⁸ U Petero'e faḡanono'o Iesu hegotadu dibu'o vazega ḡihi'aḡa ne haba'ano feuriro. Ebu nagini'a fureratite'e ḡianoga veize ne haba'a diḡadu e'e neḡa ḡiane'ete'e azaḡa teite ehoriro.

⁵⁹ Dibu'o vazega ḡihi'aḡaḡihi'aḡa zu Iuda azaḡa nu'onu'o boro azaḡani'a Iesu manoga veize ani moneo ḡuriro ḡoe'aḡoe'a vaḡiro.

⁶⁰ Ebu vaze ḡehaḡani'a aradu Iesu moneo ḡuriro ḡoe'a rae fureniro, rehano ze ani ve'oḡa'e mene horoniro. Ḡonagano vaze ahe'u'a iḡune edaro.

⁶¹ Ebu ze 'ahige rae fureniro, "Vaze 'ada'a raena'a, 'Eḡe'a Badi'a kuru neḡa fahadu mada uḡidu zamaḡano bare ogoranoga'e idaḡa,' rae reiro."

⁶² 'Ouge reirotene, dibu'o vazega ḡihi'aḡani'a edau iḡunadu Iesu niro, "Ze'a ḡa'e ve'oḡa rae furene'ohe. Ḡa zeḡe ḡoere mene naenaeni'umahe?"

⁶³ Rehano Iesu'e sifu radiro. Dibu'o vazega ḡihi'aḡani'a niro, "E ḡabode radiu'ete'e Badi'aḡa niḡano riḡa ḡadimu'ohe. Ga'e Keriso, Badi'a Ubuga ga mene? Efo'i."

⁶⁴ Iesu'a naenaeni, "O'e, ḡae'a e'e Keriso rae raha. Rehano eḡe'a zae nidu'a zi'ohe, zama moneo Vaze Ubuga'e Gigi'a Boro Badi'aḡa eda'e moneo ehoradu zuhi'azite'e zu adureo ḡoze hina arite'e horoni'uma."

⁶⁵ 'Ouge reirotene, dibu'o vazega ḡihi'aḡani'a dabuaḡa zegadu ziro, "Vaze 'adi'e Badi'a rae sausauneha! Eme ani'e ve'oḡa rae ra'ete'e vazega bare vaḡi'umahe? Izidi ani'a Badi'a rae sausaunate'e zae nidu'a egeha.

⁶⁶ Za'e nouge rae zamare'ohe?" Ze'a naenaeni, "Ani runeo tuḡuni'uma!"

⁶⁷ Ebu ze'a Iesu iraḡa rana so'abide vaniro zu 'evoreze hina bouniro. Vaze nu'a ubumaḡa dabua hina 'uadu fa'one arahiro,

⁶⁸ "Keriso, efo'i. Iniu'a fa'o'eha?"

Petero'a Iesu O'oniro

(Mareko 14:66-72; Luka 22:56-62; Ioane 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Ebu Petero'a dibu'o vazega ġihi'aġa ne haba'ano ehore radirote'ea, tuġure roġaega 'ahogani'a ane u'a aradu niro, "Ġae zuni Galilea vazega Iesu teite radiunu."

⁷⁰ Rehano Petero'a zeġe nidu'a zamao o'oniro, "E ġa'a nagini ra'eta'a'e aġu'a."

⁷¹ Ebu Petero'a ne ġabiriġa ibihetaġa u'a onamirotene, tuġure roġaega 'ahogani'a horonadu e'ea radiunute'e azaġa ziro, "'Adi'e Nazareta vazega Iesu teite radiunu."

⁷² Ebu Petero'a bare o'onadu ġoere rinede tiro, "E'e vaze a'a'e aġu'a!"

⁷³ Mada tahiġa enogano e'ea edau radiunute'e azaġani'a Petero vaġe aradu niro, "Hube hune ġa zu Iesu duġuru bo'aġano 'ahoga, mazaġa ġae ago iraġa'e Galilea haba'a ago iraġa."

⁷⁴ Ebu ani ġoere rinede teadu reiro, "E ġuririne aduga hidi'uma! E vaze a'e aġu'a!"

Ani 'ouge reirotene, kokoroku'a ugaro.

⁷⁵ Ebu Petero'e Iesu'a 'ahige rae nirote'e zamariro, "Kokoroku'a 'izema uganogano ġae'a eġe ġae uġidu o'ohi'uma." Ebu ani'a ne enogano buanadu niau rudaro.

27

Iesu'e Pilato Vaġe Tutune Onamiro

(Mareko 15:1; Luka 23:1-2; Ioane 18:28-32)

¹ Oherebau uzeuze dibu'o vazega ġihi'aġaġihi'aġa zu vaze boroboro'a nu'oranadu Iesu manoga veize ġoere idaniro.

² Ze ani autadu Roma gavana vazega Pilato vaġe tutune onamiro ebu ane 'evora ri'iniro.

Iuda'a Ane Bare Bodaniro

(Apostolo 1:18-19)

³ Iesu revoharote'e vazega Iuda'a Iesu'e runeo tuġuni'uma rae reirote'e ġoe'a igirotene, ani haġaiġa sau'a u'ano ane'a bare zamaġani'a adudaro. E'ano'o siliva hadiġa 30 madu dibu'o vazega ġihi'aġaġihi'aġa zu vaze boroboro bare ziniro.

⁴ Ebu ane'a ziro, "E haġai sau'a haġaeha, mazaġa eġe'a haġai sau'a o'o'a vazega revohanadu ani runeo tuġuneha." 'Ougadu zeġe'a niro, "A'e emeġe'a mene haġaeha, rehano ġae'a bare haġaeha. Ġae edeġano haġao'i."

⁵ 'Ougirotene, Iuda'a kuru neġa zamaġano hadiġa feuniro ebu onamadu ane'a bare bodane runiro.

⁶ Dibu'o vazega ġihi'aġaġihi'aġani'a hadiġa madu reiro, "Hadi 'adi'e vaze matihi radu harote'e hadiġa 'ahine, kuru neġa hadiġa teite tibune touga'e mene idaġa."

⁷ Zeġe'a 'ouge ġo'anirote'e enogano, e'e hadiġa hina ġoġore haġae'ete'e vazega haba 'ahoga hoitadu e'e haba'ano avo'a azaġa guri'uma rae reiro.

⁸ E'ano'o haba a'e Ru Haba'a rae hunadu izidi zuni de'uge rae hune'ohe.

⁹ 'Ougadu Badi'a'a peroveta vazega Ieremiaono'o reirote'e ġoe'ani'a hudaro, "Zeġe'a siliva hadiġa 30 meiro. A'e Isaraela azaġani'a vaze e'e naeġa rae ohonirote'e hadiġa.

¹⁰ Ebu Zuhi'a Boro'a ihirote'e teige, ze'a hadi e'e hina ġoġore haġae'ete'e vazega haba hoitiro."✧

Iesu'e Pilato zamao Kotaniro

(Mareko 15:2-5; Luka 23:3-5; Ioane 18:33-38)

¹¹ Ebu Iesu'e Roma gavana vazega Pilato zamao edau radiro. Ebu Pilato'a Iesu gadiniro, "Ga'e Iuda azağa kinihe?" Iesu'a naenaeni, "O'e, ga gae'a bare e'e kini rae raha."

¹² Rehano dibu'o vazega gihi'agağihi'ağa zu vase boroboro'a Iesu'e ve'oğa rae riğa goerirotene, Iesu'e mene naenaenziro.

¹³ Hena Pilato'a gadiniro, "Ze'a ga'e ve'oğa rae ra'ete'e goe'a gehağa rae furene'ohe. Ga mene igi'ehe?"

¹⁴ Rehano Iesu'a zege goere tiba zuni mene naenaenziro. 'Ougadu Pilato'a zaguzagau huniro.

Iesu Runeo Tuğuni'uma Reiro

(Mareko 15:6-15; Luka 23:13-25; Ioane 18:39-19:16)

¹⁵ Iğine Modirote'e Muğa madağano Roma gavana vazega'e Iuda azağani'a urate'ete'e gu'a vazega 'ahoga tuğune bunido.

¹⁶ E'e madağano gu'a neğano vase 'ahoga, niğa Barabasi'a radiunu. Vaze nidu'a ani ederi.

¹⁷ Vaze guğuvağani'a nu'orarotene, Pilato'a gadiziro, "Za ura'e ege'a iniu tuğune buni'uma, Barabasi ga Keriso ra'ete'e vazega Iesu?"

¹⁸ Mazağa Pilato'e ze'a Iesu ahiahinirote'e u'ano, ani ri'inirota'a'e ederi.

¹⁹ Pilato'a kota haba'ano ehorinute'e zamağano inugani'a ani veize goere tuğuriro, "Ga ve'oğa o'o'a vazega e'e mazao hağai sau'a 'ahoga ago hağao'i. E'e ohogore ohere iğunao ani u'ano zamahe'a ufeta adudaneha."

²⁰ Rehano dibu'o vazega gihi'agağihi'ağa zu vase boroboro'a Barabasi tuğune bunadu Iesu manoga veize vase guğuvağani'a Pilato uminoga tuğutuğuziro.

²¹ Pilato'a gadiziro, "Vaze aheu bo'ağano za'e ege'a iniu tuğune bunoga urate'ohe?" Zege'a naenaeni, "Barabasi!"

²² Ebu Pilato'a gadiziro, "Tena e Keriso ra'ete'e vazega Iesu mazao'e nougi'uma?" Zege nidu'a niro, "Ani'e Sataurono'i!"

²³ Pilato'a gadiziro, "Nougadu? Ani hağai sau'a nagiga hağairo?" Rehano zege'a ufeta gihau huaru, "Sataurono'i!"

²⁴ Pilato'e Iesu veize gauni 'ahoga hağaoga'e mene idağa reirota'a'e ederi. Ebu vase guğuvağani'a ufeta mağune harae'ete'e horonirotene, zege ubumao vu tahiğa madu 'evo'a vuzu'iro ebu ziro, "E vase 'aha'a rudatite'e moneo ve'oğa 'ahoga mene hağaeha. Zae da'o e'e nağa mo'i."

²⁵ 'Ougadu vase nidu'a naenaeni, "Ani rudaune, e'e nağa'e emege zu marigafe'a me'uma!"

²⁶ E'ano'o ani'e zege veize Barabasi gu'a neğanono'o tuğune buniro, rehano Iesu'e masinirote'e enogano satauronoga veize uti azağa 'evoreo ri'iniro.

Uti Azağani'a Iesu Ġirihoharo

(Mareko 15:16-20; Ioane 19:2-3)

²⁷ Gavana uti azağa nu'a Iesu'e gavana ne zamağa tutune onamiro, ebu uti azağa nidu'a ani zamao huze nu'oziro.

²⁸ Ebu ze Iesu dabua fuhi'ohanadu dabua kanağa duhuğa hune vidoharo.

²⁹ Ebu ire ezaga meigameiga ġurunadu kini vadiga adiriğa teige vadigano redoharo, zu Gubu somoriğa eda'e 'evo'ano obonoharo. Ebu obenaze hina ani mazao guğure'ena'a ġirihoharo, "Iuda azağa kini, nigunihi!"

³⁰ Ebu ze ani rana so'abide vaniro zu Gubu somoriġa e'e madu vadiga rana barebare bouniro.

³¹ Girihoḥau haugirotene, ani vidoharote'e dabuaġa fuhi'adu ane dabua bare vidoharo. Ebu satauronoga radu tutune onamiro.

Iesu Satauroniro

(Mareko 15:21-32; Luka 23:26-43; Ioane 19:17-27)

³² Uti azaġani'a Iesu tutune onamirote'e zamaġano Kurene vazegħa 'ahoga, niġa Simona hidiro, ebu ani'a Iesu satauro herate onamoga veize tuġutuġuniro.

³³ Ebu ze Gologota rae hune'ete'e haba'ano feuriro (Gologota huga'e Vadini Isiga Haba'a).

³⁴ E'ea ze vaini vuġa ġau 'ahoga ġiġi'a bagaġa teite mirunadu gagoharo. Rehano ane'a tahiġa gage nuradu gagoga mene uratiro.

³⁵ Zeġe'a Iesu satauronirote'e ġarugano kaġusi arahogħa arahadu Iesu dabua ġahugotitiro.

³⁶ Ebu e'ea ze ehoradu Iesu ġiane radiro.

³⁷ Ze Iesu haġai sau'a'e nagini rae ihozifine ane satauro hitagano 'ahige mirihadu tiro, "ADI'E IESU, IUDA AZAĠ KINI."

³⁸ Ebu ġonore azaġa aheu zuni ani teite satauroziro. 'Ahoga'e ane eda'e moneo zu 'ahoga'e ane kauri moneo ikokoziro.

³⁹ Ebu uhiġano vitau onamirote'e azaġani'a vadinize mirune'ena'a, Iesu rae sausauniro,

⁴⁰ "Ġa'e kuru neġa fahadu mada uġidu zamaġano bare ohoni'uma rae reirote'e vazegħa. Ġa ġae'a bare ġabo'o'i! Ġa Badi'a Ubuga ro'idene, sataurono'o buau ovao'i!"

⁴¹ E'e teige, dibu'o vazegħa ġihi'aġaġihi'aġa, Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġa zu vase boroboro'a zuni girihoḥau'ena'a ġoeriro,

⁴² "Ani'a vase nunu ġaboziro, rehano ani ane'a bare ġabonoga'e mene idaġa! Ani'e Iuda azaġa kini, e'ano'o izidi hune sataurono'o bua ovao'i, 'ouġine eme ani mazao fi'uma!"

⁴³ Ani'e Badi'a mazao fie'ohe. E'ano'o Badi'a'a uratine izidi ani ġaboni'uma, mazaġa ane'a raena'a, 'E Badi'a Ubuga,' rae reiro."

⁴⁴ Zeġe teige, Iesu teite idaġa sataurozirote'e ġonore azaġani'a zuni ani rae sausauniro.

Iesu Rune

(Mareko 15:33-41; Luka 23:44-49; Ioane 19:28-30)

⁴⁵ Madai kirikiri meirotene, haba nidu'a uzabo'a 'uiro, onamo ġorava mone mada uġidu.

⁴⁶ Ġorava madaġa uġidu meirotene, Iesu'a ġihau huario, "Eli, Eli, lama sabatani?" Ġoere e'e huga'e, "Eġe Badi'a, eġe Badi'a, ġa nougadu eġe modeha?"[☆]

⁴⁷ E'ea edau radirote'e azaġa bo'aġano nu'e ġoere e'e egadu reiro, "Ani'a Elia hune'ohe."

⁴⁸ Ebu zeġe bo'aġano 'ahogani'a zogone dure onamadu vu romane zounete'e ġauġa meiro, ebu vaini vuġa ġiġi'a iri'avonadu Gubu somoriġa rana tiro, ebu Iesu gagoharo.

⁴⁹ Rehano vase nu'e reiro, "Ani modo'i. Elia'a ovadu ġaboni'uma ga mene, ġianihi."

⁵⁰ Ebu Iesu'a agoġa boro hina bare ġihau huanadu iriga ri'iro.

[☆] 27:46 27:46 Salamo 22:1

⁵¹ E'e madaḡano kuru neḡano Haba Zaḡoḡa Hune 'ue'ete'e dabuaḡani'a hitaganono'o 'u'uḡa ḡuzu zigau 'a'adaro. Ebu raha'a hagariro zu vatava'a 'a'adanadu bohatu ḡouriro.

⁵² Ebu rune iduḡa 'a'adanadu Badi'a mone azaḡa ḡehaḡa ahirize'a ḡabode iḡune ḡouriro.

⁵³ Ze iduzeono'o buaro, ebu Iesu'a bare ḡabodirote'e enogano Ierusalem a onamadu vaze ḡehaḡa zamao fureraro.

⁵⁴ Uti vazega boro zu ane teite Iesu ḡiane radirote'e uti azaḡa'e raha'a hagarirote'e zu nagini'a furerarote'e horonirotene, rihau rudanadu reiro, "Vaze 'adi'e hube hune Badi'a Ubuga!"

⁵⁵ E'ea roḡae ḡehaḡani'a zuni faḡanono'o ehamu radiro. Ze'e Iesu dananoga veize Galilea haba'anono'o hegote ariro.

⁵⁶ Zeḡe bo'aḡano Magadala roḡaeḡa Maria, ebu Iakobo zu Iosefa vize Maria, ebu Zebedeo ubugaubuga Iakobo zu Ioane vize'a radiunu.

Iesu Guriro

(Mareko 15:42-47; Luka 23:50-56; Ioane 19:38-42)

⁵⁷ ḡoravararotene, ma'ora vazega, niḡa Iosefa'a ariro. Ani'e Arimate vazega zu Iesu tahi'a 'ahoga.

⁵⁸ Ani'a Pilato vaḡe onamadu Iesu ahiri mouga veize uminiro, ebu Pilato'a ḡoere tuḡuradu Iesu ahiri haro.

⁵⁹ 'Ougadu Iosefa'a Iesu ahiri madu dabua deheḡa manoga hina 'umiro.

⁶⁰ Ebu vatava hu'irote'e iduḡa, Iosefa ane rune iduḡa iziga zamaḡano Iesu ahiri tiro. Ebu hadi boro hina ibihetaḡano kiune 'uadu mode onamiro.

⁶¹ U Magadala roḡaeḡa Maria zu Maria 'ahoga'e iduḡa zama ḡoha ehore radiro.

Uti Azaḡani'a Idu Haba'a ḡiane Radiro

⁶² Irarirotene, a'e Bana Madaḡa. Dibu'o vazega ḡihi'aḡaḡihi'aḡa zu Farisea azaḡani'a Pilato vaḡe onamiro.

⁶³ Ebu ze Pilato niro, "Vaze boro, ḡuriro vazega e'e'a 'ize ḡabode radirote'e zamaḡano reirote'e ḡoe'a eme'a zamare'ohe. Ani'a 'ahige rae reiro, 'E mada uḡiduḡano bare ḡabode iḡuni'uma.'

⁶⁴ E'ano'o mada uḡidu zamaḡano uti azaḡani'a ani idu faine ḡianoga veize eme umi'e'ohe. Mene 'ougene, ane tahi'atahi'a'a aradu ani ahiri ḡonota'uma ebu vaze zina'a, 'Ani'e bare ḡabode iḡuneha,' rae re'uma. 'Ougene ze'a vaze ufeta so'ozi'uma. A'e ibite so'ozirota'a'e vitini'uma."

⁶⁵ Pilato'a naenaenziro, "Uti azaḡa nu tutuze onamadu zae edeḡano iduḡa faine ḡiane rado'i."

⁶⁶ 'Ougirotene, ze uti azaḡa teite onamadu iduḡa ibiheta hadiḡa boro faifaine hararo, ebu vaze'a mene vava'ifine gudune 'ahoga tiro, ebu uti azaḡa'e iduḡa ḡiane radiro.

28

Iesu'a Bare ḡabodiro

(Mareko 16:1-8; Luka 24:1-12; Ioane 20:1-10)

¹ Bana Madaḡa ḡarugano fura oherebau uzeuze Magadala roḡaeḡa Maria zu Maria 'ahogani'a Iesu idu ḡianoga radu onamiro.

² E'e madaḡano tabara haba'a borofe hagariro, ebu Zuhi'a Boro tuḡure vigani'a adureono'o ovadu idu uhiḡa onamiro, ebu hadiḡa boro kiune vaḡinadu e'e rana ehoriro.

³ Ani iraḡa'e viri'a fu'uradu vazavazahe'ete'e teigiro ebu dabuaḡa'e ḡoze teige 'uraro.

⁴ Idu ġiane'ete'e azaġa'e ani horonadu rihau rudaro 'ahine, rereraro ebu rune azaġa teigiro.

⁵ Ebu tuġure vigani'a roġae aheu ziro, "Ago rihano'i. Eġe edeġa, za'e satauronirote'e vazegħa Iesu vaġe'ohe.

⁶ Ani'e 'ahao o'o'a, rehano ani'a reirote'e teige bare ġabodeha. Aro'i ebu ani'a bazate'e haba'a ġiano'i.

⁷ Ebu za ġarihe onamadu ane tahi'atahi'a 'ahige zo'i, 'Ani'e rune azaġa bo'aġano bare ġabodeha. Ani'e zae zamao Galilea haba'a ibite onami'uma ebu e'ea za ani horoni'uma.' Eġe'a zeate'e ġoe'a faine ihozo'i."

⁸ E'ano'o roġaeroġae'e rihozeta zu matu'uzeta iduono'o ġarihe iġunadu Iesu tahi'atahi'a zougħa veize zeġe vaġe dure onamiro.

⁹ E'e madaġano Iesu'a tabara zeġe mazao fureranadu ziro, "Za'e manogħahe?" 'Ouge reirotene, ze ani uhiġa onamiro zu odaġa obonadu ani mazao kuraro.

¹⁰ Ebu Iesu'a ziro, "Ago rihano'i. Onamadu eġe tahi'atahi'a 'ahige rae zo'i, 'Galilea haba'a onamo'i.' E'ea ze eġe horohi'uma."

Iesu Iduġa Ġianirote'e Uti Azaġani'a Hari Me'odiro

¹¹ Roġaeroġae'a onamirote'ea, Iesu idu ġiane radirote'e uti azaġa bo'aġano nu'a ne boro diuġadu nagini'a furerarote'e hariġa dibu'o vazegħa ġihi'aġaġihi'aġa me'odoziniro.

¹² Dibuo vazegħa ġihi'aġaġihi'aġani'a vaze boroboro teite nu'oranadu ġo'aniro, ebu iduġa ġiane radirote'e uti azaġa hadi boro zenadu,

¹³ 'ahige rae ziro, "Za'e 'ahige rae ro'i, 'Iesu tahi'atahi'a'a ohere aradu eme bazu'enona ani ahiri ġonotu feraneha.'

¹⁴ 'Ahi hariġa gavana vazegħani'a igine, emeġe'a zae veize ani mazao faine ġoeri'uma ebu za'e aduga 'ahoga mene hidi'uma."

¹⁵ E'ano'o iduġa ġiane radirote'e uti azaġani'a hadi madu zeġe'a zirote'e idunaġano ġoeriro. Ebu e'e hariġani'a Iuda azaġa mazao bororaro zu izidi madaġano zuni vaze'a 'ouge ra'ohe.

Iesu Tahi'atahi'a'a Haġae Hunite'e Gauġa Ihoziro

(Mareko 16:14-18; Luka 24:36-49; Ioane 20:19-23; Apostolo 1:6-8)

¹⁶ Ebu Iesu tahi'a gaubanana tiba fare'a Galilea haba'a onamadu ani'a ihozirote'e maġano feuriro.

¹⁷ Feurirotene, ze ani horonadu ani mazao kuraro. Rehano nu'e zamaze 'ada'adaziro.

¹⁸ Ebu Iesu'a zeġe vaġe aradu ziro, "Adure zu raha gigi'aġa nidu'a'e eġe iniro.

¹⁹ E'ano'o za'e onamadu haba'ahaba'a azaġa nidu'a eġe tahi'atahi'a rouga veize zamazo'i. Moga, Ubuga zu Vine Zaġoġa niġano babatisozo'i,

²⁰ ebu eġe'a haġao'i rae zirote'e ġoe'a nidu'a zeġe'a hegotoga veize ihozo'i. Ġiano'i, eġe'a iġaiġa zae teite radiu'ohe zu radi'uma onamo mada ġonaga."

Mareko Iesu Keriso Hari Manoga Mareko'a Mirihiro Ihore Goe'a

Buka 'ahi'e Mareko'a Roma haba'ano mirihiro. Niġa 'ahoga'e Ioane Mareko ebu ani'e Ierusalem zamaġano bororaro. Ani'e Banabasi zu Paulo teite Iesu hari manoga haramifine mada nu ragaviro, ebu Petero mazaono'o Iesu hari egadu buka 'ahi mirihiro. Ani buka 'ahi'e Iuda mene azaġa veize mirihiro. Roma azaġani'a haġai gigi'aġa uratiro 'ahine, Mareko'e Iesu'a ane inaraġa boro hina haġai gigi'a nunu haġairote'e moneo ufeta mirihiro. Ani Iesu'e Badi'a Ubuga zu Vaze Ubuga rae ihoziro.

*Ioane Babatiso'a Haramiro
(Mataio 3:1-12; Luka 3:1-17; Ioane 1:19-28)*

- ¹ Badi'a Ubuga, Iesu Keriso hari manoga'e 'ahige ġadahiro.
- ² Peroveta vazega Isaia'a Buka Zaġoġano 'ahige rae mirihiro,
“Ġiano'i, eġe'a eġe ġoere odohe onamite'e vazega 'ahoga ġae zamao ibite tuġuni'uma.
Ani'e ġae veize ibiġo ruhibi'uma.”☆
- ³ “Vaze 'ahogani'a haba boha'ano huau'ohe, 'Zuhi'a Boro veize ibi ruhibo'i, ebu ani veize ibi mae duduno'i.”☆
- ⁴ Ebu Ioane Babatiso'a haba boha'ano aradu 'ahige haramiro, “Haġaize sau'anono'o ġihuradu babatiso mo'i! 'Ougine, Badi'a'a haġaize sau'a rae modi'uma!”
- ⁵ Ebu Iudea haba'a azaġa nidu'a zu Ierusalem azaġa nidu'a ani vaġe onamiro. Ebu haġaize sau'a rae furenadu Ioane'a Ioridana vuġano babatisoziro.
- ⁶ Ioane'e kamelo iguġa hina haġairote'e dabuaġa vidaro, zu mani ogaġa miniġa hina gaba'iġano utiro, ebu fihore zu butu 'avoreġa godaga aro.
- ⁷ Ebu ani'a 'ahige haramoziro, “Eġe ġaruna arite'e vazega inaraġa'e ufeta ġihi'aġa zu eġe vitihoga. Eġe'a ġuġuradu ani tamaka miniġa fuhi'e'ete'e tuġureġa vazegano rouga zuni mene idaġa.
- ⁸ E'e vu hina babatisozi'ohe, rehano ani'e Vine Zaġoġa hina babatizozi'uma.”

*Ioane'a Iesu Babatisoniro
(Mataio 3:13-17; Luka 3:21-22)*

- ⁹ E'e madaġano Iesu'a Galilea haba'a Nazareta neġanono'o aradu Ioane'a Ioridana vuġano Iesu babatisoniro.
- ¹⁰ Iesu'a vuono'o gaba tire onamirotene, adure'a 'a'adarote'e zu Vine Zaġoġani'a Tubugo niniġa teige ani vaġe ovairote'e horoniro.
- ¹¹ Ebu adureono'o ago 'ahogani'a 'ahige rae reiro, “Ġa'e eġe zamarone ubude. Eġe'a ġae u'ano, matu'e rudau'ohe.”

*Satani'a Iesu Tuhune Nuriro
(Mataio 4:1-11; Luka 4:1-13)*

- ¹² Ebu hena zogone Vine Zaġoġani'a Iesu tutune haba boha'a onamiro.
- ¹³ Ebu haba boha'ano mada 40 zamaġano Satani'a Iesu tuhuniro. Ani butu maniġa teite radiro zu tuġure vigavigani'a ani taufiro.

Iesu Tahi'a Ġazaġa Huziro

(Mataio 4:12-22; Luka 4:14-15, 5:1-11)

¹⁴ Ioane'e ġu'a neġano ohonirote'e enogano Iesu'a Galilea haba'a onamadu Badi'a hari manōġa harami ragaviro.

¹⁵ Ani'a 'ahige harami, "Mada'e areha. Badi'a'a zuhi'azi'ete'e madaġani'a haniteha. Ġihuro'i ebu hari manōġa mae ġihino'i."

¹⁶ Iesu'a Galilea du'uraġa genaġano oname'enogano, Simona ebu negoġa Anderea'a du'urao re'eva feune'ete'e horoziro. Ze'e ġozzone mau'ete'e azaġa.

¹⁷ Ebu Iesu'a ziro, "Eġe ġaruna hegoto'i. Eġe'a zae huzadu za'e vase re'evazi'ete'e azaġano re'uma."

¹⁸ 'Ouge reirotene, ze zogone re'evaze modadu ane hegote onamiro.

¹⁹ Iesu'a e'eano'o tahiġa faġa onamirotene, Zebedeo ubuġa aheu, Iakobo zu negoġa Ioane'a ġasi zamaġano zeġe re'eva zigoga faine radiunute'e horoziro.

²⁰ 'Ougadu ani'a zogone ze huziro, ebu ze'a moze Zebedeo'e gau azaġa teite ġasio modadu ani hegote onamiro.

Vine Sau'aġeta Vazeġa Fainiro

(Luka 4:31-37)

²¹ Iesu ebu ane tahi'atahi'a'a Kaperanauma onamiro. Ebu Bana Madaġa meiotene, Iesu'a nu'onu'o neġa diuġadu ihore ġadaheniro.

²² Vaze ġuġuvaġani'a ane ihore u'ano zaguzagaro. Mazaġa Iesu'e Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġa teige mene ihoziro, rehano Badi'a gigi'aġa hina ihoziro.

²³ E'e madaġano vine sau'aġeta vazeġa 'ahogani'a nu'onu'o neġano radiunu. Ani'a agoġa boro hina 'ahige huaru,

²⁴ "Nazareta vazeġa Iesu! Ġa emeġe mazao nougihi ra'ohe? Ġa eme ruifoga radu arahe? E edeġa, ġa'e iniu. Ġa'e Badi'a mazaono'o arirote'e Vazeġa Zaġoġa!"

²⁵ Iesu'a vine sau'a roniro, "Hezo'a! Vaze e'e mazaono'o buano'i!"

²⁶ Ebu vine sau'ani'a vase e'e mae ketoketonadu ġihau ġaniġanau'ena'a ani mazaono'o buaro.

²⁷ Ebu vase nidu'a zaguzaganadu zeġe'a bare ġadimutitiro, "'Adi'e nagini? Ihore iziga 'ahoga gigi'aġeta! Ani'a vine sau'a riġa zi'etene, ze ani egohau'ohe."

²⁸ Ebu Iesu hariġa'e ġarihe Galilea haba'a nidu'a zamaġano bororaro.

Petero Emoġa Roġaeġa Fainiro

(Mataio 8:14-17; Luka 4:38-41)

²⁹ Ze nu'onu'o neġa modadu Iakobo zu Ioane teite Simona zu Anderea neze onamiro.

³⁰ Simona emoġa roġaeġa'e ahi'ani'a gigne runadu evane rana baze radiro, ebu ze ani moneo Iesu niro.

³¹ Ebu Iesu'a ani uhiġa onamadu 'evo'a oboniro ebu ani abine ġihiniro. 'Ougirotene, ane ahi'a gigi'a 'ai dauġiro ebu ani'a zeġe veize ogomu ruhibiro.

Vaze Ġehaġa Faiziro

³² Mada'a zuburadu ġoravararotene, vase ġuġuvaġani'a ugi azaġa zu vine sau'azeta azaġa nidu'a Iesu vaġe tutuze ariro.

³³ Ebu ne azaġa nidu'a ibihetao nu'oraro.

³⁴ 'Ougadu Iesu'a ugi nunu azağa ġehağa faiziro ebu vine sau'a ġehağa zuni hegoze buziro. Rehano ani vine sau'asau'ani'a ġoeroga'e 'uiro, mazağa ze ederiro, Iesu'e iniu.

*Galilea Haba'ano Haramiro
(Luka 4:42-44)*

³⁵ Oherebau uzeuze, 'izema agaranogano, Iesu'a iġunadu haba boha'a 'ahoga onamiro ebu e'ea kuraro.

³⁶ Ebu Simona zu ane ġatinirrote'e azaġani'a ani vaġe onamiro.

³⁷ Ze ani horonadu niro, "Vaze nidu'a ġa vaġe'ohe."

³⁸ Iesu'a naenaeziro, "Eme ne uhiġauhiġa onamihi. E'ea zuni eġe'a harami'uma. Gau 'ahi veize eġe'a ariro."

³⁹ E'ano'o ani'e Galilea haba'a nidu'a zamaġano ragave'ena'a, Iuda azağa nu'onu'o neġano haramiro zu vine sau'asau'a hegoze buziro.

*Refera Vazeġa Fainiro
(Mataio 8:1-4; Luka 5:12-16)*

⁴⁰ Refera vazeġa 'ahogani'a Iesu vaġe ariro, ebu ane obena hina tuġadu uminiro, "Zuhi'a Boro, ġa uratine, eġe faihoga'e idaġa."

⁴¹ Iesu'a vetuġaniro 'ahine, ane 'evore einadu vaze e'e oboniro ebu niro, "E urate'ohe. Ġa'e deheru manoro'i!"

⁴² 'Ougirotene, refera'a zogone dauġiro ebu ani'a manoriro.

⁴³ Ebu Iesu'a ġoere riġa neadu zogone ani tuġune vaġiniro. Iesu'a 'ahige rae niro,

⁴⁴ "Vazeni 'ahoga ago no'i, rehano dibu'o vazeġa vaġe onamadu ahiriġo ihono'i. Ebu ġae'a deheru manorata'a'e vaze'a ederifine, Mose'a reirote'e dibu'oġa mae onamadu Badi'a dibu'ohano'i."

⁴⁵ Rehano ani onamadu e'e hariġa hunio ġadahe rae fureniro ebu hariġa'e bororaro. E'e u'ano, Iesu'e ne hunio diuġoga mene idaranadu enona vaze o'o'a haba'ano radiro. Rehano vaze ġehaġani'a 'ize haba nunuono'o ani vaġe ariro.

2

*Ahi'a Mene Hagane'ete'e Vazeġa Fainiro
(Mataio 9:1-8; Luka 5:17-26)*

¹ Mada nu ġarugano Iesu'a Kaperanauma bare ariro ebu ani'a ne arirote'e hariġani'a bororaro.

² E'ano'o vaze ġehaġani'a nu'oranadu ibiheta enogano zuni iri'aviro. Ebu Iesu'a haramoziro.

³ E'e madaġano ahi'a mene hagane'ete'e vazeġa 'ahoga'e vaze ġazaġani'a herate ariro.

⁴ Rehano vaze ġuġuvaġa 'ahine, ze ani Iesu vaġe odohe onamoga mene idararo. E'ano'o ze'a Iesu hitaga binuġa mae bohaniro, ebu binu boha'anono'o ahi'a mene hagane'ete'e vazeġani'a baze radiu'ete'e farata miniġeta hina ovoe dabanadu Iesu zamao bazune tiro.

⁵ Zeġe'a Iesu mazao fie'ete'e Iesu'a horonadu ahi'a mene hagane'ete'e vazeġa niro, "Ubude, ġae haġai sau'a 'ai rae modeha."

⁶ E'e madaġano Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġa nu'a e'ea ehoriro ebu zeġe'a bare 'ahige rae zamariro,

⁷ "Nougadu vaze 'ahi'e 'ouge ra'ohe? Ani'a Badi'a rae sausaune'ohe. Badi'a'a da'o vaze haġai sau'a rae mode'ohe!"

⁸ Iesu'e zeġe'a zamazeo nagini zamare'eta'a'e zogone ederadu ziro, "Za'e nougadu e'eguġa zamare'ohe?"

⁹ Ahi'a mene hagane'ete'e vazega mazao no'e goe'a nine, ufiga? 'Gae haḡai sau'a 'ai rae modeha,' rae ni'ete'e goe'a ga 'Iḡuno'i ebu farataḡo madu onamo'i,' rae ni'ete'e goe'a?

¹⁰ Rehano Vaze Ubugani'a raha 'adao haḡai sau'a rae mode'ete'e gigi'aḡa meirota'a'e zae'a ederi'uma." Ebu Iesu'a ahi'a mene hagane'ete'e vazega niro,

¹¹ "Ege'a ḡa'ohe, iḡuno'i ebu farataḡo madu neḡo onamo'i."

¹² 'Ouge reirotene, ani iḡunadu farataḡa meiro ebu vase nidu'a zamao buau vaḡiniro. Vaze nidu'a'e zaguzaganadu 'ahige Badi'a niguniro, "Eme 'ahiguga mene hune horoniro!"

Levi Huniro

(Mataio 9:9-13; Luka 5:27-32)

¹³ Iesu'a bare Galilea du'uraḡa genaḡa onamiro. Vaze ḡuḡuvaḡa nidu'a ani vaḡe ariro ebu ani'a ze ḡadahe ihoziro.

¹⁴ Iesu'a oname'ete'ea, Alefeo ubuga, niḡa Levi'e takesi fataḡa uhiḡano ehore radirote'e horoniro. 'Ougadu Iesu'a niro, "Ege hegoto'i." Ebu Levi'a iḡunadu Iesu hegotiro.

¹⁵ Iesu'a Levi neo ḡorava ogomu au'ete'e zamaḡano takesi azaḡa zu haḡai sau'a azaḡa ḡehaḡani'a Iesu zu ane tahi'atahi'a teite ogau tiburaro. Mazaḡa Iesu hegotirote'e azaḡa'e ḡehaḡa.

¹⁶ Mose goro goe'a ihoze'ete'e Farisea azaḡani'a Iesu'e takesi azaḡa zu haḡai sau'a azaḡa teite ogau'ete'e horozitotene, ane tahi'atahi'a ḡadiziro, "Ani nougadu takesi azaḡa zu haḡai sau'a azaḡa teite ogau tibururohe?"

¹⁷ Iesu'a e'e egadu ziro, "Ugi o'o'a azaḡa'e gohe vazega mene vaḡe'ohe, rehano ugi azaḡani'a gohe vazega vaḡe'ohe. E'e teige, e iniu zeḡe'a bare duduḡa azaḡa rae zamare'ete'e azaḡa huzoga radu mene ariro, rehano iniu zeḡe'a bare haḡai sau'a azaḡa rae zamare'ete'e azaḡa huzoga radu ariro."

Ogomu moneo Zaḡozaḡe'ete'e

(Mataio 9:14-17; Luka 5:33-39)

¹⁸ Mada 'ahogano Ioane tahi'atahi'a zu Farisea azaḡani'a ogomu moneo zaḡozaḡe radiunu. Ebu vase nu'a aradu Iesu ḡadiniro, "Ioane tahi'atahi'a ebu Farisea azaḡa tahi'atahi'a'e ogomu moneo zaḡozaḡe'ohe. Rehano ḡae tahi'atahi'a'e nougadu ogomu moneo mene zaḡozaḡe'ohe?"

¹⁹ Ebu Iesu'a naenaenziro, "Hahu muiḡa madaḡano hahu ohozeḡa izigani'a huzirote'e azaḡani'a hahu ohozeḡa iziga teite radiu'ete'e zamaḡano ze ogomu moneo zaḡozaḡi'umahe? Ze ane teite radiu'ete'e zamaḡano'e ogomu moneo mene zaḡozaḡi'uma.

²⁰ Rehano zeḡe mazaono'o hahu ohozeḡa iziga'e mae vaḡinite'e madaḡani'a arine, ze ogomu moneo zaḡozaḡi'uma.

²¹ Vaze 'ahogani'a dabua iziga vari'e madu dabua amahiḡa mene banine'ohe, mazaḡa dabuaḡa vuzu'ine, dabua si'iga iziga'e ḡuanadu amahiḡa hutubi'uma zu borofe zigi'uma.

²² Ebu vazeni 'ahogani'a vaini vuḡa fuseḡa* amahiḡa zamaḡano vaini vuḡa iziga mene be'une ufi'ohe. Be'une ufine, vaini vuḡa izigani'a bare busure bororanadu vaini vuḡa fuseḡa amahiḡani'a ziga'uma, ebu vaini vuḡa zu vaini vuḡa fuseḡa sausauni'uma. E'ano'o vaini vuḡa iziga'e vaini vuḡa fuseḡa izigano beu'e ufi'uma."

Bana Madaḡa moneo Ḡadimaro

(Mataio 12:1-8; Luka 6:1-5)

* 2:22 2:22 Vaini vuḡa fuse'e mani ogaḡa hina haḡairo.

²³ Bana Madağa 'ahogano Iesu'a vuidi mebağa zamağano onamiro. Ebu ane tahi'atahi'a'a oname'ete'ea, vuidi mağa nu riri'e gadahe meiro.

²⁴ Ebu Farisea azağani'a Iesu niro, "Ġiano'i! Ġae tahi'atahi'a'e nougadu Bana Madağa goroga varade'ohe?"

²⁵ Ani'a naenaenziro, "Za'e Buka Zağoga mene me'odirohe? Davida zu ani ġatinirote'e azağa'e ogomu o'o'a radu vinize ruzirotene, Davida'a nougiro?"

²⁶ Abiata'e dibu'o vazega ġihi'ağa madağano, Davida'a Badi'a ne diuğadu dibu'o azağani'a da'o au'ete'e dibu'o 'uvahuğa odoga aro, ebu ani ġatinirote'e azağa zuni ziniro."

²⁷ Ebu Iesu'a ziro, "Vaze'e Bana Madağa veize mene hağairo, rehano Bana Madağa'e vaze veize hağairo.

²⁸ E'ano'o Vaze Ubuga'e Bana Madağa Zuhi'ağa."

3

'Evo'a Hoega Vazeğa Fainiro

(Mataio 12:9-14; Luka 6:6-11)

¹ Bana Madağa 'ahogano Iesu'a nu'onu'o neğa bare diuğiro. E'ea nae 'evo'a hoega vazega 'ahogani'a radiunu.

² Farisea azağa nu'e Iesu'a Bana Madağano vaze e'e faini'uma ga mene'e ġianihi radu ehamu radiro. Ani'a vaze e'e fainine, kotao ohoni'uma rae reiro.

³ Ebu Iesu'a 'evo'a hoega vazega niro, "Iğunadu vaze nidu'a zamao aro'i."

⁴ Ebu Iesu'a ziro, "Bana Madağano nagini hağaine'e duduğa? Manoga hağai'uma ga sau'a hağai'uma? Vaze ġabozi'uma ga zimi'uma?" 'Ouge reirotene, ze mene naenaenziro.

⁵ Ebu ani'a zege mazao mağunadu zege nidu'a ġiaziro, ebu zamaze rinedirota'a'e ederadu zamağani'a adudaro. Ebu vaze e'e niro, "'Evo'o 'eino'i." Ani'a 'evo'a 'einirotene, 'evo'ani'a manoriro.

⁶ Ebu Farisea azağani'a nu'onu'o neğanono'o buau ġouriro, ebu Heroda mone azağa teite nu'oranadu nougenouge Iesu matite'e moneo gadahe ġo'ane tiburaro.

Vaze Ġuğuvağani'a Iesu Hegotiro

⁷ Iesu'e ane tahi'atahi'a teite vağinadu du'ura onamiro, ebu Galilea haba'anono'o vaze ġuğuvağani'a ani hegotiro.

⁸ Ebu Iudea haba'a, Ierusalem, Idumea haba'a zu Ioridana moneafa haba'a, Turo zu Sidono uhiğa neğaneganono'o vaze ġehağani'a Iesu'a hağairote'e hağaiğa nidu'a egadu ani vağe ariro.

⁹ Vaze ufeta ġehağani'a Iesu vağe arirote'e u'ano, ani'a ane tahi'atahi'a ziro, "Vaze ġuğuvağani'a mene tu'ihifine, ġasi kome'a 'ahoga ruhibo'i."

¹⁰ Ani'a vaze ġehağa faiziro 'ahine, ugi nunu azağani'a Iesu ahi'a obonoga veize bibititiro.

¹¹ Vine sau'asau'a'e nouma ani horonirotene, ani zamao higau bauriro ebu ġihau huario, "Ġa'e Badi'a Ubuga!"

¹² Rehano Iesu'e riğa ġoreziro, "E'e iniu rae vaze ago ihozo'i."

Iesu Tahi'a Gaubanana Aheu Fare Huziro

(Mataio 10:1-4; Luka 6:12-16)

¹³ Iesu'a mağa 'ahoga itadu iniu ani'a urate'ete'e azağa huze nu'ozerotene, ze ani vağe ariro.

¹⁴ Ebu ani'e tahi'a gaubanana aheu fare ohotadu ze'e apostolo azağa rae huziro. 'Ougadu ze Iesu teite radiro ebu ze'a haramifine tuğuziro,

¹⁵ ebu vine sau'a hegoze buze'ete'e gigi'ağa ziniro.

¹⁶ Ani'a ohotirote'e apostolo azağa gaubanana aheu fare nize'e 'ahi e'e: Simona (niğa 'ahoga'e Petero),

¹⁷ Zebedeo ubuga Iakobo zu negoğa Ioane (Iesu'a ze nize 'ahoga'e Boanere rae turahiro. E'e huga'e Viri Ubugaubuga),

¹⁸ Anderea, Filipi, Batolomeo, Mataio, Tomasi, Alefeo ubuga Iakobo, Tadeo, Zelota* vazega Simona,

¹⁹ ebu Iesu revoharote'e vazega, Isakariota vazega Iuda.

Iesu zu Bezezebulo

(Mataio 12:22-32; Luka 11:14-23, 12:10)

²⁰ Ebu Iesu'a ne diugirotene, vase guguvagan'i'a bare nu'oraro, e'ano'o ani zu ane tahi'atahi'a'e oganoga mene idararo.

²¹ Iesu vi'a zu negoğa duğuru'a ane hari egadu ani zamahanoga veize onamiro, mazağa vase gehagan'i'a, "Iesu vadigani'a sautaro," rae reiro.

²² Ebu Mose goro goe'a ihoze'ete'e azagan'i'a Ierusalemiono'o ovadu 'ahige rae reiro, "Ani'e Bezezebulo'a ragano reiro. Ani'e vine sau'asau'a zuhi'ağa inarağa hina vine sau'asau'a hegoze buze'ohe."

²³ Ebu Iesu'a ze huzadu hari idaidağa hina ziro, "Nougenouge Satani'a Satani hegone buni'uma?"

²⁴ Haba tiba zamağano zege'a rovodadu utitine, haba a'e mene edau gigara'uma.

²⁵ Ebu ne tiba zamağano zege'a rovodadu utitine, ne a'e mene edau gigara'uma.

²⁶ Ebu Satani'a ane bare agirohaune zu rovodine, ani'e edau gigaranoga'e mene idağa ebu ane gonagan'i'a ari'uma.

²⁷ Hube hune, ibite inara vazega mene batune tine, ane ne diugadu ane tohe gonotu buau tauğoga'e mene idağa. Ibite inara vazega batune tine, ane ne toheğa gonotanoga'e idara'uma.†

²⁸ Ege'a hube hune zi'ohe, vase hağai sau'a nidu'a ebu Badi'a rae sausaune'ete'e goe'a nidu'a'e Badi'a'a rae modi'uma.

²⁹ Rehano iniu'a Vine Zağoga rae sausaunine, ane hağai sau'a'e mene rae modi'uma ebu ani'a hağai sau'a barebare hağai'uma, onamo tuğutuğu."

³⁰ Iesu'a 'ouge reirota'a'e mazağa ze'a, "Iesu'e vine sau'ağeta," rae reiro.

Iesu Vi'a ebu Negoğa Duğuru

(Mataio 12:46-50; Luka 8:19-21)

³¹ Ebu Iesu vi'a zu negoğa duğuru'a ani vağe ariro. Ze ne enogano edau'ena'a, ani hunoga veize vase 'ahoga tuğune diugiro.

³² Vase guguvagan'i'a ani gabakekene ehoriro ebu zege'a Iesu niro, "Vi'u zu negoğa duğuru'a enoneo ga vağe'ohe."

³³ Iesu'a naenaenziro, "Iniu'e ege nanu zu ege nego duğuru?"

³⁴ Ebu ani'a ane gabakekene ehore radirote'e azağa giazadu ziro, "Ege nanu zu ege nego duğuru'e 'ahi e'e!"

³⁵ Iniu'a Badi'a ura hağae'ete'e vazega'e ege nego, eze ebu nanu."

4

Ezone Feune Ġorau'ete'e Hari Idaidağa

(Mataio 13:1-9; Luka 8:4-8)

* **3:18 3:18** Roma gavamani utitozinirote'e azağa'e Zelota duğuru rae huziro. † **3:27 3:27** Huga'e, 'Iesu'e Satani ibite ogoru teadu vine sau'a hegoze'ohe.'

¹ Iesu'a du'ura genaḡano ḡadahe ihoziro. Ebu vase ḡuḡuvaḡani'a ani babaḡano nu'orarotene, ani'e ḡasio tiradu du'ura mone ehoziro ebu vase nidu'a'e du'ura genaḡano edaro.

² Ebu Iesu'a hari idaidaḡa hina ḡau ḡehaḡa ihoziro. Ani'a ihozirote'e zamaḡano 'ahige rae ziro,

³ “Abito'i! Hihi vaseḡa 'ahogani'a mebaḡano ezone ḡora onamiro.

⁴ Ani ezone feune ḡorarotene, nu'e ibio rururaro ebu nini'a aradu au hauḡiro.

⁵ Ezone nu'e hadi haba'ano rururaro ebu rahaḡa'e mene baruḡa. Rahaḡa'e mene baruḡa radu ezone'e ḡarihe ḡuhuriro.

⁶ Rehano mada'a hiarotene, gigi'aḡani'a ḡuhuḡa manadu roraro, mazaḡa taiga o'o'a.

⁷ Ezone nu'e ve renogano rururaro ebu ve renogani'a ezone ḡuhuḡa simarinadu ezone'e mene iniro.

⁸ U ezone nu'e raha manogano rururanadu faine ḡuhure bororaro. Ebu nu'e huga ḡae 30, nu'e huga ḡae 60 ebu nu'e huga ḡae 100 hudaro.”

⁹ Ebu Iesu'a bare ḡoeriro, “Teḡaḡeta vaseḡa'e faifaine egadu huga edero'i.”

Nougadu Hari Idaidaḡa hina Ḡoeriro?

(Mataio 13:10-17; Luka 8:9-10)

¹⁰ Ebu Iesu'a ane da'o radirotene, ane uhiḡano radiu'ete'e azaḡani'a ane tahi'atahi'a teite hari idaidaḡa e'e moneo ḡadiniro.

¹¹ Ebu Iesu'a ziro, “Badi'a'a zuhi'azi'ete'e moneo 'u'uru tirota'a'e zae mazao fureniro, rehano enone azaḡa mazao'e ḡau nidu'a hari idaidaḡa hina ḡoreziro.

¹² Buka Zaḡogano 'ahige rae reiro,
'Ze horone'e rehano, huga'e mene horoni'uma.

Ze igi'e rehano, huga'e mene ederi'uma.

Ze mene 'ougifone, ḡihuradu Badi'a'a haḡaize sau'a rae modifo.✧”

Hari Idaidaḡa Huga Ihoziro

(Mataio 13:18-23; Luka 8:11-15)

¹³ Ebu Iesu'a ziro, “Za hari idaidaḡa 'ahi aḡu'ahe? Tena za nougenouge hari idaidaḡa 'ahoga'ahoga huga ederi'uma?

¹⁴ Hihi vaseḡa'e Badi'a ḡoere ḡorau'ohe.

¹⁵ Vaze nu'e ibio rururarote'e ezoga zu Badi'a ḡoere'e zamazeo ḡorarote'e heuḡa. Ze ḡoere e'e igi'etene, Satani'a aradu zamazeo ḡorarote'e ḡoe'a mae vaḡine'ohe.

¹⁶ Vaze nu'e hadi haba'ano rururarote'e ezoga heuḡa. Ze'e Badi'a ḡoere igi'etene matu'e'ena'a, zogone mae ḡihine'ohe.

¹⁷ Rehano ze'a fie'eta'a'e taiga o'o'a radu mada tahiḡa da'o fie'ohe. Ebu Badi'a ḡoere mae ḡihinirote'e u'ano, aduga zu sau'a hide'etene, zogone uite'ohe.

¹⁸ Vaze nu'e ve renogano rururarote'e ezoga heuḡa. Ze'e Badi'a ḡoere igi'e rehano,

¹⁹ ḡaboneze zamaḡano zamaze aduga borofe'ohe, haba toheḡa barebare mouga veize ufeta zamare'ohe zu ḡau nunu meihi rae ufeta inare'ohe. 'Uguḡani'a Badi'a ḡoere 'uadu ze'e mene ini'ohe.

²⁰ U vase nu'e raha manogano rururarote'e ezoga heuḡa. Ze'e Badi'a ḡoere igi'ohe zu mae ḡihine'ohe, ebu ḡae 30, ḡae 60 ga ḡae 100 hudau'ohe.”

Ihure Hariḡa Idaidaḡa
(Luka 8:16-18)

²¹ Iesu'a ziro, "Za ihure madu siuva ga bazuni fataḡa 'u'uḡano ti'ehe? Mene, ihure odaḡa rana ti'ohe.

²² Mazaḡa 'u'uru radiu'ete'e ḡauḡa nidu'a furera'uma, ebu ogone ḡahine'ete'e ḡauḡa zuni horoni'uma.

²³ Teḡaḡeta vazeḡa'e faifaine egadu huga edero'i."

²⁴ Iesu'a bare ziro, "Nagini zae'a igi'ete'e faifaine ego'i. Zae'a vaze nagini hau'ete'e idunaḡano Badi'a'a 'ouge zae zini'uma ebu ufeta ragate zini'uma.

²⁵ Faifaine zamare igi'ete'e azaḡa'e Badi'a'a edeḡa ufeta boro zini'uma. U mene faine zamare igi'ete'e azaḡa'e zeḡe edeḡa zuni mae vaḡini'uma."

Ezone'a Ḡuhure'ete'e Hariḡa Idaidaḡa

²⁶ Iesu'a bare ziro, "Badi'a'a zuhi'azi'eta'a'e 'ahiguḡa. Vaze 'ahogani'a rahao ezone feune ḡorau'ohe.

²⁷ Ohere zu madai ani baze'ete'e zu evate'ete'e zamaḡano ezone'a ḡuhure'ohe zu farau'ohe, rehano ani 'uguḡani'a nougenouge fureru'eta'a'e aḡu'a.

²⁸ Raha'e ane'a bare ezone ḡuhunadu huga ini'ohe: Ibite geno gabaḡa haḡae'ohe, ebu hena rouḡa haḡae'ohe, ebu ḡonagano ini'ohe.

²⁹ Hugani'a hiḡude'etene, ani kari hina vari'e'ohe, mazaḡa hirive'ete'e madaḡani'a feureha."

Badi'a'a Zuhi'azi'ete'e moneo Ḡoeriro
(Mataio 13:31-32; Luka 13:18-19)

³⁰ Iesu'a bare ziro, "Eme Badi'a'a zuhi'azi'eta'a'e nagini heuḡa rae re'uma? Naginio idani'uma?

³¹ A'e Kuava* maḡa kome'a tiba heuḡa. Maḡa e'e madu rahao ḡorau'ete'e madaḡano'e a'e kome'a fase.

³² Rehano ḡoraratene, a'e ḡuhure farau'ohe, ebu mebao ḡuhure'ete'e ḡauḡa nidu'a vitize bororanadu ezaga boroboro ra'ohe. Ebu hitagano nini'a aradu ezaga boroboro zauhaḡano neze ogoru'ohe."

³³ Ze faine ederifine, Iesu'a hari idaidaḡa 'uguḡa ḡehaḡa hina ḡoreziro.

³⁴ Ani'e hari idaidaḡa hina da'o ḡoreziro, rehano ane tahi'atahi'a teite da'o radirote'e zamaḡano'e ḡau nidu'a huga ihoziro.

Iesu'a Zavara Boro Roḡeniro
(Mataio 8:23-27; Luka 8:22-25)

³⁵ E'e madaḡa ḡoravararatene, Iesu'a ane tahi'atahi'a ziro, "Eme du'ura moneafa fare onamihi."

³⁶ Ebu Iesu tahi'atahi'a'a vaze ḡuḡuvaḡa muhiziyo ebu Iesu'a ehore radirote'e ḡasiḡano tiradu fare onamiro. Ebu ḡasi 'ahoga'ahoga zuni Iesu teite onamiro.

³⁷ Ebu zavara boro'a feuradu sa'u'a ḡasio kafere diuḡiro ebu vu'a ḡasi nariga iri'avoniro.

³⁸ Rehano Iesu'e ḡasi avaḡa ḡuzuḡano vadini zahare'ete'e hina ḡatite baze radiro. 'Ougirotene, Iesu tahi'atahi'a'a ani evanadu niro, "Thore vazeḡa, eme nariga rudau'ete'e ḡa mene zamare'ehe?"

³⁹ Ebu Iesu'a evatadu zavara riḡa roniro ebu sa'u niro, "Roḡerano'i! Ago hagaroi!" Ebu zavara'a dauḡiro zu roḡeraro.

⁴⁰ Ebu ani'a ane tahi'atahi'a ziro, "Za nougadu rihau rudau'ohe? Za'a eḡe mazao fie'eta'a'e 'ize o'o'ahe?"

* **4:31 4:31** *fufu*. Fufu'e Papua New Guinea haba'ano'e mini, rehano Isaraela haba'ano'e ire.

⁴¹ Ze'e rihau rudaro ebu ġadimutitiro, "Vaze 'ahi'e iniu? Zavara zu sa'u'a zuni ani ġoere egohu'ohe!"

5

*Vaze Vine Sau'aġeta Fainiro
(Mataio 8:28-34; Luka 8:26-39)*

¹ Iesu zu ane tahi'atahi'a'a Galilea du'uraġa moneafa ruhau faradu Gerasa azaġa habao hebetiro.

² Iesu'a ġasiono'o buarotene, vine sau'aġeta vazegħa 'ahogani'a idu haba'anono'o aradu Iesu hidiro.

³ Ani'e idu haba'ano radiunu ebu vazeni 'ahogani'a ani auri adiriġa hina zuni batunoga mene idararo.

⁴ Mazaġa ġae ġehaġa auri adiriġa hina odaġa zu 'evo'a batuniro rehano, ani auri adiriġa ri'i tahitahiro. Vazeni 'ahogani'a ani obone touga mene idararo.

⁵ Ohere zu madai ani idu haba'ano ebu maġano radiu'ena'a, niau ġaniġanaunu ebu hadi hina ane'a bare sausauninu.

⁶ Ani faġanono'o Iesu horonirotene, ani u'a dure onamadu obenagħa hina ane zamao tuġiro.

⁷ Ebu agoġa boro hina ġihau niro, "Iesu, Ġihi'a Hune Badi'aġa Ubuga! Ġa'e eġe mazaono'o nagini urate'ohe? Badi'a niġano e umi'e'ohe, aduga ago eno'i!"

⁸ Ani'a 'ouge reirota'a'e mazaġa Iesu'a vine sau'a 'ahige riġa ġoreniro, "Vine sau'a, ani mazaono'o buano'i!"

⁹ Ebu Iesu'a ġadiniro, "Ġa niġo iniu?" Ani'a naenaeni, "E ni'e Legioni,* mazaġa eme'e ġehaġa."

¹⁰ Ebu vine sau'a'e Iesu'a ze e'e haba'anono'o mene tuġuze buzoga barebare uminiro.

¹¹ E'e madaġano maġa kome'a 'ahogano aba ġuġuvaġani'a ogau radiunu.

¹² 'Ougadu vine sau'asau'ani'a Iesu uminiro, "Eme aba ġuġuvaġa zamaġano diuġoga tuġufo'i."

¹³ Iesu'a naenaenziro, "Idaġa, bu'anadu onamo'i." Ebu vine sau'asau'a 'ai vaze e'e mazaono'o buanadu aba ġuġuvaġa mazao diuġe ġouri. Ebu aba ġuġuvaġa nidu'a 2,000 heuġani'a maġa kome'a gagaġanono'o dure ovaradu du'urao hunuhune rudaro.

¹⁴ Aba taufe'ete'e azaġani'a feraw manahadu hari 'ahi ne boroboro zu ne kome'akome'a azaġa me'odoziniro. Ebu vaze nidu'a nagini'a furerarote'e ġianoga radu onamiro.

¹⁵ Ze Iesu vaġe arirotene, Legioni vineġa sau'asau'aġani'a ragano reirote'e vazegħani'a dabua vidanadu zamarone manogħano ehore radiu'ete'e horoniro. 'Ougadu ze'e rihau ġouri.

¹⁶ Ebu nagini'a furerarote'e nidu'a horonirote'e azaġani'a vine sau'aġeta vazegħa zu aba ġuġuvaġa mazao nagini'a furerarote'e me'odoziniro.

¹⁷ 'Ougadu ze Iesu'a zeġe habaono'o vaġinoga umidiro.

¹⁸ Iesu'a ġasi zamaġa diuġirotene, vine sau'ani'a ragano reirote'e vazegħani'a ani teite onamoga uminiro.

¹⁹ Rehano Iesu'a mene uratadu 'ahige rae niro, "Neġo onamadu ġae teite ne tibano radiu'ete'e azaġa mazao Zuhi'a Boro'a ġae mazao manogħa borofe haġate'e zu ġae borofe vetuġaġadate'e ihozo'i."

* 5:9 5:9 Uti azaġa ġehaġa. Zeġe nidu'a'e 6,000 heuġa.

²⁰ E'ano'o ani'a onamadu Dekapoli† zamaḡano Iesu'a ani mazao manoga borofe haḡairote'e ḡadahe ziro. 'Ougirotene vase nidu'a zaguzagaro.

Iairo Aboḡa zu Ugi Roḡaeḡa
(Mataio 9:18-26; Luka 8:40-56)

²¹ Iesu'a bare ḡasi hina du'ura moneafa fare onamirotene, vase ḡuḡuvaḡani'a ani gabaḡeḡeniro ebu ani'e du'ura e'e genaḡano radiro.

²² Ebu nu'onu'o neḡa vazeḡa ḡihi'aḡa 'ahoga, niḡa Iairo'a ariro. Ani Iesu horonirotene Iesu oda babaḡano ḡuḡuriro,

²³ ebu ḡihau uminiro, "Eḡe aboe kome'a'e rudau'ohe. ḡae'a aradu ane rana 'evo'o to'i, 'ouḡine ani manori'uma zu ḡabodi'uma."

²⁴ 'Ougadu Iesu'a ane teite onamiro.

Ebu vase ḡuḡuvaḡani'a Iesu hegotadu ani bibine varahe onamiro.

²⁵ Ebu roḡae ugi madu muri gaubanana aheu fare adugano radiunute'e roḡaeḡa 'ahoga'ni'a radiunu.

²⁶ Ani'e gohe azaḡa ḡehaḡani'a ḡianirote'e zamaḡano aduga boro hidiro ebu toheḡa nidu'a mode hauḡiro. Rehano ani ugi'e mene manoriro zu ufeta bororaro.

²⁷ Ani'a Iesu hari igirotene, vase ḡuḡuvaḡa zamaḡano Iesu ḡaruna aradu ani dabua tahiḡa oboniro.

²⁸ Mazaḡa ani'e 'ahige zamariro, "E'a ane dabua tahiḡa obone tauḡine, e manori'uma."

²⁹ 'Ougirotene, ugiḡani'a hauḡiro ebu ani'e ane ahirio ugiḡani'a manorirota'a'e ederiro.

³⁰ 'Ougadu Iesu'a zogone ederiro, ani mazaono'o gigi'aḡani'a buau vaḡiniro. Ebu Iesu'a vase ḡuḡuvaḡa zamaḡano ḡihure tehadu ḡadiziro, "Iniu'a eḡe dabua oboneha?"

³¹ Ane tahi'atahi'a'a naenaeniro, "ḡa vase ḡuḡuvaḡani'a ḡae bibi'e varahe'ete'e horone'ohe. Nougadu, 'Iniu'a eḡe oboheha?' rae ḡadimu'ohe?"

³² Rehano Iesu'e iniu'a ani dabua obonirote'e ḡianihi radu 'ize tehe vaḡovaḡiro.

³³ Ebu roḡae a'e ane mazao nagini'a furerarote'e ederiro 'ahine, rihau'ena'a rereraro ebu Iesu vaḡe aradu ani oda babaḡano ḡuḡuriro. Ebu ane mazao nagini'a furerarote'e moneo huga nidu'a niro.

³⁴ Ebu Iesu'a niro, "Aboe, ḡae'a eḡe mazao fie'ete'e u'ano, ugiḡo'a manoreha. Zama roḡeḡota onamo'i ebu ugiḡono'o manoro'i."

³⁵ Iesu'a 'ize ḡoere'ete'ea, nu'onu'o neḡa vazeḡa ḡihi'aḡa, Iairo neono'o vase nu'a aradu Iairo niro, "Aboḡo'e rudaneha. Nougadu ihore vazeḡa barebare umine'ohe?"

³⁶ Iesu'a zeḡe ḡoere egadu Iairo niro, "Ago rihano'i, rehano fie tauḡo'i."

³⁷ Iesu'e vazeni 'ahoga'ni'a ani hegotoga garariro, rehano Petero, Iakobo ebu Iakobo negoḡa Ioane da'o zamaziro.

³⁸ Ze nu'onu'o neḡa vazeḡa ḡihi'aḡa neo feurirotene, Iesu'e vase ḡehaḡani'a ḡihau harae ḡunuḡune'ete'e zu niau'ete'e horoziro.

³⁹ Ani'a ne zamaḡa diuḡadu ziro, "Nougadu za harae ḡunuḡune'ohe zu niau'ohe? Roḡae kome'a a'e mene rudaneha, rehano baze'ohe."

⁴⁰ Rehano ze ani eḡofoharo.

Ani'a zeḡe nidu'a enone tuḡuze buzirote'e enogano, roḡae kome'a moga zu vi'a ebu ane teite arirote'e tahi'aḡa uḡidu zamazadu roḡae kome'ani'a radiu'ete'e haba'a diuḡiro.

† 5:20 5:20 Ne Gaubanana

⁴¹ Ebu Iesu'a roḡae kome'a 'evo'ano abinadu niro, “Talita komi!” Ġoere e'e huga'e, “Roḡae kome'a, eḡe'a ḡa'ohe, iḡuno'i!”

⁴² 'Ouge reirotene, roḡae kome'ani'a zogone iḡune edanadu ragaviro. Ani muri'e gaubanana aheu fare. 'Ougadu ze ufeta zaguzagaro.

⁴³ Ebu Iesu'a hari e'e moneo vazeni 'ahoga ago no'i rae riḡa ziro, ebu tahi'a kome'a e'e'a ogafine ogomu nu hano'i rae ziro.

6

Nazareta Azaḡani'a Iesu Hezahoharo

(Mataio 13:53-58; Luka 4:16-30)

¹ Iesu'a e'e haba'a modadu ane haba onamiro. Ane tahi'atahi'a'a zuni ḡatiniro.

² Bana Madaḡa meiotene, ani nu'onu'o neḡano ihore ḡadahiro, ebu iniu'a e'e igirote'e azaḡa ḡehaḡani'a zaguzagaro.

Ze 'ahige ḡadimutitiro, “Vaze 'ahi'e noumaono'o 'ahiguḡa nidu'a meiro? Ani'a meirote'e zamaroneḡa huhuzaḡa'e nagini? Ani haḡai gigi'a nouge-nouge haḡae'ohe?”

³ Vaze ahi'e ne ogoru'ete'e vazēḡa zu Maria ubuga, o'ehe? Ani negoḡa duḡuru'e Iakobo, Iosefa, Iuda ebu Simona. Ane ezeḡa nidu'a'e 'ahao emeḡe teite radiu'ohe.” Ebu ze'a ani hezahoharo.

⁴ Ebu Iesu'a ziro, “Peroveta vazēḡa'e haba nunu zamaḡano vazē'a gubane'ohe, rehano ane haba azaḡa, ane nabuga ebu ane ne azaḡani'a da'o mene gubane'ohe.”

⁵ Ani'a e'ea haḡai gigi'a 'ahoga zuni mene haḡairo, rehano ane 'evore uḡi azaḡa nu rana teadu faiziro.

⁶ Ebu Iesu'e zeḡe'a ani mazao mene firote'e u'ano zaguzagaro.

Iesu'a Ane Tahi'atahi'a Gaubanana Aheu Fare Tuḡuziro

(Mataio 10:1, 5-15; Luka 9:1-6)

Ebu Iesu'a neḡaneḡa ragave'ena'a, ihoziro.

⁷ Ani'a ane tahi'a gaubanana aheu fare huze nu'oziro. Ebu ze aheuaheu tuḡuzadu vine sau'asau'a hegoze buzi'ete'e gigi'aḡa ziniro.

⁸ Ebu ani'a ihoziro, “Zae ragavo zamaḡano ḡau 'ahoga ago mo'i, rehano tuḡuze da'o mo'i. Ogomu ga fuse ago odoho'i, ebu niharazeo hadi zuni ago odoho'i.

⁹ Tamakaze haḡao'i, rehano dabua 'ahoga ago odoho'i.

¹⁰ No'e neḡa diuḡo'idene e'ea da'o rado'i, onamo ne e'e mode iḡuno'i.

¹¹ No'e haba'a azaḡani'a zae mene mae zouzo'idene, ga ḡoereze mene egozeno'idene, odaze hu'uruḡa zauhe mode manahadu e'e haba'a mode iḡuno'i. 'Ouge haḡadu zeḡe'a zae mazao sau'a haḡairote'e ihozo'i.”

¹² E'ano'o ze onamadu vazē'a ḡihuroga veize haramiro.

¹³ Ze'e vine sau'a ḡehaḡa hegoze buziro ebu uḡi azaḡa ḡehaḡa mazao dehero asozenadu faiziro.

Ioane Babatiso'a Rudaro

(Mataio 14:1-12; Luka 9:7-9)

¹⁴ Iesu ni'e haba nidu'a zamaḡano bororanadu vazē nidu'a ederiro 'ahine, Galilea haba'a kiniḡa, Heroda zuni Iesu moneo igiro. Vaze nu'e 'ahige rae reiro, “Ioane Babatiso'a rune azaḡa bo'aḡano bare ḡabodiro. E'ano'o ane'a haḡai gigi'a inaraḡa hina gaue'ohe.”

¹⁵ Ebu vazē nu'e raena'a, “Ani'e Elia,” ebu vazē nu'e raena'a, “Ani'e amahi peroveta azaḡa bo'aḡano vazē 'ahoga.”

¹⁶ Rehano Heroda'a e'e igirotene, 'ahige rae reiro, "Ege'a 'unuğa vari'e ri'rote'e vazega, Ioane'a runeono'o gabodeha!"

¹⁷ Ibite Heroda'a negoğa Filipi inuga Herodia meiro 'ahine, Ioane'a roniro. E'ano'o Heroda'a uti azağa tuğuzadu Ioane obone tiro ebu gu'a negano ohoniro.

¹⁸ Mazağa Ioane'a Heroda mazao barebare niro, "Ga'a negoğō inuga meirota'a'e mene duduğa."

¹⁹ E'ano'o Herodia'a Ioane agirohanadu matihi reiro, rehano mene idararo.

²⁰ Mazağa Ioane'e duduğa zu zağōğa vazega rae Heroda'a ederadu ani'e Ioane rihoniro ebu ani biriro. Ebu ani Ioane goere igirotene, zamaze'a ufeta 'ada'adaziro, rehano Ioane goere egora uratiro.

²¹ Rehano mada manoğa 'ahogani'a ariro. Heroda'a furerarote'e madağa meiotene, ani'a vaze boroboro zu uti vazega gihi'agagihi'ağa ebu Galilea haba'a azağa boroboro huzadu mui boro hağairo.

²² Ebu Heroda abogani'a diugi aradu zavoniotene, ani'a Heroda ebu ane i'udo azağa matu'oziro.

'Ougadu kini Heroda'a aboga niro, "Ga urani 'ahoga umiho'i, 'ouginge ege'a gani'uma."

²³ Ebu Heroda'a ani teite goitoradu ane goere rinede tiro, "Ga nagini umihine, gani'uma. Gae'a urato'idene, ege haba nidu'aono'o gaha'a zuni gani'uma."

²⁴ 'Ougadu rogae e'ea bua onamadu vi'a niro, "E nagini umini'uma?" Vi'ani'a naenaeniro, "Ioane Babatiso vadini umino'i."

²⁵ Rogae e'ea zogone kini vage bare onamadu uminiro, "Izidi 'ada Ioane Babatiso vadini siuva rana teadu ege enoga urate'ohe."

²⁶ Heroda'e zamağani'a ufeta adudaro, rehano ani ane'a huzirote'e azağa zamao ane goere rinede tiro 'ahine, abogani'a uminirote'e gauga hezahohanoga mene uratiro.

²⁷ E'ano'o ani'a zogone ane uti vazega 'ahoga riga gorenadu Ioane vadini vari'e ri'ioga veize tuğuniro. Ebu uti vazegani'a onamadu gu'a negano Ioane vadini vari'e ri'iro.

²⁸ Ebu vadiga'e siuva rana teadu bare odohe ariro ebu rogae tahi'ağa hanadu ane'a vi'a haro.

²⁹ Ioane tahi'atahi'a'a 'ahi igirotene, onamadu Ioane ahiri meiro ebu idu zamağano guriro.

Vaze Nidu'a 5,000 Ġubuziro

(Mataio 14:13-21; Luka 9:10-17; Ioane 6:1-14)

³⁰ Apostolo azağani'a Iesu varahe nu'oraro. Ebu zege'a hağairote'e zu ihozirote'e nidu'a ani mazao me'odiro.

³¹ E'ea vaze geħağani'a oname onainu 'ahine, ze ogatite'e madağani 'ahoga o'o'a. 'Ougadu Iesu'a ziro, "Vaze o'o'a haba'a 'ahoga onamihi ebu ahirife tahiğa ohonihi."

³² Ebu ze zege da'o ġasi hina vaze o'o'a haba'a onamiro.

³³ Rehano vaze geħağani'a ze horozadu ze'a oname'eta'a'e ederiro. Ebu neganega nidu'aono'o odao ze zamao dure ibitiro.

³⁴ Iesu'a ġasiono'o buanadu vaze guğuvağa horoziotene vetuğaziro, mazağa ze'e vaze'a mene taufe'ete'e mamoeğa teigiro. E'ano'o ani ġau geħağa moneo ze ġadahe ihoziro.

³⁵ Goravararotene, Iesu tahi'atahi'a'a ani vage aradu niro, "'Ahi'e haba boha'a zu mada 'ai zubureha.

³⁶ Ogomuze hoite afine, vaze nidu'a ne uhiġauhiġano tuğuze vaġizo'i."

³⁷ Rehano ani naenaenziro, “Zae'a ogomu nu zeno'i.”

Rehano zege'a niro, “Zege nidu'a veize bato fu'o ugidu fare gauḡa hadiḡa* meine, idaḡa! Eme'a e'e hadiḡa ufeta boro hina 'uvahu odoga hoitadu zege ḡubuzi'umahe?”

³⁸ Iesu'a ḡadiziro, “Zae mazao 'uvahu odoga nugu e'e? Onamadu ḡiano'i.” Ze'a ḡianadu niro, “Emege mazao'e 'uvahu odoga fu'o zu ḡozone aheu.”

³⁹ Ebu Iesu'a vase nidu'a ve ḡabodoraḡa rana rovonervone ehorifine ane tahi'atahi'a ziro.

⁴⁰ Ebu ze vase 100 ga 50 rovonervone ehoriro.

⁴¹ Ebu Iesu'a 'uvahu odoga fu'o zu ḡozone aheu madu adure ite ḡiane'ena'a, Badi'a mazao manoga tauḡi reiro. Ebu 'uvahu odoga vahege tahitahadu ane tahi'atahi'a ziniro, ebu ze vase nidu'a ḡahuge ziniro. Ani'a ḡozone aheu zuni zege nidu'a ḡahuge ziniro.

⁴² 'Ougadu zege nidu'a au ubararo.

⁴³ Ebu Iesu tahi'atahi'a'a 'uvahu odoga zu ḡozone ḡaha'aḡaha'a nu'onadu tunahu nidu'a gaubanana aheu fare iri'avoniro.

⁴⁴ Ogarote'e azaḡa ohoze da'o'e nidu'a 5,000.

Vu rana Onamiro

(Mataio 14:22-33; Ioane 6:15-21)

⁴⁵ Iesu'a zogone ane tahi'atahi'a tuḡuze'ena'a ziro, “Ḡasio tiradu eḡe vitihe du'ura moneafa faradu Betesaida onamo'i.” U Iesu'e vase ḡuḡuvaḡa tuḡuziro.

⁴⁶ Ani'a ze muhizirote'e enogano kuranoga radu maḡa kome'a itiro.

⁴⁷ Ḡoravararotene, ḡasize'e du'ura nemaο radiro ebu Iesu'e ane da'o gabao radiro.

⁴⁸ Ani'e ane tahi'atahi'a'a ḡurizabuo reve inaroga horoziro, mazaḡa zavara boro'a zege vaḡe gudau ariro. Iraranae reirotene, ani'a du'ura rana edanadu zege vaḡe onamiro. Ani zege vitizihī reiro.

⁴⁹ Rehano ze ani'a du'ura rana arirote'e horonirotene, ani'e vine rae zamariro. Ebu ze huau ḡaniḡanaro,

⁵⁰ mazaḡa zege nidu'a ani horonadu rihau rudaro.

Rehano Iesu'a zogone ziro, “Zamaze rinedo'i! 'Adi'e eḡe. Ago rihano'i.”

⁵¹ Ebu ani zege teite ḡasio tiriro ebu zavara'a dauḡiro. 'Ougadu ze'e zaguzagau rudaro,

⁵² mazaḡa ze Iesu'a 'uvahu odoga hina vase ḡehaḡa ḡubuzirote'e moneo huga mene ederiro zu zamaze'e turaro.

Ugi Azaḡa Faiziro

(Mataio 14:34-36)

⁵³ Ze du'ura faradu Genesareta neḡano hebetiro ebu ḡasi e'ea ute tiro.

⁵⁴ Ze ḡasiono'o buarotene, haba e'e azaḡani'a Iesu'a arirota'a'e ederiro.

⁵⁵ Ze e'e haba'a neḡaneḡa nidu'a dure ragaviro ebu Iesu'a no'e haba'ano radiu'ete'e igirotene, ugi azaḡa farata rana heratadu Iesu vaḡe tutuze onamiro.

⁵⁶ Ebu ani no'e neḡa zamaḡa, ne boro ga ne kome'a onamirotene, ze ugi azaḡa maketi haba'ano bazune tiro. Ebu ugi azaḡani'a ani dabua 'ariḡa tahiḡa da'o obonoga veize uminiro. 'Ougadu obonirote'e azaḡa nidu'a'e ugize'a manoriro.

* 6:37 6:37 denari 200

7

*Vouḡaze Ihore**(Mataio 15:1-9)*

¹ Farisea azaḡa zu Ierusalemmono'o arirote'e goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa nu'a Iesu varahe nu'oraro.

² Ze Iesu tahi'atahi'a nu'a 'evoreze mene vuzu'adu 'evoreze toraga hina ogomu au'ete'e horoziro.

³ Farisea azaḡa zu Iuda azaḡa nidu'a'e vouḡaze haḡai idunaḡano 'evoreze vuzu'adu ogomu aro.

⁴ Ze maketi haba'anono'o onae'etene, 'evoreze vuzu'adu ogomu aro. Ebu vouḡaze'a ihozirote'e haḡaiḡa 'ahoga'ahoga'e ḡehaḡa. Ze bio, ḡoḡore ebu siuva vuzu'e'ete'e moneo zuni ihoziro.

⁵ E'ano'o Farisea azaḡa zu goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡani'a Iesu ḡadiniro, "Nougadu ḡae tahi'atahi'a'e emeḡe vaze boroboro haḡai idunaḡano mene radiu'ena'a, 'evoreze mene vuzu'adu ogomu au'ohe?"

⁶ Iesu'a naenaenziro, "Peroveta vazeḡa Isaia'a zama guhi azaḡa, zae moneo Badi'a ḡoere rae furenirota'a'e duduga. Ani'a 'ahige rae mirihiro, "Ahi azaḡa'e hebeze hina eḡe gubahe'ohe, rehano zamaze'e eḡe mazaono'o faḡa hune.

⁷ Ze'a Badi'a mazao kurau'eta'a'e huga o'o'a.

Ze'e vaze'a tirote'e goro ḡoe'a ihoze'ohe.'☆

⁸ Za'e Badi'a goro ḡoere riḡa enonadu vouḡaze haḡai obone gigane'ohe."

⁹ Ebu ani'a ziro, "Za'e vouḡaze haḡai hegotoga veize Badi'a goro ḡoe'a ḡarihe fase mae vaḡine'ohe.

¹⁰ Mose'a 'ahige rae reiro, 'Vi'u mogo gubazo'i,'☆ ebu 'Iniu'a ane vi'a moga rae sausaune, ani mau runi'uma.'☆

¹¹ Rehano za'e vize moze mazao 'ahige ra'ohe, 'Fase, e zae dana-zoga mene idaḡa, mazaḡa eḡe'a danazite'e ḡauḡa 'ahi'e Badi'a hatite'e ḡahunoneḡa raha.'

¹² Za'e 'ouge ra'ena'a, vize moze veize gau 'ahoga mene haḡaoga ihoze'ohe.

¹³ E'e ibiḡano zae'a vouḡaze mazaono'o meirote'e haḡaiḡa nunu hegotoga veize, Badi'a goro ḡoe'a mae vaḡine'ohe. Za'e 'uguḡa haḡai ḡehaḡa haḡae'ohe."

*Vaze Sausaune'ete'e Ḡauḡa**(Mataio 15:10-20)*

¹⁴ Ebu hena Iesu'a vaze ḡuḡuvaḡa ane vaḡe bare huzadu ziro, "Zae nidu'a eḡe ḡoere egadu huga e'e edero'i.

¹⁵ Vaze enoneono'o zamaḡa diuḡe'ete'e ḡauḡa'e vaze mene toratorane'ohe. Rehano vaze zamaḡanono'o buau'ete'e ḡauḡa'e vaze toratorane'ohe."*

¹⁷ Iesu'a vaze ḡuḡuvaḡa muhizadu ne diuḡirotene, ane tahi'atahi'a'a hari idaidaḡa moneo ḡadiniro.

¹⁸ Ani'a ḡadiziro, "Za'e 'ize mene edeḡahe? Vaze enoneono'o vaze zamaḡa diuḡe'ete'e ḡauḡa'e vaze mene toratorane'ohe. Za e'e aḡu'ahe?

¹⁹ Mazaḡa a'e vaze zama mene diuḡe'ohe, rehano isiḡa zamaḡa diuḡadu ahiriono'o buau'ohe." Iesu'a 'ouge ra'ena'a, ogomu nidu'a'e deheḡa rae ihoziro.

☆ 7:7 7:7 Isaia 29:13 ☆ 7:10 7:10Vaḡiniro 20:12; Goro 5:16 ☆ 7:10 7:10Vaḡiniro 21:17; Dibu'o 20:9 * 7:15 7:15 ¹⁶ Teḡaḡeta vazeḡa'e faifaine egadu huga edero'i.

²⁰ Ebu ani'a bare ziro, "Nagini'a vase zamaono'o buau'eta'a'e vase toratorane'ohe.

²¹ Mazağa vase zamaono'o zamarone sau'ani'a buau'ohe. A'e daro fu'a, ġonore, ġorugoru,

²² ubuma ġezo, ununu, vase sausaunihi ra'ete'e zamaroneġa, so'oso'o haġaġa, matu'u veize radiu taugitaug'e'ete'e, ahiahi, vase rae sausauze'ete'e, nize mae ite'ete'e ebu zamarone kauriġa ra'ohe.

²³ E'eguġa sau'a nidu'a vase zamaono'o buanadu vase toratorane'ohe."

Sirofonikia Roġaeġani'a Iesu mazao Firo
(Mataio 15:21-28)

²⁴ Iesu'a e'e haba'a modadu Turo onamiro ebu ne 'ahoga diuġiro. Ani'e vazeni 'ahogani'a mene ederoga uratiro. Rehano ani 'u'uru radoga'e mene idararo.

²⁵ E'ea roġae 'ahogani'a radiunu ebu ane aboġa'e vine sau'ani'a ragano reiro. Roġae a'e Iesu hariġa egadu ani vaġe ariro ebu odaġa babagano ġuġuriro.

²⁶ Roġae a'e mene Iuda roġaeġa, rehano Siria haba'ano Fonikiao fureraro. Ani ane aboġa mazaono'o vine sau'a hegone bunifine Iesu uminiro.

²⁷ Rehano Iesu'a roġae e'e niro, "Ibite geno tahi'atahi'a ġubuzi'uma, mazaġa tahi'atahi'a ogomu madu ġuni hanoga'e mene idaġa."

²⁸ Roġae e'e'a naenaeni, "A hube, Zuhi'a Boro. Rehano fata 'u'uġano ġuni'e zuni tahi'atahi'a'a mae mode'ete'e ogomuġa mumuġa au'ohe."

²⁹ 'Ougadu Iesu'a niro, "Ġae naenae'e manoga. E'ano'o ġa neġo onamo'i. Vine sau'a'e aboġa mazaono'o vaġineha."

³⁰ Roġae e'e'a ne onamirotene, ane aboġa'e evane rana bazoga zu vine sau'a'e ani mazaono'o vaġinoga horoniro.

Teġa Kuru zu Mumutafa Vazeġa Fainiro

³¹ Hena Iesu'a Turo modadu Sidono vitiniro. Ebu Dekapoli haba'a onamadu Galilea du'uraġa ovoiro.

³² E'ea vase nu'a teġa kuru zu mumutafa vazeġa 'ahoga Iesu vaġe tutune aradu ani'a 'evo'a vase e'e rana touga uminiro.

³³ Iesu'a vase ġuġuvaġaono'o vase e'e genaġa zamahu onamadu ane 'evore hudu'a vase e'e teġa zamaġano zouniro, ebu ane 'evoreo so'abidadu vase e'e mazane oboniro.

³⁴ Ebu adure ite ġianadu heriro ebu vase e'e niro, "Efata!" Ġoere e'e huga'e, "Ra'ano'il!"

³⁵ 'Ougirotene, zogone vase e'e teġaġani'a ra'aro zu ane mazane'e ufiraro ebu ani faine ġoere ġadahiro.

³⁶ Iesu'a vazeni 'ahoga ago no'i rae riġa ziro. Ani'a barebare 'ouge ziro rehano, ze barebare ani hari rae fureniro.

³⁷ Vaze ġehaġani'a ufeta zaguzaganadu 'ahige rae reiro, "Ani ġau nidu'a faifaine haġae'ohe! Teġa kuru azaġa faizadu ze igi'ohe, ebu mumutafa azaġa faizadu ze ġoere'ohe."

8

Vaze Nidu'a 4,000 Ġubuzi
(Mataio 15:32-39)

¹ E'e madaġano vase ġuġuvaġa 'ahogani'a nu'oraro. Ze anoga ogomuġa o'o'a radu Iesu'a ane tahi'atahi'a ane uhiġa huze aradu ziro,

² “E 'ahi duḡuru vetuḡazi'ohe, mazaḡa ze 'ahao mada uḡidu eḡe teite radiu'ohe zu ogomuze o'o'a.

³ Eḡe'a ze vinini nezeo tuḡuzine, ze ibio higau bauri'uma, mazaḡa zeḡe bo'aḡano nu'e haba faḡanono'o areha.”

⁴ Ane tahi'atahi'a'a naenaeniro, “Haba boha'ano 'ada iniu'a ogomu ḡehaḡa madu vase ḡuḡuvaḡa 'ahi ḡubuzi'uma?”

⁵ Iesu'a ḡadiziro, “Zae mazao 'uvahu odoga'e nugu?” Zeḡe'a naenaeniro, “'Uvahu odoga'e fu'o aheu fare zu ḡozone kome'a'e tahiḡa.”

⁶ Ebu ani'a vase ḡuḡuvaḡa rahao ehoroga radu ziro. Ebu hena 'uvahu odoga fu'o aheu fare zu ḡozone nu madu Badi'a mazao kuraro. Ebu vaheḡadu vase ḡahuge zenoga veize ane tahi'atahi'a ziniro, ebu ze'a vase ḡuḡuvaḡa ḡahugiro.

⁷ Zeḡe mazao ḡozone kome'a nu zuni e'e. Iesu'a e'e madu kuraro ebu ane tahi'atahi'a zeadu ze'a ḡahugiro.

⁸ Vaze nidu'a au idararo. Ebu ane tahi'atahi'a'a ogomu ḡaha'aḡaha'a mae ufadu tunahu nidu'a fu'o aheu fare iri'avoniro.

⁹ E'ea ogarote'e azaḡa bo'aḡano ohoze da'o nidu'a 4,000. Iesu'a ze tuḡuze vaḡiziro.

¹⁰ Ebu ani zogone ane tahi'atahi'a teite ḡasio tiradu Dalumanuta haba'a onamiro.

Farisea Azaḡani'a Haḡai Nu Badeḡa Umidiro (Mataio 16:1-4)

¹¹ Farisea azaḡani'a Iesu vaḡe aradu ani teite ḡadahe ta'irotitiro. Ze ani tuhune nurihi radu uminiro, “Badi'a gigi'aḡa hina haḡai nu badeḡa haḡao'i.”

¹² Iesu'a here'ena'a zamaḡani'a adudanadu 'ahige rae ziro, “Nogaḡu izidi ega'e haḡai nu badeḡa umide'ohe? Eḡe'a hube hune zi'ohe, haḡai nu badeḡani 'ahoga zuni mene furenzini'uma.”

¹³ Ebu hena ani'a ze muhizadu ḡasio bare tiro ebu du'ura moneafa fare onamiro.

Farisea Azaḡa zu Heroda'e Isiti Heuḡa (Mataio 16:5-12)

¹⁴ Iesu tahi'atahi'a'a 'uvahu odoga mae odohoga aḡutaro ebu zeḡe ḡasi zamaḡano'e 'uvahu odoga tiba da'o horoniro.

¹⁵ 'Ougaḡu Iesu'a riḡa iraduguziro, “Tohutoho'i. Farisea azaḡa zu Heroda ḡiazo'i, mazaḡa ze'e isiti heuḡa.”

¹⁶ 'Ougaḡu ze zeḡe'a bare ḡo'aniro, “Emeḡe mazao'e 'uvahu odoga o'o'a radu ani 'ouge ra'ohe.”

¹⁷ Iesu'a ze nagiḡi ḡo'anirota'a'e ederadu ḡadiziro, “Nougaḡu zae mazao 'uvahu odoga o'o'a radu ḡo'ane'ohe? Za 'ize mene horone'ehe ga mene edeḡahe? Za zamaze tuḡahe?”

¹⁸ Za'e ubumazeta, rehano ehamanoga mene idaḡahe? Ebu teḡazeta, rehano abitoga mene idaḡahe? Za mene zamare'ehe?

¹⁹ Eḡe'a 'uvahu odoga fu'o hina vase 5,000 ḡubuzirotene, ḡaha'aḡaha'a'e tunahu nugu iri'avoniro?” Ze'a naenaeniro, “Tunahu gaubanana aheu fare.”

²⁰ Ebu Iesu'a ḡadiziro, “Eḡe'a 'uvahu odoga fu'o aheu fare hina vase 4,000 ḡubuzirotene, ḡaha'aḡaha'a'e tunahu nugu iri'avoniro?” Ze'a naenaeniro, “Tunahu fu'o aheu fare.”

²¹ Ebu Iesu'a ziro, “Za 'ize mene edeḡahe?”

Betesaida Neḡano Ubuma Kuruḡa Vazeḡa Fainiro

²² Ze'e Betesaida neġa ariro. Ebu vase nu'a ubuma kuruġa vaseġa 'ahoga tutune aradu Iesu'a ani obonifine uminiro.

²³ Iesu'a ubuma kuruġa vaseġa 'evo'ano abinadu ani tutune neon'o vaġiniro. Ani'a vase e'e ubuma rana so'abidiro ebu ane 'evore ani rana teadu ġadiniro, "Ġa ġau 'ahoga horone'ehe?"

²⁴ Ani dude ehamanadu niro, "E vase horoze'ohe. Ze horozoga'e ire'a edau ragave'ete'e heuġa."

²⁵ Ebu Iesu'a bare ane 'evore vase e'e ubuma rana tiro. 'Ougirotene, ane ubuma'a ra'anadu bare ehamaro ebu ġau nidu'a faine horoniro.

²⁶ Iesu'a ani ane ne tuġune'ena'a niro, "Betesaida neġa ago diuġo'i."

*Petero'a Iesu'e Keriso rae Reiro
(Mataio 16:13-20; Luka 9:18-21)*

²⁷ Iesu zu ane tahi'atahi'a'a Kaisarea Filipino haba'ano neġaneġa ragave onamiro. E'e ibiġano Iesu'a ane tahi'atahi'a ġadiziro, "Vaze'a e'e iniu rae ra'ohe?"

²⁸ Zeġe'a naenaeniro, "Nu'e ġa'e Ioane babatiso, nu'e Elia, ebu nu'e amahi peroveta vaseġa 'ahoga rae ra'ohe."

²⁹ Ebu Iesu'a ġadiziro, "U za'e e'e iniu rae ra'ohe?" Petero'a naenaeniro, "Ġa'e Keriso."

³⁰ Ebu Iesu'a ġoere riġa ziro, "Eġe moneo vazeni 'ahoga zuni ago no'i."

*Iesu'a Ane Aduga zu Rune moneo Ihoziro
(Mataio 16:21-28; Luka 9:22-27)*

³¹ Ebu hena Iesu'a ane rune moneo ane tahi'atahi'a ġadahe ihoziro, "Vaze Ubugani'a aduga ġehaġa hidi'uma. Ebu vase boroboro, dibu'o vaseġa ġihi'aġaġihi'aġa zu Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġani'a heza-hoha'uma zu goruni'uma. Ebu ani mada uġidu enogano bare ġabodi'uma."

³² Ani'a e'e moneo deheru ġoerirotene, Petero'a Iesu ane genaġano zamahu onamadu ġadahe roniro.

³³ Rehano Iesu'a tehadu ane tahi'atahi'a ġiaze'ena'a, Petero roniro, "Satani, eġe mazaono'o vaġino'i! Ġa'e Badi'a gau mene zamare'ohe, rehano vase gau zamare'ohe."

³⁴ Ebu hena Iesu'a vase ġuġuvaġa zu ane tahi'atahi'a ane vaġe huze nu'ozadu ziro, "Iniu'a eġe hegotihi rae ro'idene, ane ura nidu'a modadu ane satauro odohe'ena'a, eġe hegoti'i.

³⁵ Mazaġa iniu ane ġabone obone gigane'ete'e vaseġa'e ġabone tuġutuġu mene hidi'uma. Rehano iniu'a eġe zu hari manoga veize ane ġabone ahetine, ġabone tuġutuġu hidi'uma.

³⁶ Vaze 'ahogani'a haba nidu'a meite'e ġarugano ġaboneġa daunine, nagi manoga hidi'uma?

³⁷ Ġau 'ahoga hanadu ġaboneġa bare mouga idaġahe?

³⁸ Izidi madaġa azaġa'e daro zu haġai sau'a futau'ohe. E'e zamaġano iniu'a eġe zu eġe ġoere u'ano mazagaronine, Vaze Ubuga zuni Moga agaġano ebu tuġure viga zaġoġa nidu'a agaġano arite'e madaġano vase e'e u'ano mazagaroni'uma."

9

¹ Ebu Iesu'a ziro, "Eġe'a hube hune zi'ohe, izidi 'ada edau radiu'ete'e azaġa bo'aġano vase nu'a 'izema rudanogano Badi'a'a gigi'aġa hina aradu zuhi'azi'ete'e horoni'uma."

*Iesu Iraġani'a Nufiro
(Mataio 17:1-13; Luka 9:28-36)*

² Mada fu'o tiba fare enogano Iesu'a Petero, Iakobo ebu Ioane zamazadu zeḡe da'o maḡa boro itiro. E'ea ani iraḡani'a zeḡe zamao nufiro.

³ Dabuāḡa'e 'urau vazavazahiro. Haba nidu'a zamaḡano vazeni 'ahoga zuni vuzu'e dehenadu 'ouge 'uranoga'e mene idararo.

⁴ Ebu zeḡe zamao Elia zu Mose'a fureranadu Iesu teite ḡoeriro.

⁵ 'Ougadu Petero'a Iesu niro, "Ihore vazēḡa, eme 'ahao radiune manōḡa. Emeḡe uḡidu'a nugo taruha uḡidu ogoratihi. Tiba'e ḡae veize, tiba'e Mose veize ebu tiba'e Elia veize ogora'uma."

⁶ Petero'e nagini ra'eta'a'e mene ederiro, mazaḡa ze rihau rudaro.

⁷ Ebu ḡoze'a fureranadu ze ogoziro ebu ḡozeono'o ago 'ahogani'a ziro, "Ahi'e eḡe zamarone Ubude. Za ani ḡoere egohano'i."

⁸ Ḡarihe fase ze'a ehamu vaḡirotene, vazeni 'ahoga mene horoniro, rehano Iesu da'o horoniro.

⁹ Ze maḡanono'o ovairote'ea, Iesu'a riḡa ziro, "Za'a horonata'a'e vazeni 'ahoga ago no'i, onamo Vaze Ubugani'a rune azaḡa bo'aḡano bare ḡabodi'uma."

¹⁰ 'Ougadu ze nagini horonirote'e zeḡe da'o zamariro, rehano runeono'o ḡabodi'uma rae reirote'e ḡoe'a huga moneo ḡadimutitiro.

¹¹ Ane tahi'atahi'a'a Iesu ḡadiniro, "Nougadu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡani'a, 'Elia'e ibite ari'uma,' rae ra'ohe?"

¹² Iesu'a naenaenziro, "Hube hune Elia'a ibite aradu ḡau nidu'a ruhibi'uma. Buka Zaḡoḡano 'ahige rae mirihiro, 'Vaze Ubuga'e aduga boro hidi'uma ebu vase'a ani hezahoha'uma.' A'e nougadu mirihiro?"

¹³ Eḡe'a zi'ohe, Elia 'ai amahi ariro. Rehano vase'a ani mene ederadu Buka Zaḡoḡano ane moneo mirihirote'e teige, ani mazao zeḡe ura haḡaiḡa haḡairo."

*Tahi'a Kome'a Vine Sau'aḡeta Fainiro
(Mataio 17:14-20; Luka 9:37-43)*

¹⁴ Iesu zu ane tahi'a uḡidu'a ane tahi'a 'ahoga'ahoga vaḡe ovairotene, vase ḡuḡuvaḡani'a Iesu tahi'atahi'a edau ḡeḡeze'ete'e, zu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡani'a zeḡe teite ta'irote'ete'e horoziro.

¹⁵ Vaze nidu'a Iesu horonadu ḡihau zaguzagaro, ebu ani u'a dure onamadu ani mazao, "Manōḡahe?" rae unihiro.

¹⁶ Ebu Iesu'a ane tahi'atahi'a ḡadiziro, "Za'e zeḡe teite nagini moneo ta'irote'ohe?"

¹⁷ Vaze ḡuḡuvaḡa bo'aḡano vase 'ahogani'a naenaeniro, "Ihore vazēḡa, e eḡe ubude ḡae vaḡe tutune areha. Ani'e vine sau'ani'a agatohanadu ḡoeroga'e mene idaḡa.

¹⁸ Vine sau'ani'a noumao ani agatohau'etene, ani rahao mae fe-une'ohe. 'Ougadu ani hebe'ano busure'ohe, ḡonoga atite'ohe ebu ahi'ani'a taidu'ohe. E ḡae tahi'atahi'a mazao vine sau'a hegone bunoga veize umizeha, rehano ze mene idaraneha."

¹⁹ Iesu'a naenaenziro, "Za'e mene fie'ete'e azaḡa! E zae teite no'e faḡa radi'uma? E zae mazao no'e faḡa zamahe obone ti'uma? Tahi'a kome'a e'e eḡe vaḡe tutune aro'i."

²⁰ E'ano'o ze ani tutune ariro. Vine sau'ani'a Iesu horonirote, zogone tahi'a kome'a a'e mae ketoketonadu ani'e rahao higau bauriro ebu hebe'ano busure'ena'a, kiure ragaviro.

²¹ Ebu Iesu'a tahi'a kome'a moga ḡadiniro, "Ani no'e madaḡanono'o ugi 'ahi meiro?" Mogani'a naenaeniro, "Ani kome'a madaḡanono'o meiro.

²² Vine sau'ani'a gae gēhaḡa ani manoga veize ire rogao ga vuo ani mae feuniro. Rehano gae'a gāuni 'ahoga haḡaoga'e idaḡa ro'idene, emeḡe vetuḡafo'i zu danafo'i."

²³ Iesu'a niro, "'Idaḡa ro'idene,' rae ago ro'i. Iniu fie'ete'e azaḡa'e ḡau nidu'a haḡaoga'e idaḡa."

²⁴ Tahī'a kome'a mogani'a zogone agoḡa boro hina ḡihau niro, "E fie'ohe. Eḡe'a fie'eta'a'e zoreḡa 'ahine, eḡe danaho'i!"

²⁵ Iesu'a vase ḡuḡuvaḡani'a dure are'ete'e horozirotene, vine sau'a roniro, "Vaze mae teḡa kuru zu mumutafa azaḡano sausauze'ete'e viga, eḡe'a riḡa ḡa'ohe, ani mazaono'o buano'i ebu ani mazao ago bare diuḡo'i."

²⁶ 'Ougirotene, vine sau'ani'a ḡihau ḡaniḡanaro ebu tahī'a kome'a mae ketoketonadu buau vaḡiniro. Tahī'a a'e rune vazēḡa teigiro 'ahine, zeḡe'a, "Ani rudaneha," rae reiro.

²⁷ Rehano Iesu'a 'evo'ano ani obonadu abine ḡihinirotene, ani edau iḡuniro.

²⁸ Iesu'a ne 'ahoga diuḡirotene, ane tahī'atahī'a'a sifu ḡadiniro, "Eme'a nougadu vine sau'a hegone bunoga mene idaraneha?"

²⁹ Iesu'a naenaenziro, "'Ahiguḡa vine sau'a'e kuru* hina da'o mae buze'ohe."

*Iesu'a Ane Rune moneo Bare rae Fureniro
(Mataio 17:22-23; Luka 9:43b-45)*

³⁰ Ze e'e haba'a modadu Galilea haba'a vitau onamiro. Iesu'e vazeni 'ahogani'a ze noumao radiu'eta'a'e ederoga mene uratiro,

³¹ mazaḡa ani'e ane tahī'atahī'a ihozinu. Ani'a 'ahige rae ziro, "Vaze Ubuga'e agireḡa 'evoreo ri'ini'uma. Ze ani ma'uma ebu mada uḡidu enogano ani'a bare ḡabodi'uma."

³² Rehano Iesu tahī'atahī'a'e ane ḡoere huga mene ederiro ebu e'e moneo bare ḡadimanoga zuni riharo.

*Iniu'e Ḣihi'a hune?
(Mataio 18:1-5; Luka 9:46-48)*

³³ Ze Kaperanauma neḡa onamiro. Iesu'a neo radirotene, ane tahī'atahī'a ḡadiziro, "Za ibio nagi moneo roteteha?"

³⁴ Rehano ze sifu radiro, mazaḡa ze ibio iniu'e ḡihi'a hune moneo rotetiro.

³⁵ Iesu'a ehorirote'e enogano ane tahī'a gaubanana aheu fare huzadu ziro, "Iniu'e vase ibi'a reihi reine, ani'e vase ḡonaga rae radu vase nidu'a tuḡure vazēḡano re'uma."

³⁶ Ani'a tahī'a kome'a 'ahoga zamahanadu zeḡe bo'aḡano ohoniro ebu ane 'evore hina ohanadu ziro,

³⁷ "Iniu'a eḡe niḡano tahī'a kome'a 'ahiguḡa mae ḡihinine, ani'e eḡe mae ḡihihe'ohe. Ebu iniu'a eḡe mae ḡihihine, ani'e eḡe da'o mene mae ḡihihe'ohe, rehano eḡe tuḡuhirote'e Badi'aḡa mae ḡihine'ohe."

*Eme mene Agirofi'ete'e Vazeḡa'e Emeḡe none Vazeḡa
(Luka 9:49-50)*

³⁸ Ioane'a Iesu niro, "Thore vazēḡa, eme vase 'ahogani'a gae niḡano vine sau'asau'a hegoze buzirote'e horoniro. 'Ougadu emeḡe'a ani garariro, mazaḡa ani'e mene emeḡe none vazēḡa."

³⁹ Iesu'a niro, "Ani ago gararo'i. Iniu'a eḡe niḡano haḡai gigi'a haḡairote'e ḡarugano eḡe rae sausauhe'ete'e vazēḡa'e o'o'a.

⁴⁰ Eme mene agirofi'ete'e vazēḡa'e emeḡe none vazēḡa.

* 9:29 9:29 kuru zu ogomu moneo zaḡozaḡe'ete'e

⁴¹ Ege'a hube hune zi'ohe, iniu'a za'e Keriso mone azağa radu vu bioğa tiba zini'ete'e vazega'e ani'a meite'e naega mene hune dauni'uma."

Vaze Hağai Sau'ano Tutune Ve'one'ete'e Vazega
(Mataio 18:6-9; Luka 17:1-2)

⁴² "Ebu ege mazao fie'ete'e azağa kome'akome'a 'ahiguğa bo'ağano tiba zuni hağai sau'ano tutune ve'one'ete'e vazega'e hadi horeğa ane 'unuo autadu davarao mae feunine'e ufeta manoğa.

⁴³ 'Evorego naegani'a hağai sau'ano tutu'e ve'o'o'idene, vari'e modo'i. 'Evo'o tiba hina gabone tuğutuğu hidoga'e ufeta manoğa. A'e 'evorego aheu hina ire roga mene hauge'ete'e zamağano mae feu'oga vitine'ohe.†

⁴⁵ Odağō naegani'a hağai sau'ano tutu'e ve'o'o'idene, vari'e modo'i. Odağō tiba hina gabone tuğutuğu hidoga'e ufeta manoğa. A'e odağō aheu hina ire roga radiu tuğutuğu zamağano mae feu'oga vitine'ohe.‡

⁴⁷ Ubumağō naegani'a hağai sau'ano tutu'e ve'o'o'idene, gude modo'i. Ubumağō tiba hina Badi'a'a zihi'azi'ete'e haba'a diugoga'e ufeta manoğa. A'e ubumağō aheu hina ire roga radiu tuğutuğu zamağano mae feu'oga vitine'ohe.

⁴⁸ Ire rogao radiu tuğutuğē'ete'e idiğa gehağani'a ahirize a'uma ebu ire roga'e mene hune vida'uma.

⁴⁹ Dibu'o rana dama teadu dehene'ete'e teige, vase nidu'a'e ire roga hina dehezi'uma.

⁵⁰ Dama'e manoğa, rehano inigani'a hauğine, nougenouge bare inida'uma? Zae bo'ağano dama teadu unihotito'i."

10

Roğae Mode'ete'e moneo Ihoziro
(Mataio 19:1-12; Luka 16:18)

¹ Iesu'a e'e haba'a modadu Iudea haba'a onamiro ebu hena Ioridana vuğa moneafa onamiro. Vaze guğuvağani'a ani vage bare ariro ebu ane'a iğaiğa hağainute'e teige ze ihoziro.

² Ebu Farisea azağa nu'a Iesu tuhune nurifine ani vage aradu gadiniro, "Ohoze'a inuga modoga'e idağahe?"

³ Iesu'a naenaenziro, "Mose'a nagi goro goe'a ziro?"

⁴ Ze'a niro, "Mose'e ohoze'a inuga modo'idene, ani'a ihore so'ağa mirihadu inuga hau'ete'e enogano inuga modoga'e idağa rae reiro."

⁵ Iesu'a naenaenziro, "Zamaze riğa 'ahine, Mose'a goro goe'a e'e mirihadu ziniro.

⁶ Rehano gadaheğano Badi'a'a gau nidu'a hağairotene, vase hağadu ze'e ohoze zu roğae reiro.✧

⁷ E'ano'o ohoze'e vi'a moga modadu inuga teite tibura'uma,

⁸ ebu anianine ahiri tiba re'uma.✧ 'Ougadu ze'e mene aheu, rehano ahiri tiba.

⁹ E'ano'o Badi'a'a tibuzirota'a'e vase'a mene rovoni'uma."

¹⁰ Ze bare ne diugirotene, Iesu tahi'atahi'a'a e'e moneo gadiniro.

¹¹ Ebu ani'a naenaenziro, "Iniu'a inuga modadu roğae 'ahoga teite hahurine, ani'e inuga agirohanadu ubuma gezau'ete'e heuğa.

¹² Ebu roğae'a i'a modadu ohoze 'ahoga teite hahurine, ani'e ubuma gezau'ete'e heuğa."

† 9:43 9:43 ⁴⁴ Ire rogao radiu tuğutuğē'ete'e idiğa gehağani'a ahirize a'uma ebu ire roga'e mene hune vida'uma. ‡ 9:45 9:45 ⁴⁶ Ire rogao radiu tuğutuğē'ete'e idiğa gehağani'a ahirize a'uma ebu ire roga'e mene hune vida'uma. ✧ 10:6 10:6 Gadaheğa 1:27 ✧ 10:8 10:8 Gadaheğa 2:24

Iesu'a Tahi'a Kome'akome'a veize Kuraro
(Mataio 19:13-15; Luka 18:15-17)

¹³ Vaze nu'a tahi'a kome'akome'a tutuze Iesu vaḡe ariro, mazaḡa Iesu'a 'evo'a zeḡe rana touga uratiro. Rehano ane tahi'atahi'a'a ze roziro.

¹⁴ Iesu'a e'e horonirotene, ani zamaḡa ḡuginadu ziro, "Tahi'a kome'akome'a eḡe vaḡe aroga'e idaḡa ro'i zu ago gararo'i. Mazaḡa Badi'a'a zuhi'azi'ete'e azaḡa'e tahi'a kome'akome'a teige'ete'e azaḡa.

¹⁵ Eḡe'a hube hune zi'ohe, iniu'a tahi'a kome'a teige Badi'a'a zuhi'azi'ete'e mene mae ḡihinine, ani'e Badi'a'a zuhi'ani'ete'e vazeḡa mene re'uma."

¹⁶ Ebu Iesu'a tahi'a kome'akome'a ane 'evore hina ohaziro, ebu 'evo'a zeḡe rana teadu ze manohuga hidifine kuraro.

Ma'ora Vazeḡa

(Mataio 19:16-30; Luka 18:18-30)

¹⁷ Iesu'a ane ibiḡano ḡadahe onamirotene, vaze 'ahogani'a ane vaḡe dure aradu Iesu zamao obenaga hina tuḡiro ebu ḡadiniro, "Ihore vazeḡa manoga, e nougine, ḡabone tuḡutuḡu hidi'uma?"

¹⁸ Iesu'a naenaeniro, "Ḡa nougaḡu e'e manoga rae ra'ohe? Vazeni 'ahoga zuni mene manoga, rehano Badi'a ane da'o manoga.

¹⁹ Ḡa'e Mose goro ḡoe'a edeḡa: 'Ago gorugoro'i, ubuma ago ḡezano'i, ago ḡonotano'i, vaze moneo ago ḡuriro'i, vaze ago so'oso'ozo'i ebu vi'u mogo gubazo'i.✧"

²⁰ Ani'a Iesu naenaeniro, "Ihore vazeḡa, e'e kome'anono'o ḡoere 'ahi nidu'a hegote ariro."

²¹ Iesu'a ani ḡiaḡianadu ani zamare borofiro. Ebu ani'a niro, "Ḡa ḡau 'ahoga 'ize mene haḡaeha. Onamadu ḡauḡo nidu'a serono'i ebu zahara azaḡa zeno'i. 'Ougine, ḡa adureo ḡau naeḡa boroboro hidi'uma. Ebu aradu eḡe hegoto'i."

²² Ani'a Iesu ḡoere egadu zaguzagaro ebu zamaḡani'a adudu bororu'ena'a iḡuniro, mazaḡa ani'e ufeta ma'ora vazeḡa.

²³ Iesu'a ehamu varahiro ebu ane tahi'atahi'a ziro, "Ma'ora azaḡa'e Badi'a'a zuhi'azi'ete'e azaḡa rouga'e riḡa bagaḡa."

²⁴ Iesu tahi'atahi'a'e Iesu ḡoere egadu zaguzagaro. Ebu Iesu'a bare ziro, "Eḡe tahi'atahi'a, vaze'e Badi'a'a zuhi'azi'ete'e azaḡa rouga'e riḡa bagaḡa.

²⁵ Kamero'a niduru ho'oga diuḡoga'e riḡa. Rehano ma'ora vazeḡa'e Badi'a'a zuhi'ani'ete'e vazeḡa rouga'e ufeta riḡa."

²⁶ Iesu tahi'atahi'a'e ufeta hune zaguzagaro ebu zeḡe'a bare ḡadimutitiro, "'Ougine, iniu'a ḡabone hidi'uma?"

²⁷ Iesu'a ḡiazadu ziro, "Vaze ane'a bare ḡabone hidoga'e mene idaḡa, rehano Badi'a'e idaḡa. Badi'a'a ḡau nidu'a haḡaoga'e idaḡa."

²⁸ Ebu Petero'a niro, "Eme emeḡe ḡau nidu'a modadu ḡa hegotiro."

²⁹ Iesu'a naenaenziro, "Eḡe'a hube hune zi'ohe, iniu'a eḡe zu hari manoga veize neḡa, negoḡa, ezeḡa, vi'a, moga, tahi'aḡa ga mebaḡa modine,

³⁰ ani'e izidi madaḡano aduga hidi'uma rehano, naeḡa ḡae 100 hidi'uma—neḡa, negoḡa, ezeḡa, vi'a, tahi'aḡa ebu mebaḡa bare hidi'uma. Ebu zama moneo ḡabone tuḡutuḡu hidi'uma.

³¹ Rehano vaze ibi'a ḡehaḡa'e ḡonaga re'uma, u vaze ḡonaga ḡehaḡa'e ibi'a re'uma."

Iesu'a Ane Rune moneo Ḡae Uḡiduḡa Ihoziro
(Mataio 20:17-19; Luka 18:31-34)

³² Iesu zu ane tahi'atahi'a'e Ierusalem a ite'ete'ea, Iesu'a ibitiro ebu ane tahi'atahi'a'e zaguzagaro zu ani hegotirote'e azağa'e riharo. Ebu Iesu'a ane tahi'a gaubanana aheu fare ane uhiğa huze aradu nagini'a ani mazao fureratite'e ihoziro,

³³ “Eme'e Ierusalem a ite'ohe. Ebu Vaze Ubuga'e dibu'o vazega ġihi'ağaġihi'ağa zu Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azağa 'evoreo ri'ini'uma. Ze ani runeo tuġuni'uma zu Iuda mene azağa 'evoreo ri'ini'uma.

³⁴ Ebu Iuda mene azağa'e ġirihoha'uma, ani rana so'abidi'uma, masini'uma zu goruni'uma. Rehano mada uġidu ġarugano ane'a bare ġabodi'uma.”

*Iakobo ebu Ioane'a Iesu Uminiro
(Mataio 20:20-28)*

³⁵ Ebu Zebedeo ubugaubuga, Iakobo zu Ioane'a Iesu vage aradu niro, “Thore vazega, eme'a nagini umide'ete'e ġae'a emege veize hağaoga urate'ohe.”

³⁶ Iesu'a ġadiziro, “Za'e eġe'a zae veize nagini hağaoga urate'ohe?”

³⁷ Ze'a naenaeniro, “Ġae'a niġo mae ġihinite'e madaġano emege bo'aġano tiba'e ġae eda'e mone zu 'ahoga'e ġae kauri mone iġu'a ġihi'aġano ehoroga urate'ohe.”

³⁸ Iesu'a ziro, “Za zae'a nagini umihe'eta'a'e aġu'a. Eġe'a gage'ete'e bioġa aduga zae'a gagoga idaġahe, zu eġe'a meirote'e babatisoġa hina zae'a babatisozoga idaġahe?”

³⁹ Ze'a naenaeniro, “O'e, eme idaġa.” Iesu'a ziro, “Za'e eġe'a gage'ete'e bioġa gagi'uma ebu eġe'a meirote'e babatisoġa me'uma.

⁴⁰ Rehano eġe eda'e mone zu kauri mone iġu'a ġihi'aġa'e eġe'a mene zini'uma, rehano Badi'a'a ohozirote'e azaġani'a da'o iġuri e'e me'uma.”

⁴¹ Iesu tahi'a gaubanana'a e'e iġirotene, Iakobo zu Ioane mazao maġuniro.

⁴² 'Ougadu Iesu'a ze huze nu'ozadu ziro, “Za edeġa, Badi'a aġu'a azaġa zuhi'azi'ohe rae zamare'ete'e azaġa'e zeġe haba azaġa riġa zuhi'azi'ohe, ebu gavana vazega boroboro'e zeġe haba azaġa rana edau'ohe.

⁴³ Rehano za'e ze ago teiġo'i. Zae bo'aġano iniu'e ġihi'a hune reihi reine, ani'e zae tuġure vazegano re'uma.

⁴⁴ Ebu iniu'e zae bo'aġano vaze ibi'a reihi reine, ani'e vaze nidu'a tuġure vazegano re'uma.

⁴⁵ Mazaġa Vaze Ubuga'e vazevaze'a ane tuġure azaġano rouga radu mene ariro, rehano ani'e vaze tuġure vazegano rouga radu ariro. Ebu vaze ġehaġa veize ane ġabone hina dibu'ifine ariro.”

*Ubuma Kuruġa Vazega, Batamio Fainiro
(Mataio 20:29-34; Luka 18:35-43)*

⁴⁶ Ebu hena ze Ieriko ariro. Iesu'a ane tahi'atahi'a zu vaze ġuġuvaġa teite Ieriko mode iġunirotene, ubuma kuruġa vazega 'ahoga, Timeo ubuga Batamio'a ibi genaġano hadi umine'ena'a, ehore radiro.

⁴⁷ Ani Nazareta vazega Iesu'a vitau'ete'e iġirotene, ġihau huario, “Iesu, Davida mariga, eġe vetuġaho'i!”

⁴⁸ 'Ougirotene, vaze ġehaġani'a ani roniro, “Ġa sifu rado'i!” Rehano ani ufeta ġihau huario, “Davida mariga, eġe vetuġaho'i!”

⁴⁹ Ebu Iesu'a tue edanadu ziro, “Ani huno'i.” Ebu ze ubuma kuruġa vazega hunadu niro, “Inaro'i zu edau iġuno'i. Iesu'a ġa huġade'ohe.”

⁵⁰ Ebu ani'e ane raga dabuġa genaġano feune modadu rafate iġuniro ebu Iesu vage onamiro.

⁵¹ Iesu'a ġadiniro, "Ġa eġe'a ġae veize nagini haġaoga urate'ohe?" Ubuma kuruġa vazegani'a niro, "Ihore vazegā, e ehamatihi."

⁵² Ebu Iesu'a niro, "Onamo'i. Ġae'a eġe mazao fie'ete'e'a ġae mano'eha." 'Ougirotene, ani'a zogone bare ehamaro ebu ibio Iesu hegotiro.

11

Iesu'a Ierusalem a Diuġiro

(Mataio 21:1-11; Luka 19:28-40; Ioane 12:12-19)

¹ Ze Ierusalem a hanitadu Olivi Maġano Betefage zu Betania neġano feurirotene, Iesu'a ane tahi'a ahe u tuġuze'ena'a ziro,

² "Zama ġoha neġa onamo'i. E'e neġa diuġine, vazeni 'ahogani'a mene ehorirote'e donikiġa ubuġa batune touga horoni'uma. Doniki e'e fuhi'adu 'ahi zamahu aro'i."

³ Vaze 'ahogani'a, 'Za nouġadu 'ahige'ohe?' rae ġadizo'idene, 'Zuhi'a Boro'a urate'ohe ebu ġarihe 'ahi bare tuġune ari'uma,' rae no'i."

⁴ Ze onamadu doniki ubuġa 'ahoga ibi enogano ibiheta 'ahogano batune touga horoniro ebu doniki ubuġa e'e fuhi'iro.

⁵ E'e madaġano e'ea edau radirote'e azaġa nu'a ġadiziro, "Za nouġadu doniki ubuġa e'e fuhi'e'ohe?"

⁶ Iesu tahi'atahi'a'e Iesu'a zirote'e teige naenaenziro. 'Ougirotene, ze idaġa radu Iesu tahi'atahi'a tuġuze onamiro.

⁷ Ze doniki ubuġa tutune Iesu vaġe aradu dabuaze doniki ubuġa ġarunio zahariro ebu Iesu'a e'e rana tire ehoriro.

⁸ Ebu vaze ġehaġani'a dabuaze ibi rana hiraro, u vaze nu'e ire ezaga rouġeta butuo vari'e madu hiraro.

⁹ Ebu Iesu zamao onamirote'e azaġa zu ġaruna hegotirote'e azaġani'a huaru,
"Hosana!

Zuhi'a Boro niġano are'ete'e vazegā'e ġihi'a hune!

¹⁰ Nigunihi! Emeġe mama Davida'a zuhi'azite'e madaġani'a are'ohe!"

"Hosana,
hitana huneo niġa nigunihi!"

¹¹ Iesu'a Ierusalem a diuġadu kuru neġa onamiro ebu e'ea ġau nidu'a ġiane ragaviro. Ġoravararo 'ahine, ane tahi'a gaubanana ahe fare teite Betania neġa onamiro.

Figi Ireġa Roniro

(Mataio 21:18-19)

¹² Irarirotene, ze Betania neġa mode iġune'ete'ea Iesu'e vininiro.

¹³ Ani'a faġanono'o ehamarotene figi ireġa rouġeta horoniro ebu a'e maġaġeta ga o'o'a'e udahoga veize onamiro. Ani'a e'e uhiġa onamadu ġanirotene, maġa'e o'o'a, rehano rouġa da'o horoniro, mazaġa a'e mene figi ireġani'a hudau'ete'e madaġa.

¹⁴ 'Ougadu Iesu'a ire e'e niro, "Vaze 'ahogani'a ġae mazaono'o maġa 'ahoga mene hune a'uma." Ebu ane tahi'atahi'a'e ani'a 'ouge reirote'e iġiro.

Iesu'a Kuru Neġa Deheniro

(Mataio 21:12-17; Luka 19:45-48; Ioane 2:13-22)

¹⁵ Ebu ze Ierusalem a feunirotene, Iesu'a kuru neġa haba'ano diuġadu hoite'ete'e azaġa zu serone'ete'e azaġa hegoze buziro. Ebu hadi seniso zini'ete'e* azaġa fata zu Tubuġo niniġa serone'ete'e azaġa ehoru haba'a

* 11:15 11:15 Kuru neġa takesiġa veize.

mae ġihuniro,

¹⁶ Ebu iniu'a toheze kuru neġa haba'ano odohe vitau oname onae'ete'e azaġa garariro.

¹⁷ Ebu ani'a ze ihoziro, "Buka zaġoġano 'ahige rae mirihiro, 'Eġe ne'e kuru neġa rae huni'uma. ✱ Rehano zae'a kuru neġa'e ġonore azaġa neġano ġihuniro."

¹⁸ Dibu'o vazegħa ġihi'aġaġihi'aġa zu Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġani'a Iesu ġoere igirotene, Iesu manoga radu ibi 'ahoga ġadahe vaġiro. Mazaġa vaze ġuġuvaġa nidu'a ane ihore moneo zaguzagaro 'ahine, ze ani rihoniro.

¹⁹ Ġoravararotene, Iesu ebu ane tahi'atahi'a'e Ierusalemā ġutu'aġa onamiro.

*Figi Ireġani'a Rorarote'e moneo Iesu'a Ihoziro
(Mataio 21:20-22)*

²⁰ Oherebau uzeuze, ze ibio oname'ete'ea, figi ireġa'e mo'aġanono'o rorau taiga ġuzu ovoroga horoniro.

²¹ 'Ougirotene, Petero'a zamaradu Iesu niro, "Ihore vazegħa, ġiano'i! Ġae'a, 'Rudano'i,' rae nirote'e figi ireġa'e roraneha."

²² Ebu Iesu'a naenaenziro, "Badi'a mazao fio'i.

²³ Eġe'a hube hune zi'ohe, iniu'a maġa 'ahi nina'a, 'Ġihitadu davara zamaġano buano'i,' rae reine ebu ani zamaġa mene 'ada'adane'ena'a, ani'a nagini rate'e'a huda'uma rae mae ġihinine, 'uguġani'a furera'uma.

²⁴ E'ano'o eġe'a zi'ohe, zae'a kurau'ete'e zamaġano nagini umine'eta'a'e hideha rae mae ġihinine, zae'a hidi'uma.

²⁵ Za'a edanadu kurau'ete'e madaġano, zae'a vaze 'ahoga teite agirotito'idene, ane haġai sau'a rae modo'i. 'Ougine, Moze adureo zuni zae haġai sau'a rae modi'uma." †

*Iesu Ġigi'aġa moneo Ġadiniro
(Mataio 21:23-27; Luka 20:1-8)*

²⁷ Ze Ierusalemā bare feuriro. Ebu Iesu'a kuru neġa haba'ano ragavirote'ea, dibu'o vazegħa ġihi'aġaġihi'aġa, Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġa zu vaze boroboro'a ani vaġe ariro.

²⁸ Ebu ze'a ġadiniro, "Ġa no'e ġigi'aġa hina 'ahiguġa haġae'ohe? Iniu'a 'ahiguġa haġae'ete'e ġigi'aġa ġaniro?"

²⁹ Iesu'a naenaenziro, "Eġe zuni ġadimu 'ahoga zinihi. Eġe naenaeho'i, 'ouguine e no'e ġigi'aġa hina 'ahiguġa haġae'ete'e ihozi'uma.

³⁰ Ioane'a babatiso zinirota'a'e Badi'a mazaono'o ga vaze mazaono'o? Eho'i!"

³¹ Ze zeġe da'o ġo'ane'ena'a 'ahige rae reiro, "Badi'a mazaono'o reine, 'Za nougadu Ioane ġoere mene mae ġihiniro?' rae ifi'uma.

³² U vaze mazaono'o reine zuni mene idaġa." Ze vaze ġehaġa rihoziro, mazaġa zeġe nidu'a Ioane'e hube hune peroveta vazegħa rae mae ġihiniro.

³³ E'ano'o ze 'ahige naenaeni, "Eme aġu'a." Ebu Iesu'a ziro, "Eġe zuni no'e ġigi'aġa hina haġai 'ahiguġa haġae'ete'e mene ihozi'uma."

12

*Hihi Azaġa Sau'a Hari Idaidaġa
(Mataio 21:33-46; Luka 20:9-19)*

✱ 11:17 11:17 Isaia 56:7 † 11:25 11:25 ²⁶ Zae'a vaze haġai sau'a mene rae modine, adureo Moze'a zuni zae haġai sau'a mene rae modi'uma.

¹ Hena Iesu'a hari idaidağa hina ze ġadahe ziro, "Vaze 'ahogani'a vaini mebağa 'ahoga ġoraro. Ani'a vaini mebağa ġoranadu ġabi'a merau varahiro, ebu vaini mağa vuğa gige'ete'e veize iduğa 'ahoga hu'iro, zu ehamu'ete'e neğa hitaga hağairo. Hena vaini mebağa e'e hihi azağa nu 'evoreo tiro, ebu haba 'ahoga onamadu mada fağa ragaviro.

² Vaini mağa hirive'ete'e madağani'a feurirotene, vaini mebağa vazegani'a hihi azağa mazaono'o vaini mağa nu mouga radu ane tuğure vazega 'ahoga zege vađe tuğune onamiro.

³ Rehano ze ani obone teadu bouniro ebu 'evo'a isoğa tuğune baroniro.

⁴ Hena ani tuğure vazega 'ahoga zege vađe bare tuğuniro, rehano ze ani vadigano maro ebu ani mae mazagarone runiro.

⁵ Ebu ani tuğure vazega 'ahoga zege vađe bare tuğuniro, rehano ze'a ani mau runiro. Ebu ani'a tuğure azağa ġehağa bare tuğuziro, rehano ze nu'e bouziro ebu nu'e zimi ruziro.

⁶ Ebu ani mazao tuğunite'e vazega'e tiba da'o e'e, a'e ane zamarone ubuga. Ġonagano ani ubuga tuğuniro ebu 'ahige rae reiro, 'Ze eđe ubude gubani'uma gaogi.'

⁷ Rehano hihi azağani'a neneğaniro, "Ahi'e moga mazaono'o vaini mebağa 'ahi meite'e vazega. Eme ani matihi, 'ouGINE vaini mebağa 'adi'e emeđe'a me'uma.'

⁸ E'ano'o ze ubuga obone teadu mau runiro, ebu ani vaini mebağa enonao mae feuniro.

⁹ 'Ougadu vaini mebağa vazega'e zeđe mazao nougi'uma? Ani aradu hihi azağa mau ruzi'uma ebu vaini mebağa'e vaze nu zini'uma.

¹⁰ Za'e Buka Zağoğano ġoere 'ahi mene me'odirohe? 'Vaze'a hadi hina ne ogorarotene, ze'a mae modirote'e hadiğa'e ne du'e rinede'ete'e hadiğa reiro.

¹¹ A'e Zuhi'a Boro'a hağairote'e hağağa. Emeđe'a ġiane'etene, zaguzagau'ohe.'☆"

¹² Ebu hena dibu'o azağa ġihi'ağahi'ağa, Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azağa ebu vaze boroboro'e Iesu'a zeđe moneo hari idaidağa reirote'e ederirote'e, Iesu obone tihi reiro. Rehano ze vaze ġuğuvagani'a zeđe mazao mağuni'uma radu rihoziro 'ahine, Iesu muhinadu oname ġouriro.

Takesi'e Iniu Ha'uma?
(Mataio 22:15-22; Luka 20:20-26)

¹³ Vesu ze Iesu'a ġoere rae ve'onine obone touga veize Farisea azağa zu Heroda mone azağa nu'e Iesu vađe tuğuziro.

¹⁴ Ze ani vađe aradu niro, "Thore vazega, eme edeğa, ġa'e huga da'o ġoere'ohe, vaze u'ano zamağō mene hagane'ohe, vaze nidu'a mazao mene inahe'ohe zu Badi'a mone ibiğa hugano ihoze'ohe. Eme'e Roma kiniğa mazao takesi haune, idağa ga mene?

¹⁵ Eme takesi ani ha'uma ga mene?"

Rehano Iesu'a ze ani so'onihi rae ra'eta'a'e ederadu ziro, "Nougađu za'e eđe so'ohihi radu tuhuhe'ohe? Roma hadiğa* tiba odohe aradu ihoho'i."

¹⁶ Ze'a Roma hadiğa tiba odohe arirotene Iesu'a ġadiziro, "Iniu viga zu iniu niğa'e hadi e'e rana mirihiro?" Ze'a naenaeniro, "A'e Roma kiniğa viga zu niğa."

¹⁷ Ebu Iesu'a ziro, "Roma kiniğa ġau'e Roma kiniğa hano'i, u Badi'a ġau'e Badi'a hano'i." Ebu ze'e ani ġoere egadu zaguzagaro.

*Runeono'o Bare Ġabode'ete'e moneo Ġadiniro
(Mataio 22:23-33; Luka 20:27-40)*

¹⁸ Ebu hena Sadukea azaġa nu'a Iesu vaġe ariro. Ze'e vaze'a runeono'o mene bare ġabodi'uma rae ra'ete'e azaġa.

¹⁹ Zeġe'a Iesu ġadiniro, "Thore vazegħa, Mose'a goro ġoe'a 'ahoga 'ahige rae mirihiro, 'Ohoze 'ahogani'a rudanadu ane inuga'e ubuga 'o'o'a reine, ohoze negoġani'a ġozobaġa teite hahuri'uma, ebu ubuga furenadu ubugani'a rune negoġa eha'a me'uma.'☆

²⁰ Hari 'ahi zamaro'i. Negoġa nidu'a fu'o aheu fare'a radiunu. Ibi'ani'a hahuriro ebu ubuga o'o'a rudaro.

²¹ Ebu negoġa aheugani'a ġozobaġa teite hahuriro, rehano ane zuni ubuga o'o'a rudaro. Ebu negoġa uġiduġa mazao zuni 'uguġani'a idane fureraro.

²² Ebu negoġa nidu'a fu'o aheu fare'a ubudeze o'o'a rudaro. Ġonagano ġozoba e'e zuni rudaro.

²³ 'Ougadu runeono'o bare ġabodite'e madaġano roġae a'e iniu inuga re'uma? Mazaġa ohoze nidu'a fu'o aheu fare'a ani teite hahuriro."

²⁴ Iesu'a naenaenziro, "Za'a zamare'eta'a'e ve'oġa, mazaġa za Buka Zaġoġa ga Badi'a gigi'aġa moneo aġu'a.

²⁵ Rune azaġani'a bare ġabodite'e madaġano ohoze zu roġae'e mene hahuri'uma. Ze'e tuġure viga adureo teigi'uma.

²⁶ Rune azaġani'a bare ġabode'ete'e moneo'e za Mose Bukaġano ire renoga hariġa mene me'odirohe? Hari e'e zamaġano Badi'a'a Mose 'ahige rae niro, 'E'e Aberahamo Badi'a, Isako Badi'a zu Iakobo Badi'a.' Za e'e aġu'ahe?

²⁷ Badi'a'e mene rune azaġa Badi'a, rehano ġabone azaġa Badi'a. Zae zamarone'e ve'oġa hune!"

*Goro Ġoe'a Ġihi'a Hune
(Mataio 22:34-40; Luka 10:25-28)*

²⁸ Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e bo'aġano 'ahogani'a aradu zeġe'a ta'irote'ete'e igiro. Ebu ani'e Iesu'a faine naenaenzirote'e horonadu ġadiniro, "Goro ġoe'a nidu'a zamaġano no'e goro ġoe'a'e ġihi'a hune?"

²⁹ Iesu'a naenaenziro, "Goro ġoe'a ġihi'a hune'e 'ahi e'e: 'Isaraela azaġa, ego'i. Zuhi'a Boro emeġe Badi'a'e Zuhi'a Boro tibuhuga.

³⁰ Zamaze nidu'a hina, vineze nidu'a hina, zamaroneze nidu'a hina zu inaraze nidu'a hina Zuhi'a Boro zae Badi'a zamare borofo'i.'☆

³¹ Goro ġoe'a ġihi'a hune aheuġa'e 'ahi e'e: 'Za zae bare zamare borofo'ete'e teige, nabudize zamare borofo'i. Goro ġoe'ani 'ahoga goro ġoe'a 'ahiguġa mene vitinoga.'☆"

³² Ebu Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e vazegħani'a Iesu niro, "Thore vazegħa, ġae ġoere 'ahi'e dudugħa: Badi'a'e tibuhuga. Badi'ani 'ahoga'e o'o'a.

³³ Zamaze nidu'a hina, zamaroneze nidu'a hina zu inaraze nidu'a hina Badi'a zamare borofo'eta'a'e, ebu za zae bare zamare borofo'ete'e teige nabudize zamare borofo'eta'a'e hufi haone'ete'e dibu'oġa zu ġahunone nidu'a vitinoga."

³⁴ Iesu'a ani fairu doġo'ani naenaenzirote'e horonirotene, ani niro, "Badi'a'a zuhi'aġanite'e madaġa'e mene faġa." E'e enogano vazeni 'ahogani'a Iesu mene bare ġadiniro.

*Keriso'e Iniu Mariga?
(Mataio 22:41-46; Luka 20:41-44)*

³⁵ Iesu'a kuru neġa haba'ano ihozirote'ea, vaze ġadiziro, “Nougadu Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġani'a Keriso'e Davida mariga rae ra'ohe?

³⁶ Davida'e Vine Zaġoġani'a ihonadu 'ahige rae reiro,

'Badi'a'a eġe Zuhi'a Boro niro,

“Eġe eda'e moneo ehoroi,
onamo eġe'a agireġo nidu'a madu

odaġo 'u'uġano raharahazi'uma.”[☆]

³⁷ Davida ane'a bare Keriso mazao, 'Zuhi'a Boro,' rae huniro. Tena Keriso'e nougenouge Davida mariga re'uma?”

Vaze ġuġuvaġa hune'a matu'e'ena'a, Iesu ġoere igiro.

Mose Goro Ġoe'a Ihoze'ete'e Azaġa Roziro

(Mataio 23:1-36; Luka 20:45-47)

³⁸ Iesu'a vaze ihoze'ena'a, 'ahige rae ziro, “Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġa ġiazo'i. Ze dabua manoġa faġa vidau ragavoga zu vaze ġehaġa haba'ano vaze'a ze gubaze'ena'a, zeġe mazao unihoga,

³⁹ ebu nu'onu'o neġano vaze boroboro'a ehore'ete'e haba'ano ehoroga urate'ohe zu muio nize boro azaġani'a ehore'ete'e haba'ano ehoroga urate'ohe.

⁴⁰ Ebu ze'e ġozoba so'ozadu toheze nidu'a meize'ohe zu vaze ihozifine faġafe ġurire kurau'ohe. 'Uguġa azaġa'e aduga boro bagaġa hidi'uma.”

Ġozoba Ġaunone Hadiġa

(Luka 21:1-4)

⁴¹ Iesu'a kuru neġano ġahunone mauġaġa moneġudune ehoradu vaze ġuġuvaġani'a ġahunone mauġa zamaġano hadize ufi'ete'e muririro. Ebu ma'ora azaġa ġehaġani'a hadi boro ufiro.

⁴² Rehano zahara ġozoba 'ahogani'a aradu kopa hadiġa kome'a aheu ufiro. A'e hadi kome'a fase.

⁴³ Iesu'a ane tahi'atahi'a huze nu'ozadu ziro, “Eġe'a hube hune zi'ohe, zahara ġozobaġa 'ada'a vaze nidu'a vitize ġahunone mauġa zamaġano hadi boro ofeha.

⁴⁴ Zeġe nidu'a'e hadize ġehaġa rehano, tahiġa da'o ofeha. U ġozoba 'adi'e zahara roġaegħa, rehano ane hadi nidu'a ebu ane ogomu hadiġa nidu'a ofeha.”

13

Kuru Neġa Fahe Ġuzuhite'e moneo Ġoeriro

(Mataio 24:1-2; Luka 21:5-6)

¹ Iesu'a kuru neġa mode buarotene, ane tahi'a 'ahogani'a niro, “Thore vazegħa, ġiano'i. Ne hadiġa nidu'a'e horeġa hune! Ne iraġa nidu'a'e manoġa tauġi!”

² Iesu'a naenaeniro, “Ġa ne boro 'ahi nidu'a horone'ehe? Ne 'ahi nidu'a fahe ġuzuhite'e madaġani'a aradu hadini 'ahogani'a hadi 'ahoga rana mene radi'uma.”

Aduga zu Sau'ani'a Furera'uma

(Mataio 24:3-14; Luka 21:7-19)

³ Iesu'a kuru neġa moneġudune Olivi Maġano ehore'ete'ea, Petero, Iakobo, Ioane ebu Anderea'a sifu ġadiniro,

⁴ “Eme efo'i. E'eguġa'e nani'a furera'uma? Ebu e'eguġani'a nariga fureranate'e madaġano'e nagi haġai nu badeġani'a ibite furera'uma?”

⁵ Iesu'a naenaenziro, “Vaze 'ahogani'a zae mene so'oso'ozifine tohutoho'i.

⁶ Vaze ġehaġani'a eġe niġano aradu 'E'e Keriso,' rae ra'ena'a, vase ġehaġa so'oso'ozi'uma.

⁷ Za'e uti'a furerarote'e hariġa zu furera'uma rae ra'ete'e ġoe'a nunu ego'idene, zamaze'a ago 'ada'adazo'i. E'eguġani'a hube hune ibite furera'uma, rehano mada ġonaga'e 'ize mene ari'uma.

⁸ Haba 'ahogani'a haba 'ahoga teite utiti'uma zu gavamani 'ahogani'a gavamani 'ahoga teite utiti'uma. Haba nunu zamaġano haba'a borofe hagari'uma zu zaga'a hia'uma. E'eguġa nidu'a'e ene 'izema fureranogano gigi'ani'a ġadahe fureru'ete'e heuġa.

⁹ Za'e tohutoho'i. Vaze'a zae oboze teadu kotao ohozi'uma ebu zeġe nu'onu'o neġano masizi'uma. Eġe u'ano, za'e gavamani azaġa zu kini azaġa mazao tutuze onamadu edau'ena'a, eġe hari manoġa zeġe zamao rae fureni'uma.

¹⁰ Ebu hari manoġa'e haba'ahaba'a azaġa nidu'a mazao ibite harama huni'uma.

¹¹ Vaze'a kotao za oboze to'idene, nagini rae ġoerite'e moneo zamaze ago ibite adudano'i. E'e madaġano za nougenouge rae ġoerite'e moneo ihozi'uma ebu ihozite'e ġoe'a idunaġano re'uma, mazaġa ġoere a'e mene zae mazaono'o, rehano Vine Zaġoġani'a re'uma.

¹² Negoġani'a negoġa revohanadu runeo tuġuni'uma, mogani'a ubuga revohanadu runeo tuġuni'uma ebu ubudeze'a vize moze agirozeadu runeo tuġuzi'uma.

¹³ Eġe u'ano vase nidu'a za he'ehe'ezi'uma. Rehano iniu edau gigaru onamo ġonaga meite'e vazega'e ġabone hidi'uma."

Aduga Boro Bagaġa

(Mataio 24:15-28; Luka 21:20-24)

¹⁴ "Haba sausaune'ete'e ġauġa sau'a bagaġani'a[☆] mene edatite'e haba'ano edau'ete'e zae'a horonite'e madaġani'a ari'uma ('adi me'ode'ete'e vazega, ġoere huga 'adi faine edero'i). E'e madaġano Iudea haba'ano radiu'ete'e azaġa'e maġa feraw ito'i.

¹⁵ Ne enogano^{*} radiu'ete'e vazega'e ġauġa mouga veize ne zamaġa ago diuġo'i.

¹⁶ Mebao hihe'ete'e vazega'e dabua mouga veize ago bare onamo'i.

¹⁷ E'e madaġano ahi'eta roġaega zu nune hina ene guraġa ġubuze'ete'e roġaega'e feranoga mene idaġa radu aduga boro hidi'uma!

¹⁸ 'Uguġani'a irugu madaġano[†] mene fureranoga veize kurano'i.

¹⁹ Mazaġa e'e madaġano vase nidu'a aduga boro hune hidi'uma. Badi'a'a ġadaheġano ġau nidu'a haġairote'eano'o onao izidi, aduga 'uguġani'a mene fureraro ebu vesu'u zuni mene bare furera'uma.

²⁰ Zuhi'a Boro'a e'e madaġa mene futufine, vase tiba zuni mene ġabode radi'uma. Rehano ani ane'a ohozadu zamazrote'e azaġa veize e'e madaġa futufiro.

²¹ E'e madaġano vase 'ahogani'a zina'a, 'Ġiano'i, Keriso'e 'ahi e'e!' ga 'Ġiano'i, ani'e 'omo e'e!' rae zo'idene, e'e ġoe'a ago mae ġihino'i.

²² Mazaġa ġuriro kerisoġa zu ġuriro peroveta azaġani'a fureranadu haġai nu badeġa zu haġai gigi'a haġae'ena'a, vase so'ozi'uma. Ze idaġa reine, Badi'a'a ohotirote'e azaġa zuni so'ozi'uma.

²³ E'ano'o za tohutoho'i. E'e madaġani'a 'izema fureranogano eġe'a ġau nidu'a zae ibite ihozeha."

[☆] 13:14 13:14 Daniela 9:27, 11:31, 12:11 ^{*} 13:15 13:15 Ne binu hitagano [†] 13:18 13:18 nahune madaġano. Isaraela haba'ano nahune madaġa'e nahune boro zu irugu boro radu vase'a ragavoga'e riġa.

Vaze Ubugani'a Ari'uma
(Mataio 24:29-31; Luka 21:25-28)

²⁴ “Rehano aduga madaḡani'a hauḡine,
'Mada'a uzabora'uma,
bato'a mene agara'uma,

²⁵ buzuva'a adureono'o rururu bua'uma,
ebu adure gigi'aḡani'a hagahagari'uma.*

²⁶ E'e madaḡano ze Vaze Ubugani'a gigi'aḡa boro zu agaḡa boro hune madu
ḡoze hina are'ete'e horoni'uma.

²⁷ Ebu ani'a ane tuḡure viga ḡehaḡa tuḡuzi'uma, ebu zeḡe'a haba
ḡonaganono'o adure ḡonagano, haba nidu'a zamaḡano Badi'a'a
ohotirote'e azaḡa nu'ozi'uma.”

Figi Ireḡa Hari Idaidaḡa
(Mataio 24:32-35; Luka 21:29-33)

²⁸ “Figi ireḡa ḡianadu 'ahi edero'i. Ezagani'a butiru itadu rouḡani'a
udufa'oga horone'etene, za'e irugu madaḡani'a haniteha rae edere'ohe.

²⁹ E'e teige, 'ahiguḡani'a fureranoga horono'idene, Vaze Ubuga'e zae
ibiheta uhiḡano rae edero'i.

³⁰ Eḡe'a hube hune zi'ohe, izidi ega'e mene hauḡi'uma, onamo 'ahiguḡa
nidu'a furera'uma.

³¹ Adure zu raha'e hauḡi'uma, rehano eḡe ḡoere'e mene hune
hauḡi'uma.”

E'e Madaḡa'e Aḡu'a
(Mataio 24:36-44)

³² “Rehano vazeni 'ahoga zuni 'uguḡani'a fureratite'e madaḡa'e aḡu'a.
Adureo tuḡure viga ebu Badi'a Ubuga zuni aḡu'a, rehano Moga da'o edeḡa.

³³ Tohutohe rado'i, mazaḡa za'e aḡu'a, e'e madaḡani'a nani'a ari'uma.

³⁴ A'e vaze 'ahogani'a haba faḡa oname'ete'e hariḡa 'ahoga heuḡa. Ani
iḡune'etene, tuḡureḡa azaḡa huzadu ane ḡau nidu'a faine taufo'i rae
ra'ohe, zeḡe tibatiba gau tibatiba zini'ohe, ebu ibiheta taufe'ete'e vazega'e
faine ḡiano'i rae ra'ohe.

³⁵ E'ano'o tohutoho'i, mazaḡa za aḡu'a, ne Zuhi'aḡani'a no'e madaḡano
nani'a bare ari'uma. A'e ḡorava ohe'ano, ga ohere nemanema, ga irara
ohe'ano kokoroku'a ugau'ete'e madaḡano, ga oheredau'e za aḡu'a.

³⁶ Ani'a tabara aradu za bazuna mene horozifine za'e evato'i.

³⁷ Eḡe'a za zi'ete'e ḡoe'a'e vaze nidu'a zi'ete'e ḡoe'a: Evate rado'i!”

14

Iesu Matite'e Ibiḡa Vaḡiro
(Mataio 26:1-5; Luka 22:1-2; Ioane 11:45-53)

¹ Mada aheu enogano'e Iḡine Modirote'e Muḡa ebu Isiti O'o'a 'Uvahu
Odoga Muḡa me'uma rae reirotene, dibu'o vazega ḡihi'aḡaḡihi'aḡa zu goro
ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡani'a Iesu so'onadu obone teadu manoga veize ibiḡa
ḡo'ane vaḡiro.

² Rehano ze zeḡe'a bare 'ahige rae reiro, “Iḡine Modirote'e Muḡa
madaḡano'e mene idaḡa. 'Ougine, vaze ḡuḡuvaḡani'a utitofi'uma.”

Roḡae 'Ahogani'a Dehoro Hohoga Iesu rana Beu'iro
(Mataio 26:6-13; Ioane 12:1-8)

* 13:25 13:24-25 Isaia 13:10, 34:4

³ Iesu'e Betania neġano ibite refera'a meirote'e vazegħa Simona neo ogau radiro. E'e madaġano roġae 'ahogani'a dehoru huga hohoġa manoġa naeġa boro, niġa Nado'e bioġa kome'a manohuga iri'avonadu mae ariro. Ebu bioġa kome'a e'e varadadu Iesu vadinio dehoru hohoġa beu'iro.

⁴ Rehano e'ea vase nu'e zeġe'a bare maġune ġadimutitiro, "Nougadu dehoru hohoġa 'adi mode hauġeha?

⁵ A'e seronifone, muri tiba gau hadiġa* vitinifo ebu e'e hadiġa'e zahara azaġa zinifo." 'Ougadu ze roġae e'e roniro.

⁶ Rehano Iesu'a ziro, "Roġae 'ahi ago gararo'i. Za nougadu ani aduga hau'ohe? Ani'e eġe mazao manoġa hune haġaeha.

⁷ Zahara azaġa'e iġaiġa zae teite radi'uma radu zae'a urate'ete'e madaġa nidu'a ze danazoga'e idaġa. Rehano e'e iġaiġa zae teite mene radi'uma.

⁸ Ani'e ane'a nagini haġaoga idaġa ra'ete'e haġaiġa haġaeha. Eġe'a rudanadu gurite'e madaġa ibite ruhiboga veize dehoru hohoġa eġe ahiri rana beu'eha.

⁹ Eġe'a hube hune zi'ohe, raha nidu'a zamaġano no'e haba'ano hari manoġa haramine, ani'a haġate'e haġaiġa 'ahi me'odadu ani zamari'uma."

*Iuda'a Iesu Revoha'uma rae Reiro
(Mataio 26:14-16; Luka 22:3-6)*

¹⁰ Iesu tahi'a gaubanana aheu fare bo'aġano tahi'a 'ahoga, Isakariota vazegħa Iuda'a dibu'o vazegħa ġihi'aġaġihi'aġa 'evoreo Iesu ri'inoga veize zeġe vaġe onamiro.

¹¹ Ze'e Iuda ġoere egadu matu'e rudaro ebu hadi silivaġa nu ha'uma rae ġoere tiro. 'Ougadu Iuda'a Iesu zeġe 'evoreo ri'inoga veize mada manoġa 'ahoga vaġiro.

*Iġine Modirote'e Muiġa Ogomuġa Aro
(Mataio 26:17-25; Luka 22:7-13, 21-23; Ioane 13:21-30)*

¹² Isiti O'o'a 'Uvahuġa Odoga Muiġa zamaġano mada ibi'a'e Iġine Modirote'e Muiġa. E'e madaġano dibu'o mamoeġa ubuga maro. E'e madaġa meirotene, Iesu tahi'atahi'a'a ġadiniro, "Ġa urao eme nouma Iġine Modirote'e Muiġa ogomuġa ruhibe ti'uma?"

¹³ Iesu'a ane tahi'a aheu tuġuze'ena'a, ziro, "Ne boro diuġine, ohoze 'ahogani'a vu ġoġoreġa odohe oname'ete'e horoni'uma. Ebu ani hegotadu ane'a diuġe'ete'e neġa diuġo'i.

¹⁴ Diuġadu ne e'e vazegħa no'i, 'Ihore vazegħani'a 'ahige ra'ohe: E eġe tahi'atahi'a teite Iġine Modirote'e Muiġa ogomuġa atihi. I'udo azaġa veize ruhibirote'e haba'a'e noumao?"

¹⁵ 'Ougine, ani'a ne hitagano bazuni neġa boro 'ahoga ihozi'uma zu za'e ehoru haba'a ruhibe teate'e horoni'uma. E'ea ogomufe ruhibe to'i."

¹⁶ Iesu tahi'a aheu'a iġunadu ne boro diuġiro ebu Iesu'a zirote'e idunane nidu'a horoniro. 'Ougadu ze Iġine Modirote'e muiġa ruhibe tiro.

¹⁷ Ġoravararotene, Iesu'a ane tahi'a gaubanana aheu fare teite feuri ariro.

¹⁸ Ze ogomu fataġa babaġano ehoradu ogau'ete'ea, Iesu'a ziro, "Eġe'a hube hune zi'ohe, zae bo'aġano vase 'ahogani'a eġe revoni'uma. Ani'e eġe teite ogau'ete'e vazegħa."

¹⁹ Ze zamaze'a adudanadu zeġe tibatibani'a Iesu ġadiniro, "E'e mene, ineo?"

²⁰ Iesu'a naenaenziro, "Ani'e zae, gaubanana aheu fare bo'aġano 'ahoga. Eġe teite siuva zamaġano idaġa 'uvahu odoga tare au'ete'e vazegħa.

* 14:5 14:5 denari 300

²¹ Vaze Ubuga moneo Buka Zağoğano mirihirote'e idunağano Vaze Ubugani'a ruda'uma. Rehano ani revohatite'e vazega'e aduga boro hidi'uma. Ani'e mene furerafone, ufeta manoga reifo."

Gonaga Ogomuga Aro

(Mataio 26:26-30; Luka 22:14-20; 1Korinto 11:23-25)

²² Ze ogau'ete'e zamağano, Iesu'a 'uvahu odoga madu kuraro, ebu vahegadu ane tahi'atahi'a ziniro. Ebu ani'a ziro, "'Adi madu ano'i. 'Adi'e ege ahiri."

²³ Ebu hena ani vaini vuğa bioğa madu kuraro, ebu zenadu zege nidu'a e'e gagiro.

²⁴ Ebu Iesu'a ziro, "'Ahi'e ege'a vaze geħağa veize be'une'ete'e ruhe hina ohone'ete'e goitore goe'a.

²⁵ Ege'a hube hune zi'ohe, e'e vaini vuğa mene bare gagi'uma, onamo Badi'a'a zuhi'azi'ete'e madağano vaini vuğa iziga gagi'uma."

²⁶ Ebu ze bada 'ahoga mae hağadu Olivi Mağa onamiro.

Petero'a Iesu O'oni'uma rae Ihoziro

(Mataio 26:31-35; Luka 22:31-34; Ioane 13:36-38)

²⁷ Iesu'a ziro, "Zae nidu'a muhihe fera'uma. Buka Zağoğano 'ahige rae mirihiro,

'Badi'a'a mamoe taufe'ete'e vazega mau runi'uma ebu mamoeğa'e ferau ġouri'uma.'✧

²⁸ Rehano ege'a runeono'o bare ġabodite'e enogano zae zamao Galilea haba'a ibite onami'uma."

²⁹ Petero'a Iesu niro, "Vaze nidu'a ġae u'ano ferau muhi'i'uma rehano, e'e mene hune ferau muhi'i'uma!"

³⁰ Iesu'a niro, "Ege'a hube hune ġa'ohe, izidi ohere kokoroku'a 'izema ġae aheu uganogano ġae'a ġae uğidu ege o'ohi'uma."

³¹ Rehano Petero'a ġihau niro, "E mene o'o'i'uma. Ġae teite rudaune zuni idağa!" Ebu ane tahi'a nidu'a zuni 'ouge reiro.

Iesu'a Getesemane Haba'ano Kuraro

(Mataio 26:36-46; Luka 22:39-46)

³² Ebu zege nidu'a haba 'ahoga niğa Getesemane onamadu Iesu'a ane tahi'atahi'a ziro, "E kurau'ete'ea, za'e 'aha ehore rado'i."

³³ Ebu ani'e Petero, Iakobo zu Ioane tutuze onamiro. Ani zamağa ġadahe ariro zu adudaro.

³⁴ 'Ougadu ani'a ziro, "Zamahe are rudau'ohe. Za'e 'adao radadu evate rado'i."

³⁵ Ani tahiğa fağa onamiro ebu rahao ġuğuradu kuraro, "Ġa idağa ro'idene, ege mazaono'o mada aduga 'ahi mae vağino'i."

³⁶ Ani'a uminiro, "Mama,† ege Mama, ġa'e ġau nidu'a hağaoga'e edeğa. Ege mazaono'o bio aduga 'ahi mae vağino'i. Rehano ege mene urao, ġae urao da'o hağao'i."

³⁷ Ebu ani'a ane tahi'atahi'a vağe bare onamirotene, ze baze'ete'e horoziro. Ebu ani'a Petero niro, "Simona, ġa baze'ehe? Ġa mada tahiğa zuni evate radoga'e mene idağahe?

³⁸ Satani'a tuhuzadu zae'a mene uitifine, tohutoho'i zu kurano'i. Za-maze'e urate'ohe, rehano ahirize'e taoğa."

³⁹ Ebu ani bare onamadu ibite kurarote'e teige kuraro.

⁴⁰ Ani'a bare arirotene, ze baze'ete'e bare horoziro, mazağa ubumaze'a ufeta anoziro. Ze'e ani mazao nagini reite'e mene ederiro.

⁴¹ Iesu'a gae ugidugano bare aradu ziro, "Za 'ize baze'ehe zu ahirize ohone'ehe? E'e da'o! Madağa 'ai maha. Ġiano'i, Vaze Ubuga'e hağai sau'a azağa 'evoreo ri'ini'uma.

⁴² Ġuno'i, eme onamihi! Ġiano'i, ege revoni'ete'e vazega 'ai feureha."

Iesu Obone Tiro

(Mataio 26:47-56; Luka 22:47-53; Ioane 18:1-12)

⁴³ Iesu'a 'ize goere'ete'ea, Iesu tahi'a gaubanana aheu fare bo'ağano 'ahoga Iuda'a feuriro. Dibu'o vazega ġihi'ağahi'ağa, Mose goro goe'a ihoze'ete'e azağa zu vase boroboro'a tuğuzirote'e azağa ġuğuvağani'a benisi zu somori boro madu Iuda teite ariro.

⁴⁴ Ebu Iesu revohau'ete'e vazega'e ane'a nougenouge hağait'e moneo ibite ihoziro, "Ege'a fura'inite'e vazega'e Iesu. Ani obone teadu zamahu onamo'i."

⁴⁵ Ebu ani'a zogone Iesu vage onamadu niro, "Ihore vazega!" Ebu ani'a fura'iniro.

⁴⁶ Ebu ze 'evoreze hina Iesu obone tiro.

⁴⁷ E'e madağano Iesu uhiğano edau radirote'e azağa bo'ağano 'ahogani'a benisiğa ahase bunadu dibu'o vazega ġihi'ağa tuğure vazega udirotene, tegaga vari'e butiro.

⁴⁸ Iesu'a ziro, "Za'e ġonore vazega obone ti'ete'e teige, benisi ebu somori boro madu ege obohe touga veize arahe?"

⁴⁹ Mada nidu'a e'e zae teite kuru neğa haba'ano ihore radiunu. E'e madağano za'e mene obohe tiro. Rehano Buka Zağoğano mirihirote'e goe'ani'a hudafine, 'ahiguğani'a fureraneha."

⁵⁰ 'Ougirotene, ane tahi'a nidu'a'e Iesu muhine feraro.

⁵¹ Tahi'a iziga 'ahoga'e ahi'a isoğa rana dabua rafağa vidanadu Iesu hegotiro. Rehano Iesu obone tirotene,

⁵² ani dabuağa mae modadu ani firina feraro.

Iesu'e Kotao Ohoniro

(Mataio 26:57-68; Luka 22:54-55, 63-71; Ioane 18:13-14, 19-24)

⁵³ Ze'a Iesu obone teadu dibu'o vazega ġihi'ağa vage tutune onamiro. Ebu dibu'o vazega ġihi'ağahi'ağa, vase boroboro zu Mose goro goe'a ihoze'ete'e azağani'a tiburu nu'oraro.

⁵⁴ U Petero'e fağanono'o Iesu hegotadu dibu'o vazega ġihi'ağa ne haba'ano feuriro. Ebu e'e neğa ġiane'ete'e azağa teite ehoradu ane'a bare ire roga idiro.

⁵⁵ Dibu'o vazega ġihi'ağahi'ağa zu Iuda azağa nu'onu'o boro auge'ete'e azağani'a Iesu manoga veize ani moneo ġuriro goe'a nunu vagiro, rehano ze mene horoniro.

⁵⁶ Vaze geħağani'a Iesu mazao ġuriro goe'a nunu rae fureniro, rehano zege goere'e mene tiba reiro.

⁵⁷ Ebu vase nu'a edau iğunadu ani mazao ġuriro goe'a rae fureniro,

⁵⁸ "Eme ani'a reirote'e goe'a igiro. Ani'a raena'a, 'E'e vase'a 'evoreze hina ogorarote'e kuruğa neğa 'ahi fahi'uma, ebu vase 'evore hina mene hağairote'e kuruğa neğa mada ugiduğa zamağano bare ogora'uma,' rae reiro."

⁵⁹ Rehano zege goere'e mene idağa reiro.

⁶⁰ 'Ouge reirotene, dibu'o vazega ġihi'ağani'a zege zamao edau iğunadu Iesu ġadiniro, "Ze'a ġa'e ve'oğa rae furene'ohe. Ġa zege goere mene naenaeni'umahe?"

⁶¹ Rehano Iesu'e sifu radiro ebu mene naenaeniro. Dibu'o vazega ġihi'ağani'a bare ġadiniro, "Ġa'e Keriso, Ġihi'a Hune Badi'ağa Ubugahe?"

⁶² Iesu'a niro, "O'e, e'e Keriso. Za'e Vaze Ubugani'a Gigi'a Boro Badi'ağa eda'e moneo ehoradu zuhi'azi'ete'e zu adureo ġoze hina are'ete'e horoni'uma."

⁶³ 'Ougadu dibu'o vazega ġihi'aġani'a ane dabua zigiyo ebu ġadiziro, "Eme'a ani'e ve'oğa rae ra'ete'e vazega bare vaġi'umahe?"

⁶⁴ Izidi ani'a Badi'a rae sausaunate'e zae nidu'a egeha. Za nouge rae zamare'ohe?" Zeġe nidu'a naenaeniro, "Ani'e ve'oğa radu runeo tuġuni'uma."

⁶⁵ Ebu vaze nu'a ani rana so'abide vaniro, ebu ani ubuma 'uadu 'evoreze hina fa'one'ena'a niro, "Peroveta Vazeġa, efo'i. Iniu'a fa'o'eha?" Ebu kota neġa ġiane radiu'ete'e uti azaġani'a ani zamahanadu bouniro.

Petero'a Iesu O'oniro

(Mataio 26:69-75; Luka 22:56-62; Ioane 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Petero'a kota neġa haba'a 'u'uġano radiu'ete'ea, dibu'o vazega ġihi'ağa tuġure roġaeġa 'ahogani'a ariro.

⁶⁷ Ani'e Petero'a ire roġa genagano ide'ete'e horonirotene, Petero ġiane rune'ena'a niro, "Ġa zuni Nazareta vazega Iesu teite radiudo."

⁶⁸ Rehano Petero'a o'onadu niro, "E ġae'a nagini ra'eta'a'e mene edere'ohe zu mene zamare hune'ohe." Ebu Petero'e ġabiri ibihetaġano buau onamiro.‡

⁶⁹ Tuġure roġaeġani'a Petero e'ea horonirotene, edau varahirote'e azaġa bare ziro, "Vaze 'ahi'e Iesu duġuru bo'aġano 'ahoga."

⁷⁰ Rehano Petero'a bare o'oniro.

Mada tahiga ġarugano ani uhiġano edau radiu'ete'e azaġani'a niro, "Hube hune ġa Iesu hegote'ete'e azaġa bo'aġano 'ahoga, mazaġa ġae zuni Galilea vazega."

⁷¹ Ebu ani ġoere rinede teadu ziro, "E ġuririne, aduga hidi'uma. E zae'a ra'ete'e vazega a'e aġu'a!"

⁷² Ani'a 'ouge reirotene, kokoroku'a ġae aheuġa ugaro. 'Ougadu Petero'e Iesu'a ani nirote'e ġoe'a zamaro, "Kokoroku'a ġae aheu 'izema uganogano, ġa'e ġae uġidu eġe o'ohi'uma." Ebu ani rahao ġuġuradu niaro.

15

Iesu'e Pilato zamao Ohoniro

(Mataio 27:1-2, 11-14; Luka 23:1-5; Ioane 18:28-38)

¹ Oherebau uzeuze, dibu'o vazega ġihi'aġaġihi'aġani'a vaze boroboro zu Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġa teite ġo'aniro. A'e Iuda azaġa nu'onu'o boro. Ebu ze Iesu autadu Pilato vaġe tutune onamiro ebu ane 'evora ri'iniro.

² Pilato'a Iesu ġadiniro, "Ġa'e Iuda azaġa kinihe?" Iesu'a naenaeniro, "O'e, ġa ġae'a bare e'e kini ra'ohe."

³ Dibu'o vazega ġihi'aġaġihi'aġani'a ġau ġehaġa moneo Iesu'e ve'oğa rae niro.

⁴ Pilato'a bare Iesu ġadiniro, "Ġa mene naenaezi'umahe? Ġiano'i, ze'a ġa'e ve'oğa rae ra'ete'e ġoe'a ġehaġa rae furene'ohe."

⁵ Rehano Iesu'e 'ize mene bare naenaeziro ebu Pilato'a zaguzagau huniro.

Iesu'e Runeo Tuġuni'uma rae Reiro

(Mataio 27:15-26; Luka 23:13-25; Ioane 18:39-19:16)

‡ 14:68 14:68 E'e madaġano kokoroku'a ugaro.

⁶ Iḡine Modirote'e Muḡa madaḡano Roma gavana vazega'e Iuda azaḡani'a urate'ete'e ḡu'a vazega 'ahoga tuḡune bunido.

⁷ E'e madaḡano vase 'ahoga, niḡa Barabasi'e Roma gavana utitozinirote'e madaḡano vase zimirote'e azaḡa teite ḡu'a neḡano ohoniro.

⁸ Vaze ḡuḡuvaḡani'a Pilato vaḡe onamadu ani'a zeḡe veize haḡaidote'e teige 'ouge haḡaoga uminiro.

⁹ Pilato'a ḡadiziro, "Za eḡe'a Iuda azaḡa kini tuḡune bunoga urate'ehe?"

¹⁰ Mazaḡa Pilato'e dibu'o vazega ḡihi'aḡaḡihi'aḡani'a Iesu ahiahinirote'e u'ano, ani ri'inirota'a'e ederiro.

¹¹ Rehano dibu'o vazega ḡihi'aḡaḡihi'aḡani'a Barabasi tuḡune bunoga veize vase ḡuḡuvaḡani'a Pilato uminoga tuḡutuḡuziro.

¹² Ebu Pilato'a ḡadiziro, "Tena e zae'a Iuda azaḡa kini rae hune'ete'e vazega mazao nougi'uma?"

¹³ Ze ḡihau huario, "Ani'e sataurono'i!"

¹⁴ Pilato'a ḡadiziro, "Nougadu? Ani nagi haḡai sau'a haḡairo?" Rehano ze ḡihau bagaḡa houna'iro, "Ani sataurono'i!"

¹⁵ Pilato'a vase ḡuḡuvaḡa matu'ozenoga veize Barabasi zeḡe mazao mae bohane buniro. Ebu Iesu'e masinirote'e enogano satauronoga veize uti azaḡa 'evoreo ri'iniro.

Uti Azaḡani'a Iesu Ḡirihoharo

(Mataio 27:27-31; Ioane 19:2-3)

¹⁶ Uti azaḡa nu'a Iesu'e gavana vazega ne zamaḡa tutune diuḡiro ebu uti azaḡa nidu'a huze nu'oziro.

¹⁷ Ebu ze Iesu dabua kanaḡa duhuḡa hune vidoharo, zu ire ezaga meigameiga ḡurunadu kini vadiga adiriḡa teige vadinigano redoharo.

¹⁸ Ebu Iesu ḡirihoharo, "Iuda azaḡa kini, nigunihi!"

¹⁹ Ze Gubu somoriḡa 'ahoga hina ane vadini rana barebare bouniro ebu so'abide vaniro. Ze obenaze hina tuḡadu ani mazao so'one ḡuḡuriro.

²⁰ Ḡirihohau hauḡirotene, ani vidoharote'e dabuaḡa kanaḡa fui'adu ane dabua bare vidoharo. Ebu satauronoga radu tutune onamiro.

Iesu Satauroniro

(Mataio 27:32-44; Luka 23:26-43; Ioane 19:17-27)

²¹ Kurene vazega 'ahoga, Alesana zu Rufo moze, niḡa Simona'a guni'a neḡanono'o vitau onaminu. Ebu uti azaḡa'e ani'a Iesu satauro herate onamoga veize tuḡutuḡuniro.

²² Ze Iesu'e Gologota rae hune'ete'e haba'a tutune onamiro. Gologota huga'e Vadini Isiga Haba'a.

²³ Ebu ze murava 'ahoga vaini vuḡa teite mirunadu Iesu haro, rehano ani mene meiro.

²⁴ Ebu ze Iesu satauronirote'e enogano Iesu dabua'e iniu'a me'uma radu kaḡusi arahoga arahiro ebu ḡahugotitiro.

²⁵ Ze ani satauronirote'e madaḡa'e oherebau mone mada fu'o ḡazaḡa fare.

²⁶ Iesu haḡai sau'a'e nagini rae ihozifine ane satauro hitagano 'ahige rae mirihiro, "IUDA AZAḠ KINI."

²⁷ Ebu ḡonore azaḡa aheu zuni ani teite satauroziro. 'Ahoga'e ane eda'e moneo zu 'ahoga'e ane kauri moneo ikokoziro.*

* **15:27 15:27** ²⁸ 'Ougadu Buka Zaḡoḡano mirihirote'e ḡoe'ani'a hudaro, "Ani'e goro varadirote'e azaḡa teite me'ode tibuniro."

²⁹ Ebu uhiḡano vitau oname'ete'e azaḡani'a vadinize mirune'ena'a, Iesu rae sausauniro, "Uuu! Ġa'e kuru neḡa fahadu mada uḡidu zamaḡano bare ogora'uma rae reirote'e vazega!"

³⁰ Ġa sataurono'o buau ovadu ḡae bare ḡabo'o'i!"

³¹ E'e teige, dibu'o vazega ḡihi'aḡaḡihi'aḡa ebu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡani'a ḡirihohau'ena'a ḡoeriro, "Ani'a vase nunu ḡaboziro, rehano ani ane bare ḡabonoga'e mene idaḡa!"

³² Ani'e Iuda azaḡa kini, Keriso. E'ano'o izidi hune sataurono'o bua ovao'i, 'ouGINE eme'a horonadu ani mazao fi'uma!" Iesu teite idaḡa sataurozirote'e azaḡani'a zuni ani rae sausauniro.

Iesu Rune

(Mataio 27:45-56; Luka 23:44-49; Ioane 19:28-30)

³³ Madai kirikiri meirotene, haba nidu'a uzabo'a 'uiro, onamo ḡorava mone mada uḡidu.

³⁴ Ḡorava madaḡa uḡidu meirotene, Iesu'a ḡihau huario, "Eli, Eli, lama sabatani?" Ḡoere e'e huga'e, "Eḡe Badi'a, eḡe Badi'a, ḡa nougadu eḡe modeha?"*

³⁵ E'ea edau radirote'e azaḡa bo'aḡano nu'a ḡoere e'e egadu 'ahige rae reiro, "Ego'i, ani'a Elia hune'ohe."

³⁶ Vaze 'ahogani'a dure onamadu vu romane zoune'ete'e ḡauḡa meiro, ebu vaini vuḡa ḡiḡi'a iri'avonadu Gubu somoriḡa rana tiro, ebu Iesu gagoharo. Ebu ani'a 'ahige rae reiro, "Ani modo'i. Elia'a ovadu ḡaboni'uma ga mene, ḡianihi."

³⁷ Ebu Iesu'a agoḡa boro hina huanadu iriga ri'iro.

³⁸ E'e madaḡano kuru neḡano Haba Zaḡoḡa Hune 'ue'ete'e dabuaḡani'a hitaganono'o 'u'uḡa ḡuzu zigau 'a'adaro.

³⁹ Ebu uti vazega boro Iesu zamao edau radirote'e'a Iesu'e nougenouge rudarote'e horonirotene, 'ahige rae reiro, "Vaze 'ahi'e hube hune Badi'a Ubuga!"

⁴⁰ Roḡae nu zuni faḡanono'o ehamu radiro. Zeḡe bo'aḡano'e Magadala roḡaeḡa Maria, ebu Iakobo zuhu'a zu Iose vize Maria, ebu roḡae 'ahoga Salome zuni e'ea edau radiro.

⁴¹ Ze'e Galilea haba'ano Iesu hegote'ena'a ani dananido. Ebu Iesu teite Ierusalem a erirote'e roḡaeḡaroḡaeḡa zuni ḡehaḡa.

Iesu Guriro

(Mataio 27:57-61; Luka 23:50-56; Ioane 19:38-42)

⁴² A'e Bana Madaḡa 'izema mougano, Bana Madaḡa ruhibe'ete'e ḡoravaḡa.

⁴³ Arimate vazega, niḡa Iosefa'a ariro. Ani'e vase manoga zu Iuda azaḡa nu'onu'o ibitohau'ete'e vazega boro 'ahoga. Ani'e Badi'a'a zuhi'azi'ete'e guhine radiunu. Ani mene rihau'ena'a, Pilato vaḡe onamadu Iesu ahiri mouga veize uminiro.

⁴⁴ Pilato'e Iesu'a rudarote'e igirotene zaguzagaro. Ani hube hune rudana ga mene'e ederihi radu, uti vazega boro 'ahoga huniro ebu ḡadiniro.

⁴⁵ Pilato'a uti vazega boro mazaono'o Iesu rune igirotene, ani Iesu ahiri Iosefa 'evora ri'iniro.

⁴⁶ 'Ougadu Iosefa'a dabua manoga hoitiro ebu Iesu sataurono'o mae bunadu dabua e'e hina 'umiro. Ebu vatava hu'irote'e iduḡa zamaḡano Iesu ahiri teadu hadi boro hina ibihetaḡano kiune 'uiro.

* 15:34 15:34 Salamo 22:1

⁴⁷ Magadala roḡaeḡa Maria zu Iose vi'a Maria'e Iesu ahiri'e nouma gure'ete'e murire radiro.

16

Iesu'a Bare Ġabodiro

(Mataio 28:1-8; Luka 24:1-12; Ioane 20:1-10)

¹ Bana Madaḡa enogano, Magadala roḡaeḡa Maria zu Iakobo vi'a Maria ebu roḡae 'ahoga Salome, ze Iesu ahiri asifine murava hohoḡa hoitiro.

² Fura oherebau uzeuze, mada'a itirote'e madaḡano ze'e idu onamiro.

³ Ebu ze zeḡe'a bare ḡadimutitiro, "Iniu'a idu 'uirote'e hadiḡa boro iduono'o kiune vaḡini'uma?"

⁴ Rehano ze'a dude ehamarotene, hadiḡa boro bagaḡa a'e kiune vaḡine touga horoniro.

⁵ Ze idu zamaḡa diuḡirotene, ohoze iziga 'ahoga'e dabua 'uruḡa vidanadu eda'e moneo ehore'ete'e horoniro. 'Ougadu ze ḡihau zaguzagaro.

⁶ Ani'a ziro, "Ago rihano'i. Za'e satauronirote'e Nazareta vazēḡa Iesu vaḡe'ohe. Ani'e bare ḡabodeha. Ani'e 'ahao o'o'a. Ane bazune tirote'e haba'a ḡiano'i.

⁷ Izidi zae'a onamadu ane tahi'atahi'a ebu Petero 'ahige rae zo'i, 'Ani'e zae zamao Galilea haba'a ibite onami'uma. Ani'a zae zirote'e teige, e'ea za ani horoni'uma.'"

⁸ Ze ahirize'a rereru'ena'a zu rihau rudau'ena'a, idu zamaḡanono'o buanadu feru onamiro. Ze vazeni 'ahoga mene niro, mazaḡa ze'e rihau rudaro.

*Mareko Buka Ġonaga**

Iesu'a Magadala Roḡaeḡa Maria mazao Fureraro

(Mataio 28:9-10; Ioane 20:11-18)

⁹ Fura oherebau uzeuze Iesu'a bare ḡabodirotene, ibite geno Magadala roḡaeḡa Maria mazao fureraro. Maria'e ane mazaono'o vine sau'a fu'o aheu fare Iesu'a hegoze buzirote'e roḡaeḡa.

¹⁰ Ani Iesu teite radiudote'e azaḡani'a zamaze are'ete'e zu niau'ete'e haba'a onamadu Iesu hariḡa ziro.

¹¹ Rehano ze Iesu'a ḡabodirote'e ebu Maria'a Iesu horonirote'e igirotene, a'e mene mae ḡihiniro.

Iesu'a Ane Tahi'a Aheu mazao Fureraro

(Luka 24:13-35)

¹² E'e enogano Iesu tahi'atahi'a bo'aḡano aheu'a guni'a neḡa onamirote'ea, Iesu'e iraḡa nufadu ze mazao fureraro.

¹³ Ebu ze baradu Iesu tahi'atahi'a ziro, rehano zeḡe zuni vase aheu e'e ḡoere mene mae ḡihiniro.

Iesu'a Ane Tahi'atahi'a Tuḡuziro

(Mataio 28:16-20; Luka 24:36-49; Ioane 20:19-23; Apostolo 1:6-8)

¹⁴ Vesu'u Iesu tahi'atahi'a gaubanana tiba fare'a ogau'ete'ea, Iesu'a ze mazao fureraro. Ebu ani ze'a fie'eta'a'e taoḡa zu zamaze tuḡa u'ano roziro, mazaḡa ze ani'a bare ḡabodirota'a'e horonirote'e azaḡa ḡoere mene mae ḡihiniro.

¹⁵ Ani'a ziro, "Za'e haba'ahaba'a nidu'a onamadu hari manōḡa vase nidu'a mazao haramo'i.

* 16:8 16:9 Miriho fare nu'e vesi 9-20 o'o'a.

¹⁶ Iniu'a eḡe mazao fiadu babatiso ma'ete'e vazegā'e ḡabone hidi'uma. U iniu mene fie'ete'e vazegā'e ve'oḡa radu kotani'uma.

¹⁷ Ebu iniu eḡe mazao fie'ete'e vazegā'e 'ahiguḡa haḡai nu badeḡa haḡai'uma: Ze eḡe niḡano vine sau'a hegoze buzi'uma, mazane ḡoe'ano ḡoeri'uma,

¹⁸ 'evoreze hina mohe mae ḡihini'uma, ze rune muravaḡa gagine zuni sau'ani 'ahoga mene hune hidi'uma, ebu 'evoreze ugi azaḡa rana tine manori'uma."

Iesu'a Adure Itiro

(Luka 24:50-53; Apostolo 1:9-11)

¹⁹ Zuhi'a Boro Iesu'a ze ḡorezirote'e enogano, ani adure ḡoha mae ḡihine itiro ebu Badi'a 'evore eda'e moneo ehoriro.

²⁰ Ebu ane tahi'atahi'a'a haba'ahaba'a onamadu haramiro. Ebu Zuhi'a Boro'e zeḡe teite gauiro, zu ani'a haḡai nu badeḡa haḡadu zeḡe haramo'e huga rae ihoziro.

Luka Iesu Keriso Hari Manoga Luka'a Mirihiro Ihore Goe'a

Buka 'ahi'e Luka'a vase boro 'ahoga, niġa Teofilo veize mirihiro. Luka'e gohe vazega zu Paulo teite tuburu gauirote'e vazega. Ani'e Iuda mene vazega, rehano Giriki vazega. Ani'e Iuda azaġa ebu Iuda mene azaġa veize Iesu hari manoga mirihadu Iesu'e zeġe nidu'a ġaboze'ete'e vazega rae ihoziro. Ani'e Iesu'a nougenouge hugano radiunute'e ihoze'ena'a, vase nidu'a iġaġa ufeta vetuġazinate'e moneo rae fureniro. Mataio teige, Luka zuni Iesu'a furerarote'e hariġa mirihiro. Ani'e buka 'ahoga, Apostolo Azaġa Haġai zuni mirihiro.

Luka'a Teofilo veize Mirihiro

¹ Vaze boro Teofilo, emeġe bo'aġano nagini'a furerarote'e moneo vase ġehaġani'a mirihozinihi radu inare huniro.

² Vaze nu'e Iesu hariġa ġadaheġanono'o onamo ġonagano ubumaze hina horonadu ane ġoere rae fureniro zu emeġe ihoziro. Ebu zeġe'a ihozirote'e idunaġano vase ġehaġani'a Iesu hari mirihiro.

³ Vaze boro Teofilo, eġe zuni e'e hariġa nidu'a'e ġadaheġanono'o onao izidi faifaine udahiro. Ebu eġe'a ġae veize hari 'adi ġadaheġanono'o onamo ġonaga mirihine, manoga rae zamariro.

⁴ A'e ibite vase'a iho'irota'a'e huga rae ġae'a ederifine ra'ohe.

Ioane Babatiso'a Fureratite'e moneo rae Fureniro

⁵ Iudea haba'ano Heroda'e kini reirote'e madaġano dibu'o vazega 'ahoga, niġa Zekaria'a radiunu. Ani'e dibu'o azaġa duġuru 'ahoga, Abia duġuru moneo dibu'o vazega. Ebu inuga, niġa Elizabeta'e Aroni mariga.

⁶ Zekaria zu Elizabeta'e Zuhi'a Boro goro ġoe'a nidu'a hegote'ena'a, mene ve'ore radiunu ebu Badi'a ubumao duduga rae reiro.

⁷ Rehano ze ubudeze o'o'a, mazaġa Elizabeta'e gabani, zu anianine'e ufeta vouriro.

⁸ Mada 'ahogano Abia duġuru dibu'o azaġani'a gaue'ete'e madaġa meiro. E'ano'o Zekaria zuni Badi'a kuru neġano dibu'o vazega gauga haġairo.

⁹ E'e madaġano dibu'o azaġa haġai idunaġano ze kaġusi arahoga arahiro, ebu Zuhi'a Boro kuru neġano diuġadu 'uvahu hohoga hufite'e vazega 'ahoga ohoniro. Kaġusi arahirotene, Zekaria meiro.

¹⁰ Ebu Zekaria'a kuru neġano 'uvahu hohoga hufi'ete'e zamaġano vase ġuġuvaġa'e kuru neġa enogano kurau radiunu.

¹¹ E'e madaġano Zuhi'a Boro tuġure viga 'ahogani'a Zekaria mazao fureraro. Ani'e 'uvahu hohoga hufi'ete'e fataġa eda'e moneo edau radiro.

¹² Zekaria'a tuġure viga e'e horonirotene, ufeta zaguzagaro zu rihau rudaro.

¹³ Rehano tuġure viga e'e'a 'ahige rae niro, "Zekaria, ago rihano'i. Badi'a'a ġae kuru igiro 'ahine, inugo Elizabeta'e ubugo 'ahoga furenima. Ebu niġa'e Ioane rae turaho'i.

¹⁴ Ġa'e ani u'ano matu'e ruda'uma, ebu vase ġehaġa zuni ane'a furerarote'e moneo matu'i'uma.

¹⁵ Mazaġa ani'e Zuhi'a Boro zamao niġa boro re'uma. Ani'e vaini vuġa zu vu sau'a mene gagi'uma, ebu vi'a isi zamaġanono'o Vine Zaġoġani'a ani ibitoha'uma.

¹⁶ Ani'e Isaraela azağa ġehağa Zuhi'a Boro zeġe Badi'a vaġe tutuze ari'uma.

¹⁷ Ani viga zu gigi'ağa'e peroveta vazega Elia teigi'uma. Ani'e Zuhi'a Boro 'izema arogano ari'uma, ebu moze zu ubudeze zamaze mae tibuzifine danazi'uma. Zu Badi'a mene egohau'ete'e azağa'e duduğa azağa zamarone huhuzağa ibiġano tutuzi'uma, ebu vaze'a Zuhi'a Boro veize ruhibifine ihozi'uma."

¹⁸ Zekaria'a tuġure viga niro, "Ġae ġoere e'e'a fureratita'a'e e nouge-nouge eder'uma? E vaze vouğa ebu inudehe zuni voureha."

¹⁹ Ebu tuġure vigani'a naenaeniro, "E'e Gabiriela. E'e Badi'a zamao edanadu ane gau haġae'ohe. Badi'a'a hari manoga 'adi ġae iho'ifine eġe tuġuheha.

²⁰ Ġiano'i. Madaġani'a arine, eġe'a rate'e ġoe'ani'a hugano furera'uma. Ġa'e eġe ġoere 'adi mene mae ġihinate'e u'ano, ġa'e ġoeroga mene idara'uma, onamo e'eguġani'a fureratite'e madağa me'uma."

²¹ U vaze ġuġuvağa'e enogano Zekaria guhine radiunu ebu 'ahige zamarinu, "Ani'a kuru neġa zamaġano nougadu faġa hune radiu'ohe?"

²² Ebu Zekaria'a kuru neġanono'o buarotene, ani ġorezoga mene idararo. Ani 'evo'a hina da'o ġoreziro zu ġoeroga'e mene idararo. E'ano'o ze'e ani'a kuru neġa zamaġano ahiri ra'aga iġunağa horonirote'e ederiro.

²³ Ebu Zekaria'a kuru neġano dibu'o gauğa hauġirotene, neġa onamiro.

²⁴ E'e enogano ani inuga Elizabeta'e ene tiro ebu bato fu'o ani neo radiunu.

²⁵ Ani'a 'ahige rae reiro, "Zuhi'a Boro'a eġe veize 'ahiguğa haġairo. Izidi Zuhi'a Boro'a vaze bo'aġano eġe mazagaro mae vaġiniro."

Iesu'a Fureratite'e moneo rae Fureniro

²⁶ Elizabeta'a ene tirote'e enogano bato fu'o tiba fare reirotene, Badi'a'a tuġure viga Gabiriela Galilea haba'a Nazareta neġano tuġuniro.

²⁷ 'Ougadu ani roġae 'ahoga, niġa Maria vaġe onamiro. Maria'e ohoze teite 'ize mene bazirote'e nogobağa. Ani'e Davida mariga 'ahoga, niġa Iosefa teite ira'auniro.

²⁸ Gabiriela'a Maria vaġe aradu niro, "Badi'a'a manoga harote'e roġaeğa, matu'o'i. Zuhi'a Boro'a ġae teite radiu'ohe."

²⁹ Maria'a ġoere e'e iġirotene, zaguzagaro zu 'ada'adaniro, ebu "Ġoere 'adi huga'e nagini?" rae zamariro.

³⁰ Ebu tuġure vigani'a Maria niro, "Maria, ago rihano'i, mazağa Badi'a'a ġae mazao manoga fureniro.

³¹ Ġiano'i! Ġa'e ene teadu ubugo 'ahoga furen'uma ebu niġa'e Iesu rae turahi'uma.

³² Ani'e niġa boro re'uma, ebu vaze'a ani'e Badi'a Hitaga Hune Ubuga rae huni'uma. Ebu ane vouğa Davida teige, Zuhi'a Boro Badi'a'a ani'e kini iġuri ha'uma.

³³ Ani'a Isaraela azağa* zuhi'azi'uma onamo tuġutuġu, ebu ani'a zuhi'azi'eta'a'e mene hauġi'uma."

³⁴ Ebu Maria'a tuġure viga niro, "E'e ohoze teite bazoga 'ize aġu'a. Nougenouge 'uguġani'a furera'uma?"

³⁵ Ebu tuġure vigani'a naenaeniro, "Vine Zaġoġani'a ġae vaġe ovai'uma, zu Badi'a Hitaga Hune inaraġani'a ġae zauhaġadi'uma. E'ano'o fureratite'e tahi'ağa'e zaġoġa re'uma zu Badi'a Ubuga rae huni'uma.

* 1:33 1:33 *Iakobo ne*

³⁶ Ġiano'i, ġae nabugo Elizabeta zuni vouġa ebu gabani rae huniro, rehano ene ohozeġa teadu izidi bato fu'o tiba fare maha.

³⁷ Badi'a'e gau nidu'a haġaoga'e idaġa."

³⁸ Ebu Maria'a naenaeniro, "E'e Zuhi'a Boro tuġure roġaeġa. Ġae'a rate'e'a eġe mazao furerano'i." Ebu tuġure vigani'a ani muhiniro.

Maria'a Elizabeta Vaġe Onamiro

³⁹ E'e ġarugano Maria'a iġunadu Iudea haba'ano guni'a neġa 'ahoga ġarihe onamiro.

⁴⁰ Ebu ani'a feurirotene, Zekaria ne diuġadu Elizabeta niro, "Manoġahe?"

⁴¹ Elizabeta'a Maria ago igirotene, ubuga'e isi zamaġano hagariro, ebu Vine Zaġoġani'a Elizabeta mazao iri'aviro.

⁴² Ebu Elizabeta'a Maria ġihau niro, "Ġae'a roġae nidu'a bo'aġano manohuga ufeta hidiro. Ġa'a furenite'e tahi'aġa zuni manohuga hidiro.

⁴³ Eġe Zuhi'a Boro vi'a'e eġe vaġe areha. Badi'a'a eġe mazao manoġa fureneha!

⁴⁴ Eġe'a ġae ago egatene, eġe isi zamaġano tahi'a kome'a'e matu'e'ena'a, hagareha.

⁴⁵ Ġa matu'e rudau'ohe, mazaġa ġa Zuhi'a Boro'a ġanirote'e ġoe'ani'a huda'uma rae mae ġihiniro."

Maria'a Zuhi'a Boro Niguniro

⁴⁶ Ebu Maria'a 'ahige rae reiro,

"E Zuhi'a Boro nigune'ohe,

⁴⁷ ebu vinehe'e eġe ġabohe'ete'e Badi'aġa u'ano matu'e rudau'ohe,
⁴⁸ mazaġa e'e tuġure roġaeġa zu nihe zuhu'a rehano, Badi'a'a eġe zamariro.

Izidiono'o onamo mada nidu'a, vase nidu'a 'ahige rae re'uma, 'Ga'e Badi'a'a matu'oġaniro.'

⁴⁹ Mazaġa Badi'a Gigi'aġani'a eġe veize gau boro haġairo.

Ani ni'e zaġoġa.

⁵⁰ Ani'e ani gubane'ete'e azaġa vetuġazi'ohe,
zu zeġe mariga nidu'a vetuġazi'ohe.

⁵¹ Ani'e 'evo'a hina haġai gigi'aġa haġairo,
ebu iniu zeġe'a bare nize mae ite'ete'e azaġa hegoze ġururuzi.

⁵² Ani'e kini nidu'a zeġe ehoru haba'anono'o hegoze vaġiziro,
u iniu zeġe'a bare nize mae o'oe'ete'e azaġa mae ġihiziro.

⁵³ Ani'a vinize'ete'e azaġa mazao ġau manoġa iri'avoniro,
u ma'ora azaġa'e 'evoreze isoġa tuġuze buziro.

⁵⁴ Ani'a ane mone azaġa vetuġazi'uma rae ġoitorirota'a'e zamaradu
ane tuġure azaġa, Isaraela azaġa danaziro.

⁵⁵ Badi'a'a emeġe vouġa zirote'e idunaġano,
Aberahamo zu ane mariga vetuġaziro ebu vetuġazi'uma onamo tuġutuġu."

⁵⁶ Ebu Maria'e Elizabeta teite bato uġidu heuġa radadu neġa bare onamiro.

Ioane Babatiso'a Fureraro

⁵⁷ Elizabeta'a ene furenite'e mazaġa meirotene, ubuga fureniro.

⁵⁸ Ebu neġa azaġa zu nabuga duġuru'a Elizabeta mazao Badi'a'a manoġa furenirote'e egadu ane teite matu'iro.

⁵⁹ E'e enogano mada fu'o uḡidu fare meirotene, ze tahi'a ahi'a rana iḡuri haḡaihi radu ariro, ebu tahi'a niḡa'e moga Zekaria ni turahihi reiro.

⁶⁰ Rehano vi'ani'a ziro, "Mene, ani ni'e Ioane rae turahi'uma."

⁶¹ Ebu ze'a naenaeniro, "Ḡae nabugo nidu'a bo'aḡano e'eguḡa niḡa'e o'o'a."

⁶² Ebu ze 'evore hina moga ḡoreniro, "Ḡa niḡa iniu turahihi ra'ohe?"

⁶³ Ebu Zekaria'a ire rafaḡa umizadu e'e rana 'ahige rae mirihiro, "Niḡa'e Ioane." Ze e'e horonirotene, zeḡe nidu'a zaguzagaro.

⁶⁴ E'e madaḡano Zekaria hebe'a 'ai zogone nahanadu ḡoerirotene agoḡani'a buaro, ebu Badi'a niguniro.

⁶⁵ Ne azaḡa nidu'a e'e horonadu riharo. Ebu Iudea haba'ano guni'a neḡa azaḡa nidu'a zuni e'e hariḡa nidu'a iḡiro.

⁶⁶ E'e iḡirote'e azaḡa nidu'a'e e'e moneo zamaradu 'ahige rae ḡadimutitiro, "Tahi'a 'adi'e zama moneo vaze nagiga re'uma?" Mazaḡa Zuhi'a Boro gigi'aḡani'a hube hune ane mazao radiunu.

Zekaria'a Badi'a Ḡoere rae Fureniro

⁶⁷ E'e enogano Vine Zaḡoḡani'a Ioane moga Zekaria zamao iri'avadu Zekaria'a Badi'a ḡoere rae fureniro,

⁶⁸ "Zuhi'a Boro Isaraela azaḡa Badi'a nigunihi.

Mazaḡa ani'e Isaraela azaḡa vaḡe aradu haḡaize sau'anono'o bohaze buziro.

⁶⁹ Badi'a'e ane tuḡure vazēḡa Davida marigaono'o emeḡe ḡabofite'e vazēḡa inaraḡa tuḡuniro.

⁷⁰ Ibite madaḡano Badi'a'a ane peroveta azaḡa zaḡoḡaono'o reirote'e ḡoe'ani'a hudarote'e teige,

⁷¹ ani'e emeḡe agire azaḡa mazaono'o, ebu emeḡe he'ehe'efe'ete'e azaḡa nidu'a 'evoreono'o ḡabofi'uma.

⁷² Ani'e vouḡafe vetuḡaziro, ebu zeḡe teite ḡoitorirote'e ḡoe'a zaḡoḡa zamariro.

⁷³ A'e vouḡafe Aberahamo mazao ḡoere rinede tirote'e ḡoe'a.

⁷⁴ 'Ougadu ani'e emeḡe agire azaḡa 'evoreono'o ḡabofiro, ebu eme'a mene rihau'ena'a, ane veize gauifine danafiro.

⁷⁵ E'ano'o emeḡe ḡabone nidu'a zamaḡano eme'e Badi'a ubumao zaḡozaḡi'uma, ebu dudugano radi'uma."

⁷⁶ Ebu Zekaria'a ubuga niro, "Eḡe ubude, ḡa'e Badi'a Hitaga Hune veize gaue'ete'e peroveta vazēḡa rae huḡadi'uma.

Mazaḡa ḡa'e Zuhi'a Boro ibi ruhiboga veize ane zamao onami'uma,

⁷⁷ ebu vaze haḡai sau'anono'o ḡabone zini'ete'e ibiḡa Badi'a mone azaḡa ihozi'uma.

⁷⁸ Emeḡe Badi'a'e vetuḡafi'ohe zu emeḡe zamare borofe'ohe. Adureono'o mada'a ite'ete'e teige, ani'a emeḡe mazao vaze 'ahoga tuḡuni'uma.

⁷⁹ Vaze 'ahogani'a uzabo zu rune zauhaḡa zamaḡano radiu'ete'e azaḡa agaḡa zini'uma, ebu uniho manoga ibiḡano odafe ibitofi'uma."

⁸⁰ Ene a'e bororaro ebu vine moneo inariro. Ani'e haba boha'ano radiro, onamo hunio Isaraela azaḡa mazao fureraro.

2

*Iesu'a Fureraro
(Mataio 1:18-25)*

¹ E'e madaḡano Roma kiniḡa niḡa'e Augusto. Ani'e ane gau azaḡa mazao ḡoere 'ahi tuḡuriro, "Roma haba'a nidu'a zamaḡano radiu'ete'e azaḡa nidu'a nize mo'i."

² Nize ma'ete'e gauḡa 'ahi'e Kurenio'e Siria haba'a gavana vazega reirote'e madaḡano ḡae ibi'ano haḡairo.

³ E'ano'o vase nidu'a'e nize zounifine, zeḡezeḡe haba onamiro.

⁴ Iosefa'e Galilea haba'ano Nazareta neḡano radiunu. Ani'e Davida mariga. Betelehema neḡa'e Davida neḡa 'ahine, ani'e Iudea haba'ano Betelehema neḡa onamiro.

⁵ Iosefa'e Maria teite ira'auniro, e'ano'o Maria teite nize zounoga veize onamiro. Maria'e ahi'eta.

⁶ Ze e'ea radiu'ete'e zamaḡano, ene furenite'e madaḡa meiro.

⁷ Ebu Maria'e ubuga ibi'a fureniro zu dabua hina 'umadu boromakau ḡubune'ete'e siuvaḡa zamaḡano ufi tiro, mazaḡa i'udo ne zamaḡano zeḡe bazuni haba'a'e o'o'a.

Mamoe Tauf'e'ete'e Azaḡa zu Badi'a Tuḡure Viga

⁸ E'e ohe'ano mamoe tafe'ete'e azaḡa'e Betelehema neḡa uhiḡano haba boha'ano radiu'ena'a, mamoe tafe'etu.

⁹ Ebu Zuhi'a Boro tuḡure viga 'ahogani'a zeḡe mazao fureraro. Ebu Zuhi'a Boro agaḡani'a agazirotene, ze'e rihau rudaro.

¹⁰ Rehano tuḡure vigani'a ziro, "Ago rihano'i. E hari manoḡa zae ihozoga radu areha. Vaze nidu'a e'e igine matu'i'uma.

¹¹ Izidi Davida neḡano zae ḡabozite'e vazega'ani'a zae veize fureraro. Ani'e Zuhi'a Boro Keriso.*

¹² Za ene guraḡa dabua hina 'umadu boromakau ḡubune'ete'e siuvaḡa zamaḡano bazunoga horonine, ani'e Keriso rae ederi'uma."

¹³ Tabara adureono'o tuḡure viga ḡuḡuvaḡani'a fureranadu tuḡure viga e'e teite Badi'a nigune'ena'a, 'ahige rae reiro,

¹⁴ "Hitana huneo'e Badi'a ni mae ḡihine'ohe,
ebu rahao'e Badi'a matu'ohau'ete'e azaḡa bo'aḡano uniho manofe'ohe."

¹⁵ Tuḡure viga nidu'a mamoe tafe'ete'e azaḡa muhizadu adure itirotene, mamoe tafe'ete'e azaḡa'e zeḡe'a bare neneḡaniro, "Eme Betelehema neḡa onamadu Zuhi'a Boro'a edemafeate'e ḡoe'ani'a hudanate'e ḡianihi."

¹⁶ E'ano'o ze ḡarihe Betelehema neḡa onamiro. 'Ougadu ze Maria zu Iosefa ohoziro, ebu boromakau ḡubune'ete'e siuvaḡa zamaḡano baze'ete'e tahi'aḡa kome'a zuni horoniro.

¹⁷ Ze tahi'a kome'a horonirotene, ani moneo tuḡure vigani'a ḡoerirote'e ḡoe'a ihoziro.

¹⁸ Ḡoere e'e igirote'e azaḡa nidu'a'e mamoe tafe'ete'e azaḡani'a reirote'e ḡoe'a u'ano zaguzagau ḡouri.

¹⁹ Rehano Maria'e e'e hariḡa nidu'a mae zamao ofadu zamare radiunu.

²⁰ Mamoe tafe'ete'e azaḡa'e tuḡure vigani'a zirote'e ḡoe'a nidu'a furerarote'e horoniro zu igiro. E'ano'o ze Badi'a ni mae ḡihine'ena'a zu nigune'ena'a, bare oname ḡouri.

Niḡa'e Iesu rae Turahiro

* 2:11 2:11 Mesia

²¹ Mada fu'o uḡidu fare meirotene, tahi'a 'adi'e ahi'a rana iḡuri haḡairo, ebu niḡa'e Iesu rae turahiro. A'e, vi'a 'izema ene tougano tuḡure vigani'a harote'e niḡa.

Iesu Ierusalemama Zamahu Itiro

²² Maria'a Iesu furenrote'e enogano, Mose goro ḡoe'a idunaḡano Iosefa zu Maria'e ahirize dehene'ete'e madaḡa meiro. 'Ougirotene, ze Iesu Zuhi'a Boro zamao ohonifine, Ierusalemama zamahu itiro.

²³ Mazaḡa Zuhi'a Boro goro ḡoe'ano 'ahige rae mirihiro, "Ene ohozeḡa ibi'a nidu'a'e Zuhi'a Boro veize zaḡozaḡozi'uma zu ḡaboneze Zuhi'a Boro ha'uma."

²⁴ Ebu Zuhi'a Boro goro ḡoe'ano, "Tubugo niniḡa ahe u ga nini komeḡa ahe u Badi'a dibu'oha'uma," rae reirote'e idunaḡano haḡaifine, ze Iesu zamahanadu Ierusalemama itiro.

²⁵ E'e madaḡano Ierusalemamao vase 'ahoga, niḡa Simeona'a radiunu. Ani'e haḡaḡa duduḡa zu Badi'a ḡoere hegote'ete'e vazeḡa. Ani'e Isaraela azaḡa ḡabozite'e vazeḡa guhine radiunu, ebu Vine Zaḡoḡa'e ani teite radiunu.

²⁶ Vine Zaḡoḡani'a Simeona ibite 'ahige rae ihoniro, "Ḡa'e mene ruda'uma, onamo Keriso horoni'uma."

²⁷ Ebu Simeona'e Vine Zaḡoḡani'a ibitohanadu kuru neḡa diuḡiro. 'Ougirotene, Iesu vi'a mogani'a Mose goro ḡoe'a idunaḡano haḡaoga veize eneze Iesu'e zamahu diuḡiro.

²⁸ Ebu Simeona'a 'evo'a hina Iesu mae ohanadu Badi'a niguniro,

²⁹ "Zuhi'a Boro, ḡa'a ibite ḡoitirote'e ḡoe'a idunaḡano, izidi ḡae'a eḡe, ḡae tuḡure vazeḡa'e zama roḡeḡaheta runeo tuḡuhe onami'uma.

³⁰ Mazaḡa e ubumahe hina ḡae'a tuḡunadu vase ḡabozite'e vazeḡa horoniro.

³¹ Ani'e ḡae'a vase nidu'a zamao ruhibiro,

³² zu ani'e Iuda mene azaḡa Badi'a ihozte'e agaḡa.

Ani u'ano, ḡae mone azaḡa, Isaraela azaḡa nize mae ḡihini'uma."

³³ Iesu vi'a moga'e Simeona'a Iesu moneo reirote'e ḡoe'a igirotene zaguzagaro.

³⁴ Ebu Simeona'a ze manohuga hidifine kuraro, ebu vi'a Maria niro, "Tahi'a 'adi'e Badi'a'a ohoniro. Isaraela azaḡa bo'aḡano vase ḡehaḡani'a ani mene mae ḡihiniro 'ahine, ḡabone ibiḡanono'o bua'uma. U vase ḡehaḡani'a ani mae ḡihinadu ḡabone ibiḡano eda'uma. Ebu vase'a ani u'ano Badi'a'a gaue'ete'e horoni'uma, rehano vase ḡehaḡani'a ani rae sausauni'uma.

³⁵ E'e u'ano, vase zamaroneze sau'a nidu'a furera'uma. Ebu tahi'a 'ahi u'ano, benisi'a ḡou'i'ete'e teige, zamaḡo'e aduda'uma."

³⁶ Peroveta roḡaeḡa 'ahoga, niḡa Ana zuni Ierusalemamao radiunu. Ani'e Fanuela aboḡa ebu Asere urabo roḡaeḡa. Ani'e roḡae ufeta vouḡa. Ani hahuradu muri fu'o ahe u fare enogano i'ani'a rudaro.

³⁷ Ebu ḡozoba radiu onamo izidi muriḡa 84 'ai meiro. Ani'e iḡaḡa kuru neḡa onaminu, ebu ohere zu madai ogomu moneo zaḡozaḡe'ena'a, Badi'a mazao kuraunu.

³⁸ Simeona'e Maria zu Iosefa teite ḡoere'ete'e zamaḡano, Ana'a zeḡe vaḡe aradu Badi'a mazao manoga tauḡi rae reiro. Ebu Badi'a'a Ierusalemama'e agire azaḡa mazaono'o bohane bunit'e'e madaḡa guhine'ete'e azaḡa mazao tahi'a 'adi moneo ihoziro.

Iesu'a Nazareta Neḡa Bariro

³⁹ Iosefa zu Maria'e Zuhi'a Boro goro goe'a idunaḡano Ierusalemāo gau nidu'a hauḡirotene, ze Galilea haba'a onamadu zeḡe ne Nazaretāo bare feuriro.

⁴⁰ Tahi'a Iesu 'ai bororaro zu inariro. Ebu ani'e tahi'a huhuzaḡa reiro, zu Badi'a'a ani mazao manoga fureniro.

Iesu'a Kuru Neḡano Ḡoeriro

⁴¹ Muri iḡaiḡa Iḡine Modirote'e Muiḡa madaḡano Iesu vi'a moga'e Ierusalemā itido.

⁴² Iesu'e muri gaubanana aheu fare meirotene, ze 'ouge haḡaidote'e teige, Mui e'e auḡifine Ierusalemā itiro.

⁴³ Ebu Mui hauḡadu Iesu vi'a moga'e neze onamirotene, Iesu'e Ierusalemāo radiro, rehano vi'a moga'e mene ederiro.

⁴⁴ Ze'e 'ahige rae zamariro, "Iesu'e vaze ḡunuḡano oname'ohe." Ze ibio oname'ena'a mada tiba vitinirotene, zeḡe nego nabudi bo'aḡano Iesu vaḡiro.

⁴⁵ Rehano ze ani mene horonadu ani vaḡe'ena'a Ierusalemā bare itiro.

⁴⁶ Ebu mada uḡidu enogano kuru neḡano Iesu horoniro. Ani'e Mose goro goe'a ihoze'ete'e azaḡa teite ehoradu zeḡe ḡoere iginu zu ḡadimuzininu.

⁴⁷ Ani ḡoere igirote'e azaḡa nidu'a'e ane edeḡa zu ani'a naenaenzirote'e goe'a u'ano zaguzagaro.

⁴⁸ Vi'a mogani'a ani horonadu zeḡe zuni zaguzagaro. Vi'ani'a niro, "Ubude, nougadu 'ougeha? Mogo zu eḡe'a zamafe adudu'ena'a, ḡa vaḡeha."

⁴⁹ Ebu Iesu'a naenaenziro, "Za nougadu e vaḡeha? E eḡe Mama neo radita'a'e za mene ederirohe?"

⁵⁰ Rehano vi'a moga'e ani'a nagini reirota'a'e mene ederiro.

⁵¹ E'e enogano Iesu'e zeḡe teite Nazareta neḡa ovoiro ebu zeḡe ḡoere egoziniro. Vi'a'e Iesu mazao furerarote'e ḡauḡa nidu'a ane zamao zamare radiunu.

⁵² Iesu zamarone huhuzaḡa zu ahi'ani'a bororaro, ebu Badi'a zu vaze'a ani zamare borofiro.

3

Ioane'a Iesu Ibi Ruhiniro

(Mataio 3:1-12; Mareko 1:1-8; Ioane 1:19-28)

¹ Roma kiniḡa Tiberio'e Roma haba'a nidu'a kiniḡa radu muri 15 zuhi'azinu. E'e madaḡano Pontio Pilato'e Iudea haba'a gavanāḡa, Heroda'e Galilea haba'a kiniḡa negoḡa Filipi'e Iturea zu Tarakonito haba'a kiniḡa, ebu Rusania'e Abilene haba'a kiniḡa reiro.

² U Anasi zu Kaiafa'e dibu'o vazeḡa ḡihi'aḡaḡihi'aḡa reiro. E'e madaḡano Zekaria ubuga Ioane'a haba boha'ano radiunu, ebu Badi'a ḡoere'a ane mazao buaro.

³ Ani'e Ioridana vuḡa uhiḡano haba'ahaba'a nidu'a onamadu 'ahige rae haramiro, "Haḡaize sau'anono'o ḡihuradu babatiso mo'i! 'Ougine, Badi'a'a haḡaize sau'a rae modi'uma!"

⁴ Peroveta vazeḡa Isaia'a rae furenirote'e goe'a mirihirote'e bukaḡano 'ahige rae reiro,

"Vaze 'ahogani'a haba boha'ano ḡihau ḡoere'ohe, raena'a,

'Zuhi'a Boro veize ibi ruhibo'i,
ani veize ibi mae duduno'i.

⁵ Do'oḡa nidu'a tuni'uma,
ebu maḡa boro zu maḡa zuhu'a nidu'a mae sebani'uma.

Ibi be'ogabe'oğa duduni'uma,

ebu ibi sau'asau'a faini'uma.

6 Ebu vase nidu'a Badi'a'a zeğe ġaboze'ete'e horoni'uma.'''☆

7 Vaze ġuġuvaġani'a Ioane mazaono'o babatiso mouga radu Ioane vağe arirotene, ani'a ziro, "Za'e Zarama ubugaubuga! Iniu'a zae mazao, 'Badi'a zama ġuġi'anono'o ferau muhino'i,' rae reiro? A'e mene idağa!

8 Rehano ibite hağaize sau'anono'o ġihunirote'e hağağa izidi fureno'i. Ebu 'ahige ago zamaro'i, 'Eme'e Aberahamo mariga, e'ano'o Badi'a'a emeğe mazao mene mağuni'uma.' Eğe'a zi'ohe, Badi'a'a hadi 'adi hina Aberahamo mariga hağaoga zuni idağa.

9 Ġiro 'ai ire taigano amahi tiro. E'ano'o huga manoğa mene ini'ete'e ireğa nidu'a'e udi higonadu ire rogao feuni'uma."

10 Vaze ġuġuvaġani'a Ioane ġadiniro, "Eme nougine manoğa?"

11 Ani'a naenaenziro, "Iniu dabuağa aheu ro'idene tiba'e dabuağa o'o'a vazega hano'i. Ebu iniu ogomuğeta ro'idene vinine'ete'e vazega teite ġahugotito'i."

12 Takesi azağa zuni babatiso mouga veize aradu Ioane ġadiniro, "Thore vazega, eme nougine manoğa?"

13 Ani'a naenaenziro, "Takesi ufo'idene, gavamani'a reirote'e idunağano da'o ufo'i. Ago vitau ufo'i."

14 Ebu uti azağani'a zuni ġadiniro, "Eme nougine manoğa?" Ani'a naenaenziro, "Vaze hadi ago meize tauğ'o'i, ebu ve'oğa o'o'a vazega kotao ago ohono'i. Zae gau hadiğa da'o madu matu'o'i."

15 Vaze ġehağa'e Keriso'a* arite'e guhininu, e'ano'o ze'e, "Ioane'e Keriso gaogi," rae zamariro.

16 E'ano'o Ioane'a zeğe nidu'a naenaenziro, "E'e vu hina babatisozi'ohe. Rehano arite'e vazega'e ġiġi'ağa boro hune. Ani'e ege vitihoga, zu ege'a ani tamaka miniğa fuh'i'e'ete'e tuğureğa vazega rae rouga zuni mene idağa. Ani'e Vine Zağoga zu ire roga hina babatisozi'uma.

17 Maho hirive'ete'e madağano† vase'a kari hina rouga tenadu maho hu'i'ohe. Ebu iguğa manone'ohe ebu meba hare dehene'ohe. Ebu huga'e nu'onadu suaba zamağano ti'ohe, rehano iguğa'e mene vidau'ete'e ire rogao hufi haone'ohe."

18 Ebu Ioane'a ġoere ġehağa nunu hina iraduguze'ena'a, hari manoğa haramoziro.

19 Rehano Ioane'a Galilea haba'a kiniğa Heroda roniro, mazağa Heroda'e negoğa inuga Herodia meiro zu hağai sau'a nunu hağairo.

20 Ebu Heroda'e hağağa sau'a e'e nidu'a ranao 'ahoga ragatiro, mazağa Ioane ġu'a neğano mae ohoniro.

Iesu'a Babatiso Meiro

(Mataio 3:13-17; Mareko 1:9-11)

21 Ioane'e 'izema ġu'a neğano mae ohonogano, ani vase nidu'a babatisoziro ebu Iesu zuni babatisoniro. Ebu Iesu'a kurau'ete'e zamağano adure'a bohataro,

22 ebu Vine Zağogani'a Tubugo niniğa teige ane rana kami ovairo. Ebu ago 'ahogani'a adureono'o 'ahige rae reiro, "Ga'e ege zamarone ubude. Ege'a gae mazao matu'e rudau'ohe."

Iesu Mariga Duğuru

(Mataio 1:1-17)

☆ 3:6 3:4-6 Isaia 40:3-5 * 3:15 3:15 Mesia † 3:17 3:17 Vuidi hirive'ete'e madağano

²³ Iesu muri'e 30 reirotene, ani gauga gadaheniro. Vaze'a ani'e Iosefa ubuga rae zamariro.

Iosefa'e Heli ubuga,

²⁴ Heli'e Matata ubuga,

Matata'e Levi ubuga, Levi'e Meleki ubuga,

Meleki'e Ianai ubuga, Ianai'e Iosefa ubuga,

²⁵ Iosefa'e Matataia ubuga, Matataia'e Amosa ubuga,

Amosa'e Nahumu ubuga, Nahumu'e Eseli ubuga,

Eseli'e Nagai ubuga,

²⁶ Nagai'e Mahata ubuga,

Mahata'e Matataia ubuga, Matataia'e Semeina ubuga,

Semeina'e Ioseka ubuga, Ioseka'e Ioda ubuga,

²⁷ Ioda'e Ioanana ubuga, Ioanana'e Resa ubuga,

Resa'e Zerubabele ubuga, Zerubabele'e Sealetiele ubuga,

Sealetiele'e Neri ubuga,

²⁸ Neri'e Meleki ubuga,

Meleki'e Adi ubuga, Adi'e Kosama ubuga,

Kosama'e Elamadama ubuga, Elamadama'e Ere ubuga,

²⁹ Ere'e Iosua ubuga, Iosua'e Eliezere ubuga,

Eliezere'e Iorima ubuga, Iorima'e Matata ubuga,

Matata'e Levi ubuga,

³⁰ Levi'e Simeona ubuga,

Simeona'e Iuda ubuga, Iuda'e Iosefa ubuga,

Iosefa'e Ionama ubuga, Ionama'e Eliakimi ubuga,

³¹ Eliakimi'e Melea ubuga, Melea'e Mena ubuga,

Mena'e Matata ubuga, Matata'e Natana ubuga,

Natana'e Davida ubuga,

³² Davida'e Iese ubuga,

Iese'e Obeda ubuga, Obeda'e Boazi ubuga,

Boazi'e Salamona ubuga, Salamona'e Nasona ubuga,

³³ Nasona'e Aminadaba ubuga, Aminadaba'e Adamina ubuga,

Adamina'e Areni ubuga, Areni'e Hezarona ubuga,

Hezarona'e Pereze ubuga, Pereze'e Iuda ubuga,

³⁴ Iuda'e Iakobo ubuga, Iakobo'e Isako ubuga,

Isako'e Aberahamo ubuga, Aberahamo'e Tera ubuga,

Tera'e Nahoro ubuga,

³⁵ Nahoro'e Seruga ubuga,

Seruga'e Reu ubuga, Reu'e Pelega ubuga,

Pelega'e Ebere ubuga, Ebere'e Sela ubuga,

³⁶ Sela'e Kainana ubuga, Kainana'e Afasada ubuga,

Afasada'e Semu ubuga, Semu'e Noa ubuga,

Noa'e Lameka ubuga,

³⁷ Lameka'e Metusela ubuga,

Metusela'e Enoka ubuga, Enoka'e Iareda ubuga,

Iareda'e Mahalalela ubuga, Mahalalela'e Kainana ubuga,

³⁸ Kainana'e Enosi ubuga, Enosi'e Seta ubuga,

Seta'e Adamu ubuga, Adamu'e Badi'a ubuga.

4

*Diabolo'a Iesu Tuhune Nuriro
(Mataio 4:1-11; Mareko 1:12-13)*

¹ Iesu'e Ioridana vuğa mode iğunirotene, Vine Zağoğani'a ane rana iri'avadu Iesu tutune haba boha'a onamiro.

² E'ea mada 40 zamağano Diabolo'a Iesu tuhune nuriro. E'e madağano ani ogomu 'ahoga mene aro, e'ano'o mada ġonagano ani vinine runiro.

³ Ebu Diabolo'a Iesu niro, “Ġa'e Badi'a Ubuga ro'idene, hadi 'adi mazao 'ahige no'i, 'Ġihuradu 'uvahu odogano ro'i.”

⁴ Iesu'a naenaeniro, “Mene, Buka Zağoğano 'ahige rae mirihiro, 'Vaze'e 'uvahu odogano da'o mene ġabode radi'uma.✠”

⁵ Ebu Diabolo'a Iesu hitaga haba'a tutune itadu zogone kini'a zuhi'azi'ete'e haba'ahaba'a nidu'a ihoniro.

⁶ Ebu ani'a Iesu niro, “Eġe'a haba nidu'a zuhi'azi'ete'e gigi'ağa zu ġau naeğa boroboro nidu'a ġae ġani'uma. A'e eġe inirote'e ġauğa 'ahine, eġe'a urate'ete'e vazega 'ahoga hau tauğoga'e idağa.

⁷ E'ano'o ġae'a eġe mazao kuraune, e'e nidu'a ġani'uma.”

⁸ Iesu'a naenaeniro, “Mene, Buka Zağoğano 'ahige rae mirihiro, 'Zuhi'a Boro ġae Badi'a mazao da'o kurano'i, zu ane veize da'o gauo'i.✠”

⁹ Ebu Diabolo'a Iesu Ierusalemata tutune onamiro ebu kuru neğa hitaga huneo ohonadu niro, “Ġa'e Badi'a Ubuga ro'idene, 'adaono'o rafato'i.

¹⁰ Mazağa Buka Zağoğano 'ahige rae mirihiro, 'Badi'a'a ġa'e faine duguoga veize ane tuğure vigaviga ġae vaġe tuğuzi'uma.

¹¹ Ze'a 'evoreze hina ġae mae ġihi'i'uma 'ahine, odağoe hadio mene tutuha'uma.✠”

¹² Rehano Iesu'a naenaeniro, “Mene, Buka Zağoğano 'ahige rae mirihiro, 'Zuhi'a Boro ġae Badi'a ago tuhuno'i.✠”

¹³ Diabolo'a Iesu tuhunoga nidu'a hauğirotene, mada manoğa 'ahogano bare tuhuni'uma radu muhine iğuniro.

Iesu'a Galilea Haba'ano Gauğa Ġadaheniro

(Mataio 4:12-17; Mareko 1:14-15)

¹⁴ Iesu'e Vine Zağoğa gigi'ağani'a iri'avonadu Galilea haba'a bare onamiro. Ebu ane hari'e haba nidu'a zamağano bororaro.

¹⁵ Ani'e Iuda azağa nu'onu'o neğano ihoziro, ebu vaze nidu'a'e ani niguniro.

Nazareta Azağani'a Iesu Hezahoharo

(Mataio 13:53-58; Mareko 6:1-6)

¹⁶ Ebu Iesu'e Nazareta neğa onamiro. E'e neğa'e ane'a bororarote'e neğa. Bana Madağano ane'a iğaiga hağainute teige, nu'onu'o neğano diuği onamiro. Ebu Buka Zağoğa me'odoga radu iğune edaro.

¹⁷ Ebu vaze 'ahogani'a peroveta vazega Isaia'a mirihirote'e so'a ġuağa mae haro. Ebu Iesu'a e'e vava'adu me'odite'e ġoe'a horoniro. A'e 'ahige rae mirihiro,

¹⁸ “Zuhi'a Boro Viga'e eġe vaġe ovairo.

Zahara azağa mazao hari manoğa haramoga veize ani'a eġe ohohiro.

Zuhi'a Boro'a tuğuhadu eġe'a 'ahige rae furene'ohe, 'Agire ġauğani'a batuzirote'e azağa fuhi'e aheti'uma, ebu ubuma kuruğa azağa ra'anozini'uma, ebu adugani'a ġahizirote'e azağa adugazeono'o mae bohazi'uma,

19 ebu izidi muriḡa'e Zuhi'a Boro'a ane mone azaḡa ḡabozite'e madaḡa re'uma.'''☆

20 Iesu'a so'a ḡuaḡa e'e 'uadu nu'onu'o neḡa taufe'ete'e vazega bare haro ebu ehoriro. Nu'onu'o neḡa zamaḡano vase nidu'a ani ḡiaḡianiro.

21 Ebu Iesu'a ḡadahe ziro, "Za'a egate'e Buka Zaḡoḡano ḡoe'a 'ai izidi 'ada hudaneha."

22 Zeḡe nidu'a ani hebeono'o buarote'e ḡoe'a manoḡa egadu zaguzagaro. Rehano ze 'ahige rae reiro, "Ani'e Iosefa ubuga, o'ehe?"

23 Ebu Iesu'a ziro, "E edeḡa, za'e eḡe mazao iradugu ḡoe'a 'ahi re'uma, 'Gohe vazega, ibite geno ḡae bare faino'i.' Ebu eḡe bare ihi'uma, 'Eme'a igirote'e teige, ḡae'a Kaperanauma neḡano haḡairote'e haḡai gigi'aḡa ḡae haba 'adao zuni haḡao'i.'"

24 Ebu ani'a bare ziro, "Eḡe'a hube hune zi'ohe, peroveta vazega'e ane haba azaḡani'a mene mae ḡihine'ohe.

25 Rehano eḡe'a hube hune zi'ohe. Elia madaḡano muri uḡidu zu ḡaha'a zamaḡano adure 'uadu irugu'a mene ru'aro, e'ano'o Isaraela haba'a nidu'a zamaḡano zahara boro'a buaro. E'e madaḡano ḡozoba ḡehaḡani'a radiunu.

26 Rehano Elia'e Badi'a'a Isaraela haba'ano ḡozoba ḡehaḡa bo'aḡano 'ahoga mazao mene tuḡuniro, rehano Sidono haba'a uhiḡano Sarepata neḡano radiunute'e ḡozobaḡa 'ahoga mazao da'o tuḡuniro.

27 Ebu peroveta vazega Elisa madaḡano Isaraela haba'ano refera azaḡa ḡehaḡani'a radiunu. Rehano zeḡe bo'aḡano 'ahoga zuni mene fainiro, rehano Siria haba'a vazega, niḡa Naamana da'o fainiro."

28 Iesu'a 'ouge reirotene, nu'onu'o neḡa zamaḡano vase nidu'a maḡune rudaro.

29 Zeḡe nidu'a iḡunadu e'e haba'anono'o ani tuḡune vaḡiniro. Ebu dofarao duine feunoga radu neze ogorarote'e maḡa kome'a hitaga tutune itiro.

30 Rehano Iesu'a vase ḡunuḡano onamadu ane ibio onamiro.

Iesu'a Vine Sau'a Hegone Buniro

(Mareko 1:21-28)

31 Ebu Iesu'a Galilea haba'ano Kaperanauma ovoadu Bana Madaḡano nu'onu'o neḡano vase ihoziro.

32 Ze'a ane ihoreḡa igirotene zaguzagaro, mazaḡa ani'a Badi'a gigi'aḡa hina ihoziro.

33 E'e madaḡano vine sau'aḡeta vazega 'ahoga'e nu'onu'o neḡano radiunu, ebu agoḡa boro hina ḡoeriro,

34 "A! Nazareta vazega Iesu! Ḡa emeḡe mazao nougihi ra'ohe? Ḡa eme ruifoga radu arahe? E edeḡa ḡa'e iniu. Ḡa'e Badi'a mazaono'o arirote'e vazega zaḡoḡa!"

35 Iesu'a vine sau'a roniro, "Hezo'a! Vaze e'e mazaono'o buano'i!" Ebu vine sau'ani'a vase nidu'a bo'aḡano vase e'e mae rahao higonadu buau daḡiro. Rehano vase e'e mene sausauniro.

36 Vaze nidu'a zaguzagaro ebu ze zeḡe'a bare reiro, "Ihoreḡa 'adi'e nagiga? Ani'a Badi'a inaraḡa zu gigi'aḡa hina vine sau'asau'a riḡa zi'etene, ze egohanadu buau'ohe!"

37 Ebu Iesu hariḡa'e uhiḡauhiḡa haba'a nidu'a bororaro.

Ugi Azaḡa Ḡehaḡa Faiziro

(Mataio 8:14-17; Mareko 1:29-34)

³⁸ Iesu'a nu'onu'o neġa modadu Simona ne onamiro. E'ea Simona emoġa roġaegħa'e ahi'ani'a gigne runi, e'ano'o ani fainoga veize ze Iesu umi.

³⁹ Ebu Iesu'a ani uhiġano edanadu ahi'a gige'a e'e ġoere riga hina hegone buni. 'Ougadu ugi e'e'a ani mazaono'o vagni, ebu ani'a zogone iġnadu zeġe veize ogomu ruhibi.

⁴⁰ Mada'a ovoirotenne, vaze ġeħaġani'a ugi nunu meirote'e azaġa nidu'a Iesu vaġe tutuze ari. Ebu Iesu'a 'evo'a zeġe tibatiba rana teadu faizi.

⁴¹ Ebu vine sau'asau'ani'a vaze ġeħaġa mazaono'o buanadu 'ahige rae huar, "Ġa'e Badi'a Ubuga!" Rehano Iesu'a ze roziro zu ġoeroga garari, mazaġa ze ani'e Keriso* rae ederi.

Iesu'a Harame Ragaviro
(Mareko 1:35-39)

⁴² Oherebau uzeuze Iesu'a vaze o'o'a haba'a onamiro. 'Ougadu vaze ġuġuvaġani'a Iesu vaġi, ebu ani'a radiu'ete'e haba'a aradu ani zeġe mene muhize iġnoga veize umi.

⁴³ Rehano Iesu'a ziro, "E haba nunuo zuni Badi'a'a zuhi'azi'ete'e moneo hari manoga harame huni'uma. E'e u'ano, eġe tuġuhi."

⁴⁴ Ebu ani Iudea haba'ano nu'onu'o neġano harame ragaviro.

5

Iesu'a Ane Tahiatahi'a Huzi
(Mataio 4:18-22; Mareko 1:16-20)

¹ Mada 'ahogano Iesu'a Genesareta* du'ura ġeħano edanadu Badi'a ġoere haminu. Ebu vaze ġuġuvaġa'e ani haramo abitoga veize bibiti ari.

² Iesu'a du'ura ġeħano ġasi aheu horoni. Ġasi azaġa'e buanadu re'evaze vuzu'e radiu.

³ Iesu'e ġasi aheu bo'aġano Simona ġasio tiradu umi, "Ġasiġo hesaono'o tahiġa duine bunoi." Ebu Iesu'e ġasi zamaġano ehoradu vaze ġuġuvaġa haramoziro.

⁴ Iesu'a harame hauirotenne, Simona niro, "Hoe'a mone onamo'i, ebu re'evaġo feunadu ġozone re'evano'i."

⁵ Simona'a naenaeni, "Vaze boro, eme ohere faġa gau boro haġae'ena'a re'evaha, rehano mene manaha. Rehano e ġae ġoere mae ġihinadu re'eva feuni'uma."

⁶ Ebu ze'a re'eva feunirotenne, re'eva zamaġano'e ġozone ġeħaġani'a oġnadu re'eva'e zigaro.

⁷ E'ano'o zeġe danazoga veize 'evoreze hina ġasi 'ahogano nabudize huze zaveziro. Ebu ze aradu ġasi aheu'e ġozone hina iri'avonirotenne, ġasi'a nariga zuburi.

⁸ Simona Petero'a e'e horonadu Iesu oda babagano ġuġuriro ebu niro, "Zuhi'a Boro, e'e haġai sau'a vazegħa. Eġe mazaono'o vaġino'i."

⁹ Simona zu ane teite radirote'e azaġa nidu'a'e ze'a marote'e ġozoneġa'e ġeħaġa hune radu ufeta zaguzagarote'e u'ano, 'ouge rei.

¹⁰ Zebedeo ubuga aheu, Iakobo zu Ioane'e Petero teite gauinu 'ahine, zeġe zuni zaguzagaro. Ebu Iesu'a Simona naenaeni, "Ago rihano'i. Izidiono'o onamo mada nidu'a ġa'e vaze re'evazi'uma."

¹¹ Ebu ze ġasize hesao hebenadu ġauze nidu'a modiro ebu ane hegote onamiro.

* 4:41 4:41 Mesia * 5:1 5:1 Galilea

Refera Vazeḡa Fainiro

(Mataio 8:1-4; Mareko 1:40-45)

¹² Iesu'e ne 'ahogano radiu'ete'ea, ahi'ano refera'a iri'avirote'e vazeḡa 'ahogani'a ani vaḡe ariro. Ani'a Iesu horonadu ane zamao rahao ḡugūriro ebu uminiro, "Zuhi'a Boro, ḡa uratine, eḡe faihoga'e idaḡa."

¹³ Ebu Iesu'a 'evo'a einadu vaze e'e oboniro ebu niro, "E urate'ohe. Ḡa'e deheru manoro'i!" 'Ougadu refera e'e'a zogone manoriro.

¹⁴ Ebu Iesu'a ḡoere riḡa niro, "Vazeni 'ahoga ago no'i. Rehano dibu'o vazeḡa vaḡe onamadu ahiriḡo ihono'i. Ebu ḡae'a deheru manorata'a'e vaze'a ederifine, Mose'a reirote'e dibu'oḡa mae onamadu Badi'a dibu'ohano'i."

¹⁵ Rehano Iesu hari'e ufeta bororu onamiro. E'ano'o vaze ḡugūvaḡani'a Iesu ḡoere abitoga zu ugize'a manoroga veize ane vaḡe ariro.

¹⁶ Rehano Iesu'e vaze o'o'a haba'a onamadu e'ea kuraro.

Iesu'a Ahi'a Mene Hagane'ete'e Vazeḡa Fainiro

(Mataio 9:1-8; Mareko 2:1-12)

¹⁷ Mada 'ahogano Iesu'a haramete'ea, Farisea azaḡa zu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡani'a Iesu uhiḡano ehore radiunu. Ze'e Galilea zu Iudea haba'ano ne nunuono'o ebu Ierusalemmono'o ariro. Zuhi'a Boro gigi'aḡani'a Iesu rana radadu uḡi azaḡa faiziro.

¹⁸ E'e madaḡano vaze nu'a ahi'a mene hagane'ete'e vazeḡa 'ahoga'e faratao bazune teadu herate onamiro, ebu ne zamaḡa diuḡadu Iesu zamao bazune tihi reiro.

¹⁹ Rehano vaze ḡugūvaḡa 'ahine, ze ibihetaono'o odohe diuḡoga mene idararo. E'ano'o ze binu hitaga itadu binu mae bohaniro. Ebu binu boha'anono'o uḡi vazeḡa farataḡa miniḡa hina ovoe dabanadu vaze ḡugūvaḡa bo'aḡano Iesu zamao bazune tiro.

²⁰ Ze'a Iesu mazao fie'ete'e Iesu'a horonadu uḡi vazeḡa niro, "Eḡe vaze, ḡae haḡai sau'a 'ai rae modeha."

²¹ 'Ougirotene, Farisea azaḡa zu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa'e 'ahige rae zamariro, "Ani'e vaze nagiga radu Badi'a rae sausaune'ohe? Badi'a'a da'o vaze haḡai sau'a rae mode'ohe!"

²² Iesu'e zeḡe'a nagini zamare'eta'a'e ederadu ḡadiziro, "Za nougadu zamazeo eḡe ḡoere 'adi zamare'ohe?"

²³ Uḡi vazeḡa mazao no'e ḡoe'a nine, ufiḡa? 'Ḡae haḡai sau'a 'ai rae modeha,' rae ni'ete'e ḡoe'a ga 'Iḡunadu onamo'i' rae ni'ete'e ḡoe'a?

²⁴ Rehano Vaze Ubuga'e raha 'adao haḡai sau'a rae mode'ete'e gigi'aḡa meirota'a'e zae'a ederi'uma." Ebu Iesu'a ahi'a mene hagane'ete'e vazeḡa niro, "Eḡe'a ḡa'ohe. Iḡuno'i ebu farataḡo madu neḡo onamo'i."

²⁵ Ebu uḡi vazeḡa 'ai zogone zeḡe zamao iḡune edaro, zu ane'a baze radirote'e farataḡa madu Badi'a nigune'ena'a, neḡa onamiro.

²⁶ Vaze nidu'a'e zaguzagaro zu Badi'a niguniro. Ebu ze rihau rudau'ena'a, 'ahige rae reiro, "Eme izidi haḡai gigi'aḡa horoneha!"

Levi Huniro

(Mataio 9:9-13; Mareko 2:13-17)

²⁷ E'e enogano Iesu'e haba e'e mode iḡuniro, ebu takesi vazeḡa 'ahoga, niḡa Levi horoniro. Ani'e takesi fataḡa uhiḡano ehore radiunu. Ebu Iesu'a niro, "Eḡe hegoto'i."

²⁸ Ebu Levi'a ḡauḡa nidu'a modadu Iesu hegotiro.

²⁹ Levi'a ane neo Iesu veize mui boro haḡairo. E'ea takesi azaḡa ḡehaḡa zu vaze ḡugūvaḡani'a Iesu zu ane tahi'atahi'a teite ogau tiburaro.

³⁰ Rehano Farisea azağa zu zeğe mone Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azağani'a Iesu tahi'atahi'a mazao mağunadu ziro, "Za'e nougadu takesi azağa zu hağai sau'a azağa teite ogau tibur'u'ohe?"

³¹ Iesu'a naenaезiro, "Ugi o'o'a azağa'e gohe vazеğa mene vağe'ohe, rehano ugi azağa'e gohe vazеğa vağe'ohe.

³² E'e teige, e iniu zeğe'a bare duduga azağa rae zamare'ete'e azağa huzoga veize mene ariro, rehano iniu zeğe'a bare hağai sau'a azağa rae zamare'ete'e azağa huzadu ze'a hağaize sau'anono'o ġihuroga veize ariro."

Ihore Iziga

(Mataio 9:14-17; Mareko 2:18-22)

³³ Ebu vase nu'a Iesu niro, "Ioane tahi'atahi'a'e ġae ġehağa ogomu moneo zağozage'ohe zu kurau'ohe. Farisea azağa tahi'atahi'a zuni 'ouge'ohe. Rehano ġae tahi'atahi'a'e iğaiğa ogau'ohe zu gage'ohe."

³⁴ Ebu Iesu'a ziro, "Hahu muiğa madağano, hahu ohozeğa izigani'a huzirote'e azağa'e hahu ohozeğa iziga teite radiu'ete'ea ze ogomu moneo zağozagi'umahe?

³⁵ Rehano zeğe mazaono'o hahu ohozeğa iziga'e mae vağinite'e madağani'a arine, ze ogomu moneo zağozagi'uma."

³⁶ Ebu Iesu'a bare hari 'ahoga idane ziro, "Vaze 'ahogani'a dabua iziga vari'e madu dabua amahiğa mene banine'ohe. Baninine, dabua iziga'e mae borofe zigi'uma, ebu dabua iziga'e amahiğa teite horone tibunoga zuni mene manoga re'uma.

³⁷ Ebu vazeni 'ahogani'a vaini vuğa fuse† amahiğa zamağano vaini vuğa iziga mene be'une ufi'ohe. Be'une ufine, vaini vuğa izigani'a bare busure bororanadu vaini vuğa fuse amahigani'a ziga'uma, ebu vaini vuğa'e sore rurura'uma zu vaini vuğa fuse amahiğa sausauni'uma.

³⁸ E'ano'o vaini vuğa iziga'e vaini vuğa fuse izigano beu'e ufi'uma.

³⁹ Rehano vaini vuğa amahiğa gagidote'e azağa'e vaini vuğa iziga mene urate'ohe, mazağa ze'e 'ahige rae ra'ohe, 'Amahiğa'e ufeta manoga.'"

6

Bana Madağa Zuhiağa

(Mataio 12:1-8; Mareko 2:23-28)

¹ Bana Madağa 'ahogano Iesu'a ane tahi'atahi'a teite vuidi mebağa zamağano onamiro. Ebu ane tahi'atahi'a'a vuidi mağa riri'e meiro, zu 'evoreze hina hasiga mute vağinadu huga aro.

² 'Ougirotene, Farisea azağa nu'a ġadiziro, "Za'e nougadu Bana Madağa goroğa varade'ohe?"

³ Iesu'a naenaезiro, "Za'e Buka Zağoga mene me'odirohe? Davida zu ani ġatinirote'e azağa'e vinize ruzirotene, Davida'a nougiro?

⁴ Ani'e Badi'a ne diuğadu dibu'o azağani'a da'o au'ete'e dibu'o 'uvahuğa odoga aro, ebu ani ġatinirote'e azağa zuni ziniro."

⁵ Ebu Iesu'a ziro, "Vaze Ubuga'e Bana Madağa Zuhiağa."

'Evo'a Hoega Vazeğa Fainiro

(Mataio 12:9-14; Mareko 3:1-6)

⁶ Ebu Bana Madağa 'ahogano, Iesu'a nu'onu'o neğa diuğadu vase ġehağa ihozinu. E'ea eda'e nae 'evo'a hoega vazеğa 'ahogani'a radiunu.

† 5:37 5:37 Vaini vuğa fuse'e boromakau ga gouti ogağa hina hağairo.

⁷ Mose goro goe'a ihoze'ete'e azağa zu Farisea azağa'e Iesu'a Bana Madağano vaze e'e faini'uma ga mene'e ġianifine, ehamu radiro. Mazağa Iesu'a vaze e'e fainine, kotao ani ohonihi reiro.

⁸ Rehano Iesu'e ze'a nouge rae zamare'eta'a'e ederadu 'evo'a hoega vazeğa niro, "İgunadu vaze nidu'a zamao edano'i." Ebu ani iğunadu edaro.

⁹ Ebu Iesu'a ziro, "E ġadizi'ohe. Bana Madağano nagini hağaine duduğa? Manoga hağai'uma ga sau'a hağai'uma? Vaze ġabozi'uma ga zimi'uma?"

¹⁰ Ani'a zeğe nidu'a ġiazirote'e enogano vaze e'e niro, "'Evo'o 'eino'i." Ani'a 'evo'a 'einirotene, 'evo'ani'a manoriro.

¹¹ Rehano ze mağune rudanadu Iesu mazao nagini hağaite'e moneo ġadahe ġo'ane tiburaro.

Apostolo Azağa Gaubanana Aheu Fare Ohotiro

(Mataio 10:1-4; Mareko 3:13-19)

¹² E'e madağano Iesu'a kuranoga veize mağa 'ahoga onamadu ohere fağa Badi'a mazao kuraro.

¹³ Ebu irarirotene, ani'a ane tahi'atahi'a huze nu'oziro. Ebu zeğe bo'ağano tahi'a gaubanana aheu fare ohotadu Apostolo azağa rae huziro.

¹⁴ Nize'e Simona(niğa 'ahoga'e Petero), Petero negoğa Anderea, İakobo, İoane, Filipi, Batolomeo,

¹⁵ Mataio, Tomasi, Alefeo ubuga İakobo, Zelota* vazeğa Simona,

¹⁶ İakobo ubuga İuda ebu Iesu revoharote'e vazeğa, İsakariota vazeğa İuda.

Iesu'a Vaze Ihoziro zu Faiziro

(Mataio 4:23-25)

¹⁷ E'e enogano, Iesu'a ane tahi'atahi'a teite mağanono'o ovaradu haba sebağano edaro. E'ea ane hegote'ete'e vaze ġuğuvağa ebu haba nunuono'o vaze ġehağani'a radiunu. Ze'e İudea haba'a, İerusalem a zu davara genağano ne boro Turo ebu Sidonoono'o ariro.

¹⁸ Ze'e Iesu goere igifine zu ugizeono'o manorifine ariro. Iesu'a Vine sau'ani'a diuğadu sausauzirote'e azağa zuni faiziro.

¹⁹ Ebu zeğe nidu'a ani ahiri obonihi reiro, mazağa ugi faine'ete'e inarağa'e ani mazaono'o buanadu zeğe nidu'a manoriro.

Matu'u ebu Aduga

(Mataio 5:1-12)

²⁰ Ebu Iesu'a ane tahi'atahi'a ġiaze'ena'a ziro,
"Za, zahara azağa'e matu'e'ohe,
mazağa Badi'a'a zuhi'azi'ohe.

²¹ Za, izidi vinize'ete'e azağa'e matu'e'ohe,
mazağa isize mini'uma.

Za, izidi niau'ete'e azağa'e matu'e'ohe,
mazağa vesu'u matu'e eğofi'uma.

²² Vaze Ubuga u'ano, vaze'a za'e he'ehe'ezine, hezahozine, goere sau'a zine, ebu za'e sau'a rae reine, za'e matu'i'uma.

²³ 'Uguğani'a zae mazao furerano'idene, matu'e'ena'a zavono'i, mazağa Badi'a'a adureo naeğa boro багаğa zini'uma. Zeğe vouğani'a peroveta azağa de'uge sausauzido.

²⁴ Rehano za, ma'ora azağa'e aduga hidi'uma,

* **6:15 6:15** Roma gavamani utitozinirote'e azağa'e Zelota duğuru rae huziro.

mazağa za'e ibite ġau manoġa nidu'a mae hauġiro 'ahine, vesu'u mene bare me'uma.

²⁵ Za, izidi ogau isi mini'ete'e azaġa'e aduga hidi'uma, mazaġa vesu'u vinizi'uma.

Za, izidi matu'e eġofe'ete'e azaġa'e aduga hidi'uma, mazaġa vesu'u zamaze'a are'ena'a, nia'uma.

²⁶ Vaze nidu'a zae niguzine aduga hidi'uma, mazaġa zeġe vouġani'a ġuriro peroveta azaġa 'ouge niguzido."

Agire Azaġa Zamare Borofo'i

(Mataio 5:38-48, 7:12a)

²⁷ "Rehano e eġe ġoere igi'ete'e azaġa, za zi'ohe. Zae agire azaġa zamare borofo'i, zu zae he'ehe'eze'ete'e azaġa mazao manoġa haġao'i.

²⁸ Zae mazao, 'Radiu tuġutuġu adugaġa hido'i,' rae zo'idene, ze manohuga hidoga veize umino'i, zu zae mazao haġai sau'a haġae'ete'e azaġa veize kurano'i.

²⁹ Iniu'a zae ġanineze fa'ono'idene, naeġa zuni notonohano'i, ebu iniu'a zae raga dabuaġa meinadu hena bare zae zizuni dabuaġa meihi ro'idene, e'e zuni hano'i.

³⁰ Iniu'a nagini umizo'idene hau tauġo'i, ebu iniu'a ġauze mo'idene, ago bare mo'i.

³¹ Vaze'a zae mazao manoġa haġae'ete'e urato'idene, zae zuni zeġe mazao manoġa haġao'i.

³² Zae'a zae zamare borofo'ete'e azaġa da'o zamare borofine, Badi'a'a e'e naeġa mene zini'uma. Haġai sau'a azaġa zuni zeġe zamare borofo'ete'e azaġa zamare borofo'ohe.

³³ Zae'a zae mazao manoġa haġae'ete'e azaġa mazao da'o manoġa haġaine, Badi'a'a e'e naeġa mene zini'uma. Haġai sau'a azaġa zuni 'ouge haġae'ohe.

³⁴ Zae'a ġauze baroni'uma rae ra'ete'e azaġa da'o zinine, Badi'a'a e'e naeġa za mene zini'uma. Haġai sau'a azaġa zuni ġauze bare me'uma rae zamare'ena'a, ġauze sau'a azaġa zini'ohe.

³⁵ Rehano zae agire azaġa zamare borofo'i, zu zeġe mazao manoġa haġao'i. Ebu ze'a eġe mazao bare naenaehi'uma rae mene zamare'ena'a, zini tauġo'i. 'Ougine, Badi'a'a naeġa boro zini'uma, ebu za'e Ġihi'a Hune Badi'a'a ubuga re'uma. Mazaġa Badi'a'a mazao manoġa tauġi rae mene ra'ete'e azaġa ebu sau'a azaġa zuni Badi'a'a vetuġazi'ohe.

³⁶ Zae Mama, Badi'a'a vaze vetuġazi'ete'e teige, zae zuni vaze vetuġazo'i."

Vaze mazao Sau'a rae Ago Zo'i

(Mataio 7:1-5)

³⁷ "Vaze mazao sau'a azaġa rae ago zo'i. 'Ougine, Badi'a'a zuni zae mazao sau'a azaġa rae mene zi'uma. Vaze mazao ve'oġa rae ago zo'i. 'Ougine, Badi'a'a zae mazao ve'oġa rae mene zi'uma. Vaze haġai sau'a rae modo'i. 'Ougine Badi'a'a zae haġai sau'a rae modi'uma.

³⁸ Ġauze zeno'i, 'ougene Badi'a'a manohuga zini'uma. Ani'a za'e iri'avone fosafosanoga, taugoga, zu'izu'inoga ebu fora'aġa beu'e ruruno zini'uma. Zae'a vaze nagini hau'ete'e idunaġano Badi'a'a 'ouge zae zini'uma."

³⁹ Iesu'a hari 'ahoga idane ziro, "Ubuma kuruġa vazegani'a ubuma kuruġa vazegā ibitohanoga'e idaġahe? 'Ougine, anianine ho'ona uite ovoi'uma.

⁴⁰ Tahi'a'e ani ihore vazega mene vitinoga. Rehano tahi'a'a edega nidu'a meine, ani'e ane ihore vazega teigi'uma.

⁴¹ Za'e nabudize ubuma be'a dinunuga giane'ohe. Rehano nougadu zae ubuma be'a gado irega mene horone'ohe?

⁴² Za'e zae ubuma be'a gado irega mene horone'e rehano, nabudize mazao 'ahige ra'ohe, 'Ege nabudi, ege'a ubumago be'a dinunu e'e mae vaginihi.' Za'e zama guhi azaa! Ibite geno zae ubuma be'a gado irega e'e mae vagino'i, 'ougene zae'a faine ehamanadu nabudize ubuma be'a dinunuga mae vagini'uma."

Ire ebu Ire Maqa

(Mataio 7:16-20, 12:34-35)

⁴³ "Ire manoqa'e maqa sau'a mene ini'ohe, zu ire sau'a'e maqa manoqa mene ini'ohe.

⁴⁴ Ire'e maqa horonadu nagi irega edere'ohe. Figi maqa'e ire renoganono'o mene ini'ohe, zu vaini maqa'e gunu renoganono'o mene ini'ohe.

⁴⁵ E'e teige, vase manoqa'e ani zamao manoqa nu'onadu manoqa furene'ohe, ebu sau'a vazega'e ani zamao sau'a nu'onadu sau'a furene'ohe. Mazaqa nagini'a ane zamao iri'ave radiu'eta'a'e hebe'anono'o buau'ohe."

Egadu Hagae'ete'e Azaa

(Mataio 7:24-27)

⁴⁶ "Za'e ege mazao, 'Zuhi'a Boro, Zuhi'a Boro,' rae huhe'ohe, rehano nougadu ege'a goere'ete'e mene hagae'ohe?

⁴⁷ Ege vage aradu goerehe igi'ete'e ebu 'ouge hagae'ete'e vazega'e iniu heuga rae ihozi'uma.

⁴⁸ Ani'e raha vohutuna hu'i ovoadu vatava riga rana nega ogorarote'e vazega heuga. Zobozobo'a feuradu ne hanirotene, ne a'e mene hagariro, mazaqa haba rigano faine ogoraro.

⁴⁹ Rehano ege goere egadu 'ouge mene hagae'ete'e vazega'e, raha mene faine ho'adu haba zoregano nega ogorarote'e vazega heuga. Zobozobo'a feuradu ne e'e hanirotene, zogone higanadu fahau guzuiro."

7

Uti Vazega Boro'a Iesu mazao Firo

(Mataio 8:5-13; Ioane 4:43-54)

¹ Iesu'a ane goere nidu'a zega mazao goerirote'e enogano, Kaperanauma diugiro.

² E'ea uti vazega boro 'ahogani'a radiunu. Ane'a zamare borofe'ete'e tugurega vazega'e ugene sausaunadu nariga rudaro.

³ Uti vazega boro'e Iesu hariqa igirotene, Iesu'a aradu ani tugure vazega fainoga uratiro. E'ano'o ani Iuda azaa boroboro Iesu uminoga veize tuguzi.

⁴ Ebu ze'e Iesu mazao feuradu zamaze nidu'a hina uminoro, "Ga ani dananine manoqa,

⁵ mazaqa ani'e eme, Iuda azaa zamare borofe'ohe ebu emege veize nu'onu'o nega ogoraro."

⁶ E'ano'o Iesu'a zega teite uti vazega boro ne onamiro.

Ze uti vazega boro ne uhiqano feurirotene, uti vazega boro'a ane vase nu Iesu vage tuguzi. Ebu ze'a Iesu vage aradu niro, "Uti vazega boro'a 'ahige rae raha, 'Zuhi'a Boro, ago ufeta zamaro'i. E'e mene vase manoqa 'ahine, gae'a ege ne diugoga'e mene idaga.

⁷ E'ano'o e ġa vaġe ami'uma rae mene zamareha. Rehano ġa ġoere da'o ro'i, 'ouguine eġe tuġure vazegani'a manori'uma.

⁸ Mazaġa eġe zuni vase 'ahoga 'u'uġano gaue'ohe, ebu uti azaġa zuni eġe 'u'uġano gaue'ohe. Eġe'a vase 'ahi nina'a, "Onamo'i," ra'etene ani'e oname'ohe, ebu 'ahoga 'omo nina'a, "Aro'i," ra'etene ani'e are'ohe. Eġe'a eġe tuġure vazegħa 'ahoga nina'a, "'Adi haġao'i," ra'etene ani'e haġae'ohe."

⁹ Iesu'a ani ġoere igirotene, ani ġoere u'ano zaguzagaro. Ebu vaetadu ane hegote'ete'e azaġa ziro, "Eġe'a zi'ohe, Isaraela azaġa bo'aġano 'ahige fie gigaru'ete'e vazegħa'e 'ize mene horoneha."

¹⁰ Ebu ze bare uti vazegħa boro ne onamirotene, tuġure vazegani'a manorirote'e horoniro.

Iesu'a Ġozoba Ubuga Runeono'o Ġaboniro

¹¹ E'e enogano, Iesu'a ne 'ahoga niġa Naina onamiro. Ane tahi'atahi'a zu vase ġuġuvaġani'a ani ġatiniro.

¹² Ebu Iesu'a ne ġutu'aġano feurirotene, ne azaġa'e rune vazegħa 'ahoga herate buni ariro. Ani'e ġozoba 'ahoga ubuga tibuhuga. Ebu ne azaġa ġehaġa zuni ġozoba e'e teite ariro.

¹³ Iesu'a ġozoba e'e horonirotene, ani vetuġaneadu niro, "Ago niano'i."

¹⁴ Ebu hena Iesu'a rune ahi'a mauġa herate'ete'e azaġa vaġe onamadu mauġa obonirotene, ze tue edaro. Ebu ani'a rune vazegħa niro, "Tahi'a iziga, eġe'a ġa'ohe, iġuno'il!"

¹⁵ 'Ougirotene, rune vazegani'a iġune ehoradu ġoe'a ġadaheniro, ebu Iesu'a bare vi'a 'evoreo ri'iniro.

¹⁶ 'Ougadu zeġe nidu'a rihau rudaro zu Badi'a niguniro. Ze 'ahige rae reiro, "Peroveta vazegħa boro'a emeġe bo'aġano fureraneha!" ebu "Badi'a'a ane mone azaġa danazifine areha!"

¹⁷ Ebu Iesu'a nagini haġairote'e hariġani'a Iuda haba'a ebu uhiġa haba'a nidu'a zamaġano bororaro.

Iesu zu Ioane Babatiso (Mataio 11:2-19)

¹⁸ Ioane Babatiso'e ġu'a neġano radiu'ete'e zamaġano ane tahi'atahi'a'a ane vaġe onamadu Iesu'a haġairote'e hariġa nidu'a me'odoharo. Ebu Ioane'a ane tahi'a aheu huzadu ziro,

¹⁹ "Zuhi'a Boro vaġe onamadu 'ahige ġadino'i, 'Ari'uma rae reirote'e vazegħa'e ġahe? Mene reine, eme vase 'ahoga guhini'umahe?"

²⁰ Ebu ze Iesu vaġe onamadu ġadiniro, "Ioane Babatiso'a ġadi'oga veize eme tuġufiha. 'Ari'uma rae reirote'e vazegħa'e ġahe? Mene reine, eme vase 'ahoga guhini'umahe?"

²¹ E'e madaġano Iesu'a ugi nunu zu vine sau'a meirote'e azaġa ġehaġa faiziro, ebu ubuma kuruġa azaġa ġehaġa faizadu ze bare ehamaro.

²² E'ano'o Iesu'a Ioane tahi'a aheu naenaenziro, "Bare onamadu zae'a nagini horonate'e zu egate'e Ioane ihono'i. Ubuma kuru azaġa'e ehamu'ohe, oda sau'a azaġa'e edau ragave'ohe, refera azaġa'e manore'ohe, teġaze uhuġa azaġa'e iġi'ohe, rune azaġa'e bare ġabode'ohe, ebu zahara azaġa'e hari manoga iġi'ohe.

²³ Eġe mazao fie'ete'e mene mode'ete'e vazegħa'e matu'i'uma."

²⁴ Ioane'a tuġuzirote'e azaġani'a iġunirote'e enogano, Iesu'a Ioane moneo vase ġuġuvaġa ġadahe ziro, "Za nagini horonoga veize haba boha'a onamiro? Zavara'a imi veġa hudi naeninaeni'ete'e horonoga radu onamirohe?"

²⁵ Mene reine, za nagini horonoga veize onamiro? Dabua manomano vidarote'e vazega horonoga veize onamirohe? Naeḡa boro dabuaḡa vidarote'e zu ḡau manomanoḡeta radiu'ete'e vazega'e kini neo radiu'ohe.

²⁶ 'Ougadu nagini horonoga veize onamiro? Peroveta vazegahe? O'e, eḡe'a zi'ohe, Ioane'e peroveta azaḡa vitizoga.

²⁷ Ioane moneo Buka Zaḡoḡano 'ahige rae mirihiro, 'Ḡiano'i, eḡe'a ḡae zamao vase 'ahoga ibite tuḡuni'uma.

Ani'e ḡae zamao ḡae ibi ruhibi'uma.*

²⁸ E'ano'o eḡe'a zi'ohe, Ioane'e rahao 'ada furerarote'e azaḡa nidu'a vitizoga. Rehano Badi'a'a zuhi'azi'ete'e zamaḡano'e ḡonaga vazega zuni Ioane vitinoga."

²⁹ (Ebu Iesu ḡoere igirote'e azaḡa nidu'a zu takesi azaḡa zuni Ioane mazaono'o babatiso meiro. Ebu ze'e 'ahige rae reiro, "Badi'a gau ibiḡa'e duduḡa!")

³⁰ U Farisea azaḡa zu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa'e Ioane mazaono'o babatiso mene meiro. 'Ougadu ze zeḡe veize Badi'a'a haḡaite'e haḡaiḡa hezahoharo.)

³¹ Iesu'a bare ziro, "Izidi azaḡa'e nagingio idazi'uma? Ze iniu heuḡa?

³² Ze'e tahi'a kome'akome'ani'a ne hunio ehoradu arahe'ete'e heuḡa. Ze rovozadu none tahi'aḡani'a mone tahi'aḡa mazao 'ahige huau'ohe, 'Eme muio sura'i hodeha, rehano za mene zavoneha.

Ebu eme rune haba'ano niau ḡoinaheha, rehano za mene nianehe.'

³³ Ioane babatiso'a aradu ogomu mene audio zu vaini vuḡa mene gagido. 'Ougadu za 'ahige rae reiro, 'Ioane'e vine sau'aḡeta.'

³⁴ U Vaze Ubuga'e aradu ogomu au'ohe ebu vaini vuḡa gage'ohe. 'Ouge'etene, za bare 'ahige ra'ohe, 'Ḡiano'i, ani'e ogomu fu'a zu vaini vuḡa fu'a. Ebu ani takesi azaḡa zu haḡai sau'a azaḡa teite tibur'u'ohe.'

³⁵ Rehano Badi'a zamarone huhuzaḡa hegote'ete'e azaḡani'a ane zamarone huhuzaḡa'e duduḡa rae furene'ohe."

Haḡai Sau'a Roḡaeḡani'a Iesu Odaḡa rana Dehoro Be'uniro

³⁶ Mada 'ahogano Farisea vazega 'ahoga, Simona'a Iesu teite oganoga veize Iesu huniro. Ebu Iesu'a Farisea vazega ne onamadu ogomu fataḡa babaḡano tave ehoriro.

³⁷ E'e neḡano'e haḡai sau'a roḡaeḡa 'ahogani'a radiunu. Ani'e Iesu'a Farisea vazega neo ogau'ete'e ederirotene, dehoro hohoga manoga naeḡa boro bio kome'a manohuga iri'avonadu mae ariro.

³⁸ Ebu roḡae e'e'a ne diuḡadu Iesu ḡarugano niau'ena'a, odaḡa babaḡano ḡuḡuriro. Ebu niḡa vuḡani'a Iesu oda rana sore buanadu abune vanirotene, iguḡa hina odaḡa zauhiro. Ebu gubane'ena'a, odaḡa fura'inadu dehoro beu'iro.

³⁹ Iesu hunirote'e Farisea vazega Simona'a e'e horonirotene, ani ane'a bare 'ahige rae reiro, "Vaze 'adi'e peroveta vazega reifone, ani obone'ete'e roḡaeḡa'e roḡae nagiga rae ederifo. Roḡae 'ahi'e haḡai sau'a roḡaeḡa rae ederifo."

⁴⁰ Iesu'a niro, "Simona, e hari 'ahoga ḡe'uma." Simona'a naenaeniro, "Thore vazega, eho'i."

⁴¹ Ebu Iesu'a hari 'ahoga me'odoharo, "Vaze aheu'a vase 'ahoga mazaono'o hadi nu madu vesu baroni'uma rae reiro. 'Ahoga'e hadi silivaḡa* nidu'a 500 meiro, u 'ahoga'e hadi silivaḡa nidu'a 50 meiro.

* 7:27 7:27 Malaki 3:1

* 7:41 7:41 denari. Denari tiba'e mada tiba gaḡa hadiḡa.

⁴² Ebu vase aheu'e hadi vazega mazao hadi baronoga mene idararo, e'ano'o hadi vazegani'a ziro, 'Ahiḡa, ago barono'i.' 'Ougine, anianine bo'aḡano iniu'a hadi vazega ufeta zamare borofi'uma?"

⁴³ Simona'a naenaeniro, "E zamarone, hadi silivaḡa 500 meirote'e vazegani'a hadi vazega ufeta zamare borofi'uma. Mazaḡa hadi vazegani'a ane hadi boro ago barono'i rae reiro."

Ebu Iesu'a niro, "Ḡae naenae'e duduga."

⁴⁴ Ebu Iesu'a roḡae tehe ḡianadu Simona niro, "Ḡa roḡae 'adi horone'ehe? E ḡae ne diugatenene, ḡa'e odahe vuzu'oga veize vu mene eneha. Rehano roḡae 'ahi'e eḡe oda ani ni vuḡa hina abunadu iguḡa hina zauhe imineha.

⁴⁵ Ḡa'e mene gubahe fura'iheha, rehano roḡae 'ahi'e eḡe'a diugi arate'eano'o odahe 'au'aune fura'ineha.

⁴⁶ Ḡa'e vadiniheo dehero mene beu'eha, rehano ani'e eḡe odao dehero hohoḡa manoḡa beu'eha.

⁴⁷ E'ano'o eḡe'a ḡa'ohe, roḡae 'ahi haḡaiḡa sau'a ḡehaḡa 'ai rae modeha, mazaḡa ani eḡe zamare borofadu eḡe mazao 'ouge haḡaeha. U eḡe'a iniu haḡaiḡa sau'a tahiḡa da'o rae modine, ani'a eḡe tahiḡa da'o zamari'uma."

⁴⁸ Ebu Iesu'a roḡae e'e niro, "Ḡae haḡai sau'a 'ai rae modeha."

⁴⁹ 'Ougirotene, Iesu teite ogau'ete'e azaḡa'e zeḡe'a bare zamariro, "'Ahi'e iniu? Ani vase haḡai sau'a zuni rae mode'ehe?"

⁵⁰ Ebu Iesu'a roḡae e'e niro, "Ḡae'a eḡe mazao fie'ete'e u'ano ḡabone hideha. Zamaḡo roḡenadu onamo'i."

8

Roḡaeroḡae'a Iesu Dananiro

¹ E'e enogano Iesu'e haba nunu zu ne nunu ragave onamadu Badi'a'a zuhi'azi'ete'e moneo hari manoḡa haramiro, ebu tahi'aḡa gaubanana aheu fare zuni ani ḡatiniro.

² Ebu vine sau'ani'a ragano reirote'e zu ugi nunu'a meirote'e roḡaeḡa nu'e ugize manoradu Iesu ḡatiniro. Zeḡe bo'aḡano Magadala roḡaeḡa Maria'e ibite vine sau'a fu'o aheu fare'a ani mazaono'o buarote'e roḡaeḡa.

³ Ebu Kuza inuga, niḡa Ioana zuni Iesu ḡatiniro. Kuza'e kini Heroda ne taufe'ete'e vazega. Ebu roḡae 'ahoga, niḡa Susana zu roḡae nunu'a Iesu ḡatiniro. Zeḡe'a ḡauze hina Iesu ebu ane tahi'atahi'a danaziro.

Ezone Feune Ḡorau'ete'e Hari Idaidaḡa (Mataio 13:1-17; Mareko 4:1-12)

⁴ Vaze ḡuḡuvaḡani'a nu'oraro, ebu ne nunuono'o vase ḡehaḡani'a Iesu vaḡe ariro. 'Ougadu Iesu'a hari 'ahoga idane ziro,

⁵ "Hihi vazega 'ahogani'a mebaḡano ezone ḡora onamiro. Ani ezone feune ḡoraratene, nu'e ibio rururaro. 'Ougadu vase'a e'e ezoneḡa rana edau oname onairo, zu nini'a au hauḡiro.

⁶ Ezone nu'e hadi haba'ano rururaro. E'e ezoneḡa'e ḡuhuriro, rehano roraro, mazaḡa raha'e mene abu'a.

⁷ Ezone nu'e ve renogano rururaro. Ebu ezone e'e zu ve renoga'e tibano ḡuhure bororanadu ve renogani'a ezone ḡuhuḡa simariniro.

⁸ U ezone nu'e raha manoḡano rururanadu faine ḡuhure bororaro, ebu huga'e ḡae 100 hudaro." Iesu'a ḡoere hauḡirotene, ḡihau ziro, "Teḡaḡeta vazega'e faine egadu huga edero'i."

⁹ Iesu tahi'atahi'a'a hari idaidaḡa huga ḡadiniro.

¹⁰ Ebu Iesu'a naenaenziro, “Badi'a'a zuhi'azi'ete'e moneo 'u'uru tirota'a'e zae mazao fureniro, rehano vase nunu mazao'e hari idaidağa hina ġoreziro. 'Ougadu ze ġoere huga aġu'a. Buka Zaġoġano 'ahige rae reiro, 'Ze'e horone'e rehano, huga'e mene horoni'uma. Ze'e igi'e rehano, huga'e mene ederi'uma.’☆”

*Ezone Feune Ġorau'ete'e Hari Idaidağa Huga
(Mataio 13:18-23; Mareko 4:13-20)*

¹¹ “Eġe'a ezone feune ġorau'ete'e hariğa idaidağa huga ihozi'uma. Ezone'e Badi'a ġoere.

¹² Vaze nu'e ibio rururarote'e ezoga heuğa. Ze'e Badi'a ġoere igi'e rehano, Satani'a aradu zeġe zama mazaono'o Badi'a ġoere mae vaġine'e 'ahine, Badi'a ġoere mene mae ġihinadu ġabone mene hide'ohe.

¹³ Vaze nu'e hadi haba'ano rururarote'e ezoga heuğa. Ze'e Badi'a ġoere igi'etene matu'e'ena'a, mae ġihine'ohe. Rehano ze'a fie'eta'a'e taiga o'o'a radu mada tahiğa da'o fie'ohe. Ebu Satani'a tuhuze nuri'etene uite'ohe.

¹⁴ Vaze nu'e ve renogano rururarote'e ezoga heuğa. Ze'e Badi'a ġoere igi'e rehano, ġaboneze zamaġano zamaze aduga borofe'ohe, haba toheğa ufeta zamare'ohe zu haba ġauğa manomano hina ufeta matu'e'ohe. E'ano'o ze'e mene ini'ohe.

¹⁵ Vaze nu'e raha manoġano rururarote'e ezoga heuğa. Ze zamaze manoga zu duduğa hina Badi'a ġoere igi'ohe. E'ano'o ze'e aduga hide'etene, ġoere e'e obone'ena'a zu zamaze obone gigane'ena'a, hudau'ohe.”

*Ihure Hari Idaidağa
(Mareko 4:21-25)*

¹⁶ “Vaze 'ahogani'a ihure hofadu siuva hina mene ogone ti'e ga vazuni fatağa 'u'uġano mene ti'ohe. Rehano ne diuġe'ete'e azaġani'a aġaġa horonoga veize ihure odağa rana ti'ohe.

¹⁷ Ihure'a ġau nidu'a agane'ete'e teige, 'u'uru radirote'e ġauğa nidu'a furera'uma, ebu ogone ġahinirote'e ġauğa zuni ederi'uma zu horoni'uma.

¹⁸ E'ano'o zae'a igi'ete'e ġoe'a faine zamaro'i. Faifaine zamare igi'ete'e azaġa'e Badi'a'a edeğa ufeta boro zini'uma. U mene faine zamare igi'ete'e azaġa'e zeġe'a tahiğa edeğa rae zamare'ete'e zuni mae vaġini'uma.”

*Iesu Vi'a ebu Negoġa
(Mataio 12:46-50; Mareko 3:31-35)*

¹⁹ E'e enogano Iesu vi'a ebu negoġa duġuru'a ani vaġe onamiro, rehano vase ġuġuvağa 'ahine ani uhiğa onamoga mene idararo.

²⁰ Ebu vase 'ahogani'a Iesu niro, “Vi'u zu negoġo duġuru'a ġia'ihhi radu ne enogano edau radiu'ohe.”

²¹ Iesu'a naenaenziro, “Badi'a ġoere egadu 'ouge haġae'ete'e azaġa'e eġe nanu zu eġe nego.”

*Zavara 'Uiro
(Mataio 8:23-27; Mareko 4:35-41)*

²² Mada 'ahogano Iesu'a ane tahi'atahi'a teite ġasio tiradu ziro, “Eme du'ura moneafa fare onamihi.” Ebu ze fare onamiro.

²³ Ze ġasio fare oname'ete'e zamaġano Iesu'e baziro. Ebu zavara boro'a feuradu vu'a ġasi kafere diuġiro zu fo'ariro. E'ano'o ze'e nariga 'omatiro.

²⁴ 'Ougirotene, Iesu tahi'atahi'a'a ane vaġe onamadu evaniro, “Thore vazega! Ihore vazega! Eme izidi hunuhune'ohe!”

Ebu Iesu'a evatadu zavara zu sa'u riġa roziro. 'Ougirotene, zavara zu sa'u'a hauġiro zu nidu'a roġeraro.

²⁵ Ebu Iesu'a ziro, "Za eġe mazao mene fie'ehe?" Ebu zeġe nidu'a rihau'ena'a zu zaguzagau'ena'a, ġadimutitiro, "'Ahi'e iniu? Ani'a zavara zu sa'u riġa ġoreze'etene, ane ġoere egohau'ohe!"

Vine Sau'aġeta Vazeġa Fainiro
(Mataio 8:28-34; Mareko 5:1-20)

²⁶ Ebu Iesu zu ane tahi'atahi'a'a Galilea du'uraġa moneafa ruhau faradu Gerasa azaġa habao hebetiro.

²⁷ Iesu'a ġasiono'o buarotene, e'e haba'ano vine sau'aġeta vazeġa 'ahogani'a Iesu hidiro. Ani'e mada faġa firina zu neġano mene radiunu, rehano idu haba'ano radiunu.

²⁸ Ani Iesu horonirotene, ani zamao higau bauradu ġihau ġaniġanaro, "Iesu, Ġihi'a Hune Badi'aġa Ubuga! Ġa'e eġe mazao nagini urate'ohe? E umi'e'ohe, aduga ago eno'i!"

²⁹ Ani'a 'ouge reirota'a'e mazaġa Iesu'a vine sau'a riġa ġoreniro, "Ani mazaono'o buano'i!" Vine sau'ani'a ġae ġehaġa ani ragano reirote'e u'ano, haba e'e azaġani'a auri adiriġa riġa hina 'evo'a zu odaġa batune teadu ġiane radiudo. Rehano ani'a miniġa ri'i ġuzuhadu vine sau'ani'a tuġune haba boha'a onamido.

³⁰ Ebu Iesu'a ġadiniro, "Ġa niġo iniu?" Ani'a naenaeniro, "E ni'e Legioni,"* mazaġa vine sau'a ġehaġani'a ani ragano radiunu.

³¹ Ebu vine sau'asau'ani'a Iesu uminiro, "Eme ho'one ġonaga o'o'ano† ago tuġufo'i!"

³² E'e madaġano aba ġuġuvaġa'e maġa kome'ano ogaunu. E'ano'o vine sau'asau'ani'a Iesu uminiro, "Eme aba ġuġuvaġa mazao diuġoga tuġufo'i." Iesu'a naenaenziro, "Idaġa, buanadu onamo'i."

³³ Ebu vine sau'asau'a 'ai vaze e'e mazaono'o buanadu aba ġuġuvaġa mazao diuġe ġouriro. Ebu aba ġuġuvaġani'a maġa kome'a gagaġanono'o dure ovoradu du'urao hunuhune rudaro.

³⁴ Aba taufe'ete'e azaġani'a nagini'a furerarote'e horonirotene, ferau manahadu ne boro zu ne kome'a azaġa me'odoziniro.

³⁵ Ebu vaze ġehaġa'e nagini'a furerarote'e ġianoga veize Iesu vaġe onamiro. Ze onamirotene, vine sau'anono'o manorirote'e vazeġani'a dabua vidanadu zamarone manogano Iesu oda babaġano ehore'ete'e horoniro. E'ano'o ze rihau ġouriro.

³⁶ Ebu nagini'a furerarote'e nidu'a horonirote'e azaġani'a haba nun-uono'o arirote'e azaġa mazao vine sau'aġeta vazeġa'e nougenouge manorirote'e me'odoziniro.

³⁷ 'Ougadu Gerasa haba'a azaġa nidu'a'e rihau rudanadu Iesu'a e'e haba'anono'o vaġinoga uminiro. E'ano'o Iesu'e ġasio tiradu bare du'ura moneafa fare onamiro.

³⁸ Vine sau'anono'o manorirote'e vazeġa'e Iesu teite onamoga veize uminiro. Rehano Iesu'a ani tuġune'ena'a, niro,

³⁹ "Ġa bare neġo onamo'i, ebu Badi'a'a ġae mazao manoga borofe haġate'e ne azaġa ihozo'i." E'ano'o ani bare onamadu ne nidu'a ragave'ena'a, Iesu'a ani mazao manoga borofe haġairote'e hariġa nidu'a me'odoziniro.

Iairo Aboġa ebu Ugi Rogaeġa
(Mataio 9:18-26; Mareko 5:21-43)

* **8:30 8:30** Uti azaġa ġehaġa. Zeġe nidu'a'e 6,000 heuġa. † **8:31 8:31** Abisi

⁴⁰ Iesu'a barirotene, vase ġuġuvaġani'a ani mae zouniro, mazaġa zeġe nidu'a ani guhine radiro.

⁴¹ E'e madaġano vase 'ahoga, niġa Iairo'a ariro. Ani'e nu'onu'o neġa vazegħa ġihi'aġa 'ahoga. Ani'a Iesu oda babaġano ġuġuradu uminiro, "Eġe teite nehe onamihi!"

⁴² Mazaġa aboġa tibuhuga'e uginadu nariga rudaro. Ani muri'e gaubanana aheu fare.

Ebu Iesu'a Iairo teite ane ne oname'ete'e zamaġano vase ġuġuvaġani'a naenaeno'o bibine varahe onamiro.

⁴³ Vaze ġehaġa bo'aġano roġae 'ahoga'e roġae ugi'a madu muri gaubanana aheu fare adugano radiunu. Rehano gohe vazegħa 'ahoga zuni faingoga mene idararo.

⁴⁴ Ani'a Iesu ġaruna aradu dabuaġa 'ariġa tahiġa oboniro. 'Ougirotene, ugiġani'a zogone hauġiro.

⁴⁵ Ebu Iesu'a ġadimaro, "Iniu'a oboheha?" Vaze nidu'a naenaeniro, "Eme mene." Ebu Petero'a naenaeniro, "Zuhi'a Boro, vase ġuġuvaġani'a ġae bibi'e varahe'ete'e u'ano, vase ġehaġani'a ġa tu'i'eha."

⁴⁶ Rehano Iesu'a reiro, "Vaze 'ahogani'a oboheha. E edeġa, eġe mazaono'o ġiġi'ahe'a buau vaġiniro."

⁴⁷ 'Ougadu roġae a'e ani mazao nagini'a furerarote'e u'uranoga mene idaġa rae zamariro. Ebu ani rihau'ena'a rereru Iesu vaġe aradu ani oda babaġano ġuġuriro. Ebu ani nougadu Iesu dabua obonirote'e, zu nougenouge ugiġani'a zogone manorirote'e vase nidu'a zamao ziro.

⁴⁸ Ebu Iesu'a niro, "Aboe, ġae'a eġe mazao fie'ete'e u'ano, ugiġo'a manoreha. Zamaġo roġeġano onamo'i."

⁴⁹ Iesu'a 'ize ġoere'ete'ea, vase 'ahogani'a Iairo neono'o aradu Iairo niro, "Aboġo 'ai rudaneha. Ihore vazegħa barebare ago umino'i."

⁵⁰ Rehano Iesu'a hari e'e egadu Iairo niro, "Ago rihano'i. Fie tauġo'i, 'ouGINE, aboġo'e bare ġabodi'uma."

⁵¹ Ebu Iesu'a Iairo neo feurirotene, Petero, Ioane, Iakobo zu roġae kome'a vi'a moga da'o neo zamaze diuġiro, u vase 'ahoga'ahoga'e diuġoga mene idaġa reiro.

⁵² Ze diuġirotene, vase nidu'a ne zamaġano niau kuau radiunu. Ebu Iesu'a ziro, "Ago niau kuano'i. Ani'e mene rudaneha, rehano baze'ohe."

⁵³ Ze ani eġofoharo, mazaġa ze'e roġae kome'a a'e rudarota'a'e ederiro.

⁵⁴ Rehano Iesu'a roġae kome'a 'evo'a obonadu niro, "Roġae kome'a, iġuno'i."

⁵⁵ 'Ougirotene, ani vigani'a bare aradu zogone ġabode iġuniro. Ebu Iesu'a ziro, "Ogomu nu hano'i."

⁵⁶ Ani vi'a moga'e ufeta zaguzagaro. Rehano Iesu'a riġa ġoreziro, "Nagini'a fureranate'e vazeni 'ahoga ago no'i."

9

Iesu'a Tahi'aġa Gaubanana Aheu Fare Tuġuzi (Mataio 10:5-15; Mareko 6:7-13)

¹ Iesu'a ane tahi'a gaubanana aheu fare huze nu'oziro. Ebu vine sau'a nidu'a hegoze buze'ete'e zu ugi nunu faine'ete'e ġiġi'aġa zu inaraġa ziniro.

² Ebu Badi'a'a zuhi'azi'ete'e moneo haramozenoga zu ugi azaġa faizoga veize tuġuzi.

³ Ani'a ziro, "Zae ragavo zamaġano ġau 'ahoga ago mo'i. Tuġu, nihara, ogomu, hadi zu dabua 'ahoga ago odoho'i."

⁴ No'e neġa diuġo'idene, e'ea da'o rado'i, onamo ne e'e mode iġuno'i.

⁵ Ne azaġani'a zae mene mae zouzadu za ne e'e modo'idene, odaze hu'uruġa zauhe mode manaho'i. 'Ouge haġadu zeġe'a zae mazao sau'a haġairote'e ihozi'uma."

⁶ Ebu Iesu tahi'atahi'a'a iġunadu neġaneġa ragave oname'ena'a, haba nidu'a zamaġano hari manoga haramiro zu ugi azaġa faiziro.

*Heroda'a Iesu moneo 'Ada'adaniro
(Mataio 14:1-12; Mareko 6:14-29)*

⁷ Galilea haba'a kiniġa, Heroda'a Iesu moneo hari nidu'a igirotene, zamaġani'a 'ada'adaniro. Mazaġa vaze nu'e 'ahige rae reiro, "Iesu'e Ioane Babatiso. Ani'a rune azaġa bo'aġano bare ġabodeha,"

⁸ ebu vaze nu'e raena'a, "Ani'e Elia. Ani bare fureraneha," ebu vaze nu'e raena'a, "Amahi peroveta azaġa bo'aġano vaze 'ahogani'a bare ġabodeha."

⁹ Rehano Heroda'e 'ahige rae reiro, "Ioane'e eġe'a 'unuġa vari'e ri'adu gouniro. Ze iniu moneo 'ouge ġoere'ohe?" Ebu ani Iesu ġianihi reiro.

*Vaze 5,000 Ġubuziro
(Mataio 14:13-21; Mareko 6:30-44; Ioane 6:1-14)*

¹⁰ Apostolo azaġani'a Iesu vaġe bare arirotene, zeġe'a nagini haġairote'e nidu'a Iesu me'odoharo. Ebu Iesu'a zeġe teite da'o vaġinadu Betesaida onamiro.

¹¹ Rehano vaze ġuġuvaġani'a ani'e no'e oname'ete'e ederadu ani hegotiro. Ebu Iesu'a ze mae ġihizadu Badi'a'a zuhi'azi'ete'e moneo haramiro, zu ugize fainite'e azaġa faiziro.

¹² Ġoravararotene, Iesu tahi'a gaubanana aheu fare'a Iesu vaġe aradu niro, "'Ahi'e haba boha'a. Ogomu vaġoga ebu ohere bazoga veize vaze ġuġuvaġa ne uhiġauhiġano tuġuze vaġizo'i."

¹³ Rehano Iesu'a ziro, "Zae'a ogomu zeno'i." Ebu zeġe'a naenaeniro, "Eme mazao'e 'uvahu odoga fu'o ebu ġozone aheu da'o. Vaze ġuġuvaġa 'ahi ġubuzoga veize, eme'a onamadu ogomu hoiti'umahe?"

¹⁴ E'ea vaze nidu'a bo'aġano ohoze nidu'a da'o'e 5,000. Iesu'a ane tahi'atahi'a ziro, "Ze'a vaze 50 rovonervone ehorifine ihozo'i."

¹⁵ Ebu ane tahi'atahi'a'a ihozadu vaze nidu'a 'ouge ehoriro.

¹⁶ E'e ġarugano Iesu'a 'uvahu odoga fu'o zu ġozone aheu madu adure ġiane'ena'a, Badi'a mazao manoga tauġi rae reiro. Ebu 'uvahu odoga zu ġozone tahitahe vaheġadu ane tahi'atahi'a ziniro, ebu ze vaze nidu'a ġahuge ziniro.

¹⁷ 'Ougadu zeġe nidu'a au ubararo. Ebu Iesu tahi'atahi'a'a ogomu ġaha'aġaha'a'e nu'onadu tunahu nidu'a gaubanana aheu fare iri'avoniro.

*Petero'a Iesu'e Keriso rae Reiro
(Mataio 16:13-20; Mareko 8:27-30)*

¹⁸ Mada 'ahogano Iesu'e ane da'o kurau radiro, ebu ane tahi'atahi'a'e ane teite radiro. Ebu Iesu'a ġadiziro, "Vaze'a e'e iniu rae ra'ohe?"

¹⁹ Ze'a naenaeniro, "Vaze nu'e ġa'e Ioane Babatiso, nu'e Elia, ebu nu'e amahi peroveta azaġa bo'aġano 'ahogani'a ġabode iġuniro rae ra'ohe."

²⁰ Ebu Iesu'a ġadiziro, "U za'e e'e iniu rae ra'ohe?" Petero'a niro, "Ġa'e Badi'a'a tuġunirote'e vazega, Keriso."

²¹ Ebu ani'a ġoere riġa ziro, "Ġoere 'ahi vazeni 'ahoga ago no'i."

*Iesu Rune moneo Ihoziro
(Mataio 16:21-28; Mareko 8:31-9:1)*

²² Ebu ani'a ziro, "Vaze Ubugani'a aduga ġehaġa hidi'uma. Ebu vaze boroboro, dibu'o vazega ġihi'aġaġihi'aġa zu Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġani'a hezahoha'uma zu goruni'uma. Ebu ani'a mada uġiduġano bare ġabodi'uma."

²³ Ebu hena Iesu'a zeġe nidu'a ziro, "Iniu'a eġe ġaruna hegotihi rae ro'idene, ane ura nidu'a modadu mada nidu'a ane satauro odohe'ena'a, eġe hegoti'i."

²⁴ Mazaġa iniu ane ġabone obone giganine, ani ġabone tuġutuġu mene hidi'uma. Rehano iniu ane ġabone eġe veize ahetine, ġabone tuġutuġu hidi'uma.

²⁵ Vaze 'ahogani'a haba nidu'a madu ġaboneġa daunine ga mae vaġinine, nagi manoġa hidi'uma?

²⁶ Iniu'a eġe zu eġe ġoere u'ano mazagaronine, Vaze Ubuga zuni ane agaġano, Moga agaġano ebu tuġure viga zaġoġa nidu'a agaġano arite'e madaġano vaze e'e u'ano mazagaroni'uma.

²⁷ Eġe'a hube hune zi'ohe, izidi 'ada edau radiu'ete'e azaġa bo'aġano vaze nu'a 'izema rudanogano Badi'a'a zuhi'azi'ete'e horoni'uma."

Iesu Iraġani'a Nufiro
(Mataio 17:1-8; Mareko 9:2-8)

²⁸ Iesu'a 'ouge zirote'e enogano mada fu'o uġidu fare meiro. Ani'a Petero, Ioane zu Iakobo zamazadu kuranoga veize maġa 'ahoga itiro.

²⁹ Ani kurau'ete'e zamaġano, iraġani'a nufiro zu dabuaġani'a 'uranadu vazavazahiro.

³⁰ E'e madaġano vaze aheu, Mose zu Elia'a fureranadu Iesu teite ġoeriro.

³¹ Ze agaġa boro zamaġano fureraro, ebu Iesu'a Ierusalem a onamadu e'ea haġaite'e haġaġa, ane rune moneo ġoeriro.

³² Petero zu Iesu tahi'a aheu'e baze rudaro. Ebu ze evatirotene Iesu agaġa zu ani uhiġano vaze aheu'a edau radiu'ete'e horoziro.

³³ Mose ebu Elia'a Iesu muhinihi reirotene, Petero'a Iesu niro, "Thore vazega, eme 'ahao radiu'eta'a'e manoġa. Emeġe uġidu'a nugo taruha uġidu ogoratihi, tiba'e ġae veize, tiba'e Mose veize, ebu tiba'e Elia veize." Petero'e ani'a nagini ra'ete'e mene ederiro.

³⁴ Ani'a 'ize ġoere'ete'ea, ġoze'a ovadu ogoziro ebu ze ġoze zamaġano diuġadu rihau rudaro.

³⁵ Ebu ġozeono'o ago 'ahogani'a buanadu ziro, "'Ahi'e eġe Ubude, eġe'a ohotirote'e vazega. Za ani ġoere egohano'i."

³⁶ Ago e'e'a haugirotene, ze Iesu da'o horoniro. Ane tahi'a uġidu'a sifu radiu'ena'a, ze nagini horonirote'e vazeni 'ahoga mazao mada nu mene rae fureniro.

Tahi'a Kome'a Vine Sau'aġeta Fainiro
(Mataio 17:14-18; Mareko 9:14-27)

³⁷ Irarirotene, Iesu zu ane tahi'a uġidu'a maġanono'o ovairo ebu vaze ġuġuvaġa hidiro.

³⁸ Vaze ġuġuvaġa bo'aġano vaze 'ahogani'a Iesu huniro, "Thore vazega, e ġa umi'e'ohe. Eġe ubude tibuhuga 'adi ġabono'i."

³⁹ Vine sau'ani'a ani agatohau'etene, ani'e tabara ġaniġanau'ena'a, bero'ude'ohe zu hebe'anono'o busure'ohe. Vine sau'ani'a mada nidu'a ani zamaġano radiu'ena'a, ahi'a sausaune'ohe.

⁴⁰ Eġe'a ġae tahi'atahi'a mazao vine sau'a e'e hegone bunoga radu umizeha, rehano ze mene idaraneha."

⁴¹ Iesu'a naenaenziro, "Za'e Badi'a mazao mene fi'e'ete'e zu ve'oğa hağae'ete'e azağa! E no'e fağa zae teite radi'uma, zu zae mazao zamahe obone ti'ma?" Ebu tahi'a e'e moga niro, "Ubugo tutune 'ahi aro'i."

⁴² Ebu tahi'a e'e'a Iesu vage are'ete'ea, vine sau'ani'a ane agatohanadu ani higau bauriro zu bero'udiro. 'Ougirotene, Iesu'a vine sau'a ronadu tahi'a e'e fainiro ebu ani moga bare haro.

⁴³ Ebu vaze nidu'a Badi'a gigi'ağa boro horonadu zaguzagaro.

*Iesu'a Ane Rune moneo Bare Reiro
(Mataio 17:22-23; Mareko 9:30-32)*

Vaze nidu'a Iesu'a hağairote'e hağaiğa horonadu zaguzagarotene, Iesu'a ane tahi'atahi'a ziro,

⁴⁴ "Goere 'adi faifaine ego'i. Vaze Ubuga'e agireğa 'evoreo ri'ini'uma."

⁴⁵ Rehano Iesu tahi'atahi'a'e ane goere huga mene ederiro, mazağa goere huga a'e 'u'uruğa radu ani'a nagini zirota'a'e mene ederiro. Ebu ze ane goere moneo bare gadimanoga zuni riharo.

*Iniu'e Ġihi'a Hune?
(Mataio 18:1-5; Mareko 9:33-37)*

⁴⁶ Iesu tahi'atahi'a bo'ağano iniu'e Ġihi'a hune radu ze zeğe'a bare ta'irotitiro.

⁴⁷ Iesu'a ze nagini zamare'ete'e ederadu tahi'a kome'a 'ahoga zamaharo ebu ane babağano ohoniro.

⁴⁸ Ani'a ziro, "Iniu'a ege niğano tahi'a kome'a 'ahiguğa mae Ġihinine, ani'e ege mae Ġihihe'ohe. Ebu iniu'a ege mae Ġihihine, ani'e ege tuğuirote'e Badi'ağa mae Ġihine'ohe. Zae boağano iniu'a ane'a bare niğa mae ovoine, ani'e vaze Ġihi'a hune."

*Emeğe none Vazeğa
(Mareko 9:38-40)*

⁴⁹ Ioane'a Iesu niro, "Ihore vazeğa, eme vaze 'ahogani'a gae niğano vine sau'asau'a hegoze buzirote'e horoniro. 'Ougadu eme ani garariro, mazağa ani'e mene emeğe none vazeğa."

⁵⁰ Rehano Iesu'a niro, "Ani ago gararo'i. Za mene agirozi'ete'e vazeğa'e zae mone vazeğa."

Samaria Azağani'a Iesu Hezahoharo

⁵¹ Iesu'e adure itite'e madağani'a hanitirotene, ani Ierusalem onamihi radu mazağa ohoniro.

⁵² Ebu ani vaze nu ibite tuğuzadu ze ani veize gao nu ruhibifine Samaria azağa haba'ano ne 'ahoga diugiro.

⁵³ Rehano Iesu'e Ierusalem onamihi reiro 'ahine, ne azağani'a ani mene mae Ġihiniro.

⁵⁴ Iesu tahi'a aheu, Iakobo zu Ioane'a horonadu Iesu ġadiniro, "Zuhi'a Boro, ga eme'a Badi'a uminadu adureono'o ire roga tuğunoga zu ze hufi haozoga urate'ehe?"

⁵⁵ Rehano ani tehdadu roziro.

⁵⁶ Ebu ze ne 'ahoga onamiro.

*Iesu Hegote'ete'e Vazeğa
(Mataio 8:19-22)*

⁵⁷ Ze ibio oname'ete'ea, vaze 'ahogani'a aradu Iesu niro, "Gae'a no'e onamine, e ga hegoti'uma."

⁵⁸ Iesu'a naenaeniro, "Butu ġuniğa'e bazuni haba'azeta, ebu hitana niniğa'e nezeta. Rehano Vaze Ubuga'e bazuni haba'a o'o'a."

⁵⁹ Ebu Iesu'a vase 'ahoga niro, "Ege hegoto'i." Rehano vase e'e'a naenaeniro, "Zuhi'a Boro, e ibite geno mamahe guri onamihi."

⁶⁰ Rehano Iesu'a niro, "Rune azaḡani'a rune azaḡa guri'uma. U ḡa'e onamadu Badi'a'a zuhi'azi'ete'e moneo rae fureno'i."

⁶¹ Ebu vase 'ahogani'a niro, "Zuhi'a Boro, e ḡa hegoti'uma. Rehano e ibite geno negohe nabudihe uhizi onamihi."

⁶² Iesu'a naenaeniro, "Iniu'a tehe'ena'a mebaḡa afidaune, mene faine afida'uma. E'e teige, iniu'a tehe'ena'a, gau nunu zamarine, ani'e Badi'a'a zuhi'azoga veize gauoga'e mene idaḡa."

10

Iesu'a Tah'i'a 72 Tuḡuziro

¹ E'e enogano, Zuhi'a Boro'a vase 'ahoga 72 ohozadu ane'a onamihi reirote'e neḡa nidu'a zu haba'a nidu'a aheuaheu ibite tuḡuziro.

² Ebu Iesu'a ziro, "Hirivite'e ḡauḡa'e ḡehaḡa bagaḡa, rehano gau azaḡa'e tahiḡa. E'ano'o hirive'ete'e Zuhi'aḡa Boro mazao gau azaḡa ane mebao tuḡuzoga veize umino'i.

³ Onamo'i. Butu ḡuniḡa bo'aḡano mamoe tuḡuze'ete'e teige, e za agire azaḡa bo'aḡano tuḡuze'ohe.

⁴ Hadi nihaḡa ga fuse ga tamaka ago odoho'i. Ebu ibio vase 'ahoga hido'idene, ani teite faḡa ḡoere'ena'a, mada ago hauḡo'i.

⁵ Vaze 'ahoga ne diuḡo'idene, ibite geno 'ahige ro'i, 'Badi'a'a zama roḡeḡa zeno'i.'

⁶ Ne e'e zamaḡano vase 'ahogani'a zama roḡeḡa urate'ete'e vazega reine, za'a rate'e zama roḡeḡa'e ani rana radi'uma. U mene reine, zama roḡeḡa e'e'a zae bare vaḡi'uma.

⁷ Ne tiba zamaḡano da'o rado'i, ebu zeḡe'a zini'ete'e ogomuḡa ano'i zu gago'i, mazaḡa gau azaḡani'a gauze naeḡa me'uma. Ne 'ahoga'ahogano ago ragave onamo'i.

⁸ Ne 'ahoga onamadu za mae ḡihizo'idene, nagi ogomu zini'ete'e ano'i.

⁹ Ebu e'ea uḡi azaḡa faizadu 'ahige haramozeno'i, 'Badi'a'a zuhi'azi'ete'e madaḡani'a zae mazao haniteha.'

¹⁰ Rehano ne 'ahoga onamadu za mene mae ḡihizo'idene, ne ibi boro onamo'i,

¹¹ ebu 'ahige zo'i, 'Badi'a'a zae haḡai sau'a ederifine, eme zae haba konoḡa odafeo kadaranate'e 'ada zauhe modadu iḡune'ohe. Rehano edero'i, Badi'a'a zuhi'azi'ete'e madaḡani'a haniteha.'"

¹² Ebu Iesu'a bare ziro, "Ege'a hube hune zi'ohe, Badi'a kota madaḡano za mene mae ḡihizirote'e azaḡa'e Sodoma azaḡa ufeta vitize aduga boro hidi'uma.

Haḡai Sau'anono'o Mene ḡihure'ete'e Haba'a (Mataio 11:20-24)

¹³ "Korasini azaḡa, za aduga boro hidi'uma! Betesaida azaḡa, za aduga boro hidi'uma! Ege'a zae mazao haḡairote'e haḡaiḡa gigi'a'e Turo zu Sidono azaḡa mazao haḡaifone, ze dabuaze ḡu'a vidau ehoradu vega vadinizeo ase ḡuzuhe'ena'a, haḡaize sau'anono'o ḡihurifo.

¹⁴ Rehano Badi'a kota madaḡano za'e Turo zu Sidono azaḡa ufeta vitize aduga boro hidi'uma.

¹⁵ Kaperanauma azaḡa, za'e adureo Badi'a haba'a tutuze iti'uma rae zamare'ehe? Mene! Za'e rune haba'ano mae feuzi'uma.

¹⁶ Za egozini'ete'e vazega'e ege egoni'ohe, ebu za hezahozini'ete'e vazega'e ege hezahoni'ohe. Ebu ege hezahohi'ete'e vazega'e ege tuguhirote'e Badi'aga hezahohau'ohe."

Iesu Tahi'aga 72'a Bariro

¹⁷ Ebu Iesu tahi'a 72 onamadu Iesu vage barirotene, matu'e'ena'a niro, "Zuhi'a Boro, eme gae nigano vine sau'a hegoze buzirotene, ze emege goere egofiro."

¹⁸ Ebu Iesu'a ziro, "Vazabu agaaga teige, Satani'a adureono'o garihe fase buau'ete'e horoniro.

¹⁹ Giano'i, e zae'a mohe zu asiasi edeze ruze'ete'e zu emege agire Satani gigi'aga raharahane'ete'e inaraga ziniro. Gau 'ahogani'a za mene sausu'uma.

²⁰ Rehano vine sau'asau'ani'a zae goere egozini'ete'e u'ano ago matu'o'i, rehano zae ni'e adureo mirihirote'e u'ano matu'o'i."

Iesu'a Matu'e Kuraro (Mataio 11:25-27, 13:16-17)

²¹ E'e madaḡano Iesu'e Vine Zaḡoḡani'a iri'avonadu matu'e rudaro, ebu 'ahige rae reiro, "Mama, ga'e adure zu raha Zuhi'aga. E nigu'e'ohe, mazaḡa gae'a vaze huhuzaḡa zu edeḡa boro azaḡa mazao'e goere huga 'ahiguḡa 'u'uru tiro, rehano tahi'a kome'a teige'ete'e azaḡa mazao'e rae fureniro. Mama, a hube, 'ouge haḡairota'a'e gae ura.

²² Ege Mama'a gau nidu'a ege iniro. Vazeni 'ahoga Ubuga agu'a, rehano Moga da'o Ubuga edeḡa. Ebu vazeni 'ahoga Moga agu'a, rehano Ubuga da'o zu Ubugani'a Moga moneo ihozoga veize ohotirote'e azaḡa da'o Moga edeḡa."

²³ Ebu Iesu'a ane tahi'atahi'a tehe ḡiazadu sifu ziro, "Za'e matu'o'i, mazaḡa nagini'a fureru'ete'e ubumaze hina horone'ohe.

²⁴ Ege'a zi'ohe, peroveta azaḡa zu kini azaḡa'e zae'a izidi nagini horone'ete'e horonihi rae reiro, rehano mene horoniro, ebu zae'a izidi nagini igi'ete'e igihi rae reiro, rehano mene igiro."

Samaria Vazeḡa Manoḡa Hari Idaidaḡa

²⁵ Mada 'ahogano Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e vazega 'ahogani'a iḡunadu Iesu tuhune nuroga veize ḡadiniro, "Ihore vazega, e nougine, ḡabone tugutuḡu hidi'uma?"

²⁶ Iesu'a niro, "Mose goro ḡoe'ano'e nouge rae mirihiro? Ḡa nougenouge me'ode horone'ohe?"

²⁷ Ani'a naenaeniro, "Mose goro ḡoe'ano 'ahige ra'ohe, 'Zamaḡo nidu'a hina, vineḡo nidu'a hina, inaraḡo nidu'a hina zu zamaroneḡo nidu'a hina gae Badi'a Zuhi'a Boro zamare borof'o'i,' ebu 'Ḡa gae bare zamare borof'e'ete'e teige, nabugo zamare borof'o'i."

²⁸ Ebu Iesu'a niro, "Ḡae naenae'e duduḡa. Ḡa 'ouge haḡaine, ḡabone tugutuḡu hidi'uma."

²⁹ Rehano ani Iesu'a ani mazao duduḡa rae rouga uratadu bare ḡadiniro, "Iniu'e ege nabudi?"

³⁰ Iesu'a 'ahige naenaeniro,

"Vaze 'ahogani'a Ierusalem'aono'o Ieriko ovoinu. Ebu ibio ani'e ḡonore azaḡa hidiro. Ze dabuaḡa fuhi'adu ḡauḡa nidu'a meiro, zu bounadu nariga mau runiro, ebu e'ea bazune mode feraro.

³¹ E'e madaḡano dibu'o vazega 'ahogani'a e'e ibiḡano ovoiro. Ebu vaze e'e horonirotene, ibi genaḡano vitau onamiro.

³² E'e teige, Levi mariga vazegā* 'ahoga zuni e'e ibiḡano ovoadu vase e'e horoniro, rehano ane zuni ibi genaḡano vitau onamiro.

³³ Rehano Samaria vazegā 'ahoga'e ragave oname'ete'ea, e'e ibiḡano ovoadu vase e'e horoniro ebu vetuḡani runiro.

³⁴ Ebu ane vaḡe onamadu dehoru zu vaini vuḡa hina idiriḡa rana beu'adu 'umiro. Ebu ane doniki rana mae ohonadu i'udo neḡa tutune onamiro, zu e'ea ani taufe radiro.

³⁵ Irarirotene, ani'a hadi nu† madu i'udo neḡa vazegā hanadu niro, 'Ani taufe rado'i. Hadi 'ahi'e mene idaḡa ro'idene, eḡe'a baradu bare ḡani'uma."

³⁶ Iesu'a e'e hariḡa hauḡirotene, Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e vazegā ḡadiniro, "Vaze uḡidu 'adi bo'aḡano ḡae zamarone'e iniu'e ḡonore azaḡa hidirote'e vazegā nabuḡa?"

³⁷ Ani'a naenaeniro, "Ani vetuḡaneadu dananirote'e vazegā." Iesu'a niro, "Ḡa zuni onamadu 'ouge haḡao'i."

Iesu'a Mareta zu Maria Ne Diuḡiro

³⁸ Iesu zu ane tahi'atahi'a'a ragave onamadu ne 'ahogano feuriro. Ebu roḡae 'ahoga, niḡa Mareta'a neḡano Iesu mae zouniro.

³⁹ Mareta'e negoḡeta zu niḡa'e Maria. Maria'e Zuhi'a Boro oda babaḡano ehoradu nagini reirote'e igi radiro.

⁴⁰ U Mareta'e vase ḡubuzoga veize gau ḡehaḡa haḡainute'e u'ano zamaḡani'a adudaro. E'ano'o ani Iesu vaḡe aradu niro, "Zuhi'a Boro, negohe'a eḡe da'o gaue'ete'e horohe tauḡe'ohe. Ḡa e'e mene zamare'ehe? Ani e danahoga veize no'i!"

⁴¹ Zuhi'a Boro'a naenaeniro, "Mareta, Mareta, ḡa'e gau ḡehaḡa u'ano zamaḡo'e adudu'ohe zu maḡune'ohe.

⁴² Rehano gau boro'e tiba da'o, ebu Maria'a gau e'e ohotiro. E'ano'o vazeni 'ahoga ani'a 'ouge haḡae'ete'e mene garari'uma."

11

Iesu'a Kuru Ihoziro (Mataio 6:9-15, 7:7-11)

¹ Mada 'ahogano Iesu'e haba 'ahogano kurau radiro. Kuru hauḡirotene, ane tahi'a 'ahogani'a niro, "Zuhi'a Boro, Ioane Babatiso'a ane tahi'atahi'a kuru ihozirote'e teige, emeḡe zuni kuru ihofo'i."

² Iesu'a ziro, "Za'e kurano'idene, 'ahige kurano'i:

'Mama,
eme umi'e'ohe, ḡae ni'e zaḡoḡa re'uma,
ebu ḡae'a ḡau nidu'a zuhi'azi'uma.

³ Mada nidu'a emeḡe'a atite'e ogomuḡa rifi'eno'i,

⁴ ebu eme'a emeḡe mazao sau'a haḡairote'e azaḡa nidu'a haḡaize sau'a rae mode'ete'e teige,
emeḡe haḡai sau'a rae modo'i.

Ebu eme haḡai sau'a haḡaihi ra'ete'e zamaroneḡanonono'o mae tutufe vaḡifo'i."

⁵ Ebu Iesu'a ziro, "Hari idaidaḡa 'ahi zamaro'i. Zae bo'aḡano vase 'ahoga'e nabudiḡeta. Ohe nema 'ahogano nabuḡani'a ane vase ne onamadu uminiro, 'Eḡe vase, 'uvahu odoga uḡidu eno'i,

* **10:32 10:32** Levi mariga'e kuru neḡano gauiro. † **10:35 10:35** denari aheu. A'e mada aheu gaḡa naeḡa.

⁶ mazağa ege vase 'ahogani'a ragave'ete'ea izidu'u ege vage areha, rehano e hatite'e ogomuga o'o'a.'

⁷ Ebu ne vazegani'a naenaeniro, 'Zamahe ago aduduno'i. Ibiheta 'ai bireha, ebu e ege tahi'atahi'a teite baze'e 'ahine, igunadu gau 'ahoga ganoga'e mene idaga.'" Ebu Iesu'a ane tahi'atahi'a gadiziro, "Za zuni 'ouge naenaeni'umahe?

⁸ Ege'a zi'ohe, ani'e nabuga veize da'o'e igunadu 'uvahu odoga mene ha'uma, rehano nabugani'a barebare umine'ete'e u'ano, igunadu umide'ete'e gauğa ha'uma.

⁹ E'ano'o ege'a zi'ohe, umino'i, 'ougine zini'uma. Vago'i, 'ougine horoni'uma. Ibiheta toketokero'i, 'ougine ibiheta vavaozini'uma.

¹⁰ Umine'ete'e azağa nidu'a zini'uma, vage'ete'e azağa nidu'a horoni'uma, ebu ibiheta toketokere'ete'e azağa nidu'a ibiheta vavaozini'uma.

¹¹ Zae bo'agano iniu ubugani'a gozone umidine, mogani'a gozone mene hanadu mohe ha'umahe?

¹² Ebu ubugani'a kokoroku mağa umidine, mogani'a asiasi ha'umahe?

¹³ Za'e sau'a azağa rehano, gahunone manoğa ubudeze zenoga urate'ohe. E'e teige, zae Moze adureo radiu'eta'a'e ane mazao umide'ete'e azağa hube hune Vine Zağa zini'uma."

Iesu zu Bezezebulo

(Mataio 12:22-30; Mareko 3:20-27)

¹⁴ Mada 'ahogano Iesu'a mumutafa vazega 'ahoga mazaono'o vine sau'a hegone buniro. Vine sau'ani'a ani mode buarotene, mumutafa vazegani'a bare goeriro ebu vase guguvagan'i'a zaguzagaro.

¹⁵ Rehano vase nu'a 'ahige rae reiro, "Iesu'a vine sau'asau'a zuhi'ağa, Bezezebulo inarağa hina vine sau'asau'a hegoze buze'ohe."

¹⁶ U nu'e Iesu tuhune nurihi radu uminiro, "Badi'a gigi'ağa hina hağai nu badeğa hağao'i."

¹⁷ Rehano Iesu'a ze nouge rae zamarirota'a'e ederadu ziro, "Haba tiba zamağano zege'a rovodadu utitine, e'e haba'a'e ane'a bare ruini'uma. Ebu ne tiba zamağano zege'a rovodadu utitine, ne e'e ane'a bare higa'uma.

¹⁸ Satani'e ane'a bare rovonadu ane zamağano utitine, ane'a zuhi'azi'ete'e haba'a'e noudenouge edau gigara'uma? Za'e ege'a Bezezebulo inarağa hina vine sau'a hegone bune'ohe rae ra'ohe, rehano 'ougine ani ane'a bare ruini'uma.

¹⁹ Ege'a Bezezebulo inarağa hina vine sau'a hegoze buzifone, zae tahi'atahi'a'e iniu inara hina vine sau'a hegoze buzifo? Zae tahi'atahi'a'e zege'a bare za'e ve'oğa rae re'uma.

²⁰ Rehano ege'a vine sau'a'e Badi'a inarağa hina hegoze buzine, Badi'a'a amahi zae zuhi'azi radiu'ohe.

²¹ Inara vazegani'a uti gauğa nunu hina neğa taufine, gauğa nidu'a'e manoğa radi'uma.

²² Rehano inara ufeta boro vazegani'a arine, inara vazega utite raharahani'uma. Inara vazega'e uti gauğani'a ani biri'uma rae zamari'uma. Rehano inara ufeta boro vazegani'a inara vazega uti gauğa meini'uma ebu ani ne gau nidu'a zuni meinadu gahuge guzuhi'uma.

²³ Iniu ege teite mene reine, ani'e ege agirohi'ete'e vazega. Ebu iniu ege teite Badi'a veize vase mene nu'ozine, ani Badi'a mazaono'o vase rovoze'ete'e vazega."

Vine Sau'ani'a Bariro
(Mataio 12:43-45)

²⁴ Ebu Iesu'a ziro, "Vine sau'a 'ahogani'a vase 'ahoga mazaono'o buau'etene, ahi'a ohonoga radu vu o'o'a haba'a vaḡe ragave'ohe. Rehano mene horone'etene, ani 'ahige rae ra'ohe, 'Eḡe'a ibite radirote'e neḡa bare onamihi.'

²⁵ Ebu ani baradu vase e'e horone'etene, ani'e neḡa deheḡa hune zu idaidane touga heuḡa.

²⁶ Ebu vine sau'a e'e'a onamadu vine sau'a nidu'a fu'o aheu fare, ufeta hune sau'a zamaze are'ohe, ebu ze vase e'e zamaḡano diuḡe radiu'ohe. 'Ougadu vase e'e'a mada ibi'a vitine ufeta sautu'ohe."

Matu'u Huga

²⁷ Iesu'a ḡoere e'e ra'ete'ea, vase ḡuḡuvaḡa bo'aḡano roḡae 'ahogani'a agoḡa boro hina Iesu niro, "Ḡa fure'irote'e zu ḡubu'e borofirote'e roḡaeḡani'a matu'e rudau'ohe!"

²⁸ Rehano Iesu'a naenaeniro, "Badi'a ḡoere egohau'ete'e azaḡani'a matu'e rudau'ohe."

Iona Haḡai Nu Badeḡa

(Mataio 12:38-42; Mareko 8:12)

²⁹ Iesu vaḡe arirote'e azaḡa'e ufeta ḡehararotene, Iesu'a ziro, "Izidi ega'e sau'a, ebu ze haḡai nu badeḡa umide'ohe. Rehano Iona mazao furerarote'e haḡai nu badeḡa da'o furenzini'uma.

³⁰ Iona mazao nagini'a furerarota'a'e Nineva azaḡa mazao haḡai nu badeḡa reiro. E'e teige, Vaze Ubuga mazao nagini'a fureratita'a'e izidi ega mazao haḡai nu badeḡa re'uma.

³¹ Badi'a kota madaḡano Siba haba'a kini roḡaeḡani'a izidi ega azaḡa teite iḡune edanadu ze'e ve'oḡa rae rozi'uma. Mazaḡa ibite madaḡano Siba haba'a kini roḡaeḡani'a haba ḡonaga faḡa huneono'o kini Solomona zamarone huhuzaḡa abitoga veize onamiro. U izidi Solomona vitinoga vazeḡa'e 'ahi e'e, rehano ze ane ḡoere abitoga mene urate'ohe.

³² Badi'a kota madaḡano Nineva azaḡani'a izidi ega azaḡa teite iḡune edanadu ze'e ve'oḡa rae rozi'uma. Mazaḡa ibite madaḡano Nineva azaḡa'e Iona haramo abitadu haḡaize sau'anono'o ḡihure ḡouriro. Izidi Iona vitinoga vazeḡa'e 'ahi e'e, rehano ze ane ḡoere mene abitadu mene ḡihure'ohe."

Ahiri Agaḡa

(Mataio 5:15, 6:22-23)

³³ Ebu Iesu'a ziro, "Vaze 'ahogani'a ihure hofadu mene 'u'uru ti'e ga siuva hina mene ogone ti'ohe. Rehano ne diuḡe'ete'e azaḡani'a agaḡa horonoga veize ihure odaḡa rana ti'ohe.

³⁴ Zae ubuma'e ahirize ihureḡa. Ubumaze'e manoga reine, ahirize'e agaḡani'a iri'avoni'uma. Rehano ubumaze'e sau'a reine, ahirize'e uzabo'a iri'avoni'uma.

³⁵ E'ano'o zae zamao agaḡa'e uzabo ga mene'e faine ḡiano'i.

³⁶ Zae ahiri'e agaḡani'a iri'avonadu uzabo 'ahoga o'o'a reine, ihure agaḡani'a zae rana agaru'ete'e teige, ahirize nidu'a'e agaḡani'a iri'avoni'uma."

Farisea Azaḡa zu Mose Goro Ḡoe'a Ihoze'ete'e Azaḡa Roziro

(Mataio 23:1-36; Mareko 12:38-40; Luka 20:45-47)

³⁷ Iesu'a ḡoere hauḡirotene, Farisea vazeḡa 'ahogani'a ane teite oganoga uminiro. Ebu Iesu'a ani ne onamadu ogomu fataḡa uhiḡano ehoriro.

³⁸ Ebu Farisea vazega'e Iesu'a 'izema oganogano 'evo'a mene vuzu'irote'e horonirotene zaguzagaro.

³⁹ Ebu Zuh'i'a Boro'a Farisea vazega e'e niro, "Farisea azağa, izidi za'e bioze zu siuvaze enoga da'o vuzu'e dehene'ohe. Rehano zamazeo'e ununu zu sau'ani'a iri'ave'ohe.

⁴⁰ Za'e mene huhuzağa! Badi'a'a enone da'o mene hağairo, rehano zama zuni hağairo.

⁴¹ E'ano'o ġauze zahara azağa zeno'i, 'ouGINE zae enone zu zama nidu'a'e Badi'a ubumao deheğa hune re'uma.

⁴² Farisea azağa, za aduga boro hidi'uma! Mazağa za'e tirara mebağano eğa zu murari teige kome'a fase ogomuğa nidu'aono'o sinu gaubananao rovonadu sinu tiba ġauğa Badi'a hau'ohe. Rehano hağai duduğa hağaoga zu Badi'a zamare borofoga'e igi mode'ohe. Za ġau boro 'adi'e hağaifo ebu kome'akome'a zuni mene igi modifo.

⁴³ Farisea azağa, za'e aduga boro hidi'uma! Mazağa za'e nu'onu'o neğano vase boroboro'a ehore'ete'e haba'ano ehoroga urate'ohe, zu vase ġehağa haba'ano ze zae gubaze'ena'a, zae mazao unihoga urate'ohe.

⁴⁴ Za'e aduga boro hidi'uma! Mazağa za'e rune iduğa 'u'uruğa heuğa. Rune ahi'a'e idu zamağano ruhuğa rehano, vase'a mene ederadu e'e rana oname onae'ohe."

⁴⁵ Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e vazega 'ahogani'a Iesu niro, "Ihore vazega, ġa 'ouge ġoere'etene, emeġe zuni rae sausaufe'ohe."

⁴⁶ Iesu'a naenaeniro, "Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azağa, zae zuni aduga boro hidi'uma! Mazağa za'e ihore riġa hune hina vase aduga boro zini'ohe, rehano zae 'evore hudu'a tiba hina zu mene hune danaze'ohe.

⁴⁷ Za'e aduga boro hidi'uma! Mazağa vouğaze'a ibite zimirote'e peroveta azağa rune iduğa zae'a ogoru'ohe.

⁴⁸ Vouğaze'a peroveta azağa zimirote'e zae'a iduze ogoru'ohe. 'Ougadu za vouğaze'a hağai duduğa hağairo rae furene'ohe zu ihoze'ohe.

⁴⁹ E'ano'o Badi'a huhuzağani'a 'ahige rae reiro, 'Eġe'a peroveta azağa zu apostolo azağa nu zeġe mazao tuġuzi'uma, rehano ze nu'e zimi'uma zu nu'e sausaui'uma.'

⁵⁰ Badi'a'a raha 'adi hağairote'e madağanono'o peroveta azağa zimirote'e. E'ano'o e'e aduga nidu'a'e izidi eġani'a odohi'uma.

⁵¹ Ze ibite Abela mau runirote'eano'o onao ġonagano Zekaria maro. Zekaria'e dibu'o fatağa zu kuru neğano Haba Zaġoğa bo'ağano mau runiro. O'e, eġe'a hube hune zi'ohe, e'e aduga nidu'a'e izidi eġani'a odohi'uma.

⁵² Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azağa, za'e aduga boro hidi'uma! Mazağa Badi'a edere'ete'e ibiğa ibihetağa vava'e'ete'e kiğa'e zae'a meiniro. Rehano za mene diuġiro ebu diuġihi ra'ete'e azağa zuni zae'a garariro."

⁵³ Iesu'e ġoere hauğadu ne be'ano'o buarotene, Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azağa zu Farisea azağani'a ani riġa agiroharo ebu ġadimu ġehağa hina aduaduniro.

⁵⁴ Mazağa Iesu'a ġoere nu rae ve'onine, ani obone tihi rae reiro.

12

*Iradugu Ġoe'a Riġa zu Inara Ġoe'a
(Mataio 10:26-33, 12:32, 10:19-20)*

¹ E'e madağano vase ġuġuvağani'a nu'oraro 'ahine, nariga odaze rana edaro. Ebu Iesu'a ane tahi'atahi'a ibite ziro, "Za'e Farisea azağa ġiazoi, mazağa ze'e zama guhi azağa ebu isiti heuğa.

² Rehano 'u'uru radirote'e gāuğa nidu'a furera'uma, ebu ogone gāhinirote'e gāuğa zuni ederi'uma.

³ E'ano'o za'a uzabo zamağano nagini sifu reirote'e gōe'a'e vaze'a mada agağano igi'uma. Ebu za'e bazuni neğa zamağano nagini gumude reirote'e gōe'a vaze'a ne binuğa hitaganono'o rae fureni'uma.

⁴ Ege nego nabudi, ege'a hube hune zi'ohe. Ahiri mau'ete'e azağa ago rihozo'i, mazağa ze'e vine sausaunoga'e mene idağa.

⁵ U za iniu rihonite'e ege'a ihozi'uma. Ani'e vaze manadu ire roga radiu tuğutuğu zamağano mae feuze'ete'e gigi'ağa obone ti'ohe. Ani rihono'i. Hube hune ege'a zi'ohe, ani da'o rihono'i.

⁶ Tiburi niniğa fu'o hadi kome'a* hina serone'ohe. Rehano Badi'a'a zege bo'ağano tiba zuni mene ağıtu mode'ohe.

⁷ Badi'a'a zae zamare borofadu vadinize iğuğa nidu'a nugu zuni edeğa. E'ano'o ago rihano'i, mazağa za'e Badi'a ubumao tiburi niniğa geğağa ufeta vitize gihi'ağa.

⁸ Ege'a zi'ohe, iniu'a vaze ubumao ege moneo edaune, Vaze Ubuga zuni Badi'a tuğure viga nidu'a ubumao ani moneo eda'uma.

⁹ Rehano iniu'a vaze ubumao ege o'ohine, ege zuni Badi'a tuğure viga nidu'a ubumao ani o'oni'uma.

¹⁰ Iniu'a Vaze Ubuga agirohau'ena'a rae sausaunine, Badi'a'a ane hağai sau'a rae modi'uma, rehano iniu'a Vine Zağoğa agirohau'ena'a rae sausaunine, ane hağai sau'a'e mene rae modi'uma.

¹¹ Ege u'ano, za'e kotao tutuze onamadu nu'onu'o neğano zuhi'ağazuhi'ağa zu inarazeta azağa zamao ohozo'idene, nougenouge zae bare birite'e ga nagini rae goerite'e moneo zamaze ago adudano'i.

¹² Mazağa e'e madağano zae'a nouge rae goerite'e moneo Vine Zağoğani'a ihozi'uma."

Ma'ora Vazeğa Kauriğa Hari Idaidağa

¹³ Vaze 'ahogani'a vaze guğuvağa bo'ağano Iesu niro, "Ihore vazeğa, mamafe'a mode rudarote'e toheğa nu rovonadu naeğa ege enoga veize negohe no'i."

¹⁴ Iesu'a naenaeniro, "Nego, vazeni 'ahogani'a toheze gahuge'ete'e gāuğa veize e mene ohohiro."

¹⁵ Ebu Iesu'a ziro, "Za ununu hağağa mene hağai fine, zamaze obone gigano'i! Mazağa vaze'a tohe geğağano'o gabone mene hide'ohe."

¹⁶ Ebu hari 'ahoga idane ziro, "Ma'ora vazeğa 'ahogani'a mebağano ogomu manomano hiriviro.

¹⁷ Ebu ani ane'a bare zamariro, 'E ogomuhe godoğō neğa'e o'o'a. E nougi'uma?'

¹⁸ Ebu ani raena'a, 'E 'ahige hağaine manoğa! Ogomu godoğō neğa amahiğa'e fahadu boro iziga ogora'uma ebu ogomuhe zu tohehe nidu'a e'ea zouni'uma.'

¹⁹ Ebu ani ane'a bare raena'a, 'E muri fağa radoga veize ogomu boro hune ruhibe teha. E'ano'o e'e ogau'ena'a zu gage'ena'a matu'e onami'uma!'

²⁰ Rehano Badi'a'a niro, 'Ga'e mene huhuzağa. Ege'a izidi ohere gae gabone mae vağinine, ga ruhivate'e toheğa'e iniu'a me'uma?'"

²¹ Iesu'a gonagano goeriro, "'Uguğa vazeğa'e ane tohe da'o nu'one'ete'e vazeğa, rehano Badi'a ubumao ani'e mene ma'ora vazeğa."

* 12:6 12:6 asaria aheu

Ago Zamare Adudano'i
(Mataio 6:25-34, 19:21)

²² Ebu Iesu'a ane tahi'atahi'a ziro, "E'ano'o e'ē'a zi'ohe, zae ḡabone veize nagi ogomu a'uma, ga ahirize veize nagi dabua vida'uma rae ago zamare adudano'i.

²³ Mazaḡa ḡabone'e ogomu vitinoga, zu ahiri'e dabua vitinoga.

²⁴ Nugo gaoza zamaro'i. Ze ezone mene ḡorau'ohe, mene hirive'ohe, ebu ogomu godoḡo neḡa zu o'o'a. Rehano Badi'a'a ḡubuze'ohe. Za'e nini vitize hunoga.

²⁵ Zae bo'aḡano iniu'a zamare adudu radiune, ḡaboneḡa'e tahiḡa nu fara'umahe?

²⁶ Za'e ḡau kome'a 'ahoga haḡaoga zuni mene idaḡa. Nougadu ḡau 'ahoga'ahoga veize zamare adudu'ohe?

²⁷ Butu kakaḡa'e nougenouge ḡuhure'ete'e zamaro'i. Ze mene gaue'ohe ga dabuaze mene turine'ohe. Rehano e'ē'a zi'ohe, butu kakaḡa 'ahoga zuni ma'ora vazēḡa kini Solomona'a haḡairote'e dabuaḡa manomano vitine hunoga.

²⁸ Ebu butu veḡa'e izidi ḡaboga, u ohoḡore'e masinadu ireo hufi haoni'uma. Rehano Badi'a'a dabua vidohau'ohe. Za'e ve vitinoga, e'ano'o Badi'a'a dabua manōḡa ufeta vidozini'uma. Rehano za'a Badi'a mazao fie'eta'a'e tahiḡa fase!

²⁹ E'ano'o za'e nagini a'uma ga nagini gagi'uma rae ago ufeta zamaro'i, zu zamaze ago adudano'i.

³⁰ Mazaḡa Badi'a aḡu'a azaḡani'a e'eguḡa nidu'a vaḡe inare'ohe, rehano Moze'e zae'a e'eguḡa urate'ete'e edere'ohe.

³¹ Badi'a'a zuhi'azoga vaḡo'i, 'ouguine e'eguḡa nidu'a zuni zini'uma.

³² Mamoe kome'akome'a, za ago rihano'i, mazaḡa zae Mama'a za zuhi'azi'ete'e u'ano matu'e rudau'ohe.

³³ Ebu toheze seronadu hadiḡa'e zahara azaḡa zeno'i. Zae veize mene zigatite'e hadi fuseḡa haḡao'i, zu mene hauḡite'e toheḡa adureo nu'one to'i. E'ea ḡonore'a mene are'ohe ebu zuhi'a mene sausaune'ohe.

³⁴ Mazaḡa za ḡauze naeḡa boro nouma tine, zamaroneze zuni e'ea ti'ohe."

Zuhi'a Boro'a Arite'e veize Ruhibo'i
(Mataio 24:45-51)

³⁵ Iesu'a ziro, "Za'e gau dabuaḡa haḡadu ruhibe rado'i, ebu ihureze agane modo'i.

³⁶ Zuhi'aze'a hahu muiḡanono'o baradu ibihetao toketokerine, ibiheta ḡarihe vava'oga veize guhine'ete'e azaḡa teigo'i.

³⁷ Zuhi'aze'a baradu ane tuḡure azaḡani'a ani guhine radiu'ete'e horozine, ane tuḡure azaḡani'a matu'e ruda'uma. E'ē'a hube hune zi'ohe, zuhi'aze'a gau dabuaḡa vidanadu ogau'ete'e fataḡa uhiḡano ane tuḡure azaḡa ohozi'uma, ebu zeḡe babaḡano edau'ena'a, ogomu ḡahugi'uma.

³⁸ Ebu zuhi'aze'a ohere ga uzeuze feuradu tuḡure azaḡani'a ani guhine radiu'ete'e horozine, ani tuḡure azaḡani'a matu'e ruda'uma.

³⁹ Rehano za 'adi zamaro'i. Ne vazēḡani'a ḡonore vazēḡa'e no'e madaḡano ani ne arita'a'e ederifone, ḡonore vazēḡani'a mene diuḡoga veize ani neḡa faine taufifo.

⁴⁰ E'e teige, zae zuni ruhibe rado'i, mazaḡa Vaze Ubuga'e za mene edere'ete'e madaḡano ari'uma."

⁴¹ Ebu Petero'a niro, "Zuhi'a Boro, ḡae'a hari idaidaḡa 'adi'e emeḡe da'o veize ga vase nidu'a veize zuni?"

⁴² Zuhi'a Boro'a naenaeniro, "Iniu'e vase huhuzağa zu zamağa nidu'a hina gaue'ete'e vazega? Tuğure vazega 'ahoga'e vase 'uguğa reine, zuhi'ağani'a ani'e tuğure vazega ġihi'ağano mae ohonadu 'ahige ni'uma, 'Ġa tuğure azağa nidu'a taufo'i. Ogomuze zuni mada idunane zeno'i."

⁴³ Ebu tuğure vazega e'e'a 'ouge gauine ebu zuhi'ağani'a bare feuradu horonine, tuğure vazega a'e matu'e ruda'uma.

⁴⁴ Ege'a hube hune zi'ohe, ani'e zuhi'ağani'a ane tohe nidu'a taufe'ete'e vazegano ohoni'uma.

⁴⁵ Rehano tuğure vazega a'e ane'a bare raena'a, 'Ege zuhi'a'e vesu'u fağanobu'u ari'uma,' rae zamaradu ohoze tuğure azağa zu roğae tuğure azağa nidu'a bouzine zu ufeta ogau gage baboraane, nougi'uma?

⁴⁶ Ani'a mene zamare'ete'e zu mene edere'ete'e madağano zuhi'ağani'a bare aradu ane ahiri vari'e tahitahi'uma, ebu zama nidu'a hina mene gaue'ete'e azağa haba'ano ohonadu aduga boro ha'uma.

⁴⁷ Tuğure vazega'e ane zuhi'a'a nagini urate'eta'a'e edere'e rehano, mene ruhibine zu mene hağaine, ani'e boune sausauni'uma.

⁴⁸ U tuğure vazega'e ane zuhi'a ura mene ederadu ve'oğa hağaine, ani'e tahiga boune tauği'uma. Iniu'e Badi'a mazaono'o ġehağa hidine, Badi'a'e ani mazaono'o ġehağa mouga urate'ohe. Ebu iniu'e Badi'a'a ane gau boro haune, Badi'a'e ani mazaono'o ġehağa umide'ohe."

Mene Uniho Manoğa, Rehano Rovoti'uma
(Mataio 10:34-36)

⁴⁹ Iesu'a bare ziro, "Ege'a raha 'adi hofoga radu ire roga mae ariro. Ire roga'a amahi raha 'adi iri radiune, e matu'e ruda'uma.

⁵⁰ Rehano e aduga hidite'e babatisoğa me'uma, zu zamahe'e aduda'uma onamo ġonaga me'uma.

⁵¹ Za'e ege'a raha 'ada uniho manoğa mae ovairo rae zamare'ehe? Mene. Ege'a zi'ohe, e vase rovoze ġuzuhoga veize ovairo.

⁵² Izidiono'o onamo zama moneo ege u'ano ne azağa'e rovoti'uma. Ne e'e azağa'e fu'o reine, zege bo'ağano rovotadu uğidu'a aheu teite agirotiti'uma, ga aheu'a uğidu teite agirotiti'uma.

⁵³ Mogani'a ubuga teite agirotiti'uma, ga ubugani'a moga teite agirotiti'uma. Vi'ani'a aboğa teite agirotiti'uma, ga aboğani'a vi'a teite agirotiti'uma. Vi'ani'a ubuga inuga teite agirotiti'uma, ga ubuga inugani'a i'a vi'a teite agirotiti'uma."

Madağa Edero'i
(Mataio 16:2-3, 5:25-26)

⁵⁴ Iesu'a vase ġuġuvağa ziro, "Za'e ġoze'a ġutanoga horone'etene,[†] zogone 'ahige ra'ohe, 'Irugu'a ru'a'uma.' A hube, irugu'a ru'au'ohe.

⁵⁵ Ebu ohere ġoze'a bororanadu nahudu'etene,[‡] za'a raena'a, 'Mada'a hia'uma.' A hube, mada'a hiau'ohe.

⁵⁶ Zama guhi azağa! Za'e adure zu raha irağa horone'etene, nagini'a fur-eratita'a'e edere'ohe. Rehano izidi madağano nagini'a fureru radiu'ete'e moneo huga e'e mene edere'ohe.

⁵⁷ Za nougadu zae'a bare nagini'e duduğa rae mene edere'ohe?

⁵⁸ Ġa'e vase 'ahoga hadiğa meirote'e u'ano ani'a kotao oho'ihhi radu ani teite onamo'idene, ibio uniho manofoga veize inare huno'i. Mene 'ouGINE, ani'a obo'e teadu kota vazega mazao tutu'e onami'uma, ebu hena

[†] 12:54 12:54 mada'a zubure'ete'e moneo ġoze'a ite'etene

[‡] 12:55 12:55 ġuzuono'o zavara

horone'etene

kota vazegani'a gu'a neḡa taufe'ete'e vazegā 'evoreo oho'adu gu'a neḡano oho'i'uma.

⁵⁹ Eḡe'a zi'ohe, za gu'a neḡanono'o mene bua'uma, onamo zae'a ani hadi nidu'a'e baroni'uma."

13

Mene Ġihurine Ruda'uma

¹ E'e madaḡano Iesu teite radirote'e azaḡa nu'a Iesu niro, "Galilea azaḡa nu'a Badi'a dibu'ohau'ete'e zamaḡano Pilato'a zemeha."

² Iesu'a naenaenziro, "Zae zamarone, zeḡe haḡai sau'a'e Galilea azaḡa 'omo haḡaize sau'a ro'anoga 'ahine, 'ouge rudaneha rae ra'ehe?"

³ Mene. Eḡe'a zi'ohe, zae zuni zae haḡai sau'anono'o mene ġihurine, zeḡe teige zae nidu'a ruda'uma.

⁴ Ebu za edeḡa, Siloama haba'ano ne hitagani'a fahanadu vase nidu'a 18 rudaro. Zae zamarone, zeḡe haḡai sau'a'e Ierusalem azaḡa nidu'a haḡaize sau'a ro'anoga rae ra'ehe?"

⁵ Mene. Eḡe'a zi'ohe, zae zuni zae haḡai sau'anono'o mene ġihurine, zeḡe teige zae nidu'a ruda'uma."

Figi Ireḡa Huga O'o'a Hari Idaidaḡa

⁶ Ebu Iesu'a hari 'ahoga idaniro, "Vaze 'ahogani'a vaini mebaḡano figi ireḡa ḡoraro. E'e enogano ani'a huga nu re'oga veize onamiro, rehano huga 'ahoga mene horoniro.

⁷ E'ano'o ani'a meba ḡiane'ete'e vazegā niro, 'E muri uḡidu zamaḡano huga re'oga veize arido, rehano hugani 'ahoga mene horonido. E'ano'o udi higano'i! Nougā'ahi haba da'o iri'avone tauḡi'ohe?"

⁸ Ebu meba ḡiane'ete'e vazegani'a naenaenziro, 'Vaze boro, ge muri tiba da'o bare modo'i. Eḡe'a ire varahe ho'adu mazaḡano busi mumuḡa teadu ḡiani'uma.

⁹ 'Ougine, muri tiba enogano manōḡa huda'uma. Mene hudano'idene, udi higono'i."

Iesu'a Bana Madaḡano Ġaruga Sau'a Roḡaeḡa Fainiro

¹⁰ Bana Madaḡa 'ahogano Iesu'e nu'onu'o neḡano ihoze radiunu.

¹¹ Ebu e'ea roḡae 'ahogani'a radiunu. Vine sau'ani'a ani ragano radu ḡaruga mae be'oniro 'ahine, ani'e muri 18 mene edau farauunu.

¹² Iesu'a ani horonirotene, ane vaḡe aroga veize hunadu niro, "Roḡae, ḡae uḡi 'ai manoreha."

¹³ Ebu Iesu'a 'evo'a ane rana tirotene, ani zogone edau fararo zu Badi'a niguniro.

¹⁴ Rehano nu'onu'o neḡa vazegā ḡihi'aḡa'e maḡuniro, mazaḡa Iesu'a Bana Madaḡano uḡi roḡaeḡa fainiro. Ani'a vase ziro, "Eme mada fu'o tiba fare zamaḡano gau'i'uma. E'ano'o uḡi azaḡa'e e'e madaḡano aradu manori'uma, u Bana Madaḡano'e mene 'ougi'uma."

¹⁵ Ebu Zuhi'a Boro'a naenaenziro, "Za, zama guhi azaḡa! Zae tibatiba zuni Bana Madaḡano boromakauze ga donikize maḡuzeono'o fui'e bunadu tutuze onamadu vu gagozini'ohe.

¹⁶ Tena Aberahamo mariga ra'ete'e roḡaeḡa 'adi'e nougi'uma? Ani'e Satani'a muri 18 ogoru tiro. Bana Madaḡano ani fui'e bunoga'e mene idaḡahe?"

¹⁷ Iesu'a 'ouge reirotene, ani agiroharote'e azağa nidu'a'e mazagaroziro, u vase ġuġuvaġa'e ane'a haġairote'e haġaiġa manomano nidu'a u'ano, matu'iro.

Badi'a'a Zuhi'azi'ete'e moneo Hari Idaidaniro
(Mataio 13:31-33; Mareko 4:30-32)

¹⁸ Ebu Iesu'a ziro, "Badi'a'a zuhi'azi'eta'a'e nagini heuġa? Naginio idani'uma?

¹⁹ A'e Kuava* maġa kome'a tiba vase 'ahogani'a madu mebaġano ġorarote'e heuġa. Ebu maġa kome'a e'e'a ġuhuradu ire boro reirotene, hitagano nini'a rafi u aradu ezagano neze ogoraro."

²⁰ Iesu'a bare ziro, "Badi'a'a zuhi'azi'eta'a'e naginio idani'uma?

²¹ A'e isiti heuġa. Roġae'a isiti tahiġa madu 'uvahuġa ġehaġa teite mirune tibunirotene 'uvahu nidu'a ubararo."

Ibiheta Kokosiġa
(Mataio 7:13-14, 21-23)

²² Iesu'a Ierusalem a oname'ete'ea, haba'ahaba'ano zu neġaneġano ihoze onamiro.

²³ Ebu vase 'ahogani'a Iesu ġadiniro, "Zuhi'a Boro, Badi'a'a vase tahiġa da'o ġabozi'umahe?" Iesu'a naenaenziro,

²⁴ "Ġabone hidihi ro'idene, ibiheta kokosiġa diuġoga veize inare huno'i. Eġe'a zi'ohe, vase ġehaġa'e e'e diuġihi re'uma rehano, mene idara'uma.

²⁵ Ne vaseġani'a iġunadu ibiheta haraune, za'e enona edanadu toke-tokere'ena'a 'ahige umini'uma, 'Vase boro, ibiheta vava'o'i! Rehano ani naenaenzi'uma, 'E za noumano'o arata'a'e aġu'a.'

²⁶ Ebu za 'ahige re'uma, 'Eme ġae teite ogaro zu gagiro ebu ġa'e ibio ihofiro.'

²⁷ Rehano ani naenaenzi'uma, 'Za noumano'o arata'a'e e aġu'a. Za, haġai sau'a azaġa, eġe mazaono'o vaġino'il'

²⁸ Ebu za Badi'a'a zuhi'azi'ete'e zamaġano Aberahamo, Isako, Iakobo zu peroveta azaġa nidu'a radiu'ete'e zu za'e enona mae feuze'ete'e horozi'uma. 'Ougadu za'e nia'uma zu ġononeze atiti'uma.

²⁹ Iuda mene azaġani'a mada'a ite'ete'e moneono'o zu mada'a zubure'ete'e moneono'o zu haba nidu'aono'o aradu Badi'a'a zuhi'azi'ete'e zamaġano ogau tibura'uma.

³⁰ Hube hune, vase ibi'a'e ġonaga re'uma ebu vase ġonaga'e ibi'a re'uma."

Iesu'a Ierusalem u'ano Niaro
(Mataio 23:37-39)

³¹ E'e madaġano Farisea azaġa nu'a Iesu vaġe aradu niro, "'Adano'o vaġinadu haba 'ahoga onamo'i, mazaġa kini Heroda'a ġamihi ra'ohe."

³² Iesu'a naenaenziro, "Ani'e butu ġuniġa so'oso'oġa. Ani vaġe onamadu 'ahige no'i, 'E mada mene faġano† vine sau'a hegoze buzi'uma zu uġi azaġa faizi'uma, ebu hena‡ eġe gau nidu'a haġae hauġi'uma.'

³³ Nagini'a eġe mazao fureraune zuni, e izidi, ohogore, iġano zu mada nu eġe ibio onami'uma, onamo Ierusalem a feuri'uma. Mazaġa peroveta azaġa'e Ierusalem a haba'a enogano mene ruda'uma.

³⁴ O, Ierusalem, Ierusalem, za'a peroveta azaġa zimiro, zu Badi'a'a tuġuzirote'e azaġa hadi hina zimi ruziro. Kokoroku'a isaġa zamaġano ubuga gugube'ete'e teige, eġe'a ġae ġehaġa zae taufihi reiro, rehano za'e mene uratinu!

* 13:19 13:19 fufu. Isaraela haba'ano fufu'e ire. † 13:32 13:32 izidi zu ohogore ‡ 13:32 13:32 mada uġiduġano

³⁵ Ġiano'i, neze fahadu mae modi'uma. Eġe'a zi'ohe, za'e e mene bare horohi'uma, onamo zae'a raena'a, 'Zuhi'a Boro niġano are'ete'e vazegħa'e ġihi'a hune,' rae reite'e madaġani'a me'uma."

14

Iesu'a Bana Madaġano Ugi Vazegħa Fainiro

¹ Bana Madaġa 'ahogano Iesu'a Farisea azaġa ibitozi'ete'e vazegħa 'ahoga neo ogomu anoga veize onamiro. Ebu vase nu'a ani uhiġano ġiaġiane radiro.

² E'ea Iesu zamao vase 'ahoga'e uginadu 'evo'a zu odaġa'e minirote'e'a radiro.

³ Ebu Iesu'a Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġa zu Farisea azaġa ġadiziro, "Za'a zamare'etene Bana Madaġano ugi vazegħa fainoga'e idaġa ga mene?"

⁴ Ze'a mene naenaeniro. Iesu'a 'evo'a hina ugi vazegħa obone'ena'a, fainadu tuġune vaġiniro.

⁵ Ebu Iesu'a ziro, "Zae bo'aġano Bana Madaġano iniu ubuga ga boro-makau'a idu vuġa zamaġano ovoine, ġarihe mae ġihini'uma ga mene?"

⁶ 'Ouge reirotene, ze mene naenaeniro.

Nize mae Ovoro'i

⁷ Muio huzirote'e azaġani'a hitana ehorogħano ehoroga Iesu'a horozitotene, hari 'ahoga idaniro,

⁸ "Vaze 'ahogani'a hahu muġa auġoga veize ġa huġado'idene, hitana ehorogħano ago ehoroi. Mazaġa ufeta hitaga vazegħa zuni hunine,

⁹ ġanine huzate'e vazegħani'a ġa vaġe aradu 'ahige ġe'uma, 'Ġae ehoru haba'a vase 'adi hano'i.' 'Ougine, ġa mazagaro'adu ġonaga ehoroga onami'uma.

¹⁰ E'ano'o mui vazegħani'a huġado'idene, ġonaga ehorogħano ehoroi. 'Ougine, huġadirote'e vazegħani'a horo'adu ġa vaġe ari'uma, ebu 'ahige ġe'uma, 'Eġe vase, iġunadu hitana ehorogħano ehoroi.' 'Ougine, ġae teite huzirote'e azaġani'a ġa nigu'i'uma.

¹¹ Iniu vase ane'a bare niġa mae itine, Badi'a'a niġa mae ovo'i'uma, u iniu vase ane'a bare niġa mae ovoine, Badi'a'a niġa mae iti'uma."

¹² Ebu Iesu'a ani hunirote'e vazegħa niro, "Madai ogomu ga ġorava ogomu veize vase huzo'idene, vazegħo, negogħo, nabugo ga ġae uhiġano radiu'ete'e ma'ora azaġa ago huzo'i. 'Ougine ze'a ġa bare naenae huġadadu ġae'a haġaiġo naegħa me'uma.

¹³ Rehano ġa mui madaġano zahara azaġa, oda sau'a azaġa, edanoga mene idaġa azaġa ebu ubumaze kuruġa azaġa huzo'i.

¹⁴ 'Ougine ġa'e Badi'a'a manohuga ġani'uma. Ze'e baronoġanoga'e mene idaġa 'ahine, duduġa azaġani'a bare ġabodite'e madaġano, ġa'e Badi'a'a haġaiġo naegħa ġani'uma."

Mui Boro Hari Idaidaġa

(Mataio 22:1-10)

¹⁵ Iesu teite ogau radirote'e vazegħa 'ahogani'a Iesu ġoere egadu Iesu niro, "Badi'a'a zuhi'azi'ete'e zamaġano ogau tiburu'ete'e azaġa'e matu'e'ohe."

¹⁶ Ebu Iesu'a niro, "Mada 'ahogano vase 'ahogani'a mui boro ruhibadu vase ġehaġa huziro.

¹⁷ Mui madaġa reirotene, ani tuġure vazegħa 'ahoga huzirote'e azaġa vaġe tuġunadu 'ahige rae ziro, 'Mui boro veize ġau nidu'a izidi ruhibeha. E'ano'o zae nidu'a aro'i.'

¹⁸ Rehano zeḡe nidu'a'e ḡoere nunufiro. Ibite hunirote'e vazegani'a raena'a, 'E haba iziga hoiteha, e'ano'o e haba e'e ḡiani onamihi. E mene amate'e moneo ago maḡuno'i.'

¹⁹ Ebu vase 'ahogani'a raena'a, 'E boromakau gaubanana hoiteha. E'ano'o e ze manoga ga mene'e tuhune nurihi. E mene amate'e moneo ago maḡuno'i.'

²⁰ Ebu vase 'ahogani'a raena'a, 'E izidu'u hahureha, e'ano'o e mene ami'uma.'

²¹ Tuḡure vazegani'a bare onamadu ze'a reirote'e ḡoe'a zuhi'aḡa ihoniro. Ihonirotene mui vazeg'a'e maḡune rudaro ebu tuḡure vazeg'a niro, 'Ne ibi boroboro zu ibi kome'akome'a ḡarihe onamadu zahara azaḡa, oda sau'a azaḡa, ubumaze kuruḡa azaḡa zu edanoga mene idaḡa azaḡa zamaze aro'i.'

²² Ebu tuḡure vazegani'a onamadu 'ouge haḡairo, ebu baradu zuhi'aḡa niro, 'Zuhi'a, ḡa'a ehate'e gaḡa haḡaeha, rehano ne 'ize mene iri'aveha.'

²³ Zuhi'aḡani'a tuḡure vazeg'a niro, 'Ibi boro zu ibi kome'a onamo'i ebu vase nidu'a te'ote'ozadu zamaze aro'i. Vaze'e eḡe ne iri'avono'i.

²⁴ Eḡe'a zi'ohe, ibite mui veize huzirote'e azaḡa nidu'a'e eḡe mui tahiḡa zuni mene auḡi'uma.'"

Iesu Hegote'ete'e Ibiḡa
(Mataio 10:37-38)

²⁵ Mada 'ahogano vase ḡuḡuvaḡani'a Iesu teite ragavinu. Ebu Iesu'a vaetadu ziro,

²⁶ "Iniu'a eḡe ḡaruna hegotoga urato'idene, eḡe zamare borofo'i. Iniu'a moga zu vi'a, inuga zu ubuga, negoḡa zu ezeḡa, ebu ḡaboneḡa'e eḡe ufeta vitihe zamare borofine, ani'e eḡe mene tahi'a re'uma.

²⁷ Iniu'a ane satauro odohadu eḡe ḡaruna mene hegotine, ani'e eḡe mene tahi'a re'uma.

²⁸ Zae bo'aḡano vase 'ahogani'a hitaga neḡa ogoranoga uratine, ibite geno ehoradu hadi nugu hina ogoru hauḡi'uma rae zamari'uma, zu hadiḡa'e ne e'e ogoranoga veize idaḡa ga mene'e ḡiani'uma.

²⁹ Ani'a iḡite ohonadu mene ogoru hauḡine, vase ḡehaḡani'a e'e horonadu ḡirihoha'uma.

³⁰ Ze'e 'ahige re'uma, 'Vaze 'adi'e ne ohoniro, rehano hauḡoga'e mene idararo.'

³¹ Ebu kini 'ahogani'a kini 'ahoga teite uti onamine, ani ibite geno ehoradu 'ahige rae zamari'uma, 'Eḡe uti azaḡa'e 10,000 ebu ani uti azaḡa 20,000. E kini e'e teite utitine, ani vitini'uma ga mene?'

³² Ani vitinoga mene idaḡa reine, kini e'e 'ize faḡano radiu'ete'ea, ani teite uniho manoga mouga veize hari odohe dure'ete'e vazeg'a tuḡuni'uma.

³³ E'e teige, zae bo'aḡano iniu'a ane ḡau nidu'a modite'e moneo ibite mene zamarine, ani'e eḡe mene tahi'a re'uma.'"

Dama Mene Iniga
(Mataio 5:13; Mareko 9:50)

³⁴ Ebu Iesu'a ziro, "Za'e dama heuḡa. Dama'e manoga, rehano inigani'a dauḡine, noughtenouge bare inida'uma?

³⁵ Dama mene iniga'e raha ga ogomu ḡuhune'ete'e busiḡa veize zuni mene manoga 'ahine, mae mode'ohe. Teḡaḡeta vazeg'a'e faifaine egadu huga edero'i.'"

15

Mamoe Dauḡoga Hari Idaidaḡa

(Mataio 18:12-14)

¹ Mada 'ahogano takesi azaḡa ebu haḡai sau'a azaḡani'a Iesu ḡoere abitihi radu ani uhiḡano nu'oraro.

² Rehano Farisea azaḡa ebu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa'e mene matu'iro ebu ufeta ḡoeriro, "Iesu'e haḡai sau'a azaḡa mae zouzadu zeḡe teite ogau tiburu'ohe."

³ E'ano'o Iesu'a hari 'ahoga idane ziro,

⁴ "Zae bo'aḡano vaze 'ahoga mazao mamoeḡa'e 100. Rehano tibani'a dauḡine, ani nougi'uma? Ani'e mamoe 99 haba boha'ano modadu mamoe dauḡoga vaḡe ragavi'uma onamo horoni'uma.

⁵ Mamoe dauḡoga horone meine, ani matu'e rudanadu mae ane herao ti'uma,

⁶ ebu ani bare ne onami'uma. Ebu ane vaze, negoḡa zu nabuga huze nu'ozadu zi'uma, 'E'e eḡe mamoe dauḡoga horoneha. E'ano'o eḡe teite matu'ih'i.'

⁷ Eḡe'a zi'ohe, haḡai sau'a vazeḡa tibani'a ḡihurine, adureo ani u'ano matu'i'uma. Duduḡa azaḡa'e haḡaize sau'a o'o'a radu mene ḡihure'ohe. Adureo duduḡa azaḡa 99 u'ano matu'i'uma, rehano haḡai sau'a vazeḡa tibani'a ḡihurine, ufeta matu'i'uma."

Hadi Dauḡoga Hari Idaidaḡa

⁸ Iesu'a hari 'ahoga idaniro, "Roḡae 'ahoga mazao hadi nidu'a* gaubanana, rehano tibani'a dauḡine, ani nougi'uma? Ani'e ihureḡa tinadu ne fode'ena'a, haba nidu'a faine ḡiane vaḡi'uma onamo horoni'uma.

⁹ Ebu horone meine, ane vaze, negoḡa zu nabuga huzadu zi'uma, 'E'e eḡe hadi dauḡoga horoneha, e'ano'o eḡe teite matu'ih'i.'

¹⁰ Eḡe'a zi'ohe, haḡai sau'a vazeḡa tibani'a ḡihurine, Badi'a tuḡure viga nidu'a'e matu'i'uma."

Ubuga Dauḡoga Hari Idaidaḡa

¹¹ Ebu Iesu'a hari 'ahoga bare idaniro, "Vaze 'ahogani'a ubuga aheu teite radiunu.

¹² Mada 'ahogano ubuga veḡani'a moga niro, 'Mama, ḡae tohe zamaḡano inite'e toheḡa nidu'a eno'i.' E'ano'o mogani'a ane tohe ubuga aheu veize rovonadu ziniro.

¹³ Mada nu enogano, ubuga veḡani'a ḡauḡa nidu'a nu'onadu haba faḡa 'ahoga onamiro. Ebu e'ea ani ane matu'u u'ano radiu tauḡitaugadu hadiḡa nidu'a modiro.

¹⁴ Ani hadiḡa nidu'a mode hauḡirotene, e'e haba'ano zahara boro'a buaro ebu ani vinine runiro.

¹⁵ E'ano'o ani gauḡa veize e'e haba'a vazeḡa 'ahoga vaḡe onamiro, ebu vaze e'e'a ani haba boha'ano aba taufe'ete'e gauḡa haro.

¹⁶ Ani e'ea vinine runadu ani zama boro'e aba ogomu atihi reiro, rehano vaze 'ahogani'a ogomu 'ahoga mene haro.

¹⁷ Ḡonagano zamaḡani'a bohatanadu ani ane'a bare 'ahige rae reiro, 'Eḡe mama veize gaue'ete'e azaḡa'e ogomuze ḡehaḡa багаḡa, u e'e ahama vinihe ruhe'ohe.

¹⁸ E mama vaḡe bare onamadu 'ahige ni'uma, "Mama, e Badi'a zu ḡa mazao haḡai sau'a haḡairo.

* 15:8 15:8 *derakema nidu'a gaubanana. Derakema tiba'e mada tiba gauḡa naeḡa.*

¹⁹ E'ano'o e gae ubugo rae ago huho'i, rehano gae veize gaue'ete'e azağa bo'ağano vaze tiba teige huho'i.'"

²⁰ Ebu ani'a iğunadu moga vağe bare onamiro.

Ani 'ize fağano arirote'ea, mogani'a horoniro. Moga'e ubuga ve-tuğaneadu ani ubuga u'a dure onamiro ebu ahainadu fura'iniro.

²¹ Ubugani'a moga niro, 'Mama, e'e Badi'a zu gā mazao hağai sau'a hağairo, e'ano'o e gae ubugo rae ago huho'i.'

²² Rehano mogani'a tuğure azağa ziro, 'Dabua manoğa garihe odohe aradu ubudehe vidohano'i. 'Evore adiriğa redohano'i zu tamaka redo-hano'i.

²³ Ebu boromakau modohuğa iga odohe aradu mano'i. Eme matu'i'hi zu ogau tiburatihi.

²⁴ Mazağa ege ubude 'ahi'e rudanadu bare gabodeha, ebu ani dauğadu bare horone maha.' E'ano'o ze mui boro hağadu zege nidu'a matu'e tiburaro.

²⁵ 'Ougirote'e zamağano ubuga ibi'ani'a mebao gaue radiunu. Ani ne u'a bare onamadu ne uhiğano feurirotene, badahe zavone'ete'e haraoga igiro.

²⁶ Ebu ani tuğure vazeğa 'ahoga hunadu nagini'a fureru'ete'e gadiniro.

²⁷ Tuğure vazeğani'a naenaeniro, 'Negoğ'o'a manoğa bare feureha, e'ano'o mogo'a boromakau modohuğa iga manadu mui boro hağaeha.'

²⁸ 'Ouge reirotene ubuga ibi'ani'a mağune rudaro ebu ne zamağa diuğoga mene uratiro. Ebu mogani'a buanadu ne diuğifine ani uminiro.

²⁹ Rehano ani'a moga naenaeniro, 'Mama, zamaro'i! E muri geħağa tuğure vazeğa teige gae veize gaue are'ohe zu gae goere mene hezaho-haunu. Rehano e ege nabudi teite matu'ifine gae'a gouti ubuga tiba zuni mene manoniro.

³⁰ U ubugo 'aha'a daro fu'a roğaeğaroğaeğa teite gae tohe mode hauğadu ne u'a bare aratene, gā boromakau modohuğa iga mano haneha!'

³¹ Ebu mogani'a niro, 'Ege ubude, gā mada nidu'a ege teite radiu'ohe, e'ano'o ege gau nidu'a'e gae veize ra'ohe.

³² U negoğ'o'e rudanadu bare gabodeha zu dauğadu bare horoneha. E'ano'o emeğe'a mui hağadu matu'i'uma.'"

16

Ma'ora Vazeğa Ğau Tauf'e'ete'e Vazeğa Hari Idaidağa

¹ Iesu'a ane tahi'atahi'a ziro, "Ma'ora vazeğa 'ahoga ane gau nidu'a taufe'ete'e vazeğa 'ahogani'a radiunu. Mada 'ahogano ma'ora vazeğa'e ane gau taufe'ete'e vazeğani'a ani hadi au hauğinute'e igiro.

² 'Ougirotene, ma'ora vazeğani'a ani hunadu niro, 'Ĝae moneo igi'ete'e hariğa'e hubehe? Ĝae'a ege hadi hina nougenouge gauinute'e faine me'odono'i, mazağa gā'e ege gau mene bare taufi'uma.'

³ 'Ouge nirotene, ani ane'a bare reiro, 'Ege zuhi'a'a gauhe ege mazaono'o mae vağini'uma. E izidi nougi'uma? E ahiri gauğa moneo inarahe 'o'o'a zu hadi umidoga mazagaroh'e.

⁴ O, e nougita'a'e edereha. 'Ahige hağaine, gau 'ahi modite'e madağano vaze'a zege neo huhe zouhi'uma.'

⁵ 'Ougadu ani'a ane zuhi'a gau meirote'e azağa tibatiba huziro. Ebu zege bo'ağano vaze 'ahoga gadiniro, 'Ĝa'a ege zuhi'a gau'e nugu meiro?'

⁶ Vaze e'e'a naenaeniro, 'E olivi deħoroğa 800 garenı meiro.' Zuhi'ağa gau taufe'ete'e vazeğani'a niro, 'Ĝae so'a 'ahi mo'i, ebu garihe eħoradu 400 garenı rae bare miriho'i.'

⁷ Ebu hena vase 'ahoga ġadiniro, 'Ġa eġe zuhi'a ġau'e nugu meiro?' Vaze e'e'a naenaeniro, 'Vuidi fuseġa nidu'a 100 meiro.' Ani'a niro, 'Ġae so'a 'ahi madu fuse nidu'a 80 rae bare miriho'i.'

⁸ Zuhi'aġani'a ane ġau taufe'ete'e vazeġani'a nagini haġairote'e igirotene, ani ġuriro vazeġa rehano, niguniro, mazaġa haġaiġa'e huhuzaġa. E'e teige, raha 'adao Badi'a aġu'a azaġa'e zeġe veize gauoga ufeta huhuzaġa. Ze'e azaġa azaġa vitizoga.

⁹ E'ano'o eġe'a zi'ohe, za'e raha 'ada ġau madu vase danazo'i, 'ouġine ze'e zae nabudi re'uma. Ebu ġauze nidu'a hauġadu zae zuni rudaune, ze'e radiu tuġutuġu haba'ano za horozadu mae zouzi'uma.

¹⁰ Iniu'a gau kome'a veize zamaġa nidu'a hina faine haġaine, gau boro zuni 'ouge haġai'uma. U iniu'a gau kome'ano ġuririne, gau boro veize zuni ġuriri'uma.

¹¹ Za raha ġauġa madu zamaze nidu'a hina mene faine taufine, iniu'a ġau manomano zenadu taufo'i rae re'uma?

¹² Ebu za vase ġau madu zamaze nidu'a hina mene faine taufine, iniu'a zae'a meite'e gau naeġa zini'uma?

¹³ Tuġure vazeġa'e zuhi'a aheu veize gauoga mene idaġa. Ani 'ahoga'e he'ehe'eni'uma, u 'ahoga'e zamare borofi'uma. Ebu 'ahoga veize faine gaui'uma, u 'ahoga'e turuni'uma. E'e teige, za'e Badi'a ebu hadi, aheu veize gauoga mene idaġa."

¹⁴ Farisea azaġa'e hadi zamare borofe'ete'e u'ano Iesu ġoere igirotene, Iesu eġofoharo.

¹⁵ 'Ougadu Iesu'a ziro, "Za'e vase ubumao zae'a bare duduġa ra'ohe, rehano Badi'a'e zae zama sau'a edeġa. Vaze'a ġau boro ra'ete'e ġauġa'e Badi'a'a he'ehe'ene'ohe.

¹⁶ Ioane Babatiso'a 'izema arogano Mose goro ġoe'a zu peroveta azaġa ġoere hina vase ibitoziro. E'e enogano Badi'a'a zuhi'azi'ete'e moneo hari manoga'e harame'ohe, ebu vase ġehaġa'e Badi'a'a zuhi'azi'ete'e zamaġano diuġoga veize inare'ohe.

¹⁷ Adure zu raha'e dauġi'uma, rehano Mose goro ġoe'a nidu'a bo'aġano kome'a 'ahoga zuni mene hune dauġi'uma.

¹⁸ Mose goro ġoe'a 'ahogani'a 'ahige rae reiro, 'Iniu'a inuga modadu roġae 'ahoga teite hahurine, ani'e ubuma ġezau'ohe. Ebu iniu i'ani'a modirote'e roġaeġa teite hahurine, ani zuni ubuma ġezau'ohe."

Ma'ora Vazeġa ebu Lazaro

¹⁹ Iesu'a hari 'ahoga idaniro, "Ma'ora vazeġa 'ahogani'a radiunu. Ani dabua manoga naeġa boro vidaunu zu mada nidu'a ne manoga huneo ogomu manoga au radiunu.

²⁰ U ani ne ġabiriġa ibihetaġano zahara vazeġa, niġa Lazaro'a baze radiunu. Ani ahiri'e idiri ġunuġa.

²¹ Ani ma'ora vazeġani'a fatao oganadu mumuġani'a rururaudote'e ufe atihi reinu. Ġuni'a zuni aradu ane idiri ubidinu.

²² Ebu hena Lazaro'a rudarotene, tuġure vigani'a ovadu Aberahamo vaġe zamahu itiro. Ebu ma'ora vazeġa zuni rudanadu ġuriro.

²³ Ma'ora vazeġa'e rune azaġa haba* onamadu gigi'a boro u'ano huau ġaniġanaro. Ebu e'ea ite ġianirotene, faġano Aberahamo horoniro zu ane babaġano Lazaro'a ehore radirote'e horoniro.

* 16:23 16:23 *Hadesi*

²⁴ 'Ougadu ani'a huau niro, 'Mama Aberahamo! Ege vetuḡaho'i! Lazaro tuḡunadu ane 'evore hudu'a vuo taradu mazanehe amunano'i. E ire roga duhuḡa zamaḡano gigi'a boro hide'ohe.'

²⁵ Rehano Aberahamo'a naenaeniro, 'Ubude, ḡa 'ahi zamaro'i. Ḡa'a rahao ḡabode radiudote'e madaḡano ḡau manomano hidinu, u Lazaro'e aduga nunu hidinu. E'ano'o Lazaro'e izidi 'ahao matu'e radiu'ohe, u ḡa'e gigi'a hide'ohe.

²⁶ Mene e'e da'o, emeḡe zu zae bo'aḡano'e dofara boro. Vaze 'ahoga 'ahaono'o zae mone fare amoga mene idaḡa, ebu 'omano'o emeḡe none fare aroga zuni mene idaḡa.'

²⁷ 'Ouge reirotene, ma'ora vazegani'a naenaeniro, 'Mama Aberahamo, e ḡa umi'e'ohe. Lazaro ege ne tuḡune onamo'i.

²⁸ Negohe nidu'a'e fu'o. Lazaro'a zeḡe vaḡe onamadu riḡa iraduguzine, ze eḡe'a gigi'a hide'ete'e haba'a 'ada mene ari'uma.'

²⁹ Rehano Aberahamo'a niro, 'Mose zu peroveta azaḡani'a mirihirote'e so'aḡa'e zeḡe mazao, e'ano'o ze e'e me'odadu faine ederi'uma.'

³⁰ Ebu ma'ora vazegani'a niro, 'Mene, mama Aberahamo, rune azaḡa bo'aḡano 'ahogani'a bare ḡabodadu zeḡe vaḡe onamine, ze'e ḡihuri'uma.'

³¹ Rehano Aberahamo'a niro, 'Ze Mose zu peroveta azaḡa ḡoere mene egozine, rune azaḡa bo'aḡano bare ḡabode iḡunirote'e vazegā ḡoere zuni mene hune egoha'uma.'"

17

*Haḡaize Sau'a rae Mode'ete'e zu Fie'ete'e moneo Ihoziro
(Mataio 18:6-7, 21:22; Mareko 9:42)*

¹ Iesu'a ane tahi'atahi'a ziro, "Vaze ibi sau'ano tutuze'ete'e'e ḡauḡa'e mada nidu'a fureru'ohe, rehano vaze haḡai sau'ano tutuze'ete'e vazegā'e aduga boro hidi'uma.

² Ani'a vaze kome'akome'a bo'aḡano 'ahoga haḡai sau'ano tutune ve'onine, hadi horeḡa ane 'unuo autadu davarao mae feunoga'e ufeta manoga.

³ E'ano'o zae'a bare tohutoho'i! Ekalesia nabugo'a haḡai sau'a haḡao'idene, rono'i. Ebu ani'a haḡaiḡa sau'anono'o ḡihuro'idene, haḡaiḡa sau'a rae modo'i.

⁴ Ani'a mada tiba zamaḡano ḡae fu'o aheu fare ḡae mazao haḡai sau'a haḡao'idene, zu ḡae fu'o aheu fare ḡae vaḡe bare aradu raena'a, 'E ḡae mazao haḡai sau'a haḡaeha. E mene bare haḡai'uma,' rae ro'idene, ane haḡai sau'a aḡutu modo'i."

⁵ Apostolo azaḡani'a Zuhi'a Boro niro, "Eme ḡa mazao fie'ete'e ufeta borofo'i!"

⁶ Zuhi'a Boro'a naenaenziro, "Za'a eḡe mazao fie'eta'a'e fufu maḡa kome'a tiba heuḡa radu Irimo ireḡa nina'a, 'Ḡae'a bare taigota iḡunadu davarao ḡuhuro'i,' rae reine, ireḡani'a zae ḡoere egozini'uma.

⁷ Zae bo'aḡano vaze 'ahogani'a tuḡure vazegā 'ahoga teite reine, tuḡure vazegā e'e'a mebao raha hu'i'uma ga mamoe taufi'uma. Ebu ani'a gauono'o bare arine, ane zuhi'a'a nina'a, 'Aro'i, ehoradu ogano'i,' rae re'umahe?

⁸ Mene. Ane zuhi'a'a 'ahige re'uma, 'Eḡe veize ḡorava ogomuḡa ḡorohadu ruhibo'i, ebu e ibite oganoga veize danaho'i. E'e ḡaruganobu'u ḡa ogano'i.'

⁹ Ebu tuḡure vazegā'e zuhi'aḡani'a rate'e gauḡa haḡairote'e u'ano zuhi'aḡani'a ani mazao manoga tauḡi rae ni'umahe? Mene.

¹⁰ E'ano'o zae zuni Badi'a'a zi'ete'e gauga hagae hauḡo'idene, 'ahige ro'i, 'Eme tuḡure azaḡa kome'a. Eme emeḡe'a hagae hunite'e gauga hagae tauḡeha.'"

Refera Azaḡa Gaubanana Faiziro

¹¹ Iesu'a Ierusalemā onamirote'e ibiḡano Samaria zu Galilea haba'a nemaḡano vitine onamiro.

¹² Ebu ani'a ne 'ahoga diuḡirotene, refera azaḡa gaubanana hidiro. Ze faḡano edanadu Iesu horoniḡo,

¹³ Ebu ḡihau huario, "Vaze boro Iesu, eme vetuḡafo'i!"

¹⁴ Iesu'a horozadu ziro, "Dibu'o azaḡa vaḡe onamadu ahirize ihozo'i." Ebu ze ibio oname'ete'e zamaḡano, referaze'a deheru manoriro.

¹⁵ Zeḡe bo'aḡano vaze tiba'e referaḡani'a manoroga horonirotene, aḡoḡa boro hina Badi'a nigune'ena'a, Iesu vaḡe bare ariro.

¹⁶ Ebu ani Iesu oda babaḡano ḡuḡuradu manoga tauḡi rae niro. Vaze 'adi'e Samaria vazeḡa.

¹⁷ Ebu Iesu'a ḡadiniro, "E vaze gaubanana faizeha, rehano vaze fu'o ḡazaḡa fare'e noumao?"

¹⁸ Iuda mene vazeḡa, ḡa'a da'o aradu Badi'a nigune'ehe?"

¹⁹ Ebu Iesu'a niro, "Iḡunadu onamo'i. ḡae'a eḡe mazao fie'ete'e u'ano, ḡae'a manoreha."

*Badi'a'a Zuhi'azi'ete'e Madaḡa
(Mataio 24:23-28, 37-41)*

²⁰ Mada 'ahogano Farisea azaḡani'a Iesu ḡadiniro, "Badi'a'a zuhi'azi'ete'e madaḡa'e nani'a ari'uma?" Iesu'a naenaenziro, "Badi'a'a zuhi'azi'ete'e madaḡa'e ubumaze hina ḡianoga mene idaḡa.

²¹ 'Ḗiano'i, 'ahama ra'ohel' ga "Omoa ra'ohel' rae mene re'uma, mazaḡa Badi'a'a zae bo'aḡano* zuhi'azi'ohel'."

²² Ebu Iesu'a ane tahi'atahi'a ziro, "Za'a zazore mone Vaze Ubuga rahao ḡianihi reite'e madaḡani'a ari'uma, rehano za'e ani mene horoni'uma.

²³ Vaze'a raena'a, 'Ḗiano'i, Iesu'e 'omo e'e,' ga 'Iesu'e 'ahi e'e,' rae zo'idene, ago buau onamo'i zu ago hegoto'i.

²⁴ Vaze Ubugani'a bare arine, vaze nidu'a hune'a horoni'uma. A'e viri'a vazahadu adure naenaeno'o aganadu vaze nidu'a horone'ete'e heuḡa.

²⁵ Rehano ibite ani'e aduga ḡehaḡa hidi'uma zu izidi egani'a ani hezahoha'uma.

²⁶ Vaze Ubugani'a bare arite'e madaḡano'e Noa madaḡa teigi'uma.

²⁷ E'e madaḡano vaze nidu'a iḡaiḡa haḡainute'e teige ogaunu, gaguḡu zu hahurinu, onamo Noa'a ḡasi boro diuḡiḡo. Ebu hena zobo boro'a aradu zeḡe nidu'a ruize hauḡiḡo.

²⁸ 'Uḡuḡani'a Lota madaḡano zuni fureraro. Vaze nidu'a iḡaiḡa haḡainute'e teige ogaunu, gaguḡu, hoitinu, seroninu, hihinu Ebu neze oḡoraunu.

²⁹ Rehano Lota'a Sodoma mode iḡunirotene, ire roga zu sulifu'a† adureono'o irugu teige rururu ovoadu zeḡe nidu'a hune ruize hauḡiḡo.

³⁰ Vaze Ubugani'a bare arine, e'e madaḡa teigi'uma.

³¹ E'e madaḡano iniu ne enogano‡ radiu'ete'e vazeḡa'e ḡauḡa mouga veize ne zamaḡa mene diuḡi'uma. Mebao hihe'ete'e vazeḡa zuni ne bare mene onami'uma.

* **17:21 17:21** zae zamaḡano † **17:29 17:29** Sulifu'e ire roga ufeta ḡiḡi'aḡano haḡaifine ti'ohel, Ebu ufeta ḡezau'ohel. ‡ **17:31 17:31** ne binu hitaḡano

³² Lota inuga zamaro'i!

³³ Iniu'a ane ġabone obone giganine, ani ġabone tuġutuġu mene hidi'uma. Rehano iniu'a ane ġabone eġe veize ahetine, ġabone tuġutuġu hidi'uma.

³⁴ Eġe'a zi'ohe, e bare arite'e ohe'ano vase aheu'e evane tibano baze'ete'ea 'ahoga'e zamahanadu onami'uma, u 'ahoga'e muhine iġuni'uma.

³⁵ Roġae aheu'e 'uvahu mirune radiu'ete'e zamaġano 'ahoga'e zamahanadu iġuni'uma, u 'ahoga'e muhine iġuni'uma."§

³⁷ Ebu Iesu tahi'atahi'a'a ġadiniro, "Zuhi'a Boro, e'eguġani'a noumao furera'uma?" Iesu'a naenaenziro, "Nagini'a rudarote'e haba'ano gaoza'a nu'ora'uma."

18

Ġozoba zu Kota Vazeġa Hari Idaidagħa

¹ Ebu Iesu'a ane tahi'atahi'a'a iġaiġa kuranoga zu kuru mene modoga veize hari 'ahoga idane ziro,

² "Haba 'ahogano kota vaseġa 'ahogani'a radiunu. Ani'e Badi'a mene rihoninu zu vase mene gubazinu.

³ E'e haba'ano ġozoba 'ahogani'a zuni radiunu. Ani barebare kota vaseġa vaġe onamadu uminiro, 'Agire vaseġani'a eġe mazao sau'a haġae'ohe. Ġae'a ane haġai sau'a naeġa hano'i!'

⁴ Kota vaseġa'e faġa hune ġozoba e'e dananoga mene uratiro. Rehano vesu'u ani ane'a bare 'ahige rae reiro, 'E Badi'a mene rihone'ohe zu vase mene gubaze'ohe.

⁵ Rehano ġozoba 'adi e ufeta ġunuġunuhe'e 'ahine, e ani umido egadu danani'uma. Mene 'ougine, ani barebare aradu e fuġofuġohi'uma!'"

⁶ Ebu Zuhi'a Boro'a bare reiro, "Za'e Kota vaseġani'a nagini ra'ete'e ego'i.

⁷ Badi'a'e ane'a ohotirote'e azaġani'a ohere zu madai uminine, zeġe umido zini'uma, ebu danazoga'e mene sasi'uma.

⁸ Eġe'a zi'ohe, Badi'a'a nagini duduġa ra'ete'e ġauġa ġarihe zini'uma. Rehano Vaze Ubugani'a bare arite'e madaġano, Badi'a mazao fie'ete'e vaseġa nu horozi'uma ga mene?"

Farisea Vazeġa zu Takesi Vazeġa Hari Idaidagħa

⁹ Iesu'a ze zeġe'a bare duduġa rae ra'ete'e zu vase ovoe ġiaze'ete'e azaġa mazao hari 'ahoga idane ziro,

¹⁰ "Mada 'ahogano vase aheu'a kuranoga radu kuru neġa itiro. Vaze 'ahoga'e Farisea vaseġa zu 'ahoga'e takesi vaseġa.

¹¹ Farisea vaseġa'e edanadu ane'a bare 'ahige kuraro, 'Badi'a, manoġa tauġi, mazaġa e'e ġonore azaġa, haġai sau'a azaġa, ubuma ġezo azaġa zu 'uguġa azaġa nunu mene heuġa, ebu takesi vaseġa 'omo zu mene heuġa.

¹² Fura tiba zamaġano e ġae aheu ogomu moneo zaġozaġe'ohe, zu eġe'a hidirote'e ġauġa nidu'aono'o sinu gaubananao rovonadu sinu tiba ġauġa ġane'ohe.'

¹³ U takesi vaseġa'e faġano edanadu adure ġoha zuni mene ite ehamu'ena'a ebu 'u'uga fa'ofa'one'ena'a 'ahige kuraro, 'Badi'a, e'e haġai sau'a vaseġa. Vetuġaho'i!'

¹⁴ Eġe'a zi'ohe, Badi'a ubumao duduġa rae radu neġa barirote'e vaseġa'e mene Farisea vaseġa, rehano takesi vaseġa. Iniu ane'a bare niġa mae itine,

§ 17:35 17:35 ³⁶ Ohoze aheu'a mebao gaue'ete'ea 'ahoga'e zamahanadu iġuni'uma, u 'ahoga'e muhine iġuni'uma.

Badi'a'a niġa mae ovo'i'uma, u iniu ane'a bare niġa mae ovoine, Badi'a'a niġa mae iti'uma."

*Iesu zu Tahi'a Kome'akome'a
(Mataio 19:13-15; Mareko 10:13-16)*

¹⁵ Mada 'ahogano vase nu'a eneze guraġa zuni tutuzadu Iesu vaġe ariro, mazaġa Iesu'a 'evo'a zeġe rana touga uratiro. Rehano ani tahi'atahi'a'a horozadu tutuze arirote'e azaġa roziro.

¹⁶ 'Ougirotene, Iesu'a tahi'a kome'akome'a huziro ebu vase e'ea ziro, "Tahi'a kome'akome'a eġe mazao tuġuzo'i. Ze ago gararo'i. Mazaġa Badi'a'a zuhi'azi'ete'e azaġa'e tahi'a kome'akome'a teige'ete'e azaġa.

¹⁷ Eġe'a hube hune zi'ohe, iniu'a tahi'a kome'a teige Badi'a'a zuhi'azi'ete'e mene mae ġihinine, ani Badi'a'a mene zuhi'ani'uma."

*Ma'ora Vazeġa
(Mataio 19:16-30; Mareko 10:17-31)*

¹⁸ Iuda azaġa ibitozi'ete'e vazeġa 'ahogani'a Iesu ġadiniro, "Ihore vazeġa manoġa, e nougine, ġabone tuġutuġu hidi'uma?"

¹⁹ Iesu'a niro, "Ġa nougadu e'e manoġa rae ra'ohe? Vazeni 'ahoga zuni mene hune manoġa, rehano Badi'a ane da'o manoġa.

²⁰ Ġa Mose goro ġoe'a edeġa: 'Ubuma ago ġezano'i, vase ago goruno'i, ago ġonotano'i, vase moneo ago ġuriro'i ebu vi'u mogo gubazo'i.'✠"

²¹ Ani'a naenaeniro, "E kome'anono'o ġoere 'ahi nidu'a hegote ariro."

²² Iesu'a ani ġoere egadu niro, "Ġa ġau 'ahoga 'ize mene haġaeha. Ġauġo nidu'a seronadu zahara azaġa zeno'i. 'Ougine ġa adureo ġau naeġa boroboro hidi'uma. Ebu aradu eġe hegoto'i."

²³ Ani'a Iesu ġoere igirotene, zamaġani'a adudaro, mazaġa ani'e ufeta ma'ora vazeġa.

²⁴ Ebu Iesu'a ani horonadu reiro, "Ma'ora azaġa'e Badi'a'a zuhi'azi'ete'e azaġa rouga'e riġa bagaġa.

²⁵ Kamero'e niduru ho'oga diuġoga'e riġa. Rehano ma'ora vazeġa'e Badi'a'a zuhi'ani'ete'e vazeġa rouga'e ufeta riġa."

²⁶ E'e igirote'e azaġani'a ġadiniro, "'Ougine, iniu'a ġabone hidi'uma?"

²⁷ Iesu'a naenaenziro, "Vaze ane'a bare ġabone hidoga'e mene idaġa, rehano Badi'a'e idaġa."

²⁸ Ebu Petero'a niro, "Eme emeġe ġau nidu'a modadu ġa hegotiro."

²⁹ Iesu'a ziro, "Eġe'a hube hune zi'ohe, iniu Badi'a'a zuhi'azi'ete'e veize neġa, inuga, negoġa, vi'a moga ga tahi'aġa modine,

³⁰ ani'e izidi madaġano ane naeġa ġae ġehaġa hidi'uma, ebu zama moneo ġabone tuġutuġu hidi'uma."

*Iesu'a Ane Rune moneo Ġae Uġiduġano Ihoziro
(Mataio 20:17-19; Mareko 10:32-34)*

³¹ Ebu Iesu'a ane tahi'a gaubanana aheu fare ani uhiġano nu'ozadu ziro, "Eme Ierusalem ite'ohe. E'ea feurine, peroveta azaġani'a Vaze Ubuga moneo mirihirote'e nidu'a huda'uma.

³² Vaze Ubuga'e Iuda mene azaġa 'evoreo ri'inadu ze'a ġirihoha'uma, ani mae mazagaroni'uma, ani rana so'abidi'uma,

³³ masini'uma zu ma'uma. Rehano mada uġiduġano ani'a bare ġabode iġuni'uma."

³⁴ Rehano Iesu tahi'atahi'a'e ane ġoere huga mene ederiro, mazaġa ġoere huga a'e 'u'uruga 'ahine, ani'a nagini zirota'a'e mene ederiro.

Iesu'a Ubuma Kuruḡa Vazeḡa Fainiro
(Mataio 20:29-34; Mareko 10:46-52)

³⁵ Iesu'a Ieriko hanitirotene, ubuma kuruḡa vazeḡa 'ahogani'a ibi genaḡano ehoradu vase mazao hadi umidinu.

³⁶ Ani vase ḡuḡuvaḡani'a harae vitau'ete'e egadu nagini'a fureru'ete'e ḡadimaro.

³⁷ Ebu zeḡe'a naenaeniro, "Nazareta vazeḡa Iesu'a vitau'ohe."

³⁸ Ze 'ouge nirotene, ani ḡihau huario, "Davida mariga Iesu, eḡe vetuḡaho'!"

³⁹ 'Ougirotene, ibitirote'e azaḡani'a roniro, "Ḡa sifu rado'i!" Rehano ani ufeta ḡihau huario, "Davida mariga, eḡe vetuḡaho'!"

⁴⁰ Ebu Iesu'a tue edanadu ziro, "Ani tutune aro'i."

⁴¹ Ani'a Iesu vaze arirotene, Iesu'a ḡadiniro, "Ḡa eḡe'a ḡae veize nagini haḡaoga urate'ohe?" Ani'a naenaeniro, "Zuhi'a Boro, e ehamatihi."

⁴² Iesu'a niro, "Ehamano'i. Ḡae'a eḡe mazao fie'ete'e'a mano'eha."

⁴³ 'Ougirotene, ani zogone manoradu faine ehamaro, zu Badi'a ni-gune'ena'a Iesu hegotiro. Vaze nidu'a e'e horonirotene, zeḡe zuni Badi'a niguniro.

19

Iesu zu Zakaio

¹ Iesu'a Ieriko diuḡadu vitau onaminu.

² E'ea vase 'ahoga niḡa Zakaio'a radiunu. Ani'e takesi vazeḡa ḡihi'aḡa zu ma'ora vazeḡa.

³ Ani Iesu'e iniu rae ḡianihi reiro, rehano ani'e vase futu'a 'ahine, vase ḡuḡuvaḡa bo'aḡano Iesu horonoga'e mene idararo.

⁴ E'ano'o ani Iesu ḡianoga radu dure ibitiro, ebu Hiru ireḡa* 'ahoga sibiriro, mazaḡa Iesu'a e'e ibiḡano vita'uma rae reiro.

⁵ Ebu Iesu'a e'e haba'ano feurirotene, ite ehamanadu Zakaio niro, "Zakaio, ḡarihe bua ovao'i. E izidi ḡae neo radi'uma."

⁶ 'Ougadu Zakaio'e ḡarihe sibire buanadu matu'e'ena'a, ane neo Iesu mae ḡihiniro.

⁷ Vaze nidu'a e'e horonadu gumude ḡoeriro, "Iesu'a haḡai sau'a vazeḡa neo diuḡadu radiu'ohe."

⁸ Ebu Zakaio'a edanadu Zuhi'a Boro niro, "Zuhi'a Boro, ḡiano'i. E izidi eḡe ḡau nidu'aono'o ḡaha'a zahara azaḡa zini'uma. Ebu eḡe'a vase so'ozadu ḡau 'ahoga meiniro reine, ḡae ḡazaḡa bare baronozini'uma."

⁹ 'Ougadu Iesu'a naenaeniro, "Izidi ḡa zu ḡae teite ne tibano radiu'ete'e azaḡani'a ḡabone hideha. Izidi Zakaio zuni Aberahamo mariga."

¹⁰ Vaze Ubuga'e dauḡirote'e azaḡa vaḡadu ḡabozoga veize ariro."

Tuḡure Azaḡa Gaubanana Hari Idaidaḡa
(Mataio 25:14-30)

¹¹ Iesu'a Ierusalem a hanitirotene vase nidu'a 'ahige rae zamariro, "Badi'a'a zuhi'azi'ete'e madaḡani'a zogone furera'uma." 'Ougadu ze Iesu ḡoere 'ize abite'ete'ea, Iesu'a hari 'ahoga idane ziro,

¹² "Niḡa boro vazeḡa 'ahogani'a radiunu. Ani'a kini iḡuri mouga veize haba faḡa onamadu bare arihi rae reiro."

* 19:4 19:4 Sikamo ireḡa

¹³ Ani'a iḡunirote'e madaḡano tuḡureḡa azaḡa gaubanana huzadu zeḡe tibatiba hadi silivaḡa tibatiba† ziniro. Ebu ani'a ziro, 'Hadi 'ahi hina gauadu hadi borofo'i, onamo eḡe'a bare ari'uma.'

¹⁴ U ane haba azaḡani'a ani he'ehe'enuadu ane ḡaruna hari odohe oname'ete'e vazēḡa tuḡunadu haba zuhi'aḡa mazao uminiro, 'Eme ani'e emeḡe kini rouga mene urate'ohe.'

¹⁵ Rehano haba zuhi'aḡani'a ani kinio ohonadu bare ariro. Ebu hadi silivaḡa zinirote'e tuḡure azaḡa huzadu ze'a noughtenough hadi borofirota'a'e ederihi rae reiro.

¹⁶ Ebu tuḡure vazēḡa ibi'ani'a ane vaḡe aradu niro, 'Zuhi'a, ḡae'a inirote'e hadi silivaḡa tiba hina hadi silivaḡa gaubanana ragate haḡairo.'

¹⁷ Ane zuhi'a'a niro, 'Manoḡa tauḡi, ḡa'e tuḡure vazēḡa manoḡa! Ḡae'a zamaḡo nidu'a hina gau kome'a faine odohe gauiro 'ahine, ne nidu'a gaubanana ḡiane'ete'e vazēḡano oho'i'uma.'

¹⁸ Ebu tuḡure vazēḡa aheugani'a aradu niro, 'Zuhi'a, ḡae'a inirote'e hadi silivaḡa tiba hina hadi silivaḡa fu'o ragate haḡairo.'

¹⁹ Zuhi'aḡani'a naenaeniro, 'Manoḡa tauḡi! Ḡa zuni ne nidu'a fu'o ḡiane'ete'e vazēḡano oho'i'uma.'

²⁰ Rehano tuḡure vazēḡa 'ahogani'a aradu niro, 'Zuhi'a, ḡae hadi'e 'ahi e'e. Eḡe'a mene daunoga veize dabua hina 'umadu 'u'uru tiro.

²¹ Ḡa'e vaze riḡa. Vaze'a tirote'e ḡauḡa ḡae'a ma'ohe, zu vaze'a ḡorarote'e ḡauḡa ḡae'a hirive'ohe. E'ano'o e ḡa riho'adu 'ouge haḡairo.'

²² Zuhi'aḡani'a niro, 'Ḡa'e tuḡure vazēḡa sau'a! Ḡae'a rate'e ḡoe'a u'ano, e aduga ḡani'uma! Ḡae zamarone, e'e vaze riḡa radu e vaze'a tirote'e ḡauḡa ma'ohe zu ḡorarote'e ḡauḡa hirive'ohe rae ederirohe?

²³ 'Ougiroteno, ḡa noughtadu hadi ti'ete'e neḡano eḡe hadi mene tiro? 'Ougifone, e bare aradu hadi e'e bare ragate meifo.'

²⁴ Ebu ani vaetadu uhiḡano edarote'e azaḡa ziro, 'Ani mazaono'o hadi silivaḡa tiba e'e mo'i, ebu hadi silivaḡa gaubanana meirote'e tuḡure vazēḡa hano'i.'

²⁵ Rehano zeḡe'a niro, 'Zuhi'a, ani hadi silivaḡa gaubanana amahi meiro.'

²⁶ Ani naenaenziro, 'Eḡe'a zi'ohe. Iniu'a nagini hidirote'e faine odohe gauine, ani bare borofe hidi'uma. Rehano iniu'a nagini hidirote'e mene faine odohe gauine, ani mazao nagini kome'a zuni meini'uma.

²⁷ Ebu eḡe'a kini rouga mene uratirote'e agire azaḡa tutuze aradu eḡe zamao mau ruzo'i.'"

Iesu'a Ierusalem a Diuḡiro

(Mataio 21:1-11; Mareko 11:1-11; Ioane 12:12-19)

²⁸ Iesu'a ḡoere hauḡadu ane tahi'atahi'a vitize Ierusalem u'a itiro.

²⁹ Ebu ani'a Olivi Maḡano Betefage zu Betania neḡano feurirotene, ane tahi'a aheu tuḡuze'ena'a ziro,

³⁰ "Zama mone neḡa onamo'i. E'e neḡa diuḡine, vazeni 'ahoga mene ehorirote'e donikiḡa ubuga batune touga horoni'uma. Ebu fuhi'adu 'ahi zamahu aro'i.

³¹ Vaze 'ahogani'a, 'Noughtadu fui'e'ohe?' rae ḡadizo'idene, 'Zuhi'a Boro'a urate'ohe,' rae no'i."

³² Ebu Iesu'a tuḡuzirote'e azaḡani'a ibite ne e'e onamirotene, Iesu'a zirote'e teige doniki ubuga 'ahoga horoniro.

³³ Ze doniki ubuga e'e fuhi'irote'e zamaḡano doniki taufe'ete'e azaḡani'a ḡadiziro, "Za noughtadu doniki ubuga fuhi'e'ohe?"

† 19:13 19:13 *mina tibatiba*. Mina tiba'e mada 100 gaḡa naeḡa.

³⁴ Ze'a naenaenziro, "Zuhi'a Boro'a urate'ohe." Ze 'ouge reirotene doniki taufe'ete'e azaḡani'a ziniro.

³⁵ Ebu ze doniki ubuga tutune Iesu vaḡe aradu dabuaze doniki ubuga ḡarunio zahariro, ebu Iesu'a e'e rana tire ehoriro.

³⁶ Ebu Iesu'a oname'ete'ea, vaze ḡuḡuvaḡani'a dabuaze ane ibio hiraro.

³⁷ Ebu Iesu'a Olivi Maḡanono'o ovoe'ete'e ibiḡa hanitrotene, ane hegote'ete'e vaze ḡuḡuvaḡa nidu'a oname'ena'a, matu'uzeta huario zu Badi'a niguniro, mazaḡa ze Iesu'a haḡainute'e haḡai gigi'aḡa nidu'a horoniro.

³⁸ Ze'a 'ahige rae reiro,

"Zuhi'a Boro niḡano are'ete'e kiniḡa'e ḡihi'a hune!

Adureo uniho manoḡa,

hitana huneo Badi'a nigunihi!"

³⁹ Rehano vaze ḡuḡuvaḡa bo'aḡano Farisea azaḡa nu'a Iesu niro, "Thore vazega, ḡa hegote'ete'e azaḡani'a 'ouge huau'ete'e gararo'i!"

⁴⁰ Iesu'a naenaenziro, "Eḡe'a zi'ohe, ze sifu radiune, hadi nidu'a ḡihau hua'uma."

Iesu'a Ierusalem a u'ano Niaro

⁴¹ Iesu'a Ierusalem a hanitadu e'e horonitrotene niaro.

⁴² Ebu ani'a reiro, "Ierusalem azaḡa, izidi za'e uniho manoḡa ma'ete'e ibiḡa ederifone, manoḡa reifo. Rehano izidi za'e'e ederoga mene idaḡa.

⁴³ Mada 'ahogani'a zae mazao furera'uma. E'e madaḡano zae agire azaḡani'a raha ḡabi'a haḡadu merau ganaḡeḡezi'uma, ebu zamao haozi'uma.

⁴⁴ Zeḡe'a zae haba zu haba azaḡa nidu'a rahao zimi feuzi'uma. Ebu zae ne ogorarote'e hadiḡa nidu'a fahe ḡuzuhadu hadini 'ahoga hadi 'ahoga ranao mene radi'uma, mazaḡa za'e Badi'a'a zae vaḡe arirote'e madaḡa mene ederiro."

Iesu'a Kuru Neḡa Deheniro

(Mataio 21:12-17; Mareko 11:15-19; Ioane 2:13-22)

⁴⁵ Ebu Iesu'a kuru neḡa haba'ano diuḡadu serosero azaḡa hegoze buziro.

⁴⁶ Ebu ani'a ziro, "Buka Zaḡoḡano 'ahige rae mirihiro, 'Badi'a ne'e kuru neḡa re'uma.' Rehano zae'a kuru neḡa'e ḡonore azaḡa neḡano ḡihuniro."

⁴⁷ Ebu Iesu'a mada nidu'a kuru neḡano ihoziro. Rehano dibu'o vazega ḡihi'aḡaḡihi'aḡa, Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa zu vaze ibitozi'ete'e azaḡani'a ani matihi reiro.

⁴⁸ Rehano ze ani matite'e ibiḡa 'ahoga mene horoniro, mazaḡa vaze nidu'a Iesu ḡoere faifaine abitinu.

20

Iesu Gigi'aḡa moneo ḡadiniro

(Mataio 21:23-27; Mareko 11:27-33)

¹ Mada 'ahogano Iesu'a kuru neḡano ihozinu zu hari manoḡa haraminu. E'e madaḡano dibu'o vazega ḡihi'aḡaḡihi'aḡa, Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa zu vaze boroboro'a ani vaḡe onamiro.

² Ebu ze Iesu ḡadiniro, "Ḡa no'e gigi'aḡa hina 'ahiguḡa haḡae'ohe? Iniu'a 'ahi gigi'aḡa ḡaniro? Efo'i."

³ Iesu'a naenaenziro, "Eḡe zuni ḡadimu 'ahoga zinihi.

⁴ Ioane'a babatiso zinirota'a'e Badi'a mazaono'o ga vaze mazaono'o? Eho'i."

⁵ Ze zeḡe da'o ḡo'ane'ena'a, 'ahige rae reiro, "Badi'a mazaono'o reine, 'Za nougadu Ioane ḡoere mene mae ḡihiniro?' rae ifi'uma.

⁶ U vaze mazaono'o reine, vaze nidu'a hadi hina uḡufi'uma, mazaḡa zeḡe nidu'a Ioane'e hube hune peroveta vazeḡa rae mae ḡihine'ohe."

⁷ E'ano'o ze 'ahige naenaeniro, "Eme aḡu'a, Ioane'a babatiso zinirota'a'e iniu mazaono'o ariro."

⁸ Ebu Iesu'a ziro, "Eḡe zuni no'e gigi'aḡa hina haḡai 'ahiguḡa haḡae'ete'e mene ihozi'uma."

Hihi Azaḡa Sau'a Hari Idaidaḡa

(Mataio 21:33-46; Mareko 12:1-12)

⁹ Iesu'a vaze mazao hari 'ahi idane ziro, "Vaze 'ahogani'a vaini mebaḡa ḡoranadu hihi azaḡa nu 'evoreo tiro. Ebu ani'a haba 'ahoga onamadu mada faḡa ragavinu.

¹⁰ Vaini maḡa hirive'ete'e madaḡani'a feurirotene, vaini mebaḡa vazeḡani'a vaini maḡa nu mougā radu ane tuḡure vazeḡa 'ahoga hihi azaḡa vaḡe tuḡune onamiro. Rehano ze'a ani bounadu 'evo'a isoḡa tuḡune baroniro.

¹¹ Hena ani tuḡure vazeḡa 'ahoga zeḡe vaḡe bare tuḡuniro, rehano ze'a ani zuni bouniro, ani mae mazagarone runiro zu 'evo'a isoḡa tuḡune baroniro.

¹² Ebu ani tuḡure vazeḡa uḡiduḡa zeḡe vaḡe bare tuḡuniro, rehano ze ani ru hanadu uhine baroniro.

¹³ 'Ougadu vaini mebaḡa vazeḡani'a 'ahige rae reiro, 'E nougi'uma? Eḡe zamarone ubude tuḡuni'uma. Ze ani gubani'uma gaogi.'

¹⁴ Rehano hihi azaḡani'a ubuga horonirotene, zeḡe'a ḡo'ane'ena'a, neneḡaniro, 'Ani'e moga mazaono'o vaini mebaḡa 'adi meite'e vazeḡa. Eme ani matihi, 'ouguine vaini mebaḡa 'adi'e emeḡe'a me'uma.'

¹⁵ E'ano'o ze'a vaini mebaḡanono'o ubuga uhine bunadu mau runiro. 'Ougadu vaini mebaḡa vazeḡa'e zeḡe mazao nougi'uma?

¹⁶ Ani aradu hihi azaḡa mau ruzi'uma ebu vaini mebaḡa'e vaze nu zini'uma."

Vazevaze'a hari e'e egadu reiro, "E'eguḡani'a mene fureraune manoḡa!"

¹⁷ Ebu Iesu'a ze ḡiaḡiazadu ziro, "Tena Buka Zaḡoḡano mirihirote'e ḡoe'a 'adi huga zamaro'i,

'Vaze'a hadi hina ne ogorarotene, ze'a mae modirote'e hadiḡa'e ne du'e rinede'ete'e hadiḡa reiro.*

¹⁸ Iniu'a hadi e'e rana higaune, ani varadu tahitahi'uma, zu hadi e'e'a vaze 'ahoga rana higaune, ani'e se'eti'uma."

¹⁹ Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa zu dibu'o vazeḡa ḡihi'aḡaḡihi'aḡa'e Iesu'a zeḡe moneo hari idaidaḡa reirote'e ederirotene, Iesu zogone obone tihi reiro. Rehano ze vaze ḡuḡuvaḡani'a zeḡe mazao maḡuni'uma radu rihoziro.

Takesi'e Iniu Ha'uma?

(Mataio 22:15-22; Mareko 12:13-17)

²⁰ Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa zu dibu'o vazeḡa ḡihi'aḡaḡihi'aḡani'a Iesu obone tihi radu ḡiaḡianiro. Ze'e vaze duduga rae so'oso'oze'ete'e rihirihī azaḡa nu Iesu vaḡe tuḡuzi'uma, mazaḡa Iesu'a ḡoere nu rae ve'orine, ani'e Roma gavana vazeḡa 'evoreo ri'inihi rae reiro.

²¹ Ebu rihirihī azaḡani'a Iesu vaḡe onamadu ḡadiniro, "Ihore vazeḡa, eme edeḡa, ḡa'e huga da'o ḡoere'ohe zu ihoze'ohe, vaze nidu'a mazao mene inahe'ohe, ebu Badi'a mone ibiḡa hugano ihoze'ohe.

* 20:17 20:17 Salamo 118:22

22 Eme'e Roma kiniga mazao takesi haune, duduḡa ga mene?"

23 Iesu'a ze ani so'onihi ra'eta'a'e ederadu ziro,

24 "Roma hadiḡa* tiba ihoho'i. Iniu viga zu iniu niḡa e'e rana mirihiro?" Ze'a naenaeniro, "A'e Roma kiniga viga zu niḡa."

25 Ebu ani'a ziro, "Tena Roma kiniga ḡau'e Roma kiniga hano'i, u Badi'a ḡau'e Badi'a hano'i."

26 'Ougadu ze vase zamao Iesu ḡoere'e ve'oḡa rae rouga mene idararo, ebu Iesu'a ḡadimuze naenaenirote'e u'ano ze zaguzaganadu sifu radiro.

*Runeono'o Bare ḡabode'ete'e moneo ḡoeriro
(Mataio 22:23-33; Mareko 12:18-27)*

27 Sadukea azaḡa nu'a Iesu vaḡe ariro. Ze'e vase'a runeono'o mene bare ḡabode iḡuni'uma rae ra'ete'e azaḡa.

28 Ze Iesu ḡadiniro, "Ihore vazēḡa, Mose'a goro ḡoe'a 'ahoga 'ahige rae mirihiro, 'Ohoze 'ahogani'a rudanadu ane inuga'e ubuga 'o'o'a reine, ohoze negoḡani'a ḡozobaḡa teite hahuri'uma, ebu ubuga furenine ubugani'a rune negoḡa eha'a me'uma.✧

29 Hari 'ahi zamaro'i. Nego nidu'a fu'o aheu fare radiunu. Ibi'ani'a hahuriro ebu ubuga o'o'a rudaro.

30 'Ougadu negoḡa aheugani'a ḡozobaḡa teite hahuriro.

31 Ebu negoḡa uḡiduḡa zuni ani teite hahuriro. Ebu negoḡa nidu'a fu'o aheu fare ḡozobaḡa teite hahuriro, rehano zeḡe nidu'a ubudeze o'o'a rudaro.

32 Gonagano ḡozoba e'e zuni rudaro.

33 'Ougadu runeono'o bare ḡabode iḡunite'e madaḡano roḡae a'e iniu inuga re'uma? Mazaḡa ohoze nidu'a fu'o aheu fare'a ani teite hahuriro."

34 Iesu'a naenaenziro, "Raha 'adao radiu'ete'e ohozeḡa zu roḡaeḡa'e hahure'ohe.

35 Rehano runeono'o bare ḡabode iḡunadu Badi'a habao radoga idaḡa ra'ete'e ohozeḡa zu roḡaeḡa'e mene hahuri'uma.

36 Ebu ze mene bare ruda'uma, mazaḡa ze'e tuḡure viga heuḡa. Ze'e runeono'o ḡabodirote'e azaḡa u'ano, Badi'a ubuga ra'ohe.

37 Rune azaḡani'a bare ḡabode'ete'e moneo, Mose zuni ire renoga hariḡa ihoziro. E'ea ani Badi'a 'ahige huniro, 'Aberahamo Badi'a, Isako Badi'a zu Iakobo Badi'a.✧

38 Badi'a'e mene rune azaḡa Badi'a, rehano ḡabone azaḡa Badi'a. Zeḡe nidu'a'e Badi'a veize ḡabode'ohe."

39 Ebu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa nu'a naenaeniro, "Ihore vazēḡa, ḡae naenae'e manoḡa tauḡi!"

40 E'e enogano ze Iesu mene bare inare ḡadiniro.

*Keriso'e Iniu Mariga?
(Mataio 22:41-46; Mareko 12:35-37)*

41 Ebu Iesu'a ziro, "Nougadu vase'a Keriso'e Davida mariga ra'ohe?

42 Davida'a Keriso moneo Salamo bukaḡano 'ahige rae mirihiro, 'Badi'a'a eḡe Zuhi'a Boro niro,

"Eḡe eda'e moneo eho'ro'i,

43 onamo eḡe'a aḡireḡo nidu'a madu odaḡo 'u'uḡano raharahazi'uma."✧

44 Davida'a Keriso mazao, 'Zuhi'a Boro,' rae huniro. Tena Keriso'e nougenouge Davida mariga re'uma?"

* 20:24 20:24 denari ✧ 20:28 20:28 Goro 25:5-6 ✧ 20:37 20:37 Vaḡiniro 3:6 ✧ 20:43 20:42-43 Salamo 110:1

Mose Goro Ġoe'a Ihoze'ete'e Azaġa Ġiazo'i
(*Mataio 23:1-36; Mareko 12:38-40; Luka 11:37-54*)

⁴⁵ Vaze nidu'a Iesu ġoere abitirote'ea, Iesu'a ane tahi'atahi'a ziro,

⁴⁶ “Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġa ġiazo'i. Ze dabua manoġa faġa vidau ragavoga, vaze ġehaġa haba'ano vaze'a ze gubaze'ena'a, zeġe mazao unihoga, nu'onu'o neġano vaze boroboro'a ehore'ete'e haba'ano ehoroga, zu muio nize boro azaġani'a ehore'ete'e haba'ano ehoroga urate'ohe.

⁴⁷ Ebu ze'e ġozoba so'ozadu toheze nidu'a meize'ohe, zu vaze ihozifine faġafe ġurire kurau'ohe. 'Uguġa azaġa'e aduġa boro bagaġa hidi'uma.”

21

Ġozoba Ġahunone Hadiġa
(*Mareko 12:41-44*)

¹ Iesu'a kuru neġano ma'ora azaġani'a ġahunone mauġa zamaġano zeġe ġahunone ufi'ete'e horoziro.

² Ebu zahara ġozobaġa 'ahogani'a kopa hadiġa kome'a aheu ufirote'e zuni horoniro.

³ Ebu Iesu'a ziro, “Eġe'a hube hune zi'ohe, zahara ġozobaġa 'ada'a vaze nidu'a ufeta vitize hadi boro ofeha.

⁴ Zeġe nidu'a'e hadize ġehaġa rehano, tahiġa da'o ofeha. U ġozoba 'adi'e zahara roġaġa, rehano ane hadiġa nidu'a ebu ane ogomu hadiġa nidu'a ofeha.”

Kuru Neġa Fahe Ġuzuhite'e moneo Ġoeriro
(*Mataio 24:1-2; Mareko 13:1-2*)

⁵ Iesu tahi'a nu'a kuru neġa horonadu a'e hadi manoġa zu Badi'a harote'e ġahunoneġa hina rohorohonirote'e moneo niguniro. Rehano Iesu'a ziro,

⁶ “Izidi zae'a horone'ete'e ġauġa nidu'a'e fahe ġuzuhite'e madaġani'a ari'uma. E'e madaġano hadini 'ahoga hadi 'ahoga rana mene radi'uma.”

Haġai Nu Badeġa zu Aduġa
(*Mataio 24:3-14; Mareko 13:3-13*)

⁷ 'Ougadu ze Iesu ġadiniro, “Ihore vazegħa, e'eguġani'a nani'a furera'uma? Ebu e'eguġani'a nariga fureranate'e madaġano'e nagi haġai nu badeġani'a ibite furera'uma?”

⁸ Ani'a naenaenziro, “Vaze 'ahogani'a zae mene so'oso'ozifine tohutoho'i. Vaze ġehaġani'a eġe niġano aradu 'ahige re'uma, 'E'e Keriso,' ebu 'Madaġa 'ai haniteha!' Rehano ze ago hegoto'i.

⁹ Uti zu roteto hariġa ego'idene, ago rihano'i. E'eguġani'a hube hune ibite furera'uma, rehano mada ġonaga'e zogone mene ari'uma.”

¹⁰ Ebu ani'a ziro, “Haba 'ahogani'a haba 'ahoga teite utiti'uma, zu gavamani 'ahogani'a gavamani 'ahoga teite utiti'uma.

¹¹ Haba nunuo haba'a borofe hagari'uma, zaga'a hia'uma zu ugi boro'a furera'uma. Ebu adureono'o riho ġauġa zu haġai nu badeġa boroboro'a furera'uma.

¹² Rehano e'eguġani'a 'izema fureranogano, vazevaze'a za oboze teadu sausauzi'uma, ebu nu'onu'o neġano zu ġu'a neġano ohoze ti'uma. Eġe u'ano, kini zu gavana azaġa mazao zae tutuze onami'uma.

¹³ A'e zae'a zeġe mazao eġe hari manoġa rae furenite'e madaġa re'uma.

¹⁴ E'ano'o zamaze rinedadu nougenouge zae bare biritte'e moneo zamaze ago ibite adudano'i.

¹⁵ Mazaġa eġe'a ġoere zu zamarone huhuzaġa zenadu agireze 'ahogani'a zuni zae mene agatozi'uma ebu zae ġoere mene hezahoha'uma.

¹⁶ Zae vize moze, negoze, nabudize zu zae vase'a zuni za revozini'uma, ebu zae bo'aḡano nu'e runeo tuḡuzi'uma.

¹⁷ Eḡe u'ano vase nidu'a za he'ehe'ezi'uma.

¹⁸ Rehano iguze tiba zuni mene dauni'uma.

¹⁹ Zae'a edau gigaraune, ḡabone hidi'uma.”

Ierusalem a Haba'a Ruini'uma

(Mataio 24:15-21; Mareko 13:14-19)

²⁰ “Ierusalem a'e uti azaḡani'a ganaḡeḡenoga horono'idene, a'e Ierusalem ruinite'e madaḡa 'ai haniteha rae ederi'uma.

²¹ E'e madaḡano Iudea haba'ano radiu'ete'e azaḡa'e maḡa ferau ito'i. Ierusalem zamaḡano radiu'ete'e azaḡa'e ferau vaḡino'i, ebu guni'a neḡano radiu'ete'e azaḡa'e Ierusalem ago diuḡo'i.

²² Mazaḡa e'e madaḡa'e Buka Zaḡoḡano mirihirote'e ḡoe'a nidu'a hudanadu Ierusalem azaḡa aduga boro zinite'e madaḡa re'uma.

²³ E'e madaḡano ahi'eta roḡaeḡa zu nune hina ene guraḡa ḡubuze'ete'e roḡaeḡa'e feranoga mene idaḡa radu aduga boro hidi'uma! Raha 'ahao aduga boro bagaḡani'a furera'uma, ebu Badi'a zama ḡugi'a vase mazao furera'uma.

²⁴ Ze'e benisi hina zimi ruzi'uma, ebu ḡu'a azaḡa teige oboze teadu 'avo'a haba'a nunu tutuze onami'uma. Iuda mene azaḡani'a Ierusalem ruinaḡu zuhi'ani'uma, onamo zeḡe mada'a hauḡi'uma.”

Iesu'a Arite'e Madaḡa

(Mataio 24:29-31; Mareko 13:24-27)

²⁵ “Ebu mada, bato zu buzuva ragano haḡai nu badeḡa horoni'uma. Raha 'ada haba nunu azaḡani'a davara zu sa'u boroboro guguḡa u'ano, rihau ruda'uma ebu zamaze'a 'ada'adi'uma.

²⁶ Vaze'a nagini rahao 'ada fureratita'a'e edere'e 'ahine, rihau rudanadu higau bauri'uma, mazaḡa adure gigi'aḡani'a haghagari'uma.

²⁷ E'e madaḡano ze Vaze Ubugani'a gigi'aḡa boro zu agaḡa boro hune madu ḡoze hina are'ete'e horoni'uma.

²⁸ 'Ahiguḡani'a ḡadahe furerano'idene, iḡunadu dude ehamano'i, mazaḡa Badi'a'a zae ḡabozite'e madaḡa 'ai haniteha.”

Figi Ireḡa Hari Idaidaḡa

(Mataio 24:32-35; Mareko 13:28-31)

²⁹ Ebu Iesu'a hari 'ahoga idane ziro, “Figi ireḡa zu ire nunu ḡiano'i.

³⁰ Za zae'a bare ire rouḡani'a udufa'oga horone'etene, irugu madaḡani'a haniteha rae edere'ohe.

³¹ E'e teige, 'ahiguḡani'a fureranoga horono'idene, Badi'a'a zuhi'azi'ete'e madaḡani'a haniteha rae edero'i.

³² Eḡe'a hube hune zi'ohe, izidi ega'e mene hauḡi'uma, onamo 'ahiguḡa nidu'a furera'uma.

³³ Adure zu raha'e hauḡi'uma, rehano eḡe ḡoere'e mene hune hauḡi'uma.”

Ruhibe Rado'i

³⁴ “Za'e ufeta re'ore'ete'e zu gage'ete'e ebu ḡaboneze zamare bo-rofe'ete'e u'ano, zamaze mene adudafine tohutoho'i. Ebu za'e eḡe'a bare are'ete'e madaḡano mene zaguzagafine zae bare ḡiazo'i, mazaḡa e'e madaḡa'e 'ahiri miniḡani'a mani tabara 'ahirini'ete'e teigi'uma.

³⁵ E'e madaḡani'a raha 'ada vase nidu'a mazao furera'uma.

³⁶ E'ano'o adugani'a fureratite'e madaḡano feranoga zu Vaze Ubuga zamao edanoga veize, mada nidu'a kurau'ena'a tohutohe rado'i.”

³⁷ Mada nidu'a Iesu'e kuru neḡano ihozinu, u ohere nidu'a'e vaḡinadu Olivi Maḡa rae hune'ete'e maḡano radiunu.

³⁸ Ebu oherebau uzeuze vase nidu'a Iesu ḡoere abitoga veize kuru neḡa onamiro.

22

Iuda'a Iesu Revohatihi Reiro

(Mataio 26:1-5, 14-16; Mareko 14:1-2, 10-11; Ioane 11:45-53)

¹ Isiti O'o'a 'Uvauḡa Odoga Muiḡa, niḡa 'ahoga'e Iḡine Modirote'e Muiḡa madaḡani'a hanitiro.

² Dibu'o vazega ḡihi'aḡaḡihi'aḡa zu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡani'a Iesu matite'e ibiḡa nu vaḡiro, mazaḡa ze vase ḡuḡuvaḡani'a maḡuni'uma radu rihoziro.

³ Isakariota vazega, niḡa Iuda'e Iesu tahi'a gaubanana aheu fare bo'aḡano tahi'a 'ahoga. Satani'a ane zama diuḡiro.

⁴ Ani'a dibu'o vazega ḡihi'aḡaḡihi'aḡa zu kuru neḡa uti vazega boroboro vage onamadu zeḡe 'evoreo Iesu ri'inite'e ibiḡa ḡo'ane vaḡiro.

⁵ Ze matu'e rudanadu Iuda hadi ha'uma rae ḡoitoriro.

⁶ Iuda'a zuni, "Idaḡa," radu vase ḡuḡuvaḡa o'o'a madaḡano Iesu ri'inoga veize mada manoḡa 'ahoga vaḡiro.

Iḡine Modirote'e Muiḡa Ruhibe Tiro

(Mataio 26:17-25; Mareko 14:12-21; Ioane 13:21-30)

⁷ Isiti O'o'a 'Uvahuḡa Odoga Muiḡa zamaḡano mada ibi'a'e Iḡine Modirote'e Muiḡa. E'e madaḡano dibu'o mamoeḡa ubuga maro.

⁸ E'e madaḡa meirotene, Iesu'a Petero zu Ioane tuḡuze'ena'a, ziro, "Onamadu emeḡe veize Iḡine Modirote'e Muiḡa ogomuḡa ruhibe to'i."

⁹ Ebu ze'a ḡadiniro, "Ḡa urao eme nouma ruhibe ti'uma?"

¹⁰ Ani'a naenaenziro, "Ne boro diuḡine, ohoze 'ahogani'a vu ḡoḡoreḡa odohe oname'ete'e horoni'uma. Ebu ani hegotadu ane'a diuḡe'ete'e neḡa diuḡo'i.

¹¹ Diuḡadu e'e ne vazega no'i, 'Ihore vazegani'a 'ahige ra'ohe: E eḡe tahi'atahi'a teite Iḡine Modirote'e Muiḡa ogomuḡa atihi. I'udo azaḡa veize ruhibirote'e haba'a'e noumao?"

¹² 'Ougine, ani'a ne hitagano bazuni neḡa boro 'ahoga ihozi'uma, zu za'e ehoru haba'a ruhibe teate'e horoni'uma. E'ea ogomufe ruhibe to'i."

¹³ Ze iḡunadu onamiro, ebu Iesu'a zirote'e idunane nidu'a horoniro. 'Ougadu Iḡine Modirote'e Muiḡa ruhibe tiro.

Ḡonaga Ogomuḡa Aro

(Mataio 26:26-30; Mareko 14:22-26; 1Korinto 11:23-25)

¹⁴ Madaḡani'a feurirotene, Iesu apostolo azaḡa teite ogomu fataḡa uhiḡano ehoriro.

¹⁵ Ebu ani'a ziro, "E 'izema aduga hidogano, zae teite Iḡine Modirote'e Muiḡa ogomuḡa 'adi anoga hube hune uratiro.

¹⁶ Mazaḡa eḡe'a zi'ohe, e'e Mui ogomuḡa 'ahi'e mene bare a'uma, onamo Badi'a'a zuhi'azi'ete'e madaḡano Iḡine Modirote'e Muiḡani'a hugano furera'uma."

¹⁷ Ebu ani'a vaini vuḡa bioḡa madu Badi'a mazao kuraro ebu ziro, "Bio 'ahi madu za'e tahitahe gago'i.

¹⁸ Mazaḡa eḡe'a zi'ohe, e'e vaini vuḡa mene bare gagi'uma, onamo Badi'a'a zuhi'azi'ete'e madaḡani'a ari'uma."

¹⁹ Ebu ani 'uvahu odoga meiro zu Badi'a mazao kuranadu vahege ziniro, ebu ziro, "'Uvahu odoga 'ahi'e zae veize modite'e ahirihe. Zae'a ege zamarifine iḡaiḡa 'ahi haḡao'i."

²⁰ Ebu ḡorava ogomuḡa enogano ani vaini vuḡa bioḡa madu ziro, "Vaini vuḡa bioḡa 'ahi'e eḡe'a zae veize be'une'ete'e ruhe hina ohone'ete'e ḡoitoreḡa iziga.

²¹ Rehano eḡe revonite'e vazēḡa'e eḡe teite ogau tiburu'ohe.

²² Vaze Ubuga'e Badi'a urao ruda'uma. Rehano ani revohatite'e vazēḡa'e aduga boro hidi'uma."

²³ 'Ougadu ze zeḡe'a bare ḡadimutitiro, "Emeḡe bo'aḡano iniu'a 'ougi'uma?"

Iniu'e Niḡa Boro?

²⁴ Ebu Iesu tahi'atahi'a bo'aḡano iniu'e ḡihi'a hune radu ze zeḡe'a bare ta'irotitiro.

²⁵ Iesu'a ziro, "Badi'a aḡu'a azaḡa haba'ano kini nidu'a'e zeḡe haba azaḡa riḡa zuhi'azi'ohe. Ebu inaraze hina zeḡe haba azaḡa rana edau'ete'e azaḡa'e zeḡe'a bare 'Du'u Vazeḡa' rae huze'ohe.

²⁶ Rehano za ze ago teigo'i. Zae bo'aḡano vaze ḡihi'aḡa hune'e tahi'a kome'a teigi'uma, ebu iniu zuhi'azi'ete'e vazēḡa'e tuḡure vazēḡa teigi'uma.

²⁷ Iniu'e ufeta ḡihi'aḡa? Ehore ogau'ete'e vazēḡa ga tuḡure vazēḡa? A'e ehore ogau'ete'e vazēḡa. Rehano e'e zae bo'aḡano tuḡure vazēḡa heuḡa.

²⁸ Za'e eḡe'a aduga hidirote'e zamaḡano eḡe teite radirote'e azaḡa.

²⁹ E'ano'o eḡe Mama'a ḡau nidu'a zuhi'azi'ete'e ḡigi'aḡa inirote'e teige, eḡe'a zae zuni e'e ḡigi'aḡa zini'ohe.

³⁰ Ebu za'e eḡe'a zuhi'azi'ete'e zamaḡano eḡe teite oga'uma zu gagi'uma, ebu kini ehoro haba'ano ehoradu Isaraela azaḡa, urabo nidu'a gaubanana aheu fare kotazi'uma."

Petero'a Iesu O'oni'uma rae Ihoziro

(Mataio 26:31-35; Mareko 14:27-31; Ioane 13:36-38)

³¹ Ebu Iesu'a Simona niro, "Simona, Simona, 'adi ego'i. Satani'a vuidi zuizuine'ete'e* teige, zae zama tuhunoga veize Badi'a uminiro.

³² Rehano ḡae'a eḡe mazao fie'ete'e'a mene dauḡifine, e ḡae veize kuraro. E'ano'o ḡae'a ḡihuradu eḡe vaḡe barite'e madaḡano negoḡo duḡuru inarazo'i."

³³ Petero'a naenaeniro, "Zuhi'a Boro, e'e ḡae teite ḡu'a neḡano diuḡi'uma, ebu ḡae teite ruda'uma zuni idaḡa!"

³⁴ Iesu'a niro, "Petero, eḡe'a ḡa'ohe, izidi ohere kokoroku'a 'izema uganogano, ḡae'a ḡae uḡidu o'ohe'ena'a, e aḡu'a rae re'uma."

Hadi Fuseḡa, Nihara zu Benisi

³⁵ Ebu Iesu'a ane tahi'atahi'a ziro, "Zae'a eḡe gau haḡaoga veize tuḡuzirote'e madaḡano za'e hadi fuseḡa, nihara ebu tamaka mene odohe onamiro. E'e madaḡano ḡau 'ahoga ferezirohe?" Zeḡe'a naenaeniro, "Mene."

³⁶ Ani'a ziro, "Izidi za'e hadi fusezeta zu niharazeta ro'idene, e'e mo'i. Ebu za'e benisize o'o'a ro'idene, dabuaze seronadu e'e hoito'i.†

³⁷ Buka Zaḡoḡano 'ahige rae mirihiro, 'Vazevaze'a ani'e ḡonore azaḡa bo'aḡano 'ahoga rae zamari'uma.✱ Eḡe'a zi'ohe, e'e ḡoe'ani'a eḡe mazao huda'uma. Hube hune eḡe moneo mirihirote'e'a izidi hudau'ohe."

* **22:31 22:31** Vuidi hirive'ete'e zamaḡano vuidi zuizuinine, huga'e zamaḡano radiu'ohe ebu ogaḡa'e rururu'ohe. † **22:36 22:36** E'e huga'e, 'Aduga hide'ete'e u'ano ruhibo'i.' ✱ **22:37 22:37** Isaia 53:12

³⁸ Zege'a naenaeniro, "Zuhi'a Boro, emege mazao'e benisi aheu." Iesu'a ziro, "Ahiḡa."

Iesu'a Olivi Maḡano Kuraro
(Mataio 26:36-46; Mareko 14:32-42)

³⁹ Ebu Iesu'e iḡaiḡa haḡainute'e teige, Olivi Maḡa onamiro zu ane tahi'atahi'a'a ane hegotiro.

⁴⁰ Ani'a e'e haba'ano feuradu ziro, "Satani'a tuhuzadu zae'a mene uitifine kurano'i."

⁴¹ Ebu Iesu'a ze modadu tahiḡa mobade onamiro ebu obena hina tuḡadu kuraro,

⁴² "Mama, ḡa urato'idene, eḡe mazaono'o bio aduga 'adi mae vaḡino'i. Rehano eḡe mene urao, ḡae urao da'o haḡao'i."

⁴³ E'e madaḡano tuḡure viga 'ahogani'a adureono'o ane vaḡe ovadu inaraharo.

⁴⁴ Ani zamaḡa ufeta adudanadu zamaḡa nidu'a hina ufeta inare kuraro. E'ano'o irairagani'a ru teige rahao sore buaro.

⁴⁵ Ebu Iesu'a kuru hauḡadu ane tahi'atahi'a vaḡe bare onamirotene ze baze'ete'e horoziro, mazaḡa zamaze ufeta aradu ahirize'a taoraro.

⁴⁶ E'ano'o ani'a ziro, "Za nouḡadu baze radiu'ohe? Iḡuno'i, ebu Satani'a tuhuzadu zae'a mene uitifine kurano'i."

Iesu Obone Tiro
(Mataio 26:47-56; Mareko 14:43-50; Ioane 18:3-11)

⁴⁷ Iesu'a 'ize ḡoere'ete'ea, vase ḡuḡuvaḡani'a ani vaḡe ariro. Ebu Iesu tahi'a gaubanana aheu fare bo'aḡano 'ahoga, Iuda'a ibitadu Iesu fura'inoga veize ani uhiḡa ariro.

⁴⁸ Rehano Iesu'a niro, "Iuda, ḡa'e Vaze Ubuga fura'inadu revohatihi ra'ehe?"

⁴⁹ Iesu tahi'atahi'a'e nagini'a fureru'ete'e horonadu Iesu niro, "Zuhi'a Boro, eme benisi hina utitozini'umahe?"

⁵⁰ Ebu zeḡe bo'aḡano 'ahogani'a benisi ahase bunadu dibu'o vazega ḡihi'aḡa tuḡure vazega udirotene, eda'e teḡaḡa vari'e butiro.

⁵¹ Rehano Iesu'a niro, "Ago 'ougo'i!" Ebu Iesu'a vase e'e teḡa obonadu fainiro.

⁵² Ebu Iesu'a ani obone touga veize arirote'e dibu'o vazega ḡihi'aḡaḡihi'aḡa, kuru neḡa vazega boroboro zu vase boroboro ziro, "Za'e ḡonore vazega obone ti'ete'e teige, benisi ebu somori boro madu eḡe obohe touga veize arahe?"

⁵³ Mada nidu'a e'e zae teite kuru neḡa haba'ano radiunu. E'e madaḡano za'e mene obohe tiro. Rehano izidi'e zae madaḡa zu uzabo'a zuhi'azi'ete'e madaḡa."

Petero'a Iesu O'oniro
(Mataio 26:57-58, 69-75; Mareko 14:53-54, 66-72; Ioane 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Ze'a Iesu obone teadu dibu'o vazega ḡihi'aḡa ne tutune onamiro. U Petero'e faḡanono'o zeḡe ḡaruna hegotiro.

⁵⁵ Vaze nu'a e'e ne haba'a nemaḡano ire roga hofadu ehore ḡeḡemaḡiro. Petero zuni zeḡe teite ehoriro.

⁵⁶ 'Ougirotene, tuḡure roḡaeḡa 'ahogani'a Petero'e ire roga genaḡano ehore'ete'e horoniro. Ani Petero ḡiane rune'ena'a reiro, "Vaze 'adi zuni Iesu teite radiudo."

⁵⁷ Rehano Petero'a o'onadu niro, "Roḡae, e ani aḡua."

⁵⁸ Mada tahiḡa enogano vase 'ahogani'a horonadu niro, “Ḡa zuni Iesu hegote'ete'e azaḡa bo'aḡano 'ahoga.” Rehano Petero'a niro, “Ohoze, e'e mene!”

⁵⁹ Mada tahiḡa ḡarugano, vase 'ahogani'a barebare ḡoeriro, “Vaze 'adi hube hune Iesu teite radiudo, mazaḡa ani zuni Galilea vazega.”

⁶⁰ Rehano Petero'a naenaeniro, “Ohoze, e ḡa'a nagini ra'eta'a'e aḡu'a!” Petero'a 'ize ḡoere'ete'ea, kokoroku'a ugaro.

⁶¹ Zuhi'a Boro'a vaetadu Petero ḡianiro. 'Ougadu Petero'e Zuhi'a Boro'a 'ahige rae nirote'e zamariro, “Izidi ohere kokoroku'a 'izema uganogano, ḡa'a ḡae uḡidu eḡe o'ohi'uma.”

⁶² Ebu ani'a ne enona buanadu niau rudaro.

*Uti Azaḡani'a Iesu rae Sausauniro zu Masiniro
(Mataio 26:67-68; Mareko 14:65)*

⁶³ Iesu ḡiane radiu'ete'e azaḡani'a ani ḡirihoharo zu bouniro.

⁶⁴ Ze ani ubuma 'uadu ḡadiniro, “Peroveta vazega, iniu'a ḡa bou'eha? Efo'i.”

⁶⁵ Ebu ze ḡoere nunu hina ani rae sausauniro.

*Iesu Kotao Ohoniro
(Mataio 26:59-66; Mareko 14:55-64; Ioane 18:19-24)*

⁶⁶ Irarirotene, dibu'o vazega ḡihi'aḡaḡihi'aḡa zu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡani'a nu'oranadu vase boroboro'a ibitohau'ete'e kotaḡano ḡo'aniro. Ebu Iesu'e zeḡe kotao tutune mae ohoniro.

⁶⁷ Ebu ze'a niro, “Ḡa'e Keriso ro'idene, efo'i.” Iesu'a naenaenziro, “Eḡe'a, 'O'e,' rae zine zuni, za'e eḡe ḡoere mene mae ḡihini'uma.

⁶⁸ Ebu eḡe'a, 'E Kerisohe?' rae ḡadizine zuni, za'e mene naenaehi'uma.

⁶⁹ Rehano izidiono'o onamo zama mone Vaze Ubugani'a Gigi'aḡa Boro Badi'aḡa eda'e moneo ehoru'uma.”

⁷⁰ Zeḡe nidu'a ḡadiniro, “Tena ḡa'e Badi'a Ubugahe?” Ani'a ziro, “Zae'a bare e'e Keriso rae ra'ohe.”

⁷¹ Ebu ze zeḡe'a bare nenegaḡaniro, “Eme ani'e ve'oḡa rae ra'ete'e vazega bare vaḡi'umahe? Emeḡe'a ane hebeono'o ḡoere ve'oḡa rate'e egeha!”

23

*Pilato zamao Iesu mae Ohoniro
(Mataio 27:1-2, 11-14; Mareko 15:1-5; Ioane 18:28-38)*

¹ Ebu kota azaḡa nidu'a iḡunadu Iesu Pilato vaḡe tutune onamiro.

² Zeḡe'a Pilato mazao Iesu'e ve'oḡa rae fureniro, “Vaze 'adi'e emeḡe ne azaḡa so'ozadu ibi ve'oḡano tutuze'ohe. Roma kiniga mazao takesi hau'ete'e garare'ohe, zu ani ane'a bare raena'a, 'E'e Keriso, kini,' rae ra'ohe.”

³ E'ano'o Pilato'a Iesu ḡadiniro, “Ḡa'e Iuda azaḡa kinihe?” Iesu'a naenaeniro, “O'e, ḡa ḡae'a bare e'e kini rae ra'ohe.”

⁴ 'Ougadu Pilato'a dibu'o vazega ḡihi'aḡaḡihi'aḡa zu vase ḡuḡuvaḡa ziro, “E ani mazaono'o ve'oḡa 'ahoga mene horone'ohe.”

⁵ Rehano ze te'ote'au ḡoeriro, “Ani'e Galilea haba'anono'o Iudea haba'a nidu'a onamo Ierusalem'a 'ahi zuni vase ḡehaḡa ihoze'ena'a, ibi ve'oḡano tutuze'ohe.”

Iesu Heroda zamao mae Ohoniro

⁶ Pilato'a ḡoereze egadu ḡadiziro, “Iesu'e Galilea vazegahe?”

⁷ Ani Iesu'e kini Heroda'a ġiane'ete'e Galilea haba'a vazegħa rae ederadu ani Heroda vaġe tuġuniro. E'e madaġano Heroda'e Ierusalem zamaġano radiunu.

⁸ Heroda'a Iesu horonirotene, matu'e rudaro, mazaġa ani amahiono'o Iesu ġianihi reiro, zu Iesu hariġa igiro 'ahine, Iesu'a haġai ġiġi'a haġaoga horonihi reiro.

⁹ E'ano'o Heroda'e ġadimu ġehaġa Iesu ġadiniro, rehano Iesu'a mene naenaeni.

¹⁰ E'ea edau radiu'ete'e dibu'o vazegħa ġihi'aġaġihi'aġa zu Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġani'a Iesu 'ute'ena'a, ufeta rae sausauniro.

¹¹ Heroda zu ane uti azaġa'e Iesu rae sausauniro zu ġirihoharo. Ebu dabua manoġa vidohanadu Pilato vaġe bare tuġune onamiro.

¹² Ibite Heroda ebu Pilato'e aġirotitido, rehano e'e madaġano'e vazetitiro.

Iesu Runeo Tuġuni'uma rae Reiro

(Mataio 27:15-26; Mareko 15:6-15; Ioane 18:39-19:16)

¹³ Pilato'a dibu'o vazegħa ġihi'aġaġihi'aġa, vase boroboro ebu haba azaġa huze nu'oziro.

¹⁴ Ebu ani'a ziro, "Za'e vase 'ada'a haba azaġa ibi ve'oġano ibitoziro radu tutune areha. Rehano eġe'a zae zamao ani ġadinatene, zae'a ane moneo rate'e ve'oġa 'ahogani mene horoneha.

¹⁵ Heroda zuni ani mazaono'o ve'oġani 'ahoga mene horonadu emeġe vaġe bare tuġune areha. Hube hune, ani mazao'e runeo tuġunit'e ve'oġani 'ahoga'e o'o'a.

¹⁶ E'ano'o eġe'a ani masinadu tuġune buni'uma."*

¹⁸ Rehano vase ġuġuvaġa nidu'a huau iġuniro, "Vaze 'adi'e mano'i, u Barabasi'e tuġune buno'i!"

¹⁹ Barabasi'e Ierusalem zamaġano Roma gavamani utitoziniro zu vase zimiro 'ahine, ġu'a neġano ohoniro.

²⁰ U Pilato'e Iesu tuġune bunihi radu bare ziro.

²¹ Rehano ze ġihau huario, "Ani sataurono'i! Sataurono'i!"

²² Ebu Pilato'a ġae uġiduġano ziro, "Ani nagi ve'oġa haġairo? E ani rune moneo tuġunit'e ve'oġani 'ahoga mene horoneha. E'ano'o e ani masinadu tuġune buni'uma."

²³ Rehano vase ġuġuvaġani'a Iesu satauronoga veize ġihau te'ote'au huario. 'Ougadu zeġe ago'e ane ago ufeta vitiniro.

²⁴ E'ano'o Pilato'e zeġe ura haġai'uma rae reiro.

²⁵ Ebu ani zeġe'a uminirote'e teiġe, Roma gavamani utitozinirote'e zu vase goruzirote'e vazegħa, Barabasi ġu'a neġanono'o mae buniro. U zeġe urao Iesu'e satauronoga veize uti azaġa 'evoreo ri'iniro.

Iesu Satauroniro

(Mataio 27:32-44; Mareko 15:21-32; Ioane 19:17-27)

²⁶ Uti azaġani'a Iesu tutune onamirote'ea, Kurene vazegħa 'ahoga niġa Simona hidiro. Ze ani'a ġuni'a neġanono'o are'ete'e ibiġano obonadu Iesu satauro mae heratoharo, ebu Iesu ġaruna hegotoga veize tuġutuġuniro.

²⁷ Vaze ġuġuvaġani'a zuni Iesu hegotte onamiro. Zeġe bo'aġano roġaeroġae'a Iesu vetuġaneadu niau kuario.

²⁸ Iesu'a tehadu ziro, "Ierusalem aboġaaboġa, eġe u'ano ago niano'i, rehano za zu ubudeze veize niano'i.

* **23:16 23:16** ¹⁷ Izidi Iġine Modirote'e Muġano ani'a vase 'ahoga ġu'a neġanono'o mae buni'uma reiro.

²⁹ Mazağa aduga boro hidite'e madağani'a arine, vase nidu'a 'ahige re'uma, 'Gabani rogaeğa, ene mene hune furenirrote'e rogaeğa, zu nune hina ene mene hune ġubuzirrote'e rogaeğa'e manoga tauġi!"

³⁰ E'e madağano ze mağa ni'uma, 'Emeġe rana iġau buano'i!' ebu mağa kome'a ni'uma, 'Fahanadu emeġe ġahifo'il'

³¹ E'e ire ġaboga heuġa, rehano zae'a sataurohe'ohe. 'Ougine za, ire roġa azaġa, aduga ufeta boro hidi'uma."

³² Ġonore azaġa aheu zuni Iesu teite zemoga radu tutuze onamiro.

³³ Ebu ze'e Vadini Isiga rae hune'ete'e haba'ano feuriro. E'ea Iesu zu ġonore azaġa aheu satauroziro. Vaze 'ahoga'e Iesu eda'e moneo zu 'ahoga'e kauri moneo ikokoziro.

³⁴ Ebu Iesu'a sataurono'o reiro, "Mama, zeġe haġai sau'a aġutu modo'i, mazaġa ze'e nagini haġae'eta'a'e aġu'a." Ze kaġusi arahoga arahadu Iesu dabua ġahugotitiro.

³⁵ Vaze ġuġuvaġani'a edanadu muririnu. U vase ibitozi'ete'e azaġa'e Iesu ġirihohau'ena'a ġoeriro, "Ani vase nunu ġaboziro. Ani'e Keriso, Badi'a'a ohotirrote'e vazeġa reine, ani ane'a bare ġaboni'uma!"

³⁶ Uti azaġani'a zuni ani vaġe aradu rae sausauniro ebu vaini vuġa ġiġi'a gagoharo.

³⁷ Ebu zeġe'a niro, "Ġa'e Iuda azaġa kini ro'idene, ġa ġae'a bare ġabo'o'i!"

³⁸ Iesu satauro hitagano'e ane haġai sau'a'e nagini rae ihozifine 'ahige rae mirihiro, "'ADI'E IUDA AZAĠA KINI."

³⁹ Iesu teite satauronirote'e ġonore vazeġa 'ahogani'a zuni ani rae sausauniro, "Ġa'e mene Kerisohe? Ġa ġae bare zu emeġe ġabofo'i!"

⁴⁰ Rehano ġonore vazeġa 'ahogani'a ġonore vazeġa 'omo roniro, "Ġa Badi'a mene rihone'ehe? Ġae zuni ane teite idaġa runeo tuġuzeha.

⁴¹ Emetane'e emeġe haġai sau'a u'ano e'e naeġa aduga hide'ohe, rehano vase 'adi'e haġai sau'a 'ahogani mene haġairo."

⁴² Ebu ane'a Iesu niro, "Iesu, ġae'a zuhi'azi'ete'e haba'a diuġo'idene, eġe zuni zamaro'i."

⁴³ Iesu'a naenaeni, "Eġe'a hube hune ġa'ohe, izidi ġa'e eġe teite Badi'a habao radi'uma."

Iesu'a Rudaro

(Mataio 27:45-56; Mareko 15:33-41; Ioane 19:28-30)

⁴⁴ Madai kirikiri meirrote, haba nidu'a uzabo'a 'uiro, onamo ġorava mone mada uġidu.

⁴⁵ Mada mene hiaro, ebu kuru neġano Haba Zaġoġa Hune 'ue'ete'e dabuaġani'a nemaog zigau 'a'adaro.

⁴⁶ Ebu Iesu'a agoġa boro hina ġihau huario, "Mama, eġe vine'e ġae 'evoreo ti'ohe." Ani 'ouge huarote'e enogano iriga ri'iro.

⁴⁷ Roma uti vazeġa boro'e nagini'a furerarote'e horonirotene, ani Badi'a niguniro ebu 'ahige rae reiro, "Vaze 'adi'e hube hune vase duduġa reiro!"

⁴⁸ Vaze ġuġuvaġa zuni Iesu'a satauro rana rudarote'e muririro, ebu nagini'a furerarote'e horonirotene zamaze ufeta are'ena'a,[†] neze bare ġouriro.

⁴⁹ Iesu edeġa azaġa nidu'a zu Galilea haba'anono'o hegote arirote'e rogaeġaroġaeġa'e faġano edanadu e'e nidu'a muririro.

Iesu Guriro

(Mataio 27:57-61; Mareko 15:42-47; Ioane 19:38-42)

[†] 23:48 23:48 'u'unize fa'ofa'one'ena'a

⁵⁰ Vaze 'ahoga, niġa Iosefa'a radiunu. Ani'e vaze manoġa zu duduġa, ebu Iuda azaġa nu'onu'o boro ibitohau'ete'e vazegħa 'ahoga.

⁵¹ Ani'e Iudea haba'ano Arimate neġa vazegħa, zu Badi'a'a zuhi'azi'ete'e guhine radiunu. Ebu ani'e nu'onu'o azaġa boroboro'a Iesu matihi reirotene, ġoereze zu haġaize mene mae ġihiniro.

⁵² Ani'a Pilato vaġe onamadu Iesu ahi'a mouga veize uminiro, ebu Pilato'a ani 'evo'a ri'iniro.

⁵³ 'Ougadu Iosefa'a sataurono'o Iesu ahiri mae bunadu dabua manoġa hina 'umiro. Ebu vatava hu'irote'e iduġa zamaġano Iesu ahiri tiro. Idu a'e rune vaze 'ahoga 'ize mene tirote'e iduġa iziga.

⁵⁴ A'e Bana Madaġa veize ruhibe'ete'e ġoravaġa, ebu Bana Madaġa hanitiro.

⁵⁵ Galilea haba'anono'o Iesu hegote arirote'e roġaeġaroġaeġa'e Iosefa hegote onamadu iduġa horoniro, ebu Iesu ahiri nouma tirote'e horoniro.

⁵⁶ Ebu ze neze baradu Iesu ahiri asohanoga veize murava hohoġa zu dehoro hohoġa manoġa ruhibiro. Ebu Mose goro ġoe'a idunaġano Bana Madaġano ze ahirize ohone baniro.

24

Iesu'a Bare Ġabodiro

(Mataio 28:1-10; Mareko 16:1-8; Ioane 20:1-10)

¹ Fura oherebau uzeuze, roġaeroġae'e ze'a ruhibirote'e muravaġa hohoġa madu idu onamiro.

² Ze feurirotene, idu 'uirote'e hadiġa boro kiune vaġinoga horoniro.

³ Ebu ze diuġirotene, Zuhi'a Boro Iesu ahiri mene horoniro.

⁴ 'Ougadu zamare 'ada'adirote'ea, ohoze aheu'a tabara zeġe babaġano edaro. Ze'e dabua vazavazahoga vidaro.

⁵ Ebu roġaeroġae'a rihau rudanadu ubumaze rahao ġuġuriro. Rehano ohoze aheu'a ziro, "Za nougadu ġabone vazegħa rune azaġa bo'aġano vaġe'ohē?

⁶ Ani 'ahao 'o'o'a, rehano bare ġabode iġuneha. Ani'a Galilea haba'ano zae teite radiunutene, nagini zirote'e zamaro'i.

⁷ Ani'a 'ahige rae reiro, 'Vaze Ubuga'e haġai sau'a azaġa 'evoreo ri'ini huni'uma ebu satauroni'uma, rehano mada uġiduġano bare ġabode iġuni'uma.'"

⁸ 'Ouge reirotene, roġaeroġae'a Iesu'a reirote'e ġoe'a zamariro.

⁹ Ze iduono'o baradu zeġe mazao nagini'a furerarote'e nidu'a Iesu tahi'a gaubanana tiba fare zu vaze nidu'a ziro.

¹⁰ Idu onamirote'e roġaeġaroġaeġa'e Magadala roġaeġa Maria, Ioana, Iakobo vi'a Maria ebu roġae nunu. Ze'e nagini'a furerarote'e apostolo azaġa ziro.

¹¹ Rehano apostolo azaġa'e zeġe ġoere'e ġiriho hariġa radu mene mae ġihiniro.

¹² U Petero'e iġunadu idu dure onamiro. Ebu ani'a ġuġuradu idu zamaġa ġianirotene, Iesu ahiri 'umirote'e dabuaġa da'o de'ea radoga horoniro. Ebu ani nagini'a furerarote'e zamare 'ada'ade'ena'a, neġa bare onamiro.

Iesu'a Emausa Neġa Ibiġano Fureraro

(Mareko 16:12-13)

¹³ E'e madaġano Iesu hegote'ete'e azaġa bo'aġano vaze aheu'a Emausa neġa onamiro. E'e neġa faġa'e Ierusalemmono'o gaubanana tiba fare kilomita.

14 Ze'e nagini'a furerarote'e nidu'a moneo ġoretitinu.

15 Zeġe'a ġo'ane oname'ete'e zamaġano, Iesu'a zeġe uhiġa aradu zeġe teite onamiro.

16 Ze ani horoniro rehano, a'e Iesu rae mene ederiro, mazaġa ubumaze 'uadu ze ani mene ederiro.

17 Iesu'a ġadiziro, "Za'e oname'ena'a, nagini ġo'ane'ohe?" Ebu zamaze'a are'ena'a, ze tue edaro.

18 Zeġe bo'aġano vase 'ahoga, niġa Kuleopa'a niro, "Mada nu zamaġano Ierusalemāo nagini'a fureranata'a'e vase nidu'a edeġa. Ġa'e e'ea radiunu rehano, ġae da'o aġu'ahe?"

19 Iesu'a ġadiziro, "Nagini'a fureraneha?" Ze naenaeniro, "A'e Nazareta vaseġa Iesu hariġa. Ani'e Badi'a zu vase nidu'a zamao haġai ġiġi'aġa haġainute'e zu ġoere ġiġi'aġa haraminute'e peroveta vaseġa.

20 Rehano dibu'o vaseġa ġihi'aġaġihi'aġa zu vase ibitozi'ete'e azaġani'a Iesu runeo tuġuni'uma radu satauroniro.

21 Eme ani'e Isaraela azaġa agireze mazaono'o bohaze buzite'e vaseġa rae mae ġihiniro. Mene e'e da'o, izidi Iesu rudarote'e madaġa enogano mada uġidu maha,

22 ebu emeġe bo'aġano roġae nu'a emeġe mae zaguzagufeha. Ze izidi oherebau uzeuze idu onameha,

23 rehano Iesu ahi'a mene horoneha. Ebu ze bare aradu 'ahige rae raha, 'Tuġure viga nu'a fureranadu Iesu'e bare ġabodeha rae raha.'

24 E'ano'o emeġe bo'aġano vase nu'a idu onamatene, roġaeroġae'a rate'e teige horoneha, ebu zeġe zuni Iesu ahi'a'e mene horoneha."

25 Iesu'a ziro, "Za'e kauriġa. Za peroveta azaġani'a reirote'e ġoe'a nidu'a ufeta negane mae ġihine'ohe.

26 Peroveta azaġani'a reirote'e teige, Keriso'e 'ouge aduga me'uma ebu hena ane haba ġihi'a hune diuġi'uma."

27 Ebu Iesu'a Moseono'o onamo peroveta azaġa nidu'a ani moneo Buka Zaġoġa nidu'a zamaġano nagini mirihirote'e faine ihoziro.

28 Ze Emausa neġa hanitirotene, Iesu'e 'ize ibio oname'ete'e teigiġo.

29 'Ougadu ze Iesu ġihau uminiro, "Ġoravaraneha zu mada'e hauġeha. Emeġe ne onamadu bazihi." E'ano'o Iesu'a zeġe neo bazi onamiro.

30 Ani'a zeġe teite ogomu atihi radu ehorotene, 'uvahu odoga madu Badi'a mazao kuraro ebu vahege ziniro.

31 'Ougirotene, ubumaze'a bohatanadu ani'e Iesu rae ederiro. Rehano zeġe mazaono'o ani'a dauġiro.

32 Ebu ze ġoretitiro, "Ane'a ibio eme teite ġoerate'e zu Buka Zaġoġa huga ihofate'e zamaġano zamafe'a matu'e rudaneha!"

33 Ebu ze zogone iġunadu Ierusalemā bare itiro, ebu e'ea Iesu tahi'a gaubanana tiba fare zu zeġe teite radiunute'e azaġani'a nu'oru tiburarote'e horoziro.

34 Ze'a 'ahige rae reiro, "Hube hune Iesu'a bare ġabodeha ebu Simona* mazao fureraneha!"

35 'Ougadu vase aheu e'e'a zuni Emausa ibiġano zeġe mazao nagini'a furerarote'e ihoziro, zu Iesu'a 'uvahu odoga vahegirotene ani'e Iesu rae ederirote'e hariġa me'odoziniro.

*Iesu'a Ane Tahi'atahi'a mazao Fureraro
(Mataio 28:16-20; Mareko 16:14-18; Ioane 20:19-23; Apostolo 1:6-8)*

* 24:34 24:34 Petero

³⁶ Ze harize me'ode'ete'ea, Iesu ane'a bare zeḡe bo'aḡano edaro ebu ziro, "Zama roḡeḡa'e zae teite rado'i."

³⁷ Rehano ze'e zaguzagaro zu rihau rudaro, mazaḡa ze ane vine horone'ohe rae zamariro.

³⁸ Iesu'a ziro, "Za'e nougadu rihau'ohe? Nougadu zamare doude'ohe?"

³⁹ Eḡe 'evore zu oda ḡiano'i. 'Ahi'e eḡe! Oboho'i zu ḡiaho'i. Vine'e modare zu isine o'o'a, rehano za horohe'ete'e teige, e'e modareheta zu isineheta."

⁴⁰ Ani'a 'ouge radu 'evo'a zu odaḡa ihoziro.

⁴¹ Rehano ze matu'e rudarote'e zu zaguzagarote'e u'ano, 'ize Iesu ḡoere mene mae ḡihiniro. Ebu Iesu'a ḡadiziro, "Zae mazao ogomu nu e'ehe?"

⁴² 'Ougadu ze ḡozone kiroḡa tiba haro.

⁴³ Ebu ani'a madu zeḡe zamao aro.

⁴⁴ Ebu Iesu'a ziro, "Eḡe'a zae teite radiunute'e madaḡano 'ahige rae ziro, 'Mose goro ḡoe'a, peroveta azaḡa buka zu Salamo bukaḡa zamaḡano eḡe moneo mirihirote'e ḡoe'a nidu'a hube hune huda'uma.'"

⁴⁵ Ebu Iesu'a ze Buka Zaḡoḡa huga ederoga veize zamaze bohaniro.

⁴⁶ Ebu ani'a ziro, "Buka Zaḡoḡano 'ahige rae mirihiro, 'Keriso'e aduga hidi'uma, ebu mada uḡiduḡano rune azaḡa bo'aḡano bare ḡabodi'uma.

⁴⁷ Ebu Keriso niḡano vase haḡaiḡa sau'a rae mode'ete'e hariḡa manoḡa'e Ierusalemiono'o onamo haba'ahaba'a nidu'a zamaḡano harami'uma.'

⁴⁸ Za'e e'eguḡa nidu'a hudarote'e horoneha, e'ano'o zae'a vase nidu'a mazao eḡe hariḡa manoḡa harami'uma.

⁴⁹ Ḡi'ano'i, eḡe Mama'a ḡoitorirote'e Vine Zaḡoḡa eḡe'a zae mazao tuḡuni'uma. E'ano'o Ierusalemia zamaḡano guhiu rado'i, onamo adure-ono'o are'ete'e ḡiḡi'aḡani'a zae iri'avozi'uma."

Iesu'a Adure Itiro

(Mareko 16:19-20; Apostolo 1:9-11)

⁵⁰ Ebu Iesu'a ze tutuzadu Betania neḡa uhiḡa onamiro. Ebu 'evo'a ḡihinadu zeḡe veize kuraro.

⁵¹ Ani'a zeḡe veize kurau'ena'a ze muhiziro, ebu ani adure ḡoha mae ḡihine itiro.

⁵² Ebu ze Iesu mazao kuraro zu matu'uzeta Ierusalemia bare onamiro.

⁵³ Ebu ze Badi'a niḡune'ena'a, iḡaiḡa kuru neḡano radiunu.

Ioane Iesu Keriso Hari Manoga Ioane'a Mirihiro Ihore Goe'a

Buka 'ahi'e Ioane'a mirihiro. Ani'e Iesu tahi'a gaubanana aheu fare bo'aḡano tahi'a 'ahoga, ebu ani ane'a bare Iesu'a zamare borofirote'e tahi'aḡa rae huniro. Ani'e haba nidu'a azaḡa veize Iesu hariḡa manoga mirihiro. Buka 'ahi'e Iesu hari mirihirote'e bukaḡa 'ahoga'ahoga teite mene tiba, rehano ufeta riḡa. Ani Iesu'e Badi'a Ubuga rae fureniro zu Vine Zaḡoga moneo ḡoeriro. Ani'e vaze nidu'a Iesu'e Keriso rae mae ḡihinoga veize ebu ḡabone hugano radoga veize buka 'ahi mirihiro. E'ano'o Ioane'e Iesu'a haḡainute'e gaḡa moneo mene ufeta mirihiro, rehano Iesu'a reirote'e ḡoe'a moneo ufeta mirihiro.

Ḡoere'a Vazeo Reiro

¹ Gadaheḡano Ḡoere rae hune'ete'e vazeḡani'a radiunu. Ḡoere a'e Badi'a teite radiunu ebu Ḡoere e'e Badi'a.

² Ani'e 'izema raha zu adure 'adi haḡaogano Badi'a teite radiunu.

³ Badi'a'a aniono'o ḡau nidu'a haḡairo. Aniono'o mene haḡairote'e ḡaḡa 'ahoga'e o'o'a.

⁴ Ani zamaḡano ḡaboneḡeta. Ḡabone e'e'a vaze agaze'ete'e agaḡa.

⁵ Agaḡa'e uzabo zamaḡano agaru'ohe, u uzabo'e agaḡa vinoga mene idararo.

⁶ Badi'a'a vaze 'ahoga tuḡuniro. Ani ni'e Ioane.

⁷ Ani'e agaḡa e'e moneo vaze ihozifine ebu ze ani ḡoere egadu agaḡa mazao fife ariro.

⁸ Ioane'e mene e'e agaḡa, rehano agaḡa e'e moneo ihozoga veize ariro.

⁹ Agaḡa'e raha 'ada ariro. Ani'e agaḡa huga ebu vaze nidu'a agaziro.

¹⁰ Ani'e raha 'ahao radiro ebu raha 'adi'e ani mazaono'o haḡairo. Rehano raha azaḡani'a ani mene ederiro.

¹¹ Ani'e ane haba ariro, rehano ani haba azaḡani'a mene mae ḡihiniro.

¹² U iniu'a ani mae ḡihinadu ani mazao fie'ete'e azaḡa nidu'a'e Badi'a ubugaubuga reite'e gigi'aḡa ziniro.

¹³ Ze Badi'a ubugaubuga ra'eta'a'e mene vouḡaze ruono'o, ga mene vaze uraono'o, ga mene vaze'a toḡanirote'e u'ano, rehano Badi'a urao ze'e ane ubugaubuga rae reiro.

¹⁴ Ḡoere'e vazeo reiro ebu emeḡe bo'aḡano radiro. Eme ani'e ḡihi'a hune rae ederiro. Ani'e Badi'a Ubuga Tibuhuga, ḡihi'a hune rae reiro. Ani'e vaze zamare borofiro zu ḡoere huga reiro.

¹⁵ Ioane'a ani moneo rae furene'ena'a, ḡihau ḡoeriro, "E ibite 'ahige rae reiro, 'Eḡe ḡaruna arite'e vazeḡa'e eḡe vitihoga ḡihi'aḡa, mazaḡa e 'izema fureranogano ani'e amahi radiro.' Eḡe'a 'ouge zirote'e vazeḡa'e 'adi e'e."

¹⁶ Ani'e eme zamare borofe'e 'ahine, emeḡe nidu'a manohuga rifi'ohe, ebu eme'a barebare manohuga hide'ohe.

¹⁷ Badi'a goro ḡoe'a'e Moseono'o rifiro, u Badi'a'a Iesu Keriso u'ano, emeḡe mazao manoga fureniro zu ḡoere huga ihofiro.

¹⁸ Badi'a'e vaze 'ahogani'a mene horoniro. Rehano Ubuga tibuhuga, Moga uhiḡano radiu'ete'e'a Badi'a moneo vaze ihoziro. Ani'e Badi'a.

Ioane'e Mene Keriso

(Mataio 3:1-12; Mareko 1:2-8; Luka 3:15-17)

¹⁹ Iuda azağa boroboro'a dibu'o azağa zu Levi urabo azağa Ierusale-maono'o Ioane vaġe tuġuzi. Ebu zeġe'a Ioane ġadiniro, "Ġa'e iniu?" 'Ougadu Ioane'a 'ahige rae fureniro.

²⁰ Ani'e ġau 'ahoga zu mene 'u'uru ġoeriro ebu huga da'o deheru rae fureniro, "E'e mene Keriso."*

²¹ Ebu zeġe'a ġadiniro, "Tena ġa iniu? Ġa Eliahe?" Ani'a naenaenziro, "E mene." Ze bare ġadiniro, "Peroveta vazegħa boro 'ahogani'a ari'uma rae ibite rae fureniro. Ġa'e peroveta vazegħa e'ehe?" Ani'a naenaenziro, "Mene."

²² Ġonagano zeġe'a niro, "Ġa'e iniu? Ihofo'i, 'ouġine eme baradu emeġe tuġufate'e azaġa mazao ġa'e iniu rae zi'uma. Ġa ġae bare moneo nouge rae ra'ohe?"

²³ Ioane'a peroveta vazegħa Isaia'a reirote'e ġoe'a hina naenaenziro, "E'e haba boha'ano huau'ete'e vazegħa, raena'a, 'Zuhi'a Boro veize ibi mae duduno'i.'"☆

²⁴ Ioane ġadinirote'e azaġa bo'aġano nu'e Farisea azaġani'a tuġuzirote'e azaġa.

²⁵ Ze'a Ioane ġadiniro, "Ġa'e mene Keriso, mene Elia zu mene peroveta vazegħa e'e reine, nougadu vase babatisozi'ohe?"

²⁶ Ioane'a naenaenziro, "E'e vu hina babatisozi'ohe. Rehano zae bo'aġano zae'a mene edere'ete'e vazegħa 'ahogani'a edau'ohe.

²⁷ Ani'e eġe ġaruna are'ete'e vazegħa zu eġe vitihoga. Eġe'a ani tamaka miniġa fuh'i'e'ete'e tuġureġa vazegħa rae rouga zuni mene idaġa."

²⁸ 'Ahi nidu'a Ioridana vuġa moneafa Betania haba'ano fureraro. De'ea Ioane'a babatisozinu.

Badi'a Mamoe Ubuga

²⁹ Irarirotene, Ioane'e Iesu'a ani vaġe arirote'e horonadu reiro, "Badi'a Mamoe Ubuga ġiano'i! Ani'e raha 'ada haġai sau'a nidu'a odohe oname'ete'e vazegħa.

³⁰ Ibite e ani moneo 'ahige rae reiro, 'Eġe ġaruna arite'e vazegħa'e eġe vitihoga ġihi'aġa, mazaġa e 'izema fureranogano ani'e amahi radiunu.'

³¹ E ani'e mene ederiro. Rehano Isaraela azaġani'a ani ederifine, e aradu vu hina babatisozi'ohe."

³² Ebu Ioane'a bare rae fureniro, "E Vine Zaġoġani'a Tubugo ninigħa teige adureono'o ovadu ani rana kame radiu'ete'e horoniro.

³³ E ani'e mene ederiro. Rehano e vu hina babatisozoga veize tuġuhirote'e Badi'aġani'a 'ahige rae ihohiro, 'Vine Zaġoġani'a adureono'o ovadu vase 'ahoga rana kame radoga horono'idene, ani'e Vine Zaġoġa hina babatisozite'e vazegħa rae edero'i.'

³⁴ E hube hune 'ouge horonadu ani'e Badi'a Ubuga rae furene'ohe."

Iesu Tahi'a Ibi'a

³⁵ Irarirotene, Ioane'e ane tahi'a aheu teite e'e haba'ano bare edau radiunu.

³⁶ Ebu Iesu'a e'ea vitau onamoga horonirotene, ani'a reiro, "Badi'a Mamoe Ubuga ġiano'i!"

³⁷ Ioane tahi'a aheu'a ani ġoere egadu Iesu hegotiro.

³⁸ Ebu Iesu'a tehadu ze ani hegote'ete'e horozadu ziro, "Za nagini urate'ohe?" Zeġe'a naenaenziro, "Rabi, ġa nouma radiu'ohe?" (Rabi huga'e Ihore Vazegħa.)

* 1:20 1:20 Mesia ☆ 1:23 1:23 Isaia 40:3

³⁹ Iesu'a naenaenziro, "Ege teite onamine, horoni'uma." Ebu ze onamadu Iesu'a radiu'ete'e haba'a horoniro, ebu e'e mada niduga e'ea ane teite radiro. A'e gorava mone mada gazağa reiro.

⁴⁰ Ioane goere egadu Iesu hegotirote'e vazega aheu bo'agano 'ahoga'e Anderea. Ani'e Simona Petero negoğa.

⁴¹ Ani ibite negoğa Simona vage onamadu niro, "Eme Mesia horoneha." (Mesia goere 'ahoga'e Keriso.)

⁴² Ebu Anderea'a Simona Iesu vage zamahu onamiro. Iesu'a ani gianadu niro, "Ga'e Ioane ubuga, Simona. Rehano Kefa rae hugadi'uma." (Kefa, ni 'ahoga'e Petero.†)

Filipi zu Natanaela Huziro

⁴³ Irarirotene, Iesu'e Galilea haba'a onamihi reiro. Ani 'izema onamogano Filipi vage onamadu niro, "Ege hegoto'i."

⁴⁴ Filipi'e Betesda vazega, ebu Anderea zu Petero teite ne tiba.

⁴⁵ Ebu Filipi'a Natanaela vage onamadu niro, "Eme Mose'a goro goe'a zamağano mirihirote'e, zu peroveta azağani'a zege buka zamağano mirihirote'e vazega horoneha. Ani'e Iosefa ubuga, Nazareta vazega Iesu."

⁴⁶ Ebu Natanaela'a naenaeniro, "Nazareta'e ne kome'a! E'ea nagini manogani'a furera'uma?" Filipi'a niro, "Aradu gianoi'."

⁴⁷ Ebu Iesu'e Natanaela'a ani vage are'ete'e horonirotene, Natanaela moneo goeriro, "Vaze 'adi'e hube hune Isaraela vazega. Ani mazao'e guriro 'ahoga o'o'a."

⁴⁸ Natanaela'a gadiniro, "Ga'e e nougenouge edere'ohe?" Iesu'a naenaeniro, "Filipi'a 'izema hugadogano, ga figi irega 'u'ugano radiu'enogano horo'eha."

⁴⁹ Ebu Natanaela'a niro, "Rabi, ga'e Badi'a Ubuga! Isaraela azağa kini!"

⁵⁰ Iesu'a niro, "Ege'a ga'e figi irega 'u'ugano radate'ea horo'eha rae radu ga ege mazao fie'ehe? Rehano ga 'ahi ufeta vitinoga gihi'agağihi'aga horoni'uma."

⁵¹ Ebu Iesu'a ziro, "Ege'a hube hune zi'ohe, za adure'a bohatanadu Badi'a tugure vigani'a Vaze Ubuga rana ite'ete'e zu ovoe'ete'e horoni'uma."

2

Vu hina Vaini Vuğa Hağairo

¹ Mada ugidugano Galilea haba'ano Kana neğano hahu muiğa 'ahoga hağairo, ebu Iesu vi'a'e mui e'e zamağano radiro.

² Mui vazegani'a Iesu zu ane tahi'atahi'a zuni huziro.

³ Muio vaini vuğani'a hağirotene, vi'ani'a Iesu niro, "Ze vaini vuğa'e hağeha."

⁴ Iesu'a naenaeniro, "Roğae boro, ga nougadu ege mazao 'ouge ra'ohe? Ege gau madağa'e 'ize mene maha."

⁵ Rehano vi'ani'a mui tugure azağa ziro, "Ani'a nouge rae zo'idene, 'ouge hağao'i."

⁶ Ebu hadi hina hağairote'e vu goğoreğa fu'o tiba fare'e de'ea. A'e Iuda azağa goro idunağano, ze zu gauze dehenoga veize tiro.* Hadi vu goğoreğa tibatabano vu 20 garenì onamo 30 garenì iri'avonoga idararo.

⁷ Iesu'a tugure azağa ziro, "Goğore nidu'a vu iri'avono'i." 'Ougadu ze vu beu'e ite hebe'ano iri'avoniro.

† 1:42 1:42 E'e huga'e Vatava.

* 2:6 2:6 A'e Badi'a mazao kuranoga veize ga ogomu anoga veize tiro.

⁸ Ebu Iesu'a ziro, "Vu nu iği vağinadu mui ibitohau'ete'e vazegā ha onamo'i." E'ano'o ze 'ouge hağairo.

⁹ Ebu mui ibitohau'ete'e vazegani'a vu e'e vaini vuğano reirote'e gage nuriro. Ani'e vaini vuğa e'e noumano'o mae arirota'a'e ağu'a, u vu iği vağinirote'e tuğure azağa'e edegā. Ebu mui ibitohau'ete'e vazegani'a hahu iziga ohozegā huniro.

¹⁰ Ebu ani matu'e'ena'a, hahu iziga ohozegā niro, "Vaze nidu'a vaini vuğa manoğa tauği ibite oma mae furene'ohe. Ebu mui azağani'a gage sautu'etu'u hena tahiğa manoğa mae furene'ohe. Rehano gae'a onao izidi vaini vuğa manoğa tauği vazevaze veize modeha."

¹¹ Iesu'a hağai nu badeğa ibi'a'e Galilea haba'ano Kana neğano 'ahige hağairo. 'Ougadu ani ane ni mae ġihiniro, ebu ane tahi'atahi'a'a ani mazao firo.

¹² Mui ġarugano Iesu'e vi'a, negoğa duğuru zu ane tahi'atahi'a teite Kaperanauma ovoiro. Ebu e'ea mada nu radiro.

Kuru Neğa Deheniro

(Mataio 21:12-13; Mareko 11:15-17; Luka 19:45-46)

¹³ Iuda azağa Iğine Modirote'e Muiğa madağani'a hanitirotene, Iesu'e Ierusalemā itiro.

¹⁴ Ebu ani vaze nu'e kuru neğa haba'ano boromakau, mamoe zu Tubugo niniğa seronoga horoziro, ebu nu'e fataze babāğano ehoradu hadi seniso zenoga† horoziro.

¹⁵ 'Ougadu ani mini hina masize'ete'e ġauğa hağadu e'e hina zeğē nidu'a ebu mamoe zu boromakau nidu'a kuru neğa haba'anono'o masize ġururuziro. Ebu hadi seniso zini'ete'e azağa hadize beu'e ġuzuhiro, zu fataze mae ġihuniro.

¹⁶ Ebu Tubugo niniğa serone'ete'e azağa ziro, "Ġau 'ahi nidu'a 'adano'o mae vağino'i! Mamahe ne'e maketi haba'ano ago hağao'i!"

¹⁷ Ane tahi'atahi'a'e Buka Zağogāno ġoere 'ahi zamariro, "E Badi'a ne zamare borofe'ohe."☆

¹⁸ Ebu Iuda azağani'a ġadiniro, "Ġa nagi gigi'ağa hina 'ahiguğa hağae'ohe? Gae gigi'a'e Badi'a mazaono'o ro'idene, hağai nu badeğa ihofoi."

¹⁹ Ebu Iesu'a naenaeziro, "Kuru neğa 'adi faho'i, 'ouġine eğē'a mada uğidu zamağano bare ohoni'uma."

²⁰ Zeğē'a niro, "Kuru neğa 'adi ogorarotene muri 46 madu hauğiro. U ġa'e mada uğidu zamağano ohoni'uma rae ra'ehe?"

²¹ Rehano Iesu'a kuru neğa reirota'a'e ane ahiri moneo reiro.

²² Iesu'e runeono'o bare iğunirote'e ġarugano, ane tahi'atahi'a'a ani ġoere zamariro. Ebu ze Buka Zağogāno mirihirote'e ġoe'a ebu Iesu'a reirote'e ġoe'a mae ġihiniro.

²³ Iesu'e Iğine Modirote'e Muiğa madağano Ierusalemāo radiunu. Ebu vaze ġehağani'a ane'a hağai nu badeğa hağairote'e horonadu ani mazao firo.

²⁴ Rehano ani'e ze mene mae ġihiziro, mazağa vaze nidu'a zamaze ederiro.

²⁵ Vaze zamao nagini'a radiu'eta'a'e zuni Iesu'a ederirote'e u'ano, ani'e vaze 'ahogani'a vaze 'ahoga moneo ani ihonoga mene uratiro.

† 2:14 2:14 kuru neğa takesi veize. ☆ 2:17 2:17 Salamo 69:9

3

Nikodemo Ihoniro

¹ Farisea vazēga 'ahoga, niḡa Nikodemo'a radiunu. Ani'e Iuda azaḡa ibitozi'ete'e vazēga 'ahoga.

² Ohere 'ahogano ani Iesu vaḡe aradu niro, "Rabi, eme'e edeḡa, ḡa'e Badi'a mazaono'o arirote'e ihore vazēga. Mazaḡa iniu'e Badi'a'a ani teite mene radiune, ani ḡa'a haḡae'ete'e haḡaiḡa nu badeḡa haḡaoga mene idaḡa."

³ Ebu Iesu'a naenaeniro, "Eḡe'a hube hune ḡa'ohe, iniu'a mene bare fureraune*, Badi'a'a zuhi'azi'ete'e horonoga mene idaḡa."

⁴ Ebu Nikodemo'a niro, "Vaze boro'e nougenouge bare fureranoga idaḡa? Ani'e vi'a isi zamaḡano bare diuḡadu fureranoga mene idaḡa."

⁵ Iesu'a naenaeniro, "Eḡe'a hube hune ḡa'ohe, iniu'a vu zu Vine Zaḡoḡa hina mene bare fureraune, ani'e Badi'a'a zuhi'ani'ete'e vazēga rouga mene idaḡa.

⁶ Vaze'e nanu mama ahiriono'o ahirio fureru'ohe. U vine'e Badi'a Vigaono'o fureru'ohe.

⁷ Eḡe'a zina'a, 'Za'e bare furerano'i, rae rate'e u'ano, ago zaguzagano'i.

⁸ Zaizai'a ane edeḡano zaidu'ohe. Ḡa'e zaizai igi'ohe, rehano ani'a noumano'o are'ete'e zu no'e oname'eta'a'e aḡu'a. E'e teige, Vine Zaḡoḡaono'o furerarote'e azaḡa nidu'a zuni 'ouge fureru'ohe."

⁹ Ebu Nikodemo'a ḡadiniro, "Nougenouge 'ahiguḡani'a fureru'ohe?"

¹⁰ Iesu'a niro, "Ḡa'e Isaraela azaḡa ihoze'ete'e vazēga, rehano nouḡadu 'ahiguḡa'e aḡu'a?

¹¹ E hube hune ḡa'ohe. Eme nagini edere ḡauḡa ḡoere'ohe, zu nagini horonirote'e ḡauḡa rae furene'ohe. Rehano za eme'a rae furene'ete'e ḡoe'a'e mene mae ḡihine'ohe.

¹² E'a raha 'adao fureru'ete'e ḡauḡa moneo ziro, rehano za'e mene mae ḡihine'ohe. 'Ougadu adureo fureru'ete'e ḡauḡa moneo zine, nougenouge mae ḡihini'uma?

¹³ Vaze 'ahogani'a adure 'ize mene itiro, rehano Vaze Ubuga, adureono'o ovairote'e vazēḡani'a da'o itiro.

¹⁴ Ibite madaḡano Mose'a haba boha'ano mohe iraḡa haḡadu somori faḡa rana teadu mae ḡihiniro.✧ E'e teige, Vaze Ubuga zuni vaze'a satauro rana mae ḡihini'uma.

¹⁵ A'e ani mazao fie'ete'e azaḡa nidu'a'e ḡabone tuḡutuḡu hidifine ra'ohe.

¹⁶ Badi'a'a raha 'adi azaḡa ufeta zamare borofe'ete'e u'ano, ani Ubuga tibuhuga ziniro. A'e, iniu ani mazao fie'ete'e azaḡa nidu'a'e mene rudanadu ḡabone tuḡutuḡu hidifine ra'ohe.

¹⁷ Badi'a'a raha 'adi azaḡa kotazoga veize ani Ubuga mene tuḡuniro, rehano ani u'ano ze ḡabozoga veize tuḡuniro.

¹⁸ Iniu ani mazao fie'ete'e azaḡa'e mene kotaze'ohe. Rehano mene fie'ete'e azaḡa'e amahi kotaziro, mazaḡa ze Badi'a Ubuga tibuhuga mazao mene firo.

¹⁹ Aḡaḡa'e rahao ariro, rehano vaze'a aḡaḡa mene zamariro ebu haḡaize sau'a u'ano, ze uzabo ufeta zamariro. E'ano'o Badi'a'a kotao ohoziro.

²⁰ Haḡai sau'a haḡae'ete'e azaḡa nidu'a'e aḡaḡa he'ehe'enadu aḡaḡa vaḡe mene are'ohe, mazaḡa haḡaize sau'a rae fureni'uma radu rihau'ohe.

²¹ Rehano ḡoere huga hegote'ete'e azaḡa'e aḡaḡa vaḡe are'ohe. A'e, ze Badi'a ḡoere hegotadu haḡairote'e haḡaiḡa deheru ihozifine ra'ohe."

* 3:3 3:3 hitanaono'o mene fureraune ✧ 3:14 3:14 Naba 21:9

Ioane Babatiso'a Iesu moneo rae Fureniro

²² E'e ġarugano Iesu'a ane tahi'atahi'a teite Iudea haba'a onamiro, ebu e'ea zeġe teite mada nu radiu'ena'a, vaze babatisoziro.

²³ Ioane Babatiso zuni Salema neġa uhiġano Enoni neġano babatisozinu, mazaġa e'e haba'a'e vu boro. Vaze ġehaġani'a babatiso mouga radu ani vaġe arinu.

²⁴ E'e madaġano Ioane'e 'izema ġu'a neġano ohoniro.

²⁵ Ioane tahi'aġa nu'a Iuda vazegħa 'ahoga teite ahiri ga ġau faifaine vuzu'e'ete'e haġaġa moneo ta'irotitiro.

²⁶ Ebu Ioane tahi'atahi'a'a Ioane vaġe aradu niro, "Rabi, Ioridana vuġa moneafa 'oma ġae teite radate'e zu ġae'a rae furenate'e vazegħani'a babatisozi'ohe, ebu vaze nidu'a ane vaġe oname'ohe."

²⁷ Ebu Ioane'a naenaenziro, "Badi'a'a inaraġa mene haune, vazeni 'ahoga 'ouge gauoga mene idaġa.

²⁸ Eġe'a 'ahige rae ziro, 'E'e mene Keriso, rehano e ani veize ibite tuġuhiro.' E'ano'o za eġe ġoere 'ahi vaze nidu'a mazao rae furenima.

²⁹ E hari 'ahoga idane zi'ohe. Hahu roġaeġa iziga'e hahu ohozeġa izigani'a ma'ohe. U hahu ohozeġa iziga nabuga'e edau'ena'a, hahu ohozeġa iziga ġoere igi'ohe. Igi'etene, ani'e matu'e rudau'ohe. Hari e'e teige, e'e hahu ohozeġa iziga nabuga heuġa. E zae mazaono'o ani hari egadu matu'e rudau'ohe.

³⁰ Ani'e ufeta ġihi'a re'uma, u e'e ufeta ovoroga re'uma."

Adureono'o Ovae'ete'e Vazeġa

³¹ "Hitanaono'o ovae'ete'e vazegħa'e ġihi'a hune. Ani'e ġau nidu'a vitinoga. U rahaono'o are'ete'e vazegħa'e raha 'adi vazegħa, zu rahao fureru'ete'e ġauġa moneo ġoere'ohe. Adureono'o ovae'ete'e vazegħa'e ġau nidu'a vitinoga.

³² Ani'a horonirote'e zu igirote'e ġauġa rae furene'ohe, rehano vazeni 'ahoga'e ani ġoere mene mae ġihine'ohe.

³³ Ani ġoere mae ġihine'ete'e vazegħa'e Badi'a ġoere'e hube hune rae ra'ohe.

³⁴ Badi'a'a tuġunirote'e vazegħa'e Badi'a ġoere zi'ohe, mazaġa Badi'a'a Vine Zaġoġa hanadu Vine Zaġoġani'a iġaġa ani teite radiu'ohe.

³⁵ Mogani'a Ubuga zamare borofadu ġau nidu'a ani 'evora ri'iniro.

³⁶ Iniu Ubuga mazao fie'ete'e vazegħa'e ġabone tuġutuġu hidiro. U iniu Ubuga hezahohau'ete'e vazegħa'e ġabone mene hidi'uma, rehano Badi'a zama ġugi'ani'a ani ragano re'uma."

4

Iesu ebu Samaria Roġaeġa

¹ Iesu'a Ioane vitine ani tahi'atahi'a ufeta ġehaġa zamazadu babatisozi'ete'e hariġa Farisea azaġani'a iġiro.

² A'e Iesu'a mene babatisoziro, rehano ane tahi'atahi'a'a babatisoziro.

³ Ani'e Farisea azaġani'a ani moneo ġoere'ete'e ederirote, Iudea haba'a modadu bare Galilea haba'a onamiro.

⁴ Galilea haba'a oname'ete'e ibiġano ani'e Samaria haba'a vitine onamiro.

⁵ 'Ougadu Samaria haba'ano ne boro 'ahoga, niġa Sukao feuriro. E'e neġa'e Iakobo'a ubuga Iosefa harote'e haba'a uhiġano,

⁶ ebu Iakobo idu vuġa zuni e'ea. Iesu'a ibi faġa aradu fuġone runiro 'ahine, idu vuġa genaġano ehore radiro. A'e madai kirikiri.

⁷ Samaria roḡaeḡa 'ahogani'a vu abi ariro. Iesu'a ani horonadu niro, "Vu gagifine nu ini'umahe?"

⁸ E'e madaḡano Iesu tahi'atahi'a'e ogomu hoitoga veize ne onamadu ani teite mene radiro.

⁹ Ebu Samaria roḡaeḡani'a niro, "Ḡa'e Iuda vazēḡa, u e'e Samaria roḡaeḡa. Nougadu ḡa eḡe mazao vu umide'ohe?" Iuda azaḡa'e Samaria azaḡa teite mene tiburu'ete'e u'ano, ani 'ouge rae reiro.

¹⁰ Ebu Iesu'a naenaeniro, "Ḡa Badi'a'a nagi ḡahunoneḡa ḡanihi rae ederifone zu ḡae mazao vu umi'e'ete'e vazēḡa'e iniu rae ederifone, ḡa umihadu eḡe'a ḡabone vuḡa ḡanifo."

¹¹ Roḡae e'e'a niro, "Vaze boro, ḡae mazao vu abe'ete'e ḡauḡa'e o'o'a zu idu vuḡa 'ahi'e vo hutuna. Ḡabone vuḡa'e nouma me'uma?"

¹² Emeḡe vouḡa Iakobo'a idu vuḡa 'ahi rifiro. Ani idu 'ahi vuḡanono'o vu gagiro, ebu ani ubuga duḡuru zu ane'a ḡubuzirote'e ḡauḡa zuni vu 'ahi gagiro. Ḡa'e ani ufeta vitine ḡihi'aḡahe?"

¹³ Iesu'a naenaeniro, "Iniu'a vu 'adi gage'ete'e vazēḡa'e irigani'a bare mo'oni'uma.

¹⁴ Rehano iniu eḡe'a hau'ete'e vuḡa gage'ete'e vazēḡa'e iriga mene bare mo'oni'uma. Eḡe'a hau'ete'e vuḡa'e ane zamao sore ite'ete'e iduḡa vuḡa teigi'uma ebu ḡabone tuḡutuḡu ha'uma."

¹⁵ Roḡae e'e'a niro, "Vaze boro, e'e vuḡa'e eḡe eno'i. 'Ougine, irinehe mene bare mo'ohi'uma zu vu aboḡa veize e 'ahi mene bare ari'uma."

¹⁶ Iesu'a niro, "Ḡa onamadu i'u hune aro'i."

¹⁷ Roḡae e'e'a naenaeniro, "E ihe o'o'a." Iesu'a niro, "Ḡa'a i'u o'o'a ra'eta'a'e hube.

¹⁸ Ḡa'e ibite i'u fu'o meiro, ebu izidi ḡae teite radiu'ete'e ohozeḡa zuni ḡae mene i'u. Ḡa'a rata'a'e hube."

¹⁹ Ebu roḡae e'e'a niro, "Vaze boro, e ḡa'e peroveta vazēḡa rae edereha.

²⁰ Vouḡafe, Samaria azaḡani'a Gerizimi maḡa 'ada kuraro. Rehano za, Iuda azaḡa'e, 'Kuru haba'a'e Ierusalem'a da'o,' rae ra'ohe."

²¹ Iesu'a niro, "Roḡae, eḡe ḡoere 'ahi mae ḡihino'i. Mada 'ahogani'a arine, za Mama mazao kurau'ete'e haba'a'e mene maḡa 'ada ga mene Ierusalem'a re'uma.

²² Za, Samaria azaḡa'e iniu mazao kurau'eta'a'e aḡu'a. U eme, Iuda azaḡa'e iniu mazao kurau'eta'a'e edeḡa, mazaḡa Badi'a'a vase ḡabozite'e vazēḡa'e Iuda azaḡa mazaono'o tuḡuniro.

²³ Rehano hube hune kurau'ete'e azaḡani'a Badi'a Vine inaraḡa hina zu ḡoere huga hina Mama mazao kuratite'e madaḡani'a ari'uma, ebu izidi'e e'e madaḡa ra'ohe. Mama'a ani mazao 'ouge kurau'ete'e azaḡa vaḡe'ohe.

²⁴ Badi'a'e vine, e'ano'o iniu'a ani mazao kurau'ete'e azaḡa'e Badi'a Vine inaraḡa hina zu ḡoere huga hina kura'uma."

²⁵ Roḡae e'e'a niro, "Eḡe edeḡa, Mesia, Keriso rae hune'ete'e vazēḡa'e ari'uma. Ani'a arine, ḡau nidu'a ihofi'uma."

²⁶ Iesu'a niro, "Izidi ḡa'ete'e vazēḡa'e Keriso, eḡe."

Iesu Tahi'atahi'a'a Bariro

²⁷ Iesu'a 'ouge ḡoerirotene, ane tahi'atahi'a'a feuri ariro. Ebu ze zaguzagaro, mazaḡa ani'e roḡae 'ahoga teite ḡoere radiro. Rehano vase 'ahogani'a Iesu mazao nina'a, "Ḡa nougihi ra'ohe?" ga "Ḡa nougadu ani teite ḡoere'ohe?" rae mene ḡadiniro.

²⁸ Ebu roḡae e'e'a vu ḡoḡoreḡa modadu ne onamiro, ebu ne azaḡa ziro,

29 “Aradu vase 'adi ġiano'i! Ani eġe'a haġairote'e haġaiġa nidu'a eheha. Ani'e Keriso gaogil!”

30 Ebu ze neze modadu Iesu vaġe onamiro.

Hirive'ete'e Azaġa

31 E'e zamaġano Iesu tahi'atahi'a'a Iesu uminiro, “Rabi, ġa ogomu nu ano'i.”

32 Rehano ani'a ziro, “Ogomu'e eġe mazao e'e, rehano za'e ogomu e'e moneo'e aġu'a.”

33 Ebu ze zeġe'a bare ġadimutitiro, “Vaze 'ahogani'a ogomu hanahe?”

34 Iesu'a ziro, “Eġe ogomu'e eġe tuġuhirote'e vazega ura haġae'ete'e zu ane gau haġae hune'ete'e ra'ohe.

35 Za'e, 'Bato ġazaġa enogano hirivite'e madaġa me'uma,' rae ra'ohe. Rehano eġe'a zi'ohe, ubumaze ra'anadu meba faine ġiano'i. Meba ogomuġani'a hudanadu hirive'ete'e madaġa 'ai maha.

36 Hirive'ete'e vazega'e gauga naega hide'ohe, ebu ane hirivadu ġabone tuġutuġu hide'ete'e huga nu'one'ohe. 'Ougine, ġorau'ete'e vazega zu hirive'ete'e vazega, anianine matu'e tibura'uma.

37 Ġoere 'ahi'e hube, 'Vaze 'ahoga'e ġorau'ohe ebu 'ahoga'e hirive'ohe.'

38 Zae'a mene ġorarote'e ogomuġa hirivoga veize e za tuġuziro. Vaze 'ahoga'ahoga'e gau boro haġairo, u za'e zeġe gauono'o huga ma'ohe.”

Samaria Azaġani'a Iesu mazao Firo

39 Ne be'ano'o Samaria azaġa ġehaġani'a Iesu mazao firo, mazaġa roġae e'e'a 'ahige rae fureniro, “Ani e'a haġairote'e haġaiġa nidu'a eheha.”

40 Ze ani vaġe aradu uminiro, “Emeġe teite mada nu rado'i.” 'Ougadu ani'e zeġe teite mada aheu e'ea radiro.

41 Ebu Iesu ġoere u'ano, vase ufeta ġehaġani'a ani mazao firo.

42 Ebu zeġe'a roġae e'e niro, “Eme'e mene ġae ġoere u'ano, rehano eme emeġe'a bare ani ġoere egate'e u'ano ani mazao fie'ohe. Mazaġa eme edereha, vase 'adi'e hube hune raha 'adi azaġa nidu'a ġaboze'ete'e vazega.”

Kini Gau Vazega Ubuga Fainiro

(Mataio 8:5-13; Luka 7:1-10)

43 Mada aheu enogano Iesu'e e'ea iġunadu Galilea haba'a onamiro.

44 Mazaġa ani ane'a bare 'ahige rae reiro, “Peroveta vazega'e ane haba azaġani'a mene gubane'ohe.”

45 Ani Galilea haba'ano feurirotene, Galilea azaġani'a ani mae zouniro, mazaġa ze Iġine Modirote'e Muġa madaġano Ierusalemāo radiu'ena'a, Iesu'a Mui e'e zamaġano haġairote'e haġaiġa nidu'a horoniro.

46 Ebu Iesu'a Galilea haba'ano Kana neġa bare onamiro. A'e vu ġihune vaini vuġano haġairote'e neġa. E'ea kini gau vazega 'ahogani'a radiunu, ebu ani ubuga'e uġi'a madu Kaperanauma zamaġano radiunu.

47 Ani'e Iesu'a Iudea haba'anono'o Galilea haba'ano feuri arirote'e iġirotene, ani vaġe onamadu uminiro, “Ubudehe'e uġi'a madu nariga rudau'ohe. Ġa eġe teite Kaperanauma ooadu ani faino'i.”

48 Ebu Iesu'a niro, “Za'e haġai nu badeġa zu zaguzagatite'e haġaiġa mene horonine, eġe mazao mene fi'uma.”

49 Kini gau vazegani'a niro, “Vaze boro, ubudehe 'izema rudanogano, aro ovoihi.”

50 Iesu'a naenaeniro, “Onamo'i. Ubugo'e ġabodi'uma.” 'Ouge reirotene, ani Iesu ġoere mae ġihiniro ebu ani ne ovoiro.

⁵¹ Ani ibio ovoe'ete'e zamaḡano, ane tuḡure azaḡani'a ani hidadu ihoniro, "Ubugo'e ḡabodeha!"

⁵² Ebu ani'a ḡadiziro, "Ubudehe'e nani'a manoreha?" Zeḡe'a niro, "Ohoḡore ḡorava mone mada tiba zamaḡano gigi'ani'a hauḡeḡa."

⁵³ 'Ougadu moga'e ederiro, e'e madaḡa'e Iesu'a, "Ubugo'e ḡabodi'uma," rae reirote'e madaḡa. E'ano'o ani zu ane neo tiburu radiu'ete'e azaḡa nidu'a'e Iesu mazao firo.

⁵⁴ A'e Iesu'a Iudea haba'anono'o Galilea haba'a arirote'e enogano haḡairote'e haḡai nu badeḡa aheuḡa.

5

Betesaida Du'ura Genagano Ugi Vazeḡa Fainiro

¹ E'e enogano Iuda azaḡa mui madaḡa 'ahoga meiotene, Iesu'e Ierusalem itiro.

² Ierusalem zamaḡano ibiheta 'ahoga niḡa'e Mamoe Ibiheta. Ibiheta e'e uhiḡano Heberu ḡoe'ano Betesaida rae hune'ete'e du'uraḡa kome'a 'ahoga'e e'e, ebu e'e du'uraḡa genagano ibi zauhaḡa'e fu'o.

³ Ebu ugi azaḡa ḡehaḡani'a mada nidu'a e'ea baze baninu. Ze'e ubuma kuruḡa azaḡa, oda sau'a azaḡa zu ahi'a mene hagane'ete'e azaḡa.*

⁵ Zeḡe bo'aḡano muri 38 zamaḡano uḡinirote'e vazeḡani'a radiunu.

⁶ Iesu'a ani de'ea baze radiu'ete'e horonadu ani faḡa hune uḡinirota'a'e ederiro. 'Ougadu ane'a ugi vazeḡa niro, "Ḡa manoroga urate'ehe?"

⁷ Ugi vazeḡani'a naenaeniro, "Vaze boro, vu'a hagare'etene, vaze 'ahogani'a du'ura zamaḡano e mene danahe ohohe'ohe. Ebu e eḡe'a bare diuḡi oname'ete'e zamaḡano vaze 'ahogani'a ibite diuḡe'ohe."

⁸ Ebu Iesu'a niro, "Iḡuno'i, ebu farataḡo madu onamo'i."

⁹ E'ebone ugi vazeḡa 'ai zogone manoriro ebu farataḡa madu onamiro. E'e madaḡa'e Bana Madaḡa.

¹⁰ E'ano'o Iuda azaḡa ibitozi'ete'e azaḡani'a uḡiono'o manorirote'e vazeḡa niro, "Izidi'e Bana Madaḡa. Ḡa'a farataḡo odohe'eta'a'e Mose goro ḡoe'a vari'e'ete'e haḡaiḡa."

¹¹ Rehano ani'a naenaeniro, "Faihate'e vazeḡani'a, 'Farataḡo madu onamo'i,' rae eheha."

¹² Zeḡe'a ḡadiniro, "Iniu vaze'a, 'Farataḡo madu onamo'i,' rae ḡaha?"

¹³ Rehano manorirote'e vazeḡa'e iniu'a ani fainirota'a'e aḡu'a, mazaḡa Iesu'a e'ea radirote'e azaḡa ḡunuḡano dauḡiro.

¹⁴ E'e enogano Iesu'a kuru neḡa haba'ano ani hidadu niro, "Ḡiano'i, ḡa 'ai manoreha. E'ano'o ufeta sau'ani'a ḡae mazao mene fureranoga veize, haḡai sau'a ago bare haḡao'i."

¹⁵ Ebu vaze e'e'a onamadu Iuda azaḡa boroboro ziro, "Faihate'e vazeḡa'e Iesu."

Badi'a Ubuga

¹⁶ Iesu'a ugi vazeḡa Bana Madaḡano fainirote'e u'ano, Iuda azaḡa ibitozi'ete'e azaḡani'a Iesu rae sausauniro.

¹⁷ Rehano Iesu'a ziro, "Eḡe Mama'a mada nidu'a gaue'ohe onao izidi, e'ano'o eḡe zuni gaue'ohe."

¹⁸ Iesu'a 'ouge reiro 'ahine, Iuda azaḡa ibitozi'ete'e azaḡani'a ani matihi radu ufeta inariro. A'e mene mazaḡa Iesu'a Bana Madaḡa goroḡa

* **5:3 5:3** ebu ze vu hagaroga guhininu. ⁴ Mazaḡa mada tibatika Zuh'i'a Boro tuḡure vigani'a ovadu vuḡa mirunido. Vu hagarirote'e enogano iniu ugi vazeḡa ibite vuo diuḡirota'a'e ugize'a manorido.

vari'irote'e da'o, rehano mazağa ani ane'a bare, "Badi'a'e ege Mama," radu ane'a bare Badi'a teite idaniro.

¹⁹ Ebu Iesu'a naenaeziro, "Ege'a hube hune zi'ohe, Badi'a Ubuga'e ane da'o gau 'ahoga hağaoga'e mene idağa, rehano Mogani'a hağae'ete'e hağaiga horonadu e'e hegote hağae'ohe. Mazağa Mogani'a hağae'ete'e hağaiga Badi'a Ubuga zuni hağae'ohe.

²⁰ Moga'e ani Ubuga zamare borofe'ohe, ebu ani'a nagini hağae'ete'e hağaiga nidu'a Ubuga ihone'ohe. Ebu 'ahiguğa ufeta vitine'ete'e hağaiga gihi'ağa Ubuga ihonadu zae mae zaguzaguzi'uma.

²¹ Mogani'a rune azağa mae ghizadu gaboze'ete'e teige, Ubuga zuni ane'a urate'ete'e azağa gabone zini'ohe.

²² Ebu Mogani'a vaze 'ahoga mene kotaze'ohe, rehano kota gağa nidu'a'e Ubuga 'evora tiro.

²³ E'ano'o vaze nidu'a'e Moga gubane'ete'e teige, Ubuga zuni gubani'uma. Iniu Ubuga mene gubane'ete'e vazega'e ani tugunirote'e Moga mene gubane'ohe.

²⁴ Ege'a hube hune zi'ohe, iniu ege goere igi'ete'e zu ege tuguirote'e vazega mazao fie'ete'e vazega'e gabone tugutuğu hidiro. Badi'a'a ani mene kotane'ohe ebu ani'e runeono'o gabone meiro.

²⁵ Ege'a hube hune zi'ohe, rune azağani'a Baid'a Ubuga ago igite'e madağani'a ari'uma, ebu izidi feureha. Ani ago igi'ete'e azağa'e gabodi'uma.

²⁶ Moga'e vaze gaboze'ete'e gaboneğa meirote'e teige, Ubuga zuni hanadu Ubuga'e gaboze'ete'e gaboneğa meiro.

²⁷ Ebu ani'e Vaze Ubuga radu Mogani'a vaze kotaze'ete'e gigi'ağa haro.

²⁸ E'e moneo ago zaguzagano'i, mazağa mada 'ahogani'a arine, rune azağa nidu'a iduono'o Ubuga ago igi'uma,

²⁹ ebu ze bare gabodi'uma. Manoga hağairote'e azağa'e gabone veize bare gabodi'uma, u sau'a hağairote'e azağa'e kotazoga veize bare gabodi'uma.

³⁰ E gau 'ahoga ege'a bare hağaoga'e mene idağa. Mama'a ihi'ete'e idunağano, e vaze kotaze'ohe. Ege kota'e duduga, mazağa e ege urao mene hağae'ohe, rehano ege tuguirote'e vazega urao hağae'ohe."

Iesu moneo rae Fureniro

³¹ "E ege'a bare ege moneo rae furenine, za mene mae gihihi'uma.

³² Rehano Mama'a ege veize rae furene'ohe. E edega, ane ege moneo rae furene'eta'a'e hube.

³³ Za'a vaze nu Ioane vage tuguzirotene, ani ege moneo goere huga rae fureniro.

³⁴ E vaze'a ege moneo rae furenoga mene urate'ohe. Rehano e Ioane goere'e hube rae zi'eta'a'e za'a ani goere egadu gabone hidoga veize ra'ohe.

³⁵ Ioane'e ihure duhuga teige zamaze aganiro, ebu za mada tahiğa ani agağano matu'ihhi reiro.

³⁶ Rehano ege moneo rae furene'ete'e gağa 'ahoga'e ege mazao e'e. A'e Ioane'a ege moneo rae furenirote'e goe'a vitinoga. Mama'a ege mazao gau nu enadu 'Hağae haugo'i,' reiro, ebu e izidi e'e gağa nidu'a hağae'ohe. E'e gağa nidu'a Mama'a ege tuguirote'e rae furene'ohe.

³⁷ Ebu Mama'a ege tuguhadu ani ane'a bare ege moneo rae fureniro. Rehano za ani ago mene hune igiro zu irağa mene hune horoniro.

³⁸ Za ani'a tugunirote'e vazega mazao mene fie'ete'e u'ano, ani goere'e zae zamao mene radiu'ohe.

³⁹ Za'e Buka Zaḡoḡa faifaine ḡiane'ohe, mazaḡa e'e ḡianine, ḡabone tuḡutuḡu hidi'uma rae zamare'ohe. Buka Zaḡoḡani'a eḡe moneo rae furene'ohe.

⁴⁰ Rehano za eḡe vaḡe aradu ḡabone tuḡutuḡu hidoga hezahohau'ohe.

⁴¹ E vaze'a niguhe'ete'e mene mae ḡihine'ohe.

⁴² E edeḡa, za zamaze nidu'a hina Badi'a mene zamare'ohe.

⁴³ E'e Mamahe niḡano ariro, rehano za e mene mae ḡihihe'ohe. U vaze 'ahogani'a ane niḡano arine, za ani mae ḡihini'uma.

⁴⁴ Za zae'a bare nigutite'ohe, rehano Badi'a tibuhugani'a za niguzoga mene uratadu e'e veize'e mene inare'ohe. E'ano'o za'a eḡe mazao fioga zuni mene idaḡa.

⁴⁵ Eḡe'a Mama ubumao za kotao ohozi'uma rae ago zamaro'i. Za kotao ohoze'ete'e vazeḡa'e Mose. Za'e Mose goro ḡoe'a hegotadu ḡabone hidi'uma rae zamare'ohe.

⁴⁶ Zae'a Mose mae ḡihinifone, eḡe mazao fifo, mazaḡa ani'e Buka Zaḡoḡano eḡe moneo mirihiro.

⁴⁷ Rehano za Mose'a mirihirote'e ḡoe'a'e mene mae ḡihine'ohe. Tena nougenouge eḡe ḡoere mae ḡihini'uma?"

6

Vaze 5,000 ḡubuziro

(Mataio 14:13-21; Mareko 6:30-44; Luka 9:10-17)

¹ E'e enogano Iesu'e Galilea du'uraḡa, niḡa 'ahoga'e Tiberia, moneafa fare onamiro.

² Ebu vaze ḡuḡuvaḡani'a ani hegotiro, mazaḡa ze ani'a uḡi azaḡa mazao haḡairote'e haḡai nu badeḡa horoniro.

³ Ebu Iesu'a maḡa itadu ane tahi'atahi'a teite e'ea ehoriro.

⁴ Iuda azaḡa Iḡine Modirote'e Muiḡa'e hanitiro.

⁵ Iesu'a dude ehamanadu vaze ḡuḡuvaḡani'a ane vaḡe are'ete'e horonirotene, Filipi ḡadiniro, "Eme vaze ḡuḡuvaḡa 'adi ḡubuzoga veize 'uvahu odoga'e nouma hoiti'uma?"

⁶ Ani Filipi tuhune nurihi radu 'ouge rae ḡadimaro, mazaḡa ani ane'a bare nagini haḡai'uma rae ederiro.

⁷ Ebu Filipi'a naenaeniro, "Bato fu'o uḡidu fare gauḡa hadiḡa* hina 'uvahu odoga hoitadu, ze tibatiba anoga veize tahitahe zinine zuni mene idara'uma."

⁸ Ebu Iesu tahi'a 'ahoga, Simona Petero negoḡa, Anderea'a niro,

⁹ "'Adao tahi'a ohozeḡa 'ahoga mazao'e 'uvahu odoga† fu'o zu ḡozone aheu e'e, rehano vaze ufeta ḡehaḡa u'ano mene idara'uma."

¹⁰ Ebu Iesu'a ane tahi'atahi'a ziro, "Vaze nidu'a ehoroi' rae zo'i." A'e ve ḡunuḡa haba'a u'ano, zeḡe nidu'a e'e rana ehoriro. Zeḡe bo'aḡano ohoze nidu'a'e 5,000 heuḡa.

¹¹ Ebu Iesu'a 'uvahu odoga madu Badi'a mazao manoḡa tauḡi reiro, ebu e'ea ehore radiu'ete'e azaḡa ḡahugiro. Ebu ḡozone zuni 'ouge haḡadu zeḡe urao borofe aro.

¹² Vaze nidu'a au ubararotene, Iesu'a ane tahi'atahi'a ziro, "Ogomu ḡaha'aḡaha'a ago mode tauḡo'i, rehano nidu'a nu'ono'i."

¹³ E'ano'o 'uvahu odoga fu'o hina vaze nidu'a borofe arote'e enogano modirote'e ogomuḡa nu'onirotene, tunahu nidu'a gaubanana aheu fare iri'avoniro.

* **6:7 6:7** *Denari 200*. Denari tiba'e mada tiba gau naeḡa. † **6:9 6:9** *bali 'uvahu odoga*

14 Iesu'a haġai nu badeġa haġairote'e vaze nidu'a horonadu 'ahige ġadahe ġoeriro, "Hube hune vaze 'adi'e raha 'ahao ari'uma rae reirote'e peroveta vazegħa!"

15 Iesu'e ze'a aradu inaraze hina ani obone kinio ohonihi rae ederiro. 'Ougadu ane da'o maġa bare itiro.

Vu rana Onamiro

(Mataio 14:22-27; Mareko 6:45-52)

16 Ġoravararotene, Iesu tahi'atahi'a'e Galilea du'uraġa ovoiro.

17 Uzaborarotene, Iesu'a zeġe vaġe mene arirote'e u'ano, ze ġasio tirirotu ebu du'ura moneafa faradu Kaperanauma onamiro.

18 Ebu zavora boro'a feuradu sa'u'a vu kafenirotu.

19 Ze fu'o ga fu'o tiba fare kilomita reve onamirotene, Iesu'a vu rana onamadu ġasize hanitirirote'e horonirotu. 'Ougadu ze rihau rudaro.

20 Rehano ane'a ziro, "'Adi'e eġe. Ago rihano'i."

21 E'ebone ze ani ġasio mae zounirotu ebu ġasi'e zeġe'a oname'ete'e haba'ano zogone hebetirotu.

22 Irarirotene, du'ura moneafao radiu'ete'e vaze ġuġuvaġani'a ederiro, ohogore'e ġasi tiba da'o e'ea radiu, ebu Iesu'e ane tahi'atahi'a teite ġasio mene tirirotu ane tahi'atahi'a'a da'o onamiro.

23 E'e madaġano ġasi nu'e Tiberiaono'o arirotu, ebu Zuhi'a Boro'a kuranadu vaze ġuġuvaġa 'uvahu odoga hina ġubuzirote'e haba'ano hebetirotu.

24 Ebu Vaze ġuġuvaġani'a ehamanadu Iesu zu ane tahi'atahi'a'e de'ea mene horozirirotene, ġasizeo tirirotu Iesu vaġe Kaperanauma onamiro.

Iesu'e Ġabone Zini'ete'e Ogomuġa

25 Ze Iesu du'ura moneafao horonadu ġadinirotu, "Rabi, ġa nani'a 'aha feureha?"

26 Iesu'a naenaenzirotu, "Eġe'a hube hune zi'ohe, za eġe vaġe'eta'a'e, mene mazaġa eġe'a haġairote'e haġai nu badeġa horoneha, rehano mazaġa 'uvahu odoga au idaraneha.

27 Ruhuru'ete'e ogomuġa veize ago gauo'i, rehano ġabone tuġutuġu hidifine mene hauġe'ete'e ogomuġa veize gauo'i. E'e ogomuġa'e Vaze Ubugani'a zini'uma, mazaġa ani'e 'ouge haġaoga veize Moga Badi'a'a ohonirotu."

28 Ebu zeġe'a ġadinirotu, "Badi'a gauġa haġaifine eme nougi'uma?"

29 Iesu'a naenaenzirotu, "Badi'a gauġa'e ane'a tuġunirote'e vazegħa mazao fie'ete'e ra'ohe."

30 Zeġe'a nirotu, "Eme horonadu ġae mazao fioga veize, ġa haġai nu badeġa 'ahoga haġao'i. Ġa nagi haġai nu badeġa haġai'uma?"

31 Buka Zaġoġano Mose'a haġairote'e haġaiġa moneo 'ahige rae mirihirotu, 'Vaze nidu'a anoga veize ani'a adureono'o ogomu zinirotu.' E'e teige, eme vouġa'e haba boha'ano onamirote'e zamaġano mana aro."

32 Iesu'a ziro, "Eġe'a hube hune zi'ohe, adureono'o ogomu zinirote'e vazegħa'e mene Mose, rehano eġe Mama. Ani'a adureono'o ogomu huga zini'ohe.

33 Badi'a'a zini'ete'e ogomuġa'e adureono'o ovadu raha 'adi azaġa ġabone zini'ohe."

34 Zeġe'a nirotu, "Vaze boro, e'e ogomuġa'e mada nidu'a rifo'i."

35 Iesu'a ziro, "E'e ġabone zini'ete'e ogomuġa. Iniu eġe vaġe are'ete'e vazegħa'e mene hune vinini'uma, ebu iniu eġe mazao fie'ete'e vazegħa'e iriga mene hune mo'oni'uma.

36 Rehano e ibite zirirote'e teige, za'e e horoheha rehano, eġe mazao mene fie'ohe.

³⁷ Mama'a ini'ete'e azağa nidu'a'e ege vağe ari'uma, ebu iniu ege vağe are'ete'e vazağa'e ege'a mene hune hegone vağini'uma.

³⁸ Ege'a ege ura hağaoga veize adureono'o mene ovairo, rehano ege tuğuhrote'e vazega ura hağaoga veize ovairo.

³⁹ Ebu ege tuğuhrote'e vazega ura'e, ani'a inirote'e azağa bo'ağano tiba zuni ege'a mene daunadu, mada gonagano zege nidu'a bare gaboze'ete'e ra'ohe.

⁴⁰ Ege Mama'e iniu Ubuga horonadu ane mazao fie'ete'e azağa nidu'a gabone tuğutuğu hidoga urate'ohe. E mada gonagano ze bare gabozi'uma."

⁴¹ Ebu Iuda azağani'a Iesu moneo gumude goeriro, mazağa ani ane'a bare adureono'o ovairote'e ogomuğa rae reiro.

⁴² Ebu ze 'ahige rae reiro, "Vaze 'ahi'e Iosefa ubuga Iesu. Eme ani vi'a zu moga edeğa. Ani nougadu, 'E'e adureono'o ovairo,' rae ra'ohe?"

⁴³ Iesu'a ziro, "Za ege moneo ago gumude goero'i.

⁴⁴ Mamahe'a ege tuğuhro. E'ano'o ani'a vaze mene ibitohaune, vazeni 'ahogani'a ege vağe aroga mene idağa. Ege vağe are'ete'e vazega'e mada gonagano ege'a bare gaboni'uma.

⁴⁵ Buka Zağogano peroveta azağani'a 'ahige rae mirihiro, 'Badi'a'a zege nidu'a ihozi'uma.'✠ Iniu Mama goere egohu'ete'e zu ani mazaono'o edeğa ma'ete'e azağa nidu'a'e ege vağe are'ohe.

⁴⁶ Vazeni 'ahogani'a Mama mene horoniro, rehano Badi'a mazaono'o arirote'e vazegani'a da'o Mama horoniro.

⁴⁷ Ege'a hube hune zi'ohe, iniu ege mazao fie'ete'e vazega'e gabone tuğutuğu hidiro.

⁴⁸ E'e gabone zini'ete'e ogomuğa.

⁴⁹ Zae vouğa'e haba boha'ano mana aro, rehano ze rudaro.

⁵⁰ U ogomu 'adi'e adureono'o ovadu iniu'a e'e aune, ani mene ruda'uma.

⁵¹ E'e adureono'o ovadu gabone zini'ete'e ogomuğa. Iniu ogomu 'ahi aune, radiu tuğutuği'uma. E'e ogomuğa'e ege ahiri. Raha 'adi azağa gabozifine, ege'a ahirihe zini'uma."

⁵² Ebu Iuda azağani'a zege'a bare ta'irote'ena'a, 'ahige rae reiro, "Vaze 'adi'e nougenouge ahi'a rifadu eme a'uma?"

⁵³ Iesu'a ziro, "Ege'a hube hune zi'ohe, za Vaze Ubuga ahiri mene aune zu ruğa mene gagine, zamazeo gabone'e o'o'a.

⁵⁴ Iniu ege ahiri au'ete'e zu ruhe gage'ete'e vazega'e gabone tuğutuğu hidiro, ebu mada gonagano ege'a ani bare gaboni'uma.

⁵⁵ Mazağa ege ahiri'e ogomu huga zu ege ru'e vu huga.

⁵⁶ Iniu ege ahiri au'ete'e zu ege ru gage'ete'e vazega'e ege teite tiburanadu radiu'ohe, ebu ege zuni ani teite tiburanadu radiu'ohe.

⁵⁷ Mama gabode radiu'ete'e'a tuğuhro, zu ani u'ano ege zuni gabode'ohe. E'e teige, iniu ege ahiri au'ete'e vazega'e ege u'ano gabodi'uma.

⁵⁸ E'e adureono'o ovairote'e ogomuğa huga. Ogomu 'ahi'e mene vouğaze'a arote'e ogomuğa heuğa. Ze oganadu vesu'u rudaro. U ogomu 'ahi au'ete'e vazega'e gabone tuğutuğu hidi'uma."

⁵⁹ Iesu'a 'adi goe'a Kaperanauma nu'onu'o neğano ihozirote'e zamağano ziro.

Iesu Tahi'a Ġehağani'a Iesu Muhiniro

⁶⁰ Iesu tahi'a ġehaġani'a ani ġoere e'e egadu 'ahige rae reiro, "Ani ihore'e riġa. Iniu'a e'e mae ġihini'uma?"

⁶¹ Iesu'e ane tahi'atahi'a'a ġoere e'e u'ano gumude'ete'e ederadu ziro, "Ġoere e'e u'ano zamaze adudu'ehe?"

⁶² Tena za Vaze Ubugani'a ibite radirote'e haba'a bare itoga horonine, nougi'uma?

⁶³ Badi'a Vine'e ġabone zini'ohe. Vaze inaraono'o ġabone hidoga mene idaġa. Eġe'a zeate'e ġoe'anono'o za Badi'a Vine ma'ohe zu ġabone hide'ohe.

⁶⁴ Rehano zae bo'aġano nu'e eġe mazao mene fie'ohe." Iesu'e ġadaheġanono'o iniu'a ani mazao mene firota'a'e zu iniu'a revohatita'a'e ederiro 'ahine, 'ouge reiro.

⁶⁵ Ebu ani'a ziro, "E'e u'ano, e ibite 'ahige rae reiro, 'Mama'a iniu eġe vaġe aroga gararine, vazeni 'ahoga zuni eġe vaġe aroga'e mene idaġa."

⁶⁶ E'e madaġanono'o ane tahi'a ġehaġani'a ani modadu mene bare hegotiro.

⁶⁷ Ebu Iesu'a ane tahi'a gaubanana aheu fare ġadiziro, "Zae zuni eġe modihi ra'ehe?"

⁶⁸ Simona Petero'a naenaeniro, "Zuhi'a Boro, ġabone tuġutuġu rifi'ete'e ġoe'a'e ġae mazao, e'ano'o eme ġa mene modi'uma.

⁶⁹ Eme ġa'e Badi'a mazaono'o arirote'e Vazeġa Zaġoġa rae fie'ohe zu edere'ohe."

⁷⁰ Iesu'a naenaenziro, "E za, gaubanana aheu fare ohoziro, rehano zae bo'aġano vaze tiba'e Diabolo'a ragano reiro."

⁷¹ Iesu'a Isakariota vazēġa Simona ubuġa, Iuda moneo 'ouge reiro. Ani zuni Iesu tahi'a gaubanana aheu fare bo'aġano tahi'a 'ahoga, rehano vesu'u Iesu revohatite'e vazēġa reiro.

7

Taruha Muġa Onamiro

¹ E'e enogano Iesu'a Galilea haba'ano ragave onamiro. Ani Iudea haba'ano ragavoga mene uratiro, mazaġa e'ea Iuda azaġa ibitozi'ete'e azaġani'a ani matihi radu guhine radiro.

² Ebu Iuda azaġa mui 'ahoga, Taruha Muġani'a hanitiro.

³ 'Ougadu Iesu negoġa duġuru'a Iesu niro, "Ġa haba 'ahi modadu Iudea haba'a onamo'i. 'Ougine ġa hegote'ete'e azaġani'a ġae'a haġae'ete'e haġai gigi'aġa horoni'uma.

⁴ Iniu ane bare vaze mazao furenihi ra'ete'e vazēġa'e gau 'ahoga mene sifu haġae'ohe. Ġa haġai 'ahiguġa haġae'ete'e u'ano, raha 'adi azaġa nidu'a mazao ġae'a bare fure'o'i."

⁵ Iesu negoġa duġuru'a 'ouge nirota'a'e mazaġa zeġe zuni ani mene mae ġihiniro.

⁶ Ebu Iesu'a naenaenziro, "Izidi'e eġe'a mene onamite'e madaġa, rehano za zae ura madaġano onamoga'e idaġa.

⁷ Raha 'adi azaġa'e za mene he'ehe'eze'ohe, u e'e he'ehe'ehe'ohe, mazaġa e haġaize'e sau'a rae furene'ohe.

⁸ Za mui e'e veize onamo'i. E izidi'e mui e'e veize mene onami'uma, mazaġa eġe mada'e 'ize mene feureha."

⁹ Ani 'ouge rae zeadu Galilea haba'ano radiro.

¹⁰ Iesu negoġa duġuru'e mui e'e u'a itirote'e enogano ani vaze'a mene ederifine vesu'u sifu itiro.

¹¹ Ebu Iuda azağa ibitozi'ete'e azağani'a mui madağano Iesu vağe ragave'ena'a, vaze e'ea gadimaro, "Vaze a'e noumao?"

¹² Ebu vaze guğuvağani'a Iesu moneo gumudiro. Nu'e raena'a, "Ani'e vaze manoğa," ebu nu'e raena'a, "Mene, ani vaze so'oze'ohe," rae reiro.

¹³ Rehano ze Iuda azağa boroboro rihoziro 'ahine, Iesu moneo hunio mene rae fureniro.

Kuru Neğano Ihoziro

¹⁴ Mui e'e gaha'a hauğirotene, Iesu'a kuru neğa haba'a itadu vaze gadahe ihoziro.

¹⁵ 'Ougadu Iuda azağa ibitozi'ete'e azağa'e zaguzaganadu 'ahige rae reiro, "Vaze 'adi'e mene hune mirihiro, rehano ani edeğa 'ahiguğa'e nougenouge meiro?"

¹⁶ Iesu'a naenaenziro, "Eğe ihore'e mene ege mazaono'o, rehano ege tuğuhrote'e vazeğa mazaono'o ariro.

¹⁷ Iniu Badi'a ura hağaihi ra'ete'e vazeğa'e ederi'uma, ege ihore'e Badi'a mazaono'o ariro ga ege edeganono'o ariro.

¹⁸ Iniu ane edegano goere'ete'e vazeğa'e vaze'a ani nigunoga urate'ohe. U ani tuğunirote'e vazeğa nigunoga urate'ete'e vazeğa'e goere huga ra'ohe zu ani mazao ve'oğa o'o'a.

¹⁹ Mose'a goro goe'a za ziniro, rehano zae bo'ağano vaze 'ahoga zuni e'e mene hegote'ohe. Nougadu za e uğuhe ruhihi ra'ohe?"

²⁰ Vaze guğuvağani'a naenaenziro, "Vine sau'ani'a ga ragano reiro! Ğa game nuri'ete'e vazeğa'e o'o'a."

²¹ Iesu'a ziro, "Eğe'a Bana Madağano hağai gigi'a 'ahoga hağadu zae nidu'a zaguzagau'ohe.

²² Mose'a ahiri rana iğuri hağae'ete'e goroğa goe'a ziniro. (Ahiri rana iğuri hağae'ete'e goroğa goe'a'e mene Moseono'o, rehano 'izema Mose'a fureranogano vouğazeono'o ariro.) E'ano'o za Bana Madağano zuni tahi'a kome'a ahiri rana iğuri hağae'ohe.

²³ Za Mose goro goe'a mene vari'oga veize, mada tibatiba Bana Madağano zuni tahi'a kome'a ahiri rana iğuri hağae'ohe. Tena ege'a Bana Madağano vaze 'ahoga ahiri nidu'a fainirote'e u'ano, za nougadu ege mazao mağune'ohe?

²⁴ Za'e vaze enona da'o gianadu ve'oğa rae ago ro'i. Rehano huga gianadu duduğa ga ve'oğa rae ro'i."

Iesu'e Kerisohe?

²⁵ E'e madağano Ierusalemno radiu'ete'e azağani'a gadimutitiro, "Vaze 'adi'e ze'a matihi rae inare'ete'e vazeğa.

²⁶ Ani hunio goere'ohe, rehano ze ani rana goere 'ahoga mene ra'ohe. Iuda azağa boroboro'a zuni ani'e hube hune Keriso ra'ete'e mae gihine'ehe?

²⁷ Rehano ani'e mene Keriso, mazağa eme vaze 'adi noumano'o arirota'a'e edeğa. Keriso'a arine, vazeni 'ahoga zuni ani noumano'o arirote'e mene ederi'uma."

²⁸ Ebu Iesu 'ize kuru neğa haba'ano ihoze'ete'ea, ani gihau goeriro, "O'e, za e edeğa ebu e noumano'o arirota'a'e edeğa. Rehano e ege edegano mene ariro. Ege tuğuhrote'e Badi'a'e hube hune. Za ani ağu'a.

²⁹ U e ani edeğa, mazağa e'e ani mazaono'o ariro zu ani'a ege tuğuhiro."

³⁰ 'Ouge reirotene, ze Iesu obone ti nuriro, rehano vaze 'ahoga 'evo'a hina mene oboniro, mazağa ani madağani'a 'ize mene feuriro.

³¹ Rehano vase ġuġuvaġa bo'aġano vase ġehaġa'e Iesu mazao fiadu reiro, "Keriso'a aradu haġai nu badeġa haġaine zuni, vase 'adi mene ufeta vitine haġai'uma!"

³² Farisea azaġa'e vase ġuġuvaġani'a Iesu moneo 'ouge gumude ġoerirote'e igiro. E'ano'o dibu'o vaseġa ġihi'aġaġihi'aġa zu Farisea azaġani'a Iesu obone tihi radu kuru neġa uti azaġa tuġuziro.

³³ 'Ougadu Iesu'a ziro, "E zae teite mada tahiġa da'o radadu eġe tuġuhirote'e vaseġa vaġe onami'uma.

³⁴ Za eġe vaġi'uma, rehano mene horohi'uma. Ebu za'e eġe'a radiu'ete'e haba'a onamoga'e mene idaġa."

³⁵ Ebu Iuda azaġa ibitozi'ete'e azaġa'e zeġe'a bare ġadimutitiro, "Ani no'e onami'uma 'ahine, eme ani mene horoni'uma ra'ohe? Ani Iuda azaġani'a radiu'ete'e Giriki azaġa haba onamadu Giriki azaġa ihozi'umahe?

³⁶ Ani'a 'ahige ra'ohe, 'Za eġe vaġi'uma, rehano mene horohi'uma, ebu eġe'a radiu'ete'e haba'a aroga zuni mene idaġa.' E'e huga'e nagini?"

Ġabone Vuġa

³⁷ Mui ġonaga madaġa'e mada boro hune. Iesu'a edau iġunadu vase ġuġuvaġa huze ziro, "Iniu iriga mo'one'ete'e vaseġa'e eġe vaġe aro'i ebu gago'i.

³⁸ Buka Zaġoġano reirote'e teige, iniu eġe mazao fie'ete'e vaseġa'e ġabone vuġani'a vu boro teige ane zamaġanono'o sore bua'uma."

³⁹ Ane'a ġabone vuġa reirota'a'e Vine Zaġoġa moneo rae radu iniu ani mazao fie'ete'e azaġa'e e'e hidi'uma rae reiro. Rehano e'e madaġano Vine Zaġoġa'e ze 'ize mene hidiro, mazaġa Iesu'e 'ize satauro rana mene rudanadu ani ni'e mene mae ġihiniro.

⁴⁰ Vaze ġuġuvaġani'a ġoere e'e igirotene, nu'e 'ahige rae reiro, "Vaze 'adi'e hube hune peroveta vaseġa. A'e emeġe'a guhine'ete'e vaseġa."

⁴¹ U vase nu'e raena'a, "Ani'e Keriso," ebu nu'e raena'a, "Mene, Keriso'e Galilea haba'anono'o mene ari'uma.

⁴² Buka Zaġoġano 'ahige rae reiro, 'Keriso'e kini Davida mariganono'o zu Davida ne Betelehemano'o ari'uma.✠"

⁴³ E'ano'o vase ġuġuvaġa'e Iesu u'ano a'adaro.

⁴⁴ Vaze nu'e ani obone tihi reiro, rehano vazeni 'ahogani'a ani rana 'evore mene tiro.

Vaze Boroboro'a Iesu mazao Mene Firo

⁴⁵ Ebu kuru neġa uti azaġani'a dibu'o vaseġa ġihi'aġaġihi'aġa zu Farisea azaġa vaġe bare onamiro. Ebu ze'a uti azaġa ġadiziro, "Za nougadu ani mene obone teadu tutune areha?"

⁴⁶ Zeġe'a naenaenziro, "Vaze 'adi teige ġoere manoġa ġoerirote'e vazaġa'e o'o'a!"

⁴⁷ Farisea azaġani'a ziro, "Zae zuni ani'a so'ozahē?

⁴⁸ Vaze ibitozi'ete'e azaġa ga Farisea azaġa bo'aġano ani mazao fie'ete'e vaseġa 'ahoga e'ehe? Mene!

⁴⁹ Vaze ġuġuvaġa 'ahi'e Mose goro ġoe'a aġu'a 'ahine, ani mazao fie'ohe. E'ano'o ze radiu tuġutuġu adugaġa hidi'uma!"

⁵⁰ Ibite Iesu vaġe onamirote'e vaseġa, Nikodemo zuni Iuda azaġa ibitozi'ete'e vaseġa 'ahoga. Ani'a ġadiziro,

⁵¹ "Emeġe goro idunaġano, eme'e vase ġoere egadu ani'a nagini haġae'ete'e 'izema ederogano ani'e ve'oġa rae mene ra'ohe."

⁵² 'Ougadu zeḡe'a naenaeniro, "Ġae zuni Galilea vazegāhe? Buka Zaḡoḡa bare me'odo'i, 'ougene peroveta vazegāni 'ahoga Galilea haba'ano mene fureru'eta'a'e ederi'uma."

⁵³ Ebu ze zeḡezeḡe ne oname ḡouriro.

8

Ubuma Ġezo Roḡaeḡa

¹ Ebu Iesu'a Olivi Maḡa onamiro.

² Irarirotene, oherebau uzeuze ani kuru neḡa haba'a onamiro. Ebu vase nidu'a ani vaḡe onamirotene, ani ehoradu ihoziro.

³ Ebu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa zu Farisea azaḡani'a ubuma ḡezo roḡaeḡa 'ahoga obone teadu vase ḡuḡuvaḡa zamao ohone tiro.

⁴ Ebu ze Iesu niro, "Ihore vazegā, roḡae 'ada'a ubuma ḡezo haḡae'ete'e emeḡe'a horonadu obone teha.

⁵ Mose goro ḡoe'ano Mose'a 'ahige rae reiro, 'Roḡae 'uguḡa'e hadi hina mau runo'i. Ġa'e nouge rae zamare'ohe?"

⁶ Ze ani tuhune nurihi radu 'ouge rae ḡadimaro, mazaḡa ani'a ve'ore naenaezine ani kotao mae ohonihi reiro.

Rehano Iesu'a ḡuḡuradu 'evo'a hina rahao mirihiro.

⁷ Ze Iesu barebare ḡadinirotene, ani'a iḡune edanadu ziro, "Zae bo'aḡano iniu mazao haḡai sau'a o'o'a vazegāni'a ibite geno hadi hina ani mau bohino'i."

⁸ Ebu ani bare ḡuḡuradu 'evo'a hina rahao mirihiro.

⁹ Ze Iesu ḡoere iḡirotene, ze tibatiba iḡune ḡouriro. Vaze boroboro'a ibitiro ebu kome'akome'a'e vesu'u iḡuniro. Ebu Iesu ane da'o roḡae edau'ete'e teite e'ea radiro.

¹⁰ Ebu Iesu'a bare iḡune edanadu roḡae e'e ḡadiniro, "Roḡae, ze noumao? Ġa'e ve'oḡa rae ra'ete'e vazegāni 'ahoga'e o'o'ahe?"

¹¹ Ane'a naenaeniro, "Vazeni 'ahoga o'o'a, vase boro." Iesu'a niro, "Eḡe zuni ḡa'e ve'oḡa rae mene ra'ohe. Onamo'i, ebu izidiono'o zama moneo haḡai sau'a ago bare haḡao'i."

Iesu'e Raha 'Adi Agaḡa

¹² Iesu'a bare ḡoeriro, "E'e raha 'adi agaḡa. Iniu eḡe hegote'ete'e vazegā'e uzabo zamaḡano mene hune ragavi'uma, rehano ḡabone hide'ete'e agaḡa me'uma."

¹³ Farisea azaḡani'a niro, "Ġa ḡae'a bare ḡae moneo rae furene'ohe. A'e huga o'o'a!"

¹⁴ Iesu'a naenaenziro, "E eḡe'a bare eḡe moneo rae furene'ohe, rehano eḡe ḡoere'e huga, mazaḡa e noumano'o arirote'e zu no'e onamita'a'e edeḡa. U za'e eḡe'a noumano'o arirote'e zu no'e onamita'a'e aḡu'a.

¹⁵ Za raha azaḡa zamarone idunaḡano iniu'e duduḡa ga ve'oḡa rae ra'ohe. Rehano e vase 'ahoga mazao duduḡa ga ve'oḡa rae mene ra'ohe.

¹⁶ Rehano eḡe'a vase mazao duduḡa ga ve'oḡa rae reine zuni, a'e duduga, mazaḡa mene eḡe da'o, rehano eḡe tuḡuhirote'e Mamahe'a eḡe teite radiu'ohe.

¹⁷ Zae goro ḡoe'ano 'ahige rae mirihiro, 'Vaze aheu'e ḡoere tiba reine, a'e hube.✧

¹⁸ E eḡe'a bare eḡe moneo rae furene'ohe, ebu eḡe tuḡuhirote'e Mamahe zuni eḡe moneo rae furene'ohe."

¹⁹ Ebu zeḡe'a ḡadiniro, “‘Ougadu mogo'e noumao?” Iesu'a naenaenziro, “Za eḡe zu Mama'e aḡu'a. Zae'a eḡe ederifone, eḡe Mama zuni ederifo.”

²⁰ Iesu'a kuru neḡa haba'ano ḡahunone hadiḡa ufe'ete'e maḡuḡa uhiḡano ihoze'ete'ea, ḡoere 'adi ziro. Rehano ani mada'e 'ize mene feuriro 'ahine, ze ani mene obone tiro.

Iesu'a Ane Rune moneo Ihoziro

²¹ Iesu'a bare ziro, “E'e oname dauḡi'uma, u za'e eḡe vaḡi'uma, rehano za haḡaize sau'a zamaḡano ruda'uma. Ebu eḡe'a onamite'e haba'a'e za'a aroga mene idaḡa.”

²² Iuda azaḡa boroboro'e zeḡe'a bare ḡadimutitiro, “Ani ane'a bare ma'umahe? Mazaḡa ani'a onamite'e haba'a'e emeḡe'a onamoga'e mene idaḡa rae ra'ohe.”

²³ Rehano Iesu'a ziro, “Za'e 'u'uḡanonono'o ariro, u e'e hitanaono'o ariro. Za'e raha 'adi azaḡa, u e'e raha 'adi mene vazēḡa.”

²⁴ E'ano'o e zeha, 'Za haḡaize sau'a zamaḡano ruda'uma.' Za eḡe'a eḡe moneo iniu rae ra'ete'e mene mae ḡihinine, za haḡaize sau'a zamaḡano ruda'uma.”

²⁵ Zeḡe'a ḡadiniro, “Tena ḡa iniu?” Iesu'a ziro, “E ḡadaheḡanonono'o e'e iniu rae zi'ohe.”

²⁶ E zae moneo zihi ra'ete'e ḡoe'a'e ḡehaḡa ebu za'e ve'oḡa ra'ete'e ḡoe'a zuni ḡehaḡa. Rehano eḡe tuḡuhirote'e vazēḡa'e huga radu e ani mazaono'o igirote'e ḡoe'a da'o raha azaḡa zi'ohe.”

²⁷ Rehano ze Iesu'a Moga moneo zirota'a'e mene ederiro.

²⁸ E'ano'o Iesu'a ziro, “Vaze Ubuga'e zae'a satauro rana mae ḡihinite'e madaḡano, za eḡe'a zi'ete'e vazēḡa'e eḡe rae ederi'uma. Ebu e eḡe edeḡano ḡau 'ahoga mene haḡae'ete'e, rehano Mama'a ihohirote'e ḡauḡa da'o ḡoere'eta'a'e ederi'uma.”

²⁹ Eḡe tuḡuhirote'e vazēḡa'e eḡe teite radiu'ohe. Ani'e eḡe da'o mene mode tauḡiro, mazaḡa e iḡaiḡa ani'a matu'e'ete'e haḡaiḡa da'o haḡae'ohe.”

³⁰ Iesu'a 'ouge reirotene, vase ḡehaḡani'a ani mazao firo.

Aberahamo Mariga

³¹ Ebu Iesu'a Iuda azaḡa ani mazao fie'ete'e ziro, “Za eḡe ihore hegotine, hube hune eḡe tahi'atahi'a re'uma.”

³² Ebu za ḡoere huga ederi'uma. Za'e tuḡure azaḡa teiḡe'ohe, rehano ḡoere huga e'e'a tuḡure azaḡanonono'o za bohaze buzi'uma.”

³³ Zeḡe'a naenaenziro, “Eme'e Aberahamo mariga. Eme vase 'ahoga tuḡure azaḡa mene hune reiro. Ḡa nougadu eme'e tuḡure azaḡanonono'o bohafe bufi'uma ra'ohe?”

³⁴ Iesu'a naenaenziro, “Eḡe'a hube hune zi'ohe, iniu haḡai sau'a haḡae'ete'e vazēḡa'e haḡai sau'a tuḡure vazēḡa ra'ohe.”

³⁵ Ebu tuḡure vazēḡa'e ani teite ne tibano radiu'ete'e azaḡa teite iḡaiḡa mene radiu'ohe. U ubuga'e ani teite ne tibano radiu'ete'e azaḡa teite iḡaiḡa radiu'ohe onamo tuḡutuḡu.

³⁶ E'ano'o Ubugani'a za haḡaize sau'anono'o bohaze buzine, za'e hube hune haḡaize sau'anono'o buau radi'uma.

³⁷ E edeḡa, za'e Aberahamo mariga. Rehano eḡe ḡoere'e zae zamao o'o'a u'ano, za eḡe uḡuhe ruhihi ra'ohe.

³⁸ E Mama'a ihohirote'e ḡoe'a zi'ohe. Rehano za'e moze mazaono'o igirote'e haḡae'ohe.”

³⁹ Ze'a naenaenziro, “Aberahamo'e emeḡe mama.” Iesu'a ziro, “Za'e Aberahamo ubugaubuga reifone, Aberahamo'a haḡairote'e haḡaiḡa haḡaifo.”

⁴⁰ E'e Badi'a mazaono'o igirote'e gōe'a huga ziro, rehano za e uḡuhe ruhihi ra'ohe. Aberahamo'e mene 'ougiro.

⁴¹ Za'e zae moze'a haḡae'ete'e haḡaiḡa haḡae'ohe."

Ebu zeḡe'a niro, "Eme'e mene butu ega. Badi'a ane da'o'e emeḡe Mama."

⁴² Iesu'a ziro, "Badi'a'e Moze reifone, za e zamare borofifo, mazaḡa e Badi'a mazaono'o aradu izidi 'aha radiu'ohe. E eḡe'a bare mene ariro, rehano ani'a tuḡuhadu ariro.

⁴³ Za nougadu eḡe'a ra'ete'e gōe'a mene edere'ohe? Mazaḡa za'e eḡe ḡoere egoga mene urate'ohe.

⁴⁴ Moze'e Diabolo, ebu za'e moze ura haḡaihi ra'ohe. Ani'e ḡadaheḡanono'o vaze maro zu hugano mene haḡae'ohe, mazaḡa ani zamao'e huga o'o'a. Ani'a ḡurire'eta'a'e ane haḡai, mazaḡa ani'e ḡuriro vazēḡa, zu ḡuriro nidu'a'e ani mazaono'o fureru'ohe.

⁴⁵ Eḡe'a ḡoere huga zi'e 'ahine, za eḡe mazao mene fie'ohe.

⁴⁶ Zae bo'aḡano iniu'a eḡe mazao sau'a 'ahoga horonadu e'e ve'oḡa rae re'uma? E ḡoere huga ra'ohe, rehano nougadu za'e eḡe mazao mene fie'ohe?

⁴⁷ Iniu Badi'a mone vazēḡa'e Badi'a ḡoere igi'ohe. Za'e Badi'a ḡoere mene igi'ohe, mazaḡa za'e Badi'a mene mone azaḡa."

Iesu zu Aberahamo

⁴⁸ Ebu Iuda azaḡa boroboro'a Iesu naenaeniro, "Ḡa Samaria vazēḡa teige ve'ore ḡoere'ohe, zu vine sau'ani'a ḡae ragano reiro. Emeḡe ḡoere 'ahi'e mene dudugahe?"

⁴⁹ Iesu'a naenaenziro, "E mene vine sau'aheta, rehano Mamahe gubane'ohe. U za'e e mene gubahe'ohe.

⁵⁰ E vaze'a nihe mae ḡihinoga mene umize'ohe. Rehano vaze'a nihe mae ḡihinoga urate'ete'e vazēḡa'e eḡe teite radiu'ohe, ebu ani'e kota vazēḡa.

⁵¹ Rehano eḡe'a hube hune zi'ohe, iniu'a eḡe ḡoere hegotine, ani'e mene hune ruda'uma."

⁵² Iuda azaḡa boroboro'a niro, "Izidi eme edereha, ḡa'e vine sau'aḡota! Aberahamo zu peroveta azaḡa zuni rudaro, rehano ḡa raena'a, 'Iniu eḡe ḡoere hegote'ete'e vazēḡa'e mene hune ruda'uma,' rae ra'ohe.

⁵³ Ḡa'e emeḡe vouḡa Aberahamo ufeta vitinogahe? Ani'e rudaro ebu peroveta azaḡa zuni rudaro. Ḡa ḡae'a bare iniu rae zamare'ohe?"

⁵⁴ Iesu'a naenaenziro, "E eḡe'a bare nihe mae ḡihinine, a'e huga o'o'a. Nihe mae ḡihine'ete'e vazēḡa'e eḡe Mama. Ani'e zae'a zae Badi'a rae hune'ohe.

⁵⁵ Za'e ani aḡu'a, u e'e ani edeḡa. E ani aḡu'a rae reifone, e zae teige ḡuriro vazēḡa reifo. Rehano e ani edeḡa zu ani ḡoere hegote'ohe.

⁵⁶ Zae vouḡa Aberahamo'e e raha 'ada are'ete'e madaḡa horoni'uma rae zamaradu matu'e rudaro. Ebu ani'e e'e madaḡa horonadu matu'iro."

⁵⁷ Iuda azaḡa boroboro'a niro, "Ḡa muriḡo 50 'ize mene maha. Noug-noug hena Aberahamo horoniro?"

⁵⁸ Iesu'a ziro, "Eḡe'a hube hune zi'ohe, Aberahamo'e 'izema furera-nogano, e'e radiro."

⁵⁹ E'ebone ze hadi mae ḡihinadu Iesu mau runihi reiro. Rehano ani kuru neḡa haba'anono'o 'u'uru buanadu dauḡiro.

9

Ubuma Kuruḡa Vazēḡa Fainiro

¹ Iesu'a onamirote'ea, furerarote'e madağanono'o ubuma kuruğa vazegā 'ahoga horoniro.

² Ebu ane tahi'atahi'a'a ġadiniro, "Rabi, ani'a ubumağa kuruġano furerarota'a'e ane haġai sau'a u'ano ga vi'a moga haġai sau'a u'ano?"

³ Iesu'a naenaenziro, "A'e ani mene haġai sau'a ga vi'a moga haġai sau'a u'ano, rehano ani ġabone zamaġano Badi'a'a nougenouge gaue'ete'e vase ihozoga veize ani ubumağa kuruġano fureraro.

⁴ Mada'a agaru'ete'e zamaġano emeġe'a eġe tuġuhirote'e vazegā gau haġai'uma. Ohere'a arine, vazeni 'ahoga'e gauoga mene idaġa.

⁵ E 'ize raha 'ada radiu'ete'e zamaġano'e e'e raha 'adi agaġa."

⁶ Iesu'a 'ouge reirote'e enogano ane'a rahao so'abidiro, ebu so'areġa hina taġora haġadu vase e'e ubuma rana ase ġuzuhiro.

⁷ Ebu ani'a niro, "Siloami du'ura kome'a onamadu vuzu'o'i." (Siloami huga'e Tuġuniro.) Ebu vase e'e'a onamadu e'e vuġano vuzu'irotene, ubumaġani'a ra'anadu bare ariro.

⁸ 'Ougadu ane nabudi zu ane'a umididote'e ibite horonirote'e azaġani'a ġadimutitiro, "Vaze 'adi'e ehoradu umide banidote'e vazegā, o'ehe?"

⁹ Vaze nu'e raena'a, "O'e, ani'e vase e'e," u nu'e raena'a, "Mene, 'adi'e ani heuġa," rae reiro. Rehano ani ane'a bare 'ahige rae reiro, "O'e, vase a'e eġe."

¹⁰ Zeġe'a ġadiniro, "Ubumaġo nougenouge ra'aneha?"

¹¹ Ani'a naenaenziro, "Iesu rae hune'ete'e vazegani'a taġora haġadu ubumahe rana ase ġuzuheha. Ebu ani'a, 'Siloami du'ura kome'a onamadu vuzu'o'i,' rae eheha. E'ano'o e onamadu e'ea vuzu'eha ebu ehamanoga'e idaraneha."

¹² Zeġe'a ġadiniro, "Vaze a'e noumao?" Ane'a ziro, "E aġu'a."

Farisea Azaġa'e Ubuma Kuruġa Vazegani'a Manorirote'e moneo Udaġiro

¹³ Ebu ze ibite ubuma kuruġa reirote'e vazegā zamahanadu Farisea azaġa vaġe onamiro.

¹⁴ Iesu'a taġora haġadu vase e'e ubuma fainirote'e madaġa'e Bana Madaġa.

¹⁵ E'ano'o Farisea azaġani'a zu ġadiniro, "Ġa nougenouge ehamanoga'e idaraneha?" Ani'a naenaenziro, "Ane'a taġora haġadu ubumahe rana ase ġuzuheha. Ebu e vuzu'adu izidi ehamu'ohe."

¹⁶ Ebu Farisea azaġa nu'a reiro, "Vaze a'e mene Badi'a mazaono'o arirote'e vazegā, mazaġa ani Bana Madaġa goro ġoe'a mene hegote'ohe." U nu'e reiro, "Ani'e haġai sau'a vazegā reine, haġai nu badeġa 'ahiguġa haġaoga'e mene idaġa." 'Ougadu ze zeġe'a bare rovotiro.

¹⁷ E'ano'o ze ubuma kuruġa reirote'e vazegā bare ġadiniro, "Ani ubumaġo faineħa. Ġa'e ani iniu rae zamare'ohe?" Ani'a naenaenziro, "Ani'e peroveta vazegā."

¹⁸ Iuda azaġa boroboro'a ani ibite ubuma kuruġa reirote'e zu izidi ehamanoga idararote'e mene mae ġihiniro. E'ano'o ze ani vi'a moga huze zouziro.

¹⁹ Ebu zeġe'a ġadiziro, "'Ahi'e zae ubudehe? Ani'e hube ubumaġa kuruġano furerarohe? Ani nouġadu izidi'e hena ehamu'ohe?"

²⁰ Vi'a mogani'a naenaenziro, "O'e, ani'e emeġe ubude, ebu ani ubuma kuruġano furerarota'a'e eme'e edeġa.

²¹ Rehano eme aġu'a, ani nougenouge izidi ehamu'ohe zu iniu'a ubumaġa faineħa. Nugo ġadino'i. Ani vase boro 'ahine, ane'a bare ġoeri'uma."

²² Ani vi'a mogani'a Iuda azağa boroboro rihozirote'e u'ano, 'ouge reiro. Mazağa zeğe'a raena'a, "Iniu'a Iesu'e Keriso rae reine, ani nu'onu'o neganono'o mae vağini'uma," rae ziro.

²³ E'ano'o vi'a mogani'a, "Ani'e vase boro, e'ano'o ani ġadino'i," rae reiro.

²⁴ Mada aheugano ze ibite ubuma kuruğa reirote'e vaseğa hunadu niro, "Badi'a ubumao huga ġoero'i.* Eme'e edeğa, Iesu'e hağai sau'a vaseğa."

²⁵ Ane'a naenaeziro, "E ağu'a, ani'e hağai sau'a vaseğa ga mene, rehano e ġau tiba'e edeğa. Ibite e ubuma kuruğa vaseğa, rehano izidi ehamu'ohe."

²⁶ Zeğe'a ġadiniro, "Ani ġa mazao nagini hağaeha? Nougenuge fai'adu ubumağo ra'aneha?"

²⁷ Ani'a naenaeziro, "E amahi zeha, rehano za mene egeha. Nougadu ege ġoere bare igihi ra'ohe? Zae zuni ane tahi'atahi'a reihi ra'ehe?"

²⁸ 'Ougadu ze ani rae sausauniro ebu niro, "Ġa'e ane tahi'a, u eme'e Mose tahi'atahi'a!"

²⁹ Eme Badi'a'a Mose ġorenirota'a'e edeğa, rehano eme vase a'e noumano'o arirota'a'e ağu'a."

³⁰ Vaze e'e'a naenaeziro, "E zaguzagau'ohe! Ani'a ubumahe manoneha, rehano za ani noumano'o arirota'a'e ağu'a!"

³¹ Eme'e edeğa, Badi'a'e hağai sau'a azağa ġoere'e mene igi'ohe, rehano iniu ane mazao kurau'ete'e zu ane urao hağae'ete'e vaseğa ġoere'e igi'ohe.

³² Badi'a'a raha 'adi hağairote'e madağanono'o onao izidi, ubuma kuruğano furerarote'e vaseğa fainirote'e hariğa vazeni 'ahoga mene igiro.

³³ Vaze 'adi'e mene Badi'a mazaono'o reifone, ani ġau 'ahoga hağaoga mene idağa reifo."

³⁴ Zeğe'a naenaeni, "Ġa'e furerarote'e madağanono'o hağai sau'ani'a iri'ave'ohe. Ġae'a eme ihofih ra'ehe?" Ebu ze ani hegone buniro.

Vine moneo Ubuma Kuruğa Azağa

³⁵ Iesu'a ze ubuma kuruğa vaseğa e'e hegone bunirote'e igiro. E'ano'o ani vağadu hidirotene ġadiniro, "Ġa Vaze Ubuga mazao fie'ehe?"

³⁶ Vaze e'e'a naenaeni, "Vaze boro, ani'e iniu? Ġa ihine, e ani mazao fi'uma."

³⁷ Iesu'a niro, "Ġa'a ani horoneha zu ani izidi ġae teite ġoere'ohe."

³⁸ Vaze e'e'a niro, "Zuhi'a Boro, e ġae mazao fie'ohe!" Ebu ane'a ġuğuradu ani mazao kuraro.

³⁹ Iesu'a niro, "Ege'a kotazoga veize raha 'adi ariro. A'e ubuma kuruğa azağani'a ehamanoga veize, zu ehamu'ete'e azağa ubuma'a kuranoga veize ra'ohe."

⁴⁰ Ebu Iesu teite radirote'e Farisea azağa nu'e ani ġoere egadu niro, "Eme'e mene ubuma kuruğa azağa!"

⁴¹ Iesu'a ziro, "Za hube hune ubuma kuruğa azağa reifone, Badi'a'a hağaize sau'a rae modifo. Rehano za'e ehamu'ohe rae ra'ete'e u'ano, hağaize sau'a'e mene rae mode'ohe."

10

Mamoe Taufe'ete'e Vazeğa Manoga

¹ Iesu'a reiro, "Ege'a hube hune zi'ohe, iniu ġabiri ibihetağanono'o mamoe haba'a mene diuğadu ibi 'ahogano sibire diuğete'e vaseğa'e ġonore vaseğa.

* **9:24 9:24** Badi'a ni mae ġihino'i.

² U ġabiri ibihetaġanono'o diuġe'ete'e vazegħa'e mamoe taufe'ete'e vazegħa.

³ Ġabiri ibihetaġa taufe'ete'e vazegħani'a ani veize ibiheta vava'ohau'ohu zu mamoeġa'e ane ago igi'ohu. Ebu ani'a mamoeġa nizeo huzadu ibitozi buze'ohu.

⁴ Huze buzatene ane'a ibitadu zeġe nidu'a ani hegote'ohu, mazaġa ze ani ago'e edeġa.

⁵ Ze'e aġu'a vazegħa ġaruna mene hegoti'uma zu ani mazaono'o fera'uma, mazaġa ze'e aġu'a vazegħa ago'e aġu'a."

⁶ Iesu'a ġoere 'ouge rae idane ziro, rehano ze ani'a zirote'e ġoe'a huga mene ederiro.

⁷ E'ano'o Iesu'a bare ziro, "Eġe'a hube hune zi'ohu, e mamoe ġabiri ibihetaġa.

⁸ Eġe zamao ibite arirote'e azaġa'e ġonore azaġa. Rehano mamoe'e zeġe ġoere mene egoziniro.

⁹ E'e ibiheta. Iniu'a eġe mazaono'o diuġine, ani'e ġabone hidi'uma. Ebu ani'e buau diuġi'uma zu ogomu manoġa hidi'uma.

¹⁰ Ġonore vazegħa'e ġonotafine zu zimifine ebu ruizifine are'ohu. U e'e mamoe nidu'a ġabone hidadu zeġe ġabone nidu'a zamaġano manoġani'a iri'avoga veize ariro.

¹¹ E'e mamoe taufe'ete'e vazegħa manoġa. Mamoe taufe'ete'e vazegħa manoġa'e mamoeġa u'ano ġaboneġa ahete'ohu.

¹² U hadi vaġe'ena'a, gaue'ete'e vazegħa'e mamoe mene taufe'ete'e vazegħa. Mamoe'e mene ani mamoe. E'ano'o ani butu ġuniġani'a aroga horone'etene, mamoe nidu'a mode ferau'ohu. Ebu butu ġuniġani'a mamoe agatozenadu nidu'a avoavo oname ġoure'ohu.

¹³ Ani'e hadi vaġe gaue'ete'e vazegħa radu mamoe mene faine taufe'e 'ahine, ferau'ohu.

¹⁴ E'e mamoe taufe'ete'e vazegħa manoġa. E'e mamoehe edeġa zu ze'e e edeġa.

¹⁵ A'e Mama'a e edeġa zu e'e Mama edeġa heuġa. E ġabonehe mamoe veize ahete'ohu.

¹⁶ Mamoe 'ahoga nu'e eġe mazao, rehano ze'e ġabiri 'ahi zamaġano'e o'o'a. Zeġe zuni eġe'a zamaze ari'uma. Ze eġe ġoere igi'uma, ebu zeġe nidu'a tiburu radi'uma, zu vase tibani'a zeġe taufi'uma.

¹⁷ Mamahe'e eġe zamare borofe'ohu, mazaġa e ġabonehe bare meifine ġabonehe ahete'ohu.

¹⁸ Vaze 'ahogani'a eġe ġabone mene mae vaġine'ohu, rehano e eġe'a bare ġabonehe ahete'ohu. E ġabonehe ahete'ete'e zu bare ma'ete'e gigi'aġa meiro. A'e Badi'a'a eġe mazao, 'Haġae huno'i,' rae reirote'e ġoe'a."

¹⁹ Iesu'a 'ouge reirote'e u'ano, Iuda azaġani'a zeġe bo'aġano bare rovtiro.

²⁰ Zeġe bo'aġano vase ġehaġani'a 'ahige rae reiro, "Ani vine sau'ani'a ragano radu zamaroneġa'e o'o'a. Za nougadu ani ġoere igi'ohu?"

²¹ Rehano vase nu'e 'ahige rae reiro, "Ġoere 'ahi'e mene vine sau'ani'a ragano reirote'e vazegħa ġoe'a. Vine sau'ani'a ubuma kuruġa vazegħa fainoga'e mene idaġa."

Iuda Azaġa Boroboro'a Iesu Hezahoharo

²² Ierusalemah Kuru Neġa Giginirote'e Muiġa meiro, zu e'e madaġa'e nahune madaġa.

²³ Ebu Iesu'a kuru neġa haba'ano Solomona Ibi Zauhaġano ragavinu.

²⁴ Ebu Iuda azağa boroboro'a gabagegenadu gadiniro, “Ġa nani'a goere huga ifi'uma? Zamafe'e ufeta doude'ohe. Ġa Keriso ro'idene, goere rae dehenof'i.”

²⁵ Ebu Iesu'a naenaenziro, “E ziro, rehano za eġe goere'e mene mae ġihine'ohe. E eġe Mama niġano haġae'ete'e haġaiġa ġiġi'a'a eġe moneo rae furene'ohe.

²⁶ Rehano za eġe mene mamoe 'ahine, eġe mazao mene fie'ohe.

²⁷ Eġe mamoe'e agohe iġi'ohe. E ze edeġa ebu ze e hegote'ohe.

²⁸ Eġe'a ġabone tuġutuġu zeġe zini'ohe. Ze mene hune ruizi'uma ebu vase 'ahogani'a eġe 'evoreono'o mene meizi'uma.

²⁹ Mamahe'a ze eġe iniro. Ani'e ġau nidu'a ufeta vitine ġihi'aġa. Vazeni 'ahogani'a ze Mamahe 'evore mazaono'o meizoga mene idaġa.

³⁰ E'e Mama teite tiba.”

³¹ Ebu Iuda azağa boroboro'a bare hadi mae ġihinadu matihi reiro.

³² Rehano Iesu'a ziro, “E Mama ġiġi'aġa hina haġai manoga ġehaġa haġadu ihoziro. Haġai manoga e'e bo'aġano no'e haġaiġa u'ano, za uġuhe ruhihi ra'ohe?”

³³ Zeġe'a naenaenziro, “Eme hadi hina ġamihi ra'eta'a'e mazaġa mene ġae'a haġai manoga haġairo, rehano mazaġa ġa Badi'a rae sausaune'ohe. Ga'e vase tauġi, rehano ġa ġae'a bare Badi'a rae ra'ohe.”

³⁴ Iesu'a naenaenziro, “Zae Buka Zaġoġano 'ahige rae mirihiro, 'Badi'a'a raena'a, “Za'e badi'a.””[☆]

³⁵ Badi'a'e ane goere zinirote'e azaġa mazao, 'badi'a,' rae huziro. Ebu Buka Zaġoġa'e varadoga mene idaġa.

³⁶ E'e Mama'a mae zaġozaġohadu raha 'ahao tuġuhirote'e vazega. E eġe'a bare Badi'a Ubuga rae ra'ete'e u'ano, za e'a Badi'a rae sausaune'ohe rae ra'ehe?

³⁷ E Mamahe gau mene haġao'idene, za eġe mazao ago fio'i.

³⁸ U e Mamahe gau haġao'idene, za eġe goere mene mae ġihine'e rehano, eġe'a haġae'ete'e haġaiġa mae ġihino'i. 'Ougine, Mama'e eġe teite zu e'e ane teite radiu'eta'a'e ederi'uma zu zamari'uma.”

³⁹ 'Ougadu ze ani bare obone nuriro, rehano ani zeġe 'evoreono'o feraro.

⁴⁰ Ebu Iesu'a Ioridana du'ura bare fare onamiro. A'e Ioane'a ibite vase babatisozinute'e haba'a. Iesu'e e'ea radiro.

⁴¹ Vaze ġehaġani'a ani vaġe ariro ebu zeġe'a bare 'ahige rae reiro, “Ioane'e haġai nu badeġa mene haġairo, rehano ane'a vase 'adi moneo reirote'e goe'a nidu'a'e hube.”

⁴² Ebu e'ea vase ġehaġani'a Iesu mazao firo.

11

Lazaro Rune

¹ Vaze 'ahoga, niġa Lazaro'a radiunu. Ani uġiniro ebu ezeġa aheu, Maria zu Mareta teite Betania neġano radiunu.

² Maria'e Zuhi'a Boro oda rana dehoru hohoġa manoga be'unadu iġuġa hina odaġa zauhirote'e roġaeġa. Ani ezeġa Lazaro'e uġiniro.

³ E'ano'o ezeġa aheu'a vase 'ahoga Iesu vaġe tuġunadu niro, “Zuhi'a Boro, ġae'a zamare borofe'ete'e vazega'e uġiġa.”

⁴ Iesu'a hari e'e egadu 'ahige rae reiro, “Uġiġa e'e u'ano, ani mene ruda'uma, rehano Badi'a ni mae ġihinoga veize 'ahiguġani'a fureraro. Ugi e'e u'ano, Badi'a Ubuga ni mae ġihini'uma.”

⁵ Iesu'e Mareta, neġoġa Maria zu ezeġa Lazaro zamare borofiro.

⁶ Rehano ani Lazaro'a uginrote'e hariġa igirotene, ani ane'a radiu'ete'e haba'ano mada aheu bare radiro.

⁷ E'e enogano Iesu'a ane tahi'atahi'a ziro, "Aro'i, Iudea haba'a bare onamihi."

⁸ Zeġe'a niro, "Rabi, izidi Iuda azaġa ibitozi'ete'e azaġani'a hadi hina ġamihi raha. Rehano ġa e'e haba'a bare onamihi ra'ehe?"

⁹ Iesu'a naenaenziro, "O'e. Mada tiba zamaġano agaġa madaġa nidu'a'e gaubanana aheu fare. Vaze'a agaġa madaġano ragavine mene uiti'uma, mazaġa raha 'adi agaze'ete'e agaġa horone'ohe.

¹⁰ U ohore zamaġano ragavine, ze uiti'uma, mazaġa zeġe mazao agaġa'e o'o'a."

¹¹ Ani'a 'ouge reirote'e enogano, bare ziro, "Emeġe nabudi Lazaro'e baze'ohe. Rehano e ani vaġe onamadu evani'uma."

¹² Ane tahi'atahi'a'a naenaenziro, "Zuhi'a Boro, ani baze'ohe reine, ani manori'uma."

¹³ Iesu'a Lazaro rune moneo ġoeriro, rehano ze Iesu ġoere egadu, "Lazaro'e huga baze'ohe," rae zamariro.

¹⁴ E'ano'o Iesu'a dehene ziro, "Lazaro'e rudaneha.

¹⁵ E ani teite mene radirote'e u'ano, matu'e'ohe. A'e zae veize ra'ohe, mazaġa e'e u'ano, za eġe mazao fi'uma. Rehano izidi eme ani vaġe onamihi."

¹⁶ Ebu Atoa* rae hune'ete'e vazega, Tomasi'a Iesu tahi'a nidu'a ziro, "Aro'i, emeġe zuni ani teite rudafine onamihi."

Iesu'e Ġabone ebu Vaze Bare Ġaboze'ohe

¹⁷ Iesu'a Betania neġano hanitirotene, Lazaro'e amahi idu zamaġano mada ġazaġa radirote'e igiro.

¹⁸ Betania neġa'e Ierusalem uhiġano, zu faġa'e uġidu kilomita mene vitinoga.

¹⁹ E'ano'o Iuda azaġa ġehaġani'a Mareta zu Maria vaġe ariro, mazaġa ezeze rune u'ano zamaze namizihi reiro.

²⁰ Mareta'e Iesu'a are'ete'e igirotene, Iesu hidoga radu onamiro, u Maria'e neo radiro.

²¹ Ebu Mareta'a Iesu hidadu niro, "Zuhi'a Boro, ġa 'aha reifone, ezehe'e mene rudafo.

²² Rehano e edeġa, izidi zuni ġa Badi'a mazao nagini umidine ane'a ġani'uma."

²³ Iesu'a niro, "Ezeġo'e bare ġabodi'uma."

²⁴ Mareta'a niro, "E edeġa, mada ġonagano vaze nidu'a runeono'o bare iġune'ete'e madaġano ani'e bare ġabodi'uma."

²⁵ Iesu'a niro, "E'e rune azaġa bare ġaboze'ohe, zu ġabone zini'ohe. Iniu eġe mazao fie'ete'e vazega'e rudaune zuni, bare ġabodi'uma.

²⁶ Ebu iniu ġabode'ete'e zu eġe mazao fie'ete'e vazega'e mene hune ruda'uma. Ġa ġoere 'ahi mae ġihine'ehe?"

²⁷ Ane'a niro, "O'e, Zuhi'a Boro, e ġa'e Keriso ebu raha 'ada ari'uma rae reirote'e vazega, Badi'a Ubuga rae mae ġihine'ohe."

²⁸ Mareta'e 'ouge reirote'e enogano bare ne onamadu negoġa Maria genaġa zamahu onamiro ebu niro, "Thore vazega'e emeġe haba haniteha. Ani'e ġa ġia'ih ihi ra'ohe."

²⁹ Maria'a ani ġoere igirotene, ġarihe iġunadu Iesu vaġe onamiro.

³⁰ Iesu'e 'ize zeġe ne mene diuġadu Mareta'a ani hidirote'e haba'ano radiunu.

* 11:16 11:16 *Didumo*

³¹ Ne zamaḡano Maria namine radiu'ete'e Iuda azaḡa'e ane'a ḡarihe iḡunadu bua onamoga horoniro. Ebu zeḡe zuni ani hegote buaro, mazaḡa ze ani'a nianoga veize Lazaro idu oname'ohē rae zamariro.

³² Maria'e Iesu'a radiu'ete'e haba'ano feuradu ani horoniro. Ebu Iesu oda babaḡano ḡuguradu niro, "Zuhi'a Boro, ḡa'e 'aha reifone, eḡe eze'e mene rudafo."

³³ Iesu'a Maria zu ane teite arirote'e Iuda azaḡani'a niau'ete'e horonirotene, zamaḡa ariro zu adudaro.

³⁴ Ebu Iesu'a ḡadiziro, "Za Lazaro ahi'a nouma tiro?" Ze naenaeniro, "Zuhi'a Boro, aradu ḡiano'i."

³⁵ Hena Iesu'a niaro.

³⁶ 'Ougadu Iuda azaḡani'a 'ahige rae reiro, "Ḣiano'i, ani Lazaro ufeta zamare borofiro!"

³⁷ Rehano zeḡe bo'aḡano nu'e 'ahige reiro, "Ani'e ubuma kuruḡa vazēḡa ubuma ra'aniro. Rehano Lazaro'a mene rudafine ḡau 'ahoga haḡaoga'e mene idararohe?"

Lazaro Bare Ḣaboniro

³⁸ Iesu zama'e bare borofe are'ena'a, Lazaro idu onamiro. Iduḡa'e ho'oga boro zu ibiheta'e hadi boro 'ahoga hina 'uiro.

³⁹ Ebu Iesu'a ziro, "Hadi 'ahi mae vaḡino'i." 'Ougirotene rune vazēḡa ezeḡa, Mareta'a niro, "Zuhi'a Boro, ani ahiri'e mada ḡazaḡa idu zamaḡano radeha, e'ano'o ani'e ufeta ḡezoḡa."

⁴⁰ Iesu'a niro, "E 'ahige ḡaha, 'Ḣa eḡe mazao fine, Badi'a'e ḡihi'a hune rae ederi'uma."

⁴¹ 'Ougadu ze hadi mae vaḡiniro. Ebu Iesu'a adure ḡohani ḡianadu reiro, "Mama, e ḡae mazao manoga tauḡi ra'ohē, mazaḡa ḡae'a eḡe ḡoere abitoneha.

⁴² E edeḡa, ḡa iḡaiḡa eḡe ḡoere abitoni'ohē. Rehano 'ada edau'ete'e azaḡa veize e 'ahige ra'ohē. Ze ḡa'a e tuḡuhirota'a'e mae ḡihinoga urate'ohē."

⁴³ Ane'a 'ouge reirote'e enogano ḡihau huario, "Lazaro, bua aro'!"

⁴⁴ Ebu rune vazēḡa 'ai bua ariro! 'Evo'a zu odaḡa 'umirote'e dabuaḡa kuiḡa ebu iraḡa 'umirote'e dabuaḡa'e 'ize ahi'ano buaro. Iesu'a ziro, "Ani ragavifine dabuaḡa mae vaḡino'i."

Iesu Manoga veize Ḣo'aniro

(Mataio 26:1-5; Mareko 14:1-2; Luka 22:1-2)

⁴⁵ Ebu Maria vaḡe onamirote'e Iuda azaḡa ḡehaḡani'a Iesu'a nagini haḡairote'e horonadu ani mazao firo.

⁴⁶ Rehano zeḡe bo'aḡano nu'e Farisea azaḡa vaḡe onamadu Iesu'a nagini haḡairote'e me'odoziniro.

⁴⁷ 'Ougadu dibu'o vazēḡa ḡihi'aḡaḡihi'aḡa zu Farisea azaḡani'a Iuda azaḡa boroboro huzadu nu'onu'o boro meiro, ebu ze zeḡe'a bare ḡadimutitiro, "Eme nougi'uma? Vaze 'adi haḡai nu badeḡa ḡehaḡa haḡae'ohē.

⁴⁸ Eme ani'a 'ahige haḡaoga ḡiane modine, vase nidu'a ani mazao fi'uma. Ebu Roma azaḡani'a aradu emeḡe haba† zu emeḡe haba azaḡa ruizi'uma."

⁴⁹ Ebu zeḡe bo'aḡano vase 'ahoga, niḡa Kaiafa'e e'e muriḡano dibu'o vazēḡa ḡihi'aḡa reiro. Ane'a ziro, "Za'e ḡauni 'ahoga zuni mene edere'ohē!

⁵⁰ Vaze nidu'a veize vase tibani'a rudanoga'e ufeta manoga, ebu Roma azaḡani'a Iuda azaḡa nidu'a ruizoga'e ufeta sau'a. Za a'e mene zamare'ehe?"

† 11:48 11:48 emeḡe kuru neḡa

⁵¹ Ani ane zamaroneono'o mene 'ouge reiro. Ani'e e'e muriġano dibu'o vazegā ġihi'aġa u'ano, Badi'a'a ihonadu Iesu'e Iuda azaġa nidu'a veize rudatite'e ane'a rae fureniro.

⁵² A'e mene Iuda azaġa veize da'o, rehano haba nunu avoavo radiu'ete'e Badi'a ubugaubuga nu'ozadu tiburanoga veize rae fureniro.

⁵³ E'ano'o e'e madaġanono'o ze Iesu manoga ibiġa ġo'aniro.

⁵⁴ E'e u'ano, Iesu'e Iuda azaġa bo'aġano hunio'e mene ragavinu. Ani'e e'e haba'a modadu haba boha'a uhiġano ne 'ahoga, Efaraima onamiro ebu ane tahi'atahi'a teite de'ea radiro.

⁵⁵ Ebu Iuda azaġa Iġine Modirote'e Muġani'a hanitirotene, vase ġehaġani'a neġaneġanono'o Iġine Modirote'e Muġa 'izema mougano Ierusalem itiro. Mazaġa ze ibite itadu Iuda azaġa goro idunaġano Badi'a ubumao ze zeġe'a bare dehezih reiro.

⁵⁶ Ebu ze Iesu vaġe'ena'a, kuru neġa haba'ano edanadu ġadimutitiro, "Za'e nouge rae zamare'ohe? Ani'e Mui 'ahi veize ari'uma ga mene?"

⁵⁷ E'e madaġano dibu'o vazegā ġihi'aġaġihi'aġa zu Farisea azaġani'a Iesu obone tih radu vase nidu'a riġa ġoreziro, "Iniu'a Iesu'e nouma radiu'eta'a'e edero'idene, ihofo'i!"

12

Maria'a Iesu Oda rana Dehoro Hohoġa Beu'oharo (Mataio 26:6-13; Mareko 14:3-9)

¹ Iġine Modirote'e Muġa veize mada fu'o tiba fare 'izema mougano, Iesu'a Betania neġano feuriro. A'e Iesu'a bare ġabonirote'e vazegā, Lazaro'a radiu'ete'e neġa.

² E'ano'o e'ea Iesu veize ġorava ogomuġa ruhibiro. Mareta'a ogomu haġairo ebu Lazaro'e Iesu teite ogomu fataġa babaġano tave ehorirote'e azaġa bo'aġano radiro.

³ Ebu Maria'a dehoro huga hohoġa naeġa boro, niġa Nado bio kome'a iri'avonadu mae ariro. Ebu dehoro hohoġa e'e Iesu oda rana beu'iro, ebu iġuġa hina zauhiro. E'ano'o ne zamaġano'e dehoro hohoġani'a iri'aviro.

⁴ Rehano Iesu tahi'a 'ahoga, vesu'u ani revohatite'e tahi'aġa 'ahoga, Isakariota vazegā Iuda'a 'ahige rae reiro,

⁵ "Dehoro hohoġa 'adi seronadu muri tiba gau hadiġa* hidifo ebu e'e hadiġa'e zahara azaġa zinifo."

⁶ Ani'e mene zahara azaġa zamariro, rehano ani'e ġonore vazegā radu 'ouge reiro. Ani'e zeġe hadi fuseġa taufe'ete'e vazegā radu fuse zamaġano ufirote'e hadiġa ane veize ġonotaudo.

⁷ Ebu Iesu'a 'ahige rae reiro, "Roġae 'ahi'e ago gararo'i, mazaġa ani'e e rudanadu gurite'e madaġa veize dehoro 'adi ruhibeha.

⁸ Zahara azaġa'e iġaiġa zae teite radi'uma, u e'e iġaiġa zae teite mene radi'uma."

⁹ Iuda azaġa ġuġuvaġani'a Iesu'a Betania neġano radiu'ete'e igirotene, e'e neġa onamiro. A'e mene Iesu da'o ġianoga veize, rehano ane'a rune azaġa bo'aġano bare ġabonirote'e vazegā Lazaro zuni ġianoga veize reiro.

¹⁰ E'ano'o dibu'o vazegā ġihi'aġaġihi'aġa'e Lazaro zuni matihi rae ġo'aniro,

¹¹ mazaġa Lazaro u'ano, Iuda azaġa ġehaġani'a ze modadu Iesu vaġe onamiro ebu ani mazao firo.

* 12:5 12:5 denari 300

*Ierusalemalema Diuḡiro**(Mataio 21:1-11; Mareko 11:1-11; Luka 19:28-40)*

¹² Irarirotene, Iḡine Modirote'e Muḡa veize Ierusalemalema itirote'e vase ḡuḡuvaḡani'a Iesu'e Ierusalemalema aroga iḡiro.

¹³ E'ano'o ze Sigi rouga† vari'e madu ani hidoga veize onamiro. Ebu ze ḡihau huario,

“Hosana!

Zuhi'a Boro niḡano are'ete'e vaseḡa'e ḡihi'a hune!

Isaraela azaḡa kiniḡa'e ḡihi'a hune!”☆

¹⁴ Iesu'a doniki ubuga horonadu e'e rana tire ehoriro. Buka Zaḡoḡano 'ahige rae mirihiro,

¹⁵ “Ierusalemalema azaḡa,‡ ago rihano'i.

Ḡiano'i, zae kini'a doniki ubuga rana ehoradu are'ohe.”☆

¹⁶ E'e madaḡano Iesu tahi'atahi'a'e 'ahiguḡa mene faine zamariro. Rehano Iesu'a runeono'o bare ḡabodirote'e enogano, Buka Zaḡoḡano ani moneo 'ahiguḡa mirihirote'e zu vazevaze'a ani mazao 'ouge haḡairota'a'e ederiro.

¹⁷ Ebu Iesu'a iduono'o Lazaro hunadu rune azaḡa bo'aḡano bare ḡabonirote'e madaḡano, ani teite radirote'e vase ḡuḡuvaḡani'a e'e hariḡa vase mazao barebare rae fureniro.

¹⁸ Ebu vase ḡehaḡani'a Iesu'a haḡai nu badeḡa 'adi haḡairote'e iḡiro 'ahine, ze ani hidoga radu ane vaḡe onamiro.

¹⁹ E'ano'o Farisea azaḡa'e zeḡe'a bare neneḡaniro, “Ḡiano'i. 'Ahi'e mene eme'a haḡaihi reirote'e haḡaiḡa. Raha azaḡa nidu'a ani hegote onamiro!”

Iesu'a Ane Rune moneo rae Fureniro

²⁰ Iḡine Modirote'e Muḡano Badi'a mazao kuranoga veize Ierusalemalema onamirote'e azaḡa bo'aḡano Giriki azaḡa nu'a radiunu.

²¹ Giriki azaḡa e'e'a Galilea haba'a Betesaida vaseḡa Filipi vaḡe onamadu uminiro, “Vaze boro, eme'e Iesu ḡianihi ra'ohe.”

²² Ebu Filipi'a onamadu Anderea niro, ebu anianine Iesu vaḡe onamadu ḡadiniro.

²³ Ebu Iesu'a naenaenziro, “Badi'a'a Vaze Ubuga'e ḡihi'a hune rae ihozite'e madaḡa'e maha.

²⁴ Eḡe'a hube hune zi'ohe. Vuidi maḡa rahao mene gurine, ani'e maḡa isoḡa radi'uma. Rehano ani rahao gurine, ḡehaḡani'a huda'uma.

²⁵ Iniu'a ane ḡabone zamare borofine, ḡabone tuḡutuḡu mene hidi'uma. Rehano iniu'a raha 'ada ane ḡabone he'ehe'enine, ḡabode radi'uma onamo radiu tuḡutuḡu.

²⁶ Iniu'a eḡe tuḡure vaseḡa reihi ro'idene, eḡe hegoto'i. E'e no'e haba'ano radiune, eḡe tuḡure vaseḡa zuni e'ea radi'uma. Eḡe tuḡure vaseḡa'e eḡe Mama'a niguni'uma.

²⁷ Izidi eḡe zama'e adudu'ohe. E nagini re'uma? 'Mama, aduga madaḡa 'ahaono'o e ḡaboho'i,' rae re'uma ga? Mene, e aduga madaḡa 'ahi mouga veize ariro.

²⁸ Mama, ḡae ni mae ḡihino'i!” 'Ougadu ago 'ahogani'a adureono'o 'ahige rae reiro, “Eḡe'a nihe mae ḡihineha zu bare mae ḡihini'uma.”

²⁹ Vaze ḡuḡuvaḡa e'ea ḡoere e'e egadu, “Viri'a fu'ure'ohe,” rae reiro. Ebu nu'e, “Tuḡure vigani'a ani mazao ḡoereha,” rae reiro.

³⁰ Iesu'a naenaenziro, “Ago a'e mene eḡe veize, rehano zae veize ḡoereha.

† 12:13 12:13 pamu ireḡa rouga ☆ 12:13 12:13 Salamo 118:25-26 ‡ 12:15 12:15 Sioni aboḡa
☆ 12:15 12:15 Zekaria 9:9

³¹ Izidi'e Badi'a'a raha 'adi azağa kotaze'ete'e madağa. Izidi'e raha 'adi zuhi'azi'ete'e vazega, Satani mae vagini'uma.

³² Rehano vase'a rahaono'o ege mae gihihine, ege'a vase nidu'a ege vage hutube ari'uma."

³³ Iesu'e ane'a noughtenouge rudatite'e moneo ihozifine 'ouge rae reiro.

³⁴ Ebu vase guguvaganianiro, "Buka Zagoganono'oŠ eme 'ahige edere'ohe, 'Keriso'e radiu tugutuğu.' Rehano ga'e nougadu, 'Vaze Ubuga'e rahaono'o mae gihini'uma,' rae ra'ohe? Vaze Ubuga'e iniu?"

³⁵ Iesu'a naenaeziro, "Agağa'e mada tahiğa bare zae teite radi'uma. Agağa'e zae teite radiu'ete'e zamağano oname onao'i, 'ougene za'e uzabo'a mene gahizi'uma. Uzabo zamağano ragave'ete'e vazega'e ani no'e oname'eta'a'e ağu'a.

³⁶ Agağa'e zae teite radiu'ete'e zamağano agağa mazao fio'i, 'ougene za agağa ubuga re'uma." Iesu'a 'ouge zirote'e enogano, muhize onamadu zege mazaono'o u'uraro.

Iesu mazao Mene Fie'ete'e Azağa

³⁷ Iesu'a hağai nu badeğa gehağa vase zamao hağairo, rehano ze 'ize ani mazao mene firo.

³⁸ Peroveta vazega Isaia'a reirote'e goe'ani'a hudaro, "Zuhi'a Boro, emege'a hamirote'e goe'a'e vase'a mene mae gihiniro.

Gae'a gigi'ağo ze ihoziro, rehano ze mene mae gihiniro."✧

³⁹ Nougadu ze Iesu mazao fioga mene idararote'e moneo Isaia'a 'ahige bare rae reiro,

⁴⁰ "Badi'a'a ubumaze kuruniro
zu zege zama 'uiro.

E'e u'ano, ze ubumaze hina horone'e rehano, huga'e mene horoni'uma,
zu zamaze hina mene faine zamari'uma.

A'e, ze ege vage gihure baradu mene manoroga veize ra'ohe."✧

⁴¹ Isaia'a 'ahige rae reirota'a'e mazağa ani Iesu'e gihi'a hune rae ederiro zu ani moneo goeriro.

⁴² U vase ibitozi'ete'e azağa bo'ağano vase gehaganianiro Iesu mazao firo. Rehano ze ani mazao fie'eta'a'e vase 'ahoga mene niro, mazağa Farisea azaganianiro nu'onu'o neganono'o ze mae buzi'uma radu riharo.

⁴³ Ze vase'a ze niguze'eta'a'e ufeta zamariro, rehano Badi'a'a ze niguze'eta'a'e mene zamariro.

⁴⁴ Ebu Iesu'a agoğa boro hina gihau goeriro, "Iniu ege mazao fie'ete'e vazega'e ege mazao da'o mene fie'ohe, rehano ege tuguhirote'e vazega mazao fie'ohe.

⁴⁵ Ebu iniu ege giahe'ete'e vazega'e ege tuguhirote'e vazega giane'ohe.

⁴⁶ Agağa teige, e raha 'ahi ariro. A'e ege mazao fie'ete'e azağa nidu'a'e uzabo zamağano mene radoga veize ra'ohe.

⁴⁷ Iniu ege goere egadu mene hegotine zuni, e ani mene kotani'uma. Mazağa e'e raha azağa kotazoga veize mene ariro, rehano gabozoga veize ariro.

⁴⁸ Ege hezahohi'ete'e zu ege goere mene mae gihine'ete'e vazega kotane'ete'e vazega'e 'ahoga. Mada gonagano ege'a rate'e goe'a 'adi hina ani kotani'uma.

⁴⁹ E ege edegano mene goeriro, rehano ege tuguhirote'e Mamahe'a e nagini rouga zu nouge rae rouga ihohiro.

⁵⁰ E edeġa, ani goro ġoe'ani'a ġabone tuġutuġu ibiġano ibitozi'ohe. E'ano'o e Mama'a nagini ihirote'e ġoe'a da'o ra'ohe."

13

Iesu'a Ane Tahi'atahi'a Oda Vuzu'iro

¹ Iġine Modirote'e Muġa 'izema mougano, Iesu'e ane'a raha 'adi modadu Mama vaġe itite'e madaġa meirota'a'e ederiro. Ebu ane'a raha 'ada ane hegote'ete'e azaġa zamare borofiro, onamo ani rudatite'e madaġa meiro.

² Ġoravaġano ze ogomu tiburu aunu. Diabolo'a Isakariota vazegħa Simona ubuga, Iuda zamaġa amahi tutunadu Iesu revohatihi reiro.

³ Iesu'e ederiro, Mogani'a ġau nidu'a ani 'evora tiro ebu ane'a Badi'a mazaono'o aradu bare Badi'a vaġe iti'uma.

⁴ E'ano'o ani ogau'ete'e haba'anono'o iġunadu raga dabuaġa mae vaġine tiro, ebu ahiri zauhe'ete'e dabuaġa madu gaba'iġano autiro.

⁵ Ebu siuva du'uġano vu beu'adu ane tahi'atahi'a oda vuzu'iro, zu autirote'e dabuaġa hina zauhiro.

⁶ Iesu'a Simona Petero vaġirotene, Petero'a niro, "Zuhi'a Boro, ġa eġe oda vuzu'ih i ra'ehe?"

⁷ Iesu'a naenaeniro, "Eġe'a nagini haġae'eta'a'e ġa izidi'e aġu'a, rehano vesu'u ederi'uma."

⁸ Petero'a 'ahige rae reiro, "Ġa eġe oda'e mene hune vuzu'i'uma!" Iesu'a naenaeniro, "Eġe'a ġae oda mene vuzu'ine, ġa'e eġe mene tahi'a re'uma."

⁹ Simona Petero'a niro, "Zuhi'a Boro, eġe oda da'o mene, rehano 'evorehe ebu vadinihe zuni vuzu'o'i."

¹⁰ Iesu'a naenaeniro, "Virirote'e vazegħa'e odaġa da'o vuzu'e'ohe. Ani ahi'a'e nidu'a deheġa. Ebu za'e deheġa, rehano zae nidu'a bo'aġano tiba'e mene deheġa."

¹¹ Iesu'e iniu'a ani revohatite'e ederiro, e'ano'o, "Zae bo'aġano tiba'e mene deheġa," rae reiro.

¹² Iesu'a odaze vuzu'e hauġirotene, raga dabuaġa bare haġadu ogomu fataġa uhiġano ehoriro. Ebu ane'a ziro, "Za e'a zae veize haġate'e haġaiġa huga'e edeġahe?"

¹³ Za eġe mazao ihore vazegħa zu Zuhi'a Boro rae huhe'ohe. Za'a ra'eta'a'e hube, e'e 'uguġa vazegħa.

¹⁴ E'e zae Zuhi'a Boro ebu ihore vazegħa, rehano zae oda vuzu'eha. E'ano'o zae zuni 'ahogani'a 'ahoga oda vuzu'i'uma.

¹⁵ Eġe'a zae veize haġate'e teige, zae zuni haġaifine e 'ahige haġadu ihozeha.

¹⁶ Eġe'a hube hune zi'ohe. Tuġure vazegħa'e ane zuhi'a mene vitinoga, ebu iniu'a tuġunirote'e vazegħa'e ani tuġunirote'e vazegħa mene vitinoga.

¹⁷ Za e'a izidi haġata'a'e ederadu nize mae ovoe'ena'a vase danazine, matu'e ruda'uma."

Iesu Revohatite'e Vazegħa

(Mataio 26:20-25; Mareko 14:17-21; Luka 22:21-23)

¹⁸ "E zae nidu'a mazao mene ġoere'ohe. E eġe'a ohotirote'e azaġa'e edeġa. Rehano Buka Zaġoġano 'ahige rae mirihirote'e'a huda'uma, 'Eġe ogomu tiburu au'ete'e vazegħani'a ġihuradu e agirohiro."[☆]

¹⁹ 'Uguġani'a 'izema fureranogano izidi eġe'a zi'ohe, mazaġa 'uguġani'a fureratite'e madaġano eġe'a e'e iniu rae ihozirote'e zae'a mae ġihinifine ra'ohe.

☆ 13:18 13:18 Salamo 41:9

²⁰ Ege'a hube hune zi'ohe, iniu ege'a tugune'ete'e vazega mae gihine'ete'e vazega'e ege mae gihihe'ohe. Ebu iniu ege mae gihihe'ete'e vazega'e ege tuguhrote'e vazega mae gihine'ohe."

²¹ Iesu'a goere 'adi reirotene, zamaḡani'a adudaro ebu 'ahige rae fureniro, "Ege'a hube hune zi'ohe, zae bo'aḡano vase 'ahogani'a ege revoni'uma."

²² Ebu ane tahi'atahi'a'e ani'a iniu moneo reirota'a'e mene ederadu ze zege'a bare giatitiro.

²³ Iesu zamarone tahi'aḡani'a Iesu uhiḡano tave ehore radiro.

²⁴ E'ano'o Simona Petero'a ubumaḡa hina tahi'a e'e niro, "Ani iniu moneo ra'ete'e ḡadino'i."

²⁵ E'ano'o ani Iesu mazao aroranadu ḡadiniro, "Zuhi'a Boro, a'e iniu?"

²⁶ Iesu'a naenaeniro, "E'a 'uvahu odoga tahiḡa siuvao taradu hau'ete'e vazegani'a revoni'uma." Ebu ani'a 'uvahu odoga tahiḡa taradu Isakariota vazega Simona ubuga, Iuda haro.

²⁷ Ebu Iuda'a 'uvahu odoga e'e meirotene, Satani'a zamaḡa diuḡiro. Ebu Iesu'a niro, "Ḡa'a haḡaite'e haḡaḡa'e ḡarihe haḡao'i."

²⁸ E'ea ogau radirote'e azaḡa bo'aḡano vazeni 'ahoga zuni Iesu'e nougadu Iuda mazao 'ouge rae reirote'e mene ederiro.

²⁹ Iuda'e hadize taufe'ete'e vazega u'ano, Iesu tahi'a nu'e 'ahige zamariro, "Mui veize eme ura ḡauḡa nu hoitoga veize ga zahara azaḡa ḡau nu zenoga veize Iesu'a Iuda umineha."

³⁰ Iuda'a 'uvahu odoga e'e madu zogone buaro. A'e ohere zamaḡano.

Zamarotito'i

³¹ Iuda'a buarotene Iesu'a ziro, "Izidi Vaze Ubuga mae gihine'ohe ebu ani u'ano Badi'a mae gihine'ohe.

³² Ubuga u'ano Badi'a mae gihinine, Badi'a'e ane'a bare Ubuga mae gihini'uma, ebu ane'a zogone 'ougi'uma.

³³ Ege tahi'atahi'a, e zae teite mada tahiḡa da'o radi'uma. Za ege vāgi'uma, rehano ibite Iuda azaḡa boroboro zirote'e teige, za idane zi'ohe, 'Ege'a onamite'e haba'a za'e aroga mene idaḡa.'

³⁴ E goro ḡoe'a iziga zini'ohe. Zae'a zamarotito'i. Ege'a za zamare borofe'ete'e teige, zae zuni zamarotito'i.

³⁵ Zae'a zamarotitine, vase nidu'a e'e horonadu za'e ege tahi'atahi'a rae ederi'uma."

Petero'a Iesu O'oni'uma rae Reiro

(Mataio 26:31-35; Mareko 14:27-31; Luka 22:31-34)

³⁶ Simona Petero'a Iesu ḡadiniro, "Zuhi'a Boro, ḡa no'e onami'uma?" Iesu'a naenaeniro, "Ege'a onamite'e haba'a'e ḡa'a hegotoga izidi mene idaḡa. Rehano vesu'u ege hegoti'uma."

³⁷ Petero'a niro, "Zuhi'a Boro, e nougadu izidi ḡa hegotoga'e mene idaḡa? Ege'a ḡae veize ḡabonehe zuni aheti'uma."

³⁸ Iesu'a naenaeniro, "Ḡa ege veize ḡaboneḡo aheti'umahe? Ege'a hube hune ḡa'ohe, 'izema kokoroku'a uganogano ḡa ḡae uḡidu ege o'ohi'uma."

14

Iesu'e Mama Vaḡe Oname'ete'e Ibiḡa

¹ Iesu'a ane tahi'atahi'a ziro, "Ago zamare adudano'i. Badi'a mazao fio'i ebu ege mazao zuni fio'i.

² Ege Mama neo'e radone haba'a ḡehaḡa. A'e hube mene reifone, e 'ahi mene reifo. E zae veize haba 'ahoga ruhibe touga radu onami'uma.

³ Onamadu zae veize haba 'ahoga ruhibine, e bare ari'uma, ebu ege teite radifine zamazadu za'e ege habao radi'uma.

⁴ E'a onamite'e haba'a ibiga'e za'e edega."

⁵ Tomasi'a Iesu niro, "Zuhi'a Boro, eme ga'a no'e onami'uma'e agu'a. Eme nougenouge ibi e'e ederi'uma?"

⁶ Iesu'a naenaeniro, "E'e Mama vage oname'ete'e ibiga, zu goere huga ihoze'ete'e vazega, zu gabone tugutu zu zini'ete'e vazega. Ege mazaono'o mene reine, vase 'ahogani'a Mama vage onamoga'e mene idaga.

⁷ Za hube hune e ederine, ege Mama zuni ederi'uma.* Izidiono'o onamo za'e ani edere'ohe ebu ani horoniro."

⁸ Filipi'a niro, "Zuhi'a Boro, Mama ihofo'i. Eme e'e da'o urate'ohe."

⁹ Iesu'a naenaeniro, "E'e mada boro hune zae teite radiunu. Rehano Filipi, ga e agu'ahe? Iniu ege horohirote'e vazega'e Mama zuni horoniro. Ga nougadu, 'Mama ihofo'i,' rae ra'ohe?

¹⁰ Ga e'e Mama teite tiburarote'e zu Mama'e ege teite tiburarote'e mene mae gihine'ehe? Ege'a zi'ete'e goe'a'e ege edegano mene ra'ohe, rehano ege teite tiburanadu radiu'ete'e Mamahe'a ane gau hage'ohe.

¹¹ Ege mazao fio'i. E'e Mama teite tiburarote'e zu Mama'e ege teite tiburarote'e mae gihino'i. E'e mae gihinoga mene idaga ro'idene, ege'a hage'ete'e hagai gigi'aga horonadu ege goere mae gihino'i.

¹² Ege'a hube hune zi'ohe. Iniu ege mazao fie'ete'e vazegani'a ege'a hage'ete'e hagai'a zuni hagai'uma, ebu de'egu'a ufeta vitine hagai ghi'a'aga hagai'uma, maza'a e Mama vage onami'uma.

¹³ Ebu za ege nigano nagini umidine, ege'a 'ouge hagai'uma. A'e Ubuga u'ano Badi'a ni mae gihinifine ra'ohe.

¹⁴ Za ege nigano nagini umidine, ege'a 'ouge hagai'uma."

Vine Zagoga moneo Ihoziro

¹⁵ "Za ege zamare borofidene, ege goro goe'a hegoto'i.

¹⁶ Ege'a Mama uminadu ane'a za danaze'ete'e vazega zae mazao tuguni'uma, zu ani'e zae teite radi'uma onamo tugutu.

¹⁷ Ani'e Vine Zagoga. Ani Badi'a moneo goere huga ihoze'ohe. Raha 'adi aza'ani'a ani mene horone'ohe, zu ani mene edere'e 'ahine, ani mae gihinoga'e mene idaga. Rehano za'e ani edega, maza'a ani'e zae teite radiu'ohe zu zae teite tibera'uma.

¹⁸ E za'e butu ega teige mene modi'uma, rehano zae vage ari'uma.

¹⁹ Mada taha enogano raha 'adi aza'ani'a e mene bare horohi'uma. Rehano za'e e horohi'uma, maza'a e'e bare gabodi'uma 'ahine, zae zuni gabodi'uma.

²⁰ E'e mada'ano za'e ederi'uma, e ege Mama teite tiburaro, zu za ege teite tiburaro, ebu e zae teite tiburaro.

²¹ Iniu ege goro goe'a mae gihinadu ege hegote'ete'e vazega'e ege zamare borofe'ete'e vazega. Iniu ege zamare borofe'ete'e vazega'e ege Mama'a ani zamare borofi'uma, ebu ege'a ani zamare borofi'uma, zu ani mazao ege'a furera'uma."

²² Ebu mene Isakariota vazega, Iuda 'ahogani'a Iesu niro, "Zuhi'a Boro, ga'e eme mazao'e fureratihi, rehano raha aza'a mazao'e mene fureratihi ra'ohe. Nougadu 'ouge ra'ohe?"

²³ Iesu'a naenaeniro, "Iniu'a ege zamare borofine, ege goere hegoti'uma, zu ege Mama'a ani zamare borofi'uma. Ebu Mamahe zu ege'a ani vage onamadu ani teite ne tibano radi'uma.

* 14:7 14:7 Za e hube hune ederifone, ege Mama zuni ederifo.

²⁴ Rehano iniu e mene zamare borofe'ete'e vazega'e ege goere mene hegote'ohe. Zae'a ege mazaono'o igi'ete'e goe'a 'adi'e ege mene goere, rehano ege tuguirote'e Mamahe goere.

²⁵ E zae teite radiu'ete'e zamaḡano goere 'ahi zeha.

²⁶ Rehano Mama'a ege niḡano za danaze'ete'e vazega, Vine Zaḡoḡa tuguni'uma, zu Vine Zaḡoḡani'a ḡau nidu'a ihozi'uma. Ebu ani'e e'a zirote'e goe'a nidu'a zae'a zamarifine ibitozi'uma.

²⁷ E zama roḡeḡa zae teite mode'ohe. E ege zama roḡeḡa zini'ohe. Ege'a zini'ete'e zama roḡeḡa'e mene raha azaḡani'a zini'ete'e heuḡa. Zamaze ago adudano'i, zu ago rihano'i.

²⁸ E 'ahige rae zirota'a'e za igiro, 'E'e zae muhize onami'uma zu zae vaḡe bare ari'uma.' Za'a e zamare borofifone, e Mama vaḡe oname'ete'e u'ano zae'a matu'ifo, mazaḡa Mama'e ege vitihe ufeta ḡihi'a hune.

²⁹ 'Izema e'eguḡani'a fureranogano izidi e'a ihozeha. A'e, e'eguḡani'a fureraune, za ege'a zirote'e goe'a mae ḡihinifine ra'ohe.

³⁰ E zae teite mene faḡa ḡoeri'uma, mazaḡa raha zuhi'aḡa, Satani'a ege agirohifine are'ohe. Rehano ani'e ege raharahahe'ete'e inaraḡa'e o'o'a.

³¹ U raha azaḡa'e ege'a Mama zamare borofe'ete'e zu Mama'a tuguhadu e ḡabonehe ahete'eta'a'e ederi'uma. Iguno'i, haba 'ahi modihi."

15

Vaini Ireḡa ebu Ezaga

¹ Iesu'a ziro, "E'e vaini ireḡa huga, ebu ege Mama'e vaini mebaḡa taufe'ete'e vazega.

² Ege rana kamadu mene hudau'ete'e ezaga nidu'a'e ane'a vari'e mode'ohe. U hudau'ete'e ezaga'e ufeta ḡehaḡani'a hudanoga veize ane'a rirahe idane'ohe.

³ Ege'a zirote'e goe'a u'ano, za'e amahi deheraro.

⁴ Ege teite tiburanadu rado'i, 'ougine ege zuni zae teite tiburanadu radi'uma. Ezaga'e vaini ireḡano mene kamine, ani ane'a bare hudanoga'e mene idaḡa. E'e teige, za ege teite mene tiburanadu radiune, za zae'a bare hudanoga'e mene idaḡa.

⁵ E'e vaini ireḡa zu za'e ezaga. Iniu ege teite tiburanadu radiune zu e ani teite tiburanadu radiune, ani'e ḡeharu huda'uma. Mazaḡa za ege muhiline, ḡau 'ahoga haḡaoga'e mene idaḡa.

⁶ Iniu ege teite mene tiburanadu radiu'ete'e vazega'e ezaga vari'e modadu rorau'ete'e teige'ohe. Ezaga 'uguḡa'e vase'a nu'onadu ire rogao feune hufi haone'ohe.

⁷ Za'e ege teite tiburanadu rado'idene zu ege goere hegoto'idene, za nagini urate'ete'e umido'i, 'ougine hidi'uma.

⁸ Za'a ḡeharu hudanadu za'e ege tahi'atahi'a rae vazevaze ihozine, ze'a ege Mama mae ḡihini'uma.

⁹ Mama'a ege zamare borofirote'e teige, ege zuni za zamare borofiro. Za'e ege zamarone azaḡa rouga veize, ege teite tiburanadu radiu'eno'i.

¹⁰ E ege Mama goro goe'a hegotadu ani'a e zamare borofe'ete'e teige, zae'a ege goro goe'a hegotine, ege'a za zamare borofi'uma.

¹¹ E goere 'ahi zeata'a'e, ege matu'u'e zae teite radadu zae matu'u'a iri'avoga veize ra'ohe.

¹² Ege goro goe'a'e 'ahi e'e: Ege'a za zamare borofirote'e teige, zae'a zamarotito'i.

¹³ Iniu'a ane vase veize ane ġabone ahetine, a'e vase zamarone ġihi'a hune ebu zamarone nunu vitinoga.

¹⁴ Za e'a zi'ete'e goro ġoe'a hegotine, eġe vase ra'ohe.

¹⁵ E za'e tuġure azaġa rae mene bare huzi'uma, mazaġa tuġure azaġa'e zuhi'aze'a nagini haġae'ete'e mene edere'ohe. Rehano za'e eġe vase rae huzeha, mazaġa e eġe Mama mazaono'o igirote'e ġoe'a nidu'a ihoziro.

¹⁶ Zae'a e mene ohotiro, rehano eġe'a za huzadu ohotiro. E'ano'o zae'a onamadu huda'uma zu zae huga'e mene haugi'uma. 'Ougine, eġe niġano za'a Mama mazao nagini umine'ete'e ane'a zini'uma.

¹⁷ Eġe goro ġoe'a'e 'ahi e'e: Zae'a zamarotito'i."

Raha Azaġani'a Iesu Tahi'atahi'a He'ehe'eze'ohe

¹⁸ "Raha azaġani'a za he'ehe'ezo'idene, ze'a ibite e he'ehe'ehirota'a'e edero'i.

¹⁹ Za'e raha azaġa moneo reifone, ze za'e zeġe mone azaġa radu za zamare borofifo. Rehano za'e mene raha azaġa moneo 'ahine, zu eġe'a za raha azaġa mazaono'o zamazadu ohotiro 'ahine, ze'e za he'ehe'eze'ohe.

²⁰ E'a zirote'e ġoe'a 'ahi zamaro'i, 'Tuġure vazega'e ane zuhi'a mene vitinoga.' Ze e sausauhine, zae zuni sausauzi'uma. Ebu ze eġe ihore egohaune, zae ihore zuni egoha'uma.

²¹ Za'e eġe none u'ano zu ze'e eġe tuġuhirote'e vazega aġu'a u'ano, ze'a zae mazao 'ouge haġai'uma.

²² E'a aradu ze mene zifone, ze'e haġaize sau'a u'ano zamaze mene adudafo. Rehano izidi'e ze haġaize sau'a moneo ġoere nunu rouga'e mene idaġa.

²³ Iniu eġe he'ehe'ehe'ete'e vazega'e eġe Mama zuni he'ehe'ene'ohe.

²⁴ E'a zeġe bo'aġano vase 'ahogani'a mene haġairote'e haġaiġa mene haġaifone, ze haġaize sau'a u'ano zamaze mene adudafo. Izidi ze eġe'a haġairote'e haġaiġa gigi'a 'ahiguġa horoniro rehano, eġe zu eġe Mama he'ehe'efiro.

²⁵ 'Ougadu zeġe Buka Zaġoġano* mirihirote'e'a hudaro, 'Ze'a mazaġa o'o'ano e he'ehe'ehiro.'☆

²⁶ E'a Mama mazaono'o zae mazao tuġunite'e vazega'e zae danaze'ete'e vazega, zu Mama mazaono'o aradu ġoere huga ihoze'ete'e vazega. Ani'e Vine Zaġoġa. Ani'a arine, eġe moneo rae furen'i'uma.

²⁷ Ebu zae zuni eġe moneo rae furen'i'uma, mazaġa za'e ġadaheġanono'o eġe teite radiro."

16

¹ "E'a ġoere 'ahi zeata'a'e zae'a eġe mazao fie'ete'e mene modoga veize ra'ohe.

² Ze nu'onu'o neġanono'o zae mae vaġizi'uma. Ebu mada 'ahoga meine, zae zimi'ete'e azaġa nidu'a'e zeġe'a bare Badi'a veize gaue'ohe rae zamari'uma.

³ Ze 'uguġa haġai'uma, mazaġa ze'e Mama zu e aġu'a.

⁴ E ġoere 'ahi zeata'a'e 'uguġani'a fureraune, za eġe'a zirote'e ġoe'a zamaroga veize ra'ohe. E ġoere 'ahi ġadaheġano mene ziro, mazaġa e zae teite radiro."

Vine Zaġoġa Gauġa

⁵ "Izidi e eġe tuġuhirote'e vazega vaġe onami'uma. Rehano zae bo'aġano vazeni 'ahogani'a, 'Ġa no'e onami'uma?' rae mene ġadihe'ohe.

* 15:25 15:25 zeġe goro ġoe'ano ☆ 15:25 15:25 Salamo 35:19, 69:4

⁶ Mazağa e goere 'ahi zeate'e u'ano, zamaze are rudau'ohe.

⁷ Rehano ege'a hube hune zi'ohe, e za muhize'eta'a'e zae veize'e ufeta manoğa. Mazağa e mene muhizine, danaze'ete'e vazeğani'a zae vage mene ari'uma. Rehano e za muhizine, ege'a ani zae vage tuğuni'uma.

⁸ Ani'a arine, hağai sau'a moneo, vase duduğa moneo ebu kota moneo raha azağa'e ve'oğa rae fureni'uma.

⁹ Hağai sau'a moneo rae furene'eta'a'e mazağa ze ege mazao mene fie'ohe.

¹⁰ Vaze duduğa moneo furene'eta'a'e mazağa e'e Mama vage onami'uma ebu za e mene bare horohi'uma.

¹¹ Ebu kota moneo rae furene'eta'a'e mazağa raha 'adi azağa zuhi'azi'ete'e vazeğa, Satani kotaniro.

¹² E za zihi ra'ete'e goe'a'e geğağa, rehano izidi za'e faine zamaroga'e mene idağa.

¹³ Rehano goere huga ihoze'ete'e vazeğa, Vine Zağogani'a arine, ani'a zae ibitozeadu zae'a goere huga nidu'a ederi'uma. Ani'e ane edeğano mene goeri'uma, rehano Mama mazao igi'ete'e goe'a da'o re'uma. Ebu zama moneo nagini'a fureratite'e zi'uma.

¹⁴ Ani'a e'e gihi'a hune rae ihozi'uma, mazağa ani'e ege goere madu zi'uma.

¹⁵ Gau nidu'a'e Mama mazao, ebu ani gau nidu'a'e ege gau. E'ano'o e 'ahige rae zeha, 'Vine Zağogani'a ege goere madu za ihozi'uma.'

¹⁶ Mada tahiğa ġarugano za e mene bare horohi'uma, ebu mada tahiğa ġarugano e bare horohi'uma."

Zamaze Are'eta'a'e Ġihuradu Bare Matu'i'uma

¹⁷ Iesu tahi'a nu'a neneğaniro, "Ani goere huga'e nagini? Ani 'ahige ra'ohe, 'Mada tahiğa ġarugano za e mene bare horohi'uma, ebu mada tahiğa ġarugano e bare horohi'uma,' ebu 'Mazağa e Mama vage onami'uma.'"

¹⁸ Ze zege'a bare ġadimutitiro, "'Mada tahiğa ġarugano,' rae rata'a'e huga'e nagini? Eme ani'a nagini goere'eta'a'e ağu'a."

¹⁹ Iesu'e ze ane goere moneo ġadinihi reirota'a'e ederadu ziro, "E 'ahige zeha, 'Mada tahiğa ġarugano za e mene bare horohi'uma, ebu mada tahiğa ġarugano e bare horohi'uma.' Za'e goere 'ahi huga moneo ġadimutite'ehe?"

²⁰ Ege'a hube hune zi'ohe, za'e niau ġoinahi'uma, u raha azağa'e matu'i'uma. Za'e zamaze ari'uma, rehano zamaze are'eta'a'e ġihuradu matu'i'uma.

²¹ Roğae 'ahogani'a ene furene'etene zamaze adudu'ohe, mazağa gigi'a boro meite'e madağani'a maha. Rehano ani ene furenatene, ani gigi'a aġutu'ohe, mazağa ene'a rahao fureranadu matu'e'ohe.

²² E'e teige, izidi za'e zamaze are'ohe, rehano e za bare ġiazi'uma ebu za'e matui'uma. Vaze 'ahogani'a za matu'u 'ahi mene meini'uma.

²³ E'e madağano za'e ġadimu 'ahoga mene ġadihi'uma.* Ege'a hube hune zi'ohe, ege niğano Mama nagini uminine, ane'a zini'uma.

²⁴ Ibite onao izidi ege niğano za Badi'a mazao gau 'ahoga mene uminiro. Umino'i, 'ouguine hidi'uma ebu za matu'u'a iri'avi'uma.

²⁵ E hari idaidağa hina ġoreziro. Rehano mada 'ahoga meine, hari idaidağa hina mene bare ġorezi'uma, ebu Mama moneo dehene zi'uma.

* 16:23 16:23 za'e gau 'ahoga ege mazao mene umidi'uma

²⁶ E'e madaḡano'e za eḡe niḡano Mama mazao umini'uma. Eḡe'a zae veize Mama umini'uma rae mene zi'ohe.

²⁷ Za'e eḡe zamare borofirote'e zu za e'a Badi'a mazaono'o arirote'e mae ḡihinirote'e u'ano, Mama'e ane'a bare za zamare borofe'ohe.

²⁸ E'e Mama mazaono'o raha 'ahi ariro. Izidi e raha 'ahi modadu Mama vaḡe bare onami'uma."

²⁹ Ebu Iesu tahi'atahi'a'a reiro, "Izidi ḡa dehene ḡoere'ohe ebu hari idaidaḡa mene ra'ohe.

³⁰ Izidi eme edereha, ḡa'e ḡau nidu'a edeḡa zu ḡa vase ḡadimu ibite ederadu ze bare ḡadi'oga mene urate'ohe. E'e u'ano, eme ḡa'a Badi'a mazaono'o arirote'e mae ḡihine'ohe."

³¹ Iesu'a naenaenziro, "Izidi za'e eḡe mazao fie'ehe?

³² Rehano mada 'ahogani'a are'ohe, ebu izidi maha. E'e madaḡano za tibatiba neze u'a rovote ḡouri'uma ebu eḡe da'o muhihi'uma. Rehano e'e mene eḡe da'o, mazaḡa eḡe Mama'e eḡe teite radiu'ohe.

³³ E ḡoere 'ahi zeata'a'e za eḡe teite tiburanadu zamaze roḡenoga veize ra'ohe. Raha 'ada za aduga hide'ohe, rehano inaro'i! Eḡe'a raha 'adi gigi'aḡa raharahaniro."

17

Iesu'a Ane veize Kuraro

¹ Iesu'a ḡoere 'ahi zirote'e enogano, adure ḡohani ḡianadu kuraro, "Mama, madaḡa'e maha. Ubugo'a ḡa'e ḡihi'a hune rae ihozifine, ḡae'a Ubugo'e ḡihi'a hune rae ihozo'i.

² Mazaḡa ḡae'a Ubuga harote'e azaḡa nidu'a ḡabone tuḡutuḡu zenoga veize, vase nidu'a zuhi'azi'ete'e gigi'aḡa Ubuga haro.

³ Gabone tuḡutuḡu hide'ete'e ibiḡa'e vase'a ḡa, Badi'a tibuhuga ebu ḡae'a tuḡunirote'e vaseḡa, Iesu Keriso edere'ete'e ra'ohe.

⁴ Ḗae'a inirote'e ḡauḡa'e eḡe'a hauḡiro. 'Ougadu e raha 'ada ḡa'e ḡihi'a hune rae ihoziro.

⁵ Mama, raha zu aduga 'izema haḡaogano nihe'e niḡo teite mae ḡihinirote'e teige, izidi zuni nihe'e niḡo teite mae ḡihino'i."

Iesu'a Ane Tahi'atahi'a veize Kuraro

⁶ "E ḡa'a raha 'adao inirote'e azaḡa mazao ḡae moneo rae fureniro. Ze'e ḡae tahi'atahi'a rae reiro, ebu ḡae'a ze iniro, zu ze ḡae ḡoere hegotiro.

⁷ Izidi ze ḡa'a inirote'e ḡauḡa nidu'a'e ḡae mazaono'o arirota'a'e edeḡa.

⁸ Mazaḡa ḡa'a ihirote'e ḡoe'a eḡe'a ziro ebu zeḡe'a mae ḡihiniro. Ze eḡe'a ḡae mazaono'o arirota'a'e hube hune ederiro, zu ḡae'a eḡe tuḡuhirote'e mae ḡihiniro.

⁹ E zeḡe veize kurau'ohe. E raha azaḡa veize mene kurau'ohe, rehano ḡae'a inirote'e azaḡa veize kurau'ohe, mazaḡa ze'e ḡae tahi'atahi'a.

¹⁰ Eḡe ḡau nidu'a'e ḡae ḡau, ebu ḡae ḡau nidu'a'e eḡe ḡau. Ze e'e ḡihi'a hune rae ra'ohe.

¹¹ E'e raha 'ada mene bare radi'uma ebu ḡae vaḡe ami'uma. Rehano ze'e raha 'ada radi'uma. Mama Zaḡoḡa, ḡa niḡo iniro. Ḗae niḡano ze biro'i ebu ḡa eḡe teite tiburarote'e teige, zeḡe nidu'a mae tibuzo'i.

¹² E zeḡe teite radiu'ete'e zamaḡano ḡae'a inirote'e niḡa inaraḡa hina ze faine biriro zu taufiro, e'ano'o zeḡe nidu'a mene dauḡiro. Rehano tiba da'o ruine'ete'e ibiḡa u'a diuḡiro. 'Ougadu Buka Zaḡoḡano mirihirote'e ḡoe'ani'a hudaro.

¹³ Izidi e ġae vaġe ami'uma. E'e raha 'ada zeġe veize 'ahige kurau'ohe, mazaġa e matu'e rudau'ete'e teige, zeġe zuni matu'u'a iri'avozoga veize ra'ohe.

¹⁴ E ġoereġo ze ziniro, rehano raha azaġani'a ze he'ehe'eziro, mazaġa e'e mene raha azaġa moneo teige, ze'e mene raha azaġa moneo ra'ohe.

¹⁵ E ġa'a ze rahaono'o zamaze vaġizoga veize mene umi'e'ohe, rehano Satani mazaono'o ze biroga veize umi'e'ohe.

¹⁶ E'e mene raha azaġa moneo teige, zeġe zuni mene raha azaġa moneo ra'ohe.

¹⁷ Ze ġoere huga hina zaġozaġozo'i. Ġae ġoere'e huga.

¹⁸ Ġae'a e raha 'ada tuġuhirote'e teige, eġe'a ze raha azaġa mazao tuġuzi.

¹⁹ Zeġe veize e eġe'a bare zaġozaġohe'ohe, mazaġa zeġe zuni ġoere huga hina zaġozaġozoga veize ra'ohe."

Fie'ete'e Azaġa veize Kuraro

²⁰ "E eġe tahi'atahi'a veize da'o mene kurau'ohe, rehano ze ġoere egadu eġe mazao fite'e azaġa veize zuni kurau'ohe.

²¹ Mama, ġa eġe teite tiburarote'e zu e ġae teite tiburarote'e teige, zeġe nidu'a tiburafine kurau'ohe. Ebu zeġe zuni emeġe teite tiburanadu raha azaġani'a ġa eġe tuġuhirote'e mae ġihinoga veize kurau'ohe.

²² Ġa e'e ġihi'a hune rae ihozirote'e teige, eġe zuni ze'e ġihi'a hune rae ihoziro, mazaġa eme'e tiburarote'e teige, zeġe zuni tiburafine ra'ohe.

²³ E zeġe teite tiburaro zu ġa eġe teite tiburaro. E zeġe nidu'a hube hune tiburanoga veize kurau'ohe. Mazaġa ġae'a e tuġuhirote'e ebu e zamare borofe'ete'e teige, ġae'a zeġe zuni zamare borofe'eta'a'e raha azaġani'a ederifine ra'ohe.

²⁴ Mama, e ġae'a inirote'e azaġa'e eġe'a radiu'ete'e haba'ano eġe teite radoga urate'ohe. Ebu 'izema raha zu adure haġaogano ġae'a eġe zamare borofadu ġa e'e ġihi'a hune rae reirota'a'e zeġe zuni ederoga urate'ohe.

²⁵ Mama duduġa hune, raha azaġa'e ġa aġu'a, rehano e ġa'e edeġa. Ebu eġe tahi'atahi'a'e ġae'a eġe tuġuhirota'a'e edeġa.

²⁶ E zeġe mazao ġa ihoziro ebu barebare ihozi'uma. A'e ġa'a e zamare borofirote'e teige, zeġe zuni vase 'ahoga'ahoga zamare borofoga zu e zeġe teite tiburanoga veize ra'ohe."

18

Iesu Obone Tiro

(Mataio 26:47-56; Mareko 14:43-50; Luka 22:47-53)

¹ Iesu'a kurarote'e enogano, ane tahi'atahi'a teite Kiderona do'oġa moneafa onamiro. E'ea olivi ireġa mebaġa 'ahoga e'e, ebu ani ane tahi'atahi'a teite e'e mebaġa diuġiro.

² Iesu revoharote'e vazegħa, Iuda zuni e'e haba'a ederiro, mazaġa Iesu'a ġae ġehaġa ane tahi'atahi'a teite de'ea nu'oraro.

³ E'ano'o Iuda'a Roma uti azaġa, ebu dibu'o vazegħa ġihi'aġaġihi'aġa zu Farisea azaġani'a tuġuzirote'e kuru neġa uti azaġa teite ariro. Ze ihure nunu zu uti ġauġa madu meba e'e diuġiro.

⁴ Iesu'e ane mazao nagini'a fureratite'e ederadu zeġe vaġe onamiro ebu ġadizi, "Za'e iniu vaġe'ohe?"

⁵ Zeġe'a naenaeniro, "Nazareta vazegħa Iesu." Ebu ani'a ziro, "A'e eġe." Ani revoharote'e vazegħa, Iuda'e zeġe teite de'ea edau radiro.

⁶ Iesu'a, "A'e eġe," rae zirotene, ze suve ġouradu rahao higau bauriro.

⁷ Ebu Iesu'a bare ġadiziro, “Za'e iniu vaġe'ohe?” Ze'a niro, “Nazareta vazegħa Iesu.”

⁸ Iesu'a naenaenziro, “E zeha, a'e eġe. Za e vaġo'idene, eġe tahi'atahi'a'e ahete modo'i.”

⁹ Ani'a 'ouge reirota'a'e ibite 'ahige kurarote'e'a hudanoga veize reiro, “E ġae'a inirote'e azaġa bo'aġano tiba zuni mene dauniro.”

¹⁰ E'e madaġano Simona Petero'e benisiġeta. Ane'a e'e ahase bunadu dibu'o vazegħa ġihi'aġa tuġure vazegħa udirotene, eda'e teġaġa vari'e butiro. Tuġure vazegħa niġa'e Malokusi.

¹¹ 'Ougadu Iesu'a Petero niro, “Benisiġo bare iġu'ano ofo'i! Eġe Mama'a inirote'e bioġa 'ahi eġe'a gage huni'uma.”

Iesu'e Anasi vaġe Tutune Onamiro

(Mataio 26:57-58; Mareko 14:53-54; Luka 22:54)

¹² Roma uti azaġa zu uti vazegħa ġihi'aġa ebu kuru neġa ġiane'ete'e Iuda uti azaġani'a Iesu obone teadu autiro.

¹³ Ebu ze ani Anasi vaġe ibite tutune onamiro. Anasi'e Kaiafa emoġa zu Kaiafa'e e'e muriġano dibu'o vazegħa ġihi'aġa.

¹⁴ Kaiafa'e ibite Iuda azaġa boroboro mazao 'ahige iraduguziro, “Vaze nidu'a veize vase tibani'a rudaune'e ufeta manoġa.”

Petero'a Iesu O'oniro

(Mataio 26:69-70; Mareko 14:66-68; Luka 22:55-57)

¹⁵ Simona Petero zu Iesu tahi'a 'ahogani'a Iesu hegote onamiro. Tahi'a e'e'a dibu'o vazegħa ġihi'aġa ederadu Iesu teite dibu'o vazegħa ġihi'aġa ne haba'a diuġiro.

¹⁶ Rehano Petero'e ibiheta enogano edau radiro. E'ano'o dibu'o vazegħa ġihi'aġa edere'ete'e tahi'aġa e'e'a buanadu ibiheta taufe'ete'e roġaeġa ġoreniro, ebu Petero mae zouniro.

¹⁷ 'Ougirotene, ibiheta taufe'ete'e roġaeġa 'ahogani'a Petero niro, “Vaze 'omo tahi'atahi'a bo'aġano ġae zuni tahi'a 'ahogahe?” Ane'a naenaeniro, “E'e mene.”

¹⁸ E'e madaġano'e nahune, e'ano'o tuġure azaġa zu kuru neġa uti azaġani'a ahirize giginoga radu ire roga hufiro, ebu ire roga gabaġeġenadu idiro. Petero zuni ahi'a ġigine'ena'a, zeġe teite edau radiro.

Anasi'a Iesu Ġadiniro

(Mataio 26:59-66; Mareko 14:55-64; Luka 22:66-71)

¹⁹ E'e madaġano dibu'o vazegħa ġihi'aġani'a Iesu mazao ane tahi'atahi'a zu ane ihore moneo ġadiniro.

²⁰ Ebu Iesu'a naenaeniro, “E hunio vase nidu'a mazao ġoeriro. Iuda azaġa nidu'a nu'oru'ete'e kuru neġa ga nu'onu'o neġa zamaġano iġaiġa ihoziro. E ġoere 'ahoga mene 'u'uru reiro.

²¹ Ġa nougadu e ġadihe'ohe? Eġe ġoere iġirote'e azaġa ġadizo'i. Ze e'a nagini reirota'a'e edeġa.”

²² Iesu'a 'ouge reirotene, kuru neġa uti vazegħa 'ahogani'a ani uhiġano edanadu iraġano fa'oniro ebu niro, “Ġa dibu'o vazegħa ġihi'aġa mene gubane'ohe!”

²³ Iesu'a naenaeniro, “E ġoere 'ahoga ve'ore ro'idene, nagini'e ve'oġa rae fureno'i. Rehano e ġoere huga ro'idene, nougadu irahe fa'oneha?”

²⁴ Ebu Anasi'a Iesu 'evore 'ize utoga zamaġano dibu'o vazegħa ġihi'aġa, Kaiafa vaġe tuġuniro.

*Petero'a Iesu Bare O'oniro**(Mataio 26:71-75; Mareko 14:69-72; Luka 22:58-62)*

²⁵ Simona Petero'a edanadu ire roga genaġano ide radirote'ea, vase nu'a ġadiniro, "Ġa'e Iesu tahi'atahi'a bo'aġano 'ahoga, o'ehe?" Rehano ane'a o'oniro, "E'e mene."

²⁶ Dibu'o vaseġa ġihi'aġa tuġure vaseġa 'ahoga'e Petero'a teġaġa vari'irote'e vaseġa nabuga. Ane'a niro, "Eġe'a ġa ani teite olivi ireġa mebaġano radiu'ete'e horo'eha."

²⁷ Petero'a bare o'oniro. Ane'a 'ouge reirotene, kokoroku'a ugaro.

*Iesu Pilato vaġe Tutune Onamiro**(Mataio 27:1-2, 11-14; Mareko 15:1-5; Luka 23:1-5)*

²⁸ Ebu Iuda azaġa boroboro'a Iesu Kaiafa mazaono'o Roma gavana vaseġa neġa tutune onamiro. A'e Oherebau uzeuze reiro. Ze'e Roma gavana ne zamaġa mene diuġiro. Mazaġa ani'e Badi'a aġu'a vaseġa radu, ane ne diuġine ze toradanadu Iġine Modirote'e Muiġa anoga mene idaġa rae zamariro.

²⁹ E'ano'o Pilato'a zeġe vaġe bua aradu ġoreziro, "Vaze 'adi'e nagini haġadu za ani'e ve'oġa rae ra'ohe?"

³⁰ Ze naenaeniro, "Vaze 'ahi'e mene vase sau'a reifone, eme'a ani ġae 'evoreo mene ri'inifo."

³¹ Pilato'a ziro, "Zae'a ani tutune onamadu zae goro hina kotano'i." Iuda azaġa boroboro'a naenaeniro, "Eme, Iuda azaġa'e vase 'ahoga runeo tuġunoga'e mene idaġa."

³² 'Ougadu Iesu'a nougenouge rudatite'e moneo reirote'e ġoe'ani'a hudaro.

³³ Pilato'a ane ne bare diuġadu Iesu huniro ebu ġadiniro, "Ġa'e Iuda azaġa kinihe?"

³⁴ Iesu'a naenaeniro, "Ġadimu 'adi'e ġae mazaono'o ga vase nu'a eġe moneo ġeiro?"

³⁵ Pilato'a naenaeniro, "E'e mene Iuda vaseġa. Ġae haba azaġa zu dibu'o vaseġa ġihi'aġaġihi'aġani'a eġe 'evoreo ri'i'eha. Ġa nagini haġairo?"

³⁶ Iesu'a niro, "E'e mene raha 'adi zuhi'azi'ete'e kinġa. E'e raha 'adi zuhi'azi'ete'e kinġa reifone, eġe tuġure azaġani'a Iuda azaġa boroboro utitozenadu zeġe 'evoreo eġe ri'ihoga gararifo. Eġe'a zuhi'azi'ete'e haba'a'e mene raha 'adi, rehano haba 'ahoga."

³⁷ Pilato'a niro, "Tena ġa'e kinihe?" Iesu'a naenaeniro, "Ġa ġae'a bare e'e kini ra'ohe. A'e hube. E ġoere huga rae furenoga veize fureraro zu raha 'ahi ariro. Iniu ġoere huga hegote'ete'e azaġa'e eġe ġoere igi'ohe."

³⁸ Pilato'a ġadiniro, "Ġoere huga'e nagini?"

*Iesu Runeo Tuġuniro**(Mataio 27:15-31; Mareko 15:6-20; Luka 23:13-25)*

Pilato'a 'ouge reirote'e enogano, Iuda azaġa boroboro vaġe bare bua-nadu ziro, "E sau'a 'ahoga ani mazaono'o mene horoneha.

³⁹ Rehano Iuda azaġa haġai idunaġano, Iġine Modirote'e Muiġano e zae veize ġu'a vaseġa 'ahoga tuġune bune'ohe. Za e'a Iuda azaġa kini tuġune bunoga urate'ehe?"

⁴⁰ Ze bare ġihau huario, "Ani mene, rehano Barabasi mae bun'o'i!" Barabasi'e ġonore vaseġa.

¹ E'ano'o Pilato'a Iesu zamahu onamadu uti azaḡani'a masiniro.

² Ebu uti azaḡani'a ire ezaga meigameiga mae ḡurunadu kini vadiga adiriḡa teige, vadigano redoharo ebu dabua kanaḡa vidoharo.

³ Ebu ze barebare ane vaḡe aradu ḡirihoharo, "Iuda azaḡa kini, nigunihi!" Ebu ze iraḡano fa'oniro.

⁴ Pilato'a bare buanadu Iuda azaḡa boroboro ziro, "Ḡiano'i. E Iesu zamahu zae mazao buni'uma. 'Ougine, za eḡe'a ane mazaono'o sau'ani 'ahoga mene horonata'a'e ederi'uma."

⁵ Ebu Iesu'a ire ezaga meigameiga vadigano zu dabua kanaḡaḡeta bua ariro. Pilato'a ziro, "Ḡiano'i, vase a'e 'adi e'e!"

⁶ Dibu'o vaseḡa ḡihi'aḡaḡihi'aḡa zu kuru neḡa uti azaḡani'a Iesu horonirotene, ze ḡihau huario, "Ani sataurono'i! Sataurono'i!" Pilato'a ziro, "Zae'a tutune onamadu sataurono'i. E'e ani mazaono'o ve'oḡani 'ahoga mene horoneha."

⁷ Iuda azaḡa boroboro'a naenaeni, "Emeḡe goro ḡoe'a idunaḡano ani'e ruda'uma, mazaḡa ani ane'a bare Badi'a Ubuga rae reiro."

⁸ Pilato'a zeḡe ḡoere igirotene, ufeta riharo.

⁹ Ebu ane ne bare diḡadu Iesu ḡadiniro, "Ḡa'e noumano'o ariro?" Rehano Iesu'a mene naenaeni.

¹⁰ Pilato'a niro, "Ḡa mene ḡorehi'umahe? Ḡa tuḡu'e buḡadite'e ga satauroḡadite'e gigi'aḡa'e eḡe'a meiro. Ḡa mene edere'ehe?"

¹¹ Iesu'a naenaeni, "Badi'a'a e sausahe'ete'e gigi'aḡa mene ḡanifone, ḡa e sausahe'ete'e mene idarafo. E'ano'o ḡae 'evoreo ri'ihate'e vaseḡa sau'a'e ufeta boro, a'e ḡae sau'a vitinoga."

¹² Iesu ḡoere u'ano, Pilato'a ani tuḡune bunihira rae inariro. Rehano Iuda azaḡa boroboro'a houhoune niro, "Ḡa vase 'ahi tuḡune bunine, ḡa'e mene Roma kiniḡa mone vaseḡa. Iniu'a ane bare kini rae reine, ani'e Roma kiniḡa aḡirohau'ete'e vaseḡa."

¹³ Pilato'a ḡoere e'e igirotene, Iesu zamahu bunadu kota haba'ano ehoriro. Kota vaseḡa ehoroga haba'a'e Vatava hina Ruruḡiro rae hunirote'e haba'ano tiro. A'e Heberu ḡoe'ano Gabata rae huniro.

¹⁴ E'e madaḡa'e Iḡine Modirote'e Muiḡa 'izema mougano, ruhibe'ete'e madaḡa zu madai kirikiri. Pilato'a Iuda azaḡa ziro, "Ḡiano'i, zae kini'e 'adi e'e."

¹⁵ Zeḡe'a huario, "Mano'i! Mano'i! Sataurono'i!" Pilato'a ḡadiziro, "E zae kini satauroni'umahe?" Dibu'o vaseḡa ḡihi'aḡaḡihi'aḡani'a naenaeni, "Emeḡe kini 'ahoga'e o'o'a, rehano Roma kiniḡa da'o."

¹⁶ E'ano'o Pilato'a Iesu satauronoga veize zeḡe 'evoreo ri'iniro.

Iesu Satauroniro

(Mataio 27:32-44; Mareko 15:21-32; Luka 23:26-43)

Ebu uti azaḡani'a Iesu tutune onamiro.

¹⁷ Iesu'a ane satauro odohe'ena'a, Vadini Isiḡa rae hune'ete'e haba'a onamiro. A'e Heberu ḡoe'ano Gologota rae huniro.

¹⁸ E'ea ze Iesu satauroniro. Vaze aheu zuni ane eda'e moneo ebu kauri moneo satauroziro, u Iesu'e nemaosatauroniro.

¹⁹ Pilato'a Iesu haḡai sau'a'e nagini rae ihozifine, ire rafaḡa rana mirihadu satauro rana tiro. A'e 'ahige rae mirihiro, "NAZARETA VAZEGA IESU, IUDA AZAḠ KINI."

²⁰ Mirihirota'a'e Iuda azaḡa ḡehaḡani'a me'odiro. Mazaḡa Iesu satauronirote'e haba'a'e Ierusalemahuhigano, ebu a'e Heberu ḡoe'ano, Roma ḡoe'ano, zu Giriki ḡoe'ano mirihiro.

²¹ E'ano'o dibu'o vazega ġihi'aġaġihi'aġani'a Pilato niro, "'Iuda Azaġa Kini,' rae ago miriho'i, rehano 'E'e Iuda Azaġa Kini,' rae miriho'i."

²² Pilato'a naenaenziro, "E eġe'a mirihihi rae ra'ete'e ġoe'a miriheha."

²³ Ebu Iesu satauronirotene, uti azaġani'a Iesu raga dabuaġa madu ġazaġano rovoniro, ebu zeġe'a tibatiba meiro. Ze zizuni dabuaġa zuni meiro. A'e hitanaono'o oda ġuzu dabuaġa tiba zu mene vari'e turinirote'e dabuaġa.

²⁴ E'ano'o uti azaġani'a neneġaniro, "'Adi'e mene zigi'uma. Kaġusi arahoga arahadu iniu'a meite'e ġiani'uma." 'Ougadu Buka Zaġoġano mirihirote'e'a hudaro,

"Ze eġe raga dabuaġa ġahugotitiro,

ebu zizuni dabuaġa'e kaġusi arahoga arahadu meiro."✠

E'ano'o uti azaġani'a 'ouge haġairo.

²⁵ Iesu satauro uhiġano Iesu vi'a, vi'a negoġa, Kolopasi inuga Maria, ebu Magadala roġaeġa Maria'a edau radiro.

²⁶ Iesu'a vi'a zu ane zamarone tahi'aġa vi'a uhiġano edau'ete'e horozirotene, vi'a niro, "Roġae boro, ani'e ġae ubugo."

²⁷ Ebu Iesu'a tahi'a e'e niro, "Ani'e ġae vi'u." E'e madaġanono'o tahi'a e'e'a Iesu vi'a tutune ane ne onamadu taufiro.

Iesu Rune

(Mataio 27:45-56; Mareko 15:33-41; Luka 23:44-49)

²⁸ E'e enogano, Iesu'e ani gauga nidu'a izidi haugata'a'e ederiro. Ebu Buka Zaġoġano mirihirote'e'a hudanoga veize 'ahige rae reiro, "E irinehe mo'oheha."✠

²⁹ E'ea vaini vuġa ġiġi'a ġoġoreġa 'ahoga e'e. E'ano'o ze vu romane zoun'e'ete'e gauga madu vaini vuġa ġiġi'a iri'avoniro, ebu Gubu somoriġa rana teadu ani mazaneo ite tiro.

³⁰ Iesu'a vaini vuġa ġiġi'aġa gagadu 'ahige rae reiro, "Eġe gau nidu'a haueha." Ebu vadiga ġuguradu iriga ri'iro.

³¹ E'e madaġa'e Bana Madaġa ruhibe'ete'e madaġa, ebu irarirotene Iġine Modirote'e Muiġa zamaġano Bana Madaġa boro reiro. Iuda azaġani'a Bana Madaġano rune ahi'a satauro rana modoga mene uratiro 'ahine, rune azaġa odaze vaheġadu ahirize sataurono'o mae vaġinoga veize Pilato uminiro.

³² E'ano'o uti azaġani'a onamadu Iesu teite satauronirote'e vazega ibi'a odaġa vahegiro, ebu vase 'ahoga odaġa vahegiro.

³³ Rehano ze Iesu vaġe onamirotene, ani amahi rudanoga horoniro, e'ano'o odaġa mene vahegiro.

³⁴ Rehano uti vazega 'ahogani'a garaġota hina rebegano ġounadu ru zu vu'a zogone sore buaro.

³⁵ (A'e e'eguġa horonirote'e vazegani'a rae furenirote'e ġoe'a. Ani'a rae furenirote'e ġoe'a'e huga. Ani ane'a ġoere huga zi'eta'a'e edere'ohe, ebu zae zuni mae ġihinifine rae furene'ohe.)

³⁶ 'Ahiguġani'a Buka Zaġoġano mirihirote'e'a hudanoga veize fureraro, "Isiga tiba zuni mene vaheġa'uma."✠

³⁷ Ebu Buka Zaġoġano 'ahige rae reiro, "Zeġe'a ġounirote'e vazega'e zeġe'a ġiani'uma."✠

Iesu Guriro

(Mataio 27:57-61; Mareko 15:42-47; Luka 23:50-56)

³⁸ E'e enogano Arimate vazega, Iosefa'a Pilato vage onamadu Iesu ahiri sataurono'o mae bunoga veize umihiro. Ani'e Iesu tahi'a 'ahoga, rehano e'e moneo vase 'ahoga mene ihoniro, mazağa ani'e Iuda azağa boroboro rihoziro. Pilato'a, "Idağa," rae reirotene, ani onamadu Iesu ahiri mae onamiro.

³⁹ Nikodemo'e ibite ohere Iesu vage onamirote'e vazega. Ani zuni Iosefa teite onamiro. Ani'e murava hohoga aloe teite mirunadu odohe ariro. A'e 34 kilo heuga.

⁴⁰ Ebu Iuda azağa rune gure'ete'e ibigano, ze Iesu ahiri madu mirunirote'e gauga'e dabua manoga kuiga teite 'umiro.

⁴¹ Iesu satauronirote'e haba'ano kaka mebağa 'ahoga e'e, ebu e'ea vatava iduga 'ahoga e'e. A'e rune vazegani 'ahoga 'izema tirote'e iduga iziga.

⁴² E'e madağano'e Iuda azağani'a Bana Madağa veize ruhibe'ete'e madağa ebu idu a'e zege uhiğano 'ahine, ze Iesu ahiri'e e'e zamağano tiro.

20

Iesu'a Bare Gabodiro

(Mataio 28:1-10; Mareko 16:1-8; Luka 24:1-2)

¹ Fura oherebau uzeuze 'ize uzaboğano, Magadala rogaeğa Maria'a idu onamiro ebu idu 'uirote'e hadiğa boro kiune vaginoga horoniro.

² E'ano'o ane'a Simona Petero zu Iesu zamarone tahi'ağa vage dure onamadu ziro, "Vaze 'ahogani'a Zuhi'a Boro ahiri iduono'o mae vagineha. Ze ani no'e haba'ano teata'a'e eme agu'a!"

³ Ebu Petero zu Iesu zamarone tahi'ağani'a iğunadu idu haba'a u'a onamiro.

⁴ Anianine dure onamirotene, tahi'a e'e'a gihau duradu Petero vitine iduo ibite feuriro.

⁵ Ani guğuradu idu zamağa gianirotene, Iesu 'umirote'e dabuağa kuiga da'o de'ea radoga horoniro, rehano ani'e mene diugiro.

⁶ Simona Petero zuni ani hegote feuri ariro. Ani idu zamağa diugirotene, Iesu ahiri 'umirote'e dabuağa kuiga'e de'ea radoga horoniro,

⁷ ebu Iesu vadiga 'umirote'e dabuağa horoniro. Rehano vadiga dabuağa'e guadu ahiri 'umirote'e dabuağa kuiganono'o avo tiro.

⁸ Ebu ibite iduo feurirote'e tahi'ağani'a diugiro. Ane zuni horonadu Maria goere mae gihiniro.

⁹ Rehano ze Buka Zağogano Iesu'a rune azağa bo'ağano bare iğuni'uma rae reirote'e 'ize mene zamariro.

¹⁰ Ebu Iesu tahi'a aheu'a baradu neze onamiro.

Iesu'a Magadala Rogaeğa Maria mazao Fureraro

(Mareko 16:9-11)

¹¹ Rehano Maria'a idu enogano edanadu niau radiro. Ani'a niau'ena'a, idu zamağa dire gianiro.

¹² Ebu dabua 'uruğa vidarote'e tuğure viga aheu horoziro. Ze Iesu ahiri bazune tirote'e haba'ano ehore radiunu. Tuğure viga 'ahoga'e vadiga goha ebu 'ahoga'e odağa guzuo radiunu.

¹³ Ze Maria gadiniro, "Roğae, ga nougadu niau'ohe?" Ani'a naenaenziro, "Vaze'a ege Zuhi'a Boro mae vagineha. Ze nouma teata'a'e e agu'a."

¹⁴ Ebu Maria'a tehirotene, Iesu'a edau radoga horoniro, rehano a'e Iesu rae mene ederiro.

¹⁵ Iesu'a gadiniro, "Roğae, ga nougadu niau'ohe? Ga iniu vage'ohe?" Maria'a ani'e kaka mebağa giane'ete'e vazega rae zamaradu niro, "Vaze

boro, ġa'a ani ahiri mae onameha ro'idene, nouma teate'e eho'i, 'ouGINE eġe'a me'uma."

¹⁶ Iesu'a niro, "Maria." Maria'a tehadu Heberu ġoe'ano niro, "Raboni!" (E'e ġoe'a huga'e Ihore vazegā.)

¹⁷ Iesu'a niro, "Ago oboho'i, mazaġa e 'ize Mama vaġe mene iteha. Ġa eġe tahi'atahi'a* vaġe onamadu 'ahige ihozo'i, 'E'e Mama vaġe iti'uma. Ani'e eġe Mama zuni zae Moze, eġe Badi'a zuni zae Badi'a."

¹⁸ E'ano'o Magadala roġaeġa Maria'a Iesu tahi'atahi'a vaġe onamadu ihoziro, "E Zuhi'a Boro horoneha!" Ebu ani Iesu'a nirote'e ġoe'a ziro.

Iesu'a Ane Tahi'atahi'a mazao Fureraro
(Mataio 28:16-20; Mareko 16:14-18; Luka 24:36-49)

¹⁹ E'e furaġa ġoravaġano Iesu tahi'a nidu'a nu'orarotene, ze ne ibihetaġa nidu'a hararo, mazaġa Iuda azaġa rihoziro. E'e madaġano Iesu'a diuġi ariro ebu zeġe bo'aġano edanadu ziro, "Zama roġeġa'e zae teite rado'i."

²⁰ Ane'a ġoere e'e zirote'e enogano 'evo'a zu rebeġa ihoziro. Ebu ane tahi'atahi'a'a Zuhi'a Boro horonadu ze matu'e rudaro.

²¹ Ebu Iesu'a bare ziro, "Zama roġeġa zae teite radiu'eno'i. Mama'a eġe tuġuhirote'e teige, e za tuġuze'ohe."

²² Ebu Iesu'a zeġe rana irine hodadu ziro, "Vine Zaġoġa mo'i.

²³ Za'a vase 'ahoga haġai sau'a rae modine, Badi'a'a ane haġai sau'a rae modi'uma. U za'a vase 'ahoga haġai sau'a mene rae modine, Badi'a'a ane haġai sau'a mene rae modi'uma."

Tomasi mazao Fureraro

²⁴ Iesu tahi'a gaubanana aheu fare bo'aġano tahi'a 'ahoga'e Tomasi, niġa 'ahoga'e Ato'a.† Ani'e Iesu'a ane tahi'atahi'a vaġe arirotene, zeġe teite mene radiro.

²⁵ E'ano'o Iesu tahi'atahi'a'a niro, "Eme Zuhi'a Boro horoneha." Rehano ani'a naenaenziro, "E ani 'evore ikoko iġu'a horonine, ebu eġe 'evore hudu'a ane 'evore ikoko iġu'ano surubine, zu eġe 'evore ane rebe iġu'ano surubine, zae ġoere mae ġihini'uma."

²⁶ Fura tiba enogano Iesu tahi'atahi'a'a ne zamaġano bare radiro, ebu Tomasi zuni zeġe teite radiro. Zeġe ne ibiheta'e haranoga, rehano Iesu'a diuġadu zeġe bo'aġano edaro ebu ziro, "Zama roġeġa zae teite rado'i."

²⁷ Ebu ani'a Tomasi niro, "'Evo'o hudu'a 'aha teadu 'evorehe ġiano'i, ebu 'evo'o 'einadu rebeheo surubo'i. Zamaġo ago 'ada'ado'i, rehano fio'i."

²⁸ Tomasi'a naenaenziro, "Eġe Zuhi'a Boro, eġe Badi'a!"

²⁹ Iesu'a niro, "Ġa eġe horoheha 'ahine, eġe mazao fie'ehe? E mene horohadu eġe mazao fie'ete'e azaġa'e matu'e'ohe."

Ioane'a Nagini veize Buka 'Ahi Mirihirote'e moneo Ġoeriro

³⁰ Iesu'a ane tahi'atahi'a zamao haġai nu badeġa nunu haġairo. E'e nidu'a buka 'ahi zamaġano mene mirihiro.

³¹ Rehano e 'ahige mirihirota'a'e zae'a Iesu'e Keriso, Badi'a Ubuga rae mae ġihinifine, ebu ani mazao fiadu ani niġano ġabone hidifine ra'ohe.

21

Iesu'a Ane Tahi'a Fu'o Aheu Fare mazao Fureraro

¹ E'e enogano Iesu'a Tiberia* du'uraġano ane tahi'atahi'a mazao bare fureraro. E'e hariġa'e 'ahiguġa.

* 20:17 20:17 eġe nego duġuru † 20:24 20:24 Didumo * 21:1 21:1 Galilea

² Simona Petero, Atoa[†] rae hune'ete'e vazega Tomasi, Galilea haba'ano Kana nega vazega Natanaela, Zebedeo ubuga aheu, ebu Iesu tahi'a aheu'a de'ea nu'oranadu radiro.

³ Simona Petero'a ziro, "E re'evi oname'ohe." Zege'a niro, "Emege zuni gae teite onami'uma." E'ano'o ze onamadu gasio tiriro. Rehano e'e ohe'ano gozoneni 'ahoga mene maro.

⁴ Irarirotene, oherebau uzeuze Iesu'a hesao edaro, rehano ane tahi'atahi'a'e a'e Iesu rae mene ederiro.

⁵ Ebu ani'a gadiziro, "Ege vase, za gozoneni 'ahoga mene manahe?" Ze'a naenaeniro, "Mene manahe."

⁶ Ebu Iesu'a ziro, "Gasize eda'e naeo re'evaze 'eino'i, 'ouguine za gozone nu ma'uma." Ze re'eva 'einirotene, re'evaze bare hegoga'e mene idararo, maza ga re'eva'e gozone'a ufeta iri'aviro.

⁷ Ebu Iesu zamarone tahi'agani'a Petero niro, "A'e Zuhi'a Boro!" Petero'a dabuaga fuhia'adu re'evinu. Ani'a, "A'e Zuhi'a Boro," rae igirotene, raga dabuaga bare vidanadu vuo rafate buaro ebu hesa mone gemabe onamiro.

⁸ U tahi'a 'ahoga'ahoga'e gozone'a iri'avirote'e re'eva ga obone teadu ahase'ena'a, gasio hesa mone onamiro. Maza ga ze'e gabaono'o mene fa ga, 90 mita da'o.

⁹ Ze hesao buarotene, ge'are rana gozone rafohoga zu 'uvahu odoga horoniro.

¹⁰ Ebu Iesu'a ziro, "Za izidu'u manate'e gozone ga nu mae aro'i."

¹¹ E'ano'o Simona Petero'a gasio tiradu gozone boroboro'a iri'avirote'e re'eva ga ahasiro ebu gabao tiro. Gozone nidu'a'e 153. Gozone'e geha ga baga ga rehano, re'eva'e mene zigaro.

¹² Iesu'a ziro, "Aradu oherebau ogomu ga ano'i." Rehano zege bo'agano 'ahoga zuni ani mazao, "Ga iniu?" rae mene gadine nuriro, maza ga ze ani'e Zuhi'a Boro rae ederiro.

¹³ Iesu'a onamadu 'uvahu odoga meiro ebu ze ziniro. Gozone zu madu ziniro.

¹⁴ 'Adi'e Iesu'a rune aza ga bo'agano bare gabodirote'e enogano ane tahi'atahi'a mazao gae ugidu ga furerarote'e maza ga reiro.

Iesu'a Petero Gae Ugidu Gadiniro

¹⁵ Ze ogau hau girotene, Iesu'a Simona Petero gadiniro, "Ioane ubuga Simona, ga e zamare borofe'ehe? 'Ahi duguru'a e zamare borofe'ete'e vitizogahe?" Petero'a niro, "O'e, Zuhi'a Boro, ga ege'a ga zamare borofe'eta'a'e ede ga." Iesu'a niro, "Ege mamoe ubugaubuga gubuzo'i."

¹⁶ Iesu'a gae aheuga niro, "Ioane ubuga Simona, ga e zamare borofe'ehe?" Petero'a niro, "O'e, Zuhi'a Boro, ga e'a ga zamare borofe'eta'a'e ede ga." Iesu'a niro, "Ege mamoe taufo'i."

¹⁷ Iesu'a gae ugidu ga niro, "Ioane ubuga Simona, ga e zamare borofe'ehe?" Iesu'a gae ugidu ga, "Ga e zamare borofe'ehe?" rae gadiniro 'ahine, Petero'e zama gani'a adudanadu niro, "Zuhi'a Boro, ga gau nidu'a ede ga. Ege'a ga zamare borofe'eta'a'e ga ede ga." Iesu'a niro, "Ege mamoe gubuzo'i."

¹⁸ E hube hune ga'ohe. Ga'e tahi'a iziga mada gano'e ga gae'a bare dabuago vidanadu gae'a uratirote'e haba'a onamido. Rehano ga vourine, vase'a 'evo'o 'einadu dabua vido gani'uma ebu gae'a mene urate'ete'e haba'a tutu'e onami'uma."

¹⁹ Iesu'e 'ahi goe'a hina Petero'a nougenouge rudanadu Badi'a ni mae gihinite'e moneo dehene ihoziro. Ebu Iesu'a Petero niro, "Ege hegoto'i."

[†] 21:2 21:2 Didumo

²⁰ Ebu Petero'a tehadu Iesu zamarone tahi'aḡani'a anianine hegote'ete'e horoniro. Ani'e ibite ḡorava ogomu anogano Iesu mazao aroranadu, “Zuhi'a Boro, iniu'a revoḡani'uma?” rae ḡadinirote'e vazega.

²¹ Petero'a ani horonirotene, Iesu ḡadiniro, “Zuhi'a Boro, tahi'a 'adi'e nougi'uma?”

²² Iesu'a naenaeniro, “Ani'e izidiono'o onamo eḡe'a bare arite'e madaḡano ḡabode radoga e urato'idene zuni, ḡa ani moneo ago zamaro'i. Ḡa'e eḡe hegoto'!”

²³ E'ano'o Iesu ḡoere 'adi'e Iesu hegote'ete'e azaḡa bo'aḡano bororanadu ze tahi'a a'e mene ruda'uma rae reiro. Rehano Iesu'a ani'e mene ruda'uma rae mene niro, rehano 'ahige da'o reiro, “Ani'e izidiono'o onamo eḡe'a bare arite'e madaḡano ḡabode radoga e urato'idene zuni, ḡa ani moneo'e ago zamaro'i.”

Ḡoere Ḡonaga

²⁴ E'e 'ahiguḡa horonadu rae furene'ete'e ebu mirihirote'e tahi'aḡa. Emeḡe nidu'a edeḡa, eḡe'a rae furene'ete'e ḡoe'a'e huga.

²⁵ Iesu'a haḡairote'e haḡaiḡa nunu'e ḡehaḡa. Eḡe zamarone, Iesu haḡaiḡa nidu'a hune mirihine, buka a'e ufeta ḡehaḡa re'uma, ebu raha 'ada buka e'e nidu'a tite'e haba'a'e o'o'a re'uma.

Apostolo Apostolo Azağa Hağai Ihore Ġoe'a

Buka 'ahi'e Luka'a apostolo azağani'a hağainute'e gauğa moneo mirihiro. Ani'e mene Iuda vazega, rehano Giriki vazega zu gohe vazega. Ani'a ibite vase boro 'ahoga, niğa Teofilo veize Iesu hari moneo mirihiro ebu hena Teofilo veize buka 'ahi bare mirihiro. Luka'e Vine Zağogani'a apostolo azağa danazadu zeğe'a Iesu hari manoga harama ragavirote'e moneo, ebu haba nidu'a zamağano ekalesia'a borofe ġuhurirote'e moneo ihoziro. Buka 'ahi ġadaheğanono'o onamo nemağano'e Petero'a gauinute'e moneo mirihiro, ebu buka nemağanono'o onamo ġonagano'e Paulo'a gauinute'e moneo mirihiro. Luka'e Paulo teite harama ragavinu, e'ano'o buka 'ahi zamağano ani raena'a, 'Eme,' rae reiro.

Ġoitorirote'e Vineğa Zağoga

¹ Vaze boro Teofilo, e buka ibi'a zamağano Iesu'a gauinute'e zu ihozinute'e nidu'a moneo mirihiro.

² Ebu Vine Zağogaono'o ane'a ohotirote'e apostolo azağa ihozirote'e ġarugano adure ġoha mae itirote'e moneo mirihiro.

³ Iesu'e aduga hidadu rudarote'e enogano, ani 'ize ġaboga ra'ete'e ihozoga veize hağai nunu furenziniro. Ani'e mada 40 zamağano apostolo azağa mazao fureraro ebu Badi'a'a zuhi'azi'ete'e moneo ġoeriro.

⁴ Iesu'a zeğe teite nu'orarote'e madağano ane'a ġoere riğa ziro, "Ierusalemago modo'i, ebu ege Mama'a ġoitorirote'e ġahunoneğa guhine rado'i. A'e zae'a ege mazaono'o igirote'e ġoitore ġoe'a.

⁵ Ioane'e vu hina babatisoziro, rehano za'e mada nu enogano Vine Zağoga hina babatiso me'uma."

Iesu'e Adure Ġoha mae Itiro

⁶ Mada 'ahogano apostolo azağani'a nu'oru tiburarotene, Iesu ġadiniro, "Zuhi'a Boro, izidi'e ġae'a Isaraela bare madu Isaraela azağa baronozinite'e madağahe?"

⁷ Iesu'a ziro, "E'e madağa'e Mama'a ane gigi'ağa hina ohoniro 'ahine, za ederoga'e mene idağa.

⁸ Rehano Vine Zağogani'a zae vağe ovaite'e madağano za'e gigi'ağa me'uma, ebu Ierusalemago zu Iudea haba'a nidu'a zamağano ebu Samaria haba'ano onamo haba ġonagano ege hari rae fureni'uma."

⁹ Ane'a 'ouge reirote'e enogano, ani zeğe ubumao adure ġoha mae ġihine itiro, ebu ġoze'a ani 'uadu ze ani mene horoniro.

¹⁰ Iesu'e adure ġoha mae ite'ete'ea, ze adure ġohani gagau ġiane radirotene, tabara dabua 'uruğa vidarote'e tuğure viga aheu'a zeğe uhiğano edaro.

¹¹ Ebu tuğure viga aheu'a ziro, "Galilea azağa, za nougadu 'ahao edau'ena'a, adure ġohani ġiane'ohe? Iesu'e zae mazaono'o adure ġohani mae ġihine iteha. Ani 'ouge adure ġoha mae itate'e zae'a horonate'e teige, vesu'u bare 'ouge ovami'uma."

Iuda Iğurio Matia Ohoniro

¹² Ebu hena apostolo azağa'e Olivi Mağa rae hunirote'e haba'anono'o Ierusalem bare onamiro. E'e fağa'e Ierusalemmono'o tiba kilomita heuğa radu Bana Madağano ragavoga'e idararo.

¹³ Ze Ierusalemno feurirotene, zeğe'a radiu'ete'e hitaga neğa diugi itiro. Ze'e Petero, Ioane, Iakobo, Anderea, Filipi, Tomasi, Batolomeo, Mataio, Alefeo ubuga Iakobo, Zelota* vazega Simona ebu Iakobo ubuga Iuda.

¹⁴ Zeğe nidu'a'e rogae nu ebu Iesu vi'a Maria zu Iesu negoğa duğuru teite zamaze tibunadu iğaiğa kurau nu'oraunu.

¹⁵ E'e madağano fie'ete'e azağani'a nu'oraro. Zeğe nidu'a'e 120 heuğa. Zeğe bo'ağano Petero'a iğune edaro.

¹⁶ Ebu ane'a goeriro, "Nego nabudi, ibite Vine Zağogani'a Davidaono'o Iuda moneo Buka Zağogano mirihirote'e'a hudaro. A'e Iuda'a Iesu obone tirote'e azağa ibitozirote'e hariğa.

¹⁷ Iuda'e emeğe bo'ağano tahi'ağa 'ahoga reiro, ebu emeğe teite gau tiba hağainu.

¹⁸ Rehano ani hağai sau'a hağadu meirote'e hadiğa hina haba 'ahoga hoitiro. E'ea vadini ibine uite ovoiro, ebu ahi'ani'a fu'uradu isiğani'a gudaу rururaro.

¹⁹ 'Ahi hariğa'e Ierusalem azağa nidu'a igiro, e'ano'o ze zeğe goereo e'e haba'a'e Akeledama rae huniro. E'e huga'e Ru Haba'a.

²⁰ Salamo zamağano 'ahige rae mirihiro, 'Ane haba'e ġahuturano'i.

Vazeni 'ahoga zuni e'ea mene radi'uma, ☆
ebu

'Vaze 'ahogani'a ani'a ibitohau'ete'e gauğa iğu'a me'uma. ☆

²¹ E'ano'o Zuhi'a Boro Iesu'a emeğe teite ragavinute'e madağa nidu'a emeğe teite raudote'e azağa bo'ağano vase 'ahoga ohoni'uma.

²² Ani'e Ioane'a babatisozirote'e madağanono'o onamo Iesu'e emeğe mazaono'o mae adure ġoha itirote'e madağano, emeğe teite radiunute'e azağa bo'ağano ohoni'uma. Ani'e emeğe teite Iesu'a bare ġabodirote'e rae furene'ete'e vazega re'uma."

²³ E'ano'o ze vase aheu meiro. 'Ahoga'e Barasaba ga Iusito rae hune'ete'e vazega Iosefa, ebu 'ahoga'e Matia.

²⁴ Ebu ze 'ahige kuraro, "Zuhi'a Boro, ġa'e vase nidu'a zama edeğa. Ġa vase aheu 'ahi bo'ağano iniu ohotaha?

²⁵ Iuda'a modirote'e apostolo gauğa iğu'a meite'e vazega ihofoi. Iuda'e e'e gauğa modadu ane'a radite'e haba'a onamiro."

²⁶ Ebu ze e'e veize kağusi arahoğa arahirote'e, Matia meiro. 'Ougadu Matia'e apostolo azağa gaubanana tiba fare teite apostolo vazega reiro.

2

Vine Zağogani'a Ovairo

¹ Pentikosi Muğa* meirotene, fie'ete'e azağa nidu'a haba tibano nu'oraro.

² E'e zamağano zavara boro'a are'ete'e teige, guguğa boro'a adureono'o tabara gudaу ovairo. E'e guguğani'a ze'a nu'orarote'e neğa iri'avoniro.

³ Ebu ire roga'a duhuru'ete'e heuğani'a mazane teige rovotadu vase tibatiba ranao duhuranoga horoniro.

* **1:13 1:13** Roma gavamani utitozinirote'e azağa'e Zelota duğuru rae huziro. ☆ **1:20 1:20** Salamo 69:25 ☆ **1:20 1:20** Salamo 109:8 * **2:1 2:1** Iğine Modirote'e Muğa madağanono'o me'ode onamo mada 50 meirotene, Pentikosi Muğa meiro.

⁴ Ebu Vine Zaḡoḡani'a e'ea radiunute'e azaḡa nidu'a iri'avoziro ebu Vine Zaḡoḡani'a ibitozeadu ḡoere nunuo ḡoeriro.

⁵ E'e madaḡano'e haba 'ahoga'ahogano radiu'ete'e Iuda azaḡani'a Ierusalem a aradu radiunu. Ze'e Badi'a gubane'ete'e azaḡa.

⁶ Fie'ete'e azaḡani'a harairotene, vaze ḡuḡuvaḡani'a isau ariro. Ebu zamaze'a 'ada'adaziro, mazaḡa vaze ḡuḡuvaḡa'e zeḡezeḡe ḡoereo fie'ete'e azaḡani'a ḡoeroga igiro.

⁷ Ebu ze ufeta zaguzaganadu 'ahige rae reiro, "Ḡiazo'i! Izidi ḡoere'ete'e azaḡa'e Galilea azaḡa, o'ehe?

⁸ Rehano eme ze'a emeḡe tibatiba ḡoereo ḡoere'ete'e igi'ohe. 'Ahiguḡani'a nougenouge fureraneha?

⁹ Emeḡe bo'aḡano nu'e Patia azaḡa, Media azaḡa, zu Elama azaḡa. Ebu nu'e Mesopotamia, Iudea, Kapadokia, Ponito, Asia,

¹⁰ Ferigia, Pamufulia, zu Izipi haba'ano radiu'ete'e azaḡa, ebu Kurene uhigano Libia haba'ano radiu'ete'e azaḡa. Ebu nu'e Ierusalem a ḡianihi radu arirote'e Roma azaḡa.

¹¹ Ebu nu'e Iuda azaḡa, zu ḡihuradu Iuda azaḡa teige Badi'a mazao fie'ete'e azaḡa, ebu Kerete 'umuḡa azaḡa, zu Arabia haba'a azaḡa. Eme zeḡe'a Badi'a haḡai gigi'aḡa emeḡe tibatiba ḡoereo ra'ete'e igi'ohe!"

¹² Ze zaguzagau'ena'a ebu zamaze'a 'ada'adaze'ena'a, ḡadimutitiro, "Ahi huga'e nagini?"

¹³ Rehano vaze nu'e ḡirihoziro, "Ze vaini vuḡa ufeta gageha."

Petero'a Vaze Ḡuḡuvaḡa Haramoziro

¹⁴ Ebu Petero'a apostolo azaḡa gaubanana tiba fare teite iḡune edanadu vaze ḡuḡuvaḡa mazao agoḡa borofadu haramiro, "Iuda azaḡa zu Ierusalem a radiu'ete'e azaḡa nidu'a, e haḡai 'ada'a nougenouge fureranate'e ihozihi. Eḡe ḡoere faine abito'i.

¹⁵ Za'e 'ahi duḡuru'e vaini vuḡa gageha rae zamare'e gaogi. 'Ahi 'ize oherebau mada fu'o ḡazaḡa fare, e'ano'o ze mene gageha.

¹⁶ Badi'a'a peroveta vazega Ioelaono'o rae furenirrote'e ḡoe'ani'a hudaneha,

¹⁷ 'Badi'a'a 'ahige ra'ohe:

Mada ḡonagano eḡe'a vaze nidu'a rana
eḡe Vine ovoe be'uni'uma.

Ubudeze zu aboeze'e eḡe ḡoere rae furen'i'uma,
zae tahi'a izigaiziga'e ahiri ra'aga iḡunaḡa horoni'uma,
vaze vouḡavouḡa'e iḡuna'uma.

¹⁸ E'e madaḡano eḡe tuḡure azaḡa ohoze zu tuḡure azaḡa roḡae rana
eḡe'a eḡe Vine ovoe be'uni'uma,
ebu zeḡe zuni eḡe ḡoere rae furen'i'uma.

¹⁹ Ebu eḡe'a hitanao'e zaguzagatite'e haḡaiḡa adureo furen'i'uma,
ebu 'u'uḡano'e haḡai nu badeḡa rahao furen'i'uma.
Ru, ire roga ebu ḡisi baruḡa furen'i'uma.

²⁰ Zuhi'a Boro ḡihi'a hune ebu niḡa mae ḡihine'ete'e madaḡani'a 'izema arogano,
mada'a ḡihuradu uzabora'uma,
ebu bato'e ḡihuradu ru teige kanara'uma.

²¹ Ebu iniu Zuhi'a Boro mazao ḡaniḡanau'ete'e vazega'e ḡabone hidi'uma.'☆

²² Isaraela azağa, goere 'ahi ego'i. Za edeğa, Nazareta vazega Iesu'e Badi'a'a tuğunadu gigi'a hağaığa, zaguzagatite'e hağaığa, zu hağai nu badeğa ġehağa zae bo'ağano hağainu. Badi'a'a e'eguğa hağaığa Iesuono'o hağadu Iesu'e ani'a tuğunirote'e vazega rae dehene furenıro.

²³ Iesu'e Badi'a'a amahi toganadu irina ederirote'e idunağano zae 'evoreo ri'iniro. Ebu za'e Badi'a goro ġoe'a ağu'a azağa 'evoreo ani ri'inadu satauro rana ikokoni runedıro.

²⁴ Rehano Badi'a'e ani rune zamağano aduga hidirote'eano'o bohane bunadu bare ġabonıro, mazağa rune gigi'ağa'e Iesu obone touga mene idararo.

²⁵ Davida'e Iesu moneo 'ahige rae reiro,
'E iğaığa ege zamao Zuhi'a Boro horoninu.
Ani'e ege eda'e moneo radiu'e 'ahine,
ġau 'ahogani'a e mene hagahi'uma.

²⁶ E'ano'o zamahe'a matu'e'ohe,
zu hebehe hina Badi'a nigune'ena'a, matu'e'ohe.
E ahirihe zuni runeono'o bare ġabodite'e mae ġihine'ena'a,
guhine radiu'ohe.

²⁷ Mazağa Zuhi'a Boro'a vinehe rune haba'ano mene modi'uma,
ebu Zuhi'a Boro veize zamağa nidu'a hina gaue'ete'e vazega ahi'ani'a
ruhuranoga veize mene mode tauġi'uma.

²⁸ Zuhi'a Boro'a ġabone ibiğa ihohıro,
ebu Zuhi'a Boro ubumao matu'u hina iri'avohi'uma.'☆

²⁹ Nego nabudi, ege'a hube hune zi'ohe, vouğafe Davida'e rudanadu guıro ebu ani idu'e izidi radiu'ohe.

³⁰ Rehano ani'e peroveta vazega 'ahine, Badi'a'a ane mazao 'ahige ġoe'a rinede tirota'a'e ederiıro, 'Davida marıga 'ahogani'a ane iğuri madu kini re'uma.'

³¹ Davida'e zama moneo nagini'a fureratite'e irina horonadu Keriso'a bare ġabodite'e moneo 'ahige rae furenıro,
'Keriso'e rune haba'ano mene modi'uma,
zu ahi'a'e mene ruhura'uma.'

³² Ebu Iesu 'ahi'e Badi'a'a bare ġabonıro. Emege nidu'a e'e horonadu rae furene'ohe.

³³ Ebu ani'e mae ġihinadu Badi'a eda'e moneo ohonıro. Ebu ani'e Mogani'a ġoitorirote'e Vine Zağoga madu emege mazao ovoe be'unıro. Za'e izidi 'ada e'e horone'ohe zu iği'ohe.

³⁴ U Davida'e adure ġoha mene itıro, rehano ani 'ahige rae reiro,
'Badi'a'a ege Zuhi'a Boro niro,
"Ege eda'e moneo ehorı'i,

³⁵ onamo ege'a agirego madu odağo 'u'uğano raharahazi'uma.'"☆

³⁶ E'ano'o Isaraela azağa nidu'a faine edero'i. Zae'a satauronırote'e vazega, Iesu'e Badi'a'a Zuhi'a Boro zu Keriso rae ohonıro."

³⁷ Ze e'e iğırotene, zamaze tuğano babaharo, ebu Petero zu apostolo azağa ġadizıro, "Negofe duğuru, eme nougi'uma?"

³⁸ Petero'a naenaeziro, "Zae nidu'a, zamaze ġihuno'i, ebu Iesu Keriso niğano babatıso mo'i. 'Ougine, Badi'a'a zae hağai sau'a rae modi'uma ebu Badi'a ġahunoneğa, Vine Zağoga zini'uma.

³⁹ Ģoitore ġoe'a 'adi'e Zuhi'a Boro emege Badi'a'a huzirote'e azağa nidu'a veize tiro. A'e zae, ubudeze zu haba fağafağa azağa nidu'a ra'ohe."

⁴⁰ Ebu Petero'a goere nunu rae fureniro ebu iraduguziro, "Haḡai ve'oḡa azaḡa 'ahi mazaono'o vaḡinadu ḡabone mo'i."

⁴¹ E'ano'o ane haramo mae ḡihinirote'e azaḡa'e babatiso meiro. E'e madaḡano vaze nidu'a 3,000 heuḡa'e babatiso madu fie'ete'e azaḡa moneo ragate mae zouziro.

Fie'ete'e Azaḡa ḡabone Ibiḡa

⁴² Ze apostolo azaḡa ihoreḡa zamaze nidu'a hina abitoharo, ebu unihe tiburanoga, tiburu oganoga, zu kuranoga veize inariro.

⁴³ Ebu apostolo azaḡani'a ḡigi'a haḡaiḡa zu haḡai nu badeḡa ḡehaḡa haḡainute'e u'ano, vaze nidu'a rihau rudaro.

⁴⁴ Fie'ete'e azaḡa nidu'a tibano nu'oru radiunu ebu ḡauze nidu'a ḡahugotitinu.

⁴⁵ Ebu toheze zu ḡauze seronadu iniu hadize'a ferezinute'e azaḡa nidu'a zininu.

⁴⁶ Ebu ze mada nidu'a kuru neḡano nu'oranadu kuraunu. Ebu aneane neo nu'oranadu matu'uzeta zu zamaze manogano ogau tiburaunu,

⁴⁷ zu Badi'a niguninu. 'Ougadu vaze nidu'a ze niguzinu. Ebu Zuhi'a Boro'a mada nidu'a ḡabone hide'ete'e azaḡa ragate borofe tuḡuzadu fie'ete'e azaḡani'a bororaro.

3

Petero'a Odaḡa Sau'a Vazeḡa Fainiro

¹ Mada 'ahogano ḡorava mone mada uḡidu zamaḡano, Petero zu Ioane'a kuru madaḡano kuru neḡa itiro.

² Ebu Iraḡa Manoḡa rae hune'ete'e ibihetaḡa 'ahoga genaḡano odaḡa sau'a vazeḡa 'ahogani'a ehore radiro. Ani'e 'ouge fureraro ebu vaze'a ani mada nidu'a herate onamadu e'e ibihetaḡa genaḡano ohoninu, ebu ani kuru neḡa diuḡe'ete'e azaḡa mazao hadi umidinu.

³ Ani Petero zu Ioane'a kuru neḡa diuḡihi ra'enogano horozadu hadi umiziro.

⁴ Rehano Petero zu Ioane'a ḡiane runadu Petero'a niro, "Eme ḡiafo'i."

⁵ Odaḡa sau'a vazeḡa'e ḡau 'ahoga hidi'uma rae zamare'ena'a, ḡiaziro.

⁶ Rehano Petero'a niro, "E hadihe* o'o'a rehano, eḡe mazao radiu'ete'e ḡauḡa ḡani'uma. Eḡe'a ḡa'ohe, Nazareta vazeḡa Iesu Keriso niḡano iḡunadu onamo'!"

⁷ Ebu Petero'a ane eda'e 'evo'a mae ḡihinirotene, odaḡa zu kekeḡani'a tabara inariro.

⁸ Ebu ani rafate iḡune edaro zu oname onairo. Ebu ani rafate oname'ena'a zu Badi'a nigune'ena'a, zeḡe teite kuru neḡa diuḡiro.

⁹ Vaze nidu'a ani'a Badi'a nigune'ena'a, oname onae'ete'e horoniro.

¹⁰ Ebu ze ani'e kuru neḡa ibihetaḡa, Iraḡa Manoḡa genaḡano iḡaiḡa ehoradu vaze mazao hadi umidinate'e vazeḡa rae ederiro. Ebu ane mazao nagini'a furerarote'e u'ano, ze zaguzagau rudaro.

Petero'a Kuru Neḡa Haba'ano Haramiro

¹¹ Odaḡa manorirote'e vazeḡani'a Petero zu Ioane hegote ragave'ete'e zamaḡano, vaze nidu'a zaguzaganadu kuru neḡa haba'ano Solomona Ibi Zauhaḡano zeḡe vaḡe isau dure ariro.

¹² Petero'a vaze ḡehaḡani'a aroga horozadu ziro, "Isaraela azaḡa, za nouga'ahi zaguzagau'ohe? Ebu nouga'ahi ḡiaḡiafe'ohe? Za eme'a ḡigi'afe

* 3:6 3:6 golo ga siliva

hina vase 'ahi faineha ga eme hube hune Badi'a gubane'ete'e u'ano ani faineha rae zamare'ehe?

¹³ Aberahamo, Isako, Iakobo zu vouḡafe'a kuranohaunute'e Badi'aḡani'a ane tuḡure vazega Iesu mae ḡihiniro. Rehano za'e ani Pilato 'evoreo ri'iniro. Ebu Pilato'a ani tuḡune bunihi rae reirotene, zae'a Pilato zamao ani hezahoharo.

¹⁴ Za'e Vaze Zaḡoḡa zu Duduḡa hezahoharo, u vase runedirote'e vazega 'ahoga mae bunoga umidiro.

¹⁵ 'Ougadu za'e ḡabonezini'ete'e Zuhi'aḡa Boro maro. Rehano ani'e Badi'a'a rune azaḡa bo'aḡano bare ḡaboniro. Eme e'e horonadu 'ahi rae furene'ohe.

¹⁶ Iesu mazao fie'ete'e u'ano, za'a horone'ete'e zu edere'ete'e vazega 'ahi faineha. Iesu ni gigi'aḡa zu ane mazao fie'ete'e u'ano, vase 'aha'a manore huneha. Zae nidu'a 'ahi horone'ohe.

¹⁷ Nego nabudi, e edeḡa, zae ibitozi'ete'e azaḡa teige zae zuni aḡu'a radu Iesu maro.

¹⁸ Rehano Keriso'a aduga hidite'e moneo Badi'a'a peroveta azaḡa nidu'aono'o amahi rae furenirote'e'a 'ahige hudaro.

¹⁹ E'ano'o za'e ḡihuradu Badi'a vaḡe bare aro'i. 'Ougine ane'a haḡaize sau'a vuzu'e modi'uma,

²⁰ ebu Zuhi'a Boro'a vineze izifite'e madaḡani'a ari'uma, ebu zae veize Badi'a'a amahi ohonirote'e vazega, Keriso tuḡuni'uma. Ani'e Iesu.

²¹ Rehano ibite madaḡano Badi'a'a peroveta zaḡoḡa azaḡaono'o rae furenirote'e teige, Iesu'e adureo 'ize radi'uma, onamo ḡau nidu'a izifite'e madaḡani'a ari'uma.

²² Mose'a 'ahige rae reiro, 'Zuhi'a Boro zae Badi'a'a zae ḡoere ḡumu azaḡa bo'aḡano peroveta vazega 'ahoga eḡe heuḡa zae veize ohoni'uma. Ani'a nagini zite'e ḡoe'a nidu'a egohano'i.

²³ Iniu ani ḡoere mene egohau'ete'e vazega'e Badi'a mone azaḡa mazaono'o mae vaḡizadu ruizi'uma.✧

²⁴ Ebu Samuela zu ane ḡaruna arirote'e peroveta azaḡa nidu'a zuni izidi fureru'ete'e ḡauḡa moneo irina rae fureniro.

²⁵ Za'e peroveta azaḡa mariga, zu Badi'a'a zae vouḡa teite tirote'e ḡoitoreḡa ḡoe'a meirote'e azaḡa. Mazaḡa Badi'a'a Aberahamo niro, 'Marigo mazaono'o haba'ahaba'a azaḡa nidu'a manohuga hidi'uma.✧

²⁶ Badi'a'a ane tuḡure vazega ohonadu zae mazao ibite tuḡuniro. A'e, ani'a zae tibatiba sau'a ibiḡanono'o mae vaḡizadu manohuga zinifine ra'ohe."

4

Petero zu Ioane Kotao Ohoziro

¹ Petero zu Ioane'a 'ize vase ḡehaḡa ḡoreze'ete'ea, dibu'o vazega ḡihi'aḡaḡihi'aḡa, kuru neḡa uti vazega ḡihi'aḡa zu Sadukea azaḡani'a zeḡe u'a ariro.

² Ze'e apostolo azaḡa aheu mazao maḡune rudaro, mazaḡa apostolo azaḡani'a vase ihoze'ena'a, Iesu'a bare ḡabodirote'e teige, vase zuni bare ḡabodi'uma rae haraminu.

³ E'e u'ano, ze Petero zu Ioane oboze tiro. Ebu mada 'ai zuburiro 'ahine, ze ḡu'a neḡano ohozadu e'ea baze irariro.

⁴ Rehano zeḡe haramo igirote'e azaḡa bo'aḡano vase ḡehaḡani'a ḡoereze mae ḡihiniro. Zeḡe bo'aḡano ohoze nidu'a'e 5,000 heuḡa.

⁵ Irarirotene, Iuda azağa ibitozi'ete'e azağa, vase boroboro zu Mose goro gõe'a ihoze'ete'e azağa'e Ierusalemāo nu'oraro.

⁶ Dibu'o vazēga ġihi'ağa Anasi, ebu Kaiafa, Ioane zu Alesana, ebu dibu'o vazēga ġihi'ağa nabuga duġuru nidu'a nu'oraro.

⁷ Ze Petero zu Ioane'e zeġe zamao mae ohozadu ġadiziro, "Za no'e ġigi'ağa hina ga iniu niġano odağa sau'a vazēga 'ahi faineħa?"

⁸ Ebu Vine Zaġoġani'a Petero iri'avonadu Petero'a ziro, "Vazevaze zuhi'azi'ete'e azağa zu vase boroboro,

⁹ za eme'a odağa sau'a vazēga mazao haġai manōga haġate'e zu nougenouge ani fainate'e moneo ġadimu'eħe?

¹⁰ 'Ougine, zae nidu'a zu Isaraela azağa nidu'a 'ahi ederi'uma. Vaze 'ahi'e Nazareta vazēga Iesu Keriso niġano manoradu zae zamao edau'oħe. Iesu'e zae'a satauroniro rehano, Badi'a'a rune azağa bo'aġano bare ġabonirote'e vazēga.

¹¹ Iesu moneo Buka Zaġoġano 'ahige rae miriħiro, 'Hadi hina ne ogorarotene, zae'a mae modirote'e hadiġa'e, ne du'e rinede'ete'e hadiġa reiro.✧

¹² E'ano'o Iesu ane da'o emeġe ġabofe'oħe. Haba nidu'a zamaġano Badi'a'a emeġe ġabofifine tuġunirote'e vazēga 'ahoga'e o'o'a."

¹³ Nu'onu'o azağa'e Petero zu Ioane'a mene rihau'ena'a, inare ġoeroga horozirotene zaguzagaro, mazağa ze Petero zu Ioane'e edeġa o'o'a ebu nize o'o'a azağa rae ederiho. 'Ougadu ze bare ederiho, vase aħeu 'adi'e Iesu teite radiunute'e azağa.

¹⁴ Rehano ze odağa sau'a manorirote'e vazēġani'a Petero zu Ioane teite edanoga horonirote'e u'ano, ze ġoereni 'ahoga rouga mene idararo.

¹⁵ E'ano'o ze Petero zu Ioane'e nu'onu'o haba'anono'o mae buzadu zeġe da'o ġo'ane'ena'a ġadimutitiro,

¹⁶ "Eme vase aħeu 'ahi mazao nougi'uma? Ze'a ġigi'a haġaiġa haġata'a'e Ierusalemā azağa nidu'a'e edeġa ebu eme zuni e'e o'onoga mene idaġa.

¹⁷ Rehano hari 'aha'a ne azağa bo'aġano mene bororafine, 'ahige riġa zi'uma, 'Iesu niġano vazeni 'ahoga ago bare ġoreno'i!"

¹⁸ Ebu hena ze Petero zu Ioane bare huze zouzadu riġa ziro, "Iesu niġano ago hune ġoero'i, zu ago hune ihozo'i!"

¹⁹ Rehano Petero zu Ioane'a naenaenziro, "Badi'a ubumao no'e'e duduġa? Zae ġoere egozini'uma ga Badi'a ġoere egoha'uma? Za zae'a bare ġadizo'i.

²⁰ Eme'e nagini horonirote'e zu igirote'e moneo rae furene huni'uma."

²¹ Ebu nu'onu'o ibitohau'ete'e azaġani'a bare ġoere riġa zeadu tuġuze buziro. Mazağa vase nidu'a nagini'a fureranate'e horonadu Badi'a niguniho 'ahine, apostolo azağa adugano tuġuzite'e ibiġa mene horoniro.

²² Ġigi'a haġaiġano manorirote'e vazēga muriġa'e 40 vitinoga.

Fie'ete'e Azaġani'a Kuraro

²³ Petero zu Ioane'e tuġuze buzirotene, ze fie'ete'e azağa vaġe onamiho ebu dibu'o vazēga ġihi'aġaġihi'ağa zu vase boroboro'a zirote'e gõe'a nidu'a me'odoziniho.

²⁴ Ze ġoere e'e igirotene, zamaze tibano teadu agoze borofe'ena'a, Badi'a mazao kuraro, "Zuhi'a Boro, ġae'a adure, raha, davara, zu e'e zamaġano radiu'ete'e ġauġa nidu'a haġaiho.

²⁵ Ġae'a Vine Zaġoġa tuġunadu ġae tuġure vazēga, vouġafe Davidaono'o 'ahige rae reiro, 'Nouġadu Iuda mene azaġani'a maġune rudau'oħe,

zu haba'ahaba'a azaḡani'a huga o'o'a haḡaiḡa togane'ohe?

²⁶ Raha kiniḡa azaḡa'e zeḡe'a bare uti ruhibiro,
ebu raha azaḡa zuhi'azi'ete'e azaḡa'e nu'oranadu

Zuhi'a Boro zu ane Keriso* agatoziro.✠

²⁷ A'e hube hune fureraro. Heroda zu Pontio Pilato'a Iuda mene azaḡa zu Isaraela azaḡa teite tiburanadu Ierusalemāo nu'oraro ebu Iesu manoga veize toganiro. Iesu'e ḡae tuḡure vazēḡa zaḡoḡa zu ḡae'a ohonirote'e vazēḡa, Keriso.

²⁸ Ze'e ḡae'a ḡae gigi'aḡo hina zu urao furera'uma rae irina toganirote'e haḡaiḡa haḡairo.

²⁹ Zuhi'a Boro, izidi ze'a riho ḡoe'a efate'e zamaro'i. Eme, ḡae tuḡure azaḡani'a mene hune rihau'ena'a, ḡae ḡoere rae furenoga veize inarāfo'i.

³⁰ Ebu 'evo'o 'einadu uḡi azaḡa faizo'i, zu ḡae tuḡure vazēḡa zaḡoḡa Iesu niḡano haḡai nu badeḡa ebu zaguzagatite'e haḡaiḡa haḡao'i."

³¹ Ze kurau hauḡirote'e enogano, zeḡe'a nu'orarote'e haba'ani'a hagahagariro. Ebu zeḡe nidu'a Vine Zaḡoḡani'a iri'avozadu ze mene rihau'ena'a, Badi'a ḡoere inare rae fureniro.

Fie'ete'e Azaḡani'a Ḡauze Ḡahugotitiro

³² Fie'ete'e azaḡa nidu'a zamaze zu zamaroneze tibano teadu vazeni 'ahogani'a, "'Ahi'e eḡe da'o tohe," rae mene reiro, rehano "Vaze nidu'a tohe," rae ra'ena'a ḡahugotitiro.

³³ Ebu apostolo azaḡa'e inaraze boro hina Zuhi'a Boro Iesu'a bare ḡabodirote'e moneo rae furenē onamiro. Ebu Badi'a'e zeḡe mazao manoga borofe fureniro.

³⁴ Zeḡe bo'aḡano ḡau 'ahogani'a ferenirote'e vazēḡa'e o'o'a. Mazaḡa habazeta azaḡa zu nezeta azaḡani'a e'e seronadu hadiḡa'e apostolo azaḡa vaḡe odohe ariro,

³⁵ ebu zeḡe zamao tiro. Ebu apostolo azaḡani'a hadi e'e madu hadi'a fereze'ete'e azaḡa ḡahugoziniro.

³⁶ Vaze 'ahoga, niḡa Iosefa'e Levi urabo vazēḡa zu Kupuro 'umuḡa vazēḡa. Ani'e apostolo azaḡani'a Banabasi rae huniro (ni e'e huga'e 'Inarazi'ete'e Vazēḡa').

³⁷ Ani'e ane haba seronadu hadiḡa odohe ariro ebu apostolo azaḡa zamao tiro.

5

Anania zu Safira

¹ Vaze 'ahoga, niḡa Anania'a radiunu, ebu inuga niḡa'e Safira. Ze habaze bo'aḡano tahiḡa seroniro.

² Ebu Anania'a inuḡeta ḡoere idanadu e'e hadiḡa nu'e ane veize obone tiro. Ebu ḡaha'a da'o apostolo azaḡa vaḡe odohe onamadu zamazeo tiro.

³ Ebu Petero'a niro, "Anania, nouḡadu zamaḡo'e Satani'a iri'avonadu Vine Zaḡoḡa mazao ḡurireha ebu ḡae haba seronirote'e hadiḡa ḡaha'a'e ḡae veize obone teha?

⁴ Haba a'e mene seronirote'e madaḡano zuni ḡae haba. Ebu seronirote'e enogano zuni e'e hadiḡa'e ḡae hadi radu e'e hina ḡae ura haḡaiḡa haḡaoga'e idaraneha. Rehano ḡa nouḡadu ḡuriro haḡaiḡa 'adi haḡai'uma rae zamareha? Ḡa vaze mazao mene ḡurireha, rehano Badi'a mazao ḡurireha."

* 4:26 4:26 Mesia ✠ 4:26 4:25-26 Salamo 2:1-2

⁵ Anania'a goere e'e igirotene, higau bauradu rudaro. Ebu e'e hariğa igirote'e azağa'e nidu'a rihau rudaro.

⁶ Ebu tahi'a iziga nu'a aradu dabua hina ahi'a 'umiro ebu herate bunadu guriro.

⁷ Mada uġidu* enogano inugani'a diuġi ariro. Ani nagini'a fureranata'a'e mene ederiro.

⁸ Ebu Petero'a ani ġadiniro, "Hadi 'adi'e ġa zu i'u'a habaze seronirote'e hadiğa nidu'ahe? Eho'i." Ani'a naenaeniro, "O'e, a'e seronirote'e hadiğa nidu'a."

⁹ Petero'a niro, "Nougadu ġanine goere idanadu Zuhi'a Boro Vine tuhuneha? Ġiano'i! I'u gurate'e azaġani'a ibihetao diuġi are'ohe ebu ze ġae zuni herate buġadi'uma."

¹⁰ 'Ouge reirotene, ani zogone Petero oda babaġano higau bauradu rudaro. Ebu i'a gurirote'e tahi'aġa izigaizigani'a diuġi aradu inugani'a rudanoga horoniro. Ebu ze ani herate bunadu i'a uhiġano guriro.

¹¹ Ekalesia azağa nidu'a zu e'e hariğa igirote'e azağa nidu'a'e rihau rudaro.

Apostolo Azaġani'a Vaze Ġehaġa Faiziro

¹² Apostolo azaġani'a gigi'a haġaiġa zu zaguzagatite'e haġaiġa ġehaġa vaze ġehaġa bo'aġano haġairo. Ebu fie'ete'e azağa nidu'a'e Solomona Ibi Zauhaġano† nu'orauo.

¹³ Vazevaze'a ze niguziro, rehano mene fie'ete'e azağa'e zeġe teite 'auġoga mene idaġa radu tibani zuni mene 'auġiro.

¹⁴ Rehano ohoze zu roġae ġehaġa'e Zuhi'a Boro mazao fiadu fie'ete'e azağa'e ragateragate ġeharaunu.

¹⁵ 'Ougadu Petero'a ibio zeġe uhiġano vitau'ete'ea, ze ibi genaġano zuni ugi azağa tutuze aradu geda zu farata rana bazuze tiro. Mazaġa Petero ahiri zauhaġani'a zauhazeadu ugize'a manoroga uratiro.

¹⁶ Ebu Ierusalem a uhiġa neġaneġanonono'o vaze ġuġuvaġani'a ugi azağa ebu vine sau'ani'a ragano radu gigize'ete'e azağa tutuze ariro, ebu zeġe nidu'a'e manoriro.

Apostolo Azaġa Sausauziro

¹⁷ Ebu dibu'o vazega ġihi'aġa zu ane mone azağa, Sadukea azağa nidu'a'e apostolo azağa mazao ahiahi ufeta meiro.

¹⁸ E'ano'o ze apostolo azağa oboze teadu ġu'a neġano ohoziro.

¹⁹ Rehano Zuhi'a Boro tuġure vigani'a e'e ohe'ano ġu'a neġa ibihetaġa vava'adu ze mae buziro.

²⁰ Ebu tuġure vigani'a ziro, "Onamo'i ebu kuru neġa haba'ano edanadu ġabone iziga goe'a 'ahi nidu'a vazevaze me'odozeno'i."

²¹ Ze e'e igirote'e enogano, oherebau uzeuze kuru neġa haba'a diuġadu vazevaze ġadahe ihoziro.

U dibu'o vazega ġihi'aġa zu ane teite rau'ete'e azaġani'a aradu Iuda azağa nu'onu'o boro veize vaze boroboro nidu'a huze nu'oziro. Ebu apostolo azağa ġu'a neġanonono'o tutuze aroga veize uti azağa nu tuġuziro.

²² Rehano ze ġu'a neġano feurirotene, apostolo azağa e'ea mene horoziro. E'ano'o ze bare onamadu ziro,

²³ "Eme ġu'a neġa ibihetaġa'e faine biroga zu ġu'a neġa ġiane radiu'ete'e uti azağa'e ibihetao edau'enoga horozeha. Rehano eme ibiheta vava'atene, zamaġano'e vaze 'ahoga mene horoneha."

* 5:7 5:7 3 hours † 5:12 5:12 Solomona Touraġi

²⁴ Kuru neġa taufe'ete'e uti vazegā ġihi'aġa zu dibu'o vazegā ġihi'aġaġihi'aġa'e e'e hariġa igirotene, nagini'a furera'uma rae zamare 'ada'adazi.

²⁵ Ebu hena vase 'ahogani'a aradu ziro, "Ġiano'i! Zae'a ġu'a neġano ohozate'e azaġa'e kuru neġa haba'ano edanadu vase ihoze'ohe."

²⁶ E'ano'o kuru neġa ġiane'ete'e vazegā ġihi'aġa'e ane tahi'atahi'a teite onamadu apostolo azaġa tutuze bare ariro. Rehano ze apostolo azaġa mene agatoziro, mazaġa vase ġuġuvaġani'a maġunadu hadi hina ze zimi ruzi'uma rae rihoziro.

²⁷ Ebu ze apostolo azaġa tutuze aradu Iuda azaġa nu'onu'o boro zamaġano ohoziro, ebu dibu'o vazegā ġihi'aġani'a ġadiziro,

²⁸ "Eme za'a vase 'ahi niġano vazevaze mene ihozifine riġa ziro. Rehano Ierusalem azaġa nidu'a zae'a ihoze hauġadu vase e'e'a rudarote'e aduga'e emeġe rana ti'ohe."

²⁹ Petero zu apostolo azaġani'a naenaenziro, "Eme vase ġoere mene egoha'uma, rehano Badi'a ġoere egoha'uma.

³⁰ Iesu'e zae'a satauro rana midau teadu rudaro rehano, vouġafe Badi'aġani'a runeono'o bare ġaboniro.

³¹ E'e vazegā'e vase ibitozi'ete'e zu ġaboze'ete'e vazegā radu Badi'a'a ani mae ġihiniro ebu ane eda'e moneo ohoniro. A'e, Isaraela azaġani'a ġihuradu haġaize sau'a rae modifine ra'ohe.

³² Eme'e e'e nidu'a horonadu rae furene'ohe, ebu Vine Zaġoġa zuni e'e rae furene'ohe. Vine Zaġoġa'e Badi'a'a ane ġoere egohau'ete'e azaġa mazao tuġuniro."

³³ Nu'onu'o azaġani'a Petero ġoere igirotene, ze maġune rudanadu apostolo azaġa zimi ruzihi reiro.

³⁴ Rehano Farisea vazegā 'ahoga, niġa Gamaliela'a nu'onu'o azaġa bo'aġano iġune edaro. Ani'e Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e vazegā, ebu vase nidu'a ani gubaniro. Ani'a ziro, "'Ahi duġuru'e mada tahiġa enona tuġuze buzo'i."

³⁵ Ebu hena ani'a ziro, "Isaraela azaġa, 'ahi duġuru mazao nagini haġaihi ra'eta'a'e faine zamaro'i.

³⁶ Ibite Teuda'a iġunadu raena'a, 'E'e nihe boro,' radu vase nidu'a 400 heuġa ani hegotiro. Rehano ani'e mau runirote'e enogano'e ani hegotirote'e azaġa nidu'a ferefere uhiro. Ebu ane'a haġainute'e haġaiġa'e nidu'a hauġiro.

³⁷ Ani ġarugano vase nidu'a nize tirote'e madaġano Galilea vazegā, niġa Iuda'a iġune edaro. Ani'e vase ġuġuvaġa zamazadu Roma gavamaniġa teite utitiro. Rehano ane zuni mau runiro, ebu ani hegotirote'e azaġa nidu'a ferefere uhiro.

³⁸ E'ano'o 'ahi duġuru moneo e za iraduguze'ohe. Zeġe mazao ġau 'ahoga ago haġao'i ebu ze tuġuze buzo'i. Mazaġa zeġe gau ga haġai 'ahi'e vase mazaono'o reine, a'e hauġi'uma.

³⁹ Rehano a'e Badi'a mazaono'o reine, za 'ahi duġuru 'uoga mene idara'uma. Za'e Badi'a utitohau'ete'e azaġa re'uma."

E'ano'o ze Gamaliela ġoere mae ġihiniro.

⁴⁰ Ebu apostolo azaġa huzadu uti azaġani'a masiziro. Ebu, "Iesu niġano ago ġoero'i," rae riġa zeadu tuġuze buziro.

⁴¹ Apostolo azaġa'e Iuda azaġa nu'onu'ono'o matu'e'ena'a buaro. Mazaġa Badi'a'a ze'e ane mone azaġa rae mae ġihizadu Iesu u'ano nize sausaune'ete'e zamaġano tuġuziro 'ahine, ze matu'iro.

⁴² Ebu ze mada nidu'a kuru neġa haba'ano zu ne tibatiba zamaġano, Iesu'e Keriso rae ra'ete'e hari manoga 'au'aune ihozinu zu haraminu.

6

Gau Azaġa Fu'o Aheu Fare Ohoziro

¹ E'e madaġano Iesu mazao fie'ete'e azaġani'a ġeharu onamiro. Rehano Iuda azaġa bo'aġano Giriki ġoe'ano ġoere'ete'e azaġani'a Heberu ġoe'ano ġoere'ete'e azaġa mazao maġuniro. Mazaġa mada nidu'a ogomu ġahugirotene, Giriki ġoe'ano ġoere'ete'e ġozobaġa'e iġize modiro.

² E'ano'o apostolo azaġa gaubanana aheu fare'a fie'ete'e azaġa nidu'a nu'ozadu ziro, "Eme Badi'a ġoere haramoga'e mene zamare'ena'a, ogomu ġahuge'ete'e veize da'o ufeta inarine mene idaġa.

³ E'ano'o, nego nabudi, zae bo'aġano vaze fu'o aheu fare ohozo'i. Zae'a ġiazadu zamazeo Vine Zaġoġani'a iri'ave'ete'e zu faifaine zamare'ete'e azaġa mo'i. Eme e'e gauġa'e zeġe 'evoreo ri'ini'uma.

⁴ U eme'e kuru zu haramo gauġa veize da'o inari'uma."

⁵ Zeġe nidu'a e'e ġoe'a mae ġihiniro. Ebu ze vaze 'ahoga, niġa Stefano ohoniro. Ani'e fie gigaru'ete'e zu Vine Zaġoġani'a iri'avone'ete'e vazeġa. Zuni Filipi, Porokoro, Nikanoro, Timona, Pamena zu Antioka vazeġa niġa Nikolao ohoziro. Nikolao'e mene Iuda vazeġa rehano, zamaġa ġihunadu Iuda azaġa teite kurau tiburarote'e vazeġa.

⁶ Ebu ze apostolo azaġa zamao ohozadu apostolo azaġani'a zeġe veize kuraro, zu 'evoreze zeġe rana teadu ekalesia gau azaġano ohoziro.

⁷ Badi'a ġoere'e bororanadu fie'ete'e azaġani'a Ierusalem a zamaġano ġehararo, zu dibu'o azaġa ġehaġani'a zuni Iesu mazao firo.

Stefano Obone Tiro

⁸ Stefano'e Badi'a'a manoga zu gigi'a boro hina iri'avoniro 'ahine, vaze ġehaġa bo'aġano zaguzagatite'e haġaġa zu gigi'a haġaġa boroboro haġainu.

⁹ E'e madaġano Tuġure Vazeġaono'o Vaġinirote'e Azaġa rae huze'ete'e Iuda azaġani'a nu'onu'o neġa 'ahogano nu'oraunu. E'e duġuru'e Kureneono'o, Alesanderiaono'o, Kilikia haba'anono'o, zu Asia haba'anono'o ariro. Zeġe bo'aġano nu'a Stefano teite ta'irotitiro.

¹⁰ Rehano Stefano'e Vine Zaġoġani'a iri'avonadu faifaine zamare'ena'a ġoeriro. 'Ougadu ze ani agirohanoga mene idararo.

¹¹ E'ano'o ze sifu vaze nu so'oze tuġuzadu 'ahige rae fureniro, "Stefano'a Mose zu Badi'a rae sausaue'ete'e emeġe'a egeha."

¹² E'e ibiġano ze vaze ġuġuvaġa, vaze boroboro zu Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġa tutuze so'ozadu harae iġuniro. Ebu ze Stefano obone teadu Iuda azaġa nu'onu'o boro tutune onamiro.

¹³ Ebu ze ġuriro azaġa nu tutuze onamadu 'ahige rae fureniro, "Vaze 'ahi'e iġaġa kuru neġa zaġoġa zu Mose goro ġoe'a rae sausaune'ohe.

¹⁴ Ani'a 'ahige rae rouga'e emeġe'a egeha, 'Nazareta vazeġa Iesu'a kuru neġa fahi'uma ebu Mose'a emeġe mazao ri'inirote'e goroġa ġihuni'uma."

¹⁵ Nu'onu'o zamaġano ehore radirote'e azaġa nidu'a Stefano ġiane runirotene, ani iraġa'e tuġure viga heuġa horoniro.

7

Stefano'a Kotao Ġoeriro

¹ Ebu dibu'o vazega ġihi'aġani'a Stefano ġadiniro, "Ze'a ġae moneo ġoere'eta'a'e hubehe?"

² Ebu Stefano'a naenaenziro, "Nego nabudi ebu vase boroboro, eġe ġoere ego'i. Emeġe vouġa Aberahamo'a Harani neġa 'izema onamogano, Mesopotamia haba'ano radiunu. E'e madaġano ġihi'a hune Badi'aġani'a ani mazao fureranadu niro,

³ 'Ġa ġae haba zu negoġo nabugo mode iġunadu eġe'a iho'ite'e haba'a onamo'i.'☆

⁴ E'ano'o ani Kaledea azaġa haba modadu Harani neġano radiro. Ebu mogani'a rudarote'e enogano, Badi'a'a bare tuġunadu izidi zae'a radiu'ete'e haba'a 'ahi ariro.

⁵ Rehano Badi'a'a haba 'ahao haba tahiġani zuni Aberahamo mene haro. Rehano Aberahamo ubuga'e 'izema furenogano, Badi'a'a Aberahamo teite ġoitoriro, 'Gae zu ġae marigo duġuru'a haba 'ahi me'uma.'

⁶ Ebu Badi'a'a 'ahige rae niro, 'Ġae marigo'e avo'a azaġa habao radi'uma ebu muri 400 ze'e tuġure azaġano radiu'ena'a, haba e'e azaġani'a ze sausauze ruzi'uma.

⁷ Rehano marigo duġuru tuġutuġuzirote'e azaġa'e eġe'a aduga zini'uma. E'e enogano marigo duġuru'a e'e haba'a mode vaġinadu haba 'aha eġe mazao kura'uma.'☆

⁸ Ebu hena Badi'a'a ane ġoitore ġoe'a e'e rinede touga veize Aberahamo niro, 'Ahiri rana iġuri haġao'i.' E'ano'o Aberahamo ubuga Isako'a fureranadu mada fu'o uġidu fare meiotene, ahi'a rana iġuri haġairo. Ebu Isako'a ubuga Iakobo ahi'a rana iġuri haġairo, ebu Iakobo zuni ane ubuga gaubanana aheu fare ahirize rana iġuri haġairo. Ebu Iakobo ubuga duġuru'e Isaraela azaġa vouġaze boroboro reiro.

⁹ Iakobo ubuga duġuru'e negoze Iosefa mazao ahiahi meiro, e'ano'o Iosefa'e Izipi haba'a azaġa mazao seronadu tuġure vazegano reiro. Rehano Badi'a'e Iosefa teite radiunu,

¹⁰ ebu ani'a aduga hidinute'e madaġa nidu'a zamaġano ġaboninu. Ebu Iosefa'a Farao, Farao zamao edarotene, Badi'a'a ani mazao manoga fureniro zu zamarone huhuzaġa haro. 'Ougadu Farao'a ani mazao matu'adu Izipi haba'a nidu'a zu ane ne zuhi'azi'ete'e vazegano mae ohoniro.

¹¹ E'e madaġano zahara boro'a Izipi zu Kanana haba'a nidu'a zamaġano fureranadu vase nidu'a aduga boro hidiro. Vouġafe zuni ogomuze'a haugiro.

¹² Ebu Iakobo'a Izipi haba'ano ogomu e'e rae igirotene, ogomu nu hoitoga veize ubuga duġuru tuġuzirote. A'e Izipi haba'a onamirote'e ġadaheġa.

¹³ Ze ġae aheugano tuġuzirote, Iosefa'a ani'e iniu rae negoġa duġuru ihoziro. 'Ougadu Farao zuni Iosefa moga ebu negoġa duġuru moneo ederiro.

¹⁴ E'e enogano Iosefa'a moga Iakobo zu nabuga nidu'a Izipi haba'a aroga veize ġoere tuġuriro. Zeġe nidu'a'e 75.

¹⁵ Ebu Iakobo'a Izipi haba'a onamiro. Ebu ane zu ane ubuga nidu'a e'ea radiro, onamo zeġe nidu'a rudaro.

¹⁶ Ahirize'e Sekemu haba'a odohe onamadu ibite Aberahamo'a Hamoro mariga mazaono'o hadi hina hoitirote'e iduġano guriro.

¹⁷ Ebu Badi'a'a irina Aberahamo mazao tirote'e ġoitore ġoe'ani'a hudatite'e madaġani'a hanitirote, Isaraela azaġa'e Izipi haba'ano ġehararo.

18 Ebu hena Iosefa hariğa ağu'a vazegani'a Farao reiro.

19 Ani'e vouğafe so'oso'ozadu sausauze ruziro, ebu eneze gurağani'a rudanoga veize mae modo'i rae tuğutuğuziro.

20 E'e madağano Mose'a fureraro. Ani'e Badi'a ubumao manoğa tauği. Ebu bato uğidu vi'a mogani'a ani nezeo sifu taufiro.

21 E'e enogano Mose'e mae modirotene, Farao aboğani'a horone madu ane ubugano ğubune borofiro.

22 Ebu Mose'e Izipi azağa edeğa nidu'a madu inarağeta ğoerinu zu gauinu.

23 Mose'e muriğa 40 reirotene, ane nabuga Isaraela azağa ğiazi onamihi reiro.

24 Ebu ani Izipi vazega 'ahogani'a Isaraela vazega 'ahoga sausaune'ete'e horonirotene, ani dananihi rae onamiro ebu Izipi vazega e'e mau runadu ane hağai sau'a naega baronoharo.

25 Mose'e 'ahige zamariro, 'Nabudihe duğuru'e ederi'uma, Badi'a'a ze ğabozifine e tuğuheha.' Rehano ze 'ouge mene zamariro.

26 Irarirotene, ani Isaraela azağa ahe'u'a utite'ete'e horoziro. 'Ougadu ze bare unihoga veize 'ahige rae ziro, 'Za ğanine nego. Nougahi sausaute'ohe?'

27 Rehano nabuga 'ahoga sausaune'ete'e vazegani'a Mose duine vağinadu 'ahige rae niro, 'Ğa'e iniu'a emeğe zuhi'ao zu kota vazegano oho'iro?

28 Ğa'e ohogore Izipi vazega mau runate'e teige, eğe zuni uğuhihi ra'ehe?'

29 Mose'a goere e'e igirotene, ani Midiana haba'a ferau onamiro ebu e'ea i'udo vazega teige radiu'ena'a ubuga ahe'u fureniro.

30 Muri 40 enogano Sinai mağa uhiğa, haba boha'ano tuğure viga 'ahogani'a Mose mazao fureraro. Ani'e ire renogano ire roga duhuğa zamağano fureraro.

31 Mose'a e'e horonadu zaguzagaro ebu faine ğianoga veize uhiğa onamiro. Onamirotene, Zuhi'a Boro ago igiro,

32 'E'e vouğago Badi'a, Aberahamo, Isako zu Iakobo Badi'a.' Mose'a e'e igirotene rihanadu rereraro ebu ehamanoga zuni mene idararo.

33 E'e madağano Zuhi'a Boro'a niro, 'Tamakağao mae vağino'i, mazağa ğae'a edau'ete'e haba'a'e zağoga.

34 E hube hune Izipi haba'ano Isaraela azağa sausauze'ete'e horoziro zu ze ğanıganau'ete'e igiro. E'ano'o e ze aduganono'o bohaze buzoga veize ovaeha. Ğa izidi onamo'i. E ğa'e Izipi haba'a bare tuğu'e'ohe.'

35 Mose 'ahi'e Isaraela azağani'a hezahoharote'e vazega. Ze 'ahige rae niro, 'Ğa'e iniu'a emeğe zuhi'ao zu kota vazegano oho'iro?' Rehano Mose'e Isaraela azağa ibitozifine zu aduganono'o bohaze buzifine Badi'a ane'a bare tuğunirote'e vazega. A'e ire renogano ire roga duhuğa zamağano Mose mazao furerarote'e tuğure vigaono'o Badi'a'a ihoniro.

36 Ebu Mose'a Isaraela azağa Izipi haba'anono'o tutuze vağiziro. E'e zamağano zaguzagatite'e hağaiğa zu hağai nu badeğa hağainu. Ebu Izipi haba'ano, Davara Kanağa genağano, zu muri 40 haba boha'ano 'ouge hağainu.

37 Mose 'ahi'e Isaraela azağa 'ahige rae ziro, 'Badi'a'a zae bo'ağano peroveta vazega 'ahoga eğe heuğa tuğuni'uma.'

38 Mose'e haba boha'ano vouğafe'a nu'orarote'e zamağano radiunu. Ebu Sinai mağano tuğure vigani'a ani teite goerirotene, ani vouğafe

teite radiro. Ani'e Badi'a mazaono'o ġabone ġoe'a madu emeġe mazao ri'inirote'e vazegā.

³⁹ Rehano vouġafe'a Mose ġoere hegotoga mene uratiro. Ebu Mose hezahohanadu zamazeo Izipi haba'a bare onamihi reiro.

⁴⁰ E'ano'o ze Aroni niro, 'Emeġe ibitofoga veize badi'a nu haġaofo'i! Mose'a Izipi haba'anono'o emeġe tutufe vaġifiro rehano, izidi ani mazao nagini'a furerarota'a'e eme'e aġu'a.'

⁴¹ 'Ougadu ze ġuriro badi'aġa boromakau ubuga iraġano haġairo. Ebu ze ani dibu'ohanadu 'evoreze hina haġairote'e ġauġa nigune'ena'a, matu'e rudaro.

⁴² E'ano'o Badi'a'a ze ġaruni ziniro ebu ze mada, bato zu buzuvu mazao kuranoga re'ore'oze mode tauġiro. Peroveta azaġani'a Buka Zaġoġano 'ahige rae mirihiro,

'Isaraela azaġa, za'e muri 40 haba boha'ano

radiu'ete'ea, dibu'o 'ahoga ga ġahunone 'ahoga e mene iniro.

⁴³ Za'e ġuriro badi'aġa 'ahoga, niġa Moleko veize kuru neġa taruhaġa ogoranadu mae ġihiniro,

zu buzuvu iraġa haġadu a'e zae badi'a Refani rae hune'ena'a mae ġihiniro.

Za'e ġuriro badi'aġa 'uguġa mazao kuraro.

E'ano'o za'e eġe'a Babulonia haba'a ro'ane, haba faġano tuġuze modi'uma.*

⁴⁴ Vouġafe'a haba boha'ano radiunute'e madaġano ze Mose goro ġoe'a tirote'e taruhaġa haġairo. A'e Badi'a'a Mose ihonadu Mose'a horonirote'e idunaġano haġairo.

⁴⁵ Muri nu enogano vouġafe'a moze mazaono'o taruha e'e mae 'auniro. Ebu Badi'a'a haba 'ahaono'o Iuda mene azaġa hegoze vaġizadu Iosua'a vouġafe ibitozi'ena'a, haba 'ahi meiro. E'e madaġano Iosua'a vouġafe teite taruha e'e odohe diuġadu e'ea ohoniro, onamo Davida madaġani'a feuriro.

⁴⁶ Davida u'ano Badi'a'a matu'iro 'ahine, Badi'a'a ani mazao manogā fureniro. Ebu Davida'e Isaraela azaġani'a* kuranoga veize Badi'a ne 'ahoga ogoratihi radu Badi'a uminiro.

⁴⁷ Rehano e'e neġa'e Davida ubuga, Solomona'a Badi'a veize ogoraro.

⁴⁸ Rehano Hitaga Hune Badi'aġa'e vaze'a ogorarote'e neġano mene radiu'ohe. Peroveta vazegani'a 'ahige rae reiro,

⁴⁹ 'Zuhi'a Boro'a ra'ohe,

"Adure'e eġe ehoru haba'a,

zu raha'e eġe oda ohone ti'ete'e haba'a.

E'ano'o za'e eġe ne ogoranoga mene idaġa,

zu ahirihe ohone'ete'e haba'a'e o'o'a.

⁵⁰ Ġau nidu'a 'ahi'e eġe 'evore hina haġairo.'"*

⁵¹ Za'e teġaze riġa azaġa, ebu zamaze tuġa zu Badi'a ġoere mene egohu'ete'e azaġa! Za'e zae vouġa azaġa teiġe, Vine Zaġoġa iġaiġa hezahohau'ohe.

⁵² Vouġaze'a mene sausaunirote'e peroveta vazegā 'ahoga e'e ga? Vaze Duduġani'a arite'e hariġa irina rae furenirote'e azaġa zeġe'a zimi ruzinu. Ebu izidi za'e e'e vazegā revohanadu mau runiro.

⁵³ Za'e Badi'a'a tuġure viga tuġunadu zinirote'e goro ġoe'a meiro, rehano goro ġoe'a e'e mene hegotiro."

Stefano Hadi hina Mau Runiro

⁵⁴ Ze Stefano ġoere igirotene, zamaze ġugize ruziro ebu ani mazao ġononeze atitiro.

⁵⁵ Rehano Stefano'e Vine Zaġoġani'a iri'avonadu adure ġohani ġianiro. Ebu Badi'a agaġani'a borofe agarane'ete'e zu Iesu'a Badi'a eda'e moneo edau'ete'e horoniro.

⁵⁶ E'ano'o ani'a 'ahige rae reiro, "Ġiano'i! E adure'a bohatanoga ebu Vaze Ubugani'a Badi'a eda'e moneo edanoga horone'ohe."

⁵⁷ Rehano ze 'evoreze hina teġaze 'uadu ġihau huau'ena'a, zeġe nidu'a ani u'a dure onamiro.

⁵⁸ Ebu Ierusalemā ġutu'aġano ahase onamadu hadi hina mau sausauniro. Kota zamaġano ġuriro ġoe'a Stefano rana tirote'e azaġani'a dabuaze mae vaġinadu tahi'a iziga 'ahoga, niġa Saulo oda babaġano tiro.

⁵⁹ Ze hadi hina Stefano mau'ete'ea, ani Badi'a mazao kuraro, "Zuhi'a Boro Iesu, eġe vine mo'i!"

⁶⁰ Ebu ani obenaġa hina tuġadu huario, "Zuhi'a Boro, haġaize sau'a 'ahi naeġa zeġe rana ago to'i!" Ani 'ouge reirote'e enogano iriga ri'iro.

8

¹ Saulo'e Stefano mau runoga'e idaġa rae reiro.

Ekalesia Azaġa Sausauziro

Stefano'a rudarote'e madaġano Ierusalemā ekalesia azaġa sausaufe ruze'ete'e haġaiġani'a fureraro. E'ano'o zeġe nidu'a Iudea zu Samaria haba'a feraw onamiro, u apostolo azaġa'e Ierusalemāo radiro.

² Badi'a gubane'ete'e azaġa nu'e Stefano ahiri mae guriro ebu niau kuario.

³ Rehano Saulo'e ekalesia ruizihi reiro. Ani'e neġaneġa onamadu ohoze zu roġae ahase buziro ebu ġu'a neġano ohoziro.

Filipi'a Samaria Haba'ano Haramiro

⁴ Ierusalemāono'o feraw onamirote'e azaġa'e haba'ahaba'a ragave'ena'a, Badi'a ġoere haramiro.

⁵ Filipi'a Samaria haba'ano ne boro 'ahoga ovoadu Keriso hari haramiro.

⁶ Vaze ġuġuvaġani'a Filipi haramo igirotene zu ani'a haġairote'e haġai gigi'aġa horonirotene, zeġe nidu'a Filipi haramo faifaine abito haro.

⁷ Mazaġa ani'a vase ġehaġa mazaono'o vine sau'asau'a hegoze buzadu vine sau'asau'a'e ġihau huau'ena'a buaro. Ebu ahirize mene haganinute'e azaġa zu odaze sau'a azaġa ġehaġani'a manoriro.

⁸ E'ano'o e'e neġano matu'u boro'a iri'aviro.

Nabone Vazeġa Simona

⁹ Vaze 'ahoga, niġa Simona'a ne boro e'e zamaġano radiunu. Ani'e muri nu zamaġano baidi zu naho muravaġa haġadu Samaria azaġani'a zaguzagaunu. Ebu ani ane'a bare niġa mae itinu.

¹⁰ 'Ougadu Samaria azaġa, kome'anono'o onamo boro nidu'a, ani ġoere faifaine abito haunu ebu 'ahige rae reinu, "Vaze 'ahi'e Gigi'a Hune rae hune'ete'e Badi'a gigi'aġa meiro."

¹¹ Vaze nidu'a ani hegotiro, mazaġa ani'a mada faġa baidi zu naho muravaġa haġainu.

¹² Rehano Filipi'a Badi'a'a zuhi'azi'ete'e moneo zu Iesu moneo hari manoga hamirotene, ohoze zu roġae, zeġe nidu'a ani ġoere mae ġihiniro ebu babatiso meiro.

¹³ Ebu Simona zuni e'e ġoe'a mae ġihinadu babatiso meiro ebu Filipi hegote ragaviro. Ani Filipi'a haġae'ete'e haġaiġa nu badeġa zu gigi'a haġaiġa ġihi'a hune horonadu zaguzagaru.

14 Samaria azaḡani'a Badi'a ḡoere mae ḡihinirote'e hariḡa apostolo azaḡani'a Ierusalemāo egadu Petero zu Ioane'e Samaria azaḡa mazao tuḡuzi.

15 Ze Samaria haba'ano feurirotene, Samaria azaḡani'a Vine Zaḡoḡa meifine zeḡe veize kuraro.

16 Mazaḡa ze'e Zuhi'a Boro Iesu niḡano babatiso da'o meiro, rehano Vine Zaḡoḡa'e zeḡe mazao 'ize mene ovairo.

17 'Ougadu Petero zu Ioane'a 'evoreze zeḡe rana teadu kuraro, ebu ze Vine Zaḡoḡa meiro.

18 Simona'e apostolo azaḡani'a 'evoreze vaze rana tirotene, Vine Zaḡoḡani'a ovairote'e horonadu apostolo azaḡa hadi ziniro,

19 ebu umizi, "Eḡe zuni gigi'a e'e eno'i. 'Ougine, e 'evorehe vaze rana teadu ze Vine Zaḡoḡa me'uma."

20 Rehano Petero'a naenaeniro, "Ḡa Badi'a ḡahunone'e hadi hina hoitoga idaḡa rae zamarahe? Ḡa hadiḡo teite ruda'uma!

21 Badi'a gau 'ahi zamaḡano niḡo o'o'a, mazaḡa ḡae zamarone'e Badi'a ubumao mene duduḡa.

22 Zamaḡo sau'anono'o ḡihuradu Zuhi'a Boro mazao kurano'i. 'Ougine, Zuhi'a Boro'a ḡae zamarone sau'a 'uguḡa aḡutu modi'uma gaogi.

23 E horo'e'etene, ḡae zamao sau'ani'a iri'ave'ohe zu haḡai sau'ani'a zamaḡo obone ti'ohe."

24 Ebu Simona'a naenaenziro, "Zae'a rate'e ḡauḡani'a eḡe mazao mene furerafine, eḡe veize Zuhi'a Boro mazao kurano'i."

25 Petero ebu Ioane'e Zuhi'a Boro ḡoere rae fureniro zu haramoziro. E'e enogano ze Samaria azaḡa neḡa ḡehaḡano hari manōḡa harame ragave'ena'a, Ierusalemā bare itiro.

Filipi zu Etiopia Vazeḡa

26 Ebu Zuhi'a Boro tuḡure vigani'a Filipi niro, "Iḡunadu Ierusalemāono'o Gaza ovoe'ete'e ibiḡa ḡuzu ovoro'i. A'e haba boha'a ibiḡa."

27 E'ano'o ani iḡunadu e'e ibiḡano ovoiro. Ovoe'ete'e ibiḡano ani Etiopia vazeḡa boro 'ahoga* hidiro. Ani'e Etiopia kini roḡaeḡa† veize gaue'ena'a, kini roḡaeḡa hadi nidu'a ḡiane'ete'e gavanaḡa vazeḡa. Ani Badi'a mazao kuranoga veize Ierusalemā itiro.

28 Ebu bare ovoirote'e zamaḡano, hosi kiūḡano ehoradu peroveta vazeḡa Isaia bukaḡa me'ode radiunu.

29 E'e madaḡano Vine Zaḡoḡani'a Filipi niro, "Kiu 'omo u'a onamadu e'e uhiḡano edano'i."

30 E'ano'o Filipi'a kiu u'a dure onamadu vaze e'e'a peroveta vazeḡa Isaia bukaḡa me'ode'enoga igiro. Ebu Filipi'a ḡadiniro, "Ḡa ḡae'a me'ode'ete'e ḡoe'a huga edeḡahe?"

31 Ani'a naenaeniro, "Vazeni 'ahoga mene ihohe'ohe. E nougenouge ederi'uma?" Ebu ani Filipi ane teite kiu rana ehoroga uminiro.

32 Ani'a Buka Zaḡoḡano me'odirote'e ḡoe'a'e 'ahi e'e,
"Ani'e matihi radu tutune oname'ete'e mamoeḡa teigi,ro,
ebu iguḡa vari'e'ete'e vazeḡa zamao sifu radiu'ete'e mamoe ubuga teigi,ro.

Ani ḡoere 'ahoga mene reiro.

33 Vaze'a ani ovoe ḡiane'ena'a, ḡuriro ḡoe'a hina kotaniro.

Iniu'a ane mariga moneo ḡoeri'uma?

* 8:27 8:27 Ani'e kini roḡaeḡa veize da'o gauifine omaḡa arirote'e vazeḡa. † 8:27 8:27 Kanedake

Mazağa ġaboneġa'e raha 'adano'o mae vaġiniro."[☆]

³⁴ Etiopia vazegani'a Filipi ġadiniro, "Peroveta vazegha'e iniu moneo ra'ohe? Ane bare moneo ra'e ga vaze 'ahoga moneo ra'ohe? Eġe eho'i."

³⁵ Ebu Filipi'a Buka Zaġoġa ġoe'a 'ahiono'o ġadahe onamo Iesu hari manoga rae furenoharo.

³⁶ Ze ibio oname'ete'ea vu horonirotene, Etiopia vazegani'a niro, "Ġiano'i, vu 'ahi e'e. Ġa eġe babatisohine idaġahe?"[‡]

³⁸ Ebu Etiopia vazegani'a ane tuġure vazegha neadu kiu hebeniro. Ebu anianine kiuono'o buanadu vu zamaġano ovoe edaro ebu Filipi'a babatisoniro.

³⁹ Ze vuono'o gabao tire edarotene, Zuhi'a Boro Vine Zaġoġani'a Filipi zogone mae vaġiniro. 'Ougadu Etiopia vazegani'a Filipi mene bare horoniro, rehano ani matu'e'ena'a, ane ibio onamiro.

⁴⁰ U Filipi'e Azoto neġano fureraro. E'eano'o neġaneġa nidu'a ra-gave'ena'a, hari manoga haraminu, onamo Kaisarea feuriro.

9

Saulo'a Ġihuriro

(Apostolo 22:6-16, 26:12-18)

¹ Saulo'e 'ize Zuhi'a Boro tahi'atahi'a zimi hunihi radu riho ġoe'a furenoziniro. Ebu ani dibu'o vazegha ġih'i'aġa vaġe onamadu

² uminiro, "Damaseko zamaġano nu'onu'o neġa nidu'a mazao tuġurite'e so'aġa nu mirihe eno'i. 'Ougine, eġe'a onamadu iniu Iesu Ibi hegote'ete'e azaġa, ohoze ga roġae horozine, ze oboze teadu Ierusalem tutuze ari'uma."

³ Ebu ani ibio oname'ete'ea Damaseko hanitirotene, adureono'o agaġani'a ani rana tabara agaru ovairo.

⁴ Ani'a rahao higau bauriro ebu ago 'ahoga igiro, "Saulo, Saulo, ġa nougadu e sausahe'ohe?"

⁵ Saulo'a ġadiniro, "Zuhi'a Boro, ġa iniu?" Ani'a naenaeniro, "E'e Iesu, ġae'a sausahe'ete'e vazegha.

⁶ Iġuno'i ebu Damaseko diuġi onamo'i. Vaze 'ahogani'a ġae'a nagini haġaite'e iho'i'uma."

⁷ Saulo teite oname'ete'e azaġa'e edau radiu'ena'a, mene ġoeriro, mazaġa ze ago'e igiro rehano, vaze 'ahoga mene horoniro.

⁸ Saulo'e rahaono'o iġuniro, rehano ubumaġa ra'arotene, ġau 'ahoga mene horoniro. E'ano'o ze Saulo 'evo'ano abinadu Damaseko diuġi onamiro.

⁹ Saulo'e mada uġidu ehamanoga mene idararo, zu ogomu 'ahoga mene aro, zu vu mene gagiro.

¹⁰ Damaseko zamaġano Zuhi'a Boro tahi'a 'ahoga, niġa Anania'a radiunu. Zuhi'a Boro'a ane ahiri ra'aga iġunaġano ani mazao fureranadu huniro, "Anania!" Ane'a naenaeniro, "Zuhi'a Boro, e 'aha."

¹¹ Zuhi'a Boro'a niro, "Iġunadu Ibi Duduġa rae hune'ete'e ibiġano onamo'i, ebu vaze 'ahoga niġa Iuda ane ne onamadu Taso vazegha 'ahoga niġa Saulo vaġo'i. Ani'e izidi kurau'ohe.

¹² Ani ahiri ra'aga iġunaġano Anania rae hune'ete'e vazegani'a diuġe aradu ani rana 'evo'a teatene, ani bare ehamanoga horoniro."

[☆] **8:33 8:32-33** Isaia 53:7-8 [‡] **8:36 8:36** ³⁷ Filipi'a naenaeniro, "Ġae'a zamaġo nidu'a hina Badi'a mazao fine idaġa." Etiopia vazegani'a niro, "E Iesu Keriso'e Badi'a Ubuga rae mae ġihine'ohe."

¹³ Anania'a naenaeniro, "Zuhi'a Boro, ani'a Ierusalemāo gae mone azaḡa sausauginute'e hariḡa nidu'a vase ḡehaḡani'a me'ode'ete'e eḡe'a igiro.

¹⁴ Ebu ani'a dibu'o vazega ḡihi'aḡaḡihi'aḡa mazaono'o iniu ḡa mazao fie'ete'e azaḡa nidu'a oboze tite'e gigi'aḡa madu ne 'adi areha."

¹⁵ Rehano Zuhi'a Boro'a niro, "Onamo'i. Vaze 'ahi'e gauhe haḡaifine eḡe'a ohotirote'e vazega. Ani'e Iuda mene azaḡa, kini azaḡa zu Isaraela azaḡa nihe ihozi'uma.

¹⁶ Ebu eḡe u'ano, ane'a aduga boro hidite'e ihoni'uma."

¹⁷ E'ano'o Anania'a onamadu Iuda ne diuḡiro. Ebu 'evo'a Saulo rana teadu niro, "Negohe Saulo, gae'a 'ahi are'enogano ibio hidirote'e Zuhi'aḡa Boro'a eḡe tuḡuhadu areha. A'e, gae'a bare ehamanoga veize zu Vine Zaḡoḡani'a gae iri'avo'oga veize ra'ohe."

¹⁸ 'Ouge reirote, ḡozone eḡoḡa heuḡani'a Saulo ubumaḡanono'o zogone buaro ebu ani bare ehamaro. Ebu ani iḡunadu babatise meiro.

¹⁹ Ani ogomu nu arote'e enogano ahi'ani'a bare inariro.

Saulo'a Damaseko zamaḡano Haramiro

Saulo'e Damaseko zamaḡano mada nu Zuhi'a Boro mazao fie'ete'e azaḡa teite radiro.

²⁰ Ebu zogone nu'onu'o neḡaneḡa onamadu Iesu'e Badi'a Ubuga rae haramiro.

²¹ Ani ḡoere igirote'e azaḡa nidu'a'e zaguzaganadu 'ahige rae reiro, "Vaze 'ahi'e Ierusalemāo Iesu mazao fie'ete'e azaḡa zimirote'e vazega, o'ehe? 'Adao zuni fie'ete'e azaḡa oboze teadu dibu'o vazega ḡihi'aḡaḡihi'aḡa vaḡe tutuze onamoga veize areha!"

²² Rehano Saulo'e ufeta inare Iesu'e Keriso rae fureniro 'ahine, Damaseko zamaḡano radiu'ete'e Iuda azaḡani'a naenaenoga mene idararo.

²³ Mada ḡehaḡa enogano Iuda azaḡani'a Saulo matihi radu ḡo'aniro.

²⁴ Rehano Saulo'e zeḡe'a 'ouge toḡanirota'a'e ederiro. Ze'e ohere zu mada Damaseko ḡabi'a nidu'a ibihetaḡano Saulo matihi radu ḡiane radiro.

²⁵ Rehano Saulo tahi'atahi'a'a ohere ani zamahanadu fora'a boro zamaḡano ohoniro, ebu ne ḡabi'a boha'anono'o mini hina dabane buniro.

Saulo'a Ierusalemāo Haramiro

²⁶ Ebu Saulo'a Ierusalemāo onamadu fie'ete'e azaḡa teite 'auḡihi reiro. Rehano zeḡe nidu'a Saulo rihoniro, mazaḡa ze ani'e hube hune Iesu tahi'a reirote'e mene mae ḡihiniro.

²⁷ Rehano Banabasi'a Saulo zamahanadu apostolo azaḡa vaḡe tutune onamiro. Ebu Saulo'a Damaseko ibiḡano Zuhi'a Boro horonirote'e, zu Zuhi'a Boro'a ḡorenirote'e, ebu Damaseko zamaḡano Iesu niḡano inare haramirote'e me'odoziniro.

²⁸ 'Ougadu Saulo'e apostolo azaḡa teite Ierusalemāo zamaḡano re'ore'e oname onainu ebu Zuhi'a Boro niḡano inare haminu.

²⁹ Ebu ani'e Giriki ḡoe'ano ḡoere'ete'e Iuda azaḡa teite ḡoeriro zu ta'irotitiro. Rehano ze ani matihi rae reiro.

³⁰ Rehano fie'ete'e azaḡani'a e'e ederadu Saulo Kaisarea tutune ovoiro ebu hena Taso neḡano tuḡuniro.

³¹ Ebu ekalesia'e Iudea, Galilea zu Samaria haba'a nidu'a zamaḡano uniho manoga madu inare gigarinu. Ebu ze Zuhi'a Boro gubaniro zu Vine Zaḡoḡani'a inarazinu. E'ano'o fie'ete'e azaḡa'e bororaunu.

Petero'a Ainea Fainiro

³² Petero'e haba nunu oname'ete'ea, ne 'ahoga niḡa Iuda onamadu Badi'a mone azaḡa ḡiaziro.

³³ Ani e'ea vase 'ahoga, niġa Ainea hidiro. Ani'e ahi'a mene haganinu ebu muri fu'o uġidu fare baze da'o radiunu.

³⁴ Ebu Petero'a niro, "Ainea, Iesu Keriso'a fai'e'ohe. Iġnadu evaneġo ġuo'i." 'Ouge reirotene, ani zogone iġuniro.

³⁵ Luda zu Saroni zamaġano radiu'ete'e azaġa nidu'a Ainea horonadu zamaze ġihuniro zu Zuhi'a Boro mazao firo.

Petero'a Tabita Bare Ġaboni

³⁶ U Iopa neġano roġae 'ahoga, niġa Tabita'a radiunu. Niġa'e Giriki ġoe'ano Doreka.* Ani'e fie'ete'e roġaeġa, ebu iġaiġa haġai manoġa haġainu, zu ġauze o'o'a azaġa danazinu.

³⁷ E'e madaġano Tabita'a uġnadu rudaro, ebu ani virohanadu hitaga neġano bazune tiro.

³⁸ Luda'e Iopa uhiġano 'ahine, fie'ete'e azaġani'a Petero'e Iopao radiu'ete'e iġiro. Ebu vase aheu Petero vaġe tuġzadu uminiro, "Ġa ġarihe aro'il"

³⁹ 'Ougadu Petero'a zeġe aheu teite onamiro. Ze feurirotene, ani hitaga neġa tutune itiro. E'ea ġozoba nidu'a Petero edau varahadu niau'ena'a, zeġe zizuni dabuaġa zu raga dabuaġa nunu ihoniro. A'e Doreka'a ġabogano turinadu zinirote'e dabuaġa.

⁴⁰ Petero'a zeġe nidu'a tuġuze buziro ebu obenaġa hina tuġadu kuraro. Ebu rune roġaeġa moneni ġianadu niro, "Tabita, iġuno'i!" Ebu Tabita ubuma'a ra'aro ebu Petero ġianadu iġune ehoriro.

⁴¹ Petero'a 'evo'ano Tabita abine mae ġihine ohoniro. Ebu fie'ete'e azaġa zu ġozoba nidu'a huzadu Tabita'a ġabodate'e ihoziro.

⁴² E'e hariġa'e Iopa azaġa nidu'a iġiro ebu vase ġehaġani'a Zuhi'a Boro mazao firo.

⁴³ Ebu Petero'e Iopao mada nu radiu'ete'ea, vase 'ahoga niġa Simona neo radiunu. Simona'e boromakau ogaġa ġuhadu faine'ete'e gaūġa haġainu.

10

Korunelio'a Petero Huni

¹ Vaze 'ahoga, niġa Korunelio'a Kaisareao radiunu. Ani'e Itali Uti Azaġa rae huze'ete'e Roma uti azaġa ibitozi'ete'e vazeġa.

² Ani zu ane teite ne tibano radiu'ete'e azaġa nidu'a'e zamaze nidu'a hina Badi'a mazao finu zu Badi'a gubaniro. Ani'e Iuda azaġa bo'aġano toheze'a fereze'ete'e azaġa borofe danazinu, ebu iġaiġa Badi'a mazao kuraunu.

³ Ġorava 'ahogano mada uġidu zamaġano, ani ahiri ra'aga iġunaġano Badi'a tuġure vigani'a ane mazao furera ovarirote'e faifaine horoniro. Ebu tuġure vigani'a 'ahige rae niro, "Korunelio!"

⁴ Korunelio'a ġiġarone'ena'a, ġiane runi ro ebu ġadimaro, "Zuhi'a Boro, ġa nouge'ohe?"

Tuġure vigani'a naenaeni ro, "Ġae kuru zu ġahugone'e Badi'a'a horonadu ġa zamare radiu'ohe.

⁵ Izidi 'aha vase 'ahoga niġa Simona zamahanoga veize vase nu Iopa tuġuzo'i. Simona ni 'ahoga'e Petero.

⁶ Ani'e vase 'ahoga, Simona neo radiu'ohe. Simona'e boromakau ogaġa ġuhadu faine'ete'e vazeġa. Ani ne'e davara genaġano."

⁷ Tuġure vigani'a Korunelio ġorenadu daūġirote, Korunelio'a ane tuġure azaġa aheu zu ane uti vazeġa 'ahoga huze ariro. Uti vazeġa a'e Badi'a mazao faine kurau'ete'e vazeġa.

* 9:36 9:36 E'e huga'e Dia.

⁸ Korunelio'a ane mazao furerarote'e nidu'a ihozadu Iopa tuḡuzi-ro.

Petero'a Ahi'a Ra'aga Iḡunaḡa Horoniro

⁹ Korunelio'a tuḡuzirote'e azaḡani'a onamo irari-ro, ebu madai kirikiri reirotene Iopa hanitiro. E'e madaḡano Petero'a kuranoga rae ne binuḡa sebaḡa itiro.*

¹⁰ Ebu ani kurau'enogano vininadu ogatihi reiro. Ebu vase'a ogomu 'ize ruhibe'ete'ea, ani ahiri ra'aga iḡunaḡa horoniro.

¹¹ E'e zamaḡano adure'a bohatanoga horoniro, ebu dabua rafaḡa boro heuḡa'e ariḡa ḡazaḡano obonadu raha none o'oe dabane'enoga horoniro.

¹² Dabua e'e zamaḡano'e odaḡa ḡazaḡa maniḡa nunu, rahao dare'ete'e ḡauḡa nunu, zu adure niniḡa nunu ḡehaḡani'a radi-ro.

¹³ Ebu ani ago 'ahoga igiro, "Petero, iḡuno'i. E'e manadu ano'i."

¹⁴ Rehano Petero'a naenaeniro, "Zuhi'a Boro, a mene hune idaḡa! E'e Iuda azaḡa goro ḡoe'ano mene deheḡa ga sau'a rae hune'ete'e bonariḡa'e mene hune aro."

¹⁵ 'Ougadu ago aheuḡa bare igiro, "Badi'a'a dehenirote'e bonariḡa'e mene deheḡa rae ago ro'i."

¹⁶ E'eguḡani'a ḡae uḡidu furerarote'e ḡarugano dabua rafaḡa'e zogone adure ḡoha bare mae itiro.

¹⁷ Petero'a ahiri ra'aga iḡunaḡa e'e horonadu huga'e nagini rae zamare 'ada'adinu. E'e zamaḡano Korunelio'a tuḡuzirote'e azaḡani'a Simona ne vaḡadu ibihetaḡano edaro.

¹⁸ Ebu ze huau ḡadimaro, "Vaze 'ahoga, niḡa Simona'e 'ahama radiu'ehe? Ani ni 'ahoga'e Petero."

¹⁹ Petero'a horonirote'e huga'e nagini rae 'ize zamare radiu'ete'ea, Vine Zaḡoḡani'a ni-ro, "Ḡiano'i. Vaze uḡidu'a ḡa vaḡe'ohe.

²⁰ Iḡunadu ne zamaḡa diuḡi ovoro'i. Ago zamare 'ada'ado'i, rehano zeḡe teite onamo'i. Ze'e eḡe'a ḡae vaḡe tuḡuzirote'e azaḡa."

²¹ E'ano'o Petero'a ovoadu zeḡe ziro, "Zae'a vaḡe'ete'e vaseḡa'e eḡe. Za nougadu areha?"

²² Zeḡe'a naenaeniro, "Eme'e vase 'ahoga, Korunelio'a tuḡufadu areha. Ani'e uti vaseḡa boro. Ani'e vase duduga zu Badi'a gubane'ete'e vaseḡa, zu Iuda azaḡa nidu'a ani gubane'ohe. Ebu tuḡure vigani'a Korunelio ni-ro, 'Vaze 'ahoga, niḡa Petero ḡae ne zamahu aradu ane ḡoere ego'i."

²³ 'Ougadu Petero'a ne zamaḡano ze mae zouzi-ro ebu ze e'ea bazi-ro.

Petero'a Korunelio Ne Onami-ro

Irarirotene, Petero'e zeḡe teite iḡuni-ro. Ebu Iopa zamaḡano fie'ete'e azaḡa nu zuni ane teite onami-ro.

²⁴ Ebu onamo ohereranadu irarirotene, Kaisareao feuri-ro. U Korunelio'e nabuga zu ane uhiḡa vaseḡa nu huze nu'ozadu guhiu radiunu.

²⁵ Ebu Petero'a Korunelio neo diuḡirotene, ane'a Petero hidadu Petero oda babaḡano ḡuḡuri-ro.

²⁶ 'Ougadu Petero'a ani abine ḡihinadu ni-ro, "Iḡuno'i. Eḡe zuni vase tauḡi."

²⁷ Petero'a Korunelio teite ḡoere'ena'a ne zamaḡa diuḡirotene, vase ḡehaḡani'a nu'oranoga horoziro.

²⁸ Ebu ane'a ziro, "Za'e edeḡa, Iuda azaḡa goro ḡoe'ano Iuda azaḡani'a Iuda mene azaḡa teite unihine ga neze onamine'e mene idaḡa. Rehano Badi'a'a ihoheha, 'Iniu mazao toraga ga sau'a rae mene huni'uma.'

* **10:9 10:9** Zeḡe ne'e binu'e funu o'o'a, rehano raha hina sebaḡa haḡainu.

²⁹ E'ano'o zae'a huhatene, e mene hezahozeadu areha. E ġadimu'ohe, nougadu huheha?"

³⁰ Korunelio'a naenaeniro, "Mada ġazaġa modate'ea, izidi madaġa heuġa ġorava mone mada uġidu zamaġano, e'e nehe zamaġano kurau radiro. E'e madaġano vase 'ahogani'a eġe zamao tabara edaro. Ani dabua'e vazavazahoga.

³¹ Ebu ani'a 'ahige rae reiro, 'Badi'a'e ġae kuru iginu zu ġahugoneġo zamarinu.

³² 'Ougadu vase nu Iopa tuġuzo'i, ebu vase 'ahoga, niġa Simona zamahano'i. Niġa 'ahoga'e Petero. Ani'e vase 'ahoga, Simona neo radiu'ohe. Simona'e boromakau ogaġa ġuhadu faine'ete'e vazega. Ani ne'e davara genaġano.'

³³ E'ano'o e ġarihe fase tuġure azaġa ġae vaġe tuġuzeha, ebu ġae'a aradu manoġa tauġi ra'ohe. Izidi emeġe nidu'a Zuhi'a Boro'a ġanirote'e ġoe'a nidu'a egoga veize Badi'a zamao 'ada nu'oraneha."

Petero'a Iuda Mene Azaġa Haramoziro

³⁴ Ebu Petero'a ġoere ġadaheniro, "E izidi hube hune edereha, Badi'a'e vase mazao mene inahe'ohe.

³⁵ Haba nidu'a zamaġano Badi'a gubane'ete'e zu haġai duduġa haġae'ete'e azaġa'e Badi'a'a mae ġihize'ohe.

³⁶ Za'e edeġa, Badi'a'a Isaraela azaġa mazao hari manoġa tuġuniro. A'e Iesu Keriso mazaono'o zama roġeġa meite'e hariġa manoġa. Iesu'e vase nidu'a Zuhi'a Boro.

³⁷ Za'e edeġa, ibite Ioane'a babatise moneo haramirote'e enogano, Galilea haba'anono'o onamo Iudea haba'a nidu'a zamaġano nagini'a fureraro.

³⁸ Badi'a'a Nazareta vazega Iesu Vine Zaġoġa zu gigi'a haro. Ebu ani ragave'ena'a haġai manoġa haġainu zu vine sau'ani'a ragano reirote'e azaġa nidu'a faizinu, mazaġa Badi'a'e ane teite radiunu.

³⁹ Eme Iesu'a Iuda azaġa haba nidu'a zu Ierusalema zamaġano haġainute'e haġaiġa nidu'a horonadu rae furene'ohe. Vaze'a ani satau-roneadu mau runiro.

⁴⁰ Rehano ani'e Badi'a'a mada uġiduġano bare ġaboniro ebu vase zamao furenoziniro.

⁴¹ Vaze nidu'a ani mene horoniro, rehano Badi'a'a ohotadu ane hari rae furene'ete'e azaġa, emeġe mazao fureniro. Ane'a rune azaġa bo'aġano bare ġabode iġunirote'e enogano, eme'e ani teite ogaro ebu gagiro.

⁴² Ebu ani'a 'ahige ifiro, 'Badi'a'a e'e ġabone azaġa zu rune azaġa kotaze'ete'e vazegano ohohirotata'e vase nidu'a mazao rae fureno'i zu haramo'i!'

⁴³ Peroveta azaġa nidu'a ani moneo rae fureniro, 'Iesu mazao fie'ete'e azaġa nidu'a Iesu niġano haġaize sau'a aġutu modi'uma.'"

Iuda Mene Azaġani'a Vine Zaġoġa Meiro

⁴⁴ Petero'a 'ize ġoere e'e haram radiu'ete'ea, ane ġoere igi radirote'e azaġa nidu'a mazao Vine Zaġoġani'a ovairo.

⁴⁵ U Iuda azaġa† bo'aġano Iesu mazao fie'ete'e azaġa nu'a Petero teite aradu ehore radiunu. Ze Iuda mene azaġa mazao zuni Badi'a'a Vine Zaġoġa be'unadu iri'avozirote'e horonirotene, zaguzagaro.

⁴⁶ Mazaġa Iuda mene azaġani'a mazane ġoe'a hina ġoere'ete'e zu Badi'a nigune'ete'e igiro. Ebu Petero'a ziro,

† 10:45 10:45 ahiri rana iġuri haġairote'e azaġa

⁴⁷ “Emeḡe teige ze Vine Zaḡoḡa maha. E'ano'o zeḡe zuni vu hina babatise mouga'e idaḡa.”

⁴⁸ 'Ougadu Petero'a Korunelio duḡuru ziro, “Iesu Kerise niḡano babatise mo'i.” Ebu ze Petero'a zeḡe teite mada nu radoga uminiro.

11

Petero'a Ierusalem Ekalesia mazao Hari Me'odiro

¹ Apostolo azaḡa zu Iudea haba'ano fie'ete'e azaḡani'a Iuda mene azaḡa zuni Badi'a ḡoere mae ḡihinirote'e igiro.

² E'ano'o Petero'a Ierusalem itirotene, Iuda azaḡa* fie'ete'e'a Petero roniro,

³ “Ḡa'e Iuda mene azaḡa† ne diuḡadu zeḡe teite ogau tiburaro.”

⁴ 'Ougadu Petero'a nagini'a furerarote'e nidu'a doḡo'ani rae furenoiniro,

⁵ “E'e Iopao radadu kurau'ete'ea ahiri ra'aga iḡunaḡa horoniro. E'e zamaḡano dabua rafaḡa boro heuḡa ariḡa ḡazaḡano obonadu adureono'o owoe dabaniro ebu eḡe uhiḡano ovairo.

⁶ E'e zamaḡa faine ḡanirotene, rahao odaḡa ḡazaḡa maniḡa nunu, butu agire maniḡa nunu, dare'ete'e ḡauḡa nunu, zu adure niḡa nunu horoziro.

⁷ Ebu ago 'ahoga igiro, 'Petero, iḡuno'i ebu manadu ano'i.'

⁸ E naenaeniro, 'Zuhi'a Boro, a mene hune idaḡa! E'e Iuda azaḡa goro ḡoe'a zamaḡano mene deheḡa ga sau'a rae hune'ete'e bonariḡa mene hune aro.'

⁹ Rehano ago e'e aheuḡa igiro, 'Badi'a'a dehenirote'e bonariḡa'e mene deheḡa rae ago ro'i.'

¹⁰ E'eguḡani'a ḡae uḡidu furerarote'e ḡarugano, dabua rafaḡa zu e'e rana tirote'e ḡauḡa nidu'a adure ḡoha bare mae itiro.

¹¹ 'Ougirotene, Kaisareaono'o tuḡuzirote'e azaḡa uḡidu'a eḡe'a radirote'e neḡano feuri ariro.

¹² Ebu Vine Zaḡoḡani'a ihiro, 'Zeḡe teite onamo'i. Zeḡe u'ano ago zamare adudano'i.' E'ano'o ekalesia nego fu'o tiba fare 'ada'a ḡatihe'ena'a, Kaisarea ovoadu huhirote'e vazega ne onamiro.

¹³ Ebu vase e'e'a ane neo tuḡure vigani'a furerarote'e hariḡa rae furenofiro. Tuḡure vigani'a 'ahige rae niro, 'Vaze nu Iopa tuḡuzadu vase 'ahoga niḡa Simona zamahu aro'i. Niḡa 'ahoga'e Petero.

¹⁴ Ani'a ḡorezadu ḡa zu ḡae teite ne tibano radiu'ete'e azaḡa nidu'a ane ḡoere igi'uma ebu ḡabone hidi'uma.'

¹⁵ Ebu eḡe'a ḡoere ḡadahirotene, ibite Vine Zaḡoḡani'a emeḡe vaḡe ovairote'e teige, zeḡe vaḡe ovairo.

¹⁶ 'Ougirotene, e Iesu'a ifirote'e ḡoe'a zamariro, 'Ioane'e vu hina babatiseziro, rehano za'e Vine Zaḡoḡa hina babatise me'uma.'

¹⁷ Ebu eme'a Zuhi'a Boro Iesu Kerise mazao firote'e madaḡano Badi'a'a ḡahunone rifirote'e teige, Iuda mene azaḡa zuni ḡahunone ziniro. E'ano'o e'e Badi'a gau 'uoga mene hune idaḡa.”

¹⁸ Zeḡe'a e'e igirotene, mene bare ḡoeriro. Ebu ze Badi'a nigune'ena'a, 'ahige rae reiro, “Badi'a'e Iuda mene azaḡa zuni ḡihuzadu ḡabone hidite'e ibiḡa ziniro.”

Antioka Ekalesia

* **11:2 11:2** ahiri rana iḡuri haḡairote'e azaḡa † **11:3 11:3** ahiri rana iḡuri mene haḡairote'e azaḡa

¹⁹ Stefano marote'e madağanono'o fie'ete'e azağa zuni sausauzadu ze Ierusalemmono'o haba'ahaba'ano ferau ġouriro. Ze Fonikia haba'a, Kupuro 'umuğa, zu Siria haba'ano Antioka zu onamadu Iuda azağa mazao da'o hari manoğa haramiro.

²⁰ Rehano Kupuro zu Kurene azağa nu'a Antioka onamadu Giriki azağa mazao zuni Zuhi'a Boro Iesu hariğa haramiro.

²¹ Zuhi'a Boro gigi'ağani'a zeğe rana radiunu 'ahine, vase ġehağani'a Zuhi'a Boro mazao firo ebu Zuhi'a Boro vağe ariro.

²² E'e hariğa'e Ierusalemmono'ekalesia azağani'a egadu Banabasi'e Antioka tuğune onamiro.

²³ Ani Antiokao feurirotene, Badi'a'a zeğe mazao manoğa furenirrote'e horonadu matu'e rudaro. Ebu zeğe nidu'a inaraziro, "Zamaze nidu'a hina Zuhi'a Boro mazao fie gigaru rado'i."

²⁴ Banabasi'e vase manoğa zu hube hune fie'ete'e vaseğa. Vine Zağoğani'a ane mazao iri'aviro. 'Ougadu vase ġehağa bagağani'a Zuhi'a Boro vağe ariro.

²⁵ Ebu Banabasi'a Saulo vağe Taso onamiro.

²⁶ Ebu Saulo horonirrote'e, zamahanadu Antioka bare onamiro. Ebu ze muri tiba e'ea radiu'ena'a, ekalesiağa azağa teite nu'oranadu vase ġehağa bagağa ihozinu. Antioka zamağano fie'ete'e azağa'e Kirisiteni Azağa rae ġadahe huziro.

²⁷ E'e madağano peroveta azağa nu'a Ierusalemmono'o Antioka ovairo.

²⁸ Zeğe bo'ağano vase 'ahoga, niğa Agabo'e Vine Zağoğani'a ibitohanadu nu'onu'o zamağano iğune edaro, ebu 'ahige rae fureniro, "Haba nidu'a zamağano zahara boro'a furera'uma." E'e enogano Kulaudio'a Roma zuhi'azirrote'e madağano zahara boro'a fureraro.

²⁹ E'ano'o Antioka ekalesia azağa'e aneane inarao hadi nu'onadu Iudea haba'ano fie'ete'e azağa veize tuğuri'uma rae ġoereze idanir.

³⁰ Ebu ze hadi nu'one hauğirrote'e, Banabasi zu Saulo 'evoreo ri'inadu Ierusalemmono'ekalesia boroboro veize odohe onamiro.

12

Iakobo'e Runediro zu Petero'e Ġu'a Neğano Ohoniro

¹ E'e madağano kini Heroda Aguripa'a Ierusalemmono'ekalesia azağa nu sausauzoga rae oboze tiro.

² Ebu ane'a Ioane negoğa, Iakobo benisi hina mau runiro.

³ 'Ougirrote'e moneo Iuda azağani'a matu'e'ete'e ane'a horonirrote'e, Petero zuni obone tihi reiro. Mada a'e Isiti O'o'a 'Uvahu Odoga Muiğa madağa.

⁴ Ani'e Petero obone teadu ġu'a neğano ohoniro ebu uti azağa 'evora tiro. Petero ġiane radirote'e uti azağa nidu'a'e 16, ebu vase ġazağağazağano ohozadu mada nidu'a ġiane radiunu. Heroda ura'e Iğine Modirrote'e Muiğa enogano ani mae bunadu hunio kotani'uma reiro.

⁵ 'Ougadu Petero'e ġu'a neğano ohone tiro. U ekalesia azağa'e ane veize Badi'a mazao inare kuraunu.

Petero Ġu'a Neğanono'o mae Buniro

⁶ Heroda'a ohogore Petero kotani'uma rae reirrote'e ohe'ano, Petero'e auri adiriğa aheu hina batunadu uti azağa aheu bo'ağano baze radiunu, ebu uti azağa nu'e ġu'a neğa ibihetağano edau radiro.

⁷ E'e zamağano Zuhi'a Boro tuğure vigani'a tabara fureraro, ebu ġu'a neğa zamağa'e agağani'a aganir. Tuğure vigani'a Petero rebeğa moneo

fa'ofa'onadu evaniro ebu niro, "Ġarihe iġuno'!" 'Ougirotene, auri adiriġani'a 'evo'anono'o butau buaro.

⁸ Ebu tuġure vigani'a niro, "Kiba'iġo rinedo'i ebu tamakaġo haġao'i." Ebu ani 'ouge haġairo. Tuġure vigani'a bare niro, "Raga dabuaġa vidanadu eġe hegote aro'i."

⁹ Petero'a ġu'a neġanono'o tuġure viga hegote buaro, rehano ani tuġure vigani'a haġairota'a'e huga rae mene ederiro. Ani'e ahiri ra'aga iġunaġa horoneha rae zamariro.

¹⁰ Ze'e uti azaġani'a ġiane radiu'ete'e ibihetaġa aheu vitiniro. Ebu enone auri ibihetaġano feuri arirotene, e'e ibihetaġa ane'a bare bohataro. Ze buau onamadu mene faġa onamirotene, tuġure vigani'a tabara muhiniro.

¹¹ Ebu Petero'e zamaġani'a bohatanadu 'ahige rae reiro, "E izidi edereha, 'ahi'e hube hune! Zuhi'a Boro'a ane tuġure viga tuġunadu Heroda 'evo'anono'o zu Iuda azaġani'a toġanirote'e haġaġa sau'a nidu'aono'o mae vaġiheha!"

¹² 'Ouge ederirotene, Petero'a Ioane vi'a Maria ne onamiro. Ioane niġa 'ahoga'e Mareko. Vaze ġehaġani'a ane neo nu'oranadu kurau radiunu.

¹³ Petero'a enone ibihetaġano toketokerirotene, tuġure roġaġa 'ahoga, niġa Roda'a ġianoga rae onamiro.

¹⁴ Ani Petero ago iġirotene, matu'e rudanadu ibiheta'e vava'oga aġutaro, rehano ne bare dure diuġadu ziro, "Petero'a ibihetao edau'ohe!"

¹⁵ Rehano zeġe'a niro, "Ġa vadiniġo'a sautaneha!" Ebu ani'a barebare ziro, "A hube!" 'Ougadu zeġe'a niro, "A'e Petero tuġure viga!"

¹⁶ E'e zamaġano Petero'a barebare toketokeriro. Ebu ze iġunadu ibiheta vava'irotene, Petero horonadu zaguzagau rudaro.

¹⁷ Petero'a 'evo'a hina garare'ena'a, "Ago harao'i," rae radu Zuhi'a Boro'a nougenouge ġu'a neġanono'o ani mae bunirote'e me'odoziniro. Ebu ani'a ziro, "Hari 'ahi Iakobo zu fie'ete'e azaġa ihozo'i." Ebu ani'e muhizadu haba 'ahoga onamiro.

¹⁸ Irarirotene, ġu'a neġa ġiane radirote'e uti azaġa'e Petero'a dauġirote'e u'ano harae iġuniro.

¹⁹ Heroda Aguripa'a uti azaġa tuġuzadu Petero faifaine vaġiro rehano, mene horoniro. 'Ougadu Petero ġiane radirote'e uti azaġa ġadiġadiziro ebu zimi'uma rae radu ġoere riġa ziro. Ebu Heroda'a Iudea haba'anono'o iġunadu Kaisarea ovoiro ebu e'ea mada nu radiro.

Heroda Aguripa'a Rudaro

²⁰ Heroda Aguripa'e Turo zu Sidono azaġa mazao maġune radiunu. E'ano'o Turo zu Sidono azaġa'e tiburanadu Heroda ġiani onamiro. Ze'e Heroda ne taufe'ete'e tuġure vazega boro 'ahoga, niġa Balasito teite vazetitadu Heroda teite bare uniho manoġa meihi reiro. Mazaġa ze kini Heroda'a zuhi'azi'ete'e haba'ano radiunu 'ahine, oġomuze zuni ani mazaono'o meinu.

²¹ Ze Heroda ġianite'e madaġa meirotene, ani'a kini dabuaġa haġadu kini ehoru haba'ano ehoriro, ebu zeġe nidu'a mazao haramiro.

²² Ebu ze ġihau bagaġa huario, "'Ahi'e mene vaze ġoere, rehano badi'a ġoere!"

²³ 'Ougirotene, Zuhi'a Boro tuġure vigani'a zogone Heroda ugi boro haro. Mazaġa ani'e vazevaze'a ani niġunirotene, Badi'a mene niġuniro, rehano ani ane'a bare niġuniro. Ebu idi'a ahi'a anadu rudaro.

²⁴ U Badi'a ġoere'e bororu onamiro ebu vaze ġehaġani'a egadu mae ġihiniro.

²⁵ Banabasi zu Saulo'e ekalesia azağa hadi zini onamirote'e gauğa hauğadu Ierusalemmono'o Antioka bariro. Ze Ioane zuni zamahu onamiro. Ioane niğa 'ahoga'e Mareko.

13

Banabasi zu Saulo Ohotadu Tuğuzi

¹ Antioka ekalesiağa zamağano peroveta azağa zu ihore azağa'e e'e. Nize'e Banabasi, Simeona (niğa 'ahoga'e Nigera), Kurene vazega niğa Lukio, ebu Manaena (ani'e kini Heroda Antipa teite bororarote'e vazega), ebu Saulo.

² Ze ogomu moneo zağozage'ena'a, Zuhi'a Boro mazao kurau radiu'ete'e zamağano Vine Zağogani'a ziro, "Banabasi zu Saulo'e ege veize avo ohozo'i. E ze'e ege gau hağafine ohotiro."

³ E'ano'o ze ogomu moneo zağozage'ena'a kurarote'e enogano, 'evoreze Banabasi zu Saulo rana teadu kuraro ebu hena tuğuze onamiro.

Kupuro 'Umuğano Haramiro

⁴ Paulo zu Banabasi'e Vine Zağogani'a tuğuzadu Seleukia toğatoğa ovoiro, ebu e'eano'o gasi hina Kupuro 'umuğa ruhau fariro.

⁵ Ebu Salamio feurirotene, Iuda azağa nu'onu'o neğaneğa diuğadu Badi'a goere haramiro. Ioane* zuni zege danazoga veize gatiziro.

⁶ Ze e'e 'umuğano ne nidu'a ragave onamo Pafoo feuriro. E'ea Iuda vazega 'ahoga, niğa Bari-Iesu† hidiro. Ani'e nabone zu guriro peroveta vazega.

⁷ Ani'e'e 'umuğa gavanağa teite vazete radiunu. Gavana vazega niğa'e Seregio Paulo. Ani vase huhuzağa radu Badi'a goere egoga veize Banabasi zu Saulo huze ariro.

⁸ Rehano Eluma rae hune'ete'e nabone vazega e'e'a Banabasi zu Saulo goere 'uihi radu gunugunuziro, mazağa ani gavana vazegani'a Iesu mazao fioga mene uratiro.

⁹ E'ano'o Paulo rae hune'ete'e vazega, Saulo'e Vine Zağogani'a iri'avonadu Eluma giane rune'ena'a, 'ahige rae reiro,

¹⁰ "Ğa'e Satani ubuga zu hağai duduğa nidu'a agirohau'ete'e vazega. Sau'a zu so'oso'o hağaiğani'a gae zama iri'avoniro. Zuhi'a Boro ibi duduğa be'one'ete'e hağaiğa modo'i!

¹¹ Izidi Zuhi'a Boro'a 'evo'a gigi'a hina aduga ganadu ğa'e ubumağoa kura'uma, ebu mada nu agağa horonoga mene idara'uma."

'Ougadu goze zu uzabo'a ubumağa zogone 'uiro ebu tufatufe'ena'a 'evo'ano abinite'e vazega vağiro.

¹² Ebu gavana vazega'e nagini'a furerarote'e horonadu Zuhi'a Boro mazao firo, ebu Zuhi'a Boro ihoreğa ederadu zaguzagaro.

Paulo zu Banabasi'a Pisidia haba'ano Antiokao Haramiro

¹³ Paulo zu ane ğatinirote'e azağa'e Pafoono'o iğunadu Pamufulia haba'ano Perega toğatoğa gasi hina ruhau onamiro. Rehano Ioane'e Paulo duğuru muhizadu Ierusalem bare onamiro.

¹⁴ Ze'e Perega toğatoğaono'o onamo Pisidia haba'ano Antiokao feuriro, ebu Bana Madağano nu'onu'o neğa diuğadu ehoriro.

¹⁵ Nu'onu'o neğa vase boroboro'a Mose goro goe'a zu peroveta azağa goere me'odirote'e enogano, Paulo duğuru veize goere tuğuriro, "Negofe duğuru, za emege veize inara goe'a nu e'e ro'idene haramofo'i."

* 13:5 13:5 Ni 'ahoga'e Mareko. † 13:6 13:6 Bari-Iesu, goere e'e huga'e Iesu ubuga.

¹⁶ E'ano'o Paulo'a iğunadu ze ani ġoere egoga veize 'evo'a mae ġihiniro ebu ġoe'a ġadahiro, "Isaraela azaġa, zu Iuda mene azaġa bo'aġano Badi'a gubane'ete'e azaġa, ego'i.

¹⁷ Isaraela azaġa Badi'a'a vouġafe duġuru ohotiro. Ebu zeġe'a Izipi haba'ano radiunute'ea, Badi'a'a danazadu ze ġehararo zu inariro, ebu ane ġigi'a boro hina Izipi haba'anono'o tutuze buziro.

¹⁸ Ebu muri 40 haba boha'ano ze'e Badi'a ġoere mene ego haunu rehano, ani zamaġa obone tiro.

¹⁹ Ebu Kanana haba'ano haba fu'o aheu fare azaġa'e ani'a zimi hauġadu habaze'e Isaraela azaġa ziniro.

²⁰ Ebu muri 450 ze haba e'e nidu'a zamaġano radiunu.

Ebu Badi'a'a Isaraela azaġa ibitozi'ete'e azaġa tibatiba ohoze onaminu, onamo peroveta vazegħa Samuela'a fureraro.

²¹ Ebu Isaraela azaġa'e kini uratadu ani'a Saulo ohonadu ziniro. Saulo'e Kisa ubuga, Beniamini urabo vazegħa. Ani muri 40 Isaraela azaġa zuhi'aziro.

²² Rehano Badi'a'a Saulo'e kini iġu'anono'o mae vaġinadu Davida'e kini iġu'ano ohoniro. Ebu Davida moneo ane'a 'ahige rae reiro, 'E Iese ubuga Davida horonirotene, zamahe'a matu'e'ohe. Ani eġe'a urate'ete'e gaugħa nidu'a haġai'uma.'

²³ Badi'a'a ibite ġoitorirote'e idunaġano, Davida marigaono'o vase ġabozite'e vazegħa 'ahoga ohonadu Isaraela azaġa mazao tuġuniro, a'e Iesu.

²⁴ Ani 'izema arogano, Ioane'a Isaraela azaġa nidu'a mazao haramiro, 'Haġaize sau'anono'o ġihuradu babatiso mo'i!'

²⁵ Ioane'a ane gau nariga hauġirotene, 'ahige rae reiro, 'Zae'a e'e iniu rae zamare'ohe? E'e mene Keriso. Ani'e eġe ġaruna arite'e vazegħa. Eġe'a ani tamaka miniġa fuhi'e'ete'e tuġureġa vazegħa rae rouga zuni mene idaġa. Ani'e eġe vitihoga.'"

²⁶ Ebu Paulo'a 'aune ġoeriro, "Nego nabudi, Aberahamo mariga, zu Iuda mene azaġa bo'aġano Badi'a gubane'ete'e azaġa, Badi'a'a vase ġabozite'e ġoe'a emeġe veize tuġuriro.

²⁷ Rehano Ierusalem azaġa zu zeġe ibitozi'ete'e azaġani'a Iesu'e Keriso rae mene ederiro. Ze Bana Madaġa nidu'a zamaġano peroveta azaġa ġoere me'odinu rehano, e'e huga'e mene ederiro. E'e u'ano, ze Iesu'e ve'oġa rae kotanadu peroveta azaġa ġoere hegote haġae huniro.

²⁸ Ze'e Iesu runeo tuġunite'e mazaġa mene horoniro rehano, satauroneadu rudanoga veize Pilato uminiro.

²⁹ Ze Buka Zaġoġano Iesu moneo mirihirote'e ġoe'a nidu'a ane mazao haġae hauġirotene, sataurono'o mae bunadu idu zamaġano tiro.

³⁰ Rehano Badi'a'a rune azaġa bo'aġano bare ġaboniro.

³¹ Ebu Iesu'e ibite Galilea haba'anono'o ane teite Ierusalem itirote'e azaġa mazao mada ġehaġa zamaġano fureraunu. Ze'e izidi Isaraela azaġa mazao e'e hariġa me'ode furene'ete'e azaġa.

³² Eme izidi 'ada Badi'a'a amahi vouġafe mazao ġoitorirote'e hariġa manogħa rae furene'ohe.

³³ Ani'e Iesu runeono'o bare ġabonadu ane ġoitore ġoe'a vouġafe mariga, emeġe mazao haġae huniro. A'e Salamo aheuġa zamaġano 'ahige rae mirihiro,

'Ga'e eġe Ubude,

izidi e'e ġae Mogo raha.'✧

³⁴ Badi'a'a rune azağa bo'ağano Iesu bare ġaboniro zu ahi'a'e mene hune ruhura'uma rae reiro. A'e Buka Zağogano 'ahige rae mirihiro, 'E'e Davida mazao ġoitorirote'e manohugağa zağoga zae zini'uma.'☆

³⁵ Ebu Salamo 'ahogano zuni 'ahige rae mirihiro, 'Zuhi'a Boro, ġa ġae Vaze Zağoga ahi'ani'a ruhuranoga radu iduo mene modi'uma.'☆

³⁶ Davida'e ane radone nidu'a zamağano Badi'a ura hağadu rudaro. Ebu ane zuni vouğaga idu haba'ano guradu ahi'a'e ruhuraro.

³⁷ U Badi'a'a bare ġabonirote'e vazega 'ahi'a'e mene ruhuraro.

³⁸ E'ano'o, nego nabudi, 'ahi edero'i. Iesu u'ano, Badi'a'a zae hağai sau'a aġutu modi'uma rae ra'ete'e hari manoga'e zae mazao rae furene'ohe.

³⁹ Mose goro ġoe'anono'o za'e Badi'a ubumao duduğa rouga mene idararo. Rehano Iesu mazao fie'ete'e azağa nidu'a'e hağaize sau'anono'o bohaze buzadu Badi'a ubumao duduğa ra'ohe.

⁴⁰ E'ano'o peroveta azağani'a reirote'e ġauğani'a zae mazao mene fureranoga veize tohutoho'i.

⁴¹ Ze 'ahige rae reiro, 'Ġiano'i, za, e ġirihohi'ete'e azağa! Zaguzagano'i, ebu rudano'i!

Eġe'a zae radone zamağano hağai 'ahoga fureni'uma.

Iniu'a hağai e'e moneo zae ihozine zuni, za'e mene hune mae ġihini'uma.'''☆

⁴² Paulo zu Banabasi'a nu'onu'o neğanono'o buarotene, e'ea kurarote'e azağani'a Bana Madağa 'ahogano zuni ze 'uguğa ġoe'a bare ġorezoga veize umiziro.

⁴³ Vaze'a rururu ġourirote'e enogano, Iuda azağa zu Iuda mene azağa bo'ağano Badi'a mone ġihurirote'e azağa ġehağani'a Paulo zu Banabasi hegotiro. Ebu Paulo zu Banabasi'a 'ahige rae iraduguziro, "Badi'a'a furene'ete'e manogağa zamağano radiu'eno'i."

⁴⁴ Bana Madağa 'ahoga bare meirotene, ne e'e azağa'e nariga nidu'a Zuhi'a Boro ġoere egoga veize nu'oraro.

⁴⁵ Rehano Iuda azağa'e vaze ġehağani'a nu'orarote'e horonirotene, ze ahiahi'a iri'avozadu Paulo'a hamirote'e ġoe'a moneo ta'irotitiro zu rae sausauniro.

⁴⁶ Rehano Paulo zu Banabasi'e mene rihau'ena'a, ġoeriro, "Eme ibite geno za Iuda azağa veize Badi'a ġoere rae furenifo. Rehano izidi za'e Badi'a ġoere hezahohanadu za zae'a bare ġabone tuġutuġu mene meite'e azağa reiro. E'ano'o eme izidi Iuda mene azağa veize harame oname'e'uma.

⁴⁷ Mazağa Zuhi'a Boro'a ġoere riğa 'ahi ifiro, 'Eġe'a ġa'e ihure agağa teige, Iuda mene azağa veize oho'iro.

A'e ġae'a haba nidu'a zamağano vaze ġabozite'e hariğa manoga ihozifine ra'ohe.'☆"

⁴⁸ Iuda mene azağani'a e'e igirotene, ze'e matu'e'ena'a, Zuhi'a Boro ġoere niguniro. Ebu ġabone tuġutuġu mouga veize Badi'a'a ohotirote'e azağa'e Iesu mazao firo.

⁴⁹ 'Ougadu Zuhi'a Boro ġoere'e e'e haba'a nidu'a zamağano ġehararo.

⁵⁰ Rehano Iuda azağa'e Iuda roġae boroboro Badi'a gubane'ete'e, zu ne azağa ibitozi'ete'e azağa tutuzadu Paulo zu Banabasi sausauzoga rae haraharaziro, ebu e'e haba'anono'o hegoze vaġiziro.

⁵¹ E'ano'o ze odaze hu'uruğa zauhe modadu‡ Ikonio onamiro.

⁵² Fie'ete'e azağa'e matu'e rudaro zu Vine Zağogani'a iri'avoziro.

14

Paulo zu Banabasi'a Ikonio zamağano Haramiro

¹ Paulo zu Banabasi'a Ikonio onamiro. Ebu ze iğaiğa hağainute'e teige Iuda azağa nu'onu'o neğano diuğadu haramiro. Ze doğo'ani haramiro 'ahine, Iuda azağa zu Giriki azağa ģehağa bagağani'a Iesu mazao firo.

² Rehano mene fie'ete'e Iuda azağani'a Iuda mene azağa zamaze ģunuğununuadu Iuda mene azağa zuni Paulo duğuru agirozifine zamaze aro.

³ Paulo zu Banabasi'e e'ea fağa hune radadu mene rihau'ena'a, Zuhi'a Boro veize inare haramiro. Zuhi'a Boro'a inarağa boro zenadu ze hağai nu badeğa zu zaguzagatite'e hağaiğa hağairo. 'Ougadu ze Badi'a'a manoga furenrote'e moneo haramiro, ebu Badi'a'a zeğe haramo'e huga rae ihoziro.

⁴ Rehano e'e neğa azağa'e rovatadu nu'e Iuda azağa mone reiro, u nu'e apostolo azağa mone reiro.

⁵ Ebu Iuda mene azağa nu zu Iuda azağa nu'a ze ibitozi'ete'e azağa teite tiburanadu, Paulo zu Banabasi rae sausauzoga ebu hadi hina zimi ruzoga veize togaziro.

⁶ Rehano Paulo zu Banabasi'e e'e moneo ederadu Lukaonia haba'ano ne boro aheu, Lusitera zu Derebe, ebu uhiğauhiğa neğa ferai onamiro.

⁷ E'ea ze hari manoga 'aune haramiro.

Paulo zu Banabasi'a Lusitera zu Derebeo Haramiro

⁸ Lusitera zamağano odağa sau'a vazega 'ahogani'a ehore radiunu. Ani 'ouge fureraro ebu mene hune edau ragavinu.

⁹ Ani'e Paulo'a haramirote'e igi radiro. Paulo'a ģiane runirotene, ani Iesu mazao fie'e 'ahine, odağa manori'uma rae ederiro.

¹⁰ 'Ougadu Paulo'a ģihau ģoreniro, "Odağoina iğune edano'i!" Ebu ani zogone rafate iğunadu edau ragaviro.

¹¹ Vaze ģuğuvağani'a Paulo'a hağairote'e hağaiğa horonirotene, ze Lukaonia ģoe'ano ģihau huaru, "Badi'a nu'a vase irağano emeğe vağe ovaeha!"

¹² Ebu Banabasi'e Dio, u Paulo'e Hereme rae huziro, mazağa Paulo'a iğaiğa ģoerinu.*

¹³ Lusitera enogano Dio kuru neğa 'ahoga'e e'e. E'e kuru neğa taufe'ete'e dibu'o vazegani'a boromakau nu zu ģeğene hağairote'e kakağa Lusitera ibihetağa odohe ariro. Ebu ani zu vase ģuğuvağa'e Paulo zu Banabasi mazao dibu'ihireiro.

¹⁴ Rehano apostolo azağa, Banabasi zu Paulo'e ne azağani'a nagini hağaihi reirote'e igirotene, dabuaze zigiro† ebu vase ģuğuvağa ģunuğano dure diuğena'a huau ģoeriro,

¹⁵ "Nego nabudi, za nougadu 'ahiguğa hağaiğa hağae'ohe? Eme'e vase tauği, zae teite idağa. Eme'e zae mazao hari manoga haramifine areha. A'e, zae'a huga o'o'a hağaiğa modadu ģabode radiu'ete'e Badi'ağa vağe arifine ra'ohe. Ani'e adure, raha, davara ebu e'ea radiu'ete'e ģauğa nidu'a hağairote'e Badi'ağa.

‡ **13:51 13:51** A'e ne azağani'a zeğe mazao sau'a hağairota'a'e ihozifine 'ouge'ohe. * **14:12 14:12** Dio zu Hereme'e Giriki azağa badi'a. Hereme'e hari odohe dure'ete'e badi'ağa. † **14:14 14:14** Iuda azağa hağai. Ze ufeta mağunine ga zamaze'a arine ga adudaune, dabuaze zigiro.

¹⁶ Ibite madaḡano haba'ahaba'a azaḡa nidu'a zeḡezeḡe edeḡano haḡae radiunutene, Badi'a'a ḡiaze modinu.

¹⁷ Rehano vase'a Badi'a ederifine, ani'a haḡai manomano fureninu. Zae veize adureono'o irugu tuḡuninu, ogomu madaḡa nunu fureninu, ogomu boro zininu, ebu matu'u hina zamaze iri'avoninu."

¹⁸ Paulo zu Banabasi'a 'ouge reiro rehano, ne azaḡa'e dibu'o zinihi radu te'ote'aro. Rehano ḡonagano'e ze 'ouge haḡaoga 'uiro.

¹⁹ E'e ḡarugano Iuda azaḡa nu'a Antioka zu Ikonioono'o aradu ne azaḡa zama aro. E'ano'o ze'e Paulo hadi hina maro, ebu ze 'ane ani rudaneha radu ne ḡutu'aḡano ahase buniro.

²⁰ Rehano fie'ete'e azaḡani'a gabaḡeḡene edau'enogano, ani iḡunadu e'e neḡa bare diuḡiro. Irarirotene, Paulo zu Banabasi'e Derebe u'a onamiro.

Siria Haba'ano Antioka Bariro

²¹ Paulo zu Banabasi'e Derebeo hari manōḡa haramadu fie'ete'e azaḡani'a ḡehararo. E'e enogano ze Lusitera, Ikonio, zu Pisidia haba'ano Antioka bare onamiro.

²² Ze e'ea fie'ete'e azaḡa inaraziro ebu, "Iesu mazao fie gigarano'i," rae iraduguziro. Ebu 'ahige rae ziro, "Eme Badi'a'a zuhi'azi'ete'e zamaḡa diuḡoga veize aduga ḡehaḡa zuni hidi'uma."

²³ Paulo zu Banabasi'e ekalesia tibatiba zamaḡano ekalesia ibitozi'ete'e azaḡa nu ohoziro. Ebu ogomu moneo zaḡozaḡe'ena'a, zeḡe veize kuraro ebu ze'a fie'ete'e Zuhi'aḡa Boro 'evorao tiro.

²⁴ Ebu Pisidia haba'a vitau onamadu Pamufulia haba'a bare onamiro.

²⁵ Ebu Perega neḡano Badi'a ḡoere harama hauḡirotene, Atalia neḡa ovoiro.

²⁶ Ebu Atalia neḡanono'o ḡasi hina bare ruhau onamadu Siria haba'ano Antiokao feuriro.

Zeḡe'a hari manōḡa harama ragave'eta'a'e Antiokaono'o ḡadahiro. Antioka ekalesia azaḡani'a Paulo zu Banabasi tuḡuzirotene, Badi'a'a zeḡe aheu mazao manōḡa furenoga veize umidiro. Ebu anianine e'e gaḡa haḡae hauḡiro.

²⁷ Ze Antiokao feurirotene, ekalesia azaḡa nu'oziro. Ebu Badi'a'a zeḡe teite haḡairote'e haḡaiḡa nidu'a rae fureniro, ebu Iuda mene azaḡa zuni Iesu mazao fie'ete'e ibiḡa Badi'a'a bohanirote'e moneo me'odoziniro.

²⁸ Ebu ze fie'ete'e azaḡa teite mada ḡehaḡa e'ea radiunu.

15

Ierusalemāo Nu'oraro

¹ Vaze nu'a Iudea haba'anono'o Antioka ovadu Iuda mene azaḡa bo'aḡano fie'ete'e azaḡa 'ahige ihoziro, "Mose'a ibite ihozirote'e gorōḡa ḡoe'a idunaḡano za ahiri rana iḡuri haḡao'i. Mene haḡaine, za ḡabone mene hidi'uma."

² Paulo zu Banabasi'a e'e ḡoe'a igirotene, 'uguḡa haḡaiḡa mene haḡai'uma radu zeḡe teite ta'irotitiro. E'ano'o Antioka ekalesia azaḡani'a Paulo zu Banabasi'e fie'ete'e azaḡa nu teite Ierusalemāo tuḡuzihi reiro. 'Ougadu ze Ierusalemāo apostolo azaḡa zu ekalesia ibitozi'ete'e azaḡa teite e'e moneo ḡo'ani'uma rae reiro.

³ E'ano'o Antioka ekalesia azaḡani'a Paulo duḡuru Ierusalemāo tuḡuze onamiro. Ze Fonikia zu Samaria haba'a vitau oname'ete'ea, Iuda mene azaḡani'a nougenouge Badi'a vaḡe arirote'e hariḡa me'odoziniro. Fie'ete'e azaḡa nidu'a e'e hariḡa igirotene, matu'e rudaro.

⁴ Ze Ierusalemao feurirotene, ekalesia azağa, apostolo azağa zu ekalesia ibitozi'ete'e azağani'a matu'e'ena'a, ze mae zouziro. Ebu Paulo duğuru'e Badi'a'a zeğe teite hağairote'e gağa nidu'a me'odoziniro.

⁵ Rehano Farisea azağa bo'ağano fie'ete'e azağa nu'a iğunadu 'ahige rae reiro, "Iuda mene azağa zuni ahirize rana iğuri hağai'uma, ebu Mose goro goe'a hegotifine ihozi'uma."

⁶ E'ano'o apostolo azağa zu ekalesia ibitozi'ete'e azağani'a goere e'e moneo go'anifine nu'oraro.

⁷ Ze fağa go'anirrote'e enogano Petero'a iğunadu ziro, "Nego nabudi, za'e edeğa, Iuda mene azağani'a hari manoga egadu Zuhi'a Boro mazao fioga veize ibite zae bo'ağano Badi'a'a ege ohotiro.

⁸ Ebu vase zama edere'ete'e Badi'ağani'a emeğe mazao Vine Zağoga tuğunirrote'e teige, Iuda mene azağa mazao zuni tuğunadu ze mae zouzirote'e ihofiro.

⁹ Badi'a ubumao Iuda mene azağa zu eme'e mene nunu, mazağa Badi'a'a ze Iesu mazao fie'ete'e horozadu zamaze deheniro.

¹⁰ Mose goro goe'a'e ufeta riğa radu a'e eme ebu vouğafe'a hegotoga'e mene idararrote'e adugağa. Rehano za nougadu fie'ete'e azağa aduga e'e zenadu Badi'a tuhune nurihi ra'ohe?

¹¹ Mene! Eme Zuhi'a Boro Iesu'a zeğe mazao manoga furenadu ze gabone hide'ete'e mae gihine'ohe, ebu zeğe teige, emeğe mazao ani'a manoga furenadu eme'a gabone hide'ete'e mae gihine'ohe."

¹² E'ea radiu'ete'e azağa nidu'a Petero goere iğirotene, goereni 'ahoga mene reiro. Ebu ze Paulo zu Banabasi goere faine abite radiro. Paulo zu Banabasi'e Badi'a'a zeğe gauono'o Iuda mene azağa bo'ağano hağai nu badeğa zu zaguzagatite'e hağaiğa hağainute'e moneo faine me'odoziniro.

¹³ Ze goere hağirotene, Iakobo'a iğunadu goeriro, "Nego nabudi, ege goere ego'i.

¹⁴ Badi'a'a Iuda mene azağa zamaradu ze'e ane mone azağa reifine, zeğe bo'ağano gadaheğano vase nu ohotirote'e hariğa Simona Petero'a rae fureneha.

¹⁵ Peroveta azağa goere zuni ani goere teite idağa. A'e 'ahige rae mirihiro,

¹⁶ "Ahi enogano e'e bare ari'uma.

Ebu Davida'a zuhi'anirrote'e neğa fahanoga ege'a bare ogora'uma.

Ane gahutu neğa'e bare ogoru gehani'uma, ebu bare izifi'uma.

¹⁷ Haba nunu zamağano radiu'ete'e azağani'a Zuhi'a Boro, ege vaği'uma, ebu Iuda mene azağa, ege none azağa nidu'a ege vaği'uma.✧

¹⁸ Zuhi'a Boro'a 'ouge ra'ohe. A'e ani'a amahi rae furenirrote'e goe'a.'

¹⁹ E'ano'o ege'a zamare'etene, Iuda mene azağa bo'ağano Badi'a vağe arirote'e azağa aduga mene zini'uma.

²⁰ Rehano zeğe veize so'a 'ahoga mirihadu 'ahige zi'uma, 'Za'e iniu'a guriro badi'ağa dibu'ohanadu toradarrote'e ogomuğa ago ano'i. Ago daro futano'i. 'Unuğano harine runirrote'e maniğa zu ruğa ago ano'i.'

²¹ Mazağa Mose goro goe'a'e amahiono'o neğanegano Bana Madağa nidu'a nu'onu'o neğano me'ode haram'e'ohe."

Iuda Mene Azağa bo'ağano Fie'ete'e Azağa mazao So'a Tuğuriro

²² E'ano'o apostolo azağa zu ekalesia ibitozi'ete'e azağa'e ekalesia azağa nidu'a teite go'anir. Ebu zeğe bo'ağano vase nu ohotadu Paulo zu

✧ 15:17 15:17 Amosa 9:11-12

Banabasi teite Antiokao tuḡuzi'uma rae reiro. Ohotirote'e vazegā 'ahoga niḡa'e Iuda (niḡa 'ahoga'e Barasaba), zu 'ahoga niḡa'e Silasi. Anianine'e ekalesia nego nabudi ibitozi'ete'e azaḡa.

²³ Ze so'ao 'ahige mirihadu tuḡuriro,

“Eme, apostolo azaḡa zu ekalesia ibitozi'ete'e azaḡa'e Antioka, Siria ebu Kilikia haba'ano Iuda mene azaḡa Iesu mazao fie'ete'e mazao uhiu tuḡure'ohe. Eme'e zae negoze.

²⁴ Emeḡe bo'aḡano vase nu'a ḡoere nunu hina zamaze mae ḡunuḡununiro ebu zamaze'a adudarote'e eme'a igiro. Rehano ze'e eme'a mene tuḡuzi.

²⁵ E'ano'o emeḡe nidu'a ḡo'ane idanadu vase nu ohotiha, ebu emeḡe zamarone negofe, Banabasi zu Paulo teite zae vaḡe tuḡuzi'uma.

²⁶ Banabasi zu Paulo'e emeḡe Zuhi'a Boro Iesu Keriso veize zeḡe ḡabone ahetirote'e azaḡa.

²⁷ Eme Iuda zu Silasi'e zae vaḡe tuḡuze'ohe. Ze eme'a so'ao mirihate'e ḡoe'a hebeze hina zuni rae furen'i'uma.

²⁸ Vine Zaḡoḡani'a ibitofeadu eme 'ahige ḡo'ane idaneha. Eme goro ḡoe'a nunu za zenadu aduga boro mene zini'uma, rehano goro ḡoe'a nu 'ahi da'o zini'uma.

²⁹ Za'e ḡuriro badi'aḡa dibu'oharote'e ogomuḡa mene a'uma. Ru zu 'unuḡano harine runirote'e maniḡa mene a'uma, ebu mene daroe futa'uma. Za haḡai 'uguḡa mene haḡaine, haḡaize'a manohuda'uma. E'e da'o. Zae nidu'a bazo'i.”

³⁰ Ebu Paulo duḡuru Ierusalemāono'o tuḡuzadu Antioka onamiro, ebu Antioka ekalesia azaḡa nidu'a nu'ozadu so'a e'e ziniro.

³¹ Ebu ekalesia azaḡani'a e'e me'odirotene, zeḡe iradugu ḡoe'a u'ano matu'iro.

³² Iuda ebu Silasi'e peroveta azaḡa radu fie'ete'e azaḡa inaraziro zu inara ḡoe'a ziro.

³³ Ze mada nu e'ea radirote'e enogano, Antioka ekalesia'e ze zama roḡeḡano onamoga veize kuranadu bare tuḡuzi. Ebu zeḡe tuḡuzirote'e azaḡa vaḡe Ierusalemā bare onamiro.*

³⁵ Paulo zu Banabasi'e Antiokao radadu vase ḡehaḡa teite Zuhi'a Boro ḡoere ihoziro ebu haramoziro.

Paulo zu Banabasi'a Rovotiro

³⁶ Mada nu enogano Paulo'a Banabasi niro, “Eme ibite Zuhi'a Boro ḡoere haramirote'e neḡaneḡa nidu'a bare onamadu e'ea fie'ete'e azaḡani'a nougenouge radiu'ete'e ḡiazihi.”

³⁷ Ebu Banabasi'a Ioane zuni zamahatihi reiro. Ani ni 'ahoga'e Mareko.

³⁸ Rehano Paulo'a Mareko zamahanoga'e mene manoga rae zamariro, mazaḡa Mareko'e ibite Pamufulia haba'anono'o muhize baradu zeḡe teite mene gaue onamiro.

³⁹ E'e u'ano, Paulo zu Banabasi'e ḡihau rotetadu ze rovotiro. Banabasi'e Mareko zamahanadu Kupuro 'umuḡa ruhau onamiro.

⁴⁰ U Paulo'e Silasi zamaharo. Ebu Antioka ekalesia azaḡani'a Zuhi'a Boro manoga'e zeḡe mazao fureranoga veize kuranadu ze iḡuniro.

⁴¹ Ze'e Siria zu Kilikia haba'a onamadu ekalesia nidu'a inaraziro.

16

Timoteo'a Paulo zu Silasi ḡatize Onamiro

* 15:33 15:33 ³⁴ Rehano Silasi'e mene bari'uma radu e'ea radiro.

¹ E'e enogano Paulo'a Derebe ebu Lusitera onamiro. E'ea Iesu mazao fie'ete'e vazega 'ahoga, niga Timoteo'a radiunu. Ani vi'a'e Iuda rogaea, ebu ani Iesu mazao firo. Ebu moga'e Giriki vazega.

² Lusitera zu Ikonio ekalesia aza'a'e Timoteo niguniro.

³ Paulo'e Timoteo'a zege teite onamoga uratiro. Rehano e'e haba'ano Iuda aza'a nidu'a'e Timoteo moga'e Giriki vazega rae ederiro 'ahine, Paulo'a Timoteo ahi'a rana iguri ha'airo.

⁴ Ebu ze negane'a ragave oname'ena'a, Ierusalem ao apostolo aza'a zu ekalesia ibitozi'ete'e aza'ani'a goere idanirote'e goroga goe'a ne nunu aza'a zuni hegotifine ihoziro.

⁵ E'ano'o ekalesia aza'a'e fie'ete'e moneo inarinu ebu mada nidu'a geharaunu.

Paulo'a Ahiri Ra'aga Iguna'a Horoniro

⁶ Vine Za'ogani'a Paulo zu ani gatinrote'e aza'ani'a Asia haba'ano haramoga garariro, e'ano'o ze Ferigia zu Galatia haba'a onamiro.

⁷ Ze Musia haba'a hanitadu Bitunia haba'a onamihi reiro, rehano Iesu Vine Za'ogani'a garariro.

⁸ E'ano'o ze Musia haba'a zogoradu Toroa ovoiro.

⁹ E'e ohe'ano Paulo'a ahiri ra'aga iguna'a horoniro. E'e zama'ano Makedonia vazega 'ahogani'a edanadu uminiro, "Makedonia haba'a fare aradu emege danafo'i!"

¹⁰ Paulo'a ahiri ra'aga iguna'a e'e horonrote'e enogano, eme Makedonia haba'a onamoga veize garihe ruhibiro, maza'a Makedonia aza'a mazao hari manoga haramoga veize Badi'a'a emege tugufe'ohe rae zamariro.

Ludia'a Iesu mazao Firo

¹¹ Eme Toroaono'o gasi hina rogoroge Samotarake 'umu'a ruhau onamiro. Ebu irarotene, Neapoli to'atoga ruhau onamiro.

¹² Ebu hena Filipo onamiro. Filipo'e Makedonia haba'a zama'ano ne boro baga'a, zu Roma aza'a geha'ani'a e'ea radiunu. Eme zuni mada nu e'ea radiro.

¹³ Bana Mada'ano eme Filipo ne'a gabi'a enoga buanadu vu onamiro, maza'a Iuda aza'ani'a nu'oranadu kurau'ete'e haba'a 'ahoga horoni'uma gaogi rae zamariro. Ebu e'ea ehoradu nu'ora arirote'e roga'aroga'a gadahe goreziro.

¹⁴ Zege bo'agano rogae 'ahoga, niga Ludi'a'a radiro. Ani'e ne boro 'ahoga, Tuatira rogae ebu dabua kana'a serone'ete'e gauga boro ha'ainu. Ani zuni Badi'a mazao kuraunute'e rogae. Zuhi'a Boro'a zama'a bohanadu ani Paulo goere faifaine abitiro.

¹⁵ Ebu Ludia zu ane teite ne tibano radiu'ete'e aza'ani'a babatise meirote'e enogano, ani'a umifiro, "Za e'e Zuhi'a Boro mazao fie'ete'e rogae rae zamaro'idene, ege ne aradu e'ea rado'i." Ebu ani te'ote'ofadu ane ne zamafe onamiro.

Paulo zu Silasi'e Gu'a Ne'ano Ohoziro

¹⁶ Mada 'ahogano eme kuru haba'a oname'ete'ea, tugure rogae nogoba'a 'ahoga hidiro. Ani'e vine sau'ani'a ane zamao radadu zama moneo nagini'a fureratite'e rae fureniro. Ani'e 'ouge ha'ae'ena'a, ane zuhi'a aza'a veize hadi boro ha'ainu.

¹⁷ Ani'a Paulo zu emege hegote'ena'a, gihau goeriro, "'Ahi duguru'e Hitaga Hune Badi'a'a tugure aza'a! Ze'e gabone hide'ete'e ibiga moneo rae furene'ohe."

18 Ani mada ġehaġa 'ouge haġairotene, Paulo'e e'e egoga fuġoniro. E'ano'o tehadu roġae e'e zamao vine sau'a niro, "Iesu Keriso niġano eġe'a ġa'ohe, roġae 'aħi mazaono'o buano'i!" 'Ouge reiirotene, vine sau'ani'a roġae e'e mazaono'o buaro.

19 Tuġure roġaeġa nogobaġa zuhi'a azaġa'e ani zeġe veize hadi haġaoga mene idararota'a'e ederiro. E'ano'o Paulo zu Silasi oboze teadu gavamani azaġani'a kotazoga veize ne hunio ahase onamiro.

20 Ze Roma gavamani azaġa vaġe tutuze onamadu ziro, "'Aħi duġuru'e Iuda azaġa. Ze'e emeġe ne azaġa zamaze ġunuġunune'ohe.

21 Zeġe ihore'e emeġe goro agirohau'ohe, e'ano'o eme, Roma azaġa'e e'e mae ġihinoga zu haġaoga'e mene idaġa!"

22 Ebu vase ġuġuvaġani'a Paulo zu Silasi agirozi'ete'e azaġa teite 'auġiro. 'Ougiirotene, gavamani azaġani'a zeġe uti azaġa tuġuzadu 'ahige rae ziro, "Paulo zu Silasi dabuaze zigi vaġino'i ebu somori hina bouzo'i."

23 Uti azaġani'a zeġe bouze sausauzirote'e enogano, ġu'a neġano ohoziro ebu ġu'a neġa ġiane radiu'ete'e vazegħa niro, "Faine ġiaze rado'i!"

24 Ġu'a neġa ġiane radiu'ete'e vazegħa'e e'e ġoe'a egadu ġu'a neġa zamaġa huneo ohoziro, ebu ire aduga ho'ogano odaze veonadu 'ufuze modiro.

25 Ohe nema Paulo ebu Silasi'e kurau radiro zu bada ma'ena'a, Badi'a niguniro. Ebu ġu'a azaġani'a abitozini'ena'a radiro.

26 E'e madaġano haba'a tabara ġihau hagaradu ġu'a neġa ohoniirote'e haba'a zuni hagariro. Ebu ġu'a neġa ibihetaġa nidu'a bohataro, ebu ġu'a azaġa 'ufuziirote'e auri adiriġa nidu'a butau buaro.

27 Ġu'a neġa ġiane radiu'ete'e vazegħani'a evatadu ġu'a neġa ibihetaġani'a bohatanoga horoniro. 'Ougiirotene, kariġa hizi madu ane'a bare ġounihi reiro, mazaġa ani ġu'a azaġa nidu'a feraneha rae zamariro.

28 Rehano Paulo'a ġihau huario, "Ġa ġae'a bare ago sausau'o'i! Emeġe nidu'a 'ada!"

29 Ġu'a neġa ġiane radiu'ete'e vazegħa'e ihure umidadu meiro ebu ġu'a neġa dure diuġiro. Ebu rereru'ena'a, Paulo zu Silasi zamao ġuġuriro.

30 Ebu ane'a ze ġu'a neġanono'o mae buzadu ġadiziro, "Vaze boroboro, e nougine ġabone hidi'uma?"

31 Zeġe'a naenaeniro, "Zuhi'a Boro Iesu mazao fio'i. 'Ougine, ġa zu ġae neo radiu'ete'e azaġa'e ġabone hidi'uma."

32 Ebu ze ġu'a neġa ġiane radiu'ete'e vazegħa zu ane neo radiu'ete'e azaġa nidu'a mazao Zuhi'a Boro ġoere rae fureniiro.

33 Ebu e'e ohe'ano ġu'a neġa ġiane radiu'ete'e vazegħani'a Paulo zu Silasi tutuze onamadu bouzirote'e iġu'a vuzu'oziniiro. Ebu ani zu ane neo radiu'ete'e azaġa nidu'a zogone babatiso meiro.

34 Ebu ġu'a neġa ġiane radiu'ete'e vazegħani'a ane ne tutuze onamadu ogomu ziniiro. Ani ebu ane teite ne tibano radiu'ete'e azaġa nidu'a Badi'a mazao firote'e u'ano, ze matu'e rudaro.

35 Irariiirotene, gavamani azaġani'a zeġe gau azaġa'e ġu'a neġa ġiane radiu'ete'e vazegħa vaġe tuġuzadu niro, "E'e azaġa tuġuze buzo'i."

36 Ebu ġu'a neġa ġiane radiu'ete'e uti vazegħani'a Paulo niro, "Gavamani azaġani'a zae tuġuze buzoga veize ġoere tuġureha. E'ano'o izidi buanadu zama roġegħano onamo'i."

37 Rehano Paulo'a gavamani gau azaġa ziro, "Eme'e Roma mone azaġa. Rehano ze eme'e kotao mene ohofadu hunio boufeha ebu ġu'a neġano ohofeha. Ebu izidi ze'e eme sifu tuġufe bufihi ra'ohe. A'e mene idaġa! Zeġe hune'a aradu tuġufe bufi'uma."

³⁸ Gavamani gau azaḡani'a onamadu Paulo ḡoere gavamani azaḡa ihozirotene, ze Paulo zu Silasi'e Roma mone azaḡa rae ederadu rihau rudaro.

³⁹ E'ano'o gavamani azaḡa'e zeḡe vaḡe onamadu zeḡe haḡai sau'a rae modoga veize umiziro. Ebu gavamani azaḡani'a ḡu'a neḡanono'o zamaze buzadu ze Filipino mode iḡunoga umiziro.

⁴⁰ Ebu Paulo zu Silasi'e ḡu'a neḡanono'o buarotene, Ludia ne onamiro. E'ea fie'ete'e azaḡa hidadu inara ḡoe'a ziro ebu Filipino mode iḡuniro.

17

Paulo'a Tesalonika Onamiro

¹ Paulo zu Silasi'e Amefipoli zu Apolonia neḡa vitau onamadu Tesalonikao feuriro. E'ea Iuda azaḡa nu'onu'o neḡa'e e'e.

² Paulo'e iḡaiḡa haḡainute'e teige, Bana Madaḡano nu'onu'o neḡa diuḡadu Buka Zaḡoḡa me'ode'ena'a Iuda azaḡa teite ḡo'aninu. 'Ouge'ena'a Bana Madaḡa uḡidu meiro.

³ Ani'e Buka Zaḡoḡano Keriso'a aduga boro hidadu runeono'o bare ḡabodite'e moneo mirihirote'e faifairu rae fureniro zu ihoziro. Ebu ani'a 'ahige rae ziro, "Eḡe'a zae mazao rae furene'ete'e vazēḡa'e Iesu, a'e Keriso."

⁴ Ebu Iuda azaḡa nu'e zamaze'a bohatanadu Paulo ḡoere mae ḡihiniro ebu Paulo zu Silasi teite 'auḡiro. Ebu Giriki azaḡa ḡehaḡa Badi'a gubane'ete'e zu roḡae boroboro ḡehaḡa zuni 'auḡiro.

⁵ Rehano Iuda azaḡa nu'e e'e horonirotene, Paulo zu Silasi mazao ahiahi meiro. E'ano'o ḡonore azaḡa maketi haba'ano rau tauḡe'ete'e mae nu'ozadu Tesalonika zamaḡano uti ḡadaheniro ebu ne azaḡa ḡunuḡunuziro. Ebu vase ḡuḡuvaḡa ubumao Paulo zu Silasi mae buzoga veize Iasoni ne dure onamadu Paulo zu Silasi vaḡiro.

⁶ Rehano ze mene horozirotene, Iasoni zu fie'ete'e azaḡa nu ahase buzadu neze gavamani azaḡa zamao ohoziro, ebu ḡihau ḡoeriro, "Paulo zu Silasi'e haba nidu'a zamaḡano vase mae ḡunuḡunuze areha. Ebu ze emeḡe ne zuni diuḡeha.

⁷ Rehano Iasoni'a ane neo mae zouziro. Ze'e Roma kiniḡa goro ḡoe'a vari'e'ohe, mazaḡa zeḡe nidu'a'e vase 'ahoga, niḡa Iesu'e kini ra'ohe."

⁸ Vaze ḡuḡuvaḡa zu ne gavamani azaḡani'a e'e igirotene, zamaze'a adudu ḡouriro.

⁹ Rehano ze'e Iasoni duḡuru mazaono'o hadi nu madu tuḡuze buziro.

Paulo'a Berea Onamiro

¹⁰ E'e ohe'ano fie'ete'e azaḡa'e Paulo zu Silasi zogone tuḡuzadu Berea neḡa onamiro. Ze Berea neḡano feurirotene, nu'onu'o neḡa diuḡiro.

¹¹ Berea azaḡa'e zamaze manōḡa zu mene riḡa. Ze Tesalonika azaḡa mene heuḡa. E'ano'o Paulo duḡuru ḡoere faifairu igiro, zu zeḡe ḡoere'e huga ga mene'e ederihiradu mada nidu'a Buka Zaḡoḡa me'ode udahinu.

¹² 'Ougadu Iuda azaḡa ḡehaḡani'a Iesu mazao firo, ebu Giriki roḡae boroboro zu Giriki ohoze ḡehaḡani'a Iesu mazao firo.

¹³ Rehano Tesalonika Iuda azaḡa'e Paulo'a Berea neḡano zuni Badi'a ḡoere haramirote'e igirotene, ze Berea neḡa onamadu Berea azaḡa zamaze ḡunuḡunuziro zu harairo.

¹⁴ E'ano'o fie'ete'e azaḡani'a Paulo zogone tuḡune davara haba'a onamiro. U Silasi zu Timoteo'e Berea neḡano radiro.

¹⁵ Paulo ġatinirote'e azaġani'a ani Atena tutune onamiro. Ebu Paulo'a zeġe mazao Silasi zu Timoteo veize ġoere tuġuriro, "Eġe vaġe ġarihe aro'i." Ebu ze ġoere odohe Berea neġa bare onamiro.

Paulo'a Atenao Haramiro

¹⁶ Paulo'a Atenao Silasi zu Timoteo guhize radiu'ete'ea, ġuriro badi'aġa ġehaġani'a e'ea iri'avirote'e horonirotene, zamaġani'a adudaro.

¹⁷ E'ano'o ani nu'onu'o neġa diuġadu Iuda azaġa zu Giriki azaġa Badi'a mazao kurau'ete'e teite ta'irotitiro. Ebu mada nidu'a ne hunio hidirote'e azaġa teite ġo'aniro.

¹⁸ Ebu edeġa azaġa nu, Epikuro duġuru zu Sitoa duġuru teite ta'irotitiro. Zeġe bo'aġano nu'e Paulo'a Iesu hariġa zu Iesu'a rudanadu bare ġabodirote'e hariġa haramirotene, 'ahige rae reiro, "Ġoe'a fu'a vazegħa 'ahi nagini reihi ra'ohe?" Ebu nu'e raena'a, "Ani avo'a azaġa badi'aze nu moneo rae furene'e gaogi."

¹⁹ Ebu ze Paulo tutunadu Areopago maġa kome'a onamadu zeġe nu'onu'o zamaġano ohoniro. Ebu zeġe'a niro, "Eme ġae'a rae furene'ete'e ihoreġa iziga moneo ederihhi ra'ohe.

²⁰ Ġae ihore'e emeġe teġao ibite mene hune igirote'e ġoe'a. E'e huga'e nagini?"

²¹ Atena azaġa zu avo'a azaġa e'ea radiu'ete'e haġai'e 'ahiguġa. Zeġe nidu'a ġau iziga ġo'anoga zu egoga veize da'o madaze hauġiro.

²² Ebu Paulo'a Areopago kota azaġa zamao edanadu ġoeriro, "Atena azaġa, e za horozatene, za'e badi'a ġehaġa mazao faine kuratihi ra'ete'e azaġa.

²³ Eġe'a zae neo ragave'ena'a, zae'a kuranohau'ete'e ġauġa ġehaġa horoneha. E'e zamaġano dibu'o fataġano ġoere 'ahoga 'ahige mirihirote'e horoneha, 'Aġu'a Badi'aġa Veize'. E'ano'o e zae'a mene edere'ena'a, kuranohau'ete'e badi'aġa moneo rae furenihi ra'ohe.

²⁴ Badi'a'e raha zu e'e zamaġano radiu'ete'e ġauġa nidu'a haġairo. Ani'e adure zu raha zuhi'azi'ete'e Zuhi'aġa Boro radu vase'a 'evore hina ogorarote'e kuru neġa zamaġano mene radiu'ohe.

²⁵ Ani'e ġabone, ġabone iriga ebu ġau nidu'a vase nidu'a zini'ete'e Badi'aġa. E'ano'o ani mazao'e ferene'ete'e ġauġani 'ahoga o'o'a radu vase'a ani veize ġau 'ahoga mene haġaoha'uma.

²⁶ Vaze'a haba nidu'a zamaġano radoga veize, Badi'a'a vase tibuhuga haġadu ani mazaono'o haba nunu azaġa nidu'a haġairo. Ebu zeġe'a radite'e madaġa zu radite'e haba'a ġonaga ohoniro.

²⁷ Vaze'a Badi'a vaġoga veize Badi'a'a 'ouge haġairo. Ze Badi'a inare vaġine, ani hidi'uma. Huga'e, ani emeġe nidu'a mazaono'o mene faġa radiu'ohe.

²⁸ Mazaġa eme Badi'a teige tiburanadu radiu'ohe, hagare'ohe zu ġabode radiu'ohe. Zae bo'aġano bada garahe'ete'e vazegħa 'ahogani'a 'ahige rae mirihiro, 'Emeġe zuni ane ubugaubuga.'

²⁹ E'ano'o eme'e Badi'a ubugaubuga radu Badi'a'e vase'a 'evoreze hina haġairote'e ġuriro Badi'aġa teige'ohe rae mene zamari'uma. Ze zeġe'a bare zamaradu Badi'a'e golo ga siliva ga hadi hina haġairote'e ġauġa teite idaġa ra'ohe.

³⁰ Ibite madaġano'e ze aġu'a radu 'uguġa haġaiġa haġainute'e Badi'a'a ġiaze modinu. Rehano izidi'e haba nidu'a zamaġano vase nidu'a mazao ane'a zi'ohe, 'Zamaze ġihuno'i!'

³¹ Mazağa ani'e haba nidu'a azağa ibi duduğano kotazite'e madağa ohoniro. Ebu kota ibitohatite'e vazega zuni ohoniro. E'e vazega'e ani'a runeono'o bare gaboniro. 'Ouge hağadu vase a'e hube hune vase nidu'a kotazite'e vazega rae deheru ihoziro."

³² Atena azağa'e rune vazegani'a bare gabodirote'e igirotene, vase nu'e Paulo eğofoharo, u nu'e 'ahige rae reiro, "Eme e'e hariğa'e vesu'u bare igihi."

³³ 'Ougadu Paulo'a nu'onu'o e'e mode iğuniro.

³⁴ Rehano vase nu'e Paulo hegotadu Iesu mazao firo. Zege bo'ağano'e Areopago kota vazega 'ahoga niğa Dionusio, ebu roğae 'ahoga niğa Damari zu vase nunu zuni e'ea.

18

Paulo'a Korinto Onamiro

¹ E'e enogano Paulo'a Atena modadu Korinto onamiro.

² E'ea Iuda vazega 'ahoga, niğa Akula hidiro. Ani'e Ponito haba'a vazega, ebu Itali haba'anono'o inuga Pirisikila teite Korinto aradu mada nu meiro. Ze Roma kiniga, niğa Kulaudio'a Iuda azağa nidu'a Roma haba'anono'o vagino'i rae goere riğa zenadu Korinto ariro. Ebu Paulo'a ze giazi onamiro.

³ Paulo zu ze'e hadi gağa hağainuta'a'e tiba. Ze taruha ogone'ete'e farağa rafağa turininu. E'ano'o Paulo'e zege teite radadu gauinu.

⁴ Paulo'e Bana Madağa nidu'a nu'onu'o neğa onamadu, Iuda azağa zu Giriki azağa zuni Iesu mazao floga veize haramoziro zu zege teite ta'irotitiro.

⁵ Silasi zu Timoteo'a Makedonia haba'anono'o arirote'e enogano, Paulo'a mada nidu'a haramoga veize da'o gaue huninu, ebu Iuda azağa mazao Iesu'e Keriso rae doğ'ani fureninu.

⁶ Rehano ze Paulo haramo hezahoharo zu rae sausauniro. 'Ougirotene, ani dabuağa hu'uruğa zauhe mode manahadu ziro, "Za'e Badi'a'a ruizo'idene, e'e aduga'e za zae'a bare mo'i, rehano ege mazao'e o'o'a. E izidiono'o zama moneo Iuda mene azağa vage onami'uma."

⁷ Ebu ani nu'onu'o neğa modadu Iuda mene vazega 'ahoga, niğa Titio Iusito ne onamiro. Ani'e Badi'a mazao kuraunute'e vazega, ebu ani ne'e nu'onu'o neğa genağano.

⁸ Nu'onu'o neğa vazega gihi'ağa, niğa'e Kirisipo. Ani zu ane neo radiu'ete'e azağa nidu'a Zuhi'a Boro mazao firo. Ebu Korinto azağa geħağa zuni Paulo haramo egadu Zuhi'a Boro mazao firo ebu babatiso meiro.

⁹ Ohere 'ahogano Zuhi'a Boro'a ahiri ra'aga iğunağano Paulo niro, "Ago rihano'i. Hebe'o ago 'ue rado'i, 'ize harame onamo'i.

¹⁰ E'e gae teite radiu'ohe. Vaze 'ahogani'a zuni ġa mene sausau'i'uma zu mene agatoğani'uma, mazağa ne boro 'adao'e ege none azağa geħağani'a radiu'ohe."

¹¹ E'ano'o Paulo'e Korinto zamağano muri tiba zu bato fu'o tiba fare radiu'ena'a, Badi'a goere ihozinu.

¹² Galio'a Akaia haba'a gavana vazega reirote'ea, Iuda azağani'a tiburanadu Paulo obone tiro ebu kota haba'a tutune onamiro.

¹³ Ebu ze 'ahige rae reiro, "Vaze 'ahi'e ne azağani'a Badi'a mazao kuranoga veize zamaze au'ohe. A'e Iuda azağa goro goe'a vari'e'ete'e hağağa!"

¹⁴ Ebu Paulo'a goerihı reirotene, Galio'a Iuda azağa ziro, "Iuda azağa, vase 'ahogani'a hağai sau'a ga ve'oğa hağaihone, ege'a zae goere egozinifo.

¹⁵ Rehano za'a Iuda azağa goere ga nize ga goro goe'a nunu moneo ta'irotoe go'ano'idene, za zae'a bare go'ane faino'i. E'e 'uguğa moneo kota mene hağai'uma."

¹⁶ 'Ougadu Galio'a kota haba'anono'o zeğe tuğuze buziro.

¹⁷ 'Ougadu zeğe nidu'a nu'onu'o neğa vazega ġihi'ağa, niğa Sositene obone tiro ebu kota haba'a 'usiğano bouniro. Rehano Galio'e ehamu re'ore'iro.

Paulo'a Antioka Bare Onamiro

¹⁸ Paulo'a Korinto zamağano mada ġehağa radirote'e enogano, e'ea fie'ete'e azağa muhizadu Siria haba'a ruhau onamiro. Pisisikila zu Akula'a ġatine onamiro. Paulo'e 'izema ruhanogano Kenkerea toğatoğagano iguğa vari'iro, mazağa ani ibite Badi'a mazao 'ougi'uma rae goere rinede tiro.

¹⁹ Ebu ze Efesoo feurirotene, Pisisikila zu Akula'e e'ea ohoze modiro. U Paulo'e nu'onu'o neğa diuğadu Iuda azağa teite ta'irotitiro.

²⁰ Ze'e Paulo'a zeğe teite e'ea fağa radoga uminiro, rehano ani'a mene mae ġihiniro.

²¹ Ani ze muhize iğune'ena'a, 'ahige rae reiro, "Badi'a'a uratine, e zae vage bare ari'uma." Ebu ani Efesoono'o ruhau onamiro.

²² Ebu ani'a Kaisarea feurirotene, Ierusalem itadu ekalesia azağa teite mada tahiğa unihiro, ebu bare Antioka ovoiro.

²³ Paulo'a mada nu Antiokao radirote'e enogano, e'eano'o iğunadu Galatia zu Ferigia haba'ano ragave'ena'a, fie'ete'e azağa nidu'a inaraziro.

Apolo'a Efeso zu Korinto zamağano Haramiro

²⁴ U Iuda vazega 'ahoga, niğa Apolo'a Efeso ariro. Ani'e Alesanderia vazega. Ani faifairu goere'ete'e vazega, zu Buka Zağoga moneo zuni edeğa boro meiro.

²⁵ Ani'e Zuhi'a Boro Ibi moneo ihoreğa meiro, ebu Iesu hariğa zamağa nidu'a hina inare goeriro zu ihoziro. Rehano ani Ioane babatiso da'o ederiro.

²⁶ Apolo'a nu'onu'o neğano mene rihau'ena'a ġadahe goerirotoe, Pisisikila zu Akula'a ane goere egadu neze tutune onamiro ebu Badi'a Ibi moneo faifairu ihoniro.

²⁷ Ebu Apolo'a Akaia haba'a onamihi reiro. 'Ougadu fie'ete'e azağani'a inara goe'a haro ebu Akaia haba'ano fie'ete'e azağani'a ani mae ġihinifine, zeğe veize so'a mirihe tuğuriro. Akaia ekalesia azağa'e Badi'a'a zeğe mazao manoga furenadu amahi Iesu mazao finu. Ebu Apolo'a e'ea feuradu ze borofe danaziro.

²⁸ Mazağa ani'a Buka Zağoga hina Iesu'e Keriso rae ihoze'ena'a, Iuda azağa teite hunio ġihau ta'irotitiro.

19

Paulo'a Efeso Onamiro

¹ Apolo'a Korinto zamağano radiu'ete'e madağano Paulo'e mağa haba'a tihitiħine onamadu Efesoo feuriro. E'ea fie'ete'e azağa nu hidiro,

² ebu ġadiziro, "Za Iesu mazao firotene, Vine Zağoga meirohe?" Ze'a naenaeniro, "Mene, eme Vine Zağoga ra'ete'e zuni mene hune igiro."

³ E'ano'o Paulo'a ġadiziro, "Tena za nagi babatiso meiro?" Ze'a naenaeniro, "Eme Ioane babatiso meiro."

⁴ Paulo'a ziro, "Ioane'e vazevaze'a zamaze ġihunoga veize babatisoziro ebu 'ahige rae reiro, 'Eğe ġaruna arite'e vazega mazao fio'i. A'e Iesu."

⁵ Ze Paulo goere egadu Zuhi'a Boro Iesu niğano babatiso meiro.

⁶ Ebu Paulo'a 'evo'a zeḡe rana tirotene, Vine Zaḡoḡani'a zeḡe vaḡe ovairo, ebu ze mazane ḡoe'ano ḡoeriro, ebu Badi'a'a ihozirote'e ḡoe'a rae fureniro.

⁷ Zeḡe nidu'a'e gaubanana aheu fare heuḡa.

⁸ Ebu Paulo'a nu'onu'o neḡa diuḡadu e'ea bato uḡidu inare haraminu. Ebu ze Badi'a'a zuhi'azi'ete'e moneo mae ḡihinoga veize zeḡe teite ḡihau ḡo'aniro.

⁹ Rehano Iuda azaḡa nu'e teḡa riranadu Paulo ḡoere hezahoharo, ebu vaze ḡehaḡa ubumao Zuhi'a Boro Ibi rae sausauniro. E'ano'o Paulo'e nu'onu'o neḡa mode buanadu fie'ete'e azaḡa da'o zamaze onamiro. Ebu vaze 'ahoga niḡa Turanu, ane'a ihoze'ete'e neḡa onamadu mada nidu'a ḡo'ane ihozinu.

¹⁰ 'Ouge haḡae onamo muri aheu meiro. E'ano'o Iuda azaḡa zu Giriki azaḡa Asia haba'ano radiu'ete'e nidu'a Zuhi'a Boro ḡoere igiro.

Sikeva Ubuga Duḡuru

¹¹ Badi'a'a Paulo gauono'o haḡai nu badeḡa gigi'aḡa haḡainu.

¹² Vaze nu'e Paulo'a odohe raunute'e mukoḡa zu vidau gauinute'e dabuaḡa afa'a madu ugi azaḡa ranao tinutene, ugize'a manorinu zu vine sau'ani'a buaunu.

¹³ U Iuda azaḡa nu'e haba nunu ragave'ena'a, vazevaze mazaono'o vine sau'a hegoze buzinu. Zeḡe zuni Zuhi'a Boro Iesu niḡano vine sau'a hegoze buzihi radu 'ahige rae reiro, "Paulo'a haram'e'ete'e vazega, Iesu niḡano e riḡa ḡa'ohe, vaze mazaono'o buano'il!"

¹⁴ Dibu'o vazega ḡihi'aḡa 'ahoga, niḡa Sikeva, ane ubuga fu'o aheu fare duḡuru'a zuni 'ouge haḡairo.

¹⁵ 'Ougirotene, vine sau'ani'a naenaenziro, "E Iesu edeḡa ebu Paulo edeḡa. U za'e iniu?"

¹⁶ Ebu vine sau'aḡeta vazegani'a zeḡe rana rafatadu ani inara'e zeḡe inara ufeta vitiniro 'ahine, zeḡe nidu'a raharahaziro. E'ano'o ze firina zu ahirize ruau'ena'a, vine sau'aḡeta vazega neonu'o ferau buaro.

¹⁷ Efeso zamaḡano Iuda azaḡa zu Giriki azaḡani'a e'e hariḡa igirotene, zeḡe nidu'a ḡiḡaroziro ebu Zuhi'a Boro Iesu ni niguniro.

¹⁸ Ebu fie'ete'e azaḡa ḡehaḡani'a aradu aneane haḡai sau'a rae fureniro.

¹⁹ Ebu murava azaḡa ḡehaḡa'e zeḡe murava bukaḡa odohe aradu vaze nidu'a zamao hufi haoniro. Hufi haonirote'e bukaḡa naeḡa nidu'a me'ode nu'onirotene, siliva hadiḡa 50,000* reiro.

²⁰ 'Ouge'ena'a, Zuhi'a Boro ḡoere'e ḡuhure bororaunu zu inarinu.

Efeso zamaḡano Hara boro'a Fureraro

²¹ 'Uguḡani'a furerarote'e ḡarugano, Paulo'e Makedonia zu Akaia haba'a vitau onamadu Ierusalem onami'uma rae zamariro, ebu 'ahige rae reiro, "E Ierusalem onamirote'e enogano Roma zuni onami'uma."

²² E'ano'o Paulo'e ane dana vazega aheu, Timoteo zu Erasito Makedonia haba'ano ibite tuḡuziro, u ani'e mada nu Asia haba'ano radiro.

²³ E'e madaḡano Zuhi'a Boro Ibi mae ḡihine'ete'e azaḡa u'ano, hara boro'a fureraro.

²⁴ Vaze 'ahoga, niḡa Demetirio'a radiunu. Ani'e siliva hina Efeso roḡae badi'aḡa, Atemisi kuru neḡa komefe idane haḡae'ete'e gauḡa odohe durinu, ebu gau azaḡa ḡehaḡani'a ani 'u'uḡano gauadu hadi boro meu.

* **19:19 19:19** 50,000 *derakema*. Derakema tiba'e mada tiba gauḡa naeḡa.

²⁵ Demetirio'a ane gau azağa zu ane gau heuğa hağae'ete'e azağa nu'ozadu ziro, “Eğe nego nidu'a, za edeğa, eme'e gau 'ahi hağadu hadi boro ma'ohe.

²⁶ Za vaze 'ahi, Paulo'a mene Efeso zamağano da'o, rehano Asia haba'a nidu'a zamağano vaze ģehağa zamaze anadu tutuze ve'ozirrote'e horoniro zu igiro. Ani'a 'ahige zi'ohe, 'Vaze 'evore hina hağairrote'e badi'ağa'e mene badi'a.'

²⁷ Ani 'aune 'ougine, emeğe gau niğani'a sauta'uma, zu Atemisi roğae badi'ağa boro kuru neğa zuni re'ore'oni'uma. Asia haba'a zu haba nidu'a zamağano vaze nidu'a kuranohau'ete'e badi'ağa roğaeğa, ani ni ģihi'ağani'a zuni dauği'uma.”

²⁸ Nu'orarrote'e azağani'a e'e igirotene, mağune rudaro ebu ģihau houna'e'ena'a, ģoeriro, “Efeso azağa roğae badi'ağa, Atemisi'e ģihi'a hune!”

²⁹ Ebu Efeso azağa nidu'a hounadu harae ģuzuhıro, ebu Makedonia haba'anono'o Paulo ģatine arirote'e azağa, Gaio zu Arisitako oboze teadu zeğe nidu'a zeğe nu'onu'o haba'a 'ida'ida dure diuğiro.

³⁰ Paulo'a vaze ģuğuvağa ģorezoga veize zeğe ģunuğano diuğihi reiro, rehano fie'ete'e azağani'a garariro.

³¹ Asia haba'a gavamani azağa nu'e Paulo vaze. Ze zuni uminone ģoe'a tuğuradu niro, “Zeğe nu'onu'o haba'a ago diuğoi'.”

³² Ebu Efeso nu'onu'o haba'ano vaze ģuğuvağa nidu'a harae ģuzuhıro. Vaze nu'e 'ahige houna'iro zu nu'e de'uge houna'iro 'ahine, e'e zamağano vaze ģehağa'e nagini u'ano nu'orarota'a'e mene ederiro.

³³ Iuda azağa nu'a vaze 'ahoga, niğa Alesana vaze ģuğuvağa zamao duine monenirotene, vaze ģuğuvağa bo'ağano vaze nu'a nougi'uma rae ģihau ģadiğadinıro. Alesana'e hara'a zuhutanoga veize 'evo'a ģihinadu vaze ģuğuvağa ģorezihi reiro.

³⁴ Rehano vaze ģuğuvağani'a Alesana'e Iuda vazega rae ederirotene, ze nidu'a ago tibano huau ģoeriro, “Efeso azağa roğae badi'ağa, Atemisi'e ģihi'a hune!” Ģoere tiba e'e da'o barebare rae harae onamo mada aheu† meiro.

³⁵ Ģonagano ne boro gavamani azağa veize mirihe'ete'e gauğa hağae'ete'e vazega 'ahogani'a vaze ģuğuvağa hara garariro. Ebu zeğe nidu'a sifu radirotene, ani'a ziro, “Efeso azağa, vaze nidu'a edeğa, Efeso'e roğae badi'ağa boro Atemisi kuru neğa taufe'ohe, zu Atemisi irağa hadıga adureono'o ovairrote'e taufe'ohe.

³⁶ A'e ģoere huga. Vaze 'ahogani'a ģurıro ģoe'a rae mene re'uma. E'ano'o za ago harao'i zu ģurizabuo ģau 'ahoga ago hağae tauğoi'.

³⁷ Za'e vaze aheu 'ahi zamaze areha rehano, ze emeğe kuru neğano ģau 'ahoga mene ģonotaneha zu emeğe roğae badi'ağa mene sausauneha.

³⁸ Demetirio zu ane gau tiba azağani'a vaze 'ahoga kotao ohonihi reine'e, kota haba'a onamine manoga. Kota haba'a'e boha'a zu e'ea gavana azağani'a radiu'e 'ahine, e'e haba'ano iniu'e ve'oga ga duduğa, e'e veize ģoretiti'uma.

³⁹ Za zae mazao ģoere 'ahoga e'e reine, Efeso gavamani gorogano ne azağani'a nu'oru'ete'e zamağano ģo'anine manoga.

⁴⁰ Eme'e izidi 'aha harae ģuzuhate'e u'ano, gavamani azağani'a emeğe rana aduga ti'uma gaogi. Eme'a harata'a'e mazağa huga o'o'a 'ahine, eme emeğe moneo ģoeroga mene idara'uma.”

⁴¹ Ani 'ouge ģoeradu vaze ģuğuvağa tuğuze ģouriro.

20

Paulo'a Makedonia zu Giriki Haba'a Onamiro

¹ Efeso zamaḡano hara boro'a hauḡirotene, Paulo'a fie'ete'e azaḡa huze nu'ozadu inarazi, ebu uhiu ḡoe'a zenadu Makedonia haba'a onamiro.

² Ani e'e haba'ano ragave'ena'a, fie'ete'e azaḡa inara ḡoe'a nunu hina inarazi ebu Giriki haba'ano feuriro.

³ E'ea ani bato uḡidu radiro. E'e enogano Siria haba'a ḡasi hina onamihi rae reiro. Rehano Iuda azaḡani'a Paulo manoga veize ḡo'aniro 'ahine, ani Makedonia haba'a vitau onamadu Siria bari'uma rae zamaḡa ohoniro.

⁴ Ane teite onamirote'e azaḡa'e Berea vazega, Puro ubuga niḡa Sapatero, ebu Tesalonika azaḡa aheu, nize Arisitako zu Sekundo, ebu Derebe vazega niḡa Gaio, ebu Timoteo, ebu Asia azaḡa, nize Tukiko zu Torofimo.

⁵ Ze'e ibite iḡunadu Toroao guhifiro.

⁶ U eme'e Isiti O'o'a 'Uvahuḡa Odogo Muiḡa enogano Filipoono'o ḡasio ruhau onamiro, ebu mada fu'o enogano Toroao ze hidadu e'ea mada fu'o aheu fare radiro.

Iutuko Ḡaboniro

⁷ Fura ḡoravaḡa uḡano eme ogomu au tiburanoga veize nu'oraro. Paulo'e irarine muhize iḡuni'uma radu harami, onamo ohe nema reiro.

⁸ Eme hitaga neḡano nu'oru radiro. E'e zamaḡano'e ihure ḡehaḡa agane tiro.

⁹ U ohoze iziga 'ahoga, niḡa Iutuko'a marama rana ehore radiunu. Paulo'a 'au'aune harame onamirotene, ani baze rudaro. Baze rudarote'e zamaḡano ani ne hitaga uḡiduḡanono'o uitadu rahao bua ovoiro ebu ze ani mae ḡihinirotene, rudanoga horoniro.

¹⁰ Rehano Paulo'a ovaradu ane rana ḡuḡuriro ebu afunadu ziro, "Ago zamare borofo'i. Ani 'ize ḡaboga!"

¹¹ Ebu Paulo'a hitaga neḡa bare itadu 'uvahu odoga zeḡe teite au tiburaro, ebu ḡoere onamo irarirotene iḡuniro.

¹² Nu'onu'o azaḡa'e ḡabodirote'e ohozeḡa iziga e'e zamahanadu neḡa onamiro, ebu ani u'ano borofe inariro.

Paulo'a Toroaono'o Mileto Onamiro

¹³ Paulo'a odao onamihi radu Aso neḡa u'a gabao onamiro. U eme'e ani'a efadu ḡasi hina ibite e'e neḡa onamiro, ebu e'ea eme ani ḡasio mae ufi'uma reiro.

¹⁴ Ebu Paulo'a Aso neḡano emeḡe teite 'auḡirotene, ḡasio ofadu Mitulene neḡa ruhau onamiro.

¹⁵ E'eano'o bare ruhau onamo irarirotene, Kiosi 'umuḡa uhiḡano vitaro. Ebu mada e'e enogano'e ruhau onamo Samosi 'umuḡano feuriro. Ebu e'e madaḡa enogano'e Mileto neḡano feuriro.

¹⁶ 'Ouge ruhau onamirota'a'e mazaḡa Paulo'e Asia haba'ano mada hauḡoga mene uratadu Efeso'e ruhau vitini'uma reiro. Ani ura'e Pentikosi madaḡa 'izema mougano Ierusalemāo feuroga radu ḡariheḡarihiro.

Paulo'a Efeso Ekalesia Ibitohau'ete'e Azaḡa Ḡoreziro

¹⁷ Paulo'a Mileto neḡano feurirotene, vase 'ahoga Efeso tuḡunadu Efeso ekalesia ibitozi'ete'e azaḡani'a ane vaḡe aroga veize huziro.

¹⁸ Ze arirotene Paulo'a ḡoreziro, "Za'e edeḡa, eḡe'a Asia haba'a diuḡirote'e madaḡa ibi'aono'o onao izidi mada nidu'a zae teite nougenouge radiunu.

¹⁹ E Zuhi'a Boro veize gaue'ete'e zamaġano iġaiġa nihe mae ovoe'ena'a zu nihe vuġa ġehaġa sorone'ena'a gauiro. 'Ouge gaue'ete'ea, Iuda azaġa nu'a uġuhihi radu e sausauhiro 'ahine, aduga boro hidiunu.

²⁰ Ebu mene rihau'ena'a, za danazite'e ġoe'a nidu'a haramiro zu hunio ga zae neo ihoziro.

²¹ Ebu Iuda azaġa zu Iuda mene azaġa mazao hari tiba hina da'o 'ahige haramo huniro, 'Haġaize sau'anono'o ġihuradu Badi'a vaġe aro'i, ebu Zuhi'a Boro Iesu mazao fio'i!

²² Ebu izidi e Vine Zaġoġani'a tuġutuġuhadu Ierusalema oname'ohe. Rehano e aġu'a, e'ea nagini'a eġe mazao furera'uma.

²³ E Vine Zaġoġani'a ihohirote'e da'o edeġa. Eġe'a ragave'ete'e neġa nidu'a zamaġano e'e ġu'a neġano ohohi'uma ebu aduga hidi'uma rae ani'a ihiro.

²⁴ E 'ouge ġabonehe modine zuni idaġa, mazaġa e Zuhi'a Boro Iesu'a inirote'e ibiġa oname hauġoga zu gauġa haġae hauġoga'e ufeta manoga. Eġe gau'e Badi'a'a vaze mazao manoga furenadu zinirote'e hariġa manoga rae furene'ete'e ra'ohe.

²⁵ E zae bo'aġano Badi'a'a zuhi'azi'ete'e moneo haramiro. Izidi e edeġa, zae nidu'a irahe mene bare horoni'uma.

²⁶ E'ano'o e izidi 'aha deheru rae furene'ohe. Zae bo'aġano iniu'a ġabone ibiġa daunine zuni, e mene debahi'uma.

²⁷ Mazaġa e mene sase'ena'a, Badi'a ura nidu'a zae mazao rae fureniro.

²⁸ E'ano'o za zae'a bare duguze'eno'i ebu zae mamoe nidu'a taufo'i. Vine Zaġoġani'a za'e zae mamoe bo'aġano ohozadu Badi'a ekalesia mamoeġa taufo'i rae reiro. Ze'e Badi'a'a ubuga ru hina hoitirote'e azaġa.

²⁹ E edeġa, eġe'a muhizite'e enogano ġuriro azaġani'a agire ġuniġa teige zae bo'aġano diuġadu zae mamoe sausauze ruzi'uma.

³⁰ Zae bo'aġano zuni vaze nu'a iġunadu huga ġoe'a ve'one ihozi'uma, ebu zeġe hegotoga veize fie'ete'e azaġa zamaze a'uma.

³¹ E'ano'o duguze'eno'i! Eġe'a muri uġidu zamaġano ohere zu madai nidu'a nihe vuġa sorone'ena'a, iġaiġa zaezae ihozinate'e zamare'eno'i!

³² E izidi za'e Badi'a 'evoreo ti'ohe, ebu Badi'a'a furenirote'e manogaġa moneo ihoze'ete'e ġoe'a zae mazao mode'ohe. E'e ġoe'ani'a za inarazi'uma, ebu zae'a Badi'a mone azaġa nidu'a meite'e manohugaġa Moze mazaono'o mouga veize ibitozi'uma.

³³ E iniu vaze hadize ga dabuaze veize mene kanaunu.

³⁴ Za zae'a bare edeġa, e 'evorehe aheu 'ahi hina gauadu eġe zu eġe ġatihirote'e azaġa veize nagini'a ferefirote'e hoitiro.

³⁵ E ġabonehe nidu'a zamaġano zae'a tuhutuhuhoga veize inare gauadu ġau'a fereze'ete'e azaġa danazirote'e teige, zae zuni 'ougi'uma. Ebu Zuhi'a Boro Iesu ane'a bare 'ahige rae reiro, 'Ġahuge'ete'e vazega'e ma'ete'e vazega vitinadu ufeta matu'i'uma.' Za e'e ġoe'a zamare'eno'i."

³⁶ Paulo'a ġoere hauġirotene, obenaġa hina tuġadu zeġe nidu'a teite Badi'a mazao kuraro.

³⁷ Ebu zeġe nidu'a nianadu ahaini'ena'a fura'iniro.

³⁸ Ze zamaze are rudaro, mazaġa Paulo'a 'ahige rae ziro, "Za'e irahe mene bare horoni'uma." Ebu Paulo ġatine ġasio ohoni onamiro.

21

Paulo'a Ierusalema Onamiro

¹ Eme Efeso ekalesia ibitozi'ete'e azağa teite uhiu hauġirotene, ġasio tiradu Koso 'umuğa roġoroġe onamiro. Ebu baze irarirotene Rodo 'umuğa ruhau onamiro, ebu hena Patara ruhau onamiro.

² Ebu e'ea Fonikia haba'a oname'ete'e ġasiğa horonirotene, e'e ġasiġano tiradu iġuniro.

³ Ebu onamo Kupuro 'umuğa hanitirotene, eda'e moneono'o ruhau vitanadu Siria haba'a u'a ruhau onamiro ebu Turoo hebetiro, mazağa ġasi'e e'ea tohe rurunihi reiro.

⁴ Emeġe'a Turo zamaġano fie'ete'e azağa vaġadu fura tiba zeġe teite radiro. Ze'e Vine Zaġoġani'a ihozadu Paulo'a Ierusalem a itoga barebare garariro.

⁵ Rehano iġunite'e madağa meirotene, eme iġunadu bare 'aune onamiro. Fie'ete'e azağa nidu'a'e inudeze zu tahi'atahi'azeta ġatife ne ġutu'aġano tuġufi ovoiro. Ebu e'ea emeġe nidu'a hesao obenafe hina tuġadu kuraro.

⁶ Ebu eme zeġe teite uhiu hauġirotene ġasio tiro, u ze'e neze bare onamiro.

⁷ Eme Turoono'o 'aune ruhau onamo Tolemaiao hebetiro. A'e eme'a ruharote'e ġonaga. E'ea eme fie'ete'e azağa teite unihadu mada tiba zeġe teite radiro.

⁸ Irarirotene, eme iġunadu Kaisarea onamiro. Ebu hari manoga haram'e'ete'e vazega, Filipi neo radiro. Ani'e Ierusalem ekalesia azaġani'a ohozirote'e gau azağa fu'o aheu fare bo'aġano vase 'ahoga.

⁹ Ani aboga nogobağa'e ġazağa. Ze Badi'a'a ihozadu Badi'a ġoere rae fureninu.

¹⁰ Eme Kaisarea mada ġehağa radiu'ete'ea, Iudea haba'anono'o peroveta vazega 'ahoga, niğa Agabo'a feuri ovairo.

¹¹ Ani emeġe vaġe aradu Paulo kiba'i meiro, ebu e'e hina ane'a bare 'evo'a zu odağa ogoranadu ifiro, "Vine Zaġoġani'a 'ahige ra'ohe, 'Ierusalem zamaġano Iuda azağa ibitozi'ete'e azaġani'a kiba'i 'ahi vazega'e 'ahige ogoru ti'uma ebu Iuda mene azağa 'evoreo ri'ini'uma."

¹² E'e iġirotene, eme zu e'ea radiu'ete'e azaġani'a Paulo uminiro, "Ierusalem ago ito'i!"

¹³ Rehano Paulo'a naenaefiro, "Za nougadu niau'ena'a, zamahe mae adudune'ohe? Zuhi'a Boro Iesu u'ano, e'e Ierusalem obohe touga idağa ebu rudanoga zuni idağa."

¹⁴ Paulo'a emeġe umido mene mae ġihiniro 'ahine, eme 'ahige rae taugiro, "Zuhi'a Boro'a ane urao haġai'uma."

¹⁵ 'Ouge mada nu radirote'e enogano eme'e tohefe ruhinau Ierusalem itiro.

¹⁶ Kaisareaono'o fie'ete'e azağa nu zuni emeġe teite itiro. Ze eme Nasona ne tutufe onamadu eme'e ane neo radiro. Nasona'e Kupuro vazega, zu amahi Iesu mazao firote'e vazega.

Paulo'a Iakobo Ġiani Onamiro

¹⁷ Eme Ierusalem feurirotene, fie'ete'e azaġani'a matu'e'ena'a mae ġihifiro.

¹⁸ Irarirotene, Paulo ebu emeġe nidu'a Iakobo ġiani onamiro. Ierusalem ekalesia ibitozi'ete'e azağa nidu'a zuni e'ea radiro.

¹⁹ Paulo'a zeġe teite unihe ġoretitirote'e enogano, ane gau zamaġano Badi'a'a Iuda mene azağa mazao haġairote'e haġaiğa nidu'a faine doġo'ani rae fureniziniro.

²⁰ Ze e'e igirotene, Badi'a niguniro ebu Paulo niro, "Nego, ġa edeġa, Iuda azaġa bo'aġano ġehaġa bagaġani'a Iesu mazao fie'ohe, rehano zeġe nidu'a 'ize Mose goro ġoe'a zuni inare hegote'ohe.

²¹ Ze ġae'a Iuda mene azaġa bo'aġano radiu'ete'e Iuda azaġa nidu'a mazao nagini ihoze'ete'e igirotene. Zeġe zamarone, ġae'a 'ahige rae ziro, 'Mose goro ġoe'a'e modo'i. Eneze guraġa ahiri rana iġuri ago haġao'i. Iuda azaġa vouġa haġaġa nidu'a ago hegoto'i.'

²² Eme nouġine manōġa? Ze ġa'a arate'e deheru igi'uma.

²³ E'ano'o ġa'e eme'a ġeite'e ġoe'a hegoto'i. Emeġe bo'aġano Badi'a ubumao ġoere rinede tirote'e ohozeġa ġazaġa'e 'ada.

²⁴ 'Ahi duġuru kuru neġa zamaze onamadu Badi'a ubumao deheratite'e haġaġa zeġe teite haġao'i. Ebu vadinize 'ohanite'e naeġa ġae'a zeno'i. 'Ougine, vaze nidu'a'e zeġe'a hariġo igirotene'a'e mene huga, rehano ġae zuni Mose goro ġoe'a hegote radiu'eta'a'e ederi'uma.

²⁵ U Iuda mene azaġa Iesu mazao fie'ete'e veize'e eme so'ao 'ahige mirihadu tuġuroziniro, 'Ġuriro badi'aġa dibu'oharote'e ogomuġa ago ano'i. 'Unuġano harine runedirote'e maniġa zu ruġa'e ago ano'i. Daro fu'a haġaġa ago haġao'i.'"

²⁶ E'ano'o irarirotene, Paulo'a vaze ġazaġa zamazadu deheratite'e haġaġa zeġe teite haġairo. Ebu kuru neġa diuġadu ze Badi'a ubumao deheratite'e haġaġa hauġite'e madaġa zu zeġe tibatiba veize nani'a Badi'a dibu'ohatite'e madaġa ihoziro.

Paulo Obone Tiro

²⁷ Badi'a ubumao deheratite'e haġaġa haġae'ete'e furaġa nariga hauġirotene, Iuda azaġa Asia haba'anono'o arirote'e'a kuru neġano Paulo horoniro. Ze vaze ġuġuvaġa nidu'a tutuze harae iġunadu Paulo obone tiro.

²⁸ Ebu ġihau ġoere'ena'a, "Isaraela azaġa, danafo'i! Vaze 'ahi'e Isaraela azaġa haġai zu Mose goro ġoe'a zu kuru neġa 'ahi rae sausaune'ena'a, haba'ahaba'ano vaze nidu'a ihoze'ohe. Ebu kuru neġano Giriki azaġa tutuze zouzadu haba zaġoġa 'ahi torane'ohe."

²⁹ Ze 'ouge reirote'a'e, mazaġa ibite Efeso vazeġa Torofimo'a Paulo teite Ierusalemato raunute'e horonadu Paulo'a Torofimo zuni kuru neġa zamaġano tutune zouniro rae zamariro.

³⁰ 'Ougadu Ierusalemato azaġa nidu'a harae ġunuġuniro, ebu vaze nidu'a naenaeno'o dudu'ohadu Paulo obone tiro, ebu kuru neġano'o ahase buniro. Ebu kuru neġa ibihetaġa nidu'a zogone hararo.

³¹ Paulo nariga mau runirote'e zamaġano, Ierusalemato nidu'a hara'a iri'avirote'e hariġani'a Roma uti vazeġa ġihi'aġa mazao buau onamiro.

³² Ebu ani'e zogone uti vazeġa boroboro zu uti azaġa zamazadu vaze ġuġuvaġa u'a dure ovoiro. Harairote'e azaġani'a uti vazeġa ġihi'aġa zu uti azaġa horozirotene, Paulo bounoga tu'iro.

³³ Uti vazeġa ġihi'aġani'a aradu Paulo obone tiro, ebu uti azaġa tuġuzadu auri adiriġa aheu hina batuniro. Ebu ane'a ġadimaro, "Vaze 'ahi'e iniu? Ani nagini haġaeha?"

³⁴ Ebu vaze ġuġuvaġa bo'aġano aneane edeġano ġihau ġoere iġuniro. Uti vazeġa ġihi'aġa'e hara ufeta boro 'ahine, nagini u'ano 'ougirote'e ederoga mene idararo. E'ano'o uti azaġa ziro, "Vaze 'ahi uti azaġa radone neġa tutune onamo'i!"

³⁵ Ze Paulo tutune onamadu ne ġora'aġano feurirotene, vaze ġuġuvaġani'a naenaeno'o bounihi rae reiro 'ahine, ani herate ġihinadu onamiro.

³⁶ Vaze ġuġuvaġani'a ani hegote'ena'a ġihau huario, "Mau runo'i! Mau runo'i!"

Paulo'a Vaze Ġuġuvaġa mazao Ġoeriro

³⁷ Paulo'e uti azaġa radone neġano nariga tutune zounirotene, ani uti vazegħa ġihi'aġa uminiro, "E ġoere nu ġeine idaġahe?" Ebu uti vazegħa ġihi'aġani'a naenaeniro, "Ġa Giriki ġoe'a edegħahe?"

³⁸ Ibite Izipi vazegħa 'ahogani'a Roma gavamani teite utitadu gorugoru azaġa 4,000 haba boha'a tutuze onamiro. Ġa'e e'e vazegħahe?"

³⁹ Paulo'a naenaeniro, "Mene. E'e Iuda vazegħa ebu nehe niġa'e Taso, a'e Kilikia haba'ano ne boro 'ahoga. E vaze ġuġuvaġa 'ahi ġorezihi rae umi'e'ohe."

⁴⁰ Ebu uti vazegħa ġihi'aġani'a ġoe'a mae ġihinirotene, Paulo'a ġora'ao edanadu vaz'e'a mene haraoga veize 'evo'a mae ġihiniro. Ebu hara'a daġirotene, Paulo'a Heberu ġoe'ano ġoreziro.

22

¹ Paulo'a vaze ġuġuvaġa ziro, "Nego nabudi, eġe'a izidi 'ada eġe bare biroga veize zae mazao ġoere'ete'e ego'i."

² Ze ani'a Heberu ġoe'ano zeġe mazao ġoere'ete'e egadu sifu fase radiro. Ebu Paulo'a ġoreziro,

³ "E'e Iuda vazegħa. E Kilikia haba'ano Tasoo fureraro ebu Ierusalemāo bororaro. Ebu Gamaliela'a ihohadu ani 'u'uġano radiu'ena'a, vouġafe goro ġoe'a riġa huneo mirihiro, ebu izidi zae nidu'a haġae'ete'e teige, Badi'a veize gaue inarinu.

⁴ E Iesu Ibi hegote'ete'e azaġa sausauzinu, zu nu'e zimi ruzinu, ebu ohoze zu roġae batuzadu ġu'a neġano ohozinu.

⁵ Dibuo vazegħa ġihi'aġaġihi'aġa zu Iuda azaġa boroboro zuni eġe'a 'ada ra'eta'a'e hube rae re'uma. Mazaġa zeġe mazaono'o e Iuda azaġa Damaseko zamaġano radiu'ete'e veize mirihirote'e so'aġa meiro ebu Damaseko onamiro. E onamadu e'ea fie'ete'e azaġa oboze tihi ebu Ierusalemāo tutuze aradu aduga zinihi reiro."

*Paulo'a Nougenuge Iesu Horonirote'e Hariġa rae Fureniro
(Apostolo 9:1-19, 26:12-18)*

⁶ "Damaseko hanitadu madai kirikiri reirotene, azaġa bagaġani'a adure-ono'o tabara eġe rana agara ovairo.

⁷ 'Ougadu e rahao higau bauriro zu ago 'ahoga igiro, 'Saulo, Saulo, ġa nougadu eġe sausauhe'ohe?"

⁸ Eġe'a ġadiniro, 'Zuhi'a Boro, ġa iniu?' Ani'a naenaehiro, 'E'e Nazareta vazegħa Iesu zu ġae'a sausauhe'ete'e vazegħa.'

⁹ U ġatihe oname'ete'e azaġa'e agaġa horoniro rehano, ġorehe'ete'e agoġa mene igiro.

¹⁰ Ebu e ġadiniro, 'Zuhi'a Boro, e nougi'uma?' Ane'a ihiro, 'Iġunadu Damaseko onamo'i. E'ea vaze 'ahogani'a ġa nagini haġaite'e nidu'a iho'i'uma.'

¹¹ E'e agaġa hune'a ubumahe 'uiro 'ahine, ehamanoga mene idararo. E'ano'o ġatihirote'e azaġani'a tutuhe abihe'ena'a, Damaseko onamiro.

¹² E'ea vaze 'ahoga, niġa Anania'a radiunu. Ani'e Mose goro ġoe'a hegote'ena'a, zamaġa nidu'a hina gaue'ete'e vazegħa. E'ano'o Iuda azaġa nidu'a Damaseko zamaġano radiu'ete'e'a ani gubane runiro.

¹³ Ani eḡe vaḡe aradu eḡe genaḡano edaro ebu 'ahige rae reiro, 'Saulo, negohe, bare faine ehamano'i.' 'Ouge reirotene, e zogone bare ehamanadu Anania horoniro.

¹⁴ Ebu Anania'a ihiro, 'Vouḡafe Badi'a'a ḡa Badi'a ura ederoga, zu duduḡa vazega Iesu horonoga, ebu Iesu hebeono'o agoḡa egoga veize ḡa ohotiro.

¹⁵ Ga'e ani veize ḡae'a horonirote'e zu igirote'e ḡauḡa vase nidu'a mazao rae furenite'e vazega re'uma.

¹⁶ E'ano'o ḡa ago zamare 'ada'ado'i. Iḡunadu Iesu mazao fio'i zu babatiso mo'i. 'Ougine, Badi'a'a haḡaiḡo sau'a vuzu'e modi'uma.'"

Paulo'a Iuda Mene Azaḡa mazao Haramiro

¹⁷ "Ebu e Ierusalemā baradu kuru neḡano kurarote'e zamaḡano, ahiri ra'aga iḡunaḡa horoniro.

¹⁸ Ebu Zuhi'a Boro'a ḡorehoga horoniro. Ani 'ahige rae ihiro, 'Ḡariho'i. Ierusalemāono'o zogone iḡuno'i, mazaḡa ḡae'a eḡe hari rae furenite'eta'a'e Ierusalemā azaḡani'a mene mae ḡihini'uma.'

¹⁹ Ebu e naenaeniro, 'Zuhi'a Boro, ze edeḡa, eḡe'a nu'onu'o neḡa nidu'a onamadu ḡae mazao fie'ete'e azaḡa oboze tiro zu ḡu'a neḡano ohoziro ebu bouziro.

²⁰ Ebu ḡae hari rae fureninute'e vazega, Stefano mau runirote'e madaḡano eḡe zuni zeḡe teite ḡoere idanadu e'ea edau radiro. Ebu Stefano mau runirote'e azaḡani'a fui'e tirote'e dabuaḡa'e eḡe'a taufe radiro.'

²¹ Rehano Zuhi'a Boro'a ihiro, 'Onamo'i. Eḡe'a haba faḡano Iuda mene azaḡa mazao tuḡu'i'uma.'"

²² Vaze ḡuḡuvaḡani'a abite onamo Paulo'a e'e ḡoe'a reirote'e igirotene, ze harae iḡune'ena'a, ḡihau ḡoeriro, "Vaze 'ahiguḡa'e mau runo'i! Ani'e ḡabode radoga mene idaḡa!'"

²³ Ze dabuaze hitana feune ḡihine'ena'a, konoga itine ḡuzuhiro.

²⁴ 'Ougirotenē, Roma uti vazega ḡihi'aḡani'a uti azaḡa zeadu Paulo uti azaḡa radone neḡano mae zouniro. Ebu vase ḡuḡuvaḡani'a nouḡadu Paulo mazao maḡune harae'ete'e ederihi radu, "Ani masine'ena'a ḡadino'i," rae ziro.

²⁵ Uti azaḡani'a Paulo masinoga veize 'evo'a hutube 'eine utirotene, Paulo'a uti vazega boro e'ea edau'ete'e niro, "E'e Roma mone vazega. Rehano kotao 'ize mene ohohogano masihihi ra'ehe? A'e Roma gorogaḡano'e idaḡahe?"

²⁶ Uti vazega boro'a e'e igirotene, uti vazega ḡihi'aḡa vaḡe onamadu niro, "Vaze 'ahi'e Roma mone vazega. Ḡa nouḡi'uma?"

²⁷ Ebu uti vazega ḡihi'aḡani'a Paulo vaḡe onamadu ḡadiniro, "Ḡa Roma mone vazegahe? Eho'i." Paulo'a naenaeniro, "O'e."

²⁸ Ebu uti vazega ḡihi'aḡani'a niro, "E hadi boro modadu Roma mone vazega reiro." Paulo'a naenaeniro, "E'e furerarote'e madaḡanono'o Roma mone vazega."

²⁹ 'Ouge rae reirotene, Paulo masinadu ḡadimu vaḡihi reirote'e azaḡa'e ane mazaono'o zogone vaḡiniro. Ebu uti vazega ḡihi'aḡa zuni Paulo'e Roma mone vazega ra'ete'e igirotene, riharo, mazaḡa ani'a Roma mone vazega obone tiro.

Paulo'a Iuda Azaḡa Nu'onu'o Boro zamaḡano Ḡoeriro

³⁰ Irarirotene, uti vazega ḡihi'aḡani'a Iuda azaḡa'e nouḡadu Paulo kotao ohonihi ra'ete'e deheru ederihi reiro. E'ano'o Paulo'e mae buniro ebu dibu'o vazega ḡihi'aḡaḡihi'aḡa zu nu'onu'o azaḡa nidu'a nu'oziro. Ebu Paulo tutune aradu zeḡe zamao ohoniro.

23

¹ Paulo'a nu'onu'o azağa boroboro ġiaze ruze'ena'a, ġoeriro, “Nego nabudi, e'e ibiteono'o onao izidi Badi'a ubumao zamarone dudugano faine radiu arinu.”

² 'Ouge reirotene, dibu'o vazega ġihi'ağa, Anania'a Paulo babağano edau'ete'e azağa ziro, “Ani hebe 'ue fa'ono'i!”

³ 'Ougadu Paulo'a niro, “Ġa'e toraga 'u'uru touga radu 'uruğa hina asirote'e biriğa heuğa! Badi'a'a fa'o'i'uma! Ġa e'ea ehoradu Mose goro ġoe'a idunağano kotahi'uma ra'ohe. Rehano ġa'e Mose goro ġoe'a vari'e'ena'a, e fa'oho'i rae riğa zi'ehe?”

⁴ Ebu Paulo uhiğano edarote'e azağani'a Paulo niro, “Ġa dibu'o vazega ġihi'ağa rae sausaune'ehe?”

⁵ Paulo'a naenaeniro, “Nego nabudi, e ani'e dibu'o vazega ġihi'ağa rae mene edereha. E ve'oreha, mazağa Buka Zağogano 'ahige rae mirihiro, 'Ġae mone azağa zuhi'azi'ete'e vazega ago rae sausauno'i.”[☆]

⁶ Ebu Paulo'a nu'orarote'e azağa bo'ağano nu'e Sadukea azağa zu nu'e Farisea azağa rae ederadu nu'onu'o zamağano ġihau ġoeriro, “Nego nabudi, e'e Farisea vazega zu Farisea vazega ubuga. E'e rune vazegani'a bare ġabodite'e zamare guhine'ete'e u'ano, kota 'ada edau'ohe.”

⁷ 'Ouge reirotene, Farisea azağa zu Sadukea azağani'a ta'irotitiro, ebu nu'onu'o azağa nidu'a rovote edaro.

⁸ Mazağa Sadukea azağa'e 'ahige rae reiro, “Rune vazega'e mene bare ġabodi'uma. Vaze'e viga o'o'a ebu tuğure viga zuni o'o'a.” U Farisea azağa'e e'e nidu'a mae ġihiniro.

⁹ 'Ougadu hara'a ufeta hune bororaro. Ebu Farisea azağa bo'ağano Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azağa nu'a edanadu Paulo bire'ena'a, 'ahige rae reiro, “Vaze 'ahi mazaono'o ve'oğa 'ahoga mene horone'ohe. Vine 'ahoga ga tuğure viga 'ahogani'a ani ġoreniro gaogi!”

¹⁰ Ta'iroze'a ufeta bororarotene, Paulo'e Iuda azağani'a hutube oname onainu. E'ano'o uti vazega ġihi'ağani'a ze Paulo sausauni'uma rae rihanadu uti azağa ziro, “Ovoradu nu'onu'o azağa mazaono'o Paulo riğa mae vağino'i ebu uti azağa radone neğa tutune onamo'i.”

¹¹ E'e ohe'ano Zuhi'a Boro'a Paulo uhiğano edanadu niro, “Inare rado'i. Ġae'a Ierusalemā eġe hari rae furenirrote'e teige Roma haba'ano zuni rae furen'i'uma.”

Paulo Matih rae Ġo'aniro

¹² Irarirotene, Iuda azağa nu'a nu'oranadu Paulo matih rae sifu ġo'aniro. Ze'e Paulo 'izema manogano mene oga'uma ga gagi'uma rae ġoereze rinede tiro.

¹³ 'Ouge ġoereze tirote'e azağa nidu'a'e 40 vitinoga.

¹⁴ Ze dibu'o vazega ġihi'ağa ġihi'ağa zu vaze boroboro vaġe aradu ziro, “Eme Paulo 'izema manogano ogomuni 'ahoga mene a'uma rae ġoerefe rinede teha.

¹⁵ E'ano'o zae mazao Paulo bare tuğunoga veize, za zu nu'onu'o azağani'a uti vazega ġihi'ağa uminine idağahe? Zae'a Paulo faifaine bare ġadini'uma rae no'i. 'Ougine, Paulo'a 'izema 'ada feurogano eme'a ibio manoga veize ruhibadu radi'uma.”

¹⁶ Rehano Paulo ezeğa ubugani'a zeġe'a toganoga igiro. Ebu Roma uti azağa radone neğa onamadu Paulo niro.

¹⁷ Ebu Paulo'a uti vazegā boro 'ahoga hune aradu niro, "Tahi'a iziga 'adi uti vazegā ġihi'aġa vaġe tutune onamo'i. Ani hari 'ahoga rae furenohatihi ra'ohe."

¹⁸ Ebu uti vazegā boro'a tahi'a iziga e'e uti vazegā ġihi'aġa vaġe tutune onamiro. Ebu ani uti vazegā ġihi'aġa niro, "Ġu'a vazegā Paulo'a huhadu 'ahige umiheha, 'Tahi'a iziga 'ahi uti vazegā ġihi'aġa vaġe tutune onamo'i. Ani'e hari 'ahoga rae furenohatihi ra'ohe."

¹⁹ Uti vazegā ġihi'aġani'a tahi'a iziga e'e genaġa abine onamadu ġadiniro, "Ġa nagini ihihi ra'ohe?"

²⁰ Ane'a niro, "Iuda azaġani'a ġoere idanadu ohogore Paulo'e zeġe nu'onu'o boro haba'a tutune onamoga rae umi'i'uma. Ze so'e Paulo faifaine bare ġadinihi rae ġe'uma.

²¹ E'ano'o ġa ġoereze ago ego'i. Mazaġa vaze nidu'a 40 vitinoga ibio Paulo matihi radu ganate radi'uma. Ze'e 'izema Paulo manogano mene oga'uma ga mene gagi'uma rae ġoereze rinede teha. Izidi ze'e ani manoga veize ruhibadu radiu'ohe zu ġae ġoere da'o guhine'ohe."

²² Uti vazegā ġihi'aġani'a niro, "Ġa e'e hariġa ihohata'a'e vazeni 'ahoga ago no'i." Ebu ani tuġune onamiro.

Paulo'a Kaisarea Tuġuniro

²³ Ebu uti vazegā ġihi'aġani'a uti vazegā boro aheu huze aradu ziro, "Uti azaġa 200 huze nu'ozo'i. Ebu uti azaġa 200 garaġotazeta zu hosi rana ehoradu utite'ete'e azaġa 70 huze nu'ozo'i. Ebu izidi ohere mada fu'o ġazaġa fare zamaġano iġunadu Kaisarea ovoro'i.

²⁴ Ebu Paulo veize hosi nu mo'i, ebu gavana vazegā Feliki vaġe faine tutune onamo'i."

²⁵ Ebu ani'a gavana vazegā veize so'a 'ahoga mirihiro,

²⁶ "Eġe, Kulaudio Lusia'a gavana vazegā ġihi'aġa Feliki mazao uhiu ġoe'a tuġure'ohe.

²⁷ Vaze 'ahi'e Iuda azaġani'a obone teadu matihi reiro. Rehano eġe'a uti azaġa nu teite onamadu Iuda azaġa mazaono'o mae vaġiniro, mazaġa ani Roma mone vazegā rae ederiro.

²⁸ Ebu e'e nagini u'ano Iuda azaġani'a maġunirote'e ederihiradu Iuda azaġa nu'onu'o boro zamaġano ani ohoniro.

²⁹ Ebu eġe'a ederiro, ani'a Iuda azaġa goro ġoe'a vari'irote'e u'ano kotao ohoniro, zu ani mazao haġai sau'a 'ahoga mene horonadu ġu'a neġano ohonoga ga runeo tuġunoga'e mene idaġa.

³⁰ Rehano e Iuda azaġani'a ani matihi rae ġo'anirote'e igiro 'ahine, ani'e ġae vaġe zogone tuġune'ohe. Ebu Iuda azaġa zuni ani kotao ohonihi reine, ġae zamao ze zeġe'a bare ani ve'oġa rae fureni'uma rae ziro."

³¹ E'ano'o e'e ohe'ano uti azaġa'e ze'a igirote'e idunaġano Paulo tutune ovoadu Antipatiri onamiro.

³² Irarirotene, hosi rana ehoradu utite'ete'e azaġani'a Paulo tutune Kaisarea ovoiro. U uti azaġa odao onamirota'a'e Ierusalem bare itiro.

³³ Uti azaġa hosi rana ehoradu utite'ete'e'a Kaisarea feurirotene, gavana vazegā so'a e'e haro ebu Paulo ani 'evoreo tiro.

³⁴ Ebu gavana vazegani'a so'a e'e me'odadu Paulo ġadiniro, "Ġa no'e haba'a vazegā?" Paulo'a naenaeni, "E Kilikia haba'a vazegā."

³⁵ Ebu gavana vazegani'a niro, "Ġa kotao oho'ihiradi ra'ete'e azaġani'a feurine, e ġae ġoere igi'uma." Ebu uti azaġa ziro, "Paulo'e kini Heroda ne zamaġano obone to'i zu faine ġiane rado'i."

24

Paulo'e Feliki zamao Ohoniro

¹ Mada fu'o enogano dibu'o vazega ġihi'aġa Anania'a vase boroboro ebu Roma goroġa edeġa vazega, niġa Teretulo teite Kaisarea ovairo. Ze gavana vazegani'a Paulo kotanoga veize ani 'utihi reiro.

² Ebu Paulo hune zounirotene, Teretulo'a gavana vazega mazao Paulo 'ute'ena'a niro,

“Vaze ġihi'aġa Feliki, ġa u'ano eme uniho manoga faġa maha, zu ġae edeġa u'ano habafe zamaġano ġau ġehaġani'a manoreha.

³ Ġae haġai manoga nidu'a u'ano, eme haba nidu'a zamaġano matu'e rudau'ena'a, ġae mazao manoga tauġi ra'ohe.

⁴ Madaġo'a mene ufeta hauġoga veize, ġa zamaġo manoga emeġe ġoere tahiġa geno egoga umi'e'ohe.

⁵ Vaze 'ahi'e emeġe'a ġiane'etene, haġai sau'a haġae'ete'e vazega. Ani'e haba nidu'a zamaġano Iuda azaġa tutuzadu harae ġunuġune'ohe, ebu Nazareta azaġa duġuru ibitozi'ohe.

⁶ Ani'e kuru neġa zuni sausaunihi radu emeġe'a obone tiro.*

⁸ Ġae hune'a ane ġadinine, emeġe'a ani moneo rae furene'ete'e ġoe'a nidu'a'e huga rae ederi'uma.”

⁹ Ebu Iuda azaġa zuni Teretulo ġoere atone'ena'a, ani ġoere'e huga rae reiro.

Paulo'a Ane Bare Biriro

¹⁰ Ebu gavana vazegani'a Paulo'a ġoeroga veize vadiga hina ta'oro harotene, Paulo'a ġoere iġuniro, “E edeġa, ġa'a muri ġehaġa Iuda azaġa kotaze'ohe. E'ano'o e'e matu'uheta ġae ubumao eġe bire'ete'e ġoe'a rae furene'ohe.

¹¹ E kuranoga veize Ierusalemata itirote'eano'o mada gaubanana aheu fare da'o maha. Ġa eġe ġoere'e huga rae zogone ederi'uma.

¹² E kotao ohohate'e azaġa'e eġe'a kuru neġa zamaġano vase teite ta'irotitoga mene horoniro. Ebu eġe'a nu'onu'o neġa zamaġano ga Ierusalemata zamaġano vase ġuġuvaġa tutuze harae tauġitaugoga mene horoniro.

¹³ Izidi zeġe'a eġe moneo rae furene'ete'e ġoe'a'e huga rae iho'e'ete'e vazega'e o'o'a.

¹⁴ Rehano e ġae mazao 'ahi rae furene'ohe. E zeġe'a ve'oġa rae ra'ete'e ibiġa, Iesu Ibiġano emeġe vouġa Badi'a mazao kurau'ohe, ebu Mose goro ġoe'a zu peroveta azaġani'a mirihirote'e ġoe'a nidu'a mae ġihine'ohe.

¹⁵ Ze'e Badi'a'a vase manoga zu vase sau'a nidu'a runeono'o bare ġabozite'e madaġa mae ġihine'ena'a, guhine'ohe. Eġe zuni zeġe teiġe, e'e guhine'ohe.

¹⁶ E'ano'o e iġaiġa Badi'a zu vase ubumao zamahe deheġano radoga veize inare'ohe.

¹⁷ E muri nu haba 'ahoga'ahogano radiunute'e enogano Iuda azaġa danaze hadi zenoga veize, zu Badi'a dibu'ohanoga veize bare Ierusalemata ariro.

¹⁸ E dehehe'ete'e haġaiġa hauġadu kuru neġa haba'ano radiu'enogano, Iuda azaġani'a horohiro. E'e zamaġano eġe uhiġano'e vase ġuġuvaġa o'o'a, ebu harae ġunuġunoga zuni o'o'a.

* **24:6 24:6** Ebu eme Mose goro ġoe'a hina kotanoga uratiro. ⁷ Rehano uti vazega ġihi'aġa, Lusja'a aradu emeġe 'evoreono'o ani riġa mae vaġiniro, ⁸ ebu ani 'ute'ete'e azaġa 'ahige rae ziro, 'Feliki vaġe onamo'i'!

¹⁹ E'e madaḡano Iuda azaḡa Asia haba'anono'o arirote'e'a e'ea radiro. Eḡe'a haḡai sau'a haḡairo rae reifone, zeḡe'a aradu ḡae mazao e'e rae furenifo.

²⁰ Ga Iuda azaḡa nu'onu'o boro zamaḡano eḡe mae ohohadu ḡadihirote'e madaḡano, Iuda azaḡa 'aha'a nagi haḡai sau'a eḡe mazao horonirote'e rae furenine manōḡa.

²¹ Eḡe'a zeḡe bo'aḡano edanadu ḡihau ḡoerirote'e ḡoe'a'e 'ahi da'o, 'Vaze'e runeono'o bare ḡabodi'uma rae ra'ete'e ḡoe'a mae ḡihine'ete'e u'ano, zae ubumao e kotahe'ohe."

²² Feliki'e Iesu Ibiḡa moneo faine ederiro 'ahine, kotaḡa 'uadu 'ahige rae ḡoeriro, "Uti vazēḡa ḡihi'aḡa, Lusia'a ovaine ḡoere ḡonaga re'uma."

²³ Ebu Feliki'a uti vazēḡa boro niro, "Paulo'e ḡu'a neḡa taufe'ete'e azaḡa 'evora to'i. Rehano ibihetaḡa'e ago 'ufuno'i ebu nabugani'a dananihi ro'idene, ago gararo'i."

Paulo'a Ḡu'a Neḡano Radiro

²⁴ Mada nu ḡarugano Feliki'a inugeta ariro. Inuga'e Iuda roḡaeḡa ebu niḡa'e Dunisila. Ze Paulo hune aradu Keriso Iesu mazao fie'ete'e moneo Paulo'a ihoze'ete'e igiro.

²⁵ Paulo'a vase'a haḡai duduḡa haḡae hunite'e, zu ze zeḡe'a bare haḡai sau'a hezahohau'ete'e, zu Badi'a'a vase kotazite'e moneo ḡoerirotene, Feliki'a ḡiḡaronadu niro, "Izidi'e e'e da'o! Ḡa onamine manōḡa. Mada manōḡa 'ahoga horonine, bare huḡadi'uma."

²⁶ Feliki'a 'ougirota'a'e mazaḡa Paulo mazaono'o hadi nu me'uma rae zamariro. E'ano'o ḡae ḡehaḡa Paulo hune aradu ane teite ḡoerinu.

²⁷ Muri aheu meirotene, Porokio Fesito'a Feliki iḡu'a meiro. Rehano Feliki'a Iuda azaḡa zama'a manoroga veize Paulo'e ḡu'a neḡano modiro.

25

Paulo'a Roma Kiniḡa Kotao Eda'uma reiro

¹ Fesito'a Kaisarea gavana vazēḡa reirote'e ḡarugano mada uḡidu meirotene, Ierusalem a itiro.

² E'ea dibu'o vazēḡa ḡihi'aḡaḡihi'aḡa zu Iuda azaḡa ibitozi'ete'e azaḡani'a ane vaḡe aradu Paulo kotao ohonoga veize uminiro.

³ Ze'e Paulo Ierusalem a bare tutune eroga veize barebare uminiro, mazaḡa ibio ganatadu Paulo matihi rae ḡo'aniro.

⁴ Rehano Fesito'a naenaenziro, "Paulo'e Kaisarea ḡu'a neḡano obone ti radiu'ohe, ebu eḡe zuni nariga e'e bare ovoe'ohe.

⁵ E'ano'o zae bo'aḡano vase boroboro nu zuni eḡe teite ovoadu Paulo'a haḡai sau'a 'ahoga haḡairo rae ro'idene, e'ea ani haḡai sau'a rae furen'o'i."

⁶ Fesito'a Ierusalem a mada fu'o uḡidu fare ga gaubanana zeḡe teite radirote'e enogano, Kaisarea ovoiro. Irarirotene, ani'e kota haba'ano ehoradu Paulo zamahu zounifine ḡoere tuḡuriro.

⁷ Paulo'a diuḡirotene, Iuda azaḡa Ierusalem aono'o ovairote'e'a ani ḡeḡemaḡe edanadu Paulo 'ute'ete'e ḡoe'a aduga ḡehaḡa rae fureniro. Rehano Paulo'a haḡai ve'oḡa haḡairote'e horonirote'e vazēḡa'e o'o'a radu e'e hariḡa'e huga rae rouga'e mene idararo.

⁸ Ebu Paulo'a ane bare bire'ete'e ḡoe'a rae fureniro, "E'e Iuda azaḡa goro ḡoe'a ga kuru neḡa ga Roma kiniḡa agirohau'ete'e ḡoe'a'e mene reiro."

⁹ Ebu Fesito'a Iuda azaḡa zama'a manoroga veize Paulo ḡadiniro, "Ḡa'e Ierusalem a itadu e'ea eḡe'a kota'oga urate'ehe?"

¹⁰ Paulo'a naenaeniro, "E'e Roma kiniğa kotao edau'ohe. E'ano'o kota 'ada kotahi'uma. Ġa'e hube hune edeġa, eġe'a Iuda azaġa mazao haġai sau'a mene haġairo.

¹¹ Eġe'a haġai sau'a haġadu uġuhi'uma rae ro'idene, e'e rudanoga zuni idaġa. Rehano Iuda azaġa 'ada'a rae furene'ete'e ġoe'a'e mene huga ro'idene, vase 'ahogani'a e zeġe 'evoreo ri'ihoga'e mene idaġa. E'e Roma kiniġani'a kotahoga urate'ohe."

¹² Fesito'a ane danane'ete'e azaġa ġadizirote'e enogano, Paulo niro, "Ġa'e Roma kiniġani'a kota'oga urate'e 'ahine, Roma kiniġa vaġe on-ami'uma."

Fesito'a Kini Agiripa teite Ġo'aniro

¹³ Mada nu enogano, kini Agiripa zu Berenike'a Fesito teite unihoga veize Kaisarea ariro.

¹⁴ Ze Fesito teite mada ġehaġa radiu'ete'e zamaġano, Fesito'a Paulo hariġa Agiripa me'odoharo, "Feliki'a 'ahao vase 'ahoga ġu'a neġano mae ohoniro.

¹⁵ E Ierusalem a itirotene, dibu'o vazegħa ġihi'aġaġihi'aġa zu Iuda azaġa boroboro'a aradu Paulo kotao ohoni'uma rae reiro, ebu runeo tuġunoga veize eġe'a kota ġonaga ġoe'a rouga umihiro.

¹⁶ E'ano'o e 'ahige rae ziro, 'Roma gorogħa'e 'ahiguġa. Kota zamaġano'e vase 'ahoga 'utine, vase a'a'e ibite geno 'ute'ete'e azaġa zamao edanadu ane'a bare bire'ete'e ġoe'a rae fureni'uma. E'e ġarugano ġonaga ġoe'a rae furenadu zeġe 'evoreo ri'ini'uma.'

¹⁷ E'ano'o zeġe'a eġe teite Kaisarea ovairotene, madaġa mene fanediro. Irarirotene, e kota haba'ano ehoradu vase e'e zamahu zounifine ġoere tuġuriro.

¹⁸ Ani 'utirote'e azaġani'a ani moneo ġoere nunu rae fureniro rehano, eġe'a zamarirote'e haġaiġa sau'ani 'ahoga'e o'o'a.

¹⁹ Rehano ze'e zeġe Badi'a mazao kurau'ete'e moneo zu rudarote'e vazegħa 'ahoga, niġa Iesu moneo Paulo teite ta'irotitiro. Paulo'a Iesu'e 'ize ġabode'ohe rae furene'ohe.

²⁰ E'e moneo e nougenouge kotanoga'e mene ederiro. E'ano'o Paulo'a Ierusalem a itadu e'ea kotanoga urate'e ga mene'e ġadiniro.

²¹ Rehano Paulo'e Kaisarea ġu'a neġano radoga uratiro, onamo Roma kiniġani'a kotani'uma. E'ano'o uti azaġa ġorezadu ani ġu'a neġano obone tiro, onamo Roma kiniġa vaġe tuġuni'uma."

²² Ebu Agiripa'a Fesito niro, "Eġe hune'a ani ġoere igihi." Fesito'a niro, "Ġa ohogore ani ġoere igi'uma."

Paulo'a Kini Agiripa zamao Ġoeriro

²³ Irarirotene, Agiripa zu Berenike'a dabua manogħa rohorohoġeta haġadu uti azaġa ġihi'aġaġihi'aġa zu Kaisarea azaġa boroboro teite kota diuġiro. Ebu Fesito'a uti azaġa zeadu Paulo zamahu zouniro.

²⁴ Ebu Fesito'a ġoeriro, "Kini Agiripa zu emeġe teite 'ahi arate'e azaġa nidu'a, za vase 'ahi ġiane'ohe. Ierusalem a zu 'ahao Iuda azaġani'a ani'e ġabode radoga mene idaġa rae huau'ena'a, eġe mazao ani 'ute'ohe.

²⁵ E ani runeo tuġunite'e haġaiġa 'ahoga mene horoniro. Rehano ani'e Roma kiniġani'a kotanoga urate'e 'ahine, ani Roma kiniġa vaġe tuġuni'uma ra'ohe.

²⁶ Rehano e'e Roma kiniġa veize nouge rae mirihi'uma? Mazaġa e ani haġai sau'a 'ahoga mene horoniro. E'ano'o zae'a ani ġadinadu eġe'a

mirihite'e goe'a ederoga veize, kini Agiripa ane hune zamao zu zae nidu'a zamao tutune areha.

²⁷ Mazağa ege'a zamare'etene, gu'a vazega 'ahoga Roma kiniğa mazao tuğunine, ane ve'oga mirihadu tuğuni'uma."

26

¹ Ebu Agiripa'a Paulo niro, "Gae veize goeroga'e idağa." E'ano'o Paulo'a 'evo'a mae gihinadu goere gadahiro,

² "Kini Agiripa, e'e izidi matu'e'ohē, mazağa Iuda azağani'a goere aduga nidu'a ege rana ri'ine'ete'e u'ano, e gae zamao ege'a bare birifine goere'ohē.

³ Ga'e Iuda azağa hağai zu zege'a ta'irote'ete'e goe'a'e faine edere'ohē. E'ano'o e umi'e'ohē, ege goere 'ahi faine ego'i onamo gonaga.

⁴ Ege'a kome'anono'o nouge radiunuta'a'e Iuda azağa nidu'a'e edeğa. Ze ege'a Iuda azağa bo'ağano ebu Ierusalemā zamağano nouge radiunuta'a'e edeğa.

⁵ Ze gabonehe gadaheganono'o edeğa 'ahine, ze'a uratine, e'e Farisea vazega ibigano radiu are'ete'e moneo zege'a rae furenoga zuni idağa. Farisea azağa'e Iuda azağa nidu'a bo'ağano Mose goro goe'a inare hegote'ete'e azağa.

⁶ Ebu izidi e'e Badi'a'a emege vouğa mazao goitorirote'e goe'ani'a hudanoga guhine'ete'e u'ano, kotao edau'ohē.

⁷ Emege urabo gaubanana aheu fare'e e'e goe'ani'a hudanoga radu guhine'ohē, ebu ohere zu madai Badi'a veize inare gaue'ohē. Kini Agiripa, e'e goitore goe'a guhine'ete'e u'ano, Iuda azağani'a ege 'ute'ohē.

⁸ Za'e nougadu Badi'a'a rune azağa bare gaboze'ete'e mene mae gihine'ohē?

⁹ Ege zuni ibite Nazareta vazega Iesu ni 'uoga veize inarahe nidu'a hina gau'uma rae zamariro.

¹⁰ E 'uguğa hağaiğa Ierusalemā hağairo. Ebu dibu'o vazega gihi'ağagihi'ağa niğano Zuhi'a Boro mone azağa gehağa gu'a neğano ohoziro, zu ze zimi ruzihi rae reirote'e goe'a ege'a mae gihiniro.

¹¹ Ebu nu'onu'o neğa nidu'a diugadu gae gehağa aduga ziniro, ebu ze Iesu niğa rae sausaunoga veize te'ote'oziro. Ebu e mağune rudarote'e u'ano, haba fağano ne 'ahoga'ahoga onamadu Zuhi'a Boro mone azağa sausauziro."

*Paulo'a Nougouge Iesu mazao Firote'e Hariğa rae Fureniro
(Apostolo 9:1-19, 22:6-16)*

¹² "Mada 'ahogano e'e 'ougihi radu dibu'o azağa gihi'ağagihi'ağa niğano goereze odohadu Damaseko onamiro.

¹³ Kini Agiripa, e madai kirikiri Damaseko ibigano oname'ete'ea, adureono'o agağa boro'a agaranoga horoniro. E'e agağa'e mada agağa vitinoga. Ege zu ege teite oname'ete'e azağa agafi ovairo.

¹⁴ Emege nidu'a rahao higau bauriro. Ebu e Heberu goe'ano ihi'ete'e agoğa 'ahoga igiro, 'Saulo, Saulo, ga nougadu ege sausauhe'ohē? Ga ire meigameiga futunine, ga gae'a bare sausau'e'ohē.'

¹⁵ Ebu ege'a gadiniro, 'Zuhi'a Boro, ga iniu?' Zuhi'a Boro'a naenaehiro, 'E'e Iesu, gae'a sausaune'ete'e vazega.

¹⁶ Igunadu edano'i. Ga'e ege tuğure vazegano oho'ifine, zu gae'a horonate'e hariğa vase mazao me'odifine, ebu ege'a iho'ite'e goe'a rae furenifine, ege'a gae mazao fureraro.

¹⁷ E Iuda azağa zu Iuda mene azağa mazaono'o ġa ġabo'adu Iuda mene azağa mazao tuġu'i'uma.

¹⁸ A'e, ubumaze ra'anozenadu ze uzabono'o agağa moneo mae ġihuzoga veize, zu Satani 'u'uġanono'o mae vaġizadu Badi'a mone rouga veize ra'ohe. 'Ougine, haġaize sau'a eġe'a rae modi'uma, zu ze'e eġe mazao fiadu Badi'a mone azağa teite 'auġi'uma.'"

Paulo'a Kotao Haramiro

¹⁹ "E'ano'o kini Agiripa, e'e adureono'o fureranadu ihohirote'e ġoe'a da'o hegote'ohe.

²⁰ E ibite Damaseko azağa mazao, Ierusalem azağa mazao, Iudea haba azağa nidu'a mazao, ebu Iuda mene azağa mazao zuni 'ahige rae haramiro, 'Zamaze ġihunadu Badi'a vaġe aro'i. Ebu haġai manoga haġae'ena'a, zamaze ġihunate'e fureno'i.'

²¹ Eġe'a 'ougirote'e u'ano, Iuda azaġani'a kuru neġano obohe teadu uġuhe ruhihi reiro.

²² Rehano Badi'a'a danahe onao izidi, e 'ada edau'ohe, ebu vase kome'anono'o boro ġonaga zeġe nidu'a mazao hari tiba hina rae furene'ohe. E'e ġoe'a'e peroveta azağa zu Mose'a vesu'u nagini'a furera'uma rae reirote'e ġoe'a.

²³ Ze 'ahige rae fureniro, 'Keriso'a aduga hidi'uma, ebu rune azağa bo'aġano ibite bare ġabodi'uma, ebu ane'a Iuda azağa zu Iuda mene azağa mazao ġabone hidite'e agaġağa harami'uma.'"

²⁴ Paulo'e 'ouge reirotene, Fesito'a ġihau ġoeriro, "Paulo! Ġa babo-raneha! Ġae edeġa ufeta boro'a ġa mae babo'eha."

²⁵ Rehano Paulo'a naenaeniro, "Ġihi'a vazega Fesito, e'e mene babo-raneha. Eġe'a ra'ete'e ġoe'a'e hube zu eda'eġa.

²⁶ Kini Agiripa'e 'ahi nidu'a edeġa 'ahine, e'e mene rihau'ena'a huga ġoere'ohe. E'e edeġa, kini Agiripa'e 'ahi nidu'a igi hauġiro, mazağa e'eguġani'a guni'a neġano mene fureraro.

²⁷ Kini Agiripa, ġa peroveta azağa ġoere mae ġihine'ehe? E edeġa, ġa mae ġihine'ohe."

²⁸ Ebu Agiripa'a Paulo niro, "Ġa mada futu'ano ġoere tahiġa rae furenadu eġe'a Keriso mazao fie'ete'e vazega re'uma rae ra'ehe?"

²⁹ Paulo'a naenaeniro, "Mada futu'a ga faġa'e ago zamaro'i. E ġa zu 'ada igi'ete'e azağa nidu'a eġe teigoga veize Badi'a mazao kurau'ohe. E ġu'a neġano ohohirota'a'e ahiġa."

³⁰ 'Ougadu kini Agiripa, gavana vazega Fesito, zu Berenike, ebu e'ea ehore radiu'ete'e azağa nidu'a iġune edaro.

³¹ Ze nu'onu'o neġanono'o buanadu ġoretitiro, "Vaze 'ahi'e runeo tuġunite'e ga ġu'a neġano ohonite'e haġaiġa sau'a mene haġairo."

³² Ebu kini Agiripa'a Fesito niro, "Vaze 'ahi'e Roma kiniġani'a kotanoga mene uratifone, ani ġu'a neġanono'o mae bunifo."

27

Paulo Roma Tutune Onamiro

¹ Fesito'a eme Itali haba'a onami'uma rae reirotene, Paulo zu ġu'a azağa nu'e uti vazega 'ahoga, niġa Iulio 'evoreo ri'iziro. Iulio'e Roma kiniġa uti azağa ibitozi'ete'e vazega boro 'ahoga.

² Ebu eme'e Adaramateno ne ġasiġano tiriro. Ġasi a'a'e Asia haba'a toġatoġaġano tuetue ragaviro. Eme e'e hina ruhau onamiro. Makedonia

haba'ano Tesalonika vazega 'ahoga, niga Arisitako zuni emege teite onamiro.

³ Irarirotene, eme Sidonoo feuriro. Iulio'e Paulo mazao manoga hagae'ena'a, Paulo'a ane edega azağa vağadu nagini'a ferene'ete'e mouga'e idağa reiro.

⁴ Ebu e'eano'o hena bare ruhanadu Kupuro 'umuğa genağano 'afe ruhau onamiro, mazağa zavarare emege haohaofe arinu.

⁵ Ebu Kilikia zu Pamufulia haba'a davaraga boha'ano ruhau onamo Lukia haba'ano Murao hebetiro.

⁶ Ebu e'e haba'ano uti vazega boro'a Itali haba'a oname'ete'e gasiga horoniro. A'e Alesanderia gasiga. Ani'e eme e'e gasigano tutufe tiriro.

⁷ Ebu mada gehaga te'ote'au'ena'a, negane ruhau onamo Kenido davaraga boha'ano feuriro. Zavara'e 'ize haohaofe arinu 'ahine, e'e moneo ruhau onamoga mene idararo. E'ano'o eme Salomone moneğudune onamadu Kerete 'umuğano 'afe ruhau onamiro.

⁸ Ebu te'ote'au'ena'a, zavarare haone e'e 'umuğa genağa uni ruhau onamo Lasea neğa uhiğano Toğatoğa Manoga rae hune'ete'e toğatoğano hebetiro.

⁹ 'Ouge'ena'a, mada gehaga hauğiro 'ahine, gasio ruhau onamoga'e riga zu gigaroga. Mazağa Iuda azağani'a ogomu moneo zağozage'ete'e madağa'e vitaro. E'e enogano'e zavarare madağani'a feuriro ebu ruhau'ete'e batoga 'ai hauğiro. E'ano'o Paulo'a 'ahige iraduguziro,

¹⁰ "Zae nidu'a, ege'a giane'etene, eme ruhau onamine sau'a hidi'uma. Gasi zu tohefe nidu'a'e davarao hunuhuni'uma ebu gabonefe zuni sauta'uma."

¹¹ Rehano uti vazega boro'e Paulo goere mene mae gihinadu gasi mirune'ete'e vazega zu gasi vazega goere da'o mae gihiniro.

¹² Hebetirote'e toğatoğa'e zavarare zu nahune madağano'e mene manoga u'ano, vase nidu'a'e e'e haba'anono'o ruhau buaro. Ebu Foinike toğatoğa onamadu e'ea zavarare zu nahune madağa meihi rae reiro. Foinike toğatoğa'e Kerete 'umuğano toğatoğa 'ahoga, a'e mada'a zubure'ete'e mone'e boha'a.

Zavarare Boro'a Davarao Feuriro

¹³ Ebu zavarare kauri moneono'o tahitahe aradu ze 'ane mada manogani'a areha reiro. E'ano'o gasi miniga hutube zounadu Kerete 'umuğa genağa da'o uni ruhau onamiro.

¹⁴ Rehano mene fağa onamirotene, zavarare boro bagağani'a 'umu raganono'o gudau ovairo. A'e Iurakulono rae hune'ete'e zavaraga boro.

¹⁵ Ebu gasio ragati aradu zavarare roğoroğe onamoga mene idağa 'ahine, zavarare da'o magananiro.

¹⁶ Ebu Kauda 'umuğa kome'a genağa 'afe diugirotu'u gasi kome'a garuna ahasinute'e riga hutube zouniro.

¹⁷ Ebu gasi gau azağani'a gasi ahase zounirotene, mini hina gasi boro tatuhe ogoru tiro. Ze'e igite gasi'a ruhau onamadu Surutiso haba'a heta'ano rameru'uti'uma rae riharo. E'ano'o gasi faraiğa zuni hutube bunadu zavarare maganani ruhau oname tauğiro.

¹⁸ Rehano zavarare 'ize ufeta boro. E'ano'o irarirotene, gasi gau azağani'a gasi ufinoga radu odohirote'e toheğa davarao maemae modiro.

¹⁹ Ebu mada uğiduğa meirotene, gasio odohe gaue'ete'e gauga zuni maemae modiro.

²⁰ Eme mada gehaga mada zu buzuvare mene horoniro, zu zavarare ufeta hune sautu radiro. E'ano'o eme'e mene gabodi'uma rae zamariro.

²¹ Ze mada ġehaġa oganoga mene idararotene, Paulo'a zeġe zamao iġune edanadu ziro, "Zae nidu'a, eġe ġoere mae ġihinadu Kerete 'umuġanono'o mene ruhau buafone, 'ahige aduga mene hidifo zu toheze mene maemae modifo.

²² Rehano e izidi 'aha zi'ohe. Inaro'i, mazaġa vazeni 'ahoga mene dauġi'uma, u ġasi da'o'e dauni'uma.

²³ Badi'a'e eġe Zuhi'a Boro ebu e ani veize gaue'ohe. Badi'a tuġure vigani'a ohoġore ohere eġe uhiġano edaneha,

²⁴ ebu 'ahige ġoreheha, 'Paulo, ago rihano'i. Ġa'e Roma kiniġa zamao edau huni'ma. Badi'a'a ġae mazao manōġa furenadu ġae teite idaġa ruhau'ete'e azaġa nidu'a'e Badi'a'a ġabozi'uma.'

²⁵ E'ano'o zae nidu'a inaro'i! E Badi'a tuġure vigani'a ehate'e ġoe'a nidu'a huda'uma rae mae ġihine'ohe, zu Badi'a mazao fie'ohe.

²⁶ Rehano eme'e zavara'a hudi onamadu 'umu 'ahoga heta'ano ġasi'a ehoru'uma."

Ġasi'a Fahau Ġuzuhiro

²⁷ Ohere gaubanana ġazaġa fare meirotene, Adaria Davaraġano zavara'a 'ize hudi vaevaefinu. Ebu e'e ohe'a nemaġano ġasio gaue'ete'e azaġa'e gaba ruhau hanite'ete'e ederiro.

²⁸ E'ano'o ze davara hoe'a idanirotene, a'e 40 mita heuġa. Ebu mada tahiġa enogano bare idanirotene, a'e 30 mita reiro.

²⁹ 'Ougadu eme riharo, mazaġa ġasi'a vatava rana rameru'uti'uma reiro. E'ano'o eme ġasi miniġa ġazaġa ġasi ariġa ġuzuġanono'o mae davarao feuniro, ebu ġarihe iraroga veize guhiu radiro.

³⁰ E'e zamaġano ġasi gau azaġani'a miniġa owoe bune'ohe rae ġurire'ena'a, ġasi kome'a fui'adu zazo'ano owoe buniro.

³¹ Rehano Paulo'a uti vazēġa boro zu uti azaġa ziro, "Ġasi gau azaġani'a ġasi 'ahaono'o vaġinine, za'e mene ġabodi'uma."

³² E'ano'o uti azaġani'a ġasi kome'a owoe dabanate'e miniġa tene re'adu ruhune modiro.

³³ Ebu irara'a hanitirotene, Paulo'a zeġe nidu'a ziro, "Ogomu ano'i. Za mada gaubanana ġazaġa fare zamaze adudu'ena'a guhiu areha. Ebu ogomuni 'ahoga zu mene aneħa.

³⁴ E'ano'o e umize'ohe. Ahirize'a inaradu ġabone hidoga veize izidi ogomu nu ano'i. Zae vadiniono'o igu tibani zuni mene dauġi'uma."

³⁵ Paulo'a 'ouge zirote'e ġarugano 'uvahu odoga madu vase nidu'a ubumao Badi'a mazao ite kuraro ebu vaheġadu aro.

³⁶ 'Ougadu zeġe nidu'a inaradu ogomu mae aro.

³⁷ Ġasi e'e zamaġano'e emeġe nidu'a 276'a ehore radiro.

³⁸ Zeġe nidu'a ogomu au idararotene, ġasi'a ufiranoga veize ogomu nidu'a davarao mae modiro.

Ġasi'a Melite 'Umuġano Fahau Ġuzuhiro

³⁹ Ohereda'o mada'a agaru feurirotene, ze no'e haba'ano ruħaunuta'a'e aġu'a. Rehano ze'e haba ġuniġa hesaġeta moneni horoniro. E'ano'o ze idaraune e'e hesaġa ranao ġasi odohe tiri'uma rae zamariro.

⁴⁰ Ze ġasi miniġa davara zamaġano tene ri'i modiro, ebu reva ogoru tirote'e miniġa fui'iro. Ebu zavara veize farai hutube ġihinadu hesa mone reve onamiro.

⁴¹ Rehano ġasi'e heta'ano tutuhanadu zazo'a ġoha'e e'ea teadu mene hune hagariro. Ebu avaġa ġuzu'e sa'u boroboro'a kafene vaheġadu faharo.

⁴² Ebu uti azaḡani'a ḡu'a azaḡa'e zimi hauḡi'uma rae togaziro, mazaḡa ze'a ḡemabe onamadu ferau ḡouri'uma rae zamariro.

⁴³ Rehano uti vazega boro'e Paulo ḡabonihi radu uti azaḡa garariro. Ebu ḡoere riḡa ziro, "Ḡema edeḡa azaḡa'e ibite rafatadu ḡemabe onamo'i ebu gabao tiro'i!

⁴⁴ U ḡema aḡu'a azaḡa'e ḡasi ireḡa rugaruga hina kame ḡemabe onamo'i!" 'Ouge haḡadu zeḡe nidu'a gabao ḡemabe tiriro zu ḡabode ḡouri.

28

Melite 'Umuḡano Feuriro

¹ Emeḡe nidu'a ḡaboga gabao tirirotene, a'e Melite 'umuḡa rae ederiro.

² 'Umu e'e azaḡani'a eme faifaine danafiro. Iruḡu'a ru'aro ebu nahune'a biaro 'ahine, ze mae ḡihife'ena'a, ire rabibofiro.

³ U Paulo'e ire sinuḡa ḡura'e madu ire roga rana mae ti'enogano, Zarama ire gigi'ani'a giginadu ire sinuḡanono'o veore buaro ebu Paulo 'evo'ano vihone giganiro.

⁴ Ebu 'umu e'e azaḡani'a mohe e'e Paulo 'evoreo ḡiruḡiranoga horonirotene, ze neneḡaniro, "Vaze 'ahi'e hezo'e gorugoru vazega. Ani davarao mene hunuhuneha rehano, e'e naeḡa hau'ete'e badi'aḡa'e ane'a ḡabode radoga mene urateha."

⁵ Rehano Paulo'a mohe ire roga rana itine modiro ebu sau'ani 'ahoga mene hidiro.

⁶ Ze'a Paulo'e 'ahi'ani'a mini'uma ga zogone higau bauradu ruda'uma rae zamare'ena'a, ḡiane radiro. Ze faḡa hune 'ouge ḡiane radiro, rehano ḡauni 'ahoga ani mazao mene furerarotene, ze nufe zamaradu 'ahige rae reiro, "Ani'e badi'a 'ahoga!"

⁷ 'Umu e'e zuhi'aḡa, niḡa Pobelio, ane haba'e uhiḡano e'e. Ani'a eme hufadu neḡano tutufe zoufiro ebu mada uḡidu taufiro.

⁸ U Pobelio moga'e uginadu evaneo baze radiunu. Ani ahiri'e gigi'a bagaḡa zu ru sororinu. E'ano'o Paulo'a diuḡe ḡianadu kuraro ebu 'evo'a ane rana teadu fainiro.

⁹ 'Uguḡani'a furerarotene, ugi azaḡa 'umu e'ea radiunute'e nidu'a Paulo vaḡe aradu ane'a faiziro.

¹⁰ Ebu ze nigufe'ena'a, ḡahunone ḡehaḡa rifiro. Ebu e'e 'umuḡanono'o ruhau vaḡinihi reirotene, ze emeḡe ragavo veize ferefe'ete'e toheḡa ḡehaḡa rifiro.

Paulo'a Romao Feuriro

¹¹ Eme bato uḡidu e'e 'umuḡano radirote'e enogano, ḡasi 'ahogano tiradu e'e haba'a mode iḡuniro. E'e ḡasiḡa'e nahune madaḡani'a hauḡoga veize Melite 'umuḡano guhiu radiro. A'e Alesanderia ne ḡasiḡa, niḡa'e Badi'a Ato'a.

¹² Eme ruhau onamo Surakusao hebetadu mada uḡidu e'ea radiro.

¹³ Ebu hena onamo Regionio hebetiro. Ebu mada tiba radirotene, arirote'e ibiḡa ḡaruganono'o zavara'a ariro 'ahine, eme ruhau onamadu mada aheuḡano Puteoli toḡatoḡao feuriro.

¹⁴ E'ea fie'ete'e azaḡa nu hidirotene ze emeḡe hufadu zeḡe teite fura tiba radiro. E'e enogano, eme gabao onamadu Roma haba'ano feuriro.

¹⁵ Roma zamaḡano fie'ete'e azaḡa'e emeḡe hariḡa igiro. Ebu haofe aradu vase nu'e Apia serosero haba'ano zu nu'e I'udo Neḡa Uḡidu* rae hune'ete'e

* 28:15 28:15 Taveni

neġano hidititiro. Paulo'a horozitotene, Badi'a mazao manoġa tauġi rae reiro ebu zamaġani'a inariro.

Paulo'a Romao Haramiro

¹⁶ Eme Romao feurirotene, Paulo'e tuġunadu ane da'o ne 'ahogano radiro. Ebu uti vazegħa 'ahogani'a da'o Paulo ġiane radiro.

¹⁷ Ebu mada uġidu enogano, Paulo'a Iuda azaġa ibitozi'ete'e azaġa ane neo huze nu'oziro. Zeġe'a nu'orarotene, Paulo'a ziro, "Nego nabudi, e emeġe nabudi mene sausauzinu zu vouġafe haġai mene he'ehe'enin. Rehano Iuda azaġani'a Ierusalemāo obohe teadu Roma azaġa 'evoreo ri'ihiro.

¹⁸ Roma azaġani'a ġadihiro rehano, ze ura tuġuhe buhihi reiro, mazaġa runeo tuġuhi'uma haġaġa sau'a mene horoniro.

¹⁹ Rehano Iuda azaġani'a mene uratiro 'ahine, e'e ibi 'ahoga o'o'a radu Roma kiniġani'a kotahoga veize umidiro. Rehano e eġe ġoere ġumu azaġa 'utihi rae mene reiro.

²⁰ E'e u'ano, e za ġiazadu ġorezoga veize huzeha. Isaraela azaġani'a guhine arinute'e vazegħa u'ano, e'e ġu'a neġano radiu'ohe."

²¹ Ebu ze naenaeniro, "Eme'e Iudea haba'anono'o ġae moneo so'ani 'ahoga mene meiro. Ebu vazeni 'ahoga Iudea haba'anono'o feuri arirote'e'a ġae moneo sau'ani 'ahoga mene rae fureniro zu mene me'odiro.

²² Rehano eme ġa'a nouge reihi ra'ete'e igihi ra'ohe. Mazaġa eme edegħa, haba nidu'a zamaġano vaze nidu'a ġae mone azaġa hezahozini'ohe."

²³ Ebu ze Paulo teite bare nu'oranoga veize mada 'ahoga ohoniro. E'e madaġa meitotene, Iuda azaġa ufeta ġehaġani'a aradu bare ane radone haba'ano nu'oraro. Paulo'e oherebauono'o onamo ġorava, Badi'a'a zuhi'azi'ete'e moneo rae fureniziniro. Ebu Mose goro ġoe'a zu peroveta azaġa buka zamaġanono'o Iesu hariġa hame'ena'a, ze Iesu mae ġihinoga veize inare ġoreziro.

²⁴ Vaze nu'e Paulo ġoere mae ġihiniro, u nu'e mene mae ġihiniro.

²⁵ Ze zeġe bo'aġano zamaze mene tiba radu iġunihi reirotene, Paulo'a 'ahige rae ziro, "Vine Zaġoġani'a peroveta vazegħa Isaiaono'o vouġaze zirote'e ġoe'a'e huga. Ani'a 'ahige rae reiro,

²⁶ 'Iuda azaġa vaġe onamadu 'ahige zo'i,

"Za'e igi'e rehano, huga'e mene ederi'uma.

Za'e horone'e rehano, huga'e mene horoni'uma.

²⁷ Mazaġa 'adi duġuru zama'e tuġa

zu teġaze'e uhuġa

zu ubumaze'e kuruġa.

Ze mene 'ougifone, ubumaze hina horonifo,

teġaze hina igifo,

zamazeo ederifo.

Ebu ġihuradu e ze faizifo."*†

²⁸ E'ano'o zae'a ederoga veize ġoere 'ahi zi'ohe. Badi'a'a ġabone zini'ete'e hariġa'e Iuda mene azaġa mazao zuni rae fureniro, ebu ze e'e hariġa mae ġihini'uma."†

³⁰ Paulo'e muri aheu niduga 'ize ġu'a neġano radiunu. Ġu'a neġa a'e ane'a naeġa haġae'ete'e neġa, ebu iniu ane vaġe are'ete'e azaġa nidu'a mae ġihizinu.

* 28:27 28:26-27 Isaia 6:9-10 † 28:28 28:28 ²⁹ Paulo'a 'ouge rae goreze hauġirotene, Iuda azaġa'e oname gouriro ebu zeġe'a bare riġa ta'itotitiro.

³¹ Paulo'e mene rihau'ena'a, Badi'a'a zuhi'azi'ete'e moneo haraminu, zu Zuhi'a Boro Iesu Keriso moneo ihozinu. Ebu vazeni 'ahogani'a zuni mene gararoharo.

Roma Roma Ekalesia veize Paulo'a Mirihirote'e So'ağa Ihore Ġoe'a

So'a 'ahi'e Paulo'a Korinto zamaġano mirihiro. Roma ekalesia zamaġano Iuda azaġa zu Iuda mene azaġa'e tiburu radiunu. So'a 'ahi zamaġano Paulo'e 'ahige ihofe'ohe: Emeġe nidu'a'e haġai sau'a azaġa. Eme Mose goro ġoe'a hegotadu ġabone mene hide'ohe, rehano Iesu mazao fie'ete'e u'ano ġabone hide'ohe. Iesu mazao fie'ete'e azaġa'e Badi'a'a duduġa rae huze'ohe. Vaze haġai sau'a u'ano, ze Badi'a mazaono'o fararo, rehano Iesu'e Badi'a zu vaze bo'aġano nema vazegano radu Badi'a'a vaze teite bare unihiro. Iesu'a eme'e haġai sau'anono'o bohafe bufiro. Paulo'a ekalesia azaġa'e nougenouge radite'e zu nougenouge Badi'a veize gauite'e moneo zuni mirihiro.

¹ Eġe, Paulo'e Keriso Iesu tuġure vazegā. Badi'a'a eġe huhadu apostolo vazegano reiro, ebu Badi'a hari manoga haramoga veize avo mae ohohiro.

² Hari manoga 'adi'e Badi'a'a ane peroveta azaġa mazaono'o Buka Zaġogano mirihiro. A'e Badi'a'a irina ġoitorirote'e ġoe'a.

³ Hari manoga 'adi'e ane Ubuga moneo ġoeriro. Ani'e ahirio fureranadu Davida marigano reiro,

⁴ ebu Vine Zaġogaono'o rune azaġa bo'aġano bare ġabodadu Badi'a'a ani'e Badi'a ubuga inaraġa rae fureniro. Ani'e emeġe Zuhi'a Boro, Iesu Keriso.

⁵ Ani u'ano Badi'a'a emeġe mazao manoga furenadu eme'a apostolo gauġa meiro. A'e, eme'a Iesu Keriso veize Iuda mene azaġa nidu'a tutuzadu zeġe zuni ani mazao fifine zu ani hegotifine ra'ohe.

⁶ Zae zuni Iuda mene azaġa bo'aġano Iesu Keriso mone azaġa rae rouga veize huzirote'e azaġano reiro.

⁷ E Roma ekalesia azaġa nidu'a veize so'a 'ahi mirihe'ohe. Badi'a'a zae zamare'ohe ebu za'e ane mone azaġa reifine huziro.

Badi'a emeġe Mama zu Zuhi'a Boro Iesu Keriso'a zae mazao manoga zu zama roġegā zini'eno'i.

Badi'a mazao Manoga Tauġi rae Reiro

⁸ Ibite geno, e Iesu keriso u'ano zae nidu'a moneo eġe Badi'a mazao manoga tauġi ra'ohe, mazaġa zae'a fie'ete'e hariġani'a haba nidu'a zamaġano bororu oname'ohe.

⁹ E Badi'a Ubuga hari manoga haramena'a, zamahe nidu'a hina Badi'a veize gaue'ohe. Badi'a'a e eġe kuruo iġaiġa zae zamare'eta'a'e huga rae furene'ohe.

¹⁰ Badi'a urao eġe'a zae vaġe amite'e ibiġa 'ahoga izidi ani'a bohanoga veize e kurau'ohe.

¹¹ E zae vaġe amoga urate hune'eta'a'e vine ġahunoneġa nu zae teite ġahugadu inarazifine ra'ohe.

¹² A'e, e'a zae teite radiu'ena'a, zae zu eġe'a fie'ete'eano'o inaratitifine ra'ohe.

¹³ Nego nabudi, e ġae ġehaġa zae vaġe amihi rae toġaniro rehano, ġau nunu'a e'e ibiġa 'uido onao izidi. Za'e e'e moneo ederoga e urate'ohe. E Iuda mene azaġa nunu bo'aġano gauadu huga nu hirivirote'e teige, zae bo'aġano zuni huga hirivoga veize zae vaġe amihi rae reiro.

¹⁴ E'e edeḡa azaḡa* ga guni'a azaḡa, ebu huhuzaḡa ga kauriḡa azaḡa, zeḡe nidu'a mazao hari manoḡa harame hunite'e gaḡa meiro.

¹⁵ E'ano'o e Romao radiu'ete'e azaḡa, zae mazao zuni hari manoḡa haramoga urate hune'ohe.

Hari Manoḡa Gigi'aḡa

¹⁶ E hari manoḡa moneo mene mazagaroh'e'ohe, mazaḡa hari manoḡa 'ahi'e fie'ete'e azaḡa nidu'a ḡaboze'ete'e Badi'aḡa gigi'aḡa ra'ohe. Ibite geno Iuda azaḡa ebu hena Iuda mene azaḡa ḡaboze'ohe.

¹⁷ Hari manoḡa'e Badi'a'a nougenouge eme'e ane ubumao duduḡa rae ra'ete'e moneo rae furene'ohe. Ḡadaheḡanono'o onamo ḡonagano, emeḡe'a fie'ete'e u'ano ani eme'e duduḡa rae ra'ohe. Buka Zaḡoḡano 'ahige rae mirihiro, "Badi'a ubumao duduḡa rae ra'ete'e azaḡa'e fie'ete'e u'ano radi'uma."☆

Vaze Haḡai Sau'a Nunu

¹⁸ Haḡai duduḡa mene haḡadu ḡoere huga 'ue'ete'e azaḡani'a Badi'a mene gubane'ohe zu haḡai sau'a haḡae'ohe. Badi'a'a haḡaize 'uguḡa nidu'a agirohau'ohe zu adureono'o zamaḡa ḡugi'a furene'ohe.

¹⁹ Badi'a'a ze maḡunozi'uma, mazaḡa Badi'a moneo edemazi'ete'e ḡauḡani'a zeḡe mazao deheru fureraro. Badi'a'a ze'e ane moneo ederifine dehene ihoziro.

²⁰ Badi'a'a adure zu raha haḡairote'e madaḡanono'o onao izidi, Badi'a moneo mene horone'ete'e ḡauḡani'a deheru fureraro. Eme'e ane gigi'aḡa radiu tuḡutuḡu zu ane da'o Badi'a huga rae ra'ete'e mene horone'ohe, rehano e'e moneo'e ani'a haḡairote'e ḡauḡa horone'etene deheru edere'ohe. E'ano'o vaze 'ahogani'a, "E Badi'a mene ederiro," rae mene re'uma.

²¹ Ze'e Badi'a edeḡa rehano, ani'e zeḡe Badi'a rae mene gubaniro ebu ani mazao manoḡa tauḡi rae zuni mene reiro. Ebu zamaroneze'e huga o'o'a reiro ebu zamaze kauriḡa'e uzaboraro.

²² Ze zeḡe'a bare huhuzaḡa rae reiro rehano, ze'e kauriḡa reiro.

²³ Ze radiu tuḡutuḡu Badi'aḡa ḡihi'a hune mazao mene kuraro, rehano 'evoreze hina rudatite'e vazega iraḡa ebu nini, mani, ga dare'ete'e ḡauḡa iraze haḡadu e'e mazao kuraro.

²⁴ E'ano'o Badi'a'e zeḡe'a haḡai sau'a haḡaihi rae zamare'ete'e idunaḡano haḡai toraga haḡaifine ze mode tauḡadu ze zeḡe'a bare ahirize mae mazagarotitiro.

²⁵ Ze'e Badi'a ḡoere huga hezahohanadu ḡuriro ḡauḡa mae ḡihiniro. Ebu adure zu raha haḡairote'e Badi'aḡa modadu ane'a haḡairote'e ḡauḡa mazao kuraro zu e'e veize gauiro. Badi'a'e eme'a nigunite'e Badi'aḡa onamo tuḡutuḡu. Amen.

²⁶ E'e u'ano, Badi'a'a ze ahiri urao mazagaro haḡaiḡa haḡaihi rae ra'ete'e zamaroneḡano ze mode tauḡiro. Roḡae'e ohoze teite baze'ete'e ibiḡa duduḡa modadu roḡae teite baziro.

²⁷ E'e teige, ohoze zuni roḡae teite baze'ete'e ibiḡa duduḡa modadu ohoze'a ohoze teite bazihi rae zamare'ete'e'a iri'avoziro. Ohoze'e ohoze teite mazagaro haḡaiḡa haḡadu haḡaize ve'oḡa u'ano hidite'e adugaḡa zeḡe'a bare hidiro.

²⁸ Ze'e Badi'a mae ḡihinoga mene uratirote'e u'ano, zamaroneze'a sautarote'e zamaḡano Badi'a'a ze modiro, ebu ze mene haḡaite'e haḡaiḡa haḡaifine mode tauḡiro.

* 1:14 1:14 *Giriki azaḡa* ☆ 1:17 1:17 *Habaku 2:4*

²⁹ Ze'e haḡai ve'oḡa nunu, haḡai sau'a, ununu, hadi ubumaḡa, zamarone sau'a, ahiahi, gorugoru, uti, so'oso'o, zu agire'a iri'avoze'ohe. Ze'e duditite'ohe,

³⁰ vase rae sausauze'ohe, Badi'a he'ehe'ene'ohe, vase ovoe ḡiaze'ohe, nize mae ite'ohe, zeḡe'a bare niguze'ohe, haḡai sau'a haḡae'ete'e ibiḡa vaḡe'ohe, vize moze ḡoere mene hegote'ohe,

³¹ zamaroneze'e kauriḡa ra'ohe, zamaze nidu'a hina mene gaue'ohe, vase mene zamare'ohe zu mene vetuḡazi'ohe.

³² Badi'a goro ḡoe'a dudugani'a haḡai nunu 'uguḡa haḡae'ete'e azaḡa'e hube hune ruda'uma rae ra'ohe. Ze goro ḡoe'a a'e edeḡa rehano, zeḡe da'o haḡai sau'a e'e mene haḡae'ohe, rehano 'ouge haḡae'ete'e azaḡa zuni niguze'ohe.

2

Badi'a Kota Duduḡa

¹ E'ano'o, iniu vase mazao ve'oḡa rae ra'ete'e vazēḡa, ḡa'e 'ahige rae mene re'uma, "Eḡe mazao ve'oḡa o'o'a." ḡae'a vase mazao ve'oḡa rae ra'etene, a'e ḡa ḡae'a bare ve'oḡa rae ra'ete'e heuḡa, mazaḡa vase mazao ve'oḡa rae ra'ete'e vazēḡa, ḡae zuni zeḡe teiḡe haḡai ve'oḡa idane haḡae'ohe.

² Eme edeḡa, 'ouge haḡae'ete'e azaḡa'e Badi'a'a ibi hugano kotazi'uma.

³ ḡa'e haḡai ve'oḡa haḡae'ete'e azaḡa mazao ve'oḡa rae ra'ohe, rehano ḡae'a bare zeḡe teiḡe haḡai tiba idane haḡae'ohe. ḡa Badi'a kotaono'o feranoga'e idaḡa rae zamare'ehe?

⁴ Ga ḡa Badi'a'a ḡae mazao manoḡa borofe furene'ete'e, zu mene ḡarihe fase aduga ḡane'ete'e, zu zamaḡa obone ti'eta'a'e sau'a rae ovoe ḡiane'ehe? Badi'a'a ḡae mazao manoḡa haḡadu ḡae'a haḡai sau'anono'o ḡihurifine ibitoḡane'eta'a'e ḡa mene edeḡahe?

⁵ ḡa'e teḡaḡo riḡa zu ḡihurihi rae ra'ete'e zamaroneḡa o'o'a. E'ano'o Badi'a kota dudugani'a fureranadu ani'a ḡae mazao zamaḡa ḡuginite'e madaḡano ḡa'e aduga hidi'uma. E'e madaḡa veize ḡa ḡae'a bare ane zama ḡugi'a ḡae rana ufeta ragate nu'one'ohe.

⁶ "Vaze'a nagini haḡairote'e idunaḡano Badi'a'a e'e naeḡa zeḡe tibatiba baronozini'uma."☆

⁷ Vaze nu'e aduga zamaḡano zamaze obone ti'ena'a, manoḡa haḡae'ohe. Ze Badi'a'a nize mae ḡihinoga zu niguzoga ebu mene rudau'ete'e ḡaboneḡa zenoga urate'ohe. Zeḡe mazao Badi'a'a ḡabone tuḡutuḡu zini'uma.

⁸ Rehano iniu inahe'ete'e zu ḡoere huga hezahohanadu haḡai ve'oḡa hegote'ete'e azaḡa'e Badi'a'a zamaḡa ḡugi'ano maḡunozi'uma.

⁹ Haḡai sau'a haḡae'ete'e azaḡa nidu'a'e Badi'a'a aduga zu gigi'a zini'uma. Ibite geno Iuda azaḡa, vesu'u hena Iuda mene azaḡa mazao 'ougi'uma.

¹⁰ Rehano haḡai manoḡa haḡae'ete'e azaḡa nidu'a'e Badi'a'a nize mae ḡihini'uma, nize boro rae re'uma, zu zama roḡeḡa zini'uma. Ibite geno Iuda azaḡa, vesu'u hena Iuda mene azaḡa mazao 'ougi'uma.

¹¹ Mazaḡa Badi'a'e vase mazao mene inahe'ohe.

¹² Mose goro ḡoe'a aḡu'a azaḡani'a haḡai sau'a haḡaine, Badi'a'a Mose goro ḡoe'a idunaḡano mene ruizi'uma. U Mose goro ḡoe'a edeḡa azaḡani'a haḡai sau'a haḡaine, Mose goro ḡoe'a idunaḡano kotazi'uma.

¹³ Mazağa Mose goro ġoe'a igi tauġe'ete'e azağa'e Badi'a ubumao duduġa rae mene ra'ohe, rehano Mose goro ġoe'a hegote'ete'e azağa'e Badi'a ubumao duduġa rae ra'ohe.

¹⁴ Iuda mene azaġani'a Mose goro ġoe'a'e mene meiro. Rehano zeġe zama'a uratadu Mose goro ġoe'ani'a haġao'i rae ra'ete'e haġaiġa haġae'etene, Mose goro ġoe'a'e zeġe mazao o'o'a rehano, zamaroneze'e zeġe veize goro ġoe'a ra'ohe.

¹⁵ Ze Mose goro ġoe'ano haġao'i rae ra'ete'e ġoe'a'e Badi'a'a zeġe zamao mirihirote'e ihoze'ohe. Zamaze zuni a'e hube rae furene'ohe, e'ano'o mada nu'e ze zeġe'a bare zamaradu zeġe'a bare ve'oġa rae ra'ohe, ebu mada nu'e zeġe'a bare duduġa rae bire'ohe.

¹⁶ 'Uguġa'e, eġe'a haramozini'ete'e hariġa manoġa idunaġano, Badi'a'a Iesu Kerisoono'o vaze nidu'a kotazite'e madaġano furera'uma. E'e madaġano ani'e vaze'a 'u'uru zamarirote'e kotani'uma.

Iuda Azaġa ebu Mose Goro Ġoe'a

¹⁷ Iuda vazega, e ġae moneo ġa'ohe. Ġa ġae'a bare Iuda vazega rae ra'ohe. Ġa Mose goro ġoe'a hegote'ena'a radiu'ohe zu Badi'a nigune'ohe rae ra'ohe.

¹⁸ Ġa'e raena'a, "E'e Badi'a ura edeġa, zu Mose goro ġoe'ani'a ihohadu nagini'e haġai duduġa hune'e edeġa," rae ra'ohe.

¹⁹ Ġa ġae'a bare ubumaze kuruġa azaġa ibitozi'ohe, zu uzabo zamaġano radiu'ete'e azaġa agaze'ohe rae zamare hune'ohe.

²⁰ Ebu ġa'e kauriġa ibitozi'ete'e vazega zu tahi'a kome'akome'a ihoze'ete'e vazega rae zamare'ohe, mazaġa ġa'a Mose goro ġoe'anono'o edeġa huga nidu'a zu ġoere huga nidu'a meiro rae ra'ohe.

²¹ Tena, ġa'e Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e vazega rehano, nougadu ġa ġae'a bare mene iho'e'ohe? Ġa'a, "Ago ġonotano'i," rae haramozini'ena'a, nougadu ġa'e ġonotu'ohe?

²² "Ubuma ġezo ago haġao'i," rae zi'ena'a, nougadu ġa'e ubuma ġezo haġae'ohe? Ġa'a ġuriro badi'aġa he'ehe'ene'ena'a, nougadu ġuriro badi'aġa kuru neġano ġonotu'ohe?

²³ Ġa'a Mose goro ġoe'a nigune'ohe. Rehano nougadu e'e varade'ena'a, Badi'a mae mazagarone'ohe?

²⁴ Buka Zaġoġano 'ahige rae mirihiro, "Zae u'ano, Iuda mene azaġani'a Badi'a ni rae sausaune'ohe."✧

²⁵ Ġae'a Mose goro ġoe'a hegotine, ġa ahiri rana iġuri haġairota'a'e huġeta. Rehano Mose goro ġoe'a varadine, ġae'a ahiri rana iġuri haġairota'a'e huga o'o'a radu ahiri rana iġuri mene haġairote'e teigi'uma.

²⁶ Rehano ahiri rana iġuri mene haġairote'e vazegani'a Mose goro ġoe'a hegotine, Badi'a'a ani'e ahiri rana iġuri haġairote'e vazega heuġa rae zamari'uma.

²⁷ Ahiri rana iġuri mene haġairo rehano, Mose goro ġoe'a hegote'ete'e vazegani'a ġae mazao ve'oġa rae ġe'uma, mazaġa ġa Mose'a mirihirote'e goroġa ġoe'a meiro zu ahiri rana iġuri zuni haġairo rehano, Mose goro ġoe'a varade'ohe.

²⁸ Enone da'o Iuda vazega rae ra'ete'e vazega'e mene hube hune Iuda vazega. Ebu enone da'o ahiri rana iġuri haġairota'a'e mene hube hune ahiri rana iġuri haġairo.

²⁹ U zamaono'o Iuda vazega'e hube hune Iuda vazega. Ebu Mose'a mirihirote'e goroġa ġoe'a idunaġano ahiri rana iġuri haġae'eta'a'e mene

✧ 2:24 2:24 Isaia 52:5; Ezekiel 36:20

huga, rehano Vine Zaḡoḡa hina zamao iḡuri haḡae'eta'a'e hube hune. Vaze 'uguḡa'e vaze'a mene nigune'ohe, rehano Badi'a'a nigune'ohe.

3

¹ Tena, Iuda vazegā moneo nagini'e manogā? Ahiri rana iḡuri haḡae'ete'e moneo manogā'e nagini?

² Ġau nidu'a moneo manogā'e ḡehaḡa. Ibite geno Badi'a'a ane ḡoere Iuda azaḡa ziniro.

³ Vaze nu'a Badi'a ḡoere mene mae ḡihinine, nagini'a furera'uma? Ze Badi'a ḡoere mene mae ḡihine'ete'e u'ano, Badi'a'a ane ḡoitore ḡoe'a mene haḡai'umahe?

⁴ Mene hune zu! Badi'a'e ane ḡoitore ḡoe'a haḡae huni'uma! Vaze nidu'a'e ḡuriro azaḡa, u Badi'a'e hugano haḡae'ohe. Buka Zaḡoḡano'e 'ahige rae mirihiro,

“Badi'a'a ḡoerine, vaze nidu'a ane ḡoere'e duduḡa rae mae ḡihini'uma, ebu ani kotao mae ohonine, ani'a agire azaḡa raharahazi'uma.”✧

⁵ Rehano emeḡe'a haḡae'ete'e haḡaiḡa ve'oḡa u'ano, Badi'a da'o duduḡa rae ra'ete'e'a ufeta deheru fureraune, eme nagini re'uma? Badi'a'a emeḡe mazao zamaḡa ḡugine'eta'a'e mene duduḡa rae re'umahe? (A'e mene eḡe ḡoere, rehano e vaze'a ra'ete'e ibiḡano ra'ohe.)

⁶ Mene hune! Badi'a'e mene duduḡa rae reine, ani nougenouge raha azaḡa kotazi'uma?

⁷ Rehano vaze nu'a 'ahige re'uma, “Eḡe'a ḡurire haḡae'ete'e u'ano, Badi'a da'o huga rae ra'ete'e'a borofe fureraune, vaze'a ane ni ufeta mae ḡihini'uma. 'Ougine Badi'a'a nougadu e'e vaze sau'a rae raena'a, e'e ve'oḡa rae ra'ohe?”

⁸ Rehano zeḡe ḡoere huga'e, “Manoḡani'a furerafine, eme haḡai sau'a haḡaihi,” rae ra'ete'e heuḡa. Vaze nu'e, “Paulo duḡuru'e 'ouge ḡoere'ohe,” rae ḡurire'ena'a, emeḡe rae sausaufe'ohe. Vaze 'uguḡa'e Badi'a'a kotazine manogā.

Badi'a Ubumao Duduḡa Vazegā'e O'o'a

⁹ 'Ougadu nagini re'uma? Eme, Iuda azaḡa'e Iuda mene azaḡa ufeta vitizogahe? Mene hune! Iuda azaḡa zu Iuda mene azaḡa nidu'a idane haḡai sau'a haḡae'ena'a, radiu'ete'e emeḡe'a amahi rae fureniro.

¹⁰ Buka Zaḡoḡano 'ahige rae mirihiro,
“Badi'a ubumao duduḡa vazegā'e o'o'a,
tibani zu o'o'a.

¹¹ Edeḡa vazegā zu o'o'a,
Badi'a vaḡe'ete'e vazegā zuni o'o'a.

¹² Vaze nidu'a Badi'a mazaono'o ḡihuradu vaḡiniro,
ebu zeḡe nidu'a'e huga o'o'ano reiro.
Haḡai manogā haḡae'ete'e vazegā'e o'o'a,
tibani zu o'o'a.”✧

¹³ “Ogorabize'e rune iduḡani'a bohatu radadu ḡezau'ete'e heuḡa.
Mazaneze'a vaze so'oso'oze'ohe.”✧

“Hebeze'e Zarama moheḡani'a vihoze'ete'e heuḡa.”✧

¹⁴ “Hebezeo ḡoere sau'a zu vaze zama sausaufe'ete'e'a iri'ave'ohe.”✧

¹⁵ “Odaze'a vaze zimihi radu ḡarihe oname'ohe,

¹⁶ ze'a oname'ete'e ibiḡano vaze ruize'ohe zu aduga zini'ohe,

✧ 3:4 3:4 Salamo 51:4 ✧ 3:12 3:10-12 Salamo 14:1-3, 53:1-3; Ihore 7:20 ✧ 3:13 3:13 Salamo 5:9
✧ 3:13 3:13 Salamo 140:3 ✧ 3:14 3:14 Salamo 10:7

17 ze'e zama roḡeḡano radiu'ete'e ibiḡa aḡu'a."☆

18 "Ze Badi'a mene rihone'ohe."☆

19 Izidi eme edeḡa, Mose goro ḡoe'ano reirote'e ḡoe'a nidu'a'e Mose goro ḡoe'a hegote radiu'ete'e azaḡa zi'ohe. A'e vase nidu'a haḡaize sau'a moneo ḡoere 'ahoga mene rouga veize, zu raha azaḡa nidu'a'e haḡai sau'a haḡae'ete'e rae furenoga veize ra'ohe.

20 E'ano'o Mose goro ḡoe'a hegotadu Badi'a ubumao duduḡa rae ra'ete'e vaseḡa'e o'o'a. Mose goro ḡoe'anono'o eme'a haḡai sau'a haḡae'ete'e edere'ohe.

Fie'ete'e u'ano Badi'a Ubumao Duduḡa Ra'ohe

21 Rehano izidi Badi'a ubumao duduḡa ra'ete'e ibiḡa 'ahogani'a fureraro. A'e mene Mose goro ḡoe'a hegote'ete'e ibiḡa, rehano Mose goro ḡoe'a zu peroveta azaḡani'a rae furenirote'e ibiḡa.

22 Badi'a ubumao duduḡa ra'eta'a'e Iesu Keriso mazao fie'ete'e u'ano, ebu fie'ete'e azaḡa nidu'a veize ra'ohe. Badi'a'a vase nidu'a mazao idane haḡae'ohe.

23 Vaze nidu'a'e haḡai sau'a haḡadu Badi'a mazaono'o are'ete'e ḡauḡa ḡihi'aḡanono'o fararo.

24 Rehano Keriso Iesu'a vase haḡaize sau'anono'o bohaze buziro 'ahine, Badi'a'a ze mazao manoḡa fureniro ebu ane ubumao ze'e duduḡa rae reiro. A'e Badi'a'a zinirote'e ḡahunoneḡa.

25 Badi'a'a haḡaize sau'a rae modifine, Iesu Keriso dibu'adu ruḡa soroniro. Iniu ane ru mae ḡihine'ete'e azaḡa haḡaize sau'a'e Badi'a'a rae mode'ohe. Badi'a'a 'ouge haḡairota'a'e, vase'a ibite haḡairote'e haḡaiḡa sau'a moneo ani'a zamaḡa obone ti'ena'a, haḡaize sau'a iḡine modadu Badi'a ane'a bare duduḡa rae furenifine reiro.

26 Badi'a'a izidi madaḡano ani'e duduḡa rae furene'eta'a'e, ani'e duduḡa rae ra'ete'e ihozifine zu ani'a Iesu mazao fie'ete'e azaḡa'e duduḡa rae huze'ete'e ihozifine ra'ohe.

27 'Ougadu vase'a nagini niguni'uma? O'o'a hune! Nagi goro ḡoe'a hina Badi'a ubumao duduḡa rae re'uma? Mose goro ḡoe'a hegotadu 'ouge re'umahe? Mene! Fie'ete'e goroḡa ḡoe'a u'ano 'ouge re'uma.

28 Eme'e, mene Mose goro ḡoe'a hegote'ete'e u'ano, rehano fie'ete'e u'ano Badi'a ubumao duduḡa rae ra'ete'e mae ḡihine'ohe.

29 Badi'a'e Iuda azaḡa Badi'a da'ohe? Ani zuni Iuda mene azaḡa Badi'ahe? Hube hune, ani zuni Iuda mene azaḡa Badi'a.

30 Badi'a'e tibuhuga. Ani'e ahiri rana iḡuri haḡairote'e azaḡa'e zeḡe'a fie'ete'e u'ano duduḡa rae re'uma, zu ahiri rana iḡuri mene haḡairote'e azaḡa zuni zeḡe'a fie'ete'e u'ano duduḡa rae re'uma.

31 Tena eme'a fie'ete'e u'ano Mose goro ḡoe'a'e huga o'o'a rae re'umahe? Mene hune! Eme'e Mose goro ḡoe'a mae gigane ohone'ohe.

4

Aberahamo'a Badi'a mazao Firo

1 'Ougadu emeḡe vouḡa Aberahamo'a nagini hidiro rae re'uma?

2 Ani'a haḡai duduḡa haḡairote'e u'ano, Badi'a ubumao duduḡa vaseḡa rae reifone, ani ane haḡai e'e moneo nigunifo, rehano Badi'a ubumao nigunite'e ḡauḡa'e o'o'a.

3 Buka Zaḡoḡani'a nagini ra'ohe? "Aberahamo'a Badi'a mazao fiadu Badi'a'a ani'e duduḡa rae mae ḡihiniro."☆

⁴ Gau vazegani'a gauḡa naeḡa ma'etene, a'e ḡahunoneḡa rae mene zamare'ohe, rehano a'e ani'a meite'e gau naeḡa rae zamare'ohe.

⁵ Rehano Badi'a mene gubane'ete'e vazegani'a ane mazao fie'etene, Badi'a'a vaze a'e dudugā rae ra'ohe. Badi'a'a 'ouge ra'ete'e u'ano, iniu vaze'a Badi'a mazao fie'etene, Badi'a'a ani'e dudugā rae mae ḡihine'ohe. Vaze'a haḡairote'e gauḡa 'ahoga o'o'a rehano, ani'a fie'ete'e u'ano, Badi'a'a ani'e dudugā rae ra'ohe.

⁶ Badi'a'a gau 'ahoga mene haḡairote'e vazegā'e dudugā rae mae ḡihine'etene, vaze a'e matu'e rudau'ohe. Ane matu'u e'e moneo Davida'a 'ahige rae reiro,

⁷ "Badi'a'a vaze 'ahoga ve'oḡa rae modirotene, zu haḡaiḡa sau'a ogone modirotene,
vaze a'e matu'e rudau'ohe.

⁸ Badi'a'a vaze 'ahoga mazao haḡaiḡa sau'a o'o'a rae nine,
vaze a'e matu'e rudau'ohe."☆

⁹ Badi'a'a vaze haḡai sau'a rae modadu vaze'a matu'e'eta'a'e ahiri rana iḡuri haḡairote'e azaḡa* veize da'o ga iḡuri mene haḡairote'e azaḡa† veize zuni? Eme 'ahige raha, "Aberahamo'a Badi'a mazao firo 'ahine, Badi'a'a ani'e dudugā rae mae ḡihiniro."

¹⁰ Tena Badi'a'a Aberahamo'e dudugā rae mae ḡihinirota'a'e nouge-nouge fureraro? Ani'a ahi'a rana iḡuri haḡairote'e enogano ga 'izema iḡuri haḡaogano? A'e mene ani'a ahi'a rana iḡuri haḡairote'e enogano, rehano 'izema iḡuri haḡaogano!

¹¹ Aberahamo'a 'izema ahi'a rana iḡuri haḡaogano, ani'a firo 'ahine Badi'a'a ani'e dudugā rae mae ḡihiniro. Ani'a vesu'u ahi'a rana iḡuri haḡairota'a'e e'e moneo ihoze'ete'e tahiḡa. E'ano'o Aberahamo'e iniu ahirize rana iḡuri mene haḡadu fie'ete'e azaḡa nidu'a vouḡaze reiro. A'e, ahirize rana iḡuri mene haḡairote'e azaḡa zuni Badi'a'a dudugā rae mae ḡihizifine ra'ohe.

¹² Ebu Aberahamo'e iniu ahirize rana iḡuri haḡairote'e azaḡa vouḡaze reiro. Ze'e ahirize rana iḡuri da'o mene haḡairo, rehano emeḡe vouḡa Aberahamo'a 'izema ahi'a rana iḡuri haḡairote'e madaḡano ani'a finute'e odaḡa iḡu'a zeḡe zuni hegotiro 'ahine, Aberahamo'e vouḡaze reiro.

Fie'ete'e u'ano Badi'a'a Ḡoitorirote'e Ḡoe'a Ziniro

¹³ Ibite Badi'a'a Aberahamo zu ane mariga teite 'ahige ḡoitoriro, "Za'e Moze Badi'a mazaono'o raha 'adi nidu'a meite'e azaḡa re'uma." Ḡoitore ḡoe'a a'e mazaḡa mene Aberahamo'a Mose goro ḡoe'a hegotiro, rehano ani'a firo 'ahine Badi'a'a ani'e dudugā rae mae ḡihiniro.

¹⁴ Mose goro ḡoe'a hegote'ete'e azaḡani'a Moze Badi'a'a zinite'e toheḡa me'uma reine, zeḡe'a fie'eta'a'e huga o'o'a ebu Badi'a'a ḡoitorirote'e ḡoe'a zuni manogaḡa'e o'o'a.

¹⁵ Mose goro ḡoe'a varadine, Badi'a zama ḡugini'uma. Rehano Mose goro ḡoe'a o'o'a reine, e'e goro ḡoe'a varadoga zuni o'o'a.

¹⁶ E'ano'o fie'ete'e u'ano ḡoitore ḡoe'a e'e ziniro. A'e, Badi'a'a Aberahamo mazao manoga furenirote'eano'o ane ḡoitore ḡoe'a Aberahamo hanadu Aberahamo mariga nidu'a zuni zini'uma rae ihozifine ra'ohe. Mene Mose goro ḡoe'a hegote'ete'e azaḡa da'o, rehano iniu Aberahamo'a firote'e teige fie'ete'e azaḡa zuni ane ḡoitore ḡoe'a zini'uma rae ihoze'ohe. Aberahamo'e emeḡe nidu'a vouḡa.

☆ 4:8 4:7-8 Salamo 32:1-2 * 4:9 4:9 Iuda azaḡa † 4:9 4:9 Iuda mene azaḡa

¹⁷ Buka Zaḡoḡano 'ahige rae mirihiro, “Eḡe'a ḡa'e haba'ahaba'a azaḡa ḡehaḡa vouḡano oho'iro.”✧ Aberahamo'a Badi'a mazao fiadu ani'e emeḡe Mama reiro. Badi'a a'e rune azaḡa ḡaboze'ete'e zu mene furerarote'e ḡauḡa ani'a ḡoeradu furenirrote'e Badi'aḡa.

¹⁸ Aberahamo'e Badi'a'a ḡoitorirrote'e ḡoe'a huga mene horonirrote'e zamaḡano zuni ḡoitore ḡoe'a e'e'a huda'uma rae mae ḡihine'ena'a, guhiniro. E'ano'o Badi'a'a, “Ḡae marigo'e ḡehara'uma,”✧ rae nirrote'e idunaḡano, ani'e haba'ahaba'a azaḡa ḡehaḡa vouḡaze reiro.

¹⁹ Ani'e ederiro, ane muri'e nariga 100 radu ahi'a'e ruga heuḡa zu Sara isi zuni ruga heuḡa. Rehano ane'a fie'eta'a'e mene zoreniro.

²⁰ Ani'a Badi'a ḡoitore ḡoe'a mae ḡihine'ena'a, mene 'ada'adaniro, rehano ane'a fie'ete'e inaraniro zu Badi'a ni mae ḡihiniro.

²¹ Ani'e, “Badi'a'a ane ḡoitore ḡoe'a haḡaoga'e idaḡa,” rae mae ḡihine huniro.

²² E'ano'o Aberahamo'a fie'eta'a'e Badi'a'a ḡianadu “Ani'e duduga rae mae ḡihiniro.”✧

²³ “Ani'e duduga rae mae ḡihiniro,” rae ra'ete'e ḡoe'a 'adi'e mene Aberahamo veize da'o mirihiro,

²⁴ rehano emeḡe veize zuni mirihiro. Eme rune azaḡa bo'aḡano emeḡe Zuhi'a Boro Iesu bare ḡabonirrote'e Badi'aḡa mazao fie'ohe. E'e u'ano, ani'a eme zuni duduga rae mae ḡihifi'uma.

²⁵ Iesu'e emeḡe haḡai sau'a u'ano runeo tuḡuniro, ebu eme'e Badi'a ubumao duduga rae rouga veize ani bare ḡabodiro.

5

Badi'a'a Duduga rae Ra'ete'e Azaḡa Ḡabone

¹ E'ano'o emeḡe'a fie'ete'e u'ano, Badi'a ubumao eme'e duduga rae reiro. 'Ougadu emeḡe Zuhi'a Boro Iesu Keriso u'ano, eme'e Badi'a teite unihe'ohe.

² Zuni eme'a fie'ete'e u'ano, Badi'a'a furenirrote'e manogaḡa zamaḡano Keriso'a emeḡe tutufiro. 'Ougadu izidi eme'e Badi'a manoga zamaḡano edau'ohe. Ebu eme'e Badi'a'a ani'e ḡihi'a hune rae ihofite'e madaḡa mae ḡihinadu guhine'ena'a, matu'e'ohe.

³ Mene e'e matu'uḡa da'o, rehano eme'a aduga hide'ete'e moneo zuni matu'e'ohe. Mazaḡa eme edeḡa, emeḡe'a aduga hide'ete'e u'ano zamafe obone gigane'ete'e inaraḡa ma'ohe,

⁴ zu eme'a zamafe obone gigane'ete'e u'ano Badi'a'a emeḡe haḡai mae ḡihine'ohe, ebu Badi'a'a emeḡe haḡai mae ḡihine'ete'e u'ano eme Badi'a'a ḡoitorirrote'e manogaḡa mae ḡihine'ena'a, guhine'ohe.

⁵ Eme'a e'e mae ḡihine'ena'a guhine'ete'e'a zamafe mene zoreni'uma, mazaḡa Badi'a'a rifirrote'e Vineḡa Zaḡoḡaono'o ani'a ane zamarone zamafe iri'avoniro.

⁶ Eme'e 'ize zorerinute'e zamaḡano, Badi'a'a ohonirrote'e madaḡano Keriso'a Badi'a mene gubane'ete'e azaḡa veize rudaro.

⁷ Iniu vase'a duduga vaseḡa 'ahoga veize rudanoga'e mene idaḡa gaogi. Vaze manoga 'ahoga veize mene rihau'ena'a, rudatihi ra'ete'e vaseḡa 'ahoga zuni e'e ga o'o'a.

⁸ Rehano eme'e 'ize sau'a vaseḡano reirrote'e zamaḡano Keriso'a emeḡe veize rudaro. 'Ougadu Badi'a'a emeḡe veize ane zamarone ihofiro.

⁹ E'ano'o izidi eme'e Keriso ru u'ano, Badi'a ubumao duduğa rae reiro. 'Ougadu Badi'a'a Keriso u'ano, eme'e ane zama ġugi'anono'o ġabofi'uma. A'e ufeta deheğa.

¹⁰ Eme'e Badi'a mazao agire azağa reinutene, ane Ubuga rune u'ano eme Badi'a teite bare unihotitiro. 'Ougadu izidi eme'e Badi'a teite bare unihotite'ete'e azağa reiro, ebu Keriso'a bare ġabodirote'e u'ano, eme zuni ġabofi'uma. A'e ufeta deheğa.

¹¹ Mene e'e da'o, eme zuni emeġe Zuhi'a Boro Iesu Kerisoono'o Badi'a'a haġairote'e haġaiğa u'ano matu'e'ohe, mazağa Iesu Keriso u'ano izidi eme'a Badi'a teite bare unihe'ohe.

Adamu zu Keriso

¹² E'ano'o vase tibaono'o haġai sau'ani'a raha 'ahao ariro ebu haġai sau'anono'o rune'a ariro. E'e teige, vase nidu'a haġai sau'a haġadu rune'a vase nidu'a vaġe ariro.

¹³ Badi'a'a Mose goro ġoe'a 'izema vase zenogano raha azaġani'a haġai sau'a haġae huniro. Rehano e'e madaġano Mose goro ġoe'a'e ze mazao o'o'a radu Badi'a'a haġaize sau'a naeġa'e zeġe rana mene tiro.

¹⁴ Rehano Adamu madaġanono'o onao Mose madaġano'e, Adamu'a haġairote'e haġaiğa sau'ağa teige haġai sau'a mene haġairote'e azağa zuni rune'a ze zuhi'aziro. Adamu'e vesu'u arite'e vazeġa moneo ihofiro.

¹⁵ Rehano Badi'a'a emeġe rifirote'e ġahunoneġa naeġa o'o'a'e Adamu'a haġairote'e haġaiğa sau'a teite mene tiba. Vaze tiba haġai sau'a u'ano, vase ġehaġani'a rudaro. U Badi'a'a emeġe mazao furenirote'e manogaġa'e ufeta borofiro. Vaze tiba, Iesu Keriso'a vase ġehaġa mazao manoga furenadu rifirote'e ġahunoneġa'e ufeta borofiro.

¹⁶ Badi'a ġahunone'e vase tibani'a haġai sau'a haġadu furerarote'e huga teite mene tiba. Ane haġai sau'a tiba u'ano, Badi'a kota'a aradu vase nidu'a'e ve'oġa rae reiro. Rehano vase'a haġairote'e haġaiğa sau'a ġehaġa u'ano, Badi'a ġahunone'a aradu ze'e Badi'a ubumao duduğa rae reiro.

¹⁷ Vaze tiba haġai sau'a u'ano, vase tiba e'e mazaono'o rune'a kini teige vase nidu'a zuhi'aziro. U iniu mazao'e Badi'a'a manoga borofe furenadu ane ubumao duduğa rae ra'ete'e ġahunoneġa meirote'e azaġa'e, vase tiba, Iesu Keriso u'ano ġabone zamaġano kini teige zuhi'azi'uma. A'e ufeta deheğa hune.

¹⁸ E'ano'o vase tiba haġai sau'a u'ano, vase nidu'a'e Badi'a ubumao ve'oġa rae reirote'e teige, vase tiba haġai duduğa u'ano, vase nidu'a'e Badi'a ubumao duduğa rae radu ġabone hidiro.

¹⁹ Vaze tibani'a Badi'a ġoere mene egoharote'e u'ano, vase ġehaġa'e haġai sau'a azaġa rae reiro. E'e teige, vase tibani'a Badi'a ġoere egoharote'e u'ano, vase ġehaġa'e Badi'a ubumao duduğa rae re'uma.

²⁰ Badi'a'a Mose goro ġoe'a zenadu vase nidu'a haġaize sau'a'e boro hune rae edere'ohe. Rehano haġai sau'ani'a ragate bororarote'e haba'ano Badi'a'a manoga ufeta ragate fureniro.

²¹ 'Ougadu haġai sau'ani'a rune ibiġano vase zuhi'azirote'e teige, Badi'a'a manoga furenadu vase'e ane ubumao duduğa rae re'uma. E'e u'ano, Badi'a'a furene'ete'e manogaġani'a vase nidu'a zuhi'azi'uma, ebu emeġe Zuhi'a Boro Iesu Keriso u'ano ġabone tuġutuġu zini'uma.

6

Haġai Sau'a moneo Rudaro, rehano Keriso teite Tiburanadu Ġabode'ohe

¹ Tena eme nagini re'uma? Badi'a'a manoga ragateragate furenifine, eme'a haġai sau'a 'aune haġae radi'umahe?

² Mene hune! Eme'e haġai sau'a moneo rudanadu haġai sau'a mene bare haġai'uma. Nougenuge haġai sau'a zamaġano radiu onamoga'e idaġa?

³ Emeġe nidu'a'e babatiso madu Keriso Iesu teite tiburaro zu eme'a babatiso madu ani teite rudaro. Za'e e'e mene edeġahe?

⁴ Eme'a babatiso madu Iesu teite rudaro ebu ani teite guriro. 'Ougadu Iesu'a Moga gigi'aġa ġihi'a hina rune azaġa bo'aġano bare ġabodirote'e teige, eme zuni ġabone izigano radi'uma.

⁵ Eme ani'a rudarote'e teige rudanadu ani teite tiburaro rae reine, ani'a bare ġabodirote'e teige, eme zuni bare ġabodadu ane teite tibura'uma.

⁶ Eme edeġa, emeġe ġabone amahiġa'e ani teite satauroneadu rudaro. E'ano'o haġai sau'a haġairote'e ahi'a ruinadu eme'e haġai sau'a hegote'ete'e tuġure azaġano mene bare re'uma.

⁷ Mazaġa iniu haġai sau'a moneo rudarote'e vazegħa'e haġai sau'anono'o mae bohane buniro.

⁸ Eme'e Keriso teite rudaro rae reine, eme zuni ane teite ġabodi'uma rae mae ġihine'ohe.

⁹ Eme edeġa, Keriso'e rune azaġa bo'aġano bare ġabodiro 'ahine, ani'e mene bare ruda'uma ebu rune'a mene bare zuhi'ani'uma.

¹⁰ Ani'a rudarota'a'e haġai sau'a inaraġa varadifine ġae tiba rudaro, ebu ani'a radiu'eta'a'e Badi'a veize radiu'ohe.

¹¹ E'e teige, zae zuni zae'a bare haġai sau'a moneo rudanadu haġai sau'a mene bare haġaite'e azaġa ebu Keriso Iesu teite tiburanadu Badi'a veize radiu'ete'e azaġa rae edere huni'uma.

¹² E'ano'o haġai sau'ani'a ahirize rudatite'e zuhi'anoga gararo'i. 'Ougadu ahirize ura haġaihi rae ra'ete'e zamaroneġa ago hegoto'i.

¹³ Zae ahiri hina haġai sau'a ago haġao'i zu haġai ve'oġa ago haġao'i. Ebu za'e rune azaġa bo'aġano bare ġabodirote'e azaġa radu ġaboneze nidu'a Badi'a hano'i, zu Badi'a gau duduġa veize ahirize nidu'a ani hano'i.

¹⁴ Za'e Mose goro ġoe'a hegote'ena'a mene radiu'ohe, rehano Badi'a'a furene'ete'e manogaġa 'u'uġano radiu'ohe. E'ano'o haġai sau'ani'a zae zuhi'azoga mene hune idara'uma.

Badi'a Ubumao Haġai Duduġa Haġae'ete'e Tuġure Azaġa

¹⁵ 'Ougadu eme nougi'uma? Eme'e Mose goro ġoe'a hegote'ena'a, mene radiu'ohe, rehano Badi'a'a furene'ete'e manogaġa 'u'uġano radiu'ohe. E'e u'ano, eme haġai sau'a haġai'umahe? Mene hune!

¹⁶ Za zae'a bare vase 'ahoga 'u'uġano tuġure vazegħano rouga veize vase e'e ġoere hegotine, za'e zae'a hegote'ete'e vazegħa e'e veize tuġure vazegħano re'uma. Za 'uguġa aġu'ahe? Za'e haġai sau'a hegotadu haġai sau'a tuġure vazegħano ruda'uma, ga Badi'a hegote'ena'a ane tuġure vazegħa radu ane ubumao duduġa rae re'uma.

¹⁷ Badi'a mazao manoga tauġi rae ra'ohe, mazaġa ibite za'e haġai sau'a hegote'ete'e tuġure azaġano reiro, rehano izidi za zae'a meirote'e ihoreġa huga zamaze nidu'a hina hegote'ohe.

¹⁸ Ebu za'e haġaize sau'anono'o bohaze buziro, ebu Badi'a ubumao haġai duduġa haġae'ete'e tuġure azaġano reiro.

¹⁹ Eġe ġoere huga'e zae'a mene faine zamare'ete'e u'ano, e vase'a ra'ete'e ibiġano zi'ohe. Ibite zae'a ahirize rana toraga zu sau'a mae vidanadu e'e hegote'ete'e tuġure azaġano reiro, zu haġai sau'a ufeta ragate haġairo.

Rehano izidi zae'a ahirize Badi'a hanadu ane ubumao haḡai duduḡa hegote'ete'e tuḡure azaḡano ro'i, ebu ḡabone zaḡoḡano rado'i.

²⁰ Za'e haḡai sau'a hegote'ete'e tuḡure azaḡano reirotene, Badi'a ubumao haḡai duduḡa haḡae'ete'e moneo mene zamare'ena'a radiunu.

²¹ Radone 'uguḡanono'o za nagi huga hidiro? Za'a ibite 'ouge radirote'e moneo izidi mazagaroze'e rehano, 'uguḡa radoneḡa huga'e rune.

²² Rehano izidi za'e haḡai sau'anono'o bohazadu Badi'a tuḡure azaḡano reiro, zu ḡaboneze'a huga fureranadu ḡabone zaḡoḡa zamaḡano radiu'ohe. 'Ouge radiu'ete'e huga'e ḡabone tuḡutuḡu.

²³ Haḡai sau'a naeḡa'e rune, rehano Badi'a ḡahunone'e eme'a Zuhi'a Boro Keriso Iesu teite tiburanadu hide'ete'e ḡaboneḡa tuḡutuḡu.

7

Hahu Azaḡa Hari Idaidaḡa

¹ Nego nabudi, e goro ḡoe'a edere'ete'e azaḡa mazao zi'ohe. Vaze'a ḡabode radiu'ete'e zamaḡano da'o goro ḡoe'ani'a ze ibitozi'eta'a'e za mene edeḡahe?

² Hahu roḡaeḡa'e i'ani'a ḡabode radiu'ete'e zamaḡano'e goro ḡoe'a idunaḡano i'a 'u'uḡano radiu'ohe. Rehano i'ani'a rudaune, roḡae a'e i'a 'u'uḡano obone tirote'e goroḡa ḡoe'anono'o boha'a.

³ E'ano'o i'a'e ḡabode'ete'e zamaḡano roḡaeḡani'a ohoze 'ahoga teite radiune, ani'e ubuma ḡezo roḡaeḡa rae huni'uma. Rehano i'ani'a rudaune, ani'e goro ḡoe'a mazaono'o boha'a 'ahine ohoze 'ahoga teite hahurine'e mene ubuma ḡezo roḡaeḡa re'uma.

⁴ E'ano'o eḡe nego nabudi, Keriso rune u'ano zae zuni Mose goro ḡoe'a moneo rudanadu e'e mene bare hegotiro, rehano za'e vaze 'ahoga mone reiro. Vaze 'ahoga a'e rune azaḡa bo'aḡano bare ḡabodirote'e vazēḡa. Eme ane mone azaḡa radu Badi'a matu'ohau'ete'e ibiḡano radi'uma.

⁵ Eme'a ahiri urao radiunute'ea, Mose goro ḡoe'ano ago haḡao'i rae reirote'e haḡaiḡa sau'a haḡaihi rae ra'ete'e zamaroneḡani'a fureraro. Ebu ahirife'a 'uguḡa zamaroneḡa hegote haḡadu rune hidiro.

⁶ Rehano Mose goro ḡoe'ani'a emeḡe obofe tirote'e moneo eme'a rudanadu e'e mene bare hegotiro 'ahine, Mose goro ḡoe'anono'o emeḡe bohafe bufiro. E'ano'o eme Mose'a mirihirote'e goroḡa ḡoe'a hegote'ete'e ibiḡa amahiḡano Badi'a veize mene gaue'ohe, rehano Vine Zaḡoḡa hegote'ete'e ibiḡa izigano Badi'a veize gaue'ohe.

Mose Goro Ḡoe'a zu Haḡai Sau'a

⁷ Tena, eme nagini re'uma? Mose goro ḡoe'a a'e haḡai sau'ahe? Mene hune! Mose goro ḡoe'a o'o'a reifone, e haḡai nagiga'e haḡai sau'a rae mene ederifo. Mose goro ḡoe'ano, "Vaze ḡau meihi rae ra'ete'e zamaroneḡa ago mo'i,"[☆] rae mene reifone, e vaze ḡau meihi rae ra'ete'e zamaroneḡa moneo mene ederifo.

⁸ Rehano goro ḡoe'anono'o haḡai sau'ani'a zamaheo diuḡe'ete'e ibiḡa 'ahoga horoniro. 'Ougadu eḡe zamao vaze ḡau meihi rae ra'ete'e zamaroneḡa nunu'a fureraro. Mose goro ḡoe'a o'o'a reine, haḡai sau'a zuni rudanadu inaraḡa o'o'a.

⁹ Ibite e Mose goro ḡoe'a mene ederirote'e zamaḡano e ḡabode radiro. Rehano goro ḡoe'ani'a arirotene, haḡai sau'ani'a bare ḡabodiro ebu e rudaro.

[☆] 7:7 7:7 Vaḡiniro 20:7; Goro 5:21

¹⁰ Goro ḡoe'ani'a e tutuhadu ḡabone vaḡe onamifo, rehano e rune vaḡe tutuhe onamiro.

¹¹ Goro ḡoe'anono'o haḡai sau'ani'a so'oso'ohe'ete'e ibiḡa 'ahoga horonadu goro ḡoe'a e'e hina e uḡuhiro.

¹² E'ano'o Mose goro ḡoe'a'e zaḡoḡa, ebu Badi'a'a rifirote'e goroḡa ḡoe'a'e zaḡoḡa, duduḡa zu manoḡa.

¹³ Tena, Mose goro ḡoe'a manoḡani'a e runeo tutuhirohe? Mene hune! Haḡai sau'ani'a e runeo tutuhiro. 'Ougadu Mose goro ḡoe'a manoḡanono'o haḡai sau'a'e hube hune haḡai sau'a rae edere'ohe, ebu goro ḡoe'a hina haḡai sau'a'e sau'a bagaḡa rae ihofe'ohe.

Zamafe'o Utite'ohe

¹⁴ Mose goro ḡoe'a'e vine mone rae eme edere'ohe. Rehano e'e ahiri mone vazegā u'ano, haḡai sau'ani'a e obohe teadu e haḡai sau'a hegote'ena'a tuḡure vazegāno reiro.

¹⁵ E eḡe'a haḡae'ete'e haḡaiḡa mene hune edere'ohe, mazaḡa eḡe'a urate'ete'e haḡaiḡa'e e mene haḡae'ohe, rehano eḡe'a he'ehe'ene'ete'e haḡaiḡa'e haḡae'ohe.

¹⁶ E eḡe'a mene urate'ete'e haḡaiḡa haḡae'ena'a, mene bare 'ouge haḡai'uma rae zamare'ohe, mazaḡa Mose goro ḡoe'a'e manoḡa rae eḡe'a bare mae ḡihine'ohe.

¹⁷ E'ano'o izidi eḡe'a he'ehe'ene'ete'e haḡaiḡa haḡae'eta'a'e mene eḡe'a uratadu 'ouge haḡae'ohe, rehano haḡai sau'a haḡaihi rae ra'ete'e zamaroneḡani'a tuḡutuḡuhadu e 'ouge haḡae'ohe.

¹⁸ E edegā, eḡe zamao manoḡa'e o'o'a. Eḡe ahiri'a urate'ete'e haḡaiḡa bo'aḡano manoḡa 'ahogani o'o'a. E haḡai manoḡa haḡaihi rae ra'ohe, rehano e'e haḡaoga'e mene idaḡa.

¹⁹ E eḡe'a haḡaihi rae ra'ete'e haḡaiḡa manoḡa'e mene haḡae'ohe, rehano mene haḡaihi rae ra'ete'e haḡaiḡa sau'a'e haḡae'ohe.

²⁰ E mene urate'ete'e haḡaiḡa haḡaine, a'e mene eḡe'a 'ouge haḡae'ohe, rehano haḡai sau'a haḡaihi rae ra'ete'e zamaroneḡani'a tuḡutuḡuhadu e 'ouge haḡae'ohe.

²¹ E'ano'o eḡe'a goro ḡoe'a 'ahoga horoniro. E haḡai manoḡa haḡaihi rae ra'ohe rehano, sau'ani'a eḡe obohe ti'ohe.

²² E eḡe zamao Badi'a goro ḡoe'a hegotihi radu matu'e'ohe.

²³ Rehano eḡe ahirio goro ḡoe'a 'ahogani'a radadu eḡe zamao goro ḡoe'a teite utite'ete'e eḡe'a horone'ohe. Ahiriheo goro ḡoe'ani'a ahirihe zamaḡano haḡai sau'a haḡae'ete'e goroḡa ḡoe'ano eḡe tutuhadu e'e ḡu'a vazegāno obohe ti'ohe.

²⁴ E fase vetuḡaḡa! Iniu'a runeo tutuhe'ete'e ahiriḡa 'adi mazaono'o ḡabohi'uma?

²⁵ E emeḡe Zuhi'a Boro Iesu Keriso u'ano, ḡabohe'ete'e Badi'aḡa mazao manoḡa tauḡi ra'ohe! E'ano'o e'e zamaheo'e Badi'a goro ḡoe'a hegote'ete'e tuḡure vazegā, u ahiriheo'e haḡai sau'a goroḡa ḡoe'a hegote'ete'e tuḡure vazegā ra'ohe.

8

Vine Zaḡoḡa Hegote Radiu'ete'e Ḡaboneḡa

¹ E'ano'o izidi iniu Iesu Keriso teite tiburarote'e azaḡa'e Badi'a'a ve'oḡa rae mene ra'ohe.

² Mazaḡa Keriso Iesu u'ano, ḡabone rifi'ete'e Vineḡa Zaḡoḡa goro ḡoe'ani'a haḡai sau'a zu rune goro ḡoe'anono'o zae bohaze buziro.

³ Emeḡe'a ahiri urao haḡai sau'a haḡae'e 'ahine, Mose goro ḡoe'ani'a zoreradu emeḡe ḡabofoga'e mene idararo, rehano Badi'a'a ḡabofiro. Ani'a ane Ubuga'e haḡai sau'a haḡae'ete'e azaḡa ahiri teige, vazeo tuḡuniro. Ebu emeḡe haḡai sau'a mae vaḡinoga veize, haḡaife sau'a ane rana teadu ahiriḡano aduga haro.

⁴ A'e, eme'a ahiri ura mene hegotadu Vine Zaḡoḡa hegote radifine, ebu Mose goro ḡoe'ano haḡao'i rae ra'ete'e haḡaiḡa duduḡa nidu'a emeḡe'a haḡae hunifine ra'ohe.

⁵ Iniu ahiri ura hegote radiu'ete'e azaḡa'e ahiri ura zamare'ohe. U iniu Vine Zaḡoḡa hegote radiu'ete'e azaḡa'e Vine Zaḡoḡa ura zamare'ohe.

⁶ Ahiri ura mone zamaroneḡa'e rune, rehano Vine Zaḡoḡa mone zamaroneḡa'e ḡabone zu zama roḡeḡa.

⁷ Ahiri ura mone zamaroneḡani'a Badi'a agirohau'ohe. A'e Badi'a goro ḡoe'a mene hegote'ohe ebu hegotoga zuni mene idaḡa.

⁸ Ahiri urao radiu'ete'e azaḡa'e Badi'a matu'ohanoga mene idaḡa.

⁹ Rehano Badi'a Vine'a zae zamao radiu'etene, za'e ahiri ura mene hegote radiu'ohe, rehano Vine Zaḡoḡa ura hegote radiu'ohe. Iniu mazao Keriso Vine o'o'a reine, ani'e mene Keriso mone vazega ra'ohe.

¹⁰ Rehano Keriso'a zae zamao radiune, zae ahiri'e haḡai sau'a u'ano rudau hune'ohe, rehano za'e Badi'a ubumao duduḡa ra'ete'e u'ano, zae vine'e ḡabode'ohe.

¹¹ Badi'a'a rune azaḡa bo'aḡano Iesu ḡaboniro. Zae zamao Badi'a Vine'a radiune, rune azaḡa bo'aḡano Keriso ḡabonirote'e Badi'aḡani'a zae zuni ḡabozi'uma. Badi'a Vine'e zae zamao radiu'e 'ahine, ahirize'a rudatite'e zuni ḡabozi'uma.

¹² E'ano'o, nego nabudi, eme'a haḡae hunit'e haḡaiḡa'e mene ahiri mone haḡaiḡa. Eme'e ahiri ura mene hegote radiu huni'uma.

¹³ Mazaḡa zae'a ahiri ura hegote radiune ruda'uma, rehano Vine Zaḡoḡa hegotadu ahirio haḡai sau'a mae modine ḡabodi'uma.

¹⁴ Iniu Badi'a Vine'a ibitozi'ete'e azaḡa'e Badi'a ubugaubuga.

¹⁵ Za'e Badi'a Vine meiro. Badi'a Vine'e zae'a bare rihau radiu'ete'e tuḡure azaḡano mene ohoze'ohe. Zae'a meirote'e Viga'e za Badi'a ubugaubugano mae ohozadu Vine e'e u'ano eme'a Badi'a mazao, "Mama,* eḡe Mama," rae hune'ohe.

¹⁶ Vine Zaḡoḡa'e ane'a bare emeḡe vine teite eme'e Badi'a ubugaubuga rae furene'ohe.

¹⁷ Eme'e Badi'a ubugaubuga 'ahine, emeḡe zuni Badi'a emeḡe Mama mazaono'o toheḡa meite'e ubugaubuga ra'ohe. Eme'e Keriso teite nife ḡihi'aḡa rouga veize, ani teite aduga zuni hidine, eme'e Badi'a emeḡe Mama toheḡa meite'e ubugaubuga rae re'uma, ebu Keriso teite e'e meite'e ubugaubuga rae re'uma.

Zama mone Meite'e Ḡihi'aḡa

¹⁸ Eme'a izidi hide'ete'e adugaḡa'e zama mone Badi'a'a emeḡe mazao furenite'e ḡihi'aḡa teite mene idaḡa. Izidi emeḡe aduga'e zama mone eme'a hidite'e ḡihi'aḡa teite idanine, eḡe zamarone, a'e huga o'o'a.

¹⁹ Badi'a'a haḡairote'e ḡauḡa nidu'a'e Badi'a ubugaubugani'a fureranoga guhine hune'ohe.

²⁰ Badi'a'a haḡairote'e ḡauḡa nidu'a'e huga o'o'a reiro. A'e mene zeḡe urao, rehano Badi'a'a 'ouge haḡairo. Rehano manoga 'ahogani'a furera'uma rae mae ḡihine'ena'a guhine'ohe.

* 8:15 8:15 *Aba*

²¹ Badi'a'a haḡairote'e ḡauḡa nidu'a'e hube hune ruhuru dauḡe'ohe. Rehano Badi'a'a ruhuratite'e ḡauḡanono'o ze bohaze buzadu, ane ubugaubuga'e ḡihi'a hune rae ra'ete'e teige, zeḡe zuni ḡihi'a hune rae reite'e madaḡa ze'a guhine'ohe.

²² Eme edeḡa, Badi'a'a haḡairote'e ḡauḡa nidu'a'e tiburu rudu-rude'ena'a, ene furene'ete'e teige gigize'ohe, onao izidi madaḡa.

²³ Mene Badi'a'a haḡairote'e ḡauḡa da'o, rehano emeḡe zuni rudu-rude'ohe. Eme Badi'a ḡahunone ibi'a meiro, a'e Vine Zaḡoḡa. Eme zuni Badi'a ubugaubuga rae mae ḡihifoga ebu haḡai sau'anono'o ahirife bohafe bufoga mae ḡihinadu guhine'ena'a, zamafe'o uhure'ohe.

²⁴ Eme'a 'ouge mae ḡihine'ena'a guhine'ete'e u'ano, ḡabone hidiro. Eme'a rahao horone'ete'e ḡauḡa'e mene guhine'ohe. Vazeni 'ahoga nagini horone'ete'e ḡauḡa mene guhine'ohe!

²⁵ Rehano eme'a mene horone'ete'e ḡauḡa mae ḡihinadu guhinine, zamafe obone gigane'ena'a, guhini'uma.

²⁶ E'e teige, eme zorere'ete'e zamaḡano Vine Zaḡoḡani'a danafe'ohe. Eme'a nagini veize Badi'a mazao kura'uma'e aḡu'a rehano, Vine Zaḡoḡa ane'a bare ufeta zamaḡa aradu ḡoereo rouga zuni mene idaḡa ra'ete'e zamaḡano uhure'ohe zu emeḡe veize kurau'ohe.

²⁷ Ebu zamafe udahe'ete'e Badi'aḡa'e Vine Zaḡoḡa zamaroneḡa edeḡa, mazaḡa Vine Zaḡoḡani'a Badi'a ura idunaḡano Badi'a mone azaḡa veize kurau'ohe.

²⁸ Eme edeḡa, iniu'a Badi'a zamare borofe'ete'e azaḡa, Badi'a urao huzirote'e azaḡa veize Badi'a'a gau nidu'a tibunadu manaḡa haḡae'ohe.

²⁹ Badi'a'e ibite ederirote'e azaḡa'e ane Ubuga iraḡa rae rouga veize ibite ohotiroti. 'Ougadu ane Ubuga'e negoḡa nabuga ḡehaḡa bo'aḡano Ubuga ibi'a reiro.

³⁰ Ebu Badi'a'a ibite ohotirote'e azaḡa huziroti, ebu huzirote'e azaḡa'e ane ubumao duduḡa rae reiro, ebu duduḡa rae reirote'e azaḡa ni'e mae ḡihiniro.

Badi'a Zamarone 'Ue'ete'e Ḡauḡa'e O'o'a

³¹ Tena e'eguḡa moneo eme nagini re'uma? Badi'a'e emeḡe none reine, iniu'a emeḡe aḡirofi'uma?

³² Badi'a'a ane Ubuga mene ufeta zamare borofiro, rehano emeḡe nidu'a veize ahetiro. E'e Badi'aḡani'a ḡau nidu'a'e Ubuga teite ḡahunone radu rifi'uma!

³³ Iniu'a Badi'a'a ohotirote'e azaḡa'e ve'oḡa rae rozi'uma? Ze'e duduḡa rae ra'ete'e vazēḡa'e Badi'a!

³⁴ Iniu'a ze'e ve'oḡa rae re'uma? Iesu Keriso'e rudaro rehano, bare ḡabodiro ebu Badi'a eda'e moneo radiu'ena'a emeḡe veize kurau'ohe.

³⁵ Keriso'a emeḡe zamare borofe'ete'eano'o iniu'a rovo'uma? Emeḡe'a sau'a hidine ga, aduga hidine ga, vase'a sausaufine ga, zahara madaḡa hidine ga, ḡauḡe o'o'a reine ga, nariga 'omate'ete'e madaḡa hidine ga, vase'a uḡufihi reine, 'uḡuḡani'a Keriso'a emeḡe zamare borofe'ete'eano'o rovo'umahe?

³⁶ Buka Zaḡoḡano 'ahige rae mirihiro,
 "Zuhi'a Boro veize eme mada nidu'a rune hide'ohe.
 Vaze'a matite'e mamoeḡa teige, ze emeḡe uḡufihi reiro."☆

³⁷ Rehano emeḡe zamare borofirote'e vazēḡa, Keriso u'ano, eme'e aduga 'uḡuḡa nidu'a raharahane hune'ohe.

³⁸ E hube hune edeḡa. Rune ga, ḡabone ga, tuḡure viga nidu'a ga, vine sau'a nidu'a† ga, izidi fureru'ete'e ḡauḡa ga, zama moneo fureratite'e ḡauḡa ga, inara nunu ga,

³⁹ hitaga haba'a ga, 'u'uḡa haba'a, ga Badi'a'a haḡairote'e ḡauḡani 'ahoga zuni emeḡe Zuhi'a Boro Keriso Iesu u'ano Badi'a'a eme zamare borofe'ete'eano'o rovofoḡa'e mene idaḡa.

9

Badi'a'a Isaraela Azaḡa Ohotiro

¹ E'e Keriso mone vazeḡa, e'ano'o ḡoere huga ḡoere'ohe. Vine Zaḡoḡani'a zamahe zuhi'ani'ete'e u'ano, e mene ḡurire'ohe. A'e hube rae zamahe'a rae furene'ohe.

² E zamahe borofe are'ohe zu eḡe zamao aduga boro'e mene ḡonabe'ohe.

³ Eḡe ḡoere ḡumu azaḡa, Iuda nego nabudi veize reine, e radiu tuḡutuḡu adugaḡa hidadu Keriso mazaono'o mae vaḡihine zuni idaḡa.

⁴ Ze'e Isaraela azaḡa. Ze'e Badi'a'a ohotadu ane ubugaubugano reiro, zu zeḡe mazao ane ni ḡihi'aḡa fureniro, ebu ane ḡoitore ḡoe'a zu Mose goro ḡoe'a ziniro, zu ze ani mazao kurau'ohe, zu ani'a zeḡe teite ḡoitiro.

⁵ Vouḡaze'e urabo zuhi'a boroboro,* zu ahiri moneo Keriso'a† zeḡe mazaono'o fureraro. Keriso'e ḡau nidu'a vitizoga zu eme'a radiu tuḡutuḡu nigune'ete'e Badi'aḡa. Amen.

⁶ Rehano e Badi'a ḡoitore ḡoe'a'e foure reiro rae mene ra'ohe. Mazaḡa Isaraela mariga bo'aḡano mene nidu'a'e Isaraela azaḡa huga,

⁷ ebu Aberahamo mariga bo'aḡano mene nidu'a'e Aberahamo ubugaubuga. Badi'a'a Aberahamo niro, "Isako mazaono'o furerarote'e azaḡa da'o ḡae marigo rae huzi'uma."☆

⁸ E'e huga'e, ahiriono'o furerarote'e ubugaubuga'e Badi'a ubugaubuga mene ra'ohe, rehano Badi'a ḡoitore ḡoe'anono'o furerarote'e ubugaubuga da'o Aberahamo mariga huga rae ra'ohe.

⁹ Badi'a ḡoitore ḡoe'a'e 'ahi e'e, "Zazore muriḡano 'ahi madaḡano‡ eḡe'a barine, Sara'a ubuga 'ahoga fureni'uma."☆

¹⁰ Mene e'e da'o, emeḡe vouḡa Isako, vaze tibaono'o Rebeka'e 'ahi'eta ubuga ato'a reiro.

¹¹⁻¹² Ubugaubugani'a 'izema fureranogano zu 'izema manoḡa ga sau'a haḡaogano, Badi'a'a Rebeka 'ahige rae niro, "Ḡae ubugo ibi'ani'a ubugo veḡa veize gau'i'uma."☆ Badi'a'a 'ouge neadu ani nagi ura haḡaoga veize irina toḡanirote'e idunaḡano ubuga 'ahoga ohotirote'e ihoziro. Ebu Vaze'a gau manoḡa 'ahoga haḡairote'eano'o Badi'a'a ani mene ohote'ohe, rehano vaze huze'ete'e Badi'aḡa urao vaze ohote'ete'e ihoziro.

¹³ Buka Zaḡoḡano 'ahige rae mirihiro, "E Iakobo'e zamariro, u Esau'e he'ehe'eniro."☆

¹⁴ Tena eme nagini re'uma? Badi'a'e vaze mazao inahe'ehe? Mene hune!

¹⁵ Badi'a'a Mose 'ahige rae niro,
"Eḡe'a iniu vetuḡanihi rae ra'ete'e vazeḡa'e eḡe'a vetuḡani'uma,
ebu eḡe'a iniu fase rae reihi ra'ete'e vazeḡa'e ani mazao fase rae re'uma."☆

¹⁶ E'ano'o Badi'a'a vaze ohote'eta'a'e mene vaze ura ga mene vaze'a inare gaue'ete'e idunaḡano, rehano Badi'a'a vaze vetuḡazi'ete'e u'ano ra'ohe.

† 8:38 8:38 adure zuhi'ani'ete'e viga * 9:5 9:5 Aberahamo, Isako zu Iakobo † 9:5 9:5 Mesia

☆ 9:7 9:7 Ḡadaheḡa 21:12 ‡ 9:9 9:9 ohotirote'e madaḡano ☆ 9:9 9:9 Ḡadaheḡa 18:10

☆ 9:11-12 9:11-12 Ḡadaheḡa 25:23 ☆ 9:13 9:13 Malaki 1:2-3 ☆ 9:15 9:15 Vaḡiniro 33:19

17 Buka Zağogano Badi'a'a Faraoš 'ahige rae niro, "Ege'a ga'e kinio oho'irot'a'e gae u'ano ege inara ihozifine ebu ege ni raha nidu'a zamağano furenifine ra'ohe."☆

18 E'ano'o iniu Badi'a'a vetuğazihi rae ra'ete'e azağa'e ani'a vetuğazi'ohe, u iniu mae teğa riğano ohozihi ra'ete'e azağa'e teğa riğa azağano ohoze'ohe.

Badi'a Mağunu zu Vetuğağa

19 Tena zae bo'ağano 'ahogani'a 'ahige ihi'uma, "Badi'a'a 'ougine, ani nougadu vase'e ve'oğa rae roze'ohe? Iniu'a Badi'a ura agirohanoga'e idağa?"

20 O ege vase, ga iniu radu Badi'a goere barone'ohe? "Raha goğoreğa 'ahogani'a ane hağairote'e vazega mazao, 'Ga nougadu e 'ahige hağairo,' rae re'umahe?"☆

21 Goğore hağae'ete'e vazegani'a raha usuğa tibaono'o usuğa nu madu, ani urao mada boroboro veize goğore hağaoga zu mada nidu'a veize goğore hağaoga'e mene idağahe?

22 Badi'a zuni goğore hağae'ete'e vazega teige ane urao hağairo. Ani'a ane zama gugi'a ihozoga zu ane inara furenadu vase'a ederoga uratiro. Rehano ani'a zamağa gugi'ano ruizite'e azağa mazao zamağa obone giganadu zamağa gugi'a obone tiro.

23 Ebu Badi'a'a vase nu ruhibadu nize gihi'a hune rae rouga veize vetuğaziro, ebu ze mazao ani'e ufeta gihi'ağa hune rae ihozihi rae reiro. Ani'a 'ouge hağairote'e moneo eme'a nagini re'uma?

24 Badi'a'a emege vetuğafiro zu ohotiro. Mene Iuda azağa bo'ağano da'o, rehano Iuda mene azağa bo'ağano zuni emege ohofiro.

25 Badi'a'a Hosea Bukağano 'ahige ra'ohe,
 "Iniu ege none azağa mene reirote'e azağa'e ege'a ege none azağa rae huzi'uma,
 ebu ege'a mene zamarirote'e azağa'e ege'a ege zamarone azağa rae huzi'uma."☆

26 Ebu,
 "Badi'a'a raena'a, 'Za'e mene ege none azağa,' rae zirote'e haba'a, e'e haba'a huneo
 ze'e gabode radiu'ete'e Badi'ağa ubugaubuga rae huzi'uma."☆

27 Isaia'a Isaraela azağa moneo 'ahige gihau huau goeriro,
 "Isaraela azağa'e davara genağa ni'uriga teige gehağa багаğa rehano,
 gabode radiu'ete'e azağa nu da'o gabozi'uma.

28 Zuhi'a Boro'e ane'a reirote'e goe'a rahao garihe hube hune hağa
 gonabi'uma."☆

29 Ebu Isaia'a ibite 'ahige rae reiro,
 "Zuhi'a Boro Gigi'ağani'a
 emege mariga nu mene mae tiro reifone,
 eme'e Sodoma teigifo,
 zu eme'e Gomora teigifo."☆

Isaraela Azağani'a Mene Firo

30 Tena eme nagini re'uma? Iuda mene azağani'a Badi'a ubumao duduğa reite'e ibiğa mene vağiro, rehano Badi'a'a ze'e ane ubumao duduğa rae reiro. Ze'a Keriso mazao fie'ete'e u'ano, ze'e Badi'a ubumao duduğa reiro.

³¹ U Isaraela azağa'e Mose goro gōe'a hegotadu Badi'a ubumao duduğa reite'e ibiğa vağiro, rehano mene horoniro.

³² Nougadu 'ougiro? Mazağa zeğe'a fie'ete'e u'ano Badi'a ubumao duduğa reite'e ibiğa mene vağiro, rehano Mose goro gōe'a hegotadu Badi'a ubumao duduğa reite'e ibiğa vağiro. Ze'e hadi fe'oğa rana tutuhu uitiro.

³³ Buka Zağoğano 'ahige rae mirihiro,
 “Ġiano'i, vase'a tutuhu uitoga veize ege'a hadi 'ahoga Zioni* zamağano ti'ohe,
 ebu ze uitoga veize vatava 'ahoga ti'ohe.
 Rehano ani mazao fie'ete'e vaseğa'e mene mazagaroni'uma.”☆

10

¹ Nego nabudi, e Isaraela azağani'a ġabone hide'ete'e zamahe nidu'a hina urate'ohe zu e'e veize Badi'a mazao kurau'ohe.

² Ze Badi'a veize gaue inare hune'ete'e ege'a rae furene'ohe. Rehano ze ibi duduğa mene edere'e 'ahine, 'ouge inare hune'ohe.

³ Ze Badi'a'a vase'e duduğa rae ra'ete'e ibiğa mene ederadu zeğe inara hina Badi'a ubumao duduğa rae ra'ete'e ibiğa ohonihi rae inariro. E'ano'o ze Badi'a'a ze'e duduğa ra'ete'e ibiğa mene hegotiro.

⁴ Fie'ete'e azağa nidu'a'e Badi'a ubumao duduğa reifine, Mose goro gōe'a hegotadu Badi'a ubumao duduğa ra'ete'e ibiğa Keriso'a ġonabiro.

Vaze Nidu'a Ġabone Hidi'uma

⁵ Mose goro gōe'a hegotadu Badi'a ubumao duduğa ra'ete'e moneo Mose'a 'ahige rae mirihiro, “Mose goro gōe'a hegotete'e vaseğa'e e'e goro gōe'a hegotadu ġabodi'uma.”☆

⁶ Rehano fie'ete'e u'ano Badi'a ubumao duduğa ra'ete'e moneo Buka Zağoğano 'ahige ra'ohe, “Ġa ġae zamao, 'Iniu'a adure iti'uma?’ rae ago ro'i.”☆ Ġoere e'e huga'e, Keriso horonifine, vase 'ahogani'a adure itadu Keriso tutune raha ovai'uma rae ra'ohe.

⁷ Ebu zuni 'ahige ra'ohe, “'Iniu'a raha zizuga ovoi'uma?’ rae ago ro'i.”☆ Ġoere e'e huga'e, Keriso horonifine, vase 'ahogani'a rune azağa bo'ağano Keriso tutune eri'uma rae ra'ohe.

⁸ Rehano Buka Zağoğano 'ahige ra'ohe, “Badi'a ġoere'e ġae uhiğano, ġae hebeo zu ġae zamao e'e.”☆ A'e fie'ete'e moneo emeğe'a haramete'e gōe'a.

⁹ Ġa ġae hebe hina Iesu'e Zuhi'a Boro rae furenine, ebu Badi'a'a rune azağa bo'ağano Iesu bare ġabonirota'a'e ġae zamao mae ġihinine, ġa'e ġabone hidi'uma.

¹⁰ Vaze'a zamazeo fiadu Badi'a ubumao duduğa ra'ohe zu hebeze hina zae'a fie'ete'e rae furenadu ġabone hide'ohe.

¹¹ Buka Zağoğano 'ahige ra'ohe, “Iniu ani mazao fi'e'ete'e vaseğa'e mene hune mazagaroni'uma.”☆

¹² Badi'a'a Iuda azağa zu Iuda mene azağa bo'ağano mene inahe'ohe. Zuhi'a Boro'e tiba zu ani'e vase nidu'a mazao Zuhi'a Boro. Iniu ani mazao umide'ete'e azağa nidu'a mazao Badi'a'a manohuga boro hune zini'ohe.

¹³ “Zuhi'a Boro mazao umide'ete'e azağa nidu'a'e ġabone hidi'uma.”☆

¹⁴ Tena Zuhi'a Boro mazao mene firote'e azağa'e nougenouge ani mazao umidi'uma? Ebu Zuhi'a Boro moneo mene igirote'e azağani'a nougenouge

* **9:33 9:33** Huga'e Ieruselema ga Iuda azağa. ☆ **9:33 9:33** Isaia 8:14, 28:16 ☆ **10:5 10:5** Dibu'o 18:5 ☆ **10:6 10:6** Goro 30:12 ☆ **10:7 10:7** Goro 30:13 ☆ **10:8 10:8** Goro 30:14 ☆ **10:11 10:11** Isaia 28:16 ☆ **10:13 10:13** Ioela 2:32

ani mazao fi'uma? Haramozini'ete'e vazega o'o'a reine, ze nougenouge igi'uma?

¹⁵ Badi'a'a vase mene tuguzine, ze nougenouge harami'uma? Buka Zagogano 'ahige rae mirihiro, "Hari manoga hame ragave'ete'e azaa oda'e manoga tauhi!"*

¹⁶ Rehano Isaraela azaa bo'agano mene vase nidu'a'e hari manoga mae gihiniro. Isaia'a 'ahige rae reiro, "Zuhi'a Boro, vazeni 'ahoga zuni emege haramo goe'a mene mae gihiniro!"*

¹⁷ E'ano'o fie'eta'a'e goere igi'ete'e'ano'o zu igi'ete'e goe'a'e Keriso moneo hame'ete'e goe'ano'o are'ohe.

¹⁸ Rehano e gadimu'ohe, Isaraela azaa'e hari manoga mene igirohe? Hube hune ze igiro. Buka Zagogano 'ahige rae reiro, "Hame'ete'e azaa ago'e haba nidu'a oname haugiro, ebu goereze'e bororu onamo haba gonaga."*

¹⁹ E bare gadimu'ohe, Isaraela azaa'e hari manoga mene faine ederirohe? Ze ederiro, rehano mene mae gihiniro. E'e moneo Badi'a'a ibite Moseono'o 'ahige rae reiro,

"Ege'a ege none mene azaa zamaze'ete'e u'ano, zae zama ahiahini'uma.

Ege'a kauriga azaa zamaze'ete'e u'ano, zae zama mae gugini'uma."*

²⁰ Ebu Isaia'a mene rihau'ena'a, 'ahige riga goeriro,

"Badi'a'a raena'a, 'Ege mene vagirote'e azaani'a ege hidiro,

ebu ege mazao mene umidirote'e azaa mazao e ege'a bare fur-
eraro."*

²¹ Badi'a'a Isaraela azaa moneo goerirota'a'e Isaia'a 'ahige rae reiro,

"Ege mene hegote'ete'e zu agirohi'ete'e azaa mazao

mada niduga 'evorehe einadu huziro."*

11

Badi'a'a Isaraela Azaa Vetugaziro

¹ Ougadu e gadimu'ohe, Badi'a'a ane vase hezahozirohe? Mene hune! Ege zuni Isaraela vazega, Aberahamo mariga, ebu Beniamini urabo vazega.

² Badi'a'a ane mone azaa ibite ederiro ebu ze mene hezahoziniro. Buka Zagogano peroveta vazega Elia moneo goerirota'a'e za agu'ahe? Elia'a Isaraela azaa agirozeadu Badi'a mazao riga goreniro,

³ "Zuhi'a Boro, ze gae peroveta azaa zimiro ebu gae dibu'o fataga fahiro. Ege tibuhuga da'o radiu'ohe ebu izidi ze'e ege zuni uguhihi ra'ohe."*

⁴ Ebu Badi'a'a Elia mazao nougenouge naenaeniro? Badi'a'a 'ahige rae niro, "E'a iniu Baala* mazao obena hina tugadu mene gugurirote'e azaa nidu'a 7,000 ege veize mae tiro."*

⁵ E'e teige, izidi madaa zuni Badi'a'a manoga furenadu ohotirote'e azaa nu 'ize radiu'ohe.

⁶ Ani'a ze ohotirota'a'e mene zege'a gau manoga 'ahoga hagairote'e u'ano, rehano ani'a furenirote'e manoga u'ano ra'ohe. Vaze'a gau manoga 'ahoga hagadu Badi'a'a ze ohotiro rae reifone, ani'a furenirote'e manoga'e huga o'o'a rae reifo.

* 10:15 10:15 Isaia 52:7 * 10:16 10:16 Isaia 53:1 * 10:18 10:18 Salamo 19:4 * 10:19 10:19 Goro 32:21 * 10:20 10:20 Isaia 65:1 * 10:21 10:21 Isaia 65:2 * 11:3 11:3 1Kini 19:10, 14

* 11:4 11:4 Guriro badi'aga 'ahoga. * 11:4 11:4 1Kini 19:18

⁷ 'Ougadu nagini'a fureraro? Isaraela azağa'e zeğ'e'a vağinuta'a'e mene hidiro. Zeğ'e bo'ağano Badi'a'a ohotirote'e azağa da'o hidiro, u nidu'a'e zamaze'a riraro.

⁸ Buka Zağogano 'ahige rae mirihiro,
 "Badi'a'a zamaroneze mae kaurizeadu
 ze ubumazeta rehano, ehamanoga'e mene idağa,
 ebu teğazeta rehano, abitoga'e mene idağa,
 onao izidi 'adi madağa."✧

⁹ Ebu Davida'a Badi'a mazao 'ahige ra'ohe,
 "Zeğ'e mui matu'uğano ze oboze ti'ete'e 'ahiriğano 'ahirizo'i,
 ze tutuhu higozo'i zu naeğa barono'i.

¹⁰ Ze mene ehamafine ubumaze mae kurunozeno'i,
 ebu ze aduga 'u'uğano teadu ġarunize radiu tuğutuğu mae
 beonozeno'i."✧

Iuda Mene Azağani'a Ġabone Hidiro

¹¹ E bare ġadimu'ohe, Isaraela azağani'a tutuhu uitadu higau baure hunirohe? Mene hune! Zeğ'e hağai sau'a u'ano, ġabone hide'eta'a'e Iuda mene azağa vağe ariro, a'e Badi'a'a Isaraela azağa zama mae ahiahizifine ra'ohe.

¹² Isaraela azağa hağaize sau'a u'ano, raha azağani'a manohuga borofe hidiro, zu Isaraela azağani'a fie'ete'eano'o uitirote'e u'ano, Iuda mene azağani'a manohuga borofe hidiro. 'Ougadu Iuda azağa nidu'a ġihuradu Badi'a vağe arine, manohugani'a ufeta borofe ari'uma!

¹³ Iuda mene azağa, zae mazao eğ'e'a zi'ohe. E'e Iuda mene azağa veize gaue'ete'e vazega radu e eğ'e gau matu'e nigune'ohe.

¹⁴ E eğ'e gau hina eğ'e ġoere ġumu azağa mae ahiahizadu zeğ'e bo'ağano nu'e Badi'a'a ġabozoga urate'ohe.

¹⁵ Badi'a'a ze hezahozirote'e u'ano, ani'a raha azağa teite bare unihiro. 'Ougadu ani'a Isaraela azağa mae ġihizine, nagini'a furera'uma? Ze rune azağa bo'ağano bare ġabodi'uma!

¹⁶ Vaze'a 'uvahu bakene usuğanono'o nu madu ibi'a ġauğa Badi'a dibu'ohau'ohe. E'e madağano usuğa nu a'e zağoga reine, usuğa e'e nidu'a'e zağoga ra'ohe.✧ Ire taiga'e zağoga rae ra'etene, ezaga zuni zağoga ra'ohe.

¹⁷ Iuda azağa'e olivi ireğa huga heuğa. Ebu Iuda mene azağa, za'e butu olivi ireğa heuğa. Badi'a'a olivi ireğa huga ezaga nu vahege bunadu e'e iğ'u'ano butu olivi ireğa ezaga mae kadaniro. E'ano'o za, butu olivi ireğa ezaga'e olivi ireğa huga taigaono'o ma'ete'e ogomuğa olivi ireğa huga ezaga teite ma'ohe.

¹⁸ Rehano Badi'a'a vahege bunirote'e ezaga mazao za zae'a bare ago niguzo'i. Zae'a bare niguzo'idene, 'ahi zamaro'i. Zae'a taiga mene ġubune'ohe, rehano taigani'a zae ġubuze'ohe.

¹⁹ 'Ougadu za'e 'ahige re'uma, "İğurizeo eğ'e mae kadahifine olivi ireğa huga ezaga nu vahege buniro."

²⁰ A'e hube. E'e ezagani'a mene firote'e u'ano vahege buniro, u za'a firote'e u'ano ire rana kadaze radiu'ohe. E'ano'o zae'a bare ago niguzo'i, rehano rihano'i.

²¹ Mazağa Badi'a'a ezaga huga nu vahege bunirotene, ezaga e'e mene ufeta zamariro. E'e teige, zae zuni zae'a bare nize mae itadu mene fine, za'e Badi'a'a mene ufeta zamaradu zae zuni vahege buzi'uma.

²² Badi'a'e manoga zu riga moneo zamaro'i. Ani'e iniu'a uitirote'e azağa mazao riga. Rehano ani'a zae mazao hağae'ete'e manogağa zamağano zae'a 'aune radiune, ani'a zae mazao manoga 'aune hağai'uma. Za mene 'ougine, zae zuni vahege buzi'uma.

²³ Ebu mene firote'e u'ano, vahege bunirote'e ezaga'e bare fine, Badi'a'a ze zamazadu ire rana bare kadazi'uma. Ani'a ze mae igurizeo bare kadazoga'e idağa.

²⁴ Za'e ibite butu olivi ireğa rae reiro. Rehano vesu'u za vahege buzadu zae ire teite mene tiba ireğa 'ahoga, olivi ireğa huga teite kadaziro. 'Ougadu ibite vahege bunirote'e olivi ireğa ezaga huga'e zeğe ire rana bare kadaze'eta'a'e ufeta ufiğa rae re'uma!

Isaraela Azağa Nidu'a Ġabone Hidi'uma

²⁵ Nego nabudi, za zae'a bare huhuzağa rae mene zamarifine, za'e goere 'u'uruğa 'ahi ederoga e urate'ohe. Goere 'u'uruğa'e 'ahi e'e: Isaraela azağa nu'e teğaze rirau radi'uma, onamo Badi'a'a ohotirote'e Iuda mene azağa nidu'a ane vağe ari'uma.

²⁶ Ze nidu'a arine, Isaraela azağa nidu'a ġabone hidi'uma. Buka Zağogano 'ahige rae mirihiro,

“Ġabozite'e vazegani'a Sioni haba'anono'o ari'uma,

ebu ani'a Iakobo mariga† mazaono'o Badi'a mene gubane'ete'e hağaiğa mae vağini'uma.

²⁷ 'Ahi'e ege'a zeğe teite goitorirote'e goe'a.

Ege'a zeğe hağai sau'a mae vağinine, goitore goe'a e'e'a huda'uma.”☆

²⁸ Isaraela azağani'a hari manoga hezahohanadu Badi'a agirohau'ete'e azağano reiro. E'e u'ano, Iuda mene azağa, zae'a Badi'a manohuga hidiro. Rehano Isaraela azağa'e Badi'a'a ohotirote'e azağa, mazağa ani'a vouğaze teite goitoriro 'ahine, ze zamare borofe'ohe.

²⁹ Badi'a'e ane'a ġahunozinirote'e zu huzirote'e azağa mazao zamağa mene hune ġihune'ohe.

³⁰ Ibite za'e Badi'a mene hegotirote'e azağa. Izidi Isaraela azağani'a ani mene hegotiro 'ahine, ani'a zae vetuğaziro.

³¹ E'e teige, izidi ze'e Badi'a mene hegote'ohe rehano, ani'a zae vetuğazirota'a'e zeğe'a horonine zamaze'a ġihuradu zeğe zuni ani'a vetuğazi'uma.

³² Vaze nidu'a'e Badi'a mene hegote'ete'e u'ano, Badi'a'a ze'e ġu'a azağa teige oboze tiro. Ani'a 'ouge reirota'a'e zeğe nidu'a vetuğazifine ra'ohe.

Badi'a Nigunihi

³³ Badi'a'e huhuzağa zu ane edeğa'e boro hune, a'e davara teige guniğa hune! Iniu'a Badi'a kota moneo faine edere huni'uma? Iniu'a Badi'a ibi zahizahe vağe ederi'uma?

³⁴ Buka Zağogano 'ahige rae mirihiro,

“Iniu'a Zuhi'a Boro zama ederiro?

Iniu'e Zuhi'a Boro iradugune'ete'e vazegano reiro?”☆

³⁵ “Iniu'a ġauni 'ahoga Badi'a hanadu vesu'u Badi'a'a barone'ete'e ġauğa me'uma?”☆

³⁶ Ġau nidu'a'e ane mazaono'o aradu ane u'ano ebu ani veize radiu'ohe. Ni ġihi'aga hune ane mazao, onamo tuğutuğu! Amen.

† 11:26 11:26 Isaraela azağa ☆ 11:27 11:27 Isaia 59:20-21, 27:9; Ieremia 31:33-34 ☆ 11:34 11:34 Isaia 40:13 ☆ 11:35 11:35 Iobu 41:11

12

Badi'a veize Ġabonefe Izipiro

¹ E'ano'o, nego nabudi, Badi'a'a emeġe vetuġafi'ete'e u'ano, e zae mazao inare zi'ohe. Ahirize ġabode radiu'ete'e zamaġano ahirize'e Badi'a dibu'ohano'i. A'e dibu'o zaġoġa, zu Badi'a matu'ohau'ete'e dibu'oġa, ebu zae'a vine moneo haġae hunite'e kuruġa.

² Raha 'ahi haġaiġa ago hegoto'i, rehano zamaze izifadu Badi'a'a za'e vase izigano ġihuzifine inaro'i. 'Ougine, za haġai nagiga'e Badi'a ura ra'eta'a'e ederoga idara'uma. Ebu ani urate'ete'e haġaiġa manoga, zu ani matu'ohau'ete'e haġaiġa, ebu ve'oġa o'o'a haġaiġa moneo ederi'uma.

³ Badi'a'a eġe mazao furenrote'e manogaġa u'ano, e zae tibatiba zi'ohe. Za zae'a bare zae moneo faifairu zamare hunadu zae'a bare niguzoga ago zamaro'i, rehano Badi'a'a zae tibatiba zinirote'e fiġa idunaġano za zae moneo faifairu idane zamaro'i.

⁴ Eme ahirife'e tibia. E'e rana i'aġa'e ġehaġa zu gauze'e nunu.

⁵ E'e teige, eme'e ġehaġa rehano Keriso teite tiburanadu ahirife'e tiburaro, ebu ahiri tibano i'aġa nunu teige eme tibatiba'e tiburru gaue'ohe.

⁶ Badi'a'a emeġe tibatiba mazao furenrote'e manogaġa idunaġano eme tibatiba ġahunone nunu hidiro. Peroveta azaġa teige Badi'a ġoere rae furene'ete'e reine, ani'a fie'ete'e idunaġano idane rae fureni'uma,

⁷ ekalesia azaġa danaze'ete'e reine inare danazi'uma, vase ihoze'ete'e reine inare ihozi'uma,

⁸ vase inarazi'ete'e reine inarazi huni'uma, ġahuge'ete'e reine, zama nidu'a hina ġahugi'uma, vase ibitozi'ete'e reine, inare ibitozi'uma, vase vetuġazeadu danaze'ete'e reine, matu'e'ena'a danazi'uma.

Ekalesia Azaġa Haġai

⁹ Za zama hugano zamarotiti'uma. Sau'a he'ehe'eno'i ebu haġai manoga obone gigano'i.

¹⁰ Zae tibatiba'e nego nabudi 'ahine, zamarotito'i. Vaze 'ahoga'ahoga gubazadu ze'e zae vitizoga rae zamaro'i.

¹¹ Ago tubo'i, rehano ġihau gauo'i. Zamaze nidu'a hina Zuhi'a Boro veize inare gauo'i.

¹² Badi'a'a zinite'e manohugaġa guhine'ena'a, matu'o'i. Aduga zamaġano zamaze obone gigano'i ebu iġaiġa inare kurano'i.

¹³ Badi'a mone azaġa mazao ġau 'ahogani'a ferezine, zeġe teite zae ġau ġahugo'i. I'udo azaġa faine ġubuzo'i.

¹⁴ Iniu'a aduga zini'ete'e azaġa mazao Badi'a'a manohuga zeno'i rae umido'i. Ze radiu tuġutuġu adugaġa hidifine ago umido'i, rehano manohuga hidifine umido'i.

¹⁵ Matu'e'ete'e azaġa teite matu'o'i ebu niau'ete'e azaġa teite niano'i.

¹⁶ Nego nabudi teite zamaze tibano rado'i. Nize ago mae ito'i, rehano nize o'o'a azaġa teite unihotito'i. Za zae'a bare huhuzaġa rae ago zamaro'i.

¹⁷ Iniu'a zae mazao haġai sau'a haġao'idene, ani mazao haġai sau'a ago naenaeno'i. Vaze nidu'a horonadu duduġa rae ra'ete'e haġaiġa haġaifine inaro'i.

¹⁸ Za'e idaġa reine, ibi nidu'a zamaġano vase nidu'a teite unihe rado'i.

¹⁹ Eġe zamarone azaġa, zae mazao haġai sau'a haġae'ete'e azaġa mazao ago naenaeso'i, rehano Badi'a zama ġugi'a zamaġano mode tauġo'i. Buka Zaġoġano 'ahige rae mirihiro,

"Zuhi'a Boro'a raena'a,

'Zeġe haġai sau'a naeġa'e eġe'a zini'uma.

Eḡe'a naenaezi'uma.'''☆

²⁰ Ebu 'ahige zuni mirihiro,

"Agireḡo'a vinino'idene, ḡubuno'i,

ani'a irineḡa mo'ono'idene, ani'a gagite'e ḡauḡa hano'i.

'Ouge haḡaine, ḡae'a ani vadigano ire roga ḡe'areḡa tirote'e teige, iraḡani'a gigidanadu ani ane'a bare mazagaroni'uma.'''☆

²¹ Sau'ani'a za mene raharahazoga veize 'uo'i, rehano manoḡa hina haḡai sau'a raharahano'i.

13

Gavana Azaḡa Ḡoere Egozeno'i

¹ Gavana azaḡani'a vase ibitozi'ete'e inaraḡa meiro. Vaze nidu'a zeḡe ḡoere egozini'uma. Mazaḡa Badi'a mazaono'o mene arirote'e inaraḡa'e o'o'a. Izidi gavana azaḡa inara zuni Badi'a'a zeḡe rana tiro.

² E'ano'o iniu gavana azaḡa agirozi'ete'e vaseḡa'e Badi'a goro ḡoe'a agirohau'ete'e heuḡa, ebu 'ouge haḡae'ete'e azaḡa'e kotazi'uma.

³ Manoḡa haḡae'ete'e azaḡa'e vase ibitozi'ete'e azaḡa mene rihoze'ohe, rehano sau'a haḡae'ete'e azaḡa'e ze rihoze'ohe. Za gavana vaseḡa mene rihonihi ra'ehe? Tena haḡai manoḡa haḡao'i, 'ouḡine ani'a za niguzi'uma.

⁴ Gavana vaseḡa'e zae manoḡa veize Badi'a'a ohonirote'e tuḡureḡa vaseḡa. Rehano zae'a ve'oḡa haḡao'idene ani rihono'i, mazaḡa ane benisi'e mene rohoroho. Ani'e Badi'a tuḡure vaseḡa radu sau'a haḡae'ete'e vaseḡa mazao Badi'a zama ḡugi'a hina aduga hau'ohe.

⁵ E'ano'o za'e gavana azaḡa egozini'uma. A'e aduga hidoga rihone'ete'e u'ano mene 'ougi'uma, rehano za zae'a bare ḡoereze egozini'eta'a'e duduḡa rae zamare'ete'e u'ano egozini'uma.

⁶ E'e u'ano, za takesi zuni zini'ohe. Gavana azaḡa'e Badi'a tuḡure azaḡa radu de'e gaḡa veize inare'ohe.

⁷ Vaze nidu'a mazao nagini zinite'e ḡauḡa'e zeno'i. Takesi nunu zini'uma rae ro'idene, takesi nunu zini huno'i. Ebu iniu za'a rihozite'e azaḡa'e rihozo'i zu iniu gubazite'e azaḡa'e gubazo'i.

Zamarotitoga

⁸ Iniu mazaono'o hadi nu mo'idene, nidu'a barone huno'i. Rehano za'a 'aune baronozinite'e ḡauḡa 'ahoga'e zamarotite'ete'e ra'ohe. Vaze zamare borofe'ete'e vaseḡa'e Mose goro ḡoe'a nidu'a hube hune hegote hunirote'e heuḡa.

⁹ Goro ḡoe'a'e 'ahige ra'ohe, "Ubuma ago ḡezano'i, ago gorugoro'i, ago ḡonotano'i zu vase ḡau meihi rae ago zamaro'i."''☆ Ebu goro ḡoe'a nunu zuni e'e rehano, goro ḡoe'a nidu'a'e goro ḡoe'a tiba 'ahi zamaḡano e'e, "Ḡa ḡae bare zamare borofe'ete'e teige, ḡae nego nabudi zamare borofe'i."''☆

¹⁰ Vaze zamare'eta'a'e nego nabudi mazao sau'a mene haḡae'ete'e ra'ohe. E'ano'o vase zamare borofe'eta'a'e Mose goro ḡoe'a nidu'a hube hune hegote hune'ete'e heuḡa.

Zuhi'a Boro'a Bare Onaite'e Madaḡani'a Haniteha

¹¹ Za 'ouge haḡae rado'i, mazaḡa izidi'e no'e madaḡa'e za'e edeḡa. Zae'a bazuniono'o evatite'e madaḡa'e amahi ariro, mazaḡa Badi'a'a ḡabofite'e madaḡa'e haniteha. E'e madaḡa'e eme'a fie'ete'e ḡadahirote'e madaḡa zuni haniteha, rehano izidi'e ufeta haniteha.

☆ 12:19 12:19 Goro 32:35 ☆ 12:20 12:20 Iradugu 25:21-22 ☆ 13:9 13:9 Vaḡiniro 20:13-15, 17; Goro 5:17-19, 21 ☆ 13:9 13:9 Dibu'o 19:18

¹² Ohere'e nariga hauḡe'ohe ebu agaḡa madaḡa'e haniteha. E'ano'o eme uzabo haḡaiḡa dabuaḡa fuhi'e modihi ebu uti dabuaḡa agaḡa mae vidatihi.

¹³ Eme'e agaḡa zamaḡano radiu'ete'e azaḡa, e'ano'o haḡai duduḡa haḡai'uma. Mui matu'uḡa mene ufeta vaḡi'uma zu mene ufeta gage tauḡitaḡi'uma. Ubuma mene ḡeza'uma zu daro mene futa'uma. Mene roteti'uma zu mene ahiahi'uma.

¹⁴ Rehano dabua vidau'ete'e teige, Zuhi'a Boro Iesu Keriso hina zae'a bare vidozeno'i. Haḡai sau'a haḡaihi rae ra'ete'e zamaroneḡa veize ahiri ura haḡaiḡa ago haḡao'i.

14

Vaze mazao Ve'oḡa rae Ago Ro'i

¹ Iniu zorere fie'ete'e azaḡa mae ḡihizo'i, ebu zeḡe zamarone'e zae teite mene idaḡa radu zeḡe teite ago ta'iroto'i.

² Vaze nu'a ogomu nunu anoga'e idaḡa rae mae ḡihine'ohe, rehano zorere fie'ete'e azaḡa'e meba ogomuḡa da'o au'ohe.

³ Ogomu nunu au'ete'e azaḡani'a ogomu nunu mene au'ete'e azaḡa mene owoe ḡiazi'uma. Ebu ogomu nunu mene au'ete'e azaḡani'a ogomu nunu au'ete'e azaḡa'e ve'oḡa rae mene zi'uma, mazaḡa ze Badi'a'a mae ḡihiziro.

⁴ Za'e nagi vaze radu vaze 'ahoga tuḡure azaḡa mazao ve'oḡa rae ra'ohe? Tuḡure azaḡani'a edau'ete'e ga uite'ete'e moneo'e zeḡe zuhi'a 'evoreo da'o ti'ohe. Zuhi'a Boro'a ze ohozadu danazoga'e idaḡa 'ahine, ze edau gigaru'ena'a, faine gau'i'uma.

⁵ Vaze nu'e mada 'ahi'e mada 'omo vitine ufeta boro rae zamare'ohe, ebu nu'e mada nidu'a'e idaḡa rae zamare'ohe. Zae tibatiba'e zamaronezeo no'e'e manoga ra'ete'e hube hune mae ḡihini'uma.

⁶ Iniu mada 'ahoga'e ufeta boro rae zamare'ete'e vazega'e Zuhi'a Boro gubanoga veize 'ouge zamare'ohe. Ogomu nunu au'ete'e vazega zuni Zuhi'a Boro gubanoga veize 'ouge'ohe, mazaḡa ze ogau'etene Badi'a mazao manoga tauḡi ra'ohe. Ogomu nunu mene au'ete'e vazega zuni Zuhi'a Boro gubanoga veize 'ouge'ohe zu ze Badi'a mazao manoga tauḡi ra'ohe.

⁷ Emeḡe bo'aḡano iniu vaze'a ane bare veize da'o mene radiu'ohe, ebu ane bare veize da'o mene rudau'ohe.

⁸ Eme ḡabode radiune zuni Zuhi'a Boro veize radiu'ohe, ebu rudaune zuni Zuhi'a Boro veize rudau'ohe. E'ano'o eme ḡabode radiune ga rudaune zuni, eme'e Zuhi'a Boro mone azaḡa.

⁹ Keriso'e rune azaḡa zu ḡabone azaḡa veize Zuhi'a Boro reifine rudanadu bare ḡabodiro.

¹⁰ Rehano za nougadu zae nego nabudi mazao ve'oḡa ra'ohe? Nougadu zae nego nabudi owoe ḡiaze'ohe? Emeḡe nidu'a'e Badi'a kotao eda'uma.

¹¹ Buka Zaḡoḡano 'ahige rae mirihiro,
 "Zuhi'a Boro'a ra'ohe, 'E'e hube hune radiu'ohe,
 e'ano'o vaze nidu'a obenaze tuḡadu eḡe mazao ḡuḡuri'uma,
 ebu vaze nidu'a hebeze hina e'e Badi'a rae niguhi'uma."☆

¹² E'ano'o eme emeḡe tibatibani'a haḡairote'e haḡaiḡa moneo Badi'a mazao hugano rae fureni'uma.

Vaze Ago mae Higozo'i

¹³ E'ano'o eme vaze mazao ve'oḡa raena'a, mene bare roteti'uma. Zae'a nego nabudi ibio hadi fe'oḡa ga tutuhu'ete'e ḡauḡa mene touga veize, zamaze rinedo'i.

¹⁴ E Zuhi'a Boro teite tiburanadu 'ahi edere'ohe zu mae ġihine hune'ohe. Badi'a ubumao mene deheġa rae ra'ete'e ogomuġani 'ahoga'e o'o'a. Rehano iniu'a ogomu 'ahoga'e Badi'a ubumao mene deheġa rae zamarine, ogomu a'e ani mazao'e mene deheġa.

¹⁵ Zae'a au'ete'e ogomuġa u'ano, zae nego nabudi zamaze'a adudaro reine, a'e zae'a ze mene zamaradu haġae'ete'e haġaiġa. Zae'a au'ete'e ogomuġa u'ano, zae nego ago ruino'i, mazaġa ani veize Keriso'a rudaro.

¹⁶ E'ano'o zae'a manōġa rae zamaradu haġairote'e haġaiġa'e vase'a mene rae sausaunifine tohutoho'i.

¹⁷ Badi'a'a zuhi'afi'eta'a'e mene eme'a nagini au'ete'e ga gage'ete'e moneo, rehano Badi'a ubumao dudūġa haġae'ete'e, zu zama roġeġa, ebu matu'e'ete'e moneo ra'ohe. 'Uguġa'e Vine Zaġoġani'a rifi'ohe.

¹⁸ E'e ibiġano Keriso veize gaue'ete'e vazeġani'a Badi'a matu'ohau'ohe ebu vase'a zuni ani mae ġihine'ohe.

¹⁹ E'ano'o eme unihotitoga zu danatitadu inaratitoga veize inari'uma.

²⁰ Ogomu u'ano Badi'a'a haġairote'e gauġa ago sausauno'i. Ogomu nidu'a'e deheġa, rehano zae'a au'ete'e ogomuġa u'ano vase 'ahogani'a uitine, zae'a 'ouge haġae'eta'a'e ve'oġa.

²¹ Zae'a mani au'ete'e ga, vaini vuġa gage'ete'e ga, haġai 'ahoga haġae'ete'e u'ano, zae nego nabudi'a uiti'uma reine, 'uguġa haġaiġa mene haġaine ufeta manōġa.

²² Zae zamaroneo nagini mae ġihine'eta'a'e Badi'a ubumao zae'a bare hube hune haġao'i. Iniu ane'a bare nagini'e dudūġa rae zamare'ete'e haġaiġa haġae'ete'e zamaġano zamaġani'a ane bare ve'oġa rae mene reine, e'e vazeġa'e matu'e rudau'ohe.

²³ Rehano iniu zamare 'ada'ade'ena'a ogau'ete'e vazeġa'e Badi'a'a ve'oġa rae ra'ohe, mazaġa ani'e mene fie'ena'a ogau'ohe. Mene fie'ena'a haġae'ete'e haġaiġa nidu'a'e haġai sau'a.

15

Vaze Matu'ozeno'i

¹ Eme'a fie'eta'a'e inaraġa, rehano vase nu'a fie'eta'a'e zoreġa. E'ano'o eme'e zeġe mazao zamafe obone giganena'a, ze'a zorere'ete'e moneo danaze huni'uma. Eme emeġe bare da'o mene matu'ofi'uma.

² Emeġe tibatiba'e nego nabudi'a manōġa hidifine matu'ozini'uma, zu ze'a fie gigaroga veize inarazi'uma.

³ Keriso zuni ane bare mene matu'oharo. Buka Zaġoġano 'ahige rae mir-ihiro, "Badi'a rae sausaune'ete'e azaġani'a eġe zuni rae sausauhe'ohe."☆

⁴ Ibite Buka Zaġoġano mirihirote'e nidu'a'e emeġe ihofoga veize mir-ihiro. Buka Zaġoġa'e eme'a zamafe obone giganifine danafe'ohe zu inarafi'ohe. E'e u'ano, eme'e Badi'a ġoitore ġoe'a mae ġihine'ena'a, guhinoga'e idaġa.

⁵ Badi'a'e eme'a zamafe obone giganifine danafe'ete'e zu inarafi'ete'e Badi'aġa. Zae'a Keriso Iesu hegote'etene, Badi'a'a za danazadu zamaze nidu'a tiburanoga veize e kurau'ohe.

⁶ 'Ougine, zae nidu'a zama tibano zu hebe tibano emeġe Zuhi'a Boro Iesu Keriso Moga, Badi'a ni mae ġihini'uma.

Iuda Azaġa zu Iuda Mene Azaġa veize Hari Manōġa rae Fureniro

⁷ E'ano'o Keriso'a zae mae ġihizirote'e teige, za'e nego nabudi mae ġihizo'i. 'Ouge haġadu Badi'a ni mae ġihini'uma.

☆ 15:3 15:3 Salamo 69:9

8 Ege'a zi'ohe, Keriso'a Badi'a'e huga rae furenifine ahiri rana iguri haḡairote'e azaḡa* veize tuḡure vazegano reiro. 'Ougadu ani Badi'a'a zeḡe vouḡa teite ḡoitorirote'e ḡoe'a deheru ihoziro,

9 ebu Badi'a'a manoḡa furenadu Iuda mene azaḡa zuni ane ni mae ḡihine'ohe. Buka Zaḡoḡano 'ahige rae mirihiro,

"E'ano'o eḡe'a Iuda mene azaḡa bo'aḡano Badi'a niguni'uma,
ebu bada ma'ena'a Badi'a ni mae ḡihini'uma."☆

10 Ebu bare raena'a,

"Iuda mene azaḡa, za'e Badi'a mone azaḡa teite matu'o'i."☆

11 Ebu bare raena'a,

"Iuda mene azaḡa nidu'a, za'e Zuhi'a Boro niguno'i.

Vaze nidu'a, ani niguno'i."☆

12 Ebu Isaia'a raena'a,

"Iese† mariga 'ahogani'a furera'uma.

Ani'a Iuda mene azaḡa ibitozifine eda'uma,

ebu ani u'ano, Iuda mene azaḡani'a Badi'a ḡoitore ḡoe'a mae ḡihine'ena'a guhini'uma."☆

13 Badi'a'e ane ḡoitore ḡoe'a eme'a mae ḡihinadu guhinifine danafirote'e Badi'aḡa. Zae'a ani mazao fie'ete'e u'ano, ani'a zini'ete'e matu'uḡa nidu'a zu zama roḡeḡa nidu'a iri'avozoga veize e kurau'ohe. Ebu hena za'e Vine Zaḡoḡa inaraḡa hina Badi'a ḡoitore ḡoe'a ufeta mae ḡihinadu guhine hunoga veize e kurau'ohe.

Paulo'e Iuda Mene Azaḡa veize Gaue'ete'e Vazeḡa

14 Eḡe nego nabudi, e hube hune edeḡa, zae zamao manoḡani'a iri'ave'ohe, ebu za'e edeḡa nidu'a meiro, zu zaezae ihotitoga'e idaḡa.

15 Rehano e zae bare edemazihi ra'ohe. Badi'a'a eḡe mazao manoḡa fureniro 'ahine, e mene rihau'ena'a, ḡoere nu mirihiro.

16 Badi'a'a eḡe mazao manoḡa furenirota'a'e e Iuda mene azaḡa veize Keriso Iesu gau haḡae'ete'e vazegano reifine ra'ohe. Badi'a'e ane hari manoḡa haram'e'ete'e dibu'oḡa vazegā gauḡa iniro. 'Ougadu Iuda mene azaḡa'e Vine Zaḡoḡa u'ano zaḡozaḡi'uma ebu ze'e Badi'a matu'ohau'ete'e dibu'oḡa re'uma.

17 E'ano'o e Keriso Iesu teite tiburanadu Badi'a veize gaue'ete'e ni-gune'ohe.

18 E'e ḡoere 'ahoga mene riḡa re'uma, rehano Keriso'a Iuda mene azaḡa tutuzadu zeḡe zuni Badi'a hegotifine, ani'a inirote'e gauḡa eḡe'a haḡairote'e moneo da'o riḡa re'uma. E gau e'e haḡaifine Iuda mene azaḡa ḡoreziro, zu hugano gauiro,

19 ebu haḡai nu badeḡa zu zaguzagau haḡaiḡa Vine Zaḡoḡa inaraḡa hina haḡairo. E'ano'o e Ierusalem'aono'o Iluriko haba'a ibiḡa nidu'aḡano ragave'ena'a, Keriso hari manoḡa nidu'a hube hune haram'e huniro.

20 E iniu Keriso ni mene igirote'e azaḡa habao hari manoḡa haramihi rae iḡaiḡa uratiro. A'e, vase 'ahogani'a ohonirote'e gadoḡa rana eḡe'a ne 'ahoga mene ogorafine ra'ohe.

21 Buka Zaḡoḡano 'ahige rae mirihiro,

"Ani hari mene meirote'e azaḡani'a horoni'uma,

ebu iniu ani hari mene igirote'e azaḡani'a ederi'uma."☆

* 15:8 15:8 Iuda azaḡa ☆ 15:9 15:9 2Samuela 22:50; Salamo 18:49 ☆ 15:10 15:10 Goro 32:43

☆ 15:11 15:11 Salamo 117:1 † 15:12 15:12 Davida moga niḡa'e Iese. ☆ 15:12 15:12 Isaia 11:10

☆ 15:21 15:21 Isaia 52:15

Paulo'a Roma Onamihi rae Toganiro

²² E'e u'ano, e'a zae vāge amihi rae reirotene e'e ibiḡa'e mada ḡehaḡa turaudo.‡

²³ Rehano izidi 'ahi haba'ano eḡe'a gauite'e neḡa'e o'o'a. E muri ḡehaḡa zamaḡano zae vāge amihi rae urate rudaro.

²⁴ E'ano'o e Sipania haba'a oname'ete'e ibiḡano zae vāge amihi rae toganiro. E zae ḡiazadu mada tahiḡa zae teite matu'ihī ra'ohe, ebu hena zae'a eḡe danahadu e Sipania haba'a onamoga urate'ohe.

²⁵ Rehano e izidi Badi'a mone azaḡa danazifine Ierusalemā oname'ohe.

²⁶ A'e mazaḡa Makedonia zu Akaia haba'a azaḡani'a Ierusalemā zamaḡano Badi'a mone azaḡa bo'aḡano zahara azaḡa danazifine matu'uzeta hadi nu'oniro.

²⁷ Ze'e matu'e'ena'a, 'ouge haḡairo. Ze zuni Ierusalemā ekalesia azaḡa mazaono'o manohuga meiro 'ahine, Ierusalemā ekalesia danaze huni'uma. Ibite Iuda azaḡani'a Iuda mene azaḡa teite vine mone manohugaḡa ḡahugiro, e'ano'o Iuda mene azaḡani'a ahiri mone ḡauḡa ḡahugadu Iuda azaḡa danaze huni'uma.

²⁸ E 'ahi gauḡa hauḡadu ze'a nu'onirote'e hadiḡa Ierusalemā ekalesia azaḡa hube hune zinite'e enogano, mada tahiḡa zae ḡiazadu Sipania haba'a onami'uma.

²⁹ E edeḡa, e amine, Keriso mazaono'o iri'avone'ete'e manohugaḡa odohe ami'uma.

³⁰ Nego nabudi, eḡe'a emeḡe Zuhi'a Boro Iesu Keriso u'ano, zu Vine Zaḡoḡani'a emeḡe zamare borofe'ete'e u'ano, zae mazao umide'ohe. Zae zuni eḡe veize eḡe teite Badi'a mazao inare kurano'i.

³¹ Eḡe'a Iudea haba'ano mene fie'ete'e azaḡa mazaono'o aduga mene hidifine, ebu e ze'a nu'onirote'e hadiḡa Ierusalemā odohe onamadu de'ea Badi'a mone azaḡani'a matu'e meifine kurano'i.

³² 'Ougine, e Badi'a urao zae vāge matu'e amadu zae teite matu'e'ena'a, ahiri ohoni'uma.

³³ Zama roḡeḡa rifi'ete'e Badi'aḡa'e zae nidu'a teite radiu'eno'i. Amen.

16*Uhiu Ḡoe'a*

¹ E emeḡe eze Fibi'e manoga rae ihoze'ohe. Ani'e Kenkerea ekalesia diakono roḡaeḡa* 'ahoga.

² Za'e Badi'a mone azaḡa radu ibi manoga Zuhi'a Boro niḡano ani mae zouno'i, ebu ani'a zae mazao umide'ete'e ḡauḡa nidu'a zae'a danane hano'i, mazaḡa ani'e vaze ḡehaḡa danaziro ebu eḡe zuni danahiro.

³ Keriso Iesu teite tiburanadu eḡe teite tiburū gaue'ete'e azaḡa Pirisika zu Akula mazao eḡe uhiu ḡoe'a tuḡuro'i.

⁴ Ze'e e ḡabohifine ḡaboneze nariga modiro. Mene eḡe da'o, rehano Iuda mene azaḡa ekalesia nidu'a zuni zeḡe mazao manoga tauḡi ra'ohe.

⁵ Ebu zeḡe neo nu'oru'ete'e ekalesiaḡa mazao zuni uhiu ḡoe'a tuḡuro'i. Eḡe zamarone vazega, Epaineto mazao uhiu ḡoe'a tuḡuro'i. Ani'e Asia haba'ano Keriso mazao firote'e vazega ibi'a.

⁶ Zae veize ḡihau gauirote'e roḡaeḡa, Maria mazao uhiu ḡoe'a tuḡuro'i.

⁷ Anedironiko zu Iunia mazao uhiu ḡoe'a tuḡuro'i. Ze'e eḡe nabudi ebu eḡe teite ḡu'a neḡano radiunu. Ze'e apostolo azaḡani'a ederadu gubaze'ete'e azaḡa, ebu e vitihadu ibite Keriso mazao firote'e azaḡa.

‡ 15:22 15:22 Paulo'e hari manoga mene igirote'e haba'ahaba'ano gau boro haḡainute'e u'ano, Roma onamoga'e mene idararo. * 16:1 16:1 gau vazega

⁸ Zuhi'a Boro teite tiburu radiu'ete'e vazega, ege zamarone vazega, Amepilia mazao uhiu goe'a tuguro'i.

⁹ Keriso teite tiburanadu emege teite tiburu gaue'ete'e vazega, Uribanusi zu ege zamarone vazega, Sitaku mazao uhiu goe'a tuguro'i.

¹⁰ Apele mazao uhiu goe'a tuguro'i. Vaze nidu'a ani'e zamaqa nidu'a hina Keriso hegote'ete'e nigune'ohe. Arisitobulo teite ne tibano radiu'ete'e azaqa mazao uhiu goe'a tuguro'i.

¹¹ Ege nabudi, Herodiona mazao uhiu goe'a tuguro'i. Narakiso teite ne tibano radiu'ete'e azaqa mazao uhiu goe'a tuguro'i. Ze'e Zuhi'a Boro teite tiburu radiu'ete'e azaqa.

¹² Turupena ebu Turufosa mazao uhiu goe'a tuguro'i. Ze'e Zuhi'a Boro teite tiburanadu gihau gaue'ete'e azaqa. Ege zamarone vazega Peresi mazao uhiu goe'a tuguro'i. Ani'e Zuhi'a Boro teite tiburanadu borofe gaue'ete'e vazega.

¹³ Zuhi'a Boro'a ane gau vazegano ohotirote'e vazega, Rufo ebu ani vi'a mazao uhiu goe'a tuguro'i. Vi'a'e ege nanu heuga.

¹⁴ Asunukirito, Felegona, Hereme, Pateroba, Herema ebu zege teite radiu'ete'e nego nabudi mazao uhiu goe'a tuguro'i.

¹⁵ Filologo, Iulia, Nerea zu ane ezeqa, ebu Olimipa zu Badi'a mone azaqa zege teite radiu'ete'e nidu'a mazao uhiu goe'a tuguro'i.

¹⁶ Ekalesia azaqa kavarirote'ena'a, 'Manogahe?' rae unihotito'i. Keriso mone ekalesia nidu'a zae mazao uhiu goe'a tugure'ohe.

Ihore Goe'a zu Uhiu Goe'a Gonaga

¹⁷ Nego nabudi, e inare zi'ohe. Zae'a igirote'e ihorega hezahohau'ena'a, vaze rovoze'ete'e ebu zae ibi 'ue'ete'e azaqa giazoi. Zege mazaono'o vagino'i.

¹⁸ 'Uguqa azaqa'e emege Zuhi'a Boro Keriso veize mene gaue'ohe, rehano zege manoga veize da'o gaue'ohe. Ze'e goere namiga zu goere manoga hina vaze taufiga zamaze so'oso'oze'ohe.

¹⁹ Vaze nidu'a'e zae'a Zuhi'a Boro hegote'eta'a'e ege'a ederadu e matu'e'ohe. E za'e hagai manoga moneo'e huhuzaqa rouga ebu hagai sau'a moneo'e toragani 'ahoga o'o'a rouga urate'ohe.

²⁰ Zama rogega rifi'ete'e Badi'agani'a Satani obonadu zae oda 'u'ugano garihe fase edene ti'uma.

Emege Zuhi'a Boro Iesu'a zae mazao manoga furenzini'eno'i.

²¹ Ege teite gaue'ete'e vazega, Timoteo ebu ege nabudi, Lukio, Iasoni zu Sosipatero'a zege uhiu goe'a zae mazao tugure'ohe.

²² Ege, Teretio'a Paulo veize so'a 'ahi mirihe'ohe. E'e Zuhi'a Boro mone vazega radu e zae mazao uhiu goe'a tugure'ohe.

²³ Ege, Paulo zu ekalesia nidu'a faine taufe'ete'e vazega, Gaio'a zae veize uhiu goe'a tugure'ohe. Ne boro 'ahi hadiga taufe'ete'e vazega, Erasito ebu emege nego, Kuato'a zae mazao uhiu goe'a tugure'ohe.†

²⁵ Ege'a zae mazao hari manoga haramiro ebu Iesu keriso moneo rae fureniro. E'e u'ano, Badi'a'a zae ohoze gigaze'ohe. Ani'a ibite mada faga 'u'uru tirote'e hariqa manoga rae fureniro.

²⁶ Radiu tugutuqu Badi'aga'e ani'a 'u'uru tirote'e hariqa manoga peroveta azaqa zeadu ze'a mirihirote'e Buka Zagoganono'o rae fureniro. 'Ougadu izidi vaze nidu'a deheru ederadu Iuda mene azaqa nidu'a'e ani mazao fie'ohe zu ani hegote'ohe.

† 16:23 16:23 ²⁴ Emege Zuhi'a Boro Iesu Keriso'a zae nidu'a mazao manoga furene'eno'i. Amen.

27 'Ouge haḡairote'e Badi'aḡa tibuḡa da'o huhuzaḡa. Iesu Keriso
niḡano Badi'a ni mae ḡihini'uma, onamo tuḡutuḡu! Amen.

1Korinto

Korinto Ekalesia veize Paulo'a Mirihirote'e So'ağa Ibi'a

Ihore Goe'a

So'a 'ahi'e Paulo'a Efeso zamağano Korinto ekalesia veize mirihiro. Ani'a ibite Korinto zamağano muri tiba zu ġaha'eta radiu'ena'a, haramoziro. Korinto'e Giriki azağa ne boro bagağa, ebu vase ġehağani'a hağai sau'a nunu hağae'ena'a radiunu. Korinto ekalesia azağani'a zeğe bo'ağano furerarote'e adugağa nunu moneo so'a 'ahoga mirihadu Paulo tuğuniro, ebu Paulo'a so'a 'ahi zamağano zeğe ġadimu naenaenziro. Ani'a so'a 'ahi hina zeğe aduga nu zu hağaize sau'a nu ihozadu zeğe'a fainoga uratiro.

¹ Ege, Paulo'e Badi'a'a ane urao Keriso Iesu apostolo vazegano huhiro. E emege nego, Sositene teite so'a 'ahi mirihe'ohe.

² E Korinto zamağano Badi'a mone ekalesia veize so'a 'ahi tuğure'ohe. Za'e Keriso Iesu teite tiburanadu zağoga reiro, ebu Badi'a mone azağa reifine huziro. E zae mazao uhiu ġoe'a tuğure'ohe, ebu haba nidu'a zamağano iniu emege Zuhi'a Boro Iesu Keriso mazao kurau'ete'e azağa nidu'a mazao zuni uhiu ġoe'a tuğure'ohe. Iesu Keriso'e zeğe zu emege Zuhi'a Boro.

³ Badi'a emege Mama zu Zuhi'a Boro Iesu Keriso'a zae mazao manoga zu zama rogeğa zini'eno'i.

Badi'a mazao Manoga Tauği Reiro

⁴ E za u'ano iğaiğa Badi'a mazao manoga tauği ra'ohe, mazağa za'e Keriso Iesu teite tiburanadu Badi'a'a zae mazao manoga fureniro.

⁵ Zae'a Keriso teite tiburanadu Badi'a'a ġau nidu'a moneo danaziro 'ahine, za'e ma'ora azağa teigiro. E'ano'o za'e ġoere nunu zamağano faine ġoere'ohe zu edeğa nunu meiro.

⁶ E'e ibiğano, Keriso moneo rae furenirote'e hariğani'a zae bo'ağano edau gigararo.

⁷ 'Ougadu za emege Zuhi'a Boro Iesu Keriso'a arite'e madağa guhine inare'ete'e zamağano vine moneo ġahunoneni 'ahoga mene fereze'ohe.

⁸ Badi'a'a zae inarazi'uma, onamo ġonaga me'uma. 'Ougine, emege Zuhi'a Boro Iesu Keriso'a barite'e madağano zae mazaono'o ve'oğani 'ahoga mene horoni'uma.

⁹ Badi'a'e zamağa nidu'a hina hağae'ohe. Ani'a za huzadu za'e ane ubuga, emege Zuhi'a Boro Iesu Keriso teite unihe'ohe.

Ekalesia Bo'ağano Rovotiro

¹⁰ Nego nabudi, emege Zuhi'a Boro Iesu Keriso niğano ege'a zae inare zi'ohe. Zae nidu'a ġoereze tibano idano'i. 'Ougine zae bo'ağano rovote'eta'a'e mene furera'uma, rehano zamaze zu zamaroneze'a hube hune tibura'uma.

¹¹ Ege nego nabudi, ege'a 'ahige inare zi'eta'a'e, mazağa Kiloe teite ne tibano radiu'ete'e azağa nu'a zae bo'ağano roteto'a fureru'eta'a'e ihohiro.

¹² Roteto a'e 'ahiguğa: Zae bo'ağano nu'e raena'a, "E Paulo hegote'ohe," u nu'e, "E Apolo hegote'ohe," u nu'e, "E Petero hegote'ohe," u nu'e, "E Keriso hegote'ohe," rae ra'ohe.

¹³ Iniu'a Keriso rovoniro? Ege, Paulo'a zae veize satauro rana rudarohe? Za Paulo niġano babatiso meirohe?

¹⁴ E Badi'a mazao manoġa tauġi ra'ohe, mazaġa e zae bo'aġano 'ahogani mene babatisoniro, rehano Kirisipo zu Gaio da'o babatisoziro.

¹⁵ E'ano'o zae bo'aġano iniu'a ege niġano babatiso meiro rae rouga'e mene idaġa.

¹⁶ (Hube, e Stefana teite ne tibano radiu'ete'e azaġa zuni babatisoziro. Rehano vase nunu babatisoniro ga mene, e mene zamare'ohe.)

¹⁷ Mazaġa Keriso'a e vase babatisozifine mene tuġuhiro, rehano hari manoġa haramifine tuġuhiro. Ege'a harametene, vase zamarone huhuzaġa hina haramoga'e ani mene uratiro, mazaġa Keriso'a satauro rana rudarote'e hariġa manoġa gigi'aġa'e huga o'o'a rae mene reifine ra'ohe.

Keriso'e Badi'a mazaono'o Arirote'e Gigi'aġa zu Zamaroneġa Huhuzaġa

¹⁸ Badi'a'a ruizite'e azaġa'e Keriso'a satauro rana rudarote'e hariġa'e kauriġa rae ra'ohe. Rehano eme, ġabone hide'ete'e azaġa'e Keriso hariġa a'e Badi'a mazaono'o arirote'e gigi'aġa rae ra'ohe.

¹⁹ Buka Zaġoġano 'ahige rae mirihiro,
"Ege'a vase huhuzaġa mazaono'o zamaroneze huhuzaġa ruini'uma ebu edeġa boro azaġa mazaono'o edeġaze boro 'ui'uma."☆

²⁰ Vaze huhuzaġa'e noumao? Edeġa boro azaġa'e noumao? Izidi madaġano faine ta'irote'ete'e azaġa'e noumao? Badi'a'a raha azaġa zamaroneze huhuzaġa mae kauriziho!

²¹ Mazaġa Badi'a'a ane zamarone huhuzaġano haġadu raha azaġani'a zamaroneze huhuzaġa hina Badi'a edere'eta'a'e 'uiro. Rehano haramo egoga'e kauriġa heuġa hina fie'ete'e azaġa ġabozi'uma rae zamaġa ohoniro.

²² Iuda azaġa'e haġai gigi'aġa haġaoga umide'ohe, u Giriki azaġa'e zamarone huhuzaġa vaġe'ohe.

²³ Rehano eme'e satauronirote'e vazeġa, Keriso moneo harametene. Emeġe haramo'e Iuda azaġani'a he'ehe'ene'ohe ebu Iuda mene azaġani'a kauriġa rae ra'ohe.

²⁴ Rehano Iuda azaġa zu Iuda mene azaġa* bo'aġano Badi'a'a huzirote'e azaġa nidu'a mazao Keriso'e Badi'a gigi'aġa zu zamaroneġa huhuzaġa rae ihoze'ohe.

²⁵ Vaze nu'e Badi'a'a haġae'ete'e haġaiġa'e kauriġa rae zamari'uma, rehano ani'e zamaroneġa huhuzaġa hina haġae'ohe, a'e vase zamarone huhuzaġa ufeta vitinoga. Vaze nu'a Badi'a'e zoreġa rae zamari'uma, rehano ani inara'e vase inaraġa ufeta vitinoga.

²⁶ Nego nabudi, Badi'a'a zae huzirote'e madaġano za'e nougirota'a'e zamaro'i. Vaze zamare'ete'e ibiġano ġiazitene, zae bo'aġano vase huhuzaġa'e mene ġehaġa zu inarazeta azaġa mene ġehaġa ebu nize boroboro azaġa zuni mene ġehaġa reiro.

²⁷ Rehano vase huhuzaġa mae mazagaroza veize Badi'a'a rahao kauriġa azaġa ohotiro, ebu inarazeta azaġa mae mazagaroza veize rahao zoreġa azaġa ohotiro.

²⁸ Badi'a'e raha azaġani'a ovoe ġiane'ete'e ġauġa zu he'ehe'ene'ete'e ġauġa zu huga o'o'a rae zamare'ete'e ġauġa ohotiro. A'e, raha azaġani'a nagini'e ġau boro rae zamare'ete'e ġauġa ruinifine ra'ohe,

☆ 1:19 1:19 Isaia 29:14 * 1:24 1:24 Giriki azaġa

²⁹ ebu vazeni 'ahogani'a Badi'a ubumao ane'a bare niġa mene mae itifine ra'ohe.

³⁰ Badi'a'a za'e Keriso Iesu teite tibuziro. Iesu'e emeġe veize Badi'a mazaono'o aradu Badi'a zamarone huhuzaġa ihofiro. Ani u'ano, eme'e Badi'a ubumao duduġa rae reiro, zaġoġa rae reiro zu haġai sau'anono'o bohataro.

³¹ E'ano'o Buka Zaġoġano 'ahige rae mirihiro, "Iniu'a nagini nigunihi reine, Zuhi'a Boro'a haġairote'e haġaiġa moneo niguni'uma."✧

2

Satauronirote'e Vazeġa, Keriso moneo Harame'ohe

¹ Nego nabudi, e zae vaġe amadu Badi'a'a ibite 'u'uru tirote'e hariġa manoġa haramozitene, ġoere manohuga ga zamarone huhuzaġa boro hina mene ziro.

² Mazaġa e zae teite radiunute'e zamaġano ġau nidu'a aġutanadu Iesu Keriso zu ani'a satauro rana rudarote'e moneo da'o haramozini'uma rae zamare huniro.

³ E zae teite radiunutene, e taoraro ebu rihanadu rereraro.

⁴ E'e vaze zamarone huhuzaġa ebu ġoere manomano hina mene ġoeriro zu mene haramiro, rehano Badi'a Vine'a inaraġa ihozite'e mae ġihine'ena'a, hari manoġa haramoziro.

⁵ A'e zae'a vaze zamarone huhuzaġa hina mene fioga veize, rehano Badi'a inaraġa hina fioga veize ra'ohe.

Badi'a Zamarone Huhuzaġa

⁶ Rehano eme'e vine moneo ġuhurirote'e azaġa mazao zamarone huhuzaġa zi'ohe. A'e izidi madaġa azaġa zamaroneze huhuzaġa mene heuġa, ebu raha 'ahi zuhi'azi'ena'a rudau haugite'e azaġa zamaroneze huhuzaġa mene heuġa.

⁷ Rehano eme'e Badi'a'a ibite 'u'uru tirote'e zamaroneġa huhuzaġa moneo ġoere'ohe. A'e, ane'a 'izema raha zu adure haġaogano ani'a nife mae ġihinoga veize zamaġa ohonadu 'u'uru tirote'e zamaroneġa huhuzaġa ra'ohe.

⁸ Raha 'ahi zuhi'azi'ete'e vazeġani 'ahoga'e zamaroneġa huhuzaġa a'e mene ederiro. Ze ederifone, Zuhi'a Boro ġihi'aġa mene satauronifo.

⁹ Rehano Buka Zaġoġano 'ahige rae mirihiro,
"Vazeni 'ahogani'a ubumaġa hina mene horonirote'e ġauġa,
teġaġa hina mene igirote'e ġauġa,

zu hugano furera'uma rae mene zamarirote'e ġauġa,

Badi'a'a iniu ane zamare'ete'e azaġa veize ruhibiro."✧

¹⁰ 'Uguġa'e Badi'a'a ane Vineono'o emeġe mazao fureniro. Ane Vine'e ġau nidu'a edere'e 'ahine, Badi'a'a toganadu 'u'uru tirote'e ġauġa zuni edere'ohe.

¹¹ Iniu'a vaze 'ahoga zamarone edere'ohe? Vaze 'ahoga zamarone'e ane zamao vigani'a da'o edere'ohe. E'e teige, vaze 'ahogani'a Badi'a zamarone mene edere'ohe, rehano Badi'a Vine'a da'o Badi'a zamarone edere'ohe.

¹² Eme'a meirota'a'e mene raha mone viga, rehano Badi'a mazaono'o arirote'e Viga. E'ano'o Badi'a'a rifirote'e hariġa manoġa ġahunoneġa faine ederi'uma.

¹³ Eme'e hari manoġa ġahunoneġa e'e moneo ġoere'ohe. Eme'a ġoere'etene, vaze zamarone huhuzaġa hina ihofirote'e ġoe'a hina mene

goere'ohe, rehano Badi'a Vine'a ihofirote'e goe'a hina goere'ohe. Vine mone goe'a'e Vine mone azağa me'odozini'ohe.*

¹⁴ Rehano iniu Badi'a Vine mene meirote'e azağa'e Badi'a Vineono'o are'ete'e gauğa mene mae gihine'ohe. Ze'e Badi'a Vineono'o are'ete'e gauğa'e kauriğa rae zamare'ohe zu e'e huga zuni mene faine edere'ohe. Mazağa Badi'a Vine mone gauğa'e Badi'a Vine'a ihozadu faine edere'ohe.

¹⁵ Iniu Badi'a Vine meirote'e azağani'a gau nidu'a kotane'ohe, rehano vazeni 'ahogani'a Badi'a Vine meirote'e azağa kotazoga'e mene idağa.

¹⁶ Mazağa Buka Zağogano 'ahige ra'ohe,

"Iniu'a Zuhi'a Boro zama ederiro?

Iniu'a ani ihoni'uma?"☆

Rehano eme'e Badi'a Vine meiro 'ahine, Keriso zama edeğa.

3

Ekalesia Bo'ağano Rovotirote'e moneo Iraduguziro

¹ Nego nabudi, ibite e vine mone azağa goreze'ete'e teige, zae gorezoga mene idaranadu ahiri mone azağa goreze'ete'e teige, zae goreziro. E'e madağano za'e Keriso mazao gadahe firote'e teigadu ege'a ene gurağa goreze'ete'e teige, goreziro.

² E za ogomu riğa hina mene gubuziro, rehano nune hina gubuziro, mazağa e'e madağano za'e ogomu riğa anoga'e mene idararo. Hube, za'e izidi zuni mene idağa.

³ Za'e 'ize ahiri mone azağa. Zae bo'ağano ahiahi zu rotete'e 'ahine, za'e ahiri mone azağa radu raha azağa hağai hegote radiu'ohe!

⁴ Zae bo'ağano nu'e raena'a, "E'e Paulo hegote'ohe," u nu'e, "E Apolo hegote'ohe," rae ra'ohe. E'e u'ano, e za'e ahiri mone azağa teige hağae'ohe rae ra'ohe!

⁵ 'Ougadu Apolo'e iniu? Ebu Paulo'e iniu? Apolo zu e'e Badi'a tuğure azağa radu zae'a Keriso mazao fioga veize zae tutuzirote'e azağa. Apolo zu e'e Zuhi'a Boro'a emeğe tibatiba rifirote'e gauğa hağae tauğiro.

⁶ Ege'a ezone goraro, ebu Apolo'a vu hina abuniro, rehano Badi'a'a gahuniro.

⁷ Gorau'ete'e vazega ga vu hina abune'ete'e vazega'e mene gau boro, rehano ezone guhune'ete'e Badi'ağa'e gau boro.

⁸ Gorau'ete'e vazega ebu vu hina abune'ete'e vazega, anianine gau'e tiba. Ebu zeğe tibatibani'a zegezege'a gauirote'e idunağano naeğa hidi'uma.

⁹ Mazağa Apolo zu e'e Badi'a teite tiburru gaue'ete'e azağa, ebu za'e Badi'a meba zu Badi'a ne.

¹⁰ Badi'a'a ege mazao furenirote'e manogağa u'ano, e'e ne ogoru'ete'e vazega manoga tauği teige ne ogoratite'e haba'a sebaniro. Ebu vase 'ahogani'a haba e'e amağano ne ogoru'ohe. Rehano ne ogoru'ete'e vazega tibatiba'e nougenouge ne ogoratite'e moneo tohutohi'uma.

¹¹ Badi'a'a amahi Iesu Keriso ohonadu Iesu'e ne ogorafine haba sebanirote'e haba'a teigi. 'Ougadu vase 'ahogani'a haba 'ahoga sebanoga mene idağa.

¹² Vaze nu'e sebanirote'e haba'a e'e rana golo ga siliva ga hadi naeğa boro hina ne ogora'uma, u nu'e ire ga ve ga imi hina ogora'uma.

¹³ Ebu ze'a ne manoga ogoraro ga sau'a ogorarote'e moneo Badi'a'a deheru rae furenite'e madağani'a aradu gauze huga ederi'uma. E'e

* **2:13 2:13** Vine mone goe'a hina Vine mone gauğa me'odozini'ohe. ☆ **2:16 2:16** Isaia 40:13

madaġano Badi'a'a ire roga hina tuhuzi'uma. Ire roga'a tuhuzadu iniu'a faine gauiro ga iniu'a ve'one gauirota'a'e rae fureni'uma.

¹⁴ Ire roga'a tuhuzite'e madaġano, iniu'a ogorarote'e neġa mene iri hauġine, ani gauġa naeġa hidi'uma.

¹⁵ U iniu'a ogorarote'e neġa'e iri hauġine, ani mazaono'o manoġani'a dauġi'uma. Ani ġabone hidi'uma rehano, ire roga mozareġanonono'o riġa ferau'ete'e teigi'uma.

¹⁶ Za'e Badi'a kuru neġa rae ra'eta'a'e ebu Badi'a Vine'a zae zamao radiu'eta'a'e edeġa ga mene?

¹⁷ Iniu'a Badi'a kuru neġa ruinine, Badi'a'a ani ruini'uma. Mazaġa Badi'a kuru neġa'e zaġoġa ebu za'e ane kuru neġa.

¹⁸ Za zae'a bare ago kaurirano'i. Zae bo'aġano iniu'a raha 'ahi azaġa ubumao ane'a bare huhuzaġa rae zamaro'idene, kaurikauro'i. 'Ougine, ani'e Badi'a ubumao vase huhuzaġa re'uma.

¹⁹ Mazaġa raha azaġa huhuzaġa'e Badi'a ubumao kauriġa. Buka Zaġoġano 'ahige rae mirihiro, "Badi'a'a vase huhuzaġa tutunadu

vase ane zamarone huhuzaġa u'ano ane bare 'ahirine'ohe."✧

²⁰ Ebu bare 'ahige rae mirihiro,

"Zuhi'a Boro'e edeġa, vase zamarone huhuzaġa'e huga o'o'a."✧

²¹ E'ano'o vase moneo ago niguno'i. Mazaġa ġau nidu'a'e zae mone ra'ohe.

²² Paulo ga Apolo ga Petero'e* zae veize, ebu raha 'ahi ga ġabone ga rune ga izidi madaġa ga zama mone madaġa—ġau nidu'a'e zae mone ra'ohe.

²³ Ebu za'e Keriso mone, ebu Keriso'e Badi'a mone ra'ohe.

4

Keriso Apostolo Azaġa

¹ E'ano'o vase'a eme'e Keriso tuġure azaġa zu Badi'a'a ibite 'u'uru tirota'a'e rae furene'ete'e gauġa haġae'ete'e azaġa rae zamari'uma.

² Ebu tuġure azaġa 'ahiguġa'e zeġe'a zamaze nidu'a hina faine gaue'eta'a'e zuhi'aze ihoni'uma.

³ Zae'a e kotahoga ga raha azaġani'a e kotahoga moneo e mene zamare'ohe. Eġe zuni eġe bare mene kotahe'ohe.

⁴ Eġe zamarone'e e ve'oġa 'ahoga mene haġairo. Rehano e'e u'ano, e Zuhi'a Boro ubumao ve'oġani 'ahoga o'o'a rae mene ra'ohe. E kotahe'ete'e vazegħa'e Zuhi'a Boro.

⁵ E'ano'o 'izema Badi'a'a ohonirote'e madaġani'a arogano ġauni 'ahoga zuni ve'oġa rae ago ro'i, onamo Zuhi'a Boro'a ari'uma. Zuhi'a Boro'e vase'a uzabo zamaġano 'u'uru tirota'a'e agaġano tutune ari'uma ebu vase zamazeo zamarirota'a'e fureni'uma. E'e madaġano vase tibatiba'e Badi'a'a niguni'uma.

⁶ Nego nabudi, eġe ġoere 'adi'e eġe zu Apolo mazao idanadu ihoziro. 'Ougirota'a'e zae'a manoġa hidifine, ebu "Buka Zaġoġano nagini mirihirote'e egohano'i," rae ra'ete'e iradugu ġoe'a 'ahi zae'a faine zamaradu ederifine ra'ohe. Ġoere 'ahi huga faine ederine, za'e vase 'ahoga nigunadu hena 'ahoga'e mene owoe ġiani'uma.

⁷ Nougadu za zae'a bare vase 'ahoga'ahoga ufeta vitizoga rae zamare'ohe? Zae'a meirote'e ġauġa nidu'a'e Badi'a'a naeġa o'o'a ziniro!

Nougadu e'e gāuḡa nidu'a'e mene Badi'a mazaono'o, rehano zae inara hina meirote'e teige nize mae ite'ohe?

⁸ Za amahi zae mazao ḡau 'ahogani'a mene fereze'ohe rae zamare'ohe! Za'e amahi vine moneo ma'ora azaḡa rae zamare'ohe! Eme'e 'ize mene kini rehano, za'e kini reiro rae zamare'ohe! Za'e hube hune kini reifone, manōḡa tauḡi reifo! 'Ougifone, eme zuni zae teite kini reifo!*

⁹ Rehano e 'ahige zamare'ohe. Badi'a'a eme, apostolo azaḡa'e iniu hunio zimi'uma rae reirote'e ḡu'a azaḡa teige ḡonaga iḡurigano ohofiro. 'Ougadu raha 'ahi azaḡa nidu'a zu tuḡure viga nidu'a eme murire'ena'a, ḡirihofe'ohe.

¹⁰ Keriso u'ano, vaze'a eme'e kauriḡa rae ra'ohe, rehano za'e Keriso teite tiburanadu vaze huhuzaḡa rae ra'ohe! Eme'e taoḡa, rehano za'e inaraḡa! Eme'e vaze'a ovoe ḡiafe'ohe, rehano za'e gubaze'ohe!

¹¹ Ibite onao izidi zuni eme vinife'ena'a zu irine mo'ofe'ena'a, ra-gave'ohe. Dabuafe'e sautaro zu vaze'a boufe'ohe zu nefe o'o'a.

¹² Eme 'evorefe hina ḡihau gaue'ohe. Iniu'a emeḡe mazao aduga tuḡutuḡu hido'i rae sausaufe'etene, eme ze'a manohuga hidoga veize umide'ohe. Iniu'a eme sausaufe'etene, eme zamafe obone ḡigane'ohe.

¹³ Iniu'a eme rae sausaufe'etene, eme'e roḡeru naenaezi'ohe. Ibiteono'o onao izidi eme'e raha 'ahi toraga teige'ohe, zu raha azaḡani'a mae mode'ete'e busiḡa mumuḡa teige'ohe.

¹⁴ E 'ahi mirihe'eta'a'e za mene mae mazagaroḡifine, rehano za'e eḡe zamarone tahi'aḡa teige iraduguzifine ra'ohe.

¹⁵ Zae'a keriso hegote radiu'ete'e zamaḡano vaze nidu'a 10,000 zae ibitozi'uma gaogi. Rehano zae mazao moze'e tiba da'o. Mazaḡa e hari manōḡa haramozirote'e u'ano, zae'a Keriso Iesu hegote radiu'ete'e zamaḡano e moze teiḡiro.

¹⁶ E'ano'o eḡe'a zae mazao inare umide'ohe, "Eḡe tuhutuhuhe rado'i."

¹⁷ E'e u'ano, e Timoteo zae vaḡe tuḡune'ohe. Ani'e eḡe zamarone ubude ebu zamaḡa nidu'a hina Zuhi'a Boro mazao fie'ete'e vazeḡa. Eḡe'a Keriso Iesu teite tiburanadu nougenouge radiu'ete'e moneo zae'a bare zamaroga veize ani'a zae edemazi'uma. E'e moneo'e eḡe'a haba'ahaba'a nidu'a onamadu ekalesia nidu'a zuni ihoze'ohe.

¹⁸ Zae bo'aḡano nu'e e zae vaḡe mene ami'uma rae zamaradu zeḡe'a bare nize mae ite'ohe.

¹⁹ Rehano Zuhi'a Boro'a uratine, e'e ḡarihe zae vaḡe ami'uma. Ebu nize mae ite'ete'e azaḡa ḡoere moneo da'o'e mene, rehano nagi inaraḡa ze'a meirote'e moneo zuni ḡiazi'uma.

²⁰ Mazaḡa Badi'a'a zuhi'azi'ete'e azaḡa'e mene ḡoere tauḡe'ohe, rehano Badi'a'a zini'ete'e inaraḡa hina ani egohu'ohe.

²¹ Za no'e ufeta urate'ohe? E dimuri mae ami'uma ga zae zamare borofe'ena'a zamahe roḡeḡa hina ami'uma?

5

Ekalesia bo'aḡano Daro Fu'a Haḡae'ete'e moneo Roziro

¹ E zae bo'aḡano daro fu'a haḡae'ete'e hariḡa iḡiro. E iḡirota'a'e ohoze 'ahogani'a moga inuga 'ahoga teite daroe'ete'e ra'ohe. 'Uguḡa haḡaiḡa'e Badi'a aḡu'a azaḡa bo'aḡano zuni o'o'a.

* 4:8 4:8 vesi 8-10 zamaḡano, Paulo'a ze ḡirihozini'ena'a roze'ohe.

² Rehano za zae'a bare nize mae ite'ohe! Za'e haġai 'uguġa u'ano ufeta niau ġoinahifo ebu de'uge haġairote'e vazegħa'e zae bo'aġano mae vaġinifo!

³ E ahiri moneo'e mene zae teite rehano, vine moneo'e zae teite radiu'ohe. E'ano'o e zae teite radiu'ete'e teige, haġai e'e haġairote'e vazegħa eġe'a amahi kotaniro.

⁴ Zae'a emeġe Zuhi'a Boro Iesu niġano nu'oru'etene ebu eġe vine zae teite radiu'etene, emeġe Zuhi'a Boro Iesu inaraġa zuni emeġe teite radiu'ohe.

⁵ Zae nu'onu'o madaġano za'e vase e'e Satani 'evoreo ri'ino'i. 'Ougine, Satani'a ahi'a ruini'uma ebu Zuhi'a Boro'a arite'e madaġano viga'e ġabone hidi'uma.

⁶ Za zae'a bare nize mae ite'eta'a'e mene manogħa. Isiti tahiġa'e 'uvahu nogoġa nidu'a ubane borofe'eta'a'e edegħa ga mene?

⁷ Isiti amahiġa zae mazaono'o mae vaġino'i, 'ouġine za'e 'uvahu nogoġa iziga isitiġa o'o'a re'uma. Hube hune za'e 'uvahu nogoġa iziga isitiġa o'o'a, mazaġa emeġe Iġine Modirote'e Muiġa mamoeġa, Keriso'e emeġe veize ġaboneġa ahetiro.✧

⁸ E'ano'o eme e'e Muiġano, isiti amahiġa hina haġairote'e 'uvahuġa odoga mene au matu'ihī, a'e zamarone sau'a zu haġai sau'a isitiġa ra'ohe. Rehano zamafe nidu'a hina zu hugano haġairote'e 'uvahuġa odoga isitiġa o'o'a au matu'ihī.

⁹ Ibite eġe'a zae veize mirihirote'e so'aġa zamaġano 'ahige rae ziro, "Daro fu'a azaġa teite ago tiburano'i."

¹⁰ E 'ouge zirota'a'e raha 'ahao Badi'a aġu'a azaġa moneo mene ziro. Zeġe bo'aġano nu'e daro fu'a azaġa ga ununu azaġa ga ġonore azaġa ga ġuriro badi'aġa mazao kurau'ete'e azaġa. E zae mazao 'uguġa azaġa teite ago tiburu radiu huno'i rae mene ra'ohe. Za zeġe teite mene hune tiburu radihi rae reifone, za'e raha 'ahi modifo.

¹¹ Rehano e'a izidi mirihe'eta'a'e ekalesia nego nabudi bo'aġano 'ahiguġa azaġa teite ago tiburano'i rae ra'ohe. Ze zeġe'a bare fie'ete'e azaġa rae huze'ohe, rehano daro fu'a ga ununu ga ġuriro badi'aġa mazao kurau'e ga vase rae sausaue'e ga gagone fu'a ga ġonore fu'a. Za e'eguġa azaġa teite ogomu zuni ago ano'i.

¹²⁻¹³ Ekalesia enone azaġa kotazoga'e eġe gauhe? Mene, ze'e Badi'a'a kotazi'uma. Rehano zae ekalesia azaġa'e zae'a kotazo'i! Buka Zaġoġano 'ahige ra'ohe, "Vaze sau'a a'e zae ekalesia mazaono'o mae vaġino'i."✧

6

Ekalesia Vazeġa Kotane'ete'e moneo Ġoeriro

¹ Zae bo'aġano vase 'ahogani'a 'ahoga teite rotetadu kotao ohonihi rae reine, za nougadu Badi'a mone azaġani'a ze kotazoga mene uratadu Badi'a aġu'a azaġani'a ze kotazoga urate'ohe?

² Zama moneo Badi'a mone azaġani'a raha 'ahi azaġa kotazita'a'e za aġu'ahe? Za'a raha azaġa kotazi'uma rehano, ġau kome'akome'a faine kotane'ete'e inaraġa'e zae mazao o'o'ahe?

³ Eme'a tuġure viga zuni kotazita'a'e za ederi'uma! 'Ougine, izidi 'ahi ġaboneġano nagini'a fureru'ete'e ġauġa eme'a hube hune kotani'uma!

⁴ Rehano za zae ġabone zamaġano fureru'ete'e rotetoga 'uguġa kotanoga veize ekalesia enone azaġa ohozadu ze'a kotazoga urate'ehe? Ze'e ekalesia'a mene gubaze'ete'e azaġa!

⁵ E zae mae mazagarozoga veize 'ahige zi'ohe. Zae bo'aḡano iniu'a ekalesia bo'aḡano fureru'ete'e rotetoḡa kotanoga'e idaḡa ra'ete'e vazēḡa huhuzaḡa'e o'o'ahe?

⁶ Rehano zae bo'aḡano ekalesia 'ahogani'a ekalesia 'ahoga kotao ohone'ehe? Ebu kota a'e mene ekalesia azaḡa zamao haḡae'ehe?

⁷ Hube hune, zae bo'aḡano iniu'a iniu kotao ohone'eta'a'e Satani'a amahi zae raharahaze hunirote'e heuḡa. Ekalesia zamaḡano nego 'ahogani'a zae mazao ve'oḡa haḡae'etene, zae'a ane ve'oḡa mae ḡihine'eta'a'e ufeta manōḡa, a'e ani kotao ohonoga vitinoga! Ekalesia zamaḡano nego 'ahogani'a zae so'oze'etene, ane so'oso'o mae ḡihine'eta'a'e ufeta manōḡa, a'e ani kotao ohonoga vitinoga!

⁸ Rehano za zae'a bare ve'oḡa haḡae'ohe, zu vase so'oso'oze'ohe, ebu zae ekalesia nego nabudi mazao de'uge haḡae'ohe!

⁹ Sau'a azaḡa'e emeḡe Mama, Badi'a mazaono'o toheḡa mene me'umata'a'e za aḡu'ahe? Ze Mama'a zuhi'azi'ete'e azaḡa bo'aḡano mene diuḡi'uma! Za ago kaurikauro'i! Daro fu'a azaḡa, ḡuriro badi'aḡa mazao kurau'ete'e azaḡa, ubuma ḡezau'ete'e azaḡa, ohoze teite daroe'ete'e ohozeḡa, roḡae teite daroe'ete'e roḡaeḡa,

¹⁰ vase ḡau meine'ete'e azaḡa, ununu zu hadi ubumaḡa, gagone fu'a azaḡa, vase rae sausaue'ete'e azaḡa ga ḡonore azaḡa'e Badi'a'a zuhi'azite'e azaḡa bo'aḡano mene diuḡi'uma.

¹¹ Ibite zae bo'aḡano nu'e 'ougiro. Rehano izidi za'e Zuhi'a Boro Iesu Keriso niḡano ebu emeḡe Badi'a Vineono'o vuzu'iro zu zaḡoḡa rae reiro ebu Badi'a ubumao duduḡa rae reiro.

Ahirize hina Badi'a Ni mae Ḡihino'i

¹² Zae bo'aḡano nu'a 'ahige re'uma, "Badi'a'a idaḡa rae radu e eḡe ura nidu'a haḡaoga'e idaḡa." A hube, rehano zae ura haḡaiḡa nidu'a'e zae veize manōḡa rae mene ra'ohe. E zuni, "Badi'a'a idaḡa rae radu e eḡe ura nidu'a haḡaoga'e idaḡa," rae re'uma, rehano ḡau 'ahogani'a e zuhi'ahoga garari'uma.

¹³ Vaze nu'a 'ahige re'uma, "Ogomu'e isi veize ebu isi'e ogomu veize ra'ohe." A hube, rehano Badi'a'a anianine ruizi'uma. Emeḡe ahiri'e mene daro fu'a veize, rehano Zuhi'a Boro veize haḡairo. Ebu Zuhi'a Boro'a emeḡe ahiri taufe'ohe.

¹⁴ Badi'a'a ane inara hina Zuhi'a Boro runeono'o ḡaboniro, ebu emeḡe zuni runeono'o ḡabofi'uma.

¹⁵ Zae ahiri'e Keriso ahirio i'aḡai'aḡa rae ra'eta'a'e aḡu'ahe? E Keriso ahirio i'aḡa 'ahoga madu daro fu'a roḡaeḡa ahiri teite tibunoga idaḡahe? Mene hune!

¹⁶ Iniu'a daro fu'a roḡaeḡa teite tiburaune, ahi'a'e roḡae e'e ahiri teite ahiri tiba rae ra'eta'a'e aḡu'ahe? Buka Zaḡoḡano 'ahige ra'ohe, "Ahiri aheu'a ahiri tiba re'uma."☆

¹⁷ Rehano iniu'a Zuhi'a Boro teite tiburaune, ani'e Zuhi'a Boro teite vine tiba re'uma.

¹⁸ Daro fu'a haḡaiḡanonono'o ferano'i. Vaze'a haḡai sau'a nidu'a ahirize enogano haḡae'ohe, rehano daro fu'a haḡaiḡa'e ahirizeo haḡai sau'a haḡae'ohe.

¹⁹ Ahirize'e Vine Zaḡoḡa kuru neḡa rae ra'eta'a'e aḡu'ahe? Badi'aono'o arirote'e Vine Zaḡoḡani'a zamazeo radiu'ohe. Za'e mene zae mone, rehano Badi'a mone.

²⁰ Mazağa Badi'a'a za'e hadi hina hoitiro. E'ano'o zae ahiri hina Badi'a ni mae ġihino'i.

7

Hahu mone Ġadimuġa

¹ Izidi e zae'a mirihirote'e ġauġa moneo zi'ohe.

Ohoze'e mene hahurine manoġa.

² Rehano daro fu'a haġaiġani'a ġeharu'e 'ahine, ohoze tibatiba'e inuga me'uma, ebu roġae tibatiba'e i'a me'uma.

³ I'a'e inuga teite ġiriu bazi'uma, ebu inuga zuni i'a teite ġiriu bazi'uma.

⁴ Inuga ahiri'e mene ani veize da'o, rehano i'a veize zuni ra'ohe. E'e teige, i'a ahiri'e mene ane veize da'o, rehano inuga veize zuni ra'ohe.

⁵ Ġiriu baze'ete'e moneo ago hezahotito'i. Zae'a inare kuranoga veize mada tahiġa mene bazi'uma rae ġoere idanine, a'e idaġa. Rehano e'e madaġa enogano'e bare tiburu bazo'i. 'Ougine, za'a ubuma ġezo haġaihi ra'ete'e zamaroneġa 'uoga idaġa radu Satani'a ibi sau'ano za mene tutuzi'uma.

⁶ E zae'a 'ouge haġae huni'uma rae mene riġa ra'ohe, rehano zae'a uratine, 'ouge haġaoga'e idaġa rae ra'ohe.

⁷ E zae nidu'a zuni eġe teige mene hahuroga urate'ohe. Rehano vase tibatiba'e Badi'a mazaono'o ġahunone nunu meiro. 'Ougadu vase 'ahoga'e ġahunone 'ahi meiro, u 'ahoga'e ġahunone 'omo meiro.

⁸ Izidi e ba'ana azaġa ebu ġozoba zi'ohe. Eġe teige, mene hahuradu radiune'e manoġa.

⁹ Rehano za zae'a bare ahirize zuhi'azoga mene idaġa ro'idene, hahuro'i, mazaġa hahuroga'e daro fu'a haġaihi rae zamare borofe'eta'a'e ufeta vitinoga.

¹⁰ Izidi e hahu azaġa ġoere riġa zi'ohe. A'e mene eġe ġoere, rehano Zuhi'a Boro ġoere. Inuga'e i'a mene modi'uma.

¹¹ Rehano ani'a i'a modine, ani'e mene bare hahuri'uma ga i'a teite bare unihadu bare tiburu radi'uma. I'a zuni inuga mene modi'uma.

¹² Izidi e vase 'ahoga'ahoga zi'ohe. A'e mene Zuhi'a Boro ġoere, rehano eġe ġoere. Ekalesia bo'aġano nego 'ahogani'a mene fie'ete'e inuga madu inugani'a i'a teite radoga uratine, i'ani'a inuga'e mene modi'uma.

¹³ Ebu roġae 'ahogani'a mene fie'ete'e i'a madu i'ani'a inuga teite radoga uratine, inugani'a i'a'e mene modi'uma.

¹⁴ Mazaġa fie'ete'e inuga u'ano, mene fie'ete'e i'a'e Badi'a'a mae ġihine'ohe, ebu fie'ete'e i'a u'ano mene fie'ete'e inuga'e Badi'a'a mae ġihine'ohe. Mene 'ougifone, zeġe tahi'atahi'a zuni mene deheġa reifo. Rehano Badi'a'a tahi'aze zuni mae ġihiziro.

¹⁵ Rehano mene fie'ete'e i'a ga inugani'a fie'ete'e inuga ga i'a modihi rae ro'idene, ani tuġune modo'i. 'Ahiguġa moneo fie'ete'e i'a ga inuga'e mene ufeta zamari'uma. Badi'a'a eme'e uniho manoġano radifine hufiro.

¹⁶ Fie'ete'e hahu roġaeġa, ġae u'ano Badi'a'a i'u ġabonite'e nougenouge edere'ohe? Fie'ete'e hahu ohozeġa, ġae u'ano Badi'a'a inugo ġabonite'e nougenouge edere'ohe?

Badi'a'a Huzirote'e Idunaġano Rado'i

¹⁷ Zae tibatiba'e Zuhi'a Boro'a zinirote'e ġaboneġa idunaġano, ebu ani'a nougenouge huzirote'e idunaġano rado'i. A'e eġe'a ekalesia nidu'a ihoze'ete'e goroga.

¹⁸ Iniu'e Keriso'a hunirotene, ahi'a rana iğuri amahi hağairote'e vazega'e ahi'a rana hağairote'e iğuriğa mae vağinihi rae mene re'uma. Iniu'e Badi'a'a hunirotene, ahi'a rana iğuri 'ize mene hağairote'e vazega'e ahi'a rana iğuri hağaihi rae mene re'uma.

¹⁹ Ahiri rana iğuri hağairota'a'e ga mene hağairota'a'e huga o'o'a, rehano Badi'a goro goe'a egohau'eta'a'e ġau boro.

²⁰ Zae tibatiba'e Badi'a'a huzirote'e madağano radirote'e ibiğa teige, 'ouge rado'i.

²¹ Za'e tuğure azağa madağano Badi'a'a huzirohe? Za e'e moneo ago ufeta zamaro'i. Rehano tuğure azağanono'o boha'a rouga'e idağa ro'idene, 'ougo'i.

²² Iniu'e ani tuğure vazega madağano Zuhi'a Boro'a hunirotene, ani'e Zuhi'a Boro mone boha'a vazega ra'ohe. E'e teige, iniu'e mene tuğure vazega madağano Zuhi'a Boro'a hunirotene, ani'e Keriso mone tuğure vazega ra'ohe.

²³ Za'e Badi'a'a hadi hina hoitirote'e azağa. E'ano'o za'e vase tuğure azağano ago ro'i.

²⁴ Nego nabudi, Badi'a'a nougenouge zae tibatiba huzirote'e idunağano za'e Badi'a teite 'ouge rado'i.

Ba'ana Azağa zu Ġozoba mone Ġadimuğa

²⁵ Izidi e ba'ana azağa zi'ohe. Ege'a zi'eta'a'e mene Zuhi'a Boro'a zi'ete'e goe'a riğa, rehano ege zamarone 'ahoga. Zuhi'a Boro'a vetuğahadu e zama nidu'a hina gaue'ete'e vazega reiro 'ahine, ege zamarone zi'ohe.

²⁶ Ege zamarone'e, izidi madağano fureru'ete'e adugağa u'ano, zae'a nougenouge radiu'ete'e idunağano 'ouge radiune manoğa.

²⁷ Za inudezetahe? Inudeze ago mode nuro'i. Za inudeze o'o'ahe? Inudeze 'ahoga ago vağoi.

²⁸ Rehano za'a hahurine zuni, a'e mene hağai sau'a hağae'ete'e ra'ohe. Ebu nogoba'a hahurine zuni, a'e mene hağai sau'a hağae'ete'e ra'ohe. Rehano hahu azağa'e ġabonezeo aduga ufeta ġehağa hidite'e u'ano, e zae'a aduga mene hidoga veize birihi ra'ohe.

²⁹ Nego nabudi, ege goere huga'e 'ahi e'e. Mada ġonaga'e mene fağa. E'ano'o izidi onamo mada nidu'a, hahu azağa'e mene hahu azağa teige radi'uma.

³⁰ Iniu niau'ete'e azağa'e mene niau'ete'e teige, iniu matu'e'ete'e azağa'e mene matu'e'ete'e teige, iniu ġau nu hoitirote'e azağa'e ġau e'e zege mazao o'o'a teige,

³¹ iniu raha ġauğa veize ufeta gaue'ete'e azağa'e mene ufeta gaue'ete'e teige radi'uma. Mazağa izidi raha 'ahi irağani'a nariga dauge'ohe.

³² Za'e zamaze aduganono'o bohatanoga e urate'ohe. Ba'ana ohozeğa'e nougenouge Zuhi'a Boro matu'o hau'ete'e moneo inare'ena'a, Zuhi'a Boro gau zamare borofe'ohe.

³³ Rehano hahu ohozeğa'e nougenouge inuga matu'o hatite'e moneo inare'ena'a, raha 'ahi ġauğa zamare borofe'ohe.

³⁴ 'Ougadu ani zamarone'e rovoti'uma. Guruva roğaeğa ga nogoba'e Zuhi'a Boro gau zamare borofe'ohe. A'e, ze ahiri moneo zu vine moneo zağozage radoga veize ra'ohe. Rehano hahu roğaeğa'e nougenouge i'a matu'o hatite'e moneo inare'ena'a, raha 'ahi ġauğa zamare borofe'ohe.

³⁵ E'a 'ahi ra'eta'a'e mene zae hağai 'ahoga'ahoga gararifine, rehano za'a manoğa hidifine ra'ohe. Zamaze'a mene rovotena'a, zamaze nidu'a hina Zuhi'a Boro veize gauifine zu ibi duduğano radifine e 'ahige ra'ohe.

³⁶ Izidi 'ahi moneo zamare nuri'uma. Ohoze 'ahoga'e nogoba 'ahoga teite ira'auniro, rehano vesu'u ze mene hahuri'uma rae zamaze ohoniro. E'e enogano ohozeḡani'a nogoba e'e ane da'o faḡa radiu tauḡoga'e mene manoga rae zamarine, ebu nogoba e'e 'ize zamare borofadu aniani'e hahure huni'uma rae reine, ane urao ze hahuri'uma. A'e mene haḡai sau'a. Ze hahure huni'uma.

³⁷ Rehano ohoze 'ahogani'a zamaḡa ohonadu ane ira'au roḡaeḡa teite mene hahuri'uma rae reine, e'e zuni manoga. Vazeni 'ahogani'a ohoze e'e mene tuḡutuḡunadu ane'a bare 'ouge zamaḡa riḡa ohonine, ebu ani ahiri ura haḡaihi rae ra'ete'e zamaroneḡa 'uoga'e idaḡa rae reine, ane ira'au roḡaeḡa teite mene hahuri'uma. A'e duduḡa.

³⁸ E'ano'o iniu ane ira'au roḡaeḡa teite hahure'ete'e ohozeḡa'e manoga, rehano iniu mene hahure'ete'e ohozeḡa'e ufeta manoga.

³⁹ Hahu roḡaeḡa'e i'ani'a radiu'ete'e zamaḡano'e i'a mazaono'o mene boha'a. Rehano i'ani'a rudaune, ani'e boha'a radu ane'a urate'ete'e ohozeḡa teite hahuroga'e idaḡa. Rehano ohoze a'e Zuhi'a Boro mone vazega rae re'uma.

⁴⁰ Rehano eḡe zamarone'e, ani ḡozobao radiune, ani ufeta matu'i'uma. A'e eḡe zamarone rehano, Badi'a Vine'a 'ouge ihohiro rae zamare'ohe.

8

Ḡuriro Badi'aḡa Dibu'oharote'e Ogomuḡa

¹ Izidi e ḡuriro badi'aḡa dibu'oharote'e ogomuḡa moneo zi'ohe. Eme edeḡa, emeḡe nidu'a'e ḡau nunu moneo edeḡa meiro. Edeḡa e'e u'ano nife mae ite'ohe. Rehano eme zamarotite'ete'e zamaḡano emeḡe nidu'a tiburuguhure'ohe.

² Iniu ḡau 'ahoga moneo edere'ohe rae zamare'ete'e vazega'e nagini edere hunita'a'e 'ize mene edere'ohe.

³ Rehano iniu Badi'a zamare'ete'e vazega'e Badi'a'a edere'ohe.

⁴ E'ano'o e ḡuriro badi'aḡa dibu'oharote'e ogomuḡa au'ete'e moneo zi'ohe. Eme edeḡa, raha 'adao ḡuriro badi'aḡa'e mene huga ebu badi'a 'ahoga'e o'o'a, rehano Badi'a huga'e tiba da'o.

⁵ Adureo ga rahao badi'a rae hune'ete'e ḡauḡa'e e'e reifone, badi'a ga zuhi'a boro'e ḡehaḡa reifo.

⁶ Rehano fie'ete'e azaḡa, emeḡe mazao'e Badi'a emeḡe Mama tiba da'o. Ani'a ḡau nidu'a haḡairo ebu eme'e ani veize radiu'ohe. Ebu emeḡe mazao Zuhi'a Boro'e Iesu Keriso, tiba da'o. Iesu u'ano Badi'a'a ḡau nidu'a haḡairo ebu Iesu u'ano eme radiu'ohe.

⁷ Rehano vase nu'e 'uguḡa aḡu'a. Ze'e ibite ḡuriro badi'aḡa mazao kurarote'e haḡaiḡa ibi'a izidi zuni zamare'ohe. E'ano'o ze ogomu 'uguḡa au'etene, a'e ḡuriro badi'aḡa dibu'oharote'e ogomuḡa rae zamare'ohe. 'Ougadu ze ogomu e'e u'ano ahirize'a toradaneha rae zamare'ohe, mazaḡa ogomu 'uguḡa anoga'e idaḡa ga mene'e aḡu'a.

⁸ Rehano ogomu'a eme Badi'a uhiḡano mene tutufe oname'ohe. Eme ogomu 'uguḡa mene aune zuni ḡau 'ahoga mene dauni'uma, u aune zuni manoga 'ahoga mene hidi'uma.

⁹ Oga'uma ga mene oga'uma moneo'e zae edeḡano haḡai'uma. Rehano zae edeḡano haḡairote'e haḡaiḡa u'ano, iniu mene faine edere'ete'e azaḡani'a mene uitifine tohutoho'i.

¹⁰ Za'e edeḡa azaḡa, rehano vase 'ahoga'e zamaḡa taoḡa radu ogomu 'uguḡa anoga'e idaḡa ga mene'e aḡu'a. Ani zae'a ḡuriro badi'aḡa kuru

neġano ogau'ete'e horozine, ani zuni ġuriro badi'aġa dibu'oharote'e ogomuġa anoga veize zae'a ani inarahau'ete'e heuġa!

¹¹ 'Ougadu zae edeġano haġairote'e haġaiġani'a negoze zama taoġa mae higoni'uma. Negoze e'e zuni Keriso'a rudanadu ġabonirote'e vazegħa.

¹² E'e teige, zae'a zae nego nabudi mazao haġai sau'a haġaine ebu zeġe zamarone taoġa sausaunine, a'e Keriso mazao haġai sau'a haġae'ete'e heuġa.

¹³ E'ano'o eġe'a au'ete'e ogomuġa u'ano negohe 'ahogani'a uitine, e bonarini 'ahoga mene hune a'uma. 'Ougine, eġe u'ano ani mene uiti'uma.

9

Apostolo Azaġani'a Meite'e Naeġa

¹ E eġe urao haġaoga'e mene idaġa ra'ete'e vazegħahe? E mene apostolo vazegħahe? E emeġe Zuhi'a Boro Iesu mene horonirohe? Eġe'a Zuhi'a Boro veize gauirote'e u'ano izidi zae'a Iesu mazao fie'ohe, menehe?

² Vaze nu'e e'e mene apostolo vazegħa rae re'uma rehano, hube hune zae mazao'e e apostolo vazegħa! Mazaġa zae'a izidi Zuhi'a Boro teite tibururadiu'ete'e'a e apostolo vazegħa rae ihoze'ohe.

³ Iniu'a e'e ve'oġa rae sausahe'ete'e azaġa mazao e eġe'a bare 'ahige bire'ohe.

⁴ Eme'e vaze mazaono'o ogomu zu gagone vuġa hidite'e inaraġa o'o'ahe?

⁵ Apostolo azaġa nu, Zuhi'a Boro negoġa nu ebu Petero'a* haġae'ete'e teige, eme zuni fie'ete'e inudefeta ragavoga mene idaġahe?

⁶ Banabasi zu eġe da'o'e 'evorefe hina gauadu hadi hidi'umahe?

⁷ Uti azaġa'e hadize hina uti gauġa haġae'ehe? Iniu'a vaini nebaġa ġadadu hirive'ete'e madaġano vaini maġa mene a'uma? Iniu'a mamoe taufadu nuneġa mene gagi'uma?

⁸ E vaze'a zamare'ete'e ibiġano 'ahige rae tauġe'ehe? Mene! Mose goro ġoe'a zuni eġe ġoere teite tiba.

⁹ Mose goro ġoe'ano 'ahige ra'ohe, "Vuidi hirive'ete'e madaġano boromakau'a gaue'ete'ea, ani zuni vuidi maġa afine hebe'a ago ute 'uo'i.'"† Ġoere 'ahi'e Badi'a'a boromakau zamaradu reirohe?

¹⁰ Mene reine, ani emeġe veize 'ouge reirohe? O'e, a'e emeġe veize mirihiro. Vuidi mebaġa haġae'ete'e vazegħa'e vesu'u vuidi me'uma rae radu vuidi mebaġa haġae'ohe. Vuidi hirive'ete'e vazegħa zuni hirive'ete'e enogano vuidi me'uma rae radu vuidi hirive'ohe.

¹¹ Eme zae bo'aġano vine mone ezoga ġoraro. 'Ougadu eme'a zae mazaono'o ahiri mone ogomuġa hirivine, a'e emeġe veize ufeta borohe?

¹² Zae mazao haramirote'e azaġa nu'a zae mazaono'o manoga meite'e inaraġa meine, eme'e e'e inaraġa ufeta boro meiro!

Rehano eme'e e'e inaraġa hina mene umiziro. U iniu'a Keriso hari manoga mene modifine, eme'e ġau nidu'a moneo zamafe obone gigane'ohe.

¹³ Za aġu'ahe? Iniu kuru neġano gaue'ete'e azaġa'e kuru neġanono'o ogomu ma'ohe, ebu dibu'o fataġa rana dibu'e'ete'e azaġa'e dibu'irote'e ogomuġa dainadu ma'ohe.

¹⁴ E'e teige, iniu hari manoga harami'ete'e azaġa'e Zuhi'a Boro'a 'ahige ġoere riġa ziro, "Ze zeġe'a haramirote'e hariġa manoga abite'ete'e azaġa mazaono'o zeġe'a urate'ete'e ġauġa hidadu ġabode radi'uma."

* 9:5 9:5 Kefa † 9:9 9:9 Goro 25:4. Boromakau'a vuidi maġa rana ragave'ena'a, vuidi maġa ogaġa ġomake'ohe.

¹⁵ E zae mazao eḡe gau naeḡa umide'ete'e inaraḡa meiro rehano, e'e inaraḡa hina mene umiziro. Ebu e zae'a ḡau 'ahoga enoga uratadu 'ahi mene mirihe'ohe. E mene hune umizi'uma. E'e moneo eḡe'a bare niguḡa'e mene idaḡa rae reine, eḡe'a rudau'eta'a'e ufeta manōḡa! Vaze 'ahogani'a e eḡe'a bare niguḡe'eta'a'e huga o'o'a rae mene re'uma.

¹⁶ E hari manōḡa haramine'e rehano, e'e moneo'e e eḡe'a bare mene niguḡe'ohe, mazaḡa a'e Keriso'a inirote'e gauḡa radu e haḡae huni'uma. E hari manōḡa mene haramine, aduga boro hidi'uma!

¹⁷ E eḡe urao hari manōḡa haramine, e eḡe gau naeḡa hidi'uma. Rehano hari manōḡa haramine'eta'a'e Badi'a'a inirote'e gauḡa radu eḡe'a haḡae hunite'e gauḡa.

¹⁸ 'Ougine, eḡe gau naeḡa'e nagini? A'e 'ahiguḡa. E hari manōḡa haramine'etene, e'e naeḡa zae mazao mene umize'ohe. E gauḡe naeḡa umidite'e inaraḡa meiro rehano, e mene umide'ohe, mazaḡa e matu'u hina e'e gauḡa haḡae'ohe.

¹⁹ E'e mene tuḡure vazēḡa zu vaze 'ahoga 'u'uḡano mene gaue'ohe. Rehano vaze nidu'a veize e eḡe'a bare tuḡure vazēḡano reiro. A'e, vaze ufeta ḡehaḡa Zuhi'a Boro mazao tutuzifine ra'ohe.

²⁰ E Iuda azaḡa teite radirotene, ze Zuhi'a Boro mazao tutuzoga veize Iuda azaḡa teige radiro. E Mose goro ḡoe'a hegote'ete'e azaḡa teite radirotene, e Mose goro ḡoe'a 'u'uḡano mene radiu'e rehano, Mose goro ḡoe'a hegote'ete'e azaḡa Zuhi'a Boro mazao tutuzoga veize Mose goro ḡoe'a hegote'ete'e azaḡa teige radiro.

²¹ E Mose goro ḡoe'a mene meirote'e azaḡa, Iuda mene azaḡa teite radirotene, ze Zuhi'a Boro mazao tutuzifine e Mose goro ḡoe'a mene hegote'ete'e vazēḡa teige radiro. E Badi'a goro ḡoe'a mene hegote'ohe rae mene ra'ohe. Hube, e Keriso goro ḡoe'a hegote'ohe.

²² E iniu zorere fie'ete'e azaḡa teite radirotene, ze Zuhi'a Boro mazao tutuzifine zorere fie'ete'e azaḡa teige radiro. E vaze nunu veize zeḡe teigi'uma rae inariro. A'e, eḡe'a ibi nidu'a zamaḡano inaradu zeḡe bo'aḡano vaze nu zuni ḡabone hidoga veize ra'ohe.

²³ E Keriso hari manōḡa veize e'e nidu'a haḡae'ohe. 'Ouge haḡae'ete'e u'ano, negohe nidu'a teite manohuga daini'uma.

²⁴ Za aḡu'ahe? Durone arahoḡa zamaḡano araho azaḡa nidu'a'e dure'ohe, rehano tibani'a da'o naeḡa hide'ohe. E'e teige, zae zuni naeḡa hidifine inare duro'i.

²⁵ Araho azaḡa'e ahirize taufe'ena'a, ibi nunuo ahirize barebare eine'ohe. 'Ougadu ze kini vadini adiriḡa teige naeḡa manōḡa hidihi ra'ohe. Rehano naeḡa a'e mene radiu tuḡutuḡu. U eme'e kini vadini adiriḡa radiu tuḡutuḡu hidifine inare dure'ohe.

²⁶ E'ano'o e dure'ete'e haba'a ḡonaga u'a duduḡano dure'ohe. Iniu 'evore hina utite'ete'e arahoḡa vazēḡani'a hitana ḡoha mene boune'ete'e teige, e ibi duduḡano utite'ohe.

²⁷ E ahirihe sinasinanadu ahirihe'e eḡe tuḡure vazēḡa teige eḡe ura haḡaifine zuhi'ani'ohe. Mazaḡa eḡe'a vaze haramozirote'e enogano eḡe haramo eḡe'a bare mene hegotine, Badi'a'a eḡe gau naeḡa mene ini'uma. E 'uguḡani'a fureranoga rihone'ohe.

10

Isaraela Azaḡa Vouḡaze Hariḡa hina Riḡa Iraduguziro

¹ Nego nabudi, e za'e 'ahi ederoga urate'ohe. Vougafe'e Mose'a ibitozirote'e madaḡano zeḡe nidu'a'e ḡoze 'u'uḡano biriro, zu zeḡe nidu'a davara nemaḡano fare onamiro.

² Zeḡe nidu'a'e ḡoze zu davara zamaḡano babatiso madu Mose mone azaḡa reiro.

³ Zeḡe nidu'a vine mone ogomuḡa iraḡa tiba aro.

⁴ Ebu zeḡe nidu'a vine mone vuḡa iraḡa tiba gagiro. Vine mone vatavaḡani'a ze ḡatizadu vatava e'e mazaono'o vu gagiro. Vatava a'e Keriso.

⁵ Rehano Badi'a'a zeḡe bo'aḡano ḡehaḡa mazao mene matu'iro, e'ano'o ze haba boha'ano ruiziro.

⁶ Zeḡe haḡai 'uguḡa'e izidi emeḡe mazao ḡau 'ahoga ihofe'ohe. Vougafe'a sau'a ḡauḡa ufeta uratiro, rehano eme'e zeḡe teige sau'a ḡauḡa mene urati'uma.

⁷ Eme'e zeḡe bo'aḡano nu teige, ḡuriro badi'aḡa mazao mene kura'uma. Buka Zaḡoḡano 'ahige rae mirihiro, "Vaze'a ehoradu ogaro zu gagiro. Ebu ze edanadu daro haḡaiḡano zavoniro."☆ Za'e zeḡe teige ḡuriro badi'aḡa mazao ago kurano'i.

⁸ Eme'e zeḡe teige daro fu'a mene haḡai'uma. Zeḡe bo'aḡano nu'e daro fu'a haḡadu mada tiba zamaḡano vaze nidu'a 23,000'a rudaro.

⁹ Eme'e zeḡe teige Zuhi'a Boro mene tuhuni'uma. Zeḡe bo'aḡano nu'a Zuhi'a Boro tuhunadu mohe hina zimiro.

¹⁰ Eme'e zeḡe teige Badi'a mazao maḡunu ḡoe'a mene re'uma. Zeḡe bo'aḡano nu'a 'ouge haḡadu vaze ruize'ete'e tuḡureḡa vigani'a ze ruiziro.

¹¹ 'Uguḡani'a zeḡe mazao fureranadu emeḡe ihofe'ohe, ebu 'uguḡa hariḡa mirihadu eme riḡa iradugufe'ohe. Mazaḡa eme'e mada ḡonagani'a nariga arate'e madaḡano radiu'ohe.

¹² E'ano'o za izidi edau'ohe rae zamaro'idene, mene uitoga veize tohutoho'i.

¹³ Zae'a mada tibatiba haḡai sau'a haḡaihi rae zamare'ohe. A'e mene zae da'o, rehano vaze nidu'a zuni 'ouge zamare'ohe. Badi'a'a iḡaiḡa zamaḡa nidu'a hina haḡae'ohe. E'ano'o zae inara hina 'uoga mene idaḡa rae ra'ete'e zamaroneḡa sau'a zamaḡano za mene ti'uma. Ebu zae'a haḡai sau'a haḡaihi rae ra'ete'e zamaroneḡa 'uguḡa meine, Badi'a'a ibi 'ahoga ruhinozini'uma ebu zae'a zamarone e'eono'o vaḡinadu zamaze giganoga idara'uma.

¹⁴ E'ano'o eḡe zamarone nabudi, ḡuriro badi'aḡa mazao kurau'ete'eano'o ferano'i.

¹⁵ E vaze huhuzaḡa zi'ete'e teige zae zi'ohe. Za zae'a bare eḡe ḡoere'e duduḡa ga ve'oḡa'e kotano'i.

¹⁶ Zuhi'a Boro ogomu zaḡoḡa au'ete'e madaḡano,* eme'e Badi'a mazao manoga tauḡi rae ra'ena'a, vaini vuḡa bioḡa gage'ohe. E'e gage'etene, eme Keriso'a emeḡe veize ruḡa soronirote'e zamare'ohe. Ebu 'uvahu odoga vahegadu au'etene, eme Keriso'a emeḡe veize ahi'a ahetirote'e zamare'ohe.

¹⁷ 'Uvahu odoga'e tiba. E'ano'o eme'e ḡehaḡa rehano, ahirife'e tiba, mazaḡa eme nidu'a 'uvahu odoga tiba e'e dainadu au'ohe.

¹⁸ Isaraela azaḡa zamaro'i. Dibu'o azaḡani'a dibu'o fataḡano dibu'adu dibu'o ogomuḡa e'e au'ohe. E'ano'o iniu dibu'o ogomuḡa au'ete'e azaḡa'e dibu'o fataḡano dibu'e'ete'e heuḡa.

☆ 10:7 10:7 Vaḡiniro 32:6

* 10:16 10:16 Holy Communion

19 'Ougadu eḡe ḡoere huga'e nagini? Ġuriro badi'aḡa'e ḡau borohe? Ga ani mazao dibu'irote'e ogomuḡa'e ḡau borohe?

20 Mene! Eḡe'a ra'eta'a'e Badi'a aḡu'a azaḡani'a hau'ete'e dibu'oḡa'e mene Badi'a hau'ete'e ḡauḡa, rehano vine sau'a hau'ete'e ḡauḡa ra'ohe. E za'e vine sau'a teite tiburu haḡae'ete'e azaḡa rouga mene urate'ohe.

21 Za'e Zuhi'a Boro vaini vuḡa bioḡa'e vine sau'a vaini vuḡa bioḡa teite gagoga'e mene idaḡa. Za'e Zuhi'a Boro fata ogomuḡa'e vine sau'a fata ogomuḡa teite anoga'e mene idaḡa.

22 Eme Zuhi'a Boro'a emeḡe mazao ahiahi haḡaoga urate'ehe? Eme'e inarafe boro radu ani vitinogahe?

Badi'a Ni mae Ġihinoga veize Ġau Nidu'a Haḡao'i

23 Vaze nu'a 'ahige ra'ohe, "Badi'a'a eme emeḡe urao ḡau nidu'a haḡaoga'e idaḡa rae ra'ohe." A hube, rehano eme emeḡe ura nidu'a haḡae'etene manoga da'o mene hide'ohe. "Badi'a'a eme emeḡe urao ḡau nidu'a haḡaoga'e idaḡa rae ra'ohe," rehano, eme emeḡe ura nidu'a haḡae'etene, mene ḡau nidu'a'e eme danafe'ohe.

24 Za zae manoga ago vaḡo'i, rehano vaze nunu veize manoga vaḡo'i.

25 Maketio serone'ete'e bonariḡa nidu'a ano'i. Ġuriro badi'aḡa dibu'oharote'e bonariḡa hoite'eta'a'e manoga ga sau'a rae zamare'ena'a, "Bonari a'e nagi bonariḡa?" rae serosero azaḡa ago ḡadizo'i.

26 Mazaḡa Buka Zaḡoḡano 'ahige rae ra'ohe, "Raha zu raha ḡauḡa nidu'a'e Zuhi'a Boro mone."☆

27 Mene fie'ete'e vazegani'a ogomu afine zae huzadu za ane vaḡe onamoga urato'idene, zae zamao nagi ogomu dabare'eta'a'e ano'i. Ġuriro badi'aḡa dibu'oharote'e ogomuḡa au'eta'a'e manoga ga sau'a rae zamare'ena'a, "Ogomu 'adi'e nagi ogomuḡa?" rae ago ḡadizo'i.

28 Rehano vaze 'ahogani'a zina'a, "'Ahi'e ḡuriro badi'aḡa dibu'oharote'e ogomuḡa," rae ihozo'idene, ago ano'i. E'e moneo zae ihozirote'e vazegā u'ano zu ane zamarone 'uguḡa u'ano ago ano'i.

29 E zae zamarone moneo mene ra'ohe, rehano vaze nunu zamarone moneo ra'ohe. 'Ougine, vaze 'ahogani'a 'ahige re'uma, "E eḡe urao haḡaoga'e idaḡa. Nougadu vaze'a eḡe haḡai'e ve'oḡa rae ra'ohe?"

30 Eḡe'a ogomu e'e veize Badi'a mazao manoga tauḡi radu au'ohe. Eḡe'a Badi'a mazao manoga tauḡi radu arote'e ogomuḡa u'ano, vaze 'ahogani'a eḡe mazao ve'oḡa rae mene re'uma!"

31 E'ano'o za ogomu ano'idene ga gago'idene ga nagini haḡao'idene, Badi'a ni mae ḡihinifine haḡai nidu'a haḡao'i.

32 Za Iuda azaḡa mazao ga Iuda mene azaḡa† mazao ga Badi'a mone ekalesia mazao aduga 'ahoga ago zeno'i.

33 Eḡe'a haḡae'ete'e teige haḡao'i. E eḡe gau nidu'a zamaḡano vaze nidu'a matu'ozenoga veize inare'ohe. E eḡe manoga mene vaḡe'ohe, rehano vaze ḡehaḡa veize manoga vaḡe'ohe. A'e vaze ḡehaḡani'a ḡabone hidifine ra'ohe.

11

1 Eḡe'a Keriso tuhutuhune'ete'e teige, za'e eḡe tuhutuhuho'i.

Kuru zamaḡano Dabua hina Vadini Ogone'ete'e moneo Ihoziro

2 E za niguze'ohe, mazaḡa za'e ḡau nidu'a moneo e zamare'ohe zu eḡe'a za mazao ri'inirote'e ihoreḡa obone'ena'a hegote'ohe.

☆ 10:26 10:26 Salamo 24:1 † 10:32 10:32 Giriki azaḡa

³ Izidi e zae'a 'ahi ederoga urate'ohe. Ohoze nidu'a vadini'e Keriso, ebu rogae vadini'e ohoze, ebu Keriso vadini'e Badi'a.

⁴ Iniu dabua hina vadiga ogonadu kurau'ete'e ga Badi'a goere rae furene'ete'e ohoze'ga'e ane vadini, Keriso mene gubane'ohe.

⁵ Ebu iniu dabua hina vadiga mene ogonadu kurau'ete'e ga Badi'a goere rae furene'ete'e rogae'ga'e ane vadini, i'a mene gubane'ohe. A'e vadiga iguga nidu'a saga'e modirote'e teige, mazagarone'ete'e ha'gaiga.

⁶ Rogae 'ahogani'a dabua hina vadiga mene ogonine, ani igu'e vari'i'uma. Iguga vari'e'ete'e ga saga'e mode'ete'e u'ano mazagaronine, ani'e dabua hina vadiga ogoni'uma.

⁷ Rehano ohoze'e dabua hina vadinize mene ogoni'uma, maza'ga ze Badi'a'a ani ira'ga teige ha'gadu ze'a Badi'a'e nagiga rae ihoze'ohe, zu Badi'a'e gihi'a hune rae ihoze'ohe. U rogae'a ize'e gihi'a hune rae ihoze'ohe.

⁸ Maza'ga ohoze'e rogaeono'o mene ha'ga'iro, rehano rogae'e ohozeono'o ha'ga'iro.

⁹ Ebu ohoze'e rogae danazifine mene ha'ga'iro, rehano rogae'e ohoze danazifine ha'ga'iro.

¹⁰ E'e u'ano, rogae'e vadinize ogonadu ze'e ize 'u'ugano rae ra'eta'a'e tugure viga ihozi'uma.

¹¹ Rehano eme nidu'a'e Zuhi'a Boro mone aza'ga. Rogae'e ohoze o'o'a radoga'e mene ida'ga, ebu ohoze'e rogae o'o'a radoga'e mene ida'ga.

¹² Rogae'e ohozeono'o ha'ga'iro, ebu ohoze zuni rogaeono'o fureru'ohe. Ebu gau nidu'a'e Badi'a mazaono'o are'ohe.

¹³ 'Ahi gadimu'ga'e dudu'ga ga ve'o'ga'e za zae'a bare zamare nuro'i. Rogae'a vadiga mene ogonadu Badi'a mazao kurau'eta'a'e ida'gahe?

¹⁴ Ohoze iguze fa'ga reine, a'e ane veize mazagaro'ga. E'e moneo vase nidu'a idane zamare'ohe.

¹⁵ Rehano rogae iguze fa'ga reine, horonoga'e mano'ga tau'gi. Maza'ga Badi'a mazaono'o meirote'e iguga fa'ga'e vadinize ogone'ohe.

¹⁶ Rehano rogae'a vadinize ogonadu kurau'ete'e moneo vase nu'a barebare ta'irotitoga urati'uma. 'Ougine zuni, e'e moneo eme'e ibi nunuo mene ra'ohe. Badi'a mone ekalesia zuni ibi nunuo o'o'a.

Zuhi'a Boro Ogomu Za'go'ga Ve'one Arote'e moneo Roziro

¹⁷ Izidi e za ihozite'e moneo mene niguze'ohe, maza'ga zae nu'onu'o'e zae veize mene mano'ga, rehano ufeta sau'a.

¹⁸ Ibite geno, zae'a ekalesia kuru veize tiburu nu'oru'etene, zae bo'a'gano rotete guzuhadu rovote'ete'e e'ge'a igi'ohe. E'e hari'ga nu'e huga rae e mae gihine'ohe.

¹⁹ Hube hune, zae bo'a'gano rovote'iti'uma. 'Ougadu zae bo'a'gano iniu'a Badi'a ubumao dudu'gano radiu'eta'a'e deheru giani'uma.

²⁰ Zae'a tiburu nu'oru'etene, Zuhi'a Boro ogomu za'go'ga hugano mene au'ohe.

²¹ Maza'ga za'a ogau'etene, zae tibatiba ibite ati'hi radu vase nu'a oganoga mene guhize'ohe. 'Ougadu nu'e vinize'ohe ebu nu'e borofe gage'ohe!

²² Za ogau'ete'e zu gage'ete'e ne'ga 'ahoga o'o'ahe? Ga za Badi'a mone ekalesia ovoe g'iaze'ehe? Zu gauze o'o'a aza'ga mae mazagarozi'ehe? E nagini zi'uma? Zae ha'gai e'e moneo e niguzi'umahe? E za mene hune niguzi'uma!

Zuhi'a Boro Ogomu Za'go'ga Nougenouge A'uma moneo Ihoziro (Mataio 26:26-29; Mareko 14:22-25; Luka 22:14-20)

²³ Ege'a zae ihozirote'e goe'a 'ahi'e Zuhi'a Boro'a ege ihirote'e ihorega. Zuhi'a Boro Iesu'e revoharote'e ohe'ano ogomu madaḡano ani'a 'uvahu odoga meiro.

²⁴ Ani 'uvahu odoga madu Badi'a mazao manoḡa tauḡi reirote'e enogano 'uvahu odoga e'e vahegiro, ebu ane tahi'atahi'a mazao 'ahige rae reiro, "Uvahu odoga 'ahi'e ege ahiri. Zae veize ahirihe mode'ohe. Za 'ahige haḡadu ege zamaro'i."

²⁵ E'e teige, ze ogarote'e enogano ani'a vaini vuḡa bioḡa madu 'ahige rae reiro, "Vaini vuḡa bioḡa 'ahi'e ege ru hina ohone'ete'e goitoreḡa iziga. 'Ahige haḡadu vaini vuḡa gage'ete'e madaḡa nidu'a ege zamaro'i."

²⁶ E'ano'o zae'a 'uvahu odoga au'ete'e zu vaini vuḡa gage'ete'e madaḡa nidu'a Zuhi'a Boro rune rae furene'ohe, onamo ani'a ari'uma.

²⁷ E'ano'o iniu Zuhi'a Boro mene gubane'ete'e ibiḡano Zuhi'a Boro 'uvahu odoga au'ete'e vazega ga vaini vuḡa bioḡa gage'ete'e vazega'e Zuhi'a Boro ahiri zu ru mazao haḡai sau'a haḡadu ve'ore'ohe.

²⁸ E'ano'o ibite geno za zae bare udahi'uma, ebu hena 'uvahu odoga a'uma ebu vaini vuḡa bioḡa gagi'uma.

²⁹ Iniu Zuhi'a Boro ahi'a'e nagini moneo ra'eta'a'e mene faine zamare'ena'a, 'uvahu odoga au'ete'e zu vaini vuḡa gage'ete'e vazega'e, ani ogau'ete'e zu gage'ete'e madaḡano Badi'a'a ani kotane'ohe.

³⁰ E'e u'ano, zae bo'aḡano boro hune'e taoḡa, ugizeta ebu nu'e rudaro.

³¹ Eme emeḡe bare faine udahine, Badi'a'a mene kotafi'uma.

³² Rehano Zuhi'a Boro'a emeḡe 'ouge kotafe'eta'a'e emeḡe sinasinafe'ete'e ra'ohe. A'e, raha azaḡa kotazite'e madaḡano emeḡe zuni zeḡe teite mene kotafoga veize ra'ohe.

³³ E'ano'o ege nego nabudi, za Zuhi'a Boro ogomu zaḡoḡa anoga nu'orano'idene, zae'a bare guhitito'i.

³⁴ Iniu vininine, ani ane neo oga'uma. 'Ougine, za nu'oru'ete'e madaḡano mene ve'ori'uma zu aduga mene hidi'uma. Zae bo'aḡano furerarote'e adugaḡa nu moneo'e e zae vaḡe amine ihozi'uma.

12

Vine mone ḡahunoneḡa

¹ Nego nabudi, izidi za vine mone ḡahunoneḡa moneo ederoga e urate'ohe.

² Za edeḡa, ibite za'e Badi'a aḡu'a madaḡano ḡau nunu'a zae tutuzadu mene goere'ete'e ḡuriro badi'aḡa mazao kuranoga veize ibi ve'oḡano ibitoziro.

³ E'ano'o e 'ahi ihoze'ohe. Badi'a Vine'a ihozadu goere'ete'e azaḡa nidu'a'e, "Iesu'e aduga tuḡutuḡu hido'i," rae mene ra'ohe. Ebu Vine Zaḡoḡa mene meirote'e azaḡa nidu'a'e, "Iesu'e Zuhi'a Boro," rae rouga mene idaḡa.

⁴ Vine mone ḡahunoneḡa'e nunu, rehano e'e rifi'ete'e Vineḡa Zaḡoḡa'e tiba.

⁵ Zuhi'a Boro veize gaue'ete'e ibiḡa'e nunu, rehano emeḡe nidu'a Zuhi'a Boro tiba veize gaue'ohe.

⁶ Eme'a gau nunu haḡae'ohe, rehano emeḡe nidu'a bo'aḡano ḡau nidu'a haḡae'ete'e Badi'aḡa'e tiba.

⁷ Badi'a'a vase tibatiba mazao ane Vine furenadu vase nidu'a manoḡa hide'ohe.

⁸ Vaze 'ahoga'e Badi'a Vine'a zamarone huhuzaḡa hina faine goere'ete'e ḡahunoneḡa hau'ohe. Vaze 'ahoga'e Badi'a Vine tibani'a edeḡa boro hina faine goere'ete'e ḡahunoneḡa hau'ohe.

9 Vaze 'ahoga'e Badi'a Vine tibani'a fie'ete'e inarağa hau'ohe. Vaze 'ahoga'e Badi'a Vine tibani'a ugi azağa faize'ete'e ġahunoneğa hau'ohe.

10 Vaze 'ahoga'e haġai gigi'a haġae'ete'e inarağa hau'ohe. Vaze 'ahoga'e Badi'a'a ihonadu ane ġoere rae furene'ete'e inarağa hau'ohe. Vaze 'ahoga'e vine manoğa ga vine sau'a faifaine edere'ete'e inarağa hau'ohe. Vaze 'ahoga'e mazane ġoe'a nunu hau'ohe, ebu vaze 'ahoga'e mazane ġoe'a huga rae furene'ete'e inarağa hau'ohe.

11 'Ahiguğa nidu'a'e Badi'a Vine tibani'a haġae'ohe ebu ane urao ġahunone nunu vaze tibatiba zini'ohe.

Ahiri Tibao Ahiri I'ağa'e Ġehağa

12 Vaze ahiri'e tiba rehano, ahiri i'ağa'e ġehağa, ebu ahiri i'ağa'e ġehağa rehano, ze'e ahiri tiba. Keriso zuni e'e heuğa.

13 E'e teige, Iuda azağa ga mene Iuda azağa* ga tuġure azağa ga mene tuġure azağa, emeġe nidu'a'e Badi'a Vine tiba hina babatisofadu ahiri tiba reiro, ebu Vine Zaġoğa tiba rifadu gagiro.

14 Eme ahirio'e mene ahiri i'ağa tiba da'o, rehano ahiri i'ağa'e ġehağa.

15 Oda'a raena'a, "E'e mene 'evore 'ahine, e mene ahiri mone," rae reine zuni, a'e 'ize ahiri i'ağa 'ahoga.

16 Ebu teġa'a raena'a, "E'e mene ubuma 'ahine, e mene ahiri mone," rae reine zuni, a'e 'ize ahiri i'ağa 'ahoga.

17 Ahiri nidu'a'e ubuma da'o reine, eme nougenouge igi'uma? Ahiri nidu'a'e teġa da'o reine, eme nougenouge hohogi'uma?

18 Rehano huga'e, Badi'a'a ane urao emeġe ahirio ahiri i'ağa nunu haġairo.

19 Ahirio ahiri i'ağa tiba da'o reifone, a'e mene ahiri reifo.

20 Huga'e ahiri i'ağa'e ġehağa rehano, ahiri'e tiba.

21 E'ano'o ubuma'a 'evore nina'a, "E ġa mene urate'ohe!" rae rouga mene idağa. Ebu vadini'a oda nina'a, "E ġa mene urate'ohe!" rae rouga mene idağa.

22 Ahiri i'ağa nidu'a bo'aġano nu'e ġianoga'e ufeta zoreğa, rehano ze o'o'a reine, eme radoga'e mene idağa.

23 Ebu eme'a ahirife i'ağa nu'e mene ġau boro rae zamare'e rehano, eme ze ufeta zamaradu duguze'ohe. Ebu ahirife i'ağa nu iraze'e mene manoğa rehano, eme ze ufeta taufe'ohe.

24 U ahirife i'ağa nidu'a bo'aġano ġianoga'e manoğa tauġi rae zamare'ete'e ahiri i'ağa veize'e eme mene ufeta zamare'ohe. Rehano Badi'a'a ahirife i'ağa nidu'a tibuniro ebu ġau kome'a rae zamare'ete'e ahiri i'ağa'e ufeta mae ġihiniro.

25 'Ougadu ahirife'a mene rovate'ohe, zu ahirife i'ağa tibatiba idane zamaradu tiburu taufe'ohe.

26 Ahirife i'ağa 'ahogani'a aduga hide'etene, ahiri i'ağa nidu'a'e ani teite aduga hide'ohe. Ahiri i'ağa 'ahoga mae ġihinine, ahiri i'ağa nidu'a'e ani teite matu'e'ohe.

27 Zae nidu'a'e Keriso ahiri, ebu zae tibatiba'e Keriso ahiri i'aġai'ağa.

28 Ekalesia zamaġano Badi'a'a gau nunuo vaze nunu ohoziro. Ibite geno apostolo azaġano, aheuğa'e Badi'a'a ihozadu ane ġoere rae furene'ete'e azaġano, zu uġiduğa'e ihore azaġano ohoziro. Ebu hena haġai gigi'a haġae'ete'e azaġano, ugi azağa faize'ete'e ġahunoneğa meirrote'e azaġano, vaze nunu danaze'ete'e azaġano, gau nunu ibitohau'ete'e azaġano, zu mazane ġoe'a nunu ra'ete'e azaġano ohoziro.

* 12:13 12:13 *Giriki azağa*

²⁹ Ekalesia azağa nidu'a'e apostolo azağahe? Ze nidu'a'e Badi'a'a ihozadu ane goere rae furene'ete'e azağahe? Ze nidu'a'e ihore azağahe? Ze nidu'a'e hağai gigi'a hağae'ehe?

³⁰ Ze nidu'a'e ugi azağa faize'ete'e inarağa meirohe? Ze nidu'a'e mazane goe'a ra'ehe? Ze nidu'a'e mazane goe'a huga rae furene'ehe?

³¹ Rehano ġahunone ufeta ġihi'ağa mouga urate rudano'i. Izidi e ibi 'ahoga ufeta manoga tauği ihozi'uma.

13

Vaze Zamare Borofo'i

¹ Eġe'a vaze goere nunu zu tuġure viga goere nunu rouga idağa rehano, vaze mene zamarine, eġe goere'e huga o'o'a. A'e ravo ġokene tauġitaug'e'ete'e gokeğa ga gabi vae tauġitaug'e'ete'e gokeğa teige'ohe.

² E Badi'a'a ihohadu ane goere rae furene'ete'e inarağa ma'e rehano, ebu 'u'uru goe'a nidu'a zu edeğa nidu'a edere'e rehano, ebu eġe'a fie'eta'a'e ufeta boro radu mağa mae vaġinoga idağa rehano, vaze mene zamare borofine huga o'o'a.

³ E eġe mazao ġau nidu'a zahara azağa zini'e rehano, zu eġe ahiri vaze'a hufi haonoga veize* ahirihe zini'e rehano, vaze mene zamare borofine, e manoga 'ahoga mene hidi'uma.

⁴ Iniu vaze zamare borofe'ete'e azağa'e zamaze obone ti'ohe, vaze mazao manoga hağae'ohe, mene ahiahe'ohe, zeġe'a bare mene niguze'ohe, nize mene mae ite'ohe,

⁵ vaze mene gubane'ete'e hağaiğa mene hağae'ohe, zeġe manoga da'o mene vaġe'ohe, mene ġarihe maġune'ohe, vaze'a zeġe mazao hağairote'e hağaiğa sau'a mene zamare'ohe,

⁶ sau'a u'ano mene matu'e'ohe, rehano goere huga u'ano matu'e'ohe.

⁷ Ze vaze zamare borofe'ete'e mene hune mode'ohe. Ze ġau nidu'a mae ġihine'ohe, zu manoga nidu'a mae ġihine'ena'a guhine'ohe, ebu ġau nidu'a moneo zamaze obone ġigane'ohe.

⁸ Vaze zamare'eta'a'e mene hune hauġe'ohe. Rehano Badi'a'a ihozadu ane goere rae furene'ete'e'a ġonabi'uma, mazane goe'a nunu'a dauġi'uma, ebu edeğa zuni hauġi'uma.

⁹ Izidi eme'e goere huga naeğa da'o edere'ohe zu Badi'a'a ihoftrote'e goe'a naeğa da'o rae furene'ohe.

¹⁰ Rehano ġau nidu'a deheru ihoftite'e madaġani'a arine, eme'a izidi naeğa da'o edere'ete'e'a dauġi'uma.

¹¹ E tahi'a kome'a madaġano'e tahi'a kome'a teige goeriro, zu tahi'a kome'a teige ederiro, ebu tahi'a kome'a teige zamariro. Rehano e vaze boro reitotene, tahi'a kome'a hağai ibiğa modiro.

¹² Izidi eme'e veġia tuhiğa hina irafe ġiane'ete'e teige, ġau nidu'a mene deheru edere'ohe. Rehano e'e madaġani'a arine, eme ġiatite'ena'a, ġoretite'ete'e teige deheru ederi'uma. Izidi e'e naeğa da'o edere'e rehano, e'e madaġano Badi'a'a eġe none nidu'a edere hune'ete'e teige, e ġau nidu'a deheru edere huni'uma.

¹³ E'ano'o iġaiğa radiu'ete'e ġauğa'e uġidu. A'e Badi'a mazao fie'ete'e, manohuga hidi'uma rae mae ġihine'ena'a guhine'ete'e, zu vaze zamare borofe'ete'e ra'ohe. Uġidu e'e bo'aġano ufeta ġau boro'e vaze zamare borofe'ete'e ra'ohe.

* **13:3 13:3** eġe niguħoga veize

14

Badi'a'a Ihozadu Ane Ġoere rae Furene'ete'e zu Mazane Ġoe'a moneo Ihoziro

¹ Za vaze zamare borofoga inaro'i, ebu vine mone ġahunoneġa mouga urate huno'i. Ibite geno Badi'a'a ihozadu ane ġoere rae furene'ete'e ġahunoneġa ufeta urato'i.

² Iniu'a mazane ġoe'ano ġoere'ete'e azaġa'e mene vaze mazao ġoere'ohe, rehano Badi'a mazao ġoere'ohe. Mazaġa mazaneze ġoe'a huga'e vaze 'ahogani'a mene edere'ohe. Ze'e Badi'a Vine hina 'u'uru ġoe'a rae furene'ohe.

³ Rehano Badi'a'a ihozadu ane ġoere rae furene'ete'e azaġa'e vaze mazao ġoere'ohe. 'Ouge haġadu vaze danaze'ohe, inarazi'ohe ebu namize'ohe.

⁴ Iniu mazane ġoe'ano ġoere'ete'e azaġa'e zeġe da'o inara ma'ohe, u Badi'a'a ihozadu ane ġoere rae furene'ete'e azaġa'e ekalesia danaze'ohe.

⁵ E zae nidu'a mazane ġoe'ano ġoeroga urate'ohe, rehano za'e Badi'a'a ihozadu ane ġoere rae furenoga ufeta urate'ohe. Mazane ġoe'ano ġoere'ete'e vazeġani'a ekalesia danazifine ġoere e'e huga rae furenine, a'e manoga. Rehano ani mene 'ougine, Badi'a'a ihozadu ane ġoere rae furene'ete'e vazeġa'e ufeta manoga.

⁶ Nego nabudi, e'a zae vaġe amadu mazane ġoe'ano ġoerine, za nagi manoga hidi'uma? O'o'a! Rehano e Badi'a'a irina rae furenrote'e ġoe'a zine, ga edeġa nu zinine, ga Badi'a'a ihohadu ane ġoere nu rae furenzinine, ga ihore ġoe'a nu zinine, zae veize ufeta manoga!

⁷ Sura'i ga gabi nu zamare nuro'i. A'e mene ġabone ġauġa, rehano agoze nunu deheru hudadu ugau'ohe. Ze agoze nunu mene deheru ugaune, igi'ete'e vazeġa'e izidi agoġa'e nagi agoġa rae ederi'umahe?

⁸ Ebu uti bigoroġani'a mene deheru ugaune, iniu'a uti veize ruhibi'uma?

⁹ E'e teige, zae'a mazane ġoe'ano ġoeradu ġoereze huga'e mene deheġa reine, za'a nagini ra'eta'a'e vaze'a nougenouge ederi'uma? Zae ġoere'e o'o'ano oname'ete'e heuġa!

¹⁰ Raha 'ahi zamaġano ġoere nunu ġehaġa hune, ebu ġoere nidu'a'e huġeta.

¹¹ Rehano e vaze 'ahogani'a ġoere'ete'e huga mene ederine, e'e ani mazao avo'a vazeġa teige'ohe ebu ani zuni eġe mazao avo'a vazeġa teige'ohe.

¹² Za vine mone ġahunoneġa meihi rae inare'ohe. E'ano'o ekalesia'a inaroga veize danaze'ete'e ġahunoneġa nunu meifine ufeta inaro'i.

¹³ E'ano'o iniu mazane ġoe'ano ġoere'ete'e vazeġa'e mazane ġoe'a huga rae furenoga veize kurano'i.

¹⁴ E mazane ġoe'ano ġoere'etene, eġe zamarone hina mene kurau'ohe, rehano eġe vine'a kurau'ohe.

¹⁵ 'Ougine, e nougi'uma? E vinehe hina kura'uma ebu zamaronehe hina zuni kura'uma. E vinehe hina badahi'uma ebu zamaronehe hina zuni badahi'uma.

¹⁶ Zae'a mazane ġoe'ano ġoere'ena'a, vineze hina da'o Badi'a mazao manoga tauġi rae kuraune, ekalesia bo'aġano vine mone ġahunoneġa moneo aġu'a azaġani'a zae ġoere huga nougenouge ederi'uma? Ebu zae'a Badi'a mazao manoga tauġi rae kurau'etene, ze nougenouge, "Amen" rae re'uma?

¹⁷ Za'e mazane ġoe'ano Badi'a mazao manoga tauġi rae faifaine kura'uma rehano, zae kuru'e vaze mene danaze'ohe.

¹⁸ E Badi'a mazao manoġa tauġi ra'ohe, mazaġa e mazane ġoe'ano borofe ġoere'ohe, a'e zae nidu'a ufeta vitizoga.

¹⁹ Rehano ekalesia bo'aġano e vase ihoze'etene, mazane ġoe'a 10,000 hina ihozoga mene urate'ohe, rehano zae'a faine egadu ederite'e ġoe'a fu'o hina ihozoga ufeta urate'ohe.

²⁰ Nego nabudi, tahi'a kome'a teige ago zamaro'i. Ene guraġa teige sau'a ġauġa ago zamaro'i, rehano vase boro teige faine zamaro'i.

²¹ Buka Zaġoġano 'ahige rae mirihiro,
 "Zuhi'a Boro'a raena'a, 'Mene edere'ete'e ġoe'a nunu ġoere'ete'e
 azaġaono'o
 ebu avo'a azaġaono'o
 e eġe none azaġa ġorezi'uma.

Rehano 'ouġine zuni, ze eġe ġoere mene igi'uma.'''☆

²² E'ano'o mazane ġoe'a'e fie'ete'e azaġa mene ihoze'ohe, rehano mene fie'ete'e azaġa ihoze'ohe. Rehano Badi'a'a ihozadu ane ġoere rae furene'ete'e ġahunoneġa'e mene fie'ete'e azaġa veize mene zini'ohe, rehano fie'ete'e azaġa zini'ohe.

²³ E'ano'o ekalesia azaġa nidu'a nu'oranadu zae nidu'a mazane ġoe'ano ġoere'ete'e madaġano, vine mone ġahunoneġa moneo aġu'a azaġa ga mene fie'ete'e azaġa nu'a diuġine, ze nouge rae re'uma? Ze'a zae nidu'a vadinize'a sautaro rae re'uma!

²⁴ Rehano zae nidu'a Badi'a'a ihozadu ane ġoere rae furene'ete'e madaġano, vine mone ġahunoneġa moneo aġu'a azaġa ga mene fie'ete'e azaġa nu'a diuġine, ze nougi'uma? Zae'a Badi'aono'o rae furenate'e ġoe'a nidu'a zeġe'a igi'uma. Ebu ze'a igi'ete'e ġoe'ani'a ze'e haġai sau'a azaġa rae fureni'uma, zu ze kotazi'uma,

²⁵ ebu zamazeo 'u'uru radiu'ete'e fureni'uma. 'Ougine, ze Badi'a mazao ġuġuradu ani mazao kura'uma ebu 'ahige rae fureni'uma, "Badi'a'e hube hune zae bo'aġano radiu'ohe!"

Faine Kurau'ete'e Ibiġa

²⁶ E'ano'o, nego nabudi, za nougi'uma? Zae'a kuru veize nu'oru'ete'e madaġano vase 'ahoga'e badahe'ohe, 'ahoga'e ihoze'ohe, 'ahoga'e Badi'a'a ihonadu ane ġoere rae furene'ohe, 'ahoga'e mazane ġoe'ano ġoere'ohe, ga 'ahoga'e mazane ġoe'a huga rae furene'ohe. 'Ahi gauġa nidu'a'e ekalesia'a inaroga veize danazifine haġai'uma.

²⁷ Iniu'a mazane ġoe'ano ġoerine, vase aheu ga uġidu da'o'a ġoeri'uma. Ebu vase tibani'a ibite ġoeri'uma, ebu hena 'ahogani'a, ebu hena 'ahogani'a ġoeri'uma. Ebu iniu'a zeġe mazane ġoe'a huga rae fureni'uma.

²⁸ Mazane ġoe'a huga rae furene'ete'e vazega'e o'o'a reine, ze kuruo mazane ġoe'ano mene ġoeri'uma, rehano ze zeġe da'o kuraune, Badi'a mazao mazane ġoe'ano ġoeri'uma.

²⁹ Badi'a'a ihozadu ane ġoere rae furenine, vase aheu ga uġidu'a ġoeri'uma, ebu vase nunu'a zeġe ġoere'e duduġa ga ve'oġa'e faifaine udahi'uma.

³⁰ Ebu iniu ehore'ete'e vazega 'ahogani'a Badi'a'a ihonadu ane ġoere rae furenine, ibite ġoere'ete'e vazega'e ġoe'a 'ui'uma.

³¹ Zae nidu'a Badi'a'a ihozadu ane ġoere rae furenoga'e idaġa. Vaze tibani'a ibite rae fureni'uma ebu hena 'ahogani'a ebu hena 'ahogani'a rae fureni'uma. 'Ougine, zae nidu'a edeġa me'uma zu inaratiti'uma.

³² Badi'a'a ihozadu ane goere rae furene'ete'e azağa'e 'ouge hağae'ena'a, vine mone ġahunoneğa faine odohe gaue'ohe.

³³ Mazağa Badi'a'e eme'a emeğe tibatiba edeğano hağae taugitaüge'eta'a'e mene urate'ohe, rehano emeğe nidu'a uniho manogano hağaoga urate'ohe.

Badi'a mone ekalesia nidu'a idane hağae'ete'e teige,

³⁴ roğae'e ekalesia nu'onu'o zamağano sifu radi'uma. Roğae'a goeroga'e mene idağa, ebu Mose goro goe'ani'a ra'ete'e teige ze ibitozi'ete'e vazega egoha'uma.

³⁵ Ze ġau 'ahoga moneo ederihi rae reine, nezeo ize ġadizi'uma. Roğae'a ekalesia zamağano goere'eta'a'e mazagaro hağaiğa.

³⁶ Badi'a goere'e zae mazaono'o arirohe? Ga zae vağe da'o amirohe?

³⁷ Iniu ane'a bare peroveta vazega rae zamarine, ga vine mone ġahunoneğa meiro rae zamarine, ege'a zae veize mirihe'eta'a'e Zuhi'a Boro mazaono'o meirote'e goe'a riğa rae ederi'uma.

³⁸ Iniu'a ege ihore goe'a 'ahi re'ore'online, ekalesia'a zuni ani re'ore'oni'uma.

³⁹ E'ano'o, ege nego nabudi, Badi'a'a ihozadu ane goere rae furenoga veize inaro'i, ebu mazane goe'ano goere'ete'e zuni ago 'uo'i.

⁴⁰ Ebu gau nidu'a ibi manogano ebu tibatiba idaidane hağao'i.

15

Keriso'a Bare Ġabodiro

¹ Nego nabudi, ege'a zae mazao haramirote'e hariğa manoga bare edemazoga e urate'ohe. Hari manoga a'e zae'a meiro ebu za e'e obone'ena'a edau'ohe.

² Zae'a mene foure firo rae reine, ebu e'a haramozirote'e goe'a za'a obone giganine, hari manoga e'e u'ano za'e ġabone hidi'uma.

³ E ege'a Keriso mazaono'o meirote'e goe'a ufeta boro zae mazao ri'iniro. Keriso'a Buka Zağogano mirihirote'e idunağano emeğe hağai sau'a u'ano rudaro,

⁴ ebu ani ahi'a guriro, ebu Buka Zağogano mirihirote'e idunağano mada uğiduğano bare ġabodiro,

⁵ ebu ani Petero* mazao fureraro, ebu hena ane tahi'a gaubanana aheu fare mazao fureraro.

⁶ E'e enogano, nego nabudi nidu'a 500 vitine goha azağa mazao ġae tiba fureraro. Zege bo'ağano nu rudaro, rehano boro hune'e 'ize radiu'ohe.

⁷ Ebu hena ani negoga Iakobo mazao fureraro, ebu hena apostolo azağa nidu'a mazao fureraro.

⁸ Ebu ġonagano'e ege mazao zuni fureraro. E'e mene fureratite'e batogano irina ġarihe furerarote'e eneğa gurağa teige'ohe.

⁹ Mazağa e apostolo azağa nidu'a bo'ağano ġonaga. E Badi'a mone ekalesia sausauro 'ahine, apostolo vazega rouga zuni mene idağa.

¹⁰ Rehano Badi'a'a ege mazao manoga furenadu izidi e'e nagiga 'ahi e'e, ebu Badi'a'a ege mazao furenirote'e manogağani'a mene foure fureraro. E apostolo azağa nidu'a ufeta vitize gau boro hağairo. E ege'a bare mene 'ouge gauiro, rehano Badi'a'a ege mazao manoga furenadu 'ouge gauogani'a idararo.

¹¹ Ege ga apostolo azağa nunu'a haramozirote'e hariğa manoga'e tiba. Eme'a hari manoga e'e hame'ohe zu zae'a e'e mae ġihiniro.

* 15:5 15:5 Kefa

Rune Azaḡani'a Bare ḡabodi'uma

¹² Izidi 'ahi ḡianihi. Eme'a Iesu'e rune azaḡa bo'aḡano bare ḡabodiro rae haramoziro. Rehano zae bo'aḡano nu'a nougaḡu rune azaḡa'e mene bare ḡabodi'uma rae ra'ohe?

¹³ Rune azaḡani'a mene bare ḡabodifone, Keriso zuni mene bare ḡabodifo.

¹⁴ Keriso'a mene bare ḡabodifone, eme'a haramozirota'a'e zuni huga o'o'a zu zae'a fie'eta'a'e zuni huga o'o'a reifo.

¹⁵ Ebu zuni vaze'a eme'e Badi'a moneo ḡurire'ete'e horofifo, mazaḡa eme Badi'a moneo reirotene Badi'a'a rune azaḡa bo'aḡano Keriso ḡabonirote'e rae fureniro. A hube, rune azaḡani'a mene bare ḡabodifone, Badi'a'a Keriso mene bare ḡabonifo.

¹⁶ Rune azaḡani'a mene bare ḡabodifone, Keriso zuni mene bare ḡabodifo.

¹⁷ Keriso'a mene bare ḡabodifone, zae'a fie'eta'a'e huga o'o'a ebu Badi'a'a zae haḡai sau'a mene rae modadu za'e haḡai sau'a zamaḡano 'ize radifo.

¹⁸ Ebu iniu Keriso mazao finute'e zamaḡano rudarote'e azaḡa zuni ruizifo.

¹⁹ Eme'a Keriso mazao fiadu ḡabonefe 'ahi zamaḡano da'o manōḡa hidi'uma rae reine, vaze'a emeḡe mazao "Fase!" rae re'uma, zu vaze nidu'a ufeta vitize vetuḡafi'uma.

²⁰ Rehano Keriso'e hube hune rune azaḡa bo'aḡano bare ḡabodadu rune azaḡa zuni ani teige bare ḡabodi'uma rae ihoziro.

²¹ Rune'a vaze tiba u'ano ariro 'ahine, rune azaḡani'a bare ḡabodoga zuni vaze tiba u'ano are'ohe.

²² Mazaḡa Adamu u'ano vaze nidu'a rudau'ete'e teige, Keriso u'ano vaze nidu'a bare ḡabodi'uma.

²³ Rehano vaze tibatiba zeḡezeḡe mada idunane bare ḡabodi'uma. Keriso'a ibite bare ḡabodiro, ebu hena ani'a barite'e madaḡano ane mone azaḡani'a bare ḡabodi'uma.

²⁴ Ebu hena mada ḡonagani'a ari'uma. E'e madaḡano Keriso'a vine mone zuhi'aḡa nidu'a, gigi'aḡa nidu'a zu inaraḡa nidu'a ruizi'uma. Ebu hena ḡau nidu'a zuhi'azi'ete'e inaraḡa'e Moga Badi'a mazao ri'ini'uma.

²⁵ Keriso'a ḡau nidu'a zuhi'azi'uma, onamo Badi'a'a agire ḡauḡa nidu'a Keriso oda 'u'uḡano mae ti'uma.

²⁶ Badi'a'a ḡonagano ruinite'e agire ḡauḡa'e rune.

²⁷ Buka Zaḡoḡano 'ahige rae mirihiro, "Badi'a'a ḡau nidu'a Keriso 'u'uḡano mae tiro."☆ "Ḡau nidu'a Keriso 'u'uḡano mae tiro," rae ra'eta'a'e hube hune Badi'a'e mene Keriso 'u'uḡano ra'ohe, mazaḡa ani'e ḡau nidu'a Keriso 'u'uḡano mae tirete'e Badi'aḡa.

²⁸ Badi'a'a ḡau nidu'a Keriso 'u'uḡano mae tite'e madaḡano, Ubuga zuni ḡau nidu'a ani 'u'uḡano mae tirete'e Badi'aḡa 'u'uḡano ane bare mae ti'uma. E'ano'o Badi'a'a haba'ahaba'a nidu'a zamaḡano ḡau nidu'a zuhi'azi'uma.

²⁹ Izidi 'ahi zamarihi. Ekalesia azaḡa nu'e babatiso mene madu rudau'ohe. E'ano'o zae bo'aḡano nu'e rune azaḡa e'e veize babatiso ma'ohe. Rune azaḡani'a mene bare ḡabodine, ze'a rune azaḡa veize babatiso madu nagi manōḡa hidi'uma? Rune azaḡani'a mene hune bare ḡabodine, ze nougaḡu rune azaḡa veize babatiso ma'ohe?

³⁰ Ebu eme'e nougaḡu mada nidu'a aduga zamaḡano nariga 'omate'ohe?

☆ 15:27 15:27 Salamo 8:6

³¹ Nego nabudi, zae'a emeḡe Zuhi'a Boro Iesu Keriso teite tiburarote'e u'ano e za niguze'ohe. A'e hube! E'e teige, eḡe ḡoere 'ahi zuni hube, "E mada nidu'a rudau'ohe!"

³² E'a Efeso zamaḡano butu agireḡa teige'ete'e agire azaḡa teite utitiro. Eḡe'a vaze haḡai hegote'ena'a, manōḡa hidihi radu 'ouge haḡaifone, e nagi manōḡa hidifo? Rune azaḡani'a bare ḡabodoga'e mene idaḡa reine, eme 'ahige re'uma, "Ohoḡore eme ruda'uma 'ahine, izidi eme ogatihi zu gagihi."✧

³³ Mene bare ḡabodi'uma rae ra'ete'e azaḡani'a zae so'oze'ete'e 'uo'i. "Za'a sau'a azaḡa teite tiburaune, ze'a zae haḡai manōḡa ruine'ohe."

³⁴ Bare evatadu zamarone duduḡa mo'i, ebu haḡai sau'a haḡae'ete'e modo'i. Zae bo'aḡano nu'e Badi'a aḡu'a 'ahine, e za mae mazagaroḡifine 'ahi ra'ohe.

Bare Ḡabodirote'e Ahi'a

³⁵ Rehano vaze 'ahogani'a 'ahige ḡadima'uma, "Rune azaḡa'e nouge-nouge bare ḡabodi'uma? Ze ahiri nagiga me'uma?"

³⁶ 'Ouge ḡadimu'ete'e vazeḡa'e kauriḡa! Za'a ezone ḡorau'etene, ezone a'e rahao ibite rudanadu vesu'u izigani'a garobate'ohe.

³⁷ Zae'a vuidi ga ḡau nunu ḡorau'etene, ḡuhuḡa mene ḡorau'ohe, rehano ezoga da'o ḡorau'ohe.

³⁸ Badi'a'a ane urao ezone e'e ahiri ḡuhuḡa hau'ohe, ebu ezone tibatiba ahiri ḡuhuḡa nunu zini'ohe.

³⁹ Ahiri nidu'a'e mene tiba. Vaze ahiri'e 'ahoga, butu maniḡa ahiri'e 'ahoga, nini ahiri'e 'ahoga, ebu ḡozone ahiri'e 'ahoga.

⁴⁰ Adure mone ḡauḡa ebu raha mone ḡauḡa zuni e'e. Adure mone ḡauḡa iraze'e manōḡa tauḡi, ebu ibi nunuo raha mone ḡauḡa iraze zuni manōḡa tauḡi.

⁴¹ Mada agaḡa'e manōḡa tauḡi, bato agaḡa'e ibi nunuo manōḡa tauḡi, buzuva agaḡa'e ibi nunuo manōḡa tauḡi, ebu buzuva tibatiba agaḡa'e ibi nunuo manōḡa tauḡi.

⁴² Rune azaḡa zuni e'e teige bare ḡabodi'uma. Emeḡe ahiri'e rudanadu rahao gure'etene, a'e ruhuru'ohe, rehano mene hune ruhuru'ete'e ahi'ano bare ḡabodi'uma.

⁴³ Ahirife rahao gure'etene, a'e iraḡa sau'a zu zoreḡa. Rehano bare ḡabodine, iraḡa manōḡa tauḡi zu inaraḡa re'uma.

⁴⁴ Eme vaze ahiri gure'ohe, rehano ani'e vine mone ahi'ano bare ḡabodi'uma. Vaze ahiri e'e reine, vine mone ahiri zuni e'e.

⁴⁵ Buka Zaḡoḡano 'ahige rae mirihiro, "Vaze ibi'a Adamu haḡairotene, ani'e ḡabone vazeḡa reiro."✧ Rehano ḡonaga vazeḡa Adamu'e ḡabone rifi'ete'e Viga reiro.

⁴⁶ Vine mone ahiri'e mene ibite ariro, rehano vaze ahiri'e ibite arirote'e enogano vine mone ahi'a'e are'ohe.

⁴⁷ Vaze ibi'a'e raha hina haḡadu rahaono'o ariro. Rehano vaze aheuḡa'e adureono'o ariro.

⁴⁸ Raha mone azaḡa'e raha hina haḡairote'e vazeḡa e'e heuḡa, ebu adureono'o arirote'e azaḡa'e adureono'o arirote'e vazeḡa e'e heuḡa.

⁴⁹ Raha mone irafe'e raha hina haḡairote'e vazeḡa e'e iraḡa teite tiba. E'e teige, vine mone irafe'e adureono'o arirote'e vazeḡa e'e iraḡa teigi'uma.

⁵⁰ Nego nabudi, e'a ra'eta'a'e 'ahi e'e. Modare zu ru hina haḡairote'e ahi'a'e Badi'a'a zuhi'azi'ete'e haba'a diuḡoga'e mene idaḡa. Rudanadu ruhuratite'e ḡauḡa'e radiu tuḡutuḡu ḡauḡa mouga'e mene idaḡa.

⁵¹ Abito'i, eḡe'a 'u'uru tirote'e ḡoe'a zi'uma. Mene emeḡe nidu'a'e ruda'uma, rehano emeḡe nidu'a ḡihufi'uma.

⁵² Badi'a bigoro ḡonagani'a ugaune, vaze'a ubumaze ma'une'ete'e teige ḡarihe fase eme ḡihufi'uma. Bigoroḡa hudine, rune azaḡani'a bare ḡabodadu mene bare ruda'uma, ebu ḡabode radiu'ete'e azaḡa zuni zeḡe teige ḡihufi'uma.

⁵³ Rudanadu ruhuratite'e ahi'a'e mene hune ruhuratite'e ahi'ano nufe huni'uma, ebu rudatite'e ahi'a'e mene hune rudatite'e ahi'ano nufe huni'uma.

⁵⁴ Rudanadu ruhuratite'e ahi'a'e mene hune ruhuratite'e ahi'ano, ebu rudatite'e ahi'a'e mene hune rudatite'e ahi'ano reite'e madaḡano, Buka Zaḡoḡano 'ahige mirihirote'e ḡoe'ani'a huda'uma, "Rune ruinadu rahara-haniro."☆

⁵⁵ "O rune, ḡa eme raharahafoga mene idaḡa!

O rune, ḡa eme sausaufoga mene idaḡa!"☆

⁵⁶ Eme haḡai sau'a haḡae'ete'e u'ano, rune'a sausaufe'ohe, ebu eme'a Badi'a goro ḡoe'a mene egohau'ete'e u'ano, haḡai sau'ani'a inara ma'ohe.

⁵⁷ Rehano eme Badi'a mazao manoga tauḡi rae ra'ohe. Ani'e emeḡe Zuhi'a Boro Iesu Keriso u'ano, rune raharahane'ete'e inaraḡa rifiro.

⁵⁸ E'ano'o, eḡe nego nabudi, edau gigarano'i. Ago hagahagaro'i. Zuhi'a Boro gau haḡaoga iḡaiḡa ufeta inaro'i, mazaḡa za'e edeḡa, zae'a Zuhi'a Boro veize gaue'eta'a'e mene huga o'o'a.

16

Badi'a mone Azaḡa veize Hadi Nu'oniro

¹ Izidi Badi'a mone azaḡa veize hadi nu'one'ete'e moneo zi'ohe. E'a Galatia ekalesia mazao nougenouge haḡao'i rae ihozirote'e zae zuni haḡao'i.

² Fura nidu'a zamaḡano mada ibi'ano zae tibatibani'a hadi nu mae teadu nu'oni'uma. Zae'a hide'ete'e hadiḡa idunaḡano idane mae ti'uma. 'Ougine e'a zae vaḡe amine, e'e madaḡano zae'a hadi nu'onihi rae mene re'uma.

³ Ebu zae bo'aḡano vaze nu ohozi'uma. E amine, hadi e'e moneo ihore so'aḡa eḡe'a mirihadu ze zini'uma, ebu ze za'a nu'onirote'e hadiḡa odohadu Ierusalemekalesia vaḡe onamifine tuḡuzi'uma.

⁴ Eḡe zuni zeḡe teite onamoga'e manoga reine, ze eḡe teite onami'uma.

Paulo'a Ragavihi rae Toganiro

⁵ E Makedonia haba'a ibite onami'uma. Ebu Makedoni'a haba zogoradu zae vaḡe ami'uma.

⁶ E zae teite mada nu radi'uma ga faḡa radiu onamo nahune madaḡa hauḡi'uma. Ebu hena eḡe'a onamite'e haba'a onamifine zae'a e danahine manoga.

⁷ Izidi e haba 'ahoga oname'ete'e ibiḡano, mada tahiḡa ḡiaze tauḡoga mene urate'ohe. Zuhi'a Boro'a idaḡa reine, e zae teite mada nu radoga urate'ohe.

⁸ Rehano e'e Efeso zamaḡano radi'uma, onamo Pentikosi madaḡani'a hauḡi'uma.

⁹ Mazağa Badi'a'a ibi boro bohanadu e ane gau ufeta borofe hağai'uma ebu e agirohi'ete'e azağa zuni ġehağa.

¹⁰ Timoteo'a zae vaġe amo'idene, ani'a mene rihau'ena'a zae teite radifine faine taufo'i, mazağa ani zuni eġe teiġe Zuhi'a Boro gau haġae'ohe.

¹¹ E'ano'o vaze 'ahogani'a ani mene ovoe ġiani'uma. Ani'a eġe vaġe baro'idene, zamağa roġeġano aroga veize faine tuġuno'i. E ani'a ekalesia negoġa nu teite aroga guhine'ohe.

¹² Izidi e Apolo moneo zi'ohe. Ani'a nego nu teite zae vaġe amoga veize e ġae ġehağa niro. Nirotene, ani izidi amoga'e mene hune uratiro, rehano mada manoġa 'ahoga horonine, ani ami'uma.

Goere Ġonaga

¹³ Tohotoho'i, fie'ete'e zamaġano edau gigarano'i, mene rihau'ena'a zamaze rinedo'i, zu inarano'i.

¹⁴ Badi'a zu vaze zamare borofe'ena'a, gau nidu'a haġao'i.

¹⁵ Nego nabudi, za'e Stefana ebu ane neo tibururadiu'ete'e azağa moneo edeġa. Ze'e Akaia haba'ano Iesu mazao firote'e azağa ibi'a, ebu Badi'a mone azağa danazifine inare gau'e'ohe.

¹⁶ E'ano'o e inare umize'ohe, 'uguġa azağa egozeno'i, ebu zeġe teite tibururadiu'ena'a gau boro haġae'ete'e azağa nidu'a egozeno'i.

¹⁷ Stefana, Forotunato ebu Akaiko'a eġe vaġe arirotene, e matu'iro, mazağa za'e mene eġe teite radu zamahe arirote'ea, ze'a aradu eġe matu'oniro.

¹⁸ Zeġe'a eġe zama zu zae zama inarafiro zu matu'u rifiro. E'ano'o zae'a 'uguġa azağa mae ġihizadu gubazi'uma.

¹⁹ Asia haba'ano ekalesia'a zae mazao uhiu ġoe'a tuġure'ohe. Akila zu Pisisika ebu zeġe neo kurau'ete'e azaġani'a zae zamare'ena'a, zae mazao uhiu ġoe'a tuġure'ohe.

²⁰ 'Aha nego nabudi nidu'a zae mazao uhiu ġoe'a tuġure'ohe. Za zuni nego nabudi teite kavaroite'ena'a, "Manoġahe?" rae unihotito'i.

²¹ Eġe Paulo'a 'evorehe hina zae veize uhiu ġoe'a 'ahi mirihe'ohe.

²² Iniu'a Zuhi'a Boro mene zamare borofine, ani radiu tuġutuġu adugaġa hidi'uma! Emeġe Zuhi'a Boro, aro'i!*

²³ Zuhi'a Boro Iesu'a zae mazao manoġa furenzini'eno'i.

²⁴ Keriso Iesu u'ano eme'a tiburaro 'ahine, e zae nidu'a zamare borofe'ohe. Amen.

* 16:22 16:22 Maranata

2Korinto Korinto Ekalesia Azağa veize Paulo'a Mirihirote'e So'ağa Aheuğa Ihore Ğoe'a

Korinto'e Akaia haba'a zamağano ne boro 'ahoga zu Giriki azağa haba. Paulo'a ibite Korinto ekalesia veize so'a 'ahoga mirihiro. So'a 'ahi'e Makedoni'a haba'ano zeğe veize bare mirihirote'e so'ağa aheuğa. Paulo ane vaze 'ahoga, niğa Tito'a Korinto ekalesia ğiaze onamadu barirotene, zeğe hari Paulo me'odoharo. Paulo'a zeğe bo'ağano nu'e hağaize sau'a modirote'e egadu matu'e'ena'a inaraziro, rehano nu'e 'ize hağaize sau'a mene modirote'e moneo roziro. Ebu ğuriro ihore azağani'a Paulo'e ğuriro apostolo vazeğa rae ra'eta'a'e ve'oğa rae ihoziro ebu ani'e apostolo vazeğa huga rae fureniro.

¹ Badi'a'a ane urao eğe, Paulo, Keriso Iesu apostolo vazeğano ohohiro. Ebu emeğe nego Timoteo zuni eğe teite so'a 'adi mirihe'ohe. So'a 'adi'e Korinto zamağano Badi'a mone ekalesia azağa zu Akaia haba'a nidu'a zamağano Badi'a mone azağa nidu'a veize mirihe'ohe.

² Badi'a emeğe Mama zu Zuhi'a Boro Iesu Keriso'a zae mazao manoga zu zama roğeğa zini'eno'i.

Aduga zamağano Badi'a'a Namifiro

³ Badi'a nigunihi. Ani'e emeğe Zuhi'a Boro Iesu Keriso Moga, zu eme vetuğafi'ete'e Mamağa, ebu iğağa namife'ete'e Badi'ağa.

⁴ Ani'e emeğe'a aduga nidu'a hide'etene namife'ohe. E'ano'o Badi'a'a eme namife'ete'e teige, eme zuni aduga nunu hide'ete'e azağa namizoga'e idağa.

⁵ Keriso'a aduga hidirote'e teige, eme zuni ani gau hağae'ete'e u'ano aduga boro hide'ohe. E'ano'o Badi'a'a Keriso u'ano eme zuni borofe namife'ohe.

⁶ Eme Keriso hari manoga haramozini'ena'a aduga hide'eta'a'e Keriso u'ano Badi'a'a zae namizifine ebu ğabozifine ra'ohe. Ebu Badi'a'a namife'eta'a'e emeğe teige zae zuni ani'a namizifine ra'ohe. Ani'a namize'ete'e u'ano, eme'a hide'ete'e adugağa teige aduga tiba zae zuni hidadu zamaze obone gigane'ohe.

⁷ Eme'e zae'a edau gigara'uma rae zamare hune'ohe, mazağa eme edeğa, emeğe teite zae zuni aduga hide'ohe zu Badi'a'a emeğe teite zae zuni namize'ohe.

⁸ Nego nabudi, eme emeğe'a Asia haba'ano aduga hidirota'a'e zae'a ederoga urate'ohe. E'e aduga'e ufeta boro bagağa 'ahine, zamafe obone touga mene idararo, e'ano'o eme ruda'uma rae zamariro.

⁹ Hube hune, kota vazeğani'a eme'e runeo tuğufi'uma rae reirote'e teigiuro. Rehano 'uguğani'a furerarota'a'e, eme'a inarafe hina gaue'ohe rae mene mae ğihinifine, rehano rune azağa bare ğaboze'ete'e Badi'ağa inarağa mae ğihinifine reiro.

¹⁰ Ani emeğe'a nariga rudarote'e adugağa ufeta boroono'o ğabofiro ebu zama moneo zuni mae ğabofi'uma. Ebu eme ani'a emeğe ğabofe'e'uma rae hube hune mae ğihine'ohe.

¹¹ Za zuni emeḡe veize kuru hina danafe'ohe. Vaze ḡehaḡani'a emeḡe veize kuraune, Badi'a'a kuruze mae ḡihinadu eme ḡabofi'uma, ebu vaze ḡehaḡani'a eme horofadu Badi'a mazao manoḡa tauḡi re'uma.

Paulo'a Haḡai'uma Reirote'e Haḡaiḡa'e Nufe Haḡairo

¹² Eme raha azaḡa mazao mene ḡurire gauiro ebu zama deheḡano zamafe nidu'a hina manoḡa haḡairo. Zamafe a'e Badi'a'a rifiro ebu zae mazao 'ouge manoḡa ufeta haḡairo. Ebu haḡaife 'adi'e mene raha 'adi azaḡa zamaroneze idunaḡano haḡairo, rehano Badi'a'a eme mazao manoḡa haḡadu danafe'ete'e idunaḡano haḡairo. Goere 'ahi'e eme'a matu'e zi'ohe zu zamafe nidu'a hina huga hune rae furene'ohe.

¹³ Eme zae'a me'odoga ebu huga e'e faine ederoga'e idaḡa rae ra'ete'e ḡoe'a da'o zae veize mirihiro.

¹⁴ Izidi za'e eme moneo nu da'o edeḡa rehano, vesu'u eme moneo nidu'a edere hunoga e urate'ohe. 'Ougine, Zuhi'a Boro Iesu'a barite'e madaḡano emeḡe'a zae niguzite'e teige, zae zuni eme nigufi'uma.

¹⁵ E zae'a eme ḡiafoga urate'eta'a'e hube hune ederiro 'ahine, ibite zae ḡiazi ami'uma rae toḡaniro. 'Ougine, eḡe'a ḡae aheu ḡiazadu zae zuni eḡe mazaono'o ḡae aheu manoḡa hidi'uma rae zamariro.

¹⁶ E'ano'o eḡe'a zae ḡiaze'ete'e enogano Makedonia haba'a onami'uma ebu Makedonia haba'anono'o bare zae vaḡe ari'uma rae toḡaniro. Ebu hena za'a danahe tuḡuhadu e Iudea haba'a onami'uma rae zamariro.

¹⁷ E mene faine zamaradu 'ouge haḡai'uma rae zirohe? E raha 'adi azaḡa haḡai teige, "O'e, ḡiazi'uma," rae ḡoitorirote'e enogano zamahe bare ḡihuradu, "Mene ḡiazi'uma," rae ra'ete'e vazeḡahe?

¹⁸ Ḡoitore ḡoe'a hube hune haḡae'ete'e Badi'aḡa teige, eme zae zirote'e ḡoe'a mene ḡihune'ohe. Eme'e, "O'e," rae reirote'e enogano, "Mene," rae mene bare ra'ohe.

¹⁹ Eḡe, Silasi zu Timoteo'a Badi'a Ubuga Iesu Keriso moneo zae mazao haramiro. Ani'e, haḡai'uma radu hena mene haḡae'ete'e vazeḡa mene heuḡa. Ani'e, "O'e," rae da'o naenaeniro.

²⁰ Badi'a'a ḡoitorirote'e ḡoe'a nidu'a'e Iesu Keriso u'ano, "O'e," rae radu hugano fureraro. 'Ougadu eme Iesu Keriso niḡano, "Amen, a'e hube!" rae ra'ena'a, Badi'a ni mae ḡihine'ohe.

²¹ Badi'a'a eme zu za Keriso teite mae tibufadu emeḡe nidu'a obofe gigafe'ohe, ebu ani'a ane gau veize ohofiro.

²² Ebu ani'a eme'e ane mone azaḡa radu emeḡe imoriro zu zamafe Vine Zaḡoḡa rifiro. 'Ouge haḡadu Badi'a'a rifi'uma rae ḡoitorirote'e ḡauḡa nidu'a zama moneo emeḡe'a hidi'uma rae ihofiro.

²³ Eḡe'a huga da'o ḡoere'ete'e Badi'a'a rae furene'ohe! E Korinto mene bare amirot'a'a'e e'a zamaze aduaduzoga mene uratadu 'ouge haḡairo.

²⁴ Eme zae'a nagini mazao fioga moneo mene tuḡutuḡuze'ohe, u eme'e zae'a matu'oga veize zae teite gaue'ete'e azaḡa ra'ohe, mazaḡa zae'a fie'eta'a'e edau gigaru'ohe.

2

¹ Eḡe'a bare ḡiazi amadu ibite teige riḡa iraduguzine zamaze'a aduda'uma rae zamariro. E'ano'o de'eguḡa mene uratiro 'ahine, e'e mene bare ḡiazi ami'uma rae zamare huniro.

² E zamaze mae aduaduzine, iniu'a eḡe matu'ohi'uma? Eḡe matu'ohite'e azaḡa'e zae da'o.

³ Za'e matu'ohite'e azağa rehano, eġe'a zae vaġe amine, za'a zamahe aduaduni'uma rae e zamare borofiro. E'ano'o so'a 'ahoga zae veize mirihadu tuġuriro. Mazaġa e zae nidu'a moneo, "Eġe'a matu'ine zae nidu'a zuni matu'i'uma," rae zamare huniro.

⁴ E zamahe ufeta ġunuġununiro zu zamahe'a adudaro 'ahine, nihe vuġani'a borofe sore'ena'a, so'a a'e zae veize mirihiro. A'e zamaze mene aduadunoga veize, rehano eġe'a zae zamare borofe'ete'e ihozoga veize mirihiro.

Vaze Haġai Sau'a rae Modo'i

⁵ Aduga furenrote'e vazega e'e'a eġe zama da'o mene aduaduniro, rehano zae zama nidu'a zuni tahiġa aduaduniro. Eġe'a, 'Tahiġa' rae rata'a'e ġoere mene ufeta borofe zifine ra'ohe.

⁶ Vaze 'ahiguġa'e zae bo'aġano ġehaġani'a ronadu ani adugaġa mae idararo.

⁷ E'ano'o zamaġa mene ufeta are rudanoga veize, za ane haġai sau'a rae modadu namino'i.

⁸ E'ano'o zae'a ane zamare borofe'ete'e ihone hunifine e inare zi'ohe.

⁹ Eġe'a so'a e'e mirihirota'a'e, za eġe'a zirote'e ġoe'a nidu'a hegote'e ga mene'e edere tuhuzifine reiro.

¹⁰ Zae'a vaze 'ahoga haġai sau'a rae modine, eġe zuni haġaiġa sau'a rae modi'uma. Ebu ani'a eġe mazao haġairote'e haġaiġa sau'a 'ahoga zuni eġe'a rae modiro reine, a'e zae veize Keriso ubumao 'ouge haġairo.

¹¹ A'e Satani'a eme mene so'ofoga veize reiro. Mazaġa eme Satani'a nagini haġae'eta'a'e edere hune'ohe.

Emeġe Haramo'e Hohoġa Manoġa

¹² E Keriso hari manoġa haramifine Toroa onamirotene, Zuhi'a Boro'a eġe veize gau ibiġa bohaniro.

¹³ Rehano eġe nego Tito e'ea mene hidirote'e u'ano, zamahe mene idararo. E'ano'o Toroa ekalesia azaġa mazao "Bazo'i," rae uhizadu ze muhiziro ebu Makedonia haba'a ariro.

¹⁴ Rehano eme Badi'a mazao manoġa tauġi ra'ohe, mazaġa Keriso'a agire nidu'a raharahazadu matu'e oname'ete'e ibiġano, eme'a ane ġaruna hegotoga veize Badi'a'a iġaiġa ibitofi'ohe. Ebu eme Badi'a mazao manoġa tauġi ra'ohe, mazaġa eme'a Keriso hari manoġa haba nidu'a zamaġano haramadu vaze'a eme haramo igifine, zu Keriso ederifine tuġufe'ohe. Eme Keriso hari manoġa haramadu vaze'a Keriso edere'eta'a'e hohoġa manoġani'a vaze mazao hohohu ġuzuhe'ete'e heuġa.

¹⁵ Eme'e Keriso'a Badi'a mazao harote'e hohoġa manoġa heuġa. Eme'a ġabone hide'ete'e azaġa zu ire rogao diuġe'ete'e azaġa mazao Keriso hari manoġa haramadu Badi'a matu'ohau'ohe.

¹⁶ Ire rogao diuġe'ete'e azaġa veize emeġe haramo'e rune ġezoġa heuġa. Ze emeġe haramo mene mae ġihinadu rudau'ohe. Rehano ġabone hide'ete'e azaġa veize emeġe haramo'e hohoġa manoġa heuġa. Ze emeġe haramo mae ġihinadu ġabone tuġutuġu hide'ohe. Vaze 'ahogani'a gau 'ahiguġa haġaoga'e idaġahe?

¹⁷ Vaze ġehaġani'a hadi hidoga veize Badi'a ġoere ve'one harame ragave'ohe, rehano eme mene zeġe heuġa. Eme'e Badi'a tuġure azaġa radu Keriso teite tiburu'ena'a, Badi'a ubumao zamafe nidu'a hina hube hune harame'ohe.

3

Ġoitore Iziga veize Gaue'ete'e Azaġa

¹ Za'e emeḡe'a emeḡe bare nigufe'ohe rae zamare'ehe? Vaze nu'e zeḡe bare niguze'ete'e so'aḡa mirihadu zae ihoze'ohe ga vaze ihozifine zae mazao so'a 'uguḡa mirihoga umide'ohe. Zeḡe teige, eme zuni so'a 'uguḡa urate'ohe rae zamare'ehe? Mene!

² Za'e zamafe'o mirihirote'e so'aḡa heuḡa. Vaze nidu'a za horozadu emeḡe haramo'e huga rae edere'ohe.

³ Eme'a zae haramozirote'e u'ano, zae'a ḡihuradu ḡabone iziga hidiro. A'e za'e Keriso'a mirihirote'e so'aḡa rae vaze ihoze'ohe. So'a 'ahi'e ḡe'are hina mene mirihiro, rehano ḡabode radiu'ete'e Badi'aḡa Vine Zaḡoḡa hina mirihiro ebu hadi rafaḡa rana mene mirihiro, rehano zamaze rafaḡa rana mirihiro.

⁴ Eme Keriso mazao fiadu ane teite tiburarote'e u'ano, izidi Badi'a ubumao emeḡe gau'e huga rae zamare hune'ohe.

⁵ Eme emeḡe'a gau 'ahoga haḡae'ete'e inaraḡa'e emeḡe mazaono'o rae mene zamare'ohe, rehano e'e inaraḡa'e Badi'a mazaono'o are'ohe.

⁶ Ani emeḡe'a ḡoitore iziga haramifine gau azaḡano ohofiro zu e'e gauḡa haḡaoga veize inaraḡa rifiro. Ḗoitore iziga'e mene Mose'a hadi rafaḡa rana mirihirote'e goroḡa ḡoe'a, rehano Vine Zaḡoḡa mazaono'o rifiro. Mirihirote'e goroḡa ḡoe'a'e vaze rune ibiḡano tuḡuze'ohe, u Vine Zaḡoḡa'e ḡabone tuḡutuḡu zini'ohe.

Ḗoitore Iziga'e Ufeta Ḗihi'a Hune

⁷ Hadi rafaḡa rana mirihirote'e goroḡa ḡoe'ani'a vaze rune ibiḡano tuḡuziro rehano, Mose'a e'e meiotene, Mose iraḡani'a vazavazahiro. Vazavazahirota'a'e Badi'a haḡai ḡihi'aḡanono'o aradu tahitahe hauḡite'e ḡauḡa rehano, Isaraela azaḡa'e Mose ira ḡiane hunoga'e mene idararo.✧

⁸ 'Ougadu Vine Zaḡoḡa gauḡa haḡae'eta'a'e Mose'a haḡairote'e gauḡa ufeta vitine ḡihi'a hune rae re'uma!

⁹ Mose goro ḡoe'a mene hegote'ete'e azaḡa'e ruda'uma rae furene'ete'e gauḡa'e ḡihi'a rae reine, Keriso u'ano Badi'a'a, "Za'e duduḡa," rae haramo'ete'e gauḡa'e ufeta ḡihi'a hune rae re'uma!

¹⁰ Hube hune, izidi ufeta ḡihi'a hune rae ra'ete'e gauḡa u'ano, ibite ḡihi'a rae reirote'e gauḡa'e izidi mene ḡihi'a rae ra'ohe.

¹¹ Ebu hauḡite'e ḡauḡa'e ḡihi'a hune rae reine, radiu tuḡutuḡe'ete'e ḡauḡa'e ufeta ḡihi'a hune rae re'uma!

¹² Eme ḡoitore iziga'e ḡihi'a hune zu radiu tuḡutuḡu ra'eta'a'e hube hune mae ḡihine'e 'ahine, mene rihau'ena'a inare hune ḡoere'ohe.

¹³ Mose iraḡano vazavazahe'ete'e agaḡani'a dauḡe hauḡe'ete'e Isaraela azaḡani'a mene horonoga veize ani'a dabua rafaḡa hina iraḡa 'uiro. Eme'e Mose teige mene haḡae'ohe.

¹⁴ Rehano Isaraela azaḡa zamaroneze'e turaro. E'ano'o izidi zuni ze ḡoitore amahiḡa bukaḡa me'ode'etene, huga mene edere'ohe. A'e, dabua rafaḡa e'e'a zamaze 'uadu ze huga mene edere'ete'e heuḡa. Rehano zeḡe'a Keriso teite tiburanadu ani mazao fie'etene, ani'a dabua e'e mae vaḡinozini'ohe.

¹⁵ Ibite madaḡanono'o onao izidi zuni ze'a Mose goro ḡoe'a me'ode'etene, zeḡe zama'e dabua rafaḡani'a 'uiro.

¹⁶ Rehano iniu'a Zuhi'a Boro mazao ḡihure'etene, dabua rafaḡa a'e mae vaḡinohau'ohe.

✧ 3:7 3:7 Vaḡiniro 34:27-35

¹⁷ Izidi eḡe'a ra'ete'e Zuhi'aḡa Boro'e Vine Zaḡoḡa. Zuhi'a Boro Vine Zaḡoḡani'a eme teite radiu'etene, ani'a eme mae obofe ti'ete'e adugaḡanono'o emeḡe bohafe bufe'ohe.

¹⁸ Ebu emeḡe nidu'a irafe rana dabua rafaḡa o'o'a radu veḡia hina irafe horone'ete'e teige, Zuhi'a Boro'e ḡihi'a hune rae edere hune'ohe. E'e edere'ete'e zamaḡano, ani'a tahitahe eme ḡihufe oname'ena'a, ḡonagano eme'e ani teige nufe'ohe. Eme ani'e ḡihi'a hune rae ra'ete'e zamaḡano nufe'ohe, ebu ani'e ḡihi'a hune rae ufeta edere'ohe. 'Ouge haḡae'ete'e Zuhi'aḡa Boro'e Vine Zaḡoḡa.

4

Ḡau Naeḡa Boroboro Raha Ḡoḡoreḡa Zamaḡano mae Ufiro

¹ E'ano'o Badi'a'a eme vetuḡafeadu eme'a gau 'adi haḡae'ete'e u'ano, zamafe nidu'a'e mene zorere'ohe.

² Emeḡe'a mazagaro haḡaiḡa sifu haḡaoga'e hezahoharo. Eme so'oso'o haḡaiḡa mene haḡae'ohe zu Badi'a ḡoere mene ve'oru nufe ra'ohe. Rehano ḡoere huga hunio deheru rae furenadu Badi'a ubumao emeḡe'a hugano haḡae'eta'a'e vase nidu'a zeḡe'a bare zamaradu ederi'uma.

³ Ebu eme'a haram'e'ete'e hariḡa manōḡa'e vase nu mazao dabua rafaḡani'a zamaze 'uirote'e teige mene deheḡa rae reine, hari manōḡa a'e rune ibiḡano oname'ete'e azaḡa mazao'e 'uiro.

⁴ Raha 'adi badi'aḡa, Satani'a Keriso mazao mene fie'ete'e azaḡa zama uzaboneadu Keriso'e ḡihi'a hune rae ra'ete'e hariḡa manōḡa agaḡa ze'a horonoga'e mene idaḡa. Keriso'a Badi'a ihofe'ohe.*

⁵ Eme emeḡe moneo mene haram'e'ohe, rehano Iesu Keriso'e emeḡe Zuhi'a Boro rae haram'e'ohe, ebu Iesu veize eme emeḡe'a bare zae tuḡure azaḡa teigirote'e moneo haram'e'ohe.

⁶ Buka Zaḡoḡano Badi'a'a 'ahige rae reiro, "Uzabo zamaḡano agaḡani'a agarano'i."☆ E'e teige, Badi'a'a emeḡe zamao agaḡa aganadu Keriso hari manōḡa ihofiro. Ebu eme'e Keriso iraḡa mazaono'o Badi'a'e ḡihi'a hune rae ederoga veize agaḡa rifiro.

⁷ Iesu hari manōḡa haram'e'eta'a'e ḡau naeḡa boroboro heuḡa, zu eme'e ḡau naeḡa boroboro e'e raha ḡoḡoreḡano mae ufirote'e heuḡa. Eme'e raha ḡoḡoreḡa teige zoreḡa rehano, ḡau naeḡa boroboro a'e Badi'a'a emeḡe rifiro. 'Ougadu mene emeḡe gigi'a hina, rehano Badi'a gigi'aḡa ufeta boro hina gaue'eta'a'e vase ihozi'uma.

⁸ Vaze'a ibi nidu'aono'o eme aduga boro rifi'ohe rehano, e'e adugani'a eme raharahafoga mene idaḡa. Zu aduga hidadu nagini haḡaita'a'e mene edere'ete'e madaḡa hide'ohe rehano, zamafe mene adudu'ohe.

⁹ Vaze'a aduga boro rifi'ohe rehano, Badi'a'a eme mene mode'ohe. Ze'a eme mau higofe'ohe rehano, eme mene rudau'ohe.

¹⁰ Iesu marote'e teige, vase'a eme zuni iḡaiḡa uḡufe ruihi ra'ohe. Rehano ze eme horofadu Iesu'a ḡabode radiu'ete'e ederifine, eme'e Iesu'a odohirote'e adugaḡa ahirife rana iḡaiḡa odohe oname'ohe.

¹¹ Eme 'ize ḡabode radiu'ohe, rehano Iesu hari manōḡa haram'e'ete'e u'ano, vase'a eme iḡaiḡa uḡufe ruihi ra'ohe. Mada 'ahogano emeḡe ahiri'e ruda'uma rehano, eme 'ahige aduga hide'eta'a'e vase'a eme mazaono'o Iesu'a ḡabode radiu'eta'a'e ederifine ra'ohe.

¹² Emeḡe gau u'ano, eme runeo nariga 'omate'ohe, u za'e ḡabone tuḡutuḡu hide'ohe.

* 4:4 4:4 Keriso'e Badi'a iraḡa. ☆ 4:6 4:6 Ḡadaheḡa 1:3

¹³ Buka Zağoğano vase 'ahogani'a 'ahige rae mirihiro, "E'e Badi'a mazao firo, e'ano'o ege'a goeriro."☆ Ani'a firote'e teige, eme zuni Badi'a mazao fie'e 'ahine, eme'a goere'ohe.

¹⁴ Eme edeğa, Zuhi'a Boro Iesu bare gabonirote'e Badi'ağani'a emeğē zuni Iesu teite bare gabofi'uma ebu eme zae teite zamafadu ane zamao ohofi'uma.

¹⁵ Eme'a aduga nidu'a hide'eta'a'e zae'a manoğa hidifine ra'ohe. 'Ougadu Badi'a'a vase ufeta ġehağa mazao manoğa furene'e 'ahine, ze'a Badi'a mazao ufeta manoğa tauği rae re'uma zu ani ni mae ġihini'uma.

Fie'ete'e u'ano Radiu'ohe

¹⁶ E'ano'o zamafe'e mene zorere'ohe. Emeğē enone ahiriğa'e zorere'e rehano, Badi'a'a mada nidu'a zamafe izife'ohe.

¹⁷ Izidi emeğē aduga'e ufiğa zu mene fağa radi'uma. E'e adugağa u'ano, Badi'a'a emeğē veize ruhibe'ete'e ġauğa'e ġihi'a hune. A'e izidi eme'a hide'ete'e adugağa vitinoga zu radiu tuğutuğu.

¹⁸ E'ano'o emeğē'a izidi horone'ete'e adugağa moneo mene ufeta zamare'ohe, rehano mene horone'ete'e Badi'a'a rifite'e ġauğa ġihi'ağa hune moneo zamare'ohe. Mazağa eme'a izidi horone'ete'e ġauğa'e mene fağa radi'uma, rehano mene horone'ete'e ġauğa'e radiu tuğutuğu.

5

¹ Emeğē ahiri'e raha taruhağa heuğa. Eme edeğa, emeğē'a radiu'ete'e taruhağani'a fahau hauğine, Badi'a'a ne 'ahoga rifi'uma. E'e neğa'e vase'a mene ogorarote'e neğa, rehano adureo radiu tuğutuğē'ete'e neğa, a'e ahiri iziga.

² Eme raha 'adi taruhağa zamağano aduga hide'ete'e u'ano uhure'ohe, ebu adureono'o emeğē ne hina dabua teige vidofoga urate rudau'ohe.

³ Ebu adureo ne iziga hina emeğē vidofine, eme'e mene firina ahi'a re'uma.

⁴ Eme raha taruhağano radiu'ete'e zamağano, aduga hidadu uhure'ohe. A'e mene mazağa eme'a rudanadu raha taruhağa modoga urate'ohe, rehano adureono'o ne iziga hina dabua teige vidofoga urate'ohe. A'e, rudatite'e ahiriğani'a ġihuradu radiu tuğutuğite'e ahiriğano rouga veize ra'ohe.

⁵ Eme'a 'ouge ġihuroga veize Badi'a'a ruhibiro. Ebu ani'a ġoitorirote'e ġauğa nidu'a zama moneo emeğē'a hidi'uma rae ihofifine, Vine Zağoğa ibite rifiro.

⁶ E'ano'o iğağa zamafe'a inare radiu'ohe. Eme edeğa, emeğē'a raha 'ada ahiri hina radiu'ete'e zamağano'e Zuhi'a Boro mazaono'o farau'ohe.

⁷ Emeğē'a fie'ete'e u'ano radiu'ohe, u horone'ete'e ġauğa u'ano mene radiu'ohe.

⁸ Zamafe'a inare hune'ohe, ebu eme ahirife modadu Zuhi'a Boro teite adureo radoga ufeta urate'ohe.

⁹ E'ano'o eme raha 'ada ahiri hina radiu'ete'ea ga ahirife mode'ete'ea, Zuhi'a Boro matu'ohanoga urate'ohe.

¹⁰ Mazağa emeğē nidu'a hube hune Keriso kotao eda'uma, ebu emeğē tibatiba ahirio radiu'ete'e zamağano manoğa ga sau'a hağairote'e idunağano e'e naeğa hidi'uma.

Vaze'a Badi'a teite Unihotitoga veize Danaze'ete'e Gauğa

¹¹ Eme Zuhi'a Boro'e rihoga rae edere'e 'ahine, vase inare zi'ohe. Badi'a'e emege gau moneo deheru edere hune'ohe, ebu zae zuni gaufe moneo zae'a bare zamaradu deheru ederoga urate'ohe.

¹² Emege'a bare zae mazao eme nigufihi rae mene ra'ohe. Rehano vase zama mene giane'ena'a enone da'o nigune'ete'e azağa mazao zae'a naenaezoga veize, za'a eme nigufite'e ibiğa ihozihi ra'ohe.

¹³ Vaze nu'a eme'e kauriğa rae reine e'e zuni idağa, mazağa eme'a Badi'a gau veize 'ouge'ohe. U zamaronefe duduga hina gaue'ohe rae reine, a'e za danazoga veize 'ouge'ohe.

¹⁴ Keriso zamarone'a eme ibitofi'ohe. Eme'e hube hune edeğa, vase tibani'a vase nidu'a veize rudanadu vase nidu'a zuni ani teite rudaro.

¹⁵ Keriso'a vase nidu'a veize rudarota'a'e iniu 'ize radiu'ete'e azağa'e izidiono'o onamo zama moneo zege veize da'o mene radifine, rehano zege veize rudanadu Badi'a'a bare gabonirote'e vazega veize radifine ra'ohe.

¹⁶ E'ano'o eme izidiono'o onamo zama moneo, raha azağa ibigano vase manoga ga sau'a rae mene ederi'uma. Eme ibite Keriso zuni e'e ibigano edero rehano, izidi mene 'ouge'ohe.

¹⁷ E'ano'o iniu'a Keriso teite tiburaune, ani'e Badi'a'a izife hağairote'e vazega. Gabone amahiğa'e hauğiro. Giano'i, gau nidu'a'e izidaro!

¹⁸ 'Ahiguğa nidu'a'e Badi'a'a hağairo. Ani'a Keriso rune u'ano, emege mazao mağunirota'a'e hauğadu eme teite bare unihotitiro, ebu vase zuni ani teite bare unihotitoga veize haram'e'ete'e gauga rifiro.

¹⁹ Eme'a haram'e'eta'a'e 'ahi e'e. Badi'a'a Keriso u'ano raha azağa nidu'a hağaise sau'a naega zege rana mene teadu ane teite bare unihotitiro. Ebu ani vase'a ane teite bare unihotitoga veize hari manoga haram'e'ete'e gauga rifiro.

²⁰ E'ano'o eme'e Keriso nigano ane goere haram'e'ohe, ebu Badi'a'a emege goere hina zae inare zi'ohe. Ebu eme Keriso nigano umize'ohe. Badi'a teite bare unihotito'i.

²¹ Badi'a'a emege veize sau'a o'o'a vazega mazao ani'e sau'ağeta rae reiro. 'Ougadu eme'a Keriso teite tiburaro zu Badi'a'a eme zuni duduga azağa rae reiro.

6

¹ Eme'e Badi'a teite gaue'ete'e azağa radu zae mazao inare zi'ohe. Badi'a'a zae mazao manoga furenirota'a'e huga o'o'a teige ago mae modo'i.

² Badi'a'a Buka Zağogano 'ahige ra'ohe,
"Ege'a gae mazao manoga furenihirae reirote'e madağano gae umido igiro,

ebu gae gabo'ihirae reirote'e madağano gae dana'iro."☆

Giano'i, izidi'e Badi'a'a emege mazao manoga furenihirae ra'ete'e madağa, ebu izidi'e eme gabofihirae ra'ete'e madağa.

³ Vaze'e eme'a gaue'eta'a'e ve'oga rae mene rofoga veize, eme'a vazeni 'ahoga ibi mene 'uiro.

⁴ U eme'a nagi gau hağae'ete'e zamağano eme'e Badi'a tuğure azağano rae fureniro. Zamafe borofe obone gigaru'ete'e zamağano, aduga hide'ete'e zamağano, zamafe'a adudu'ete'e zamağano, zu ibife'a tu-rau'ete'e zamağano,

⁵ vase'a masife'ete'e zamaḡano, ḡu'a neḡano ohofe'ete'e zamaḡano, maḡunu azaḡani'a utitofi'ete'e zamaḡano, ḡau ufeta boro haḡae'ete'e zamaḡano, mene baze'ete'e zamaḡano zu vinini tare radiu'ete'e zamaḡano, eme'e Badi'a tuḡure azaḡano rae fureniro.

⁶ Ebu zamafe deheḡano haḡae'ena'a, Badi'a moneo faine edere'ena'a, zamafe rinede'ena'a, vase mazao manoḡa haḡae'ena'a, Vine Zaḡoḡani'a eme ibitofi'ena'a, ebu hugano zamafe nidu'a hina vase zamare borofe'ena'a,

⁷ ḡoere huga haram'e'ena'a, Badi'a gigi'aḡa hina gaue'ena'a, duduḡa haḡaoga veize utite'ohe. E'e madaḡano uti ḡauḡa eda'e zu kauri 'evo'ano obone'ena'a, eme'e Badi'a tuḡure azaḡano rae fureniro.

⁸ Vaze'a nife mae ḡihine'etene zu mae ovoe'etene, ebu eme rae sausaufe'etene zu nigufe'etene zuni, eme'e Badi'a tuḡure azaḡano rae fureniro. Vaze nu'a eme vase so'oso'oze'ete'e azaḡa rae ra'ohe, rehano eme hugano haram'e'ohe.

⁹ Vaze nu'a eme'e Badi'a tuḡure azaḡa rae mene edere'ohe, rehano nu'e huga hune ederadu mae ḡihife'ohe. Vaze'a eme ruda'uma rae ra'ohe, rehano ḡi'ano'i, eme 'ize ḡabode radiu'ohe. Ze'a masife'ohe, rehano mene uḡufe'ohe.

¹⁰ Zamafe adudu'ohe, rehano eme'e iḡaiḡa matu'e rudau'ohe, eme zahara azaḡa, rehano vase ḡehaḡa danazadu ze ma'ora azaḡa rae ra'ohe, ebu emeḡe mazao ḡau o'o'a, rehano Badi'a mazaono'o ḡau nidu'a meiro.

¹¹ Korinto ekalesia azaḡa, eme mene ḡurire'ena'a ḡoreziro ebu zae mazao zamafe ufeta bohaniro.

¹² Eme'a zae zamare'eta'a'e mene zorere'ohe, rehano zae'a eme zamare'eta'a'e zorere'ohe.

¹³ E'e eḡe tahi'atahi'a zi'ete'e teige zae zi'ohe. Emeḡe zamarone naenaenadu zae zama zuni borofe bohano'i.

Eme'e Ḡabone Badi'aḡa Kuru Neḡa

¹⁴ Badi'a aḡu'a azaḡa teite ago tiburano'i. Duduḡa zu sau'a'e tiburanoga mene idaḡa, ebu agaḡa zu uzabo'e tiburanoga mene idaḡa.

¹⁵ Keriso'a Satani* teite unihotitoga idaḡahe? Fie'ete'e azaḡa zu mene fie'ete'e azaḡa bo'aḡano idaidaḡa nu 'ahoga e'ehe?

¹⁶ Badi'a kuru neḡa'e vase'a haḡairote'e badi'aḡa teite tiburanoga idaḡahe? Eme'e ḡabode radiu'ete'e Badi'aḡa kuru neḡa. E'e moneo Buka Zaḡoḡano Badi'a'a 'ahige rae reiro,

"E'e zeḡe teite radi'uma zu zeḡe bo'aḡano ragavi'uma.

Ebu e'e zeḡe Badi'a re'uma zu ze'e eḡe none azaḡa re'uma."☆

¹⁷ "Eḡe, Zuhi'a Boro'a 'ahige ra'ohe, 'Za'e zeḡe mazaono'o vaḡino'i ebu avo rado'i.

Ḡau mene deheḡa'e ago obono'i, 'ouḡine eḡe'a zae mae ḡihizi'uma.'"☆

¹⁸ "Eḡe, Zuhi'a Boro Gigi'aḡani'a 'ahige ra'ohe, 'E'e zae Moze re'uma zu za'e eḡe tahi'atahi'a re'uma.'"☆

7

¹ E'ano'o eḡe zamarone azaḡa, Badi'a'a ḡoitore ḡoe'a 'uḡuḡa rifiro 'ahine, emeḡe'a ahiri zu vine moneo haḡae'ete'e haḡaiḡa sau'a nidu'a modadu emeḡe dehefihi. Badi'a gubane'ena'a, zaḡozaḡe radihi.

Paulo'a Korinto Ekalesia Azaḡa mazao Matu'iro

* **6:15 6:15** Beliali ☆ **6:16 6:16** Dibu'o 26:12; Ieremia 32:38; Ezekiel 37:27 ☆ **6:17 6:17** Isaia 52:11; Ezekiel 20:34, 41 ☆ **6:18 6:18** 2Samuela 7:14

² Za'e zamaze bohanadu eme mae ġihifo'i. Eme'a vazeni 'ahoga mazao ve'oġa mene haġairo, zu vase 'ahogani mene sausauniro, zu vase 'ahogani so'onadu manogani 'ahoga mene meiro.

³ Eġe'a za'e ve'oġa rae reifine 'ahige mene zi'ohe. E ibite zirote'e teige, emeġe zamarone'e zae mazao borofadu eme'e zae teite ġabode radi'uma ga zae teite ruda'uma.

⁴ E hube hune za mae ġihize'ohe zu za borofe niguze hune'ohe. Za'a inarahe borofiro, e'ano'o eme'a aduga nidu'a hide'ete'e zamaġano zuni e matu'e rudau'ohe.

⁵ Eme Makedonia haba'a arirotene, ahirife ohonoga mene idararo. Eme aduga nunu hidiro. Vaze'a emeġe teite ta'irotitiro zu eme zamafe'a riharo.

⁶ Rehano zamaze'a adudu'ete'e azaġa'e namize'ete'e Badi'aġani'a Tito tuġunadu ani'a feurirote'eano'o emeġe zuni namifiro.

⁷ Zamafe naminirota'a'e mene Tito'a feurirote'e u'ano da'o, rehano zae'a Tito naminadu zamafe'e ufeta inararo. Zae'a eġe ġiahihi rae ra'ete'e, zu eġe mazao sau'a haġairote'eano'o ġihure'ete'e, zu eġe danahihi radu inare'ete'e Tito'a emeġe me'odofiro. 'Ougadu e'e ufeta matu'e rudaro.

⁸ Eġe'a ibite zae mazao tuġurirote'e so'aġani'a zamaze aduaduniro, rehano izidi'e e 'ouge mirihirota'a'e ve'oġa rae mene zamariro. Za eġe so'a me'odadu zamaze'a adudarota'a'e mada tahiġa da'o rehano, e e'e ederirotene eġe'a ve'oġa haġairo rae zamariro.

⁹ Rehano izidi e'e matu'e'ohe, mazaġa eġe'a mene zamaze aduaduzirote'e u'ano, rehano zamaze'a adudanadu za'a haġaize sau'anono'o ġihuriro 'ahine, e matu'e'ohe. Za'e Badi'a urao zamaze'a adudaro, e'ano'o za emeġe mazaono'o sau'a 'ahoga mene hidiro.

¹⁰ Badi'a urao zamaze'a adudu'ete'e azaġa'e haġaize sau'anono'o ġihuradu ġabone hide'ohe, e'ano'o zamaze'a adudu'eta'a'e ve'oġa rae mene ra'ohe. Rehano raha gaūġa u'ano zamaze'a adudu'ete'e azaġa'e rune ibiġano oname'ohe.

¹¹ Ġiano'i. Badi'a urao zamaze'a adudu'ete'e u'ano, zae mazao ġau manogani'a hudaro: Zae'a haġai duduġa haġaoga veize inare huniro, ebu zae mazao ve'oġa o'o'a rae ihohifine inararo. Zae'a zae bo'aġano haġai sau'ani'a furerarota'a'e ederadu maġuniro zu Badi'a rihoniro. Hube hune eġe ġiahihi rae zamare huniro, zu ve'oġa haġairote'e azaġa mazao haġaize naeġa ziniro. Zae'a 'uguġa nidu'a haġadu ekalesia aduga moneo izidi zae mazao ve'oġa o'o'a rae fureniro.

¹² E'ano'o ve'oġa haġairote'e vazēġa u'ano ga aduga hidirote'e vazēġa u'ano, ibite eġe'a zae veize so'a mene mirihiro, rehano zae'a hube hune emeġe zamare'ete'e Badi'a'a za ihozadu zae'a ederoga veize mirihiro.

¹³ Zae'a 'ouge haġadu emeġe inarafiro.

Za'a inarafiro ebu hena ragate, Tito'a matu'oga horonadu eme ufeta matu'e rudaro, mazaġa zae nidu'a ani inaraneadu ane zama'a roġeraro.

¹⁴ 'Izema Tito'a zae vaġe amogano e ani mazao zae niguziuro. Ebu e'a 'ouge nirote'e moneo za'a e mene mae mazagarohiro. Mazaġa eme'a iġaiġa ġoere huga da'o zinute'e teige, eme Tito mazao zae niguzirote'e'a zuni hugano fureraro.

¹⁵ Ebu Tito'a zae vaġe amirotene, zae nidu'a ani ġoere hegotiro ebu ani rihone'ena'a zu gubane'ena'a mae zouniro. Ani'a e'e zamaradu zae ufeta zamare rudau'ohe.

¹⁶ E'ano'o e zae'a gau nidu'a veize manogā 'uguġa 'aune haġae onamite'e hube hune mae ġihizadu matu'e'ohe.

8

Ekalesia Azağa veize Hadi Nu'oniro

¹ Nego nabudi, Badi'a'a Makedonia haba'ano ekalesia azağa mazao manoğa furenrote'e moneo eme'a zae ihozihi ra'ohe.

² Ze'e aduga boro bagağa zamağano rehano, matu'e rudaro ebu ġauze o'o'a hune rehano, hadi boro teadu ekalesia azağa danaziro.

³ Ze hube hune inare hunadu hadi borofe ziniro zu inaraze ragate ufeta borofe ziniro. E'e moneo eġe'a rae furene'ohe. A'e ze zeġe'a bare urate hunadu 'ouge haġairo.

⁴ Ierusalemā Badi'a mone azağa veize hadi nu'onadu danaze'ete'e moneo zeġe zuni tiburū haġaoga uratadu emeġe mazao ufeta umidiro.

⁵ Eme ze'a gau manoğa 'ahoga haġai'uma rae zamariro, rehano ze'a emeġe zamaronē ufeta vitine haġadu ibite geno ġaboneze Zuhī'a Boro haro. E'ebu'u ze'a emeġe zuni hegotiro, mazağa a'e Badi'a'a urate'ete'e haġağa rae mae ġihiniro.

⁶ E'ano'o ibite Tito'a zae teite Ierusalemā ekalesia azağa veize hadi ufe ġadaheniro 'ahine, eme ani'a zae vaġe bare amadu zae teite e'e gauġa hauġifine inare niro.

⁷ Izidi za'e gau nidu'a moneo faifaine haġae'ohe. Fie'ete'e moneo, ġoere'ete'e moneo, Badi'a ġoere faine edere'ete'e moneo, Badi'a gau haġaihi rae inare'ete'e moneo, ebu za'e eme zamare borofe'ete'e* moneo faifaine haġae'ohe. E'ano'o zae'a vaze danazoga veize hadi ufe'ete'e gauġa moneo zuni faifaine haġaoga eme urate'ohe.

⁸ E za riġa mene zi'ohe. Rehano Makedonia azaġani'a vaze danazifine hadi ufe'ete'e moneo zeadu zae zuni hube hune vaze zamare borofe'ena'a, 'ouge haġae'ete'e e ederihi ra'ohe.

⁹ Za'e emeġe Zuhī'a Boro Iesu Keriso'a zae mazao manoğa furenirota'a'e edeġa. Ġau nidu'a'e ane mazao rehano, ani'a zae veize ġauġa nidu'a modadu raha ovairo ebu zahara vazeġano reiro. Ani'a zahara vazeġa reirota'a'e zae'a ma'ora azağa rouga veize ra'ohe.

¹⁰ Zae'a hadi ufe'ete'e moneo, eġe'a 'ahige iraduguze'ohe. Iradugu 'adi'e zae veize manoğa re'uma. Modate'e muriġano zae'a vaze danazoga radu hadi nu'onihi rae reiro ebu e'e gauġa amahi ġadaheniro.

¹¹ E'ano'o e'e gauġa zae 'evore idunaġano izidi hauġo'i, 'ouġine, zae'a ġadaheġano haġae hunihi rae inarirote'e'a huda'uma.

¹² Hube hune vaze danazihi radu 'evoreze idunaġano nagini zinine, Badi'a'a mae ġihini'uma. U ani'a zae mazao o'o'a ġauġa zeno'i rae mene ra'ohe.

¹³ E'e zae'a vaze danazadu zeġe da'o manoğa hidoga zu zae'a ufeta danaze zenadu aduga hidoga mene urate'ohe. Rehano za zu ze'a idane danatitadu naenae idaranoga urate'ohe.

¹⁴ Izidi za'e ġauze ġehaġa 'ahine, zae'a Ierusalemā ekalesia azağa veize hadi tuġurine, ze'a fereze'ete'e ġauġa hidi'uma. U za vesu'u ġauze'a fereze'ete'e madaġano zeġe mazao ġauze'a ġeharaune, ze'a zae veize hadi tuġuri'uma. 'Ouge idane danatitine, zae zu ze, naenae idara'uma.

¹⁵ E'e moneo Buka Zaġoġano 'ahige rae mirihiro, "Ġehaġa nu'onirote'e vazeġa zuni ġaha'a mene modiro, ebu tahīġa da'o nu'onirote'e vazeġa zuni au idararo."†

* **8:7 8:7** eme'a zae zamare borofe'ete'e † **8:15 8:15** Vaġiniro 16:18. Isalaela azaġani'a haba boha'ano mana nu'onadu aro.

Tito Ġatiġeta Korinto Ekalesia vaġe Tuġuzi

¹⁶ Eġe'a zae danazihi rae inare'ete'e zamaroneġa'e Badi'a'a Tito zuni hanadu e Badi'a mazao manoġa tauġi ra'ohe.

¹⁷ Mazaġa Tito'e eme'a zae vaġe tuġunihi rae reirotene, ani'a emeġe umido mae ġihiniro. Mene e'e da'o, ane'a bare matu'uġeta amoga urate huni.

¹⁸ Ebu negofe 'ahoga ane teite tuġune'ohe. Ani'e hari manoġa haram'e'ete'e u'ano, ekalesia azaġa nidu'a ani nigune'ohe.

¹⁹ Mene e'e da'o, ani'e ekalesia azaġani'a ohonadu emeġe teite hadi odohe Ierusalem'a onami'uma. Emeġe'a 'ahi gauġa haġae'eta'a'e Zuhi'a Boro ni mae ġihinoga veize zu emeġe'a vaze danazoga urate rudau'ete'e ihozoga veize ra'ohe.

²⁰ Ebu eme ekalesia azaġani'a ufirote'e hadiġa boro odohe oname'ete'e moneo, vaze'a emeġe mazao ġoere riġani 'ahoga rouga mene urate'ohe, e'ano'o faifairu ġiane'ena'a, haġaihi ra'ohe.

²¹ Mazaġa eme'e Zuhi'a Boro ubumao da'o haġai duduġa haġaoga mene inare'ohe, rehano vaze ubumao zuni haġai duduġa haġaoga inare'ohe.

²² Ebu negofe 'ahoga'e Tito ġatiġeta teite tuġune'ohe. Ani'a gau nidu'a zamaġano faine zu inare gau'e'ete'e emeġe'a mada ġehaġa horonadu edere'ohe. Ebu izidi ani'e zae'a vaze danazoga urate'ete'e mae ġihine hunadu zae danazi amoga ufeta inare'ohe.

²³ Ebu Tito moneo'e ani eġe ġati vazegħa zu zae danazoga veize eġe teite tiburu gau'e'ete'e vazegħa. Ebu ani ġatine'ete'e negofe aheu'e Makedonia ekalesia niġano tuġuze'ete'e azaġa zu zegħe gau u'ano Keriso ni mae ġihine'ete'e azaġa.

²⁴ E'ano'o Tito duġuru'a amo'idene zae zamarone hina mae zouzo'i. 'Ougine, zegħe ekalesia azaġani'a e'e horonadu emeġe'a zegħe mazao za niguzirot'a'e hube rae ederi'uma.

9

Ekalesia Azaġa veize Hadi Ufe'ete'e Gauġa

¹ Ierusalem'a ekalesia azaġa danaze'ete'e moneo eġe'a zae mazao mene mirihi'uma rae zamare'ohe.

² Mazaġa e edeġa, za'e hube hune vaze danazihi rae inare'ohe. Ebu e'a Makedonia haba'ano ekalesia azaġa mazao 'ahige zae niguzirot, "Akaia haba'ano ekalesia azaġani'a modate'e muriġanono'o hadi ufe'ete'e gauġa moneo ruhibirot." Ebu zae'a 'ouge inare haġae'ete'e zegħe'a igirotene, vaze ġehaġa'e hadi ufoga urate rudaro.

³ 'Ouginu rehano, eġe'a negofe uġidu 'adi zae vaġe tuġuze ame'ohe. A'e, za'a hadi ufe'ete'e moneo eme'a niguzirot'a'e hube rae furenifine, zu ze'a zae danazadu eġe'a zirote'e idunaġano zae'a ruhibifine ra'ohe.

⁴ Giseha, eġe teite Makedonia haba'ano ekalesia azaġa nu'a vesu'u amadu zae'a hadi mene ufe hauġoga horonine, za zae'a bare maza-garozite'e moneo e mene bare zi'uma. Rehano emeġe zuni zae'a 'ouge haġae huni'uma rae ufeta mae ġihine'ete'e u'ano mazagarofi'uma.

⁵ E'ano'o zae'a ufi'uma rae ġoitorirote'e hadiġa ufadu ruhibifine, eġe'a emeġe nego uġidu inare zeadu zae vaġe ibite amoga'e manoġa rae zamarirot. 'Ouge haġaine, a'e za vaze'a tuġutuġuzadu ufirote'e hadiġa mene re'uma, rehano zae'a bare uratadu ufirote'e hadiġa rae re'uma.

⁶ Ġoere 'adi zamaro'i. Hihi vazegħani'a ezone tahiġa ġoraune, tahiġa da'o hirivi'uma. Rehano ezone ġehaġa ġoraune, ġehaġa hirivi'uma.

⁷ Zae tibatiba'e hadi nugu ti'uma rae zamaradu e'e hadiḡa ti huni'uma. Zamaze'a mene uratine, mene ti'uma zu vase'a tuḡutuḡuzine zuni mene ti'uma. Mazaḡa matu'e'ena'a hadi ti'ete'e vaseḡa'e Badi'a'a zamare borofe'ohe.

⁸ Badi'a'a zae mazao manoga nidu'a zenoga'e idaḡa. E'ano'o zae'a gau nidu'a zamaḡano ḡauni 'ahogani'a mene fereze'ena'a, iḡaiḡa gau manoga nidu'a borofe haḡaoga idaḡa.

⁹ E'e moneo Buka Zaḡogano 'ahige rae mirihiro,
“Ani'a zahara azaḡa borofe ḡahugoziniro,

e'ano'o ane haḡai duduḡa'e Badi'a'a iḡaiḡa zamare radiu'ohe.”✧

¹⁰ Badi'a'a hihi vaseḡa ezone hau'ohe ebu anoga veize ogomu zuni hau'ohe. E'e teige, Badi'a'a zae zuni ezone zenadu ḡehara'uma. Ezone'a ḡeharu hudau'ete'e teige, zae haḡai duduḡa zuni ḡeharu huda'uma.

¹¹ Ani'a ibi nidu'ano ḡau ḡehaḡa za zenadu zae'a hadi hina vase danaze borofi'uma. Ebu zae'a nu'oninite'e hadiḡa emeḡe'a Ierusalemaka ekalesia veize odohe onamine, vase ḡehaḡani'a Badi'a mazao manoga tauḡi rae re'uma.

¹² Za'a zeḡe veize hadi tuḡurine, Ierusalemaka ekalesia azaḡani'a fereze'ete'e ḡauḡa mouga'e idara'uma. Mene e'e da'o, za'a ze danaze'ete'e ḡauḡa u'ano, vase ḡehaḡani'a Badi'a mazao borofe manoga tauḡi rae re'uma.

¹³ Zae'a ekalesia azaḡa veize hadi ufe'ete'e ḡauḡa haḡae'ena'a, ze danaze'ete'e rae furene'ohe. Ze zae gau e'e horonadu Badi'a ni mae ḡihini'uma, mazaḡa za'e Keriso hari manoga hube hune mae ḡihinadu e'e hegote'eta'a'e ze ederi'uma, ebu zae'a ze zu haba nunu azaḡa nidu'a veize hadize ḡahuge'eta'a'e zuni ederi'uma.

¹⁴ Ebu ze zae'a haḡai manoga 'ahi haḡaifine Badi'a'a zae mazao manoga furene borofirota'a'e ederiro 'ahine, zae zamare'ena'a, zae veize kura'uma.

¹⁵ Badi'a mazao manoga tauḡi reihi, mazaḡa ani'a ḡahunone borofe rifiro. Ḡahunone a'e ufeta boro 'ahine, nidu'a me'odoga zuni mene idaḡa.

10

Paulo'a Ane Gau moneo Bire Ḡoeriro

¹ Zae bo'aḡano vase nu'a eḡe moneo 'ahige ra'ohe, “Paulo'e emeḡe teite radiu'etene, vaḡute'ena'a riḡa mene ḡorefe'ohe. U haba 'ahogano radiu'etene, so'a mirihe'ena'a riḡa ḡorefe'ohe.” Rehano eḡe, Paulo'e Keriso'a ane ni mae ovoirote'e zu amunarau haḡairote'e teige umize'ohe.

² Eme'e raha 'adi haḡaiḡa ibiḡano haḡae'ohe rae zamare'ete'e azaḡa mazao'e eḡe'a hube hune riḡa ḡorezi'uma. U e zae vaḡe amine, zeḡe mazao riḡa ḡoere'ete'e ḡoe'a zae mazao mene ḡoerifine, e umize'ohe.

³ Mazaḡa eme'e raha 'adao radiu'ete'e azaḡa rehano, aḡirofi'ete'e azaḡa teite utite'etene, raha haḡaiḡa mene hegote'ohe.

⁴ Eme uti ḡauḡa'e mene raha 'adi uti ḡauḡa heuḡa. Rehano a'e Badi'a'a rifadu inaraḡa'e boro bagaḡa. Eme uti ḡauḡa e'e hina aḡire azaḡa ne riḡa fahe ḡuzuhe'ohe. Eme'a zeḡe edeḡa mae fahe'ohe,

⁵ ebu ze'a nize mae ite'ena'a, Badi'a ederi'uma ibiḡa 'ue'eta'a'e fahe hauḡe'ohe. Zeḡe'a Keriso egohafine, eme'a zamaroneze nidu'a meinadu Keriso vaḡe tutune'ohe.

⁶ Ebu za'a hube hune Keriso egohau'etene, eme Keriso mene egohau'ete'e azaḡa nidu'a aduga zinifine ruhibadu radi'uma.

⁷ Za'e vase enone da'o gianadu ani'e vase nagiga rae zamare'ohe. Zae bo'aḡano vase nu'e zeḡe'a bare Keriso mone azaḡa rae mae ḡihize hune'ohe. 'Ougine, emeḡe zuni zeḡe teige Keriso mone azaḡa rae ze zeḡe'a bare zamari'uma.

⁸ Eme'a gauifine Zuhi'a Boro'a gigi'aḡa rifiro. A'e zae'a fie'eta'a'e mene 'uoga veize, rehano gigaranoga veize ra'ohe. E'ano'o e'e gigi'aḡa rifirote'e moneo eḡe'a tahiḡa vitine niguhine zuni, e'e mene mazabi'uma.

⁹ Zamaze'a rihafine e'a so'a 'adi mirihiro rae zae'a zamaroga e mene urate'ohe.

¹⁰ Mazaḡa vase nu'a 'ahige ra'ohe, "Paulo so'a'e aduga zu riḡa hune. Rehano emeḡe teite reine, ani'e taoḡa zu ani ḡoere egoga'e mene iniga."

¹¹ 'Ouge ḡoere'ete'e azaḡa'e 'adi ederi'uma. Eme'a zae vaḡe amadu zae teite radiune, eme haba 'ahoganono'o so'a hina ḡoreze'eta'a'e haḡae huni'uma.

¹² Eme'e zeḡe'a bare niguze'ete'e azaḡa teite idaidoga ga idadoga mene hune urate'ohe. Ze'e zeḡe'a bare nagi haḡai'e manoga radu e'e hina ze'e duduga ga ve'oḡa rae ra'ohe. Ebu zeḡe'a ohonirote'e idunaḡano haḡaize'e manoga ga sau'a rae zeḡe'a bare idade'ohe, e'ano'o ze'e mene vase huhuzaḡa.

¹³ U eme'e emeḡe gauo mene ufeta vitau nigufe'ohe, rehano Badi'a'a rifirote'e gauḡa idunaḡano da'o nigufe'ohe. Ebu zae teite gaue'ete'e zuni Badi'a'a rifirote'e gauḡa.

¹⁴ Eme'e zae vaḡe amiota'a'e mene Badi'a'a rifirote'e gauḡa ufeta vitine haḡairote'e haḡaiḡa. A'e Badi'a'a rifirote'e gauḡa radu eme'e zae vaḡe amiro, ebu Keriso hari manoga haramirote'e azaḡa ibi'a reiro.

¹⁵ Eme'e Badi'a'a rifirote'e gauḡa mene ufeta vitine haḡae'ohe, zu vase'a haḡairote'e gauḡa'e eme'a haḡairote'e teige, mene nigufe'ohe. Rehano zae'a 'aune fie gigaranadu eme'a zae bo'aḡano gaue'ete'e ibiḡa'e ufeta bororanoga urate'ohe.

¹⁶ 'Ougadu emeḡe'a zae haba vitinadu hari manoga mene igirote'e haba'ahaba'ano harami ragavoga'e idara'uma. U vase'a gauirote'e haba'a onamadu ze'a haḡairote'e gauḡa'e eme'a haḡairote'e gauḡa teige nigufoga mene urate'ohe.

¹⁷ Buka Zaḡoḡano 'ahige rae reiro, "Ḡau 'ahoga nigunihi rae ra'ete'e vazega'e Zuhi'a Boro'a haḡairote'e haḡaiḡa nigune huni'uma."☆

¹⁸ Zeḡe bare niguze'ete'e azaḡa'e Zuhi'a Boro'a mene mae ḡihize'ohe. Rehano Zuhi'a Boro'a niguze'ete'e azaḡa'e ani'a duduga radu mae ḡihize'ohe.

11

Paulo zu Ḡuriro Apostolo Azaḡa

¹ E kauriḡa teige ḡoerine zuni, za eḡe mazao zamaze obone gigane'ena'a abitoga urate'ohe. Hube hune eḡe mazao zamaze obone gigano'i!

² Badi'a'a zae zamare borofe'ete'e teige, eḡe zuni za zamare borofe'ohe. Eḡe'a za'e Keriso tibuhuga vaḡe tutuze onamihi rae ḡoitoriro. A'e, ohoze aḡu'a nogobaḡani'a i'a da'o hegote'ete'e teige, zae zuni Keriso da'o hegotadu e zae ḡabone Keriso hanoga veize ra'ohe.

³ Rehano mohe'a so'oso'o ḡoe'a hina Eva so'onirote'e teige, vase nu'a zae so'ozadu za ibi ve'oḡano tutuze'e 'ahine, za zamaze nidu'a hina Keriso mazao hube hune fie'eta'a'e modi'uma gaogi rae e rihau'ohe.

⁴ Mazaḡa vase nu'a zae vaḡe amadu Iesu 'ahoga moneo haramozi'etene, za'a ze mae ḡihize'ohe. Iesu 'ahoga a'e emeḡe'a haramozirote'e teite mene

tiba rehano, za'a ġarihe fase mae ġihine'ohe. Ebu zae'a ibite meirote'e Vineġa Zaġoġa teite mene tiba rae ra'ete'e vineġa 'ahoga zuni ġarihe fase mae ġihine'ohe, ebu zae'a ibite mae ġihinirote'e hariġa manoġa teite mene tiba rae ra'ete'e hariġa manoġa 'ahoga zuni ġarihe fase mae ġihine'ohe.

⁵ E'e apostolo vazegħa ġihi'a hune vitize ufeta 'u'uġano rae e mene zamare'ohe.

⁶ E'a ġoere'etene egoga'e mene iniga rehano, e edegħa'e boro. E'e moneo eme'a zae bo'aġano haġairote'e gaugħa nidu'a zamaġano zae mazao dehene fureniro.

⁷ E'a za mae ġihizoga veize nihe mae ovoidu Badi'a hari manoġa haramiro, ebu zae mazaono'o e'e gaugħa hadiġa mene meiro. E 'ouge haġairota'a'e haġai sau'a rae ra'ehe?

⁸ Eġe'a ekalesia nunu'a tuġurirote'e hadiġa madu zae veize gauiro. A'e ze mazaono'o hadi meizirote'e heuġa rae re'uma.

⁹ Ebu eġe'a zae teite radiunute'e zamaġano, ġauni 'ahogani'a ferehi-rotene, zae bo'aġano vazeni 'ahoga mazao danaho'i rae aduga mene haro. Mazaġa Makedonia haba'anono'o ekalesia azaġa nu'a aradu ferehe'ete'e gaugħa iniro. E'ano'o e gau nidu'a moneo za aduga 'ahoga mene ziniro, zu zama moneo zuni mene zini'uma.

¹⁰ 'Ougadu e'e zae mazaono'o gau hadiġa mene meirote'e moneo eġe'a bare niguhe'ohe. Ebu Keriso ġoere huga'e eġe zamao radiu'ete'e u'ano, e huga da'o zi'ohe. Akaia haba'ano ekalesia vazegħani 'ahogani'a e eġe'a bare niguhe'ohe mene garari'uma.

¹¹ Nougadu e'a zae mazaono'o gau hadiġa mene meiro? E za mene zamare'e 'ahine ga? Mene! Eġe'a za zamare borofe'eta'a'e Badi'a'e edegħa!

¹² E 'ouge haġae'ete'e teige, haġae oname'e'uma. A'e emeġe teige idaidane gaue'ohe rae niguzihi ra'ete'e azaġani'a 'ouge niguze'ete'e ibiġa 'uoga veize ra'ohe.

¹³ 'Uguġa azaġa'e ġuriro apostolo azaġa zu so'oso'o gau azaġa. Ze zeġe'a bare Keriso apostolo azaġa rae ġurire haġae'ohe.

¹⁴ Zeġe'a 'ouge haġae'eta'a'e mene zaguzagatite'e haġaiġa, mazaġa Satani zuni ani'e vazavazahe'ete'e tuġureġa viga rae ġurire haġae'ohe.

¹⁵ E'ano'o Satani tuġure azaġa zuni ze'a gau duduġa haġae'ete'e tuġureġa azaġa rae ġurire haġae'ete'e moneo eme mene zaguzagau'ohe. Zeġe mada ġonagano ze'e nagini haġairote'e haġaiġa naegħa hidi'uma.

Paulo'a Apostolo Gauġa u'ano Aduga Hidiro

¹⁶ E bare zi'ohe, vazeni 'ahogani'a e'e kauriġa rae ago zamaro'i. Rehano za'e e kauriġa rae zamarine zuni idaġa. E kauriġa teige, eġe'a bare tahiġa niguhe'ete'e zuni mae ġihino'i.

¹⁷ E izidi 'ahige zi'eta'a'e e eġe'a bare niguhe zi'ohe. A'e mene Zuhi'a Boro mazaono'o, rehano kauriġa ane'a bare nigune'ete'e heuġa.

¹⁸ Vaze ġehaġani'a raha gaugħa moneo zeġe'a bare niguze'e 'ahine, eġe zuni gauhe moneo nigui'uma.

¹⁹ Za'e ufeta huhuzaġa! E'ano'o za'e matu'e'ena'a, kauriġa azaġa mae ġihize'ohe!

²⁰ Mene e'e da'o, iniu'a za'e zeġe tuġure azaġa teige tuġutuġuze'etene, ga zae zama au'etene, ga za so'ozadu manoġa meize'etene, ga za ufeta ovoe ġiaze'etene, ga ira 'ue fa'oze'etene zuni, zae'a ze mae ġihize'ohe!

²¹ Eme'e ufeta zoreġa 'ahine, zeġe teige haġai 'uguġa zae mazao haġaoga'e mene idaġa rae e eġe'a bare rae furene'ohe! E'e u'ano, e mazagarohi'uma ga? Mene!

Rehano vase 'ahogani'a gau 'ahoga moneo nigunihi rae reine, ege zuni mene rihau'ena'a, ege moneo niguhi'uma. A'e kaurigani'a goere'ete'e heuga rehano, niguhi'uma.

²² Ze zege'a bare Heberu azağa rae ra'ehe? Ege zuni Heberu vazega. Ze zege'a bare Isaraela azağa rae ra'ehe? Ege zuni Isaraela vazega. Ze zege'a bare Aberahamo mariga rae ra'ehe? Ege zuni Aberahamo mariga.

²³ Ze zege'a bare Keriso tugure azağa rae ra'ehe? E'e kauriga teige goere'e rehano, e'e ze ufeta vitize Keriso tugure vazega! E ufeta gaue rudaro, ufeta gae gehaga gu'a negano ohohiro, ufeta masihe sausahiro zu gae gehaga nariga rudaro.

²⁴ Iuda azağa ibitozi'ete'e azağani'a mini hina gae 39* masihiro zu 'uguğani'a ege mazao gae fu'o fureraro.

²⁵ Roma uti azağani'a somori hina bouhiro zu 'uguğani'a gae ugidu fureraro, ebu agire azağani'a gae tiba hadi hina uguhiro. Ege'a tirirote'e gasiga boro'a varadanadu zuburiro zu 'uguğani'a gae ugidu fureraro. Mada 'ahogano ohere zu madai davara ragano ire kame ruhau radiro.

²⁶ Ege'a Keriso gau hağae'ena'a, mada gehaga haba 'ahoga'ahogano ragaviro. Mada nu'e vuo farinute'ea nariga 'omatiro, mada nu'e gonore azağa 'evorao nariga 'omatiro, mada nu'e ege habao Iuda azağani'a agiroheadu nariga 'omatiro, mada nu'e Iuda mene azağani'a agiroheadu nariga 'omatiro, mada nu'e ne boro zamağano sau'ani'a fureranadu nariga 'omatiro, mada nu'e haba boha'ano sau'ani'a fureranadu nariga 'omatiro, mada nu'e davara ruhaunute'ea sau'ani'a fureranadu nariga 'omatiro, ebu mada nu'e guriro ekalesia azağani'a agiroheadu nariga 'omatiro.

²⁷ Gau boro ufeta hağadu fugohe ruhiro, gae gehaga mene baziro, mada nu vinihiro, zu irinehe'a mo'ohiro, gae gehaga ogomu o'o'a radu mene ogaro, mada nu'e nahuhiro, zu dabuahe o'o'a radiro.

²⁸ Ebu aduga nunu zuni hidiro. Rehano e'e aduga'e enonadu mada nidu'a zamahe'a adudu'ohe, mazağa ekalesia nidu'a ufeta zamare'ohe.

²⁹ Iniu'a fie'eta'a'e zorerine, zamahe zuni zoreri'uma. Iniu'a vase 'ahoga tutunadu hağai sau'a hağaine, e zama'e ire'a era nugi'uma.

³⁰ E ege'a bare niguhe huni'uma rae reine, ege'a zorere'ete'e moneo niguhi'uma.

³¹ Emege'a nigune tugutugite'e Badi'ağa, Zuhi'a Boro Iesu Moga, ani'e ege'a mene gurire goere'eta'a'e edega.

³² E Damaseko zamağano radiunutene, kini Areta 'u'uğano gauirote'e gavanağani'a e obohe touga veize Damaseko ibihetağa giagiane radiunu.

³³ Rehano ege vase'a e fora'a boro zamağano ohohadu ne gabi'a boha'anono'o mini hina ovoe dabahe buhiro. 'Ougadu e'a gavana e'e 'evoreono'o feraro.

12

Paulo mazao Furenrote'e Igunağa zu Goe'a

¹ E ege'a bare niguhe'eta'a'e manogani 'ahoga o'o'a rehano, ege'a bare niguhi'uma. E Zuhi'a Boro'a furenoneadu horonrote'e ahiri ra'aga igunağa nu ebu ani'a rae furenrote'e goe'a nu zi'uma.

² E'e Keriso mazao fie'ete'e vazega 'ahoga edega. Muri 14 vitarote'ea, Badi'a'a e'e vazega zamahanadu Badi'a'a radiu'ete'e haba'a adure* itiro.

* **11:24 11:24** Goro 25:1-3. Moso goro goe'ano vase gae 40 vitine ago masizo'i rae reiro. Iuda azağani'a ve'one me'odadu gae 40 vitine masinoga rihoniro, e'ano'o gae 39 masiniro. * **12:2** **12:2** adure ugiduga

Ani'e ahiriḡa teite itiro ga vigani'a ahiriḡa modadu isoḡa itirota'a'e e aḡu'a, rehano Badi'a da'o edeḡa.

³⁻⁴ E ani'e Badi'a'a zamahanadu Badi'a radone haba'a manoḡa tauḡi mae itirota'a'e edeḡa. Rehano ani ahiriḡa teite itiro ga vigani'a ahiriḡa modadu isoḡa itirota'a'e e aḡu'a, rehano Badi'a da'o edeḡa. Ebu e'ea Badi'a'a ḡoere nunu ihoniro. E'e ḡoe'a'e vaze ḡoere hina me'odoga zu mene idaḡa, ebu vaze 'ahoga zuni mene nifine Badi'a'a garariro.

⁵ E e'eguḡa vazeḡa niguni'uma. Rehano eḡe moneo'e e zorere'ete'e da'o niguhi'uma.

⁶ E eḡe'a bare nighine zuni, e'e kauriḡa rae mene re'uma, mazaḡa e'e hugano da'o ḡoere'ohe. Rehano vaze'a eḡe haḡai ḡiane'ena'a, eḡe ḡoere egadu mene ufeta nighifine, e mene ufeta niguhi'uma.

⁷ Badi'a'a eḡe mazao rae furenirote'e ḡoe'a ufeta boro u'ano, vaze'a e ufeta nighadu e eḡe'a bare nihe mae itoga gararifine, Badi'a'a gigi'a 'ahoga ahiriheo iniro. E'e gigi'aḡa'e isune meigani'a ahirihe heite'ete'e teige gigi'a boro. E eḡe'a bare nihe mene mae itoga veize Satani tuḡure vigani'a sausauhadu aduga ini'ete'e teige, e'e gigi'aḡa iniro.

⁸ E'e gigi'aḡa mae vaḡinoga veize e ḡae uḡidu Zuhi'a Boro mazao umidiro.

⁹ Rehano ani 'ahige naenaehiro, "Mene. Gigi'a zamaḡano e'a ḡae mazao manoḡa boro furenadu ḡae mazao ḡau 'ahogani'a mene fere'e'ohe. Mazaḡa ḡa'e zorere'ete'e zamaḡano inarahe nidu'a furenadu dana'e'ohe." E'ano'o Keriso inaraḡani'a eḡe rana rouga veize ufeta matu'e'ena'a, e'a e'e zorere'ete'e nidu'a moneo niguhe'ohe.

¹⁰ E'ano'o Keriso veize e zorere'ete'e moneo, vaze'a rae sausauhe'ete'e moneo, aduga hide'ete'e moneo, vaze'a aduga ini'ete'e moneo, zu radonehe rirau'ete'e moneo matu'e'ohe. Mazaḡa eḡe'a zorere'etene, Zuhi'a Boro'a inaraḡa hina inarahi'ohe.

Paulo'a Korinto Ekalesia Azaḡa Zamariro

¹¹ E eḡe'a bare nighadu kauriḡa teige'eta'a'e zae'a te'ote'ohadu 'ougiro. Zae'a e mae ḡihihifo. E'e nihe o'o'a rehano, apostolo ḡihi'a hune vitize ufeta 'u'uḡano rae mene ra'ohe.

¹² E zae bo'aḡano zamahe obone giganiro, ebu haḡai nu badeḡa, zaguzagatite'e haḡaiḡa zu haḡai ḡigi'a haḡairo. 'Ouge haḡadu e'e hube hune apostolo vazeḡa rae furenoiniro.

¹³ Eḡe'a haba nunu ekalesia azaḡa mazao haḡairote'e teige, za mazao zuni idane haḡairo. Rehano zae mazao'e e ḡau 'ahoga mene umizadu zamaze mene aduaduniro. E'a zae zama mene aduadunirota'a'e zae mazao ve'oḡa rae zamaro'idene, eḡe ve'oḡa rae modo'i!

¹⁴ Izidi e'e ḡae uḡiduḡa zae vaḡe amihi radu ruhibeha. Ebu za'e aduga mene zini'uma, mazaḡa e zae hadi'e mene urate'ohe, rehano za'a eḡe mae ḡihihoga'e urate'ohe. Tahi'atahi'a'e vize moze veize hadi mene ufe'ohe, rehano vize moze'a tahi'aze veize 'ouge haḡae'ohe.

¹⁵ E'e teige, zae veize ḡauhe nidu'a matu'e'ena'a modi'uma, ebu eḡe bare zu aheti'uma. Eḡe'a za ufeta zamare borofe'ete'e u'ano, zae zuni e zamare borofe'eta'a'e mene zuhuta'uma.

¹⁶ Eḡe'a aduga mene zinirota'a'e za'e edeḡa. Rehano zae bo'aḡano vaze nu'a 'ahige zi'ohe, "Paulo'e so'oso'o vazeḡa 'ahine, eme so'ofadu manoḡa meifiro."

¹⁷ Eḡe'a zae vaḡe tuḡuzirote'e azaḡa nu bo'aḡano vaze 'ahoga te'ote'onadu ani'a eḡe veize manoḡa nu zae mazaono'o meizirohe?

¹⁸ Eḡe'a Tito neadu ani zae vaḡe amiro, zu emeḡe nego 'ahoga zuni Tito ḡatine amiro. E'e madaḡano Tito'a zae mazaono'o manōḡa nu meizirohe? Za'e eḡe zu Tito'a zamafe tibano gaue'ete'e zu ibi tibano haḡae'eta'a'e aḡu'ahe?

¹⁹ Za'e eme'a 'ize zae mazao haḡaife bire'ohe rae zamare'ehe? Mene! Eme'e Keriso teite tiburanadu Badi'a ubumao ḡoere'ohe. Za'e eme'a zamare borofe'ete'e azaḡa. Zae inarazoga veize eme'a gau nidu'a haḡae'ohe.

²⁰ Mazaḡa e vesu'u zae vaḡe amadu eḡe'a mene urate'ete'e haḡaiḡa zae'a haḡae'ete'e horonite'e rihone'ohe. Ebu zae'a mene urate'ete'e haḡaiḡa eḡe'a haḡadu zae zuni mene matu'ite'e rihone'ohe. Ebu za'e rotete'ete'e, ahiahe'ete'e, maḡunutite'ete'e, zae da'o zamare borofe'ete'e, nize rae sausautite'ete'e, duditite'ete'e, nize mae ite'ete'e, zu zaezae edeḡano haḡae tauḡe'ete'e horonite'e rihone'ohe.

²¹ Ebu eḡe'a zae vaḡe bare amine, zae u'ano eḡe Badi'a'a e mae maza-garohite'e rihone'ohe. Ebu ibite haḡai sau'a haḡairote'e azaḡa ḡehaḡani'a haḡaize toraga, zu ubuma ḡezo haḡaiḡa, zu daroe tauḡitaḡe'ete'e haḡaiḡa mene modadu zamaze 'ize mene ḡihunirote'e moneo, zamahe'a are rudatite'e rihone'ohe.

13

Iradugu ḡoe'a ḡonaga

¹ 'Ahi'e ḡae uḡiduḡa zae vaḡe amihi ra'ohe. Buka Zaḡoḡano 'ahige rae mirihiro, "Vaze 'ahoga kotao mae ohonihi reine, vaze aheu ga uḡidu'a ani ve'oḡa rae fureni'uma."☆

² Eḡe'a ḡae aheugano amirotene, ibite haḡai sau'a haḡainute'e azaḡa zu vaze 'ahoga'ahoga nidu'a mazao amahi iradugu ḡoe'a riḡa ziro. Ebu izidi e zae teite mene radiu'ete'e zamaḡano iradugu ḡoe'a riḡa bare zi'ohe. Eḡe'a bare amine, e'a ze aduga zini'uma.

³ Mazaḡa za'e Keriso'a eḡe mazaono'o ḡoreze'eta'a'e hube ga mene'e ederoga urate'ohe. Keriso'e zae mazao ḡau 'ahoga haḡaoga'e mene taoḡa, rehano zae bo'aḡano inaraḡa ihozi'uma.

⁴ Mazaḡa Keriso'e satauro rana rudarotene, horonoga'e taoḡa rehano, ani'e Badi'a inaraḡa hina ḡabode radiu'ohe. Emeḡe zuni Keriso teite tiburanadu taoḡa rehano, zae veize gauifine Badi'a inarao Keriso teite radi'uma.

⁵ Za'e zae'a bare udahe nuradu hube hune Keriso mazao fie'e ga mene'e ḡiano'i. Iesu Keriso'e zae zamao radiu'eta'a'e aḡu'ahe? Aḡu'a reine, Badi'a'a za'e hube hune Keriso mazao fie'ete'e azaḡa rae mene mae ḡihizi'uma.

⁶ Rehano Badi'a'a eme'e hube hune Keriso mazao fie'ete'e azaḡa rae mae ḡihine'eta'a'e zae'a ederoga e urate'ohe.

⁷ Za'a haḡai sau'a 'ahoga mene haḡaoga veize eme Badi'a mazao kurau'ohe. Eme'e Badi'a ubumao fie'ete'e azaḡa manōḡa rae za ihozoga mene urate'ohe. Eme'e Badi'a ubumao fie'ete'e azaḡa manōḡa rae zae'a mene zamarine zuni idaḡa, rehano za haḡai duduḡa da'o haḡaoga eme urate'ohe.

⁸ Mazaḡa eme'a ḡoere huga agirohau'ena'a, ḡau 'ahoga haḡaoga'e mene idaḡa, rehano ḡoere huga da'o veize gaue'ohe.

⁹ Eme'e taoḡa rehano, za Keriso mazao inare fie'etene, matu'e'ohe. Eme'e zamaroneze zu haḡaize'e ve'oḡa 'ahoga o'o'a rouga veize kurau'ohe.

☆ 13:1 13:1 Goro 19:15

¹⁰ E'ano'o izidi e zae teite mene radiu'ete'e zamaḡano, ḡoere 'ahi mirihe'ohe. A'e, e zae vaḡe amadu Zuhi'a Boro'a inirote'e gigi'aḡa hina za ufeta riḡa mene rozifine ra'ohe. E'e gigi'aḡa'e mene za'a Zuhi'a Boro mazaono'o mae vaḡizoga veize, rehano zae'a inare fie edanoga veize iniro.

Uhiu Ḡoe'a

¹¹ Nego nabudi, e ḡonagano ḡoreze'ohe. Matu'o'i. Zamaronezeo zu haḡaizeo ve'oḡa 'ahoga o'o'a rouga veize inaro'i. Inaratito'i.* Zamaze tibano to'i. Uniho manogano rado'i. 'Ougine, zamarone zu zama roḡeḡa zini'ete'e Badi'aḡani'a zae teite radiu'e'uma.

¹² Zae'a bare kavarotite'ena'a, 'Manogāhe?' rae ḡadimutito'i. Eḡe teite 'ada radiu'ete'e Badi'a mone azaḡa nidu'a zae mazao uhiu ḡoe'a tuḡure'ohe.

¹³ Zuhi'a Boro Iesu Keriso'a zae nidu'a mazao manogā furenoseno'i, zu Badi'a zamaroneḡa'e zae nidu'a teite radiu'eno'i, zu Vine Zaḡogani'a zae nidu'a teite za'uza'utite'eno'i.

* **13:11 13:11** *Eḡe iradugu ḡoe'a ego'i.*

Galatia

Galatia Ekalesia veize Paulo'a Mirihirote'e So'ağa

Ihore Goe'a

So'a 'ahi'e Paulo'a Galatia haba'ano ekalesia veize mirihiro. Paulo'e ibite zege habao mada nu radiunu. Iuda ekalesia azağa nu'a Iesu mazao fie'ena'a, Mose goro goe'a zuni hegotiro. Ze 'ouge hağadu Badi'a ubumao duduğa re'uma rae ziro. Ze'a Iuda mene azağa zuni Iesu mazao fie'ena'a, Mose goro goe'a hegotine Badi'a ubumao duduğa re'uma rae ihoziro. Paulo'a so'a 'ahi zamağano zege goere'e ve'oğa rae fureniro. Mene Mose goro goe'a hegote'ete'e u'ano, rehano Iesu mazao fie'ete'e u'ano da'o Badi'a ubumao eme'e duduğa re'uma rae ihoziro.

¹ Ege, Paulo'e vase'a te'ote'ohadu apostolo vazegano mene reiro, zu vase 'ahogani'a ohohadu apostolo vazegano mene reiro. Rehano Iesu Keriso ebu rune azağa bo'ağano ani bare gabonirote'e Badi'ağa, emege Mama'a ohohadu apostolo vazegano reiro.

² Ege'a ege teite radiu'ete'e ekalesiağa nego nabudi nidu'a teite Galatia haba'ano ekalesia 'ahoga'ahoga veize so'a 'adi mirihe'ohe.

³ Badi'a emege Mama zu Zuhi'a Boro Iesu Keriso'a zae mazao manoga zu zama rogeğa zini'eno'i.

⁴ Izidi madağa sau'anono'o eme bohafe bufoga veize, Iesu Keriso'a Badi'a emege Mama ura idunağano emege hağai sau'a rae modifine ane bare dibu'iro.

⁵ Badi'a ni mae gihinihi, onamo radiu tuğutuğu. Amen.

Keriso Hari Manoga'e Tiba Da'o

⁶ Keriso'a furenirote'e manogağa zamağano zae'a radoga veize Badi'a'a zae huziro. Rehano za Badi'a garihe fase modadu hari manoga 'ahoga mae gihine'e 'ahine, e zaguzagau'ohe.

⁷ Hube hune hari manoga 'ahoga'e o'o'a, rehano vase nu'a za mae 'ada'adaze'ohe zu Keriso hari manoga gihunihi ra'ohe.

⁸ Rehano emege ga adureono'o tuğure vigani'a zuni ibite eme'a zae mazao hamirote'e hariğa manoga mene haramadu hari manoga 'ahoga zae mazao haramine, Badi'a mazaono'o radiu tuğutuğu adugağa hidi'uma!

⁹ Eme'a ibite zirote'e teige, e izidi bare zi'ohe. Iniu'a ege mazaono'o igirote'e hariğa manoga zae mazao mene haramadu hari manoga nunu zae mazao haramine, ani'e radiu tuğutuğu adugağa hidi'uma!

¹⁰ E vase'a ege goere'e duduğa rae mae gihinifine izidi inare'ehe? Ga Badi'a'a ege goere'e duduğa rae mae gihinifine inare'ehe? Ege'a vase matu'ozoga veize inare'ehe? E'a izidi zuni vase matu'ozoga veize inarifone, e'e Keriso mene tuğure vazega reifo.

Paulo'e Badi'a'a Apostolo Vazegano Ohoniro

¹¹ Nego nabudi, ege'a hamirote'e hariğa manoga'e vazeono'o mene arirota'a'e za'a ederoga e urate'ohe.

¹² Hari manoga a'e vazeni 'ahogani'a mene iniro zu mene ihohiro. Rehano Iesu Keriso'a hari manoga e'e ege mazao rae furenadu ege'a meiro.

¹³ Za'e ibite ege'a Iuda azağa kuru ibiğa hegotirote'e madağano hağairote'e hağaiğa igiro. Ege'a Badi'a mone ekalesia azağa aduga boro ziniro zu ruizih reiro.

¹⁴ E'a Iuda azağa kuru ibiğano e'e goroğa goe'a inare hegotiro. E'e moneo e Iuda azağa bo'ağano ege teite muri tiba azağa gehağa ufeta vitiziro. Ebu ege vouğa hağai hegote hunihi rae ufeta inariro.

¹⁵ Rehano e 'izema fureranogano, Badi'a'a e avo ohohiro zu ani'a ege mazao manoğa furenadu ege huhiro.

¹⁶ Ege'a Iuda mene azağa mazao Ubuga hari manoğa haramifine, ani'a matu'e'ena'a, ege mazao Ubuga mae fureniro. E'e madağano e vase vağe mene onamadu zege teite mene go'aniro.

¹⁷ Ebu ege ibite vitihe apostolo azağano reirote'e azağa teite goerihiradu Ierusalemene mene itiro. Rehano Arabia haba'a onamadu e'ea radiunu, ebu vesu'u Damaseko bariro.

¹⁸ Ebu Iesu'a ege mazao furerarote'e madağanono'o muri ugidu enogano, e Petero* gianoga rae Ierusalemene itiro ebu ane teite mada 15 radiro.

¹⁹ E'e madağano apostolo vazega 'ahoga mene horoniro, rehano Zuhi'a Boro negoğa Iakobo da'o horoniro.

²⁰ Ege'a zae veize 'adi mirihe'eta'a'e Badi'a ubumao hube hune mene guriro goe'a.

²¹ Ebu e Ierusalemene mode igunadu Siria zu Kilikia haba'a onamiro.

²² E'ano'o Iudea haba'ano Keriso mone ekalesia azağa'e e mene ederiro.

²³ Ze'e harihe da'o 'ahige iginu, "Ibite aduga rifidote'e vazegani'a eme'a fie'ete'e mae vağinihi rae inariro. Rehano izidi'e ani Keriso mazao fie'ete'e moneo harame'ohe."

²⁴ Ze nagini'a ege mazao furerarote'e egadu Badi'a niguniro.

2

Apostolo Azağani'a Paulo mae Ġihiniro

¹ Muri 14 enogano e Banabasi teite Tito zamahanadu Ierusalemene bare itiro.

² Badi'a'a, "Ito'i," rae ehadu e'a itiro. Itadu e Iuda mene azağa mazao hari manoğa harame'ete'e moneo ekalesia azağa me'odoziniro. Ekalesia azağa ibitozi'ete'e azağa teite'e avo nu'oranadu me'odoziniro. Mazağa ibite ege'a gaue arirota'a'e zu izidi gaue'eta'a'e huga o'o'ano rouga e mene uratiro.

³ Tito zuni ege teite e'ea radiro. Ani'e Giriki vazega rehano, ekalesia ibitozi'ete'e azağani'a ani ahi'a rana iguri hağaoga mene te'ote'oniro.

⁴ Mazağa guriro ekalesia azağa nu'a emege ekalesia zamağano sifu diugi ariro. Ebu ze emege'a Keriso Iesu teite tiburanadu Mose goro goe'anono'o bohafe bufirote'e rihinoga uratiro, ebu emege tutufadu Mose goro goe'a hegote'ete'e tuğure azağano rouga uratiro.

⁵ Rehano zae'a hari manoğa moneo goere huga igaiğa obone giganoga veize, eme zege goere tahiğa zu mene mae Ġihiniro.

⁶ Ekalesia ibitozi'ete'e azağa'e nize boro rehano, e ze mene zamare'ohe, mazağa Badi'a'a vase enone da'o gianadu ze'e manoğa ga sau'a rae mene ra'ohe. Ze'a e Iuda mene azağa mazao harame'ete'e hariğa manoğa moneo goereni 'ahoga mene ihiro.

⁷ U ze'e Badi'a'a Iuda azağa* mazao hari manoğa harame'ete'e gauga Petero harote'e teige, Iuda mene azağa† mazao harame'ete'e gauga ege inirota'a'e ederiro.

* 1:18 1:18 Kefa * 2:7 2:7 ahiri rana iguri hağairote'e azağa † 2:7 2:7 ahiri rana iguri mene hağairote'e azağa

⁸ Badi'a'a ane inarağa Petero hanadu Iuda azağa veize apostolo gauğa harote'e teige, Badi'a'a inarağa ege enadu Iuda mene azağa veize apostolo gauğa iniro.

⁹ Iakobo, Petero zu Ioane'e ekalesia bo'ağano ne gadoğa heuğa. Ze Badi'a'a ege mazao manoğa furenrote'e ederitene, ege zu Banabasi teite unihifine obotitiro. Ebu eme'e Iuda mene azağa vage onami'uma, u ze'e Iuda azağa vage onami'uma rae goere idaniro.

¹⁰ Ze eme'a zahara azağa zamaradu danazoga veize da'o umifiro. A'e ege'a zuni hube hune hağae inare arirote'e gauğa.

Paulo'a Petero Roniro

¹¹ Rehano Petero'a Antioka arirotene, ani'a ve'oğa hağadu ege'a ani ubuma 'ue roniro.

¹² Ani'e Iakobo mazaono'o Iuda azağa nu'a 'izema arogano Iuda mene azağa ekalesiağa teite tiburur ogaudo. Rehano ze'a feurirotene, ani'e Iuda mene azağa mazaono'o 'ie baradu zege teite mene ogau tiburaro, mazağa ani'e Iuda azağa† rihoziro.

¹³ Ani'a 'ougirotene, e'ea radiunute'e Iuda azağa zuni ani hegotadu zama guhi azağa teige ve'oriro. Ebu Banabasi zuni zege teite ve'oriro.

¹⁴ E zege'a hari manoğa huga mene ibi duduğano hegotinute'e horonirotene, zege nidu'a ubumao Petero niro, "Ga'e Iuda vazega rehano, Iuda azağa goro goe'a mene hegote'ena'a, Iuda mene azağa teige radiu'ohe. U ga'e nougađu Iuda mene azağa'e Iuda azağa teige rado'i rae ra'ohe?"

Fie'ete'e u'ano Badi'a ubumao Duduğa rae Ra'ohe

¹⁵ Eme'e furerarote'e madağanono'o Iuda azağa. Ebu Iuda mene azağa'e hağai sau'a azağa rae huze'ohe, u eme'e ze mene heuğa ra'ohe.

¹⁶ Rehano eme edeğa, Mose goro goe'a hegotadu Badi'a ubumao duduga rae mene ra'ohe, rehano Iesu Keriso mazao fiadu Badi'a ubumao duduga rae ra'ohe. E'ano'o emege zuni Keriso Iesu mazao firo. A'e, mene eme'a Mose goro goe'a hegote'ete'e u'ano, rehano Keriso mazao fie'ete'e u'ano, Badi'a ubumao duduga rae reifine reiro. Mazağa iniu Mose goro goe'a hegote'ete'e u'ano, Badi'a ubumao duduga rae ra'ete'e vazega'e o'o'a.

¹⁷ Eme'a Keriso mazao fiadu Badi'a ubumao duduga rae rouga veize inare'ena'a, emege zuni hağai sau'a azağa rae ra'ete'e furenine, Keriso'e emege'a hağai sau'a hağaoga veize tutufe ve'ofe'ete'e vazega ra'ehe? Mene hune!

¹⁸ E Mose goro goe'a modiro. Ege'a e'e bare meine, e ege'a bare goro goe'a varade'ete'e vazega rae re'uma.

¹⁹ E Mose goro goe'a u'ano rudanadu e'e veize mene bare radiu'ohe. A'e Badi'a veize radifine ra'ohe.

²⁰ E Keriso teite satauro rana rudaro. E'ano'o e ege'a bare mene radiu'ohe, rehano ege zamao'e Keriso'a radiu'ohe. E ahiri hina raha 'adao radiu'eta'a'e, ege zamare borofadu ege veize gaboneğa ahetirote'e Badi'ağa Ubuga mazao fie'ete'e u'ano, radiu'ohe.

²¹ E'e Badi'a'a ege mazao furenrote'e manoğağa mene hezahohau'ohe, mazağa Mose goro goe'a hegotadu Badi'a ubumao duduga rae reifone, Keriso'e foure rudaro rae reifo.

3

Iesu mazao Fie'ete'e u'ano Duduğa rae Ra'ohe

† 2:12 2:12 ahiri rana iguri hağairote'e azağa

¹ Galatia ekalesia azağa, za'e kauriğa! Iesu Keriso'a zae veize satauro rana rudarote'e eğe'a doğ'o'ani ihozadu zae'a ubumazeo horonirote'e heuğa rehano, zamaze'e iniu'a aro?

² E ġau tiba da'o zae mazaono'o ederihi ra'ohe. Zae'a Vine Zağoğa meirota'a'e Mose goro ġoe'a hegotirote'e u'ano ga emeğe'a haramirote'e hariğa manoğa egadu e'e mae ġihinirote'e u'ano?

³ Za ufeta kauriğahe? Za'e Vine Zağoğani'a ibitozeadu Iesu mazao fie'ete'e ġadaheniro, rehano izidi za'e vazze inarağa hina haugihi ra'ehe?

⁴ Ibite zae'a aduga ġehağa hidirota'a'e huga o'o'ahe? A'e hube hune huğeta!

⁵ Nagini u'ano Badi'a'a za Vine Zağoğa zini'ohe zu zae bo'ağano hağai gigi'ağa hağae'ohe? Zae'a Mose goro ġoe'a hegotete'e u'ano ga zae'a hari manoğa egadu e'e mae ġihine'ete'e u'ano?

⁶ Buka Zağoğano 'ahige rae mirihiro, "Aberahamo'a Badi'a mazao fiadu Badi'a'a ani'e duduğa rae mae ġihiniro."✠

⁷ E'ano'o fie'ete'e azağa'e Aberahamo mariga rae edero'i.

⁸ Iuda mene azağa'e fie'ete'e u'ano, Badi'a ubumao duduğa re'uma rae ra'ete'e Buka Zağoğano irina ihoziro. Ebu Buka Zağoğanono'o Badi'a'a e'e hariğa manoğa irina Aberahamo niro, "Haba nidu'a zamağano radiu'ete'e azağa nidu'a'e ġae mazaono'o manohuga hidi'uma."✠

⁹ Aberahamo'e firote'e vazzeğa 'ahine, ani teite fie'ete'e azağa zuni manohuga hide'ohe.

¹⁰ Mose goro ġoe'a hegotadu Badi'a ubumao duduğa re'uma rae ra'ete'e azağa nidu'a aduga tuğutuğu hidi'uma. Mazağa Buka Zağoğano 'ahige rae mirihiro, "Iniu Mose goro ġoe'a bukağa zamağano mirihirote'e goroga nidu'a iğağa mene hegotete'e azağa nidu'a radiu tuğutuğu adugağa hidi'uma."✠

¹¹ Hube hune iniu'a Mose goro ġoe'a hegotadu Badi'a ubumao duduğa rae ra'ete'e vazzeğa'e o'o'a. Mazağa Buka Zağoğano 'ahige rae mirihiro, "Badi'a ubumao duduğa azağa'e ze'a fie'ete'e u'ano, radi'uma."✠

¹² Mose goro ġoe'a'e fie'ete'eano'o mene fureraro. Buka Zağoğano'e 'ahige rae mirihiro, "Mose goro ġoe'a nidu'a hegotete'e vazzeğani'a 'ouge hağadu ġabode radi'uma."✠

¹³ Mose goro ġoe'a'e emeğe rana radiu tuğutuğu adugağa ti'ohe. Rehano emeğe rana tirote'e radiu tuğutuğu adugağa a'e Keriso'a ane rana teadu radiu tuğutuğu adugağanono'o eme bohafe bufiro. Buka Zağoğano 'ahige rae mirihiro, "Ire rana midau tirote'e azağa nidu'a'e radiu tuğutuğu adugağa hidirote'e azağa."✠

¹⁴ Keriso'a 'ouge hağairota'a'e, Badi'a'a Aberahamo harote'e manohugağa Keriso Iesu u'ano Iuda mene azağa zuni zinifine, ebu eme'a fie'ete'e u'ano, Badi'a'a rifi'uma rae ġoitorirote'e Vineğa Zağoğa emeğe'a meifine ra'ohe.

Mose Goro Ġoe'a zu Ġoitore Ġoe'a

¹⁵ Nego nabudi, emeğe radone zamağano hari idaidağa 'ahoga zi'uma. Vaze aheu'a ġoere idanadu ġoitorine, vazze 'ahogani'a hena mene fahi'uma ga ġoere 'ahoga mene bare ragate ti'uma.

¹⁶ Badi'a'a Aberahamo zu ane mariga 'ahoga teite ġoitoriro. Buka Zağoğano, "Vaze ġehağa," rae ihozifine, "Marigo duğuru teite ġoitoriro,"

rae mene reiro, rehano "Vaze tiba da'o," rae ihozifine, "Marigo 'ahoga teite ġoitoriro," rae reiro. A'e Keriso.

¹⁷ Eġe'a reihi ra'ete'e huga'e 'ahi e'e: Badi'a'a ibite Aberahamo teite ġoitoriro. Ebu muri 430 enogano Moseono'o goro ġoe'a rifiro. E'ano'o Mose goro ġoe'ani'a Badi'a ġoitore ġoe'a fahadu huga o'o'a rae rouga'e mene idaġa.

¹⁸ Eme'a Mose goro ġoe'a hegote'ete'e u'ano, Badi'a emeġe Mama'a rifi'ete'e toheġa meine, a'e mene Badi'a'a Aberahamo teite ġoitorirote'e ġoe'a u'ano ma'ete'e toheġa. Badi'a'a Aberahamo teite ġoitorirote'e u'ano, Moga Badi'a'a hau'ete'e toheġa Aberahamo haro.

¹⁹ Tena Mose goro ġoe'a'e nagini veize? A'e vaze'a haġai sau'a haġaine, ze'e ve'oġa haġaeha rae ihozifine ragate mirihirote'e goroġa. Mose goro ġoe'ani'a 'ouge gauinu, onamo Aberahamo mariga 'ahoga, Badi'a'a ġoitorirote'e vazegani'a ariro. Mose goro ġoe'a'e Badi'a'a ane tuġure vigaono'o nema vazegā Mose hanadu haġairo.

²⁰ Vaze nu'a ġoitore'etene, nema vazegā urate'ohe. U Badi'a'a Aberahamo teite ġoitorirotene, Badi'a tibuhuga da'o haġairo.

Mose Goro Ġoe'a'e Nagini Veize?

²¹ 'Ougadu Mose goro ġoe'a'e Badi'a'a ġoitorirote'e ġoe'a hezaohau'ehe? Mene hune! Badi'a'a ġabone rifi'ete'e goroġa ġoe'a rififone, eme'e goro ġoe'a e'e hegotadu Badi'a ubumao duduġa rae reifo.

²² Rehano Buka Zaġoġani'a ġau nidu'a'e haġai sau'a inaraġa hegote'ete'e ġu'a azaġa teige radiu'ohe rae ra'ohe. A'e, Iesu Keriso mazao fie'ete'e u'ano, Badi'a'a ġoitorirote'e ġauġa'e fie'ete'e azaġa zinifine 'ouge reiro.

²³ Keriso mazao fie'ete'e madaġa 'izema arogano, Mose goro ġoe'ani'a eme'e ane hegote'ete'e tuġure azaġa teige ani 'u'uġano obofe tiro, onao eme'a Keriso mazao fite'e madaġa Badi'a'a furenofiro.

²⁴ E'ano'o Mose goro ġoe'a'e emeġe ibitofi'ete'e ihoreġa vazegāno reiro, onao Keriso'a ariro. A'e, eme'a fiadu Badi'a ubumao duduġa rae rouga veize reiro.

²⁵ Izidi eme Keriso mazao fie'ete'e madaġani'a ariro 'ahine, Mose goro ġoe'a'e mene bare emeġe ibitofi'ete'e ihoreġa vazegā ra'ohe.

²⁶ Zae nidu'a fie'ete'e u'ano, Keriso Iesu teite tiburanadu Badi'a ubugaubuga reiro.

²⁷ Zae nidu'a'e babatiso madu Keriso teite tiburaro ebu dabua iziga haġairote'e teige, za'e Keriso heuġa reiro.

²⁸ Za'e mene vaze nunu. Iuda vazegā ga mene Iuda vazegā, tuġure vazegā ga mene tuġure vazegā, ohoze ga roġae'e o'o'a. Za Keriso Iesu teite tiburanadu zae nidu'a'e tiba.

²⁹ Za Keriso mone reine, za'e Aberahamo mariga ebu Badi'a'a ġoitorirote'e idunaġano Moze Badi'a'a zini'ete'e toheġa hidite'e azaġa.

4

¹ E 'ahi reihi. Moga tohe nidu'a meite'e ubuga'e ġau nidu'a meirote'e vazegā rehano, kome'a madaġano'e ani'e tuġure vazegā heuġa.

² Ani kome'a madaġano, ani'e ane taufe'ete'e azaġa zu ane ġau taufe'ete'e azaġa ġoere egozini'ohe, onamo mogani'a ohonirote'e madaġa me'uma.

³ E'e teige, eme'e kome'a madaġano raha 'adi ibitohau'ete'e viga* nunu hegotadu tuġure azaġa teige radiunu.

* 4:3 4:3 ihoreġa

⁴ Rehano Badi'a'a ohonirote'e madağa meiotene, Badi'a'a Ubuga tuğunadu ani'e roğae 'ahoga mazaono'o fureraro ebu Mose goro goe'a hegote'ena'a radiro.

⁵ Badi'a'a Ubuga tuğunirota'a'e Mose goro goe'anono'o vaze bohaze buzoga veize, zu eme'e Badi'a ubuga rae rouga veize reiro.

⁶ Za'e Badi'a ubuga u'ano, ani'a Ubuga Viga emeğe zamao tuğuniro, e'ano'o Ubuga Viga u'ano eme'a Badi'a mazao, "Mama,[†] eğe Mama," rae hune'ohe.

⁷ E'ano'o zae tibatiba'e tuğure azağano mene bare ra'ohe, rehano Badi'a ubuga rae ra'ohe. Za'e Badi'a ubugaubuga u'ano, Badi'a'a ane ubugaubuga zinite'e toheğa nidu'a zae zuni zini'uma.

Paulo'a Galatia Ekalesia Azağa Zamare Borofiro

⁸ Ibite za'e Badi'a ağu'a madağano mene badi'a huga rae ra'ete'e gäuğa hegotadu ane tuğure azağano reiro.

⁹ Rehano izidi za'e Badi'a edeğa. Hube hune, e Badi'a'a za ederiro rae re'uma. Rehano za nougadu raha 'ada ibitohau'ete'e viga nunu bare vage'ohe? A'e inarağa o'o'a zu huga o'o'a. Za'e de'eguğa viga hegote'ete'e tuğure azağano bare reihi ra'ehe?

¹⁰ Zae'a Iuda azağa hağai teige, mada boro nunu, bato boro nunu, irugu zu nahune madağa nunu ebu muri nunu hegote'ohe.

¹¹ 'Ougadu, "E zae veize gauinuta'a'e foure re'uma ga?" rae zamahe'a adudu'ohe.

¹² Nego nabudi, e umize'ohe. E'e Iuda azağa goro goe'a modadu zae teigiro, e'ano'o zae zuni eğe teige Iuda azağa goro goe'a ago hegoto'i. Za'a eğe mazao ve'oğa mene hağairo.

¹³ Za edeğa, e ugihadu zae vage amiro ebu hari manoğa zae mazao gadahe haramiro.

¹⁴ Za ugihe horonadu zamaze'a adudaro gaogi rehano, e mene ovoe giahiro zu mene hezahohiro. Ebu Badi'a tuğure viga ga Iesu Keriso teige mae gihihiro.

¹⁵ E'e madağano zae'a ufeta matu'e rudanadu za'e idağa reifone ubumaze gude vağinadu eğe inihi rae reifo.[‡] E'e moneo e'a vaze mazao rae furenoga zuni idağa. Rehano izidi zae matu'u a'e nougeha?

¹⁶ Eğe'a goere huga zeadu e'e zae agire vazeğa reirohe?

¹⁷ Ğuriro ihore azağa'e zae'a manoğa mougaveize za mene zamare'ohe. Ze'e eme mazaono'o zae mae vağizadu zae'a ze inare hegotoga da'o urate'ohe.

¹⁸ Iniu'a zae danazifine inarine, a'e manoğa. Mene eğe'a zae teite radiu'ete'e madağano da'o, rehano mada nidu'a 'ougine, manoğa.

¹⁹ Eğe tahi'atahi'a, roğae'a ene furenene'ete'e madağano gigi'a ma'ete'e teige, e zae u'ano bare gigi'a ma'ohe, onamo zae'a Keriso teigi'uma.

²⁰ E izidi zae teite radadu negane roğeru gozezihi ra'ohe, mazağa e zae moneo 'ada'adahe'ohe.

Hagara zu Sara Hari Idaidağa

²¹ Mose goro goe'a hegote radihi ra'ete'e azağa, eho'i! Za Mose goro goe'ani'a nagini ra'eta'a'e ağu'ahe?

²² Buka Zağogano 'ahige rae mirihiro.[☆] Aberahamo'e ubuga aheu. 'Ahoga'e tuğure roğaeğani'a fureniro, u 'ahoga'e mene tuğure roğaeğani'a fureniro.

[†] 4:6 4:6 *Aba* [‡] 4:15 4:15 Paulo ubuma ugiğeta radu ze ani vetuğaniro. [☆] 4:22 4:22 Ğadaheğa 16:15, 21:2

²³ Tuḡure roḡaeḡa mazaono'o furerarote'e ubuga'e vaze ahiri ibiḡano fureraro, u mene tuḡure roḡaeḡa mazaono'o furerarote'e ubuga'e Badi'a'a ḡoitorirote'e ḡoe'anono'o fureraro.

²⁴ A'e hari idaidaḡa ra'ohe. Roḡae aheu a'e Badi'a'a vaze teite ḡoitorirote'e ḡoe'a aheu. Roḡae tiba'e Hagara. Hagara'e Badi'a'a Sinai maḡano zinirote'e goroḡa ḡoe'a heuḡa. E'e goro ḡoe'ani'a vaze tutuzadu Hagara ubugaubuga teige, e'e goro ḡoe'a hegote'ete'e tuḡure azaḡano mae tiro.

²⁵ Hagara'e Arabia haba'ano Sinai maḡa teite idaniro, ebu izidi'e Ierusalem ne boro teite idaniro. Ierusalem'e Ierusalem azaḡa teite goro ḡoe'a e'e hegote'ete'e tuḡure azaḡa teige radiu'ohe.

²⁶ Rehano adure Ierusalemaga'e mene tuḡure roḡaeḡa ebu a'e emeḡe nanu.

²⁷ Buka Zaḡoḡano 'ahige rae mirihiro,
"Ene mene furene'ete'e gabani roḡaeḡa,
matu'o'i!

Ene furene'ete'e ḡigi'aḡa aḡu'a roḡaeḡa,
agoḡo boro hina, ḡihau ḡoero'i!

Mazaḡa iniu ane da'o radiu'ete'e roḡaeḡa ubugaubuga'e ḡehara'uma.
Ze'e i'a teite radiu'ete'e roḡaeḡa ubugaubuga ufeta vitize ḡehara'uma."☆

²⁸ Nego nabudi, za'e Isako teige Badi'a'a ḡoitorirote'e ubugaubuga.

²⁹ Rehano Aberahamo madaḡano vaze ahiri ibiḡano furerarote'e ubugani'a Vine Zaḡoḡa ḡigi'aono'o furerarote'e ubuga aduga boro haro. E'e teige, izidi zuni 'uguḡani'a fureru'ohe.

³⁰ Rehano Buka Zaḡoḡano nouge rae ra'ohe? "Tuḡure roḡaeḡa ubugeta hegozo'i, mazaḡa tuḡure roḡaeḡa ubuga'e mene tuḡure roḡaeḡa ubuga teite moga tohe mene hune hidi'uma."☆

³¹ E'ano'o, nego nabudi, eme'e mene tuḡure roḡaeḡa ubugaubuga, rehano tuḡure mene haḡae'ete'e roḡaeḡa ubugaubuga.

5

Keriso'a Emeḡe Bohafe Bufiro

¹ Keriso'a Mose goro ḡoe'anono'o emeḡe bohafe bufirote'e u'ano, eme'e boha'a. E'ano'o za'e edau gigaru'ena'a, Mose goro ḡoe'a hegote'ete'e tuḡure azaḡano aduga ago bare odoho'i.

² Eḡe, Paulo'a zi'ohe, za faine ego'i. Za ahiri rana iḡuri haḡae'ete'e mae ḡihinine, Keriso'e zae mazao manoḡa rae mene re'uma.

³ Iniu ahiri rana iḡuri haḡae'ete'e vazeḡa mazao eḡe'a bare ra'ohe. Ani'e Mose goro ḡoe'a nidu'a zuni hegote huni'uma!

⁴ Zae bo'aḡano Mose goro ḡoe'a hegotadu Badi'a ubumao duduḡa rae reihi rae ra'ete'e azaḡa'e Keriso mazaono'o mae rovozirote'e azaḡa reiro, zu Badi'a'a zeḡe mazao furene'ete'e manoḡaḡanono'o uitadu vaḡiniro.

⁵ Eme'e Vine Zaḡoḡaono'o fiadu Badi'a ubumao duduḡa rae rouga mae ḡihine'ena'a inare guhine'ohe.

⁶ Mazaḡa Keriso Iesu teite tiburaune, ahiri rana iḡuri haḡae'eta'a'e ga mene haḡae'eta'a'e mene ḡau boro. Rehano ḡau boro'e vaze zamare borofadu zae'a fie'ete'e furene'ohe.

⁷ Zae'a ḡoere huga hegote'ena'a faine dure arinu. Rehano iniu'a za ḡoere huga hegotoga 'uiro?

⁸ Zama au'ete'e haḡaiḡa 'uguḡa'e za huzirote'e Badi'aḡa mazaono'o mene ariro.

⁹ Vaze'a 'ahige ra'ohe, "Isiti tahiḡa fase'a usuga nidu'a'e mae borofe'ohe."

¹⁰ E zae'a ihore nunu mene mae ḡihini'uma rae zamare hune'ohe, mazaḡa eme'e Zuhi'a Boro teite tiburaro. Iniu'a zae zama mae 'ada'adane'ete'e vazega'e aduga hidi'uma.

¹¹ Nego nabudi, e'e ahiri rana iḡuri haḡao'i rae izidi zuni haramifone, nougadu eḡe'a 'ize aduga hide'ohe? 'Ouge haramifone, e Keriso satauro moneo haram'e'ete'e u'ano hide'ete'e adugaḡani'a eḡe mazao mene fur-
erafo.

¹² Zae zama mae 'ada'adane'ete'e azaḡa'e ze zeḡe'a bare ohoze ahiri i'aḡa are modoga e urate'ohe!

¹³ Nego nabudi, za'e Mose goro ḡoe'anono'o bohaze buzifine Badi'a'a huziro. Rehano Mose goro ḡoe'anono'o boha'a radu ahiri urao haḡai sau'a ago haḡao'i. Rehano nego nabudi zamare borofe'ena'a, danatito'i.

¹⁴ Mose goro ḡoe'a nidu'a'e goro ḡoe'a tiba 'ahi zamaḡano, "Za zae'a bare zamare borofe'ete'e teige nabudize zamare borof'o'i."✧

¹⁵ Rehano zae'a butu maniḡa teige vihotitine zu mau 'aune, za zae'a bare ruititi'uma. E'ano'o tohutoho'i!

Vine Zaḡoḡa zu Ahiri Haḡaiḡa

¹⁶ Eḡe'a zi'ohe, za'e Vine Zaḡoḡani'a ibitozi'ete'e ibiḡano da'o rado'i, 'ougine ahiri ura mene hegote radi'uma.

¹⁷ Ahiri ura'e Vine Zaḡoḡani'a agirohau'ohe, u Vine Zaḡoḡa ura'e ahiri'a agirohau'ohe. Anianine'e agirotitadu za zae'a urate'ete'e haḡaiḡa haḡaoga'e mene idaḡa.

¹⁸ Rehano Vine Zaḡoḡani'a zae ibitozine, za'e Mose goro ḡoe'a hegote'ena'a, mene radiu'ohe.

¹⁹ Ahiri'a urate'ete'e haḡaiḡa'e za'e deheru edere'ohe. A'e ubuma ḡezo, zama toraga, daro fu'a,

²⁰ ḡuriro badi'aḡa mazao kuranoga, naho zu nabone haḡaiḡa, agirotitoga, ta'irotitoga, ahiahi, maḡunu fu'a, ane bare da'o zamare borofoga, rovoititoga, zeḡezeḡe avoavo tiburanoga, zeḡezeḡe urao da'o haḡaoga,

²¹ vase ḡau horonadu meihi ra'ete'e zamaroneḡa, gagone fu'a, haḡai sau'a nunuo da'o matu'e radiu tauḡoga zu e'eguḡa haḡaiḡa nunu rae ra'ohe. Ibite e iradugu ḡoe'a riḡa ziro rehano, izidi bare zi'ohe. Haḡai 'uguḡa haḡae'ete'e azaḡa'e mene Badi'a ubugaubuga radu Badi'a'a ze zuhi'azi'ete'e manogaḡa mene hidi'uma.

²² Rehano Vine Zaḡoḡa mazaono'o 'ahiguḡani'a huda'uma. A'e, zamarotite'ete'e, matu'e'ete'e, unihotite'ete'e, zama obone gigane'ete'e, vase mazao manoga haḡae'ete'e, haḡai manoga haḡae'ete'e, zama nidu'a hina haḡae'ete'e,

²³ roḡeru haḡae'ete'e zu zeḡe'a bare haḡai sau'a hezahohau'ete'e ra'ohe. Haḡai 'uguḡa agirohau'ete'e goroga ḡoe'a'e o'o'a.

²⁴ Keriso Iesu mone azaḡa'e haḡai sau'a haḡaihi rae ra'ete'e zamaroneḡa zu ahiri ura haḡaihi rae ra'ete'e zamaroneḡa madu ahirize teite satauro rana ikokoniro.

²⁵ Vine Zaḡoḡani'a ḡabone iziga rifiro, e'ano'o eme Vine Zaḡoḡani'a ibitofi'ete'e idunaḡano radi'uma.

²⁶ Eme emeḡe'a bare nife mene hune mae iti'uma, mene hune mae maḡunotiti'uma zu mene hune ahiahititi'uma.

6

Vaze Aduga Odohe Tiburatihi

¹ Nego nabudi, za'e vine Zaḡoḡani'a ibitozi'ete'e azaḡa 'ahine, zae bo'aḡano vaze 'ahogani'a haḡai sau'a haḡae'ete'e horono'idene, zae'a namine'ena'a, ane haḡai bare mae duduno'i. Ebu zae zuni haḡai sau'a haḡaihi rae ra'ete'e zamaroneḡano mene uitifine zae'a bare tohutoho'i.

² Zae bo'aḡano nagi aduga zuni odohe tiburano'i. 'Ougine, za'e Keriso goro ḡoe'a hube hune hegote haḡai'uma.

³ Vaze 'ahoga'e niḡa 'o'o'a rehano, ane'a bare niḡa boro rae zamarine, ani ane bare so'one'ete'e heuḡa.

⁴ Vaze tibatiba'e haḡaiḡa ḡianadu haḡai manōḡa 'ahoga horonine, ane'a bare ane nigunoga'e idaḡa. Rehano vaze 'ahoga haḡai teite'e mene idatiti'uma,

⁵ mazaḡa anianine tohe'e aneane'a odohi'uma.

⁶ Badi'a ḡoere ihoreḡa igi'ete'e vazēḡa'e ḡau manōḡa nidu'a ane ihore vazēḡa teite daini'uma.

⁷ Za zae bare ago so'ozo'i. Vaze 'ahogani'a Badi'a ni mae ovoroga'e mene idaḡa, mazaḡa vaze'a nagi ezoga ḡoraune, e'e huga hirivi'uma.

⁸ Iniu'a ahiriḡano ḡoraune, ahiriḡanono'o rune* hirivi'uma, u Vine Zaḡoḡano ḡoraune, Vine Zaḡoḡanono'o ḡabone tuḡutuḡu hirivi'uma.

⁹ E'ano'o eme haḡai manōḡa haḡae'ete'e zamaḡano zamafe mene zoreri'uma, mazaḡa e'e haḡaiḡa mene modine, Badi'a'a ohonirote'e madaḡano'e e'e naēḡa hirivi'uma.

¹⁰ E'ano'o eme'a mada manōḡa 'ahoga'ahoga horonine, vaze nidu'a mazao haḡai manōḡa haḡai'uma. Nego nabudi fie tiburu'ete'e mazao'e ufeta haḡae huni'uma.

Iradugu Riḡa Ḡoe'a zu Uhiu Ḡoe'a Ḡonaga

¹¹ Ḡiano'i, eḡe'a 'evorehe hina zae veize 'ahige borofe mirihe'ohe!

¹² Iniu'e vaze'a niguzoga urate'ete'e azaḡa'e zae'a ahiri rana iḡuri haḡaoga te'ote'au'ohe. A'e, Keriso satauro harame'ete'e u'ano hide'ete'e adugaḡa ze mene meifine ra'ohe.

¹³ Ahiri rana iḡuri haḡairote'e azaḡani'a zuni Mose goro ḡoe'a mene hegote'e rehano, ze zae'a ahiri rana iḡuri haḡae'ete'e urate'ohe. A'e zae'a zeḡe ihore hegotadu ahiri rana iḡuri haḡae'ete'e moneo zeḡe'a bare niguzoga veize ra'ohe.

¹⁴ Rehano e ḡauni 'ahoga mene hune nigune'ohe, rehano emeḡe Zuhi'a Boro Iesu Keriso satauro da'o nigune'ohe. Iesu Keriso satauro u'ano, raha gaḡa nidu'a'e eḡe moneo rudaro, ebu eḡe zuni raha gaḡa nidu'a moneo rudaro.

¹⁵ Ahiri rana iḡuri haḡae'eta'a'e ga mene haḡae'eta'a'e mene ḡau boro, rehano Badi'a'a haḡairote'e ḡaboneḡa iziga rouga'e ḡau boro.

¹⁶ Badi'a'a goro 'ahi hegote'ete'e azaḡa nidu'a zu Badi'a mone azaḡa† nidu'a zama roḡeḡa zu vetuḡa zini'eno'i.

¹⁷ Izidiono'o onamo zama moneo, vaze 'ahogani'a aduga ago eno'i, mazaḡa Iesu u'ano meirote'e bebeḡa nu'e ahiriheo 'ada 'ahine, e Iesu tuḡure vazēḡa rae ihoze'ohe.

¹⁸ Nego nabudi, emeḡe Zuhi'a Boro Iesu Keriso'a furene'ete'e manōḡaḡa'e zae nidu'a vineo radiu'eno'i. Amen.

* 6:8 6:8 ruhurite'e ḡauḡa † 6:16 6:16 Badi'a mone Isaraela azaḡa

Efeso Efeso Ekalesia veize Paulo'a Mirihirote'e So'ağa Ihore Ğoe'a

So'a 'ahi'e Paulo'a Roma zamağano ğu'a neğano mirihiro. Ani'a Efeso ekalesia ebu haba 'ahoga'ahoga ekalesia veize so'a 'ahi mirihiro. So'a 'ahi zamağano Paulo'a 'ahige ihofe'ohe: Badi'a'a ane gau nidu'a ibite madağano irina toganadu e'e idunağano gauğa nidu'a hugano fureraro. Iuda azağa zu mene Iuda azağa nidu'a'e Keriso teite tiburanadu zeğe nidu'a'e ahiri tibao reiro. Keriso'e ekalesia vadiga zu ekalesia'e Keriso ahiri 'ahine, Keriso'a ekalesia ibitohau'ohe. Ekalesia azağa nidu'a'e tibururu gauadu tibururu ğuhure'ohe. Eme'e Badi'a ubugaubuga radu zamarotiti'uma zu Badi'a uti dabuağa vidanadu Diabolo teite utiti'uma.

¹ Eğe, Paulo'e Badi'a urao Keriso Iesu apostolo vazegano reiro. E Efeso zamağano Badi'a mone azağa veize so'a 'ahi mirihe'ohe. Za'e zamaze nidu'a hina Keriso Iesu mazao fie'ete'e azağa.

² Badi'a emeğe Mama zu Zuhi'a Boro Iesu Keriso'a zae mazao manoğa zu zama roğeğa zini'eno'i.

Vine mone Manohugağa

³ Badi'a, emeğe Zuhi'a Boro Iesu Keriso Moga nigunihi, mazağa eme Keriso teite tiburarotene Badi'a'a adure haba'ano vine mone manohugağa nidu'a rifiro.

⁴ Badi'a'a adure zu raha 'izema hağaogano Keriso u'ano eme'e ane mone azağa reifine emeğe ohotiro. Ani'a 'ouge hağairota'a'e eme'e Badi'a ubumao zağozagifine zu ve'oğani 'ahoga o'o'a reifine reiro. Ani'a eme zamaradu,

⁵ ane urao matu'e'ena'a, Iesu Keriso u'ano eme ane ubugaubuga re'uma rae irina toganiro.

⁶ 'Ougadu ani'a ibi manoğa huneo emeğe mazao manoğa furene'ete'e moneo eme'a ani nigune'ohe. Manoğa a'e ane zamarone Ubuga u'ano naeğa o'o'a radu emeğe rifiro.

⁷ Eme'e ane Ubuga teite tiburanadu Badi'a'a manoğa ufeta boro fureniro. Manoğa e'e idunağano Badi'a'a Ubuga ru hina eme'e hağai'e sau'anono'o bohafē bufiro ebu hağai'e sau'a rae modiro.

⁸ 'Ouge Badi'a'a emeğe mazao manoğa borofe fureniro. Ane zamarone huhuzağa nidu'a zu faine ederoga nidu'a hina,

⁹ ane urao matu'e'ena'a, ane'a Kerisoono'o hağai'uma rae ibite to-ganirote'e hağaiğa 'u'uruğa ihofiro.

¹⁰ Badi'a'a toganirote'e hağaiğa'e 'ahi e'e: Ani'a hağae huni'uma rae ohonirote'e madağa meine, adure zu raha ğauğa nidu'a tibururu nu'onadu Keriso 'u'uğano ti'uma ebu Keriso'e vadinize radu zuhi'azi'uma.

¹¹ Eme Keriso teite tiburanadu Badi'a'a eme'e ane mone azağano ohotiro. A'e ani'a 'ouge hağai'uma rae irina toganiro. Ani'e ane urao nagini hağai'uma rae toganirote'e idunağano hağaiğa nidu'a hağae'ohe.

¹² Badi'a'a 'ouge emeğe ohotirota'a'e eme, Iuda azağa'e Keriso'a ğabofi'uma rae ibite geno mae ğihinadu Badi'a ni ğihi'ağa nigunifine ra'ohe.

¹³ Za, mene Iuda azağa zuni Badi'a'a ġabozite'e hariğa manoğa, ġoe'a huga egadu Keriso teite tiburaro. Za'a Keriso mazao firotene, Badi'a'a ibite ġoitorirote'e Vineğa Zaġoğa hina za'e ane mone azağa rae imoriro.

¹⁴ Vine Zaġoğa a'e Badi'a'a rifi'uma rae ġoitorirote'e manohugağa bo'aġano ibi'a. E'ano'o Vine Zaġoġani'a eme manohuga 'ahoga'ahoga zuni hube hune hidi'uma rae ihofe'ohe, ebu eme'e Badi'a mone azağa radu rune'a mene bare obofe ti'uma rae ihofe'ohe. Badi'a ġihi'ağa nigunihi!

Paulo'a Kuraro

¹⁵ Badi'a'a zae veize haġairote'e haġaiğa u'ano, ebu zae'a Zuhi'a Boro Iesu mazao fie'ete'e zu Badi'a mone azağa nidu'a zamare borofe'ete'e e'a iġirote'e u'ano,

¹⁶ eġe kuruo za zamare'ohe ebu iġaiğa zae moneo Badi'a mazao manoğa tauġi ra'ohe.

¹⁷ Badi'a'e emeġe Zuhi'a Boro Iesu Keriso Moga ġihi'a hune. Ani'a Vine Zaġoğa zae zenoga veize e kurau'ohe. Vine Zaġoġani'a zamarone huhuzağa zinine zu Badi'a moneo rae furenzinine, za'e Badi'a ufeta ederi'uma.

¹⁸ Ebu Badi'a'a zamaze aganoga veize e kurau'ohe. Agaġani'a zamaze aganine, Badi'a'a zae huzadu zini'uma rae ġoitorirote'e manohugağa'e nagini rae zae'a ederi'uma, ebu ani mone azaġani'a me'uma rae ġoitorirote'e ġauğa ġihi'a hune'e boro bagağa rae ederi'uma,

¹⁹ ebu Badi'a'a ġiġi'a nidu'a ro'ane'ete'e ġiġi'ağa boro hune hina ani mazao fie'ete'e azağa, emeġe veize gaue'eta'a'e zae'a ederi'uma.

²⁰ E'e ġiġi'ağa boro hina, Badi'a'a Keriso rune azağa bo'aġano bare ġaboniro zu adureo ane eda'e moneo Keriso ohonadu Keriso'a ehoriro.

²¹ E'ea Keriso'e zuhi'a nidu'a, inarazeta nidu'a, ġiġi'azeta nidu'a zu kini nidu'a zuhi'azi'ohe. Ane ni'e nize boro nidu'a ro'aze'ohe, mene izidi madağa da'o, rehano zama mone zuni ro'azi'uma.

²² Badi'a'a ġau nidu'a Keriso oda 'u'uġano tiro ebu ġau nidu'a zuhi'azi'ete'e vazęa, Keriso'e ekalesia vadigano ohoniro.

²³ Ekalesia'e Keriso ahiri. Keriso'a haba nidu'a zamaġano ġau nidu'a iri'avone'ete'e teige, Keriso ġabone zu ġiġi'aġani'a ekalesia zamaġano iri'ave'ohe.

2

Runeono'o Ġabofiro

¹ Ibite za'a ibi ve'oġano radiunute'e zu haġai sau'a haġainute'e u'ano, vineze'e ruga.

² E'e madaġano za'e raha 'adi haġaiğa sau'a hegote radiunu ebu adure viga sau'asau'a inarazeta zuhi'azi'ete'e vineğa, Satani hegote radiunu. Satani'e izidi Badi'a ġoere mene egohau'ete'e azağa bo'aġano gaue'ohe.

³ Emeġe nidu'a zuni ibite Badi'a ġoere mene egohau'ete'e azağa bo'aġano ahiri ura haġae radiunu. Ahirife'a zu zamaronefe'a urate'ete'e haġai sau'ağa hegote radiudo. Eme zuni vase 'ahoga'ahoga teige, rahao furerarote'e madaġanono'o sau'a radu Badi'a zama ġuġiğa zamaġano radiunu.

⁴ Rehano eme borofe vetuġafi rufe'ete'e Badi'aġani'a eme ufeta zamare borofiro.

⁵ 'Ougadu eme'a haġai sau'a haġairote'e u'ano vinefe'e ruga reirote'ea zuni Badi'a'a Keriso teite emeġe bare ġabofiro. Badi'a'a zae mazao zuni manoğa furenadu ġaboziro.

⁶ Eme'e Keriso teite tiburanadu Badi'a'a eme Keriso teite bare ġabofiro zu eme ohofadu eme'e adure haba'ano Keriso Iesu teite ehoriro.

⁷ Badi'a'a 'ougirota'a'e ani'a emeġe mazao furenrote'e manoga'a'e boro hune rae zama mone azaġa nidu'a ihozifine ra'ohe. E'e manoga'a'e Keriso Iesu u'ano Badi'a'a emeġe mazao fureniro, a'e ufeta boro hune radu me'odoga zuni mene idaġa.

⁸ Badi'a'a zae mazao manoga furenadu za Keriso mazao firo ebu ġabone hidiro. A'e mene zae haġai u'ano, rehano Badi'a'a furenrote'e ġahunoneġa u'ano ra'ohe.

⁹ Zae haġai u'ano mene ġabone hidiro 'ahine, vazeni 'ahogani'a ane haġai nigunoga'e mene idaġa.

¹⁰ Mazaġa izidi emeġe ġabone'e Badi'a'a haġairo. Ani'a ohofadu eme Keriso Iesu teite tiburarote'e u'ano emeġe'a izidaro. A'e eme'a haġai manoga haġae radoga veize Badi'a'a irina ruhibiro.

Keriso u'ano Vaze Nidu'a Tiburaro

¹¹ E'ano'o za ibite madaġa zamaro'i. Za'e furerarote'e madaġanono'o mene Iuda azaġa radu ahirio iġuri mene haġairo. Iuda azaġani'a vaze'a 'evore hina ahirio iġuri haġae'ete'e haġaiġa madu zeġe'a bare "Ahirio iġurizeta azaġa" rae huziro, ebu za'e "Ahirio iġuri o'o'a azaġa" rae huze'ena'a ovoe ġiaziro.

¹² Za 'ahi zuni zamaro'i. Ibite madaġano za'e Keriso mazaono'o fararo, zu Badi'a'a Isaraela azaġa ohotirote'e mene teiġe avo'a azaġa reiro, ebu Badi'a'a ane mone azaġa teite ġoitorirote'e ġoe'a mene meiro. Za'e rahao radiunute'e zamaġano vesu'u hidite'e manohugaġa moneo mene ederadu mene guhiniro, zu Badi'a moneo mene ederiro.

¹³ Za'e ibite Badi'a mazaono'o faraunu. Rehano izidi za Keriso Iesu teite tiburanadu Keriso'a ane ru soronirote'e u'ano Badi'a'a za mae uhiraziro.

¹⁴ Keriso'e ane'a bare emeġe uniho manohunirote'e vazega. Ani'a Iuda azaġa zu Iuda mene azaġa mae tibuziro, ebu zeġe aheu rovoze'ete'e biriga fahadu zeġe'a bare agirotite'e mae vaġiniro.

¹⁵ Ani'a satauro rana rudanadu Mose goro ġoe'a zu eme'a haġae hunite'e goroġa nunu fahiro. 'Ougadu Iuda azaġa zu mene Iuda azaġa'e Keriso teite tiburanadu vaze izigano tiburaro ebu zeġe nidu'a uniho manoga meiro.

¹⁶ Ani'a satauro rana rudanadu zeġe nidu'a agirotirote'e mae vaġiniro, ebu zeġe aheu'e tibano tibuzadu ze Badi'a teite bare unihoga veize tutuziro.

¹⁷ Mene Iuda azaġa, za'e Badi'a mazaono'o faraunu. Rehano Keriso'a raha 'ahi ovadu zae mazao uniho manoga haramoziro ebu Badi'a uhiġano radiunute'e azaġa, Iuda azaġa mazao zuni haramoziro.

¹⁸ Keriso u'ano Iuda azaġa zu mene Iuda azaġa, emeġe nidu'a'e Vine Zaġoġa tibani'a ibitofeadu Mama vaġe oname'ohe.

¹⁹ E'ano'o za'e izidi'e mene bare avo'a azaġa ga haba 'ahoga'ahogano ragave'ete'e azaġa ra'ohe, rehano Badi'a mone azaġa teite haba tiba azaġa zu Badi'a ne azaġa ra'ohe.

²⁰ Za'e Badi'a'a ogorarote'e neġa heuġa. Apostolo azaġa zu peroveta azaġa'e ne gadoġa heuġa, ebu Keriso Iesu'e ne gadoġa du'e'ete'e hadiġa boro heuġa.

²¹ Keriso'a ane rana ne ġauġa nidu'a tiburu gigane ohone'ohe. Ebu e'e neġa'e ġuhuradu Zuhi'a Boro hau'ete'e kuru neġa zaġoġa ra'ohe.

²² Zae zuni Keriso teite tiburarote'e u'ano, Badi'a'a za'e ane mone azaġa teite tibuzadu ane ne ogoru'ohe. E'e neġa'e Badi'a'a Vine Zaġoġa radu radiu'ete'e haba'a.

3

Paulo'a Iuda Mene Azağa veize Gauiro

¹ Badi'a'a Iuda mene azağa, zae mazao manoğa fureniro 'ahine, eğe'a zi'ohe. Eğe, Paulo'a zae veize Keriso Iesu u'ano ġu'a neġano radiu'ohe.

² Badi'a'a eğe mazao manoğa furenadu zae veize haram'e'te'e gaüġa 'ahi inirote'e za hube hune igiro.

³ Badi'a'a ibite 'u'uru tirote'e ġoe'a eğe mazao rae furenadu e ederiro. E ġoere e'e moneo tahiġa amahi bade mirihiro.

⁴ Zae'a miriho e'e me'odine, Keriso moneo 'u'uru tirote'e ġoe'a'e eğe'a nougenouge zamare'eta'a'e ederi'uma.

⁵ Amahi madaġano'e 'u'uru tirote'e ġoe'a a'e Badi'a'a vase mazao mene rae fureniro. Rehano izidi'e Vine Zaġoġaono'o apostolo azağa zaġoġa zu peroveta azağa zaġoġa mazao rae fureniro.

⁶ U'uru teadu rae furenirote'e ġoe'a'e 'ahi e'e: Iuda mene azağa zuni hari manoğa egadu Keriso Iesu teite tibura'uma. 'Ougine, Iuda mene azağa'e Iuda azağa teite Badi'a'a zinite'e manohugaġa meite'e azaġano re'uma, ebu Iuda azağa teite ahiri tiba re'uma, zu Badi'a'a ġoitorirote'e ġaüġa zeġe teite daini'uma.

⁷ E'e hari manoğa 'ahi haram'e'te'e tuġureġa vazeġano reiro. Badi'a'a eğe mazao manoğa furenadu inirote'e ġahunoneġa idunaġano e gau 'ahi haġae'ohe. E'e ġahunoneġa'e Badi'a'a ane ġiġi'a hina gauadu iniro.

⁸ E'e Badi'a mone azağa bo'aġano niġa o'o'a vazeġa. Ġonaga vazeġa zuni e vitihoga. Rehano Badi'a'a eğe mazao manoğa furenadu gau 'ahi iniro. Gau ahi'e eğe'a Iuda mene azağa mazao Keriso'a manoğa boro hune zini'uma rae ra'ete'e hariġa haram'e'te'e ra'ohe. Keriso mazaono'o meite'e manoġaġa'e ufeta boro 'ahine, emeġe'a me'odoga zu mene idaġa.

⁹ Badi'a'a e'e gaüġa inirota'a'e ġau nidu'a haġairote'e Badi'aġani'a ibite madaġano 'u'uru tirote'e ġaüġani'a nougenouge furerarota'a'e eğe'a vase nidu'a deheru edemazifine ra'ohe.

¹⁰ Eme'e Badi'a'a gauirote'e ibiġa nidu'a horonadu ani zamarone huhuzaġa nunu edere'ohe. E'e moneo, Badi'a'e ekalesia'a adure haba'a zuhi'azi'ete'e viga nidu'a zu inarazeta viga nidu'a mazao ihozoga urate'ohe.

¹¹ Badi'a ura a'e ani'a ġadaheġanono'o iġaiġa uratirote'e ġaüġa. Ebu emeġe Zuhi'a Boro Keriso Iesu'a Badi'a ura e'e hugano fureniro.

¹² Eme Keriso mazao fie'e 'ahine zu ane teite tiburu'e 'ahine, Badi'a'a eme mae ġihifi'uma rae edere hune'ohe. 'Ougadu mene rihau'ena'a, ani vaġe oname'ohe.

¹³ E'ano'o e 'ahi umize'ohe. Eğe'a zae haramozenadu aduga hide'ete'e u'ano zamaze ago zoreno'i. Eğe'a zae veize aduga hide'ete'e u'ano, nize'e ġihi'a re'uma.

Efeso Ekalesia veize Kuraro

¹⁴ Badi'a'a zae mazao 'ouge manoğa haġairo 'ahine, e emeġe Mama mazao obena hina tuġadu kurau'ohe.

¹⁵ Emeġe Mama'a adureo zu rahao vase nidu'a ġabone zenadu ze'e ġabode radiu'ohe.*

¹⁶ Badi'a'a zini'ete'e manoġaġa'e boro bagaġa. E'ano'o Badi'a'a Vine Zaġoġaono'o Badi'a inara hina zae zama inaranoga veize e kurau'ohe.

¹⁷ Ebu zae'a Keriso mazao fie'ete'e u'ano, Keriso'a zae zamao radoga veize kurau'ohe. Ebu ire taġani'a rahao diuġadu kame ġigaru'ete'e teiġe,

* **3:15 3:15** *aniono'o nizenize meiro*

zae'a Badi'a zu vase zamare borofe'ete'e zamaḡano edau gigaranoga veize kurau'ohe.

¹⁸ Zae'a zamarotite'ete'e zamaḡano edau gigaraune, za Badi'a mone azaḡa nidu'a teite Keriso'a zae zamare borofe'eta'a'e ederi'uma. Ani'a zae zamare'eta'a'e boro bagaḡa, a'e faḡa hune, rafaḡa hune, hitaga hune, zu hoe'a hune.

¹⁹ Keriso zamarone nidu'a'e edere hauḡoga mene idaḡa rehano, zae'a Keriso zamarone edere onamoga veize e kurau'ohe. Za Keriso zamarone ederine, Badi'a haḡai nidu'a zae zamao iri'avi'uma.

²⁰ Badi'a'e inaraḡa hina emeḡe bo'aḡano gaue'ohe. E'ano'o ani'e eme'a umine'ete'e ga zamare'ete'e ḡauḡa nidu'a ufeta vitine boro hune rifoga'e idaḡa.

²¹ Ekalesia zamaḡano zu Keriso Iesu teite tiburarote'e zamaḡano iḡaiḡa Badi'a ni mae ḡihinihi, onamo tuḡutuḡu! Amen.

4

Keriso mone Azaḡa'e Tiburanadu Ḡuhure'ohe

¹ Zuhi'a Boro veize gauirote'e u'ano ḡu'a neḡano radiu'ete'e vaseḡa, eḡe, Paulo'a za inare zi'ohe. Za'e Badi'a'a ane mone azaḡa rae huziro 'ahine, ane mone azaḡa haḡaio rado'i.

² Za'e zae'a bare nize mae ovoro'i zu vase mazao haḡaize roḡeno'i. Ebu zamaze obone teadu nabudizeta zamarotite'ena'a, zeḡe ve'oḡa u'ano ago maḡuno'i.

³ Za'e Vine Zaḡoḡani'a zinirote'e unihoḡa manoḡano zae bo'aḡano tiburaro. Uniho manoḡa e'e mene daunifine, inaraze nidu'a hina obone gigano'i.

⁴ Eme, Badi'a mone azaḡa'e ahirife tiba, ebu Vine Zaḡoḡa tibani'a emeḡe zamao radiu'ohe. Badi'a'a zae huzirote'e madaḡano za'e manohuga me'uma rae ḡoitoriro. E'ano'o emeḡe nidu'a manohuga tiba e'e mae ḡihinadu guhine'ohe.

⁵ Zuhi'a Boro Iesu Keriso'e tiba, ebu eme'a mae ḡihine'ete'e hariḡa manoḡa zuni tiba, ebu eme'a meirote'e babatisoḡa zuni tiba.

⁶ Ebu Badi'a zuni tiba. Ani'e emeḡe nidu'a Mama. Ani'e emeḡe nidu'a zuhi'afi'ohe, zu emeḡe nidu'a teite gaue'ohe, zu emeḡe nidu'a zamaḡano radiu'ohe.

⁷ Keriso'a ḡahunone manoḡa rifi'uma rae reirote'e idunaḡano emeḡe tibatiba ḡahunone manoḡa rifiro.

⁸ Keriso'a 'ouge haḡairote'e moneo Buka Zaḡoḡano 'ahige rae ra'ohe, "Ani'a hitana hune haba'a itirotene, iniu oboze tirote'e azaḡa ibitoziro, ebu ane mone azaḡa ḡahunone ziniro."☆

⁹ "Ani'a itiro," rae reirote'e huga'e, ani'e ibite geno haba rahaḡa, raha 'aha ovairo ra'ohe.

¹⁰ Ovairote'e vaseḡa a'e adure haba'a nidu'a vitine'ete'e haba'a hitaga hune itiro. 'Ougadu ani'a haba'ahaba'a nidu'a zamaḡano inaraḡa mae iri'avoniro.

¹¹ Keriso'e ḡahunone nunu vase zinirote'e vaseḡa. Ani'a vase nu'e apostolo azaḡano, nu'e peroveta azaḡano, nu'e hari manoḡa haram'e'ete'e azaḡano, nu'e ekalesia ibitozi'ete'e azaḡano zu ihore azaḡano ohoziro.

¹² Keriso'a 'ouge haḡairota'a'e Badi'a mone azaḡa ruhibadu ze'a ekalesia veize gauifine, ebu Keriso ahiri rae ra'ete'e ekalesiaḡa mae gigane ohonifine ra'ohe.

13 'Ougadu Keriso mazao fie'ete'e zu Badi'a Ubuga faine edere'ete'e zamaḡano emeḡe nidu'a tibura'uma ebu borofe ḡuhuri'uma, ebu Keriso'e ve'oḡani 'ahoga o'o'a reirote'e vazega teige, eme zuni ani teigi'uma.

14 E'ano'o eme'e mene bare tahi'a kome'a rae re'uma. Ḡasi'e sa'u'a aradu mae ḡihuḡihune'ohe ebu zavar'a hudi haganadu ragave'ohe. Rehano eme'e mene ḡasi teigi'uma. Vaze nu'a so'ofihi radu ḡurire ihofine zu ḡuriro ḡoe'a hina so'ofihi reine zuni, eme mene hagar'i'uma.

15 U hena eme'a zamarotite'ena'a zu ḡoere huga ḡoere'ena'a, ḡau nidu'a moneo ufeta ḡuhuradu Keriso teigi'uma. Ani'e ekalesia vadiga.

16 Ekalesia vadiga'e Keriso radu ani'a ze taufe'ohe. Ahiri'e a'u'a zu vinine hina faifaine aunadu kame gigaru'ohe. Ebu ahiri i'aḡa 'ahoga'ahogani'a aneane gau idunaḡano faine gauadu ahiri nidu'a inare bororu'ohe. E'e teige, ekalesia azaḡani'a zamarotite'ete'e zamaḡano bororanadu inare'ohe.

Ḡabone Izigano Rado'i

17 E'ano'o Zuhi'a Boro niḡano e inare zi'ohe. Za Iuda mene azaḡa teige ago bare rado'i. Iuda mene azaḡa'e o'o'a huga zamare'ena'a radiu'ohe.

18 Zamaroneze'e uzaboḡa, mazaḡa teḡaze rirau'ena'a zamaze rinedadu Badi'a ḡoere ederoga'e mene idaḡa. E'ano'o Badi'a mazaono'o are'ete'e ḡaboneḡa'e zeḡe mazao o'o'a.

19 Ze haḡai sau'a haḡae'e rehano, zeḡe'a bare mazagarozaḡa'e aḡu'a. Ze'e ahiri urao haḡai toraga nidu'a mada nidu'a haḡae'ena'a, mene fuḡozadu barebare haḡaihi ra'ohe.

20 Rehano za'e Keriso moneo haḡai 'uguḡa mene ederiro.

21 Za'e Iesuono'o arirote'e ḡoe'a huga idunaḡano, hube hune ani moneo igiro ebu ihore ḡoe'a meiro.

22 Zae'a meirote'e ihore ḡoe'a'e 'ahi e'e: Ibite madaḡano za haḡai sau'a haḡaihi ra'ete'e zamaroneḡa hegotadu radiudo. Zamarone e'e'a zae so'ozadu ruizite'e ibiḡano tutuziro. Haḡaize amahiḡa zu ḡaboneze amahiḡa 'uguḡa mae modo'i.

23 Badi'a Vine'a zamaroneze nidu'a izifoga veize umido'i,

24 ebu vaze izigano rado'i. Vaze iziga'e Badi'a haḡai hegotadu Badi'a ubumao duduḡa hune zu zaḡoḡa hune re'uma.

25 E'ano'o ḡuriro haḡaiḡa modadu nabudize teite hugano ḡoero'i. Mazaḡa eme'e ahiri tibano tiburarote'e azaḡa.

26 Za maḡuno'idene, vaze mazao haḡai sau'a ago haḡao'i. Mada'a 'izema zuburogano maḡunuze hauḡo'i.

27 Diabolo'e zae'a haḡai sau'a haḡaifine ibi 'ahoga vaḡe'ohe, e'ano'o e'e ibiḡani 'ahoga ago hano'i.

28 Iniu ḡonore vazega ro'idene, ḡonore haḡaiḡa ago bare haḡao'i, rehano 'evo'a hina ane'a bare inare gauo'i. 'Ougine, zahara azaḡa veize ḡauḡa ḡahugoga'e idara'uma.

29 Goere sau'a'e zae hebeono'o ago feuno'i, rehano vaze'a urate'ete'e idunaḡano ze inarazi'ete'e ḡoe'a manoḡa da'o ro'i. 'Ougine, ḡoereze igi'ete'e azaḡani'a manoḡa hidi'uma.

30 Za'e Badi'a Vine Zaḡoḡa zama ago mae aduaduno'i. Mazaḡa Badi'a'a Vine Zaḡoḡaono'o za'e ane mone azaḡa rae imoriro, onamo haḡai sau'anono'o zae bohaze buzite'e madaḡani'a ari'uma.

31 Maḡunu, zama ḡugi nunu, ḡihau rotetoga, vaze rae sausaufe'ete'e ḡoe'a, zu vaze sausaufihi ra'ete'e zamaroneḡa nunu, 'uguḡa haḡaiḡa nidu'a mae modo'i.

³² Rehano za'e nabudizeta faifaitito'i zu vetuġatito'i. Keriso u'ano Badi'a'a zae haġai sau'a rae modirote'e teige, zae zuni vase haġaize sau'a rae modo'i.

5

¹ Za'e Badi'a zamarone ubugaubuga, e'ano'o Badi'a haġai hegote rado'i.

² Keriso'a emeġe zamaradu emeġe veize ane bare dibu'iro. A'e Badi'a harote'e ġahunoneġa hohoġa zu dibu'oġa hohoġa. Keriso'a 'ouge haġairote'e teige, zae zuni zamarotite'ena'a, rado'i.

³ Za'e Badi'a mone azaġa 'ahine, daro fu'a ga haġai toraga nunu ga ununu haġaiġa moneo ġoere 'ahoga zuni hebeono'o ago rae fureno'i.

⁴ Ġoere toraga, ġoere kauriġa zu ġiriho ġoe'a sau'a'e zae veize mene manōġa. Za'e Badi'a mazao manōġa tauġi rae ro'i.

⁵ Za 'adi faine edero'i. Daro fu'a ga haġai toraga ga ununu vaseġa mazao'e Keriso zu Badi'a'a zuhi'azi'ete'e zamaġano hidite'e manohugaġa'e o'o'a. Hadi ubumaġa'e ġuriro badi'aġa mazao kurau'ete'e vaseġa.

Agāġano Rado'i

⁶ Vaze'a huga o'o'a ġoe'a hina zae so'oze'ete'e gararo'i. Mazaġa e'e u'ano, Badi'a zama ġugiġani'a ani mene egohau'ete'e azaġa mazao fureru'ohe.

⁷ E'ano'o 'uguġa haġaiġa haġae'ete'e azaġa teite tiburanadu haġai sau'a ago haġao'i.

⁸ Mazaġa za'e ibite uzabo zamaġano radiunu, rehano izidi'e Zuhi'a Boro teite tiburanadu agaġa zamaġano radiu'ohe. E'ano'o za'e agaġa ubugaubuga teige rado'i.

⁹ Agaġa huga'e haġai manōġano, haġai duduġano zu hugano haġae'ete'e haġaiġa nidu'a zamaġano fureru'ohe.

¹⁰ Za'e Zuhi'a Boro'a matu'ite'e haġaiġa faine edero'i.

¹¹ Uzabo zamaġano huga o'o'a haġaiġa haġae'ete'e azaġa gauze teite ago 'auġo'i, rehano haġaize ve'oġa'e rae fureno'i.

¹² Eme'e ze nagini sifu haġae'ete'e haġaiġa moneo rouga zuni maza-garofe'ohe.

¹³ Rehano agaġani'a aganadu ġau nidu'a furenine, e'e huga horone'ohe.

¹⁴ Mazaġa agaġani'a ġau huga nidu'a furene'ohe. E'ano'o eme 'ahige ra'ohe,

"Baze'ete'e vaseġa, evato'i,

ebu rune azaġa bo'aġano iġuno'i,

'ougine, Keriso agaġani'a ġae rana agara'uma."

¹⁵ E'ano'o za'e nougenouge radite'e moneo faifaine ġiano'i. Vaze kauriġa teige ago rado'i, rehano vase huhuzaġa teige rado'i.

¹⁶ Haġai manōġa haġaite'e madaġa nidu'a ago mode tauġo'i, mazaġa izidi madaġa'e sau'ani'a ufeta fureru'ohe.

¹⁷ E'ano'o kauriġa vaseġano ago ro'i, rehano Zuhi'a Boro'a zae maza-ono'o nagini urate'eta'a'e edero'i.

¹⁸ Vaini vuġa ago ufeta gago'i. Ufeta gagine, ġaboneze sausaune huni'uma. Rehano Vine Zaġoġa'e zae zamao iri'avifine umido'i.

¹⁹ Salamo zu Badi'a nigune'ete'e badaġa zu vine mone badaġa hina ġoretito'i, ebu zamaze nidu'a hina bada ma'ena'a Zuhi'a Boro niguno'i.

²⁰ Ġau nidu'a moneo iġaiġa emeġe Zuhi'a Boro Iesu Keriso niġano Badi'a emeġe Mama mazao manōġa tauġi ro'i.

Ize zu Inudeze

²¹ Za'e Keriso ġubane'ena'a egohau'e 'ahine, nabudizeta zuni egotito'i.

²² Hahu roḡaeḡaroḡaeḡa, za'a Zuhi'a Boro ḡoere egohau'ete'e teige, ize ḡoere egozeno'i.

²³ Mazaḡa Keriso'a ekalesia vadiga ra'ete'e teige, ize'e inudeze vadiga ra'ohe. Ekalesia'e Keriso ahiri ebu Keriso'e ekalesia ḡabozirote'e vazega.

²⁴ E'ano'o ekalesia'a Keriso ḡoere egohau'ete'e teige, inudeze'e ḡau nidu'a moneo ize ḡoere egozini huni'uma.

²⁵ Hahu ohozeḡaohozeḡa, Keriso'a ekalesia zamaradu ekalesia veize ḡaboneḡa ahetirote'e teige, inudeze zamare borofo'i.

²⁶ Keriso'a ḡaboneḡa ahetirot'a'e ekalesia dehezadu ze mae zaḡozaḡifine ra'ohe. A'e vu hina vuzu'ete'e heuḡa, ebu Keriso'a ane ḡoere hina ze deheziro.

²⁷ Ane'a torare ga sau'a ga ve'oḡani 'ahoga o'o'a rae ra'ete'e ekalesiaḡa manoḡa tauḡi ane zamao mae ohonifine, ḡaboneḡa ahetiroti. 'Ougadu ekalesia'e Badi'a ubumao zaḡoḡa zu ve'oḡa o'o'a rouga uratiro.

²⁸ Keriso'a ekalesia zamaradu zeḡe veize ḡaboneḡa ahetirote'e teige, hahu ohoze'e ahirize zamare borofe'ete'e teige inudeze zamare borofi'uma. Inuga zamare borofe'ete'e ohozeḡa'e ane bare zamare borofe'ete'e heuḡa.

²⁹ Iniu ane'a bare ahi'a he'ehe'ene'ete'e vazega'e o'o'a. Vaze nidu'a ahirize ḡubune'ohe zu taufe'ohe. A'e Keriso'a ekalesia veize 'ouge haḡae'ete'e teige'ohe,

³⁰ mazaḡa eme'e Keriso ahiri i'aḡai'aḡa.

³¹ Buka Zaḡoḡano 'ahige ra'ohe, "E'ano'o ohoze'e vi'a moga modadu inuga teite tibura'uma ebu anianine'e ahiri tiba re'uma."☆

³² U'uru tirote'e ḡoe'a e'e huga'e ufeta boro 'ahine, ederoga'e riḡa. Rehano e Keriso zu ekalesia moneo e'e ḡoe'a zi'ohe.

³³ Rehano hahu ohozeḡaohozeḡa, zae tibatiba'e zae bare zamare borofe'ete'e teige, inudeze zamare borofo'i, ebu inudeze zuni ize gubazo'i.

6

Tahi'atahi'a zu Nanu Mama

¹ Tahi'atahi'a, za'e Zuhi'a Boro Keriso mone azaḡa radu vize moze egozeno'i, mazaḡa a'e haḡae hunite'e haḡaiḡa duduḡa.

² Buka Zaḡoḡano 'ahige rae ra'ohe, "Vi'u mogo gubazo'i."☆ Goro ḡoe'a a'e goro ḡoe'a gaubanana bo'aḡano Badi'a ḡoitore ḡoe'a meirote'e goroḡa ḡoe'a ibi'a.

³ Ḣoitore ḡoe'a a'e 'adi e'e, "Ḣa vi'u mogo gubazine, ḡaboneḡo nidu'a zamaḡano manoḡa hidi'uma, zu raha 'ada faḡa radi'uma."☆

⁴ Nanu mama nidu'a, za'e ubudeze zama ago mae ḡugizo'i, rehano Zuhi'a Boro ḡoere ihozo'i zu sinasinazo'i.

Tuḡure Azaḡa zu Zuhi'aze

⁵ Tuḡure azaḡa, za'e raha 'ada zuhi'aze gubaze'ena'a zu rihoze'ena'a, zamaze nidu'a hina zuhi'aze egozeno'i. Zae'a Keriso egohau'ete'e teige, zuhi'aze mazao 'ouge haḡao'i.

⁶ Zuhi'aze'a zae niguzifine ze zae ḡiaze'ete'e zamaḡano da'o ago gauo'i, rehano Keriso tuḡure azaḡa radu zamaze nidu'a hina Badi'a ura haḡao'i.

⁷ Mene vase veize, rehano Zuhi'a Boro veize gaue'ete'e teige matu'e'ena'a, zuhi'aze veize gauo'i.

⁸ Mazağa za edeğa, vase'a nagi hağai manoga hağaine, ani'e tuğure vazega ga mene tuğure vazega rehano, Zuhi'a Boro'a e'e naega ha'uma.

⁹ Zuhi'a azağa, zae tuğure azağani'a zae veize faine gaue'ete'e teige, zae zuni tuğureze azağa mazao manoga hağao'i. Aduga zini'uma rae raena'a, ago rozo'i. Mazağa za edeğa, zae Zuhi'a Boro zu zege Zuhi'a Boro'e tiba radu ani'e adureono'o giazee'ohe, zu Zuhi'a Boro'e vase mazao mene inahe'ohe.

Diabolo teite Utite'ete'e Ibiğa

¹⁰ Gonagano ege'a zi'ohe. Zuhi'a Boro teite tiburanadu ani gigi'a boro hina inaro'i.

¹¹ Badi'a uti dabuağa nidu'a vidano'i. 'Ougine, za'e Diabolo so'oso'o goe'a biradu edau gigara'uma.

¹² Mazağa eme'e vase teite mene utite'ohe, rehano raha 'adi zuhi'ani'ete'e vineğa sau'a, inara boroğeta vineğa sau'a, raha 'adi uzaboga zuhi'ani'ete'e vineğa sau'a, zu adure haba'ano vine sau'a nidu'a teite utite'ohe.

¹³ E'ano'o Badi'a'a zini'ete'e uti dabuağa nidu'a vidano'i. 'Ougine, sau'a madağani'a arine, za'e agire gauga teite utite'ena'a edau gigara'uma, ebu utite onamo gonaga meirote'e garugano zuni za 'ize edau gigaru radi'uma.

¹⁴ E'ano'o uti dabuağa vidanadu edau gigarano'i. Goere huga obone gigano'i. A'e uti azağani'a gaba'izeo mini hina ute'ete'e heuğa. Hağai duduğa hağao'i. A'e u'uni bire'ete'e gauga vidau'ete'e heuğa.

¹⁵ Vase'a Badi'a teite unihifine hari manoga haramoga ruhibo'i. A'e odazeo tamaka hağae'ete'e heuğa.

¹⁶ E'e nidu'a rana ragate Badi'a mazao fio'i. A'e ahiri bire'ete'e gauga obone'ete'e heuğa. Fie'ete'e u'ano, sau'a gauga, Satani'a veğade'ete'e auriğa ire roga duhugağeta nidu'a vinoga idara'uma.

¹⁷ Ebu Badi'a'a zae gabozirota'a'e zamare rado'i. A'e uti karağağa hağadu vadini bire'ete'e heuğa. Ebu Badi'a goere mo'i. A'e Vine Zağogani'a rifirote'e benisiğa heuğa.

¹⁸ Mada nidu'a Vine Zağogani'a ibitozi'ete'e zamağano gau nidu'a veize umide'ena'a, kurano'i. 'Ouge hağaoga veize izidiono'o onamo gonagano tohutohe'ena'a, Badi'a mone azağa nidu'a veize iğağa kurau'eno'i.

¹⁹ Ebu ege veize zuni kurano'i. Ege'a haramihi rae ra'ete'e madağa nidu'a Badi'a'a ane goere enadu e mene rihau'ena'a, 'u'uru tirote'e hariğa manoga rae furenoga veize kurano'i.

²⁰ Ege'a hari manoga haramifine Keriso'a tuğuihiro. E'e u'ano, e izidi gu'a neğano radiu'ohe. E'ano'o ege'a harami hunite'e goe'a mene rihau'ena'a, haramifine kurano'i.

Gonaga goe'a

²¹ E Tukiko zae vağe tuğune'ohe. Ani'e emeğe zamarone nego, zu zamağa nidu'a hina Zuhi'a Boro gau hağae'ete'e tuğureğa vazega. Ani'a ege hari nidu'a me'odozenadu zae zuni ege'a 'adao nougenouge radiu'ete'e zu nagini hağae'eta'a'e ederi'uma.

²² E'e veize, ani zae vağe tuğune'ohe. 'Ougadu ani'a eme'e nougenouge radiu'ete'e ihozi'uma zu zae inarazi'uma.

²³ Badi'a emeğe Mama zu Zuhi'a Boro Iesu Keriso'a ekalesia azağa mazao zama roğega zini'eno'i, ebu zae'a fie'ete'e'a ufeta gigaranoga veize zu zamarotitoga veize danazo'i.

²⁴ Badi'a'a emeğe Zuhi'a Boro Iesu Keriso iğağa zamare borofe'ete'e azağa nidu'a mazao manoga furene'eno'i.

Filipo

Filipo Ekalesia mazao Paulo'a Mirihirote'e So'ağa Ihore Ġoe'a

So'a 'ahi'e Paulo'a Roma ġu'a neġano mirihiro. Ani'e ibite Filipo zamaġano mada nu radiunu. Filipo'e Makedoni'a haba'ano ne boro 'ahoga, ebu Paulo'a ohonirote'e dubuġa ibi'a. Filipo ekalesia azaġani'a Paulo veize hadi nu nu'oniro ebu Epafura'a odohe onamadu Paulo haro. E'e moneo Paulo'a zeġe mazao manoga tauġi reihi radu so'a 'ahi mirihiro. Ani'e ġu'a neġano radiunu rehano, matu'iro zu zeġe zuni Iesu u'ano iġaġa matu'i'uma rae ziro. Ebu Iesu teite tiburanadu ihore ġoe'a huga mae ġihine hune'ete'e moneo, zu zamaze tibano gaue'ete'e moneo, zu aduga zamaġano zamaze obone gigane'ete'e moneo ihoziro. Ekalesia bo'aġano vase nu ebu ġuriro ihore azaġani'a Paulo rae sausauninu rehano, ani'e apostolo vazega huga radu Iesu mazao fie'ena'a, ane gau 'aune haġai'uma rae reiro.

¹ Eġe, Paulo'e Timoteo teite so'a 'adi mirihe'ohe. Badi'a'a eġe zu Timoteo'e Keriso Iesu tuġure azaġano ohofiro. So'a 'adi'e Filipo zamaġano Keriso Iesu teite tiburanadu Badi'a mone radiu'ete'e azaġa nidu'a ebu ekalesia ibitozi'ete'e azaġa zu diakono azaġa veize mirihe'ohe.

² Badi'a emeġe Mama zu Zuhi'a Boro Iesu Keriso'a zae mazao manoga zu zama roġega zini'eno'i.

Filipo Ekalesia u'ano Badi'a mazao Manoga Tauġi Ra'ohe

³ Eġe'a zae zamare'ete'e madaġano iġaġa eġe Badi'a mazao manoga tauġi ra'ohe.

⁴ Ebu eġe'a zae nidu'a veize kurau'ete'e madaġano iġaġa matu'e'ena'a, kurau'ohe.

⁵ Mazaġa zae'a hari manoga ġadahe mae ġihinirote'e madaġanono'o onao izidi, hari manoga haramoga veize eġe teite tiburu gaue are'ohe.

⁶ E hube hune edeġa, zae bo'aġano gau manoga ġadahirote'e Badi'aġani'a e'e gauga haġae haugi'uma, onamo Keriso Iesu'a bare ari'uma.

⁷ Za'e eġe zamao iġaġa radiu'ohe. E'ano'o eġe'a zae nidu'a mazao 'ahige zamare'eta'a'e duduġa. Mazaġa zae nidu'a'e Badi'a'a inirote'e gauga eġe'a haġaoga veize danahe arinu. E ġu'a neġa 'ada radiu'ete'e zamaġano zuni, kotao hari manoga birirote'e madaġano zuni, ebu hunio hari manoga'e mene tugahe harame inarinate'e madaġano zuni danahiro.

⁸ Keriso Iesu'a zae zamare borofe'ete'e teige, e zae nidu'a zamare hune'ohe. Eġe ġoere 'ahi'e huga rae Badi'a'e edeġa.

⁹ Za zae'a bare zamarotite'ete'e'a bororu onamoga veize e kurau'ohe. 'Ouge zamarotite'ena'a, Badi'a moneo ufeta ederoga zu nagini'e duduġa ga ve'oġa ederoga veize kurau'ohe.

¹⁰ A'e, zae'a nagini'e ufeta manoga rae ederoga veize, zu zamaze deheġano ebu ve'oġa o'o'ano radoga onamo Keriso'a bare arite'e madaġa veize ra'ohe.

¹¹ Ebu hena zae'a Iesu Keriso'a zini'ete'e haġaġa duduġa borofe hirivadu Badi'a ni mae ġihinoga zu nigunoga veize kurau'ohe.

Paulo mazao Fureru'ete'e Adugaġa u'ano Hari Manoga'ni'a Bororaro

¹² Nego nabudi, za'e 'adi ederoga e urate'ohe. Ege mazao fureru'ete'e adugaḡani'a hube hune hari manoga'a bororanoga veize danahiro.

¹³ E'ano'o Keriso u'ano, ege'a ḡu'a neḡano radiu'eta'a'e Roma kiniḡa neḡa ḡiane radiu'ete'e uti azaḡa nidu'a zu vase nidu'a edere ḡouriro.

¹⁴ E ḡu'a neḡano radiu'e rehano edau gigaru'e 'ahine, Zuhi'a Boro mone nego nabudi bo'aḡano ḡehaḡani'a ufeta inaradu mene rihau'ena'a, Badi'a ḡoere ufeta inare harame'ohe.

¹⁵ Vaze nu'a ege u'ano ahiahi ma'ena'a zu rotetite'ena'a, Keriso hariḡa harame'ohe. Rehano vase nu'e zama manoga hina harame'ohe.

¹⁶ Zama manoga hina harame'ete'e azaḡa'e ege zamare borofadu harame'ohe, mazaḡa ze edeḡa, e hari manoga biroga veize Badi'a'a e ḡu'a neḡa 'adao mae ohohiro.

¹⁷ Rehano ahiahi ma'ena'a zu rotetite'ena'a harame'ete'e azaḡa'e nize boro reihi radu Keriso hariḡa harame'ohe. Ze zama nidu'a hina mene harame'ohe, rehano ege'a ḡu'a neḡano radiu'ete'e zamaḡano aduga ragate ini'uma rae zamare'ohe.

¹⁸ A'e ahiḡa! Ze zamaze ve'oḡano ga hugano harame'eta'a'e mene ḡau boro, rehano ibi nunuo Keriso hariḡa harame'eta'a'e manoga. E'e u'ano e matu'e'ohe.

Hube, e 'au'aune matu'i'uma.

¹⁹ Mazaḡa e edeḡa, zae'a ege veize kurau'e 'ahine zu Iesu Keriso Vine'a danahe'e 'ahine, e'e Badi'a'a ḡu'a neḡanono'o mae buhi'uma.

²⁰ E'e hube hune 'ahi urate hune'ohe zu guhine radiu'ohe. Ege mazao nagini'a fureraune zuni, e'e mene mazagarohi'uma, rehano e mene hune rihau'ena'a, inare ḡoeri'uma. Ebu e ḡabode radiune ga rudaune zuni, ibite teige izidi zuni ege ḡabone nidu'a zamaḡano iḡaiḡa Keriso niguni'uma.

²¹ Mazaḡa e Keriso veize ḡabode radiu'ohe, ebu rudaune zuni manoga.

²² Rehano ege'a ḡabode radiune, e Keriso veize gau manoga ufeta haḡai'uma. E'ano'o e aḡu'a, no'e ibiḡano onamine manoga.

²³ E zamaronehe aheu bo'aḡano asitu radiu'ohe. E raha 'adi modadu Keriso teite radihi ra'ohe. 'Ougine ufeta manoga tauḡi.

²⁴ Rehano e raha 'adao radiu'ete'e zae'a ufeta urati'uma.

²⁵ E 'ouge zamare hune'ete'e u'ano, e edeḡa, e zae nidu'a teite radiu'ena'a, zae'a fie'ete'eano'o ufeta ḡuhuroga veize zu ufeta matu'oga veize danazi'uma.

²⁶ 'Ougadu ege'a bare amine, za'e ege u'ano Keriso Iesu nigune'ena'a, matu'e ruda'uma.

²⁷ Ḡoere boro tiba'e 'ahi e'e: Za, Keriso hari manoga mae ḡihine'ete'e vazeḡa haḡaiḡano da'o rado'i. 'Ougine, ege'a ḡiazi amine ga haba faḡanono'o harize igine, za'a zamaze tibunadu edau gigaru'ete'e ederi'uma, ebu hari manoga mae ḡihinoga veize zamaze tibano utite'ete'e ederi'uma,

²⁸ ebu zae'a zae agirozi'ete'e azaḡa mene hune rihoze'ete'e ederi'uma. Zae'a 'ouge haḡadu zae agire azaḡa'e Badi'a'a ruizite'e ebu za'e ḡabozite'e ze ihoze'ohe. Badi'a'a 'ouge haḡai'uma.

²⁹ Badi'a'a Keriso veize haḡae'ete'e gauḡa manoga zae ziniro. A'e mene Keriso mazao fie'ete'e da'o, rehano Keriso u'ano aduga zuni hide'ete'e ra'ohe.

³⁰ Za'e ege'a haḡae'ete'e utiḡa idane haḡae'ohe. Za ege'a agire azaḡa teite utite inarrote'e horoniro ebu ege'a utite inare'ete'e izidi zuni igi'ohe.

2

Keriso'a Niğa Mae Ovoirote'e teige Nize Mae Ovoro'i

¹ Za Keriso teite tiburanadu inare'ehe? Keriso'a zae zamaradu namize'ehe? Za Vine Zağoğa teite unihe'ehe? Za vase mazao manoga hağae'ehe zu vetuğazi'ehe?

² Za 'ouge rado'idene, zama tiba mo'i, zu zama tibano zamarotito'i, zu zama tibano tiburru gauo'i. 'Ouge hağadu ege matu'u ufeta borofono'i.

³ Gau nidu'a zamağano zae manoga da'o ago vağo'i, zu nize ago mae ito'i, rehano zae'a bare nize mae ovoe'ena'a, vase 'ahoga'ahoga'e ufeta manoga ebu zae vitizoga rae zamaro'i.

⁴ Za zae ura da'o ago zamaro'i, rehano vase ura zuni zamaro'i.

⁵ Zae hağai'e Keriso Iesu'a hağaidote'e hağaiğa teigo'i.

⁶ Keriso'e Badi'a irağa teite idağa rehano,
Badi'a teite idaru'ete'e niğa boro meiro rae mene zamariro,
zu zamarone 'uguğa mene gigaru oboniro.

⁷ Ebu niğa boro modadu
tuğure vazega irağa meiro,
zu vase teigiro.

⁸ Ebu ani'e vase irağano fureraro,
zu ane'a bare niğa mae ovoiro,
zu Badi'a egoharo onamo rudaro,
zu satauro rana zuni rudaro.

⁹ E'ano'o Badi'a'a ani mae ġihinadu hitana huneo ohoniro,
ebu ni 'ahoga'ahoga nidu'a vitine'ete'e niğa boro haro.

¹⁰ 'Ougadu adureo, rahao zu raha 'u'uğano radiu'ete'e ġauğa nidu'a,
Iesu ni zamao obenaze hina ġuğuri'uma,

¹¹ ebu ġau nidu'a hebeze hina
Iesu Keriso'e Zuhi'a Boro rae furenadu,
Badi'a emeğe Mama ni mae ġihini'uma.

Rahao Buzuva teige Agarano'i

¹² E'ano'o ege zamarone nego nabudi, zae'a ege ġoere iğaiğa egoharote'e teige, rihau rudau'ena'a,* ġabone hidite'e ibiğano 'aune inare gauo'i. Mene ege'a zae teite radiu'ete'e zamağano da'o, rehano izidi ege o'o'ano zuni ege ġoere ufeta egohau'ena'a, inare gauo'i.

¹³ Mazağa zae'a Badi'a ura hağaoga uratifine zu e'e hağae hunifine Badi'a'a zae zamao gaue'ohe.

¹⁴ Mağunu ġoe'a ra'ena'a zu ta'irote'ena'a, ġau nidu'a ago hağao'i.

¹⁵ 'Ougine za'e ve'oğa o'o'a zu deheğa re'uma, ebu izidi ega, hağai ve'oğa zu sau'a azağa bo'ağano, ve'oğani 'ahoga o'o'a radu Badi'a ubugaubuga re'uma. 'Ougine za'e raha 'adao buzuva teige agara'uma.

¹⁶ Ģabone ġoe'a obone gigan'o'i. 'Ougine, e Keriso'a bare arite'e madağano, ege'a zae veize mene foure gaue durirote'e moneo niguni'uma.

¹⁷ Zae'a fie'ete'e u'ano za zae ġabone Badi'a dibu'ohau'etene, vaini vuğa be'une'ete'e dibu'oğa teige e ruhe zae rana be'unine zuni, matu'i'uma ebu zae nidu'a teite matu'i'uma.

¹⁸ E'e teige, zae zuni matu'o'i zu ege teite matu'ih.

Timoteo zu Epafrodito

¹⁹ Zuhi'a Boro Iesu urao e'a Timoteo zae vağe ġarihe tuğunoga urate'ohe. A'e ani mazaono'o zae hari egadu ege zuni inaroga veize ra'ohe.

* 2:12 2:12 rereru'ena'a

²⁰ Ani'a za'e manoga ga mene'e hube hune zamare'ohe. Ege mazao ani heuga vazegani 'ahoga o'o'a.

²¹ Vaze nidu'a'e Iesu Keriso ura haoga'e mene zamare'ohe, rehano zege ura haoga da'o zamare'ohe.

²² Rehano za edega, Timoteo'e vaze manoga. Moga teite gaue'ete'e ubuga teige, ani'e hari manoga haramoga veize ege teite gauiro.

²³ E'ano'o ege mazao nagini'a fureratite'e ederine, garihe fase ani zae vage tugunihi ra'ohe.

²⁴ Ebu ege zuni zae vage garihe ami'uma. E'e ibiga'e Zuhi'a Boro'a bohani'uma rae e hube hune zamare'ohe.

²⁵ Epafrodito'e ege nego, zu ege teite tibururu gaue'ete'e vazega, zu hari manoga veize ege teige tibururu utite'ete'e vazega. Ani'e zae'a ege u'a tugunadu ege mazao ferefirote'e gauga nunu danahiro. Rehano e hube hune Epafrodito zae vage bare tuguni'uma rae zamare'ohe.

²⁶ Mazaqa ani zae nidu'a giazihiradu zamare hune'ohe, ebu zae'a ani uginirrote'e igiro 'ahine, zamaqani'a adudu'ohe.

²⁷ Hube hune ani ugi boro'a madu nariga rudaro. Rehano Badi'a'a vetuganeadu fainiro. Mene ani da'o, rehano ege zuni vetugaheadu ege aduga rana aduga 'ahoga mene bare ragatiro.

²⁸ E'ano'o e ani garihe zae vage tugunihi rae ufeta inare'ohe. 'Ougine, za ani bare horonadu matu'i'uma zu ege zama'a adudu'ete'e'a ufira'uma.

²⁹ E'ano'o za'e matu'e rudau'ena'a, Zuhi'a Boro nigano ani mae zouno'i, ebu ani heuga azaqa gubazo'i.

³⁰ Mazaqa ani'e Keriso gau u'ano nariga rudaro, ebu zae'a e danahoga'e mene idararrote'e madaqano ani danahoga veize gaboneqa nariga ahetro.

3

Gau Boro'e Keriso

¹ Gonagano, ege nego nabudi, Zuhi'a Boro teite tiburanadu matu'o'i. E goere e'e barebare zae veize mirihe'eta'a'e ege mazao mene gau boro, ebu e 'ouge za danazadu zae biri'uma.

² Butu guniqa heuga azaqa, sau'a haqa'ete'e azaqa, zu modare vari'adu ahiri rana iguri haqao'i rae te'ote'oze'ete'e azaqa giazao'i.

³ Eme'e hube hune ahiri rana iguri haqa'ete'e azaqa. Mazaqa eme'e Badi'a Vine'a ibitofeadu kurau'ohe, zu Keriso Iesu teite tiburanadu matu'e'ohe, zu vaze ahiri hina gau 'ahoga haqadu gabone hidi'uma rae ra'ete'e mene hune mae gihine'ohe.

⁴ Hube, ege zuni ahirihe moneo mae gihihoga'e idaqa. Vaze 'ahogani'a ahi'a gauga moneo mae gihinoga'e idaqa rae zamarine, ege zuni ufeta mae gihih'i'uma zu e'e vitinoga.

⁵ E fureranadu mada fu'o ugidu fare meirotene, ahirihe rana iguri haqairo. E'e Isaraela vazega, zu Beniamini urabo vazega, ebu huga Heberu mariga. Mose goro goe'a moneo'e e Farisea vazega radu Mose goro goe'a faifaine hegotido.

⁶ Badi'a veize inare gauhi radu ekalesia sausauido. E Badi'a ubumao duduqa rae rouga veize Mose goro goe'a hegotido zu ve'oga 'ahoga mene haqairo.

⁷ E'e madaqano'e 'uguqa nidu'a'e ege veize manoga tauqi rae zamariro, rehano izidi'e Keriso u'ano a'e huga o'o'a rae zamare'ohe.

⁸ Mene e'e da'o, e bare 'ahige ra'ohe. Ege Zuhi'a Boro Keriso Iesu moneo edere'eta'a'e gau boro bagaqa. E'e u'ano, e ege gau nidu'a'e huga o'o'a rae

zamare'ohe. E Keriso u'ano, gau nidu'a modiro ebu 'uguğa gauğa nidu'a'e busi rae zamare'ohe. 'Ougadu e Keriso mone vazega reiro,

⁹ zu ane teite tiburaro, zu Badi'a ubumao duduğa rae reiro. E ege inarao Mose goro goe'a hegotadu Badi'a ubumao duduğa rae mene ra'ohe, rehano Keriso mazao fie'ete'e u'ano Badi'a ubumao duduğa rae ra'ohe. E'a fie'ete'e u'ano, Badi'a'a e'e duduğa rae ra'ohe.

¹⁰ E Keriso ederihi, zu ani'a runeono'o bare gabodirote'e gigi'ağa ederihi, zu ani'a hidirote'e adugağa'e ege zuni hidadu ani'a rudarote'e teige ege zuni rudatihu ra'ohe.

¹¹ 'Ougadu e rune azağa bo'ağano bare gabodite'e mae gihine'ena'a, guhine'ohe.

Keriso teige Ve'oğa O'o'a Vazega reifine Dure Oname'ohe

¹² E 'uguğa nidu'a amahi hağae hağiro rae mene ra'ohe, ebu zuni e Badi'a ubumao amahi ve'oğa o'o'a vazega reiro rae mene ra'ohe, rehano e 'ouge hağaoga veize inare dure'ohe. Mazağa Iesu'a e ane mone vazega reifine obohe tiro.

¹³ Nego nabudi, e ege'a bare Keriso teigiro rae 'ize mene zamare'ohe, rehano ege'a 'ahi da'o hağae'ohe: E garuni moneo hağairote'e gağa ağutu modadu zama mone gağa mougaveize inare dure'ohe.

¹⁴ E Keriso hune teigoga veize inare dure'ohe, ebu hena gonagano Badi'a'a e'e naega ini'uma. E'e naega'e Badi'a'a Keriso Iesu u'ano ege huhadu adure zamahe iti'uma.

¹⁵ Emege nidu'a'e vine moneo guhure idararote'e azağa, e'ano'o de'uge zamari'uma. Ebu zae bo'ağano vaze nu'a nufe zamarine, e'e zuni Badi'a'a deheru ihozi'uma.

¹⁶ Gau boro'e 'adi e'e: Emege'a hegote are'ete'e goe'a huga idunağano hağae onami'uma.

¹⁷ Nego nabudi, ege tuhutuhuho'i, zu emege'a zae ihozirote'e ibiğa idunağano radiu'ete'e azağa faine giazo'i.

¹⁸ Mazağa vaze gehağani'a Keriso'a satauro rana rudarote'e agirohau'ena'a radiu'ohe. E'e moneo e ibite gae gehağa zae me'odoziniro, ebu izidi zuni nihe vuğani'a sore'ena'a bare zi'ohe.

¹⁹ Gonagano Badi'a'a ze ruizi'uma. Ahirize ura'e zege badi'a radu ze e'e hegote radiu'ohe, zu zege mazagaro hağaiğa'e mae gihine'ohe ebu raha gağa da'o zamare'ohe.

²⁰ Rehano emege radone haba'a'e adureo. Ebu e'eano'o arite'e Zuhi'ağa Boro Iesu Keriso, emege gabofi'uma vazega guhine radiu'ohe.

²¹ Ani'e gau nidu'a ane 'u'uğano zuhi'azoga idaru'ete'e inarağa meiro. E'e inarağa hina rudatite'e ahirife'e ane ahi'a gihi'a hune teige mae nufi'uma.

4

¹ E'ano'o ege nego nabudi, Zuhi'a Boro teite tiburanadu edau gigarano'i. E zae zamare borofe'ohe zu giazihi ra'ohe. Za'e ege matu'ohi'ete'e azağa, zu kini vadiga adiriğa teige ege'a niguze'ete'e azağa.

Iradugu Goe'a

² Euodia zu Sinitike, e zae mazao umide'ohe. Za'e Zuhi'a Boro mone azağa 'ahine, zamaze tibuno'i.

³ Zama nidu'a hina ege teite tiburu gaue'ete'e vazega, gae mazao umide'ohe. Gae'a rogae aheu e'e danazo'i. Rogae aheu a'e hari manoga haramoga veize ege teite inare gaudio, ebu Kelemenito zu ege teite

gauirote'e azağa nunu teite gaudio. Nize'e Badi'a'a iniu ġabone zinite'e azağa nize mirihirote'e bukaġano mirihiro.

⁴ Zuhi'a Boro teite tiburanadu iġaiġa matu'o'i. E bare zi'ohe, matu'o'i.

⁵ Zae'a vaze mazao roġeru haġae'ete'e vaze nidu'a ihozo'i. Zuhi'a Boro'e nariga are'ohe.

⁶ Ġauni 'ahoga moneo zamaze ago adudano'i, rehano ġau nidu'a moneo kurano'i zu umido'i. Badi'a mazao manoġa tauġi ra'ena'a, zae ura ani mazao umido'i.

⁷ 'Ougine, zae'a Keriso Iesu teite tiburanadu Badi'a zama roġeġani'a zamaze zu zamaroneze taufi'uma. Zama roġeġa a'e ufeta boro radu vazeni 'ahoga zuni e'e moneo ederoga'e mene idaġa.

⁸ Nego nabudi, ġonagano 'ahiguġa haġaiġa zamaro'i. A'e ġau nidu'a hugano haġae'ete'e, gubatite'ete'e, haġai duduġa, haġai deheġa, vaze'a matu'e'ete'e haġaiġa zu mae ġihine'ete'e haġaiġa ra'ohe. Nagi haġai manoġa tauġi ga vaze'a nigunite'e haġaiġa manoġa horono'idene, de'eguġa moneo zamaro'i.

⁹ Zae'a eġe mazaono'o ederirote'e zu meirote'e zu igirote'e zu horonirote'e ġauġa nidu'a ġaboneze zamaġano haġae'eno'i. 'Ougine, zama roġeġa rifi'ete'e Badi'aġani'a zae teite radiu'e'uma.

Paulo'a Filipo Azaġa mazao Manoġa Tauġi ra'ohe

¹⁰ E'e Zuhi'a Boro mazao manoġa tauġi ra'ena'a, matu'e rudau'ohe, mazaġa mada faġa enogano za bare eġe zamare'ete'e zamaroneġani'a fureraro. Hube hune za'e e zamarinu rehano, e'e ihohite'e ibiġa mene hidiro.

¹¹ E ġau nu'a ferehe'ete'e u'ano 'ahige mene ra'ohe, mazaġa e ederiro, nagi ġauġani'a ferehe'e ga mene, e idaġa da'o ra'ohe.

¹² E ġau o'o'a zamaġano radiu'ete'e radoneġa ga ġau ġehaġa zamaġano radiu'ete'e radoneġa edere'ohe. Radone nagiga zamaġano zuni e'e idaġa da'o rae ra'ena'a, radiu'ete'e ibiġa e ederiro. Isihe mini'ete'e ga vinihe'ete'e ga ġauhe ġehaġaheta ga ferehe'ete'e zamaġano zuni e'e idaġa da'o ra'ohe.

¹³ Eġe inarahi'ete'e vazegħa u'ano, e ġau nidu'a haġaoga idaġa.

¹⁴ Rehano e 'ada aduga hide'ete'ea, zae'a danahirota'a'e manoġa tauġi.

¹⁵ Filipo ekalesia azaġa, za edeġa, e hari manoġa haramirote'e madaġa ġadaheġano zae haba Makedoniaono'o iġunirotene, ne 'ahoga'ahoga ekalesia azaġa'e ġauni 'ahoga eġe teite mene dainiro zu mene danahiro, rehano za Filipo ekalesia azaġani'a da'o danahiro.

¹⁶ Eġe'a Tesalonika zamaġano radiunute'e madaġano zuni, ġau'a ferehirotene zae'a eġe ura ġauġa barebare tuġuriro.

¹⁷ E'e zae mazaono'o ġahunone mouga mene urate'ohe, rehano zae'a danahadu Badi'a'a e'e naeġa borofe zenoga e urate'ohe.

¹⁸ E'e zae mazaono'o ġau nidu'a meiro. A'e eġe ura vitine ufeta boro багаġa. Zae'a eġe veize tuġurirote'e ġahunoneġa Epaforodito'a odohe aradu izidi ġauhe'a ġeharu idararo. Zae'a tuġurirote'e ġahunoneġa'e Badi'a hau'ete'e dibu'oġa hohoġa. A'e Badi'a'a mae ġihine'ete'e zu Badi'a matu'ohau'ete'e dibu'oġa.

¹⁹ Eġe Badi'a ġau'e ġehaġa багаġa. Zae'a Keriso Iesu teite tiburaro 'ahine, zae mazao nagini'a fereze'ete'e nidu'a Badi'a'a zini'uma.

²⁰ Badi'a, emeġe Mama niġa mae ġihinihi, onamo tuġutuġu. Amen.

Uhiu Ġoe'a Ġonaga

²¹ Keriso Iesu mone azaġa nidu'a mazao eġe uhiu ġoe'a tuġuro'i. Ekalesia nego nabudi eġe teite 'ada radiu'ete'e'a uhiu ġoe'a tuġure'ohe.

²² 'Adao Badi'a mone azaḡa nidu'a zae mazao uhiu ḡoe'a tuḡure'ohe. Zeḡe bo'aḡano Roma kinīḡa neo radiu'ete'e azaḡani'a ufeta uhiu ḡoe'a tuḡure'ohe.

²³ Zuhi'a Boro Iesu Keriso'a zae vine mazao manōḡa furenozini'eno'i.

Kolose Kolose Ekalesia veize Paulo'a Mirihirote'e So'ağa Ihore Ġoe'a

So'a 'ahi'e Paulo'a Roma zamağano ġu'a neğano Kolose ekalesia veize mirihiro. Kolose'e Asia haba'ano ne boro 'ahoga. Tasika zu Onesimo'a so'a 'ahi odohe onamiro. Paulo'a ibite Kolose ekalesia vağe mene onamiro, rehano Epafara'a zeğe vağe onamadu barirotene zeğe hari Paulo me'odoharo. Zeğe bo'ağano ġuriro ihore azağani'a ekalesia tutuze ve'one ihoze'ete'e Paulo'a egadu ġuriro ihore azağa'e ve'oğa rae ekalesia ihozifine so'a 'ahi mirihiro. Ġuriro ihore azağa'e Badi'a mazao da'o mene kura'uma, rehano tuğure viga nunu zu vine zuhi'ağa nunu mazao zuni kura'uma rae ihoziro. Ze Iesu'e mene Badi'a, rehano tuğure viga 'ahoga heuğa rae reiro. Ze ogomu nu'e mene a'uma rae ihoziro ebu ahiri sausaune'ete'e hağaiğa hegoto'i rae tuğutuğuzi. 'Uguğa ihoreğa ve'oğa ekalesia azağani'a mene hegotifine, zu Iesu Keriso da'o eme ġabofe'ete'e vazega rae ederifine, Paulo'a ihoziro.

¹ Ege, Paulo'a emeğe nego Timoteo teite so'a 'adi mirihe'ohe. E'e Badi'a urao Keriso Iesu apostolo vazegano reiro.

² So'a 'adi'e Kolose zamağano Badi'a mone azağa, Keriso teite tiburanadu zama nidu'a hina hağae'ete'e negoğa nabuga mazao tuğure'ohe.

Badi'a, emeğe Mama'a zae mazao manoğa zu zama roğega zini'eno'i.

Paulo'a Badi'a mazao Manoğa Tauği reiro

³ Eme zae veize kurau'etene, Badi'a, emeğe Zuhi'a Boro Iesu Keriso Moga mazao manoğa tauği ra'ohe.

⁴ Mazağa eme zae'a Keriso Iesu mazao fie'ete'e zu Badi'a mone azağa nidu'a zamare borofe'ete'e igiro.

⁵ Zae'a 'ouge'eta'a'e mazağa Badi'a'a zae veize e'e naeğa adureo ruhibirote'e zae'a mae ġihine'ena'a guhine'ohe. E'e mae ġihine'ena'a, guhine'ete'e moneo'e za'a ibite hari manoğa, goere huga mae ġihinirote'e madağano zae'a igiro.

⁶ E'e hariğa manogani'a zae mazao ariro. Za'e hari manoğa e'e egadu hube hune Badi'a'a zae mazao manoğa furenirota'a'e edere huniro. E'e madağanono'o onao izidi, hari manoğa e'e'a zae bo'ağano hudau'ete'e zu bororu'ete'e teige, raha nidu'a zamağano hudau'ohe zu bororu'ohe.

⁷ Za'e Epafara'a hari manoğa ihozadu ederiro. Ani'e emeğe teite tiburugae'ete'e vazega zu emeğe zamarone vazega ebu Keriso tuğure vazega. Ani'e Keriso veize mazağa nidu'a hina gaue'ena'a, emeğe danafe'ete'e vazega.

⁸ Ebu ani'e Badi'a Vine'a zae zamare borofadu zae zuni vase zamare borofe'ete'e moneo me'odofiro.

⁹ E'ano'o emeğe'a zae hari 'ouge igirote'e madağanono'o onao izidi, zae veize iğaiğa kurau'ohe. Ebu Badi'a'a ane Vineono'o zama huhuzağa zu edeğa nidu'a zenoga veize kurau'ohe, ebu zae'a Badi'a ura ederifine edemazoga veize kurau'ohe.

¹⁰ Ebu Zuhi'a Boro'a urate'ete'e ġaboneğano zae'a radifine, zu hağai nidu'a zamağano ani matu'ohafine, zu gau manoğa nidu'a hağae'ena'a manoğa hidifine, zu Badi'a borofe edere onamifine eme'a kurau'ohe.

¹¹ Ebu Badi'a'a gigi'ağa boro huneono'o are'ete'e gigi'ağa nidu'a hina zae inarazifine kurau'ohe, zu zae'a matu'e'ena'a, ġau nidu'a veize zamaze obone gigane onamo ġonabifine, eme'a kurau'ohe.

¹² Ebu zae'a emeġe Mama mazao manoġa tauġi rouga veize eme'a kurau'ohe, mazaġa emeġe Mama'a ane mone azaġani'a ane agaġa zamaġano meite'e toheġa zae zuni mouga veize ibitoziro.

¹³ Ani'e uzabo ġiġi'aġanono'o emeġe ġabofadu ane zamarone Ubugani'a zuhi'azi'ete'e zamaġano tutufe ariro.

¹⁴ Ubuga u'ano, eme'e haġai sau'anono'o bohafe bufiro zu Badi'a'a emeġe haġai sau'a rae modiro.

Keriso'e Hitaga Hune

¹⁵ Eme'e Badi'a horonoga'e mene idaġa, rehano Ubugani'a Badi'a'e iniu rae ihofo'ohe. Ani'e Badi'a Ubuga ibi'a, zu Badi'a'a haġairote'e ġauġa nidu'a vitizoga.

¹⁶ Mazaġa Kerisoono'o Badi'a'a adureo zu rahao radiu'ete'e ġauġa, horone'ete'e zu mene horone'ete'e ġauġa haġairo. Kini inaraġa ga gigi'a nunu ga zuhi'a inaraġa ga ġau inaraġa—ġau nidu'a'e Kerisoono'o haġairo zu Keriso veize haġairo.

¹⁷ Keriso'e ġau nidu'a 'izema fureranogano ibite radiunu ebu ani u'ano, ġau nidu'a'e zeġezeġe iġurio tiburru gaue radiu'ohe.

¹⁸ Keriso ahiri'e ekalesia, ebu ani'e ekalesia vadiga. Ġadaheġano ġau nidu'a ani mazaono'o fureraro, ebu ani'e rune azaġa bo'aġano ibite ġabodirote'e vazega ibi'a. 'Ougadu ani'e ġau nidu'a zuhi'azi'ete'e vazega reiro.

¹⁹ Badi'a'e ane iraġa nidu'a Keriso zamaġano radoga uratiro.

²⁰ Badi'a'a Keriso u'ano ġau nidu'a ane teite bare unihoga uratiro. Ebu Keriso'a satauro rana ruġa sonirote'eano'o, adureo zu rahao ġau nidu'a'e Badi'a teite uniho manoġa haġae'ete'e ibiġa bohaniro.

²¹ Za'e ibite haġaize sau'a u'ano, Badi'a mazaono'o fararo ebu zamaronzeo Badi'a agiroharo.

²² Rehano Keriso'a vase ahirio fureranadu satauro rana rudarote'e u'ano, izidi Badi'a'e zae teite bare unihoro. 'Ougadu Badi'a ubumao za'e zaġoġa zu toraga o'o'a zu ve'oġa o'o'a reiro 'ahine, Keriso'a Badi'a zamao za ohoziro.

²³ E'e u'ano, zae'a 'aune fie onami'uma zu edau gigara'uma. Ebu hari manoġa igirote'e madaġano Badi'a'a ġoitorirote'e manohugaġa guhine'ena'a zamaze obone gigani'uma. E'e hariġa manoġa'e haba'ahaba'a azaġa nidu'a mazao harami onamiro, ebu eġe, Paulo'e hari manoġa a'e harami'ete'e tuġureġa vazega reiro.

Paulo'a Ekalesia veize Gauiro

²⁴ Izidi e zae mazao hari manoġa haramirote'e u'ano aduga hide'ete'e moneo matu'e'ohe. Ebu Keriso'a ane ahiri ra'ete'e ekalesiaġa veize hidirote'e adugaġa'e eġe zuni eġe ahiri rana teadu e'a hidite'e adugaġa nidu'a hide'ete'e u'ano matu'e'ohe.

²⁵ E'e Badi'a'a ekalesia danaze'ete'e tuġureġa vazegano ohohiro. Ani'a ane ġoere nidu'a zae veize faifaine ihoze'ete'e ġauġa eġe iniro.

²⁶ Badi'a ġoere 'u'uru tirota'a'e amahi hune azaġa nidu'a mazao Badi'a'a mene rae furenoro, rehano izidi madaġano ane mone azaġa mazao rae furenoro.

²⁷ Badi'a'a ibite 'u'uru tirote'e ġoe'a'e Iuda mene azaġa bo'aġano furenoro ebu a'e ġihi'a hune rae ze ederoro. E'e moneo ani'a ane mone azaġa mazao zuni ihozi'uma rae toġanoro. Ibite 'u'uru tirote'e ġauġa'e

Keriso, zu ani'e zae zamao radiu'ohe. E'ano'o Badi'a ġihia'ā hune teige, ani'a zae zuni mae ġihizi'uma.

²⁸ Eme'a zamarone huhuzaġa nidu'a hina vase nidu'a iraduguze'ena'a zu ihoze'ena'a, Keriso moneo haramozini'ohe. A'e, vase nidu'a Keriso teite tiburarote'e u'ano ve'oġa o'o'a radu Badi'a zamao ohozoga veize ra'ohe.

²⁹ E'e veize, eġe zamao Keriso inaraġani'a ġigaru gauadu eġe'a ġihau inare gaue'ohe.

2

¹ Eġe'a zae zu Laodikea azaġa ebu 'ize mene horohirote'e azaġa nidu'a veize inare gaue'eta'a'e zae'a ederoga e urate'ohe.

² E zae nidu'a zamaze'a inaroga zu zamarotite'ena'a tiburanoga urate'ohe. A'e zae nidu'a ġoere huga faifaine ederadu a'e huga rae zamare hunoga veize, ebu hena Badi'a'a 'u'uru tirote'e ġauġa ederoga veize ra'ohe. U'uru tirote'e ġauġa a'e Keriso ane.

³ Keriso'e Badi'a'a naeġa boro ġauġa teige 'u'uru tirote'e zamaroneġa huhuzaġa, zu edeġa nidu'a furene'ete'e vaseġa.

⁴ Eġe'a 'ouge ra'eta'a'e vase 'ahogani'a zama guhi ġoe'a hina zae mene so'ozifine ra'ohe.

⁵ Mazaġa e'e ahiriheo zae teite mene radiu'e rehano, vineheo zae teite radiu'ohe. E zae'a tiburu gaue'ena'a faine radiu'ete'e zu Keriso mazao fie ġigaru'ete'e horonadu matu'e'ohe.

Keriso teite Tiburanadu Radiu'ete'e Ġaboneġa

⁶ Zae'a Keriso Iesu'e Zuhi'a Boro rae mae ġihiniro. E'ano'o ani teite tiburanadu radiu'eno'i.

⁷ Ebu ire taġani'a rahao kame ġigaru'ete'e teige, Keriso mazao kame ġigaru'ena'a edau ġigaran'o'i. Ebu zae'a ihore ġoe'a meirrote'e teige ġigaru fie'ena'a, Badi'a mazao manōġa tauġi rae borofe ro'i.

⁸ Vase 'ahogani'a vase zamarone huhuzaġa zu so'oso'o ġoe'a huga o'o'a hina ġu'a azaġa teige za oboze touga gararifine tohutoho'i. Zeġe ġoere'e Keriso mazaono'o mene are'ohe, rehano amahi azaġa haġaizeono'o zu raha 'adi zuhi'ani'ete'e vigavigaono'o are'ohe.

⁹ Keriso'e ahirio aradu ahi'ao Badi'a haġai nidu'a iri'ave radiu'ohe.

¹⁰ Za'e Keriso teite tiburanadu ve'oġa ġaboneġa o'o'a zamaġano radiu'ohe. Keriso'e zuhi'a nidu'a zu ġigi'a nidu'a zuhi'azi'ohe.

¹¹ Za zuni Keriso teite tiburanadu vine moneo iġuri haġairo. A'e mene vase 'evore hina ahirio iġuri haġairo, rehano haġai sau'a haġaihi rae ra'ete'e zamaroneġa mae vaġine'ete'e iġuriġa Keriso'a zae rana haġairo.

¹² Za'a babatiso meirrote, za'e rudanadu Keriso teite ġurirote'e heuġa. Ebu rune azaġa bo'aġano Keriso bare ġabonirote'e Badi'aġa inaraġa mae ġihinadu Keriso teite bare ġabodiro.

¹³ Ebu ibite za'e haġai sau'a haġairo zu haġai sau'a haġaihi rae ra'ete'e zamaroneġa mene ahete modiro 'ahine, vineze'e rudaro. E'e madaġano Badi'a'a za'e Keriso teite ġaboziro. Badi'a'a emeġe haġai sau'a nidu'a rae modiro.

¹⁴ Ebu eme'a Mose goro ġoe'a varadirote'e u'ano emeġe agirofifine mirihirote'e so'aġa Badi'a'a mae vaġiniro. Ani'a so'a e'e satauro rana ikokonadu mae modiro.

¹⁵ Badi'a'a zuhi'a nidu'a zu ġigi'azeta ġauġa nidu'a raharahaziro. Ani'a satauro hina zeġe nidu'a oboze teadu hunio tutuze oname'ena'a, ani'a ze raharahazirote'e ihoziro.

¹⁶ E'ano'o zae'a ogau'ete'e zu gage'ete'e moneo ga muri nunu, bato iziga muiḡa zu Bana Madaḡa moneo, vase 'ahogani'a za'e ve'oḡa rae rouga gararo'i.

¹⁷ 'Uguḡa'e zama moneo arite'e ḡauḡa'e nagiga rae ihofe tauḡe'ete'e vineḡa. Huga a'e Keriso mazaono'o horone'ohe.

¹⁸ Vaze nu'e zae'a ḡurire'ena'a nize mae ovoroga zu tuḡure viga mazao kuranoga veize tuḡutuḡuze'ohe. Zeḡe'a za'e ve'oḡa rae rouga gararo'i. 'Uguḡa azaḡa'e ahiri ra'aga iḡunaḡa horone'ohe rae ufeta furene'ohe zu vase zamarone ibiḡano ḡoeradu ze zeḡe'a bare nize mae ite'ohe.

¹⁹ Ze'e Keriso mene obone gigane'ohe. Keriso'e ahiri vadiga. Ahiri niduga'e ani mazaono'o a'u'a zu viniga hina ogomu ma'ohe zu tiburu'ohe, ebu hena Badi'a'a ahiri niduga mae ḡuhune'ete'e idunaḡano ahiri'a ḡuhure'ohe.

²⁰ Za'e Keriso teite rudanadu raha 'adi zuhi'ani'ete'e vigavigaono'o vaḡiniro. Rehano za'e nougadu 'ize raha azaḡa haḡaio radiu'ete'e teige raha goroḡa ḡoe'a hegote'ohe?

²¹ Raha azaḡa'e 'ahige ra'ohe, "'Ahi ago obone to'i! Ago au nuro'i! Ago obono'i!"

²² E'eguḡa goro ḡoe'a nidu'a'e mada nu da'o vase'a hegotadu vesu'u dauḡe'ohe. Goro ḡoe'a a'e vase goro ḡoe'a zu ihore ḡoe'ano'o are'ohe.

²³ Goro ḡoe'a 'uguḡani'a hube hune zamarone huhuzaḡa teige fureru'ohe. Mazaḡa ze vase'a haḡairote'e goroḡa idunaḡano zae'a kuranoga zu nize mae ovoroga zu haḡai sau'a mene haḡaoga veize, zae ahiri riḡa sausaunoga tuḡutuḡuze'ohe. Rehano goro ḡoe'a 'uguḡa'e ahiri ura haḡaihi ra'ete'e zamaroneḡa 'uoga veize'e huga o'o'a.

3

Keriso teite Tiburanadu Radiu'ete'e Ḡaboneḡa Iziga

¹ Badi'a'a za'e Keriso teite ḡaboziro, e'ano'o za adure ḡauḡa vaḡe inaro'i. E'ea Keriso'e Badi'a eda'e moneo radiu'ohe.

² Za'e raha ḡauḡa ago zamaro'i, rehano adure ḡauḡa zamaro'i.

³ Mazaḡa zae haḡai amahiḡa'e rudaro ebu zae ḡabone'e Keriso teite Badi'a 'evoreo radiu'ohe.

⁴ Keriso'e ḡabone iziga zini'ete'e vazēḡa. Ani'a bare arine, zae zuni ani teite ḡihi'a hune radu vase nidu'a zamao furera'uma.

⁵ E'ano'o zae'a haḡae'ete'e raha ura haḡaiḡa nidu'a modo'i. A'e ubuma ḡezo, haḡai toraga, daro fu'a, haḡai sau'a haḡaihi ra'ete'e zamaroneḡa, zu hadi ubumaḡa ra'ohe. Hadi ubumaḡa'e ḡuriro badi'aḡa mazao kurau'ete'e heuḡa.

⁶ E'eguḡa haḡaiḡa u'ano, Badi'a zama ḡugi'ani'a ane ḡoere mene egohau'ete'e azaḡa mazao fureru'ohe.

⁷ Zae zuni ibite 'uguḡa ḡaboneḡa zamaḡano radiu'ena'a, 'uguḡa haḡaiḡa hegote radiudo.

⁸ Rehano izidi za'e 'ahiguḡa haḡaiḡa nidu'a modo'i. A'e maḡunu, zama ḡugi, vase sausauzihi ra'ete'e zamaroneḡa, vase rae sausauze'ete'e, ebu zae hebeono'o buau'ete'e ḡoe'a toraga ra'ohe.

⁹ Ago ḡurirotito'i. Mazaḡa za'e zae haḡai amahiḡa zu haḡai sau'a 'uguḡa mae vaḡiniro,

¹⁰ ebu vase iziga reiro. Za haḡairote'e Badi'aḡani'a zae'a ane haḡai meifine zae barebare izife'ohe. A'e zae'a Badi'a faifairu ederoga veize ra'ohe.

¹¹ Badi'a'a vase izifi'ete'e moneo'e Badi'a'a vase nunu mene inahe'ohe. Mene Iuda azağa ga Iuda azağa, ahiri rana iguri hağairote'e azağa ga iguri mene hağairote'e azağa, guni'a azağa ga Sikute azağa,* tuğure azağa ga mene tuğure azağa'e mene ġau boro. Ġau boro'e Keriso da'o, ebu ani'e ane mone azağa nidu'a zamağano radiu'ohe.

¹² E'ano'o za'e Badi'a'a ohotirote'e azağa zağoga zu ane zamarone azağa radu vase vetuğazi'ete'e, zu vase mazao manoga hağae'ete'e, zu nize mae ovoe'ete'e, zu roğeru hağae'ete'e, zu zamaze obone gigane'ete'e dabuağa vidano'i.

¹³ Zae bo'ağano iniu'a 'ahoga mazao mağuno'idene, anianine zamaze obone gigano'i zu anianine hağaize sau'a rae modo'i. Zuhi'a Boro'a zae hağai sau'a rae modirote'e teige, zae zuni nego nabudi hağaize sau'a rae modo'i.

¹⁴ Ebu hağai manoga e'e nidu'a rana ragate zamarotito'i. Zamarotitoga'e hube hune ġau nidu'a tibuni'uma.

¹⁵ Badi'a'a zae nidu'a ahiri tibao tiburanadu zama roğegano radifine huziro. E'ano'o Keriso zama roğegani'a zamaze zuhi'azoga urato'i. Ebu Badi'a mazao manoga tauği ra'ete'e azağano ro'i.

¹⁶ Keriso goere hina zamaze iri'avono'i. Zamarone huhuzağa nidu'a hina ihotito'i zu iradugutito'i. Zamaze nidu'a hina Badi'a mazao manoga tauği ra'ena'a, ani veize Salamo badağa, kuru badağa, zu Vine mone badağa badaho'i.

¹⁷ Ebu nagini ro'idene ga nagini hağao'idene, Zuhi'a Boro Iesu niğano hağai nidu'a hağao'i. Ebu Iesu niğano Badi'a emeğe Mama mazao manoga tauği ro'i.

Keriso mone Azağani'a Hegote Hunite'e Goroğa

¹⁸ Hahu roğaeğaroğaeğa, ize goere egozeno'i. A'e Zuhi'a Boro mazao fie'ete'e zamağano hağae hunite'e hağaiga.

¹⁹ Hahu ohozeğaohozeğa, inudeze zamare borofo'i ebu inudeze mazao riğa ago hağao'i.

²⁰ Tahi'atahi'a, ġau nidu'a moneo vize moze egozeno'i, mazağa a'e Zuhi'a Boro matu'ohau'ete'e hağaiga.

²¹ Nanu mama nidu'a, tahi'aze zamaze ago adufo'i. Zamaze adufine, inaraze'a dauği'uma.

²² Tuğure azağa, gau nidu'a zamağano raha 'ada zuhi'aze goere egozeno'i. Zuhi'aze'a zae ġiaze'ete'e zamağano da'o ze'a zae niguzifine ago gauo'i, rehano Zuhi'a Boro rihone'ena'a, zamaze nidu'a hina gauo'i.

²³ Nagi gauga hağao'idene, mene vase veize gaue'ete'e teige, rehano Zuhi'a Boro veize gaue'ete'e teige zamaze nidu'a hina gauo'i.

²⁴ Mazağa za edeğa, Zuhi'a Boro, zae Mama'a zinite'e toheğa zae'a me'uma, a'e zae naeğa re'uma. Za'e Zuhi'a Boro Keriso veize gaue'ete'e azağa.

²⁵ Iniu ve'oru hağae'ete'e vazega'e ane'a hağairote'e ve'oğa idunağano naeğa hidi'uma. Badi'a'a kotazine, vase mazao mene inahe'ohe.

4

¹ Zuhi'a azağa, zae tuğure azağa mazao ibi duduğano hağao'i ebu zeğe nidu'a mazao idane hağao'i. Mazağa za edeğa, zae zuni adureo radiu'ete'e Zuhi'ağa Boro veize gaue'ete'e azağa.

Ihore Ġoe'a

* **3:11 3:11** Sikute haba'ano radiu'ete'e guni'a azağa.

² Igaiga inare kurau'ena'a, tohutohe rado'i. Kuru zamaḡano Badi'a mazao manoḡa tauḡi ro'i.

³ Ebu emeḡe'a Badi'a ḡoere haramite'e ibiḡa ane'a bohanifine kurano'i. 'Ougine, Badi'a'a ibite Keriso moneo 'u'uru tirote'e hariḡa manoḡa emeḡe'a haram fureni'uma. E'e u'ano, izidi e ḡu'a neḡano radiu'ohe.

⁴ 'Ougadu e Keriso hariḡa doḡo'ani rae furenifine kurano'i. A'e eḡe'a haḡae hunite'e gauḡa.

⁵ Zamarone huhuzaḡa hina Keriso aḡu'a azaḡa mazao faine haḡao'i. Haḡai manoḡa haḡaite'e madaḡa nidu'a faine haḡao'i.

⁶ Ebu zeḡe teite ḡoero'idene, iḡaiga ḡoere manoḡa hina matu'ozeno'i zu inarazo'i. 'Ougine, za zeḡe tibatiba mazao nougenouge naenaenita'a'e ederi'uma.

Uhiu Ḡoe'a Ḡonaga

⁷ Tukiko'a eḡe hari nidu'a me'odozini'uma. Ani'e emeḡe zamarone nego, zu Zuhi'a Boro veize zamaḡa nidu'a hina gau'e'ete'e vazēḡa, ebu emeḡe teite tiburu gau'e'ete'e tuḡure vazēḡa.

⁸ E ani zae vaḡe tuḡune'ohe. 'Ougadu za ani mazaono'o eme'a nougenouge radiu'ete'e ederi'uma ebu ani'a zamaze inarazi'uma.

⁹ Onesimo zuni ani teite tuḡune ami'uma. Onesimo'e emeḡe zamarone nego zu zamaḡa nidu'a hina gau'e'ete'e vazēḡa. Ani'e zae nabudi 'ahoga. Ze'e amadu 'ahao emeḡe mazao nagini'a fureru'ete'e moneo hari nidu'a me'odozini'uma.

¹⁰ Eḡe teite ḡu'a neḡano radiu'ete'e vazēḡa 'ahoga, niḡa Arisitako'a zae mazao uhiu ḡoe'a tuḡure'ohe. Mareko zuni zae mazao uhiu ḡoe'a tuḡure'ohe. Ani'e Banabasi moga negoḡa ubuga. (E ani moneo amahi zae ihoziro. E'ano'o ani amo'idene, faine mae zouno'i.)

¹¹ Vaze 'ahoga, niḡa Iesu zuni zae mazao uhiu ḡoe'a tuḡure'ohe. Ane ni 'ahoga'e Iusito. Badi'a'a zuhi'azi'ete'e veize eḡe teite gau'e'ete'e azaḡa bo'aḡano zeḡe uḡidu 'ahi da'o'e Iuda azaḡa, ebu ze eḡe namihe are'ohe.

¹² Zae nabudi 'ahoga, Epafara'e Keriso Iesu tuḡure vazēḡa. Ani'a zae mazao uhiu ḡoe'a tuḡure'ohe. Ani'e iḡaiga zae veize inare kurau'ohe. A'e, zae'a borofe ḡuhurifine, ebu Badi'a ura nidu'a edere hunadu edau gigarafine ra'ohe.

¹³ E ani'e hube hune zae ebu Laodikea zu Hierapoli azaḡa veize inare gau'e'ete'e rae furene'ohe.

¹⁴ Emeḡe zamarone gohe vazēḡa Luka, ebu Dema'a zae mazao uhiu ḡoe'a tuḡure'ohe.

¹⁵ Laodikea nego nabudi veize eḡe uhiu ḡoe'a tuḡuro'i, ebu roḡae 'ahoga niḡa Numufa zu ane neo nu'oru'ete'e ekalesiaḡa mazao eḡe uhiu ḡoe'a tuḡuro'i.

¹⁶ Zae'a so'a 'adi me'ode hauḡo'idene, Laodikea ekalesia zuni me'odifine zeḡe mazao tuḡuro'i, ebu Laodikea ekalesia'a zae mazao tuḡure'ete'e so'aḡa zae zuni me'odo'i.

¹⁷ Ebu Arekipo 'ahige rae no'i, "Ḡae'a Zuhi'a Boro teite tiburanadu meirote'e gauḡa hube hune haḡae hauḡo'i."

¹⁸ Eḡe, Paulo'a uhiu ḡoe'a 'adi eḡe 'evore hina mirihe'ohe. E'e izidi ḡu'a neḡano radiu'ete'e zamaro'i. Badi'a'a zae mazao manoḡa furene'eno'i.

1Tesalonika

Tesalonika Ekalesia veize Paulo'a Mirihirote'e So'ağa Ibi'a

Ihore Ğoe'a

So'a 'ahi'e Paulo'a Korinto zamağano Tesalonika ekalesia veize mirihiro. Tesalonika'e Makedonia haba'ano ne boro 'ahoga. Ibite Paulo'a Tesalonika dubu gadaheniro, rehano Iuda azağa nu'a ani mae bunadu ani Berea neğa onamiro ebu hena Korinto onamiro. Vesu Timoteo'a ani vağe onamadu Tesalonika ekalesia hariğa me'odoharo. Paulo'a hari e'e egadu matu'iro, mazağa ze 'ize Iesu mazao fi'e radiunu. Rehano Iuda azağa nu'a ze sausauginute'e u'ano, ze'a aduga zamağano edau gigaranoga veize Paulo'a so'a 'ahi mirihadu inaraziro. Ebu Iesu'a bare arite'e moneo ihoziro.

¹ Eğe, Paulo zu Silasi ebu Timoteo'a Tesalonika ekalesia veize so'a 'ahi mirihe'ohe. Za'e Badi'a emeğe Mama zu Zuhi'a Boro Iesu Keriso mone azağa. Badi'a'a zae mazao manoğa zu zama roğeğa zini'eno'i.

Tesalonika Ekalesia u'ano Badi'a mazao Manoğa Tauği rae Reiro

² Eme'e zae nidu'a u'ano iğağa Badi'a mazao manoğa tauği ra'ohe, ebu emeğe kuru zamağano iğağa zae veize kurau'ohe.

³ Eme'a Badi'a emeğe Mama mazao kurau'etene, zae moneo iğağa 'ahige zamare'ohe: Zae'a Badi'a mazao fie'ena'a gaue'ohe, zu vaze zamare borofadu gau boro hağae'ohe, ebu Zuhi'a Boro Iesu Keriso'a bare arite'e mae ğihine'ena'a guhine'ete'e u'ano zamaze obone gigane'ohe.

⁴ Nego nabudi, za'e Badi'a'a zamare borofe'ohe. Eme'e Badi'a'a zae ohotirota'a'e edeğa.

⁵ Eme'a ğoere isoğa hina da'o hari manoğa mene haramoziro, rehano Badi'a inarağa hina Vine Zağoğa teite haramoziro, ebu emeğe haramo'e huga rae zamare hune'ena'a, haramoziro. Za'e eme'a zae teite radiunute'e zamağano zae veize nougenouge radirota'a'e edeğa.

⁶ Za'e aduga boro hidirote'ea Vine Zağoğani'a matu'u zenadu matu'e'ena'a hari manoğa mae ğihiniro. 'Ougadu za'e emeğe zu Zuhi'a Boro tuhutuhufe'ete'e azağa reiro.

⁷ E'ano'o Makedonia zu Akaia haba'ano ekalesia azağa nidu'a zae hari egadu zae tuhutuhuzi'uma ra'ohe.

⁸ Mazağa Zuhi'a Boro ğoere'e zae mazaono'o bororanadu Makedonia zu Akaia haba'ano da'o mene, rehano haba'ahaba'a nidu'a zamağano vaze nidu'a zae'a Badi'a mazao fie'ete'e hariğa ederiro. E'ano'o eme'e zae hari'e mene bare re'uma,

⁹ mazağa ze zeğe'a bare zae moneo me'odofiro. Ze eme'a zae vağe amirotene zae'a nougenouge emeğe mae zoufirote'e me'odofiro. Ebu zae'a nougenouge ğuriro badi'ağa modadu Badi'a vağe arirote'e zu ğabode radiu'ete'e Badi'ağa huga veize gaue'ete'e me'odofiro.

¹⁰ Ebu za Badi'a'a rune azağa bo'ağano bare ğabonirote'e vazega, ane Ubuga, Iesu'a adureono'o bare ovaite'e guhine'ete'e zeğe'a me'odofiro. Iesu'e zama moneo arite'e vazega zu Badi'a zama ğugi'anono'o emeğe ğabofite'e vazega.

2

Tesalonikao Paulo'a Haḡairote'e Gauḡa

¹ Nego nabudi, za edeḡa, emeḡe'a zae vaḡe amirota'a'e mene foure reiro.

² Za edeḡa, ibite Filipo zamaḡano vase'a aduga rifiro zu emeḡe rae sausaufiro, rehano eme'e Badi'a'a inarafeadu agire boro bagaḡa zamaḡano zuni Badi'a hari manoḡa zae mazao rae fureniro.

³ Mazaḡa eme'e zamarone ve'oḡa ga zama toraga hina mene haramozini'ohe ebu zae so'ozifine mene ḡoreze'ohe.

⁴ Rehano eme'e Badi'a'a ane gau azaḡano ohofadu ani'a rifirote'e hariḡa manoḡa zi'ohe. E'ano'o eme'e mene vase matu'ozenoga, rehano Badi'a matu'ohanoga veize harame'ohe. Badi'a'e emeḡe zama faifaine ḡiane'ohe.

⁵ Za edeḡa, eme'a zamaze au'ete'e ḡoe'a hina mene haramido ebu zae mazaono'o manoḡa mouga radu mene so'oze ḡorezido. A'e huga rae Badi'a'a rae furene'ohe.

⁶ Ebu eme'e vase'a nigufoga veize mene inariro. Zae'a ga vase 'ahoga'ahogani'a nigufoga mene uratiro.

⁷ Eme'e Keriso apostolo azaḡa radu zae tuḡutuḡuzoga'e idaḡa, rehano eme'a zae bo'aḡano radiunutene, vi'ani'a ubugaubuga taufe'ete'e teige, zae mazao roḡeru haḡainu.

⁸ Eme zae zamare borofiro 'ahine, matu'e'ena'a, Badi'a hari manoḡa zae teite dainihi rae reiro. Mene e'e da'o, ḡabonefe zuni zae veize matu'e ahetihi rae reiro. Mazaḡa za'e eme'a zamare borofe'ete'e azaḡa reiro.

⁹ Nego nabudi, za emeḡe'a ḡihau gauirota'a'e hube hune zamare'ohe. Eme'a Badi'a hari manoḡa zae haramozinute'ea, zae bo'aḡano vazeni 'ahoga mene aduadunifine ohere zu madai gauinu.

¹⁰ Za'e fie'ete'e azaḡa radu eme'a noughtenouge zae mazao haḡairota'a'e za'e deheru edere'ohe, ebu Badi'a zuni edere'ohe. Eme'e zae mazao hube hune haḡai deheḡa zu duduga haḡairo zu ve'oḡa mene haḡairo.

¹¹ Za'e edeḡa, mogani'a ubugaubuga mazao haḡae'ete'e teige, eme'e zae tibatiba mazao 'ouge haḡairo.

¹² Eme'a zae inaraziro, namiziro zu iraduguziro. A'e, zae'a Badi'a matu'ohau'ete'e haḡaiḡa haḡae radifine ra'ohe, mazaḡa za'e Badi'a'a niḡa ḡihi'aḡa hina zuhi'azi'ete'e azaḡa rouga veize huziro.

¹³ Eme'e iḡaiḡa Badi'a mazao manoḡa tauḡi ra'ohe. Mazaḡa emeḡe'a Badi'a ḡoere haramozenadu zae'a mae ḡihinirotene, a'e mene vase ḡoere, rehano hube hune Badi'a ḡoere rae mae ḡihiniro. E'e ḡoe'a zuni fie'ete'e azaḡa, zae zamao gaue'ohe.

¹⁴ Nego nabudi, Iudea haba'ano Badi'a mone ekalesia, Keriso Iesu mazao fie'ete'e azaḡa mazao furerarote'e'a zae mazao zuni fureraro. Zeḡe'a Iuda azaḡa mazaono'o hidirote'e adugaḡa'e zae zuni zae teite ḡoere ḡumu azaḡa mazaono'o hidiro.

¹⁵ Iuda azaḡani'a Zuhi'a Boro Iesu zu peroveta azaḡa zimiro, ebu emeḡe hegofe bufiro. Ze'e Badi'a mene matu'ohau'ohe zu vase nidu'a agirozi'ohe.

¹⁶ Iuda azaḡa'e eme'a Iuda mene azaḡa haramozenadu ze ḡabone hidoga garare'ohe. De'uge'ena'a, ze iḡaiḡa haḡaize sau'a ragateragate teadu haḡaize sau'a nidu'a'e iri'ave'ohe. E'ano'o Badi'a zama ḡugi'ani'a zeḡe mazao fureraro.

Paulo'a Tesalonika Ekalesia Ḡiazoga Urate'ohe

¹⁷ Nego nabudi, eme'a mada tahiḡa zae muhize iḡunirotene, ahirio zae mene ḡiaziro rehano, zamafeio iḡaiḡa zae zamariro. Ebu zae ḡiazoga urate rudaunu 'ahine, zae vaḡe bare amoga radu ibi vaḡe arinu.

¹⁸ E'ano'o eme zae vaḡe amihi reiro. Hube hune eḡe, Paulo'a barebare ibi vaḡiro rehano, Satani'a emeḡe ibi 'uiro.

¹⁹ Eme ura'e bare ḡiazihi ra'ohe, mazaḡa za'e Badi'a mazao fie gigaru'e'uma, onamo emeḡe Zuhi'a Boro Iesu'a bare arite'e madaḡano emeḡe nidu'a ane zamao eda'uma. E'e madaḡano eme'e zae u'ano matu'i'uma ebu za'e eme'a Iesu ubumao niguzadu za'e ani'a rifite'e kini vadiga adiriḡa teigi'uma.

²⁰ Hube hune za'e eme'a niguze'ete'e azaḡa zu zae u'ano eme matu'e'ohe.

3

¹ Eme 'ouge faḡa guhiu radoga mene idararotene, emeḡe da'o Atena zamaḡano radi'uma rae zamariro,

² ebu Timoteo'e zae vaḡe tuḡuniro. Ani'e emeḡe nego zu Keriso hari manoga haramifine emeḡe teite Badi'a gau haḡae'ete'e vazega. Ani'a amine, zae inarazi'uma zu zae'a fie gigaranoga veize danazi'uma.

³ 'Ougine, za 'uguḡa aduga hide'ete'e zamaḡano zamaze'a mene ha-gari'uma. Za'e edere hune'ohe, fie'ete'e azaḡa, emeḡe nidu'a aduga 'uguḡa hube hune hidi'uma.

⁴ Eme zae teite radiunute'e zamaḡano emeḡe nidu'a aduga hidi'uma rae irina ziro, ebu izidi za'e edeḡa, e'e adugani'a fureraro.

⁵ E'ano'o e'a faḡa guhiu radoga mene idararotene, zae'a nougenouge fie'ete'e ederoga veize Timoteo tuḡuniro. E Satani'a ibi nunuo zae so'ozadu emeḡe'a zae veize gaue arirota'a'e huga o'o'a re'uma rae riharo.

Timoteo'a Tesalonika Ekalesia moneo Hari Manoga Odohe Ariro

⁶ Rehano Timoteo'a izidi zae mazaono'o emeḡe vaḡe bare aradu zae'a fie'ete'e zu zamarotite'ete'e moneo hari manoga me'odofiro. Ebu za'a matu'e'ena'a iḡaiḡa emeḡe zamare'ete'e ihofiro, zu emeḡe'a ḡiaze hunihi ra'ete'e teige, zae zuni ḡiafe hunihi ra'ete'e ihofiro.

⁷ E'ano'o, nego nabudi, eme aduga zu sau'a hide'ete'e zamaḡano zuni zae'a fie'ete'e u'ano zamafe'a inariro.

⁸ Zae'a Zuhi'a Boro teite tiburanadu edau gigaru'e 'ahine, izidi eme'a matu'e'ena'a, ḡabode radiu'ohe.

⁹ Eme'a zae u'ano Badi'a mazao ufeta manoga tauḡi ra'ohe, mazaḡa zae u'ano eme'a emeḡe Badi'a zamao matu'u nidu'a meiro.

¹⁰ Eme zae bare ḡiazoga veize zu zae'a fie gigarafine danazoga veize, ohere zu madai nidu'a ufeta inare kurau'ohe.

¹¹ Badi'a emeḡe Mama zu emeḡe Zuhi'a Boro Iesu'a eme zae vaḡe amite'e ibiḡa mae bohanifine, kurau'ohe.

¹² Ebu emeḡe'a zae zamare borofe'ete'e teige, zaezae'a zamarotitoga veize zu Zuhi'a Boro'a danazadu vaze zamare borofoga veize kurau'ohe.

¹³ Ebu ani'a zamaze inaraneadu emeḡe Zuhi'a Boro Iesu'a ane mone azaḡa nidu'a teite ovaite'e madaḡano za'e Badi'a emeḡe Mama ubumao ve'oḡa o'o'a zu zaḡoḡa rouga veize kurau'ohe.

4

Badi'a Matu'ohau'ete'e Ḡaboneḡa

¹ Ḡonagano, nego nabudi, eme'a ibite Badi'a matu'ohafine nougenouge radite'e moneo ihoziro, ebu za'e 'ouge radiu'ohe. Izidi eme zae'a ufeta 'ouge haḡae radoga veize Zuhi'a Boro niḡano umize'ohe zu inarazi'ohe.

² Mazaḡa za'e edeḡa, eme'a Zuhi'a Boro Iesu niḡano nagi ihoreḡa ziniro.

³ Badi'a'e zae'a zaḡozaḡe radoga urate'ohe. Za'e mene daro futa'uma,

⁴ zae tibatiba'a zaḡozaḡe zu gubane'ete'e ibiḡano nougenouge ahirize*
taufe'ete'e ederi'uma,

⁵ Badi'a aḡu'a azaḡa, mene Iuda azaḡa teige, ubuma gezo mene haḡai'uma,

⁶ ebu 'uguḡa haḡaiḡa nego nabudi mazao haḡadu mene mae ve'ozi'uma zu sausauzi'uma. Eme'a amahi zae zirote'e zu riḡa iraduguzirote'e teige, Zuhi'a Boro'a haḡai 'uguḡa nidu'a haḡae'ete'e azaḡa aduga zini'uma.

⁷ Eme toragano mene radifine, rehano zaḡozaḡe ḡabode radifine Badi'a'a emeḡe hufiro.

⁸ E'ano'o ihore 'adi hezahohau'ete'e vazēḡa'e mene vase hezahohau'ohe, rehano Vine Zaḡoḡa zini'ete'e Badi'aḡa hezahohau'ohe.

⁹ U nego nabudi zamarotitoga moneo'e eme'a mirihozenoga mene urate'ohe, mazaḡa za zae'a bare Badi'a mazaono'o zamarotite'ete'e ihoreḡa meiro.

¹⁰ Ebu hube hune za'e Makedonia haba'ano nego nabudi nidu'a zamare borofe'ohe. Rehano, nego nabudi, eme'a bare umize'ohe, "Za ufeta zamarotito'i."

¹¹ Ebu eme'a zae zirote'e idunaḡano roḡeru radifine inaro'i, zae gau faine zamare'ena'a ḡihau gauo'i, ebu 'evoreze hina gau rado'i.

¹² 'Ougine, mene fie'ete'e azaḡani'a zae gubazi'uma, zu fereze'ete'e ḡauḡa 'ahoga o'o'a radu vase mazao ḡau 'ahoga mene umidi'uma.

Zuhi'a Boro'a Bare Ari'uma

¹³ Nego nabudi, eme zae'a rune azaḡa moneo ederoga urate'ohe. Mene fie'ete'e azaḡa'e runeono'o mene bare ḡabodi'uma rae zamaradu zamaze are'ohe. Rehano za'e mene zeḡe teigi'uma.

¹⁴ Eme Iesu'a rudanadu bare ḡabodirote'e mae ḡihine'ohe. E'ano'o Iesu'a bare ovaite'e madaḡano Badi'a'a iniu Iesu mazao fiadu rudarote'e azaḡa zuni Iesu teite zamazi'uma.

¹⁵ Emeḡe'a Zuhi'a Boro ḡoere zi'ohe. Eme ḡabode radi'uma onamo Zuhi'a Boro'a ovai'uma, rehano ibite rudarote'e azaḡa mene vitizi'uma.

¹⁶ Zuhi'a Boro ane'a bare adureono'o ovaite'e madaḡano, ani'e ḡoere riḡa ḡihau hua'uma, ebu tuḡure viga ḡihi'aḡani'a hua'uma zu Badi'a bigoro hudi'uma. E'e madaḡano Keriso mazao fiadu rudarote'e azaḡani'a ibite geno ḡabode iḡuni'uma.

¹⁷ E'e enogano eme, 'ize ḡabode radiu'ete'e azaḡa'e Badi'a'a zeḡe teite idaḡa mae ḡihifadu ḡoze zamaḡano diuḡi'uma ebu adureo Zuhi'a Boro hidi'uma. Ebu eme'e Zuhi'a Boro teite radi'uma, onamo tuḡutuḡu.

¹⁸ E'ano'o za'e ḡoere 'ahiguḡa hina inaratito'i.

5

¹ Nego nabudi, Zuhi'a Boro'a bare arite'e madaḡa'e zae veize mene mirihi'uma.

² Mazaḡa za edeḡa hune, Zuhi'a Boro'a bare arite'e madaḡa'e ḡonore'a ohere are'ete'e teigi'uma.

³ Vaze'a raena'a, "Eme'e uniho manogano sau'a 'ahoga o'o'a radiu'ohe," rae ra'ete'e zamaḡano aduga boro'a feuradu ze tabara ruizi'uma. A'e roḡae ahi'etani'a ene furenoga radu gigi'ani'a feurohu'ete'e teigi'uma. Ebu ze'e aduga boro e'e mode feranoga mene idara'uma.

⁴ Rehano nego nabudi, za'e mene uzabo zamaḡano radiu'e 'ahine, Iesu'a bare arite'e madaḡani'a ḡonore teige aradu za mene zaguzaguzi'uma.

* 4:4 4:4 ize

⁵ Zae nidu'a madai zu agağa zamağano radiu'ete'e azağa. Eme'e ohere zu uzabo zamağano mene radiu'ete'e azağa.

⁶ E'ano'o eme'e baze'ete'e azağa mene teigi'uma, rehano evate'ena'a, tohutohe radi'uma.

⁷ Mazağa baze'ete'e azağa'e ohereo baze'ohe ebu gagone fu'a azağa'e ohereo gage futau'ohe.

⁸ Rehano eme'e madai zamağano radiu'e 'ahine, tohutohe radi'uma. Ebu fie'ena'a zamarotiti'uma, a'e utio 'u'uni biriğa hağae'ete'e heuğa. Ebu ġabone hidi'uma rae mae ġihine'ena'a guhini'uma, a'e uti karağauğa hağadu vadini bire'ete'e heuğa.

⁹ Badi'a'e zamağa ġugi'a hina aduga rififine emeġe mene ohotiro, rehano emeġe Zuhi'a Boro Keriso u'ano ġabone hidifine ohotiro.

¹⁰ Keriso'a emeġe veize rudaro. A'e eme'a ġabode radiu'ete'e ga rudarote'e zamağano ani teite radoga veize ra'ohe.

¹¹ E'ano'o za'e inaratito'i ebu danatito'i. Izidi hube hune zae'a 'ouge hağae'ete'e teige, 'ouge hağae'eno'i.

Ihore Ġoe'a Ġonaga

¹² Nego nabudi, eme umize'ohe. Zae bo'ağano gau boro hağae'ena'a, Zuhi'a Boro ġoere idunağano zae ibitozi'ete'e zu ihoze'ete'e azağa gubazo'i.

¹³ Zeġe'a zae veize gaue'ete'e u'ano, ze zamare borofe'ena'a zamaze nidu'a hina gubazo'i. Zaezae nidu'a uniho manoğa zamağano rado'i.

¹⁴ Nego nabudi, eme umize'ohe. Tubuğa azağa'e riğa iraduguzo'i, rihau'ete'e azağa'e inarazo'i, zoreğa azağa'e danazo'i, ebu vase nidu'a mazao zamaze obone ġigano'i.

¹⁵ Vaze 'ahogani'a 'ahoga mazao sau'a hağao'idene, sau'a hina ago naenaeno'i, rehano zae bo'ağano zu vase nidu'a mazao iğağa manoğa hağao'i.

¹⁶ Mada nidu'a matu'e rado'i.

¹⁷ Iğağa kurano'i.

¹⁸ Nagini'a furerano'idene zuni, Badi'a mazao manoğa tauġi ro'i. E'eguğa nidu'a'e zae'a Keriso Iesu teite tiburanadu radiu'ete'e zamağano Badi'a'a zae mazaono'o urate'ete'e hağağa.

¹⁹ Vine Zaġoġani'a zae mazao gaue'ete'e ago 'uo'i.

²⁰ Badi'a'a ihozadu rae furene'ete'e ġoe'a ago re'ore'one modo'i.

²¹ Gau nidu'a tuhune ġiano'i. Manoğa ġauğa obone ġigano'i.

²² Sau'a nunuono'o vaġino'i.

²³ Eme'e zama roġeğa rifi'ete'e Badi'ağa ane'a ġau nidu'a moneo zae mae zaġozaġozifine kurau'ohe. Ebu Badi'a'a danazadu emeġe Zuhi'a Boro Iesu Keriso'a bare arite'e madağano vineze zu ahirize'e ve'oğa o'o'a radifine kurau'ohe.

²⁴ Zae huzirote'e Badi'ağa'e zamağa nidu'a hina hağae'ete'e u'ano, ani'a hube hune 'ouge hağai'uma.

²⁵ Nego nabudi, emeġe veize kurano'i.

²⁶ Nego nabudi nidu'a kavaratite'ena'a, unihotito'i.

²⁷ Zuhi'a Boro niğano ġoere riğa zi'ohe. So'a 'ahi'e nego nabudi nidu'a veize me'odo'i.

²⁸ Emeġe Zuhi'a Boro Iesu Keriso'a zae mazao manoğa furene'eno'i.

2Tesalonika Tesalonika Ekalesia veize Paulo'a Mirihirote'e So'ağa Aheuğa Ihore Ğoe'a

So'a 'ahi'e Paulo'a Korinto zamağano Tesalonika ekalesia veize mirihiro. Tesalonika'e Makedonia haba'ano ne boro 'ahoga. Paulo'a ibite so'a 'ahoga tuğuriro ebu so'a 'ahi'e aheuğa. Tesalonika ekalesia azağani'a Iesu'a bare arite'e moneo ve'one ederiro. Vaze nu'a Iesu'e amahi ariro rae ğoeriro. E'ano'o Paulo'a Iesu'e 'ize mene arirote'e zu ani'a bare arite'e madağa'e Badi'a da'o edeğa rae ihoziro. Ebu ekalesia azağa'e izidiono'o onamo Iesu'a bare arite'e madağano fie gigaru'ena'a zu hağai manoga hağae'ena'a zu zamaze obone gigane'ena'a, faine gaue radi'uma rae inaraziro.

¹ Eğe, Paulo zu Silasi ebu Timoteo'a Badi'a emeğe Mama zu Zuhi'a Boro Iesu Keriso mone azağa, Tesalonika ekalesia veize so'a 'ahi mirihe'ohe.

² Badi'a emeğe Mama zu Zuhi'a Boro Iesu Keriso'a manoga zu zama roğeğa zini'eno'i.

Badi'a mazao Manoga Tauği Ra'ohe

³ Nego nabudi, eme zae u'ano iğaiga Badi'a mazao manoga tauği re'uma. Eme 'ouge hağae'eta'a'e duduğa. Mazağa za'a fie'ete'e'a bororu oname'ohe, ebu zae nidu'a zamarotite'eta'a'e zuni bororu'ohe.

⁴ E'ano'o haba'ahaba'ano Badi'a mone ekalesiaga nunu mazao za niguze'ohe. Mazağa za'e vaze'a aduga zini'ete'e zu agirozi'ete'e zamağano zuni zamaze obone gigane'ohe ebu fie gigaru'ohe.

Keriso'a Onaite'e madağano Kotazi'uma

⁵ 'Ahiguğa nidu'a Badi'a kota'e duduğa rae ihoze'ohe. Badi'a'a za'e ani'a zuhi'azi'ete'e azağano rouga veize ohoziro. E'e u'ano, zae'a aduga zuni hide'ohe.

⁶ Badi'a'e iniu'a vaze aduga zini'ete'e azağa naenaezi'uma. Ani'a za aduga zini'ete'e azağa aduga hina naenaezi'ohe.

⁷ Ebu za, aduga hide'ete'e azağa'e Badi'a'a ahiri ohone'ete'e madağa zini'uma ebu emeğe zuni rifi'uma. A'e Zuhi'a Boro Iesu'a ane tuğure viga inarağa ğehağa teite adureono'o ire roga duhuğa zamağano ovaite'e madağano furera'uma.

⁸ E'e madağano Iesu'a Badi'a ağu'a azağa zu emeğe Zuhi'a Boro Iesu hariğa manoga mene egohau'ete'e azağa aduga zini'uma.

⁹ Ze'e aduga hidadu ruda'uma, onamo tuğutuğu. Ebu ze'e Zuhi'a Boro mazaono'o zu ane inarağa boro багаaono'o mae vağizi'uma.

¹⁰ E'e madağano Zuhi'a Boro'a arine, ane mone azağani'a ane ni mae ğihini'uma ebu fie'ete'e azağa nidu'a ane niguni'uma. Mazağa za'e eme'a rae furenrote'e hariğa mae ğihiniro.

¹¹ E'e u'ano, eme'a zae veize iğaiga kurau'ohe. A'e emeğe Badi'a'a zae huzadu zae'a ane urao radifine ra'ohe. Ebu ani'a inarağa zenadu zae'a hağai manoga nidu'a hağaihi rae ra'ete'e zamaroneğa meifine, zu zae'a fie'ena'a hağai nidu'a hağai'fine kurau'ohe.

¹² 'Ougine, emeğe Badi'a zu Zuhi'a Boro Iesu Keriso'a manoga furenzenadu zae'a emeğe Zuhi'a Boro Iesu niğa mae ğihini'uma zu ani'a zae ni zuni mae ğihini'uma.

2

Badi'a Goro Goe'a Varade'ete'e Vazeḡa

¹ Nego nabudi, emeḡe Zuhi'a Boro Iesu Keriso'a bare arite'e moneo zu emeḡe nidu'a Iesu zamao nu'oratite'e moneo eme'a ḡorezi'uma.

² Vaze nu'a 'ahige ra'ohe, "Zuhi'a Boro'a arite'e madaḡa 'ai amahi feuriro." Ze zeḡe'a bare Badi'a'a ohozadu 'ouge zi'ohe rae ra'ohe, ga zeḡe haramo hina 'ouge zi'ohe. Ze'e emeḡe mazaono'o meirote'e so'aḡa idunaḡano 'ouge zi'ohe rae ra'ena'a, zae so'oze'ohe. Za'e zeḡe ḡoere egadu zamaze ago ḡarihe hagaroi zu 'ada'adazo'i.

³ Iniu'a ibi nunuo zae so'oso'oze'ete'e gararo'i. Mazaḡa Zuhi'a Boro'a 'izema arogano, vaze ḡehaḡani'a Badi'a agiroha'uma ebu ḡonagano Badi'a'a ruinite'e vazeḡa mazao sau'a huneḡani'a furera'uma. Ani'e Badi'a goro ḡoe'a varade'ete'e vazeḡa.

⁴ Ani'e badi'a rae hune'ete'e ḡauḡa nidu'a zu vaze'a kuranohau'ete'e ḡauḡa nidu'a agirozi'uma ebu e'e nidu'a rana ane ni mae ḡihini'uma. Ebu ani'e Badi'a kuru neḡano ehoradu ane'a bare, "E'e Badi'a," rae fureni'uma.

⁵ E'eguḡa moneo e zae teite radiunute'e madaḡano ziro. Za mene zamare'ehe?

⁶ Ebu za edeḡa, izidi ḡau 'ahogani'a vaze sau'a huneḡa e'e 'ue'ohe, rehano ane mada'a arine ani'a furera'uma.

⁷ Badi'a goro ḡoe'a varade'ete'e zamaroneḡani'a sifu inare gaue'ohe, rehano hunio'e mene furera'uma. Mazaḡa vaze sau'a huneḡani'a gauite'e ibiḡa'e vaze 'ahogani'a 'ui'uma, onamo vaze sau'a huneḡa e'e 'ue'ete'e vazeḡani'a vaḡini'uma.

⁸ Ebu hena Badi'a goro ḡoe'a varade'ete'e vazeḡa e'e'a furera'uma. E'e madaḡano Zuhi'a Boro Iesu'a hebe'anono'o irineḡa hina ma'uma, ebu Iesu'a arine agaḡa boro hina ruini'uma.

⁹ Badi'a goro ḡoe'a varade'ete'e vazeḡa e'e'a Satani inaraḡa madu ari'uma ebu Satani gauḡa haḡai'uma. Ani'a aradu haḡai gigi'a nunu, haḡai nu badeḡa, zu zaguzagatite'e haḡaiḡa nidu'a ḡurire haḡai'uma.

¹⁰ Ebu ani'a sau'a haḡaiḡa nunu hina Badi'a'a ruizite'e azaḡa so'ozi'uma. Mazaḡa Badi'a'a ruizite'e azaḡani'a zeḡe ḡabozite'e ḡoe'a huga zamare borofoga hezahoharo.

¹¹ E'e u'ano, Badi'a'a zeḡe mazao so'oso'oze'ete'e inaraḡa tuḡunadu ze'a ḡuriro ḡoe'a mae ḡihini'uma.

¹² Ze'e ḡoere huga mene mae ḡihiniro, rehano haḡai ve'oḡa haḡae'ena'a matu'iro. E'ano'o Badi'a'a zeḡe nidu'a kotazi'uma.

Badi'a'a Ḡabozifine Ohotiro

¹³ Nego nabudi, za'e Zuhi'a Boro zamarone azaḡa. Eme'e iḡaiḡa zae u'ano Badi'a mazao manoḡa tauḡi rae huni'uma, mazaḡa za'e Vine Zaḡoḡa hina zaḡozaḡifine zu ḡoere huga mae ḡihinadu ḡabone hidifine Badi'a'a ḡadaheḡano zae ohotiro.

¹⁴ E'e veize, eme'a haramirote'e hariḡa manoḡa hina Badi'a'a zae huziro. 'Ougadu zae zuni emeḡe Zuhi'a Boro Iesu Keriso ni ḡihi'aḡa meiro.

¹⁵ E'ano'o, nego nabudi, edau gigaranadu emeḡe'a hebe hina zirote'e ḡoe'a ga so'a hina ihozirote'e ḡoe'a obone gigano'i.

¹⁶ Eme zae veize emeḡe Zuhi'a Boro Iesu Keriso zu Badi'a emeḡe Mama mazao kurau'ohe. Badi'a'e emeḡe zamare borofe'ohe. Ani'a emeḡe mazao manoḡa furenadu inarafiro onamo radiu tuḡutuḡu, ebu ḡabone tuḡutuḡu mae ḡihine'ena'a guhine'ete'e zamaroneḡa manoḡa rifiro.

¹⁷ Badi'a zu Iesu'a zamaze inarano'i zu haḡaize manoga nidu'a zu goereze manoga nidu'a zamaḡano inara zini'eno'i.

3

Kuranoga veize Umiziro

¹ Ḡonagano, nego nabudi, emeḡe veize kurano'i. A'e, Zuhi'a Boro hari manogani'a zae bo'aḡano bororarote'e teige, vase nidu'a bo'aḡano bororanadu ze'a mae ḡihinoga veize ra'ohe.

² Ebu emeḡe sausaufe'ete'e azaḡa sau'a mazaono'o Badi'a'a ḡabofoga veize kurano'i, mazaḡa vase bo'aḡano mene nidu'a'e Badi'a mazao fie'ohe.

³ Rehano Zuhi'a Boro'e zamaḡa nidu'a hina haḡae'e 'ahine, sau'a ḡauḡa, Satani mazaono'o zae inarazi'uma zu biri'uma.

⁴ Za'e Zuhi'a Boro mone azaḡa 'ahine, eme'a haḡao'i rae zirate'e haḡaiḡa izidi haḡae'ete'e ebu haḡae onamite'e moneo eme'a hube hune edere'ohe.

⁵ Zuhi'a Boro'a zamaze ibitohanadu Badi'a'a nougenouge zae zamare borofe'ete'e zae'a ederifine eme'a kurau'ohe, ebu Keriso'a aduga zamaḡano zamaḡa obone giganirote'e zae'a ederadu zae zuni 'ouge haḡaifine kurau'ohe.

Tubuḡa Azaḡa Riḡa Iraduguziro

⁶ Nego nabudi, eme emeḡe Zuhi'a Boro Iesu Keriso niḡano riḡa zi'ohe. Iniu tubuḡa zu emeḡe'a ihozidote'e ihoreḡa idunaḡano mene radiu'ete'e negoḡa nabuga nidu'a mazaono'o vaḡino'i.

⁷ Za zae'a bare edeḡa, za nougenouge eme tuhutuhufi'uma. Emeḡe'a zae teite radiunute'e madaḡano eme'e mene tubuḡa reiro.

⁸ Eme vase ogomu'e naeḡa o'o'a mene mae au tauḡiro. Ebu zae bo'aḡano vazeni 'ahoga aduga mene hanoga veize, eme ohere zu madai, mada niduga gau boro inare haḡairo.

⁹ Eme'a 'ouge haḡairota'a'e mene mazaḡa zae mazaono'o ogomu meite'e inaraḡa'e o'o'a, rehano emeḡe haḡai zae'a horonadu zae zuni emeḡe hegotifine ra'ohe.

¹⁰ Eme'a zae teite radiunute'e madaḡano 'ahige zido, "Iniu'a gauoga mene uratine, ani'e ogomu anoga zuni mene idaḡa."

¹¹ Eme'a zae hari igi'etene, zae bo'aḡano nu'e tubuḡa ra'ohe. Ze'e mene gaue'ena'a, vase da'o dudize'ohe.

¹² Uguḡa azaḡa'e emeḡe'a Zuhi'a Boro Iesu Keriso niḡano 'ahige riḡa zi'ohe zu ihoze'ohe, "Za'e sifu gauo'i ebu zae'a bare gauadu ogomu hido'i."

¹³ Nego nabudi, za'e haḡai manoga haḡae'ete'e zamaḡano ago fuḡozo'i.

¹⁴ Iniu vase'a emeḡe'a so'a 'ada ihozirote'e ḡoe'a mene hegoto'idene, vase e'e faifaine ḡiano'i ebu ani teite ago za'uo'i. 'Ougine, ani ane'a bare mazagaroni'uma.

¹⁵ Rehano ani'e zae agire vazega rae ago zamaro'i, rehano zae nego teige riḡa iraduguno'i.

Goere Ḡonaga

¹⁶ Zama roḡeḡa rifi'ete'e Zuhi'aḡa Boro'a iḡaiḡa ibi nidu'a zamaḡano ane zama roḡeḡa zini'eno'i. Zuhi'a Boro'e zae nidu'a teite radiu'eno'i.

¹⁷ Uhiu ḡoe'a 'ahi'e eḡe, Paulo'a eḡe 'evore hina mirihe'ohe. A'e eḡe so'a nidu'a zamaḡano eḡe'a mirihiro rae ihoze'ete'e tahiḡa, zu eḡe'a mirihe'ete'e ibiḡa.

¹⁸ Emeḡe Zuhi'a Boro Iesu Keriso'a zae nidu'a mazao manoga furene'eno'i.

1Timoteo Timoteo veize Paulo'a Mirihirote'e So'ağa Ibi'a Ihore Ġoe'a

So'a 'ahi'e Paulo'a Timoteo veize mirihiro. Timoteo moga'e Giriki vazega zu vi'a'e Iuda rogaea. Timoteo'e Paulo teite harama ragave'ena'a, ani dananiro. Paulo'a ibite Timoteo teite Efeso ekalesia veize gauiro ebu Timoteo'a ze ibitozoga veize ani e'ea modiro. Timoteo'e Efeso ekalesia veize gaue'ete'e zamağano Paulo'a so'a 'ahi mirihiro. E'e madağano ġuriro ihore azağani'a ekalesia tutuze ve'orinu 'ahine, Paulo'a zege ihore'e ve'oğa rae fureniro, zu ekalesia azağa'e zege ġoere ago hegoto'i rae ihoziro. Ebu ekalesia ibitozi'ete'e azağa'e nougenouge radite'e zu nougenouge gauite'e moneo ġoeriro. Ebu Iesu Keriso tuğure vazega manoga rouga veize zu ekalesia azağa nunu veize nougenouge gauite'e moneo Timoteo iraduguniro.

¹ Ege, Paulo'a so'a 'adi mirihe'ohe. Badi'a'e emege ġabofe'ete'e vazega, zu Keriso Iesu'e eme'a fie'ena'a guhine radiu'ete'e vazega. Badi'a zu Iesu'a ege ohotadu e'e Keriso Iesu apostolo vazegano reiro.

² So'a 'adi'e Timoteo, ġae mazao mirihe'ohe. Ġa'e hube hune ege ubude, mazağa e'a ġae mazao haramadu ġae zuni Iesu mazao firo.

Badi'a emege Mama zu emege Zuhi'a Boro Keriso Iesu'a ġae mazao manoga zu vetuğa ebu zama rogeğa ġane'eno'i.

Ġuriro Ihore Azağa mazao Riğa Iraduguziro

³ E Makedonia haba'a u'a iğunirotene inare ġeirate'e teige, ġa Efeso zamağano rado'i. E'ea radiu'ena'a, vase nu'a ġurire ihoreğa ihoze'ete'e gararo'i.

⁴ Ebu ze amahi irihineğa zu vouğaze ni moneo mene ufeta zamare gauifine riğa ġorezo'i. 'Uguğani'a ta'iro furene'ohe, ebu Iesu mazao fie'ete'e azağa ġabozoga veize Badi'a'a hağae'ete'e gauga moneo mene hune ihoze'ohe.

⁵ Ege'a 'ahige riğa iho'e'eta'a'e vase'a zamarotitoga veize ra'ohe. Vaze zamarotitoga'e zama deheğanono'o zu duduğa rae zamare'ete'e hağae'ete'eano'o zu ihore huga hube hune mae ġihine'ete'eano'o fureru'ohe.

⁶ Rehano vase nu'e ihore huga 'adi modadu huga o'o'ano ta'irotitle'ete'e hegote'ohe.

⁷ Ze'e Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azağa reihi ra'ohe. Rehano ze zege'a bare nagini ra'eta'a'e ağu'a, ebu ze'a hube hune rae ra'ete'e ġauga moneo zuni ağu'a.

⁸ Eme edeğa, vase'a ibi duduğano Mose goro ġoe'a hegotine, Mose goro ġoe'a'e manoga.

⁹ Rehano eme edeğa, Mose goro ġoe'a'e duduğa azağa veize mene hağairo. A'e goro ġoe'a varade'ete'e azağa, Badi'a mene hegote'ete'e azağa, Badi'a mene gubane'ete'e azağa, sau'a hağae'ete'e azağa, Badi'a ġoereo mene zağozage'ete'e azağa, Badi'a mazao mene kurau'ete'e azağa, vi'a moga ga vase goruze'ete'e azağa,

¹⁰ ubuma ġezo azağa, ohoze'a ohoze teite zu rogae'a rogae teite daroe'ete'e azağa, vase oboze teadu seroze'ete'e azağa, ġurire'ete'e azağa,

kotao ġurire'ete'e azaġa, ebu ihore duduġa hezahohau'ete'e ġauġa nunu hegote'ete'e azaġa veize haġairo.

¹¹ Ihore huga'e Iesu hari manoga'nono'o ariro. Hari manoga a'e eme'a nigune'ete'e Badi'aġa ġihi'aġani'a rae furenadu eġe'a vaze ihozifine iniro.

Badi'a'a Paulo Vetuġaniro.

¹² Keriso Iesu emeġe Zuhi'a Boro'a inarahirote'e moneo eġe'a ani mazao manoga tauġi ra'ohe, mazaġa ani'a e hube hune ani mazao fie'ete'e vazega rae zamaradu ane gau haġaifine ohohiro.

¹³ E ibite Iesu rae sausauniro, zu ani hegote'ete'e azaġa aduga ziniro, zu utiutiga reiro. Rehano e ani mazao mene firote'e madaġano ani aġu'a radu 'ouge haġairote'e u'ano, Badi'a'a eġe vetuġahiro.

¹⁴ Emeġe Zuhi'a Boro Badi'a'a manoga borofe iniro 'ahine, e Keriso Iesu teite tiburanadu ani mazao fie gigaru'ohe, ebu ani zu vaze zamare borofe'ohe.

¹⁵ "Keriso Iesu'a sau'a azaġa ġabozoga veize raha 'adi ariro," rae ra'ete'e ġoe'a'e huga, zu vaze nidu'a mae ġihinite'e ġoe'a. Ebu e'e sau'a azaġa bo'aġano ufeta sau'a hune vazega.

¹⁶ Rehano Badi'a'a vetuġahiro. A'e, ufeta sau'a hune vazega, eġe veize Keriso Iesu'a mada faġa zamaġa obone tirota'a'e vaze nidu'a ihozifine, ebu zeġe zuni ane mazao fiadu ġabone tuġutuġu hidifine ra'ohe.

¹⁷ Radiu tuġutuġu Kiniga, mene rudatite'e zu mene horone'ete'e Badi'aġa tibuhuga gubanihi ebu niġa mae ġihinihi, onamo tuġutuġu! Amen.

Paulo'a Timoteo Inaraniro

¹⁸ Timoteo, eġe ubude, ibite vaze'a ġae moneo Badi'a ġoere rae furenirote'e idunaġano, eġe'a ġoere 'ahi iho'e'ohe. Ġa ze'a rae furenirote'e ġoe'a hegote'ena'a, Keriso hari manoga veize faine utito'i.

¹⁹ Ihore huga mae ġihino'i, zu nagini'e duduġa ga ve'oġa rae faine zamaradu duduġa da'o haġao'i. Vaze nu'e zeġe'a bare zamaronenze duduġa hezahoharo zu ġasi'a fahau zubure'ete'e teiġe, ze'a fie'ete'e'a dauġiro.

²⁰ Zeġe bo'aġano Himenaio zu Alesana'e eġe'a Satani 'evoreo ri'iziro. Ze aduga hidadu Badi'a mene bare rae sausaunoga veize eġe'a ihozihi reiro.

2

Nougenouge Kurau'ete'e moneo Ihoniro

¹ E'ano'o e ibite geno ġoere 'ahi inare ġa'ohe. Vaze nidu'a urate'ete'e ġauġa Badi'a mazao umido'i, zu zeġe veize kurano'i, zu vaze 'ahoga'ahoga veize kurano'i, ebu zeġe nidu'a veize Badi'a mazao manoga tauġi ro'i.

² Nize boro azaġa nidu'a ebu kini veize kurano'i. 'Ougine, eme Badi'a hube hune gubane'ena'a zu zaġozaġe haġae'ena'a, zama roġeġa huneo sifu radi'uma.

³ 'Ouge kurau'eta'a'e manoga, zu emeġe ġabofe'ete'e Badi'aġa matu'ohau'ete'e haġaiġa.

⁴ Badi'a'e vaze nidu'a ġabone hidoga zu ze'e ihore huga ederadu mae ġihinoga urate'ohe.

⁵ Badi'a'e tibuhuga, ebu Badi'a zu vaze bo'aġano nema vazega zuni tibuhuga. Ani'e vaze, Keriso Iesu.

⁶ Ani'a vaze nidu'a haġaize sau'anono'o bohaze buzoga veize ane bare dibu'iro. Ebu ani Badi'a'a ohonirote'e madaġano 'ouge haġadu Badi'a'a vaze ġabozite'e rae fureniro.

⁷ Hari manoga e'e rae furenifine, Badi'a'a e'e haramo vazegano zu apostolo vazegano ohohiro. Ebu Iuda mene azağa mazao hari manoga huga ihozadu ze Iesu mazao foga veize, e zege ihore vazegano ohohiro. E huga goere'ohe zu mene gurire'ohe.

⁸ E ohozeohoze'a haba nidu'a zamağano Badi'a mazao kuranoga urate'ohe. Ebu ze mene mağune'ena'a, mene rotete'ena'a, zu zağozage radiu'ena'a, 'evoreze mae ġihinadu kuranoga e urate'ohe.

⁹ Ebu roğaeroğae zuni dabua idaidağa faine vidanoga, iguze mene nunufe si'oga, ebu hadi naeğa boro zu naeğa boro dabuağa mene vidanoga urate'ohe.

¹⁰ U ze hağai manoga hağadu ze zege'a bare Badi'a gubane'ete'e roğaeğa rae furenoga urate'ohe.

¹¹ Roğae'e ihore azağa 'u'uğano goereze nidu'a egohanadu sifu edeğa me'uma.

¹² E roğae'a ohoze ihozoga zu ibitozoga mene idağa ra'ohe. Ze sifu radi'uma.

¹³ Mazağa Adamu'e Badi'a'a ibite hağairo ebu hena Eva hağairo.

¹⁴ Satani'a Adamu mene so'oniro, rehano Eva so'onadu ani'a hağai sau'a hağairo.

¹⁵ Rehano roğae'a iğaiğa Iesu mazao fie'ena'a, vase zamare borofine ebu zağozage'ena'a faine radiune, ze'a ene furene'ete'eano'o* Badi'a'a gabozi'uma.

3

Ekalesia Ibitoz'i'ete'e Azağa Hağai

¹ Goere 'ahi'e huga: Iniu ekalesia ibitozi'ete'e vazega reihi rae ra'ete'e vazega'e gau manoga tauği hağaihi re'uma.

² E'ano'o ekalesia ibitozi'ete'e vazega'e vase'a ve'oğa rae ra'ete'e hağaiğa mene hağai'uma, inuga tiba da'o me'uma, faine zamare'ena'a gau'i'uma, ane'a bare hağai sau'a hezahoha'uma, ani'e vase'a gubani'uma, i'udo azağa mae zouzadu ġubuzi'uma, zu vase faine ihozoga'e idağa rae ra'ete'e vazega re'uma.

³ Ani'e vu sau'a mene ufeta gagi'uma zu mene utiutiğa re'uma, rehano rogeru hağai'uma, mene roteti'uma, zu hadi ubumağa mene re'uma.

⁴ Ani'a ane neo tiburu radiu'ete'e azağa faine ibitozi'uma zu ubugaubugani'a hube hune ani gubane'ena'a ani goere egohafine ihozi'uma.

⁵ Iniu ane neo tiburu radiu'ete'e azağa mene faine ibitozi'ete'e vazega'e nougenouge ekalesia ibitozi'uma?

⁶ Ekalesia iziga'e ekalesia ibitozi'ete'e vazega iğurio mene ohoni'uma. Ani'e iğuri e'e meine, ane'a bare niga mae itadu Badi'a'a Diabolo kotanirote'e teige, ani zuni kotani'uma gaogi.

⁷ Ekalesia ibitozi'ete'e vazega'e mene ekalesia azağani'a zuni gubane'ete'e vazega re'uma. 'Ougine, ze'a ani mene rae sausauni'uma zu Diabolo 'ahirio ani mene 'ahirini'uma.

Diakono Azağa Hağai

⁸ Diakono azağa zuni ekalesia ibitozi'ete'e azağa teige vase'a gubaze'ete'e azağa re'uma, goere huga da'o re'uma, vu sau'a mene ufeta gagi'uma, zu hadi ubumağa mene re'uma.

* 2:15 2:15 ze'a ene furenadu taufe'ete'eano'o

⁹ Ze zama dehega hina duduḡa da'o zamare'ena'a, Badi'a'a 'u'uru teadu rae furenrote'e ihorega huga 'aune mae gihini'uma.

¹⁰ Vaze 'izema ohozogano ze faine udahi'uma ebu zege mazao ve'oga o'o'a reine, diakono igurio ohozi'uma.

¹¹ Diakono azaḡa teige, inudeze zuni vaze'a gubaze'ete'e rogaeḡa re'uma, vaze mene rae sausauzi'uma, faine zamare'ena'a gau'i'uma, zu gau nidu'a'e zamaze nidu'a hina haḡai'uma.

¹² Diakono azaḡa zuni inuga tiba da'o me'uma, ebu ane ubugaubuga zu ane neo tiburu radiu'ete'e azaḡa faine ibitozi'uma.

¹³ Diakono gaḡa faine haḡae'ete'e azaḡa'e vaze'a nize mae gihini'uma, ebu ze zege'a Keriso Iesu mazao fie'ete'e moneo ufeta borofe rae furen'i'uma.

Badi'a'a Ihore Huga rae Fureniro

¹⁴ E ḡarihe amihi rehano, izidi ḡae mazao ḡoe'a 'ahi mirihe'ohe,

¹⁵ mazaḡa e mene ḡarihe amine, vaze'a Badi'a mone nego nabudi bo'aḡano nougenouge haḡae radite'e moneo ḡa iho'ifine ra'ohe. Badi'a mone nego nabudi'e ḡabode radiu'ete'e Badi'aḡa mazao fie'ete'e ekale-siaḡa. Ebu ne ogoru'etene raha hu'i sebanadu gado ohone'ete'e teige, ze'e ḡoere huga rana edau gigaru'ohe.

¹⁶ Zuhi'a Boro mazao kurau'ena'a radiu'ete'e ḡaboneḡa moneo Badi'a'a rae furenrote'e ḡoe'a'e ḡihi'a hune. Vaze nidu'a ḡoere a'e huga ra'ohe:

Ani'e vazeo fureraro,

Vine Zaḡoḡani'a ani'e duduḡa rae fureniro,

ani'e tuḡure vigavigani'a horoniro,

vaze'a ani moneo haba'ahaba'ano haramiro,

raha azaḡani'a ani mazao firo,

ebu Badi'a'a ani adure ḡoha mae itadu e'ea ani'e ḡihi'a hune rae reiro.

4

Ḡuriro Ihorega Azaḡa

¹ Vine Zaḡoḡani'a 'ahige deheru ra'ohe. Vesu vaze nu'a ihore huga mae gihine'ete'e modadu so'oso'o viga zu vine sau'a ihorega hegote'uma.

² Ihore 'uguḡa'e zama guhi azaḡa ḡuriro ḡoe'anono'o are'ohe. Ze aḡu'a, zege zamarone'e auri gigi'aḡa hina hufirote'e teige rudanadu zege ihore'e ve'oga.

³ Ze vaze mazao, "Ago hahuro'i," ebu "Ogomu nu'e ago ano'i," rae ra'ohe. Rehano ogomu 'uguḡa'e Iesu mazao fie'ete'e zu ihore huga edere'ete'e azaḡani'a Badi'a mazao manoḡa tauḡi radu anoga veize Badi'a'a haḡadu rifiro.

⁴ Mazaḡa Badi'a'a haḡairote'e gaḡa nidu'a'e manoḡa. Eme ani mazao manoḡa tauḡi radu e'e aune, ḡauni 'ahoga mene hezahoha'uma.

⁵ Mazaḡa Badi'a ḡoere ebu eme'a ogomu veize manoḡa tauḡi rae kurau'ete'e u'ano, ogomu nidu'a'e zaḡoḡa.

Iesu Keriso veize Gaue'ete'e Vazeḡa Manoḡa

⁶ Ḡa eḡe ḡoere 'adi nego nabudi faine ihozo'i. 'Ougine, ḡa'a mae gihine'ete'e ḡoe'a huga zu hegote'ete'e ihorega huga hina ufeta ḡuhuradu Keriso Iesu veize gaue'ete'e vazeḡa manoḡa re'uma.

⁷ Badi'a rae sausaune'ete'e ḡuriro hariḡa zu vouḡaze irihine hezahohano'i. Rehano Badi'a gubane'ena'a radoga veize ḡa ḡae bare taufo'i.

⁸ Ahiri faine taufine, manoga nu me'uma. Rehano Badi'a gubane'ena'a radiune, gau nidu'a ibigano manoga hidi'uma. Manoga a'e izidi madaġano zu zama moneo Badi'a'a rifi'uma rae goitorirote'e gaboneġa.

⁹ Goere a'e huga, zu vase nidu'a mae gihinite'e goe'a.

¹⁰ Eme Badi'a'a goitorirote'e gaboneġa hidifine, gihau gaue inare'ohe, mazaġa eme'e gabode radiu'ete'e Badi'aġani'a e'e rifi'uma rae mae gihine'ohe. Ani'e vase nidu'a gaboze'ete'e zu ani mazao fie'ete'e azaġa ufeta hune gaboze'ete'e Badi'aġa.

¹¹ Za ihore 'adi riġa zo'i ebu ihozo'i.

¹² Ġa'e tahi'a iziga radu vase 'ahogani'a ġa ovoe ġiaoga gararo'i. Rehano ġa'e fie'ete'e vazega radu faine goero'i, faine haġao'i, vase zamare borof'o'i, Iesu mazao hube hune fio'i ebu zama deheġa hina Badi'a ubumao haġai duduga haġao'i. 'Ougine, fie'ete'e azaġani'a ġa tuhutuhu'i'uma.

¹³ Vaze ubumao Buka Zaġoġa me'odoga, haramoga zu ihozoga veize inaro'i, onamo eġe'a ami'uma.

¹⁴ Ekalesia ibitozi'ete'e azaġani'a ibite 'evoreze ġae rana teadu Badi'a goere rae furenitotene, ġa Badi'a mazaono'o ġahunone hidiro. Ġahunone a'e ago re'ore'ono'i.

¹⁵ 'Ahiguġa nidu'a ġae'a zamaġo nidu'a hina inare haġadu ġa'a ufeta guhure'eta'a'e vase nidu'a ihozo'i.

¹⁶ Gaboneġo zu ihoreġo faine ġiano'i. E ġate'e 'aune haġao'i. 'Ougine, Badi'a'a mene ġae da'o, rehano ġae ihore igi'ete'e azaġa zuni gabozi'uma.

5

Ekalesia Azaġani'a Haġaite'e Haġaigā moneo Ihoniro

¹ Ohoze vouġa riġa ago rono'i, rehano mogo teige iraduguno'i. Ohoze iziga'e negoġo teige iraduguno'i.

² Roġae vouġaġa'e vi'u teige iraduguno'i. Roġae iziga'e hube hune zamaġo deheġa hina ezeġo teige iraduguzo'i.

³ Dananoga vazega o'o'a ġozobaġa nidu'a gubazo'i.

⁴ Rehano ġozoba 'ahoga'e tahi'aġeta ga aġiġeta reine, tahi'aġa zu aġiġani'a zeġe neo tiburu radiu'ete'e azaġa ibite geno taufo'i rae ihozi'uma.* Ebu vize moze zu aġize'a ubudeze faifairu taufirete'e moneo, ubudeze zuni vize moze zu aġize mazao barono'i rae ihozi'uma, mazaġa a'e Badi'a matu'ohau'ete'e haġaigā ra'ohe.

⁵ Dananoga vazega o'o'a zu ane da'o radiu'ete'e ġozobaġa'e Badi'a'a hube hune ani danani'uma rae mae gihine'ena'a, ohere zu madai 'aune umide kurau'ohe.

⁶ U iniu raha matu'uġa veize da'o radiu tauġe'ete'e ġozobaġa'e ġaboga rehano, rune ġozobaġa ra'ohe.

⁷ Vaze'a ekalesia azaġa'e ve'oġa rae mene rozifine, 'ahiguġa ekalesia azaġa ihozo'i.

⁸ Iniu nabuga mene taufe'ete'e vazega zu nabuga bo'aġano ane neo tiburu radiu'ete'e azaġa mene ufeta taufe'ete'e vazega'e ani'a fie'ete'e o'onirote'e vazega. Ani'e sau'a, u mene fie'ete'e vazega'e ani vitinoga.

⁹ Iniu muriġa 60 vitinoga zu ġae tiba da'o hahurirote'e† ġozobaġa reine, ekalesia'a danazite'e ġozobaġa nizeo zouzi'uma.

¹⁰ Ebu ani'a gau manoga haġadu vase'a nigune'ete'e ġozobaġa rae re'uma. Ani'e ubugaubuga faine taufi'uma, vase mae zouzadu

* 5:4 5:4 ze ibite Badi'a mazao fie'ete'e azaġa haġaigā ederi'uma † 5:9 5:9 ize mazao zama tibano haġaidote'e

gubuzi'uma, Badi'a mone azağa veize tuğure vazega teige gau'i'uma, aduga hide'ete'e azağa danazi'uma, ebu hağai manoga nidu'a hağafine inari'uma.

¹¹ Ğozoba iziga ro'idene ğozoba nizeo ago to'i. Mazağa ze ahiri ura hağaihi rae zamare'etene Keriso veize gaue'ete'e modadu hahurihi ra'ohe.

¹² E'ano'o ze ibite Keriso mazao ğoitorrote'e ğoe'a vari'adu vazega ze sau'a hağairo rae re'uma.

¹³ Ebu ze'e tubuğa radu ne 'ahoga'ahogano ragave tauğee'ete'e hağaiğa hegoti'uma. Mene tubuğa da'o, rehano vase dudizi'uma, vase gauo ğunuğuni'uma, ebu mene reite'e ğoe'a re'uma.

¹⁴ E'ano'o ege'a, ğozoba iziga bare hahuradu ze ubudeze furezo'i ebu neze faine taufo'i rae iraduguze'ohe. 'Ougine, ze ve'oğa 'ahoga mene hağadu agire vazegani'a ze rae sausaugoga mene idağa re'uma.

¹⁵ Ğozoba nu'e amahi Keriso modadu Satani hegotiro.

¹⁶ Ekalesia roğae 'ahoga, ane nabuga bo'ağano ğozoba nu e'e reine, ani'a ze danazi'uma ebu ekalesia mazao ze danazoga mene umizi'uma. 'Ougine, ekalesia'a iniu danazoga vazega o'o'a ra'ete'e ğozobağa huga nidu'a da'o danazi'uma.

¹⁷ Ekalesia ibitozi'ete'e azağani'a ekalesia faine ibitozine, ekalesia azağani'a ze ufeta hune gubazi'uma. Zeğee bo'ağano haramo azağa zu ihore azağa veize ufeta hune gubazi'uma.

¹⁸ Mazağa Buka Zağogano 'ahige ra'ohe, "Vaze'a boromakau hina vuidi hirive'ete'e‡ madağano boromakau zuni vuidi afine hebeze ago furu'o'i,"☆ zu "Gau vazegani'a ane gau naega me'uma."☆

¹⁹ Ekalesia ibitozi'ete'e vazega 'ahogani'a ve'oğa hağadu kotao ohonihi reine, ane ve'oğa rae furene'ete'e azağa aheu ga uğidu vağoi. 'Uguğa azağa o'o'a ro'idene, ani kotao ago ohono'i.

²⁰ Ekalesia ibitozi'ete'e azağani'a sau'a 'aune hağaine, ekalesia azağa ubumao rozo'i. 'Ougine, vase 'ahoga'ahoga zuni sau'a hağaoga ri-honi'uma.

²¹ Badi'a zu Keriso Iesu ebu Badi'a'a ohotirote'e tuğure viga ubumao e riğa ğa'ohe. Goere 'adi hegoti'i. Ğa'a vase nidu'a mazao mene inahena'a, idane hağao'i.

²² Ekalesia ibitozi'ete'e azağa ohozo'idene, zeğee rana 'evoreğoo ago ğarihe to'i. Vaze sau'ano ago 'auğoi, rehano ğa ğae'a bare ğia'e'ena'a, deheğano radiu'eno'i.

²³ Izidiono'o vu isoğa da'o ago gago'i, rehano ğae isi veize zu ğae ğehağa ma'ete'e ugiğa'e manoroga veize vaini vuğa tahiğa zuni gago'i.

²⁴ Vaze nu'a hağai sau'a furene hağadu ze 'izema kotazogano hağaize sau'ani'a fureru'ohe. U nu'a hağaize sau'a'e 'u'uru teadu vesu'u fureru'ohe.

²⁵ E'e teige, hağai manoga'e deheru fureranadu vazega edere'ohe, ebu hağai manoga 'u'uruğa zuni mada 'ahogano fureranadu vazega edere'ohe.

6

¹ Ekalesia azağa bo'ağano tuğure azağani'a zeğee zama nidu'a hina zuhi'aze gubazi'uma. 'Ougine, vase'a Badi'a ni zu emeğee ihore mene rae sausauni'uma.

² Tuğure azağa zeğee zuhi'a'e fie'ete'e azağa reine, zuhi'aze'e zeğee ekalesia nabuga radu mene ovoe ğiazi'uma. Rehano tuğure azağa'e

‡ 5:18 5:18 Iuda azağa hirive'ete'e ibiğa amahiğa. Boromakau'a vuidi rana oname onae'ena'a, vuidi ogağa ğomake vağine'ohe. ☆ 5:18 5:18 Goro 25:4 ☆ 5:18 5:18 Luka 10:7

zuhi'aze veize ufeta gau'i'uma, mazağa zeğe gauono'o manoga hide'ete'e azağa zuni fie'ete'e azağa zu Badi'a zamarone azağa.

Guriro Ihoreğa Azağa

Goere 'adi ekalesia azağa ihozo'i ebu e'e hegotifine inare zo'i.

³ Vaze nu'e ihore 'ahoga ihoze'ena'a, emeğe Zuhi'a Boro Iesu Keriso ihoreğa huga zu Badi'a gubane'ete'e ihoreğa mene mae ġihine'ohe.

⁴ Ze zeğe'a bare nize mae itadu ġauni 'ahoga mene edere'ohe, zu vaze teite rotetihi zu ta'irotihi ra'ohe. E'e u'ano, ahiahi, roteto, vaze rae sausaže'ete'e'a fureru'ohe ebu zamarone sau'ani'a vaze 'ada'adaze'ohe.

⁵ Ebu zamaze'a ufeta sautaro zu ze ihore huga modiro. E'ano'o hadi hidoga veize ze Badi'a gubane'ohe zu zeğe bo'ağano roteto'a 'aune fureru'ohe.

⁶ Rehano eme'a ġau nidu'a moneo idağa da'o rae zamare'ena'a, Badi'a gubane'ete'e ibiğano radiune, manoga boro hidi'uma.

⁷ Eme raha 'adao ahiri isoğa fureraro ebu ahiri isoğa ruda'uma.

⁸ E'ano'o ogomu zu dabua'e emeğe mazao e'e reine, a'e idağa rae re'uma.

⁹ Ma'ora vazega reih ra'ete'e azağani'a sau'a hağaihi rae ra'ete'e zamağano uite'ohe. Ebu ze 'ahirizeadu kauriğa zu zamarone sau'a zamağano diuğe'ohe. 'Ougadu ze ruize'ete'e zu sausaže'ete'e ibiğano uite'ohe.

¹⁰ Sau'a nunu nidu'a'e hadi ubumağano'o fureru'ohe. Vaze nu'a hadi ufeta mouga veize, fie'ete'e modadu ragaviro ebu aduga boro hidadu zamaze ufeta adudaro.

Ihore Ġoe'a Ġonaga

¹¹ Rehano ġa, Badi'a mazao fie'ete'e vazega, hağai sau'a 'uguğanono'o vağino'i. Ebu Badi'a ubumao hağai duduğa hağaoga, Badi'a gubanoga zu fioga, vaze zamare borofoga, aduga zamağano zamağano obone touga, zu roğeru hağaoga veize inaro'i.

¹² Ġae'a fie gigaru'ete'e veize faifairu utito'i ebu ġabone tuğutuğu mo'i. E'e veize Badi'a'a ġa huğadiro, ebu vaze ġehağani'a ġae ġoere iğirotene, ġa zeğe ubumao ġae'a fie'eta'a'e huga rae fureniro.

¹³ Ġau nidu'a ġabone zini'ete'e Badi'ağa ubumao zu Pontio Pilato ubumao huga da'o rae furenirote'e vazega, Keriso Iesu ubumao ege'a ġoere 'ahi riğa ġa'ohe.

¹⁴ Ġa ve'oğa 'ahoga ga vaze'a ġa'e roğadite'e hağaiğa 'ahoga ago hağao'i, ebu ege ġoere 'adi 'aune hegoto'i, onamo emeğe Zuhi'a Boro Iesu Keriso'a bari'uma.

¹⁵ Badi'a'a ohonirote'e madağano Keriso tuğuni'uma. Badi'a'e eme'a nigunite'e vazega, zu eme Zuhi'afi'ete'e Vazega tibuhuga, zu Kini Ġihi'ağa Hune, zu Zuhi'a Boro Ġihi'ağa Hune.

¹⁶ Ani tibuhuga da'o mene rudau'ohe ebu agağa huneo radiu'ohe. Vaze'a e'e agağa uhiğa hune onamoga'e mene idağa. Vaze 'ahogani'a ani mene horoniro zu horonoga'e mene idağa. Ani gubanihi. Ani'a inarağa hina zuhi'afi'uma, onamo tuğutuğu. Amen.

¹⁷ Izidi madağano ma'ora azağa 'ahige riğa zo'i. Ze zeğe'a bare nize mene mae iti'uma. Ebu mene radiu tuğutuğete'e toheğa mene zamare borofi'uma, rehano eme matu'e radoga veize ġau nidu'a borofe rifi'ete'e Badi'ağa ufeta zamare borofi'uma.

¹⁸ Ebu ze hağai manoga zu gau manoga ġehağa hağai'uma, zu ġahugone zamaroneğa hina ġauze zahara azağa teite matu'e ġahugi'uma.

¹⁹ Ze 'ouge haḡaine, ze'a zeḡe veize ḡau manomano adureo ragateragate teadu zama moneo ḡabone huga hidi'uma.

²⁰ Timoteo, Iesu'a ḡanirote'e ihoreḡa huga faine ḡiano'i. Badi'a mene gubane'ete'e ḡoe'anono'o zu huga o'o'a ta'iroḡanono'o vaḡino'i. Edeḡa boro rae ḡuriradu ihore huga hezahohau'ete'e azaḡa mazaono'o vaḡino'i.

²¹ Ḡuriro ihoreḡa e'e rae furenrote'e azaḡa nu'e zeḡe'a finuta'a'e modiro. Badi'a'a zae mazao manōḡa furene'eno'i.

2Timoteo

Timoteo veize Paulo'a Mirihirote'e So'ağa Aheuğa Ihore Ğoe'a

So'a 'ahi'e Paulo'a Roma zamağano ğu'a neğano Timoteo veize mirihiro. Timoteo'e Paulo teite harame ragaviro zu Paulo dananiro. Timoteo'e Efeso ekalesia ibitozinu ebu Paulo'a ibite ani veize so'a 'ahoga tuğuriro. So'a 'ahi'e Timoteo veize mirihirote'e so'ağa aheuğa. Paulo'a ane rune madağa'e hanitirote'e ederadu ane ubuga teigirote'e tahi'ağa iziga, Timoteo mazao ğonagano iraduguniro. Ani'e Timoteo'a Keriso ğoere huga ekalesia 'aune ihozifine ğoreniro. Aduga zamağano Keriso mazao fie'ena'a, zamağa obone giganoga veize zu ğoere huga obone'ena'a, edau gigananoga veize inaraniro. Ebu Timoteo'e Efeso ekalesia ibitozi'ete'e vazega radu faine gauite'e moneo iraduguniro.

¹ Ege, Paulo'a so'a 'adi mirihe'ohe. E'e Badi'a'a uratadu Keriso Iesu apostolo vazegano reiro. Badi'a'a Keriso Iesu u'ano vase ğabozi'uma rae ğoitorirote'e ğoe'a ege'a haramifine ege ohotiro.

² So'a 'adi'e ege zamarone ubude Timoteo veize mirihe'ohe.

Badi'a emeğe Mama zu emeğe Zuhi'a Boro Keriso Iesu'a ğae mazao manoga, vetuğa zu zama rogeğa ğane'eno'i.

Badi'a mazao Manoga Tauği reiro zu Timoteo Inaraniro

³ Ege vouğa teige, e zamarone dudugano zu deheğano Badi'a veize gaue'ohe. Ebu e ohere zu madai kurau'etene, iğaiğa ğa zamare'ena'a Badi'a mazao manoga tauği ra'ohe.

⁴ E ğa'a ibite niarote'e zamare'ena'a ğia'ihı ra'ohe, mazağa e ğa horo'ine matu'e ruda'uma.

⁵ E ğae'a zamağono nidu'a hina Iesu mazao fie'ete'e bare zamare'ohe. Ağığı roğaeğa Loisi zu vi'u Eunike'a ibite firo, ebu ğae zuni zege hegotadu izidi hube hune Iesu mazao fie'ete'e e edere hune'ohe.

⁶ E'e u'ano, ğa 'ahi bare zamaroga veize ğa'ohe. Ege'a ğae rana 'evorehe tirote'e madağano Badi'a'a ğanirote'e ğahunoneğa ago dauno'i ebu e'e hina 'aune inare gauo'i.

⁷ Badi'a'a rifirote'e Viga'e mene riho zamaroneğa, rehano ane gigi'a, vase zamare borofe'ete'e, ebu eme'a bare hağai sau'a hezahohau'ete'e zamaroneğa.

⁸ E'ano'o ğa'a emeğe Zuhi'a Boro moneo rae fureranoga ago mazararo'o'i, ebu ani u'ano e ğu'a neğano radiu'ete'e moneo ago mazagararo'o'i. Rehano Badi'a inarağa hina Iesu hari manoga haramifine, ğae zuni ege teite aduga mo'i.

⁹ Badi'a'a eme ğabofiro zu eme'a zağozage radifine hufiro. Ani'a 'ouge hağairota'a'e mene emeğe'a hağairote'e hağaiğa u'ano, rehano ane urao emeğe mazao manoga furenıro. Manoga a'e 'izema mada ğadaheğano Keriso Iesu mazaono'o Badi'a'a rifiro.

¹⁰ Ebu emeğe ğabofe'ete'e vazega, Keriso Iesu'a rahao fureranadu manoga e'e'a fureraro. Keriso'a rune inarağa ruiniro, zu ane hari manoga hina mene ruhuratite'e ğaboneğa tuğutuğu deheru ihofiro.

¹¹ E hari manoga 'ahi haramifine, Iesu'a e'e haramo vazegano zu apostolo vazegano zu ihore vazegano ohohiro.

¹² E'e u'ano, e izidi 'ahige aduga hide'ohe, rehano e mene maza-garohe'ohe. Mazağa e edeğa hune, eġe'a mae ġihine'ete'e vazega'e iniu, zu e'a ġabonehe harote'e u'ano* ani'a ġabonehe faine taufi'uma, onamo mada ġonaga.

¹³ Ġa eġe mazaono'o ihore huga igiro. Ihore a'e ġa Keriso Iesu teite tiburanadu ani mazao fie'ena'a zu vase zamare borofe'ena'a, hegote hunite'e ihoreğa rae zamaro'i.

¹⁴ Emeġe teite tiburu radiu'ete'e Vine Zaġoġani'a ġa dana'e'e 'ahine, Badi'a'a ġanirote'e ihoreğa huga faine hegoto'i.

¹⁵ Ġa edeğa, Asia haba'ano ekalesia azağa nidu'a eġe muhihe iġuniro. Zeġe bo'aġano Fugelo ebu Heremogene zuni eġe muhihe iġuniro.

¹⁶ E Zuhi'a Boro'a Onesiforo ane neo tiburu radiu'ete'e azağa vetuġazoga veize kurau'ohe. Mazağa ani'a ġae ġehaġa inarahiro ebu e ġu'a neġano radiu'ete'e moneo ani mene mazagaroniro.

¹⁷ Ani Roma arirotene, ragave eġe vaġihi rae ufeta inaradu ġiahiro.

¹⁸ E Zuhi'a Boro'a barite'e madaġano Onesiforo vetuġanoga veize kurau'ohe. Ġa'e ani'a Efeso zamaġano e ufeta danahirota'a'e hube hune edere'ohe.

2

Keriso Iesu veize Gaue'ete'e Utiġa Vazeġa Manoġa

¹ Timoteo, eġe ubude, Keriso Iesu teite tiburanadu ani'a ġae mazao furene'ete'e manoġağa zamaġano inaro'i.

² Eġe ihore ġoe'a igirote'e azağa ġehaġa mazaono'o ġae zuni eġe ihore ġoe'a igiro. Ġae'a igirote'e ihoreğa ġoe'a e'e iniu zamaze nidu'a hina gaue'ete'e azağa mazao ihozo'i, 'ouġine zeġe zuni vase 'ahoga'ahoga ihozoga'e idara'uma.

³ Ġa'e Keriso Iesu veize utite'ete'e uti vazega manuġa radu emeġe teite ġae zuni aduga mo'i.

⁴ Uti gauġa haġae'ete'e vazegani'a gau nunu veize mada mene hauġe'ohe, mazağa ani'e uti vazega ġihi'aġa matu'ohanoga veize uti gauġa faine haġaoga urate'ohe.

⁵ Iniu araho goroġa mene hegote haġae'ete'e vazega'e naeġa manuġa mene hide'ohe.

⁶ Hihi azağa inare gaue'ete'e'a hirivirote'e ogomuġa ibite hidi'uma.

⁷ Eġe'a ra'ete'e ġoe'a 'ahi faine zamaro'i, mazağa Zuhi'a Boro'a ġa'e ġoere e'e huga nidu'a faine ederifine dana'i'uma.

⁸ Eġe'a haramirote'e hariġa manuġa idunaġano, Davida mariga zu rune azağa bo'aġano bare iġunirote'e vazega, Iesu Keriso zamaro'i.

⁹ Eġe'a hari manuġa haramirote'e u'ano, e ġonore vazega teige ġu'a neġano mae ohohadu aduga hide'ohe. Rehano Badi'a ġoere'e ġu'a neġano 'uoga'e mene idaġa.

¹⁰ E'ano'o Badi'a'a ohotirote'e azağa veize e ġau nidu'a moneo zamahe obone gigane'ohe. 'Ougadu zeġe zuni Keriso Iesu mazao fiadu ġabone hidi'uma ebu ane teite ġihi'a hune rae ra'ena'a, radiu tuġutuġi'uma.

¹¹ Ġoere 'ahi'e huga:
Eme'a Keriso teite rudaro reine,
ani teite ġabodi'uma.

¹² Eme'a aduga nidu'a zamaġano zamafe obone giganine,
ani teite zuhi'azi'uma.

* **1:12 1:12** ani'a inirota'a'e

Eme'a ani o'onine,

ani zuni eme o'ofi'uma.

- ¹³ Eme'a ani mazao mene fine zuni,
ani'a zamağa nidu'a hina hağae onami'uma,
mazağa ani'e iğaiğa duduğa radu ane goitore goe'a o'onoga'e mene
idağa.

Badi'a'a mae Ġihine'ete'e Gau Vazeğa

¹⁴ E'a ġa'ete'e goe'a 'adi ekalesia azağa bare ihozo'i. Ġoere u'ano mene
rotetoga veize Badi'a ubumao riğa iraduguzo'i. Roteto'e huga o'o'a, ebu
e'e iği'ete'e azağa'e ruize'ohe.

¹⁵ Ġa'e Badi'a goere huga duduġano ihozo'i zu ġauni 'ahoga moneo ago
mazagaro'o'i. Ebu Badi'a'a mae ġihine'ete'e gau vazeġano rouga veize
zamaġo nidu'a hina inaro'i.

¹⁶ Badi'a mene gubane'ena'a, huga o'o'a goe'a goere'ete'e azağa maza-
ono'o vaġino'i, mazağa ze goere 'uguğa ra'ena'a, Badi'a mene ufeta
gubani'uma.

¹⁷ Zeġe ihore'e borevo ugiğa teige ġarihe bororanadu vase sausauzi'uma.
Zeġe bo'aġano Humenaio ebu Fileto zuni 'ouge ihoze'ohe.

¹⁸ Anianine ihore huga modadu Badi'a'a eme runeono'o amahi bare
ġabofiro rae ihoze'ohe zu vase nu'a fie'eta'a'e zeġe'a 'ue'ohe.

¹⁹ Rehano Badi'a goere huga'e ne gadoğa riğa teige edau gigaru'ohe, ebu
e'e rana 'ahige rae mirihiro, "Zuhi'a Boro'e ane vase edeğa,"[☆] zu "Iniu
Zuhi'a Boro hegote'ohe rae ra'ete'e azağa nidu'a sau'anono'o ġihuri'uma."[☆]

²⁰ Ne boro manoga'e mene golo siuvağa zu siliva siuvağa da'o, rehano
ire siuvağa zu raha siuvağa zuni e'e. Golo siuvağa zu siliva siuvağa'e mada
boroboro veize ma'ohe, ebu ire siuvağa zu raha siuvağa'e mada nidu'a
veize ma'ohe.

²¹ Iniu'a sau'a modadu ane bare dehenine, siuva manomano teige, ne
vazeġani'a ani avo teadu gau manoga nunu hağai'fine ruhibi'uma, ebu
ani'e ne vazeğa veize gau vazeğa manoga re'uma.

²² Ġa'e tahi'a izigani'a hağaihi ra'ete'e hağaiğa sau'anono'o vaġino'i.
Ebu zama deheğa hina Zuhi'a Boro mazao umide'ete'e azağa teite, Badi'a
ubumao hağai duduğa hağaoga, Keriso mazao fioga, vase zamaroga zu
zama roġeğa veize inaro'i.

²³ Kauriğa zu huga o'o'a ta'iroġano ago 'auġo'i, mazağa ġa edeğa, e'e
u'ano roteto'a fureru'ohe.

²⁴ Zuhi'a Boro tuġure vazeğa'e vase teite mene roteti'uma, vase nidu'a
mazao manoga hağai'uma, faine ihozi'uma, zu aduganono'o zamağa obone
ti'uma,

²⁵ ebu ani hezahohau'ete'e azağa zuni zama manoga hina ihozi'uma.
'Ougine, Badi'a'a zeġe zamao gauadu ze'e hağaize sau'anono'o ġihuri'uma
ebu Badi'a'a ibitozeadu goere huga ederi'uma.

²⁶ Diabolo'a ze'e 'ahirizeadu ze ani'a urate'ete'e gaüğa hağai'fine
ibitoziro, rehano Badi'a'a danazadu ze zamare bari'uma ebu Diabolo
mazaono'o fera'uma.

3

Mada Ġonagano Fureratite'e Hağaiğa Sau'asau'a

- ¹ Ġa 'ahi edero'i. Mada ġonagano aduga madağa hidi'uma.

² Vaze'a zeḡe da'o zamare borofi'uma, ze hadi ubumaḡa re'uma, zeḡe'a bare niguzi'uma, nize mae iti'uma, vaze rae sausauzi'uma, nanu mama ḡoere mene igi'uma, manoga tauḡi rae mene re'uma, mene zaḡozaḡe radi'uma,

³ vaze mene vetuḡazi'uma, vaze haḡai sau'a mene rae modi'uma, vaze rae sausauzi'uma, zeḡe'a bare haḡai sau'a mene hezahoha'uma, uti fu'a re'uma, haḡai manoga he'ehe'eni'uma,

⁴ vaze revozini'uma, mene faine zamaradu ḡurizabuo haḡai'uma, ze zeḡe'a bare ḡihi'a hune rae re'uma, Badi'a mene zamare borofadu zeḡe matu'u da'o zamare borofi'uma,

⁵ ebu Badi'a ḡurire gubani'uma, zu ḡaboneze ḡihune'ete'e Badi'aḡa inaraḡa'e hezahoha'uma. Ḡa vaze 'uguḡa mazaono'o vaḡino'i.

⁶ Zeḡe bo'aḡano nu'e vaze ne sifu diuḡadu zamarone kauriḡa roḡaeḡaroḡaeḡa zamaze au'ohe. Roḡae 'uguḡa'e haḡaize sau'a u'ano aduga odohe'ohe zu haḡai sau'a nunu haḡaihi rae zamare'ohe.

⁷ Ze'e iḡaiḡa edeḡa ma'ohe, rehano huga ederoga'e mene hune idaḡa.

⁸ Iane zu Iamubare'a Mose agiroharote'e teiḡe, ḡuriro ihore azaḡa'e ihore huga agirohau'ohe. Ze'e sau'a da'o zamare'ohe zu ihore huga mene mae ḡihinadu Badi'a'a hezahozini'ohe.

⁹ Rehano zeḡe haḡai'e mene faḡa radiu ona'uma, mazaḡa vaze aheu e'e mazao nagini'a furerarote'e teiḡe, ze'e kauriḡa rae vaze nidu'a deheru ederi'uma.

Ihore Ḡoe'a Ḡonaga

¹⁰ Ḡa'e eḡe moneo nidu'a edere'ohe. Eḡe ihore ḡoe'a, eḡe haḡai, e nagini veize gaue'ete'e, e Iesu mazao fie'ete'e, zamahe obone ḡigane'ete'e, vaze zamare borofe'ete'e zu aduganono'o edau ḡigaru'ete'e,

¹¹ vaze'a e sausauhirote'e, ebu e'a aduga boro hidirota'a'e ḡa edeḡa. Antioka, Ikonio zu Lusitera haba'ano nagini'a eḡe mazao furerarote'e ebu e'a aduga e'e zamaḡano zamahe obone tirota'a'e zuni ḡa edeḡa. Rehano Zuhi'a Boro'a aduga e'e nidu'aono'o ḡabohiro.

¹² Hube hune, iniu Keriso Iesu teite tiburanadu Badi'a gubane'ena'a radihi rae ra'ete'e azaḡa nidu'a'e aduga hidi'uma.

¹³ U sau'a azaḡa zu so'oso'o azaḡa'e so'oso'otitadu sau'aze'a ufeta borora'uma.

¹⁴ Rehano ḡa ḡae'a ederirote'e ebu hube hune mae ḡihine'ete'e ḡoe'a huga 'aune hegoto'i, mazaḡa ḡa iniu'a iho'irota'a'e edeḡa.

¹⁵ Ebu ḡa'e tahi'a madaḡanono'o Buka Zaḡoḡa ederiro. Ebu Buka Zaḡoḡani'a zamarone huhuzaḡa ḡaniro 'ahine, ḡa'e Keriso Iesu mazao fiadu ḡabone hide'ete'e moneo edere hune'ohe.

¹⁶ Buka Zaḡoḡa nidu'a'e Badi'a'a vaze zamao gauadu zeḡe'a mirihiro. E'ano'o a'e vaze ihozoga, rozoga, duduzoga zu Badi'a ubumao haḡai duduga ihozoga veize'e manoga.

¹⁷ E'ano'o Buka Zaḡoḡani'a ihozadu Badi'a mone vazeḡani'a Badi'a gau haḡaoga'e idara'uma zu gau manoga nidu'a faifaine haḡai'uma.

4

¹ Keriso Iesu'e ḡaboga azaḡa zu rune azaḡa kotazite'e vazega. Ani'e bare aradu vaze nidu'a zuhi'azi'uma. E Badi'a zu Keriso Iesu ubumao riḡa ḡa'ohe.

² Ĝa ĝoere huga haramo'i, zu manoga madaĝano ga sau'a madaĝano 'aune haramoga veize inaro'i. Zamaĝo riĝa obone gigane'ena'a zu faine ihoze'ena'a, vase duduza'o'i, zu rozo'i, ebu inarazo'i.

³ Mazaĝa vase'a ihore duduĝa mene igite'e madaĝani'a ari'uma. E'e madaĝano ze zeĝe urao haĝai sau'a haĝafine, zeĝe'a egoga'e iniga rae ra'ete'e ĝoe'a da'o ihoze'ete'e azaĝa ĝeharu nu'ozi'uma.

⁴ Ze'e ĝoere huga mene igi'uma ebu irihine hegoti'uma.

⁵ Rehano ĝa'e nagini'a fureru'ete'e faine ĝiane'ena'a haĝao'i, aduga madaĝano zamaĝo obone gigano'i, Iesu hari manoga haramo'i, ebu Iesu'a ĝanirote'e gaŭga nidu'a haĝae haŭgo'i.

⁶ Vaini vuĝa be'unadu dibu'e'ete'e* teige, e amahi ruhe be'uniro ebu eĝe'a muhizite'e madaĝa'e haniteha.

⁷ E hari manoga veize faine utitiro, zu gauhe nidu'a ibiĝano dure oname butiro, ebu eĝe'a fie'ete'e obone giganiro.

⁸ E'ano'o e Badi'a ura ibiĝano duduĝa haĝadu Badi'a'a kini vadiga adiriĝa heuĝa naeĝa manoga eĝe veize ruhibiro. E'e naeĝa'e Zuhi'a Boro, kota vazeĝa duduĝani'a ane'a bare arite'e madaĝano ini'uma. A'e mene eĝe da'o, rehano iniu ani'a bare arite'e guhine hune'ete'e azaĝa nidu'a zini'uma.

Paulo'a Ane veize Timoteo Uminiro

⁹ Ĝa eĝe vaĝe ĝarihe aroga inaro'i,

¹⁰ mazaĝa Dema'a raha 'ahi ufeta zamaradu muhihiro ebu Tesalonika onamiro. Kiresike'e Galatia haba'a onamiro, u Tito'e Dalamatia haba'a onamiro.

¹¹ Luka da'o eĝe teite radiu'ohe. Mareko zamahanadu ĝae teite aro'i, mazaĝa ani'e eĝe gauo danahe'ete'e vazeĝa.

¹² Eĝe'a Tukiko'e Efeso tuĝuniro.

¹³ Ĝa aro'idene, Toroa zamaĝano eĝe'a Kapo mazao modirote'e dabuaĝa baruĝa odohe aro'i. Zu eĝe buka odohe aro'i, ebu mani ogaĝa ranao mirihirote'e bukaĝa nu'e hube hune odohe aro'i.

¹⁴ Auri hina ĝau haĝae'ete'e vazeĝa, Alesana'a eĝe mazao sau'a ĝehaĝa haĝairo. Zuhi'a Boro'a ane haĝai naeĝa ha'uma.

¹⁵ Ĝa zuni ani ĝiano'i, mazaĝa ani'a eme haramo riĝa agiroharo.

¹⁶ E kotao eĝe veize ĝadahe birirotene, vase 'ahogani'a zuni mene danahiro, rehano nidu'a muhihiro. Rehano e Badi'a'a zeĝe haĝai sau'a rae modoga veize kurau'ohe.

¹⁷ Rehano eĝe'a hari manoga nidu'a haramo hunifine zu Iuda mene azaĝa nidu'a e'e igifine, Zuhi'a Boro'a eĝe babaĝano edanadu inarahiro. Ebu laioni hebeono'o e mae vaĝihiro.

¹⁸ Zuhi'a Boro'a sau'a nidu'aono'o ĝabohi'uma ebu ane'a zuhi'ani'ete'e adureĝa haba'ano faifaine tutuhe onami'uma. Ani ni mae ĝihinihi, onamo tuĝutuĝu. Amen.

Uhiu Ĝoe'a

¹⁹ Pirisika zu Akila, ebu Onesiforo zu ane neo tiburu radiu'ete'e azaĝa mazao eĝe uhiu ĝoe'a zo'i.

²⁰ Erasito'e Korinto zamaĝano radiu'ohe, ebu Torofimo'e uginadu Mileto zamaĝano muhiniro.

* **4:6 4:6** Naba 15:5, 7, 10, 28:7. A'e Badi'a mazao dibu'ohau'ete'e ibiĝa 'ahoga. Vaini vuĝa'e dibu'o fataĝano be'une'ena'a, dibu'oharo.

²¹ Nahune madaḡa 'izema mougano, ḡa ḡarihe 'ahao feuroga inaro'i. Eubulu, Pude, Linu, Kulaudia, zu nego nabudi nidu'a ḡae mazao uhiu ḡoe'a tuḡure'ohe.

²² Zuhi'a Boro'a ḡae teite radiu'eno'i, ebu zae mazao manoga furene'eno'i.

Tito Tito veize Paulo'a Mirihirote'e So'ağa Ihore Goe'a

So'a 'ahi'e Paulo'a Tito veize mirihiro. Tito'e Paulo teite gauiro ebu vesu'u Paulo'a ani Kerete 'umuğa tuğunadu Kerete ekalesia ibitoziro. Paulo'a so'a 'ahi zamağano ekalesia ibitozi'ete'e azağa'e nougenouge radite'e moneo goeriro ebu ġuriro ihore azağa ago hegoto'i rae iraduguniro. Ani'a ekalesia azağa nougenouge ihozite'e moneo Tito ihoniro. Paulo'a ekalesia azağani'a nego nabudi teite uniho manogano radiu'ete'e, zamarotite'ete'e, manoga hağae'ete'e, mene ta'irote'ete'e, zu zamaze tibano gaue'ete'e moneo ihoniro.

¹ Ege, Paulo'e Badi'a tuğure vazega zu Iesu Keriso apostolo vazega. Badi'a'a ohotirote'e azağani'a fie'e gigaranoga veize inarazifine zu ze Badi'a gubnadu goere huga ederoga veize ihozifine Badi'a'a ohohiro.

² Fie'ete'e zu goere huga'e ġabone tuğutuğu mae ġihine'ena'a guhinadu ma'ohe. Mene ġurire'ete'e Badi'ağani'a 'izema mada ġadaheğano ġabone tuğutuğu zini'uma rae goitoriro.

³ Badi'a goitore goe'a'e ani'a ohonirote'e madağano apostolo azağani'a haramozenadu Badi'a'a rae fureniro. Ġabofe'ete'e Badi'ağani'a goere riğa ehadu ege'a ane goitore goe'a haram'e'ete'e gağa meiro.

⁴ Ege'a Tito, ġae veize so'a 'ahi mirihe'ohe. Eme'a fie'eta'a'e tiba radu ġa'e ege ubude huga rae reiro.

Badi'a emeğe Mama zu emeğe ġabofe'ete'e vazega Keriso Iesu'a ġae mazao manoga zu zama rogeğa ġane'eno'i.

Tito'a Kerete 'Umuğano Hağae'ete'e Gauğa

⁵ Ege'a Kerete 'umuğano ġa muhi'iro. 'Ougadu ġae'a mene hağirote'e gağa faine hağae hağoga zu ege'a nougenouge hağao'i rae ġeirate'e idunağano neğaneğano ekalesia ibitozi'ete'e azağa ohozoga e uratiro.

⁶ Ekalesia ibitozi'ete'e vazega'e vaze'a ronite'e hağağa mene hağai'uma zu inuga'e tiba da'o me'uma. Ane ubugaubuga'e fie'ete'e azağa re'uma, zu ze vazeono'o, "Hağaize'e butu abağa heuğa," ga "Ze nanu mama goere mene igi'ohe," rae roze'ete'e goe'a mene igi'uma.

⁷ Ekalesia ibitozi'ete'e vazega ġihi'ağa'e* Badi'a'a gau hanadu gau e'e ibitohau'e 'ahine, ani'e vaze'a ronite'e hağağa mene hağai'uma, ane'a bare niğa mene mae iti'uma, mene mağunu fu'a, mene gagone fu'a, mene uti fu'a, zu mene hadi ubumağa re'uma.

⁸ Rehano ani'e vaze mae zouzadu faine ġubuzi'uma, hağai manoga zamari'uma, faine zamare'ena'a hağai'uma, duduğa zu zağoga ibiğano radi'uma, ebu ane'a bare hağai sau'a hezahoha'uma.

⁹ Ani ane'a meirote'e ihoreğa idunağano goere huga obone ġigani'uma. 'Ougadu ani'a ihore duduğa hina vaze inarazoga'e idara'uma, zu ihore huga hezahohau'ete'e azağa hağaize ve'oğa ihozoga'e idağa re'uma.

¹⁰ Vaze ġehağani'a ihore huga mene igi'ohe, zu huga o'o'a goe'a ra'ohe, zu vaze so'oso'oze'ohe. 'Uguğa azağa'e ahiri rana iğuri hağairote'e azağa bo'ağano ufeta ġehağa.

* **1:7 1:7** Bisopu

¹¹ Zeḡe ḡuriro ḡoe'a 'ue huni'uma, mazaḡa ze'a vase so'ozadu hadi mouga veize mene ihozite'e ihoreḡa ihoze'ohe, ebu ne tibano tibururu radiu'ete'e azaḡa nidu'a ruize'ohe.

¹² Kerete azaḡa bo'aḡano zeḡe peroveta vazegā 'ahogani'a 'ahige rae reiro, "Kerete azaḡa'e iḡaiḡa ḡuriro azaḡa, butu agireḡa, ogomu fu'a, zu tubuḡa."

¹³ Ani'a 'ouge rae furenirota'a'e hube. E'ano'o ḡa riḡa rozo'i. 'Ougine, ze hube hune fi'uma,

¹⁴ zu Iuda azaḡa ḡuriro hariḡa ga ḡoere huga hezahohau'ete'e azaḡani'a te'ote'oze'ete'e ḡoe'a mene igi'uma.

¹⁵ Deheḡa azaḡa mazao ḡau nidu'a'e deheḡa. Rehano toraga zu mene fie'ete'e azaḡa mazao deheḡa 'ahoga'e o'o'a. Ze zamaroneze'a toradanadu nagini'e duduḡa ga ve'oḡa'e aḡu'a.

¹⁶ Ze zeḡe'a bare, "Badi'a edeḡa," rae furene'ohe, rehano haḡaize'a ze Badi'a o'one'ete'e ihofo'ohe. Ze'e ufeta sau'a radu vase'a he'ehe'eze'ohe. Ze Badi'a ḡoere mene hegote'ohe zu manōḡa 'ahoga haḡaoga'e mene idaḡa.

2

Ihore Duduḡa Ihozo'i

¹ Ḡa ihore duduḡa idunaḡano ḡoere duduḡa zo'i.

² Ohoze vouḡaḡavouḡaḡa moneo'e ze'a faine zamare'ena'a haḡaifine, vase'a ze gubazite'e haḡaiḡa haḡaifine, zeḡe'a bare haḡai sau'a hezahohafine, fie hunifine, zamarotitifine, zu aduga zamaḡano zamaze obone giganifine ihozo'i.

³ E'e teige, roḡae vouḡaḡavouḡaḡa moneo'e ze'a zaḡozage radifine, ḡuriro ḡoe'a hina vase mene rae sausauzifine, mene gagone fu'a reifine zu ḡau manōḡa ihoze'ete'e azaḡa reifine ihozo'i.

⁴ 'Ougine, roḡae vouḡaḡavouḡaḡani'a roḡae izigaiziga ihozadu roḡae izigaizigani'a ize zu ubudeze zamare borofi'uma,

⁵ zeḡe'a bare haḡai sau'a hezahoha'uma, deheru radi'uma, ne gauḡa faine haḡai'uma, vase mazao manōḡa haḡai'uma, zu ize ḡoere hegoti'uma. 'Ougine, vazeni 'ahogani'a Badi'a ḡoere mene rae sausauni'uma.

⁶ E'e teige, ohoze izigaizigani'a zeḡe'a bare haḡai sau'a hezahohafine inarazo'i.

⁷ Ze'a ḡae tuhutuhu'ifine ḡae'a ḡau nidu'a moneo gau manōḡa haḡao'i. Ḡa vase ihozo'idene, zama nidu'a hina huga ḡoe'ano ra'ete'e ihozo'i.

⁸ Vaze'a ve'oḡa rae mene reite'e ḡoe'a duduḡa ihozo'i. 'Ougine, ḡa hezahogane'ete'e azaḡani'a emeḡe moneo ḡoere sau'a 'ahoga mene radu zeḡe'a bare mazagarozi'uma.

⁹ Tuḡure azaḡa moneo'e ze'a gau nidu'a veize zuhi'aze ḡoere egozinifine, zuhi'aze matu'ozinifine, zu zuhi'aze ḡoere mene naunaunifine ihozo'i.

¹⁰ Ebu zuhi'aze ḡauze mene ḡonozifine, rehano ze zama nidu'a hina haḡadu zuhi'aze'a ze hube hune mae ḡihizifine ihozo'i. 'Ougine, ze'a ḡau nidu'a moneo ḡabofe'ete'e Badi'aḡa ihoreḡa'e manōḡa hune rae vase dehene ihozi'uma.

¹¹ Badi'a'a vase ḡabozihhi radu vase nidu'a mazao manōḡa fureniro.

¹² Badi'a'a furenirote'e manōḡaḡa u'ano, ani'a ane mene gubane'ete'e haḡaiḡa zu raha ura haḡaiḡa modo'i rae ra'ohe, ebu izidi raha 'ahao eme'a bare haḡai sau'a hezahohafine, zu duduḡa haḡaifine, zu Badi'a gubane radifine ihofo'ohe.

¹³ Eme 'ouge haḡae radiu'ete'e zamaḡano matu'u madaḡa 'ahogani'a ari'uma rae mae ḡihine'ena'a guhine'ohe. E'e madaḡano Iesu Keriso'a ane ni ḡihi'aḡa furen'i'uma. Iesu'e emeḡe Badi'a ḡihi'aḡa zu ḡabofe'ete'e vazega.

¹⁴ Keriso'a emeḡe veize ane bare dibu'iro. Ebu haḡaife sau'a nidu'aono'o emeḡe bohafe bufadu dehefiro. 'Ougadu eme'e gau manoḡa inare haḡae'ete'e azaḡa, ane mone azaḡa reiro.

¹⁵ Ḡae'a ḡoere 'ahiguḡa ihozo'i. Ekalesia ibitozi'ete'e gigi'aḡa nidu'a hina inarazo'i zu rozo'i. Vaze 'ahogani'a ḡa mene ovoe ḡiaoga gararo'i.

3

Ekalesia Azaḡa Haḡai

¹ Ekalesia azaḡani'a vaze ibitozi'ete'e azaḡa zu gavana azaḡa ḡoere egozinifine ebu hegotifine, zu gau manoḡa haḡaoga ruhibifine, ḡae'a bare edemazo'i.

² Ebu ze'a vazeni 'ahoga zuni mene rae sausaunifine, mene rotetifine, roḡeru haḡaifine, zu vaze nidu'a mazao faifaine haḡaifine bare edemazo'i.

³ Eme zuni ibite madaḡano'e kauriḡa reiro, Badi'a ḡoere mene hegotiro, vaze'a so'oso'ofiro, ebu ahiri ura nunu zu matu'u haḡaiḡa nunu hegote'ena'a, haḡai sau'a tuḡureḡa azaḡa teige radiro. Emeḡe radone zamaḡano haḡai sau'a haḡairo, ahiahi haḡairo, vaze'a eme he'ehe'efiro ebu eme he'ehe'etitiro.

⁴ Rehano ḡabofe'ete'e Badi'aḡani'a emeḡe mazao manoḡa zu zamaroneḡa fureniro.

⁵ 'Ougadu ani'a eme ḡabofiro. Mene eme'a haḡairote'e haḡaiḡa duduḡa u'ano, rehano ani'a eme vetuḡafirete'e u'ano ḡabofiro. Ani'a vetuḡafeadu eme'a bare fureranoga veize emeḡe sau'a vuzu'e modofiro zu Vine Zaḡoḡa hina ḡabonefe izifiro. 'Ouge haḡadu ani'a eme ḡabofiro.

⁶ Badi'a'a, eme ḡabofe'ete'e vazega Iesu Keriso u'ano Vine Zaḡoḡa a'e emeḡe rana borofe iri'avoniro.

⁷ Badi'a'a manoḡa fureniro 'ahine, eme'e ani ubumao duduḡa rae reiro. Ebu eme'e ḡabone tuḡutuḡu mae ḡihinadu guhine'ete'e azaḡa reiro. Eme'e Badi'a emeḡe Mama ubugaubuga radu ani mazaono'o manohuga ma'ohe.

⁸ A'e vaze'a mae ḡihine'ete'e ḡoe'a huga. Badi'a mazao fie'ete'e azaḡani'a gau manoḡa haḡae inaroga veize ḡa'a eḡe ḡoere 'ahi riḡa zoga e urate'ohe. Gau manoḡa haḡae'eta'a'e manoḡa tauḡi zu vaze nidu'a veize manoḡa.

⁹ Rehano kaurirau'ena'a ta'irotitoga, vouḡa nize hariḡa me'odoga, riḡa ḡoretitoga, zu Mose goro ḡoe'a moneo rotetoganono'o vaḡino'i, mazaḡa 'uguḡa mazaono'o'e manoḡa o'o'a zu huga o'o'a.

¹⁰ Vazevaze mae rovoze'ete'e vazega mazao ḡae tiba ga ḡae aheu riḡa iraduguno'i. Ebu ani'a 'ize mene ego'idene, ani hezahohano'i.

¹¹ Ga edeḡa, vaze 'uguḡa'e ibi ve'oḡano onamadu ani ane'a bare ve'oḡa rae edere'e rehano, haḡai sau'a 'au'aune haḡae'ohe.

Ihore Ḡoe'a zu Uhiu Ḡoe'a Ḡonaga

¹² E ḡae vaḡe Aretema ga Tukiko tuḡuno'idene, ḡa'e ḡarihe hune eḡe vaḡe Nikapoli aro'i, mazaḡa e de'ea nahune madaḡano radi'uma rae toḡaniro.

¹³ Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e vazega niḡa Zena, zu Apolo'e ḡae inara nidu'a hina danazadu zeḡe'a ragavite'e haba'a tuḡuzo'i ebu ze mene ferezifine danazo'i.

¹⁴ Emeḡe nego nabudi zuni gau manōḡa inare haḡai'uma rae ederi'uma. Iniu danazoga umide'ete'e azaḡa mazao hube hune fereze'ete'e ḡauḡa zini'uma. 'Ougine, ḡaboneze manōḡani'a huda'uma.

¹⁵ Eḡe teite radiu'ete'e azaḡa nidu'a ḡae mazao uhiu ḡoe'a tuḡure'ohe. Iesu mazao fie'ena'a, emeḡe zamare'ete'e azaḡa mazao uhiu ḡoe'a tuḡuro'i. Badi'a'a zae nidu'a mazao manōḡa furene'eno'i.

Filemona Filemona veize Paulo'a Mirihirote'e So'ağa Ihore Goe'a

So'a 'ahi'e Paulo'a Roma ga Efeso zamağano ġu'a neğano Filemona veize mirihiro. Filemona'e Kolose ekalesia ibitozi'ete'e vazega, ebu ekalesia azağani'a ane neo nu'oranadu kuraro. Filemona tuğure vazega 'ahoga, niğa Onesimo'a ibite Filemona mazaono'o hadi ga ġau nu ġonotanadu feraro ebu vesu'u Paulo hidiro. Paulo'a Iesu hari manoga Onesimo mazao haramirotene ani zuni Iesu mae ġihiniro. Paulo'a Filemona mazao so'a 'ahi tuğuradu Filemona'a Onesimo hağai sau'a aġutu modoga uminiro, ebu Onesimo zuni ekalesia vazega 'ahoga radu Filemona'a ani mae ġihinoga uminiro.

¹ Ege, Paulo'e Keriso Iesu u'ano ġu'a neğano radiu'ohe. Emege zamarone vazega zu gau tiba vazega, Filemona veize emege nego Timoteo teite so'a 'ahi mirihe'ohe.

² Ebu emege eze Apia, zu emege teite uti vazega teige gaue'ete'e vazega Arekipo, zu gae neo nu'oru'ete'e ekalesia azağa mazao so'a 'ahi mirihe'ohe.

³ Badi'a emege Mama zu Zuhi'a Boro Iesu Keriso'a zae mazao manoga zu zama rogeğa zini'eno'i.

Filemona'a Vaze Zamare Borofe'ohe zu Iesu mazao Fie'ohe

⁴ E ege kuru zamağano ġa zamare'etene, ege Badi'a mazao iğaiğa manoga tauği ra'ohe.

⁵ Mazağa e ġa'a Badi'a mone azağa nidu'a zamare borofe'ete'e zu Zuhi'a Boro Iesu mazao fie'ete'e moneo iği'ohe.

⁶ Eme Keriso mazao fie'ete'e azağa radu ġa'e eme teite za'uza'utite'ohe. E'e u'ano, eme'a Keriso teite tiburandadu ani'a rifi'ete'e manohugağa nidu'a moneo ġa'a ufeta ederoga veize e kurau'ohe.

⁷ Ege nego, ġae'a Badi'a mone azağa inaraziro zu matu'oziniro. Ġae'a 'ouge ze zamare borofe'ete'e u'ano, e matu'e rudaro zu inariro.

Onesimo veize Umidiro

⁸ E'ano'o e'e Keriso niğano ġae'a hağait'e hağaiğa hağao'i rae riğa tuğutuğu'oga'e idağa.

⁹ Rehano ege'a ġa zamare borofe'ete'e u'ano, ġae mazao umide'ohe. Ege, Paulo'e vaze vouğa zu izidi Keriso Iesu u'ano ġu'a neğano radiu'ohe.

¹⁰ E ġu'a neğano radiu'ete'e zamağano, Keriso hari manoga Onesimo mazao haramadu ani e'e mae ġihiniro ebu ege ubude reiro. Izidi e ani veize ġae mazao umide'ohe.

¹¹ Ibite ani'e ġae mazao mene manoga reiro, rehano izidi ani'e emenane mazao manoga ra'ohe.

¹² E ani tuğune ame'ohe, rehano e ani zamare'ohe.

¹³ E hari manoga haramiro 'ahine ġu'a neğano radiu'ete'ea, ani'a ege teite radiu'ena'a, e danahoga uratiro. Mazağa ani'a ege danahe'eta'a'e ġa'a ege danahe'ete'e teigi'uma.

¹⁴ Rehano ġae goere 'izema idanogano ane moneo e ġau 'ahoga hağaoga mene uratiro. Mazağa Onesimo'a danahifine ege'a tuğutuğu'adu ġa'a idağa rae rouga e mene urate'ohe, rehano ġa ġae'a bare uratadu idağa rae rouga urate'ohe.

¹⁵ Ani'e ġa modadu mada tahiġa fararota'a'e vesu'u ani'a ġae vaġe bare amadu iġaiġa ġae teite radoga veize gaogi.

¹⁶ Ani'e izidi ġae mene tuġure vazegħa da'o, rehano tuġure vazegħa ufeta vitine manoġa vazegħa, ġae zamarone negoġo radu ġae teite radi'uma. E ani zamare borofe'ohe, rehano ġa'a e ufeta vitihe ani zamare borofi'uma, mazaġa ani'e ġae tuġure vazegħa zu negoġo 'ahoga, Zuhi'a Boro mazao fie'ete'e vazegħa ra'ohe.

¹⁷ E'ano'o ġa e'e ġae teite gaue'ete'e vazegħa rae zamaro'idene, e mae ġihihe'ete'e teige, ani zuni mae ġihino'i.

¹⁸ Ani'a ġae mazao ve'oġa 'ahoga haġairo ga ġauġo nu meiro ro'idene, ani aduga eġe eno'i.

¹⁹ Eġe, Paulo'a 'evorehe hina so'a 'adi mirihe'ohe. Eġe'a ani veize baronoġani'uma. Ibite e'a hari manoġa ġae mazao haramadu ġa ġabone iziga hidirote'e moneo'e eġe mazao barono'i rae mene ġa'ohe.

²⁰ Eġe nego, eme'e Zuhi'a Boro mazao fie'ete'e azaġa radu e eġe'a umide'ete'e ġauġa ġa'a mae ġihinoga urate'ohe. Keriso teite tiburarote'e zamaġano, eġe zama inarano'i zu matu'ohano'i.

²¹ Eġe umidone ġae'a mae ġihini'uma rae zamare hune'ena'a, e ġae mazao mirihe'ohe. E edegħa, ġa'a e umidone ufeta vitine borofe ani mazao faine haġai'uma.

²² Ebu ġau 'ahoga bare umide'ohe: Eġe veize negohe 'ahoga ruhibe to'i, mazaġa Badi'a'a zae kuru egadu e zae vaġe bare tuġuhoga urate'ohe.

Uhiu Ġoe'a Ġonaga

²³ Keriso Iesu u'ano, eġe teite ġu'a neġano radiu'ete'e vazegħa, Epafara'a ġae mazao uhiu ġoe'a tuġure'ohe.

²⁴ Ebu eġe teite tiburu gaue'ete'e azaġa, Mareko, Arisitako, Dema ebu Luka zuni uhiu ġoe'a tuġure'ohe.

²⁵ Zuhi'a Boro Iesu Keriso'a zae mazao manoġa zini'eno'i.

Heberu Heberu Ekalesia Azağa veize Mirihirote'e So'ağa Ihore Ğoe'a

So'a 'ahi'e Heberu ekalesia azağa veize mirihiro. Iniu'a so'a 'ahi mirihirota'a'e eme ağu'a. So'a 'ahi zamağano ğoere boro'e 'ahiguğa: Iesu'e Badi'a Ubuga radiu tuğutuğu, ebu peroveta azağa zu tuğure viga nidu'a vitize ufeta ğihi'a hune. Iuda dibu'o azağani'a vaze hağaize sau'a u'ano Mose goro ğoe'a idunağano dibu'o taruhağa zamağano mani ru hina dibu'iro. Rehano Iesu'e emeğe hağai sau'a u'ano ani ru hina ane bare dibu'iro ebu Mose goro ğoe'a hegote'ete'e kuruğa ibiğa 'uiro. E'ano'o ani'e dibu'o vazega ğihi'ağa radiu tuğutuğu radu ani u'ano, eme mene rihau'ena'a Badi'a vağe onamoga'e idağa. Ibite madağano Badi'a mazao firo 'ahine, aduga zamağano zamaze obone gigane'ena'a edau gigarote'e azağa'e ğehağa багаğa. Izidi ekalesia azağa zuni ze hegote'ena'a, fie'ete'e mene modi'uma zu ufeta edau gigara'uma.

Badi'a'a Ubugaono'o Ğoreziro

¹ Ibite huneo Badi'a'e ğae ğehağa ibi nunuo peroveta azağaono'o vouğafe ğorezido.

² Rehano mada ğonaga 'adi zamağano'e Ubugaono'o ğorefiro. Badi'a'e ğauğa nidu'a Ubugani'a me'uma radu ani ohoniro. Ubuga ohotadu Ubugani'a adure zu raha ğauğa nidu'a hağairo.

³ Ubuga horonadu Badi'a'e ğihi'a hune rae edere'ohe. Ubuga'e Badi'a teite tiba radu Ubugaono'o Badi'a'e nagiga rae ihofe'ohe. Ubuga'e ane ğoere gigi'ağa hina ğau nidu'a'e manoga reifine bedae'ohe. Ani'a hağai sau'a dehene hağırote'e enogano, adureo Gigi'a Hune Badi'ağa eda'e moneo ehoriro.

⁴ Ani'e tuğure viga nidu'a vitizadu ğihi'a huneo reiro. Badi'a'a tuğure viga nidu'a nize ufeta vitizoga niğa haro.

Ubuga'e Tuğure Viga Vitizoga

⁵ Badi'a'a tuğure vigani 'ahoga mazao zuni 'ahige mene reiro,

“Ğa'e eğe ubude,
e izidi ğa fure'eha.”☆

Ebu 'ahige zuni mene reiro,

“E'e ane moga re'uma,
ebu ani'e eğe ubude re'uma.”☆

⁶ Ebu Badi'a'a Ubuga ibi'a rahao tuğuni'uma rae reirotene, 'ahige rae reiro,
“Badi'a tuğure viga nidu'a'e ane mazao kurano'i.”☆

⁷ Ebu tuğure viga moneo Badi'a'a 'ahige rae ra'ohe,
“Badi'a'a tuğure viga

zavarao* ğihuze'ohe,
ebu ane tuğure viga ire roga duhuğano ğihuze'ohe.”☆

⁸ U Badi'a'a Ubuga mazao 'ahige rae ra'ohe,
“O, Badi'a! Ğa kini ehorogano zuhi'azi'uma onamo tuğutuğu,
ebu ğa'a ibi duduğano ğae mone azağa zuhi'azi'uma.

⁹ Ğa'e hağai duduğa zamariro,

☆ 1:5 1:5 Salamo 2:7 ☆ 1:5 1:5 2Samuela 7:14 ☆ 1:6 1:6 Goro 32:43 * 1:7 1:7 vine ☆ 1:7 1:7 Salamo 104:4

- u haġai sau'a'e he'ehe'eni-ro.
 E'ano'o eġe, ġae Badi'a'a matu'oġane ruġadadu
 ġa'e ġae teite radiu'ete'e azaġa vitize oho'iro."☆
 10 Ebu Buka Zaġoġano Ubuga moneo 'ahige rae ra'ohe,
 "Zuhi'a Boro, ġa'a ġadaheġano raha haġairo,
 ebu 'evo'o hina adure haġairo.
 11 E'e nidu'a'e ro'ore ġouri'uma, u ġa'e radiu tuġutuġu.
 E'e nidu'a'e dabua teige amahira'uma,
 12 ebu ġae'a dabua amahiġa teige ġue vaġini'uma.
 Ebu dabua amahiġa mae vaġinadu 'ahoga vidau'ete'e teige e'e nidu'a'e
 nufi'uma.
 U ġa'e mene nufi'uma,
 ebu ġaboneġo'e ġonaga o'o'a re'uma."☆
 13 Rehano Badi'a'e tuġure vigani 'ahoga mazao zuni 'ahige mene ni-ro,
 "Eġe eda'e moneo eho-ro'i,
 onamo eġe'a aġireġo madu odaġo 'u'uġano raharahazi'uma."☆
 14 Tuġure viga nidu'a'e Badi'a veize ġaue'ete'e viga. Ze Badi'a'a ġabozite'e
 azaġa veize ġauifine, Badi'a'a tuġuzi-ro!

2

Ġabone Zini'ete'e Ġoe'a Ġihi'aġanono'o Ago Vaġino'i

- 1 E'ano'o eme'e iġirote'e ġoe'a tohutohe zamare borofi'uma. 'Ougine, e'e
 ġoe'anono'o mene vaġinadu ibi ve'oġano mene re'ona'uma.
 2 Badi'a'a tuġure vigaono'o vouġafe zirote'e ġoe'a'e hube hune
 inaraġeta. E'ano'o iniu'a e'e ġoe'a vari'irote'e azaġa ga mene heġotirote'e
 azaġa nidu'a haġaize sau'a idunaġano aduga zini-ro.
 3 'Ougadu ġabone zinite'e ġoe'a ġihi'aġa re'ore'online, hube hune aduga
 hidi'uma. Iniu'a e'e aduganono'o feranoga'e idaġa? Ġabone rifi'ete'e
 moneo Zuhi'a Boro Iesu'a ibite geno rae fureni-ro. Ebu ani'a ġabone
 rifi'ete'e moneo rae furenirote'e ġoe'a iġirote'e azaġani'a ani ġoere'e huga
 rae emeġe mazao rae fureni-ro.
 4 Badi'a zuni zeġe teite Iesu ġoere'e huga rae fureni-ro. Ani'a haġai nu
 badeġa, zaguzagatite'e haġaiġa zu haġai ġiġi'a haġadu 'ouge rae fureni-ro,
 ebu ane urao Vine Zaġoġaono'o ġahunone nunu rifadu 'ouge rae fureni-ro.

Ġabone Ibiġa u'a Tutufe Onamite'e Vazeġa

- 5 Eme'e zama moneo arite'e rahaġa iziga moneo ġoreze'ohe. Badi'a'e
 tuġure vigani'a e'e rahaġa zuhi'anoga veize ze mene ohoziro.
 6 Vaze 'ahogani'a Buka Zaġoġano 'ahige rae fureni-ro,
 "Zuhi'a Boro Badi'a, vaze'e naġi manoġa 'ahine, ġae'a ani zamare'ohe?
 Vaze tauġiġa'e naġi manoġa 'ahine, ġae'a ani taufe'ohe?
 7 Ġa ani mada tahiġa da'o tuġure viga 'u'uġano ohoni-ro.
 Ġa'a ani vadigano kini vadini adiriġa vidohanadu niġa mae ġihini-ro
 zu ani'e niġa boro rae huni-ro.
 8 Ġae'a ġau nidu'a ane ġoere egohanoga veize ani 'u'uġano mae tiro."☆
 Ġau nidu'a vaze ġoere egohanoga veize ani 'u'uġano mae tiro 'ahine, ane
 ġoere mene egohau'ete'e ġauġani 'ahoga zuni o'o'a. Rehano eme izidi ġau
 nidu'a ane ġoere egohau'ete'e 'ize mene horone'ohe.

⁹ Rehano eme'a horone'ete'e vazega, Iesu'e nagiga? Ani'e mada tahiga da'o tugure viga 'u'ugano radadu aduga hidiro ebu rudaro. 'Ougadu kini vadini adiriga Badi'a'a hanadu ani ni mae gihiniro zu ani'e niga boro rae huniro. Badi'a'a furenrote'e manogaga u'ano, vase nidu'a veize ani'a rudaro.

¹⁰ Badi'a'a gau nidu'a hagairo ebu gau nidu'a igurizeo radifine taufe'ohe. E'ano'o ani'a ane ubugaubuga zamazadu ane teige nize mae gihizoga uratiro. 'Ougadu gabone ibiga vavaite'e vazega aduga haro ebu vase e'e'a gabone ibiga ve'oga o'o'a hune vavae huniro. Badi'a'a 'ouge hagairota'a'e duduga hune.

¹¹ Vaze mae zagozagozi'ete'e vazega zu iniu'e zagozage'ete'e aza'a'e nidu'a Mama tiba mone ra'ohe. E'ano'o Iesu'e zege mazao ane nego'a nabuga rae huzoga mene mazagarone'ohe.

¹² Iesu'e Badi'a 'ahige ni'ohe,
"E'e ege nego nabudi mazao nigo rae furen'uma,
ebu ekalesia zamaano gae nigu'i'uma."☆

¹³ Ebu Iesu'a bare raena'a,
"E'e Badi'a mazao fi'uma."☆
Ebu bare raena'a,

"E Badi'a'a inirote'e ubugaubuga teite 'ahi e'e."☆

¹⁴ Ubugaubuga'e vase radu modarezeta zu ruzeta u'ano, Iesu zuni zege teige vase ahiri tiba meiro. Ani'a 'ougirota'a'e ahirio rudanadu vase runeo tuguze'ete'e gigi'aga obone'ete'e Diabologa ruinoga veize reiro.

¹⁵ Vaze'e rahao 'ada radiu'ete'e mada'a nidu'a zamaano rune rihone'ohe. 'Ouge rihone'ena'a, rune tugure aza'a teige radiu'ete'eano'o bohaze buzoga veize Iesu'a rudaro.

¹⁶ Hube hune Iesu'a tugure vigaviga mene danaze'ohe, rehano Aberahamo marigamariga danaze'ohe.

¹⁷ E'e u'ano, gau nidu'a moneo Iesu'e vaseo radu nego'a nabuga teige huni'uma rae reiro. 'Ougadu ani'e vase vetugazi'ete'e zu Badi'a veize zama nidu'a hina gaue'ete'e dibu'o vazega gihi'agano reiro, ebu vase hagai sau'a u'ano ane bare dibu'iro.

¹⁸ Diabolo'a Iesu tuhunirotene, Iesu ane'a bare aduga hidiro 'ahine, iniu Diabolo'a tuhuzete'e aza'a danazoga'e ida'a.

3

Iesu'e Mose Vitinoga

¹ E'ano'o, nego nabudi, za'e Badi'a mone aza'a zu emege teite Badi'a'a hufirote'e aza'a. Zae zamarone'e Iesu mazao to'i. Eme Iesu'e Badi'a apostolo vazega zu dibu'o vazega gihi'aga rae furene'ohe.

² Mose'a Badi'a ne aza'a nidu'a veize zama'a nidu'a hina gaue huniro. Ani teige, Iesu zuni ane mae ohonirote'e Badi'a'a veize zama'a nidu'a hina gaue huniro.

³ Ne ogoru'ete'e vazega ni'e ne e'e vitine ufeta gihi'a hune. E'e teige, Iesu ni'e Mose ni vitine ufeta gihi'a hune rae ra'eta'a'e duduga.

⁴ Ne tibatiba'e vase 'ahoga'ahogani'a ogoru'ohe, rehano Badi'a'e gau nidu'a ogoraro.

⁵ Mose'e Badi'a'a vesu'u gorezite'e gauga rae furenifine Badi'a tugure vazega radu Badi'a ne aza'a nidu'a veize zama'a nidu'a hina gaue huniro.

⁶ U Keriso'e Badi'a Ubuga radu Badi'a ne aza'a veize zama'a nidu'a hina gaue huniro. Eme Badi'a'a goitorirote'e manohuga'a mae gihine'ena'a

'aune guhinine zu e'e moneo mene rihau'ena'a niginine, eme'e Badi'a ne azağa rae ra'ohe.

Mene Fie'ete'e Azağa Riğa Iraduguziro

⁷ E'ano'o Vine Zağogani'a 'ahige ra'ohe,

"Za'e izidi Badi'a ago ego'idene,

⁸ vouğaze teige zamaze ago rinedo'i.

Zae vouğaze'a haba boha'ano Badi'a, ege tuhuhe nurirote'e madağano e agirohiro.

⁹ Vouğaze'e ege'a muri 40 zamağano nagini hağairote'e horoniro rehano, e'ea ege tuhuhe nuriro.

¹⁰ E'ano'o ege'a zege mazao mağuniro,

ebu 'ahige rae reiro, 'Zege zama'e iğaiğa ibi ve'oğano oname'ohe,

zu ze ege ibi mene ederiro.'

¹¹ E'ano'o ege'a mağunadu goere 'adi rinede tiro,

'Ege'a zege veize ahiri ohonite'e haba'a ruhibiro rehano,

ze'e mene hune diugi'uma.'''☆

¹² Nego nabudi, zae bo'ağano vazeni 'ahoga zuni zamağa sau'a hina fie'ena'a gābode radiu'ete'e Badi'ağa mazaono'o mene farau vağinifine tohutoho'i.

¹³ Rehano Izidi rae hune'ete'e madağa nidu'a zamağano, za zae'a bare inaratito'i. 'Ougine, hağai sau'ani'a zae bo'ağano vazeni 'ahoga zamağa mene so'onadu zamağa mene rinedi'uma.

¹⁴ Eme'a gadaheğano Keriso mazao fie gigararo. 'Ouge fie gigaru'ete'e obone giganе onamo gonaga meine, Keriso teite manohuga daini'uma.

¹⁵ Buka Zağogano 'ahige rae reiro,

"Izidi za'e Badi'a ago ego'idene,

vouğaze'a ani mazaono'o gihuradu agirohaudote'e teige,

zamaze ago rinedo'i.'''☆

¹⁶ Badi'a ago igiro rehano, ani agiroharote'e azağa'e iniu? A'e Mose'a Izipi haba'anono'o tutuze vağizirote'e azağa nidu'a!

¹⁷ Badi'a'a muri 40 zamağano iniu mazao mağuniro? A'e hağai sau'a hağairo 'ahine, rudanadu ahirize'a haba boha'ano higau baurirote'e azağa!

¹⁸ Badi'a'a iniu mazao ahiri ohone'ete'e haba'a ani'a ruhibirota'a'e mene hune diugi'uma rae goere rinede tiro? A'e Badi'a goere mene egoharote'e azağa!

¹⁹ E'ano'o eme'e edeğa, ze Badi'a mazao mene firote'e u'ano, ahiri ohonite'e haba'a diugoga mene idararo.

4

Badi'a'a Ahiri Ohonite'e Haba'a Zini'uma

¹ Badi'a'a ahiri ohonite'e haba'a rifadu eme diugi'uma rae goitoriro. Goitore goe'a e'e zamağano eme 'ize radiu'ohe. E'ano'o zae bo'ağano e'e haba'a diugoga mene idağa ra'ete'e vazegani 'ahoga o'o'a reifine, eme tohutohi'uma.

² Ibite vouğafe'a igirote'e teige, emege zuni hari manoğa 'adi igiro. Vouğafe'a hari manoğa igiro rehano, e'eano'o manoğa mene hidiro, mazağa ze hari manoğa igirotene a'e goere huga rae mene mae gihiniro.

³ U eme'e hari manoğa mae gihiniro 'ahine, ahiri ohonite'e haba'a diuge'ohe. E'e moneo, Badi'a'a 'ahige rae reiro,

"E'e maḡunadu ḡoere rinede tirote'e teige,
 'Ze'e ahiri ohonite'e haba'a eḡe'a zini'uma reirote'e zamaḡano mene
 hune diuḡi'uma.'"☆

Badi'a'a adure zu raha haḡairote'e madaḡano ani gau haḡae hauḡiro
 rehano, ani 'ouge reiro.

⁴ Buka Zaḡoḡano ḡoere 'ahoga'e mada fu'o aheu fareḡa hariḡa moneo
 'ahige rae ḡoeriro, "Badi'a'e mada fu'o aheu fareḡano ane gau nidu'a
 hauḡadu ahi'a ohoniro."☆

⁵ Ebu eme'a ḡianate'e ḡoe'a teige, Badi'a'a bare 'ahige rae reiro, "Ze'e
 ahiri ohonite'e haba'a eḡe'a zini'uma reirote'e zamaḡano mene hune
 diuḡi'uma."

⁶ E'ano'o vase nu mazao'e ahiri ohonite'e haba'a diuḡite'e ibiḡa'e 'ize e'e.
 Rehano amahi hari manoḡa igirote'e azaḡa'e Badi'a ḡoere mene egoharo
 'ahine, diuḡoga mene idararo.

⁷ E'e u'ano, vase'a e'e haba'a diuḡoga veize Badi'a'a mada 'ahoga
 ohoniro. A'e Izidi rae huniro. Ebu eme'a ḡianate'e ḡoe'a teige, muri
 ḡehaḡa enogano ani'a Davidaono'o 'ahige rae ḡoeriro,
 "Izidi za Badi'a ago ego'idene,

zamaze ago rinedo'i."☆

⁸ Iosua'a hube hune vouḡafe tutuze ahiri ohonite'e haba'a diuḡiro
 reifone, Badi'a'a vesu'u ahiri ohonite'e madaḡa 'ahoga moneo mene reifo.

⁹ 'Ougadu Badi'a'a mada fu'o aheu fareḡano ahi'a ohone banirote'e teige,
 ane mone azaḡa zuni ahirize ohonite'e madaḡa'e 'ize zeḡe mazao e'e.

¹⁰ Badi'a'a ane gau hauḡadu ahi'a ohonirote'e teige, ahiri ohonite'e
 haba'a Badi'a'a zini'ete'e zamaḡano diuḡite'e vaseḡa zuni ane gau
 hauḡadu ahi'a ohoni'uma.

¹¹ E'ano'o eme'e ahirife ohonite'e haba'a e'e diuḡoga veize ufeta inare
 huni'uma. Iniu'a ibite Badi'a ḡoere mene egoharote'e azaḡa hegotadu
 mene uitifine inari'uma.

¹² Badi'a ḡoere'e ḡaboga zu gigi'aḡa. A'e e'aḡa zu benisi naenae e'aḡa
 vitinoga 'ahine, vase zama ḡounadu zama zu vine 'a'ane'ohe ebu 'a'u'a
 zu isine mizu'a 'a'ane'ohe. Ebu vase zamarone zu ura huga'e nagini rae
 furene'ohe.

¹³ Badi'a'a haḡairote'e ḡauḡa nidu'a bo'aḡano ani mazaono'o 'u'uru
 radiu'ete'e ḡauḡa'e o'o'a. Gau nidu'a'e Badi'a ubumao'e fureḡa zu boha'a.
 Eme'a haḡairote'e haḡaiḡa nidu'a Badi'a mazao rae fureni'uma.

Iesu'e Dibu'o Vazeḡa ḡihi'aḡa Boro zu Vetuḡafi'ete'e Vazeḡa

¹⁴ Rehano emeḡe mazao'e dibu'o vaseḡa ḡihi'aḡa boro'a radiu'ohe. Ani'e
 Iesu, Badi'a Ubuga. Ani adureo Badi'a vaḡe itiro. E'ano'o eme'a Iesu mazao
 fie'ete'e rae furenihi zu ufeta obone giganhi.

¹⁵ Emeḡe mazao radiu'ete'e dibu'oḡa vaseḡa ḡihi'aḡa'e eme'e zoreḡa
 rae ederadu vetuḡafi'ohe. Mazaḡa eme haḡai sau'a haḡaihi rae ra'ete'e
 zamaroneḡa Diabolo'a rifadu tuhufirote'e teige, Diabolo'a ani zuni ḡau
 nidu'a zamaḡano 'ouge tuhune nuriro. Rehano ani mazao haḡai sau'ani
 'ahoga'e o'o'a.

¹⁶ E'ano'o Badi'a'a emeḡe mazao manoḡa furenirote'e u'ano, eme Badi'a
 mene rihone'ena'a kini ehoro haba'a onamihi. 'Ougadu eme nagini
 urate'ete'e madaḡa huneo Badi'a'a danafifine ani'a vetuḡafi'uma zu emeḡe
 mazao manoḡa fureni'uma.

5

¹ Dibu'o azağa ġihi'ağa nidu'a'e vase bo'aġano ohozadu vase veize Badi'a gau nunu haġae'ohe. Ze vase haġai sau'a u'ano ġahunone ebu dibu'o'e Badi'a hau'ohe.

² Dibu'o vazega ġihi'ağa'e iniu mene ederadu ibi ve'oġano oname'ete'e azağa mae ġihizadu namizoga'e idağa, mazağa ani zuni ane'a bare zoreradu ve'ore'ohe.

³ Ani zuni ane'a bare zoreradu ve'ore'e 'ahine, ane'a vase haġai sau'a u'ano dibu'ohau'ete'e teige, ane haġai sau'a u'ano zuni dibu'ohau huni'uma.

⁴ Vazeni 'ahoga zuni ane edeġano dibu'o vazega ġihi'ağa iġuri madu niġa boro rouga'e mene idağa. Badi'a'a Aroni hunirote'e teige, vase 'ahoga hunadu ani'a iġuri e'e ma'ohe.

⁵ E'e teige, Keriso zuni ane edeġano dibu'o vazega ġihi'ağa radu niġa ġihi'ağa mene reiro, rehano Badi'a'a e'e iġuriġano ani ohoniro. Badi'a'a Iesu 'ahige rae niro,

"Ġa'e eġe Ubude.

E izidi ġa fure'eha."☆

⁶ Ebu Badi'a'a Buka Zaġoġano 'ahige rae reiro,
"Melekizedeka'e dibu'o vazegano reirote'e ibiġa idunaġano,
ġa'e dibu'o vazega tuġutuġu rae ra'ohe."☆

⁷ Iesu'a vazeo radu rahao radirote'e madaġano, ani runeono'o ġabonite'e Badi'ağa mazao borofe niau ġaniġanau'ena'a, kuraro zu umidiro. Ebu Iesu'a Badi'a hube hune gubane'ena'a egohau'ete'e u'ano, Badi'a'a ane kuru mae ġihiniro.

⁸ Iesu'e Badi'a Ubuga rehano, aduga hidadu Badi'a egohanoga moneo ederiro.

⁹ Ebu ani'a Badi'a ura haġae hunirotene, ani egohau'ete'e azağa nidu'a ġabone tuġutuġu zini'ete'e vazegano reiro.

¹⁰ Ebu Melekizedeka'e dibu'o vazegano reirote'e ibiġa idunaġano, Badi'a'a ani dibu'o vazega ġihi'aġano ohoniro.

Fie'ete'eano'o Uite Buau'ete'e moneo Riġa Iraduguzi

¹¹ Eme'e Melekizedeka zu Iesu moneo zihi rae ra'ete'e ġoe'a'e ġehaġa. Rehano za'a faine ederoga'e riġa 'ahine, zeġe moneo deheru ihozoga zuni riġa.

¹² Za'e Keriso mazao fie'ena'a, muri ġehaġa radiu ariro 'ahine, amahi ihore azağa reifo. Rehano za Badi'a ġoere ufiġaufiġa ederoga veize iniu vase'a za bare ihozoga urate'ohe. Za'e ogomu riġa mene urate'ohe, rehano nune urate'ohe.

¹³ Iniu nune gage'ete'e vazega'e 'ize ene guraġa teigadu ihore duduġa mene faine edere'ohe.

¹⁴ U ogomu riġa'e bororu idararote'e azaġani'a au'ohe. Ze zeġe'a bare manoga haġaihi radu barebare 'ouge haġae inare'ete'e u'ano, no'e'e manoga ga no'e'e sau'a'e edeġa.

6

¹ E'ano'o eme'e Keriso moneo ihore ufiġaufiġa ro'anadu bororu idararote'e azaġani'a meite'e ihoreġa edere onamihi. Eme'e ihore ufiġaufiġa e'e barebare ederihi rae mene inari'uma. Ihore ufiġaufiġa a'e rune haġaiġanono'o ġihure'ete'e zu Badi'a mazao fie'ete'e moneo ihoreġa,

² ebu babatiso zu ahiri vuzu'e'ete'e goroga nu* moneo ihorega, ebu 'evore vase rana ti'ete'e zu runeono'o bare gabodite'e moneo ihorega, zu Badi'a kotao meite'e naega radiu tugutuğu moneo ihorega ra'ohe.

³ 'Uguğa'e mene barebare ederih rae re'uma, rehano ufeta riga ihorega ederih rae re'uma. Badi'a'a uratine, 'ouge ederoga'e idara'uma.

⁴ Vaze nu'e ibite Badi'a agağano radiro, ebu Badi'a mazaono'o meirote'e gahunonega'e ufeta manoga rae ederiro, ebu ekalesia azağa teite Vine Zağoga madu Vine Zağoga gau hağairo,

⁵ ebu Badi'a goere manoga ederiro, zu vesu'u arite'e madağano fureratite'e gigi'ağa ederiro.

⁶ Rehano 'uguğa azağani'a uitadu Badi'a mazaono'o faraune, zamaze bare gihunoga veize ze tutuze aroga'e mene idağa. Mazağa ze Badi'a Ubuga bare satauroneadu hunio ani mae mazagarone'ete'e heuğa.

⁷ Irugu'a rahao gae gehağa ru'au'etene, raha'e abutanadu hih azağa veize ogomu manogani'a hudau'ohe. 'Ouge'etene, raha a'e Badi'a manohuga hide'ohe.

⁸ Rehano raha'a renone zu meigameiga guhune'etene, raha a'e huga o'o'a radu radiu tugutuğu adugağa hide'ohe ebu gonagano'e hufi haoni'uma.

⁹ Emege zamarone azağa, eme'a 'ouge ra'e rehano, eme'e hube hune edeğa, gau ufeta manoga hune'e zae'a meiro. A'e gabone hide'ete'e ibigano zae tutuze'ete'e gağa.

¹⁰ Badi'a'e igaiğa dudugano hağae'e 'ahine, zae'a hağairote'e hağaiğa mene agutu modi'uma. Zae'a Badi'a mone azağa danaziro zu izidi zuni danaze'ohe. E'e ibigano zae'a Badi'a zamare borofe'ete'e ane mazao furene'ohe. E'e moneo ani'a mene agutu modi'uma.

¹¹ Eme urate'ohe, zae tibatiba 'ouge vase danaze'ena'a Badi'a veize gaue inare'ete'e furene onamo mada gonaga me'uma. 'Ougine, zae'a mae gihine'ena'a guhine'ete'e manohugağani'a zama moneo hube hune huda'uma.

¹² Eme za'e tubuğa rouga mene urate'ohe, rehano Badi'a mazao fie'ena'a zu zamaze obone gigane'ena'a, Badi'a'a goitorirote'e gağa ma'ete'e azağa tuhutuhuzoga urate'ohe.

Badi'a Goitore Goe'ani'a Hube Hune Huda'uma

¹³ Badi'a'a Aberahamo mazao goitorirotene, ani'a ane nigano goitore goe'a e'e rinede tiro, mazağa Badi'a ufeta vitine gihi'ağa vazegani 'ahoga'e o'o'a.

¹⁴ Ani'a Aberahamo 'ahige rae niro, "E hube hune manohuga gani'uma zu marigo gehağa gani'uma."☆

¹⁵ 'Ougadu Aberahamo'e zamağa obone gigane'ena'a guhinrote'e enogano Badi'a'a goitorirote'e gağa hidiro.

¹⁶ Vaze'a goere rinede ti'etene, ani ufeta vitine gihi'a vazega nigano goere rinede ti'ohe. 'Ougine, e'e goe'a'e ani'a hube hune hegoti'uma rae ra'ete'e goe'a radu ta'irotitoga nidu'a 'ue'ohe.

¹⁷ Badi'a'a toğanirota'a'e mene hune nufe'ohe. E'e moneo, ani'a ane goitore goe'a meite'e azağa deheru ihozoga uratiro. E'ano'o ani'a goitorirotene, ane goere rinede teadu hube hune hegoti'uma rae ohoziro.

¹⁸ Badi'a'e emege mazao goitoriro zu ani goere rinede tiro. Goere aheu a'e mene hune nufe'ohe, mazağa Badi'a'e mene hune gurire'ohe. Ani'a 'ouge hağadu ane goere aheu hina eme inarafi rufe'ohe. Eme'e

* 6:2 6:2 Badi'a zamao ahiri dehene'ete'e goroga nu. Iuda azağa hağai. ☆ 6:14 6:14 Ğadaheğa 22:17

zama moneo meite'e manohugağa mae ġihine'ena'a guhinifine, raha ġaboneġanonono'o feraro.

¹⁹ Eme'a mae ġihine'ena'a guhine'ete'e manohugağa'e, vine moneo ġasi miniġa heuġa. A'e emeġe vine obone ġigane'ohe zu bire'ohe. Eme'a e'e mae ġihine'ena'a guhine'etene, adureo kuru haba'a diuġe'ohe. A'e, kuru taruhaġa zamaġano dabuaġa ġarunao Haba Zaġoġa Huneo diuġe'ete'e heuġa.

²⁰ Iesu'e emeġe veize emeġe vitife e'ea diuġiro. Ani'e Melekizedeka'a dibu'o vazegano reirote'e ibiġa idunaġano, dibu'o vazegā ġihi'aġa tuġutuġu reiro.

7

Dibu'o Vazegā, Melekizedeka

¹ Melekizedeka'e Salema kiniġa zu Hitaga Hune Badi'aġa veize gauirote'e dibu'o vazegā. ✧ Aberahamo'e kini azaġa zimi ruzadu barinute'e ibiġano, Melekizedeka'a ane vaġe aradu Badi'a'a Aberahamo manohuga hanoga veize umidiro.

² Aberahamo'e utio meirote'e ġauġa nidu'aono'o sinu gaubananao rovonadu sinu tiba mae vaġiniro ebu ane haro. Melekizedeka niġa huga ibi'a'e "haġai duduġa kiniġa," ebu Salema ne boro kiniġa huga'e, "uniho manoga kiniġa."

³ Vaze 'ahogani'a Melekizedeka vi'a zu moga hariġa mene mirihiro, ane vouġa hariġa zuni mene mirihiro, furenirote'e zu rudarote'e hariġa zuni mene mirihiro. E'ano'o ani'e radiu tuġutuġe'ete'e dibu'oġa vazegano radiu'ohe. E'e moneo ani'e Badi'a Ubuga heuġa.

⁴ Melekizedeka moneo zamaro'i. Ani'e ġihi'a hune! Vouġafe boro Aberahamo zuni utio meirote'e ġauġa nidu'aono'o sinu gaubananao rovonadu sinu tiba mae vaġiniro ebu ane haro.

⁵ Levi mariga bo'aġano nu'e dibu'o azaġano ohoziro. Isaraela azaġa zuni Aberahamo mariga rehano, Mose goro ġoe'ano dibu'o azaġa'e zeġe nabudi Isaraela azaġa ġauze nidu'aono'o sinu gaubananao rovonadu sinu tiba ufe mo'i rae reiro.

⁶ Melekizedeka'e Levi mene mariga rehano, Aberahamo'a ġauġa nidu'aono'o gaubananao rovonadu sinu tiba Melekizedeka haro. Ebu Melekizedeka'a Badi'a ġoitore ġoe'a meirote'e vazegā Aberahamo mazao Badi'a'a manohuga hanoga veize kuraro.

⁷ Niġa boro vazegani'a ani 'u'uġa vazegā Badi'a'a manohuga hanoga veize kurau'ohe. A'e emeġe nidu'a edeġa hune.

⁸ Levi mariga dibu'o azaġa'e ze vase ġau nidu'aono'o sinu gaubananao rovonadu sinu tiba ufe ma'ohe, rehano ze'e rudatite'e azaġa. Melekizedeka zuni Aberahamo mazaono'o sinu tiba meiro, rehano Buka Zaġoġano ani'e ġabode radiu'ete'e vazegā rae ra'ohe.

⁹ 'Ahige rouga zu idaġa. Levi mariga dibu'o azaġa'e vase ġau nidu'aono'o sinu gaubananao rovonadu sinu tiba ma'ohe. Rehano ane vouġa Aberahamo teige, Levi zuni ġauġa nidu'aono'o sinu gaubananao rovonadu sinu tiba Melekizedeka harote'e heuġa rae ra'ohe.

¹⁰ Mazaġa Melekizedeka'a Aberahamo hidirote'e madaġano Levi 'izema fureranogano 'ahine, ani'e Aberahamo ru zamaġano radirote'e heuġa.

Iesu'e Melekizedeka heuġa

¹¹ Badi'a'a Mose goro gōe'a Isaraela azağa zinirotene, Levi mariga'e dibu'o azağa gau hağaoga veize Mose goro gōe'a tiro. Rehano Levi mariga dibu'o azağani'a gauadu vase'e Badi'a ubumao duduga rouga mene idararo 'ahine, Badi'a'a Melekizedeka teige dibu'o vazega 'ahoga tuğuniro. Ani'e Levi urabo vazega Aroni mariga mazaono'o mene tuğuniro.

¹² Dibu'o azağa gau nufe'etene, Mose goro gōe'a zuni nufe'ohe.

¹³ A'e Badi'a'a tuğunirote'e vazega moneo ra'ohe. Ani'e urabo 'ahoga vazega. Ane urabo bo'ağano vazeni 'ahoga zuni dibu'o vazegano mene radu dibu'o gauga mene hağairo.

¹⁴ Emege Zuhi'a Boro'e Iuda mariga rae ra'eta'a'e dehega. Mose'a dibu'o azağa moneo reirotene, Iuda mariga azağani'a dibu'o azağa gau hağai'uma rae mene reiro.

¹⁵ Eme'a ra'ete'e gōe'a'e ufeta dehega, mazağa Melekizedeka teigirote'e dibu'o vazega 'ahogani'a fureraro.

¹⁶ Mose goro gōe'ano Levi marigani'a dibu'o vazegano re'uma rae reiro. Rehano emege dibu'o vazega 'ahoga'e Mose goro gōe'a idunağano mene dibu'o vazegano reiro, rehano mene rudatite'e gabonega gigi'ağano dibu'o vazegano reiro.

¹⁷ Ani moneo'e Buka Zağogano 'ahige rae fureniro,
"Melekizedeka'e dibu'o vazegano reirote'e ibiğa teige,
ga'e dibu'o vazega radiu tuğutuğu ra'ohe."☆

¹⁸ Goro gōe'a ibi'a'e inarağa o'o'a zu huga o'o'a 'ahine, mae vağiniro.

¹⁹ Mazağa Mose goro gōe'anono'o vase'e Badi'a ubumao ve'oğa 'ahoga o'o'a rouga'e mene idararo. E'ano'o eme'a mae gihine'ena'a guhinite'e gauga ufeta manoga Badi'a'a fureniro. Eme Badi'a'a furenirote'e gauga ufeta manoga mae gihine'ena'a guhine'ete'e u'ano, Badi'a uhiğa oname'ohe.

²⁰ Ebu Badi'a'a ane goere rinede teadu Iesu'e dibu'o vazegano reiro. U Levi mariga'e dibu'o azağano reirotene, ani'a ane goere mene rinede tiro.

²¹ Rehano Badi'a'a Iesu nirotene, Badi'a'a goere rinede teadu Iesu'e dibu'o vazegano reiro,
"Zuhi'a Boro'a goere rinede tiro,
e'ano'o zamağa mene nufi'uma.

Ğa'e dibu'o vazega radiu tuğutuğu."☆

²² Badi'a'a Iesu mazao goere rinede tirote'e u'ano, Mose goro gōe'a ro'ane'ete'e goitorega gōe'a ufeta manoga emege'a hube hune me'uma rae Iesu'a ihofiro.

²³ Ebu Levi mariga dibu'o azağa'e gehararo, mazağa ze'e ruda'uma 'ahine, 'aune gaue onamoga'e mene idararo.

²⁴ Rehano Iesu'e radiu tuğutuğu vazega 'ahine, dibu'o vazega gauga iğaiğa hağae'ohe.

²⁵ E'ano'o ani'e ane u'ano Badi'a vage are'ete'e azağa nidu'a iğaiğa gaboze hunoga'e idağa, mazağa ani'e iğaiğa radiu'ena'a zege veize Badi'a umine'ohe.

²⁶ Dibu'o vazega gihi'ağa 'uguğa'e emege'a urate'ete'e vazega. Ani'e zağoga, ve'oğa o'o'a zu sau'ani 'ahoga o'o'a. Ebu hağai sau'a azağa mazaono'o avo ohoniro zu adure ro'anadu hitaga hune mae gihiniro.

²⁷ Dibu'o azağa gihi'ağa 'ahoga'ahogani'a ibite geno zege hağai sau'a veize, ebu hena vase hağai sau'a veize mada nidu'a Badi'a dibu'ohau'ohe. U Iesu'e mene zege teige hağae'ohe. Ani ane'a bare ahi'a dibu'oharotene, mada nidu'a veize gae tiba da'o dibu'oharo.

²⁸ Vaze'e zorega rehano, Mose goro goe'a idunaḡano ze dibu'o azaḡa ḡihi'aḡano ohoze'ohe. Rehano Mose goro goe'a enogano Badi'a'a rinede tirote'e goe'ani'a Ubuga'e dibu'o vazeḡa ḡihi'aḡano ohoniro. Ubuga'e ane gau nidu'a hube hune haḡae hune'ete'e vazeḡa reiro onamo tuḡutuḡu.

8

Ḡoitore Iziga hina Ohonirote'e Dibuo Vazeḡa Ḡihi'aḡa

¹ Eme'a ra'ete'e goe'a boro'e 'ahi e'e: Emeḡe mazao dibu'o vazeḡa ḡihi'aḡa 'uguḡa'e radiu'ohe. Ani'e adureo Gigi'a Hune Kiniḡa ehoru haba'a eda'eḡano ehoriro.

² Ani'e haba zaḡoḡano Badi'a veize gaue'ohe. Haba zaḡoḡa a'e dibu'o taruhaḡa huga. A'e vaze'a mene ohoniro, rehano Zuhi'a Boro'a ohoniro.

³ Dibuo azaḡa ḡihi'aḡa nidu'a'e dibu'o zu ḡahunone Badi'a hanoga veize ohoze'ohe. E'ano'o emeḡe dibu'o vazeḡa ḡihi'aḡa zuni dibu'o 'ahoga madu Badi'a hau huni'uma rae reiro.

⁴ Ani'e rahao radifone, dibu'o vazeḡano mene reifo, mazaḡa rahao'e Mose goro goe'a idunaḡano ḡahunone hau'ete'e azaḡa'e radiu'ohe.

⁵ Dibuo azaḡa'e haba zaḡoḡano Badi'a mazao kurau'ohe. Ze kurau'ete'e ibiḡa'e adureo radiu'ete'e ḡauḡa iraḡa mae fare'ete'e heuḡa. E'e u'ano, Mose'a dibu'o taruhaḡa ogoratihi reirotene Badi'a'a ihore goe'a riḡa 'ahige rae niro, "Eḡe'a maḡano iho'irote'e iraḡa idunaḡano faifairu zamare'ena'a, ḡau nidu'a haḡao'i."☆

⁶ Rehano Iesu'a meirote'e gauḡa'e dibu'o azaḡa gau ufeta ro'ane ḡihi'aḡa. Iesu'e Badi'a zu ane vaze nemaḡano edanadu ḡoitore iziga reiro. Ḡoitore iziga'e amahiḡa ufeta vitine manoḡa, mazaḡa Badi'a'a ibite tirote'e goe'a rana ḡoitore goe'a ufeta manoḡa ohoniro.

⁷ Ḡoitore goe'a ibi'a'e ve'oḡa o'o'a reifone, ḡoitore goe'a aheuḡa'e e'e iḡu'a mene meifo.

⁸ Rehano Badi'a'a ane mone azaḡa mazao ve'oḡa horoniro ebu 'ahige rae reiro,

"Zuhi'a Boro'a raena'a,

'Mada 'ahogani'a ari'uma.

E'e madaḡano eḡe'a Isaraela azaḡa zu Iuda azaḡa teite ḡoitore iziga ohoni'uma.

⁹ Ḡoitore iziga'e eḡe'a Izipi haba'anono'o

vouḡaze'e 'evorehe hina abizadu tutuze vaḡizirotene,

vouḡaze teite ohonirote'e ḡoitoreḡa goe'a mene heuḡa.

Ze eḡe ḡoitore goe'a zamaze nidu'a hina mene hegotiro 'ahine,
e zeḡe mazaono'o ḡihuriro.'

¹⁰ Zuhi'a Boro'a bare 'ahige ra'ohe,

'Goro goe'a amahiḡa madaḡa enogano

eḡe'a Isaraela azaḡa teite ohonite'e ḡoitoreḡa iziga'e 'ahi e'e:

E'e zeḡe zamaroneo eḡe goro goe'a ti'uma,

ebu zamazeo mirihi'uma.

E'e zeḡe Badi'a re'uma,

ebu ze'e eḡe vaze re'uma.

¹¹ Vaze 'ahogani'a nabuga ga negoḡa mazao

Zuhi'a Boro edero'i rae mene ihoni'uma,

mazaḡa zeḡe nidu'a zuhu'anono'o onamo boro ḡonaga,
eḡe ederi'uma.

¹² E'e zeḡe haḡai sau'a aḡutu modi'uma,

zu zeḡe haḡai sau'a mene bare zamari'uma.'''☆

¹³ Badi'a'a "ḡoitore iziga," moneo ḡoeradu ḡoitore ḡoe'a ibi'a'e amahiḡa rae reiro. Amahiḡa ḡauḡa zu mahiru'ete'e ḡauḡa'e ḡarihe hauḡi'uma.

9

Rahao zu Adureo Kurau'ete'e moneo Ḡoeriro

¹ Ḡoitore ḡoe'a ibi'a zamaḡano zuni nougenouge kuranoga moneo goro tiro, ebu rahao 'ada kuru taruhaḡa tiro.

² Isaraela azaḡani'a kuru taruhaḡa ogoraro. E'e zamaḡano haba ibi'a'e Haba Zaḡoḡa rae huniro. Haba Zaḡoḡano ihure odaḡa zu fata 'ahoga e'e. Ebu fata e'e rana Badi'a hanoga veize tirote'e 'uvahuḡa odoga e'e.

³ Kuru taruhaḡa zamaḡa 'ue'ete'e dabuaḡa ḡaruga haba'a'e Haba Zaḡoḡa Hune rae huniro.

⁴ E'e haba'ano'e 'uvahu hohoḡa manoḡa hufi'ete'e fataḡa'e e'e. A'e golo hina haḡairo. Ebu ḡoitore ḡoe'a hadiḡa rafaḡa mae ufirote'e mauḡaḡa zuni e'e haba'ano e'e. A'e golo hina kadane ḡahiniro. Mauḡa e'e zamaḡano'e mana ufirote'e ḡoḡo'a kome'a golo hina haḡaoga, Aroni tuḡu garobatoga zu ḡoitore ḡoe'a mirihirote'e hadiḡa rafaḡa aheu'e e'e.

⁵ Mauḡa e'e ragano'e Kerubi rae hune'ete'e tuḡureḡa viga aheu iraḡa haḡadu mae tiro. Ze Badi'a ḡihi'aḡa'e de'ea radiu'ete'e ihoze'ohe. Ze isaze 'einadu mauḡa karuhiḡa zauhaniro. E'e karuhiḡa ragano Badi'a'a haḡaize sau'a aḡutu modiro. Rehano izidi'e eme'a de'eguḡa tibatiba nidu'a moneo ḡoeroga mene idaḡa.

⁶ 'Uguḡa nidu'a ruhine hauḡirotene, dibu'o azaḡani'a mada nidu'a kuru taruhaḡa zamaḡano Haba Zaḡoḡa ibi'a diuḡadu gauze haḡae'ohe.

⁷ Rehano dibu'o vazegā ḡihi'aḡa da'o muri tiba zamaḡano ḡae tiba da'o kuru taruhaḡano zamaḡa hune, Haba Zaḡoḡa Hune diuḡe'ohe. E'e madaḡano'e ane veize, zu vaz'e'a mene ederadu haḡairote'e haḡaiḡa sau'a u'ano dibu'ohafine, ru odohe diuḡe'ohe.

⁸ E'e ibiḡano Vine Zaḡoḡani'a 'ahige ihoze'ohe. Kuru taruhaḡa zamaḡano Haba Zaḡoḡa ibi'a'e 'ize radiu'ete'ea, Haba Zaḡoḡa Huneo diuḡe'ete'e ibiḡa'e vaz'e nidu'a mazao 'ize 'uoga.

⁹ Dibu'o azaḡani'a Haba Zaḡoḡa ibi'a zamaḡano dibu'ohau'ete'e gauḡa'e izidi madaḡano emeḡe mazao ḡau 'ahoga ihofe'ohe. A'e, Badi'a hau'ete'e ḡahunoga zu dibu'oḡa'e kurau'ete'e vazegani'a haḡaiḡa sau'a u'ano zamaḡani'a adudu'ete'e hube hune mae vaḡinoga mene idaḡa rae ihofe'ohe.

¹⁰ Kuru ibiḡa amahiḡa'e ogomu zu gagone moneo, ebu vuzu'e de-hene'ete'e haḡaiḡa nunu moneo da'o ihoze'ohe. A'e ahiri mone goroga. Badi'a'a ḡau nidu'a izifite'e madaḡa meine, goro nidu'a a'e huga o'o'a re'uma.

¹¹ Rehano Keriso'e dibu'o vazegā ḡihi'aḡa radu ariro. Ani'e amahi aradu radiu'ete'e ḡauḡa manoḡa ibitohau'ohe. Ani'e kuru taruhaḡa ufeta ḡihi'aḡa zu ufeta manoḡa hune diuḡiro. A'e vaz'e'a 'evore hina mene haḡairo ebu Badi'a'a rahao mene haḡairote'e ḡauḡa.

¹² Keriso'e gouti ga boromakau ubuga ru mene madu Haba Zaḡoḡa Huneo diuḡiro, rehano mada nidu'a veize ḡae tiba da'o ane ru madu diuḡiro. 'Ougadu ani'a haḡaife sau'anono'o emeḡe bohafe bufiro onamo tuḡutuḡu.

¹³ Goro goe'a amahiḡa'e gouti zu boromakau ohozeḡa ru ebu boromakau roḡaeḡa hufi haonirote'e 'uvahuḡa madu Badi'a ubumao mene deheḡa azaḡa rana itinine, ahirize'e deheranadu ze'e zaḡozaḡi'uma rae ra'ohe.

¹⁴ U Keriso ru'e e'e ḡauḡa nidu'a ro'aniro! Keriso'e radiu tuḡutuḡu Vine Zaḡoḡa inaraḡa hina ane'a bare sau'ani o'o'a ahi'a Badi'a haro. E'e u'ano, Keriso ru'a rune haḡaiḡanono'o emeḡe zama ufeta dehenadu emeḡe'a ḡabode radiu'ete'e Badi'aḡa veize gau'i'uma!

Keriso Ruḡa Hina Ḡoitore Iziga Ohoniro

¹⁵ E'e u'ano, Keriso'e Badi'a zu vase nemaḡano ḡoitore iziga ohoniro. Ani'e ḡoitore goe'a ibi'a zamaḡano haḡai sau'a haḡairote'e azaḡa'e haḡaize sau'anono'o bohaze buzoga veize ane'a bare dibu'o reiro ebu rudaro. 'Ougadu Badi'a'a huzirote'e azaḡani'a Badi'a'a ḡoitorirote'e manohugaḡa tuḡutuḡu meiro.

¹⁶ Vaze 'ahogani'a ane rune enogano ḡauḡa'e iniuiniu'a meite'e moneo irina ra'ohe. Ebu ani'a huga rudanoga deheru edere'etene vase'a ani ḡoere idunaḡano haḡae'ohe.

¹⁷ Ani'a huga rudaune, ane ḡoere e'e'a huda'uma. Ani 'ize ḡabogano'e e'e ḡoe'a'e 'ize huga o'o'a.

¹⁸ E'e teiḡe, ḡoitore goe'a ibi'a zuni mani manadu ruḡa be'unirotene inaraḡa meiro.

¹⁹ Mose'a goro goe'a idunaḡano Isaraela azaḡa nidu'a mazao goro nidu'a ziro. E'e enogano boromakau ubuga zu gouti ru madu vu teite miruniro. Ebu mamoe iḡuḡa kanaḡa zu husopo ezaga kome'a hina 'u'unirote'e ḡauḡa madu ḡoitore goe'a bukaḡa zu vase nidu'a rana itize vaziro.

²⁰ Ebu Mose'a 'ahige rae reiro, "'Adi'e ḡoitore goe'a ohone'ete'e ruḡa. Badi'a'a za'e e'e hegoto'i rae reiro."☆

²¹ E'e ibiḡano ani'a kuru taruhaḡa zu kuruo odohe gaue'ete'e ḡauḡa nidu'a rana ru itiniro.

²² Mose goro goe'a idunaḡano nariga ḡau nidu'a ruono'o deheru'ohe. Ru mene be'unine, haḡai sau'a aḡutu modoga'e mene idaḡa.

Keriso'a Ane Bare Dibu'adu Emeḡe Haḡai Sau'a mae Vaḡiniro

²³ Dibu'o taruhaḡa zu e'e zamaḡano ḡau nidu'a'e adureo radiu'ete'e ḡauḡa iraḡa mae farirote'e ḡauḡa. Dibu'o azaḡani'a mani ru itine vanadu e'e nidu'a deheniro. Rehano adureo radiu'ete'e ḡauḡa huga'e mani ru ro'ane'ete'e dibu'oḡa hina deheni'uma.

²⁴ Keriso'e vase'a 'evore hina haḡairote'e Haba'a Zaḡoḡa mene diuḡiro. Haba'a'e adureo radiu'ete'e huga mae farirote'e haba'a da'o. Rehano Keriso'e adure, e'e haba'a 'ai diuḡiro. Izidi ani'e emeḡe veize Badi'a zamao fureru radiu'ohe.

²⁵ Raha 'ahao dibu'o vazega ḡihi'aḡa'e muri nidu'a mani ru madu Haba Zaḡoḡa Hune diuḡe'ohe. U Keriso'e ahi'a dibu'oga veize barebare adure mene diuḡiro.

²⁶ Keriso'a ahi'a barebare dibu'i'uma rae reifone, Badi'a'a adure zu raha haḡairote'e madaḡanono'o onao izidi ani'e ḡae ḡehaḡa aduga hidifo. Rehano ani ane'a bare ane dibu'adu haḡai sau'a mae vaḡinifine, mada nidu'a veize mada ḡonagano ḡae tiba da'o fureraro.

²⁷ Vaze'e ḡae tiba rudau'ohe ebu e'e enogano Badi'a kotao edau'ohe.

²⁸ E'e teiḡe, Keriso'e vase ḡehaḡa haḡai sau'a mae vaḡinifine, ḡae tiba da'o ane'a bare ane dibu'iro. Ebu ani'e mada aheugano furera'uma.

E'e madaḡano'e ani'a haḡai sau'a mene odohoga veize, rehano ane guhine'ete'e azaḡa ḡabozoga veize furera'uma.

10

Keriso'e Mada Nidu'a veize Ane'a Bare Ḡae Tiba Da'o Ane Dibu'iro

¹ Mose goro ḡoe'a'e vesu'u arite'e ḡauḡa manoḡa iraḡa mae fare tauḡirote'e ḡauḡa. A'e mene huga. E'ano'o e'e goro ḡoe'ano muri nidu'a barebare iraḡa tiba dibu'oḡa hina dibu'ohau'eta'a'e, Badi'a vaḡe are'ete'e azaḡa ve'oḡa nidu'a mae vaḡinoga mene idaḡa.

² Mose goro ḡoe'ani'a vase ve'oḡa nidu'a mae vaḡinoga idarafone, Badi'a mazao kurau'ete'e azaḡa'e mada nidu'a veize ḡae tiba da'o dehezifo, ebu haḡaize sau'a u'ano zamaze'a mene bare adudafo. 'Ougifone, dibu'o azaḡani'a dibu'ohau'eta'a'e hauḡifo.

³ Rehano muri nidu'a dibu'ohau'ete'e u'ano vase'a haḡaize sau'a barebare zamare'ohe,

⁴ mazaḡa boromakau ohozeḡa ru ga gouti ru'a haḡaize sau'a mae vaḡinoga'e mene idaḡa.

⁵ E'ano'o Keriso'a raha 'adao ovairotene, Badi'a mazao 'ahige rae reiro, "Dibu'o zu ḡahunone'e ḡa mene uratiro, rehano ḡa'e eḡe veize ahirihe ruhibiro.

⁶ Ḡa'e hufi haone'ete'e dibu'oneḡa zu haḡai sau'a rae modoga veize hau'ete'e dibu'oḡa u'ano mene matu'iro.

⁷ 'Ougadu e 'ahige rae reiro, 'O Badi'a, e 'ahi e'e.

Buka Zaḡoḡano eḡe moneo mirihirote'e teige, ḡae ura haḡaoga veize ariro.'''☆

⁸ Ibite geno Keriso'a Badi'a mazao 'ahige rae reiro, "Ḡa'e dibu'o zu ḡahunone, hufi haone'ete'e dibu'oḡa, zu haḡai sau'a u'ano hau'ete'e dibu'oḡa mene uratiro zu 'uguḡa u'ano mene matu'iro." E'eguḡa'e Mose goro ḡoe'a idunaḡano hau'ete'e dibu'oḡa.

⁹ E'e enogano ani 'ahige rae reiro, "E 'ahi e'e. E'e ḡae ura haḡaoga veize ariro." E'ano'o Keriso'e dibu'o aheuḡa ohonoga veize dibu'o ibi'a mae vaḡiniro.

¹⁰ Badi'a ura idunaḡano, Iesu Keriso'a mada nidu'a veize ḡae tiba da'o ahi'a dibu'oharote'e u'ano, eme'e zaḡoḡa rae reiro.

¹¹ Dibu'o azaḡa nidu'a'e mada nidu'a Badi'a veize gaue'ohe. E'e madaḡano ze barebare iraḡa tiba dibu'oḡa hina dibu'ohau'ohe. Rehano dibu'o 'uguḡani'a haḡai sau'a mene mae vaḡine'ohe.

¹² Rehano Keriso'e haḡai sau'a rae modifine mada nidu'a veize dibu'o tiba hina dibu'oharo. Ebu ani'e Badi'a eda'e moneo ehoriro.

¹³ E'e madaḡanono'o ani guhiu'ohe, onamo Badi'a'a agireḡa edeze ḡahizite'e madaḡa me'uma.

¹⁴ Haḡaize sau'anono'o Zaḡoḡano reirote'e azaḡa'e Keriso'a mada nidu'a veize dibu'o tibuhuga hina dibu'ohanadu ve'oḡani 'ahoga o'o'a azaḡano ohoziro.

¹⁵ Vine Zaḡoḡa zuni e'e moneo emeḡe mazao rae furene'ohe. Ibite geno ani'a 'ahige ra'ohe,

¹⁶ "Zuhi'a Boro Badi'a'a 'ahige ra'ohe,

'Goitore ḡoe'a amahiḡa madaḡa enogano,

eḡe'a zeḡe veize ohonite'e goitore ḡoe'a'e 'adi e'e.

E zamazeo eḡe goro ḡoe'a ti'uma,

ebu zamaronezeo mirihi'uma.'''☆

17 Ebu bare raena'a,

"E'e haḡaize sau'a zu goro ḡoe'a vari'e'ete'e haḡaiḡa mene bare zamari'uma.'"☆

18 Haḡaize 'uguḡa'e Badi'a'a aḡutu modadu haḡaize sau'a u'ano dibu'ohanoga mene bare urate'ohe.

Badi'a mazao Fie'ena'a, Edau Gigara'uma

19 E'ano'o, nego nabudi, eme'e Iesu ru u'ano, mene rihau'ena'a Haba Zaḡoḡa Huneo diuḡe'ohe.

20 Iesu'a Haba Zaḡoḡa Hune 'ue'ete'e dabuaḡa bohanadu ḡabone rifite'e ibiḡa iziga vava'iro. E'e dabuaḡa'e Iesu ahiri.

21 Ebu Badi'a ne azaḡa zuhi'azi'ete'e dibu'oḡa vazeḡa boro hune'e emeḡe teite radiu'ohe.

22 E'ano'o eme fie hune'ena'a, zama nidu'a hina Badi'a vaḡe onamihi. Iesu ru hina zamafe itine vanadu emeḡe haḡai sau'a u'ano zamafe'a adudu'ete'eano'o vaḡiniro, zu vu deheḡa hina ahirife vuzu'e hauḡiro.

23 Badi'a'e ane'a ḡoitorirote'e ḡoe'a hube hune haḡae'ohe. E'ano'o eme Badi'a ḡoitore ḡoe'a mae ḡihine'ena'a guhine'ete'e rae furenih, zu edau giganadu e'e ḡoe'a obone giganih.

24 Ebu vaze zamare borofe'ete'e zu haḡai manōḡa haḡae'ete'e moneo nougenouge inaratitoga zamare vaḡih.

25 Vaze nu'a kuranoga veize tiburu nu'oru'ete'e 'uiro. Eme'e zeḡe haḡai mene hegotadu tiburu nu'oru'ete'e mene modihi. Ebu eme emeḡe'a bare inaratitih. Eme Zuhi'a Boro Mada'a are'ete'e horone'e 'ahine, emeḡe nidu'a 'ouge ufeta haḡaihi.

26 Eme'a ḡoere huga moneo edeḡa meirote'e enogano emeḡe urao haḡai sau'a haḡae onamine, e'e haḡaiḡa sau'a rae modite'e dibu'oḡa 'ahoga'e o'o'a hune.

27 Ebu Badi'a kota'a ḡiḡarofi'uma zu ire roga boro'a Badi'a agire azaḡa iri'uma.

28 Iniu'a Mose goro ḡoe'a hezahoharotene, vaze aheu ga uḡidu'a ani haḡai ve'oḡa rae furenadu ani mene vetuḡani'ena'a mau runiro.

29 'Ougadu Badi'a Ubuga dauge edene'ete'e vazeḡa'e aduga ufeta boro багаḡa hidite'e moneo zamari'uma. Badi'a'a ḡoitore ḡoe'a teadu Iesu'a ruḡa hina vaze e'e haḡaiḡa sau'anono'o zaḡoḡano mae ohoniro. Rehano vaze a'e Iesu ru'e mene zaḡoḡa rae ovoe ḡiane'ohe ebu manōḡa furene'ete'e Vineḡa Zaḡoḡa rae sausaune'ohe.

30 Eme Badi'a'a 'ahige rae reirota'a'e edeḡa, "Haḡai sau'a naeḡa'e eḡe'a baronoha'uma,'"☆ ebu bare raena'a, "Zuhi'a Boro'a ane mone azaḡa kotazi'uma.'"☆

31 Gabode radiu'ete'e Badi'aḡani'a 'evo'a gigi'aḡa hina aduga zinine, a'e ḡiḡaroḡa.

32 Ibite madaḡano za'e Badi'a mazaono'o agaḡa meiro. E'e enogano aduga boro hidirotene, zamaze obone giganiro. Ibite madaḡa e'e bare zamaro'i.

33 Mada nu'e vaze'a hunio zae rae sausauido zu aduga zinido. Mada nu'e zae'a 'uguḡa adugaḡa hidirote'e azaḡa mone edaudo.

34 Za'e ḡu'a neḡano radiu'ete'e azaḡa vetuḡazi namizido. Ebu vaze'a zae toheze meizirotene zuni matu'uzeta mae ḡihizido, mazaḡa za ederiro, radiu tuḡutuḡu toheḡa ufeta manōḡa zae'a meiro.

³⁵ E'ano'o zae'a zamazeo hube hune mae ġihine'ete'e ġauġa ago mae modo'i. 'Ougine, Badi'a'a e'e naeġa boro bagaġa zini'uma.

³⁶ Za'e zamaze obone gigani'uma. 'Ougine, za Badi'a ura haġae hauġadu Badi'a'a ġoitorirota'a'e hidi'uma.

³⁷ Buka Zaġoġano 'ahige ra'ohe,
 “Mada mene faġano arite'e vazegani'a ari'uma,
 ebu ani'e mene sasi'uma.

³⁸ Eġe'a duduġa rae reirote'e vazeg'a
 fie'ete'e u'ano radi'uma.

U ani'a eġe mazaono'o ie barine,
 e ani mazao mene matu'i'uma.”☆

³⁹ Eme'e ie baradu mene ro'ore ġourite'e azaġa, rehano fie'ete'e u'ano ġabone hidite'e azaġa.

11

Fie'ete'e moneo Ġoeriro

¹ Fie'eta'a'e eme'a hidi'uma rae mae ġihine'ena'a guhine'ete'e ġauġani'a hube hune furera'uma rae zamare hune'ete'e ra'ohe. A'e 'ize mene horone'ete'e ġauġa rehano, izidi horone'ete'e teige mae ġihine hune'ohe.

² Vouġafe'a 'ouge fie'ena'a radirote'e u'ano, Badi'a'a ze'e vase manoġa rae fureniro.

³ Eme'a fie'e 'ahine, adure zu raha'e Badi'a'a ġoere hina haġairota'a'e edere'ohe. Ani'e eme'a mene horone'ete'e ġauġa hina horone'ete'e ġauġa nidu'a haġairo.

⁴ Abela'a firo 'ahine, dibu'o ufeta manoġa haro. Kaino'a dibu'oharote'e vitinoga. Abela'a firo 'ahine, Badi'a'a ani dibu'o mae ġihinadu ani'e Badi'a ubumao vase duduġa rae fureniro. Ani'e rudaro rehano, 'ize ani'a firote'e moneo ifi'ohe.

⁵ Firo 'ahine, Enoka'e mene rudanadu Badi'a'a ġaboga adure ġoha mae itiro. Vaze 'ahogani'a ani mene horoniro, mazaġa Badi'a'a ani mae itiro. Ani 'izema mae itogano ani'e Badi'a matu'oharote'e vazeg'a rae Badi'a'a rae fureniro.

⁶ Eme'a mene fine, Badi'a matu'ohanoga mene idaġa, mazaġa Badi'a vaġe are'ete'e azaġa'e ani'a radiu'ete'e, zu ani vaġe'ete'e azaġa'e ane'a naeġa zini'ete'e mae ġihine huni'uma.

⁷ Noa'a firo 'ahine, ani'e 'ize mene horone'ete'e ġauġa moneo Badi'a'a iradugu ġoe'a riġa nirotene, Badi'a gubane'ena'a, ġasi boro 'ahoga haġadu ane neo tiburu radiu'ete'e azaġa ġaboziro. Firo 'ahine, ani'a raha azaġa'e ve'oġa rae ġoreziro, ebu firo 'ahine Badi'a ubumao duduġa rae ra'ete'e vazeg'a reiro.

⁸ Aberahamo'a firo 'ahine, ani'e Badi'a'a hunadu vesu'u meite'e haba'a onamo'i rae reirotene, Badi'a ġoere egohanadu e'e haba'a onamiro. Ani'e no'e oname'eta'a'e aġu'a rehano, iġune tauġiro.

⁹ Ani'a firo 'ahine, ani'e vase 'ahoga habao radiu'ete'e avo'a vazeg'a teige, Badi'a'a ġoitorirote'e haba'ano radiunu. Ani'e taruha neġano Isako zu Iakobo teite radiunu. Ze zuni Badi'a'a Aberahamo teite tirote'e ġoitore ġoe'a idaġa meirote'e azaġa reiro.

¹⁰ Aberahamo'e Badi'a'a toganadu adureo ogoratite'e neġa boro zamagano radoga urate huniro. Neġa boro a'e mene hauġite'e iġu'a ranao ohonirote'e haba'a.

¹¹ Aberahamo'e ufeta vouriro zu Sara'e gabani rehano, ze'a firo 'ahine, Aberahamo'a ubuga furenite'e gigi'aġa hidiro. Mazaġa ani'e ane mazao

☆ 10:38 10:37-38 Habaku 2:3-4

gōitorirote'e Badi'ağa'e zama nidu'a hina e'e gōe'a hugano fureni'uma rae zamariro.

¹² E'ano'o Aberahamo'e ufeta vouradu rune vazega teigiro rehano, vase tibaono'o marigani'a adure buzuvaga gēhaga bagaga teige zu davara ni'uriga me'odoga mene idaga teige gēhararo.

¹³ 'Uguğa azağa nidu'a'e fie'ete'e u'ano radiu'ena'a rudaro. Ze Badi'a'a gōitorirote'e gāuğa mene hidiro. Rehano a'e fağanono'o horone tauģirote'e teigadu matu'e'ena'a rudaro. Ebu ze'e raha 'adao avo'a azağa zu i'udo azağa rae zeģe'a bare rae fureniro.

¹⁴ 'Ouge rae furene'ete'e azağa'e ze zeģe haba huga vaģe'ete'e ihofo'ohe.

¹⁵ Ze zeģe'a ibite mode iģunirote'e haba'a mene bare zamariro. Ze uratihi reifone, e'e haba'a baroga idaga reifo.

¹⁶ Rehano ze haba ufeta manoga hune urate huninu, a'e adure haba'a. E'ano'o zeģe'a Badi'a'e zeģe Badi'a rae hune'ete'e moneo Badi'a'a mene mazagarone'ohe, mazağa ani'a zeģe veize ne boro 'ai ruhine tiro.

¹⁷ Aberahamo'e Badi'a'a tuhunirotene, ani'a firo 'ahine, Isako dibu'oharo. Aberahamo'e Badi'a gōitore gōe'a meiro rehano, ane ubuga tibuhuga dibu'ohatihi rae reiro.

¹⁸ Badi'a'a ibite Aberahamo 'ahige rae niro, "Isako mazaono'o furerarote'e azağa'e gae marigo rae huzi'uma."☆

¹⁹ Aberahamo'e Badi'a'a rune azağa gābozoga'e idaga rae zamariro. E'ano'o ani'e runeono'o Isako bare meiro rae idaidani'uma.

²⁰ Isako'a firo 'ahine, ani'a Iakobo zu Esau'e zama moneo Badi'a'a manohuga zenoga veize umidiro.

²¹ Iakobo'e nariga rudau'ete'e madaģano, firo 'ahine, Iosefa ubuga tibatiba Badi'a'a manohuga zenoga veize umidiro ebu tuģuğa hina tuģe edau'ena'a Badi'a mazao kuraro.

²² Iosefa'e rune'a hanitirotene, firo 'ahine, Isaraela azaģani'a Izipi haba'anono'o mode onamite'e moneo ziro ebu isiga'e odohe onamoga ihoziro.

²³ Mose'a furerarotene, vi'a mogani'a firo 'ahine, bato uģidu 'u'uru tiro. Mazağa zeģe'a horonirotene, ani'e mene ene tauģi, rehano ene manoga tauģi reiro, ebu ze kini gōere riģa mene rihoniro.

²⁴ Mose'a bororarotene, firo 'ahine, ani'e Farao aboga ubuga rae hunoga hezahoziniro.

²⁵ Ani'e haģai sau'a haģae'ena'a mada tahiģa matu'e radoga mene uratiro, rehano Badi'a mone azağa teite idaga aduga hidoga uratiro.

²⁶ Ani'e Keriso* veize vase'a ani rae sausaune'eta'a'e idaga rae zamariro. A'e Izipi haba'ano naeģa boro gāuğa vitinoga rae zamariro, mazağa ani zama moneo meite'e naeģa irina horoniro.

²⁷ Ani'a firo 'ahine, kini maģunu mene rihonadu Izipi haba'a mode iģuniro. Badi'a'e mene horone'e rehano, ani'a Badi'a horone'ete'e teige, zamaģa obone giganadu rinede onamiro.

²⁸ Ani'a firo 'ahine, Iģine Modirote'e Muiģa haģairo zu ibiheta ireģano ru itine vaniro. 'Ouge haģadu ene ibi'a ruize'ete'e tuģureģa vigani'a Isaraela azağa ene ibi'a mene zimiro.

²⁹ Isaraela azaģani'a firo 'ahine, ze Davara Kanaģa haba imiģa teige fariro. Rehano Izipi azağa zuni 'ouge fare nurirotene, hunuhuniro.

³⁰ Ze'a firo 'ahine, mada fu'o aheu fare Ieriko varahe ragavirotene, e'e neģa gabi'ani'a fahau rururaro.

☆ 11:18 11:18 Ġadaheģa 21:12 * 11:26 11:26 Mesia

³¹ Daro fu'a roḡaeḡa, niḡa Rahaba'a firo 'ahine, zamaḡa manoḡano ane ne, Ieriko rihirihrote'e Isaraela azaḡa mae zouziro. E'ano'o Isaraela azaḡani'a Ieriko ne azaḡa, Badi'a mene egoharote'e azaḡa zimirotene ani'e mene maro.

³² E nagi hariḡa bare re'uma? Gideona, Baraki, Samusoni, Iefeta, Davida, Samuela, ebu peroveta azaḡa, zeḡe hari nidu'a me'odoga madaḡa'e o'o'a re'uma.

³³ Ze'a firo 'ahine, haba 'ahoga'ahoga azaḡa raharahaziro, haḡai duduḡa hina zuhi'aziro, Badi'a'a ḡoitorirote'e ḡauḡa meiro, ebu laioni hebe 'uiro.

³⁴ Ze mozare boro zamaḡano ḡabodiro, benisi e'aḡanono'o vaḡiniro, zeḡe'a zoreriro 'ahine Badi'a'a inaraziro, uti zamaḡano inariro, ebu avo'a uti azaḡa raharahaziro.

³⁵ Roḡae nu zeḡe nabudi bo'aḡano rune azaḡa Badi'a'a ḡabozadu nabudize bare hidiro. Vaze nu'e runeono'o ḡabodadu ḡabone ufeta manoḡa mouga veize, agire azaḡa 'evoreono'o vaḡinoga zuni mene uratadu aduga boro hidiro onamo rudaro.

³⁶ Vaze nu'e agire azaḡani'a ḡirihosi sausauiro zu masiziro. Mene e'e da'o, ze batuziro ebu ḡu'a neḡano ohoziro. Aduga 'uguḡa ze hidiro.

³⁷ Vaze nu'e hadi hina zimi ruziro, soa hina ru'i butiro, ebu benisi hina runediro. Vaze nu'e mamoe ogaḡa zu gouti ogaḡa vidanadu ragaviro. Ḡauze ni o'o'a reiro, aduga boro hidiro, zu vaze'a ze sausauiro.

³⁸ Raha 'adi azaḡa'e sau'a radu zeḡe teite radoga'e mene idararo. E'ano'o ze haba boha'ano, haba maḡano, haba ho'oga, zu raha iduḡano ragave radiunu.

³⁹ Zeḡe nidu'a firote'e u'ano, Badi'a'a niguziro. Rehano ze rahao radirote'e zamaḡano Badi'a'a ḡoitorirote'e ḡauḡa mene meiro.

⁴⁰ Mazaḡa Badi'a'a eme nidu'a veize ḡau ufeta manoḡa rifi'uma rae toḡaniro. E'ano'o ze emeḡe teite tiburatite'e madaḡano, zeḡe zu emeḡe nidu'a'e Badi'a'a rifoga urate'ete'e ḡauḡa nidu'a hube hune me'uma.

12

Badi'a Emeḡe Mama'a Sinasinafe'ohe

¹ E'ano'o didirima ḡehaḡa* teige'ete'e vaze ḡuḡuvaḡani'a ze'a firote'e moneo rae furene'ohe ebu ze gabaḡeḡefe'ena'a inarafi'ohe. E'ano'o eme rugurugufe'ete'e ḡauḡa nidu'a zu hisafe'ete'e haḡaiḡa sau'a bute modihi, ebu emeḡe'a durite'e ibiḡano zamafe obone gigane'ena'a durihi.

² Ebu Iesu mae ubuma maḡano tihi. Ani u'ano eme'a fie'ete'e ḡadahiro, zu eme'a iḡaiḡa fie gigaranoga veize ani'a ibitofi'uma onamo ḡonaga. Ani'a vesu'u hidite'e matu'uḡa veize satauro rana mazagaronoga zuni mene borofe zamaradu e'e gigi'aḡa obone tiro. Ebu emeḡe Kini Badi'a ehoru haba'a eda'e moneo ehoriro.

³ Iesu'e haḡai sau'a azaḡani'a he'ehe'enirotene, zamaḡa obone giganinu. Iesu'a 'ouginuta'a'e zamaro'i. 'Ougine, za'e mene fuḡozi'uma zu zamaze mene zoreri'uma.

⁴ Zae'a haḡai sau'a raharahanifine figare huniro. Rehano mene ufeta figare huniro, onamo ruze soroniro.

⁵ Ebu za'e Badi'a ubugaubuga radu Badi'a'a zirote'e iradugu ḡoe'a 'ahi aḡutaro,

“Eḡe ubude, Zuhi'a Boro'a sinasina'o'idene, ago re'ore'ono'i,
ebu ḡae roḡado'idene, zamaḡo ago zorero'i.

⁶ Mazaḡa Zuhi'a Boro'e ane'a zamare borofe'ete'e azaḡa sinasinaze'ohe,

* 12:1 12:1 ḡoze boro

ebu ane ubuga rae mae ġihine'ete'e azaġa nidu'a'e masize'ete'e teige aduga zini'ohe."✠

7 Badi'a'a sinasinazadu zae mazao adugani'a furerano'idene, zamaze obone ġigano'i. Badi'a'a za'e ane ubugaubuga radu 'ouge'ohe. Mogani'a mene sinasinane'ete'e ubuga'e e'e ga?

8 Moze'e ubuga nidu'a sinasinaze'ohe. Moze'a za mene sinasinazine, za'e butu ega, mene ane ubuga huga.

9 Emeġe nidu'a mazao'e ahiri mone mamaġa e'e. Ze'a eme sinasinafe'ohe ebu eme ze gubaze'ohe. 'Ougadu eme'a emeġe vine mone Mamaġa'e ufeta hune egohau'ena'a radi'uma!

10 Emeġe ahiri mone mamaġa'e manoga hune rae zamare'ete'e ibiġano mada tahigano sinasinafiro. U Badi'a'e emeġe'a manoga hidoga veize sinasinafe'ohe. Ani'a 'ouge haġae'eta'a'e ani'e zaġoga radu eme zuni zaġoga rouga veize ra'ohe.

11 Ani'a sinasinafe'etene, e'e madaġano'e eme mene matu'e'ohe zu zamafe adudu'ohe. Rehano de'uge barebare sinasinaze'ete'e zamaġano duduzirote'e azaġa mazao vesu'u zama roġeġa zu haġai duduga ġaboneġani'a huda'uma.

12 E'ano'o za'e 'evoreze taoġa zu obenaze zoreġa inarano'i.

13 Faine onamifine ibi duduno'i. 'Ougine, odaġa sau'a vazega oda'a mene ufeta sautanadu manori'uma.

Badi'a Hezahohau'ete'e moneo Riġa Iradugu Ziro

14 Vaze nidu'a teite uniho manoga veize zu zaġozaġe radoga veize inare huno'i. Mene zaġozaġe radiu'ete'e azaġa'e Zuh'i'a Boro horonoga'e mene idara'uma.

15 Zae bo'aġano vazeni 'ahoga Badi'a'a furene'ete'e manogaġa mene daunifine tohutoho'i. Ebu zae bo'aġano ġimora taiga aġi'ani'a garobate'ete'e teige, haġai sau'a haġae'ete'e azaġani'a fureranadu aduga mene zinifine, zu vaze ġehaġa mene torazifine tohutoho'i.

16 Ebu vazeni 'ahogani'a mene daro fu'a reifine, zu Badi'a mene gubanirote'e vazega Esau mene teigifine tohutoho'i. Esau'e ġae tiba oganoga veize ene ibi'a iġu'a negoġa mazao seroniro.

17 Za edeġa, ani vesu'u moga mazaono'o ene ibi'a manohuga meihi reirotene, mogani'a hezahoharo. Ani niau'ena'a umidiro rehano, ani haġai ve'oġa bare vaete mouga ibiġa'e o'o'a reiro.

18 Za'a arirote'e haba'a'e mene Sinai maġa[†] heuġa. Sinai maġa'e vaze'a obonoga'e idararo. E'ea ire roġa'a duhuraro, uzabo ġiġi'aġa reiro, irugu zavaġeta ru'aro,

19 bigoro gugugani'a gudaro, ebu ago 'ahoga igiro. E'e igirote'e azaġa'e ago e'e'a mene bare ġorezifine umidiro.

20 Mazaġa Badi'a'a zirote'e goroġa ġoe'a igirotene ze ġiġaroze ruziro. E'e goroġa ġoe'ano 'ahige rae reiro, "Mani ni 'ahoga zuni maġa e'e obonine, hadi hina mau runi'uma."✠

21 Sinai maġano horonirota'a'e ġiġaroġa багаġa 'ahine, Mose zuni 'ahige rae reiro, "E'e ġiġarohe ruhadu rereru'ohe."✠

22 Rehano za'e Sioni maġa ariro. A'e ġabode radiu'ete'e Badi'aġa haba, zu adureo radiu'ete'e Ierusalem. Za'e matu'e nu'oru'ete'e tuġureġa viga ġehaġa багаġa vaġe ariro,

✠ 12:6 12:5-6 Iradugu 3:11-12 † 12:18 12:18 Isaraela azaġani'a Mose goro ġoe'a meirote'e maġa.

✠ 12:20 12:20 Vaġiniro 19:12-13 ✠ 12:21 12:21 Goro 9:19

²³ zu adureo Zuhi'a Boro'a nize mirihirote'e azağa nu'onu'o ariro. Ze'e Badi'a ene ibi'a iğu'ano manohuga hidirote'e azağa. Za'e vase nidu'a kotaze'ete'e Badi'ağa vage ariro, ebu Badi'a ubumao ve'oğa 'ahoga o'o'a radu duduga rae reirote'e azağa vineze vage ariro.

²⁴ Za'e Badi'a zu vase nemağano edanadu goitore iziga ohonirote'e vazeğa, Iesu vage ariro ebu ani'a soronirote'e ruğa vage ariro. Iesu ru'e Abela ru vitinoga. Iesu'a soronirote'e ruğa'e hağaiife sau'a rae mode'ete'e moneo goere'ohe.

²⁵ Za'e goreze'ete'e Badi'ağa mene hezahohanoga veize tohutoho'i. Vouğaze'a rahao 'ada zege mazao iradugu goe'a riğa zirote'e vazeğa hezahoharotene, ze'e Badi'a 'evoreono'o feranoga mene idararo. E'ano'o eme adureono'o iradugu goe'a riğa ifi'ete'e Badi'ağa hezahohaune, hube hune Badi'a 'evoreono'o feranoga mene idara'uma.

²⁶ Ibite Sinai mağano Badi'a ago'a raha hagahaganiro. U Izidi madağano'e ani'e 'ahige goitoriro, "E'e gae tiba bare hagahagani'uma. Mene raha da'o, rehano adure zuni hagahagani'uma."☆

²⁷ Badi'a'a, "gae tiba bare," hagahagani'uma rae ra'ete'e huga'e, ani'a hağairote'e gauga nidu'a hagare'eta'a'e mae vagine gouri'uma rae ra'ohe. 'Ougadu adureo mene hagare'ena'a radiu tuğutuğete'e gauga da'o radi'uma.

²⁸ E'ano'o eme mene hagare'ete'e haba'a diuge'e 'ahine, Badi'a mazao manoga taği reih. Ebu Badi'a rihone gubane'ena'a, ani'a matu'e mae gihine'ete'e ibiğano kuratihi.

²⁹ Mazağa emeğe Badi'a'e ire roga heuga radu sau'a nidu'a hufi haoze'ohe.☆

13

Badi'a Matu'ohau'ete'e Kuruğa

¹ Za'e nego nabudi radu 'aune zamarotito'i.

² Avo'a azağa mae zouzadu gubuze'ete'e ago agutu modo'i. Vaze nu'e avo'a azağa mae zouzadu gubuzirote'ea, tuğure vigaviga mae zouzadu gubuzi. Ze'e tuğure vigaviga rae mene edero rehano, ze mae gihizi.

³ Gu'a neğano radiu'ete'e azağa'e, zae zuni zege teite gu'a neğano radiu'ete'e teige zamaro'i. Ebu vase'a sauzadu gigi'a boro hide'ete'e azağa'e, zae zuni zege teige gigi'a boro hide'ete'e teige zamaro'i.

⁴ Vaze nidu'a hahu hağağa'e gau boro rae gubanadu ize zu inudeze'a mene ubuma geza'uma. Mazağa Badi'a'a ubuma gezau'ete'e azağa zu daro fu'a azağa kotazi'uma.

⁵ Hadi ubumağa mazaono'o vağinadu radiu'eno'i, ebu zae'a meirote'e gauga'e idağa hune rae zamaro'i, mazağa Badi'a'a 'ahige rae reiro,

"E'e za mene hune modi'uma,
ebu mene hune mae vağizi'uma."☆

⁶ E'ano'o eme mene rihau'ena'a, 'ahige rae ra'ohe,
"Zuhi'a Boro'e ege danahe'ohe.

E'ano'o e'e mene riha'uma.
Vaze'a ege mazao nagi hağaine zuni mene riha'uma!"☆

⁷ Za'e zae ibitozirote'e azağa zamaro'i. Ze'e Badi'a goere zae ihoziro. Ze noudenouge radirota'a'e zu rudarota'a'e zamaro'i ebu ze'a firote'e ibiğa hegoto'i.

⁸ Iesu Keriso'e mene hune nufe'ohe, ohogorega, izidiga zu radiu tugutu.

⁹ Nunufe ihoze'ete'e goe'a nidu'a hina za tutuze ve'ozoga 'uo'i. Ogomu goroga hegotadu zamafe inaranoga'e mene manoga, rehano Badi'a'a emege mazao manoga furenadu zamafe inaranoga'e manoga. Ogomu goroga hegote au'ete'e aza'a'e manoga mene hidiro.

¹⁰ Emege mazao'e dibu'o fataga 'ahoga'e e'e. A'e dibu'o fataga amahiga vitinoga. E'ano'o kuru taruhagano dibu'ohau'ete'e goroga hegote'ete'e aza'a'e emege mazao radiu'ete'e dibu'o fataga rana dibu'oga anoga mene idaga.

¹¹ Dibu'o vazega gihi'agani'a hagai sau'a mae vaginifine mani ru hina dibu'e'ohe. E'e madaano mani ru'e Haba Zagoga Huneo odohe diuge'ohe, u mani ahi'a'e Isaraela aza'a radone gutu'agano odohe onamadu hufi haone'ohe.

¹² 'Ougadu Iesu zuni ruga hina vase'e hagaize sau'anono'o zagogano ohozifine neonono'o buanadu gutu'ao rudaro.

¹³ E'ano'o Iesu mazagaronirote'e aduga'a emege zuni odohoga veize, radone haba'anono'o buanadu gutu'ao ane u'a onamihi.

¹⁴ Eme mazao raha 'adao'e radiu tugutu ne'a boro'e o'o'a radu zama moneo arite'e ne'a boro guhine'ohe.

¹⁵ E'ano'o Iesu u'ano, eme Badi'a nigune'ete'e dibu'oga igai'a Badi'a ite hatihi. Dibu'o a'e Badi'a ni mae gihinihi radu emege hebe hina nigune furene'ohe.

¹⁶ Hagai manoga hagaioga zu vase teite ghugotitoga ago agutu modo'i, maza'a Badi'a'a eme de'uge dibu'ohau'ete'e hagai'ano matu'e'ohe.

¹⁷ Za ibitozi'ete'e aza'a egozini'eno'i, ebu zege goere hegoto'i. Ze zae vine moneo gaboneze giane dugune'ohe, ebu vesu'u ze nougenouge gauirota'a'e Badi'a mazao rae fureni'uma. Ze matu'e'ena'a gauze hagaioga veize zu zamaze'a mene adudanoga veize egozini'eno'i. Mene 'ougine, za manoga mene hidi'uma.

¹⁸ Emege veize kurano'i. Eme hagai ve'ogani 'ahoga mene hune hagairo. Ebu eme gau nidu'a zamaano dudu'a hagai radoga urate hune'ohe.

¹⁹ E umize'ohe, Badi'a'a e garihe zae vage bare tuguhoga veize zae'a kurano'i.

Uhiu Goe'a Gonaga

²⁰ Iesu'e mamoe taufe'ete'e vazega gihi'aga. Zama rogega rifi'ete'e Badi'agani'a emege Zuhi'a Boro Iesu'e rune aza'a bo'agano bare gaboniro. 'Ougadu ani'a Iesu ru u'ano, goitore goe'a radiu tugutu ohoniro.

²¹ Badi'a'a gauga manoga nidu'a zenadu zae'a ane ura hagai'a faifaine hagai'fine, e kurau'ohe. Ebu Iesu Keriso u'ano Badi'a'a matu'e'ena'a, emege bo'agano ane ura hagaioga veize kurau'ohe. Iesu Keriso ni mae gihinihi onamo tugutu. Amen.

²² Nego nabudi, zae'a ege iradugu goe'a faifairu igifine, e inare zi'ohe. E so'a 'ahi zae veize futufe mirihiro.

²³ Emege nego, Timoteo'e gu'a neganono'o tugune buarote'e ihoze'ohe. Ani'a garihe feuri arine, e ani teite giazami'uma.

²⁴ Zae ibitozi'ete'e aza'a nidu'a zu Badi'a mone aza'a nidu'a mazao emege uhiu goe'a tuguro'i. Itali haba'anono'o arirote'e ekalesia aza'ani'a zae mazao uhiu goe'a tugure'ohe.

²⁵ Badi'a'a zae nidu'a mazao manoga furene'eno'i.

Iakobo Iakobo'a Mirihirote'e So'ağa Ihore Goe'a

So'a 'ahi'e Iesu negoğa 'ahoga, Iakobo'a haba'ahaba'ano rovote radi-unute'e ekalesiağa ġehağa veize mirihiro. Iakobo'e Ierusalemekalesia ibitozirote'e vazega boro. So'a 'ahi zamağano ani'e ekalesia azağani'a ġaboneze zamağano nougenouge radite'e moneo ihoziro. Ebu mene fie'ete'e da'o, rehano hağai manoga zuni hağae huno'i rae riğa ġoeriro.

¹ Ege, Iakobo'e Badi'a zu Zuhi'a Boro Iesu Keriso tuğure vazega. Ege'a haba'ahaba'ano rovote radiu'ete'e ekalesia azağa, urabo nidu'a gaubanana aheu fare* veize so'a 'ahi mirihe'ohe.

Fie'ete'e zu Zamarone Huhuzağa

² Ege nego nabudi, za aduga nunu hido'idene, e'e u'ano matu'e rudano'i.

³ Mazağa za edeğa, za'a fie'eta'a'e Badi'a'a tuhune nurine, zamaze ufeta obone gigani'uma.

⁴ E'ano'o za aduga nunu zamağano zamaze obone gigano'i onamo ġonaga. 'Ougine, za ġau 'ahogani'a mene ferezadu fie'eta'a'e ufeta ġuhuri'uma zu ve'oğani 'ahoga'e zae mazao o'o'a re'uma.

⁵ Zae bo'ağano iniu zamarone huhuzağani'a fereno'idene, Badi'a umino'i. 'Ougine Badi'a'a ha'uma. Badi'a'e zae umino borofe zini'ohe ebu za mene roze'ohe.

⁶ Rehano umido'idene, Badi'a mazao fie'ena'a, ago zamare 'ada'ado'i. Mazağa zamare 'ada'ade'ete'e vazega'e zavarara'a davara sa'uğa hodadu sa'u'a ovoe ite'ete'e heuğa.

⁷⁻⁸ E'e vazega zama'e aheu radu hağaiğa nidu'a'e ġihuğihuğa. E'ano'o Zuhi'a Boro mazaono'o ġauni 'ahoga hidi'uma rae mene zamari'uma.

Zahara zu Ma'ora

⁹ Zahara ekalesia azağa'e Badi'a'a nize mae ġihinine, matu'e huni'uma.

¹⁰ U ma'ora azağa'e Badi'a'a nize mae ovoine, matu'e huni'uma. Mazağa ze'e butu kakağa teige dauği'uma.

¹¹ Mada'a itadu agaru hiau'etene, rahao ġuhure'ete'e ġauğa nidu'a'e rorau'ohe, ebu kakağa'e rururanadu irağa manoga'e hauğeohe. E'e teige, ma'ora azağa zuni gauze inare hağae'ete'e zamağano ruda'uma.

Aduga zamağano Zamaze Obone Gigano'i

¹² Aduga zamağano zamaze obone gigane'ete'e vazega'e matu'e'ohe. Mazağa ani'e Badi'a'a tuhune nurirote'e zamağano edau gigararo 'ahine, kini vadini adiriğa hidadu ġabone hidi'uma. A'e Badi'a'a iniu ani zamare'ete'e azağa teite ġoitorirote'e ġoe'a.

¹³ Aduga hide'ete'e zamağano hağai sau'a hağaihi rae ra'ete'e zamaroneğa mo'idene, "Badi'a'a e tuhuhe nure'ohe," rae ago ro'i. Mazağa sau'a ġauğani'a Badi'a tuhune nuroga'e mene idağa, zu Badi'a'e ane'a bare vase 'ahoga mene tuhune nure'ohe.

¹⁴ Rehano vase tibatiba zamağani'a hağai sau'a hağaoga urate rudanadu zamarone sau'a 'uguğani'a mazağa au'ohe ebu 'ahirine'ohe. E'e u'ano ani'a hağai sau'a ibiğano diuğihi ra'ohe.

* **1:1 1:1** Badi'a mone azağa nidu'a

¹⁵ Haḡai sau'a haḡaoga ufeta uratine, a'e haḡai sau'ani'a ahi'eta teigadu haḡai sau'a furene'ohe. Ebu haḡai sau'ani'a ḡuhure bororu'etene, rune furene'ohe.

¹⁶ Eḡe zamarone nego nabudi, zama kauriḡa ago mo'i.

¹⁷ Ḡahunone manomano zu duduḡa nidu'a'e adureo emeḡe Mama Badi'a mazaono'o are'ohe. Badi'a'a adure agaḡa nidu'a haḡairo. Adure agaḡa nidu'a'e iḡaiḡa mene agaru'ohe zu mada nu'e nufe'ohe. Rehano Badi'a'e mene hune nufadu ḡauni 'ahoga mene mae uzaboni'ohe.

¹⁸ Ani'e ane urao eme ohotadu ḡoere huga hina eme'e ane ubugaubugano hufiro. 'Ougadu eme'e Badi'a'a haḡairote'e ḡauḡa nidu'a bo'aḡano hirivirote'e ogomuḡa ibi'a manoga teigiro.

Iḡi'ete'e zu Haḡae'ete'e

¹⁹ Eḡe zamarone nego nabudi, 'ahi faine edero'i: Vaze nidu'a ḡoere ḡarihe iḡi'uma, faine zamaradu ḡoeri'uma, ebu mene ḡarihe maḡuni'uma.

²⁰ Mazaḡa maḡune'ete'e vazega'e Badi'a'a urate'ete'e haḡaiḡa duduḡa haḡaoga'e mene idaḡa.

²¹ E'ano'o haḡai toraga nidu'a zu haḡai sau'a nidu'a mae modo'i. Nize mae ovoe'ena'a, Badi'a'a zamazeo ḡorarote'e ḡoe'a mae ḡihino'i. Ḡoere e'e'a zae ḡabozoga'e idaḡa.

²² Badi'a ḡoere ago iḡi modo'i, rehano egohano'i. Iḡi mode'ete'e vazega'e kaurikaure haḡadu ane'a bare so'one'ete'e heuḡa.

²³ Badi'a ḡoere egadu mene haḡae'ete'e vazega'e veḡia hina iraḡa ḡiane tauḡe'ete'e heuḡa.

²⁴ Ani'e veḡia hina iraḡa ḡianate'e enogano mode onamadu iraḡa nagiga'e zogone aḡutu'ohe.

²⁵ Rehano iniu'a ve'oḡa o'o'a zu haḡaize sau'anono'o bohaze buze'ete'e goroḡa ḡoe'a faifaine ḡianadu e'e goro ḡoe'a idunaḡano 'aune haḡae'ete'e vazega'e, goro ḡoe'a egadu mene aḡutu mode'ete'e vazega, ebu e'e hegote haḡae'ete'e vazega. 'Uguḡa vazega'e ani nagini haḡae'ete'e zamaḡano manohuga hidi'uma.

²⁶ Vaze 'ahoga'e ane'a bare Badi'a mazao faine kurau'ohe rae zamare'ohe. Rehano mene faine zamare'ena'a, ane mazane'a ḡoere tauḡitaugine, ani'e kaurikaure haḡadu Badi'a mazao kurau'ete'e zuni huga o'o'a.

²⁷ Badi'a emeḡe Mama ubumao deheḡa zu toraga o'o'ano kurau'eta'a'e nagiga? A'e butu ega zu ḡozoba'a aduga hide'etene, danaze hune'ete'e ebu raha toraganono'o vaḡinadu emeḡe'a bare obofe gigafe'ete'e ra'ohe.

2

Vaze mazao Ago Inaho'i

¹ Eḡe nego nabudi, za'e emeḡe Zuhi'a Boro Iesu Keriso ḡihi'a hune mazao fie'ete'e azaḡa, e'ano'o vaze mazao ago inaho'i.

² 'Ahige zamare nuro'i. Zae nu'onu'o neḡano vaze 'ahogani'a dabua duhuḡa zu iniamau goloḡa vidanadu diuḡe'ohe, ebu zahara vazega dabua kiroḡa vidarote'e zuni diuḡe'ohe.

³ Zae'a dabua duhuḡa vidarote'e vazega ufeta gubane'ena'a, "Ehoro haba'a manoga 'ahao ehoro'i," rae nine, ebu zahara vazega mazao'e, "Ḡa oma edau rado'i ga eḡe oda babaḡano rahao ehoro'i," rae nine,

⁴ za zae'a bare inahotite'ete'e heuḡa ebu zamaze sau'a hina vaze kotaze'ete'e heuḡa. A'e za aḡu'ahe?

⁵ Ege zamarone nego nabudi, ego'i. Badi'a'a rahao zahara azağa ohotadu zege'a fie'ete'e ufeta borofiro. Ebu ze'e Badi'a'a zuhi'azi'ete'e azağano ohoziro. A'e ani zamare borofe'ete'e azağa teite goitorirote'e goe'a. Za 'ahi ağu'ahe?

⁶ Rehano za'e zahara azağa ovoe giaziro. Zae rana aduga tirote'e zu za ahase onamadu kotao ohozirote'e azağa'e iniu? A'e ma'ora azağa!

⁷ Zae zinirote'e niğa gihi'ağa, Iesu Keriso ni rae sausaune'ete'e azağa zuni ma'ora azağa!

⁸ Buka Zağogano emeğe Kini Badi'a'a ohonirote'e goroğa goe'a gihi'a hune'e 'ahi e'e, "Ğa ğae bare zamare borofe'ete'e teige, ğae nego nabudi zamaro'i." Goro goe'a e'e hegote hunine, zae'a hağae'ete'e hağaiğa'e duduga.

⁹ Rehano vase nu inahozine, zae hağai'e sau'a, zu Badi'a goro goe'a idunağano za'e goro goe'a varadirote'e azağa rae huzi'uma.

¹⁰ Mazağa iniu'a Badi'a goro goe'a hegote'ete'e zamağano Badi'a goro goe'a tibani mene hegotine, a'e Badi'a goro goe'a nidu'a varade'ete'e teigadu ani'e ve'oga rae ra'ohe.

¹¹ Badi'a'a raena'a, "Ubumaze ago ğezano'i," rae reiro, ebu ani bare, "Vaze ago mano'i," rae reiro. Zae'a ubuma mene ğezau'ohe rehano, vase maune, za'e Badi'a goro goe'a varade'ete'e azağa ra'ohe.

¹² Badi'a goro goe'ani'a hağai'e sau'anono'o emeğe bohafe bufe'ohe. Ebu Badi'a'a ane goro goe'a idunağano emeğe kotafi'uma. E'ano'o za e'e zamare'ena'a, faine goero'i zu faine hağao'i.

¹³ Mazağa Badi'a kota madağano vase mene vetuğazi'ete'e vazega'e Badi'a'a mene vetuğani'uma. U vase vetuğazi'ete'e vazega'e Badi'a'a kotao vetuğaneadu ğaboni'uma.

Fie'ena'a Hağai Manoğa Hağao'i

¹⁴ Ege nego nabudi, vase 'ahogani'a raena'a, "E Iesu mazao fie'ohe," rae re'uma. Rehano ani hağai manoğa mene hağaine, nagi manoğa hidi'uma? Ani'a fie'ete'e'a ani ğabonoga'e idağahe?

¹⁵ 'Ahi zamare nuro'i. Zae nego 'ahoga ga eze 'ahoga mazao dabuağa o'o'a zu mada nidu'a ogomuğa o'o'a.

¹⁶ Rehano zae bo'ağano 'ahogani'a ani nina'a, "Badi'a'a manohuga ğano'i. Dabua hina ahiriğogigino'i zu ogau idarano'i," rae radu ani ahiri'a ferene'ete'e ğauğani 'ahoga mene haune, nagini'e manoğa?

¹⁷ E'e teige, zae'a fie'ete'e zamağano hağai manoğa mene hağaine, zae'a fie'eta'a'e ruga ra'ohe.

¹⁸ Rehano vase 'ahogani'a 'ahige ihi'uma, "Vaze nu'e Keriso mazao fie'ohe, u vase nu'e hağai manoğa hağae'ohe." 'Ougine, e 'ahige naenaeni'uma, "Ğa'e hağai manoğa mene hağae'ohe rehano, Keriso mazao fie'ohe rae ra'ohe. 'Ougine, ğae'a fie'eta'a'e nougenouge ihohi'uma? E hağai manoğa hağadu ege'a fie'eta'a'e iho'i'uma."

¹⁹ Ğa Badi'a'e tibuhuga rae mae ğihine'ohe. A manoğa! Rehano vine sau'a zuni e'e mae ğihinadu rereru'ena'a rihau'ohe.

²⁰ Ğa, vase kauriğa! Ğae'a fie'ete'ea hağai manoğa mene hağaine, ğae'a fie'eta'a'e huga 'o'o'a. E'e moneo ege'a iho'oga urate'ehe?

²¹ Emeğe vouğa Aberahamo'e ane ubuga dibu'o fatağa rana dibu'iro. Ani'a 'ouge hağairotene Badi'a'a ani'e duduga rae mae ğihiniro. Ğa e'e ağu'ahe?

²² Aberahamo'e fie'ete'e zu haḡae'ete'e moneo tiburu gauiro. Ḡae'a e'e horone'ohe. Ani'a haḡadu Badi'a mazao hube hune firote'e fureraro.

²³ 'Ougadu Buka Zaḡoḡano 'ahige rae reirote'e'a hudaro, "Aberahamo'a Badi'a mazao firo. E'e u'ano, Badi'a'a ani'e vase duduḡa rae huniro."✧ Ebu Badi'a'a ani'e Badi'a nabuga rae huniro.

²⁴ Za edeḡa, vase'e mene zeḡe'a fie'ete'e u'ano da'o, rehano haḡai manoḡa zuni haḡae'ete'e u'ano Badi'a'a ze'e duduḡa rae huze'ohe.

²⁵ E'e teige, daro fu'a roḡaeḡa niḡa Rahaba zuni haḡai manoḡa haḡadu Badi'a'a ani'e duduḡa rae huniro. Rahaba'e ane ne Ieriko rihirihrote'e Isaraela azaḡa mae zouzadu ibi 'ahogano tuḡuze buziro.

²⁶ Eme vinefe'a ahiriono'o buau'etene, ahiri'e ruga. E'e teige, eme'a fie'ete'ea haḡai manoḡa mene haḡaine, eme'a fie'eta'a'e ruga re'uma.

3

Faine Zamaradu Ḡoero'i

¹ Eḡe nego nabudi, zae bo'aḡano ḡehaḡa'e Badi'a ḡoere ihoze'ete'e azaḡano rouga ago urato'i. Mazaḡa za edeḡa, eme, Badi'a ḡoere ihoze'ete'e azaḡa'e Badi'a'a ufeta riḡa kotafi'uma.

² Emeḡe nidu'a ve'oḡa ḡehaḡa haḡae'ohe. Iniu'a ane ḡoereo ve'oḡa 'ahoga o'o'a reine, ani'e ve'oḡani 'ahoga o'o'a vaseḡa ra'ohe, ebu ahi'a nidu'a duduḡano zuhi'anoga zuni idaḡa.

³ Eme hosi'a emeḡe ura da'o haḡaoga uratadu auri kome'a hebe'ano aute'ohe. 'Ouge haḡadu hosi ahiri nidu'a emeḡe'a tutune ragavoga'e idaḡa.

⁴ Ebu ḡasi boro ḡiano'i. Ani'e boro багаḡa zu zavara boro'a ani riḡa duine'e rehano, reva kome'a fase hina ibitohanadu ḡasi vaseḡani'a ane urao onamihi ra'ete'e haba'a reve oname'ohe.

⁵ E'e teige, mazane zuni ahiri nidu'a bo'aḡano kome'a fase rehano, ani'a sau'a borofe furene'ohe.*

Ḡiano'i. Ire roga duhuḡa komeḡani'a butu boro багаḡa kode hauḡe'ohe.

⁶ Mazane zuni ire roga heuḡa zu sau'ani'a iri'avirote'e haba'a heuḡa. A'e ahiri i'aḡa 'ahoga, rehano ahiri nidu'a torane'ohe. Ire roga teige, mazane'a vase ḡabone nidu'a ruine'ohe, ebu a'e radiu tuḡutuḡu ire rogaono'o buarote'e ire rogaḡa heuḡa.

⁷ Butu maniḡa, nini, dare'ete'e ḡauḡa zu davara ḡauḡa—'uguḡa nidu'a'e vase'a ihozadu vase ago egozenoga'e idaḡa ebu vase'a 'ouge haḡairo.

⁸ Rehano vazeni 'ahogani'a mazane dudunoga'e mene idaḡa. Mazane'e mada nidu'a sau'a haḡaogano mene fuḡone'ohe zu Zarama'a vase vihoze ruze'ete'e teige, mazaneo vase zimi'ete'e sau'aḡani'a iri'ave'ohe.

⁹ Eme'a mazanefe hina Zuhi'a Boro, emeḡe Mama nigune'ohe. Ebu mazanefe hina, Badi'a'a iraḡa teige haḡairote'e azaḡa zina'a, "Radiu tuḡutuḡu adugaḡa hido'i," rae sausauze'ohe.

¹⁰ Eme hebe tiba hina Badi'a nigune'ohe zu vase mazao, "Aduga zeno'i," rae sausauze'ohe. Eḡe nego nabudi, 'uguḡa ago haḡao'i.

¹¹ Idu vuḡa tibaono'o vu manoḡa zu vu agi'ani'a tiburu sore buanoga'e idaḡahe?

¹² Eḡe nego nabudi, figi ireḡa ranao olivi hugani'a enoga'e idaḡahe? Ga vaini ireḡa ranao figi hugani'a rogoga'e idaḡahe? E'e teige, idu vuḡa damaḡeta mazaono'o vu manoḡani'a sore buanoga'e mene idaḡa.

Adureono'o Arirote'e Zamaroneḡa Huhuzaḡa

✧ 2:23 2:23 Ḡadaheḡa 15:6 * 3:5 3:5 ani'a gau boro haḡae'ohe rae ane'a bare nigune'ohe.

¹³ Zae bo'aḡano iniu'e huhuzaḡa zu faine zamare'ete'e vazega? Ani'e haḡai manoga haḡadu ane ḡabone manoga ihofe huni'uma, zu zamarone huhuzaḡa hina vase mazao roḡeru'ena'a haḡai'uma.

¹⁴ Rehano zae zamao ahiahi zu zae ura da'o haḡaihi rae ra'ete'e zamaroneḡa mo'idene, za zae'a bare vase huhuzaḡa rae ago niguzo'i. Za 'ouge niguzine, ḡoere huga o'one'ohe.

¹⁵ Zamarone 'uguḡa'e mene adureono'o meirote'e zamaroneḡa huhuzaḡa, rehano raha mone zu mene vine mone ebu Diabolo mone ra'ohe.

¹⁶ Ahiahi azaḡa zu zeḡe ura da'o haḡaihi rae ra'ete'e azaḡa habao'e haḡae tauḡitauḡoga zu haḡai sau'a nunu'a fureru'ohe.

¹⁷ Rehano adureono'o meirote'e zamaroneḡa huhuzaḡa'e 'ahiguḡa: A'e ibite geno deheḡa hune. E'e ḡaruna'e uniho manoga, vase mazao manoga haḡaoga, vase ḡoere egoga, vetuḡazoga zu haḡai manoga haḡaogani'a iri'avoga, vase mazao mene inahoga ebu mene zama guhi ra'ohe.

¹⁸ Uniho manoga haḡae'ete'e azaḡa'e uniho manoga ezoneḡa vase bo'aḡano ḡorau'ohe ebu hena zeḡe nidu'a haḡai duduga huga hirive'ohe.

4

Badi'a Uhiḡa Onamo'i

¹ Nougadu zae bo'aḡano utito zu ta'irotitogani'a fureru'ohe? A'e mazaḡa za ahirize ura haḡaihi rae urate'ohe. Zae ahiri ura 'uguḡa'e zae bo'aḡano Badi'a ura haḡaihi rae ra'ete'e teite utite'ohe.

² Za ḡau nu meihi rae urate'e rehano, mene idaḡa reine, vase mau'ohe. Za vase ḡau horonadu meihi ra'e rehano, mene idaḡa reine, ta'irotite'ohe zu utite'ohe. Za'e Badi'a mene umine'e 'ahine, urate'ete'e ḡauḡa'e mene hide'ohe.

³ Za'e Badi'a umine'e rehano, mene hide'eta'a'e mazaḡa zae matu'u veize ve'one umine'ohe.

⁴ Zamaze nidu'a hina Badi'a mazao mene fie'ete'e azaḡa, za aḡu'ahe? Raha 'ahi haḡaiḡa sau'a teite unihoga'e Badi'a agirohau'ohe. E'ano'o iniu raha 'ahi haḡaiḡa sau'a teite unihhi rae ra'ete'e vazega'e Badi'a agire vazega.

⁵ Buka Zaḡoḡano 'ahige ra'ohe, "Badi'a'a emeḡe zamao ane Vine tuḡuniro. Badi'a'e ane Vine'a danafadu eme'a Badi'a da'o zamaroga ufeta urate hune'ohe." ḡoere a'e huga o'o'a rae zamare'ehe?

⁶ Rehano Badi'a'a emeḡe mazao manoga ufeta furene'ohe. E'ano'o Buka Zaḡoḡano 'ahige ra'ohe,

"Iniu nize mae ite'ete'e azaḡa'e Badi'a'a hezahozini'ohe, rehano iniu nize mae ovoe'ete'e azaḡa mazao manoga furene'ohe."☆

⁷ E'ano'o Badi'a egohano'i. Diabolo agirohano'i, 'ouGINE ani zae mazaono'o fera'uma.

⁸ Badi'a uhiḡa onamo'i, 'ouGINE ani'a zae uhiḡa ari'uma. Haḡai sau'a azaḡa, 'evoreze vuzu'o'i. Zama aheu azaḡa, zamaze dehenoi.

⁹ Haḡaize sau'a u'ano zamaze aro'i zu niau ḡoinaho'i. Eḡofo'e nio ḡihuno'i zu matu'u'e zama adugano ḡihuno'i.

¹⁰ Badi'a ubumao zae'a bare nize mae ovoro'i, 'ouGINE ani'a nize mae iti'uma.

Ago rae Sausautito'i

¹¹ Nego nabudi, za zae'a bare ago rae sausautito'i. Iniu'a ane ne-goğa nabuga agire ġorezine ga kotazine, ani'e Badi'a goro ġoe'a agire ġorene'ete'e zu kotane'ete'e heuğa. Zae'a Badi'a goro ġoe'a kotane'etene, za'e Badi'a goro ġoe'a mene hegote'ete'e azağa, rehano kotane'ete'e azağa ra'ohe.

¹² Badi'a da'o ane goro ġoe'a rifiro zu vase kotaze'ohe. Ani da'o vase ġabozoga zu ruizoga'e idağa. Za'e vase tauği, rehano nougadu zae nego nabudi kotaze'ohe?

Zama mone Gauğa Ago Niguno'i

¹³ Vaze nu'e 'ahige rae ra'ohe, "Eme izidi ga ohoğore ne boro 'ahi ga 'omo onami'uma ebu e'ea muri tiba radiu'ena'a, gau 'ahoga hağadu hadi hidi'uma." 'Ouge ra'ete'e azağa, za eġe ġoere ego'i.

¹⁴ Za ohoğore nagini'a furera'uma'e aġu'a. Ġaboneze'e nagiga? A'e oherebau ġozeğa heuğa. Ġoze'e oherebau mada tahiğa radadu bare dauġe'ohe.

¹⁵ E'ano'o za'e 'ahige re'uma, "Zuhi'a Boro'a uratine, eme'e ġabode radi'uma ebu gau 'ahi ga 'omo hağai'uma."

¹⁶ Rehano izidi za'e zae'a nagini hağai'uma rae toġanirote'e gauğa moneo nigune'ohe zu nize mae ite'ohe. Zae'a 'ouge nigune'ete'e ġauğa nidu'a'e sau'a.

¹⁷ E'ano'o iniu'a hağae hunite'e hağaiğa manoga edere'e rehano, mene hağaine, ani'e hağai sau'a hağae'ohe.

5

Ma'ora Azağa Riğa Iraduguziro

¹ Ma'ora azağa, za izidi eġe ġoere ego'i. Zae mazao sau'a boro'a furera'uma 'ahine, niau kuan'o'i.

² Zae ġau ġehağa'e ruhuraro zu dabuaze'e didirima'a au ho'o'ho'oniro.

³ Za'a zamaze ununuo godoġirote'e goloğa zu silivağa'e atenararo. Ġauze manomano atenararote'e u'ano, Badi'a kotao za'e ve'oğa rae furen'i'uma ebu ire roga'a ġau nidu'a iri ruine'ete'e teige, ahirize ru-ini'uma. Raha 'ahi ġonagano zuni za'e ġau manomano ġehağa ragater-agate godoġiro.

⁴ Ġiano'i. Gau azağani'a zae mebao hiriviro, rehano za'e gauze naeğa mene ziniro. E'ano'o gau azağani'a zae mazao ġaniġanau'ohe, ebu ze'a ġaniġanau'eta'a'e Zuhi'a Boro Gigi'ağa Hune'a egoziniro.

⁵ Za'e rahao 'ada naeğa boro ġauğa nidu'a hoitadu ġabone manogano matu'e radiunu. Za'e aba 'ahoga ahi'a boro teige, ahirize borofiro. Aba ahi'a boro'e vase'a manadu au'ete'e teige, za ruizi'uma.

⁶ Za'e ve'oğa o'o'a azağa mazao ve'oğa hağairo rae radu zimiro. Rehano ve'oğa o'o'a azağa'e za mene agiroziro.

Aduga Hide'ete'e Zamağano Zamaze Obone Gigano'i

⁷ E'ano'o, nego nabudi, aduga hide'ete'e zamağano zamaze obone gigano'i, onamo Zuhi'a Boro'a ari'uma. Hihi azağa'e zamaze obone gigane'ena'a meba 'izema ġoranogano irugu'a ru'anoga zu 'izema hirivogano irugu'a ru'anoga guhine'ohe. 'Ouge ze zamaze obone gigane'ena'a, meba ogomuğa manomano hirivoga guhine'ohe.

⁸ Zae zuni 'ouge zamaze obone gigano'i zu zamaze inarano'i, mazağa Zuhi'a Boro'a arite'e madağani'a haniteha.

⁹ Ege nego nabudi, nabudizeta ago maḡuno'i. 'Ougine, Badi'a'a za mene kotazi'uma. Ġiano'i, kotazite'e vazegani'a zae ne ibihetaḡano edau'ohe.

¹⁰ Ege nego nabudi, Zuhi'a Boro Badi'a niḡano Badi'a ḡoere irina rae furenrote'e peroveta azaḡa zamaro'i. Ze aduga hidirote'e zamaḡano zamaze obone giganiro. Zae zuni ze hegotadu zeḡe teige, aduga zamaḡano zamaze obone giganio'i.

¹¹ Hube hune, eme edeḡa, aduga zamaḡano zamaze obone giganirote'e azaḡa'e manohuga hide'ohe. Za'e Iobu'a aduga boro zamaḡano nouge-nouge zamaḡa obone giganirote'e igiro, ebu vesu'u Zuhi'a Boro'a nouge-nouge ani mazao manōḡa haḡairota'a'e ederiro. Zuhi'a Boro'e vase mazao manōḡa haḡaihi ra'ohe zu vetuḡazi ruze'ohe.

¹² Ege nego nabudi, ḡau ufeta boro'e 'ahi e'e: Za ḡoereze ago rinede to'i. Adureo Badi'a niḡano ga rahao vase 'ahoga niḡano ga ḡauni 'ahogano ḡoereze ago rinede to'i. Zae'a nagini haḡai'uma rae ro'idene, 'O'e,' rae tauḡo'i. Ga mene haḡai'uma rae ro'idene, 'Mene,' rae tauḡo'i. 'Ougine, Badi'a'a za'e ve'oḡa rae mene re'uma.

Fie'ena'a Kurano'i

¹³ Zae bo'aḡano iniu'a aduga hide'ohe? Ani'e kurano'i. Iniu'a matu'e'ohe? Ani'e Badi'a nigune'ete'e badaḡa badaho'i.

¹⁴ Zae bo'aḡano iniu'e ugiḡeta? Ani'e ekalesia ibitozi'ete'e azaḡa huzi'uma. Ze'e Zuhi'a Boro niḡano ugi vazegā rana olivi dehorōḡa asi'uma zu ani veize kura'uma.

¹⁵ Fie'ena'a kurau'eta'a'e ugi vazegā manohuni'uma, ebu Zuhi'a Boro'a ugiḡanono'o ani manoni'uma. Ebu ani haḡai sau'a nu haḡairo reine, Zuhi'a Boro'a haḡaiḡa sau'a rae modi'uma.

¹⁶ E'ano'o zae haḡai sau'a rae furenadu ihotito'i ebu kuru hina danatito'i. 'Ougine Zuhi'a Boro'a zae ugi manohuni'uma. Duduḡa vazegā kuru'e inaraḡeta zu huga manōḡa hide'ohe.

¹⁷ Peroveta vazegā Elia'e emeḡe heuḡa vase tauḡi. Rehano ani irugu'a mene ru'anoga veize inare kurarotene, muri uḡidu zu ḡaha'eta zamaḡano rahao irugu'a mene ru'aro.

¹⁸ Ebu ani bare kurarotene, adureo Badi'a'a irugu owoe tuḡunadu rahao ogomu'a ḡuhuradu hudaro.

¹⁹ Ege nego nabudi, zae bo'aḡano iniu'a ḡoere huga mazaono'o faranadu ragavine ebu vase 'ahogani'a ani bare tutune arine,

²⁰ za 'ahi ederi'uma. Iniu'a haḡai sau'a vazegā 'ahoga ibi ve'oḡanono'o bare tutune arine, ani'a haḡai sau'a vazegā 'ouge danane'ete'e u'ano, Badi'a'a haḡai sau'a vazegā vine'e runeono'o ḡaboni'uma zu haḡaiḡa sau'a ḡehaḡa rae modi'uma.

1Petero **Petero'a Mirihirote'e So'ağa Ibi'a** **Ihore Goe'a**

So'a 'ahi'e Petero'a mirihiro. Petero'e Iesu tahi'a gaubanana aheu fare bo'ağano tahi'a 'ahoga. Ani'a haba'ahaba'ano rovote radiu'ete'e ekalesiağa gehağa mazao so'a 'ahi tuğuriro. E'e madağano agire azağani'a ekalesia azağa aduga boro zininute'e u'ano, ekalesia azağa'e ufeta rihau'ena'a radiunu. Petero'a so'a 'ahi hina ekalesia ibitozi'ete'e azağa inaraziro. Ani Iesu'a nougenouge aduga hidadu emeğe gabofirote'e moneo zu ani'a bare arite'e moneo goreziro. Ebu zeğe zuni aduga zamağano zamaze obone giganadu ze'a fie'ete'e mene modoga veize iraduguziro. Ze'a aduga hide'eta'a'e zeğe'a hube hune fie'ete'e tuhunifine zu Iesu'a bare arite'e madağano naeğa manoga hidifine rae ihoziro.

¹ Eğe, Petero'e Iesu Keriso apostolo vazega. Eğe'a Ponito, Galatia, Kapadokia, Asia zu Bitunia haba'a zamağano Badi'a'a ohotirote'e azağa veize so'a 'ahi mirihe'ohe. Za'e zae haba mode iğunadu vase haba nunuo rovote radiu'ete'e avo'ağa azağa.

² Badi'a emeğe Mama'a za amahi ederadu ohotiro. Ebu Vine Zağoga u'ano za'e zağozagadu Iesu Keriso egohau'ohe zu ani ru hina deheziro.

Badi'a'a zae mazao manoga zu zama rogeğa borofe hune zini'eno'i.

Manohuga 'Aune Guhine'ohe

³ Emeğe Zuhi'a Boro Iesu Keriso Moga, Badi'a nigunihi! Ani'a eme vetuğafi rufadu gabone iziga rifiro. Ani'a rune azağa bo'ağano Iesu Keriso bare gabonirote'e u'ano 'ouge hağairo. 'Ougadu eme ani mazaono'o manohuga hidi'uma rae mae gihine'ena'a, 'aune guhine'ohe.

⁴ Eme'e Badi'a mazaono'o meite'e manohugağa guhine'ohe. Manohuga a'e mene ruhura'uma zu mene sauta'uma zu mene hauği'uma gağa. Ani'a emeğe veize adureo e'e godoge'ohe.

⁵ Zae'a fie'ete'e u'ano, Badi'a'a ane inara hina zae bire'ohe, onamo mada gonagano ani'a zae gabozite'e madağani'a furera'uma.

⁶ E'e u'ano, izidi mada tahiğa aduga nunu hidadu zamaze'a adudu'ete'e zamağano zuni za'e matu'e rudau'ohe.

⁷ Aduga 'uguğa hide'eta'a'e zae'a hube hune fie'e ga mene'e ederoga veize tuhuze'ohe. Golo'e huga gianihi radu ire roga duhuğano hufi nuri'ohe, rehano gonagano golo zuni hauği'uma. U za'a fie'eta'a'e golo ufeta vitine gihi'ağa. E'ano'o Iesu Keriso'a fureratite'e madağano, zae'a fie'ete'e u'ano Badi'a'a niguzi'uma, nize mae gihini'uma, zu za'e vase boroboro rae huzi'uma.

⁸ Za ani mene horoniro rehano, ani zamare'ohe. Zu izidi 'ada ani mene horone'e rehano, za'e ani mazao fie'ohe zu matu'e rudau'ohe. Zae matu'u'e ufeta boro radu hebeze hina rouga zuni mene idağa,

⁹ mazağa za vine moneo gabone hide'ohe. Gabone hide'eta'a'e zae'a fie'ete'e naeğa ra'ohe.

¹⁰ Badi'a'a nougenouge vase gaboze'ete'e moneo peroveta azağani'a amahi faifaine inare udahiro. Ze Badi'a'a zae mazao furenite'e manogağa moneo irina rae fureniro.

¹¹ Keriso Vine'e zeḡe zamao radadu ze Keriso'a aduga hidite'e zu vesu'u niḡa'e ḡihi'a hune rae reite'e moneo irina rae fureniro. E'e madaḡano ze 'ugugani'a nani'a nougenouge fureratite'e moneo zamare vaḡiro.

¹² Peroveta azaḡani'a Badi'a ḡoere rae furenirota'a'e mene zeḡe veize, rehano zae veize rae fureniro. E'e moneo Badi'a'a zeḡe mazao rae furenadu ze ederiro. Ebu vaze nu'e Badi'a'a adureono'o tuḡunirote'e Vineḡa Zaḡoḡa inaraḡa hina hari manoḡa 'adi haramiro. Ze izidi madaḡano zae mazao haramadu za igiro. Tuḡure vigavigani'a zuni hari manoḡa e'e moneo ederihhi rae urate hune'ohe.

Zaḡozaḡe Rado'i

¹³ E'ano'o ḡabone manoḡano radifine zamare doḡo'ano'i. Zae'a bare haḡai sau'a hezahohano'i. Iesu Keriso'a fureratite'e madaḡano Badi'a'a zae mazao furenite'e manoḡaḡa mae ḡihine'ena'a, hube hune guhine rado'i.

¹⁴ Tahi'atahi'a'a rahao 'ada moze egohau'ete'e teige, Badi'a egohano'i. Zae'a hari manoḡa mene edere'ena'a radirote'e zamaḡano, haḡai sau'a haḡaihi rae ra'ete'e zamaroneḡa hegotido. Izidi'e zamarone 'uguḡa ago hegote rado'i.

¹⁵ Zae huzirote'e Badi'aḡa'e zaḡoḡa teige, haḡaize nidu'a moneo zaḡozaḡo'i.

¹⁶ Buka Zaḡoḡano 'ahige rae mirihiro, "E zaḡoḡa u'ano, zae zuni zaḡozaḡo'i."✧

¹⁷ Zae'a Badi'a'e Mama rae hune'ohe. Ani'a vaze mazao mene inahe'ohe zu vaze haḡai idunaḡano kotaze'ohe. E'ano'o za avo'a azaḡa teige raha 'adao radiu'ete'ea, Badi'a gubane rihone'ena'a, rado'i.

¹⁸ Za'e edeḡa, vouḡaze mazaono'o meirote'e ḡaboneḡa'e huga o'o'a. E'e ḡaboneḡa ibiḡanono'o Badi'a'a zae bohaze buziro. Ani'a hauḡite'e ḡauḡa, golo zu siliva hina mene 'ougiro,

¹⁹ rehano Keriso ru ḡihi'aḡa hina 'ougiro. Keriso'e toragani o'o'a ga idirini 'o'o'a mamoeḡa ubuga heuḡa.

²⁰ Ani'e raha zu adure 'izema haḡaogano Badi'a'a ohotiro ebu zae veize mada 'ahi ḡonagano ani mae fureniro.

²¹ Za Keriso u'ano Badi'a mazao fie'ohe. Badi'a'a rune azaḡa bo'aḡano Keriso bare ḡaboniro zu Keriso ni mae ḡihiniro. 'Ougadu zae'a Badi'a mazao fie'ohe zu ani mazaono'o manohuga hidi'uma rae mae ḡihine'ena'a guhine'ohe.

²² Zae'a ḡoere huga egohanadu haḡaize sau'anono'o deheziro. 'Ougadu izidi hube hune zae nego nabudi teite zamarotite'ohe. Zamaze nidu'a hina borofe zamarotito'i.

²³ Za'e radiu tuḡutuḡu Badi'aḡa ḡoere hina ḡabone izigano bare fureraro. Ani ḡoere'e mene rudatite'e ezoneḡa, rehano radiu tuḡutuḡite'e ezoneḡa.

²⁴ Buka Zaḡoḡano 'ahige rae reiro,
"Vaze nidu'a'e ve heuḡa,

ebu nize ḡihi'aḡa'e butu kakaḡa heuḡa.
Ve'e rorau'ohe zu kaka'e rururu'ohe,

²⁵ rehano Zuhi'a Boro ḡoere'e radiu tuḡutuḡu."✧
Ḡoere 'ahi'e zae mazao haramirote'e hariḡa manoḡa.

2

¹ E'ano'o zae mazaono'o sau'a nidu'a, so'oso'o nidu'a, zama guhi, ahiahi zu vaze rae sausauze'ete'e ḡoe'a nunu mae vaḡino'i.

² Ene guraḡani'a vi'a nune vuḡa urate rudau'ete'e teige, zae zuni vine moneo nune vuḡa iriga mo'i. 'Ougine za'e ḡuhuradu ḡabone hidi'uma.

³ Za'e edeḡa, Zuhi'a Boro'e manoḡa tauḡi. E'ano'o vine moneo nune gagihi rae ufeta inaro'i.

Hadi Ḡaboga zu Ohotirote'e Azaḡa

⁴ Keriso vaḡe aro'i. Ani'e vase'a hezahoharo, rehano Badi'a'a ohotadu ane ubumao Keriso'e ḡihi'aḡa rae reiro. Ani'e ne du'e rinede'ete'e hadiḡa heuḡa. Hadi a'e ḡaboga zu ḡihi'aḡa.

⁵ Zae zuni hadi ḡaboga heuḡa. Badi'a'a zae ohozadu Badi'a Vine'a radiu'ete'e neḡa ogoru'ohe. Ebu za'e dibu'o azaḡa zaḡoḡano ohozadu zae'a Iesu Keriso u'ano vine dibu'oḡa Badi'a ha'uma. 'Ougine, Badi'a'a matu'i'uma.

⁶ Buka Zaḡoḡano 'ahige rae ra'ohe,
 "Ḡiano'i, eḡe'a hadi 'ahoga Sioni* zamaḡano ohone'ohe.
 Hadi a'e eḡe'a ohotiro. A'e, ne du'e rinede'ete'e hadiḡa ḡihi'aḡa hune.
 Iniu ani mazao fie'ete'e vaseḡa'e,
 mene hune mazagaroni'uma."☆

⁷ Za'e fie'ete'e azaḡa 'ahine, hadi 'adi'e zae mazao'e ḡihi'aḡa. Rehano mene fie'ete'e azaḡa mazao'e Buka Zaḡoḡano 'ahige ra'ohe,
 "Vaze'a hadi hina ne ogorarotene, ze'a mae modirote'e hadiḡa'e
 ne du'e rinede'ete'e hadiḡa reiro."☆

⁸ Ebu raena'a,
 "Hadi 'adi'e, vase'a tutuhanadu higau baure'ete'e hadiḡa,
 zu ze tutuhanadu uite'ete'e vatavaḡa."☆
 Ze'e Badi'a ḡoere mene egohau'ete'e u'ano tutuhanadu uite'ohe.
 'Uguḡani'a zeḡe mazao fureranoga veize Badi'a'a ze irina ohoziro.

⁹ Rehano za'e Badi'a'a ohotirote'e azaḡa, Kini veize gaue'ete'e dibu'oḡa azaḡa, haba 'adi azaḡa zaḡoḡa, zu Badi'a mone azaḡa. Badi'a'a za'e uzaboono'o mae vaḡizadu ane agaḡa ḡihi'aḡa zamaḡano mae zouziro.
 'Ougadu zae'a ani haḡai manomano rae furene'ohe.

¹⁰ Ibite za'e Badi'a mone mene azaḡa, rehano izidi za'e ane mone azaḡa.
 Ibite Badi'a'a za mene vetuḡaziro, rehano izidi vetuḡazi'ohe.

¹¹ Eḡe zamarone azaḡa, za'e raha 'adao i'udo azaḡa zu avo'a azaḡa teige'ohe. E za inare zi'ohe, ahiri urao haḡai sau'a haḡaihi rae ra'ete'e zamaroneḡa mae vaḡino'i. Zamarone 'uguḡa'e vineze agirozi'ena'a, utitozi'ohe.

¹² Badi'a aḡu'a azaḡa bo'aḡano haḡai manoḡa haḡae rado'i. Ze zae'a haḡai sau'a haḡae'ohe rae sausaui'uma, rehano za'a haḡai manoḡa haḡae'ete'e horonadu ze Badi'a'a emeḡe vaḡe arite'e madaḡano ani ni mae ḡihini'uma.

Vaze Ibitozi'ete'e Azaḡa Egozeno'i

¹³ Raha 'adao vase ibitozi'ete'e inaraḡa meirote'e azaḡa nidu'a egozeno'i. Zuhi'a Boro veize 'ouge haḡao'i. Raha kiniga egohano'i. Ane inara'e boro hune.

¹⁴ Gavana azaḡa egozeno'i. Ze'e nagini ve'oḡa haḡae'ete'e azaḡa aduga zenoga veize ebu duduḡa haḡae'ete'e azaḡa niguzoga veize kini'a tuḡuziro.

¹⁵ Badi'a'e zae'a haḡai manoḡa haḡaoga urate'ohe. Haḡai manoḡa haḡadu kauriga azaḡani'a Badi'a aḡu'a u'ano ve'ore ḡoere'ete'e 'ui'uma.

* 2:6 2:6 Ierusalemā ☆ 2:6 2:6 Isaia 28:16 ☆ 2:7 2:7 Salamo 118:22 ☆ 2:8 2:8 Isaia 8:14

¹⁶ Za'e mene tuḡure azaḡano rado'i. Rehano za'e boha'a radu sau'a nunu haḡae'ete'e ibiḡano ago rado'i, rehano Badi'a tuḡure azaḡano rado'i.

¹⁷ Vaze nidu'a faine gubazo'i. Ekalesia zamaḡano zae teite tiburu fie'ete'e azaḡa, negoze nabudize zamaro'i. Badi'a rihono'i zu raha kiniḡa gubano'i.

Zuhi'aze Egohano'i zu Keriso Aduga Hegoto'i

¹⁸ Tuḡure azaḡa, za'e zuhi'aze gubaze'ena'a, ḡoereze egozeno'i. Zae mazao manore'ete'e zu vetuḡazi'ete'e zuhi'aze mazao da'o'e mene, rehano aduga zini'ete'e zuhi'aze mazao zuni 'ouge haḡao'i.

¹⁹ Za ve'oḡa mene haḡairote'e madaḡano zuhi'aze'a za aduga zinine, Badi'a zamare'ena'a, e'e aduga gigi'aḡano zamaze obone ti'uma. 'Ougine, Badi'a'a zae niguzi'uma.

²⁰ Za'e gau nu haḡae ve'orirote'e u'ano vaze'a bouzadu za zamaze obone tine, Badi'a'a e'e moneo zae mene niguzi'uma. Rehano haḡai manoḡa haḡae'ete'e u'ano aduga hidadu zamaze obone tine, Badi'a'a zae niguzi'uma.

²¹ Zae'a 'ouge haḡaoga veize Badi'a'a huziro. Mazaḡa Keriso'a zae veize aduga hidadu za'a ane oda iḡu'a hegotifine ane aduga 'uguḡa zae ihoziro.

²² "Ani'e haḡai sau'a 'ahoga mene haḡairo, ebu hebe'a hina vaze so'oso'oze'ete'e ḡoe'a mene reiro."☆

²³ Vaze'a ani rae sausaunirotene, ani ze mene rae sausauziro. Vaze'a aduga harotene, ani zeḡe mazao aduga baronozini'uma rae mene reiro. Rehano duduḡa ibiḡano vaze kotaze'ete'e Badi'aḡa 'evoreo ze ri'iziuro.

²⁴ Ani'a ane ahiri rana emeḡe haḡai sau'a mae teadu satauro rana rudaro. A'e emeḡe'a haḡai sau'a moneo'e rudanadu mene bare haḡaifine ebu haḡai duduḡa haḡae radifine reiro. Vaze'a ani ahi'a sausaunirote'e u'ano, za'e haḡai sau'anono'o manoriro.

²⁵ Ibite za'e mamoe'a doudirote'e teigiro, rehano izidi mamoe taufe'ete'e vazeḡa vaḡe bariro. Ani'e zae vine faine ḡiane'ete'e vazeḡa.

3

Inudeze zu Ize

¹ Hahu roḡaeḡaroḡaeḡa, tuḡure azaḡani'a zuhi'aze egozini'ete'e teige, ize egozeno'i. Ize'e Badi'a ḡoere mene mae ḡihine'ete'e vazeḡa reine zuni ze egozini'uma. 'Ougine, ze zae haḡai horonadu Badi'a ḡoere mae ḡihini'uma. Zae'a ḡoere 'ahoga mene zine zuni, zae haḡai manoḡa u'ano zeḡe zuni Badi'a ḡoere mae ḡihini'uma.

² Mazaḡa zae'a Badi'a gubane'ena'a zamaze deheḡano radiu'ete'e zeḡe'a horone'ohe.

³ Ahirize enoga ago rohorohono'i. Iguze nunufe si'e'ete'e, iniamau goloḡa naeḡa boro vidau'ete'e ebu dabua iraḡa manomano vidau'ete'e ago haḡao'i.

⁴ Rehano zama namiga zu zama roḡeḡa hina zamaze rohorohono'i. A'e Badi'a ubumao ḡau naeḡa boro zu mene hauḡite'e ḡauḡa.

⁵ Ibite Badi'a'a zinite'e manohugaḡa guhine radiunute'e roḡaeḡaroḡaeḡa zaḡoḡa nu zuni e'e ibiḡano radiu'ena'a, zamaze rohorohoniro ebu ize egoziniro.

⁶ Sara zuni Aberahamo egohaudu zu i'a mazao zuhi'a rae hunido. Za'a haḡai manoḡa haḡaine zu ḡau 'ahoga mene rihonine, zae zuni Sara aboḡa rae re'uma.

⁷ Hahu ohozeḡaohozeḡa, inudeze teige, zae zuni inudeze faine zamar'ena'a zeḡe teite rado'i. Ze'e zae vitize ufeta zoreḡa, ebu Badi'a'a manoga furenadu ḡabone zini'ete'e ḡahunoneḡa ḡihi'aḡa zae teite meite'e azaḡa. E'ano'o inudeze gubazo'i, 'ouginge ḡau 'ahogani'a zae kuru mene 'ui'uma.

Haḡai Duduḡa u'ano Hide'ete'e Aduḡaḡa

⁸ E ḡonagano zi'ohe. Zae nidu'a zama tibano tiburu rado'i, vetuḡatito'i, zamarotito'i, vase mazao manoga haḡao'i, zu nize mae ovoro'i.

⁹ Iniu'a zae mazao sau'a haḡao'idene, sau'a ago baronozeno'i. Iniu'a zae mazao ḡoere sau'a zo'idene, ḡoere sau'a hina ago barone zo'i. Rehano Badi'a'a manohuga ze zenoga veize umido'i, mazaḡa za'e Badi'a'a manohuga zenoga veize huziro.

¹⁰ Buka Zaḡoḡano 'ahige rae mirihiro,
 "Iniu ḡaboneḡa zamare borofe'ete'e
 zu mada manoga hidihi rae ra'ete'e vaseḡa'e,
 hebe'a hina ḡoere sau'a mene re'uma,
 ebu so'oso'o ḡoe'a mene re'uma.

¹¹ Sau'anono'o ḡihuradu haḡai manoga haḡai'uma,
 ebu zama roḡeḡa vaḡi'uma zu e'e meifine inari'uma.

¹² Zuhi'a Boro ubuma'e duduga azaḡa ḡiaze'ohe,
 ebu ani teḡa'e zeḡe kuru abite'ohe.

Rehano haḡai sau'a haḡae'ete'e azaḡa mazaono'o iraḡa ḡihune'ohe."☆

¹³ Za haḡai manoga inare haḡaine, iniu'a za sausaui'uma?

¹⁴ Rehano haḡai duduga haḡae'ete'e u'ano zae'a aduga hide'etene, Badi'a'a manohuga zini'ohe. Iniu'a zae mazao riho ḡoe'a zo'idene, ago rihano'i* zu zamaze ago adudano'i.

¹⁵ Rehano zamazeo Keriso'e zae Zuhi'a Boro rae mae ḡihine'ena'a, egohano'i. Zae'a Badi'a mazaono'o hidite'e manohugaḡa mae ḡihine'ena'a guhine'ete'e moneo vase nu'a zae ḡadizi'uma. Ze'a ḡadizite'e madaḡano faine naenaefine, za zae'a bare iḡaiḡa ruhobo'i.

¹⁶ Naenaezo'idene, zama manoga hina gubaze'ena'a, naenaezo'i. Zamarone duduga mo'i. 'Ougine, zae'a Keriso teite tiburanadu haḡai manoga haḡae'ete'e moneo agirozi'ena'a zae rae sausaui'ete'e azaḡa'e zeḡe'a bare ḡoereze sau'a 'uguḡa u'ano mazagaroz'i'uma.

¹⁷ Badi'a urao manoga haḡadu aduga hide'eta'a'e ufeta manoga. A'e sau'a haḡadu aduga hide'ete'e vitinoga.

¹⁸ Keriso zuni emeḡe haḡai sau'a u'ano, ḡae tiba da'o rudaro. Duduga vaseḡani'a mene duduga azaḡa veize rudaro. 'Ougadu ani'a za Badi'a vaḡe tutuze ariro. Vaze'a ani ahiri maro, rehano ane vine'e bare ḡabodiro.

¹⁹ Ane vine'a ḡu'a neḡano radiu'ete'e vigaviga vaḡe onamadu haramoziro.

²⁰ Vineze a'e ibite mada faḡano Noa'a ḡasi boro haḡainute'e madaḡano Badi'a ḡoere mene egoharote'e azaḡa vigaviga. E'e madaḡano Badi'a'a ze ane vaḡe bare aroga veize faḡa guhize radiunu, rehano ze ane vaḡe mene ariro. Vaze tahiḡa da'o, fu'o uḡidu fare'a vuono'o ḡabone hidiro.

²¹ Vu a'e izidi zae ḡaboze'ete'e babatisoga rae ihoze'ohe. Babatise'e mene ahirize toraga vuzu'e vaḡine'ete'e, rehano Badi'a ubumao haḡai duduga haḡaihi rae ra'ete'e zamaroneḡa umide'ete'e ra'ohe. E'e veize Iesu Keriso'a bare ḡabodiro.

☆ 3:12 3:10-12 Salamo 34:12-16

* 3:14 3:14 Zeḡe'a rihone'ete'e ḡauḡa ago rihono'i

²² Keriso'e adure itadu Badi'a eda'e moneo radiu'ohe. Tuḡure vigaviga ebu adureo inara zu gigi'a meirote'e vigaviga nidu'a ani egohau'ohe.

4

Badi'a veize Gaue'ete'e Ġaboneḡa

¹ Keriso'a ahiriḡano aduga hidiro. E'ano'o zae zuni ani'a haḡairote'e ibiḡano zamaradu uti ḡauḡa ma'ete'e teige zae'a bare ruhibo'i. Mazaḡa iniu ahiriḡano aduga hidirote'e vazega'e haḡai sau'anono'o vaḡiniro.

² 'Ougadu zae ḡabone tahiḡa rahao 'ada nidu'a'e vase urao haḡai sau'a haḡaihi rae ra'ete'e zamaroneḡa mene hegote radi'uma. Rehano Badi'a ura haḡae'ena'a radi'uma.

³ Za'e ibite madaḡano Badi'a aḡu'a azaḡani'a urate'ete'e haḡaiḡa haḡae idararo. Haḡai 'uguḡa'e haḡai sau'a nunuo matu'e radiu tauḡitauḡe'ete'e, daro fu'a, gagone fu'a, muio matu'e tauḡitauḡe'ete'e, ebu Badi'a'a he'ehe'ene'ete'e ḡuriro badi'aḡa mazao kurau'ete'e ra'ohe.

⁴ Izidi za'a haḡai sau'a 'uguḡa Badi'a aḡu'a azaḡa teite ufeta boro hune mene haḡae'ete'e moneo Badi'a aḡu'a azaḡani'a zaguzaganadu zae rae sausaue'ohe.

⁵ Rehano ze zeḡe'a haḡairote'e haḡaiḡa moneo Badi'a ubumao edanadu dehene re'uma. Badi'a'e ḡaboga azaḡa zu rune azaḡa kotazite'e Badi'aḡa.

⁶ E'e u'ano, hari manoga'e rune azaḡa mazao zuni haramiro. Vaze nidu'a Badi'a'a kotazadu ahirize'e rudau'ete'e teige, ahirize'e rudaro. Rehano vineze'e ḡabode radiu'ete'e Badi'aḡa teige radifine, zeḡe mazao hari manoga haramiro.

⁷ Ġau nidu'a ḡonaga'e haniteha. E'ano'o faifaine zamaradu rado'i ebu zae'a bare haḡai sau'a hezahohau'ena'a, kurano'i.

⁸ Ġau nidu'a bo'aḡano, ḡau ḡihi'a hune'e zae'a inare zamarotite'ete'e ra'ohe, mazaḡa zae'a zamarotitine, vase haḡai sau'a ḡehaḡa bagaḡa rae modi'uma.

⁹ Ago ḡoere futau'ena'a, vase mae zouzadu ḡubuzo'i.

¹⁰ Zae tibatiba'e Badi'a'a furenirote'e ḡahunoneḡa hidiro. Za'e ḡahunone e'e faine odohe gaue'ete'e azaḡa, e'ano'o Badi'a mazaono'o meirote'e ḡahunoneḡa nunu idunaḡano danatito'i.

¹¹ Vaze haramozini'ete'e ḡahunoneḡa meirote'e vazega'e Badi'a ḡoere idunaḡano da'o haramo'i. Vaze danaze'ete'e ḡahunoneḡa meirote'e vazega'e Badi'a'a hau'ete'e inaraḡa hina danazo'i. 'Ougine, Iesu Keriso niḡano ḡau nidu'a moneo Badi'a niguni'uma. Badi'a ni ḡihi'aḡa zu gigi'aḡa'e radiu tuḡutuḡu. Amen.

Fie'ete'e Azaḡani'a Aduga Hide'ohe

¹² Eḡe zamarone azaḡa, vazevaze'a zae tuhuzoga veize, ire rogao zae mae hufi'ete'e teige aduga boro zini'uma. E'e aduga gigi'aḡano zuni ḡau 'ahoga izigani'a zae mazao fureranate'e teige ago zaguzaganano'i.

¹³ Rehano matu'o'i, mazaḡa za'e Keriso'a hidirote'e adugaḡa ani teite daine'ohe. 'Ougadu Keriso'a niḡa ḡihi'aḡa furenite'e madaḡano zae zuni matu'e ruda'uma.

¹⁴ Keriso u'ano vase'a zae rae sausaazine, za manohuga hidi'uma, mazaḡa Badi'a ni mae ḡihine'ete'e Viga, Badi'a Vine'e zae teite radiu'ohe.

¹⁵ Zae'a vase maune ga vase ḡau ḡonotaune ga haḡai sau'a haḡae tauḡine ga vase gau ḡunuḡununine, aduga hidi'uma. E'e adugaḡa mene hidifine, haḡai sau'a 'uguḡa ago haḡao'i.

¹⁶ Rehano Keriso mazao fie'ete'e u'ano aduga hido'idene, ago maza-garozo'i, rehano Badi'a niguno'i, mazağa za'e Keriso mone azağa.

¹⁷ Badi'a'a kotazite'e madağa 'ai feureha. Kota a'e Badi'a mone azağa mazao gadahi'uma. Ane kota'e emeşe mazao gadahine, Badi'a hari manoğa mene egohau'ete'e azağa gonaga'e nougi'uma?

¹⁸ Buka Zağogano 'ahige ra'ohe,
"Badi'a ubumao duduğa rae ra'ete'e azağa zuni ibite aduga boro hidirote'e enogano gabone hide'ohe.

Tena Badi'a mene gubane'ete'e azağa zu hağai sau'a hağae'ete'e azağa'e nougi'uma?"✧

¹⁹ E'ano'o iniu Badi'a urao aduga hide'ete'e azağa'e hağai manoğa hağae'ena'a, gaboneze Badi'a ha'uma. Ani'e zae hağairote'e Badi'ağa, e'ano'o ani zae veize zamağa nidu'a hina gau nidu'a hağae'ohe.

5

Badi'a Mamoe Tauf'o'i

¹ Zae bo'ağano ekalesia ibitozi'ete'e azağa mazao eşe'a inare zi'ohe. Eşe zuni ekalesia ibitozi'ete'e vazęa 'ahoga, zu Keriso aduga horonadu rae furene'ete'e vazęa, ebu Keriso'a niğa ġihi'ağa furenite'e madağano ani teite ni ġihi'ağa dainite'e vazęa.

² Badi'a mamoe taufo'i. Ze'e Badi'a'a zae 'evoreo tirote'e azağa u'ano, faine ġiazo'i. Zae'a hağae hunite'e gağa radu ago 'ouge hağao'i, rehano Badi'a'a urate'ete'e teige zae'a uratadu matu'e hağao'i. Mene hadi ubumağa reifine, rehano ze danazifine 'ouge hağao'i.

³ Badi'a'a zae zinirote'e azağa ago zuhi'azo'i, rehano zae mamoe'a za tuhutuhuzifine hağai manoğa ihozo'i.

⁴ 'Ougine, mamoe taufo'ete'e vazęa ġihi'ağani'a arite'e madağano zae'a kini vadiga adiriğa ġihi'ağa hidi'uma. A'e mene hağite'e gağa.

⁵ E'e teige, tahi'a izigaiziga, ekalesia ibitozi'ete'e azağa* egozeno'i. Zae nidu'a nize mae ovoe'ena'a vase 'ahoga'ahoga gubaze'ete'e dabuağa vidano'i. Mazağa Buka Zağogano 'ahige rae ra'ohe,

"Badi'a'a iniu zeşe'a bare nize mae ite'ete'e azağa'e agirozi'ohe,
rehano nize mae ovoe'ete'e azağa mazao'e manoğa furene'ohe."✧

⁶ E'ano'o Badi'a 'evore ġiğ'ağa 'u'uğano za zae'a bare nize mae ovoro'i. 'Ougine, ani'a ohonirote'e madağano nize mae iti'uma.

⁷ Zamaze aduga nidu'a Badi'a 'evoreo to'i, mazağa ani'e zae taufo'ohe.

⁸ Zae'a bare hağai sau'a hezahohano'i zu tohutohe rado'i. Laioni'a ġuna'e ragave'ete'e teige, agireze Diabolo'a vase 'ahoga manadu unoga veize vase vaşe ragave'ohe.

⁹ Fie'ete'e zamağano edau gigaru'ena'a, Diabolo teite utito'i. Mazağa za edeğa, zae nego nabudi raha nidu'a zamağano radiu'ete'e'a zuni zae'a hide'ete'e adugağa idane hide'ohe.

¹⁰ Za mada tahiğa aduga hidirote'e enogano, Badi'a ane'a bare zae manohuzi'uma, edeze ġiğazi'uma, inarazi'uma, zu ohoze ġiğazi'uma. Ani'e zae mazao manoğa nidu'a furene'ete'e Badi'ağa. Ani'a zae huzadu zae'a Keriso teite tiburaro, ebu Badi'a ni ġihi'ağa radiu tuğutuğu zae teite dainiro.

¹¹ Ani ġiğ'ağa'e radiu tuğutuğu. Amen.

Uhiu Ġoe'a Ġonaga

¹² So'a futu'a 'adi'e Silasi'a danahadu zae veize mirihiro. Ani'e eḡe nego zu zamaḡa nidu'a hina gaue'ete'e vazegā rae e zamare'ohe. So'a 'ahaono'o e zae inarazi'ohe zu 'ahi'e Badi'a'a emeḡe mazao furene'ete'e manogāḡa hune rae furene'ohe. Za'e ane manogā e'e zamaḡano edau gigarano'i.

¹³ Babulonia haba'ano zae nabudi ekalesia azaḡani'a zae mazao uhiu ḡoe'a tuḡure'ohe. Ze'e Badi'a'a zae teite ohotirote'e azaḡa. Ebu eḡe ubude Mareko zuni zae mazao uhiu ḡoe'a tuḡure'ohe.

¹⁴ Zamarotite'ena'a, kavarotitadu “Manogāhe?” rae uniho'i.

Za'e Keriso teite tiburarote'e azaḡa. Badi'a'a zae nidu'a zama roḡegā zini'eno'i.

2Petero Petero'a Mirihirote'e So'ağa Aheuğa Ihore Ğoe'a

So'a 'ahi'e Petero'a ekalesia azağa veize mirihiro. 'Ahi'e Petero'a mirihirote'e so'ağa aheuğa. Ekalesia azağani'a ğuriro ihore azağa ğoereze mene hegotoga veize so'a 'ahi mirihiro. Ani'a ğuriro ihore azağa rīga roziro zu ze aduga boro hidi'uma rae ğoeriro. Ekalesia azağani'a ğuriro ihore azağa ihoreze mene hegote'ena'a, hağai sau'anono'o vağinadu Iesu ihore huga obone giganoga veize iraduguziro. Iesu'e hube hune bare arite'e moneo ihozadu inaraziro.

¹ Eğe, Simona Petero'e Iesu Keriso tuğure vazega zu ane apostolo vazega. So'a 'adi'e iniu Keriso mazao fie'ete'e azağa veize mirihe'ohe. Za'a fie'eta'a'e eme'a fie'ete'e teite tiba, a'e Keriso mazaono'o hidirote'e ğauğa ğihi'ağa. Keriso'e duduga, emeğe Badi'a zu emeğe ğabofirote'e vazega.

² Za'e Badi'a zu emeğe Zuhi'a Boro Iesu edega. E'e u'ano, Badi'a'a manoga zu zama rogeğa zae zenoga veize kurau'ohe.

Badi'a'a Huzirote'e zu Ohotirote'e Azağa

³ Eme'a Badi'a edere'ohe, e'ano'o ğabone hidi'uma zu ani gubane radi'uma. 'Ouge radoga veize, Badi'a'e eme'a meite'e ğauğa nidu'a ğigi'ağa hina rifiro. Ani'a niğa ğihi'ağa zu manogağa hina emeğe hufiro.

⁴ E'e u'ano ani'a ane ğoitore ğoe'a boro hune zu ğihi'a hune rifiro. Ğoitore ğoe'a e'e u'ano, za'e raha 'adao hağai sau'a hağaihi rae ra'ete'e zamaroneğa mae vağinadu mene ruda'uma, ebu Badi'a hağai tuhutuhuni'uma.

⁵ E'e veize, inaraze nidu'a hina fio'i, zu fie'ete'e zamağano ragate hağai manogano rado'i, zu hağai manogano radiu'ete'e zamağano ragate Badi'a ura edero'i,

⁶ zu Badi'a ura edere'ete'e zamağano ragate zae'a bare hağai sau'a hezahohano'i, zu hağai sau'a hezahohau'ete'e zamağano ragate zamaze obone gigan'o'i, zu zamaze obone gigan'e'ete'e zamağano ragate Badi'a gubano'i,

⁷ zu Badi'a gubane'ete'e zamağano ragate nego nabudi mazao manoga hağao'i, zu manoga hağae'ete'e zamağano ragate nego nabudi zamare borofo'i.

⁸ E'e ibiğa nidu'a zamağano zae'a radiu'ena'a ufeta borofe ğuhurine, za'e emeğe Zuhi'a Boro Iesu keriso ederihi rae inari'uma zu e'e huga hidi'uma.

⁹ Rehano e'e ibiğano mene radiu'ete'e vazega'e ubumağa tuhiğa zu ubuma kuruğa vazega. Ani ane hağai sau'a amahiğa Badi'a'a vuzue modirota'a'e ağutaro.

¹⁰ E'ano'o, nego nabudi, Badi'a'a zae huzirota'a'e zu ohotirota'a'e ufeta deheru ederoga veize ufeta inaro'i. 'Ougine, za mene hune uiti'uma,

¹¹ ebu emeğe Zuhi'a Boro, emeğe ğabofirote'e vazega Iesu Keriso'a zuhi'azi'ete'e haba'a radiu tuğutuğu diugi'uma. Keriso'a matu'e rudau'ena'a, ane habao zae mae zouzi'uma.

¹² Za'e ğoere 'ahiguğa moneo edere'ohe zu hidirote'e ğoe'a hugano edau gigaru'ohe, rehano e iğaiğa e'e moneo bare edemazihi ra'ohe.

¹³ Ege'a 'ize ahiri taruhağa 'ahao radiu'ete'e zamağano,* goere 'ahiguğa nidu'a moneo zae'a bare zamarifine edemazi'eta'a'e duduğa rae zama're'ohe.

¹⁴ Mazağa e edeğa, emeğe Zuhi'a Boro Iesu Keriso'a ihohirote'e teige, ahirihe taruhağa mae vağinite'e madağani'a haniteha.

¹⁵ Ege'a muhizite'e enogano, za iğağa goere 'ahiguğa nidu'a zamaroga veize inarahe nidu'a hina gozeze'ohe.

Petero'a Keriso Ġihi'ağa Hune Horoniro

¹⁶ Eme'a emeğe Zuhi'a Boro Iesu Keriso gigi'ağa moneo zu ani'a bare arite'e moneo zae ziro. Eme vase so'oze'ete'e ġuriro hariğa hegotadu mene 'ouge ziro, rehano Keriso ġihi'ağa hune emeğe ubuma hina horonadu 'ouge ziro.

¹⁷ Badi'a gigi'ağa zu ġihi'ağa hune'a Iesu 'ahige rae niro, "'Ahi'e ege zamarone ubude. E ani mazao matu'e rudau'ohe." 'Ouge nirotene, Moga Badi'a'a Iesu niguniro zu niğa mae ġihiniro.

¹⁸ Eme'e Keriso teite mağa zağogano radirotene, Badi'a ago e'e'a adureono'o ovairota'a'e emeğe'a bare igiro.

¹⁹ Ebu eme peroveta azağani'a irina rae furenirote'e goe'a meiro 'ahine, Iesu moneo ufeta deheru edere'ohe. Zege goere'e uzabo zamağano agaru'ete'e ihureğa heuğa. E'ano'o zege goere faifaine abito'i, onamo oherebau uzeuze re'uma zu irara buzuvagani'a itadu zamaze agani'uma.

²⁰ Ibite geno za 'ahi faifaine edero'i. Vaze 'ahogani'a Buka Zağogano peroveta goere me'odadu e'e huga ane edeğano rae tauğoga'e mene idağa.

²¹ Vaze urao Badi'a goere mene rae fureniro, rehano Vine Zağogani'a ihozadu Badi'a mazono'o arirote'e goe'a rae fureniro.

2

Ġuriro Ihoreğa Azağa Aduga Zini'uma

¹ Ibite madağano Isaraela azağa bo'ağano ġuriro peroveta azağani'a radiunute'e teige, zae bo'ağano ġuriro ihore azağani'a furera'uma. Ze'a sifusifu zae bo'ağano diuğadu ġuriro ihoreğa ihozi'uma, ebu ġuriro ihoreğani'a zae ruizi'uma. Ze'e hağaize sau'anono'o bohaze buzirote'e Zuhi'ağa Boro o'oni'uma. E'e u'ano, Badi'a'a ġarihe ze ruizi'uma.

² Vaze ġehağa'e ġuriro ihore azağa hegotadu daro fu'a ibiğano radi'uma ebu ze u'ano vase'a ibi huga rae sausauni'uma.

³ Ġuriro ihore azağa'e hadi ubumağa radu ġuriro hariğa hina zae mazono'o ġau manoğa me'uma. Ibite hune Badi'a'a ze kotazi'uma rae amahi ohoziro. E'ano'o ani'a hube hune ruizi'uma.

⁴ Tuğure vigaviga'a hağai sau'a hağairotene, Badi'a'a ze mene vetuğaziro. Ani'a ze ire roga radiu tuğutuğu zamağano mae feuziro, ebu batuzadu uzabo ġiği'a zamağano oboze tiro, onamo kotazite'e madağa me'uma.

⁵ Badi'a'a vouğaze haba mene vetuğaneadu ani mene gubanirote'e azağani'a radiunute'e haba'a a'e zobozobo hina ruizi'uma. Rehano Badi'a ubumao duduğa hağae'ete'e moneo haraminite'e vazega Noa, ebu vase fu'o aheu fare ġaboziro.

⁶ Sodoma zu Gomora azağa hağaize sau'a u'ano ani'a ze ruizi'uma rae zamare hunadu ze'e hufi 'uvahuziro. 'Ougadu ani mene gubanihi rae ra'ete'e azağa mazao nagini'a fureratite'e moneo ihoziro.

* **1:13 1:13** Ege'a 'ize ġabode'ete'e zamağano.

⁷ Rehano Badi'a ubumao duduga vazega, Lota'e Badi'a'a gaboniro. Badi'a goro goe'a varade'ena'a daroe taugitaue'ete'e ibigano radiunute'e azaa u'ano, Lota'e aduga hidiro.

⁸ Duduga vazega Lota'e Badi'a mene gubanirote'e azaa bo'agano radiunute'ea, mada nidu'a zege hagai sau'a horoninu zu iginu. E'e u'ano, zamaani'a borofe adudaro.

⁹ Zuhi'a Boro'e edega, ani gubane'ete'e azaa'e aduganono'o nougenouge gabozu'uma, ebu ane ubumao mene duduga azaa'e aduga zini'ena'a oboze ti'uma, onamo kotazite'e madaa me'uma.

¹⁰ Ahiri urao hagai sau'a hagaihi rae ra'ete'e zamaronega toraga hegote'ena'a, Badi'a inaraga rae sausaune'ete'e azaa mazao ani'a ufeta aduga zini'uma.

Guriro ihore azaa'e gau 'ahoga mene rihone'ohe zu nize ufeta mae ite'ohe. Ze hitanao radiu'ete'e gauga gihi'aga* hune mene rihoze'ena'a, rae sausaue'ohe.

¹¹ Tugure vigaviga inaraze zu gigi'aze'e guriro ihore azaa vitizoga. Rehano Badi'a ubumao tugure vigavigani'a ze mene agirozi'ena'a, mene rae sausaue'ohe.

¹² Guriro ihore azaa'e ze mene faine edere'ete'e gauga rae sausaune'ohe. Ze'e butu maniga heuga. Butu maniga'e zamaroneze o'o'a radu zege urao hgae taue'ohe. Ze'e vaze'a obozadu ruizoga veize fureraro. Butu maniga teige, guriro ihore azaa zuni ruizi'uma.

¹³ Ze'e hagai sau'a hagairote'e u'ano, e'e naega Badi'a'a baronozenadu aduga hidi'uma. Ze'e madai mui boro haguadu ogau taugitaue'ena'a zu gage taugitaue'ena'a, ahiri matu'uga da'o vage'ohe. Ze'e toraga zu idiri heuga. Ze zae teite mui au'ete'e zamaano zuni vaze so'oze'ena'a matu'e'ohe.

¹⁴ Ze'e mada nidu'a ubuma gezo hagaia ibiga vage'ohe. Ze'e hagai sau'a hagaoga mene fugoze'ohe. Ze zama zorega azaa zama au'ohe. Ze hadi ubuma ga radu zamarone 'uguani'a iri'ave'ohe. Badi'a'a hube hune radiu tugutu aduga zini'uma!

¹⁵ Ze'e ibi duduga modadu ibi ve'oga onamiro, ebu Beo ubuga Balama'a hagairote'e ibiga hegotiro.* Balama'a hagai sau'a haguadu e'e hadiga mouga urate huniro.

¹⁶ Rehano ani'e ve'oga hagaia u'ano Badi'a'a riga roniro. Mene goere'ete'e maniga, doniki'e Badi'a'a tugunadu doniki'a vaze ago hina roniro ebu peroveta vazega e'e vadigani'a sautarote'e hagai 'uiro.

¹⁷ Guriro ihore azaa'e idu vugano vu o'o'a zu zavara boro'a hudi vagine'ete'e gozega teige, huga o'o'a goe'a hina vaze so'oso'oze'ohe. Badi'a'a uzabo gigi'a'e zege veize ruhine tiro.

¹⁸ Zege goere egoga'e manoga, rehano huga o'o'a zu nize da'o mae ite'ohe. Vaze nu'e izidi Iesu mazao fiadu hagai ve'ogano radiu'ete'e azaa mazono'o vaginiro. 'Uuga azagani'a ahiri urao daroe taugitaugihi rae ra'ete'e zamaronega bare meifine, guriro peroveta azagani'a ze inarazi'ena'a zamaze au'ohe.

¹⁹ Ze'e iniu'a zege goere hegotine Badi'a goro goe'anono'o vaginadu e'e mene bare hegoti'uma rae goitore'ohe. Rehano ze zege'a bare hagai sau'a hegote'ete'e tugure azagano reiro, maza ga gau 'ahogani'a vaze 'ahoga raharahanine, vaze a'e gau e'e hegote'ete'e tugurega vazegano re'uma.

²⁰ Ze'e emege Zuhi'a Boro, emege gabofirote'e vazega Iesu Keriso ederiro ebu raha 'ahi toraganono'o vaginiro. Rehano ze raha 'ahi toraga zamaano

* 2:10 2:10 *tugure viga* ☆ 2:15 2:15 Naba 22:5-35

bare uitadu e'e toraga inaraġani'a ze zuhi'azi'ohe. E'ano'o zeġe ġonaga'e ze Keriso mene ederirote'e madaġa ġadaheġa ufeta vitine sau'ano re'uma.

²¹ Ze'e ibi dudugħa mene ederifone'e manogħa reifo. Ze'e ibi dudugħa ederadu hena goro ġoe'a zaġogħa hezahoharota'a'e ufeta sau'a.

²² Iradugu ġoe'a 'ahi'e zeġe moneo rae furene'ohe, "Ġuni'e ane'a mibuhidirote'e ġauġa bare au'ohe," ebu, "Aba'e vire'ete'e enogano bare taġorao ivide'ohe."

3

Zuhi'a Boro'a Bare Ari'uma rae Ġoitoriro

¹ Eġe zamarone azaġa, e izidi so'a aheugħa zae veize mirihe'ohe. So'a aheugħa 'adi hina zae'a ibite ederirote'e ġauġa bare edemazi'uma ebu za e'e moneo faine zamarifine inarazi'uma.

² Ibite peroveta zaġogħa azaġani'a Badi'a ġoere rae furenirota'a'e zae'a bare zamaroga e urate'ohe. Ebu emeġe Zuhi'a Boro, emeġe ġabofirote'e vazegħani'a apostolo azaġaono'o ġoere riġa zae zirota'a'e zae'a bare zamaroga urate'ohe.

³ Za ibite geno 'ahi edero'i. Mada ġonagano za ġirihozi'ete'e azaġani'a ari'uma. Ze'e haġai sau'a haġaihi rae ra'ete'e zamaroneġa hegote radiu'ena'a, zae ġirihozi'uma.

⁴ Ze 'ahige re'uma, "Keriso'a bare ari'uma rae ġoitorirote'e ġoe'a'e noumao? Vouġafe'a rudarote'e madaġanono'o onao izidi, Badi'a'a ġadaheġano haġairote'e ġauġa nidu'a'e iġu'ano mene nufadu ibite teige radiu'ohe."

⁵ Ze zeġe edegħano ibite hune Badi'a'a ane ġoere hina adure furenirote'e re'ore'one'ohe, ebu raha'e vuono'o vaġinadu vuono'o rovotirote'e re'ore'one'ohe.

⁶ Ebu e'e madaġano vu e'e hina raha nidu'a zubuzadu ruizirote'e ze re'ore'one'ohe.

⁷ Rehano Badi'a'a adure zu raha'e ire roga hina hufi hauġoga veize, ane ġoere tiba e'e hina adure zu raha'e izidi ani'a obone ti radiu'ohe, onamo ane mene gubane'ete'e azaġa kotazite'e zu ruizite'e madaġa me'uma.

⁸ Eġe zamarone azaġa, ġau tiba 'ahi ago aġutano'i. Zuhi'a Boro mazao'e mada tiba'e muri 1,000 heuġa, zu muri 1,000'e mada tiba heuġa.

⁹ Vaze nu'e Zuhi'a Boro'a ane ġoitore ġoe'a negane haġae'ohe rae zamare'ohe. Rehano ani'a ane ġoitore ġoe'a mene negane haġae'ohe. U ani'e zae veize zamaġa obone ti'ohe. Ani'e vazeni 'ahoga ruinoga mene urate'ohe, rehano vaze nidu'a ġihure baroga urate'ohe.

¹⁰ Rehano Zuhi'a Boro'a bare arite'e madaġa'e ġonore vazegħani'a are'ete'e teigi'uma. E'e madaġano adure'a borofe gudau'ena'a dauġi'uma, zu adureo ġau nidu'a ire roga'a ruizi'uma. Raha ebu rahao radiu'ete'e ġauġa nidu'a dauġi'uma.*

¹¹ E'e ibiġano ġau nidu'a ruizi'uma. 'Ougadu za'e vaze nagiga rae re'uma? Za'e zaġozaġe radi'uma zu Badi'a gubane'ena'a radi'uma.

¹² Badi'a'a kotazite'e madaġani'a aroga guhini'uma zu e'e madaġa'e ġarihe arifine inare huni'uma. E'e madaġano adure'e ire roga'a ruini'uma ebu adure ġauġa nidu'a ire rogao vuara'uma zu iriri'a'uma.

¹³ Rehano eme Badi'a ġoitore ġoe'a obone gigane'ena'a, adure iziga zu raha iziga guhine radiu'ohe. A'e ibi dudugħano da'o radiu'ete'e radoneġa haba'a rae re'uma.

* **3:10 3:10** *hufi hauġi'uma*

Ihore Ġoe'a Ġonaga

¹⁴ E'ano'o eġe zamarone azaġa, za'e 'uguġani'a fureratite'e guhine radiu'ete'e u'ano, zae'a toraga zu ve'oġa o'o'ano zu zama roġeġano Badi'a ubumao zae'a bare fureranoga veize inare huno'i.

¹⁵ Ebu vase ġabozoga veize emeġe Zuhi'a Boro'a zamaġa obone ti'ete'e zamaro'i. E'e moneo emeġe zamarone nego Paulo'a zuni Badi'a'a harote'e zamaroneġa huhuzaġa hina zae veize mirihiro.

¹⁶ Paulo'a 'ahiguġa moneo ane so'a nidu'a zamaġano mirihiro. Rehano ane miriho nu'e riġa radu vase'a huga e'e faine ederoga'e mene idaġa. E'e u'ano, edeġa o'o'a azaġa zu zorere fie'ete'e azaġani'a ane miriho huga ġihunadu ve'one'ohe. Ze'e Buka Zaġoġano nu zuni huga ġihune ve'one'ohe. 'Ouge haġadu ze zeġe'a bare ruize'ohe.

¹⁷ Eġe zamarone azaġa, za'e 'uguġa moneo amahi ederiro. E'ano'o Badi'a goro ġoe'a varade'ete'e azaġani'a ibi ve'oġano za mene tutuzifine, zu zae'a edau gigaradu mene uitifine, tohutoho'i.

¹⁸ Rehano emeġe Zuhi'a Boro, emeġe ġabofirote'e vaseġa Iesu Keriso'a furene'ete'e manoġaġa zamaġano zu ani edere'ete'e zamaġano ġuhuro'i. Ani ni mae ġihinihi, izidi onamo tuġutuġu! Amen.

1Ioane Ioane'a Mirihirote'e So'ağa Ibi'a Ihore Ġoe'a

So'a 'ahi'e Ioane'a mirihiro. Ani'e Iesu tahi'a gaubanana aheu fare bo'ağano tahi'a 'ahoga. Ani'e ibite Iesu hari manoga zuni mirihiro. So'a 'ahi zamağano Iesu'e agağa huga zu Badi'a Ubuga rae fureranadu ani'e ġabofe'ete'e vazega rae ihoziro. Eme'e Badi'a zu Iesu zamare borofe'ena'a zege teite unihi'uma, ebu emege nabudi zuni zamare borofe'ena'a zege teite unihi'uma rae goeriro. Ġuriro ihore azağani'a Iesu'e ahirio mene ariro, rehano vineo da'o ariro rae ve'one ihozirote'e moneo zege ihore'e ve'oga rae fureniro.

Ġabone Zini'ete'e Ġoe'a

¹ Eme'a ġabone zini'ete'e ġoe'a moneo zae mazao rae furene'ohe. Ġoere a'e ġadaheğanono'o onao izidi radiu'ohe. Eme'a goere e'e igiro, ebu emege ubuma hina horoniro, zu ġianiro, ebu emege 'evore hina oboniro.

² Ġabone e'e'a fureraro. Eme'e ani horoniro ebu ani moneo rae furene'ohe, ebu ġabone tuġutuġu e'e moneo zae mazao haram'e'ohe. Ġabone tuġutuġu a'e Moga teite radiunu ebu emege mazao fureraro.

³ Zae zuni emege teite unihifine, eme emege'a nagini horonirote'e zu igirote'e zae mazao rae furene'ohe. Eme'a unihotite'eta'a'e Moga zu Ubuga, Iesu Keriso teite unihotite'ohe.

⁴ Emege nidu'a tiburu matu'e rudanoga veize eme'a 'ahi mirihe'ohe.

Badi'a'e Agağa

⁵ Eme'a Iesuono'o egadu zae mazao rae furene'ete'e ġoe'a'e 'ahi e'e. Badi'a'e agağa. Ani mazao'e uzabo o'o'a hune.

⁶ Eme'a, "Badi'a teite unihe'ohe," rae raena'a, 'ize uzabo zamağano radiune, eme ġurire'ohe zu goere hugano mene radiu'ohe.

⁷ Rehano Badi'a'a agağano radiu'ete'e teige, eme'a agağano radiune, eme'e unihotiti'uma zu ane Ubuga Iesu ruğani'a hağaife sau'a nidu'aono'o emege vuzu'e dehefi'uma.

⁸ Eme'a hağaife sau'a o'o'a rae reine, eme emege'a bare so'ofe'ohe zu goere hugano mene radiu'ohe.

⁹ Rehano eme'a hağaife sau'a Badi'a mazao rae furenine, hağaife sau'a rae modi'uma zu eme'a mene dudugano hağairote'e hağaiğanono'o vuzu'e dehefi'uma. Mazağa ani'e zama nidu'a hina hağae'ete'e zu hağai duduga da'o hağae'ete'e Badi'ağa.

¹⁰ Badi'a'e, "Vaze nidu'a hağai sau'a hağae'ohe," rae ra'ohe. Rehano eme'a, "Hağai sau'a mene hağairo," rae reine, eme, "Badi'a'e ġuriro Badi'ağa," rae ra'ete'e heuğa. Ebu ani goere'e emege zamao mene radiu'ohe.

2

Keriso'e Danafe'ete'e Vazega

¹ Ege tahi'atahi'a, za hağai sau'a mene hağaifine ege'a zae veize 'ahi mirihe'ohe. Rehano emege bo'ağano iniu'a hağai sau'a hağae'etene, emege veize Moga mazao bire goere'ete'e vazega 'ahoga'e emege teite radiu'ohe. Ani'e vase duduga, Iesu Keriso.

² Ani'e emeḡe haḡai sau'a rae modifine ane bare dibu'iro. Mene emeḡe haḡai sau'a u'ano da'o, rehano haba'ahaba'a azaḡa nidu'a haḡaize sau'a u'ano 'ougiro.

³ Eme'a Badi'a goro ḡoe'a egohaune, eme'a ani edere'eta'a'e edere huni'uma.

⁴ Iniu'a, "E Badi'a edeḡa," rae raena'a, ane goro ḡoe'a mene egohaune, ani'e ḡuriro vazēḡa zu ḡoere hugano mene radiu'ohe.

⁵ Rehano iniu'a Badi'a ḡoere egohaune, ani zamaḡa nidu'a hina hube hune Badi'a zamare borofe'ete'e ihoze'ohe. 'Ougadu eme'e Badi'a teite tiburanadu radiu'eta'a'e edere'ohe.

⁶ Iniu Badi'a teite tiburanadu radiu'ohe rae ra'ete'e vazēḡa'e Iesu'a haḡairote'e teige haḡae'ena'a radi'uma.

Goro Ḡoe'a Iziga

⁷ Eḡe zamarone azaḡa, eḡe'a zae veize mirihe'eta'a'e mene goro ḡoe'a iziga, rehano a'e zae'a ibite Iesu mazao fie ḡadahenirote'e madaḡano meirote'e goroḡa ḡoe'a amahiḡa. Goro ḡoe'a amahiḡa'e zae'a igirote'e ḡoe'a.

⁸ Rehano e zae veize goro ḡoe'a iziga 'ahoga mirihe'ohe. Goro ḡoe'a 'ahi'e Keriso'a hugano hegote radiro, zu zae zuni hugano hegote radiu'ohe. Mazaḡa uzabo'e dauḡe'ohe ebu agaḡa huga'e amahi aradu agaru radiu'ohe.

⁹ Iniu'a, "E agaḡano radiu'ohe," rae raena'a, ane negoḡa nabuga he'ehe'eze'ete'e vazēḡa'e 'ize uzaboḡano radiu'ohe.

¹⁰ Iniu ane negoḡa nabuga zamare borofe'ete'e vazēḡa'e agaḡano radiu'ohe, ebu ani mae bune'ete'e ḡauḡani 'ahoga'e o'o'a.

¹¹ Rehano iniu ane negoḡa nabuga he'ehe'eze'ete'e vazēḡa'e uzaboḡano radiu'ohe ebu uzaboḡano ragave'ohe. Ani ane'a no'e oname'eta'a'e aḡu'a, mazaḡa uzabo'a ubumaḡa kuruniro.

¹² Tahi'atahi'a, e zae veize mirihe'ohe, mazaḡa Badi'a'a Keriso niḡano zae haḡai sau'a rae modiro.

¹³ Mama nidu'a, e zae veize mirihe'ohe, mazaḡa za'e ḡadaheḡanono'o radiu'ete'e vazēḡa, Keriso edeḡa.

Tahi'a iziga, e zae veize mirihe'ohe, mazaḡa za'a sau'a ḡauḡa, Satani raharahaniro.

¹⁴ Tahi'atahi'a, e zae veize mirihe'ohe, mazaḡa za'e emeḡe Mama edeḡa.

Mama nidu'a, e zae veize mirihe'ohe, mazaḡa za'e ḡadaheḡanono'o radiu'ete'e vazēḡa, Keriso edeḡa.

Tahi'a iziga, e zae veize mirihe'ohe, mazaḡa za'e inaraḡa, zu Badi'a ḡoere'e zae zamao radiu'ohe, zu za'a sau'a ḡauḡa, Satani raharahaniro.

¹⁵ Raha 'ahi ga raha ḡauḡa ago zamare borof'o'i. Iniu raha 'ahi zamare borofe'ete'e vazēḡa'e Mama mene zamare borofe'ohe.

¹⁶ Mazaḡa raha ḡauḡa nidu'a'e Mama mazaono'o mene are'ohe, rehano raha 'ahaono'o are'ohe. Raha ḡauḡa'e ahiri ura haḡaihi rae ra'ete'e zamaroneḡa, zu ubuma hina horonadu haḡai sau'a haḡaihi rae ra'ete'e zamaroneḡa, zu ze zeḡe'a bare ma'ora azaḡa rae niguze'ete'e ra'ohe.

¹⁷ Raha 'ahi zu raha azaḡani'a urate'ete'e ḡauḡa nidu'a'e dauḡe'ohe, rehano iniu Badi'a ura haḡae'ete'e vazēḡa'e radiu tuḡutuḡu.

Keriso Agire Azaḡa

¹⁸ Tahi'atahi'a, izidi'e mada ḡonaga. Za Keriso agire azaḡani'a ari'uma rae igirote'e teige, ane agire azaḡa ḡehaḡani'a aradu izidi radiu'ohe. E'e u'ano, eme izidi'e mada ḡonaga rae edere'ohe.

¹⁹ Ze'a emeḡe mazaono'o vaḡiniro, mazaḡa ze mene hube hune emeḡe none azaḡa reiro. Ze'e emeḡe none azaḡa reifone, emeḡe teite radifo. Ze emeḡe mazaono'o vaḡinirote'e'a zeḡe nidu'a'e mene emeḡe none azaḡa rae deheru ihofiro.

²⁰ Rehano zae'a Zaḡoḡa Vazeḡaono'o Vine Zaḡoḡa meiro,* ebu zae nidu'a'e ḡoere huga edere'ohe.

²¹ E zae veize mirihe'eta'a'e mene mazaḡa za'e ḡoere huga aḡu'a. Za'e ḡoere huga edeḡa zu ḡoere hukanono'o ḡuriro'a mene fureru'eta'a'e edeḡa. E'e u'ano, e 'ahi mirihe'ohe.

²² Ḡuriro vazeḡa'e iniu? A'e, "Iesu'e Keriso," rae ra'ete'e o'one'ete'e vazeḡa! 'Uguḡa vazeḡa'e Keriso agire vazeḡa, ebu Moga zu Ubuga o'oze'ohe.

²³ Ubuga o'one'ete'e vazeḡa mazao Moga'e o'o'a. Ubuga mae ḡihine'ete'e vazeḡa mazao Moga zuni e'e.

²⁴ Zae'a ḡadaheḡano igirote'e ḡoe'a zamazeo obone gigano'i. Ḡadaheḡano igirote'e ḡoe'a'e zamazeo radiune, zae zuni Ubuga ebu Moga teite tiburanadu radi'uma.

²⁵ A'e ani'a emeḡe teite ḡoitorirote'e ḡoe'a ebu ḡabone tuḡutuḡu.

²⁶ E iniu za so'ozadu tutuze ve'ozihirae ra'ete'e azaḡa moneo zae veize 'ahi mirihe'ohe.

²⁷ Za'e Keriso'a zinirote'e Vineḡa Zaḡoḡa teite tiburanadu radiu'ohe. E'ano'o za vaze 'ahogani'a za ihozoga veize mene umide'ohe. Vine Zaḡoḡani'a ḡau nidu'a moneo za ihoze'ohe. Vine Zaḡoḡani'a nagini ihoze'eta'a'e huga zu mene ḡuriro. Ane ihore idunaḡano Keriso teite tiburanadu rado'i.

²⁸ E'ano'o, tahi'atahi'a, Keriso teite tiburanadu rado'i. 'Ougine, ani'a bare arine, ani ubumao mene riha'uma, ebu ani'a arite'e madaḡano ani ubumao mene mazagarozu'uma.

²⁹ Za ani'e duduḡa rae ederine, haḡai duduḡa haḡae'ete'e azaḡa nidu'a'e Badi'a ubugaubuga rae reirota'a'e ederi'uma.

3

Badi'a Ubugaubuga

¹ Emeḡe Mama'a eme zamare borofe'ete'e moneo zamaro'i. Ani'a emeḡe ufeta zamare'ete'e u'ano, eme'e ane ubugaubuga rae hufadu eme'e ane ubugaubuga rae ra'ohe. Raha azaḡani'a Badi'a mene ederirote'e u'ano eme mene edeḡa.

² Eḡe zamarone azaḡa, izidi eme'e Badi'a ubugaubuga. Zama moneo eme'e nouge reite'e 'ize mene deheru edere'ohe. Rehano eme edeḡa, Keriso'a raha 'adao arine eme'e ani teigi'uma, mazaḡa eme ani'e iniu rae huga horoni'uma.

³ Iesu'a arite'e horonoga guhine'ete'e azaḡa nidu'a'e Keriso'e deheḡa hune teige, ze zeḡe'a bare deheze'ohe.

⁴ Iniu haḡai sau'a haḡae'ete'e azaḡa nidu'a'e Badi'a goro ḡoe'a varade'ohe. Haḡai sau'a'e Badi'a goro ḡoe'a varade'ete'e ra'ohe.

⁵ Za Iesu'a haḡai sau'a mae vaḡinifine raha 'adao furerarota'a'e edeḡa. Ani mazao haḡai sau'a'e o'o'a.

⁶ Iniu ani teite tiburanadu radiu'ete'e vazeḡa'e haḡai sau'a mene 'aune haḡae'ohe. Iniu haḡai sau'a 'aune haḡae'ete'e vazeḡa'e Iesu mene horoniro zu mene ederiro.

* **2:20 2:20** *Zaḡoḡa Vazeḡani'a zae vadinize rana dehoru be'uniro*

⁷ Tahiatahi'a, iniu'a za so'ozoga gararo'i. Keriso'e duduğa teige, iniu hağai duduğa hağae'ete'e vazega zuni Badi'a ubumao duduğa.

⁸ Hağai sau'a hağae'ete'e vazega'e Diabolo mone vazega, mazağa Diabolo'e gadaheganono'o hağai sau'a hağae are'ohe. Diabolo gağa ruinoga veize Badi'a Ubugani'a ariro.

⁹ Badi'a ubugaubuga'e hağai sau'a mene 'aune hağae'ohe, mazağa Badi'a'a gabone iziga ezoneğa zenadu ezone e'e'a zamazeo radiu'ohe. Ze hağai sau'a 'aune hağaoga'e mene idağa, mazağa ze'e Badi'a ubugaubugano reiro.

¹⁰ E'e u'ano, eme iniu'e Badi'a ubugaubuga, ebu iniu'e Diabolo ubugaubuga rae deheru edere'ohe. Iniu hağai duduğa mene hağae'ete'e zu negoğa nabuga mene zamare borofe'ete'e vazega'e mene Badi'a ubuga.

Zamarotito'i

¹¹ Eme zamarotiti'uma. A'e zae'a gadaheganono'o igirote'e goe'a.

¹² Eme Kaino mene teigi'uma. Ani'e sau'a gağa, Satani mone vazega radu ane negoğa maro. Nougadu ani'a negoğa maro? Mazağa ane hağai'e sau'a, u negoğa hağai'e Badi'a ubumao duduğa.

¹³ Nego nabudi, raha azağani'a za he'ehe'ezo'idene, ago zaguzagano'i.

¹⁴ Eme'a runeono'o vaginadu gabone meirota'a'e eme edeğa, mazağa emeğe nego nabudi zamare borofe'ohe. Iniu negoğa nabuga mene zamare borofe'ete'e vazega'e ruga.

¹⁵ Iniu ane negoğa nabuga he'ehe'eze'ete'e vazega'e vase mau'ete'e vazega. Za'e edeğa, vase mau'ete'e vazega mazao gabone tuğutuğu'e o'o'a.

¹⁶ Keriso'a emeğe veize gaboneğa ahetro. 'Ougadu eme'a nougenouge vase zamare borofe'eta'a'e ederiro. E'ano'o eme zuni nego nabudi veize gabonefe aheti'uma.

¹⁷ Raha toheğa gehağa meirote'e vazegani'a negoğa nabuga mazao gau 'ahoga fereze'ete'e horone'e rehano, mene vetugazeadu mene danazine, ani'e Badi'a zamare borofe'ohe rae re'umahe?

¹⁸ Tahiatahi'a, eme hebe ga goere hina da'o mene zamarotiti'uma, rehano hağai'e hina zu hugano zamarotiti'uma.

¹⁹ 'Ougine, eme emeğe'a goere huga hegote'eta'a'e ederi'uma, ebu Badi'a ubumao mene rihau'ena'a, zama rogeğano eda'uma.

²⁰ Emeğe zama'a eme'e ve'oga rae reine zuni, eme mene riha'uma, mazağa Badi'a'e gihi'ağa zu zamafe ufeta vitinoga. Ani'e gau nidu'a edere'ohe.

²¹ Ege zamarone azağa, emeğe zama'a eme'e ve'oga rae mene reine, eme'e mene rihau'ena'a, Badi'a ubumao eda'uma.

²² Ebu eme'a nagini umide'ete'e ani mazaono'o hidi'uma, mazağa ane goro goe'a egohau'ohe zu ani matu'ohau'ete'e hağaiğa hağae'ohe.

²³ Ani goro goe'a'e 'ahi e'e: Ane Ubuga Iesu Keriso mazao fi'uma ebu ani'a goere riğa ifirote'e teige, nego nabudi zamarotiti'uma.

²⁴ Iniu Keriso goro goe'a egohau'ete'e azağa'e ani teite tiburanadu radiu'ohe zu ani'e zege teite tiburanadu radiu'ohe. Keriso'a emeğe teite tiburanadu radiu'eta'a'e ani'a rifirote'e Vineğa Zağoga u'ano edere'ohe.

4

Vine Zağoga zu Ġuriro Viga

¹ Ege zamarone azağa, "Badi'a Vine'e ege mazao," rae ra'ete'e azağa nidu'a ago mae gihizo'i. Zege goere'e Badi'a Vineono'o ga mene'e ederifine tuhuzo'i. Mazağa ġuriro peroveta azağa gehağani'a raha 'adao fureraro.

² Badi'a Vine'e iniu mazao radiu'eta'a'e 'ahige ederi'uma: Iniu Iesu Keriso'a ahirio arirote'e mae ġihine'ete'e azaġa nidu'a'e Badi'a Vine'e zeġe mazao radiu'ohe.

³ Rehano Iesu mene mae ġihine'ete'e vazegħa mazao Badi'a Vine'e o'o'a. 'Uguġa vazegħa vine'e Keriso agirohau'ohe. Za'e Keriso agirohau'ete'e vigani'a arite'e igiro. A'e amahi aradu izidi raha 'adao radiu'ohe.

⁴ Tahi'atahi'a, za'e Badi'a mone azaġa, ebu ġuriro peroveta azaġa raharahaziro. Mazaġa zae teite tiburanadu ġabode radiu'ete'e Badi'aġa Viga'e raha 'adi viga ufeta vitine ġihi'aġa.

⁵ Ġuriro peroveta azaġa'e raha mone azaġa, e'ano'o raha ġauġa moneo ġoere'ohe zu raha azaġani'a zeġe ġoere igi'ohe.

⁶ Rehano eme'e Badi'a mone azaġa. Iniu Badi'a edere'ete'e vazegħa'e emeġe ġoere igi'ohe. Rehano Badi'a mene mone vazegħa'e emeġe ġoere mene igi'ohe. E'ano'o eme edegħa, nagini'e ġoere huga ihofe'ete'e Viga zu nagini'e ġuriro viga.

Badi'a'a Eme Zamare Borofe'ete'e teige Zamarotito'i

⁷ Eġe zamarone azaġa, eme zamarotitihi, mazaġa Badi'a'a danafadu eme zamarotitoga'e idaġa. Vaze zamare borofe'ete'e azaġa nidu'a'e Badi'a ubugaubuga, ebu Badi'a edegħa.

⁸ Vaze mene zamare borofe'ete'e vazegħa'e Badi'a aġu'a, mazaġa Badi'a'e vase zamare borofe'ete'e Badi'aġa.

⁹ Badi'a'a eme zamare borofe'ete'e emeġe mazao 'ahige fureniro: Ani'a ane Ubuga tibuhuga raha 'adao tuġuniro. Ubuga u'ano, eme'e ġabode radiu'ohe.

¹⁰ Zamarone huga'e 'ahi e'e: Eme'e Badi'a mene zamare borofiro, rehano Badi'a'a emeġe zamare borofiro, ebu emeġe haġai sau'a rae modadu ġabofoga veize ane Ubuga tuġunadu dibu'iro.

¹¹ Eġe zamarone azaġa, Badi'a'a eme 'ouge ufeta zamare borofiro 'ahine, eme zuni zamarotiti'uma.

¹² Vazeni 'ahogani'a Badi'a mene horoniro. Rehano eme'a zamarotite'ete'ea Badi'a'a emeġe teite tiburanadu radiu'ohe. Ebu Badi'a'a emeġe zamare borofe'ete'e teige, eme'a zamafe nidu'a hina hube hune vase zamare borofoga'e idaġa.

¹³ Eme edegħa, Badi'a'a ane Vine rifirote'e u'ano, eme'e Badi'a teite tiburanadu radiu'ohe zu ani'e emeġe teite tiburanadu radiu'ohe.

¹⁴ Mogani'a ane Ubuga'e raha azaġa ġabozite'e vazegħano reifine tuġuniro. Eme e'e horoniro zu rae furene'ohe.

¹⁵ Iniu'a Iesu'e Badi'a Ubuga rae mae ġihine'ete'e vazegħa teite Badi'a'a tiburanadu radiu'ohe, zu ani'e Badi'a teite tiburanadu radiu'ohe.

¹⁶ Eme'e Badi'a'a emeġe zamare borofe'eta'a'e edere'ohe zu mae ġihine'ohe.

Badi'a'e vase zamare borofe'ete'e Badi'aġa. Iniu vase zamare borofe'ena'a, radiu'ete'e vazegħa'e Badi'a teite tiburanadu radiu'ohe, zu Badi'a'a ani teite tiburanadu radiu'ohe.

¹⁷ Eme'a zamarotite'ete'e ibiġano, zamafe nidu'a hina hube hune vase zamare borofoga'e idaġa. 'Ougadu Badi'a kota madaġano eme'e mene rihau'ena'a, ani ubumao eda'uma, mazaġa Iesu'a haġairote'e teige eme zuni raha 'adao 'ouge haġae radiu'ohe.

¹⁸ Eme'a Badi'a zamare borofadu ani mene rihone'ohe. Hube hune ani zamare borofadu riho mae vaġine'ohe. Vaze'a ani mazaono'o aduga hidi'uma radu rihau'ohe. Rihau'ete'e vazegħa'e zamaġa nidu'a hina Badi'a hube hune mene zamare'ohe.

¹⁹ Badi'a'a ibite geno emeḡe zamare borofiro 'ahine, eme Badi'a zu vase zamare borofe'ohe.

²⁰ Vaze 'ahogani'a, "E Badi'a zamare borofe'ohe," rae raena'a, ane negoḡa nabuga he'ehe'ezine, ani'e ḡuriro vazega. Horoze'ete'e negoḡa nabuga mene zamare borofe'ete'e vazega'e mene horone'ete'e Badi'aḡa zamare borofoga mene idaḡa.

²¹ Eme'a Badi'a mazaono'o meirote'e goroḡa ḡoe'a'e 'ahi e'e: Iniu'a Badi'a zamare borofe'ete'e vazega'e ane negoḡa nabuga zuni zamare borofi'uma.

5

Iesu'e Badi'a Ubuga rae mae ḡihine'ete'e Azaḡa

¹ Iniu Iesu'e Keriso rae mae ḡihine'ete'e azaḡa nidu'a'e Badi'a ubugaubuga. Iniu moga zamare borofe'ete'e vazega'e moga ubuga zuni zamare borofe'ohe.

² Eme Badi'a zamare borofe'etene zu ane goro ḡoe'a egohau'etene, eme'a Badi'a ubugaubuga zamare borofe'eta'a'e edega.

³ Badi'a zamare borofe'ete'e ibiḡa'e ane goro ḡoe'a egohau'ete'e ra'ohe. Ane goro ḡoe'a egohanoga'e mene riḡa.

⁴ Badi'a ubuga nidu'a'e raha ḡauḡa raharahane'ohe. Eme'a fie'ete'e u'ano, eme'e raha ḡauḡa raharahane'ohe.

⁵ Raha ḡauḡa raharahane'ete'e vazega'e iniu? A'e, "Iesu'e Badi'a Ubuga," rae mae ḡihine'ete'e vazega da'o.

Iesu Keriso'e Badi'a Ubuga rae Fureniro

⁶ Iesu Keriso'e vu zu ru hina arirote'e vazega. Ani'e vu hina babatiso meiro zu ruḡa be'unadu rudaro. Ani'e mene vu hina da'o ariro, rehano vu zu ru hina ariro. Ebu Vine Zaḡoḡani'a ani'e Badi'a Ubuga rae furene'ohe, mazaḡa Vine Zaḡoḡa'e hugano ḡoere'ohe.

⁷ Iesu'e Badi'a Ubuga rae furene'ete'e ḡauḡa'e uḡidu.

⁸ A'e, Vine Zaḡoḡa zu vu ebu ru. Uḡidu a'e Iesu moneo ḡoere idane rae furene'ohe.

⁹ Eme vase'a rae furene'ete'e ḡoe'a mae ḡihine'ohe. Rehano Badi'a'a rae furene'ete'e ḡoe'a'e ufeta ḡihi'aḡa. Badi'a'a ane Ubuga moneo rae fureniro.

¹⁰ Iniu Badi'a Ubuga mazao fie'ete'e vazega'e Badi'a'a rae furenirote'e ḡoe'a ane zamao e'e. Iniu Badi'a mazao mene fie'ete'e vazega'e, "Badi'a'e ḡuriro Badi'aḡa," rae huniro, mazaḡa ani Badi'a'a ane Ubuga moneo rae furenirote'e ḡoe'a mene mae ḡihiniro.

¹¹ Badi'a'a rae furenirota'a'e 'ahi e'e: Ani'a ḡabone tuḡutuḡu rifiro ebu e'e ḡaboneḡa'e ane Ubuga zamaḡano radiu'ohe.

¹² Iniu Ubuga mae ḡihine'ete'e vazega'e ḡaboneḡeta, u iniu Badi'a Ubuga mene mae ḡihine'ete'e vazega mazao'e ḡabone o'o'a.

Ḡabone Tuḡutuḡu

¹³ Za'e Badi'a Ubuga mazao fie'ete'e azaḡa. E zae veize 'ahi mirihe'ohe. Ḡabone tuḡutuḡu zae'a meirota'a'e zae'a ederifine so'a 'ahi mirihe'ohe.

¹⁴ Eme'a mene rihau'ena'a, Badi'a vaḡe oname'ohe. Mazaḡa ani urao eme'a nagini umidine ani'a emeḡe uminone igi'uma rae edere hune'ohe.

¹⁵ Eme'a nagini umide'ete'e Badi'a'a igi'ohe. E'e ederine, ani mazao nagini umidirote'e eme'a hidite'e zuni ederi'uma.

¹⁶ Iniu negoḡani'a haḡai sau'a haḡae'ete'e horone'etene, haḡai sau'a e'e'a ani runeo mene tutuni'uma rae ro'idene, Badi'a mazao kurano'i. 'Ougine, Badi'a'a runeo tutuze'ete'e haḡaiḡa sau'a mene haḡae'ete'e azaḡa

ḡabozi'uma. U runeo tutuze'ete'e haḡaiḡa sau'a'e e'e. E haḡai sau'a 'uguḡa u'ano kurano'i rae mene ra'ohe.

¹⁷ Haḡai ve'oḡa nidu'a'e haḡai sau'a. Rehano runeo mene tutuze'ete'e haḡaiḡa sau'a zuni e'e.

¹⁸ Eme edeḡa, Badi'a ubuga nidu'a'e haḡai sau'a mene 'aune haḡae'ohe. Badi'a Ubugani'a ze bire'ete'e u'ano sau'a ḡauḡa, Satani'a ze sausauga'e mene idaḡa.

¹⁹ Eme edeḡa, eme'e Badi'a ubugaubuga ebu raha 'ahi nidu'a'e sau'a ḡauḡa Satani'a zuhi'azi'ohe.

²⁰ Zuni eme edeḡa, Badi'a Ubuga'e aradu zamarone manoḡa rifiro. 'Ougadu emeḡe'a Badi'a huga edere'ohe. Eme'e Badi'a huga teite tiburanadu radiu'ohe ebu Ubuga Iesu Keriso teite zuni tiburanadu radiu'ohe. Keriso'e Badi'a huga zu ḡabone tuḡutuḡu.

²¹ Tahi'atahi'a, ḡuriro badi'aḡa mazaono'o vaḡino'i.

2Ioane Ioane'a Mirihirote'e So'ağa Aheuğa Ihore Ğoe'a

So'a 'ahi'e Ioane'a mirihirote'e so'ağa aheuğa. Ani'e Iesu tahi'a gaubanana aheu fare bo'ağano tahi'a 'ahoga. Ani'a roğae boro 'ahoga zu ane ubugaubuga veize so'a 'ahi mirihiro. Roğae boro zu ane ubugaubuga'e ekalesiao idaziro. Ioane'e ane'a bare ekalesia ibitozi'ete'e vazega rae reiro. Ani'a so'a 'ahi zamağano nabudi zamarotiti'uma zu ğuriro ihore azağa ihoreze mene mae ğihini'uma rae ihoziro.

¹ Ege Ioane'e ekalesia ibitozi'ete'e vazega 'ahoga. E Badi'a'a ohotirote'e roğaeğa boro zu ane ubugaubuga* veize so'a 'ahi mirihe'ohe. E za hube hune zamare borofe'ohe. Mene ege da'o, rehano ğoere huga edere'ete'e azağa nidu'a za zamare borofe'ohe.

² Mazağa ğoere huga a'e emeğe zamao radiu'ohe ebu emeğe teite radiu tuğutuği'uma.

³ Badi'a emeğe Mama zu Moga Ubuga Iesu Keriso'a ğoere hugano zu emeğe zamare borofe'ete'e zamağano manoga, vetuğa zu zama rogeğa rifi'eno'i.

Ğoere Huga zu Zamarone

⁴ Ğae ubugo bo'ağano nu'a Badi'a'a rifrote'e goroğa ğoe'a idunağano ğoere hugano radiu'ohe. E ze horozadu matu'e rudaro.

⁵ Roğae boro, e izidi emeğe nidu'a zamarotitihi rae umi'e'ohe. E goro ğoe'a iziga ğae veize mene mirihe'ohe, rehano ğadaheğano emeğe'a meirote'e goroğa ğoe'a mirihe'ohe.

⁶ Zamarotite'eta'a'e Badi'a goro ğoe'a hegote radiu oname'ete'e ra'ohe. Badi'a goro ğoe'a'e ğadaheğano za igirote'e idunağano zamarotite'ena'a radiu oname'ete'e ra'ohe.

⁷ So'oso'o azağa ğehağani'a raha 'ahao fureraro. Ze'e Iesu Keriso'a ahirio arirota'a'e mene mae ğihine'ohe. Vaze 'uguğa'e so'oso'o vazega zu Keriso aghrohau'ete'e vazega.

⁸ Za eme'a gauadu hudarota'a'e ago ağutano'i, rehano Badi'a mazaono'o naeğa nidu'a hidifine zae'a bare tohutoho'i.

⁹ Iniu ufeta ibite onamadu Keriso ihore zamağano mene radiu'ete'e vazega'e ane mazao Badi'a o'o'a. Iniu Keriso ihore zamağano radiu'ete'e vazega'e Moga zu Ubuga'e ane teite radiu'ohe.

¹⁰ Iniu'a zae vağe amadu ihore 'ahi mene haramo'idene, ani zae neo ago mae zouno'i zu ago mae matu'e ğihino'i.

¹¹ Iniu vase e'e mae matu'e zoun'e'ete'e vazega'e vase e'e teite gau sau'a tiburru hağae'ete'e heuğa.

Uhiu Ğoe'a Ğonaga

¹² E zae veize mirihite'e ğoe'a'e ğehağa rehano, so'ao ğoerehe nidu'a mirihoga'e mene urate'ohe. U eme matu'e rudanoga veize e zae vağe amadu eme ğiatite'ena'a, ğoeroga urate'ohe.

¹³ Badi'a'a ohotirote'e negoğ obugaubugani'a† uhiu ğoe'a ğae mazao tuğure'ohe.

* **1:1 1:1** Roğae boro zu ubugaubuga'e ekalesia 'ahoga zu e'e ekalesia azağa nidu'a rae idaziro.

† **1:13 1:13** Negoğ obugaubuga'e ekalesia 'ahoga azağa rae idaziro.

3Ioane Ioane'a Mirihirote'e So'ağa Uğiduğa Ihore Ğoe'a

So'a 'ahi'e Ioane'a mirihirote'e so'ağa uğiduğa. Ani'e Iesu tahi'a gaubanana aheu fare bo'ağano tahi'a 'ahoga. So'a 'ahi'e ane vase 'ahoga, niğa Gaio veize mirihiro. Ioane'a Gaio niguniro, mazağa Gaio'e ekalesia azağa danazinu. U vase 'ahoga niğa Dioterefe, ane hağai sau'a rae fureniro, mazağa ani'e ekalesia aduga ziniro.

¹ Ekalesia ibitozi'ete'e vazega, ege Ioane'a ege zamarone vazega Gaio veize so'a 'ahi mirihe'ohe. E ga hube hune zamare borofe'ohe.

² Ege zamarone vazega, ga vine moneo manoga rae ra'ete'e teige, gauço nidu'a faine duroga zu ahi'o manoga rouga veize e kurau'ohe.

³ Ekalesia azağa nu'a aradu gae'a goere hugano radiu'ete'e teige, goere huga idunağano zama nidu'a hina hağae'ete'e rae fureniro. E'ano'o e matu'e rudaro.

⁴ Tahi'ahe'a goere huga idunağano radiu oname'ete'e hariğa igi'etene, e matu'e'ohe. Matu'u 'ahi vitine'ete'e matu'uğa 'ahoga'e o'o'a.

Gaio Niguniro

⁵ Ege zamarone vazega, ga'e mene gae ekalesia nego nabudi veize da'o, rehano avo'a ekalesia nego nabudi veize zuni zamağano nidu'a hina gaue'ohe.

⁶ Ze ekalesia azağa ubumao zae'a ze zamare borofe'ete'e rae fureniro. Ğa Badi'a'a matu'e'ete'e ibiğano ze danazadu tuğuzine, manoga.

⁷ Mazağa ze'e Keriso veize harame ragavinu zu mene fie'ete'e azağa mazaono'o gauni 'ahoga mene meiro.

⁸ E'ano'o eme'e vase 'uguğa danaze huni'uma. E'e ibiğano emeğe nidu'a goere huga veize tiburru gau'i'uma.

Dioterefe zu Demetirio

⁹ E e'ea radiu'ete'e ekalesiağa azağa veize so'a 'ahoga mirihe tuğuriro. Rehano zege bo'ağano ibitihi rae ra'ete'e vazega, Dioterefe'a eme mene mae ğihifiro.

¹⁰ E amine, ani'a hağae'ete'e hağaiğa rae furen'i'uma. Ani'e goere sau'a hina emeğe rae sausaufe'ohe. E'e da'o'e mene idağa radu ani ekalesia azağa 'ahoga'ahoga zuni mene mae zouze'ohe, ebu ze mae zouzihi rae ra'ete'e azağa zuni 'ue'ohe zu ekalesia mazaono'o mae buze'ohe.

¹¹ Ege zamarone vazega, hağai sau'a ago hegoto'i, rehano hağai manoga hegoto'i. Iniu hağai manoga hağae'ete'e vazega'e Badi'a mone vazega, u iniu hağai sau'a hağae'ete'e vazega'e Badi'a ağu'a.

¹² Vaze nidu'a Demetirio'e vase manoga rae ra'ohe. Ebu ani'a goere huga hegote radiu'ete'e'a zuni ani'e vase manoga rae ihofe'ohe. Eme zuni ani'e manoga rae ra'ohe. Ğa edeğa, eme'a rae furene'ete'e goe'a'e huga.

Uhiu Ğoe'a Ğonaga

¹³ E gae veize mirihite'e goe'a'e ğehağa rehano, so'ao goerehe nidu'a mirihoga'e mene urate'ohe.

¹⁴ E ga ğarihe ğia'ihhi ra'ohe. 'Ougine emenane ğiatite'ena'a, goeri'uma.

¹⁵ Zama roḡeḡa'e ḡae mazao radiu'eno'i. Emeḡe vaze'a 'ahaono'o ḡae mazao uhiu ḡoe'a tuḡure'ohe. De'ea emeḡe nego nabudi tibatiba mazao emeḡe uhiu ḡoe'a ihozo'i.

Iuda

Ekalesia veize Iuda'a Mirihirote'e So'ağa

Ihore Ġoe'a

So'a 'ahi'e Iuda'a ekalesia veize mirihiro. Ani'e Iesu negoğa 'ahoga. So'a 'ahi'e ġuriro ihore azağa'e ve'oğa rae ihozifine mirihiro. Ze zeġe'a bare Iesu mazao fie'ete'e azağa rae fureniro rehano, ekalesia azağa so'ozadu ve'oze tutuziro. E'ano'o Iuda'a ekalesia azağa mazao ġuriro ihore azağa ihoreze mene hegoti'uma rae ihoziro, zu ekalesia azaġani'a fie'eta'a'e mene modi'uma rae inaraziro. So'a 'ahi ġoe'a'e Petero'a mirihirote'e so'ağa aheuğa heuğa.

¹ Eġe, Iuda'e Iesu Keriso tuġure vazegħa zu Iakobo negoğa. Badi'a'a huzirote'e azağa, zae mazao e so'a 'ahi mirihe'ohe. Za'e Badi'a emeġe Mama'a zamare borofe'ete'e zu Iesu Keriso'a bire'ete'e azağa.

² Badi'a'a vetuġazi'eno'i, ebu zama roġegħa zu zamaroneġa borofe zini'eno'i.

Ġuriro Ihore Azağa

³ Eġe zamarone nabudi, Badi'a'a emeġe nidu'a ġabofirote'e moneo zae veize e'a so'a 'ahoga mirihihi rae inarinu. Badi'a'a ane mone azağa ġae tiba zinirote'e ihoreġa huga zae'a mae ġihine'ohe. E'ano'o zae'a mae ġihine'ete'e ihoreġa huga ufeta obone giganoga veize eġe'a inarazihi radu so'a 'ahi izidi mirihi'uma rae zamariro.

⁴ Mazağa vase nu'a zae bo'aġano 'u'uru diuġiro. Ze'e Badi'a mene gubane'ete'e azağa. Ze'e emeġe Badi'a'a rifirote'e manohugaġa ġihunadu sau'a nunu haġae radiu'ohe. Ebu ze Iesu Keriso'e mene emeġe zuhi'afi'ete'e vazegħa tibuhuga zu mene emeġe Zuhi'a Boro ra'ohe. Ze'a haġaize sau'a naegħa hide'ete'e moneo'e Buka Zaġoġano amahi mirihiro.

⁵ Za'e hari 'ahi nidu'a amahi ederiro, rehano eġe'a bare edemazoga veize zi'ohe. Zuhi'a Boro'a Isaraela azağa Izipi haba'anono'o ġae tiba mae vaġizadu ġaboziro, rehano vesu'u ani mazao mene firote'e azağa ruiziro.

⁶ Ebu Badi'a tuġure viga nu'e Badi'a'a zinirote'e iġuriġa inaraġano mene radadu radoneze manoġa mode vaġiniro. E'ano'o ze Mada Boro madaġano kotao ohozifine, Badi'a'a ze radiu tuġutuġu auriġa miniġa hina faine batuzadu uzabo zamaġano oboze tiro onamo radiu tuġutuġu.

⁷ Ebu zeġe haġai sau'a teige, Sodoma ebu Gomora azağa zu zeġe ne uhigauhiġa azaġani'a daro fu'a haġaiġa haġairo, ebu mene haġae hunite'e daroġa nunu ibiġano haġairo. E'ano'o Badi'a'a ire roga hina ze ruiziro. 'Ougadu sau'a azağa'e radiu tuġutuġu ire rogao gigi'a boro hidi'uma rae vase ihoziro.

⁸ E'e teige, zae bo'aġano 'u'uru diuġirote'e azaġani'a zeġe zuni iġunao Badi'a'a ihoze'ohe rae ra'ohe. Ze ahiri ura idunaġano haġai sau'a haġadu zeġe'a bare ahirize torane'ohe. Ze Badi'a'e zeġe Zuhi'a Boro rae ra'ete'e hezahohau'ohe zu Badi'a tuġure viga rae sausaue'ohe.

⁹ Rehano Badi'a tuġure viga ġihi'aġa, Mikaela'a Mose rune ahi'a'e iniu'a meite'e moneo Diabolo teite rotetirotene, ani Diabolo mene rae sausauniro zu Diabolo'e ve'oğa rae mene roniro. Rehano 'ahige da'o reiro, "Zuhi'a Boro'a roġadi'uma!"

¹⁰ Rehano zae bo'aġano diuġadu ġurire ihoze'ete'e azaġani'a ze mene edere'ete'e ġauġa rae sausaune'ohe. Ze'e butu maniġa teige nagini'e

duduḡa ga ve'oḡa'e mene edeḡa, e'ano'o zamaroneze o'o'a radu ahiri ura da'o haḡaihi rae ra'ohe. E'e u'ano, zama 'uguḡani'a ze ruizi'uma.

¹¹ Ġuriro ihore azaḡa'e aduga boro hidi'uma! Ze'e Kaino haḡai sau'a ibiḡa hegotiro zu hadi u'a Balama'a haḡairote'e haḡaiḡa ve'oḡano[☆] dure ḡuriro, ebu Kora teiḡe,[☆] Badi'a agirohanadu Badi'a'a ze ruiziro.

¹² Ġuriro ihore azaḡa'e zae matu'u ogomuḡa madaḡa toranadu sausaune'ohe. Ze mamoe mene faine ḡubuze'ete'e azaḡa teiḡe, mene mazagaroze'ena'a, zeḡe bare ḡubuze'ohe. Ebu ze'e irugu o'o'a ḡozeḡa^{*} 'ahine, zavar'a zaidanadu oname onae'ohe. Ze'e rogoe'ete'e madaḡano mene rogoe'ete'e ireḡa. A'e hube hune taiga hufuradu rorarote'e ireḡa.

¹³ Ze'e, davara sa'uḡa boro'a busuruḡa toraga haḡae'ete'e teiḡe, mazaraga haḡaiḡa haḡae'ohe. Ze'e ibi duduḡa modadu ve'oru ragave tauḡe'ete'e buzuvaḡa. Badi'a'a zeḡe veize radiu tuḡutuḡu uzabo ḡiḡi'aḡa ruhibe tiro.

¹⁴ Enoka'e Adamuono'o fu'o aheuḡa fare mariga. Ani'a ḡuriro ihore azaḡa moneo Badi'a ḡoere 'ahige rae fureniro, "Ġiano'i, Zuhi'a Boro'a ane tuḡure viga zaḡoḡa ḡehaḡa bagaḡa teite ari'uma.

¹⁵ Ani'a arine, vase nidu'a kotazi'uma. Ebu Badi'a mene gubane'ete'e azaḡani'a ani mene gubane'ete'e haḡaiḡa haḡairote'e u'ano aduga zini'uma, zu Badi'a mene gubane'ete'e sau'a azaḡani'a Badi'a agirohau'ena'a rae sausaunirote'e ḡoe'a nidu'a u'ano aduga zini'uma."

¹⁶ 'Ahi azaḡa'e iḡaiḡa debaze'ohe zu maḡunozi'ohe, ebu ze zeḡe urao haḡai sau'a hegote'ohe. Ze zeḡe'a bare nize mae ite'ohe, ebu vase mazaono'o manōḡa nu mouga radu so'oze niguze'ohe.

Iradugu Riḡa zu Ihore Ḡoe'a

¹⁷ Eḡe zamarone nabudi, Zuhi'a Boro Iesu keriso apostolo azaḡani'a zama moneo ibite zirote'e ḡoe'a zamaro'i.

¹⁸ Ze 'ahige rae ziro, "Mada ḡonagano Badi'a zu za eḡofozi'ete'e azaḡani'a furera'uma. Ze Badi'a mene gubane'ena'a, zeḡe ura da'o haḡaihi radu e'e hegote haḡai'uma."

¹⁹ Ze'a zae bo'aḡano diuḡadu rovoze'ohe. Ze zeḡe ura idunaḡano ahiri haḡaiḡa da'o hegote'ohe zu Badi'a Vine'e zamazeo o'o'a.

²⁰ Rehano eḡe zamarone nego nabudi, za zae'a mae ḡihine'ete'e ihoreḡa huga obone gigane'ena'a, zae'a bare edau inaratito'i ebu Vine Zaḡoḡa inaraḡano kurano'i.

²¹ Zae ḡabone zamaḡano Badi'a'a za zamare borofe'ete'e mae ḡihine'ena'a, ḡae'a bare edau gigarano'i. Ebu emeḡe Zuhi'a Boro Iesu Keriso'a zae vetuḡazeadu ḡabone tuḡutuḡu zenoga guhine rado'i.

²² Ebu ihore huga moneo 'ada'adaze'ete'e azaḡa vetuḡazo'i.

²³ Ire rogao radiu'ete'e azaḡa mae rehazadu ḡabozo'i. Ebu haḡai sau'a haḡae'ete'e azaḡa vetuḡazo'i. Rehano za'a zeḡe teiḡe haḡai sau'a haḡaoga rihone'ena'a, zae'a bare tohutoho'i. Zeḡe haḡai sau'a u'ano toranirote'e dabuḡa zuni he'ehe'ene'ete'e teiḡe, haḡaize sau'a he'ehe'ene'eno'i.

Badi'a Nigunihi

²⁴ Badi'a'e zae'a mene uitifine biroga'e idaḡa. Ebu za zamazadu Badi'a ḡihi'aḡa, ane ubumao tutuze onaoga'e idaḡa. Badi'a'a ane ubumao za'e ve'oḡani 'ahoga o'o'a rae zeadu za'e matu'e ruda'uma.

²⁵ Ani'e emeḡe ḡabofirote'e Badi'aḡa tibuhuga ḡihi'aḡa hune zu ḡiḡi'aḡa boro. Ani'e emeḡe zuhi'afi'ete'e Badi'aḡa. Emeḡe Zuhi'a Boro Iesu Keriso

[☆] **1:11 1:11** Naba 31:16

[☆] **1:11 1:11** Naba 16:1-35

^{*} **1:12 1:12** Iuda azaḡa'e vu mouga veize

ḡoze iruguḡeta uratiro.

niḡano Badi'a nigunihi, 'izema mada ḡadaheḡanono'o onao izidi, onamo radiu tuḡutuḡu! Amen.

Irina rae Fureniro Iesu'a Irina rae Furenirote'e Goe'a Ihore Goe'a

So'a 'ahi'e Ioane'a Patamo 'umuğa 'ahogano mirihiro. Ani'e Iesu tahi'a gaubanana aheu fare bo'ağano tahi'a 'ahoga. Iesu'a Ioane ahiri ra'aga iğunağano zazore moneo nagini'a fureratite'e moneo irina ihonirota'a'e Ioane'a mirihiro. Ioane madağano ekalesia azağa'e Iesu mazao firo 'ahine aduga boro hidinu, e'ano'o so'a 'ahi hina ze inarazihi rae reiro. So'a 'ahi'e aduga boro zamağano zuni zamaze obone giganadu manohuga hidite'e moneo ihoziro ebu nougenouge zeğe bare ruhibite'e moneo gōreziro. Ebu mada gōnagano Iesu'a bare aradu agire azağa zu Satani ruize hunite'e rae fureniro. Fie gigaru'ete'e azağa'e adure iziga zu raha iziga diuğadu Badi'a teite radi'uma onamo tuğutuğu rae ihoziro. So'a 'ahi'e hari idaidağa nunu zu vine goe'a nunu hina mirihiro 'ahine, e'e huga nidu'a ederoga'e riga.

Goere Gadaheğa

¹ Buka 'ahi'e Iesu Keriso'a irina rae furenirote'e goe'a. A'e nagini'a nariga fureru hunite'e moneo Badi'a tuğure azağa ihozoga veize Badi'a'a Keriso harote'e goe'a. Ebu Keriso'a ane tuğure viga'e ane tuğure vazega Ioane vağe tuğunadu e'e goe'a ihoniro.

² Ege, Ioane'a horonirote'e gauga nidu'a rae fureniro. A'e Badi'a goere zu Iesu Keriso'a rae furenirote'e goe'a.

³ Irina rae furenirote'e goe'a 'ahi me'ode'ete'e vazega'e manohuga hide'ohe. Iniu e'e goe'a igi'ete'e zu buka 'ahi zamağano mirihirote'e goe'a egohau'ete'e azağa'e manohuga hide'ohe, mazağa e'e goe'ani'a hugano fureratite'e madağa'e haniteha.

Dubu Fu'o Aheu Fare mazao Uhiu Goe'a Tuğuriro

⁴ Ege, Ioane'a Asia haba'ano dubu fu'o aheu fare veize so'a 'ahi mirihe'ohe.

Izidi radiu'ete'e zu ibite radirote'e ebu vesu'u arite'e Badi'ağa mazaono'o, ebu ani kini ehoro iğu'a zamao radiu'ete'e viga fu'o aheu fare* mazaono'o,

⁵ ebu Iesu Keriso mazaono'o manoğa zu zama rogeğa zae mazao radiu'eno'i. Iesu'e zamağa nidu'a hina goere huga rae furene'ete'e vazega, zu rune azağa bo'ağano bare gabodirote'e vazega ibi'a, zu raha kiniğakiniğa zuhi'azi'ete'e vazega.

Iesu Keriso'e emeğe zamare borofe'ohe, ebu ruğa hina hağaiife sau'anono'o bohafe vağifiro.

⁶ Ani'a eme'e Badi'a'a zuhi'azi'ete'e azağano ohofiro zu Moga Badi'a veize gaue'ete'e dibu'o azağano ohofiro. Ani niğa gihi'ağa zu gigi'ağa'e radiu tuğutuğu! Amen.

⁷ Giano'i, ani'e goze hina are'ohe.

Vaze nidu'a ubumaze hina ani horoni'uma,
ebu ani gounirote'e azağa zuni horoni'uma.

Rahao haba'ahaba'a azağa nidu'a ani horonadu niau goinahi'uma.
'Uguğani'a hube hune furera'uma. Amen.

* **1:4 1:4** Viga fu'o aheu fare'e Vine Zağoga inarağa boro rae idaniro.

⁸ Zuhi'a Boro Badi'a Gigi'aḡani'a 'ahige ra'ohe, "E'e Alefa zu Omega."† Ani'e izidi radiu'ete'e zu ibite radirote'e ebu vesu'u arite'e Badi'aḡa.

Iesu'a Ioane mazao Fureraro

⁹ Eḡe, Ioane'e zae nego. Iesu u'ano e zae teite aduga hide'ohe, ebu Iesu'a zuhi'afi'ete'e zamaḡano zae teite tibururu radiu'ohe, ebu zae teite zamahe obone gigane hune'ohe. E Badi'a ḡoere zu Iesu'a rae furenirote'e ḡoe'a haramiro 'ahine, vase'a obohe teadu Patamo 'umuḡano tuḡuhiro.

¹⁰ Zuhi'a Boro Madaḡano‡ Vine Zaḡoḡani'a eḡe rana radirote'ea, eḡe ḡaruna ago boro 'ahoga bigoro agoḡa teige igiro.

¹¹ Ago e'e'a 'ahige rae reiro, "Ḡae'a horonate'e ḡauḡa bukao miriho'i, ebu mirihirote'e bukaḡa ne boro fu'o aheu fare zamaḡano dubu fu'o aheu fare mazao tuḡuro'i. Ne boroboro a'e Efeso, Semurana, Peregamo, Tuatira, Sadesi, Filadelefla ebu Laodikea."

¹² E'ano'o e iniu'a ḡoere'eta'a'e ederihiradu tehiro. E'a tehirotene, golo hina haḡairote'e ihureḡa odaḡa fu'o aheu fare horoniro.

¹³ Ebu ihure odaḡa nemaḡano Vaze Ubuga heuḡa 'ahoga horoniro. Ani'e dabua faḡa ovore oda ḡonaga vidaro zu golo hina haḡairote'e minigā u'uniḡano utiro.

¹⁴ Ani vadini iguḡa'e mamoe iguḡa zu ḡoze heuḡa 'uruḡa. Ani ubuma'e ire roga duhuḡa heuḡa.

¹⁵ Ani oda'e kopa ire rogao kanimaranadu vevenirote'e teige vazavaza-hiro. Ani ago'e vu boro ḡuhiḡani'a noau'ete'e teigiro.

¹⁶ Ani buzuva fu'o aheu fare eda'e 'evo'ano oboniro, ebu benisi e'aḡa aheu'a hebe'anono'o bua ariro. Ebu ani iraga'e mada'a ḡihau hiau'ete'e teigiro.

¹⁷ Ani horonirotene, e rune vazegā teige odaḡa babaḡano higau bauriro. 'Ougirotene, ani'a eda'e 'evo'a eḡe rana teadu 'ahige rae reiro, "Ago rihano'i. E'e ḡadaheḡa zu ḡonaga.

¹⁸ E'e radiu'ete'e vazegā. E'e ibite rudaro rehano, ḡiano'i, e'e radiu tuḡutuḡu. E vase runeo mae tuḡuzite'e ibihetaḡa kiḡa meiro ebu rune azaḡa haba\$ zuhi'ani'ohe.

¹⁹ E'ano'o ḡae'a horonate'e ḡauḡa miriho'i. Izidi fureru'ete'e ebu vesu'u fureratite'e ḡauḡa nidu'a horonadu miriho'i.

²⁰ Ḡae'a eḡe eda'e 'evo'ano buzuva fu'o aheu fare ebu golo hina haḡairote'e ihureḡa odaḡa fu'o aheu fare horoniro. E'e huga 'u'uruḡa'e 'ahi e'e: Buzuva fu'o aheu fare'e dubu fu'o aheu fare ibitozi'ete'e tuḡureḡa vigaviga,* ebu ihure odaḡa fu'o aheu fare'e dubu fu'o aheu fare."

2

Efeso Ekalesia Zirote'e Ḡoe'a

¹ Keriso'a eḡe mazao 'ahige rae reiro, "Efeso ekalesia ibitozi'ete'e tuḡureḡa viga* veize 'ahige miriho'i:

'Buzuva fu'o aheu fare eda'e 'evo'ano obonirote'e ebu golo hina haḡairote'e ihureḡa odaḡa fu'o aheu fare bo'aḡano ragave'ete'e vazegani'a 'ahige ra'ohe:

² Efeso ekalesia, e za'a nagini haḡairote'e, zu inare gauirote'e, zu zamaze obone giganirota'a'e edegā. Ebu e zae'a sau'a azaḡa mae ḡihizoga mene

† 1:8 1:8 Giriki ḡoe'a ibi'a zu ḡonaga. Huga'e Ḡadaheḡa zu Ḡonaga'. ‡ 1:10 1:10 Iesu'a bare ḡabodirote'e madaḡa. Izidi'e mada ibi'a, Sunday. § 1:18 1:18 Hadesi * 1:20 1:20 ekalesia ibitozi'ete'e azaḡa * 2:1 2:1 ekalesia ibitozi'ete'e vazegā

idağa rae ra'eta'a'e edeğa. Ebu zae'a mene apostolo azağa'e ze zeğe'a bare apostolo azağa rae furene'ete'e faine udahadu ze'e ġuriro azağa rae furenirota'a'e zuni edeğa.

³ Ebu zae'a zamaze obone giganirote'e, zu eġe veize aduga hidadu zamaze rinedirote'e, ebu mene zorenirota'a'e e edeğa.

⁴ Rehano e'e ġau 'ahoga moneo zae roze'ohe. Za'a ġadaheġano eġe zu vaze zamare borofiro, rehano izidi'e 'uguğa zamaroneğa mae modiro.

⁵ E'ano'o za noumano'o uite buarota'a'e zamaro'i. Ġihuro'i ebu za'a ġadaheġano haġaidote'e haġaiğa haġao'i. Mene 'ouġine zu mene ġihurine, eġe'a zae vaġe amadu zae ihure odağa'e iġu'anono'o mae vaġini'uma.

⁶ U 'ahi'e zae'a faine haġae'ete'e haġaiğa: Za ġuriro ihore vazeğa, niğa Nikolaita hegote'ete'e azağa duġuru'a haġae'ete'e haġaiğa he'ehe'ene'ohe. Eġe zuni haġaize he'ehe'ene'ohe.

⁷ Iniu teġaġota ro'idene, Vine Zaġoġani'a ekalesia nidu'a mazao ġoere'ete'e ego'i. Eġe'a iniu sau'a ġauġa raharahane'ete'e azağa'e Badi'a meba manomano zamaġano ġabone zini'ete'e ireġa maġa anoga'e idağa rae re'uma."

Semurana Ekalesia Zirote'e Ġoe'a

⁸ "Semurana ekalesia ibitozi'ete'e tuġureġa viga veize 'ahige miriho'i: 'Ġadaheġa zu ġonaga, ebu rudanadu bare ġabodirote'e vazeġani'a 'ahige ra'ohe:

⁹ Semurana ekalesia, e zae'a aduga hide'ete'e zu za'e zahara azağa rae ra'eta'a'e edeğa. Rehano za'e hube hune ma'ora azağa. Iniu zeğe'a bare Iuda azağa rae ra'ete'e azaġani'a za rae sausauze'eta'a'e edeğa. Ze'e mene Iuda azağa, rehano Satani mone azağa.

¹⁰ Za'e vesu aduga hidite'e moneo ago rihano'i. Ġiano'i, Diabolo'a zae tuhuzoga veize, zae bo'aġano vaze nu mae ġu'a neġano feuzi'uma ebu za'e mada gaubanana aduga hidi'uma. Aduga e'e u'ano rune hido'idene zuni, zamaze nidu'a hina fio'i. 'Ougine, eġe'a kini vadini adiriġa, ġabone tuġutuġu zini'uma.

¹¹ Iniu teġaġota ro'idene, Vine Zaġoġani'a ekalesia nidu'a mazao ġoere'ete'e ego'i. Sau'a ġauġa raharahane'ete'e vazeġa'e rune aheuġani'a mene sausauni'uma."

Peregamo Ekalesia Zirote'e Ġoe'a

¹² "Peregamo ekalesia ibitozi'ete'e tuġureġa viga veize 'ahige miriho'i: 'Benisi naenae e'aġa meirote'e vazeġani'a 'ahige ra'ohe:

¹³ Peregamo ekalesia, e za'a noumao radiu'eta'a'e edeğa. Zae radone haba'ano Satani'a kini ehoru iġu'ano ehore'ohe. Rehano za'a eġe ni obone giganiro. Zae haba, Satani'a radiu'ete'e haba'ano zama nidu'a hina eġe moneo rae furenirote'e vazeġa, niğa Antipa maro. E'e madaġano zuni, za'a eġe mazao fie'ete'e mene modiro.

¹⁴ Rehano e zae mazao ġau nu moneo roze'ohe. Zae bo'aġano vaze nu'a Balama ihore hegote'ohe. Balama'a Balaki ihonadu Balaki'a Isaraela azağa sau'a ibiġano tutuziro. 'Ougadu Isaraela azaġani'a ġuriro badi'aġa dibu'oharote'e ogomuġa aro zu daroe futaro.✱

¹⁵ E'e teiġe, Nikolaita duġuru ihore hegote'ete'e azağa nu'e zae bo'aġano zuni radiu'ohe.

¹⁶ E'ano'o ġihuro'i. Mene 'ouġine, e ġarihe amadu eġe hebeono'o benisi hina sau'a azağa 'uguğa teite utiti'uma.

✱ 2:14 2:14 Naba 22:5, 7, 25:1-3, 31:16; Goro 23:4

¹⁷ Iniu teḡaḡota ro'idene, Vine Zaḡoḡani'a ekalesia nidu'a mazao ḡoere'ete'e ego'i. Sau'a ḡauḡa raharahane'ete'e vazēḡa'e, 'u'uru tirote'e ogomuḡa, mana nu eḡe'a ha'uma. Ebu eḡe'a hadi 'uruḡa ha'uma. Hadi e'e ragano'e ni iziga mirihoga. Vaze 'ahogani'a ni e'e mene ederi'uma, rehano iniu'a e'e meite'e vazēḡani'a da'o ederi'uma."

Tuatira Ekalesia Zirote'e Ḡoe'a

¹⁸ "Tuatira ekalesia ibitozi'ete'e tuḡureḡa viga veize 'ahige miriho'i: 'Ahi'e Badi'a Ubuga ḡoere. Ani ubuma'e ire roga duhuḡa heuḡa, ebu ani oda'e kopa'a vazavazahoga heuḡa. Ani'a 'ahige ra'ohe:

¹⁹ Tuatira ekalesia, e za'a nagini haḡae'ete'e, eḡe zamare'ete'e, fie'ete'e, eḡe veize gau'e'ete'e zu zamaze obone gigane'eta'a'e edeḡa. Ebu e edeḡa, za haḡaize 'uguḡa izidi ufeta haḡae'ohe, a'e ḡadaheḡano haḡairota'a'e vitinoga.

²⁰ Rehano e ḡau 'ahoga moneo za roze'ohe. Za'e roḡae 'ahoga, niḡa Isebele mae ḡihine'ohe. Ani ane'a bare peroveta vazēḡa rae hune'ohe. Ani'a eḡe tuḡure azaḡa ihozadu ze daro futau'ete'e zu ḡuriro badi'aḡa dibu'oharote'e ogomuḡa au'ete'e ibiḡano tutuze ve'oze'ohe.

²¹ E roḡae e'e'a ḡihurifine mada nu haro, rehano ani ane daro haḡaiḡanonono'o ḡihuroga mene uratiro.

²² E'ano'o eḡe'a ani aduga hanadu ani'e uḡini'uma ebu evane rana baze radi'uma. Iniu ani teite ubuma ḡezau'ete'e azaḡa'e ani haḡai hegote'ete'eano'o mene ḡihurine, zeḡe zuni aduga boro hidi'uma.

²³ Ebu eḡe'a ani hegote'ete'e azaḡa zimi ruzi'uma. 'Ougine, e'e vaze zama zu zamaroneze udahe'ete'e vazēḡa rae ekalesia nidu'a ederi'uma. Eḡe'a zae tibatiba haḡaize idunaḡano naeḡa baronozini'uma.

²⁴ Rehano Tuatira azaḡa bo'aḡano vaze 'ahoga'ahoga, zae zi'ohe. Za'a Isebele ihore mene hegotiro, zu Satani'a 'u'uru hune tirote'e ḡauḡa mene ederi'o. E'ano'o e zae rana aduga ḡauḡa 'ahoga mene mae ti'uma,

²⁵ rehano 'ahi da'o re'uma: Zae'a fie'ete'e zu ḡoere huga hegote'ete'e obone gigano'i, onamo eḡe'a ari'uma.

²⁶ Sau'a ḡauḡa raharahane'ete'e zu eḡe gau haḡae onamo ḡonaga ma'ete'e vazēḡa'e eḡe'a haba'ahaba'a azaḡa zuhi'azite'e gigi'aḡa ha'uma.

²⁷ Ani'a auri somoriḡa hina ze zuhi'azi'uma ebu taḡora ḡoḡoreḡa se'ene'ete'e teige zimi se'ezi'uma.*

²⁸ Ane gigi'a'e eḡe'a eḡe Mama mazaono'o meirote'e gigi'aḡa teigi'uma. Agire ḡauḡa raharahane'ete'e vazēḡa'e eḡe'a irara buzuvaḡa zuni ha'uma.

²⁹ Iniu teḡaḡota ro'idene, Vine Zaḡoḡani'a ekalesia nidu'a mazao ḡoere'ete'e ego'i."

3

Sadesi Ekalesia Zirote'e Ḡoe'a

¹ "Sadesi ekalesia ibitozi'ete'e tuḡureḡa viga* veize 'ahige miriho'i: 'Badi'a viga fu'o aheu fare zu buzuva fu'o aheu fare obone'ete'e vazēḡani'a 'ahige ra'ohe:

Sadesi ekalesia, e zae haḡai edeḡa. Vaze'a za'e ḡaboga rae niguze'ohe, rehano za'e ruga.

² Evato'i. Zae mazao haḡai manōḡa tahiḡa 'ize radiu'ete'e inarano'i. Haḡai manōḡa a'e nariga rudau'ohe. E za horoze'etene, zae haḡai'e eḡe Badi'a ubumao duduḡa hune rae rouga mene idaḡa.

* 2:27 2:27 Salamo 2:9; Irina rae fureniro 12:5, 19:15

* 3:1 3:1 ekalesia ibitozi'ete'e vazēḡa

³ E'ano'o zae'a meirote'e zu igirote'e goe'a zamaro'i. E'e goe'a ego'i ebu hağaize sau'anono'o gihuro'i. Za mene evatine, e gonore vazega teige ami'uma ebu e'a no'e madağano amita'a'e za mene ederi'uma.

⁴ Rehano Sadesi zamağano dabuaze mene toranirote'e azağa nu'e zae bo'ağano radiu'ohe. Ze'e dabuaze 'uruğa vidanadu ege teite ragavi'uma, mazağa ze'e 'ouge hağaoga'e idağa.

⁵ Sau'a gauga raharahane'ete'e vazega'e zege teige dabua 'uruğa vi-dozini'uma. Ege'a iniu gabozite'e azağa ni mirihirote'e bukağano ani ni'e mene fahi'uma. Ebu ege Mama zu ane tugure vigaviga ubumao ege'a ani'e ege none vazega rae furen'i'uma.

⁶ Iniu tegağota ro'idene, Vine Zağogani'a ekalesia mazao goere'ete'e ego'i."

Filadelefia Ekalesia Zirote'e Goe'a

⁷ "Filadelefia ekalesia ibitozi'ete'e tugureğa viga veize 'ahige miriho'i: "Ahi'e zağoga zu huga vazega goere. Ani'e kini Davida kiğa obonirote'e teige, inarağa boro meiro. 'Ani'a ibiheta vava'ine, vase 'ahogani'a haranoga mene idağa, ebu ani'a haraune vase 'ahogani'a vava'oga mene idağa:

⁸ Filadelefia ekalesia, e zae hağai edeğa. Ğiano'i, ege'a zae zamao ibiheta 'ahoga vavae tiro. Ibiheta a'e vase 'ahogani'a haranoga mene idağa. E edeğa inaraze'e tahiga, rehano za ege goere hegotiro zu nihe mene o'oniro.

⁹ Vaze nu'e Satani duğuru mone azağa. Ze'e mene Iuda azağa rehano, ze zege'a bare Iuda azağa rae gurire'ohe. Ege'a ze tutuzadu zae vage ami'uma. Ege'a ze tutuzadu ze'e zae oda babağano guğuri'uma zu ege'a za zamarirota'a'e ze ederi'uma.

¹⁰ E za 'ahige rae ziro, "Aduga zamağano zamaze obone gigan'o'i." E'e goe'a zae'a hegotiro 'ahine, aduga boro madağano ege'a zae biri'uma. Aduga boro a'e rahao radiu'ete'e azağa tuhuzifine raha 'ahi nidu'a zamağano furera'uma.

¹¹ E'e ğarihe ami'uma. Za'a meite'e naeğa, kini vadini adiriğa'e vase 'ahogani'a mene meifine, zae'a fie'ete'e zu goere huga hegote'ete'e obone gigan'o'i.

¹² Sau'a gauga raharahane'ete'e vazega'e ege'a ege Badi'a kuru neğa gadoğa teige ohoni'uma, ebu ani kuru neğa a'e mene bare modi'uma. Ege'a ege Badi'a ni ebu ege Badi'a ne boro ni ani rana mirihi'uma. Badi'a ne boro adureo ege Badi'a mazaono'o ovae'eta'a'e Ierusalem'a iziga. Ebu ege'a ege ni iziga ani rana mirihi'uma.

¹³ Iniu tegağota ro'idene, Vine Zağogani'a ekalesia mazao goere'ete'e ego'i."

Laodikea Ekalesia Zirote'e Goe'a

¹⁴ "Laodikea ekalesia ibitozi'ete'e tugureğa viga veize 'ahige miriho'i: "Ahi'e Amen rae hune'ete'e vazega goere. Ani'e zamağa nidu'a hina hağae'ohe zu Badi'a goere hugano rae furene'ohe. Ani'e Badi'a'a hağairote'e gauga nidu'a zuhi'azi'ete'e vazega:

¹⁵ Laodikea ekalesia, e zae hağai edeğa. Za'e mene vu gigi'a heuğa, ebu zuni mene vu nahuga heuğa. E za'e vu gigi'a heuğa ga vu nahuga heuğa urate'ohe.

¹⁶ Rehano za'e mene gigi'a ebu zuni mene nahuga. Za'e vu gigigigi'a heuğa. E'ano'o ege'a za'e ege hebeono'o nariga furure vase'ohe.

¹⁷ Za zae'a ma'ora azağa zu gau ğehağa meiro rae ra'ohe, ebu zae mazao gau 'ahogani'a fereze'eta'a'e o'o'a rae ra'ohe. Rehano za ağu'a, zae mazao

aduga da'o radu matu'u 'ahogani o'o'a. Za'e vetuḡaḡa, zaharaḡa, ubumaze kuruḡa, zu firina.

¹⁸ E'ano'o eḡe'a za iraduguze'ohe. Za'e ma'ora azaḡa reifine eḡe mazaono'o ire roga hina vevenirote'e goloḡa hoito'i. Ebu zae firina mazagaroga 'uadu za firine'eta'a'e vaze'a mene horozifine, dabua 'uruḡa hoitadu vidano'i. Ebu ra'afine, ubuma muramuraḡa hoitadu ubumaze rana sorono'i.

¹⁹ Eḡe'a zamare borofe'ete'e azaḡani'a haḡai sau'a haḡae'etene, e roze'ohe zu sinasinaze'ohe. E'ano'o haḡai sau'a mene haḡaifine inaro'i zu ḡihuro'i.

²⁰ Ḡiano'i. E ibiheta babaḡano edanadu toketokere'ohe. Iniu'a eḡe ago egadu ibiheta e'e vava'ine, e diuḡadu ani teite oga'uma zu ani'e eḡe teite oga'uma.

²¹ Sau'a ḡauḡa raharahane'ete'e vazega'e eḡe kini ehoro iḡu'ano eḡe teite ehoroḡa'e idaḡa rae re'uma. A'e eḡe'a sau'a ḡauḡa raharahanirote'e enogano, e eḡe Mama kini ehoro iḡu'ano ani teite ehorirote'e teigi'uma.

²² Iniu teḡaḡota ro'idene, Vine Zaḡoḡani'a ekalesia mazao ḡoere'ete'e ego'i."

4

Adure Kuruḡa

¹ E'e enogano eḡe'a horonirotene, adureo ibiheta 'ahoga vava'oga'e e'e. Ebu ibite eḡe'a igirote'e agoḡa, bigoro agoḡa teigirote'e'a 'ahige rae reiro, "Ahi eroi. 'Ahi enogano nagini'a fureru hunite'e eḡe'a iho'i'uma."

² Vine Zaḡoḡani'a ḡarihe fase eḡe ragatiro ebu e adureo kini ehoro iḡu'a 'ahoga horoniro. E'e rana vaze 'ahogani'a ehore radiro.

³ E'e rana ehore radiu'ete'e vazega iraḡa'e agaḡa 'uruḡa zu kanaḡani'a agararo. Agaḡa a'e hadi 'uruḡa naega boro niḡa iasipa zu hadi kanaḡa naega boro niḡa sadio heuḡa. Ebu kini ehoro iḡu'a'e mezone'a hadi ḡabodoraḡa naega boro niḡa samaragi teige varahuniro.

⁴ Ebu kini ehoro iḡu'a a'e kini ehoro iḡu'a 'ahoga nidu'a 24'a varahe huniro, ebu ekalesia ibitozi'ete'e azaḡa 24'a e'e ehoro iḡu'ano ehore radiro. Ze'e dabua 'uruḡa haḡairo zu vadinizeo golo hina haḡairote'e kini vadini adiriḡa ridiro.

⁵ Kini ehoro iḡu'a e'eano'o agaru vazae ovairo ebu viri'a fu'uradu gudaro. Kini ehoro iḡu'a e'e zamao ihure mozareḡa fu'o aheu fare'a duhuru agaru radiro. Ihure a'e Badi'a viga fu'o aheu fare.

⁶ Kini ehoro iḡu'a e'e zamao'e galasi hina haḡairote'e davaraga heuḡa e'e. A'e naega boro hadiḡa niḡa kirisita teige deheḡa bagaḡa.

Kini ehoro iḡu'a e'e varahoga ḡonaga ḡazaḡano ḡaboga ḡauḡa ḡazaḡa'e e'e. Ze'e zama zu ḡaruni moneo ubuma da'oda'oroga.

⁷ Ḡaboga ḡauḡa ibi'a'e laioni heuḡa, aheuḡa'e boromakau ubuga ohozeḡa heuḡa, uḡiduḡa'e vaze iraḡa heuḡa, ebu ḡazaḡa'e rafi'u'ete'e ugabadaḡa heuḡa.

⁸ Ḡaboga ḡauḡa ḡazaḡa tibatiba'e isaze fu'o tibia farezeta. Isaze zamaḡa zu enoga nidu'a'e ubuma da'oda'oroga. Madai zu ohere ze 'ahige ḡoeroga mene hune ri'i'ohe,

"Zaḡoḡa, zaḡoḡa, zaḡoḡa!

Zuhi'a Boro Badi'a Gigi'a hune!

Ibite radiro, izidi radiu'ohe, zu vesu'u arite'e Badi'aḡa."

⁹ Badi'a'e radiu tuġutuġu, zu kini ehoru iġu'ano ehore radiu'ohe. Ġaboga ġauġani'a ani ni mae ġihine'ohe, zu gubane'ohe, zu ani mazao manoga tauġi rae ra'ohe.

¹⁰ Ze 'ouge haġae'etene, ekalesia ibitozi'ete'e azaġa 24'a kini ehoru iġu'ano ehore'ete'e zu radiu tuġutuġe'ete'e vazegħa zamao ġuġuradu kurau'ohe. Ebu ze vadinize rana ridirote'e kini vadini adiriġa mae vaġinadu kini ehoru iġu'a e'e zamao mae ti'ohe, ebu 'ahige rae ra'ohe,

¹¹ “Emeġe Zuhi'a Boro Badi'a!

Vaze'a niġo mae ġihinoga, guba'oga zu ġiġi'aġo nigunoga'e duduġa hune,

mazaġa ġae'a ġau nidu'a haġairo.

Gae urao ze'e 'ize radiu'ohe zu ġabone meiro.”

5

So'a Ġuaġa ebu Mamoe Ubuga

¹ Ebu hena e kini ehoru iġu'ano ehore radiu'ete'e vazegħa 'evore eda'eġano so'a ġuaġa 'ahoga horoniro. E'e so'aġa ġuaġa zamaġano zu enogano'e ġoere mirihiro, ebu vaze 'ahogani'a mene vava'oga veize kadaġa nidu'a fu'o aheu fare hina so'a ġuaġa kadane 'uiro.

² Ebu e tuġure viga ġiġi'aġani'a ago boro hina 'ahige rae furenirote'e horoniro, “Iniu'a so'a ġuaġa rana kadaġa e'e mae vaġinadu vava'oga'e idaġa?”

³ Rehano vaze 'ahogani'a so'a ġuaġa vava'oga zu zamaġa ġianoga mene idararo. Adureo ga rahao ga raha 'u'uġano zuni o'o'a hune.

⁴ So'a ġuaġa e'e vava'adu zamaġa ġianoga'e idaġa ra'ete'e vazegħa 'ahoga mene horoniro 'ahine, e niau rudaro.

⁵ Rehano ekalesia ibitozi'ete'e azaġa bo'aġano 'ahogani'a 'ahige rae ihiro, “Ago niano'i. Ġiano'i, Iuda urabo vazegħa 'ahoga, kini Davida mariga ġihi'a hune, Laioni rae hune'ete'e vazegħani'a agire ġauġa raharahaniro. Ani'e kadaġa fu'o aheu fare mae vaġinadu so'a ġuaġa vava'oga'e idaġa.”

⁶ Ebu e mamoe ubuga 'ahoga horoniro. Ani iraġa'e vaze'a marote'e heuġa. Ani'e ġaboga ġauġa ġazaġa zu ekalesia ibitozi'ete'e azaġa 24 nemaġano, kini ehoru iġu'a zama none nemao edau radiro. Ani araġa'e fu'o aheu fare zu ubumaġa'e fu'o aheu fare. Ubuma fu'o aheu fare a'e Badi'a'a haba nidu'a tuġuzirote'e viga fu'o aheu fare.

⁷ Mamoe ubugani'a aradu kini ehoru iġu'ano ehorirote'e vazegħa 'evore eda'eġanono'o so'a ġuaġa e'e meiro.

⁸ Ani'a e'e meirotene, ġaboga ġauġa ġazaġa zu ekalesia ibitozi'ete'e azaġa 24'a mamoe ubuga zamao ġuġuriro. Zeġe nidu'a'e gabizeta ebu golo hina haġairote'e ġoġoreġa oboniro. Ġoġore e'e zamaġano'e 'uvahu hohoġani'a iri'aviro. 'Uvahu hohoġa'e Badi'a mone azaġa kuru.

⁹ Ebu ze bada iziga 'ahige badahiro,

“Ġa'e so'a ġuaġa e'e mouga'e idaġa,

zu e'e rana kadaġa mae vaġinadu so'a ġuaġa e'e vava'oga'e idaġa.

Mazaġa vaze'a ġamiro,

ebu ġa ġae ru hina

urabo nidu'a, ġoere nunu azaġa nidu'a, vaze nunu nidu'a, zu haba'ahaba'a azaġa nidu'a haġaize sau'anono'o bohaze buziro, ebu ze tutuzadu Badi'a haro.

¹⁰ Ġae'a ze'e Badi'a'a zuhi'azi'ete'e azaġano tutuzirote'e, ebu Badi'a veize gaue'ete'e dibu'o azaġano ohoziro.

E'ano'o ze'e rahao gau nidu'a zuhi'azi'uma."

¹¹ Ebu hena e tuḡure viga ḡehaḡa horoniro zu agoze igiro. Ze kini ehoro iḡu'a zu ḡaboga ḡauḡaḡauḡa ebu ekalesia ibitozi'ete'e azaḡa varahiro. Ze'e ufeta ḡehaḡa bagaḡa radu zeḡe nidu'a me'odoga zuni mene idararo.

¹² Ze'e ago boro hina 'ahige badahiro,
 "Vaze'a marote'e Mamoeḡa Ubuga'e
 gigi'aḡa, ma'oraḡa, huhuzaḡa zu inaraḡa hune.
 Badi'a'a haḡairote'e ḡauḡa nidu'a'e ani gubani'uma zu niḡa mae
 ḡihini'uma zu niguni'uma!"

¹³ Ebu hena adureo, rahao, raha 'u'uḡano zu davarao—haba'a nidu'a zamaḡano Badi'a'a haḡairote'e ḡauḡa nidu'a 'ahige badahe'ete'e igiro,
 "Kini ehoro iḡu'ano ehore'ete'e vazeḡa zu Mamoe Ubuga
 niguzihi, gubazihi, nize mae ḡihizihi, zu gigi'aze niguzihi,
 onamo tuḡutuḡu!"

¹⁴ 'Ougadu ḡaboga ḡauḡa ḡazaḡani'a 'ahige rae reiro, "Amen!" Ebu ekalesia ibitozi'ete'e azaḡani'a Badi'a zu Mamoe Ubuga mazao ḡuḡuradu kuraro.

6

Kadaḡa Fu'o Tiba Fare mae Vaḡiniro

¹ Ebu hena e Mamoe Ubugani'a kadaḡa fu'o aheu fare bo'aḡano tiba mae vaḡinirote'e horoniro. Ebu ḡaboga ḡauḡa ḡazaḡa bo'aḡano 'ahogani'a viri guguḡa agoḡa heuḡa hina 'ahige ra'ete'e igiro, "Aroi!"

² Ebu eḡe'a ehamarotene, hosi 'uruḡa 'ahoga'e e'e. E'e rana ehorirote'e vazaḡa'e feva oboniro, ebu Badi'a mazaono'o kini vadini adiriḡa meiro. Ani'a onamadu agire azaḡa raharahaziro, ebu bare raharahazoga veize onamiro.

³ Mamoe Ubugani'a kadaḡa aheuḡa mae vaḡinirotene, e ḡaboga ḡauḡa aheuḡani'a 'ahige ra'ete'e igiro, "Aro'i!"

⁴ 'Ougirotene, hosi 'ahoga kanaḡa bagaḡani'a fureraro. Hosi e'e rana ehorirote'e vazeḡa'e Badi'a mazaono'o inara zu benisi boro meiro. E'e inaraḡa'e raha azaḡani'a utite ro'oretitoga veize raha 'adano'o uniho manaḡa mae vaḡine'ete'e inaraḡa.

⁵ Mamoe Ubugani'a kadaḡa uḡiduḡa mae vaḡinirotene, e ḡaboga ḡauḡa uḡiduḡani'a 'ahige ra'ete'e igiro, "Aroi!" Ebu e ehamarotene, hosi ḡu'a 'ahoga'e e'e. E'e rana ehorirote'e vazeḡa'e 'evo'ano gau 'ahoga oboniro. E'e ḡauḡa'e aduga ga ufiḡa udahe'ete'e ḡauḡa.

⁶ Ebu e ḡaboga ḡauḡa ḡazaḡa nemaḡanono'o ago 'ahoga heuḡani'a hosi e'e rana ehorirote'e vazeḡa mazao 'ahige ra'ete'e igiro, "Ogomu ferezo'i. Mada tiba gauḡa naeḡa* hina vuidi kilo tiba da'o hoitoga idara'uma, ebu mada tiba gauḡa naeḡa hina bali kilo uḡidu da'o hoitoga idara'uma. Rehano olivi dehoroga zu vaini vuḡa ago sausauno'i."

⁷ Mamoe Ubugani'a kadaḡa ḡazaḡaḡa mae vaḡinirotene, e ḡaboga ḡauḡa ḡazaḡaḡani'a 'ahige ra'ete'e igiro, "Aro'i!"

⁸ Ebu e'a horonirotene, hosi boraḡa ḡabodoraḡa 'ahoga'e e'e. E'e rana ehorirote'e vazeḡa niḡa'e Rune. Ebu rune azaḡa haba niḡa Hadesi'a Rune ḡaruna hegotinu. Ze'e haba nidu'aono'o haba ḡazaḡano rovonadu haba tiba zamaḡano radiu'ete'e azaḡa zimi'ete'e inaraḡa Badi'a mazaono'o meiro. Ze benisi, zaga, ugi, ebu rahao butu agireḡa hina vaze zemoga'e idaḡa rae reiro.

* 6:6 6:6 denari tiba

⁹ Mamoe Ubugani'a kadağa fu'oğa mae vaġinirotene, e vaze nu vineze'e dibu'o fatağa 'u'uġano radoga horoziro. Ze'e Badi'a ġoere haramirote'e u'ano zu ze'a rae furenirote'e ġoe'a u'ano, vaze'a zimirote'e azağa viga.

¹⁰ Ze agoze boro hina 'ahige huario, "Zuhi'a Boro Gigi'ağa Hune, ġa'e zaġoğa zu huga. Ġa no'e madaġano raha 'adao radiu'ete'e azağa kotazi'uma, zu eme'a rufe soronirote'e u'ano naeze baronozini'uma? Eme mada fağa nugu guhi'i'uma?"

¹¹ Zeġe nidu'a'e Badi'a mazaono'o dabua 'uruğa meiro. Ebu Badi'a'a 'ahige rae ziro, "Mada tahiğa bare ahirize ohono'i, onamo vaze'a zae zimirote'e teige, zae teite gauirote'e tuġure azağa ebu ekalesia nego nabudi nu'e zimi'uma. Eġe'a runeo tuġuzi'uma rae ohotirote'e azağa naba nidu'a iri'avine, naeze baronozini'uma."

¹² E Mamoe Ubugani'a kadağa fu'o tiba fareğa mae vaġinirote'e horoniro. E'e madaġano raha'a borofe hagariro, zu mada'a dabua baruğa ġu'a teige ġutaro, ebu bato'a ru teige kanararo.

¹³ Adureo buzuv'a'e zavara boro'a zaidanadu figi ireġaono'o figi mağa gogoġani'a rururarote'e teige, rahao rururaro.

¹⁴ Adure'e so'a ane'a bare ġuau'ete'e teige dauġiro. Mağa nidu'a zu 'umu nidu'a iġurizeono'o mae vaġiziro.

¹⁵ 'Ougirotene, rahao kini azağa, zuhi'a azağa, uti azağa boroboro, ma'ora azağa, inara borozeta azağa, tuġure azağa, zu mene tuġure azaġani'a hadi ho'ogano zu maġamağa vatavağa bo'aġano u'uraro.

¹⁶ Ze'e mağa zu vatava mazao 'ahige rae huario, "Eme fikifadu kini ehoro iġu'ano ehore'ete'e Badi'ağa ubumaono'o zu Mamoe Ubuga zama ġugi'anono'o eme mae 'u'uru to'i.

¹⁷ Badi'a zu Mamoe Ubuga zamaze'a ġugize'ete'e madağa boro'a ariro. Iniu'a zamaze ġugiono'o ġabodoga'e idağa re'uma? O'o'a hune!"

7

Isaraela Azağa 144,000 Imoriro

¹ E'e enogano e tuġure viga ġazaġani'a raha genağa ġazaġano edau'enoga horoziro. Ze zavara'a raha rana ga davara rana ga ireni 'ahoga rana mene zaidanoga veize, zavara ġazağa obonadu 'ue radiro.

² Ebu e tuġure viga 'ahogani'a mada'a ite'ete'e moneono'o ite feure'enoga horoniro. Ani'e ġabode radiu'ete'e Badi'ağa mazaono'o imoro meiro. Ani haba zu davara sausaune'ete'e gigi'ağa meirote'e tuġureğa viga ġazağa mazao agoğa boro hina 'ahige huau ziro,

³ "Haba ga davara ga ire ago sausauno'i, onamo eme'a emeġe Badi'a tuġure azağa zehereze rana imorozi'uma."

⁴ Ebu e iniu imorozirote'e azağa nidu'a'e nugu rae iġiro. A'e Isaraela azağa urabo nidu'aono'o vaze nidu'a 144,000.

⁵ Urabo tibatibaono'o imorozirote'e azağa nabağa'e 'ahi e'e:

Iuda uraboono'o 12,000,

Rubena uraboono'o 12,000,

Gado uraboono'o 12,000,

⁶ Asere uraboono'o 12,000,

Nafatali uraboono'o 12,000,

Manase uraboono'o 12,000,

⁷ Simeona uraboono'o 12,000,

Levi uraboono'o 12,000,

Isakara uraboono'o 12,000,

⁸ Zebulono uraboono'o 12,000,

Iosefa uraboono'o 12,000,
Beniamini uraboono'o 12,000.

Dabua 'Uruğa Vidarote'e Azağa Ġuġuvağa

⁹ E'e enogano e vase ġuġuvağa horoziro. Ze'e ufeta ġehağa radu vazeni 'ahogani'a ze me'odoga'e mene idararo. Ze'e haba nidu'aono'o, urabo nidu'aono'o, vase nunu nidu'aono'o, zu ġoere nunu azağa nidu'aono'o ariro. Ze'e dabua 'uruğa vidaro, zu 'evorezeo sigi rouğa oboniro, ebu kini ehoru iġu'a zamao zu Mamoe Ubuga zamao edau radiro.

¹⁰ Ebu ze'e ago boro hina 'ahige huau reiro,
“Kini ehoru iġu'ano ehore'ete'e vazega, emeġe Badi'a,
zu Mamoe Ubugani'a eme ġabofe'ohe!”

¹¹ Tuġure viga nidu'a kini ehoru iġu'a zu ekalesia ibitozi'ete'e azağa zu ġaboga ġauğa ġazağa edau varahiro. Ebu ze kini ehoru iġu'a zamao ġuġuradu Badi'a mazao kuraro.

¹² Tuġure viga nidu'a 'ahige rae reiro,
“Amen!

Badi'a'e ġihi'a hune zu huhuzağa, ebu ġigi'ağa zu inarağa'e boro hune.
Eme ani ni mae ġihinihi,
ani mazao manoga tauġi reihi,
zu ani gubanihi, onamo tuġutuġu.
Amen!”

¹³ Ebu hena ekalesia ibitozi'ete'e azağa bo'aġano 'ahogani'a 'ahige ġadihiro, “Dabua 'uruğa vidarote'e azağa 'ahi'e iniu? Ze'e noumano'o areha?”

¹⁴ Ebu e 'ahige naenaeniro, “Vaze boro, a'e ġae edeġa.” Ebu ani'a 'ahige ihiro, “‘Ahi azağa'e aduga boro zamaġano zamaze obone giganirote'e azağa. Ze'e Mamoe Ubuga ruğa zamaġano dabuaze vuzu'adu dabuaze'a 'uraro.

¹⁵ E'e u'ano,
ze'e Kini Badi'a ehoru iġu'a zamao edau'ohe,
ebu madai zu ohereo ane kuru neġano ane veize gaue'ohe.
Ebu kini ehoru iġu'ano ehore'ete'e Badi'aġani'a taruhazi biri'uma.

¹⁶ Ze'e mene bare vinizi'uma,
mene bare irine mo'ozi'uma.
Mada'a ze mene iri ġigizi'uma,
ġigi'a bagağa 'ahogani'a ze mene iri'uma.

¹⁷ Kini ehoru iġu'a nemaġano radiu'ete'e Mamoeġa Ubuga'e mamoe taufe'ete'e vazega teige ze taufi'uma,
ebu ani'a ze tutuzadu ġabone zini'ete'e iduğa vuğa vaġe onami'uma.
Ebu Badi'a'a ubumazeono'o nize vuğa nidu'a zauhozini'uma.”

8

Kadaġa Fu'o Aheu Fareġa mae Vaġiniro

¹ Mamoe Ubugani'a kadaġa fu'o aheu fareġa mae vaġinirotene, adure'e mada tahiġa sifu radiro.

² Ebu e Badi'a zamao edau'ete'e tuġureġa viga fu'o aheu fare horoziro. Zeġe nidu'a Badi'a mazaono'o bigoro meiro.

³ Ebu tuġure viga 'ahogani'a dibu'o fataġa uhiġano aradu edaro. Ani'e 'uvahu hohoġa hufi'ete'e ġoġoreġa golo hina haġairote'e obone radiro. Ani'e tuġure viga 'ahoga mazaono'o 'uvahu hohoġa boro bagaġa meiro. Ebu 'uvahu hohoġa e'e Badi'a mone azağa nidu'a kuruze teite kini ehoru iġu'a zamao golo hina haġairote'e dibu'oġa fataġa rana dibu'oharo.

⁴ Ebu tuḡure vigani'a 'uvahu hohoḡa hufirotene, ḡisiḡani'a Badi'a mone azaḡa kuruze teite tiburu ani 'evoreono'o Badi'a vaḡe itiro.

⁵ Ebu hena tuḡure vigani'a 'uvahu hohoḡa hufi'ete'e ḡoḡoreḡa madu dibu'o fataḡanono'o ire roga hina iri'avoniro, ebu raha rana ḡuzuni feuniro. 'Ougirotene, viri'a agaru vazahiro, zu ḡihau gudaro, ebu fu'uriro, zu raha'a hagariro.

Bigoro Fu'o Aheu Fare

⁶ Ebu hena tuḡure viga fu'o aheu fare'a bigoro fu'o aheu fare madu hodoga veize ruhibiro.

⁷ Tuḡure viga ibi'aḡani'a bigoroḡa hudirotene, ḡoze hatu'aḡa zu ire roga'e ru teite tiburanadu rahao rururaro. Ebu raha nidu'aono'o uḡide rovonadu tiba mone rovonoga rahaḡa'e hufi haoniro. Ebu ire nidu'aono'o uḡide rovonadu tiba mone rovonoga ireḡa hufi haoniro, zu imi ḡabodoraḡa e'e rahaḡa nidu'a hufi haoniro.

⁸ Tuḡure viga aheugani'a bigoroḡa hudirotene, maḡa boro ire roga'a iri'ete'e teige'eta'a'e davarao mae feuniro. Ebu davara nidu'aono'o davara uḡide rovonadu tiba mone rovonoga davaraḡa'e ru reiro.

⁹ Davarao ḡaboga ḡauḡa nidu'aono'o uḡide rovonadu tiba mone ḡaboga ḡauḡa'e rudaro. Ebu ḡasi boro nidu'aono'o uḡide rovonadu tiba mone rovonoga ḡasiḡa'e faharo.

¹⁰ Tuḡure viga uḡiduḡani'a bigoroḡa hudirotene, buzuva 'ahoga boro bagaḡani'a ihure teige duhuru agaru'ena'a, adureono'o rururaro. A'e vu boro nidu'aono'o uḡide rovonadu tiba mone rovonoga vuḡa boro rana zu idu vuḡa rana rururaro.

¹¹ Buzuva e'e niḡa'e Agi'a. E'ano'o ani'a vu boro nidu'aono'o uḡide rovonadu tiba mone rovonoga vuḡa boroboro aginiro. Ebu agitarote'e vuḡa u'ano, vase ḡehaḡani'a e'e gagadu rudau ḡouriro.

¹² Tuḡure viga ḡazaḡaḡani'a bigoroḡa hudirotene, mada nidugaono'o uḡide rovonadu tiba mone madaḡa'e sausauniro. Ebu bato nidugaono'o uḡide rovonadu tiba mone rovonoga'e sausauniro, zu buzuva nidu'aono'o uḡide rovonadu tiba mone rovonoga buzuvaḡa'e sausauniro. 'Ougadu zeḡe agaḡa nidu'aono'o uḡide rovonadu tiba mone rovonoga agaḡani'a dauḡiro. E'ano'o madai agaḡa nidu'aono'o uḡide rovonadu tiba mone rovonoga agaḡani'a dauḡiro, ebu ohere agaḡa nidu'aono'o uḡide rovonadu tiba mone rovonoga agaḡani'a dauḡiro.

¹³ Ebu hena e'a ehamaro zu igirotene, ugabada tibani'a adure nemaḡano rafi'ena'a, agoḡa boro hina 'ahige rae reiro, "Aduga boro hidi'uma! Aduga boro hidi'uma! Rahao radiu'ete'e azaḡani'a aduga boro hidi'uma, mazaḡa tuḡure viga uḡidu'a bigoroze nariga hudi'ohe ebu ze aduga boro hidi'uma!"

9

¹ Tuḡure viga fu'oḡani'a bigoroḡa hudirotene, e adureono'o rahao rururarote'e buzuvaḡa 'ahoga horoniro. E'e buzuvaḡani'a iniuono'o idu vo hune* ibiḡa vava'e'ete'e kiḡa meiro.

² Buzuva e'e'a idu vo hune e'e vava'irotene, e'eano'o ḡisi boro'a ite buaro. A'e ire roga mozareḡanono'o buau'ete'e ḡisiḡa teigiro. E'ano'o idu e'eano'o ḡisi u'ano, mada zu adure'a uzaboraro.

³ Ebu hena ḡisi e'eano'o fihore'a rahao bua ariro, ebu ze'e Badi'a mazaono'o rahao asiasi inaraḡa heuḡa inara meiro.

* 9:1 9:1 Abisi

⁴ Badi'a'a 'ahige rae ziro, “Raha veġa ga rahao ġuhure'ete'e ġauġa ga ire nidu'a ago sausauno'i, rehano Badi'a imoro zehereze rana o'o'a azaġa da'o sausauno'i.”

⁵ Ze'e vaze 'uguġa zimi'ete'e inaraġa'e mene meiro, rehano bato fu'o zamaġano aduga zenoga'e idaġa rae reiro. Ze'a aduga zenadu e'e azaġa'e gigi'a boro hidiro. Zeġe gigi'a'e asiasi'a vaze asize gigize'ete'e teigiro.

⁶ E'e madaġano gigi'a hidirote'e azaġani'a rune ibiġa vaġi'uma, rehano mene horoni'uma. Ze'e rudanoga urate huni'uma, rehano rune'a ze mazaono'o fera'uma.

⁷ Fihore iraze'e uti veize ruhibirote'e hosiġa heuġa. Vadinizeo golo hina haġairote'e kini vadini adiriġa heuġa ridiro, ebu ubumaze'e vaze ubuma heuġa.

⁸ Vadinize iguġa'e roġae vadini iguġa heuġa, zu ġononeze'e laioni ġonone heuġa.

⁹ Ze'e u'uni bire'ete'e ġauġa vidaro. A'e auri hina haġairote'e ġauġa heuġa. Isaze ġokeġa'e hosi ġehaġani'a hasise'ete'e kiugani'a uti on-ame'ena'a, borofe ġokere'ete'e heuġa.

¹⁰ Avaze zu goheze'e asiasi heuġa. Avaze'e bato fu'o vaze sausaune'ete'e inaraġazeta.

¹¹ Ze idu vo huneono'o bua erirote'e tuġureġa viga'e zeġe kini rae reiro. Kini niġa'e Heberu ġoe'ano Abadoni,[†] u Giriki ġoe'ano'e Apoliona.[‡]

¹² Aduga boro ibi'a'e hauġiro. Rehano aduga boro aheuġa 'ize are'ohe.

¹³ Tuġure viga fu'o tiba fareġani'a bigoroġa hudirotene, e Badi'a zamao golo hina haġairote'e dibu'o fataġa genaġa araġa ġazaġaono'o ago 'ahoga igiro.

¹⁴ Ago e'e'a tuġure viga fu'o tiba fareġa bigoroġeta 'ahige rae niro, “Euferate vuġa boro zamaġano batuzirote'e tuġureġa viga ġazaġa fuhi'e aheto'i.”

¹⁵ E'ano'o tuġure viga ġazaġa fuhi'e aheti. Ze'e vaze nidu'aono'o uġide rovozadu tiba mone rovonoga azaġa zimifine, e'e madaġa, e'e batoga zu e'e muriġa veize Badi'a'a ruhibiro.

¹⁶ E tuġure viga ġazaġa mone uti azaġa nidu'a'e nugu rae igiro. Ze'e hosi rana ehoradu utite'ete'e azaġa, ebu zeġe nidu'a'e 200 milioni.

¹⁷ E ahiri ra'aga iġunaġano hosi ġehaġa zu hosi e'e rana ehore'ete'e azaġa horoziro. Ze u'unize bire'ete'e ġauġa vidaro. U'unize bire'ete'e ġauġa'e ire roga heuġa kanaġa, zu buluġa, zu ġau 'ahoga niġa sulifu[§] heuġa boraġa. Hosi vadini'e laioni vadiga heuġa, ebu hebezeono'o ire roga, ġisi zu sulifu'a buaro.

¹⁸ Hosi hebezeono'o buarote'e ire roga, ġisi zu sulifu—aduga uġidu e'e 'ahine, vaze nidu'aono'o uġide rovozadu tiba mone rovonoga azaġa'e rudaro.

¹⁹ Hosi hebezeo zu avazeo inarazeta. Avaze'e mohe heuġa, ebu avazeo'e vadinizeta. Ze avazeo vadinize nu hina vaze sausauro.

²⁰ Rehano aduga 'uguġanono'o mene rudarote'e azaġa nidu'a'e 'evoreze hina haġairote'e haġaiġanono'o mene ġihuriro. Ze'e vine sau'a zu ġuriro badi'aġa mazao kuranoga mene modiro. Ġuriro badi'aġa'e golo, siliva, kopa, hadi zu ire hina haġadu ze ehamanoga, abitoga zu ragavoga'e mene idaġa. Rehano vaze'a zeġe mazao kuranoga'e mene modiro.

²¹ Zuni ze vaze zemoga, murava haġaiġa, daro fu'a ebu ġonoreono'o mene ġihuriro.

[†] 9:11 9:11 Huga'e Ruizoga. [‡] 9:11 9:11 Huga'e Ruize'ete'e Vazeġa. [§] 9:17 9:17 Sulifu'e ire roga ufeta gigi'aġano haġaifine ti'ohe ebu ufeta ġezau'ohe.

10

Tuğure Viga ebu So'a Ġuağa Komeğa

¹ Ebu hena e tuğure viga gigi'a 'ahoga adureono'o ovaoga horoniro. Ġoze'a ani varahiro ebu vadiga rana'e mezoneğeta. Ani ubuma'e mada heuğa, ebu ani oda'e ire roga gadoğa heuğa.

² Ani'e 'evo'ano so'a ġuağa komeğa vava'oga obone radiro. Eda'e odağa'e davara rana edaro, ebu kauri odağa'e raha rana edaro.

³ Ebu laioni'a gudau'ete'e teige ago boro hina ġihau huario. Ani'a huarotene, viri fu'o aheu fare'a gudau'ena'a ġoeriro.

⁴ Viri fu'o aheu fare'a gudau ġoerirotene, e nariga ġoere e'e mirihe fariro. Rehano e adureono'o ago 'ahogani'a 'ahige rae reirote'e igiro, "Viri fu'o aheu fare'a reirote'e ġoe'a'e 'u'uru to'i. A'e ago miriho'i."

⁵ Ebu hena eġe'a horonirote'e tuğureğa viga, davara rana zu raha rana edau radiu'ete'e tuğureğa vigani'a eda'e 'evo'a adure ġoha mae ġihiniro.

⁶ Ebu ani'a radiu tuğutuğu Badi'ağa, adure zu adureo ġau nidu'a, raha zu rahao ġau nidu'a, ebu davara zu davarao ġau nidu'a hağairote'e Badi'ağa niğano 'ahige ġoere rinede tiro, "Badi'a'a toğanirote'e madağa mene sasi'uma.

⁷ Tuğure viga fu'o aheu fareğani'a bigoroğa hudite'e madağano, Badi'a'a toğanirote'e ġauğa 'u'uru tirote'e'a huda'uma. A'e ane tuğure azağa, peroveta azağa ihozirote'e idunağano huda'uma."

⁸ Ebu hena adureono'o e'a igirote'e agoğani'a bare 'ahige ġorehiro, "Ġa onamadu davara rana zu raha rana edau'ete'e tuğureğa viga 'evo'ano so'a ġuağa komeğa vava'oga mo'i."

⁹ E'ano'o e tuğure viga e'e vaġe onamadu so'a ġuağa komeğa e'e enoga uminiro. Ebu tuğure vigani'a 'ahige ihiro, "'Ahi madu ano'i. E'e aune, ġae hebeo'e 'avore godağa teige iniga re'uma, rehano ġae isio'e agi'a re'uma."

¹⁰ E'a tuğure viga e'e 'evo'anono'o so'a ġuağa komeğa madu aro. A'e hebeheo 'avore godağa teige iniga, rehano e'e arote'e enogano'e isiheo agihiro.

¹¹ Ebu hena 'ahige ihiro, "Ġa'a vaze nunu, haba'ahaba'a azağa, ġoere nunu azağa zu kini nunu moneo Badi'a ġoere bare rae furene huni'uma."

11

Badi'a Ġoere rae Furenirote'e Azağa Aheu

¹ Iniu'a tuğu teige fağa zu rafağa udahe'ete'e somoriğa 'ahoga iniro, ebu 'ahige ihiro, "Ġa onamadu Badi'a kuru neğa zu dibu'o fatağa fağa ebu rafağa nugu'e udaho'i, ebu vaze nidu'a nugu'a e'ea kurau'ete'e me'odo'i.

² Rehano kuru neğa enoga haba'a'e ago zamaro'i ebu ago udaho'i, mazağa a'e Iuda mene azağa ziniro. Ze'e bato 42 zamağano ne boro zağoga, Ierusalema edau ġahini'uma.

³ Ebu eġe'a eġe ġoere rae furene'ete'e azağa aheu inara zini'uma. Ze zamaze aduga rae ihozifine dabua ġu'a vidanadu mada 1,260 zamağano eġe ġoere rae fureniruma."

⁴ Ze'e raha 'adi Zuhi'ağa Boro zamao edau'ete'e olivi ireğa aheu ebu ihure odağa aheu rae idaziro.

⁵ Iniu'a ze sausauihi rae reine, hebezeono'o ire roga'a buanadu agireze ruizi'uma. Iniu'a ze zimihi rae ra'ete'e vazega'e 'ouge mau runi'uma.

⁶ Ze zeġe'a Badi'a ġoere rae furene'ete'e zamağano irugu'a mene ru'anoga veize adure 'ue'ete'e inarağa meiro. Ebu ze vu ruo ġihune'ete'e

inarağa meiro, zu ze urate'ete'e madağa nidu'a zamağano raha 'ahi aduga nunu hina sausaune'ete'e inarağa meiro.

⁷ Zeğe aheu'a Badi'a goere rae furene hauğine, idu vo huneono'o butu agireğani'a bua eradu ze utitozi'uma ebu ze raharahazadu zimi'uma.

⁸ Ebu zeğe rune ahi'a'e zeğe Zuhi'a Boro satauronirote'e haba'a, ne boro ġihi'ağa ibiğano mode tauği'uma. Ne boro a'e Sodoma zu Izipi rae idani'uma.

⁹ Vaze nunu nidu'a, urabo nidu'a, goere nunu azağa nidu'a, ebu haba'ahaba'a azağa nidu'a mada uğidu ġaha'eta zamağano rune ahirize muriri'uma, ebu rune ahirize guroga hezahoha'uma.

¹⁰ Rahao radiu'ete'e azağani'a rune ahirize u'ano matu'i'uma, zu mui hağai'uma, ebu ġahunone ġahugotiti'uma. Mazağa peroveta azağa aheu e'e'a rahao radiu'ete'e azağa ġiği'a boro ziniro.

¹¹ Rehano mada uğidu ġaha'eta enogano, Badi'a mazaono'o ġaboze'ete'e irineğani'a buanadu rune ahirize zamağano diuğiro. 'Ougadu ze odaze hina edaro ebu ze muririrote'e azağa'e ufeta rihau ġouriro.

¹² Ebu ze adureono'o ago boro 'ahogani'a 'ahige zi'ete'e igiro, "Ahi ero'i." 'Ougadu ze goze hina adure ġoha itiro, u zeğe agire azağa'e e'e muririro.

¹³ E'e madağano, raha'a borofe hagariro, ebu ne boro e'e zamağano ne nidu'aono'o gaubananao rovonadu tiba mone rovonoga neğa nidu'a'e higarō. Raha'a hagariro 'ahine, vaze nidu'a 7,000'a rudaro. Ebu mene rudarote'e azağa nidu'a'e rihau rudaro zu adureo Badi'a niğa mae ġihiniro.

¹⁴ Aduga boro aheuğa'e hauğiro, rehano uğiduğa'e nariga are'ohe.

Bigoro Fu'o Aheu Fareğa

¹⁵ Tuğure viga fu'o aheu fareğani'a bigoroğa hudirotene, adureo ago boro'a gudanadu 'ahige rae reiro,

"Emeğe Zuhi'a Boro Badi'a zu ani'a ohotirote'e vazega, Keriso'a raha nidu'a ibitozi'uma.

Ebu Badi'a'a zuhi'azi'uma, onamo radiu tuğutuğu."

¹⁶ Ebu Badi'a zamao kini ehorō iğu'ano ehore'ete'e azağa, ekalesia ibitozi'ete'e azağa 24'a Badi'a mazao ġuğuradu kuraro.

¹⁷ Ze 'ahige rae reiro,

"Zuhi'a Boro Badi'a Ģiği'ağa,

ğae izidi radiu'ete'e zu ibite radirote'e Badi'ağa.

Eme ġae mazao manoğa tauği ra'ohe,

mazağa ġae'a ġiği'a boro hune madu

ğau nidu'a zuhi'azoga ġadahiro.

¹⁸ Haba'ahaba'a azağani'a ġae mazao mağuniro,

rehano ġae zama ġugi'e zeğe mazao fureniro.

Rune azağa kotazite'e madağani'a feuriro.

Ğae tuğure azağa, peroveta azağa, ġae mone azağa, ebu

iniu nize boro ga nize kome'a, ġae guba'e'ete'e azağa mazao

nağa manoğa zinite'e madağani'a feuriro.

Raha nidu'a ruine'ete'e azağa ruizite'e madağani'a feuriro."

¹⁹ Ebu hena adureo Badi'a kuru neğa vava'iro, ebu ane kuru neğa zamağano ane goitore ġoe'a tirote'e mauğağa horoniro. E'e madağano vazahiro, borofe gudaro, viri'a fu'uriro, raha'a hagariro, ebu goze hatu'ağani'a borofe buaro.

12

Roḡae Zu Isona Horeḡa

¹ Ebu hena haḡai nu badeḡa boro 'ahogani'a adureo fureraro. Roḡae 'ahogani'a mada'e dabua teige vidaro, ebu bato'e ani oda 'u'uḡano zu vadiga rana kini vadini adiriḡa ridiro. Ane kini vadini adiriḡa'e buzuva gaubanana aheu fareḡeta.

² Ani'e ahi'eta, ebu ene nariga furene'ete'e u'ano gigi'a madu ḡihau ḡaniḡanaro.

³ Ebu hena haḡai nu badeḡa 'ahogani'a adureo fureraro. A'e isona horeḡa kanaḡa. Vadiga nidu'a'e fu'o aheu fare zu araḡa nidu'a'e gaubanana. Vadigano kini vadini adiriḡa fu'o aheu fare vidaro.

⁴ Ani avaḡani'a adureo buzuvaḡa nidu'aono'o uḡide rovonadu tiba mone rovonoga buzuvaḡa'e fodadu rahao feuniro. Ebu isona horeḡani'a roḡae e'e zamao edaro, mazaḡa roḡae e'e'a nariga ene fureni'uma 'ahine, ene furene'ete'e madaḡa huneo isona horeḡani'a eneḡa atihi rae reiro.

⁵ Ebu roḡae 'ai ubuga 'ahoga fureniro. Ubuga'e auri somoriḡa riḡa hina haba nidu'a zuhi'azite'e vazēḡa. Rehano Badi'a'a ene guraḡa a'e mae vaḡinadu ani'a Badi'a zu Badi'a kini ehoḡo iḡu'a ḡoha itiro.

⁶ Ebu roḡae e'e'a haba boha'a ferau onamiro. De'ea mada 1,260 zamaḡano vaze'a ani taufoga veize Badi'a'a haba 'ahoga ruhibiro.

⁷ Ebu hena adureo uti'a fureraro. Tuḡure viga ḡihi'aḡa, niḡa Mikaela zu ane tuḡure vigavigani'a isona horeḡa teite utitiro. Isona horeḡa zu ane tuḡure vigavigani'a zuni zeḡe teite utitiro.

⁸ Rehano Mikaela zu ane tuḡure vigavigani'a isona horeḡa zu ane tuḡure vigaviga raharahazadu habaze adureo'e dauḡiro.

⁹ E'ano'o isona horeḡa'e adureono'o mae feune buniro. Ani'e ibite huneono'o radiu onainute'e moheḡa, ebu niḡa'e Diabolo ga Satani rae hune'ohe. Ani'e raha azaḡa nidu'a so'ozadu ve'oze ibitozi'ohe. Ani rahao mae feuniro zu ane tuḡure vigaviga zuni ane teite mae feuziro.

¹⁰ Ebu hena e adureo ago boro 'ahogani'a 'ahige ra'ete'e igiro, "Izidi Badi'a'a ane mone azaḡa ḡabozeha.

Ani'a ane inaraḡa zu ani'a zuhi'azi'ete'e ihozeha.

Ani'a ohonirote'e vazēḡa, Keriso'a gigi'aḡa ihozeha.

Sau'a ḡauḡani'a emeḡe nego nabudi ve'oḡa rae agiroziro,

ebu ohere zu madaio Badi'a zamao ze'e sau'a rae agiroziro.

Rehano sau'a ḡauḡa'e mae feune buneha.

¹¹ Ebu emeḡe nego nabudi'a Mamoe Ubuga ru u'ano

zu ze'a rae furenirote'e ḡoe'a u'ano sau'a ḡauḡa raharahaneha.

Zeḡe'a ḡaboneze mene zamariro, onamo rune hideha.

¹² E'ano'o adure zu adureo radiu'ete'e azaḡa, matu'o'i!

Rehano rahao zu davarao radiu'ete'e azaḡa, za aduga boro hidi'uma,

mazaḡa Diabolo'a zae vaḡe ovaeha.

Ani'e zama ḡugi boroḡeta,

mazaḡa ani edeḡa, ane mada'e futu'a."

Isona Horeḡani'a Roḡae Mariga Utitozifne Ruhibiro

¹³ Isona horeḡani'e rahao mae feunirota'a'e ane'a bare ederirotene, ubuga furenirote'e roḡaeḡa e'e vaḡe uhine onamiro.

¹⁴ Rehano roḡae e'e'a haba boha'ano radoneḡa haba'a rafiū onamoga veize ugabada boro isaḡa aheuḡeta haro. E'e haba'a'e Badi'a'a ani veize

ruhíbiro, ebu ani de'ea isona horegāono'o vaḡinadu muri uḡidu ḡaha'eta zamaḡano vaze'a ani tauḡiro.

¹⁵ Ebu hena isona horeḡani'a hebe'anono'o vu boro hina roḡae e'e ḡaruga furure vanadu ani mae vaḡinihi reiro.

¹⁶ Rehano raha'a ani dananiro. Raha'a hebe'a vava'adu isona horeḡani'a hebe'anono'o fururirote'e vuḡa boro uniuro.

¹⁷ Ebu hena isona horeḡani'a roḡae e'e mazao maḡune rudanadu roḡae e'e mariga bo'aḡano ḡabode'ete'e azaḡa utitozenoga veize onamiro. Roḡae mariga'e Badi'a goro ḡoe'a egohau'ete'e zu Iesu moneo rae furene'ete'e azaḡa.

¹⁸ Ebu isona horeḡani'a davara ni'uriḡano edaro.

13

Butu Agireḡa Ibi'a

¹ Ebu hena e butu agireḡa 'ahogani'a davaraono'o bua are'ete'e horoniro. Ani araḡa nidu'a'e gaubanana zu vadiga nidu'a'e fu'o aheu fare. Araḡa tibatiba rana'e kini vadini adiriḡa ridiro, zu vadini tibatiba rana'e Badi'a rae sausaune'ete'e niḡa e'e.

² E'a horonirote'e butu agireḡa'e butu agireḡa 'ahoga, a'e leopadi heuḡa. Rehano ani oda'e bea oda heuḡa zu ani hebe'e laioni hebe heuḡa. Isona horeḡa e'e'a butu agireḡa mazao ane inara, ane kini ehoro iḡu'a zu gigi'aḡa ufeta boro haro.

³ Butu agireḡa vadini nidu'a bo'aḡano vadini tiba'e idiri boro madu horonoga'e nariga rudaro. Rehano idiriḡa a'e manoradu raha azaḡa nidu'a'e zaguzagaro ebu butu agireḡa e'e hegotiro.

⁴ Vazevaze'a isona horeḡa e'e mazao kuraro, mazaḡa ani'a ane gigi'a butu agireḡa haro. Ze'e butu agireḡa e'e mazao zuni kuraro ebu 'ahige rae reiro, "Butu agireḡa 'aha teige'ete'e vazega inaraḡa'e o'o'a! Iniu'a ani utitoha'uma?"

⁵ Badi'a'a butu agireḡa'e ane'a bare nigunoga zu Badi'a rae sausaunoga'e idaḡa rae reiro, ebu bato 42 zamaḡano ani vaze sausaue'ete'e inaraḡa haro.

⁶ Ani hebe'a vava'adu Badi'a rae sausauniro. Ebu Badi'a ni zu Badi'a radone haba'a ebu adureo radiu'ete'e azaḡa rae sausauiro.

⁷ Badi'a'a ani'e Badi'a mone azaḡa utitozenoga zu raharahazoga'e idaḡa rae reiro. Ebu urabo nidu'a, vaze nunu nidu'a, ḡoere nunu azaḡa nidu'a, zu haba'ahaba'a azaḡa nidu'a zuhi'azi'ete'e inaraḡa haro.

⁸ Vaze'a marote'e Mamoeḡa Ubugani'a buka 'ahogano ḡabozite'e azaḡa nize mirihiro. Nize'e Badi'a'a 'izema ḡau nidu'a haḡaoganono'o mirihiro. Raha azaḡa bo'aḡano e'e bukaḡano Mamoe Ubugani'a iniu nize mene mirihirote'e azaḡa nidu'a'e butu agireḡa e'e mazao kura'uma.

⁹ Iniu teḡaḡeta vazega'e 'ahi ego'i:

¹⁰ Badi'a'a vaze 'ahogani'a vaze 'ahoga hube hune obone teadu ḡu'a neḡano ohonoga'e idaḡa rae reine,

ani hube hune obone teadu ḡu'a neḡano diuḡi'uma.

Badi'a'a vaze 'ahogani'a vaze 'ahoga hube hune benisi hina manoga'e idaḡa rae reine,

ani hube hune benisi hina manadu ruda'uma.

E'ano'o Badi'a mone azaḡa'e aduga zamaḡano zamaze obone gigane huni'uma, zu ze'a fie'eta'a'e mene hune modi'uma.

Butu Agireḡa Aheuḡa

¹¹ Ebu hena e butu agireğa 'ahogani'a rahaono'o bua are'ete'e horoniro. Ani mamoe ubuga heuğa arağa aheu, rehano isona horeğa teige goeriro.

¹² Ani'a butu agireğa ibi'a inarağa nidu'a hina butu agireğa ibi'a veize gauiro. Ebu ani'a raha zu rahao radiu'ete'e azağa'e butu agireğa ibi'a mazao kuranoga veize tutuziro. Butu agireğa ibi'a'e ibite idiri boro madu nariga rudaro rehano, bare manoriro.

¹³ Butu agireğa aheugani'a hağai nu badeğa ġihi'ağa hağairo. Vaze nidu'a murire'ete'e zamağano, ani'a adureono'o rahao ire roga tuğune buniro.

¹⁴ Ani'e butu agireğa ibi'a mazaono'o meirote'e inarağa hina butu agireğa ibi'a veize hağai nu badeğa hağairo. Ani'e e'e hağaiğa nu badeğa hina rahao radiu'ete'e azağa so'oso'oziro. Ani'a zeğe mazao 'ahige rae reiro, "Butu agireğa ibi'a veize ane irağa teige hağairote'e irağa 'ahoga hağao'i." Butu agireğa ibi'a'e ibite benisiono'o idiri boro meiro rehano, bare ġabodiro.

¹⁵ Butu agireğa aheuğa'e butu agireğa ibi'a mazaono'o meirote'e inarağa hina, butu agireğa ibi'a irağa teige hağairote'e irağa 'ahoga zamağano irineğa haro. 'Ougadu e'e irağani'a goeroga idararo, ebu ani'a ani mazao mene kurau'ete'e azağa zemoga zuni idararo.

¹⁶ Ebu butu agireğa aheugani'a vaze nidu'a ibitozeadu zeğe eda'e 'evo'a rafağano ga zehereze rana tahi 'ahoga mae tiro. Nize kome'a zu nize boro, ma'ora zu zahara, tuğure azağa zu mene tuğure azağa nidu'a tahi e'e mae tiro.

¹⁷ Iniu tahi e'e mene meirote'e vazega'e ġau 'ahoga hoitoga ga seronoga'e mene idararo. Tahi a'e butu agireğa ibi'a ni ga niğa nabağa.*

¹⁸ Nabağa e'e huga faine ederifine zamarone huhuzağa mo'i. Iniu faine zamare'ete'e vazega'e butu agireğa ibi'a ni nabağa me'ode nuro'i. Nabağa a'e vaze 'ahoga niğa ihoze'ohe. Niğa nabağa'e 666.

14

Mamoe Ubuga ebu Vaze Nidu'a 144,000

¹ Ebu hena e'a ehamarotene, Sioni mağano Mamoe Ubugani'a edau radiro. Ebu vaze nidu'a 144,000 ani teite edau radiro. Zehereze rana Mamoe Ubuga ni zu Moga ni mirihoga'e e'e.

² Ebu e adureono'o ago 'ahoga igiro. A'e vu boro ġuhiğani'a noau'ete'e teigiro zu viri'a ġihau gudau'ete'e teigiro. E'a igirote'e agoğa'e gabi arahoga azağani'a gabize arahohau'ete'e agoğa teigiro.

³ Vaze 144,000 e'e'a kini ehoro iğu'a zamao, zu ġaboga ġauğa ġazağa zamao, zu ekalesia ibitozi'ete'e azağa zamao bada iziga 'ahoga badahinu. Vaze 144,000 da'o bada e'e edeğa. Ze'e raha azağa bo'ağano runeono'o bohaze buzirate'e azağa.

⁴ Ze'e roğae teite mene daroe futarote'e aru'ağa teige, ahirize mene torane'ena'a, deheru 'aune radiro. Ze Mamoe Ubugani'a no'e onamine, ani hegote'ete'e azağa. Ze'e raha azağanono'o bohaze buziro ebu ire mağa ibi'a teige, Badi'a zu Mamoe Ubuga veize dibu'irote'e azağa ibi'a.

⁵ Zeğe mazao ġuriro ġoe'ani 'ahoga'e o'o'a, ebu ve'oğani 'ahoga'e o'o'a.

Tuğure Viga Uğidu

⁶ E tuğure viga 'ahogani'a adure nemağano rafi'u'ete'e horoniro. Ani'e rahao radiu'ete'e azağa nidu'a, haba'ahaba'a azağa nidu'a, urabo nidu'a,

* **13:17 13:17** Giriki ġoe'a tibatiba'e nabağeta. Ni naba'e ni ġoe'a tibatiba nidu'a me'odirote'e nabağa.

goere nunu azağa nidu'a, zu vaze nunu nidu'a mazao haramoga veize radiu tuğutuğu hariğa manoğa mae ariro.

⁷ Ani ġihau huau'ena'a, 'ahige rae reiro, “Badi'a gubano'i ebu niğa mae ġihino'i. Mazağa Badi'a'a kotazite'e madağani'a feureha. Adure, raha, davara zu vu nunu nidu'a hağairote'e Badi'ağa mazao kurano'i.”

⁸ Ebu hena ani ġaruna tuğure viga aheugani'a hegotadu 'ahige rae reiro, “Higaneha! Ne boro bagağa, Babulonia'e higaneha! A'e daro fu'a roğağa heuğa. Ani haba'ahaba'a azağa nidu'a tutuzadu ze vaini vuğa sau'a bagağa gagi ro zu ani teite daro fu'a hağairo.”

⁹ Ebu hena zeğe ġaruna tuğure viga uğiduğani'a hegotadu ago boro hina 'ahige rae reiro, “Iniu butu agireğa zu ane irağa teige hağairote'e irağa mazao kurau'ena'a, zeherezeo ga 'evoreze rafağano ani tahi ma'ete'e azağa'e,

¹⁰ Badi'a zama ġugi teige'ete'e vainiğa vuğa gagi'uma. Vaini vuğa a'e vu teite mene mirunadu ufeta riğa, ebu Badi'a zama ġugi'a bioğano be'uniro. Ebu ze tuğure viga zağoga zu Mamoe Ubuga zamao ire roga zu sulifu u'ano, ġigi'a boro hidi'uma.

¹¹ Ġigi'a boro zini'ete'e ire roğağa ġisiğa'e ġisa'uma onamo tuğutuğu. Butu agireğa zu ane irağa teige hağairote'e irağa mazao kurau'ete'e azağa ga ane ni tahiğa ma'ete'e vazeğa'e, ohere zu madaio ahirize ohonoga'e mene idara'uma.”

¹² E'ano'o Badi'a mone azağa, zae'a Badi'a goro ġoe'a hegote'ete'ea, zu Iesu mazao fie obone gigane'ete'ea, zamaze obone gigane huni'uma.

¹³ Ebu hena e adureono'o ago 'ahogani'a 'ahige ra'ete'e igiro, “'Ahi miriho'i: Izidi onamo iğağa Zuhi'a Boro teite tiburanadu radiu'ena'a rudau'ete'e azağani'a manohuga hide'ohe.” Badi'a Vine'a 'ahige nae-naene'ohe, “O'e, ze zeğe gauono'o bohatanadu ahirize ohoni'uma, mazağa ze zeğe hağai manoğa naeğa hidi'uma.”

Rahao Hiriviro

¹⁴ Ebu hena e ehamarotene, ġoze 'uruğa 'ahoga'e e'e. Ġoze e'e rana Vaze Ubuga heuğa 'ahogani'a ehore radiro. Ani vadinio'e golo hina hağairote'e kini vadini adiriğa ridiro zu benisi e'ağa oboniro.

¹⁵ Ebu hena tuğure viga 'ahogani'a kuru neğanono'o buau aradu ġoze rana ehore radiu'ete'e vazeğa mazao ago boro hina 'ahige huau ġoeriro, “Benisiğ madu hirivo'i, mazağa rahao hirivite'e ogomuğa'e hiğudadu hirive'ete'e madağa'e feureha.”

¹⁶ E'ano'o ġoze rana ehore radiu'ete'e vazeğani'a benisiğa raha rana masiniro ebu raha ogomuğa hiriviro.

¹⁷ Ebu hena tuğure viga 'ahogani'a adureo kuru neğanono'o buau ariro ebu ani zuni benisiğa e'ağa oboniro.

¹⁸ Ebu hena tuğure viga 'ahogani'a dibu'o fatağanono'o ariro. Ani'e dibu'o fatağa rana ire roga taufe'ete'e inarağa meiro. Ani'a ago boro hina benisi e'ağa meirote'e tuğureğa viga mazao 'ahige huaro, “Benisiğ e'ağa madu rahao vaini ireğanono'o vaini e'oğa nu nu'ono'i, mazağa vaini mağamağa'e hiğudeha.”

¹⁹ E'ano'o tuğure vigan'a raha rana benisiğa hina masinadu vaini mağamağa mae nu'oniro, ebu vaini mağamağa mo'inadu vaini vuğa hağae'ete'e iduğa boro bagağa zamağano feuniro. A'e Badi'a zama ġugi'a ihoze'ohe.

²⁰ Vaini vuğa hağae'ete'e iduğa'e ne boro ġabiri biriğa ibihetağano hağairo. Idu e'e zamağano vaini mağamağa rana edanadu moinirotene,

idu e'eano'o ru'a sore buaro. Ru'e ufeta boro hune soronadu vu boro teigiro. Ru'e hosi hebe miniğa hanini itiro zu 300 kilomita fağa sore onamiro.

15

Tuğure Vigavigani'a Ġonaga Adugağa Boro Odohe Ariro

¹ Ebu hena e adureo zaguzagatite'e hağaiğa nu badeğa ġihi'ağa 'ahoga horoniro. Tuğure viga fu'o aheu fare'a aduga boro fu'o aheu fare meiro. A'e aduga boro ġonaga, mazağa e'e adugağani'a hauğine Badi'a zama ġugiğani'a ġonabi'uma.

² Ebu e galasi hina hağairote'e davaraga ire roga teite tiburanoga teigirote'e horoniro. Zuni vase nu'a galasi davaraga genağano edau'ete'e horoziro. Ze'e butu agireğa zu ane irağa teige hağairote'e irağa zu ane ni nabağa raharahazirote'e azağa. Ze'e Badi'a'a zinirote'e gabiğa obone edau radiro.

³ Ebu ze Badi'a tuğure vazega Mose bada zu Mamoe Ubuga bada badahiro,

“Zuhi'a Boro Badi'a Gigi'ağa,
hağaiğoe ġihi'ağa,
zu vase'a horonadu zaguzagau'ohe.

Ġa'e haba'ahaba'a azağa nidu'a Kini,
ibiğoe duduğa zu huga.

⁴ Zuhi'a Boro, iniu'a ġa mene riho'i'uma?
Zu iniu'a niğoe mene mae ġihini'uma?

Ġae tibuhuga'e zağoga.

Haba'ahaba'a azağa nidu'a ġae vağe ari'uma,
zu ġae mazao kura'uma,

mazağa ġae hağai duduğani'a fureraro.”

⁵ E'e enogano e ehamarotene, adureo kuru neğa vava'iro. A'e Badi'a'a ane mone azağa teite radirote'e dibu'oğa taruhağa heuğa.

⁶ Aduga boro fu'o aheu fare meirote'e tuğureğa viga fu'o aheu fare'a kuru neğanono'o buau ariro. Ze'e dabua deheğa manoga zu vazavazahoga vidaro, ebu golo miniğa u'unizeo abiriro.

⁷ Ebu hena ġaboga ġauğa ġazağa bo'ağano 'ahogani'a golo hina hağairote'e siuvağa fu'o aheu fare'e tuğure viga fu'o aheu fare ziniro. Siuva e'e zamağano'e radiu tuğutuğu Badi'ağa zama ġugi'ağani'a iri'aviro.

⁸ Ebu Badi'a ni ġihi'ağanono'o zu gigi'ağanono'o ġisi'a buanadu kuru neğa zamağano iri'aviro. 'Ougadu vazeni 'ahogani'a kuru neğa zamağano diuğoga'e mene idararo, onamo tuğure viga fu'o aheu fare'a odohe'ete'e adugağa boro fu'o aheu fare'a ġonabi'uma.

16

Badi'a Zama Ġugi Ufirote'e Siuvağa

¹ Ebu hena e kuru neğanono'o ago boro 'ahoga igiro. Ago e'e'a tuğure viga fu'o aheu fare 'ahige rae ziro, “Onamadu Badi'a zama ġugi ufirote'e siuvağa fu'o aheu fare rahao be'uno'i.”

² E'ano'o tuğure viga ibi'ani'a onamadu ane siuva rahao be'uniro. 'Ougadu idiri ġiğaroğa zu gigi'ağani'a iniu butu agireğa tahi meirote'e azağa zu ane irağa teige hağairote'e irağa mazao kurarote'e azağa rana fureraro.

³ Tuğure viga aheugani'a ane siuva davarao be'uniro. 'Ougadu davara'e rune vazega ru teige nufiro, ebu davarao radiu'ete'e gaboga gauga nidu'a'e rudau haugiro.

⁴ Tuğure viga ugidugani'a ane siuva vu boro zamağano zu idu vuğano be'unadu vu nidu'a'e ruo reiro.

⁵ Ebu e vu taufe'ete'e tuğurega vigani'a 'ahige ra'ete'e igiro, "Badi'a Zağoga, ga'e izidi radiu'ete'e zu ibite radirote'e Badi'aga.

Gae'a 'ouge ze kotazirota'a'e duduga.

⁶ Ze'a gae mone zağoga azağa zu peroveta azağa zemadu ruze soronirote'e u'ano, gae'a ru ze gagoziniro.

'Ouge ze'a hağaize sau'a naega mouga'e duduga hune."

⁷ Ebu e ago 'ahoga dibu'o fatağanono'o 'ahige naenaenirote'e igiro, "O'e, Zuhi'a Boro Badi'a Gigi'aga, gae kota'e huga zu duduga."

⁸ Ebu hena tuğure viga gazağagani'a ane siuva mada rana be'uniro. Ebu mada'a ire roga hina vase iri'ete'e inarağa Badi'a mazaono'o meiro.

⁹ 'Ougadu ze'e mada gigi'a bagagani'a iri haoziro. Rehano ze'a aduga e'e ibitohau'ete'e inarağa meirote'e Badi'aga niğa rae sausauniro. Ze zamaze gihinoga zu Badi'a ni mae gihinoga hezahoharo.

¹⁰ Ebu hena tuğure viga fu'oğani'a ane siuva butu agirega kiniğa ehoru igu'ano be'uniro. 'Ougadu butu agiregani'a zuhi'azi'ete'e haba'a nidu'a uzaboraro. Vaze idirize'a ufeta gigizadu ze mazaneze vihoniro.

¹¹ Zege gigi'a zu idiri u'ano ze adureo Badi'a rae sausauniro. Ebu ze zege'a hağairote'e hağaiğa moneo mene gihuriro.

¹² Ebu hena tuğure viga fu'o tiba faregani'a ane siuva vu boro 'ahoga, niğa Euferate rana be'uniro. 'Ougirotene, vu'a revaranadu mada'a ite'ete'e moneono'o kinigakiniga ibi ruhibiro.

¹³ Ebu e vine toraga ugidu feğozu heuga horoziro. Ze'e isona horega hebeono'o zu butu agirega hebeono'o zu guriro peroveta vazegaono'o bua ariro.

¹⁴ Ze'e vine sau'a. Ze hağai nu badeğa hağae'ena'a, raha nidu'a zamağano kini nidu'a vage ragave'ohe. Ze Gigi'a Badi'aga mada boro meite'e madağano fureratite'e utiga veize raha kiniğa nidu'a nu'ozifine 'ouge ragave'ohe.

¹⁵ Zuhi'a Boro'a 'ahige ra'ohe, "Giano'i, e gonore vazega teige ari'uma! Iniu evate radiu'ena'a, ane dabua taufe'ete'e zu firina mene ragave'ete'e zu vase ubumao mazagaru mene furene'ete'e vazega'e matu'i'uma."

¹⁶ Ebu hena vine sau'a ugidu'a kini nidu'a'e haba 'ahogano nu'oziro. Haba niğa'e Heberu goe'ano Aramagedono rae huniro.

¹⁷ Tuğure viga fu'o aheu faregani'a ane siuva hitanao be'uniro. 'Ougirotene, adureo kuru neğa zamağano kini ehoru igu'anono'o ago boro 'ahogani'a buanadu 'ahige rae reiro, "Gau nidu'a hağae hağaha!"

¹⁸ Ebu agağani'a vazavazahiro, zu ago boro'a fureraro, zu viri'a fu'uriro, zu raha'a borofe hagariro. Vaze'a rahao radirote'eano'o onao izidi raha'a 'ouge borofe hagarirote'e mene horoniro.

¹⁹ Ne boro bagaga, Babulonia'a varadanadu ugiduo reiro, ebu haba'ahaba'a neğa boroboro'a higaru. Badi'a'a ne boro bagaga, Babulonia azağa hağai sau'a zamaru, e'ano'o ane zama gugi'a boro hune be'une iri'avonirote'e vaini vuğa bioğa ziniro.

²⁰ Raha'a borofe hagaru 'ahine, 'umu nidu'a'e daugiro ebu mağamağa zuni mene bare horoniro.

²¹ Ebu adureono'o goze hatu'ağani'a vaze rana buaro. Ġoze hatu'ağa tiba aduga'e nariga 50 kilo heuğa. Ġoze hatu'ağa u'ano aduga ufeta riğa bagağa hidiro 'ahine, ze Badi'a rae sausauniro.

17

Roğae Daro Fu'a zu Butu Agireğa

¹ Badi'a zama ġugi iri'avonirote'e siuvağa fu'o aheu fare meirote'e tuğureğa viga fu'o aheu fare bo'ağano 'ahogani'a eġe vaġe aradu 'ahige rae reiro, "Aro'i, eġe'a vu boro ġehağa genağano ne boro bagağani'a aduga hidite'e moneo iho'i'uma. Ne boro a'e roğae daro fu'a bagağa heuğa.

² Raha kiniğakinigani'a roğae e'e teite daroe futaro ebu rahao radiu'ete'e azağani'a ane vaini vuğa gagadu ane daro fu'a hağağa hegotiro."

³ Ebu Vine Zağogani'a eġe rana reirote'e, eġe tutuhe haba boha'a onamiro. E'ea roğae 'ahogani'a butu agireğa kanağa rana ehore'ete'e horoniro. Butu agireğa ahi'a rana'e Badi'a ni rae sausaune'ete'e niğaniğa mirihogani'a iri'aviro. Ebu vadiga nidu'a'e fu'o aheu fare zu arağa nidu'a'e gaubanana.

⁴ Roğae a'e dabua peporoğa zu kanağa vidaro, ebu golo zu naeğa boro hadiğa nunu ebu gudugudu naeğa boro hina rohorohoniro. Ani 'evo'ano golo bioğa oboniro. Bio zamağano'e Badi'a'a he'ehe'ene'ete'e ġauğa zu ane daro fu'a toragani'a iri'aviro.

⁵ Zehereğano'e ni 'ahoga mirihoga e'e. Ni e'e huga'e 'u'uruğa. A'e 'ahige rae mirihiro,

"Ne Boro Bagağa Babulonia,
Daro Fu'a Roğaeğaroğaeğa Vize,
Rahao Badi'a'a He'ehe'ene'ete'e Ġauğa Nidu'a Vize."

⁶ E roğae a'e gagone fu'a horoniro. Ani'a Badi'a mone azağa ruze ufeta gagiro. Ze'e Iesu moneo rae furenirote'e azağa.

E roğae e'e horonadu zaguzagau rudaro.

⁷ Rehano tuğure vigani'a 'ahige ihiro, "Ġa nougadu zaguzagau'ohe? Eġe'a roğae e'e moneo 'u'uru touga iho'i'uma. Ebu ani'a ehore'ete'e butu agireğa moneo 'u'uru touga iho'i'uma. Butu agireğa vadiga'e fu'o aheu fare zu arağa'e gaubanana.

⁸ Ġae'a horonirote'e butu agireğa'e ibite radiro, rehano izidi'e o'o'a. Ani'a vesu'u idu vo huneono'o* bua eradu Badi'a'a ani ruine haugi'uma. Rahao radiu'ete'e azağa bo'ağano nu'a ani horonadu zaguzaga'uma. Ze'e raha zu adure hağairote'e madağanono'o iniu ġabozite'e azağa nize mirihirote'e bukağano nize o'o'a azağa. Butu agireğa a'e ibite radiro, rehano izidi o'o'a, ebu vesu'u arite'e u'ano, ze ani horonadu zaguzaga'uma.

⁹ Zamarone huhuzağa hina faine zamare huni'uma. Butu agireğa vadiga fu'o aheu fare'e roğae e'e'a ehore'ete'e mağağa fu'o aheu fareo idaniro.

¹⁰ Zuni mağamağa a'e kini fu'o aheu fareo idaniro. Kini fu'o'e rudaro, rehano 'ahoga'e radiu'ohe. Ebu 'ahoga'e 'ize mene areha, rehano ani'a arine mada tahiğa da'o radi'uma.

¹¹ Ibite radiro rehano, izidi mene radiu'ete'e butu agireğa'e kini fu'o uġidu fareğa rae re'uma. Ani'e ibite kini fu'o aheu fare bo'ağano 'ahoga, ebu Badi'a'a ruine huni'uma.

¹² Ġae'a horonirote'e arağa gaubanana'e kini gaubananao idaniro. Ze 'ize raha azağa zuhi'azite'e mene ġadahiro, rehano butu agireğa e'e teite zuhi'azi'ete'e kiniğa inarağa mada tahiğa da'o me'uma.

* 17:8 17:8 Abisi

¹³ Ze zamaze tibano inaraze zu gigi'aze butu agirega ha'uma.

¹⁴ Ze zu butu agirega'e Mamoe Ubuga utitoha'uma, rehano Mamoe Ubugani'a zege nidu'a raharahazi'uma. Mazağa ani'e zuhi'a nidu'a vitize'ete'e Zuhi'aga Boro zu kini nidu'a vitize'ete'e Kiniğa. Mamoe Ubuga gatine'ete'e azağa'e Mamoe Ubugani'a huzirote'e zu ohotirote'e azağa. Ze'e zamaze nidu'a hina ani hegote'ete'e azağa."

¹⁵ Ebu tuğure viga e'e'a 'ahige ihiro, "Gae'a rogae daro fu'a e'e'a vu boro geħağa genağano ehore radirote'e horoniro. Vu boro a'e vaze nunu, vaze guğuvaga nunu, haba'ahaba'a azağa nunu, zu goere nunu azağano idaziro.

¹⁶ Ga'a horonirote'e butu agirega zu arağa gaubanana'e rogae daro fu'a he'ehe'eni'uma. Ze'e ani ruini'uma zu firinoha'uma. Ze ani modare a'uma zu ire roga hina hufi haoni'uma.

¹⁷ Mazağa ze'a 'ouge hağaoga veize Badi'a'a zamarone 'uguğa zamazeo tiro. E'ano'o ze Badi'a ura hağai'uma, ebu ze zege'a zuhi'azi'ete'e inarağa'e butu agirega e'e ha'uma rae goere idani'uma, onamo Badi'a goere'a huda'uma.

¹⁸ Gae'a horonirote'e rogaeğa'e ne boro багаğa e'e. Ne boro багаğa e'e'a raha kiniğakiniğa zuhi'azi'ohe."

18

Babulonia'e Higaro

¹ E'e enogano, e tuğure viga 'ahogani'a adureono'o ovaoga horoniro. Ani'e inara boro meiro. Ani agağa'e vazavazahoga u'ano raha nidu'a aganiro.

² Ani'a ago boro hina 'ahige huau goeriro, "Higaneha! Ne boro багаğa, Babulonia'a higaneha! Ani'e Diabolo radone haba'a reiro, zu vine sau'a toraga nidu'a neğa reiro, ebu vaze'a he'ehe'eze'ete'e niniğa toraga nidu'a neğa reiro.

³ Mazağa haba'ahaba'a azağa nidu'a Babulonia'a zinirote'e vainiğa vuğa riğa gagadu ani teite daroe futaro. Raha kiniğa nidu'a ani teite daroe futaro ebu rahao serosere'ete'e azağa'e ma'orao reiro, mazağa Babulonia'a hadi nağa boroboro gağa ufeta hoitiro."

⁴ Ebu hena e adureono'o ago 'ahogani'a 'ahige ra'ete'e igiro, "Ege vaze nidu'a, Babulonia neğanono'o buano'i.

'Ougine zae'a ani hağai sau'a mene hegoti'uma,
zu ani'a hidite'e adugağa za mene hidi'uma.

⁵ Mazağa ani hağai sau'a'e gudiru itadu adure haniniro.
Badi'a'a ani hağai sau'a zamare'ohe.

⁶ Ne boro e'e'a zae sausauzirote'e idunağano zae'a e'e nağa baronohano'i.
Ne boro e'e'a hağairote'e hağağa idunağano, e'e nağa gae aheu ufeta ragate baronohano'i.

Ne boro e'e'a aduga hide'ete'e bioğa zae ziniro.

E'ano'o za'e aduga gae aheu ufeta ragate hidite'e bioğa hano'i.

⁷ Ne boro e'e'a niğa mae gihiniro zu hadi nağa boroboro hoite'ena'a matu'e radiro.

E'ano'o hağağa e'e idunağano gigi'a zu zama aroga hano'i.

Ne boro e'e'a zamao 'ahige ra'ohe,

'E kini rogaeğa radu vaze zuhi'azi'ohe.

E mene gozoba.

E'ano'o zamahe mene hune ari'uma.'

⁸ E'ano'o mada tiba zamağano ne boro e'e aduga boro hidi'uma,

rune hidi'uma, zamağa aradu nia'uma, zaga hidi'uma,
ebu ire roga hina hufi haoni'uma.

Mazağa ne boro e'e kotane'ete'e Zuhi'ağa Boro Badi'ağa'e gigi'a hune.

⁹ Raha kiniğa nidu'a'e ne boro e'e teite daro futaro, zu naeğa boroboro
ğağa hoite'ena'a matu'e radiro. Ze ne boro e'e hufi haone'ete'e ire rogağa
ğisiğa horonadu niau kua'uma.

¹⁰ Ze'e ne boro e'e'a hide'ete'e adugağa rihone'ena'a, fağano edanadu
'ahige re'uma,
'Aduga boro hideha,

Ne boro ġihi'ağa, ne boro inarağa,

Babulonia, aduga boro hideha!

Mada tahiğa fase zamağano Badi'a'a ġa rui'eha.'

¹¹ Rahao serosere'ete'e azağani'a ani u'ano niau ġoinahi'uma, mazağa
zeğē mazaono'o ġau 'ahoga bare hoitite'e azağani 'ahoga o'o'a.

¹² Zeğē'a seronirote'e ġauğa'e golo, siliva, naeğa boro hadiğa, gudugudu
naeğa boro, dabua manōğa tauği, dabua peporoğa, dabua vazavazahoga,
dabua kanağa, ire hohoğa nunu, elefaniti ġonoga hina hağairote'e ġauğa
naeğa boro nunu, naeğa boro ireğa nunu, kopa zu auri zu hadi manomano
hina hağairote'e ġauğa nunu,

¹³ iniga zu naeğa boro niğa Sinamono,* eğa nunu, 'uvahu hohoğa,
murava hohoğa, dehoru hohoğa, vaini vuğa, olivi dehoroga, 'uvahu zu
vuidi, boromakau zu mamoe, hosi zu hosi kiuga. Ze vaze zuni tuğure
azağano seroziro.

¹⁴ Ġau 'uguğa seronirote'e azağani'a ne boro e'e mazao 'ahige re'uma,
'Ġae'a meihī rae urate hunirote'e ġauğa manōğa nidu'a'e dauğeha. Ġau
ğehağa nidu'a zu naeğa boroboro ġauğa nidu'a ġae mazaono'o dauğadu
'uguğa mene bare horoni'uma!'

¹⁵ 'Uguğa ġauğa ne boro e'e azağa mazao seronadu ma'orao reirote'e
serosero azağa'e ne boro e'e'a aduga boro hidirota'a'e rihonadu fağano
edau'ena'a, niau ġoinahi'uma. Ebu ze 'ahige re'uma,

¹⁶ 'Aduga boro hideha! Ne boro ġihi'ağa, aduga boro hideha!

Ani'a dabua manōğa tauği, dabua peporoğa zu kanağa vidaudo,

ebu golo, hadi naeğa boro nunu zu gudugudu naeğa boro hina
rohorohido.

¹⁷ Rehano mada tahiğa fase zamağano ġau ġehağa nidu'a a'e ruiniro!'

Ġasi boro azağa, ġasi boro zamağano tirirote'e azağa, ġasi boro gau
azağa ebu davarao gaue'ete'e azağa nidu'a fağano eda'uma.

¹⁸ Ze'a ne boro e'e hofoga ġisiğa horonirotene, agoze boro hina 'ahige
huau ġoeri'uma, 'Ne boro 'ahiguğa heuğa neğa 'ahoga'e o'o'a hune!'

¹⁹ Ebu ze zeğē'a bare kono vadinizeo feuni'uma,† ebu niau
ġoinahe'ena'a, 'ahige ġihau hua'uma,

'Aduga boro hideha! Ne boro ġihi'ağa, aduga boro hideha!

Ġasi boro hina davarao ġau nunu seronirote'e azağa nidu'a'e ma'orao
reiro,

mazağa ne boro e'e'a hadi boro hina zeğē ġau hoitido.

Rehano mada tahiğa fase zamağano ne boro e'e ruineha!

²⁰ Adureo radiu'ete'e azağa, ne boro 'ai ruiniro 'ahine, matu'o'i,
Badi'a mone azağa, apostolo azağa zu peroveta azağa, matu'o'i,

* **18:13 18:13** A'e ire 'ahoganono'o hağae'ohe. Hohoga iniga hune zu naeğa boro. † **18:19 18:19**
Iuda azağa hağai. Ze ufeta zama are'ete'e ihozifine, 'ouge hağae'ohe.

- mazağa ne boro e'e'a zae sausauzirote'e u'ano, Badi'a'a zae veize ne boro e'e kotaniro."
- ²¹ Ebu hena tuğure viga gigi'ağa 'ahogani'a vuidi duine se'ene'ete'e hadiğa boro багаğa heuğa hadiğa boro 'ahoga mae ġihinadu davarao feuniro, ebu 'ahige rae reiro,
 "Hadi boro 'ahi ġihau feunirote'e teige,
 ne boro ġihi'ağa, Babulonia mae feuni'uma,
 ebu ne boro e'e mene bare horoni'uma.
- ²² Gabi va'ete'e azağa, bada ma'ete'e azağa, sura'i hudi'ete'e azağa zu bigoro hudi'ete'e azağa ago'e
 ne boro e'e zamağano mene bare igi'uma.
 Ġau nunu hağae'ete'e azağa'e ne boro e'e zamağano
 mene bare horozi'uma,
 vuidi duine se'ene'ete'e hadiğa boro багаğa agoğa'e ne boro e'e zamağano
 mene bare igi'uma.
- ²³ Ihure agağa'e ne boro e'e zamağano
 mene bare agara'uma,
 hahu iziga ohozeğa zu roğaeğa agoze'e ne boro e'e zamağano
 mene bare igi'uma.
 Mazağa ne boro e'e mone serosere'ete'e azağa inara'e raha 'adao ufeta
 boro hune reiro,
 ebu ne boro e'e'a murava hağağa hina haba'ahaba'a azağa nidu'a
 so'oso'oziro.
- ²⁴ Ne boro e'e zamağano peroveta azağa zu Badi'a mone azağa ruze,
 ebu rahao zimirote'e azağa nidu'a ruze'e horoniro."

19

Adureo Badi'a Nigune'ohe

- ¹ E'e enogano e adureo vase ġuġuvağani'a huau'ete'e teige, ago boro igiro. Ze 'ahige rae huario,
 "Haleluia!
 Emeğе Badi'a'a ġabofiro. Ani'e ġihi'a hune zu gigi'a hune.
- ² Ane kota'e huga zu duduga.
 Raha azağa tutuzadu daro fu'a hağağa ibiğano
 sausauzirote'e roğaeğa daro fu'a e'e kotaniro.
 Roğae e'e'a Badi'a tuğure azağa zemadu ruze'a soriro 'ahine,
 Badi'a'a roğae e'e naeğa baronoharo."
- ³ Ebu adureo vase ġuġuvağani'a bare 'ahige rae huario,
 "Haleluia!
 Ne boro e'eano'o ire roga ġisiğani'a ite'ohe onamo radiu tuğutuğu."
- ⁴ Ekalesia ibitozi'ete'e azağa 24 zu ġaboga ġauğa ġazağani'a ġuğuradu kini ehoro iğu'ano ehore'ete'e Badi'ağa mazao kuraro, ebu 'ahige rae reiro,
 "Amen, Haleluia!"
- ⁵ Ebu kini ehoro iğu'anono'o ago 'ahogani'a bua aradu 'ahige rae reiro,
 "Badi'a tuğure azağa nidu'a
 zu ani gubane'ete'e azağa nidu'a
 ebu ni kome'a zu ni boro azağa nidu'a,
 emeğе Badi'a niguno'il"
- ⁶ Ebu hena e vase ġuġuvağani'a ġoere'ete'e teige ago 'ahoga igiro. Ago a'e vu boro ġuhiğani'a noau'ete'e teigiro zu viri'a borofe fu'ure'ete'e teigiro. Ago e'e'a 'ahige huario,
 "Haleluia!"

Zuhi'a Boro emeḡe Badi'a Gigi'aḡani'a ḡau nidu'a zuhi'azi'ohe.

⁷ Matu'e rudatihi
zu ane ni mae ḡihinihi.

Mazaḡa Mamoe Ubuga hahu madaḡa 'ai feureha
zu ane hahu roḡaeḡa iziga'e ane'a bare rohorohonadu ruhibeha.

⁸ Badi'a'a dabua deheḡa manōḡa vazavazahoga
ane hahu roḡaeḡa izigani'a vidanoga veize haro."

Dabua manōḡa tauḡi'e Badi'a mone azaḡa haḡai duduḡa rae idane'ohe.

⁹ Ebu tuḡure vigani'a ihiro, "'Ahige miriho'i: Mamoe Ubuga mui zamaḡano huzirote'e azaḡa'e matu'e rudau'ohe." Ebu bare 'ahige ihiro, "A'e Badi'a ḡoere huga."

¹⁰ Ebu hena e ani mazao kuratihi radu odaḡa babaḡano ḡuḡuriro, rehano ani ihiro, "Ago 'ougo'i! Eḡe zuni ḡa ebu ḡae nego nabudi heuḡa tuḡure vazēḡa, ebu eme'e Iesu moneo rae furene'ete'e azaḡa. Badi'a mazao kurano'i, mazaḡa Iesu moneo rae furene'ete'e azaḡa'e Vine Zaḡoḡani'a ihoze'ete'e ḡoe'a rae furene'ohe."

Hosi 'Uruḡano Ehore'ete'e Vazeḡa

¹¹ E adure vava'oga horonirotene hosi 'uruḡa 'ahoga e'e. Ebu vase 'ahogani'a hosi e'e rana ehore radiro. Ani ni'e Zama Nidu'a Hina Haḡaoga, zu Huga. Ani'a ibi dudugano kotaze'ohe ebu utite'ohe.

¹² Ani ubuma'e ire roga duhuḡa heuḡa ebu vadigano kini vadini adiriḡa ḡehaḡa ridiro. Ebu ahi'a rana'e ni mirihoga 'ahoga e'e. Vazeni 'ahoga zuni ni e'e aḡu'a, rehano ane da'o edeḡa.

¹³ Ani'e dabua ruḡeta vidaro, ebu ani ni'e Badi'a ḡoere.

¹⁴ Adure uti azaḡani'a hosi 'uruḡa rana ehoradu ani hegotinu. Ze'e dabua deheḡa manōḡa tauḡi vidaro.

¹⁵ Ani hebeono'o'e benisi e'aḡani'a buanadu haba'ahaba'a azaḡa ruizi'uma, ebu ani'a auri somoriḡa gigi'aḡa hina zuhi'azi'uma. Vaze'a vaini vuḡa haḡaifine vaini maḡamaḡa rana edanadu moine'ete'e teige, ani'a agire azaḡa edeze ḡahizi'uma. Badi'a Gigi'aḡa zama ḡugi'a'e boro hune 'ahine, 'ouge aduga zini'uma.

¹⁶ Ane dabua zu manigano'e ni 'ahoga 'ahige rae mirihiro, 'Kini Nidu'a Kiniḡa zu Zuhi'a Nidu'a Zuhi'aḡa.'

¹⁷ Ebu hena e tuḡure viḡa 'ahogani'a mada rana edanoga horoniro. Ani'a hitana huneo rafi'u'ete'e niniḡa nidu'a mazao ago boro hina 'ahige ḡihau ḡoeriro, "Aro'i. Badi'a mui boro veize nu'orano'i.

¹⁸ Kini azaḡa, uti azaḡa boroboro, vase inarazeta, hosi zu e'e rana ehorirote'e azaḡa, tuḡure azaḡa nidu'a zu mene tuḡure azaḡa nidu'a, nize kome'a zu nize boro azaḡa rune ahiri modareze ano'i."

¹⁹ Ebu hena e butu agireḡa zu raha kiniḡa azaḡa zu zeḡe uti azaḡani'a hosi 'uruḡa rana ehorirote'e vazēḡa zu ane uti azaḡa teite utitoga veize nu'orarote'e horoziro.

²⁰ Rehano hosi 'uruḡa rana ehorirote'e vazēḡa zu ane uti azaḡani'a butu agireḡa obone tiro, ebu butu agireḡa mone edanadu haḡai nu badeḡa haḡairote'e ḡuriro peroveta vazēḡa zuni ani teite oboze tiro. Peroveta vazēḡa a'e haḡai nu badeḡa haḡadu butu agireḡaono'o tahi meirote'e azaḡa zu butu agireḡa iraḡa teige haḡairote'e iraḡa mazao kurarote'e azaḡa so'oso'ozirote'e vazēḡa. Hosi 'uruḡa rana ehorirote'e vazēḡa zu ane uti azaḡani'a butu agireḡa zu ḡuriro peroveta vazēḡa'e ḡabona oboze teadu sulifu hina hufi'ete'e ire rogaḡa du'uraḡano feuziro.

²¹ U iniu ire roga du'uraġano mene feuzirote'e azaġa nidu'a'e hosi rana ehorirote'e vazegħa hebeono'o buarote'e benisiġa hina zimiro, ebu nini nidu'a'e rune ahiri modareze anadu isize miniro.

20

Muri 1000

¹ Ebu hena e tuġure viga 'ahogani'a adureono'o ovaoga horoniro. Ani'a idu vo hune vava'e'ete'e kiġa zu auri adiriġa boro 'evo'ano oboniro.

² Ani'a isona horeġa e'e obone tiro. Isona horeġa a'e Diabolo ga Satani, ebu ibite hune radiu onainute'e moheġa. Tuġure vigani'a isona horeġa e'e auri adiriġa boro hina susadu muri 1,000 zamaġano obone tiro.

³ Ane'a idu vo huneo isona horeġa e'e mae feunadu ibihetaġa hararo ebu vase 'ahogani'a mene vava'oga veize ibihetaġa 'uiro. A'e isona horeġa e'e'a haba'ahaba'a azaġa mene so'ozifine ra'ohe, onamo muri 1,000 ġonaga. E'e enogano ani mae bunadu mada tahiġa radi'uma.

⁴ Ebu hena e kini ehoru iġu'ano ehore'ete'e azaġa horoziro. Ze'e kotaze'ete'e inaraġa Badi'a'a zinirote'e azaġa. Ebu e vase vine nu horoziro. Ze'e Iesu moneo rae fureniro zu Badi'a ġoere rae fureniro 'ahine, vadinize vari'e modirote'e azaġa. Ze'e butu agireġa zu ane iraġa teige haġairote'e iraġa mazao mene kuraro, ebu zeherezeo zu 'evoreze rafaġano butu agireġa tahi mene meiro. Ze'e ġabodadu Keriso teite muri 1,000 zamaġano ġau nidu'a zuhi'aziro.

⁵ (Rune azaġa nu'e mene ġabodiro onamo muri 1,000 ġonaga meiro.) A'e Badi'a'a rune azaġa bare ġabozirote'e madaġa ibi'a.

⁶ Badi'a'a rune azaġa bare ġabozirote'e madaġa ibi'aġano bare ġabodirote'e azaġa'e zaġoġa zu matu'e rudau'ohe. Rune aheuġani'a ze zuhi'azite'e inaraġa'e o'o'a. Ze'e Badi'a zu Keriso veize gaue'ete'e dibu'oġa azaġano re'uma ebu Keriso teite muri 1,000 zuhi'azi'uma.

Satani Ruini'uma

⁷ Muri 1,000 enogano Satani'e ane ġu'a neġanono'o mae buni'uma.

⁸ Ani'a buanadu raha nidu'a zamaġano avoavo radiu'ete'e haba'ahaba'a azaġa so'ozoga veize onami'uma. E'e haba'ahaba'a nize'e Goga zu Magoga. Satani'e uti veize ze nu'ozi'uma ebu zeġe nidu'a'e davara ni'uriġa teige ġehara'uma.

⁹ Ze'e raha naenae nidu'a oname hauġadu Badi'a mone azaġa radone haba'a zu Badi'a zamarone neġa boro merau 'uiro. Rehano ire roga'a adureono'o ovadu ze hufi haoziro.

¹⁰ Ze so'ozirote'e Diaboloġa zuni sulifu hina hufi haone'ete'e ire roga du'uraġano mae feuniro. Ire rogaġa du'uraġa a'e butu agireġa zu ġuriro peroveta vazegħani'a radiu'ete'e haba'a. De'ea ze ohere zu madai gigi'a boro me'uma onamo tuġutuġu.

Rune Azaġa Kotazi'uma

¹¹ Ebu hena e kini ehoru iġu'a 'uruġa ġihi'aġa ebu e'e rana ehorirote'e Badi'aġa horoniro. Ani zamao raha zu adure'a dauġadu iġurize mene bare horoniro.

¹² Ebu e rune azaġa, nize boro zu nize kome'a azaġa nidu'a kini ehoru iġu'a e'e zamao edau'ete'e horoziro. Ebu buka nu vava'iro, a'e rune azaġani'a haġairote'e haġaiġa nidu'a mirihirote'e bukaġa. Ebu buka 'ahoga zuni vava'iro, a'e ġabozite'e azaġa nize mirihirote'e bukaġa. Rune azaġa'e buka nu e'e zamaġano mirihirote'e teige, ze haġairote'e haġaiġa idunaġano kotaziro.

¹³ Davarao rudarote'e azağa zuni kini ehoru iğu'a zamao edaro. Ebu rudanadu rune azağa habao* radiu'ete'e azağa zuni kini ehoru iğu'a zamao edaro. Ebu zeğe nidu'a ze'a hağairote'e hağağa idunağano kotaziro.

¹⁴ Ebu hena rune azağa zu zeğe radone haba'a'e ire roga du'urağano mae feuziro. Ire roga du'urağa'e rune aheuğa.

¹⁵ Iniu ġabozite'e azağa nize mirihirote'e bukağano niğa o'o'a vazega'e ire roga du'urağano mae feuniro.

21

Adure Iziga zu Raha Iziga

¹ Ebu hena e adure iziga zu raha iziga horoniro. Adure ibi'a zu raha ibi'a 'ai dauğiro ebu davara zuni mene bare horoniro.

² Ebu e ne boro zağoga, Ierusalem izigani'a adureono'o Badi'a mazono'o ovaoga horoniro. Ani'e hahu iziga roğaeğani'a i'a veize faine rohorohadu ruhibirote'e teige manoga tauği.

³ Ebu e kini ehoru iğu'ano ehorirote'e Badi'ağani'a 'ahige ra'ete'e igiro, "Ġiano'i, Badi'a radone haba'a'e vaze bo'ağano e'e. Ani'e zeğe teite radi'uma. Ze'e ani mone azağa rae re'uma, ebu ani'e ane'a bare zeğe teite radi'uma, ebu ani'e zeğe Badi'a rae re'uma.

⁴ Ani'a zeğe ni vuğa nidu'a ubumazeo zauhi'uma. Rune'e mene bare furera'uma. Zamaze aroga, nianoga zu gigi'a zuni mene bare furera'uma, mazağa ġau amahiğa nidu'a dauğiro."

⁵ Ebu kini ehoru iğu'ano ehorirote'e Badi'ağani'a 'ahige rae reiro, "Ġiano'i, eğe'a ġau nidu'a izife hağae'ohe." Ebu ani bare 'ahige rae reiro, "'Ahi miriho'i, mazağa ġoere 'ahi'e huga ebu vaze nidu'a mae ġihinite'e ġoe'a."

⁶ Ebu ani bare 'ahige ihiro, "Eğe'a 'ahi nidu'a hağae hauğeha! E'e Alefa zu Omega, ġadaheğa zu ġonaga. Iniu iriga mo'one'ete'e vazega'e eğe'a ġabone'ete'e iduğa vuğa naeğa o'o'a ha'uma.

⁷ Iniu sau'a ġauğa raharahane'ete'e azağa'e e'eguğa nidu'a eğe'a zini'uma. E'e zeğe Badi'a rae re'uma ebu zeğe nidu'a'e eğe ubude rae re'uma.

⁸ Rehano riho fu'a azağa, mene fie'ete'e azağa, Badi'a'a he'ehe'ene'ete'e hağağa hağae'ete'e azağa, vaze mau'ete'e azağa, daro fu'a azağa, murava azağa, ġuriro badi'ağ mazaο kurau'ete'e azağa, zu ġuriro azağa nidu'a—zeğe nidu'a radone haba'a'e ire roga zu sulifu hina hufi haoze'ete'e du'urağa rae re'uma. A'e rune aheuğa."

Ierusalem Iziga

⁹ Ġonaga adugağa boro fu'o aheu fare ufirote'e siuvağa fu'o aheu fare meirote'e tuğureğa viga fu'o aheu fare bo'ağano 'ahogani'a eğe vağe aradu 'ahige ihiro, "Aroi, e'a Mamoe Ubuga inuga, hahu iziga roğaeğa iho'i'uma."

¹⁰ Ebu Vine Zağoga'e eğe rana radirote'e zamağano, tuğure viga e'e'a eğe zamahadu mağa boro багаğa zu hitana hune itiro. Ebu adureono'o Badi'a mazono'o ova'e'ete'e neğa boro zağoga, Ierusalem ihohiro.

¹¹ Ne boro a'e Badi'aono'o ağağa boro 'ahine, agaru deheraro. A'e naeğa boro hadiğa 'uruğa, niğa iasipa teige agararo, ebu galasi teige deheğa багаğa.

¹² Ne boro a'e ġabiri boro hitaga hina meraro zu ibihetağa nidu'a'e gaubanana aheu fare. Ibiheta nidu'ao tuğure viga gaubanana aheu fare'a

* 20:13 20:13 *Hadesi*

edaro ebu ibiheta e'e rana'e Isaraela urabo nize gaubanana aheu fare mirihiro.

¹³ Ibiheta ugidu'e mada'a ite'ete'e moneo, zu ibiheta ugidu'e mada'a zubure'ete'e moneo, zu ibiheta ugidu'e naegano,* zu ibiheta ugidu'e naegano† e'e.

¹⁴ Ne boro gabiriga'e hadi boro gaubanana aheu fare rana ogoraro, ebu hadi e'e nidu'a rana'e Mamoe Ubuga apostolo azağa gaubanana aheu fare nize gaubanana aheu fare mirihiro.

¹⁵ Ege teite goerirote'e tugureğa viga'e ne boro e'e zu ibihetağa zu gabiriga udahoga veize golo hina hağairote'e somoriga 'ahoga meiro.

¹⁶ Ne boro e'e genağa gazağa mone nidu'a'e idağa radu fağa zu rafağa'e tiba. Ani'a udaho somoriga hina ne boro e'e udahirotene, fağa'e 2,200 kilomita, ebu rafağa zu hitaga zuni tiba.

¹⁷ Ani'a ne boro gabiriga hitaga udahirotene, a'e 66 mita. A'e vase'a gau udahe'ete'e ibigano udahiro ebu tugure viga zuni e'e ibigano udahiro.

¹⁸ Gabiriga'e naega boro hadiga 'uruğa niga iasipa hina ogoranadu agararo zu deheğa bagağa galasiğa heuğa goloğa huga hina ogoraro.

¹⁹ Ne boro gabiriga'e hadi boroboro rana ohoniro, ebu hadi boro nidu'a'e naega boro hadiga nunu hina rohorohoniro: Hadi boro ibi'a'e naega boro hadiga 'uruğa niga iasipa, hadi boro aheuga'e naega boro hadiga buluğa niga safaia, hadi boro ugiduga'e naega boro hadiga gabodorağa niga kalekedoni, hadi boro gazağağa'e naega boro hadiga gabodorağa niga samaragi,

²⁰ hadi boro fu'oğa'e naega boro hadiga barauniğa zu 'uruğa niga onisi, hadi boro fu'o tiba fareğa'e naega boro hadiga kanağa niga sadio, hadi boro fu'o aheu fareğa'e naega boro hadiga borağa niga kurasolito, hadi boro fu'o ugidu fareğa'e naega boro hadiga gabodorağa niga berulo, hadi boro fu'o gazağa fareğa'e naega boro hadiga borağa niga topazo, hadi boro gaubananağa'e naega boro hadiga gabodorağa niga kurasoparaso, hadi boro gaubanana tiba fareğa'e naega boro hadiga buluğa niga iasinito, ebu hadi boro gaubanana aheu fareğa'e naega boro hadiga peporoğa niga ametuso hina rohorohoniro.

²¹ Ibihetağa gaubanana aheu fare'e gudugudu naega boro gaubanana aheu fare hina hağairo, ebu ibihetağa tibatiba'e gudugudu naega boro tiba hina hağairo. Ne boro ibiga boro'e galasi deheğa bagağa teige golo huga hina hağairo.

²² E ne boro e'e zamağano kuru neğa mene horoniro, mazağa Zuhi'a Boro Badi'a Gigi'ağa zu Mamoe Ubugani'a ne boro e'e zamağano radadu kuru neğa teigiro.

²³ Ne boro e'e zamağano mada'a ga bato'a agaranoga mene urate'ohe, mazağa Badi'a agağani'a ne boro e'e agane'ohe zu Mamoe Ubuga'e ihure radu agane'ohe.

²⁴ Haba'ahaba'a azağani'a ne boro agağano radi'uma, ebu raha kiniğakinigani'a zege gau manomano madu ne boro e'e ari'uma.

²⁵ De'ea ohere o'o'a 'ahine, mada nidu'a ibiheta mene 'ui'uma.

²⁶ Haba'ahaba'a azağani'a gau gihi'ağa zu gau manomano madu ne boro e'e ari'uma.

²⁷ Mene deheğa gauğa nidu'a'e ne boro e'e diugoga mene idara'uma, ebu mazagaro hağaiğa zu so'oso'o hağaiğa hağae'ete'e azağa zuni diugoga mene idara'uma. Rehano iniu Mamoe Ubugani'a gabozite'e azağa nize mirihirote'e bukağano nize e'e azağani'a da'o diugoga idara'uma.

* 21:13 21:13 south † 21:13 21:13 north

22

Ġabone Zini'ete'e Vuġa Boro

¹ Ebu hena tuġure vigani'a ġabozite'e vuġa boro ihohiro. A'e galasi deheġa багаġa teiġe agararo. Vu boro e'e'a Badi'a zu Mamoe Ubuga kini ehoru iġu'انونو'o sore buaro,

² ebu ne boro ibiġa boro nemaġa sore onamiro. Vu boro naenaeo'e ġabone zini'ete'e ireġa e'e. Ire e'e maġa iraġa nunu'e gaubanana aheu fare, ebu maġa tibatiba'e bato tibatiba zamaġano hudau'ohe. E'e ireġa rouġa'e haba'ahaba'a azaġa ugiono'o manoze'ohe.

³ Ne boro e'e zamaġano'e radiu tuġutuġu adugaġa mene bare hidi'uma. E'ea Badi'a zu Mamoe Ubuga kini ehoru iġu'a e'e, ebu Badi'a tuġure azaġani'a ani mazao kura'uma.

⁴ Ze'e Badi'a iraġa horoni'uma ebu Badi'a ni'e zehereze ranao mir-
ihi'uma.

⁵ E'ea ohere'e mene bare horoni'uma, ebu ihure ga mada agaġa mene urati'uma, mazaġa Zuhi'a Boro Badi'a'a agaġa zini'uma. Ebu ze'e ġau nidu'a zuhi'azi'uma onamo tuġutuġu.

Iesu'a Ari'uma

⁶ Tuġure vigani'a 'ahige ihiro, "Ġoere 'ahi nidu'a'e ġoere huga zu vazze'a mae ġihine'ete'e ġoe'a. Zuhi'a Boro Badi'a'a ane Vine peroveta azaġa zini'ohe. Ani nagini'a ġarihe fureratite'e moneo ane tuġure azaġa ihozifine ane tuġure viga tuġuniro."

⁷ Iesu'a 'ahige rae reiro, "Ġiano'i, e ġarihe ari'uma! Buka 'ahi zamaġano irina rae furenirote'e ġoe'a hegote'ete'e vazzeġa'e matu'e'ohe."

⁸ Eġe, Ioane'a 'ahi nidu'a igiro zu horonirote'e vazzeġa. Eġe'a 'ahi nidu'a igiro zu horonirotene, e'e ihohirote'e tuġureġa viga mazao kuranoga veize odaġa babagano ġuġuriro.

⁹ Rehano ani'a 'ahige ihiro, "Ago 'ougo'i! Eġe zuni ġa ebu peroveta azaġa ebu 'ahi bukaġano mirihirote'e ġoe'a hegote'ete'e azaġa teite gau tiba haġae'ete'e tuġureġa vazzeġa. Badi'a mazao da'o kurano'i!"

¹⁰ Ebu ani'a 'ahige ihiro, "Buka 'ahi zamaġano irina rae furenirote'e ġoe'a ago 'u'uru to'i, mazaġa 'uguġa ġoe'ani'a fureratite'e madaġani'a haniteha.

¹¹ Iniu sau'a vazzeġa'e haġai sau'a haġae'ena'a radiu onamo'i, ebu toraga vazzeġa'e haġai toraga haġae'ena'a radiu onamo'i. Iniu duduġa vazzeġa'e haġai duduġa haġae'ena'a radiu onamo'i, ebu zaġoġa vazzeġa'e zaġozaġe radiu onamo'i."

¹² Iesu'a 'ahige ra'ohe, "Ġiano'i, e ġarihe ari'uma. Vaze nidu'a zeġe'a haġairote'e haġaiġa idunaġano naeze baronozini'uma.

¹³ E'e Alefa zu Omega, ibi'a zu ġonaga, ġadaheġa zu ġonaga ra'ohe.

¹⁴ Iniu dabuaze vuzu'e'ete'e azaġa'e matu'e'ohe. Ze ġabonezini'ete'e ireġa vaġe onamoga zu ne boro ibihetaġanonono'o ne boro zamaġa diuġoga'e idaġa re'uma.

¹⁵ Rehano ġuni heuġa toraga azaġa, murava azaġa, daro fu'a azaġa, vaze mau'ete'e azaġa, ġuriro badi'aġa mazao kurau'ete'e azaġa, ġuriro zamaradu ġuriro haġae'ete'e azaġa nidu'a'e ne boro enoneo radi'uma.

¹⁶ E'e Iesu. E ekalesia azaġa, zae mazao eġe tuġure viga tuġunadu ani'a eġe ġoere 'ahi ihoziro. E'e kini Davida mariga ġihi'a hune zu irara buzuvaġa agaġa."

¹⁷ Vine Zaġoġa zu Badi'a mone azaġa hahu iziga roġaeġa teiġe'ete'e'a Iesu mazao 'ahige rae ra'ohe, "Aro'i!" Ebu iniu ġoere 'ahi igi'ete'e

azaḡa nidu'a zuni 'ahige re'uma, “Aro'i!” Ebu iniu irine'a mo'one'ete'e vazēḡa zuni aro'i. Iniu urato'idene, ḡabone hau'ete'e vuḡa, naēḡa o'o'a ḡahunoneḡa mo'i.

¹⁸ Iniu buka 'ahao irina rae furenirote'e ḡoe'a igi'ete'e azaḡa nidu'a mazao e iradugu ḡoe'a riḡa zi'ohe. Iniu buka 'ahi ḡoe'a rana ḡoere 'ahoga ragate ti'ete'e vazēḡa'e Badi'a'a buka 'ahao reirote'e adugaḡa boro ha'uma.

¹⁹ Ebu iniu'a buka 'ahao irina rae furenirote'e ḡoe'a nidu'aono'o ḡoere 'ahoga mae vaḡinine, ani'a hidite'e manohugaḡa'e Badi'a'a mene ha'uma. 'Ougadu ani ne boro zaḡoḡa diuḡoga mene idara'uma zu ḡabone hatite'e ireḡa maḡa anoga'e mene idara'uma.

²⁰ 'Ahi nidu'a rae furene'ete'e vazēḡa, Iesu'a 'ahige ra'ohe, “Hube hune ḡarihe ami'uma.”

Amen. Zuhi'a Boro Iesu, aro'i!

²¹ Zuhi'a Boro Iesu'a Badi'a mone azaḡa nidu'a mazao manoḡa furene'eno'i. Amen.